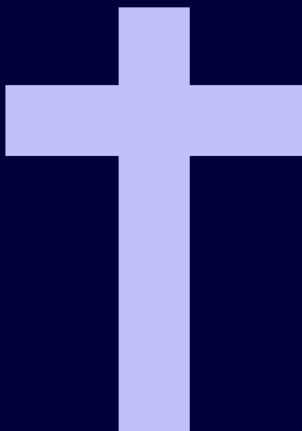

Iwaperite tajorensi ikenithatakoetziri

awinkatharite Jesokirishito: owakirari

inimotakiri tajorensi

New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka
Pajonal)

Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri awinkatharite Jesokirishito: owakirari inimotakiri tajorentsi

New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka Pajonal)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka Pajonal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ashéninka Pajonal [cjo], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ashéninka Pajonal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
97defb47-361b-545a-898b-173aeaa61806

Contents

MATEEYO	1
MARIKOSHI	81
ROOKASHI	126
JOWA	204
RANTAYITAKIRINI	260
OROOMAJATZI	326
1 KORINTOJATZI	355
2 KORINTOJATZI	383
KARAASHIYAJATZI	403
EJEESOJATZI	415
JIRIPOSHIJATZI	426
KOROJAASHIJATZI	434
1 TEJAWOONIKAJATZI	442
2 TEJAWOONIKAJATZI	448
1 TEMOTEEYO	451
2 TEMOTEEYO	460
TEETO	466
JIRIMOONI	470
IJORIYOTZINKARITE	472
JANTYAAKO	496
1 PEETERO	506
2 PEETERO	515
1 JOWA	521
2 JOWA	529
3 JOWA	531
JOORASHI	533
ROÑAAGAYITAKIRINI	536

MATEEYO ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

Iwaeropaeni ichariniiteni Jesoshi
(Rk. 3.23-38)

¹ Paerani ijeekawitani Jesokirishito jaka kipatsikika. Tekirani ijeekini jaka, ijeekini itakaantaworini ichariniiteni Iraviirini eejatzi Awaraamani. Iroñaaka nojankinateyemironi iwaeropaeni riraga ichariniiteni riraga Jesokirishito.

² Eenironi ijeekini paerani rirori Awaraama, iinani otzimiri itomini iitachari Ijaaka. Itomini irira rirotaki Jakoowo. Itomipaenini rirotaki Joraa eejatzi rirentzipaeni. ³ Itomini riraga Joraa rirotaki riraga Pareshi eejatzi Shaari. Rinironi irirapaeni owaero Tamaara. Itomini riraga Pareshi iwaero Eshiroomo. Itomini irira rirotaki Araami. ⁴ Itomini irira rirotaki Aminagaawa. Irira rirotaki ashitaririni Naashoni. Itomini riraga Naashoni rirotaki Sharimoo. ⁵ Riraga Sharimoo rirotaki ashitaririni Woosho. Rinironi rootaki Raawa: rootaki paashinijatotsiri atziri. Itomini riraga Woosho iwaero Oweeri. Rinironi rootaki Roota: rootaki paashinijatotsiri atziri eejatzi. Itomini riraga Oweeri rirotaki Isayii. ⁶ Itomini irira rirotaki Iraviiri, riraga jewawentzirini joriyopaenini paerani. Ari ikaataki irinta shiramparipaenini 14.

Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Iraviiri iitachari Sharamoo. Rinironi rowaga iinani Oriiyashi tekira ikami. ⁷ Itomini rirori Sharamoo riraga Rorowaama. Itomini irira rirotaki Awiiyashi. Itomini riraga Awiiyashi rirotaki Aasha. ⁸ Itomini irira rirotaki Joshapaata. Itomini riraga Joshapaata iwaero Joraama. Itomini irira rirotaki Oshiiyashi. ⁹ Itomini riraga Oshiiyashi rirotaki Jotaama. Itomini irira rirotaki Akaashi. Itomini riraga Akaashi iwaero Eshikiyashi. ¹⁰ Irira rirotaki ashitaririni Manasheeshi. Itomini irira rirotaki Amoo. Itomini riraga Amoo rirotaki Joshiiyashi. ¹¹ Riraga Joshiiyashi rirotaki ashitaririni Jekoniyyashi, eejatzi rirentzipaeni. Ari ikaataki jaka eejatzi paashini shiramparipaenini 14. Ijeekantari riraga Jekoniyyashi eejatzi rirentzipaeni ipokapaaki joraaropaeni poñaachari inteenanta kipatsi iitachari Wawirooniya. Ranaakotakiri joraaro joriyopaeni roojatzi ragaeyakirini osheki irirapaeni roojotakiri raanakiri inampikinta rantawaeteniri. Raanakiri maawaeni joriyopaenini janta inampikinta.

¹² Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Jekoniyyashi iitachari Jaratyeeri. Itomini rirotaki iwaero Jorowaweeri. ¹³ Itomini riraga Jorowaweeri rirotaki Awoori. Irira rirotaki ashitaririni Eryakiimi. Itomini irira iwaero Ajooro. ¹⁴ Itomini riraga Ajooro rirotaki Sherooko. Itomini irira iwaero Akiimi. Ro itomini irira rirotaki Eryooro. ¹⁵ Irira rirotaki ashitaririni Eryaari. Itomini irira iwaero Mataa. Itomini riraga Mataa rirotaki Jakoowo. ¹⁶ Riraga Jakoowo rirotaki ashitaririni Josee. Irira ikashiyakawo rayero Mariiya, rowaga riniro Jesoshi, iitachari eejatzi Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁷ Ari ikaataki maawaeni rirori shiramparipaenini eejatzi 14.

Ikoñaatapaaki Jesokirishito

¹⁸ Iroñaaka nokamantemi tsikarika ikanta ikoñaatantapaakari paerani Jesokirishito. Rinirontapaakyaawo irira rowaga tsinani oetachari Mariiya.

Eejatzi ikashiyakawo rayero Josee, omaanta tekiraata imatziro, tekiraata rayiro. Roojatzi omotzifashitaka, tema otajonkapaakiro Ishire Tajorentsi omotzitakaapaakiro. ¹⁹ Riraga Josee tema iñaakirowa omotzitati; roojatzi ikenkithashiryaaantawitaka, ikantzi: “Tee okameethatzi iroka tsinani. Tema oshinetakari paashini shirampari. Iroñaaka eero nayiro”. Omaanta irira ikameethataki, rootaki ikowantakari ikamintheero. Tee ikoyi rowashiwentayero. Ikenkithashiryaaawitaka: “Eero nokantziri atziripaeni ishirontawerawokari. Apaniroeni nokamantathatero, nokantero: ‘Eero nayimi’”. ²⁰ Omaanta eenirorika ikenkithashiryaaawitaka, imaanaki roojatzi romapokapaakiri ronampiri Tajorentsi romishimpyaakiri, ikantapaakiri:

—Josee, tema eeroika icharineetenipero Iraviirini. Eero pikenkithashiryaaakotawo pookero Mariiya. Tekatsi oshinetaya paashini shirampari. Omotzitikirira tema otajonkakitziiro Ishire Tajorentsi, rootaki ikoñaatantyaari. ²¹ Aririka otzimaki otomi, piiteri Jesoshi.* Rowawijaakoteri anteeyirorini kaari kameethatatsi, rootaki piitantaayariri iwaero Jesoshi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi ipiyanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

²² Roojatzi otzimantakariri otomi omonkaatantyaari rojankinataktakarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashini. Rootaki Ishire Tajorentsi ojankinatakaakiriri. Ajaa, iroka ikantziri: ²³ “Iinja omotzitanakaya apaani kaari shinetariri shirampari, otzimeri otomi, iiteeteri Emanoeri”. Okantakotziri Emanoeri: “Itsipatakae Tajorentsi”. Rootaki iroka ikantakariri rirori ronampiri Tajorentsi.

²⁴ Ipiriinantana Josee, ikemijantaperotanakiro ikantakariri ronampiri Tajorentsi. Riyaatashitakiro Mariiya, ikantakiro:

—Aritaki iinja naaperotemi. Omaanta iroñaaka thame nopankoki.

²⁵ Omaanta tekira imatziro Josee rowaga Mariiya, roojatzi otzimantakariri otomi. Ikoñaatantapaakari, riraga Josee iitakiri itominthori Jesoshi. Roojatziya raantaperotanakawo.

2

Apaanipaeni yotakotziriri ompokiropaeni rareetakitari Jesoshi

¹ Ikoñaatapaaki Jesoshi janta nampitsiki owaero Weri. Ojeeki Weri janta Joreeyaki. Ikoñaatantapaakari eeniro ijeeki Eroreshi Jerojareeki. Irintapaeni kaari joriyyotatsiri, omaanta ipinkathariwenteyakirini maawaeni joreeyajatzi. Roojatzi rareetapaenta apaanipaeni yotanzinkaripaeni poñaachari paashinikinta kipatsi, ipoñaaka janta inteenanta. Ikinapaaki riyowapiintzinta oorya. Riyotapiintawitari ompokiropaeni iitarikamakaya.

² Ipokantapaentari janta rojampitapaakiri jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—¿Tee piñiiri tsika ijeekakika riraga jewaperowenterini ijoriyyotzinkaritepaeni, riraga owakira koñaateentsiri? Janta nonampikinta noñaawakiri ikontetapaaki jenoki ompokiro, rootaki niyotantanakari koñaatapaaki. Nopokantapaakari iroñaaka, nopinkathateri, nokimoshirewenterini.

³ Ikemantawakariri riraga pinkathari Eroreshi, tee inimotanakiri, ikenkithashiryaaanaka: “Tee nokoyi paashini jewawenantatsini, naaka apaniroeni”. Eejatzi maawaeni jerojareejatzi ikemantawakariri, ikenkithashireeyanakani.

⁴ Roojatzi ikaemakaantakiri riraga Eroreshi maawaeni jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni janta Tajorentsi pankoki. Eejatzi ikaemakaantakiri maawaeni jewatayitziririni

* 1:21 Okantzi Jesoshi apaanteki aari: Owawijaakotantatsini.

iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Rojampitawakiri maawaeni, ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikoñaatekapa Rotyaantanawo Tajorentsi?

⁵Ikantanakiri:

—Ari okantzi: ikoñaate janta Weriki jaka Joreeyakika. Tema paerani aritaki rojankinatakotzitarini kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Mikiiyashini, ikantaki: ⁶ “Janta Joreeyaki ari ojeeki nampichaaniki oetachari Weri. Tee ikemakotawitawo maawaeni atziri omaanta anaakotero maawaeni nampitsi antawo Joreeyaki ikemakotero maawaeni atziri. Rooma ikoñaatzimoteri jeekatsiri janta Jewatatsini, ikempoyeeyerini maawaeni joriyopaeni”.

⁷ Riraga Erooreshi imanakiro maawaeni okaatzi ikemawakiri, ikae-makaanteeyakirini riraga yotakopiintawitariri ompokiropaeni. Ipokantapaakari, ikantawakiri:

—¿Tsika okaatzika piñaantakariri ompokiro ikontetapaaki piyotantakari ikoñaatapaaki jewatatsini?

⁸ Ikemawakiri ikamantapaakiri, roojatzi rotyaantawakiri ikantawitawakiri:

—Kameetha piyaate Weriki paminakiteri tsikarika ijeekaperotzi eentsi. Aririka piñaapaakiri pipokaate jaka pikamantaatena, kameetha nareetakityaari naari nopinkathatantakityaariri nokimoshirewentereri eejatzi.

—Jee, ari.

⁹⁻¹⁰ Ikemantapaakariri ikantawakiriri, rowaaganaka riraga yotakotziriri ompokiropaeni. Roojatzi janta niyanki awotsi iñaawaatziiri eejatzi ompokiro jenokira iñaakiri chapinki janta ipoñaakanta. Iñaantawaariri ikimoshireperotanaki. Reewatanakiri apatziro rowakaanakiri janta ijeekakinta eenchaaniki; ari ikatziyapaaka janta jenoki ipankokira. ¹¹ Roojatzi rareetantapaaka janta, ikyaapaaki pankotsiki, iñaapaakiri Jesoshi, eejatzi riniro. Rotziweroweshitapaakari, riwethatantapaakari, eejatzi ipinkathatapaakiri ikimoshirewentapaakiri. Roojatzi itaaparyaantapaakawo itsiwoote, raakiro inowikyaakiro iraaata oorotatsiri kameethaperotatsiri, pinaperotachari. Eejatzi raakiro apite kajankaritatsiri eejatzi kameethatatsiri. Roojatzi ipashitantapaakari Jesoshi. ¹² Roojatzi imaapaaki. Imishiwaetakaakiri Tajorentsi. Ikantakiri:

—Eero pipiyanaa janta Erooreshiki.

Ikemawakiri roojatzi ikinapithatantanaari paashiniki awotsi, riyaatapi-thateeri iipatsiteki.

Josee ishiyapithatakari Erooreshi

¹³ Roojatzi ipiyeeyanaani inampiki rirori yotakotziriri ompokiropaeni, roojatzi rapiitakiro Josee romishimpyaantakariri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—¡Pipiriinte! Ikowaki pinkathari riraga Erooreshi rowamaakaantereri eentsi. Paanakiri janta Ejiipitoki, eejatzi pitsipatanakyaawo piina. Ari piijeekapaaki janta, eero pipiyaa. Paata nokantemi pipiye.

—Jee, aritaki.

¹⁴ Roojatzi ipiriintanaka ikantanaka riyaatapithatanakiri niyankipaeteni tsiteniri. Ishiyakaapithatanakari eentsi janta Ejiipitoki, itsipatanakawo iina. ¹⁵ Ijeekawitapaaka janta, ijeeki, ijeeki, ojamanitanaki janta, roojatzi ikamanaki riraga Erooreshini. Riraga Tajorentsi ikamantakiri Josee roojatzi ipiyantari iipatsiteki. Rootaki omonkaatantakawori rojankinatakotzitarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Oseeyashini. Rirotaiki Awinkatharite jankinatakayiriri. Rojankinatzi:

“Ikantakini Tajorentsi: ‘Ijeekawitakya notyomi janta Ejiipitoki, roojatzi nokamanteeri ipiyee’ ”.

Ikijanaka Erooreshi

¹⁶ Rootaki riyotantanakari riraga Erooreshi teera ipiyaa yotakotziriri ompokiropaeni, ikantaki:

—Irintapaeni ramatawitakinakya.

Ikijanaka roojatzi rotyaantanakiri joraaropaeni, ikantakiri:

—Piyaate janta Weriki, eejatzi piyaate janta paashinipaenikira pankotsikira okaakini. Powamaakiteriroña eentsipaeni janta. Pithonkeri maawaeni shirampari owakira yowatsiri roojatzi irintapaeni monkaateenchari apite rojarentsite, powamaakiteriroña maawaeni.

—Jee, ari.

Rootaki ikanantakawori iroka, rooma ikantziri chapinki riraganki yotakotziriri ompokiropaeni ikantzi tekira imonkaatziro Jesoshi rojarentsite apite. Ikenkithashiryaawitaka iita eeniro ijeeki Jesoshi Weriki.

¹⁷ Ari omonkaataka iroka rojankinatzitakarini paerani kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Jeremiiyashini. Rojankinatakotakironi paashini nampitsi okaakini Weri, ikantzi:

¹⁸ “Iinja ikemakoetero janta Ramaaki ari irakoeyakarini ramaajatopaeni otomipaeni, osheki okoetyagaeyakirini. Rowaga ojawaenini Rakeeri eejatzi tsinanipaeni irakotyaaari otomipaeni eero okaatzimotziro irakotyaaari. Rootaki iraantheyakaririni okoetyagaeyanakirini rowa-magaetakiri otomipaeni, maawaeni”.

Ipiyanaa Josee Najareeteki

¹⁹ Tee ojamanitzi ikamantakari Erooreshini, eeniro ijeeki riraga Josee janta Ejiipitoki. Roojatzi romishimpyaantaari ronampiri Tajorentsi, ikanta-paeri:

²⁰ —Iroñaaka okameethatzi pipiyeerakya janta piipatsiteki, tema kamaki kowawitachari rowamayerimi Jesoshi.

²¹ Ikemawakirira roojatzi ipiyanaa iipatsiteki oetachari Ishirayeeri. Riyaatawanaka Weriki raanakiri eentsi eejatzi itsipatanakawo iina.

²² Omaanta niyanki awotsi ikemakotakiri Arekiraawo, itomini Erooreshini, iroñaaka ipinkatharitzi ipoyaatakari ashitaririni. Ari ithaawanaki rirori Josee, tee ikoyi riyaaanee janta. Roojatzi rapiitakiro romishimpyaagaeri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Eero piyaatzi pinampiki paerani, riraga Arekiraawo rowa-maakaanawakirikari eentsi.

Rootaki riyaaantanakari iroñaaka janta Karireeyaki. ²³ Ikanta rareeta-paaka janta ijeekapaaki nampitsiki tsikarika ijeekawita paerani oetachari Najareete, aritaki rantaritapaaki Jesoshi janta. Rootaki omonkaatantakari iroñaaka ikantakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani, ikantzi: “Ipoñaakya riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Najareeteki”.

3

Riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi ikamanantapiintzi janta okaankiyeenta

(*Mr. 1.1-8; Rk. 3.1-9, 15-17; Jowa 1.19-28*)

¹ Ikanta riyaaatki Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi janta Joreeyaki okaankiyeenta. Aritaki ritanakawo ikenkithatakaapiinteeyakirini atziripaeni. ² Ikantapiinteeyirini:

—Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimitaa paerani. Pipakagaero kaari kameethatatsi panteeyakirini. Pameenteeyari Tajorentsi ironaaka. Roooteentsi reewawentemi, eejatzi raminakowiritantemi.

³ Paerani ikenkithatakotzitarani Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseyeyashini. Iroka rojankinatokatztakaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethatanaki pineshironkatawakaeya’”.

⁴ Eejatzi Jowa, tee ikithaatawo kithaarentsi kameethari. Omaanta ikithaatawo ontyaantsi iwitzi kameeyo. Eejatzi ishirikathakitari mashit-simashi ikimitakari riraga Iriiyashi kamanantzirori iñaani Tajorentsi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri.* Eejatzi ithotziri iyaa pitsi eenitatsirika.

⁵ Ipokashitapaakiri maawaeni jerojareejatzi. Eejatzi ikemijantapaakiri maawaeni joreeyajatz. Eejatzi maawaeni jeekatsiri okaakini iña oetachari Joriraani, eejatzi ipokashitapaakiri ikemijantapaakiri. ⁶ Ikantapaakiri kemaperotapaakiriri:

—Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaperotzi ineshironkaperotena Tajorentsi rowawijaakotena.

Roojatzi ikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga Jowa iñaakira oetachari Joriraani.

⁷ Eejatzi ipokaeyawitakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikowawitaka ikaawoshitakotawakirimi rirori eejatzi.

Omaanta ikijathatawakiri Jowa ikantawakiri:

—¡Eerokateeyakini maankipaeni! Pikimiteeyakaarini kamaaripaeni. Tema pitheeyawaetashita eejatzi pamatawitashitari maawaeni. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaaarimi Tajorentsi. Eero pikenkithashiryaashiwita eero rowashironkaemi Tajorentsi tema pikaawoshitakotashitayaari. ⁸ Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi pityaawo pikenkithashireeya piyeekanteeyari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimita paerani. ⁹ Eero pikantawaetashita:

“Nocharinetakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakottee”. Pamatawitashitaka eeroaka apaniroeni. Tee paapatziyaperotari. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyeromi atziri iroka mapika osheninkateeyaarini Awaraamani, aritaki rantakiro. ¹⁰ Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowakiro apiyotero atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹ Niyotakiririka rookaero atziri kaari kameethatatsi rantziri, nokaawoshitakotawakiri Tajorentsi iñaakira. Omaanta kaakitaki impaeta-paakinani, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Ranaakotakina, tema rirotaki jewaperowenantatsiri. Aritaki ikithaatakaapaakaero Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyakariri amitatokantyaariri. ¹² Owiitakirorika arooso aakiro otzinkayitakiro. Rowaga otaki ataakiro paamariki. Rooma rowaga owatha otetakiro akempyaantapiintaworiki. Eejatzi ikimiteri riraga impaetakinari. Tema rinashityaari atziripaeni. Retakotyaaari aapatziyeyakaririni ijeekimotantyaariri janta okameethatziinta omaantakya kaari kameethatatsi rookaerini paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Jesoshi ikaawoshitakotakari Tajorentsi
(Mr. 1.9-11; Rk. 3.21-22)

* **3:4** Janta Ishirayeriki rowari riraga oshiyariri tsitsiri.

¹³ Ikantaka ipoñaanaka Karireeyaki Jesoshi, riyaaataki iñaaki oetachari Joriraani. Riyaatashitakiri Jowa ikaawoshitakotantawakyaariri Tajorentsi, ¹⁴ omaanta tee ikowawita riraga Jowa. Ikantawitawakari:

—Eero nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi eerori. Rooma eeroka kaawoshitakotanakinarinikya Tajorentsi naari. ¿litaka pikowantari nokaawoshitakotawakimiri eeroka? Rooma eerokataki pinkatharitatsiri.

¹⁵ Ikantapaakiri:

—Rootaki okameethatantari iroñaaka pikaawoshitakotenari Tajorentsi naaka amonkaatantyaawori ikowakaakaeri.

Roojatzi ikantawakiri:

—Jee ari, pipokeeta jaka.

¹⁶ Roojatzi ikaawoshitakotantawakari rirori. Roojatzi ishitowaataneera iñaaki, iñaawakitziro Ishire Tajorentsi opoñaaka jenokinta Tajorentsikinta ayiitashitapaakiri okimiwitapaakari jamomo ookantapaakari. ¹⁷ Roojatzi ikemayitawakirini Tajorentsi janta jenokinta, ikantanaki:

—Rirotaki notyomi nonintashireperotanewo. Osheki niweshiryaawentakari.

4

Ikowawitaka iwinkatharite kamaari rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi

(Mr. 1.12-13; Rk. 4.1-13)

¹ Roojatzi riyaaataki Jesoshi tekatsinta atziri ipanko: okaankiityeenta janta. Tema iyaatakaakiri Ishire Tajorentsi. Rootaki iyaatakaantakariri iñaanantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni.* Ikowawitaka irira rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi ranaakotantyaaririmi. ² Eeniro ijeeka-paaki riraga Jesoshi janta okaataki 40 kitejiri tee rowa, ayimaperotakiri itashe. ³ Roojatzi ipokashitapaakiri riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iñaantawitapaakari, ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, pipeyero mapika opeyanakya owanawontsi poyaari.

⁴ Omaanta ikantawakiri:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawontsi ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotachari akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵ Roojatzi raanakiri janta Jerojareeki ikatziyakaakari janta okaapankata-paakinta Tajorentsi pankoki.

⁶ Iroñaaka ikantawitanakari:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, pomyaanakyaatya jaawiki, ñaa, eero pikamapaaki. Pikenkithashireerotyaka okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni ikempoyeemi. Ari raawakimi rakokira eero pikagaantapaaka jaawikinta mapiki”. Ñaakiro, ¿iitaka pithaawantakari?

⁷ Rapiitziiri ikantawakiri:

—Eero nomyaa. ¿litaka noñaanantyaariri Pawa? Eejatzi paashini okantzi Iwaperite: “Tee okameethatzi añaantawityaari riraga Tajorentsi, rowashironkaekari”.

⁸ Roojatzi riweyaantanakari raanakiri antawoki ochempi. Roñaagakiri Jesoshi maawaeni kipatsipaeni rashi jewawenantatsiripaeni, iñaakiro

* 4:1 Riraga iwinkatharite kamaari ronampiri naawita Tajorentsi paeraniperoroña, omaanta ipiyathatantakaririni paerani riraga Tajorentsi rootaki rookantakariri rirori jaka jaawiki.

maawaeni nampitsi owaneenkataka eejatzi maawaeni rowaagawo jeekayitatsirini,⁹ ikantawitanakari:

—Naapatziyakagaeyemirini maawaeni jeekatsiri kipatsikipaeni, aririka pipinkathatena naaka.

¹⁰ Omaanta ikantanakiri:

—Eero naapatziyimi. Piyaatekya inteenanta, kamaari, eerokakya Jatanaashi. Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, pipinkathateri, eejatzi pikimoshirewenter”.

¹¹ Roojatzi riyaaatantanaka inteenanta riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Rimpaetaki ipokapaaki ronampiripaeni Tajorentsi, ramitakotapaakiri, ipapaakiri rowanawo.

Ritanakawo Jesoshi riyotaantzi Karireeyaki
(Mr. 1.14-20; Rk. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹² Ikantaka ikemawaki riraga Jesoshi ragaetakiri Jowa romonkyaan-teetakariri omonkyaaagementotsiki. Roojatzi ipiyantanaa Karireeyaki, areetapaa inampiki Najareeteki. ¹³ Roojatzi roshirinkantakawo ipanko, riyaaatanaki Kaperinawooki ari ijeekapae. Rootaki Kaperinawootatsiri Karireeyawero ojeeki ochereeteki antawo inkaare. Ijeekaki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta paerani. ¹⁴ Awijantakari iroka omonkaatantyaari rojankinatakotzitakaririni paerani riraga Iseyashini:

¹⁵ “Ijeeki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta ochereetekinta inkaareki intatsikeronta Joriraaniki, janta Karireeyaki. Ijeekayininta kaari yotziri Tajorentsi.

¹⁶ Okimitzimotawitakari eeniro otsitenitzi, okimiwitaka tee riyotawitarini riroripaeni Tajorentsi. Riyaaatantyaarimi paamarikinta omaanta iroñaaka eero. Okimitzimotantyaariri okitejitakotapaakiri, okimiwita riyotakaakiri riraga Tajorentsi. Riraga iyotziriri rirori eero riyaatzi paamariki”.

¹⁷ Aripaete Jesoshi ikenkithatakaanakiri maawaeni atziri janta, ikan-teeyakirini:

—Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimita paerani inta pipakaero kaari kameethatatsi pantziri. Pameentyaari iroñaaka Tajorentsi. Rooteentsi kameetha ipinkathariwenantemiri.

Riyoyaakiri Jesoshi apanipaeni riyotaanewo eejatzi riyotaakiri atziri-paeni

¹⁸ Ikinanaki janta ochereetekira rowaga inkaare iitachari Karireeya. Ikinanaki iñaapaakitziiri riraga Shimo iiteetziri eejatzi Peetero, eejatzi rirentzi riraga Antereeshi. Irira apite ishiryaaapiintzi shima. ¹⁹ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Eeroka shiryaawaetaapiintatsiri? Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaaakimi paapatziyakaaapiintyaari atziriipaeni Pawa Tajorentsi.

²⁰ Roojatzi rookantanakawo ishiryaaamento royaatanakiri riyotaantyaariri. ²¹ Ro ijanthaneentawitanaka iñaapaakitziiri Jantyaako eejatzi rirentzi Jowa, rirotaki itomi apite Sewereeyo. Ijeekaki ipitoki ishirikawaetzi ishiryaaamento. Itsipatari ashitariri. Ikaemapaakiri ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²² Roojatzi royaatantanakariri. Rookanakiri ashitariri ijeekanaki janta ipitoki.

²³ Ikanta ikinakinawaetzi ikenkithatakaantzi riraga Jesoshi. Ithotyeyakironi maawaeni Karireeyaki. Janta ikenkithatakaakiri maawaeni atziri nampitsikipaeni ojeekira pankotsi ipiyotantapiintarira joriyyopaeni. Ikamantapaakiri atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenanteeyerini maawaeni. Eejatzi reetsiyatakoeyawakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni paashinijatopaeni matakiriri mantsiyarentsitayatsirini paeni. ²⁴ Riraga jeekaeyatsirini inteenanta janta Shiiryaki ithotyaaanaka ikemakoeyakirini Jesoshi. Roojatzi ramanteeyanakaririni maawaeni mantsiyari, kyaantariri kamaari, kijopookitatsiri, katsiwaetatsiri, maawaeni. Ret-siyatakotawaeri Jesoshi maawaeni. ²⁵ Royaatanakiri osheki karireeyajatz, tekaaporishijatz, jerojareejatz, joreeyajatz eejatz poñaaneenchari intat-sikeronta Joriraaniki. Royaatanakiri maawaeni.

5

Ikenkithawaetzi riraga Jesoshi janta tonkaariki; ikantziri atziri ikimoshiretanteeyaari
(Rk. 6.20-23)

¹ Paashiniki kitejiriki iñaawakiri piyotawentariri ikaataki oshekini atziri. Rootaki itonkaantanakari eechonkiini tyonkaarikiini. Ari ijeekapaaki jaga. Roojatzi ipokanaki riyotaanewopaeni okaakini, eejatz ipiyotawenta-paakari riraga atziripaeni. ² Roojatzi riyotagaeyawakirini, ikantawakiri:

—Aririka pikowaperote pikimityaari Tajorentsi rootaki reentsitetan-temiri, pikemijantena iroñaaka.

³ —Eerokarika yotakotachari tee pikameethatz, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi, kameetha ipinkathariwentakimi.

⁴ Eerokarika owashiretzinkari, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi roemoshirenkakimi.

⁵ Eerokarika maerishiretatsiri aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi ineshironkatakimi reentsitetakimi.

⁶ Eerokarika kowaperotzirori ikoyiri Tajorentsi, aritaki riweshiryaakaakimi irira ramitakotakimi.

⁷ Eerokarika neshironkatantaniri maawaeni atziri, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi tema ari ineshironkaperotakimi eeroka.

⁸ Eerokarika kameethatzinkari pajankaneki, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi aritaki piñagaeri.

⁹ Eerokarika omaeryaantatsiri paashinipaeni atziri ijeeki kameetha, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi. Rootaki kameetha ikananteetemiri: “Eerokataki reentsite Tajorentsi”.

¹⁰ Eerokarika antaperotzirori kameethaperotatsiri, rootaki ikijantemiri atziripaeni, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi. Rooma reentsite-takimi eejatz piyotzi reewawentakimi.

¹¹ Riyotakirorika atziri paapatziyakina, rootaki ikantzimatantemiri, rowashironkaantemiri, eejatz itheeyakotantemiri, itheenkemi, omaanta ero pikantashiryaa, ero. Aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi. ¹² Omaanta pikantyaani piweshiryaaperotanakya, rooma ipinataperotawaemi iinja riraga Tajorentsi janta okameethaperotzinta. Ero pimaejantziri: tema paerani ikijeetakirini rirori kamanantzirorini iñaani Tajorentsi eejatz.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi tziwi eejatz ootamentotsi

¹³ Eekiro riyaatatyeey Jesoshi riyotaaperoteri, ikanter:

—¡Pamine sha! Noshiyakaawentemiro tziwi. Tema aaka akatyokapiintziri iwatha tziwiki, eero ishitzitanta. Rooma teerika okatyotzi okaanteekaata. Tema ari ookakiro, tekatsi koyeroni. Ari poshiyeyawitakawoni eerokapaeni tziwi: eerokateeyakini iyotagaeyakiririni atziri tsika ikantya ikameethatantyaari. ¹⁴ Eejatzi ari pikimiwitakawo eeroka oorentamentotsi. Pikenkithashiryaakoteroty. Aririka ojeeki nampitsi tsikarika otonkagaetya, eero omana maawaeni iñeetawakiro otamorekanakyaarika tsiteniriki. Tee otkikaa tema ojeekinta tonkaariki. Eejatzi pikimiteeyawitakawoni, eerokapaeni iyotagaeyiririni maawaeni atziripaeni: eero pimaniro piyotayitziririni, inta kameetha piyotaantayiteroni kameethatayitatsirini. ¹⁵ Eejatzi, okimitaka aririka poonthoteri pootamento pipankoki, eero pitankimotakotziri kantziriki, inta powakiri janta jeñokiniira ootaperotantyaari okoñeetye maawaeni pankotsiki pikini paminawaete. ¹⁶ Ari pikimiwitawo iroka eerokapaeni iroñaaka, apatziro pantero maawaeni kameethatatsiri, riyotantyaari pinampijatzipaeni paapatziyapiintari Tajorentsi, ikimoshiretantyaari riroripaeni, ikanantyaari: “Osheki ikameethaperotzi Pawa Tajorentsi”.

Ikenkithatakotziro riraga Jesoshi Iwaperite Tajorentsi okameethatzi

¹⁷ Eejatzi riraga Jesoshi ikantziri atziripaeni:

—Eero piitakaashiwitawo nopokantari jaka nopakaakayemiro paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi, eero. Eejatzi eero piitashiwitakawo nokantemi tee okameethatzi oetarika rojankinatakiro kamanantayitziririni iñaani Tajorentsi paerani, eero. Omaanta nopokantari niyotaaperoeyemironi ikantaperoeyakirini, piyoperotantyaari kameetha oetarika okantakotziri. ¹⁸ Othonkyaarika kipatsi jenoki inta eero othonkimaeta rojankinarini Moeseeshi eejatzi kamanantayitziririni iñaani Tajorentsi. Kyaaryo omonkaatyaawo maawaeni ikantakirini paerani. ¹⁹ Eerorika pikemijantaperotziro kaminagaantsi, eejatzi eerorika piyoteeri paashinipaeni atziri ikemijantaperotziro roori, tema pijeekashita janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Omaanta aririka pikemijantaperotero maawaeni rojankinateeyinirini, eejatzi aririka piyotagaeyerini paashini atziri ikemijantaperoeyeroni, ari pipinkathariwenantapae janta ipinkatharitzinta riraga Tajorentsi. ²⁰ ¿Piitakaashiwitakawoma ikameethataki irintapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi riraga warijeeyopaeni? Iroñaaka nokantemi: tee imonkaatziro ikowakaawitariri Tajorentsi. Eerorika panaakotziri pikameethaperote, eero piyaatzi eerori janta ipinkatharitzinta.

Ikenkithatakotakiro Jesoshi kijaantsi (Rk. 12.57-59)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Piyotakiro ikantziri achariniitenipaeni paerani: “Eero powamayiri paashini atziri. Ninkarika owamaantatsiri eejatzi rirori rowamagaeteri”. ²² Omaanta nokantemi naaka: eero pikijiri paashinipaeni: rowashironkaemikari Tajorentsi. Eejatzi eero pikantziri atziri: “Tee piyotzi. Tee añiiru piipatha”. Pikantakiririka ayotaki tema pikijakiri rootaki okameethatantari rowamaakaanantemiri pinkatharipaeni. Eejatzi okimita aririka pikaweyeri atziri pikanteri: “Eeroka majontzi”, tema pikijakiri rootaki okameethatantari rotyaantemi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. ²³ Pamine, piyaatantyaari janta Tajorentsipankoki pikanteri riraga Tajorentsi ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantziri, rootaki pipashitantariri pipira riyotantyaari rirori kyaaryo pookakiro kaari kameethatatsi pantakiro, omaanta eenirorika

ikijawentzimiri paashini atziri, ²⁴ pityaawo piyaatashiteri riraga kijakimiri pikanteri: “Pipeyakotenawo okaatzi nantziri, eero napiitziro kaari kameethatatsi. Eero amaerineentawakaana. Pineshironkatena, kameetha aakameethatawakagaeya”. Pipeyakotentawakagaeyaawoni, pipiyanaki iroñaakakya Tajorentsi pankoki, roojatzi pipashitantapaakyaari Tajorentsi oetarika pikowashityaari pipashityaari. ²⁵ Eenitatsirika kijakimiri ikowaki raanakimi janta pinkathariki ikantakotantemiri, eero pikijiri inta pishintsite pikanteri: “Eero akijawakaa, thame aakameethatawakagaeya”. Aririka rareetakaapaakimi pinkathariki, ikanteri joraaro: “Paanakiri irika”, roojatzi romonkyakaantawakimi janta omonkyagaamentotsiki. ²⁶ Rooma eerorika pipaperotziri maawaeni pireewitziriri, eerowa roeyowitzimi roojatzi pipinatanteeyariri.

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Kyaaryoowa, pishirontawokari tsinani kaari payi”

²⁷ Eejatzi ikantziri:

—Piyotakiro ikantziri achariniitene paerani: “Eero pishirontzimotawo piina paashini tsinani, eero pishirontzimotari piimi paashini shirampari”. ²⁸ Nokamantemi naaka: “Aririka piñaawenashireeyaawo tsinani eejatzi pikenkithashiryaaotyaaaworika pishirontyaawo, ari eenitatsi pantani, kimitaka piñaathatzimotakawo piina”. ²⁹ Noshiyakaawentemiro: aririka antakayemiro poki kaari kameethatatsi, pikithokireero, pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaatashiteeya kashetaakini poki janta jenokinta. ³⁰ Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero pako pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaaponthotziitashiteya janta jenokinta. Ñaakiro, tee okameethaperotzi papiitapiintero kaari kameethatatsi. ³¹ Eejatzi ikantziri riraga achariniitene paerani: “Aririka pikowaki pookaero piina, pojankinateniro paperi pookanteeyaawori, ari okaatapaaki”. ³² Omaanta nokantemi naaka: “Eerowa pookaero piina. Aririka pookaero piina eejatzi pagaerika paashini, tema piñaathatzimotaawo piinaperoni. Agaerika eejatzi paashini oemi piina, eeniro antani: oñaathatzimotaari oemiperoni. Eejatzi riraga agaeroni, eeniro rantani. Omaanta apatziro okameethawita pookaero aririka oñaathatzimotakimirika paashini shirampari”.

Eero pamatawitziri paashinipaeni

³³ Eekiro riyaatatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Piyoteeyakini okantziri Iwaperite Tajorentsi, rootaki ikantzirini yotaantatsirini: “Eero pitheeya, eero pikantawaetashita”. Eejatzi ikantakini: “Aririka pikante: ‘Riyotaki Awinkatharite ari nomonkaatemiro maawaeni nokantakimiri. Namatawitakimirika ari rowashironkaakina’. Pikanterorika: ‘Riyotzi Awinkatharite aritaki nomonkaatakimiro maawaeni nokantakimiri’, ari okameethatzi pimonkaataperotero okaatzi pikantakiri”. Rootaki okantakiri rojankinatakirini paerani riraga Moeseeshini. ³⁴ Omaanta nokantemi naari: eero pitheeyawaeta. Aririka pothataakiro pikantziri, ziitaka pikowantyaari pikante: “Riyotakiro Awinkatharite nothataakiro nokantzimiri”? Okameethataki pimonkaataperotero maawaeni pikantakiri. Eero eejatzi pikantashita oetarika. Apaani paeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro jenokinta, eejatzi okantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi eero pikimitari irinta; rooma Tajorentsi rirootaki jeekatsiri jenokinta. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eenitatsi

paashini ikantashita: “Okantani ojeeki jenokinta jeekamentotsi rashi Tajorentsi eejatzi nokimita naari, nokantani kameetha noñaawaetzi”, omaanta ikantashita. Nokamantemi naaka: tema tee okameethatzi pikantawaetashitya oetarikapaeni tema riyotzitakimiro Tajorentsi okaatzi pikantakiri. ³⁵ Eejatzi apanipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro kipatsi, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi naaka eero pikimitari irinta, rooma Tajorentsi rirotaki ashitawori kipatsi. Ikantakowentziri maawaeni. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eejatzi paashinipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro ojeeki Jerojaree, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Eejatzi nokantemi naaka, eero oshiyari irinta; rooma Tajorentsi rirotaki otyaantziriri jewawenantatsiri ijeekantari janta. ³⁶ Eejatzi eero pikimitari paashinipaeni kantatsiri: “Tee notheeya. Ñaakiro, kyaaryo eenitatsi noeto, eejatzi kyaaryo tee notheeya”. Eero poshekiro pikantziri. Eero pimatziro pitajonkero pikitamaatakaantyaawori piishi. ³⁷ Eero pitheeya. Kyaaryoorika pantero oetarikapaeni, kameetha pikante: “Jee, nantakiro”. Eerorika pikoyi pantero, pikante: “Eero nantziro”. Monkaataka. Tee okameethatzi poshekeero piñaani pamatawitantyaariri paashinipaeni. Rowashironkaemikari Tajorentsi.

Eero pipiyatari kijawitemini

(Rk. 6.29-30)

³⁸ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Eejatzi ikantakini achariniiteni paerani: “Aririka pikithokiriiteri roki paashini atziri eejatzi ipiyatemi ikithokiriitemiro pashi poki. Aririka pitzinkeryaakoteri raeki paashini atziri, kameetha ipiyatemi eejatzi itzinkeryaakotemi pashi paeki”. ³⁹ Omaanta nokantemi naaka: eero pipiyatari kijakimiri omaanta aririka ipajawootemi rakokira, pishinetayaari jantakironta ipajawootemi eejatzi, eero pipiyatari. ⁴⁰ Aririka atziri raakaantemi pinkathariki okaatzi pireewitziriri raapithatemirorika piithaari, pipawakiri eejatzi paashini pipewiryaaotarira, eero pikijiri omaanta pineshironkatawakiri. ⁴¹ Aririka romperateetemi payeniri rowaagawo apaani kiroometero powawijaaneenteni apaani paashini kiroometero eejatzi. Eero pikijashita inta pineshironkateri. ⁴² Ikwakotemirika owashironkaachari koetyeemotziriri, pipawakiri. Eejatzi aririka ikantemi: “Pipashitawakinawo iroka eejatzi noepiyeemi osheninka iinja”, ari pipashitawakyaari, eero pithañaapithatari.

Ikantzi riraga Jesoshi: “Pineshironkateri kijakimiri”

(Rk. 6.27-36)

⁴³ Eekiro riyaatatzi ikantziri Jesoshi:

—Eejatzi ikantaki achariniiteni paerani: “Pineshironkateri neshironkatzimiri eerori. Omaantakya kijakimiri, pikijaperoteri rirori”. ⁴⁴ Omaanta nokantemi naaka: pineshironkaperoteri kijawitakimiri, owashironkaawitakimiri, maawaeni. Pamanakotyaari, pikanteri Tajorentsi ineshironkateri maawaeni rirori. ⁴⁵ Rootaki ikowakaakiriri Tajorentsi maawaeni aapatziyariripaeni reentsitayitakarini. Rirotaki wetsikakiriri oorya: rooryaako-teeyakirini maawaeni atziri, aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari. Eejatzi rowariyaakiniri inkani kameetha oshookantari maawaeni owanawontsi. Eejatzi rowawo maawaeni atziri: riraga aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari, eejatzi kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni rowawo.

Rootaki ayotantawori ineshironkatziri Tajorentsi maawaeni riraga aapatziyariri eejatzi riraga kaari yotziri. Eejatzi eerori rootaki pineshironkateeyantyaaririni maawaeni. ⁴⁶ Apatzitorika pineshironkatawakiri neshironkatzimiri eerori, eero ijekakayimi Tajorentsi jenokinta. Riroma riyotzi theenkantatsiri eejatzi ineshironkatawakiri neshironkatziriri. Omaanta panaakoteri eerori, pineshironkateeyirini maawaeni. ⁴⁷ Apatzitorika piwethatashityaari wethatzimiri, eero piyaatzi piyeeki janta jenokinta. Riroma riyotzi maawaeni kaari yotziri Tajorentsi riwethatari wethatariri rirori. Panaakoteri: piwethateeyarini maawaeni. ⁴⁸ Pikameethaperotanaki, pikimitakotyaaari Piri jenokinta, riroma osheki ikameethaperotaki irira.

6

Riyotaakae riraga Jesoshi tsika akantya aneshironkatante

¹ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Paamawentyaawo, pipankinatakotarikari Tajorentsi iñaantemiri atziri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi eeroka. Aririka pantero iroka tekatsi okantya ipinatemi rirori iinja. ² Aririka pipashityaari owashironkaenkari koetyeemotariri, eero pithotyero pikamantziri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaerintzi raapatziyarimi Tajorentsi. Aririka iperi irira owashironkaenkari oetarika, ikamanteeyakirini maawaeni atziripaeni janta nampitsiki. Ikamanantayitaririni atziripaeni iñaaperotantyaariri ikameethatzi. Aririka iñaaperotawityaari atziri, monkaataka; omaanta eerowa iñaaperotziri riraga Tajorentsi, tekatsi riweshiryaawenantyaari. ³⁻⁴ Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi Tajorentsi. Rootaki, aririka pineshironkateri owashironkaenkari, pimaniro, roojatzi riweshiryaawenantemiri Tajorentsi. Rooma riyotakiro irira oetarika pantziniriri, roojatzi okimitakya, aritaki ramitakotakimi eenitatsirika koetyeemotemini.

Riyotagaeyakaeni Jesoshi tsika akanterori akenkithatakayeri Tajorentsi (Rk. 11.2-4)

⁵ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, eero pikimitari oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Ikowaperotziro ikatziya ikenkithatakayeri janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriyopaeni eejatzi janta niyanki nampitsi iñaantyaariri atziripaeni, rootaki iñaaperotantyaariri ikameethatzi. Kyaaryo nokantemiri iroka: monkaataka. Iñaaperotantariri atziripaeni, omaanta tee iñaaperotziri Tajorentsi ikameethatzi. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, piyaate apaniroeni pipankoki, pashitakotanakya inthomaenta roojatzi pikenkithatakayeri ashitzimiri riraga Tajorentsi. Riro ñeemini apaniroeni piyeekakira ari iñaaperotemi pikameethatzi, riweshiryaawenantemiri. ⁷ Aririka pikenkithatakaakiri, eero poshekiro ñaagantsi anik, anik, anik. Eero pikenkithashiriro aririka poshekiro ñaagantsi osheki rootaki ikemijanantemirimi. Rootaki rametari rirori kaari yotziri Tajorentsi. ⁸ Kyaaryoowa, pikimitarikari riroripaeni. Riyoperotziro Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. Tekirani pikanteri, riyotzitakawo. ⁹ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, ari pikimiteero eeroka iroka: “Pawa, niyotzi piyeeki jenokinta eejatzi jaawikika eejatzi pikemijanteeyanani.

Osheki pikameethaperotaki.

¹⁰ Kameethapero pipinkathawenteeyanani.

Nokowaki nantemiro kipatsikika pikowakaakinari, nokimityaari rantziri ponampiripaeni janta jenokinta. Rooma imatakimiro maawaeni pikowakaakiriri.

¹¹ Maawaeni kitejiri pamitakoeyenani nantawaete, eero okoetyeemotan-tana noyaari.

¹² Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri, omaanta eero pikijawentanawo, inta pipeyakotenawo. Rooma nopeyakotziniri antakaana-wori naari oetarikapaeni, tee nokijiri.

¹³ Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo kaari kameethatatsi.

Pikanteetatyeyaani peewawenteeyenani.

Ashi powantyaawo pitajonkawentena.

Eejatzi naari, ashi nowantyaawo noñaaperotemi.

Rootaki nokantakimiri, ari okaatzi”.

¹⁴ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pipeyakoteniri kikajimiri, eejatzi ipeyakotzitemiro Piri jenokinta eeroka kaari kameethatatsi pantziri.

¹⁵ Omaanta eerorika pipeyakoteeniri maawaeni rantakaawitakimiri, eero ipeyakotzimiro riraga ashitzimiri jenokinta okaatzi kaari kameethatatsi pantakiri.

Riyotaakiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya itzitawentyaari Tajorentsi

¹⁶ Eejatzi ikanteeyakirini:

—Aririka pitzitawentyaari Tajorentsi pikenkithatakaantakyaariri irira, eero piyotakaakiri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Aririka itzitawentyaarimi Tajorentsi, rowashirepootashitaka riyotantyaari maawaeni itzitawentawo. Roojatzi atziripaweni ikenkithatakotziri ikameethaperotzi omaanta kyaaryo tee riweshiryaawentari riraga Tajorentsi. ¹⁷ Eero pikimitari riroripaeni. Aririka pitzitakotyaari Tajorentsi kameetha pikishitya eejatzi kameetha pikantya pikiwapootya poshepootya, ¹⁸ eero riyotantzimi riraga atziri pitzitawentatyaari Tajorentsi omaanta apaniroeni yotemini Tajorentsi rirootaki weshiryaawentemini eejatzi ñaaperotemini pikameethatzi. Rootaki riweshiryaaantemiri iinja.

¹⁹ Eejatzi ikantzi:

—Eero pikenkithashiryaaapiintziro pipiyotero powaagawo jaka jaawikika: opathagaantzikari eejatzi rapeyagaanteetzitzirokariri eejatzi ikoshiteetzimikari. ²⁰ Omaanta pikantya pikenkithashiryaaakopiintyaari Tajorentsi eejatzi pantero ikowakaakimiri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi. ²¹ Ñaakiro, aririka pikowaki pipiyotero powaagawo jaka kipatsikika rootaki pipeyakotantapiintariri Tajorentsi, omaanta aririka pikowaki piweshiryaaakyaari rirori pikenkithashiryaaakopiintyaari.

Poki okimiwitakari oorentamentotsi

(Rk. 11.33-36)

²² Eenitatsi poki paminantari kitejiriki. Okimitaka eenitatsi oorentamentotsi pitsiwootapiinantari tsiteniriki piñaantyaawori. Aririka okameethataki oki, kameetha paminawaetantyaari. ²³ Omaanta eerorika okameethatzi poki, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki. Eejatzi okimitaka, aririka pikenkithashiryaaapiintero kaari kameethatatsi, eero piyotziri Tajorentsi, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki.

Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi: “Aririka pantawaewentya eerori, tekatsi pikantya panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri”

(Rk. 16.13)

²⁴ Eekiro riyaatatyeek ikantakiri:

—Tekatsi pikantya pithamaeteniri apite piwaatorote. Aririka pithamaeteniri apite, pikenkithashiryaakotakiri apaani kameetha rirori, pineshironkateri, omaanta pikenkithashiryaakoteri paashini tee ikameethatzi, pitheenkiri. Eejatzi okimitakya aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, pikenkithashiryaakopiinteri kameetha irinta, pinintaperotantyaariri, eero pikoyi pipiyotero powaagawo osheki. Omaanta aririka pikowaki pipiyotero osheki powaagawo, aritaki pantawaetawentero eeroka paantyaawori, eero pikowae paapatziyari riraga Tajorentsi. Eero pimatziro papitetziri piwaatorote.

Pikenkithashireero Tajorentsi ikoyiri
(Rk. 12.22-31)

²⁵ Eejatzi ikantziri:

—Ari nokantemi: eero pikenkithashiryaakotashitapiintawo oetarika-paeni poyaari, pimiri, pikithaataapiintyaari, oetarikapaeni. ¿Rootakima piyeekantari powapiintyaawo? Tee rootaki piyeekanta, inta rootaki piyeekantari pikenkithashireeri Tajorentsi riraga wetsikakimiri, eejatzi pipinkathateri. ¿Rootakima piwatha otzimantari powaneenkantantyaawori? Tee rootaki otzimantari. Omaanta eeniro piyeekantari piyoteri Tajorentsi piweshiryaakayaari rootaki okameethatantari panteniri ikowakaakimiri. ²⁶ Pamineri riraga tsimeripaeni jenokiweri. Tee ipankiwaetzi, tee rowiitzi, eejatzi tee rantzi ipanko ojeekantari rowanawo. Omaanta maawaeni kitejiri eenitatsi royaari: tema ramitakoziri rirori Tajorentsi. Maawaeni kitejiri ineshironkatzi, tema eeroka osheki inintaperotakimi, rootaki ipantakimirori eejatzi. ²⁷ Aririka pikenkithashiryaapiintero zarima pimatakiro pojanthaya apaniroeni? Eero. Patsipetashita pikenkithashiryaakotashita. ²⁸ ¿Litaka pikenkithashiryaapiinantawori piithaari, oetarika pikithaatayaari? Paminero oteyakipaeni ampee, tee okenkithashiryaapiintziro irona: “¿Oetarikapaeni nokithaatayaawo?” Tee okirikawaetzi, eejatzi tee ontyaawaetzi, ²⁹ omaanta osheki owaneenkataka. Pamine, paerani osheki rowaneenkawetani riraga jewawenantatsiri iiteetziri Sharamooni, ojeekini oshekini rowaagawo, omaanta tee ikimitaperotawo oteyakipaeni, osheki owaneenkaperotaka irowapaeni. ³⁰ Riroma rirotaiki Tajorentsi owaneenkatzirori oteyakipaeni inhashi, omaanta intsipaete okamateyatzi, intsipaete opariteyatzi, eejatzi rootakoetziro. Rooma eerori, piyeekini. Riroma ineshironkaperotzimi eeroka rootaki piyotantaperotari itzimakayemiro oetarika koetyeemotzimiri kameethatatsiri. Pameentyaari, eero pitheenkiri, aritaki itzimimotakaakimiro riraga Tajorentsi. ³¹ Rootaki eero pikenkithashiryaakotapiinantashitawo oetarika, eero pikantzi: “¿Litaka noyaari? ¿Oetaka nomiriteri? ¿Oetaka nokithaatayaari?” ³² Ikwakowayeyironoña irokapaeni riraga kaari yotziri Tajorentsi. Eero pikimitari irirapaeni. Riroma riyotzimi riraga piri jenokinta, riyotziro koetyeemotakimiri. ³³ Rootakikya pikantyaani pityaawo pipinkathatantyaaririni Tajorentsi eejatzi pikanteri rowameethashiretemi, roojatzikya ramitakotemi eenitatsi koetyeemotakimiri. ³⁴ Rootaki eero pikenkithashiryaakopiintawo inkaamani oetarika panteri. Rooma tekatsirika tzimimotzimiri, omaanta ramitakotemi riweshiryaakayemi riraga Tajorentsi inkaamani, eejatzi maawaeni kitejiri riweshiryaakayemi.

7

Eero pikantzimatziri paashinipaeni
(Rk. 6.37-42)

¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pikantakotashitari paashini atziri. Aririka pikantakotashityaari, ikantzimikari Tajorentsi: “Pantakiro eerori kaari kameethatatsi”.

² Aririka pikijeri paashinipaeni, aritaki ikijawaemi eerori Tajorentsi. Eejatzi okimitaka, aririka pineshironkateri paashinipaeni, ari ineshironkatawaemi rirori.

³ Eenitatsirika kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi pikanteri paashini atziri eerori: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. Noshiyakaawentemiro iroka: aririka otyaakyaatakimi antawo inchapanki pokikira, ¿arima piñiitakiri ityaakyaawo owaanini inchapetoki rokikira paashini atziri? ⁴ Ñaakiro, tee okameethatzi pikanteri: “Ajaakya, nagaemiro pityaakyaawo pokikira”.

⁵ ¡Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi! ¡Pamatawitantashita! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari.

Ñaakiro, pityaawo pookero eerori antawowa inchapanki konompyaatoteencharira roojatzi pikokichaatanteeyaari ari pimatero pagaeniri ityaakiro paashinira atziri. Eejatzi okimitaka pikowakirika pikanteri pisheninka ipakayero kaari kameethatatsi rantziri, pityaawo pipakayero pantziri eerori roojatzi pimatero pikanteri.

⁶ Tee pipapiintziri otsitzi kameethaperotatsiri iwatha. Eejatzi tee pipapiintziri chaancho poreryaanikitatsiri mapi pinaperotachari royaawo, tee ikoyi royaawo. Tema ratsikawitawakawo eejatzi ikijakotyaawo rowitsintakiro mapi. Eejatzi okimitaka kameetharofña oetarika okantziri Iwaperite Tajorentsi. Kameetha pikenkithatakayeri paashinipaeni atziri okantziri. Omaanta aririka ikijantemiro, tee ikoyi ikemijantemi, eero poñaashirenkiri inta piyotaapiinteri koyirori.

Pamaniri Tajorentsi oetarika, ari ipakimi
(Rk. 11.9-13; 6.31)

⁷ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pikanteri atziri ipawakimiro oetarika pikowakowateri, aritaki piñaakiro. Aririka pareetya pankotsiki, pikantapaakiri jeekatsiri: “Pashita-reenawo”, roojatzi rashitaryaantakimiro. Ari okimitaka iroka, pikanteririka Tajorentsi pikoyiri, aritaki imatakimiro oetarika kameethatatsiri pikowakowatziri.

⁸ Aritaki ramitakotakiri maawaeni amaniriri. Eejatzi kowakowatakotziriri rirori koetyeemotariri, aritaki imatakiro. Aririka pikenkithatakapiinteri, ari ikemijantemi, imatemiro oetarika kameethatatsiri pikanteriri.

⁹ Pamine, aririka ikantemi pitomi: “Pawa, pipena kaniri noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari mapi? ¹⁰ Eejatzi ikan-temirika: “Pipawakina shima noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari maanki? ¹¹ Ñaakiro, tee pikameethaperotzi omaanta piyotzi pineshironkapiinteri peentsitepaeni. Owanaaperotaka riraga Piri jeekatsiri jenokinta osheki kameethaperotaki. Tema riyoperotziro ineshironkaperotziri maawaeni kenkithatakakiriri.

¹² Eejatzi ikantaki riraga Jesoshi:

—Pikowakirika raakameethateeyimini paashini atziri eejatzi pikimitzityaari eerori kameetha paakameethateri raakameethatantemirikyaa eerori. Tema rootaki okantakirini rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinatakiro kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi.

Ikenkithatakotziro Jesoshi apite awotsi
(Rk. 13.24)

¹³ Eejatzi ikenkithatakotakiro riraga Jesoshi tsikarika akantya akyaantyaari janta jenokinta roshiyakaawentakiro awotsi, ikantzi:

—Pikowakirika pikye ijeekinta Tajorentsi, pikinantapaakyaawo okaa-manchakitzini awotsi, pikyaantapaakyaawo okaatzini omoo. Eenitatsi paashini awotsi jaawokipetatziri. Tee opomeentsita ikinanteetyaawo roori; eenitatsi oshekini kinantawori, eejatzi janta ikyaanteetyaawo antawo omoo. Omaanta maawaeni kinayitaneentsini janta eero rareeta jenokinta inta ikemaatsitapiintyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini. Osheki kyaantawori. ¹⁴ Omaanta rowaga paashini awotsi okaamanchakitzini osheki opomeentsitaka ikinanteetyaawo. Eenitatsi apanipaeni kinantawori, omaanta kameetha rareetyaawo rirori okaatzini omoo ikyaantapaakyaari Tajorentsikinta, eero rapiiteero ikamae.

Ikenkithatakotziri Jesoshi amatawitantatsiri

(Rk. 6.43-46)

¹⁵ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawizimikari oshiyawitariripaeni iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi. Kyaaryoowa, piitakaashitarikari maawaeni iyotaantatsiri riyotaatziimi Iwaperite Tajorentsi kameetha. Kyaaryo riyotaawitzimi apanipaeni, tee riyotaaperotzimiro kyaaryooperotatsiri.

¹⁶ Paminaperoteri rantayitzirini, riraga iyotaanzirori, rootaki piyotantyaariri ikameethatzirika. Pamine, ¿okithokitziroma oowa kitochee?

Teewee. ¿Okithokitziroma iyeera* kawana? Teewee. Tee omatziro. Eejatzi ikimita riraga amatawitantatsiri, tekatsi ikantya rantero ikowaperotziri Tajorentsi.

¹⁷ Inchato kameethari okithokitziro okithoki kameethari, ari athotero. Omaanta teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari.

¹⁸ Rowaga inchato kameethari, tekatsi okantya okithokitero okithoki kaari kameethatatsi. Eejatzi kaari kameethatatsi inchato, tekatsi okantya okithokitero kameethatatsiri okithoki.

¹⁹ Tema achekapiintziro chochoki kaari kithokitatsini, oejapiintziro paamariki.

²⁰ Eejatzi okimitaka, potsikanataperotyaari maawaeni kowatsiri riyoteemi. Piyote okameethatzirika rantziri, ari kameetha eejatzi riyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi. Rooma teerika okameethatzi rantziri, eejatzi tee okameethatzi riyotaanziri.

Ikenkithatakotziri Jesoshi yotakoperoteeriri

(Rk. 13.25-27)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eeniro ñaawaetashitachari osheki ikantashita: “Eeroka Nowinkatharite, osheki nopinkathatzimi”. Omaanta eero riyateeyini irira janta notsipatyaari jenokinta, inta jataperotatsini janta maawaeni riraga antaperotzimiriri Pawa ikowakaakiriri.

²² Aririka nopinkatharentsiperotanaki nopiyoteeyerini maawaeni atziri nokantakowenantaariri. Eenitatsi oshekini atziri kantashitenani: “Nowinkatharite, osheki nokenkithatakotzimi. Nokantziri kyaantariri kamaari: ‘Pameentyaari Jesoshi pawijakotanteeyaari’. Eejatzi nokantziri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi matakaanawori notajonkantzi’ ”. ²³ Omaanta nokanteri irirapaeni: “Tee niyotzimi, tee reentsitetzimi Pawa. Piyaate inteenanta, osheki pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi pijeekimotena jaka”.

* **7:16** Iyeeratatsiri rootaki chochoki, oshiyawo komashiki. Ithoetziro, pochari. Tee antawoperotzi.

Atziri owetsikirori pankotsi kijopathariki kipatsi eejatzi owetsikirori impanekiki

(Rk. 6.47-49)

²⁴ Pamine, aririka paapatziyawo maawaeni okaatzi nokantzimiri eejatzi aririka pantakinawo maawaeni nokowakaakimiri, okameethataki, eeroka yotaniri, pikimitakotakari atziri wetsikirori ipanko okijopathatzi zira kipatsi.

²⁵ Roojatzi opariyantapaaka inkani, oonkanaka. Opokawitapaaka antawo tampyaa otatsinkawitapaakawo, omaanta tee ataanakiro. Rootaki kaari ataantawo, tema riwetsikakitziro okijopathaperotzi zira kipatsi. ²⁶ Eejatzi okimitya eerori, eerorika pikenkithashireero maawaeni okaatzika nokantakimiri eejatzi eerorika pantanawo maawaeni nokowakaawitzimiri, tee okameethatzi. Eeroka kimitariri kaari yotatsi. Pikimitakotyaa ri wetsikirori ipanko janta impanekiiteki ochereeteki iñaa. ²⁷ Okanta opariyapaaki inkani, oonkanaka. Opokapaaki antawo tampyaa otatsinkanakiro pankotsi, aanakiro iñaa. Ñaakiro, ratsipetashitakawo riraga wetsikawitawori. Eero patsipetashitawo eerori pikemijantana, omaanta pantaperotero kameetha nokowakaakimiri.

²⁸ Rootaki ikanteeyakiririni piyotawenteeyakaririni janta tonkaariki. Ari rorsikanateeyanakarini maawaeni, ikantzi:

²⁹ —Osheki riyotanitzi irira, ikenkithatakaakae kimitaaka pinkathari, kameetha riyotaakae; tee ikimitari riraga iyotaantawitawori rojankinarini Moeseeshi.

8

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari

(Mr. 1.40-45; Rk. 5.12-16)

¹ Ithonkapaakiro riraga Jesoshi riyotagaeyakirini atziri janta tonkaariki. Roojatzi roerinkantapaa, eejatzi royaateeyakirini oshekinini atziri. ² Roojatzi ipokashitapaakiri apaani shirampari patheenkari, itonkiyotawakari rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, tema eenitatsi pitajorenka, pikowakirika petsiyatakotena, niyotzi aritaki pimatakiro.

³ Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri ikantziri:

—Jee, nokowaki. Petsiyatakotanee iroñaa.

Intsipaeete opeyanaka ipathaawo. ⁴ Roojatzi ikantziri:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni netsiyatakotakaakimi, inta pantero ikantzitarini paerani Moeseeshini: piyaatashiteri riraga ñaanakowenantsiri Tajorentsi ipankokinta pikanteri irira: “Paerani nopathaawitani, omaanta iroñaa, etsiyatakotaana. Paminena tee añagaero iroñaa, nopathaawo”. Aririka raminawakimi, roojatzi pipantapaakyaari pitsimerite jenokiwero itaantyaanariri Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyakotatakimi.

Roojatzi riyaatantanaka.

Riraga Jesoshi retsiyatakotakiri ronampiri kapitaano

(Rk. 7.1-10)

⁵ Ikantaka itharyaanaka Jesoshi, eejatzi riraga oyaateeyakiririni, roojatzi rareetanteeyapaakani Kaperinawooki. Itonkiyotawakari apaani iwinkatharite oshekinini joraaro. Kaari riro joriyo. ⁶ Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, eenitatsi nonampiri janta nopankokinta, tee imatziro ishewata, eejatzi osheki ikatsitaki; katsitaperotanaki. Nokowaki petsiyatakotakayeri.

⁷ Roojatzi ikantawakiri:

—Aritaki niyaate netsiyatakotakayemiri.

⁸ Omaanta ikantanakiri:

—Osheki nopinkathatzimi. Tee nokameethatzi naari; tee naaka joriyo, eero notsipatapaakimi janta nopankoki. Apatzirorika pikante etsiyatakotaneerirori, niyotaki aritaki etsiyatakotanaki. Patsipetawokari piyaate nopankoki, osheki pipinkathariwenantzi. ⁹ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oefarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka apaani joraaro: “Piyaate”, ari riyaaatanaki. Nokanteririka paashini: “Pipoke”, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: “Iroka panteri”, ari rantakiro.

¹⁰ Ikanta ikemantawakariri, ari rotsikanatanakari, roojatzi ipithokashitantanakari oyaateeyakiririni, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, maawaeni jaka anampipathakika tekatsi apaani noñaaneente kimitakotyaarini irika paashinijatzitatsiri atziri: osheki rameentaperotakari Tajorentsi. ¹¹ Iinja janta ipinkatharitzinta, aritaki ipiyoteeyaani oshekini paashinijatzitatsiri atziri ipoñaayitapaakyaani paashinipaenikinta kipatsi. Itsipatapaeyaari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, riweshiryaawaetya maawaeni janta. ¹² Omaanta oshekini joriyo jeekatsinimi janta, aritaki ikenkithashirya irirapaeni: “Naaka joriyo, rootaki niyaatantyaari jenokinta”, omaanta eero riyaatzi, tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Ikwakaawitakari itsipatyaarimi janta ipankokinta, omaanta osheki itheenkakiri, rootaki rotyaanantyaariri janta otsitenikaakiperotzikinta. Tema ijeeki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta riraaperotanakya eejatzi ratsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. Osheki rowashironkaanakya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari owatsinka. ¹³ Roojatzi ikantawakiri riraga iwinkatharite joraaro:

—Kameetha iroñaaka piyaate pipankoki. Paapatziyaperotakina, rootaki retsiyatakotantaneeyari ponampiri.

Intsipaete retsiyatakotanee.

Jesoshi retsiyatakotakiro riyote Peetero

(Mr. 1.29-34; Rk. 4.38-41)

¹⁴ Riyaaatanaki iroñaaka riraga Jesoshi ipankoki Peetero. Ikyaanapaakari iñaapaakitziro riyote omantsiyataki, omaryaaka omaamentokira, ojaawamerikitzi. ¹⁵ Ipampitapaakiro akokira, roojatzi awijakotantanaa ojaawamerikiwitaga etsiyatakoperotanee. Roojatzi opiriinantana mantsiyawitachari opantawakari rowanawo.

¹⁶ Okantaka otsitenitanaki, ramaetapaakiri oshekini kyaantakariri ka-maari. Roojatzi ikenkithatakantawakari roojatzi rowawijaakotantawakariri. Eejatzi retsiyatakotawakiri oshekini mantsiyatzinkari. ¹⁷ Tema imonkaatakiro riraga Jesoshi maawaeni ikenkithatakotzitaririni paerani Iseeyashini. Ikantakotzitaririni:

“Iinja retsiyatakoteri Rotyaantanewo Tajorentsi oshekini mantsiyatzinkari, eejatzi osheki ineshironkateeyirini”.

Kowawitachari oyaaterinimi Jesoshi

(Rk. 9.57-62)

¹⁸ Paashiniki kitejiri iñaantakariri riraga Jesoshi oshekiniroña piyotawenteeyakaririni, ari ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—Thame aate intatsikeronta inkaare.

¹⁹ Ikanta ipokashitapaakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ikanta-paakiri:

—Iyotaanari, nokowaki naari noyaatemi tsikarika piyaate.

²⁰ Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Riraga piratsi eenitatsi imoo imaantari. Eejatzi ikimita riraga tsimeri jenokiweri, eenitatsi rookantari, imaantari. Kyaaryo naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta tekatsi naaka nopanko nomaantyaari. Patsipetashitawokari poyaatena, powashironkaakari.

²¹ Ikantapaaki paashini riyotaanewo:

—Nowinkatharite, nokowawitaka noyaatemimi omaanta tekiraata ikami pawa. Ikamakirika nokitatanakiri roojatzikya noyaatantanakimi kijokiro nowanakimi.

²² Omaanta ikantawakiri:

—Poyaatanakina. Paata ikitateri ikaateeyinira kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi ikaateeyinira theenkantatsiri.

Romaerintakiro riraga Jesoshi antawo tampyaa

(Mr. 4.35-41; Rk. 8.22-25)

²³ Roojatzi rotetantanaka riraga Jesoshi pitotsiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Ikowai imontyeero inkaare. ²⁴ Roojatzi imaanaki rirori pitotsiki. Niyankyaani omapokashitapaakari riyotaanewopaeni antawo tampyaa, omaetonkaapaaki otetaagapaaka. ²⁵ Roojatzi riyatashitantanakari riyotaanewo, ikaakapaakiri, ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharite! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinkiwee! ¡Powawijaakotena, eejatzi eerori, powawijaakotya!

²⁶ Roojatzi ipiriintanaka, ikantawakiri:

—¿litaka pithaawantari? ¿litaka kaari pameentaperotantana?

Roojatzi ichereemotantakawo tampyaa eejatzi otamakaari. Ikantakiro:

—¡Pimaerite!

Roojatzi okaatantanaka tampyaa, eejatzi omaeritzitanaa iña: tee añaawaero otamakaari. ²⁷ Ari rotsikanateeyanakarini riroripaeni, roojatzi ikantawakaaka:

—¿Tsikama iitayaarika atziritsiri irika? Pamineritya okemijanan-takariri tampyaa eejatzi omaetonkaa: romaeryaantakawori.

Rowawijaakotakiri kyaantariri kamaari

(Mr. 5.1-20; Rk. 8.26-39)

²⁸ Ikantaka Jesoshi rareetapaaka intatsikeronta, raatakotapaaka janta. Tema owaero rowaga kipatsi Karaara. Ikanta apite atziri kyaantariri kamaaripaeni, ipoñaaka kaminkarimashiki, itonkiyotawakari riraga Jesoshi. Riraga kyaantariri kamaari osheki ikijakaakari iyamaaritepaeni, rootaki ithaawanantakariri atziripaeni. Tee ikinantanaawo awotsi ikinapiintaw-itaga. ²⁹ Roojatzi icheraacheraatakantakari kamaaripaeni, ikantziri:

—¿litaka poñaashirenkantani, Jesoshi? Niyotakimi, eeroka Itomi Tajorentsipero. ¿Rootakima pipokashitantanari powashironkaena? Tekiraaataga omokaata kitejiri powashironkaantenari.

³⁰ Ari ipiyotziteeyakani chaanchopaeni janta, osheki rowawaeteeyani.

³¹ Ikantaka kamaari ikantakiri riraga Jesoshi:

—Aririka pookakagaenari irika nokyaantawitarika, pishinetena niyaatashiteri chaancho nokyaantapaeyaari irirapaeni.

³² Roojatzi ikantawakiri:

—Piyaate, pikyaantapaakyaari irinta.

Roojatzi riyatantanaka ishirinkashitanakari chaancho, roojatzi ishianaka maawaeni impeetaki, ipiinkapaaki inkaareki, motoririri, motoririri. Itsitsiyeyapaakini iñaakira, motoririri. ³³ Ikantaka shentawitariri chaancho ishianaka, tema ithaawanakitzi rootaki riyatantanakari ojeekinta nampitsi ikamantapaakiri maawaeni atziri oetaka awijimotakiriri eejatzi ikamantakotapaakiri kyaantawitariri

kamaari awijakotee. ³⁴ Roojatzi ikijaka maawaeni jeekatsiri janta, eejatzi ithaawantari rootaki ipokashitapaakari ikantapaakiri riraga Jesoshi:
—¡Thame piyaate! ¡Tee nokoyi pipokimotoena jaka nonampikika!

9

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri (Mr. 2.1-12; Rk. 5.17-26)

¹ Roojatzi rotetantanaa riraga Jesoshi pitotsiki, ikaateeyaneerini riyotaanewopaeni. Ipiyanaka inampiperokinta intatsikeronta inkaare.

² Roojatzi ramaetapaakiniri rirori apaani kijopookitatsiri, ramakotakiri imaamentoki. Riyotaki riraga Jesoshi osheki raapatziyari riraga amiriri, rootaki ikanantawakariri riraga kijopookitatsiri:

—Piweshiryanaakya, niyompari, tema ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

³ Ikanta apaanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi ikemawakiri. Roojatzi ikantawakagaeyantanakarini:

—Irika shiramparika iitajorensitashityaami. Itheenkakiri Tajorensi.

⁴ Riyotakiri irirapaeni Jesoshi oeta ikenkithashiryaaari rajankaneki, rootaki ikanantanakari:

—¿litaka pitheenkantanari? ¿litaka pikijashiryaaantanari? ⁵ Aririka nokanteri irika: “Iroñaaka netsiyatakoteemi, pipiriintee, panashiteeya”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikantzi. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, ero nokijawentzimiro kaari kameethatatsi pantziri”. ⁶ Nokowaki piyote tee nokantawaetashita. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikantakina paeraniperoroña Pawa janta: “Powawijaakoteari antzirori kaari kameethatatsi ero akijantari paata”. Nokowaki iroñaaka piyote eenitatsi notajorenka, rootaki nomatantariri nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Rootaki ikanantakariri kijopookitatsiri:

—Pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

⁷ Roojatzi ipiriintantanaa riraga kijopookiri katziyanaa, jatane ipankoki. ⁸ Iñaantawakariri maawaeni piyoteenchari oetarika awijaneentsiri, rotsikanatawakari, thaawanaki, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethatzi Tajorensi, imatakaakiri irika retsiyatakotakaakiri mantsiyatzinkari.

Ikantana Jesoshi: “Mateeyo, poyaatenaa” (Mr. 2.13-17; Rk. 5.27-32)

⁹ Roojatzi rowaaganaka riraga Jesoshi roojatzi nojeekakinta naari. Naaka Mateeyo. Iñaapaakina jaka pankotsikika nopiyotayitzinirininta iyorikitepaeni atziri eekiro noperi pinkatharitatsiri Oroomaki. Ikantapaakina:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi nokatziyantanaa noyaatanakiri. ¹⁰ Roojatzi naanakiri janta nopankoki nokantziri: “Thame nakiyotemi”. Eejatzi naanakiri riyotaanewopaeni. Eejatzi nakiyotawakiri. Eejatzi nokaemakiri riraga notsipatayitarini nopiyoteeyinirini oroomajatzi iyorikite, eejatzi nokaemakiri paashinipaeni antzirori kaari kameethatatsi. Ari nokaateeyakirini maawaeni; nowaeyakani. ¹¹ Ikantaka iñaakinaga ipokashiteeyakinani warijeeyopaeni, ikaemapaakiri apaani riyotaanewo Jesoshi, ikantziri:

—¿Litaka rantziri riraga iyoteemiri? Rakiyoteeyakirini piyotziriri iyorikite oroomajatzii, eejatzii ikaateeyakirini paashini kaari kameethatzinkari. Tee okameethatzii iroka.

¹² Omaanta ikemakiri riraga Jesoshi, rootaki ikanantanakariri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri intakya mantsiyatatsiri rirotaaki kowatsiri. Okimitaka iroka, riraga kenkithashiryaaawitachari ikameethatzii, tee ikoyi ipokashitena nowawijaakotantyaariri inta apatziro riraga iyotakotachari eeniro rantani rirotaaki pokashitanari nowawijaakotanteeyaariri. ¹³ Thame piyaate piyotakoeyawakironi iroka okantakotziri Iwaperite Tajorentsi, okantzi: “Tee apatziro nokoyi powamaashitapiintenari powishate inta eejatzii nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena. Eejatzii nokowakaaperotakimi kameetha pineshironkaperoteri maawaeni”. Tee apatziro nopokashitziri nowawijaakoteri riraga kameethatzinkari omaantakya nopokashitaperotzi riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

Rojampitanteetari Jesoshi tzitawentaantsi

(Mr. 2.18-22; Rk. 5.33-39)

¹⁴ Roojatzii ipokaeyapaakini riyotaanewo Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Pamine, notzitawentapiintari Tajorentsi, eejatzii ikimitaka riraga warijeeyopaeni; omaantakya pashi piyotaanewopaeni tee itzitawentapiinteyarini rirori, inta rowapiinteyani maawaeni kitejiri. ¿Litakakya?

¹⁵ Ikantawakiri:

—Piyotaki rametakawo riraga aatsiri iina ikaemiri inampijatzipaeni rowakaakari riweshiryaaawentakawo roori. Ero retakotanakawo kaemakaantziriripaeni. Omaanta aririka raapithateetaneeri inteenanta, roojatzikya retakotanakyaari, ero rowa. Eejatzii nokimitya naari paata, aririka niyaate. Niyaaterika roojatzii retakoeyantanakyaani rirori niyotaanewopaeni, eejatzii itzitawenteeyanakyaarini Tajorentsi tema retakoeyanakityaanani. Rooma eeniroka nojeeki jaka, ero itzitawentari Pawa, tema riweshiryaaawentana. ¹⁶ Tee pimaajantziri iyotaantsiri, tee. Eejatzii eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzii aririka pikiwero aminthatanaka owakirari, ero omonkaatanawo, roojatzii otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitakawo powawatatziro. Eejatzii okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzii iyoteetakimiri. Okameethatzii pipakayero paashini paapatziyawitarira roojatzii kameethatanaki paapatziyana naari.

¹⁷ Rapiitakiro Jesoshi roshiyakaawenteniri okaatzii riyotaakiriri, ikantzi: —Piyotzi aakapaeni joriyopaeni shirikiriri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzii owakirari. Tee okameethatzii pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawizimiri irintapaeni roojatzii kameethatanaki paapatziyana naari.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

Riraga Jesoshi retsiyatakotakiro jokaawitawori iraa eejatzii rañakagaero eejatzii kamaawiteenchari

(Mr. 5.21-43; Rk. 8.40-56)

¹⁸ Roojatzi ipokashitantapaakari jewawentzirori ipiyotapiinteeyaninta joriyyopaeni, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakari riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—Kamaki nishintyo, nokowaki piyaatakite nopankoki pipampitakitenawo roojatzi añaantaneeyaari eejatzi. ¹⁹ Roojatzi ikatziyantanaa Jesoshi royaatanakiri janta, nokaateeyanakirini naaka maawaeni riyotaanewo. ²⁰⁻²¹ Ari janta niyanki awotsi oyaatapaakiri Jesoshi apaani tsinani, okaataki 12 ojarentsite owashironkaaka, omantsiyataki, ari okantatyaani ojokaatziro iraa. Okanta okenkithashiryaaka, okantzi: “Aririka nopampitziakiri iithaari Jesoshi aritaki netsiyatakotanee”. Roojatzi okinashitantapaakari itapiiki, opampitziapaakiri opatziyaakiki iithaari. ²² Roojatzi ipithokanaka iñaawakiro, roojatzi ikantawakiro:

—Piweshiryaanakya, choeni, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Aripaete etsiyatakotanee.

²³ Roojatzi nowaaganaka areeteeyapaakinani ipankoki jewatatsiri. Noñaapaakiri jonkatakoyawitaworini kamaentsiri eejatzi oshekini atziri irakoeyawitaworini icheragaeyakini riraaka. ²⁴ Roojatzi ikanantapaakari riraga Jesoshi:

—Thame piyaatane. Tee okami irowa piraakowitakarira, omaashita.

Roojatzi ishironwentakari injii, injii, injii. ²⁵ Roojatzi riyowontanaka nekokirona roojatzi ikyantapaaka riraga Jesoshi. Roerikawakotapaakiro roojatzi opiriintantanaka añaanee. ²⁶ Othotyaanaka ikemakoetawakiri Jesoshi janta maawaeni nampitsikipaeni.

Raminakaakiri apite kaari kokichaatsini

²⁷ Roojatzi nowagaeyanakani, tema royaatakiri Jesoshi apite kaari kokichaatsini ichereemotakiri, ikantakiri:

—Tema eeroka icharineeteni Iraviirini. Rotyaantakimi Tajorentsi rootaki nokowantari pineshironkatena.

²⁸ Roojatzi nokaanteeyapaakani eejatzi riraga kaari kokichaatsini ipokashitapaakiri rirori roojatzi ikanantawakari:

—¿Pikenkithashiryaakama aritaki nomatakiro nokokichaatakagaemi?

Ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotzi aritaki pimatakina pikokichaatakagaena.

²⁹ Roojatzi ipampitantakari rokiki, ikantanakiri:

—Paapatziyakina rootaki netsiyatakotanteemiri.

³⁰ Roojatzi raminantanaa. Ikantakiri rirori:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Ikokichaatakagaana Jesoshi”.

³¹ Omaanta riyaatantanakari ikantakiri maawaeni iñaapaakiri:

—Ikokichaatakagaana Awinkatharite. ³² Nokantaka riyateeyakaawitanakinanira riraga Jesoshi, roojatzi noonthaantawakari atziri ramakiri kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñaawaete. ³³ Roojatzi rookantawakanari Jesoshi riraga majontzitakaawitakariri, roojatzi iñaawaetantanaa. Ari rotsikanateeyawakariniroña maawaeni ñaawakiriri, ikantawaaka:

—Pamine, paerani tee añaapiintziro kimitaworika iroka jaka aepatsitekika.

³⁴ Omaanta ikanteeyakini riraga warijeeyopaeni:

—Irika shiramparitatsirika ramitakotakitziiri iwinkatharite kamaaripaeni. Rootaki imatantariri rookakiniri ikaateeyinira ikamaaritziri rotyaantziri.

Osheki ineshironkatziri riraga Jesoshi atziripaeni, ikowaki raapatziyari

³⁵ Osheki ikinakinayitanakini riraga Jesoshi ithotyaaikiro maawaeni nampitsipaeni, riyotaantaki janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Ikenkithatakotapiintziri Tajorentsi, tsika ikanta ipinkathariwenantzi. Eejatzi retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyaripaeni, tekatsi pomeentsitzimotyaaarini. ³⁶ Ikanta ifaawakirira oshekini atziri ipiyotawentakari, osheki retakoeyakarini. Ikantzi:

—Osheki rowashironkagaeyakani irirapaeni, tekatsi iyotaantsiri riyotaaperoteri oetarika okantaperotziri Iwaperite Tajorentsi. Ikimiwitari owisha riraga kaari ishenteetzi, rootaki rowashironkagaeyantakarini.

³⁷ Roojatzi ikanteeyanani:

—Okimitakawo iroka oshekitziranki okithoki pankiwaerontsi. Omaanta tekatsipero antawaetatsini owiiteroni okithoki. Eejatzi okimitaka roori eenitatsi irofaaka osheki atziri kowawitachari raapatziyaperotyaaarini riraga Tajorentsi omaanta tekatsi osheki aapatziyakagaeyaaririni. ³⁸ Pamaneri Awinkatharite Pawa Tajorentsi rotyaanantyaariri oshekini kenkithatakayeririni anampijatzi, raapatziyanteeyaririni.

10

Riyoyaakiri Jesoshi 12 riyotaanewopaeni

(Mr. 3.13-19; Rk. 6.12-16)

¹ Roojatzi ikaemaeyanakinani Jesoshi maawaeni nokaateeyinira 12 riyotaanewo. Imatakagaeyakinawoni nowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari nookiniri iyamaarite. Eejatzi netsiyatakotantayityaaririni omatayitzirini paashinijatopaeni mantsiyarentsi.

² Iroka nowaeropaenika naakapaeni rotyaantawo: Shimo, (riraga iiteetzi eejatzi Peetero), eejatzi rirentzi Antereeshi; Jantyaako, (riraga itomi Sewereeyo), eejatzi rirentzi Jowa; ³ Jiripi eejatzi Waritoromee; Tomashi eejatzi naaka, nowaero Mateeyo (riraga piyotawitanariri paerani iyorikite oomajatzi); Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo); Tareeyo; ⁴ Shimo, (riraga kathaaperotzinkari antayitzirooniri oetarika paeni); eejatzi riraga Joorashi (riraga karyootejatzi, rirotaki aakaanteririni iinja Jesoshi).

Rotyaanteeyantawitarini Jesoshi nokenkithateeyeni eejatzi retsiyatakoyeerini mantsiyatayitatsirini

(Mr. 6.7-13; Rk. 9.1-6)

⁵ Rotyaanteeyantawitarini riraga Jesoshi, omaanta rityaawo eenitatsi iroka ikantawakinari:

—Eerowa piyaatashitzi riraga kaari joriiyotatsi, eejatzi riraga jamaaryajatzi. ⁶ Intakya piyaatashiteri maawaeni ajoriiyotzinkarite. Nokimitakaantakiri owisha, riraga kaari ishenteetzi. ⁷ Tsikarika pikineeyanakinani pikenkithatakayeri atziripaeni. Pikanteri: “Rooteentsi ipinkathariwentee Tajorentsi”. ⁸ Petsiyatakotakayeri mantsiyatizinkari, pañaakagaeri kamatsiri, petsiyatakotakayeri patheenkari, eejatzi powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari. Osheki ineshironkatakimi Tajorentsi ramitakotashitakimi eerori, omaanta tee ikowantzimotzimiro. Eejatzi pikimitzitya eerori, pineshironkateri paashinipaeni pamtakotakayeri. Eero pikowantzimotari. ⁹ Eero paanaki piyorikite, ¹⁰ piwoorijate, paashini pimaatha, paashini pijapatote, paashini pikotzi, oetarika paashinipaeni: piyaatashitanakya. Ninkarika pineshironkatakakiri okameethatzi ineshironkatemi eerori ipashitemi koetyeemoyitakimirini.

¹¹ Aririka pareetapaakya nampitsiki pikowakowatapaakiri apaani atziri kameethatatsiri rajankaneki. Aririka raakameethatawakimi, ari pijeekapaaki janta, roojatzi paata powaagantaneeya paashiniki nampitsi.

¹² Aririka pareetapaakya, piwethatapaakyaari ashitawori inampii.
¹³ Aririka raakameethatawakimi irinta, pikanteri Tajorentsi: “Pawa, pineshironkaperoteri”. Omaanta teerika raakameethatawakimi, ero pikantziri rirori jeeekakaeri kameetha. ¹⁴ Eerorika raakameethatawakimi jeeekatsiripaeni janta nampitsiki, eejatzi eerorika raapatziyeeyawakimini, ari powaganakya. Eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari ero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee paapatziyana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”. ¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka othonkaeya iinja kipatsi, ikantakowenanteeyaairini Tajorentsi maawaeni atziri, roojatzi rowashironkaantakyaari maawaeni joroomajatzini eejatzi maawaeni komoorajatzini, rooma oshekini ranteeyakironira kaari kameethatatsi. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyawakimini rirotoke iinja kemaatsitaperotyaaawoni osheki katsiri. Tema rowashironkaaperotantakyaariri riraga Tajorentsi riroripaeni.

¹⁶ Pamine, notyaantatziimira iroñaaka pikenkithatakotena janta maawaeni anampijatzikinta, omaanta nokimitakaantawitakimi eeroka owisha pojatekantyaari koweenkatatsiri. Kyaaryoowa, rowashironkaemikari theenkantatsiri. Rootaki nokowantakimiri pikenkithashiryaaperoty kameetha eejatzi piyothaniperote kameetha. Pikimitakotyaaari maanki. Osheki ikenkithashiryaaperota aririka raminaminate royaari; omaanta eejatzi kameetha paakameethatante pikimitakotyaaari jamomo. Tee riyotzi ikijanita paashinipaeni, kameetha ijeeki. Ari pikimitakotyaaari eerori: pijeeki kameetha ero powashironkaeri paashinipaeni.

Rootaki ikantawakinari riraga Jesoshi.

Iinja ikijemikya oshekini atziri”.

(Mr. 13.9-13; Rk. 21.12-19)

¹⁷ Ikanteeyakinani riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, rowashironkayitziiminikari atziri. Aritaki raaneemi janta riyotaawakaakanta jewatatsiripaeni rowashironkaantemiri. Eejatzi raaneemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyo ipajapajaapiintemi.

¹⁸ Riyotakimirika paapatziyakina, raaneemi atziripaeni janta ijeekinta jewaperowenantatsiripaeninta paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi eeroka pikenkithatakagaeyerini riyoteeyantanakyaarini atziripaeni. ¹⁹ Aririka raakaantakimi ero pikantashiryaashita: “¿Oetaka nokantapaakirini?” Tema naaka yotakaakimiri oetarika pikantapaakirini. ²⁰ Ero piyotashita eerori pikenkithatakayeri, omaanta Ishire Tajorentsi iyotaaperotemini pikenkithatakayeri. ²¹ Iinja osheki ari ikijaperowentakinani atziripaeni. Apaani aririka raakaanteri rirentzi, ari rowamagaetakiri; paashini raakaanteri itomi, eejatzi paashinipaeni raakaanteriyiterini ashtarero.

²² Paapatziyakina, rootaki ikijantemiri atziripaeni, omaanta ero pipakaero paapatziyana. Roojatzirika pikantyaani kijokiro poyena paapatziyana, aritaki nowawijaakotakimi kameetha pijeekimotantenari janta jenokinta.

²³ Aririka ikijimi jeeekatsiripaeni nampitsiki, ari pishiyanaaki, pitharyaanaki paashiniki nampitsiki. Kyaaryo, tekira pithotziro maawaeni nampitsi jaka Ishirayeeriki, tekira piyotagaeri maawaeni, roojatzi nopiyantapaeya naari. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika.

²⁴⁻²⁵ Osheki ikijanakina iroñaaka atziripaeni. Paapatziyakina rootaki ikijantemiri eerori. Pamine, aririka imonkaawityaari riyotaanewo iyoteeriki riyote ari kameetha, omaanta ero imatziro ranaakotziri. Eejatzi aririka imonkaawityaari onampirentsi riraga omperatariri ari kameetha, omaanta ero imatziro ranaakotziri. Osheki ikijakina, iitashitakina naaka

Wereshewoo riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iinja rowanaaperotemi eeroaka osheki ikijaperotanakimi.

*¿Ninka athaawantyaarika?
(Rk. 12.2-9)*

²⁶ Omaanta eero pithaawanteeyarini. Iinja ari piyotakiro maawaeni kaari piyotziri iroñaaka. Tema ari piyotakiri ninkarika kijakiriri Tajorentsi eejatzi ninkarika kijakimiri eerokapaeni aapatziyanari naari. Piyotero oetaka rantayitakirini eejatzi tsika ikanteeteri rowashironkagaeteri. Iroñaaka tee riyotzi irirapaeni nopinkatharitaki, omaanta iinja riyoperoeyeni maawaeni; inaawakinaka nopinkathariperotapaaki naari, eejatzi pikaatena eerori. ²⁷ Apaniroeni nokamantakimi eerori iroñaaka, omaanta tekira riyotzi theenkantatsiri, nomanawitakawo. Iinja nokowaki pikamanteri maawaeni riyotantyaari irirapaeni. ²⁸ Imatawityaawo rirori theenkantatsiri rowamaemi omaanta eero pithaawantari. Tekatsi ikantemi rotyaantemi paamari kaari tsiwakanitatsini. Omaanta riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri; ikowakirika irira imatero rowamaemi eejatzi rotyaantemi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki pithaawantyaari irira. ²⁹ Pamine, tee ipinaperowita tsimeri iryaanini, riraga jenokiwiripaeni, omaanta teerika ikowakayiri Tajorentsi ikame, eero ikami. Eejatzi riyotzi tsikarika okaate ikamantyaari apaani. Eejatzi okimitakya eerori, eerorika ikowakayimi pikame, eerokya ishinetziri atziri rowamaemi. ³⁰ Riyotziro tsikarika okaatzi piishi, tema eejatzi riyotziro maawaeni okaatzi awijimotemini. ³¹ Ñaakiro, osheki panaakotziri tsimeripaeni jenokiweri, osheki ikenkithashiryaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero pithaawantari. Ikantzimatemirika atziri, omaanta eero pithaawantari.

³² Pikanteririka atziri: “Naapatziyari Jesoshi”, eejatzi naari nokimitzityaawo janta jenokinta nokanteri Pawa: “Raapatziyakina rirori, nosheninkatakari”. ³³ Omaanta pikanteririka atziri: “Tee naapatziyari Jesoshi”, eejatzi nokimitzityaawo naari janta jenokinta nokanteri Pawa: “Tee raapatziyana rirori, tee niyotziri naari”.

³⁴ Eejatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Eero piitakaashita nopokakika jaka ari raakameethatawaka-gaeyanakyaani atziri. Tee rootaki nopokanta raakameethatawakaanteeyarini inta ikijawakaeyantyaarini. ³⁵⁻³⁶ Aririka raapatziyena apaani shirampari omaanta rirentzi tee raapatziyana. Rootaki ikijawakaantari. Ikimitaaganki shirampari aririka raapatziyena naaka tema ari ikijawakiri ashitariri. Tsinani aririka aapatziyena roori ari okijawakiro iniro; eejatzi okijitanakyaawo ewatyeeero rowaga ayiro kaari aapatziyana. ³⁷ Rooma okameethatzi pinintaperoteri piri eejatzi piniro, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintaperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. Eejatzi, okameethatzi pinintashireteri pitomi eejatzi pishinto, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintashireperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. ³⁸ Nokowaki pikyaaryoowentenawo maawaeni nokowakaakimiri. Aririka ikijanteetemiro, omaanta nokowaki eekiro piyaatatyee pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri. Eerorika pikyaaryoowentanawo maawaeni, eero noñaaperotzimi naari pikameethaperotzi. ³⁹ Aririka pikaminthaaperotya eerori apaniroeni iroñaaka, ari powashironkaaperotanakya iinja. Omaanta paapatziyaperotenarika iroñaaka, omawitya rowashironkawitemi atziri, tema eero patsipetashitawo paapatziyana; aritaki iinja

pañaagae janta okameethaperotzinta. ⁴⁰ Piyaatantari, ninkarika aakameethatemini eeroka, tema raakameethatzitakina naari eejatzi. Eejatzi maawaeni aapatziyanari, tema rirotaki aapatziyariri Pawa, riraga otyaantakinari. ⁴¹ Maawaeni aririka raapatziyari eejatzi raakameethateri kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi imonkaatawakaantyaari iñaaperotawakiri rirori. Tema ari ipinatakiri iinja. Eejatzi okimitaka maawaeni aririka raakameethateri kameethatzinkari riraga aapatziyanari eejatzi ikimitakari, imonkaatawakaantya iñaaperotawakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi. Eejatzi ipinatziyari iinja. ⁴² Ninkarika pantashitachari atziri oetarika omawitya apatziro tajokira iña tema rirotaki aapatziyanari nonintanewo, kyaaryootaki nokantzimiri: “Eero patsipetashitawo panteri, ari ipinatakimi Pawa iinja”.

11

¹ Rootaki ikanteeyanarini riraga Jesoshi, ari okaatapaaki riyotaakinari. Roojatzi niyaateeyanakini. Eejatzi rowaaganaka Jesoshi janta paashinipaenikinta nampitsi, riyotaakiri jeekasiripaeni, ikenkithataakiri. Niyaatanaki naaka apitepaeni, eejatzi paashinipaeni riyateeyanakini apitepaeni riyotaanewopaeni, nokaateeyini 12.

Rotyaantakiri Jowa riyotaanewo iñeeri Jesoshi
(Rk. 7.18-35)

² Riraga Jowa kaawoshitakowentziriri Tajorentsi ijeekaki iroñaaka omonkyaagementotsiki. Ikantaka ikemakotakiro rantakiri Jesoshi, riraga iiteetzi Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rotyaanantakari apite riyotaanewo raminakiteri Jesoshi. ³ Ikantawakiri:

—Piyaatashitakiririka Jesoshi pojampitapaakiri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eenitatsima paashini naamagaeyarini?”

⁴ Roojatzi ipokantapaaka rirori apite rareetapaakari Jesoshi. Rojampitan-tapaakari, ikantawakiri:

—Iroñaaka pipiyane, pikamantapaeri Jowa okaatzi maawaeni pikemakinari eejatzi maawaeni piñaakotakinari. ⁵ Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopookiwiwitaripaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga kaari kemawitachanipaeni, eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyariri riraga Tajorentsi. ⁶ Riwehshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka. Rootaki pikantapaeriri Jowa.

⁷ Roojatzi ipiyantanaa janta riraga apite, ikanantapaariri riraga Jowa okaatzira iñaakotakiriri janta.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri riraga Jowa kaawoshitantatsiri ikameethatzi
(Rk. 7.24-30)

Omaanta eeniro ijeekaki riraga Jesoshi ikenkithatakagaeyakirini piy-otawentakiriripaeni, ikantanakiri:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijan-tapiintziri Jowa. ¿Itaka piyaatashiteyantakitaririni? ¿Rootakima piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Teewee. ⁸ ¿Piyaatashitantakitariri piñaakitzirima atziri kithaatachari kameetha? Teewee. Riraga kithaatawori iithaari kameethatatsiri ijeekayini janta ipankoki jewawenantatsiri. ⁹ Ajaatya, pikamantena: ¿Itaka piyaatashitakitziri? ¿Riroma piitzi kamanantzirori iñaani Tajorentsi

piyaatashitantakariri? Tema kyaaryo ikamantziro, omaanta ranaakoper-oeyakirini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ¹⁰ Ikenkithatakotzitarini paerani Tajorentsi, ikantzitakinani: “Notyomi, notyaantheri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaanitya, okameethatzi piyeeki kameetha, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’”. Rirotaki riraga Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi rojankinatakotziteetakariri paerani. ¹¹ Kyaaryo nokamantemiri, tema oshekini naawita kamanantatsiri omaanta tekatsi kimityaarini Jowa riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Tema ranaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni riyoperotakiri Tajorentsi. Omaanta riraga atziri kaariroña yoperotatsi omaanta iñaakiririka Jesoshi itajonkantsi rootaki ranaakoperotantanakariri iroñaaka Jowa; tema iñaakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenanzimatzi. ¹² Paerani ikenkithatakotanani naari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi, eejatzi raapatziyakawo osheki atziri okaatzi ikenkithatakotanari. Iroñaaka nokenkithatakotziri Tajorentsi piyotanteeyakarini. Eejatzi paapatziyakaanteeyaririni. ¹³ Tema paeraninki ikenkithatakotanani maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riyotanteeyaworini maawaeni nopokaerika iinja. Eejatzi ikimitani Moeseeshini ikenkithatakotana. Maawaeni ikantzini: “Aritaki ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta rityaawo ipoke kimiwityaarini Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¹⁴ Aririka paapatziyawo nokantzimiri, rirotaki irira kimiwitariri Iriiyashini ipokapaaki. Tema reewatakina Jowa. ¹⁵ Iroñaaka pikemaperotakina pikempitakira.

Rootaki ikanteeyiririni maawaeni piyotawentariri.

¹⁶ Eejatzi ikanteeyirini riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikoyiri pikemijanteri. Pikimitakari eentsipaeni jeekatsiri awotsiki, kantziriri paashinipaeni: ¹⁷ “Nojonkawaetantawitari omaanta tee inimotakimi, tee piweshiryanaaka. Niraawitanaka, omaanta tee piraaga. Tee nomatziro niweshiryaaakayemi”. ¹⁸ Naakiro, pikowawita ranteeyeronimi pinampijatzi oetarika pikowakaawitakariri. Piñaawitakariri Jowa rametakawo tee rowa kameethatatsiri eejatzi rametakawo tee rirapintziro shinchaaripaeni ikenkithashiryaaakotari Tajorentsi. Roojatzi pikan-tashitari: “Oo, eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowap-erotanta eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ¹⁹ Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipsatsikika. Nowa maawaeni eejatzi niro shinchaari. Roojatzi pikantzimatakina: “Pamine sha, irinta owashitachari, shinkitachari. Itsipaminthatakari ayitakaeriri ayorikite eejatzi paashini-paeni kaari kameethatinkari”. Omaanta nokantemi riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziya-nari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa.

Rootaki ikantziriri.

Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsikipaeni tsikarika itajonkantsi osheki. Tema tee raapatziyari.

(Rk. 10.13-16)

²⁰ Roojatzi riraga Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsipaeni tsikarika itajonkantsi osheki. Iñaawitawakari osheki riroripaeni omaanta tee ikenkithashiryaa, tee ikoyi ipakaero kaari kameethatatsi rantziri: tema itheenkakiri riraga Tajorentsi. Rootaki ikananteeyaririni:

²¹ —Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni korashiinjatzi, eejatzi eeroka wetherajatzi. Powashironkaanayka maawaeni. Osheki piñaawitawakina notajonkantsi, omaanta tee pikenkithashiryaaawaka, tee paapatziyana. Iñaawakinami notajonkantsi riraga tziirojatzi paerani,

eejatziri riraga shiroojatzini, ari ikenkithashiryaaanakyaaami, ipakaakiromi kaari kameethatatsi rantzirini paerani, raapatziyenami. ²² Iinja aririka ikantakowenteru maawaeni Pawa, rowashironkayeri riraga tziroojatzini eejatziri riraga shiroojatzini, osheki tee ikameethatzini. Omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori. Tema piñaakotawitakinawo notajonkantsi omaanta tee paapatziyana. ²³ Eejatziri eerori kaperinawoojatziri, piitashiwitakawo piyotakiri Tajorentsi piyaatantyaari jenokinta, omaanta pitheenkawaetana, rootaki piyaatantyaari owashironkagaantsikinta, ari pikemaatsityaaworoña paamari jaawiki. Iñaawakiromi riraga joroomajatzini maawaeni piñaawakiri eerori, ari ikenkithashiryaaanakyaaami, eero ithonkirimu paerani Tajorentsi, roojatziri okantyaani iroñaaka inampi. ²⁴ Iinja eejatziri rowashironkayerini riraga Tajorentsi joroomajatzini, tee rameentari riraga Tajorentsi, omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori kaperinawoojatziri, tee paapatziyana, omawitya piñaawitakinaga notajonkantsi.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi.

Pipokashiteena naaka, ari piñeero nomakoryaakaayiteemini
(Rk. 10.21-22)

²⁵ Paashini kitejiri ikenkithatakaakiri riraga Jesoshi Iriri, ikantziri:

—Noñaaperotzimi, Pawa, eero ka jewaperowentziriri maawaeni janta jenokinta eejatziri jaka kipatsikika. Eenifatsi kantashitacharipaeni ikantashita: “Niyoperotzi naari”, omaanta pimanapithateeyakirini piyotantari. Ariwee. Omaanta piyotakaanteeyakirini paashinipaeni, riraga atziri kimitariri eentsipaeni: tema irirapaeni kaari kantakaaperotachari inta raapatziyeeyimini. ²⁶ Pineshironkateeyakirini irirapaeni, pikowakaakiri riyote. Ariwee, pantziro pikoyiri.

²⁷ Rootaki ikantziriri ashitariri, roojatziri ikananteeyakaririni piyotawentteeyaririni:

—Rirotaki Pawa iyotakaakinari maawaeni, eejatziri riyoyaakina nopinkathariwenante maawaeni. Tekatsi paashini atziri yotakoperotziriri Itomi: apatziro Pawa rirori riyoperotana. Eejatziri tekatsi yotakoperotziriri riraga Pawa, apatziro naari niyoperotakotziri. Eejatziri riyotziri rirori, riraga atziri niyoyaakiri niyotakaantyaariri. ²⁸ Eero ka maawaeni, aririka patsipetyaawo kameethatanakimi, aririka powashironkaeya, pameentena pikantena, aritaki nowawijaakotakimi niweshiryaaakayemi. ²⁹ Paapatziyena pikowakirika niyoteemi; tema naaka amatsinkakayemini eejatziri osheki noneshironkatantzi. Eero nopomeentsitawentzimi. Aririka paapatziyena, niweshiryaaakayemi. ³⁰ Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero nowashironkaantzimi, inta namitakotapiintemi. Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero opomeentsitawentzimi paapatziyena, tema nokimoshiryaaakakimi.

12

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kitejiri amakoryaanteetari
(Mr. 2.23-28; Rk. 6.1-5)

¹ Paashiniki saawaro noyaateeyakirini Jesoshi janta pankiwaerentsimashikinta, maawaeni nokaateeyakirini riyotaanewopaeni. Rooteentsi ojampate teriiko. Eejatziri ayimateeyakinani notashe janta, rootaki notzimpejanteeyanakaworini nowaeyakawoni. ² Iñaawakina warijeeyopaeni, roojatziri ikanantakari Jesoshi:

—Pamineriita piyotaanewopaeni. Iroñaaka kitejitatsiri kaari antawaetan-tapiinta; iroñaaka tee okameethatzi rowiitantyaawori; tee ikemijantaperotziri okaatzi ikantziri Tajorentsi.

³ Rakanakiri:

—Tema tee pñaananeentziro Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotakirini Iraviirini. Ayimatantawitakarini paerani itashe, eejatzi ayimatantawiteeyakaririni itashe maawaeni oyaatziriri. ⁴ Roojatzi ikyaantapaaka okaankiitzi ipankomawoki Tajorentsi. Eenitatsi jewatatsiri janta, riraga ñaanakowenantsiri. Ari ikantapaakiri: “Ayimatakina notashe”. Eeniro ojeekaki paa janta rashi Tajorentsi. Tee ishineteetziro royaawo maawaeni joriyopaeni, apatziro riraga ñaanakowenantsiripaeni rirotaki oyaawoni. Omaanta tee ikoyi rowashironkayeeri, rootaki ipantawakariri Iraviirini, eejatzi tsipatariripaeni. Rowaeyakawoni. Iroñaaka tee pikantzi: “Tee okameethatzi rantzirini Iraviirini”. ¿Jitaka pikanantari: “Tee okameethatzi iroka rantziri piyotaanewopaeni?” ⁵ Eejatzi piyotakiro rojankinatakirini paerani Moeseeshi: “Okaate 6 kitejiri pantawaete omaanta apaani kitejiri eero pantawaetanawo”. Maawaeni saawaroki tee antawaetapiintzi aaka-paeni. Omaanta maawaeni saawaroki riyatapiintzi ñaanakowenantsiri rantawaetapiintzi janta Tajorentsipankoki. Tee pikijantari, tema inimo-takimi rantziri. ⁶ Kyaaryo iroka nokantemiri: okaatzi niyotaantziri naari anaakoperotakiro oetarikapaeni riyotagaetziriri atziri janta Tajorentsi-pankoki. ⁷ Ñaakiro, rojankinateetakini paerani: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Tee nokoyi apatziro powamashitapiintenzi pipira, inta nokowakaap-erotakimiri paapatziyaperotena; nokowaki pineshironkatante kameetha maawaeni atziri’”. Piyotakoperotakirorikami iroka ikantziri Tajorentsi, tema eeromi pikanantarimi irika owiitakirorika teriiko: “Tema eenitatsi kaari kameethatzi pantziri”. ⁸ Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki janta kipatsikika: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Rootaki ikantziri Jesoshi.

Itharyeyanakani Jesoshi ipiyotapiinanta joriyopaeni retsiyatakotakiri atziri kijopookitatsiri rako

(Mr. 3.1-6; Rk. 6.6-11)

⁹ Ikanta itharyaakagaeyanakinani riraga Jesoshi roojatzi ikyaakaanteeya-paakinani pankotsiki apiyotantapiintarira aaka joriyopaeni. ¹⁰ Eenitatsi janta warijeeyopaeni eejatzi eenitatsi atziri kijopookitatsiri rako. Riraga warijeeyopaeni ikantawakiri riraga Jesoshi:

—¿Okameethatzima petsiyatakoteri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetan-piinteetari?

Ikowaki retsiyatakoteri Jesoshi atziri kitejiriki kaari rantawaetanta-piinteetari, rootaki ikantakotashitantakariri jewayitatsiriniki ikante: “Rantawaetzi Jesoshi kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, tee ikameethatzi irika”. ¹¹ Rakanaki:

—Pamine, aririka ipariye powishate omookira kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, ¿eeroma pagaatziri pariyawiteenchari omooki? ¹² Tema ranaakotziri atziri owisha, ikameethaperotaki. Okameethatzi aneshironkateri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari.

¹³ Roojatzi ikanantawakari riraga kijopookitatsiri rako:

—Powankaero pako.

Roojatzi rowankantanakawo, kameethatane rako, omonkaatanawo paashini rako. ¹⁴ Ikanta warijeeyopaeni ikijeeyanakani, riyataanaki raryagaeyanakarini, ikantzi:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri Jesoshi?

Rowaga Iwaperite Tajorensi okenkithatakotzitakari Jesoshi
(Mr. 3.7-12; Rk. 6.17-19)

¹⁵ Riyotakotanaka riraga Jesoshi ikowatzi warijeeyopaeni rowamaakaanteri, rootaki ishitowapithatanakariri, rowaagakaanatanakinari, royaa-teeyakinani osheki atziri. Ikanta Jesoshi retsiyatakotakiri oshekinani mantsiy-atzinkari, maawaeni pokashitziriri. ¹⁶ Roojatzi ikanteeyantakaririni:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Retsiyatakotakaakina Jesoshi”.

¹⁷ Imonkaatakiro Jesoshi maawaeni rojankinatakotzitakarini paerani Iseeyashi. Ikantzitakarini Tajorensi:

¹⁸ “iPamine sha! Irika notyaantanewoka. Nokowakaakiri rantenawo maawaeni oetarika nokowakaakiriri. Osheki nonintaperotziri, osheki noñaaperotziri ikameethatzi. Notyaanteniri noshire, okithaatakayaari, amitakopiinteri. Ikanteri paashinijatzitatsiri atziri, raapatziyeena, nookirikari paamariki kaari tsiwakanitatsini, rowaga kitejitatsiri iinja nokantakowenterini maawaeni atziri ikameethatzirika.

¹⁹ Eero ipiyawaantetanta, eero ishintsitziro ipaante. Eero akemiri icherayi.

²⁰ Eero rowashironkaeri owashiretchari. Eero ramatawitziri kowatsiri riyotena. Ikantyaani ineshironkatante, roojatzi kitejitatsiri iinja nokantakowenantaaririni maawaeni atziri. ²¹ Rirotaki owawijaakoteerini paashinijatzitatsiri atziri, tekatsi paashini owawijaakoteerini”. Rootaki maawaeni aapatziyariri raamaantakariri rirori.

Rootaki ikantakirini Tajorensi paerani.

Riraga warijeeyopaeni ikantzimateeyakironi Ishire Tajorensi
(Mr. 3.20-30; Rk. 11.14-23)

²² Ikanta ramaetakiniri Jesoshi kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñee, eejatzi tee iñaawaetzi. Roojatzi rowawijaakotantawakari: iñaakagaeri eejatzi iñaawaetakagaeri. ²³ Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni ñaakoeyakiririni ikantawakaeyanakani:

—¿Rirotakima irika Owawijaakotanteentsirika aamagaeyakarini riraga icharineeteni Iraviirini?

²⁴ Omaanta riraga warijeeyopaeni ikantawakaaka:

—Rirotaki Wereshewoo, riraga iwinkatharite kamaaripaeni amitakotakiriri imatantakariri rotyaantakiri iyamaarite.

²⁵ Omaanta Jesoshi riyotakotakiri okaatzi ikenkithashireeyakirini rootaki ikanantakariri:

—Aririkami romanatawakaeyaami atziripaeni kipatsikitzirika tema ari ithonkawakagaeyakyaanimi. Eejatzi okimita riraga jeekatsiripaeni nampitsiki aririka rantawakaakya, rinteentaryaawakaeyanakyaanimi eero kijokiro rowawakaanami rookawakaanakya, itsiparyaawakaanakya.

²⁶ Pamine, aririkami ramitakotenami Jatanaashi notyaanteri iyamaarite, tema ari ithonkaeyawakaakyaanimi. ²⁷ Eejatzi pikantzi eeroka rirotaki Wereshewoo rirorikami amitakotenanimi notyaantziri kamaari, nojampitemi eerori, ¿rirojatzima eejatzi kamaari amitakotziri pisheninkapaeni eerori rotyaanantariri kamaari? Kaariwee. Pojampiteri piyotaanewopaeni riro kantemini okaatzika pikantakiri kameethatakirika.

²⁸ Omaanta rootakirika Ishire Tajorensi amitakotanari notyaanantakariri kamaari, tema rootaki piyotantyaarimi monkaataka kitejiri ikowantawitari Tajorensi ipinkathariwenteeyeminimi pajankaneki. ²⁹ Eenitatsirika kowatsiri ikoshiteri shintsiperotatsiri, rooma rityaawo roteyiri, shepik, ranaakoteri roojoteri. Impaetzi ikoshiteri rowaagawo, eero imatziro piyatawakari ashitawitawori rowaagawo. Eejatzi ikimitaka, Jatanaashi

ikimiwitakari shintsitsatsiri, omaanta otajonkakina roori Ishire Tajorensi, nanaakotziri rirori, nomatantawori notyaanteri iyamaarite. ³⁰ Riraga kaari aapatziyana rirotaki kijantanariri. Eejatzi okimiwita iroka maawaeni kaari amitakotana niyotaakoteri Tajorensi, ari riyotaakiri atziri kaari raapatziyantaari rirori. ³¹⁻³² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga warijeeyopaeni:

—Rootaki nokamantemiri: “Kyaaryoowa, pitheenkimatzirokarira Ishire Tajorensi. Riraga Tajorensi ineshironkatziiri maawaeni kaari kameethatawitacha, eejatzi maawaeni kantzimatawitariri eero ikijantari rantziri aririka raapatziyeeyari. Eejatzi ineshironkatziiri Pawa maawaeni kantzimatawitanari. Omaanta eero ineshironkatziiri riraga kantzimatakiroori Ishire. Eero ineshironkatziiri iroñaaka eejatzi iinja, inta rowashironkaeri kameetha”. ³³ Rooma inchato kameethari okithokitanaki kameetha okithoki. Rooma teerika okameethatzi inchato, tee okithokiziro okithoki kameethari. Piñeerorika okithoki okameethataki piyotanakiro roori owaato kameethataki. Eejatzi nokimita naari, aririka nantero kameethatatsiri, tema kameethatakina, omaanta aririkami nanteromi kaari kameethatatsi eero nokameethatzimi. Iñaanteeri atziri okaatzi antziri riyotanteeri akameethatzirika, rooma teerika akameethatzi. ³⁴ Amatawitantaniri eerori maawaeni, poshiyakari maanki. Osheki pitheeya. Tekatsi pikantya piyotaante kameetha. Tee okameethatzi pikenkithashiryaari pajankaneki, rootaki kaari okameethatanta pikantziri. ³⁵ Riraga kameethatatsiri atziri ikenkithashiryaapiintawo kameethatatsiri, rootaki okameethatantari rantziri. Rooma riraga kaari kameethatziinkari ikenkithashiryaapiintawo rantero kaari kameethatatsi, rootaki kaari okameethatanta rantziri. ³⁶ Pamine, oetarika pikantziri jaka jaawikika riyotaki Tajorensi. Iinja kitejitsiri othonkantapaakyaarini kipatsi, arimache ikantakowenteeyemini: ikenkithashiryaakayemiro maawaeni tee okameethatzi pikantziri iroñaaka. ³⁷ Okameethatzirika pikantziri, aritaki iñaaperotemi pikameethatzi, omaanta teerika okameethatzi pikantzi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tema tee paapatziyana kameetha. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanifatsini, osheki pikemaatsityaawo”.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

*Riraga theenkantatsiri ikowakowitakari Jesoshi itajonkantemi
(Rk. 11.29-32)*

³⁸ Roojatzi ikanantawitanakari warijeeyopaeni eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorensi:

—Iyotaanari, nokowaki noñeemi pitajonkero oetarikapaeni, niyotanemiri eerokarika riraga Owawijaakotantatsiri.

³⁹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri Tajorensi, rootaki pikanantawitakinari. Eero noñaayimiro notajonkantzi. Omaanta apatziro nokenkithashiryaakagaemiri rantakiri paeraniperoroña Jonaashini riraga kamanantzirorini iñaani Tajorensi. Pikenkithashiryaakotatyeyeromi tema ari paapatziyakinami. ⁴⁰ Paerani iniyakirini antari omani, okaataki 3 kitejiri ijeekaki isheetomawokinta inthomaenta. Eejatzi nokimitya naari paata, okaate 3 kitejiri nojeeki inthomaenta omooki kipatsi. ⁴¹ Aririka ipiriinte niniweejatzi ikantakowenteeyakimironi oetarika pantziri. Iinja Tajorensi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantakiri eerori”. Paerani riraga niniweejatzini raapatziyawakarini Jonaashi ikenkithatakotantariri Tajorensi. Iroñaaka eeroka, piñeeyawitakinani

naari. Tema osheki nanaakoperotakirini riraga Jonaashini, omaanta tee paapatziyawakina. ⁴² Kyaaryo ikantakoeyemini eerori iinja riraga Tajorentsi: “Eenitatsi panteeyakirini kaari kameethatatsi”. Paerani iwinkathawoteni sheewajatzinipaeni okemakotantakaririni Sharamoo riyothanitzi osheki, rootaki opokashitantakariri okemijanteri. Atsipewentakari opoñaanaka inteena. Omaanta naaka nanaakoperotakiri rirori. Piñeeyawitakinani omaanta tee paapatziyeeyanani. ⁴³ Eejatzi noshiyakaawentemiro: aririka apaani atziri rookaari kamaari ikinanaki janta opiryaapathatzinta ikowakowatzi tsika imakoryaantyaari. Omaanta tee ifi imakoryaantyaari. ⁴⁴ Roojatzi ikantzi: “Nopiyeeta nopoñaaakanta ishireki shirampari”. Roojatzi ipiyantaa, iñaaapaatziiri shirampari ikimiwitakawo pankotsi pishiityaaka tekatsi jeekantyaarini. Tema tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki ikyaanantapaariri kamaari. ⁴⁵ Roojatzi riyaatantanaka raakitzi paashini kamaari, ikaatzi 7. Maperori osheki tee ikameethatzi. Ikantakiri: “Thame aate ajeekaeeyini nojeekira chapinki”. Irika atzirika paerani rowashironkaawitakani eechonkiini. Omaanta iroñaaaka rapiteerira imaperotakiri, osheki rowashironkaaperotanakya. Eejatzi pikimiteeyakani eerori iroñaaaka tee pikameethatzi, rootaki osheki powashironkaanteeyaarini iinja.

Rootaki ikanteeyakiririni riraga Jesoshi.

Irira Jesoshi isheninkatakari maawaeni aapatziyariri
(Mr. 3.31-35; Rk. 8.19-21)

⁴⁶ Eeniro ikenkithawaetakagaeyanani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni piyotawentakariri, okantaka riniro areetapaaka eejatzi rirentzipaeni, ikatziyeeyapaakani janta inkokironta. Tema okowaki okenkithatakayeri. ⁴⁷ Eenitatsi kamantakiriri:

—Areetapaaka piniro eejatzi pirentzipaeni, okowapaakimi. Okowaki okenkithawaetakaemi.

⁴⁸ Omaanta ikantawakiri:

—¿Ninkama nanatatsiri? ¿Ninkama yeeyitatsiripaeni?

⁴⁹ Roojatzi rookotanteeyanakarini riyotaanewopaeni ikantanakiri:

—Irika niyotaanewopaeni, sha, nokashiyakaakari rirotaki yeeyipaeni, eejatzi noñaaakiro kimitaka nana. ⁵⁰ Rirotaki nonampijatziperoeeyakarini maawaeni antziniriri Pawa jenokinta ikowakaakiriri; rirotaki nokanteeyirini yeeyi, choeni, eejatzi nana.

13

Roshiyakaawentakiri irira Jesoshi pankiwaetatsiri
(Mr. 4.1-20; Rk. 8.4-8)

¹ Roojatzi riyowantanaka riraga Jesoshi pankotsiki jataki inkaareki. Ari ijeekapaaki. ² Eejatzi ipiyotawentakari oshekini atziri. Iñaaapaakiro rirori pitotsi othataka othapyaakiinira, roojatzi rotetantapaaka, ijeekapaaki. Ari ikatziyeeyapaakani piyotawentariripaeni impanekiiteki. ³ Roojatzi osheki ikenkithatakagaeyakinani. Roshiyakaawentakirini pankiwaetatsiri, ikantzi:

—Riyaatzi pankiwaetatsiri rookayitzironi okithoki teriiko rowaneki.

⁴ Pariyagaantapaentsiri apaanipaeni okithoki awotsiki ikantaka konthawo ipokapaaki rowapaakawo. ⁵ Paashini apaanipaeni okithoki opariyagaantapaaki mapipookiki. Tekatsiperowa kipatsi: eechonkiini janta. Intsipaete oshookawitanaka. Eejatzi intsipaete antawotapaaki.

⁶ Ishintsiityaapaaki oorya intsipaete ojampiyanaaki. Roojatzi okamantaka, tema tekatsi osheki oparitha. ⁷ Paashini okithoki pariyapaentsiri

kitocheemashiki. Oshookawitanaka pankirentsi anaanakiro kitochee roojatzi okamantanaka. ⁸ Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apaanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹ Eenitatsirika pikempita pikemantari, aritaki powakempitayaawo nokantakimiri.

Riyotakiri Jesoshi riyotaanewopaeni roshiyakaawentziniriri
(Mr. 4.10-12; Rk. 8.9-10)

¹⁰ Notsipatanakari paashinipaeni riyotaanewo nojampitapaakiri riraga Jesoshi:

—¿litaka poshiyakaawenantakariri paashinipaeni? Tee imateeyironi riyotakotziro oeta pikantawitariri.

¹¹ Ikantawakina:

—Ishinetzimi Tajorentsi piyotakotero kaari riyotzi paashinipaeni. Ikowaki piyote tsika ikanta rirori ipinkathariwenantzi. Omaanta tee ikoyi riraga paashinipaeni riyotakotero tsika ikanta reewawenantzi.

¹² Eenirorika yowitachari ikoyirika riyoperote, aritaki niyotakaaperotakiri. Omaantakya paashinipaeni kaari kowatsini riyote, rootaki kaari riyotantyaari. Eero niyoteeri eejatzi ari nopeyapithatakiri riyowitari echonkiini. ¹³ Rootaki noshiyakaawenantakanariri riroripaeni, rooma tee ikoyi riyote. Ramineeyawityaani omaanta riyotakoeyironi iñeeyawitakarini. Ikemaeyawityaani nokantziri omaanta tee riyotakotawakiro nokantawitariri. ¹⁴ Omaanta imonkaatapaakiro ikenkithatakotzitakarini paerani Iseeyashi, ikantakotzitakarini:

“Pikemaeyawityaani omaanta eero piyotakotawakiro okantakotziri. Pamineeyawityaani omaanta eero pikenkithashiryaaakoeyawoni piñeeyawitakarini. ¹⁵ Tee pikoyi piyote, rootaki kaari pikenkithashiryaaantawaka. Tee pikoyi pikemi, rootaki piwitantawakawori pikempita. Tee pikoyi paminaperote, rootaki pimachookantawakari. Aririkami pikowakimi piyotemi aritaki pikemawakiro, eejatzi piñaakimi eejatzi piyotakotenami pajankanekira. Rooma tee pikoyi paapatziyana nowawijaakotantemiri”.

Rootaki ikenkithatakotakiririni paerani Iseeyashi. ¹⁶ Omaanta eerori amineeyeemini, pikokichaantawo poki rootaki paapatziyantakinari, tema rootaki pikimoshireeyantarini. ¹⁷ Kyaaryo, ikowaeyawitakani paerani maawaeni kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi eejatzi maawaeni kameethatzinkarini iñeeyeronimi iroka piñaakirika iroñaaka eerokapaeni. Ikowaeyawitakani ikemaeyananimi okimitaka iroñaaka eeroka pikemanari. Omaanta tee iñeeyanani, tee ikemaeyanani.

Rootaki ikanteeyakinariini Jesoshi.

Riraga Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo oetarika kantakotachari
(Mr. 4.13-20; Rk. 8.11-15)

¹⁸ Roojatzi ikanteeyantakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyotagaeyemironi oeta okantakotziri noshiyakaawentakimiri inkaaganki. ¹⁹ Arimachee nokantapiintziri paashinipaeni tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi, omaanta teerika ikemiro rirori, ikimiwitawo awotsi tsikarika opariyagaantapaaki apaanipaeni okithoki. Ikanta ipokapaaki konthawo rowapaakawo okithoki awotsiki, ari oshiyawori ipoki kamaari raapithatakiri rajankaneki ikenkithashiryaaawitawakawo nokantziri. ²⁰⁻²¹ Rooma mapipooki opariyapaakira paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani ariwitanaka

owakirani ikimoshirewentanakiro. Omaanta tekiraata riyotakoperotziro kameetha noñaani opomeentsitzimotakari oetarikapaeni, ikijaneentayitanakirini atziripaeni roojatzi ipakaantanaawo raapatziyawitawo noñaani. ²² Kitocheemashiki opariyantapaakari paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani omaanta osheki ikenkithashiryaaperotakawo oetarikapaeni jeekatsiri jaka kipatsiki eejatzi riweshiryaawentashitakawo rowaagawo. Rootaki kaari ikenkithashiryaantawo nokantawitariri. Tee raapatziyana kameetha. ²³ Kipatsipatha kameethari opariyantapaakari paashinipaeni okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemaperotawakirori noñaani raaperotawakiro kameetha okaatzi okantziri. Raapatziyaperotanakawo. Raapatziyakaanakari paashinipaeni atziri oshekiperotanaki iroñaaka iyemijantzinkaritepaeni. Apanipaeni raapatziyakaakari 30 atziri, paashinipaeni raapatziyakaakari 60, eejatzi paashinipaeni raapatziyakaakari 100.

Rootaki ikantakinari.

Roshiyakaaventziriri Jesoshi teriikopero eejatzi oshiyawitawori teriiko

²⁴ Eejatzi paashini roshiyakaawentakina riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetari atziripaeni. Ikimitakari pankitziro okithoki teriiko. Riyoshiiwitakawo ipankitakiro kameethari okithoki. ²⁵ Ikantaka tsiteniriki imaanaki, eejatzi ratziritepaeni. Ikantaka ipokapaaki kijapaakiriri ramakiro okithoki oshiyawitawori teriiko omaanta kaari owaetawo. Ipankitapaakiniri janta rowanekinta, itsipataapaakiro teriiko. Roojatzi riyaatantanaa ithonkanakirowa ipankitanakiniri. ²⁶ Okanta oshookanaki teriiko, okithokitanaki. Eejatzi oshookitanaka roori oshiyawitawori teriiko. Ari ojatziinkanakawo. ²⁷ Iñaawakiro ratziritepaeni oshookanaki, roojatzi riyaatashitantanakari ashitawori irinta, ikantapaakiri: “Tema otsiyakotanaki okithokipaeni rooperori pipankitakiri janta powaneki. Omaanta ¿itakakya oshookantateetanakari oshiyawitawori teriiko?” ²⁸ Ikantawakiri: “Rirotakirika pankitakirori kijanari”. Roojatzi ikantapaakiri: “¿Pikowakima niyaate iroñaaka nothokakitero oshiyawitawori teriiko?” ²⁹ Ikantanakiri: “Eero. Aririka pithokawitakyaawo ari pithokakotakiro roori teriikopero”. ³⁰ Ari okaantawakaata. Otsipatawakyaawoota oshooki. Iinjakya aminawakiroota ojampatawakiita owiitantyaawori. Roojatziyaka nokanteeyemini: “Pithokero oshiyawitawori teriiko, otayaata janta paamariki. Eekiro pimpaetanakiro powiitanakiro teriikopero. Pikempoyenawo janta nokempoyapiintzirota”.

Rootaki roshiyakaawentakinariri riraga Jesoshi.

Roshiyakaawentakinaro irira Jesoshi okithoki moshitaaja

(*Mr. 4.30-32; Rk. 13.18-19*)

³¹ Eejatzi paashini roshiyakaawenteeyakinawoni riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi, roshiyawitakawo okithoki moshitaaja* ipankiitziro owantsiti. ³² Okaatzini okithoki naawita omaanta oshookanakirika, antawotanaki. Anaakotanakiro paashinipaeni pankirentsi aritaki raampeyantayitakyaawoni tsimeripaeni jenokiwiripaeni eejatzi ari imaashitantakyaawo. Kimitaka iroka iroñaaka eenitansi apanipaeni aapatziyanari ipinkathatziro Tajorentsi. Omaanta eekiro, eekiro ayotakaeri paashinipaeni raapatziyari rirori roojatzi iinja ari roshekitero aapatziyanari.

* **13:31** Iroka moshitaaja rootaki okithoki owaanini pankirentsi, shookatsiri inampiki paashinijatzitsiri atziri.

*Roshiyakaawentakiro irira Jesoshi tapiyakawori paa
(Rk. 13.20-21)*

³³ Eejatzi paashini roshiyakaawentanari, ikantzi:

—Aritaki ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi eekiro eekiro riyoteeri maawaeni ikowakaakiriri. Roshiyakawo tsinani owetsikiro paa. Aakiro osheki opane teriiko, eejatzi otsipataakiro eechonkiini tapiyakaawori eejatzi eechonkiini iŋaa. Roojatzi atopiyantanakya maawaeni. ³⁴ Aritaki ikantapiintatyaani roshiyakaawentapiinteeyakinirini maawaeni piyotawentakari. Tee riyotaaperoneentziri kameetha iŋaani, inta roshiyakaawentashitanari iŋaani. ³⁵ Imonkaatakiro rojankinatizitarini paerani kamanantzirorini iŋaani Tajorentsi:

“Ikantzi riraga Tajorentsi: ‘Osheki noshiyakaawenteeyenirini atziripaeni nokamanteeyerini kaari riyoteeyawityaani rirori paerani, tema omanimotawitakari’ ”.

Oeta okantakotzi oshiyawitawori teriiko eejatzi teriikopero

³⁶ Roojatzi riwethatantanaari riraga Jesoshi piyotawentakariripaeni.

Roojatzi riyaatantanaa rirori janta pankotsiki. Naaka maawaeni riyotaanewo noyaatanakiri. Nokantziri:

—Piyotaaperotenawo poshiyakaawentakiririri maawaeni piyotawentzimiri inkaaganki. ¿Oetaka oshiyakawori oshiyawitawori teriiko ipankiitzi teriikomashiki?

³⁷ Ikantanakina:

—Arimache nopoŋaanaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsikika. Naaka kimiwitawori ipankiitzi teriiko kameethari. Naapatziyakaeyakarini atziripaeni raapatziyari Tajorentsi. ³⁸ Rowaga owantsitatsiri rootaki kantakotachari maawaeni kipatsika ajeekantarika. Rowaga teriikopero oshiyakaawentakiri maawaeni reentsite Tajorentsi. Omaanta oshiyawitawori teriiko oshiyakaawentakiri oyaatziriri iwinkatharite kamaari. ³⁹ Riraga kijantatsiri pankitakirori oshiyawitawori teriiko rirootaki iwinkatharite kamaaripaeni. Rowaga owiitachari okithoki oshiyakaawentakiro kipatsi othonkaeyarika iinja, ikantakowenantaari Tajorentsi maawaeni atziri okaatzi rantziri. Riraga owiitziroori pankiwaerentsi okantakotziri ronampiripaeni Tajorentsi. ⁴⁰ Ŋaakiro, ipiyotakaantakiro oshiyawitawori teriiko itaantyaawori. Ari okimitya iinja areetapaakya nokantakowenantaari atziri okaatzi rantziri.

⁴¹ Notyaanteeyirini oshekini nonampiripaeni, ipiyotantaaririni maawaeni kaari kameethatizinkari, eejatzi maawaeni antakayiriri paashini atziri kaari kameethatatsi, ⁴² roojatzi nookakaanterini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Osheki rowashironkageaya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari. ⁴³ Ikimoshiretakaaperoteri Pawa maawaeni kameethatizinkari, rajankaneki, irirapaeni ari ishikipiryaanaki ikimantanakyaari oorya; itsipatyaari rirori janta ipankoperokinta. Powakempitaperotawakyaaworika nokantakimirika ari paawakiro.

Ikenkithakotziri Jesoshi koriki imaneetziri

⁴⁴ Aritaki ikantari riraga Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsityaaririka atziripaeni. Ikimitakari shirampari ŋaakiriri oshekini koriki imaneetziri kipatsikira. Osheki ikowakotakiri rootaki ikenkithashiryaantanakari: “Namananteroota kipatsi naakotantaari rirori koriki”. Ityaawentakotaneeri jatanaki ipimanteeyakironi rashitayarini ramanantakotantaari kipatsi ijeekakira koriki. Roojatzi ramanantakawo kipatsi. Ikimoshirewentanakiri osheki iyorikite riraga amanantakirorira.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi poreryaanikitatsiri mapi

⁴⁵ Eejatzi ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi, reentsitetari kowatsiri raapatziyaari. Irintakya ikimitakari kowatsiri ramanantero poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

⁴⁶ Iñaawakiro apaani okameethaperotaki, opinaperotaka. Ikowaperotakiro, rootaki ipimanantawori maawaeni tzmimotziriri raantariri koriki. Roojatzi ithonkakiri iyorikite ramananantakawori rowaga poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

Ikenkithatakotziro irira Jesoshi tsikarika ikanta shiryaatatsiri

⁴⁷ Rapiitakiro riraga Jesoshi roshiyakaawentakinari tsika ikantari Tajorentsi reewawenante, ikantakina:

—Aririka reewawenante riraga Tajorentsi, ari ikimitari shiryaatatsiri, rowiinkakiro ishiryaaamento niyankyaani inkaareki roojatzi inoshikakotakiri raaki osheki shima inashitzinkaripaeni rotetakiri pitotsikira. ⁴⁸ Ojamanitanaki aririka riyeekitanaki pitotsikira roojatzi ipokanta othapyaakiini. Riyoyaawaetapaaki kameethatatsiri rotetakiri kantziriki. Riraga kaari kameethatatsiri rookayitakirini. ⁴⁹ Aritaki okimiteeya iinja aririka nopokae jaka kipatsikika notyaanterikya nonampiripaeni, ipokapaaki jaka jaawikika riyoyaayitapaakirini ikaatzi kameethatatsinkari rajankaneki, omaanta riraga kaari kameethatatsi rajankaneki, rinashitapaakyaari rirori ⁵⁰ rookaeyirini janta paamarikinta kaari tsiwakinitatsini. Ari riraakoeyaani eejatzi ratsikaekitya antawaete rirori: ikemaatsiteeyaawoni katsiri. ⁵¹ ¿Pikemaperotakiro ma nokantakimiri?

Nokanteeyakirini:

—Jee, nokemakimi.

⁵² Roojatzi ikanteeyanani:

—Aririka ikemijantena riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyotanakiro osheki. Tema iroñaaka riyotziro maawaeni rojankinateetzirini paerani, eejatzi raapatziyanarika, riyotziro owakiratatsiri niyoteeriri iroñaaka. Riyotanakiro tsikarika ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi. Okimitaka, riyotziri koetyeemotziriri ratziritepaeni irintapaeni ashaagantachari kameethari, roojatzi ipantariri apaanipaeni itaworitatsiri rowaagawo eejatzi apaanipaeni owakiratatsiri rowaagawo, oetarika koetyeemotziriri. Eejatzi okimitaka iroñaaka eerori, kameetha piyotagaeri paashinipaeni itakaantaworini Iwaperiteki Tajorentsi eejatzi piyoteetyaari owakirari niyotaakimirika iroñaaka.

Ipiyanaa Jesoshi Najareeteki
(*Mr. 6.1-6; Rk. 4.16-30*)

⁵³ Ari okaatapaaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi, thonkapaaka, roojatzi riyaaatantanaa.

⁵⁴ Iroñaaka ipiyanaa riraga Jesoshi janta iipatsiteki ipoñaakanta. Noyaaateeyanakirini naaka. Roojatzi riyotaantapaakari janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyyopaeni. Ari rotsikanateeyanakirini maawaeni kemawakiriri, ikanteeyanakini:

—¿Iitakakya iyotaakiriri riyothanitantakari? ¿Ninkakya matakakiririka itajonkantzi? ⁵⁵ Tema rirotaki itomini riraga wetsikirori jeekamentot-sipaeni. Pamineroty rinirowa Mariiya. Pamineritya rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Shimo eejatzi Joorashi. ⁵⁶ Eejatzi akaateeyakironi rit-siropaeni jaka. ¿Tsika opoñaaka maawaeni iroka riyothanitantari?

⁵⁷ Rootaki itheenkantakariri riraga Jesoshi, ikantzimatziro, rootaki ikanantakariri irira:

—Atziripaeni ifneeririka paashinijatzi kamanantzirori Iwaperite Tajorentsi kameetha raapatziyaperotawakyaari. Riroma rirorika jeekariko inampiki ikamanantawityaaworika Iwaperite Tajorentsi eero ikowaperotzi raapatziyaperotyaari, inta itheenkiri rirori.

⁵⁸ Osheki itheenkaeyakirini ikaateeyini ijeeke. Tee raapatziyaperoyerini rootaki kaari osheki itajonkananta janta.

14

Riraga Erooreshi rowamaakaanakiri Jowa. Roojatzi iitakaawitakari Jesoshi rirotaki Jowani piriintachari
(Mr. 6.14-29; Rk. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Apaani kitejiri ikemakotawakiri Jesoshi riraga Erooreshi. Tema irira rirotaki pinkathariwentziriri maawaeni karireeyajatzi iroñaaka.

² Ikemakotantawakariri, ikanteeyanakirini ronampiripaeni: “Aamaaka rirotaki Jesoshitatsiri riraga Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Nowamaakaanawitakari omaanta aamaaka piriintarika añagae eejatzi, rootaki imatantakawori itajonkantapae iroñaaka”.

³⁻⁴ Chapinki riraga Erooreshi raapithatakiri rirentzi Jiripi iina, oetachari Eroriyyashi. Roojatzi ikanantakari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi:

—Tee okameethatzi okaatzi pantakiri. Rootaki raakaanantanakariri Jowa romonkyaakaanakiri omonkyaagementotsiki. Roojatzi roojotakaanakiri karenathaki. ⁵ Chapinki ikowawitaka rowamaakaanterimi, omaanta ithaawantakari atziripaeni. Osheki raapatziyeyakarini Jowa, tema ikenkithashiryaaakotziriri rirotaki kamanantzirori ifneeni Tajorentsi rootaki ikenkithashiryaaantanakari riraga Erooreshi: “Aririka nowamaakaanakiri ari ikijakowentakyaari atziripaeni”. Rootaki ithaawantakari rowamaakaanterimi chapinki. ⁶ Roojatzi omonkaatanaka kitejitatsiri paerani ikoñaatanapaakari riraga Erooreshi. Ipiyotawentari oshekini inampijatzi ikimoshirewentziri, ishinkitawaeta. Eejatzi okantaka opirantakotziri ishinto Eroriyyashi, osheki ifneawenaperotakawo, ⁷ rootaki ikanantakawori:

—Oetarika pikowakotenari, aritaki nopakimiro. Riyotzi Tajorentsi, eero namatawizimi.

Roojatzi iyaatashitantanakawori ojampitantawori iniro. ⁸ Okantawakiro ishinto:

—Pikanteri rowamaakaanteri riraga Jowa.

Roojatzi okanantakariri roori:

—Nokowaki powamaakaanteri riraga Jowa, pipakotenawo piratoki iitoni, iyotantyaari nana kyaaryo kamaperotaki.

⁹ Roojatzi rowashiretantanaka rirori tee ikowawita rowamaakaanterimi omaanta inkaaganki ikemaeyawakirini maawaeni atziripaeni okaatzi ikantakiri. Tekatsi ikantaneeya roepiyaneero. ¹⁰ Rootaki ithatyaakaanantakariri iitoki riraga Jowa. ¹¹ Roojatzi ramanteetakawo iitoni thatyaaka. Aawakiro, roojatzi aantanakanawori iniro. ¹² Ikantaka riraga riyotaanewoni roojatzi ipokantapaaka raanakiro iwatha ikitatakiro. Roojatzi riyaatashitantanakari riraga Jesoshi ikamantapaakiri:

—Rowamagaetakirirakya Jowa.

¹³ Ikemantawakari rirori kamaki irira, roojatzi riyaatantanaka apaniroeni janta tekatsinta atziri. Itsipateeyanakinani.

Rowakaakari Jesoshi 5000 shirampari
(Mr. 6.30-44; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-14)

Itenteeyanakinani, rootaki nokinantakoeyanakarini pitotsi. Omaanta ikemakotakiri oshekini atziri, ipoñeeyanakani nampitsikipaeni, ikinanaki onomateeteki iñaa, royaatakina. ¹⁴ Roojatzi naatakoeyantapaakani, non-tonkagaeyanakinini kipatsiki. Eejatzi noñaapaakiri oshekini oyaakiriri Jesoshi. Osheki retakoshiryaapaakari irira maawaeni, retsiyatakoeyakirini mantsiyatzinkaripaeni. ¹⁵ Tsiteniityaaki oorya. Nokaateeyakirini paashini riyotaanewo Jesoshi, nokanteeyawitakarini:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka, rooteentsi otsitenite. Potyaanteri atziripaeni riyateeyini pankotsikipaeni ramananteeta royaari.

¹⁶ Ikantawakina:

—Eero. ¿litaka ratsipetashitantaari riyate? Piperi eerori royaari.

¹⁷ Nokantanakiri:

—O, tekatsi noperiri. Paminetya sha, tee oshekitzii paa okaatzii apawakooni. Eejatzi mereto ikaatzii apite.

¹⁸ Ikantawakina:

—Pamakinawo maawaeni eejatzi mereto.

Roojatzi nopantakari. ¹⁹ Ari ikanteeyanakinini maawaeni:

—Pijeeki jaawiki katawomashiki.

Jeekaeyanakinini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantanakiri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, pipakinawo iroka nowanawo noyaari.

Ari ikagaakiro paapaeni, shimapaeni, ipaeyakinarini maawaeni. Eekiro nopanakiri paashinipaeni atziri. Roojatzi nowaeyakawoni maawaeni.

²⁰ Ari rowaeyakawoni maawaeni piyotawentakiripaeni, reshitanakiro owanawontsi. Roojatzi nopiyotayiteeroni tzimagarintapaentsiri niyeek-itakiro kantzirikira okaatzii 12. ²¹ Naamaashita ikaateeyakini riraga owaeyakaworini shirampari 5.000, eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

Irira Jesoshi ranashaatapaawo inkaareki, tee itsitsiyi

(Mr. 6.45-52; Jowa 6.15-21)

²² Roojatzi rotyaanteeyakinani riraga Jesoshi, ikanteeyakinani:

—Niyotaanewopaeni, potetanakya pitotsiki, peewatena intatsikeronta.

Roojatzi eejatzi rotyaantakiri maawaeni piyotawentakiriri, ikantakiri rirori:

—Piyaterapa janta pipankokipaeni.

—Jee, ari.

²³ Roojatzi itonkaantanaka tonkaariki apaniroeni, ikenkithatakaeri Ashitariri. Otsitenintanaka, eeniro ijeeki apaniroeni janta.

²⁴ Nokanteeyanakinini nokinakoeyanakinini niyankaani inkaareki. Roojatzi antawo omaetonkaaki, eejatzi oepiyapiyatakotakina antawo tampyaa.

²⁵ Okantaka rootzimateentsi okitejite, noñaagaatziiri Jesoshi ranashaatapaawo iñaa. Tee itsitsiyi. Eejatzi tee niyotawaeri. ²⁶ Tema rominthaagapaakina, nokaemaeyantanakani:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

Osheki nothaawantaperotawakari. ²⁷ Omaanta ikanteeyapaakinani:

—Naakakya pokatsiri, piweshiryaawentawakina, eero pithaawan-tashitana.

²⁸ Roojatzi ikanantanakari Peetero:

—Eerokarika Nowinkatharite pikaemena nanashaatyaata naari iñaa, niyaatashitemiita pikatziyakaga eerori.

²⁹ Ari ikantakiri:

—Pipokanaki.

Roojatzi imitaanaki inkaareki, ranashaatantawitanakawo, riyaaatemi janta Jesoshiki. ³⁰ Omaanta roojatzi ikenkithashiryaanakiro tampyaa, eejatzi ithaawanaki, itsitsiyimawitanaka. Ikaemanaki:

—Nowinkatharite, paawaena.

³¹ Roojatzi rakotashitawakiri, rakathawakotawaeri. Ikantanakiri:

—Eechonkiini paapatziyana. ¿litaka kaari pameentaperotantana?

³² Roojatzi rotetantapaa pitotsiki, notsipateeyanaarini, roojatzi kaataneetampyaa. ³³ Osheki nopinkatheeyanakirini, nokanteeyanakirini:

—Kyaaryootaki, eeroka Itomi Tajorentsipero.

Retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyatzinkari janta
(Mr. 6.53-56)

³⁴ Roojatzi nomontyaanteeyanaawoni, naatakoeyapaani intatsikeronta. Tema nareeteeyapaakani janta Jenejareeteki. ³⁵ Ikantaka jeekayitatsirini riyotawaerira areetapaa Jesoshi roojatzi ikamantawakaanteeyanakani maawaeni ikaateeyinira ijeekaeyini. Ramaeyakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni. ³⁶ Royiikiiyakarini ipampitziteeyakirini imaatha. Ikantaka roojatzi ipampitziteeyantakarini imaatha opatziyaakikira. Etsiyatakoeyaneeni maawaeni okaatzi owawijaakotzitakiriri imaatha.

15

Owaariperotzirori ashire
(Mr. 7.1-23)

¹ Paashini kitejiri ipokashitapaakiri riraga Jesoshi apanipaeni warijeeyo eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi. Ipoñeeyakani Jerojareeki, ikantapaakiri:

²—Tema aakaeyakini joriiyo. Ameteeyakawoni rootzimateentsirika oyaa itakyaawo akiwero ako, roojatzi owantanakya. Tema tee akimitari kaari yotziri Tajorentsi rootaki riyotaakaerini itakaantaworini paerani. ¿litakakya kaari imonkaatantawo piyotaanewopaeni? Tee okameethatzi rowashitya, tekiraata ikiwawakota.

³ Ikantawakiri:

—¿litakakya kaari pimonkaatantawo eeroripaeni ikaminaawitzimirira Tajorentsi? Osheki pimonkaatashitakawo ikantashitayitarini itakaantaworinipaeni rootaki kaari paapatziyaperotantawo ikaminaawitzimirira.

⁴ Tema ikantziri Moeseeshini: “Pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’ ”. ⁵ Omaanta eerokapaeni pikanteeyakirini atziri: “Pimatero pikanteri ashitzimiripaeni: ‘Eero nomatziro namitakotzimi, nopemi koriki tzimimowitanarika namitakotantemirimi, irika nashi koriki: tema nokashiyakaatziiri Tajorentsi noperi’ ”.

⁶ Ñaakiro, pantashiteeyakawoni eerori pikowakaeyakarini, tee panteeyironi ikowawitariri rirori. Pookaeyanakirini Iwaperite Tajorentsi panantayawori okimitaka ranteeyakirini pichariniitenipaeni paerani. Tee pishinetziri atziri ramitakotziri ashitariri eejatzi riniro. ⁷ ¡Amatawitantaniripaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyakari rirori, omaanta tee paapatziyari. Kyaaryo ikenkithatakotziteeyakimirini paerani Iseyeyashi. Iroka rojankinatztakarini:

⁸ Ikantzi Tajorentsi: “Irika atzirika ikantashiteeyakinani ipaanteki: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini.

⁹ Ratsipetashitakawo ipiyotawentashitana, tee riyotaantziro nokaminaantariiri, inta riyotaantashitawo ikantayitziirini ichariniitenipaeni paerani”.

¹⁰ Roojatzi ikaemantakari riraga Jesoshi piyotawentariripaeni. Ikaem-anakiri ikanteeyawakirini:

—Pikemaperoyenani, piyotawakiro nokamantemiri: ¹¹ okaatzi powayitarini, tee iñaakotzimiro Tajorentsi owaariperotero pishire. Omaantakya okaatzi piñaawaetziiri kaariperotatsiri eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini rootaki owaariperotziirori pishire.

¹² Nokantanaka niyaatashiiyakirini riraga Jesoshi, naakapaeni riyotaanewo, nokanteeyapaakirini:

—¿Piyotakima eeroka ikijantakimiro warijeeyopaeni pikantakiriri inkaaganki?

¹³ Rakanakina:

—Okimitaka atziri inothokero maawaeni kaari ipankitzi, arimache iinja rowashironkayeri riraga Pawa jenokinta maawaeni atziri kaari reentsite-tari. ¹⁴ Eero pikenkithashiryaakotapiintawo ikantziri riroripaeni. Tee ikoyi riyotero ikowakiri rirori. Ikimitakari kaari kokichaatatsi. Noshiyakaawentemiri: rakathateririka kaari kokichaatatsi paashini kaari kokichaatatsi, eenitatsirika omoo janta, tema aritaki ipariyeeyakini irira apite omooki. Okimiwitaka iroka, riraga warijeeyopaeni riyotaakiri paashini atziri kimitariri kaari kokichaatatsi. Tema tee ikoyi riyotero oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema kimitaka kaari kokichaatatsi, tee riyotziiri rirori. Rootaki iinja irira rowashironkaantyaariri.

¹⁵ Ikantziri riraga Peetero:

—Tee nokemimi. Piyoteenawo oetaka okantaperotziiri: “Oetarika oyaari, tekatsi okantero owaariperotero ashire. Omaanta oetarika akenkithashiryaari, rootaki owaariperoteeni”.

¹⁶ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tema pikemaperotana? ¹⁷ ¿Tema piyotzi oetarika oyaari iyaatzi asheetoki roojatzi ashitanteeyaawo? Tekatsi okantziro ashire.

¹⁸ Maawaeni pikenkithashiryaari opoña pajankaneki rootaki piñaawaetantawori. Piñaawaeterorika kaari kameethatatsi tema rootaki owaariperotziirori pishire. Omaanta owaariperotziro pishire okaatzi piñaawaetayitziirini pipaanteki kaari kameethatatsi eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini. Rooma pajankaneki tee pikameethatzi.

¹⁹ Rooma piyotziro tee pikameethatziirika pajankaneki ari pantziro kaari kameethatatsiri, powamaantzi, pishirontzimotawo tsinani kaari piina, paapithatziiri paashini atziri iina, maenari piñaathatawori tsinani kaari payi, pikoshitzi, pitheeya, pikantzimatziri paashini atziri. ²⁰ Rootaki eeroka powaariperotantawori. Omaanta teerika pikiwawakota rootentsirika poya, tekatsi okantero pishire. Eero ikijantzimiro Tajorentsi.

²¹ Roojatzi jatanaki rirori Jesoshi, naaka, maawaeni.

Rowawijaakotziro Jesoshi ishinto kanaanajato
(Mr. 7.24-30)

Riyaatakaanakina riraga Jesoshi janta Tziiroki eejatzi Shirooki.

²² Opokashitapaakiri janta kanaanajato, rowaga kaari jorriiyotatsi. Okantapaakiri:

—Nowinkatharite, rooma eeroka ichariniiteni jewatatsirini riraga Iraviri. Nokowaki pineshironkatena, eejatzi nishintyo pineshironkatero. Ikyaanapaakawo kamaari, shiyashiyataka.

²³ Omaanta imaeritanaki, tee rakawakiro. Nokantawitari naari:

—Pikantero iyaateeta, atama oñaashirenkaka. Tema osheki okaemakae-mataki.

²⁴ Roojatzi ikantzi:

—Rootaki rotyaanantakinari Pawa, apatziro nowawijaakoteri nojoriy-otzinkaritepaeni. Rivotaki kimitariri owishapaeni kaari ishenteetzi.

²⁵ Omaanta otziwerowashitapaakari, apiitakiri okantakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena.

²⁶ Ikantawakiro, roshiyakaawentakiro:

—Tee okameethatzi aapithateri atomi owanawontsi apantyaariri ot-sitzite. Eeroka kaari joriyyotatsi. ¿Litaka noneshironkatantemiri?

²⁷ Tee okantzimoneentanakyaawo ikantawitakaworira, inta okantziri:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, kameetha iroka pikantanarika. Omaanta, riraga otsitzite rowawo opetokeeriki pariyayitatsirini jaawiki royaarika ashitariri rotsitzite.

²⁸ Ikantawakiro:

—Tsinani, kameetha paapatziyaperotakina. Aritaki nomatakimiro pikowakotakinarika.

Aripaete awijakotanee ishinto. ²⁹ Roojatzi riyaaatanaa riraga Jesoshi, eejatzi maawaeni nokaateeyaneerini.

Retsiyatakotakiri irira Jesoshi oshekini mantsiyatzinkari

(Mr. 7.31-37)

Ikinakaanakina riraga Jesoshi janta othapyaakiini inkaare janta Karireeyaki. Itonkaakaanakina tonkaariki, ijeekakaapaakina janta.

³⁰ Ipokashiteeyakirini osheki atziri ramakiri osheki mantsiyari: aashetawitachari, kamampowaakiwitachari, majontziwitacharipaeni, thatyaaponthowitacharipaeni, eejatzi paashinipaeni mantsiyawitachari roojeekaeyakirini iitzikeroki rirori. Retsiyatakoeyakirini maawaeni.

³¹ Roojatzi rotsikanatantanakari atziri iñaakirira aashetawitacharini anashitaa kameetha, riraga kaari kokichaawitachani kokichaate, majontziwitachari ñaawaetanee, kaari shewawitachani rako shewatanaa eejatzi paashinipaeni mantsiyari etsiyatakotee. Ari rotsikanateeyakarini tee riyotzi oeta ikanteeyanakirini roojatzi iñaaperoeyantanakarini riraga Tajorentsi. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga pinkathariwentziriri maawaeni joriyyopaeni.

Rowakaakari Jesoshi 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Roojatzi ikaemaeyantakinani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni riy-otaanewo. Ikanteeyakinani:

—Osheki netakoeyakarini maawaeni piyotawentanari, tema okaataki kitejiri 3 itsipateeyakinani jaka. Tekatsi roya. Tasheyamoonthataki. Tee nokoyi notyaantashiteeyaari inampiki tekirarika rowa. Rooma notyaan-tashiteeyaririka, ari ishipeatanaki awotsiki. Eero imatziro rareeta in-ampiki.

³³ Nokantapaakiri:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka. ¿Tsika ayenirika owanawontsi aperiri? Oshekini ikaateeyiniroña.

³⁴ Ikantawakina:

—¿Tsika okaatzika owanawontsi jeekaentsiri?

Nokantanakiri:

—Okaataki 7 paa, eejatzi mereto apaanipaeni.

³⁵ Roojatzi ikanantawakariri riraga piyotawentariri:

—Pijeekaeyini maawaeni katawomashiki.

³⁶ Jeekaeyanakini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Ikantziri ashtariri:

—Ariwee Pawa, eenitatsi noyaari.

Roojatzi ikagaantakawo paa eejatzi mereto. Ipakinawo eejatzi maawaeni riyotaanewo. Naawakiro, noshirinkakiniri rirori piyotawentakariripaeni. Itajonkakiniri oshekitanaki paa, roshekitanaki eejatzi mereto. ³⁷ Nowaeyakawoni, kemaeyanakinani maawaeni. Roojatzi nopiyoteeyakironi tzimagaantapaentsiri niyeekiteero kantzirikira, okaatzi 7. ³⁸ Tee ayoperotzi tsika ikaatzi maawaeni owaenchari. Owaka osheki tsinani eejatzi eentsipaeni. Omaanta aamaashitya 4.000 shirampari owaenchari. ³⁹ Roojatzi rotyaanantaari, ikantakiri:

—Piyaateerakya iroñaaka pipankokipaeni.

Roojatzi riyaatantanaa. Noteteeyantanakani pitotsiki, montyaakotanakina janta Makataaki.

16

Ikowawitaka warijeeyopaeni iñeerimi irira Jesoshi itajonkantemi
(Mr. 8.11-13; Rk. 12.54-56)

¹ Ikanta ipokashiteeyapaakirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni ikowaeyawitakani rantakaantyaaririmi riraga Jesoshi kaari kameethatatsi ikijantanakyaaririmi. Ikantawitapaakari:

—Nokowaki noñeemimi pitajonkante, niyotantanakyaari kyaaryo pipoñaaka jenokinta.

² Rakanakiri rirori:

—Pamine, aririka itsiteniityaanaki oorya piñaakirorika okiraawayeetyaanaki, tema pikantanaki: “Paminetya jenoki kiraawayeetyaaki. Eero opariyi inkani”. ³ Omaanta, amaetyaakakya piñaakirorika aaninkaki, ari pikantanaki: “Rooteentsi opariye inkani. Paminetya aaninkakinta”. Amatawitantanari, piyotakoeyakironi opariyerika inkani. Omaanta tee piyotakotzimeetawo maawaeni okaatzi piñeeyawitakarini jaka kipatsikika.

⁴ Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri riraga Tajorentsi. Iroka tee okameethatzi. Pikowawita piñeena notajonkante, omaanta eero noñaayimiro. Apatziro iinja, piñaakironi roshiyakaawentakinarini paerani Jonaashini.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi, roojatzi riyaatantanaa.

Roshiyacaantziniri Jesoshi tapiyakaawori paa
(Mr. 8.14-21)

⁵ Rareetakaeyapaakinani intatsikeronta inkaare irira. Tema nopeyakotanakiro paa: tee naanakiro. ⁶ Ikanteeyakinani rirori:

—Paamayaawowa rowaga tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni.

⁷ Roojatzi nokantawakaeyantanakani:

—¿litaka ikanantakaeri: “Paamayaawowa tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni”? Rooma ikanantakaeri teera amanero paa. Aamashitya rootakirika ikanantakaeri.

⁸ Ikantaka riyotakotakina oetarika nokantawakaakari, rootaki ikanantanakinari:

—¿Tekirama pameentaperotana? ¿litaka pikanantari: “Tekatsi paa”?

⁹ ¿Tekirama piyotana? ¿Tema pikenkithashiryaaawakiro chapinki okaatakotawitakagaanki paa apawakooni, omaanta ikemaeyakawoni

osheki atziri rowantakawori? Ikaatakiranki 5.000 shirampari okaatzi tzimagaantapaentsiri 12 kantziriki yeekitapaatsiri.

—Jee. Kyaaryo.

¹⁰ ζTema pikenkithashiryaaawakiro kaatatsiriranki paa 7, eejatzi nowakaakari 4.000 shirampari omaanta ikemaeyakawoni maawaeni eejatzi tzimagaantapaentsiri poteteero kantziriki okaatzi yeekitatsiri 7?

—Kyaaritaamakya.

¹¹ Ikantanakina:

—ζItaka kaari piyotantawakawo nokanantawitakimiri: “Paamayawowa tapiyakaawori paa rashi riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga saroseeyopaeni? Tee ro nokantakoperote rowaga paa pipeyakotanakiri inkaaganki”.

¹² Roojatzi niyotakotantakawo oeta okantakotziri ikenkithatakotakiri tee ro ikenkithatakoperotzi tapiyakawori paa omaanta ikenkithatakotziri maawaeni riyotantayitzirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Tema riyotaashitakari kaari rooperotatsiri. Tee ikoyi riraga Jesoshi ramatawitanenawo riroripaeni okaatzi riyotaantayitzirini.

Peetero ikantziri riraga Jesoshi: “Eeroka Owawijaakotantatsini”
(Mr. 8.27-30; Rk. 9.18-21)

¹³ Roojatzi niyaateeyantanakani intatsikeronta Joriraani paashiniki Sesa-reeya rowaga nampitsi riwetsikakaaantapaakiri Jiripi riraga pinkathari. Ari nokinakitzi janta. Roojatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Nopoñaaka naaka jenokinta natziriperotapaaki jaka jaawikika. ζOetaka ikenkithashiryaaokoeyanarini naaka atziripaeni? ζTsikama iitakinaka naaka?

¹⁴ Nokantawakiri:

—Ikantzi apaanipaeni: “Jesoshi rirotaki Jowani, riraga kaawoshitakowitariri Tajorentsi, piriintaa”. Ikantzi paashinipaeni: “Irira rirotaki Iriiyashini, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, añaagaatsiri”. Ikantziri paashinipaeni: “Jesoshi rirotaki Jeremiyashini, añaagaatsiri”. Eejatzi paashinipaeni ikantzi: “Rirotaki paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

¹⁵ Roojatzi ikanteeyantanakinani:

—Eerokapaeni, ζoetaka pikenkithashiryaaokoeyanarini naaka?

¹⁶ Riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero ikantawakiri:

—Eerokataki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi naamaakari. Eeroka Itomi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri.

¹⁷ Ikantziri:

—Piweshiryaaawaetya, Shimo itomi Jonaashi. Riyotaakimiro iroka riraga Tajorentsi. Tee riro yoteemironi atziri. ¹⁸ Noetzimi Peetero, tema okantziri piwaero apaanteki aari: mapi. Tema paapatziyana naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki nokowakaantakimiri piyoteeri atziri iroka niyotagaeyakimirini eerori. Paapatziyakaakari osheki atziri. Rowashironkaawitakimirika iwinkatharite maawaeni kamaari omaanta ero imatziro ranaakotemi. ¹⁹ Niyoteemi oetarika ranteeyerini atziri riyaatanteeyaari Tajorentsikinta jenokinta. Eerorika paapatziyakagaeyaarini atziri jaka kipatsikika, ero riyaatzi jenokinta; omaanta maawaeni atziri paapatziyakagaeyakinarini rirotaki jeekaeyatsini iinja janta jenokinta. ²⁰ Roojatzi ikanteeyantanakinani:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Irira Jesoshi ikamantzitakari ikame
(Mr. 8.31-9.1; Rk. 9.22-27)

²¹ Aripaete ritanakawo ikamanteeyanani ikame. Ikanteeyanani:

—Rooteentsi niyaate janta Jerojareeki. Osheki rowashironkayena janta riraga aataperoteenchari, riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri Tajorentsi, eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari rowamagaetena, omaanta okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae.

²² Tee inimotziri Peetero okaatzi ikantakiriri. Rootaki raantanakariri eekitziroeni jaga ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, ¡tee okameethatzi pikantakirika! ¡Eero powashironka! ¡Eero pikami!

²³ Roojatzi ipthokashitantanakari rirori, ikantanakiri:

—¿litaka pikanantakari? Pikimitakari Jatanaashi, riraga iwinkatharite kamaaripaeni. ¿litaka pookakaantanawori? Pikantakirika pikenkithashiryaashitakawo ikenkithashiryaari atziri; tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi. Eero pookakaanawo ikowakaakinari Pawa. Nononkaateniriita.

²⁴ Roojatzi ikanteeyanani:

—Pikowaperotzirika paapatziyaperotena, okameethatzi pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri naari, eero pantashitawo pikowakaari eerori. Pipomeentsiwentena: aririka rowashironkaawitemi, omaanta eekiro piyaatanakitye paapatziyaperotanakina. Tema iroka kimitaka pinatanakitziro piyoroshite. ²⁵ Riraga kowawitachari ikaminthayaami ari rowashironkaantyaari iinja Tajorentsi, omaanta riraga kemaatsitawentenani, iñeenarofña janta Tajorentsikinta. ²⁶ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsikika, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ²⁷ Nopoñaaka naari jenokinta, nokoñaatapaaki kipatsikika. Eejatzi niyaatawitaatya jenokinta. Tema eejatzi nopiyaate iinja jaka, notsipatapaakyaari nonampiripaeni, nopinkathariperotapaaki, nokimitapaakyaari Ashitanari. Roojatzi nokantakowenantapaakyaari maawaeni atziri okaatzi rantayitzirini. ²⁸ Kyaaryo, iroka nokantzimirika, eenitatsi apanipaeni iroñaaka pikaateeyakinika jaka, eerotzitarika pikami, ari piñaawaena nopinkathariperotapaaki.

Rootaki ikantakinari Jesoshi.

17

Ishipakiriimotakiri Jesoshi 3 riyotaanewo
(Mr. 9.2-13; Rk. 9.28-36)

¹ Ikanta itsipatakina naaka maawaeni riyotaanewo, nomaaki 6.

Roojatzi rookanakina, raanakiri apatziro Peetero, Jantyaako eejatzi Jowa, riraga rirentzi Jantyaako, raanakiri janta antawoki tonkaari. ² Roojatzi ishipakiriimotantanakari. Iñaawakiri ishipakiryaapootanaki ikimitanakari oorya, eejatzi iithaari okitamaaperotanakiroña. ³ Romapokapaakiri Moe-seeshi, eejatzi Iriiyashi, rirotoaki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani. Ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. ⁴ Roojatzi riraga Peetero, ikantziri:

—Nowinkatharite, kameethataki apokaeyakinika jaka noñaantakimiri. Pikowakirika, niwetsikemi pankoshinti 3: apaani pashi, apaani rashi Moe-seeshi, eejatzi paashini rashi Iriiyashi.

⁵ Eenirowa iñaawaetzi omapokapaaka menkori, otzikaapaakiri maawaeni, osheki oshipakiryapaaki roori. Ari ijeekaki Tajorentsi menkoriki iñaawaetanaki, ikantzi:

—Irika rirotaki notyomi nonintaperotanewo, osheki niweshiryaawenta-perotakari. Pikemjanteri.

⁶ Ikemantawakaworira riraga riyotaanewopaeni ikantziri rirori, ithaawantanakari osheki, itankimotapithatanakari. ⁷ Omaanta ipokashitapaakiri Jesoshi, ipampitapaakiri. Ikanteeyakirini:

—Pikatziyanee, eero pithaawantari.

⁸ Roojatzi raminawitanaa tekatsitane, apaniroeni Jesoshi. ⁹ Roojatzi roerinkantanaa. Ari niyanki awotsi ikantakiri:

—Eerowa pikamantakotzitana piñaakinaka iroñaaka. Omaanta naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawitakya arika eejatzi nañagae, aripaeterakya pikamanteeyanakirini paashinipaeni atziri okaatzika piñaawakiri iroñaaka.

¹⁰ Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹¹ Rakanakiri:

—Kyaaryo okaatzi ikantakirini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke riraga Iriiyashi, rowameethateeyapaakirini maawaeni”. ¹² Omaanta nokamantemi: kyaaryo ipokapaentzi Iriiyashini omaanta tee riyotawakiri atziripaeni, osheki rowashironkashiteeyawakarini. Eejatzi ikimitawakina naari iinja, osheki rowashironkaeyawakinani.

¹³ Roojatzi niyotakoperoeyantanakawoni ikenkithatakotatziiri Jowani, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

Rowawijaakotziri riraga Jesoshi ewonkiri kokikokitatsiri

(Mr. 9.14-29; Rk. 9.37-43)

¹⁴ Roojatzi rareteeyantapaanani rookaeyanakinanira chapinki. Osheki atziri oyaakiriri. Roojatzi ipokashitapaakiri Jesoshi apaani shirampari. Rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

¹⁵ —Nowinkatharite, pineshironkateri notyomi. Osheki ikamanapiintzi, osheki rashironkaapiinta. Ipariyapiintzi itaapiinta paamarikira, pokiree; eejatzi iipiinkaatapiintzi iñaakira, chomoog. ¹⁶ Naawitanakanari piyotaaanewo, nokantawitapaakari: “Powawijaakotenari notyomi”, omaanta tee imatziri.

¹⁷ Rakanakiri rirori Jesoshi:

—¡Atziri theenkantatsiri! ¿Tekiraatama piyotzi? ¿Tsika okaateka notsipatemi piyotantyaari imatakaantemirori Tajorentsi petsiyatakotante? Osheki pitheenkakina.

Roojatzi ikantawakiri ashitariri:

—Pamakinari jaka pitomi.

¹⁸ Roojatzi ikantakiri Jesoshi kamaari:

—Eero poñaashirenkiri rirori, inta pookaneeri. Roojatzi rawijakotantanaa riraga eentsi. ¹⁹ Roojatzi nojampitantapaakari:

—¿Iitakakya kaari nomatantawo nowawijaakoteri naari?

²⁰ Ikanteeyanakinani:

—Ñaakiro, okantakaakimira tee paapatziyaperotawo okaatzi nokantawitakimiri rootaki kaari pimatantawo powawijaakoteri. Kyaaryo, aririkami paapatziyaperotakyaawo nokantzimiri, tema aritaki pimatakiro tonkaari pikanterorika: “Pishirinke janta”. Roojatzi oshirinkantanakya

janta. Ñaakiro, tekatsi pomeentsitzimotemini pameentaperotyaaworika nokantzimiri. ²¹ Pookantyaariri kamaari kimitakaaririka aakiriri eentsika okameethatzi pityaawo pamaneri osheki Tajorentsi eejatzi pitzitakotyaari irira.

Roojatzi itharyaanaka rirori Jesoshi, itsipatanakina naaka maawaeni riyotaanewo.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi ikanteeri ikame

(Mr. 9.30-32; Rk. 9.43-45)

²²⁻²³ Apaani kitejiri janta Karireeyaki, rapiitaana riraga Jesoshi ikanteeyaanani naaka maawaeni riyotaanewo, ikantzi:

—Nopoñaanaka naari janta jenokinta natziriperotapaaki jaka. Rooteentsi ragaetena, rowamagaetena naari. Okaate kitejiri 3 ipiriintaneena Pawa nañagae.

Nokemantawakari, nowashireeyanakani. Roojatzi notharyaan-teeyanakani.

Ipinatakiro Jesoshi riwetsikantayitaworini Tajorentsipanko

²⁴ Roojatzi riyaatakagaeyantanakinani riraga Jesoshi janta Kaperina-wooki, areeteeyapaakinani. Eeniro ijeeki janta riraga piyotziriri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Ikanta ipokashitapaakiri Peetero riroripaeni, ikantapaakiri:

—¿Ipinatapiintzirima riraga iyoteemiri rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko?

²⁵ Rakanakiri rirori:

—Jee, ipinatziro.

Roojatzi ipiyanaka pankotsiki ijeekinta Jesoshi. Ipiyanaka, ikyaa-paaki, ikowawitaka rirori Peetero rojampiterimi aririka ipakiri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Omaanta riyotaki riraga Jesoshi ikenkithashiryaaakari Peetero rootaki rathawaakotantanakariri, ikantanakiri:

—Shimo, ¿oetaka pikenkithashiryaaari eerori? Riraga jewawenant-siri, ¿tsika itzimika ikowakotapiintziri iyorikite? ¿Ikowakotzirima inampi-jatzipero? ¿Riroma ikowakotziri paashinijatzitatsiripaeni atziri?

²⁶ Ikantawakiri:

—Riroma ikowakotziri paashinijatzipaeninta atziri.

Roojatzi ikantanakiri rirori:

—Kyaaryo, tekatsi ikowakotziri inampijatzipero. Eejatzi okimitaka naari, tekatsi ikowakotena Pawa, tema nosheninkatakari. ²⁷ Omaanta tee nokoyi eeniro ikijawenteneri riraga kempoyiiriri koriki. Piyaate iroñaaaka pakachaatakite inkaarekinta. Aririka paaki shima, poerikeri, paminawaan-teteri ipaanteki, aritaki piñitakiri koriki. Roojatzi paaneeri kempoyiiririk-inta koriki, pipapaakiri. Rirotaki apinatakari aaka.

18

Ikenkithatakotakiri Jesoshi jewawenantatsini paata janta jenokinta

(Mr. 9.33-37; Rk. 9.46-48)

¹ Ojamanineentanentsi nopokashitapaakiri riraga Jesoshi, naaka maawaeni riyotaanewopaeni, nokantapaakiri:

—Maawaeni naaka piyotaanewo, nokowaki pikantena ¿ninkama jewap-eroterinika atziripani janta ipinkathariperotzinta Tajorentsi? ² Roojatzi ikaemantakari eentsi, ikatziyakaakari niyanki. ³ ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo nokamantemiri pikenkithashiryagaeyaari pameentari Tajorentsi, eejatzi pipakaero pajagaaga. Nokowaki pikimitakotyaari

irika eentsika, paapatziyaperotena. Eerorika paapatziyaperotana, eero pimatziro piyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ⁴ Irika eentsika tee ikantakaaperota, tee itheenkana inta raapatziyaperotana. Maawaeni kimitakotyaaarini irira rirotaki tispateeyeenarini neewawenantzi. ⁵ Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina. ⁶ Omaanta aririka pantakayeri eentsi aapatziyanari kaari kameethatatsi, ari rowashironkaaperotakimi eerori Tajorentsi. Okameethawitami pityaawomi pikamemi eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari, rootaki kaari nowashironkaantemimi.

Ikantziri Jesoshi: "Pantzirokari kaari kameethatatsi"

(Mr. 9.42-48; Rk. 17.1-2)

⁷ Ikantziri eejatzi:

—Netakotari maawaeni atziri. Kyaaryo, tee ikowawita ranteromi kaari kameethatatsi, omaanta rantakagaetakiri. Arimache rowashironkaaperotakirikya Tajorentsi iinja irintapaeni antakaakiriri.

⁸ Noshiyakaawentemiro antakayemirorika pako kaari kameethatatsi pichekero, pookero. Eejatzi pikimitzityaawo roori piitzi antakayemirorika kaari kameethatatsi. Piyaatyookakitashiteeya janta jenokinta rooma otzimawityaarika apite pako eejatzi apite piitzi iyaatakaashitzimikari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁹ Eejatzi poki, aririka aminakayemiro kaari inimotziri Tajorentsi pikithokireero, pookero. Kashetaakini pikyaapae janta jenokinta. Rooma otzimaawityaarika apite poki iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰ Eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Eero pimanintziri kimitakariri irika eentsika aapatziyanari. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi kempoyaakowentapiinteyakiririni maawaeni riroripaeni. Eejatzi eerori pikimityaari, pikantani pikempoyaawentero eentsipaeni. ¹¹ Nopoñaanaka naaka jenokinta, natziritapaaki. Nopokashiteeyakirini jatatsinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, nowawijaakoteeyerini.

Roshiyakaawentziri Jesoshi owisha peyeenchari

(Rk. 15.3-7)

¹² Noshiyakaawentemiro eejatzi. Eenitatsirika ashitachari 100 rowishate, ipeyakaarika apaani, ¿tsika ikantanakyaarika? Tema ari rookanakiri riraga jeekagaantaneentsiri 99 rowishate keshiiki jataki iroñaaka ikowakowataateri riraga peyeenchari. ¹³ Omaanta inagaeririka eejatzi, ¿riroma riweshiryaawentyaari riraga piyoteenchari kaari peyachani? Kaari. Omaanta riweshiryaawentyaari riraga peyawiteenchari. ¹⁴ Ikimitakaga riraga ashitariri rowishate tee ikoyi ipeya apaani, eejatzi ikimita riraga Pawa jeekatsiri jenokinta, tee ikowakaanentziri ipeya apaani atziri aapatziyanari.

Tsika akantya apeyakotawakaantyuaawori antzimotakimirori kaari kameethatatsi

(Rk. 17.3)

¹⁵ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Aririka rantzimotakimiro piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi okameethatzi piyaatashiteri pikenkithatakayeri apaniroeni. Omaanta eero pikijiri; eero pikamantziri paashinipaeni. Aririka ikemijantemi inetheemi eeroka eejatzi Tajorentsi pipeyakoteniri okaatzi rantzimotakimiri roojatzi pineshironkatanteeyaari, aritaki pineshironkatawakagaeya

paakameethatawakagaeya, eejatzi ineshironkatzityaari rirori. ¹⁶ Omaanta eerorika ikemijantawakimi, apawo piyaatashiteri. Iroñaaka paaneeri paashini apaani eerorika apite piyemijantzinkarite. Paaneeri ikenkithatakayeri, riyotantyaari rirori kyaaryo pikantziri, eejatzi riyotantyaari kyaaryo pikowaki pineshironkateri. ¹⁷ Eerorika ikemijantawakimi, pipiyoteri maawaeni piyemijantzinkarite jaga, pikanteri maawaeni ikantawakayaari rirori. Eerorika ikemijanteeyawakirini okaatzi ikantawitakariri, rootaki piyotantyaari ikimitakari kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi paashini antzirori kaari kameethatatsi. Iroñaaka pikimitakayaari kaari yotziri Tajorentsi, riraga antzirori kaari kameethatatsi, eroo pikantakotziri aapatziyariri Tajorentsi.

¹⁸ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: eeroka, riraga aapatziyaperotanari, oetarika pithañaari kipsatsi, ari ithañaakyaawo Pawa jenokinta; eejatzi oetarika pishinetziriri kameethatatsiri eejatzi ikanteri Tajorentsi ishinetziri. Pikanteririka eenitatsi kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikanteri rirori. Pikanteririka tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikimitya riraga Tajorentsi. ¹⁹ Eejatzi nokantemi, aririka eerokapaeni pikanteri Pawa jenokinta ramitakotemi oetarikapaeni, omawitya pikaeterika apite, aritaki ikemijantakimi, ramitakotakimi. ²⁰ Tsikarika pipiyotawentena aririka apite aapatziyanari, eerorika 3, aririka osheki, eejatzi naari nokaatemi. Eejatzi ari iyotakayemi Ishire Tajorentsi oetarika kameetha pikanteriri Tajorentsi. Rootaki ikantakiri Jesoshi.

Pineshironkatante atziri

²¹ Ikantaka Peetero, riyaatashitakiri Jesoshi, rojampitapaakiri, ikantakiri: —Nowinkatharite, ¿tsika okaateka noneshironkatapiinteri riraga kijapiin-tanari nopeyakopiinteneri? ¿Arima okaate 7 nopeyakopiinteneri?

²² Ikantawakiri:

—Pikanteetatyeyyaani pineshironkateri, pipeyakoteniri rantziri. Eroo pipiyatakotari kijapiintzimiri. ²³ Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ineshironkatziri aapatziyariri. Ikimitakari pinkathari rireewiteetziri ronampiripaeni. Tema iroñaaka ikowakiri irira ipinateeri ireewitakiriri. ²⁴ Ikaemakiri apaani ireewitziriri oshekipero koriki. Ikantawitawaari: “Pipinatawaena pireewitanaga”. ²⁵ Ikantawakiri: “Tekatsi naye nopinatemiri”. Roojatzi ikanantakari paashini ronampiripaeni: “Paanakiri irika pipimantari, eejatzi iina, itomipaeni, rowaagawo, maawaeni, roojatzi ipinatanteena koriki rireewitaanaga”. ²⁶ Ikanta riraga ireewitziriri rotziwerowashitanakari ipinkathathanakiri, ikantanakiri: “Eero pipimantana poyaawentawakyaata aritaki nopinateemi”. ²⁷ Roojatzi osheki retakotatari iwaatorote, ishinetziri riyowanee, ikantawakiri: “Aritaama, monkaataka pireewitana, eroo nokowakotaneemi”. ²⁸ Ikanta ireewitawitacharira riyawitanaaga. Ari janta niyanki awotsi itonkiyotawakari ireewitziriri rirori. Tee rireewiperotziri osheki: inta eechonkiini. Roojatzi roerikakentsitantakari ikentsiki, ikantakiri: “Intsipaete pipinatana pireewitana”. ²⁹ Roojatzi rotziwerowashitantawitakari, ikantawitakari: “Poyaakowentawakyaata, aritaki nopinateemi iinja maawaeni nireewitzimiri”. ³⁰ Omaanta tee ikoyi ineshironkateri eejatzi royaakowentya omaanta romonkyaagakaan-tashitakari ikantakiri: “Pipinateenarika maawaeni pireewitanaga, roojatzi noemishitowakaananteemi”. ³¹ Ikantaka iñaakowenantakari paashinipaeni ratzirite riraga iwaatorote, okantzimonentanakari roojatzi riyaatashitantanakari iwaatorote, ikantapaakiri: “Noñaateekiri iriranki petakotaariranki eerori. Teera retakotantateeta rirorita inta

romonkyaagakaantateekiri ireewitawitariri rirori eechonkiini”.³² Roojatzi ikaemakaanantakari riraga iwaatorote, ikantawakiri: “Ñaakiro, pikantakina inkaaganki: ‘Eero pipimantana’, rootaki noneshironkaperotantakimiri, nokanantawitakimiri: ‘Iroñaaka eero pipinataana pīreewiwanaga’. Omaanta eeroka, tee pikameethatzi. Tee pīneshironkatzi riraga ireewitawitzimiri eerori eechonkiini.³³ Tema okameethawita pīneshironkaterimi eerori ireewitzimiri eechonkiini. Nokimitakimira naari noneshironkatakimiri: tee nowashironkaemi”.³⁴ Roojatzi ikijantaperotanaka iwaatorote romonkyaagakaantakiri, ikantakiri: “Nokowaki iroñaaka pipinatena maawaeni pīreewitanaga; pipinatena rika maawaeni roojatzi noemishitowakaananteemi”.

³⁵ Ikaatakaapaakawo Jesoshi, roojatzi ikanantanaka:

—Okimitaka iroka noshiyakaawenteeyakinirini, eejatzi ikimitemi iinja eerori Ashitanari jeekatsiri jenokinta, eerorika pīneshironkatzi atziri, eerorika kyaaryoopero pipeyakotziniri oetarikapaeni rantzimotzimiri, ari rowashironkaaperotakimi Pawa iinja, eero ipeyakotzimiro eerori pantani.

19

Eero pookiro piina

(*Mr. 10.1-12; Rk. 16.18*)

¹ Ithonkantanakawori riyotaantzi riraga Jesoshi, ishītowakaanakina Karireeyaki, jatanakina iroñaaka janta intatsikeronta Joriraani janta okaak-intawo Joreeya. ² Eejatzi royaatanakiri oshekinī paashinipaeni atziri. Eejatzi rirori retsiyatakotawakiri maawaeni mantsiyatziinkari.

³ Eejatzi ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikwawitaka ikompitakayaarimi, rootaki ikanantawitapaakariri:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Okameethatzima ninkarika kowashitachari rookero iina?

⁴ Ikantawakiri:

—Tema piñaanatapiintawitawo okantziri Iwaperite Tajorentsi. Paerani riwetsikakiri Tajorentsi shirampari eejatzi tsinani.⁵⁻⁶ Eejatzi ikantzi: “Aririka rayero shirampari iina, rinteenaryaanakiri ashitariri eejatzi riniro, omaanta tee nokowakayiri rookero iina, eero. Inta nokowaki kijokiro rowanakiro irowa. Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raaki iina, kimitanaa apaani ikantaka, kijokiro rowawakaanakya”. Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakaeri atziri.

⁷ Roojatzi rojampitanakiri, ikantakiri:

—¿Iitakakya ishinetantariri riraga Moeseeshi shirampari rookero iina? Tema ikamineeri shiramparipaeni: “Tekirarika pookiro piina pityaawo pojankinateniro paperi pikantero iroñaaka ookawakaatyeyea. Roojatzi pimatanteeyawo pookaero piina”.

⁸ Ikantawakiri:

—Tema pikijoshiretakitzi pajankaneki rootaki ishinetantakimiri. Omaanta tee ikoyiro Tajorentsi.⁹ Nokantemi naari, aririka pookero piina roojatzi paye paashini, aritaki panteero kaari kameethatatsi. Tema pishirontzimotakawo piina paashini tsinani. Apatziro aririka oshirontyaari paashini shirampari, okameethawita pookeromi.

¹⁰ Eejatzi nokanteeyanakinirini naaka riyotaanewopaeni:

—¿Kyaaryootaki pikantakinari? ¿Aririka naaki noena eero nomatziro nookero? Okameethatzi eero naye noena.

¹¹ Ikantawakina:

—Kyaaryo iroka pikantziri. Jee, apanipaeni atziri tekatsirika iina imaterorika riweshiryaanakya, omaanta kaari maawaeni atziri. ¹² Eenitatsi apanipaeni kaari matachani rayi iina, tema ashi royiro ikoñaantakari ipiryaakitzi, rootaki kaari imatantawo itsipatantyaawori tsinani, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi apanipaeni rayiteetziri iyatharekitho, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi paashini kaari kowatsini raye. Ikowakiri ijeekashitya ikyaaryoowenteniri Tajorentsi oetarikapaeni ikowakiri ranteniriri. Eerorika pikoyi pishirontyaawo tsinani tekatsirika piina, omaanta pimatero piweshiryaanakya, aritaki kameetha eero payi piina.

Jesoshi ramanakotakari eentsipaeni

(*Mr. 10.13-16; Rk. 18.15-17*)

¹³ Eejatzi ramaetakiniri riraga Jesoshi eentsipaeni. Ikantapaakiri ashtariri:

—Pineeronkawakiri neentsitepaeni, pamaneri Tajorentsi ineshironkateneri.

Nokantawiteeyawakarini:

—Eero pashiiriiri Awinkatharite.

¹⁴ Omaanta ikantana irira:

—Eero pikatziyakaari. Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Riyotzi irira rameentana. Maawaeni aapatziyanari, ikimityaari irika eentsipaeni rameentana, tema ari reentsitetakyaari Tajorentsi.

¹⁵ Roojatzi ipampitantawakari iitokira maawaeni, ikantziri Tajorentsi:

—Pawa, nokowaki pineshironkateri irika eentsipaenika.

Roojatzi riyaatantanaka riraga Jesoshi, itsipateeyanaanani maawaeni riyotaanewo.

Ikenkithawaetakaakiri riraga Jesoshi ashaagantzinkari

(*Mr. 10.17-31; Rk. 18.15-17*)

¹⁶ Paashini kitejiri ipokashitapaakiri shirampari, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri kameethari. Pikamantena, ¿itaka kameethatatsiri nanteri iroñaaka naari jaka nojeekanteeyaripa janta jenokinta? Nokanteeta-paateyeeanyi.

¹⁷ Ikantawakiri:

—¿litaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatanzinkari, apatziro ikameethatzi Tajorentsi. Omaanta pikowakirika piyaate jenokinta, pantero maawaeni ikaminaakimiri Tajorentsi rojankinatakirini Moeseeshi.

¹⁸ Rakanakiri ikantanakiri:

—¿Tsika okantyaaka nanteri?

Ikantawakiri Jesoshi:

—Eero powamaeri atziri, eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashinipaeni, ¹⁹ pipinkathateri piri eejatzi piniro. Pineshironkateri paashinipaeni atziri: pikimitaaga eerori osheki pineshironkata, ari pikimitzityaari paashinipaeni atziri pineshironkateri.

²⁰ Ikantanaki:

—Nomonkaatakiri maawaeni iroka eenironi neentsitapaakini roojatzi iroñaaka. ¿Oetaka paashini nanteri?

²¹ Rakanakiri:

—Pikowakirika pikameethaperotantaneeyaari pithotyero maawaeni iroka, piyaate pipimantero maawaeni tzmimotzimiri, piperi owashironkaenkari, rootakirakya kaari pikenkithashiryaantaneeyawo pipiyotaneero powaagawo, inta pikenkithashiryaantaneeyaari Tajorentsi, roojatzi pipiyashitanteena, thamerakya poyaataneeana naari.

²² Ikanta rirori ikemantawakari osheki rowashiretanaka. Riyotakotanaka osheki rowaagawo, tee ikowaki ipimantero. ²³ Roojatzi ikanantanakina Jesoshi:

—Kyaaryo nokantzi, osheki opomeentsitzimotari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenante. ²⁴ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: riraga kameeyo opomeentsitzimotakari roshinthateri imooki kithapi. Rowanaaperotaka riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotaprotakari rirori ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁵ Nokemaeyantawakaaworini ikantakinari Jesoshi, ari notsikana-teeyanakarini. Roojatzi nojampitantanakari:

—¿Ninkama awijakotatsinika?

²⁶ Roojatzi ramineeyakinani maawaeni, ikanteeyakinani:

—Riraga atziri eero imatzirow rowawijaakotya apaniroeni, omaanta Tajorentsi aritaki imatakirow rowawijaakotero atziri. Kaari imatawita atziri omaanta rirori imatzirow oetarika pomeentsiwitachari.

²⁷ Ikantanakiri Peetero:

—Pamine Nowinkatharite, nookaeyanakirorini naaka maawaeni tzimimo-teeyawitanarini, noyaateeyantanakimirini. ¿Oetaka nayeri iinja owinawo?

²⁸ Ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo iroka nokamanteeyemirini, “Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika, Iinja ari otzimaē owakirari kipatsi. Naaka nojeeki iinja janta nowinkatharimentoki, nopinkatharitaperote. Eejatzi eeroripaeni pitsipateeyenani pipinkathariteeyeni. Okaate 12 piwinkatharimentopaeni pijeekanteeyarini eerori. Pipinkathariwenteeyerini maawaeni joriyopaeni. ²⁹ Maawaeni ikaatzi ookayitanakirorini ipankopaeni, rirentzipaeni, ritsiropaeni, iriripaeni, riniropaeni, reentsitepaeni, iinapaeni, iipatsitepaeni royaatantenari, eero ratsipetashiteeyawoni. Riraga Tajorentsi ari roepiyayiteenirini rookaeyawitanakarini. Rookanakirika apaani roepiyayiteenirini Tajorentsi osheki. Eejatzi ikanteetatyeeyaani itsipateeyenani janta rañaaperoyepaeni jenokinta. ³⁰ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsiki, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apanipaeni pinkatharitagaaantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagaaantapae rirori”.

20

Antawaeteeyatsirini janta oowamashiki

¹ Eekiro riyaatayee ikamantziri riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiro tsikarika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari ashitawori roowamashite. Riyaatanaki irira amaetyaaka janta nampitsiki ramineri owiitziniriri roowate. ² Iñaapaakiri apanipaeni kowatsiri rowiiteniri, ikantapaakiri: “Aririka pamitakotena iroñaaka, aririka itziroryaanaki oorya, aritaki nopinatakimi apaani koriki, riraga iitachari tenaaryo.* Ikantawakiri: “Ari kameetha”. Roojatzi ikanantakari: “Piyate iroñaaka powiitenawo”. Roojatzi riyaaantanaka rowiitzirow. ³ Roojatzi ijenokiityaantapaaka oorya, riyaaantanaki janta ramineri owiitziniriri roowate. Iñaapaakiziiri janta apanipaeni jeekashitachari kaari antawaetatsi. ⁴ Ikantapaakiri: “¿Tee pikowaeyini eerori powiitena noowate? Aritaki nopinatakimi kameetha”. Rakanakiri: “Jee, aritaki nowiitakimiro”. Roojatzi riyaaantanaka rowiiteniri.

* **20:2** Tenaaryo rirotaki ikithoki koriki monkaatachari antawaerontsi apaani kitejiri.

⁵ Tampatsika oorya riyaaatanaki eejatzi janta ramine paashini owiitakoterini roowate. Ragaatzi paashini rotyaantakiri rantawaete. Eejatzi tsiteniitani piyanaa raminaatzi paashini amitakoterini. Iñaakitzi apanipaeni kaari owiitaksi; rotyaantakiri rantawaete eejatzi. ⁶ Tsiteniityaaperotanaki, riweyaantapanaatawo raminapanaatzi paashini, roojatzi iñaantapaaka jeekashitzinkari tekatsi rante. Roojatzi ikanantapaakari: “¿litaka pithotyaa kotziri jaka, tekatsima pantawaero?” ⁷ Rakanakiri: “Tekatsi antawaetakaenani”. Roojatzi ikanantanakari: “Thame pamitakotena, powiitakotena noowate. Aritaki nopinatakimi kameetha”. Jatanaki.

⁸ Rootzimateentsi itziririimate oorya, roojatzi ikanantanaka ashitawori roowamashite. Ikantakiri jewatakaantzirori antawaerontsi: “Pikaemeri antawaeteeyatsirini pipinateeyerini. Pitanakyaari pipinateri riraga impaetaperotapaentsiri rantawaetzi roojatzi pithonkanteeyaari pipinateri maawaeni iriranki roojatzi ikaatzi antawaeteentsiri amaetyaaka”.

⁹ Roojatzi ipokantapaaka riraga impaetapaentsiri rowiitziro. Eechonkiini rantawaetaki irirapaeni omaanta ipinatawakiri maawaeni apaani tenaaryo. ¹⁰ Roojatziyaka ipokantapaaka rirori itakawori rantawaetapaaki amaetyaaka. Iitakaashiwitaka ari ipinataperoetakiri osheki omaanta ipinatawakiri tenaaryo eejatzi. ¹¹ Iñaatziiri raawakirira iyorikite roojatzi ikiñaanikowenantanakari owiitakaakiriri, ¹² ikantanakiri: “¿litaka nomonkaatantakariri owakira pokapaentsiri rantawaetzi? Pipinatakina okaatzira pipinatakiriri rirori. Tema naaka nantawaetaki amaetyaaka roojatzi tsifeniiitani eejatzi osheki natsipetakiri ijaawanka oorya. Okameethawita pipinaperoteni oshekyaa jeeni koriki”. ¹³ Ikantawakiri: “Niyompari, tee namatawizimi; nopinaperotakimi kameetha. Eejatzi tema nokantakimi amaetyaaka: ‘Nopinatemi apaani tenaaryo’. Eejatzi pakakina: ‘Jee, aritaki, kameethataki’”. ¹⁴ Irika piyorikiteka paanakiri, piyaate pipankoki. Nopantakariri irika impaetapaentsiri rantawaetzi ikaatzira nopakimiri eerori. Aritaki nokowakaawo naari rootaki nopantakariri. ¹⁵ Tema okameethatzi nopashitakari noorikite. ¿litaka kaari pikowakaantana noneshironkateri? Rootaki ikantakiriri riraga ashitawori roowamashite. ¹⁶ Ñaakiro, riraga Tajorentsi iñaaperoeyakirini aapatziyakariri osheki ojarentsi ikameethataki; eejatzi iñaaperoeyakirini riraga aapatziyakariri iroñaaka ikameethatzi. Tema imonkaatawakaeyakani maawaeni, rowawijaakoeyakirini, omawitya raapatziyari osheki ojarentsi, rooma eechonkiinirika”.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi, roojatzi itharyaakaanakina.

Rapiitana Jesoshi ikamanteeyakinani rowamaeteri
(Mr. 10.32-34; Rk. 18.31-34)

¹⁷ Ikantaka Jesoshi itonkaakagaeyakinani janta Jerojareeki. Ari nyiñaki awotsi roojatzi riyoshiitanakina naakapaeni riyotaanewopero 12 ragaeyanakinani intyañaampiini. Ikamanteeyakinani:

¹⁸ —Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeni janta Jerojareeki. Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka, omaanta rooteentsi omonkaatyaa raanteetenari ragaeyenani jewawentayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi. Ikanteeyenani: “Osheki tee pikameethaperotzi, rootaki pikamantyaari”.

¹⁹ Roojatzi raantena janta kaari yotziri Tajorentsi ikantapaakiri: “Irika Jesoshi payeri, powamaeri”. Ari ishironkawenteeyawakinani rirori. Ipajapajaatawakina, ikantakotaantawakina inchapankeki ikanteetziri koroshi, roojatzi nokamantakya. Okaatapaakirika kitejiri 3 roojatzi ipiriinanteena Pawa añaagana eejatzi.

Rootaki ikanteeyakinariini.

Iyaatashitakiri Jesoshi iina Sewereeyo

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Roojatzi opokashitantapaakari riraga Jesoshi iina Sewereeyo. Otsipatapaakari otomi apite, iitachari Jantyaako eejatzi Jowa, riraga apite riyotaanewo, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Nokowaki pineshironkatena.

²¹ Ikantawakiro:

—¿Oetaka pikoyiri?

Okantziri:

—Aririka iinja pipinkatharitaperotapae nokowakaakiri apiteka notyomi itsipatemi: apaani jeekatsini pakoperoki, paashini pampateki. Ikaatemi itsipateeyemini pipinkathariteeyini.

²² Rakanakiro Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika pikowakotanari. Pamine, rooteensi nokemaatsityaawo osheki katsiri naari. Rooma patsipetashitakawo eerori teorika imatziro ikimitana naaka nokemaatsityaawoka osheki katsiri.

Ikantanakiri otomipaeni:

—Aritaki nomatakimiro naari.

²³ Roojatzi ikanantakari:

—Kyaaryo aritaki pikemaatsiteeyakyaawoni, omaanta naaka eero nomatziro nokantzimi ninkarika jeekimotenani iinja nakoperoki, nampateki; apatziro yotatsiri Pawa jeekatsiri jenokinta ninkarika ikashiyakayitakarini paerani jeekatsini.

²⁴ Nokemaeyantakaworini naaka riyotaanewopaeni iroka ikantakiri roojatzi nokijanteeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakarini ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi. ²⁵ Roojatzi ikaemanteeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, ikanteeyakinani:

—Piyoteeyakini eeroka riraga iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi rameteeyawoni romperateeyarini isheninkapaeni. ²⁶⁻²⁷ Omaanta eerokapaeni eero pikimitakoeyarini. Eero pomperatanteeyani eerori.

Pikowakirika peewawenante, pamitakoeyerini kameetha atziripaeni: petakotyaari, eero pomperatashiteeyarini. Panteniri kameetha maawaeni oetarika ikowakoeyemirini. ²⁸ Pikimitakotena naaka. Tee ro nopokantyaari naaka jaka kipatsikika nomperatayitapaakimini, inta nopokantari jaka namitakoeyemini, noneshironkateeyemini, nokamawenteeyemini nopinawenanteeyemirorini kaari kameethatatsi pantziri eerokapaeni maawaeni pawijakotanteeyaari, eero rowashironkaanteemi Tajorentsi.

Retsiyatakotakaakiri riraga Jesoshi kaari kokichaatsi apite

(Mr. 10.46-52; Rk. 18.35-43)

²⁹ Rookaeyakaanaanawoni Jesoshi nampitsi owaero Jerikoo. Ikineeyanagini janta awotsiki itonkaakaantyaariri Jerojareeki. Royaateeyakirini osheki atziri. ³⁰ Eeniro ijeekaki jaga othapikira awotsi irira kaari kokichaatsi ikaatzii apite. Ikamanteetakiri:

—Kaakitaki Jesoshi.

Roojatzi ikaemantawakari, ikantziri:

—iPineshironkatena! iRooma eeroka icharineeteni Iraviirini!

³¹ Roojatzi ikijathatakiri piyotaneenchari, ikanteeyawakirini:

—iPimaerite!

Eekiro ikaematziiri, ishintsithatakiri ikaemakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena. Rooma eeroka naamagaeyakarini, eerokataki icharineeteni Iraviirini.

³² Ikatziyapaaka riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Oetaka pikoyiri namitakotemiri?

³³ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, nokoyi pikokichaatakagaena.

³⁴ Roojatzi ineshironkatapaakiri, ipampyaakitapaakiri rokikira. Kovichaatanee, roojatzi royaatantakari osheki riweshiryaawentanakari.

21

Rareetya riraga Jesoshi Jerojareeki, ikiyakotakari ewankari wooro
(Mr. 11.1-11; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

¹ Rootzimatapaentsi nareetya Jerojareeki, ari nareetapaakyaawo Wetejajee jeekatsiri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantakari riraga Jesoshi apite riyotaanewo, ² ikantakiri:

—Thame peewate jaga nampitsiki, aririka piñaapaakiri wooro tsinani othatakotaka otsipatakari otomi ewonkiri poojoryaakotapaakiri. Pamakinari jaka. ³ Aririka ikanteetawakimi: “¿litaka poojoryaakotantawori?” pikanteri: “Ikowatziro Awinkatharite”. Ari roepiyemiri intsipaete. Roojatzi ikananantakimi: “Paanakiniri”.

⁴ Ranantakawori iroka, imonkaatziro rojankinatakotzitaririni paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Ikantzitakani:

⁵ “Pikanteeyerini jeekaeyatsirini janta Jerojareeki: ‘Paamayari iinja Piwinkatharite, kaakitaki. Osheki ikameethaperotaki. Tee riyotzi ikantakaaperota, ikyaakotapaakyaari ewonkiri wooro’”.

⁶ Roojatzi riyataanaki riyotaanewo apite iñaapaakitziro wooro tsinani otsipatari otomi ewonkiri, roojoryaakotapaakiro, ramakiniri. ⁷ Ramakiri apite. Nowankitakiniri imitzikaakira kithaarentsi, roojatzi ikyaakotantakari Jesoshi. ⁸ Osheki atziri kinantanakawori janta awotsiki iñaawakiri, eejatzi iñaaperoeyawakirini maawaeni: ishitashitaantakiri* awotsiki imaathaapaeni ikinapaakirapa wooro. Paashinipaeni ichoonkayitakirini kompiroshi ishitashitakiri awotsiki ikinapaakinta wooro. ⁹ Osheki atziri jewateeyakiririni awotsikira. Osheki paashini impaeteentsiri eejatzi. Osheki ikimoshirewentyeyanakirini. Roojatzi ikaemaeyanakini, ikanteeyanakini:

—¡Pamineri irika, rirotaki icharineeteni Iraviirini aamagaeyakarini!
¡Thame apinkathateeyerini! ¡Rotyaantakiri Awinkatharite! ¡Thame añaaperoeyerini!
¡Tema iñaaperotakiri riraga Tajorentsi, tema ikameethaperotzi!

¹⁰ Roojatzi rareetakaanapaakina Jerojareeki. Ikemakoeyawakirini maawaeni jerojareejatzi, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika pokapaentsirika?

¹¹ Rakaeyapaakirini paashinipaeni pokaentsiri:

—Rirotaki Jesoshi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi jeekawitachari paerani Najareeteki, rowaga nampitsi janta Karireeyaki.

Rookaeyakirini Jesoshi pimantayitatsirini janta Tajorentsipankoki
(Mr. 11.15-19; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)

¹² Ikantaka Jesoshi ikyaakaapaakina janta Tajorentsipankoki. Iñaapaakitziro janta inthomaenta osheki amanantatsiri eejatzi pimantatsiri, rootaki opoñaantanakari rookaeyapaakirini maawaeni irirapaeni. Tema rotatsinkitawaetapaakiri maawaeni imeejate riraga kaampiyawakaayitanaririni iyorikite. Eejatzi ikimitzitakari rirori

* **21:8** Rootaki rameteeyarini rirori joriyopaeni ishitashitaantayitirini pinkathari imaathaaki ipokerika.

pimantatsiri jamomo rotatsinkitayitapaakirini maawaeni imeejatepaeni.

¹³ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsi-pankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani, omaanta eeroka-paeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsi-pankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁴ Eejatzi janta ipokashitapaakiri oshekini kaari kokichaatsi, eejatzi kijopookitsiripaeni. Retsiyatakoeyawakirini. ¹⁵ Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi iñaakirira okaatzi rantakiri. Eejatzi ikemakiri osheki eentsipaeni ikaemaeyakini:

—¡Osheki okameethaperotaki rantayitakirini Jesoshi! ¡Thame añaaperoyerini! ¡Tema rirótaki icharineeteni Iraviirini!

Omaanta tee inimitanakiri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni iroka iñaakiri eejatzi ikemakiri. Rootaki ikijantaperotanakari osheki. ¹⁶ Roojatzi ipokashiiyantapaakarini Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Pikemaeyakirini inkaaganki ikantakimiri riraga eentsipaeni? Tee okameethatzi iroka ikantakimirika. Tee okameethatzi ipinkathateyemini.

Rakanakiri:

—Jee, nokemaeyakirini. Tekirama piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi kantakotzirori: “Iñaaperoyerini eentsipaeni owawijaakotantatsiri iinja”.

¹⁷ Roojatzi riyateeyakaantanakinani janta Wetaaniyaki. Ari nomaapaaki.

Rowamaakiro Jesoshi iyeera

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Okitejitanaki ipiyeeyakaanakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi itasheyapaaki Jesoshi. ¹⁹ Iñaapaakiro awotsinampiki chochoki iitachari iyeera, oshiyawitawo potooki. Ikowawitapaaka ithotemi okithoki, omaanta tekatsi; apatziro iyotashitaka oshi. Teera iñaapaakiro okithoki roojatzi ikantanakawo:

—Eero iroñaaka papiitero pikithokite ithotanteemiri atziri.

Okantaka rowaga iyeera jampiyashitanaki intsipaete.

²⁰ Inkaamani aririka rawijakagaeyanakinawoni rowaga iyeera, noñaawakirowa ojampishitanaki intsipaete roojatzi nokenkithashiryaakoeyanakironi. Rojampiteetakiri riraga Jesoshi:

—¿Tsika okantanakaka ojampirinkashitantanakari intsipaete rowaga iyeera?

²¹ Ikantawakina:

—Kyaaryo, aririka eekiro piyaatatye pameentaperotyaaari Tajorentsi, aritaki imatakaakimiro pantero kimitaworika piñaakirika iroñaaka. Eejatzi pikanteririka Tajorentsi: “Poshirinkero iroka tonkaari janta inkaarekinta, aritaki imatakaakimiro”. ²² Pameentaperotyaaaririka, aririka pamaneri, aritaki imatakaakimiro oetarikapaeni pikowakoteri.

Roojatzi itharyaaakagaeyanakinani Jerojareeki.

Ikanteetakiri Jesoshi: “¿Ninkama otyaantzimiri?”

(Mr. 11.27-33; Rk. 20.1-8)

²³ Ikantaka Jesoshi ipiyakagaeyakinani Tajorentsi-pankoki, ikyaaki riyotaantapaaki. Roojatzi ipokashitantapaakariri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga aataperoteenchari, ikantapaakiri:

—¿Ninkama otyaantaperotzimirika piyotaantariri joriyopaeni eejatzi petsiyatakoeyantakaririni? ¿Ninkama otyaantzimirika pookantapaakariri pimantatsiri chapinki?

24 Ikantawakiri:

—Eejatzi naari, nojampitemi apaani. Aririka pakawakina, aritaki nokamantanakimi ninkarika otyaantakinari. ²⁵ ¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorensi joriiyopaeni? ¿Rirotakima Tajorensi otyaantziriri? ¿Atzirima otyaantziriri?

Roojatzi ikantathatawakagaeyantanakani:

—Akanteririka: “Tajorensi otyaantakiri”, ikantanakaekari: “¿litaka kaari paapatziyantarikya?” ²⁶ Omaanta akantakiririka: “Atziri otyaantakiri”, ikijanakaekari atziripaeni. Tema maawaeni itashitari Tajorensi otyaantakiriri Jowa riyotaanantari.

27 Roojatzi ikantapaakiri:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Rakanakiri rirori:

—Eejatzi nokimitzitaka naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakiriri nanantawori pifaakotakinarika.

*Roshiyakaawentakiniri riraga ñaanakowenantatsiri ashitachari apite itomi***28** Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiri ashitachari itomi apite; ¿itaka pikenkithashiryaakotakariri eero? Ikantakiri itawori ikoñaatzi: “Notyomi, piyaate iroñaaka pantawaete janta noowamashiteki”. ²⁹ Rakanakiri, ikantawakiri: “Eerowa niyaatzi”. Ikantaka paata ikenkithashiryaanaa, roojatzi riyaatantaa rantawaetzi. ³⁰ Eejatzi ikantziri paashini itomi: “Notyomi, piyaate iroñaaka, pantawaete janta noowamashiteki”. Ikantanakiri: “Ari, pawa, niyaate”. Omaanta tee riyaatzi.

³¹ Ari, iroñaaka nojampitemi: ¿Ninka kemijantaperotziririka ashitariri ikowakaakiriri?

Ikantakiri:

—Irinta itakawori ikoñaatapaaki, jatatsiri rantawaetzi.

Ikantakiri:

—Kyaaryo iroka nokantemirika: ranaakoeyemini riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathapiinteeyawitaririni shirampari kaari oemi. Tema raapatziyakina rootaki imatantakawori Tajorensi reewawentakiri rajankaneki. ³² Pamine, paerani ipokawitapaentaga riraga Jowani kaawoshitantatsiri jaga riyoteeyawitapaakimini tsika pikantya pijeekanteyari kameetha; omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini paapatziyeeyawakyaarini. Omaanta aapatziyeeyawakaririni riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathawitaririni shiramparipaeni kaari oemi. Piñeeyawitakarini raapatziyeeyakawoni okaatzi riyotaakiriri Jowa rootaki ikameethantari. Omaanta eerokapaeni tee pikenkithashiryaaneenta, tee paapatziyimaetawakari Jowani.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi aminirori oowamashi

(Mr. 12.1-12; Rk. 20.9-19)

³³ Iroka paashini roshiyakaawenteeyakiniririni riraga jewateeyatsirini ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorensi. Ikantakiri:

—Pikemaeyawakinani paashini nokantemiri. Eenitatsi apaani pankitziroori roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankotsi jenokitatsiri, ijeekashitantyaawori aminawiritanteroni oowamashi. Roojatzi riraga ashitawori roowamashite ikantanakiri antawaetziniriripaeni: “Iroñaaka

paminenawo noowamashite eejatzi pithamaetakotenawowa. Iinja pipashitena kashetani”. Rakaeyanakirini: “Jee, aritaki, nomatakimiro”. Roojatzi riyaaatantanaka rirori paashiniki kipatsi. ³⁴ Ojamanitakotanaki roojatzi omonkaatantapaaka irakanaki oowapaeni. Roojatzi rotyaanantawitaka ronampiripaeni ashitawori roowate, ikantawitawakari: “Piyaate iroñaaka janta pikanteri riraga aminanawori noowamashite ipakaantawakina nashi naari”. Roojatzi riyaaateyawitanakani, areeteeyapaakani janta. ³⁵ Iñaawakiririka riraga aminayitzirorini oowamashi, rompojawakiri apaani, tok; eejatzi paashini rowamaawakiri, shemi; omaanta paashini rompojantawakari mapiki, shemi. ³⁶ Ikanta riraga ashitawori roowamashite eekiro rotyaantanakitzi ronampiripaeni. Ikantaka aminirorira oowamashi ithonkawakiri, rowamaakiri ikimitaakirira paashini jewatapaentsiri. ³⁷ Roojatzi ikenkithashiryaanaka ashitawori roowamashite ikantzi: “Iroñaaka notyaari notyomi. Aamaaka eero rowamaawakiri irira. Rirotaama ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitanakari itomi. ³⁸ Ikantaka iñaawakirira roojatzi ikantawakaantanaka: “Kaakitakira riraga itomi ashitawori roowamashite. Aririka ikamaki paata ashtariri, rirotaki poyaateeyaarini iriri; tema rirotaki ashiteeyawoni. Iroñaaka thame owamaawakiri. Aakoteeroota aaka roowamashite”. ³⁹ Roojatzi roerikawakiri shepik, raanakiri janta othapiki, rowamaakiri, shemi. ⁴⁰ ¿Oetaka pikenkithashiryaari eeroka? ¿Ipokaerika ashitawori roowamashite tsika ikanteeyapaakirinika riraga antawaeteeyawitanaririni roowamashiteki?

⁴¹ Rakaeyanakirini:

—Ari rowamaeyapaakirini maawaeni, roojatzi raminanteeya paashini riroperofatsiri amineenirini eejatzi pakaantapiintenerini irakapaetetaneerika rotyaanteeniri rirori rashityaari.

⁴² Roojatzi ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Tekirama piñiuro okantziri Iwaperite Tajorentsi:

“Itheenkakiro mapi riraga wetsikirori pankotsi, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi: tema okijotakaakiro maawaeni pankotsi. Rooma ikameethataki Awinkatharite, tema otsikanatakaworoña maawaeni rantziri”.

⁴³ Rootaki nokanantakimiri: eero piñeeyirini Tajorentsi eerori ipinkathariwenteeyeminimi. Omaantakya reewawenteeyerini paashinijatzitatsiri atziri: riraga pinkathataperoyakiririni eejatzi aapatziyaperoyakaririni. ⁴⁴ Naaka oshiyakawori rowaga mapi: tema nokenkithatakotziro kameethaperotatsiri. Ninkarika kaari aapatziyawakyaawoni kyaaryooperotatsiri, aritaki rowashironkaakya: riyaaate janta ikemaatsiyaawonta, ashi rowaero.

⁴⁵ Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga warjeyepaeni ikemaeyantawakaworini roshiyakaawentayitakinirini Jesoshi roojatzi riyotakeoyantawakawoni rirotaki irirapaeni roshiyakaawenteeyakirini. Tema tee raapatziyari rirori. ⁴⁶ Ikowaeyawitanakani raakaanterimi Jesoshi omaanta ithaawanteeyakarini atziripaeni. Riyotaki atziripaeni riraga Jesoshi rirotaki kenkithatakotziriri Tajorentsi, rootaki kaari raantari.

22

Roshiyakaawentakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziripaeni rowakaeyarimi

1 Rapiitakiniri eejatzi Jesoshi roshiyakaawentakiniri piyotawenteeyakaririni, ikanteeyakirini:

2 —Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakiri riraga pinkathari. Eenitatsi itomi owakira aatsiri iina. Ikantaka riraga ashitariri ikowaki riweshiryaawentyaari itomi, rootaki ikaemakaananteeyakaririni inampijatzi rakiyoteri rowakayaari.

3 Rotyaantakiri apaanipaeni ronampiri romiñaawitakitari atziripaeni ipokeeta rowaeyaani, omaanta tee ikowaeyini ipoke. 4 Rapiitakiri rotyaantawitanakari paashini ronampiripaeni, ikantawitakari:

“Piyaataate pikamantaateriita riraga ikamantakitziirira inkaaganki itawitakitariri: ‘Pojataki kaniri eejatzi iwatha, oyiitaka maawaeni’. Thame powakitya”.

5 Omaanta riraga romiñaawitakitari tee ikowaeyini ipoke. Jateeyakini tsikarikapaeni: riyaatzi apaani janta rowaneki, paashini ikinanaki riyomparita. 6 Omaanta paashinipaeni ragaeyawakirini rotyaantawitakari, ranteetawakiri pok, pok; ipajapajaateeyakirini

osheki rowashironkaeyakirini roojatzi rowamaantakari. 7 Ari ikemaki riraga jewatatsiri, antawo ikijanaka. Roojatzi rotyaanantanakari joraaropaeni riyaaete rowamaeri owamaantatsiripaeni. Riraga joraaropaeni ithonkakitziri maawaeni, eejatzi ipankopaeni rootakiro maawaeni. 8 Roojatzi ikanantanakari paashinipaeni ronampiri. “Mataka maawaeni owanawontsi oyiitaka. Omaanta rirori ikanteeyawitakitarini inkaaganki: ‘Tee ikameethatzi’, tekatsi okantya ipokanteeyaarini,

rooma tee ikameethatzi. 9 Piyaatanaki iroñaaka janta awotsikipaeni antawopetaziiki, pomiñaanakiri maawaeni piñaanakirira. Pikanteri: ‘Thame nakiyotemi kaniri: rooma aaki notyomi iina’ ”.

10 Ikantaka ronampiripaeni jateeyanakini, ramayitapaakirini ikaatzi iñaayitakitziirini janta, kameethatziinkaripaeni eejatzi kaari kameethatziinkaripaeni. Rareetakagaeyakarini ipaeyapaakirini kithaarentsi rooperori.

11 Roojatzi ikyaanapaaka rirori jewawenantatsiri riwethatantawakari pokayiteentsirinipaeni, raminapaaki jaga; roojatzi iñaapaakiri apaani shirampari kaari kithaatacha kameetha. 12 Itonkiyotapaakari, ikantapaakiri: “Niyompari, nopawitanakimi inkaaganki kithaarentsi kameethari pikithaawentyaarimi notyomi oemoshiryaantyaariri. ¿litaka kaari pikithaataantawo?”

Omaanta imaeritashitaka. 13 Roojatzi riraga pinkathari ikanantakari ronampiripaeni: “Payeri irika poojoteri rakoki eejatzi iitziiki, pookeri inteena otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ashi royoero rirori janta, riraya eejatzi ratsikaekitya tsyagiririni, osheki ikemaatsityaawo”.

14 Ñaakiro, eejatzi ikimiwitaka Tajorentsi, ikaemakaanawitakari maawaeni atziri rawijakotanteeyaarimi, omaanta eero roshekitzi kyaatsini, apatziro apaanipaeni owawijaakotaachani.

Riyotaakiri Jesoshi warijeeyopaeni ranteniri pinkathari ikowakaeriri
(Mr. 12.13-17; Rk. 20.20-26)

15 Ikanta ikijeeyanakani riraga warijeeyopaeni roojatzi ishitowantanaa ikenkithatakaawakagaeyakani, ikanteeyini:

—¿Tsika aakanterika Jesoshi akompitakaantyaariri, akijakaantyaariri?

16 Roojatzi rotyaanteeyantakarini irirapaeni riyotaanewopaeni itsipateeyakarini riraga oyaateeyiririni Eroreshi. Ipokashitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—Iyotaantatsiri, niyotzi piñaawaetziro rooperotatsiri: tee pitheeya. Eejatzi kameetha piyotaantziro Iwaperite Tajorentsi eejatzi eero pikemijantap-erotziri atziripaeni oetarika ikantawitemiri rirorika pinkathari kaaririka

pinkathari. Eekiro piñaawaetatziiro kameethatatsiri. ¹⁷ Iroñaaka pikantena oetarika pikenkithashiryari. ¿Okameethatzima aperi pinkathari, riraga Seesari ayorikite? Tema irira kaari joriyo. ¿Terikama okameethatzi?

¹⁸ Riraga Jesoshi riyotakotakiri ikowaeyawitakani ramatawiterimi ikom-pitakaantyaaririmi. Rootaki ikanantanakariri:

—jEerokapaeni oshiyakaawaetashitachari paapatziyarimi Tajorentsi! ¿Iitaka pamatawitantenarimi? ¹⁹ Poñaayenari koriki pipapiintziriri oroomajatzi.

Roojatzi ramantanakari apaani ikithoki koriki iitachari tenaaryo.

²⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—¿Ninkama ashitawori ipoo owakoteencharika? ¿Tsikama itzimika ashitawori iwaero jankinateencharika?

²¹ Rakanakiri:

—Kaarima riraga Seesari.

Roojatzi ikanantanakari:

—Panteniri irinta ikowakaakimiri; eejatzi pantzityaanari riraga Tajorentsi ikowakaakimiri.

²² Ikemaeyantawakaworini maawaeni iroka, ari rotsikanateeyanakarini, tekatsi paashini ikantaneeriri. Roojatzi rookantanaari: jateeyaneeni.

Ikamantakiri Jesoshi saroseeyopaeni “Kyaaryo, apiriintee eejatzi”

(Mr. 12.18-27; Rk. 20.27-40)

²³ Roojatzi ipokapaaki saroseeyopaeni. Iitashiwitakawo eero apiriinta añaage eejatzi, eero aatzi jenokinta. Ipokashitapaakiri, ikantapaakiri riraga Jesoshi:

²⁴ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁵ Paerani eenitatsi atziri ikaateeyini 6 rirentzi. Itanakawori rantaritzi raawitaka iina, omaanta tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka. Ikantaka paashini rirentzi roojatzi raantawitaawo rirori. ²⁶ Eejatzi rirori tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzipaeni, aawitawori iinani rirentzini. Tee itzimakagaeyironi eentsite. Ikamashiteeyakani maawaeni. ²⁷ Impaete okamae roori. ²⁸ Aririka ipiriinteeyaneeeni iinja, ¿ninkama iinanteeyaawoni? Tema iinanteeyakawonika paerani maawaeni.

²⁹ Roojatzi ikanantanakari rirori:

—Osheki pikompitakawo. Tee pikemaperotziro okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakoperotziri itajorentsiiperotaki. ³⁰ Aririka ipiriinteeyaneeeni rañaage eejatzi, tekatsi agaeroni iinja. Maawaeni piri-intaachani eero raga iinapaeni. Omaanta ikimitakoeayarini ronampiri-paeni Tajorentsi jenokinta. ³¹ Riraga kamaawitachari ari ipiriintee iinja, tema piñaanatziro ikantziri Tajorentsi iwaperiteki: ³² “Naaka Tajorentsi, raapatziyanewo Awaraama, Ijaaka, Jakoowo”. Naaairo, tee ikantzi: “Raapatziyawanaga paerani”. Omaanta eeniro añi ishire janta jenokinta, roojatzi ikanta raapatziyari iroñaaka rootaki ipinkathariwenantariri Tajorentsi.

³³ Ikemantawakawori iroka riraga piyotawenteeyakaririni ari imaeriyanakini, rotsikanateeyanakarini, ikanteeyanakini:

—Kameetha riyotaantzi Jesoshi.

Ikamantziri Jesoshi oetaka okowakaaperoteeri Iwaperite Tajorentsi

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ikemaeyantakaririni warijeeyopaeni kameetha rakakiri riraga Jesoshi saroseeyopaeni, romaeryaakiri ipiyoteeyakani ipokashiteeyapaakirini rirori. ³⁵ Ikowawitaka ikompitakayaarimi warijeeyopaeni. Ikaatziri apaani iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi, riyoperotziro okantziri. Ikantawitapaakiri:

³⁶ —Iyotaanari, eenitatsi osheki iyotaakaeri Iwaperite Tajorentsi: ¿tsika otzimika kameethaperotatsiri kaminagaantsi akemijantaperoteri?

³⁷ Ikantawakiri rirori:

—Rootaki iroka kameethaperotatsiri: “Pinintashireperoteri roña kameetha Tajorentsi, riraga Awinkatharite. Pikyaaryoowentero pinintashireperoteri maawaeni pajankaneki, eejatzi maawaeni pishireki, eejatzi pikantyaani pikenkithashiryaapiintyaari”. ³⁸ Rootaki anaakotantaperotatsiri maawaeni kaminagaantsi Iwaperiteki Tajorentsi.

³⁹ Eenitatsi paashini, kimitawori: “Okimita osheki pinintaperotaka eerori, pikimiteerira paashinipaeni atziri, pinintaperoteri maawaeni”. ⁴⁰ Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatero maawaeni rojankinatzirini paerani Moeseeshi, eejatzi rojankinatzirini riraga kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi.

¿Ninkama iriri Jesokirishito?

(Mr. 12.35-37; Rk. 20.41-44)

⁴¹ Eenirowa ipiyoteeyakani warijeeyopaeni, ⁴² rojampiteeyakirini Jesoshi:

—¿litaka pikenkithashiryaakotziriri Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini? ¿Ninka tomintaririka?

Ikanteeyanakirini:

—Rirotaki icharineeteni Iraviiri.

⁴³⁻⁴⁴ Ikantakiri:

—Paerani ojankinataakaakirini Ishire Tajorentsi Iraviirini, ikanantariri Rotyaantanewo Tajorentsi: “Nowinkatharite”. Rooma piyotziro Iwaperite Tajorentsi okantzi: “Riraga Pawa Tajorentsi ikantakiri Nowinkatharite: ‘Pi-jeekimotena nakoperoki, pitsipatena eewawenteri atziripaeni. Pi-jeekanaki roojatzi nothonkantakyaari maawaeni kijakimiri’”. ¿litakakya ikanantariri riraga Iraviirini paerani: “Nowinkatharite”? ⁴⁵ Tema ikenkithatakotzi- tarini Iraviirini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki? Rooma ametakawo apinkathatziri jewateeri.

⁴⁶ Imaeritashiteeyanakani maawaeni. Tekatsi akaneentsini eechonkiini. Eejatzi paashiniki kitejiri tee rapiiteeri rojampitaneeri: ithaawantanakari rapiiteerimi rojampiteerimi eejatzi.

23

Ikantzi Jesoshi: “Eero poshiyakotari iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni”

(Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ikanteeyakirini riraga Jesoshi piyotawenteeyakaririni eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo:

² —Irira iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi irira warijeeyopaeni rirotaki poyaatariri Moeseeshini riyotaanziro Iwaperite Tajorentsi.

³ Okameethatzi pikemijantaperotero oetarikapaeni ikantzimiri omaanta eerokya pantziri rantziri. Ikantawitzimi: “Ari pikantya, kameetha pi-jeeki”, omaanta tee ijeeki rirori kameetha. ⁴ Osheki opomeentsitzimotzimi pantero maawaeni riyotagaeyakirini, omaanta

tee riyoteemi maawaeni okaatzi okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee ipomeentsiwentzimaetawo rantero rirori oetarika ikantawitakimiri. ⁵ Rantashitawo oetarikapaeni piñaantyaariri, piñaaperotantyaariri ikameethatzi. Tema romaawakotakawo eechonkiini Iwaperite Tajorentsi rakoki eejatzi roojoyinatakotzitakawo ipankaki, pikanantyaariri kameetha raapatziyaperotakari Tajorentsi. Eejatzi rowaneentashitaka ikithaashitetziitakawo ikantakaaperotashitaka. ⁶ Aririka rowaeyani, ikowaperotzi itsipatapiintyaari jewatatsiri. Eejatzi ikimitzitaka janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni ikowaperotaki itsipatapiintyaari jewatatsiri janta. ⁷ Ikantakaaperotashitaka rootaki ikowantakari kameetha piwethateeyaarini janta aririka pitonkiyotyaari, eejatzi ikowaki pikanteeyerini: “Iyotaanari”. ⁸ Omaanta eeroka, eerokya pikimitakotari. Eero pikowanaki ikanteetemi paashinipaeni: “Iyotaanari”: iñaaperotantemiri. Maawaeni eerokapaeni pimonkaatawakagaeyakani: eerokataki yeeyipaeni. Apatziro Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaiki pikanteri: “Iyotaanari”. Okameethatzi apatziro piñaaperoteri irira. ⁹ Jaka kipatsikika, eero pikantashitari paashinipaeni atziri: “Pawa”. Omaanta apatziro pikante Pawa riraga jeekatsiri janta jenokinta, eejatzi piripero eejatzi pirithori jaka kipatsiki. Tekatsi paashini pikanteri. ¹⁰ Eejatzi eero pishinetziri ikanteetashiyitzimini: “Neewatzinkarite”. Eenitatsi peewatzinkarite papintzite apaani, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹¹ Pikowakirika peewawenante, pityaawo pamitakotapiinteri paashinipaeni, pineshironkateeyerini. ¹² Aririka pikante: “Naaka Neewawentemi, osheki nokameethatanaki”, aritaki ipashiwentakagaeyakimini Tajorentsi. Aririka pikante: “Tee nomatziro apaniroeni, Pawa Tajorentsi, pamitakotenari”, roojatzi ramitakotemi, imatakayemiro, kameetha peewawenantyaariri atziri. Rootaki ikanteeyanarini rirori.

Ashironkaamatsitemiini iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni

¹³ Roojatzi ikantakiri Jesoshi iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki pamatawitakiri atziripaeni. Kaari rooperori piyotaakiriri oetarika ikowakaawitariri Tajorentsi riyoteeririmi. Ashironkaamatsitemiini iinja powashironkaeyaani osheki. Eero paapatziyari Tajorentsi ipinkatharitakaantemiri pajankaneki, eejatzi eero pishinetziri paashinipaeni atziri raapatziyari ipinkatharitakaantyaariri rajankaneki. ¹⁴ Eeroka oshiyakaawaerintzi pikoyi paapatziyarimi Tajorentsi. Osheki netakotakimi rooma paata ari powashironkaaperoeyakyaani. Osheki paapithakiro opankopaeni kamaentsiripaeni oemi. Tema osheki pojanthaashitawo pamañawaetashitari Tajorentsi. Omaanta tee paapatziyawo iñaani, rootaki rowashironkaantaperotemiri osheki iinja. ¹⁵ Eeroka poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi. ¡Ashironkamatsitemiini! Pamatawitantaki osheki rootaki powashironkaanteeyaarini iinja. Piyaate tsikarika piyotaantawityaaririni paashinijatzitatsiri atziri ipeyanteeyari joriyo roshiyantemirimi eerori rootaki riyaatanteeyaarini rirori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶ Osheki rowashironkaaperoeyemini Tajorentsi. Pikimitakoeyakarini kaari kokichaatsini ikathatziri paashini kaari kokichaatsini. Rooma tee piyotziri Tajorentsi rootaki kaari pimatantawo piyoteeri kameetha paashinipaeni atziri.

Pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ojeeki Tajorentsipanko jaga, piyotantyaari eero namatawitzimi’, pikenkithashiryaashita okameethatzi pamatawitante. Omaanta aririka pikante: ‘Tema ijeeki oorotatsiri pinatachari osheki janta Tajorentsipankokinta, piyotantyaari tee namatawitzimi’, tema kyaaryoopero piñaawaetziro kameethatatsiri. Kaari pamatawitantzi”. Teemaeta piyotziri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ¹⁷ ¡Eeroka majontzi! Osheki piñaawaetashitaka. ¿Oetaka kameethaperotatsiri? ¿Ooroma kameethaperotatsiri? ¿Tajorentsipankoma kameethaperotatsiri? Tema rashi Tajorentsi Tajorentsipanko. Rootaki Tajorentsipanko kameethatakaanakiriri ooro ojeekakira. ¹⁸ Eejatzi tee okameethatzi pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ari ojeekaki aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira, piyotantyaari eero namatawitzimi’, aritaki ayotzi kameetha amatawitante. Omaanta aririka akante: ‘Tema ari eenitatsi apira owamaakiniri Tajorentsi ataakiniri janta aritaariki, piyotantyaari eero namatawitzimi’, ari piyotzi eero amatawitantziroña. ¹⁹ ¡Eeroka kaari kokichaagantzi! ¿Litaka kameethaperotatsiri? ¿Rirotakima pipira? ¿Rootakima aritaari pitaantanariri Tajorentsi pipira kameethatatsiri? Tema rashi Tajorentsi aritaari rootaki ikameethatakaanakawori pipira pitaakiniri Tajorentsi”. ²⁰⁻²² Paminetya, osheki pikantzi: “Tema eenitatsi aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira”, “Tema eenitatsi Tajorentsipanko”, “Tema eenitatsi jenokinta”, oetarika paeni. Tee okameethatziroña pikantashitawo, tema piitashiwitaka okameethatzi pamatawitantzi. ¿Piitashitama tee ijeeki Tajorentsi? Tema ijeeki, eejatzi ari rowashironkaawentakimiro maawaeni pamatawitantziroña. ²³ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni warijeeyopaeni eejatzi iyotaanziroripaeni Iwaperite Tajorentsi! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, aritaki rowashironkaaperoyakimiri Tajorentsi iinja. Pamine, eenitatsi eechonkiini panteeyawitakarini. Paakirika piyorikite 10, apaani pipakiri Tajorentsi. Paakirorika piwankiri 10 meentashi, koraanteroshi, eejatzi tsirikana 10, apaani maawaeni irowa pipakiriri Tajorentsi. Rootaki panteeyawitakarini eechonkiini; omaanta eenitatsi kameethaperotatsiri ikowakaaperotawitakimiri Tajorentsi, omaanta iroka tee pantziro. Ikowakaawitakimiri kameetha pijeeki, eejatzi pineshironkateeyerini paashinipaeni atziri, eejatzi pikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakimiri rirori. Maawaeni iroka roowitaka kameethaperotawitachari panteeyerinimi. Eekirokya impaetanaki pipashityaari apaani oshi, maawaeni paakiri.

²⁴ ¡Tee piyoteeyini! Pikyaaryoowentawitakawo kaari ikowakaaperotzimi Tajorentsi. Omaanta tee pikenkithashiryaaperotzimaetawo rowaga ikowakaaperowitakimiri. ²⁵ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi, omaanta ari pashironkaperoteeyaani iinja. Pamine, pameteeyawitawoni pikiwaeyironi pimirimto eejatzi piwiratote otapükira, omaanta tee pikiwimaetawo inthomaenta. Rootaki oshitzinatantayitakarini rooma tee pikiwiro. Eejatzi pikimiwitakawo eerori pimirimto. Ñaakiro, osheki pikiwayitziro ni pakopaeni, pikameethatantyaarimi, omaanta tee paapatziyari Tajorentsi pikameethatantyaarimi. Tema eejatzi piñaawenashiriyagaero oetarika pashitantawori apatziro eeroka, osheki paapithatziiri okaatzi rashitari paashinipaeni. ²⁶ ¡Eeroka warijeeyopaeni kaari kokichaatatsi: tee piyotziroña pantero kameethaperotatsiri! Aririkami pityaawomi pikameethatanakimi pajankaneki, roojatzimi okameethatziro iñaaperotantemirimi Tajorentsi, eejatzi atziripaeni. ²⁷ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni iyotaantawitawori Iwaperite

Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni. Osheki pamatawitantaki rootaki rowashironkaanteeyemirini osheki iinja. Pikimiwitakawo omoo impeeta romonkyaanptapiinteetariri kaminkari. Kameetha owaneenkawitaka jeñokiini kitamaawitaka omaanta janta inthomaenta shitzitanaki. Tema yeekitaki itonkpaeni kaminkari. ²⁸ Ari pikimitzimotakari atziri pikameethatemi, iñaaperoyantawitakimirini riroripaeni okaatzi pantziri. Omaanta tee pikameethatzimaeta pajankaneki, osheki pamatawitantzi eejatzi osheki pantapiintakiro kaari kameethatatsi. Tema pitheeyashita. ²⁹⁻³⁰ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni oshiyakaawaerintzi paapatziyari Tajorentsi: osheki powashironkaaperoyeanyi iinja. Iroñaaka pimoontashiyitakirini kaminkari powantyaanariri itonkpaeni. Eejatzi poshirinkantayiteeyaaririni itakaantaworini kamaentsiri paerani, riraga rowamaayitakirini pichariniiteni riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Powaneenkayitakironi rowaga tonkitsipankopaeni kameetha. Pikitayitantaririni kameethatzinkaripaeni rajankaneki eejatzi pikantayitzini: “Aririkami nokoñaatzitakyaami paerani ikoñaatantakari nochariniiteni, eero nokempiyarimi naari nowamaeri rirori, riraga rowamaakirini nochariniiteni”. ³¹ Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni aririka pikanteeyeni: “Nochariniiteni riraga owamaakiririni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi”. Pikantashita: “Eero nakawentziri riroripaeni”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³² Eejatzi eerori iroñaaka pikimitakoeyakarini. Eerokateeyakini owamaantatsiri. Aritaki pimonkaatakiro ritakirini rantakiri pichariniiteni. ³³ ¡Kimateeyakimini maankipaeni! ¡Tee pikameethaperoyeanyi! ¡Piitashitama eero rotyaantzimi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini?

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Rowashironkagaeyakimini Tajorentsi”

³⁴ Eekiro riyaatatye ikanteeyirini riraga Jesoshi:

—Notyaantemiri iinja paashinipaeni kamanantayiterorini iñaani Tajorentsi, riroetaki iyothaniperotatsiri eejatzi iyotaantatsiri. Notyaantemiri riyoteemi kameethaperotatsiri. Niyotakotakimi eero paapatziyawakari, inta powamaagaantashiteeyawakyaarini apanipaeni eejatzi apanipaeni pikentakotakaantawakiri, riraga paashinipaeni pipajapajaatakaantawakiri janta pankotsiki pipiyotantapiintarira eejatzi paashinipaeni pikijagaantawakiri tsikarika ikinayitakini. ³⁵ Eenitatsi kaari kameethatatsiri pantakiri eerori, rooma inimotakimi eerori ikameeta maawaeni kameethatzinkari: ritanakawo rowamaakiri riraga Aweerini eejatzi ikantanaka paashinipaeni maawaeni riro oweyaantapaakawori riraga Jakariiyashi, riraga itomini Perekiiyashini. Rowamagaeyakirini pichariniiteni janta Tajorentsiipankoki okaakiniki aritaari. Aririkami pikoñaatzitakyaami eeroka, arimache pakawentakirimi eerori. Ashi poyiro powamaantzi. ³⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari pimonkaatakiro paata iroka nokantakimiri. Ashi poyiro powashironkaeri paashinipaeni atziri kameethari. Rootaki ikanantemiri Tajorentsi: “Eenitatsi pantani”. ³⁷ ¡Ashironkaamatsitemiini jerojareejatzipaeni! Eerokapaeni powamaakiri rotyaantawopaeni Tajorentsi: tema pompojantakari mapi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Okimitziriranki tyapa ojatewirinikitziri iyeerikini eejatzi nokimiwitaka naari, osheki netakoeyawitakimini. Nokowaperowitaka nowawijaakoeyemini omaanta eerokapaeni tee pikowaeeyini namitakoeyemini. ³⁸ ¡Pamine sha! ¡Iroka pinampika! Eero roojatzi okanteetatyeeyaani ojeeki. Tekatsi jeekatsini iinja. ³⁹ Eero papiitaana piñagaana. Apatziro piñagaena iinja, pikanteerika:

“Kameethaperotaki Jesoshi, rirotaki Awinkatharite, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”. Osheki pikimoshirewenteeyanakinani.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

24

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsi

(Mr. 13.1-2; Rk. 21.5-6)

¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyowantanaa Tajorentsi pankoki roowiteenchami riyaaate. Nopokashiteeyapaakirini naakapaeni riyotaanewo naminakagaeyapaakirini notsikanateeyapaakawoni maawaeni Tajorentsi panko. ² Roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Piñaakiro maawaeni iroka pankotsika. Piñaawitakawoka iroka pankotsi iroñaaka. Iinja eero piñagaero eejatzi. Ari ishekiroryagaeteero maawaeni okaatzi piñaawitakarika.

Tsika okantyaaka rootzimateentsirika ipokae Jesoshi

(Mr. 13.3-23; Rk. 21.7-24)

³ Roojatzi niyaateeyanakini tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaanaki, tonka, tonka. Areeteeyapaakinani tonkaariki, ari imakoryaapaaki Jesoshi, roojatzi niyaatashitapaakiri nokantapaakiri:

—Pikamanteeyenani: ¿tsika okaateka ishekiroryaanteeyaawori irona pankotsipaeninta? ¿litaka iyotakayenani iinja tsika okaateka pipokantyaari, othonkanteeyari kipatsi?

⁴ Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari iinja. ⁵ Eenitatsi oshekinipokatsinipa kantapaentsi: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Kyaaryoowa, ramatawitashitzimikari rirori. ⁶ Pikemakopiinteeyeroni omanataantsi. Pikemaeyerini atziri ikanteeyeni: “Romanatawakaeyatyaani paashinikipaeni nampitsi eejatzi paashiniki kipatsipaeni”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari romanatawakagaeyani. Omaanta tekira omonkaatya maawaeni nokantakimiri, okaatzi nopokanteeyari. Tekira othonkanteeyari kipatsi. ⁷ Atziri jeekatsiri paashinikipaeni kipatsi ari ikijawakayitanakyaani jeekatsiri paashini kipatsi, romanatawakagaeyani. Itasheyeeyanakini, tekatsi ragae rowaeyaarini. Opokaeyeni antawo mantsiyarentsi. Omoyekapiintya kipatsi, othonkayiteroni tsikarikapaeni omoyekya. ⁸ Omaanta tekiraata omaperota ikemaatsitaperotyawo katsiri.

⁹ Eekiro riyaatatyeekamantawakina:

—Riyotakimirika atziri paapatziyakina, rowashironkaeyemini ikemaatsitakagaeyemironi osheki katsiri, rowamaakaanemi, ikijeeyemini maawaeni atziri. ¹⁰ Osheki atziri piyakoteeyaworini ranteero kaari kameethatatsi, roojatzi rookanteeyawo raapatziyari Tajorentsi. Ikijayitanakirini paashinipaeni kemijantzinkari raakaanayitanakirini.

¹¹ Iinja osheki pokatsini theeyashitachani ikantapaaki:

—Naaka iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ramatawiteeyashitakarini osheki aapatziyawitakariri Tajorentsi. ¹² Eekiro riyataanakityee atziri rantaperotanakiro kaari kameethatatsi rootaki rookantanakyaawori inintashiretawakagaeyani eejatzi ipeyakotantanaakyaariri Tajorentsi. ¹³ Omaanta ninkarika kijokiro owaperotenani ikanteetatyani raapatziyana rirotaaki nowawijaakoteeyerini. ¹⁴ Piyaatakayero noñaani eerokapaeni maawaeni aapatziyanari. Piyaate maawaeniki kipatsi, pikanteri maawaeni atziri nokowaki

nowawijaakoteri. Omonkaatapaakyaarika maawaeni iroka, roojatzikya omonkaatantapaakya maawaeni nokantzitakimiri.

¹⁵ Eekiro riyaatatyeek ikamanteeyanani:

—Paerani rojankinatzi Intaŋeeri, riraga kamanantzirorini iŋaani Tajorensi, ikantzini: “Aritaki ipokaki iinja jaga Tajorensipankonakiki osheki kaari kameethatatsini, reewanaperoeyashiteeyakawoni okaatzi jeekayitatsirini jaga maawaeni”. Tema piyotziro iroka nokenkithatakotziri. Aririka piŋaakiripa atziri rantapaakirorika okaatzi rojankinatzitakarini riraga Intaŋeeri rootaki piyotantanakyaari irika nokamantakotziri.

¹⁶ Roojatzi pijeekirika Joreeyaki, pishintsite pishiyeyanakini tonkaariki.

¹⁷ Aririka pijeeki inkokironta, eero pikyaapanaatzi inthomaeki pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo, inta pishiyaperotanaki. ¹⁸ Eejatzi aririka pijeeki owantsiki, eero pipiyashitapanaaatawo paashini piithaari.

¹⁹ Ashironkaamatsiteroeni paata tsinani motzitsiri eejatzi thotatsiri eentsite eero omatziro oshiyaperota kameetha. ²⁰ Kaakitaki iinja pishiyapithatyaari omaanta pamaneri Tajorensi okantya eero pishiyanta inkanipaeteki, eejatzi eero pishiyanta kitejiriki pimakoryaantapiintari.

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Osheki piŋeero iinja opomeentsitzimoteeyemini. Pashironkaaperotanakyaaroŋa, panaakoteri maawaeni itakaantaworini atziri paerani pashironkaeya. Eejatzi eero iŋiuro maawaeni impaetatsiri ijeeki okimitaka iroka. ²² Aririkami ojamanitemi rowashironkaeyeminimi, ari pithonkaeyakyaanimi, omaanta riraga Tajorensi ikaminthaakiri maawaeni aapatziyariri riyoyeyakirini, rootaki kaari ojamanitaya rowashironkaemi. ²³ Eejatzi iitarika kantakimini: “Areetapaaka Rotyaantanewo Tajorensi riraga Owawijaakotantatsini; pamineri irika”. Paashini kantatsini: “Irinta areetapaaka janta”. Omaanta eero paapatziyari. ²⁴ Kaakitaki iinja osheki amatawitantatsiri ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito riraga owawijaakotantatsiri”. Omaanta kaari. Paashinipani ikante: “Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi”. Ramatawitantayitapaakyaaririni atziri paeni tema itajorensijeemipiyaashitapaakya. Eejatzi aritaki ikowakowawitakya tsika ikantya ramatawitantayaririmi riyoyaaperotayitakirini Tajorensi.

²⁵ Naakiro, nokamantzikimiro tsikarika okantyaari iinja. ²⁶ Rootaki piyotantyaari aririka ikanteetemi: “iPamine! Irinta Jesokirishito janta okaankiteronkiitziinta”. Eero patsipetawo piyaatzi. Eejatzi ikanteetemirika: “Irika jaka Jesokirishito inthomaekika pankotsi. Eero pakiri”. ²⁷ Kyaaryo, nopoŋaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipsatsikika. Eejatzi nopiyee paata janta jenokinta. Tema romapokimi tariito rookathatyaarika, tyaaooo, ithotyaapaentziro janta jenokinta. Ari nokimiteeya iinja naari aririka nopokae: nomapokaeyapaemini omaanta ari piŋeeyawaenani maawaeni. ²⁸ Tsikarika ijeeki kaminkari, eejatzi rewotentakzita riroripaeni tzijo. Eejatzi okimitaka, tsikarika ijeeki kemijantawitanari, eejatzi tsikarika ijeeki kaari yotana, rootaki ipokashitantyaariri oshekini amatawiterini.

Aritaki okantyaari iinja ipokanteeyaarini Jesoshi

(Mr. 13.24-37; Rk. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ Eekiro riyaaataatyeek ikantzi riraga Jesoshi:

—Ari osheki opomeentsitzimoeayanakyaarini atziri, maawaeni: osheki rowashironkagaeyanakaaniroroŋa. Roojatzi intsipaete itsiwakanaki oorya, eejatzi riraga kashiri, eejatzi ipariyanaki ompokiro maawaeni: tema shewatanaka maawaeni jenokijatzi. ³⁰ Roojatzi nokontetantapaakya janta

jenoki. Roojatzi retakotanteeyanakyaani maawaeni theenkaeyanarini. Ari iñeeyawaenani maawaeni atziri nokinapae menkoriki nopinkathar-itaperotapaaki, noshipakiryaaaperotapaaki. ³¹ Itziwootanakiri nonampiri tziwoorentsi. Maawaeni nonampiri ipokayapaakini ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyanari. Maawaeni ikaatzi niyoyeyakirini. Ithotyeyeerini ipiyoteeyerini riroripaeni maawaeni paashinikipaeni kipatsi.

³² Paashini ikamanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro iyeera. Pikemijantena. Rooteentsirika oshookaempokitanaki, eejatzi oshitane, ari piyotanaki rooteentsi okithokitee.

³³ Eejatzi okimitakya, aririka piñaawakiro iroka nokantzitakimirika piyotantyaari rooteentsi nopokae. ³⁴ Eerorika pikamita, aritaki piñaawakiro maawaeni iroka nokantzitakimirika.

³⁵ Othonkaeya jenokijatopaeni eejatzi kipatsi omaanta noñaani eero othonka. Omonkaataperoteeya kameetha maawaeni nokantzikimiri.

³⁶ Omaanta tekatsi yotatsini tsikarika okaate; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa apaniroeni yotatsiri. ³⁷⁻³⁹ Paerani eenironi ijeekini riraga Noe, rowapiinteeyani atziripaeni, ishinkiteeyani, raapiinteeyini iina, maawaeni. Tee ikenkithashiryaakotanaawo ikantawitakariri Noeni: “Kaakitaki oonkawo”. Roojatzi iinja rotetantanaka riraga Noeni ipitoki, rashitakotana, jaae tok. Omapokapaakiri antawo inkaani, oonkana. Ithonkaeyakani, maawaeni theenkakiriri, itsitsiyeyakini.

Eejatzi ikimitakya iinja maawaeni theenkaeyanarini, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyari, eero ikenkithashireeyani nomapokayapaakirini. Rootaki nowashironkaanteeyapaakyaaririni, eero nowawijaakotapaeri. ⁴⁰ Roojatzi itsipatawakayaarika apite shirampari thamaetatsiri janta owantsiki, apatzirorika apaani rirotaki aapatziyanari. Tema rirotaki irira naaneeri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ⁴¹ Okimitakya, eenitatsi apite tsinani tonkayitzirorini shinki, apatzirorika apaani aapatziyanari tema rootaki irowa naaneeri notsipatanakyaawo, omaanta paashini eero naaneero.

⁴² Rootaki paamagaeyantanarini, pikenkithashiryaapiintena. Tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. Nomapokapaakimikari. ⁴³ Okimitaka riraga ashitawori ipanko ikoshiteetzi. Riyoteemi rooteentsi ipoke koshitantsini, ikakitemi, eero ishinetzirimi ikoshiteri, inta roepiyawaerimi.

⁴⁴ Eejatzi naari, paamagaeyantanarini, nomapokaemikari. Paapatziyaperoteena, tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. ⁴⁵ Pikimityaari onampirentsi kameethari, ikyaaryoowentziniri maawaeni ikantziriri iwaatorote. Ikanteririka irira: “Eeroka wetsikapiinterorini rowanawo notyomi, pipapiinteri kameetha”. Tema imonkaatakiniri. ⁴⁶⁻⁴⁷ Aririka iñeeri kameetha riwetsikapiintziro rowanawo, ari ikanteri: “Kameetha pantziro nokowakaakimiri. Iroñaaka eeroka kempoyeenawoni maawaeni tziमितानari. Kameetha nopinatemi, niyotzi eero pamatawitana”. Tema ari ikimoshiryaanaki ronampiri. ⁴⁸ Omaanta eenitatsirika paashini ronampiri, kaari aapatziyanari riraga iwaatorote. Ikantashitya irinta: “Iroñaaka jatanaki nowaatorote, eero ipiyita”. ⁴⁹ Roojatzi irinta kaari aapatziyanari ikijiri paashinipaeni onampirentsi, ikapojapiintziri, ishinkitapiinta.

⁵⁰ Roojatzi romapokapaakiri riraga iwaatorote, tee raamayari riraga kaari aapatziyanari. ⁵¹ Roojatzi rowashironkaapaakiri, rotyaanteri janta inteenanta, itsipatantyaari amatawitantsiri. Roojatzi janta riraaperotanakya eejatzi osheki ikemaatsityaawo katsiri. Eero pikimitari eeroka, inta irintakya pikimityaari riraga aapatziyaperotariri iwaatorote.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi.

25

Roshiyakaawentakiro 10 ewankawo

¹ Eekiro riyaatatyee ikamanteeyakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Eenitatsi ewankawo 10, kowatsiri aminakowentero rayi iina apaani shirampari. Okanta otsitenitanaki roojatzi aantayitakani oorentamento ootankayaari iinja aririka ipokaki. ² Okaataki ewankawo iyoperotaneentsiri apawakooni eejatzi okaataki kaari yotatsini apawakooni. ³ Aawiteeyanakawoni irowa ootamento, omaanta tee ayiro oyeenka oriiwo ootantyaari roori. ⁴ Omaanta roori yotatsiri, aakotanakiro oyeenka oriiwo ootantyaari awotsikira. ⁵ Ikantaka rojamanitaki aatsini iina, tekiraata ipokeeta. Agaeyakironi owochokini, roojatzi omaanteeyanakani maawaeni. ⁶ Okantaka niyankipaeteki tsiteniri, okemataatzi kaemaantsi: “Kaakitaki aatsini iina, piyaate paminawakiri”. ⁷ Roojatzi opiriinteeyantawitanakani maawaeni, owetsikawitanakari ootamento. ⁸ Okantawitakawo kaari yotatsini: “Pipena naari eechonkiini pashi oyeenka oriiwo rooteentsi nothaatakotya nashi naari”. ⁹ Akanakiro rowaga yotanitzinkawo: “Eero nopimi. Iyotaka nashi naari. Tekatsi nopemiri eerori. Nopakimirika tekatsi nootaneeya naari. Piyaate pamananantapaentya eerori ipimantapiinanta”. ¹⁰ Roojatzi iyaatantanaka amanantapaenta. Aritaki areetzimatapaaka riraga aatsini iina kyaanaki janta ithomaenta pankotsiki. Itsipaeyanakawoni wetsikaenchari inkaaganki. Ashitakotanaka pankotsiki, tog. ¹¹ Roojatzi opiyawitapaaka kaari kenkithashiryaaacha, okantawitapaakari: “Pashitareenawo naaka jaga”. ¹² Omaanta ikantawakiro: “Tee niyotzimi, ninkarika. Tee nokoyi pipokashitena jaka”. ¹³ Pikenkithashiryaaakoperotawakiro iroka noshiyakaawentakimirika. Okimitakaga yotaniperotatsiri aamaaperotakari aatsiri iina, eejatzi pikimitya eerori: paamayena tee piyotzi tsikarika okaatzi nopokanteeyaari. Yotaniperotatsiri kijokiro owakotziro oyeenka oriiwo. Eejatzi pikimitya eerori, kijokiro powanakiro Ishire Tajorentsi.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi atziripaeni ipaetakiri koriki roshekeeri (Rk. 19.11-27)

¹⁴ Eekiro ikantatzi riraga Jesoshi:

—Eejatzi noshiyakaawentemiro paashini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Kimitaka riyaatziranki ashaagantachari paashinikinta nampitsi. Ritakawo ikaemaeyakirini ronampiri maawaeni, ikanteeyakirini: “Nokowaki poshekeenari noorikite”. ¹⁵ Roojatzi ipantakari apaani ronampiri koriki 5.000. Ikantakiri: “Ajaa, poshekeenarira noorikite”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipakiri rirori: ipakiri ikaatzi 2.000, osheki ipinatata. Ikantakiri: “Ajaa, poshekeenarira”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipawitakari rirori ikaatzi 1.000. Ikwawitaka roshekeenirimi. Eejatzi ipinatata rirori osheki. Riro ipaperoetakiri osheki yotaniperotatsiri. Omaanta riraga yotatsiri eechonkiini tee ipaperoetziri osheki. Ipaeyakirini maawaeni roojatzi riyaatantanaka ashitariri iyorikite paashiniki nampitsi. ¹⁶ Riraga aaperoteentsiri koriki 5.000 riyaaanaki, roshekyaaaperotantyaanariri iyorikite iwaatorote. Ikantaka riyomparitaka; roojatzi raantaka paashini koriki 5.000. ¹⁷ Eejatzi riyomparitaka rirori agaentsiri 2.000. Eejatzi roshekitakiniri: raaki rirori paashini 2.000. ¹⁸ Omaanta riraga aawiteenchari 1.000 raanakiri rotetashitanakari omooki kipatsi.

¹⁹ Ojamanitakotaki iwaatorote. Ikantaka iinja roojatzi ipiyantapaa ipankoki. Ikantapaakiri: “Iroñaaka pamaenari maawaeni noorikite. Nokoyi niyote tsika ikaataki”. ²⁰ Roojatzi ipokantapaaka ipaetanakirira paerani 5.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Irika piyorikite pipanakiniranki eejatzi irika paashinika piyorikite 5.000 rirootaki naakiri niyomparitankari”.

²¹ Roojatzi ikanantawakari iwaatorote: “jKameethataki! Pimataperotakiro nokowakaakimiri. Pikaaryoowentakiro eechonkiini piyomparitaka rootaki iroñaaka nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pipokanaki jaka, pikye pitsipatena akimoshireeyeni”. ²² Roojatzi ipokantapaaka riraga ipaetanakirira paerani 2.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Ajaa, irika piyorikiteka pipakinari. Niyomparitaka osheki, noshekyantakimiri. Naakimini paashini 2.000”. ²³ Ikantawakiri iwaatorote: “Kameethataki, pimatakinawo nokowakaakimiri. Pikaaryoowentakiro eejatzi piyomparitaka, rootaki nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pikyee jaka pitsipatena akimoshireeyeni”. ²⁴⁻²⁵ Rimpaetapaaki riraga aawiteenchari 1.000, ikantawitapaakiri: “Niyotakimi eeroka, tee pineshironkatantzi, osheki nothaawantakimi. Noetakaamintheetzi noshekyaaakimirika piyorikite, ari paapithateenarimi maawaeni, rootaki kaari niyomparitanta. Rootaki nokitatantakariri piyorikite inthomaeki kipatsi. Irika piyorikiteka, pagaeri”. ²⁶ Roojatzi ikantawakiri: “Tee okameethatzi pantziri, osheki piperataka. Piyowitaka nokowawitaka naari roshekitanakimi noorikite. ²⁷ Iitaka kaari pipantari riraga kempoyaapiintziriri koriki? Ari pipakirimi iriranki, ipinatawaenami, apawo naantakyaarimi. Eejatzi ipitawaenarimi maawaeni nashipero naari”. ²⁸ Roojatzi ikantawakiri riraga paashini ronampiri: “Paapithateri noorikite, piperi riraga oshekyaaakiniriri iroñaaka 10.000. ²⁹ Nopaperoteri osheki riraga ashaagantaperotachari, omaanta riraga kaari ashaagantaperowitacha otzimimowityaaririka eechonkiini aritaki naapithatakiriri tekatsi jeekimotaneerini. ³⁰ Iroñaaka irika paanakiri janta pookeri otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, tee ikameethatzi. Nokowaki ikaateri maawaeni riraga riraaperoty eejatzi kemaatsitakawori katsiri. Janta riraawaetyaanta, ratsikaekityaanta. Tyakiririri, tyakiririri”.

Iinja Jesoshi ikantakowenterini maawaeni atziri

³¹ Ikamanteeyanani riraga Jesoshi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi niyaatane, roojatzi ari nopiye, notsipatyaari maawaeni nonampiri. Nopokantyaari, arimache nopinkatharentsitapaaki, notsipatapaakyaari maawaeni nonampiri. Nopinkatharentsiperotapaaki, ipinkathaperoyawakinani maawaeni jeekatsiri. ³² Nopiyyoteyapaakirini iinja maawaeni atziri, poñeeyapaencharini paashinikipaeni kipatsi. Nokimitakotyaaari ashitachari ipirapaeni rinashityaaririka: rinashitakari owisha, rinashitzitakari riraga kaawira, maawaeni. Eejatzi nokimitakaantapaakiri iinja naari maawaeni atziri: ninashityaari aapatziyakinari, eejatzi ninashityaari riraga theenkanari. ³³ Nokanteeyerini maawaeni aapatziyanari: “Pipoke jaka nakoperokika”. Eejatzi nokanteeyerini paashinipaeni: “Pipoke eerori jaka nampatekika”. ³⁴ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni nakoperokitziri: “Pipokaeyanakini maawaeni eerokapaeni ikimoshiretakaaperotemi osheki Pawa. Paerani riwetsikitakimironi pijeeekantyaari janta inampikinta. Iroñaaka piyaate pitsipatyaari. Kameetha ipinkathariwenteeyemini. ³⁵ Ayimawitakinani notashe, pipawakinani noyaari. Ayimawitakinani nomiri, pipawakinani nomiri. Tee

piyowitanani omaanta pineshironkatantakinari janta pipankokipaeni.
³⁶ Tekatsiwitani noethaari, roojatzi pipakinawo. Nomantsiyawitani, roojatzi pipokashitakina pineshironkatakakina. Romonkyagaetakinani omonkyagaementotsiki roojatzi pipokashitanakina pineshironkatakakinani”.
³⁷ Ari pikaateeyerini maawaeni paashini kameethatinkari rajankaneki pikanteeyinipa: “Nowinkatharite, tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pitashe nopantakimiri powanawo. Tee nokenkithashiryaaneero. ¿Tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pimiri, nopantakimiri? ³⁸ ¿Tsika okaatzika noneshironkatantakimiri noemaakimi nopankoki? ¿Tsika okaatzika nopantakimiri piithaari? ³⁹ ¿Tsika okaatzika noñaantakimiri pimantsiyatzi niyaatashitantakimiri noneshironkatantakimiri?” ¿Tsika okaatzika omonkyagaetakimi nareetantakitzimiri? ⁴⁰ Roojatzi nokanantanakyaari: “Kyaaryo nokantemi: ‘Pineshironkatakiririka apaani aapatziyanari eejatzi pikimitzitakina naari, pineshironkatakina’ ”. ⁴¹ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni katziyeenchari nampateki: “Piyaateeyeni ironaaka janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini, pikemaatsityaawo paamari riwetsikakiri paerani Tajorentsi. Riwetsikashitziriri iwinkatharite kamaaripaeni eejatzi maawaeni ikaatzi oyaatziriri. Ironaaka ari pikaateri pitsipatyaari janta, osheki powashironkaaperoeyaani.
⁴² Paerani ayimatakina notashe, omaanta tee pipawakina noyaari. Ayimatakina nomiri, omaanta tee pipawakina. ⁴³ Niyaatashitawitzimini noñeemi, omaanta tee pineshironkatawakina, tee poejeekawakina pipankoki. Tekatsini noethari, omaanta tee pipawakina nokithaatyaari. Nomantsiyatzini eejatzi romonkeetakina omonkyagaementotsiki, omaanta tee pipokashitana pareetena”. ⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantanakinani eejatzi: “Nowinkatharite, ¿tsikapaetenika okaatzi noñaantakimiri pashironkaawaetaka kaari noneshironkatantakimiri?” ⁴⁵ Roojatzi nokanteri: “Kyaaryo, tee pineshironkatziriri irintapaeni aapatziyanari, rootaki kaari pineshironkatantana naari”. ⁴⁶ Rowashironkaeyerini riraga Tajorentsi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Ikanteetateyeyaani ashi royiroyeeki janta; omaantakya riraga kameethatinkari ijeekaeyini rirori janta jenokinta, ikanteetateyeyaani rañaaperotapae.

26

Ikenkithawaetakaawaka joriyopaeni: “¿Tsikarika akanteri Jesoshi owamaakaanantyaariri?”

(Mr. 14.1-2; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-53)

¹ Ithonkantakawori riraga Jesoshi ikamanteeyakinani maawaeni iroka, ari ikanteeyanani naaka maawaeni riyotaanewo:

² —Piyoteeyakini rooteentsi areetya kitejiri akenkithashiryaakotapi-
 inantariri rawijantakarini paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Okaataki apite kitejiri areetantyaari. Roojatzi raakaananteetenari iken-
 takoetena.

³ Roojatzi ipiyotaka riraga jewayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari. Ipiyotaka janta ipankoki iwinkathariteki ñaanakowenantatsiripaeni. Iwaero irira rirotaki Kaejashi. ⁴ Rajaryaakari Jesoshi rowamaakaantereri:

—¿Tsika akanterika Jesoshi aantyaariri eejatzi owamaakaanantyaariri? Omaanta tee akoyi riyote atziripaeni, ikijakowentarikari.

⁵ Ikantanaki paashinipaeni:

—Pamine, rooteentsi areetya kitejiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, rooteentsi ikimoshireeyanakini atziri maawaeni. Eero amatziri aaneeri rirori iroñaaka, ikijakowentarikari maawaeni atziri.

Ojeetantakari Jesoshi wetaaniyajato kajankaari
(Mr. 14.3-9; Jowa 12.1-8)

⁶ Ikantaka riraga Jesoshi itharyaanaka roojatzi raretantapaaka Wetaaniyaki. Itsipateeyakinani naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Nareeteeyapaakani ipankoki Shimo, riraga pathaawitacharini paerani. ⁷ Nowaeyapaakani, roojatzi opokashitapaakiri roori tsinani, amakotakiro kajankaari poteeryaki kameethari. Oshekini owinawo iroka kajankaari. Roojatzi ojeetapaakiri iitoki Jesoshi. ⁸ Noñeeyawakironi irowa, nokijeeyanakironi, nokantzi:

—¿Iitaka apaantawori? ⁹ Opimanteromi kajankaari, aantyaatami oshekini koriki, oneshironkaterimi oshekini owashironkaenkari.

¹⁰ Ikantanaki Jesoshi:

—¿Iitaka pikantawenantawori iroka tsinanika? Kameethataki okaatzi antakirika. ¹¹ Rooma riraga owashironkaenkaripaeni ikanteetateyeyaani itsipateeyemini jaka pineshironkatapiinantyaariri, omaanta naaka eero nokanteetateyeyaani nojeekimoteeyimini naari. ¹² Iyotakotakina iroka tsinanika rooteentsi nokame, rootaki ojeetantakinari. ¹³ Kyaaryo iroka nokamantemirika, tsikarika ikenkithatakoteetero noñaani, aririka othotyaanakya maawaeni kipatsiki eejatzi ikenkithatakotzityaawo iroka tsinanika okaatzi antakiri ikenkithashiryaakotantapiinteetyaawori roori oneshironkatakina.

Ikantziri Joorashi ñaanakowenantatsiri: “Namitakotemi payeri Jesoshi”
(Mr. 14.10-11; Rk. 22.3-6)

¹⁴ Ikantaka riyaatashitakiri Joorashi karyootejatzi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithatakaeri. Rirowitaka naawita riyotaanewo Jesoshi.

¹⁵ Ikantapaakiri:

—Aririka nokamantemi tsika pikanteriri Jesoshi paantyaariri, ¿iitaka pipinatenari?

Ikantawakiri:

—Nopinatemi koriki ikaate 30 ikithoki riwetsikaetziri piraata.

Roojatzi ipantawakari. ¹⁶ Roojatzi ipiyantapaa riraga Joorashi. Aripaete raminaperotziri riyotantyaari tsika ikanteriri raakaanantyaariri.

Riweyaantakaanaari rowakaanaari riyotaanewo Jesoshi
(Mr. 14.12-25; Rk. 22.7-23; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁷ Monkaatapaaka kitejiri nowaeyawoni paa kaari tapiyacha. Roojatzi riyaatashitantakari apaanipaeni riyotaanewo riraga Jesoshi, ikantapaakiri: —¿Tsika pikoyika nowojantemiro owaeyaarini akenkithashiryaantyaawori rawijantanakarini ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani?

¹⁸ Ikantawakiri:

—Piyaate Jerojareekinta, pikantapaakiri shirampari piñaapaakirinta janta: “Ari ikantzi iyotaantatsiri: ‘Rooteentsi nomonkaatero maawaeni ikowakaakinari Pawa. Nokoyi noya pipankoki, notsipateeyarini maawaeni niyotaanewo’”.

¹⁹ Roojatzi riyaatantanaka, imonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakiriri riwetsikaeyapaakini royaari. ²⁰ Otsitenitantanakari, itsipateeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, riyateeyapaakini janta rakiyoteeyakinani

maawaeni janta. ²¹ Eenirowa nowaeyanakani maawaeni, roojatzi ikanteeyantanakinani rirori Jesoshi:

—Kyaaryo nokantemi: iroñaaka jaka pikaatzika, eenitatsi aakaantenani.

²² Roojatzi osheki nowashiretanteeyanakani, ikanteeyanakini apaani-paeni:

—¿Naakama, Nowinkatharite, aakaantemini?

Eejatzi paashinipaeni ikantziri:

—¿Nowinkatharite, naakama aakaantemini?

²³ Ikanteeyanakini:

—Rirotaki irika ochaantakotakinari iroñaaka nowiratoteki rirotaki aakaantenani. ²⁴ Okenkithatakotzitanani Iwaperite Tajorentsi paerani, aritaki nomonkaatakiro maawaeni okenkithatakotanari. Omaanta osheki rowashironkaaperotanakya riraga aakaantenani. Eero ikoñaatzimi paerani irira, eeromi rowashironkashitarimi Tajorentsi.

²⁵ Roojatzi rojampitantari Joorashi rirori:

—¿Naakama, iyotaanari, aakaantemini?

Ikantawakiri:

—Jee, eerokakya.

Riyotaakae riraga Jesoshi owawentyaari eejatzi amiriwenteri

(Mr. 14.22-35; Rk. 22.19-20; 1 Ko. 11.23-26)

²⁶ Rooteentsi nothonkimatero noya, raakiro riraga Jesoshi paa, ipaasonkiwentakawo. Roojatzi ikagaakiro, ipaeyakinani naakapaeni, ikantana:

—Ajaa, payero, poyaawo. Okimitaka nokagaakimiro paa, tema naakataki oshiyakaawenteenchari, paata nokamawenteeyemini.

²⁷ Roojatzi raakotantakawo awishoowaantsi oowa pajoki, ipaasonkiwentakawo. Ipakoteeyakinani, ikanteeyakinani:

—Ajaa, pimiriteeyeni maawaeni. ²⁸ Rooma iroka oshiyawitawo niraa. Paata aririka nokamawentakimi, napaatawentemi niraa, ineshironkatanemiri Tajorentsi. Aririka pameentena, eero ikenkithashireero kaari kameethatatsi pantziri. Owakirari inimotaakina iroka nokantakimiri, piyotantyaari tsikarika pikantya pawijakotanteeyari eerori eejatzi maawaeni atziri. ²⁹ Iroñaaka eero napiitziro nomiritziro awishoowaantsi oowa. Iinja aririka napiitero nomiritero, aritaki nokaateeyemini amiritero owakiratatsiri awishoowaantsi oowa janta Tajorentsikinta.

Ikantana Jesoshi: “Troka tsiteniri, ari pookaeyanakini”

(Mr. 14.26-31; Rk. 22.31-34; Jowa 13.36-38)

³⁰ Nomampaawenteeyakarini Tajorentsi, roojatzi riyaatakaanteeyanakini janta tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaaneentanaki maawaeni. ³¹ Roojatzi ikanteeyanani riraga Jesoshi:

—Iroka tsitenirika, aritaki pookaeyanakini eerokapaeni, maawaeni. Rooma paeraniperoroña ikantakotzitana Tajorentsi Iwaperiteki ikantzini: “Noshineteririka rowamaeri riraga kempoyiiriri rowishatepaeni, ishiyeeyanakyaani, rotsipareeyawakaanakyaani”. Iroka rojankinatziro jakariiyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña.

³² Omaanta aririka nopiriintanee nañagae, neewataneemi janta Karireeyaki, ari piñeena janta.

³³ Roojatzi ikantziri Peetero:

—Aririka rookemi irikapaeni maawaeni, omaanta naari, eero nookimi.

³⁴ Ikantawakiri:

—Kyaaryo, iroka tsitenirika, tekirarika iñee tyaapa, ari okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³⁵ Ikantawitari:

—Aririka notsipatemi akame, omaanta eero nokantzi: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Eejatzi nokanteeyawitakani maawaeni.

Ramani Jesoshi Iriri janta Jethemaniiki

(Mr. 14.32-42; Rk. 22.39-46)

³⁶ Ikantaka rareetakagaeyapaakinani riraga Jesoshi janta oriiwomashiki owaero Jethemaniiki, ojeeki janta tonkaari owaero Oriiwomashi. Ikan-teeyapaakinani rirori:

—Pijeeakawiita jaka. Niyaatakiteeta janta nokenkithatakaakiteriita Pawa.

³⁷ Raanakiri riraga Peetero, eejatzi itomi Sewereeyo apite. Osheki re-takotanaka riraga Jesoshi, antawo ikenkithashiryaaakiro okaatzi awijimo-terini. ³⁸ Roojatzi ikantziri:

—Osheki netakotanakarofa. Pijeeakawiita jaka, pikakiterapa.

³⁹ Roojatzi ijanthawitanaka eechonkiini, romaryaapaaka tankimota-paaka kipatsiki, ikenkithatakaakiri Ashitariri, ikantziri:

—Pawa, tee nokowawita nokemaatsityaawomi katsiri, omaanta eero nan-tashitawo nokowawitari naari, inta nantemiro pikowakaakinari eerori.

⁴⁰ Roojatzi ipiyashitapaari riyotaanewo 3, iñaapaatziiri imagaeyakini maawaeni. Ikantapaakiri riraga Peetero:

—Tema pamaweneentziro piwochokini, ζtee pimatziro pikakineentzi eechonkiini? ⁴¹ Pikakite, pamaneri Tajorentsi ramitakotantemiri eero panantawo kaari kameethatatsi. Kyaaryo, pikowawitaka pantaperoteromi maawaeni nokowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

⁴² Ikantaka rapiitakiro ipiyanaka jaga, ikantziri:

—Pawa, pikowakaaperotakinaworika nokemaatsityaawo katsiri, kameethataki. Aritaki nomatakiro, nomonkaatero maawaeni pikowakaakinari.

⁴³ Ari ipiyapaa iñaapaeri riyotaanewo 3 imagaeyakini. Osheki ay-imaperotakiri iwochokini. ⁴⁴ Roojatzi riweyaantapaentawo ipiyanaka, ikenkithatakaayiri Iriri. Roojatziita rapiitapae ikantakiriri inkaaganki.

⁴⁵ Roojatzi ipiyashitakari riraga riyotaanewo, ikantapaakiri:

—ζPimaatzi? Iroñaaka monkaatapaaka. Iroñaaka ikantakowentenakya kaari kameethatziinkari, iroñaaka raaneena. ⁴⁶ Pipiriinte, thame aate. ¡Pamine sha! Kaakitapaaki irinta aakaantenani.

Roerikaetakiri riraga Jesoshi

(Mr. 14.43-50; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-11)

⁴⁷ Iroñaaka ipokashitantapaakari Joorashi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi. Ipokashitantapaakiri, reewatapaakiri rirori oshekini atziri. Maawaeni ramaeyakironi antawo rowejamento eejatzi ipajamento wetsikachari in-chato. Ipoñaanaka janta jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeniki eejatzi aataperoteenchari. ⁴⁸ Ari, ikamantanakiri inkaaganki riraga Joorashi irira-paeni:

—Nonintapootapaakiri Jesoshi, piyotantyaariri. Rirotaki paerikapaakiri eerori.

⁴⁹ Roojatzi ipokashitantapaakari, ikantapaakiri:

—ζEeniromi, iyotaanari?

Roojatzi inintapootapaakiri.

⁵⁰ Ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Notsipatanewo, ζiitaka pipokashitziri jaka? Pantero iroñaaka.

Roojatzi ipokashitantapaakariri maawaeni roerikapaakiri, shepik.

⁵¹ Roojatzi inojokiryaakiro paashini riyotaanewo Jesoshi rashi

rowejamento. Ikowawitaka ichekawakirimi iitoki riraga ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsirini, omaanta apatziro ichekawitawakari ikempita. ⁵² Ikantziri riraga Jesoshi:

—Powaero powejamento ipiyatzimikari. Rooma ichekaetawakiri riro-taki chekantapiintatsiri. ⁵³ Rooma piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Pawa, roojatzi rotyaantenarimi oshekiniroña ronampiri ikijakowentenami. ⁵⁴ Omaanta ikijakowentenarikami, rowawijaakotenarikami, eero nomonkaatziromi okantakotanarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁵ Roojatzi ikanteeyawakirini riraga maawaeni pokashitapaakiriri:

—¿Litaka pamantawori powejamentopaeni eejatzi pipajamentopaeni kim-itaka naaka koshintzi? Piñaapiintana maawaeni kitejiri janta Tajorentsi-pankoki, niyotaapiintziri atziri, tee payitanakya chapinki. ⁵⁶ Omaanta rootaki paantanari iroñaaka omonkaatantyaari rojankinatakotzitanarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi Iwaperiteki.

Roojatzi nothaawantanaka naaka riyotaanewopaeni, noshiyanaka maawaeni.

Riraga jewatatsiripaeni ikantakowenantariri Jesoshi
(Mr. 14.53-65; Rk. 22.54, 63-71; Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ipankoki Kaejashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni Tajorentsi-pankoki. Ipiyotakanta janta riraga iyotaantziriri Iwaperite Tajorentsi eejatzi aataperoteenchari. ⁵⁸ Roojatzi rimpaetanaki Peetero janta inteenaneente roojatzi rareetantyaari ipankoki Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Ikyapaaki otaamapetaataga mapi, ijeekapaaki okaankiityeera. Itsipatapaakari waariryaapaeni. ⁵⁹ Roojatzi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, riraga paashini jewawentayitziroirini irirapaeni eejatzi paashinipaeni jewatayitziroirini ikowanaki atziri itheyakotashityaarini Jesoshi rootaki, ari rowamaakaananteetyaariri rirori. ⁶⁰ Roojatzi eenitatsi oshekini theyakotawitakariri, omaanta tekatsi ikanteri rowamaakaanantyaariri. Roojatzi ipokapaaki paashini apite theyakotapaakariri, ⁶¹ ikantapaaki:

—Ikantzi irika: “Noshekiroero Tajorentsi-panko; okaate kitejiri 3 aritaki nowetsikaero”.

⁶² Ikatzianaka iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantanakiri:

—¿Tekatsima pikanteri eerori? ¿Oetaka pikantziriri iroka ikantakotzimiri?

⁶³ Omaanta imaeritashitaka riraga Jesoshi. Rapiitakiri rirori ikantanakiri:

—Tema iñaakimi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri. Pikantaperotena: ¿eerokama Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo?

⁶⁴ Ikantziri:

—Naakataki. Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeenani nojeeki rakoperoki Tajorentsi-pero, eejatzi iinja piñaawakinani nokinapaakini menkoriki, nopiyapae jaka kipatsikika.

⁶⁵ Roojatzi ikijantanakari rirori maawaeni, rootaki itzijagaakotantanaka iithaariki. Ikantzi:

—¿Pikemakirikya ikantziri? Tee okameethatziroña, iitajorentsi-takimiwee. ¿Litakama akowantari paashini kantakoterini? ⁶⁶ ¿Litaka pikenkithashireeyirini eerori? ¿Tsikama akanterika?

Ikanteeyirini:

—Eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁷ Roojatzi ipokapaaki rirori maawaeni reewapootakiri ipookira. Eejatzi ikapojayitakirini. Rontajawootakiri tak, tak, tak. ⁶⁸ Ikantziri:

—Rotyaantanewo Tajorentsi, pikantena: ¿ninka kapojakimirika?

Ikantzi Peetero: "Tee niyotziri Jesoshi"

(Mr. 14.66-72; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Riraga Peetero eenirokya ijeeki janta inkokironta. Oñaawakiri onampirentsi okantawakiri:

—Eeroka tsipatariri Jesoshi, riraga karireeyajatzi.

⁷⁰ Rakanakiro:

—Tee niyotzi oetarika pikantanari.

⁷¹ Roojatzi rawijanaki janta ikyaawitapaakaga, eenitatsi paashini onampirentsi oñaawakiri roori, okantziri:

—Pamine sha, irika tsipatariri Jesoshi, riraga najareetejatzi.

⁷² Ikantanakiro:

—Tee niyotziri irika pikantakinari. Teerika okyaaryootaki iroka nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷³ Ro ojamaniwitanaka eechonkiini, ipokapaaki paashini ñaawakiriri, ikantapaakiri:

—Kyaaryo, eerokakya tsipatariri. Nokemakiro piñaawaetaki, eerokakya karireeyajatzi.

⁷⁴ Ikantanakiri:

—Teewee, tee niyotzirikya irika shirampari pikantakiri. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantakimiri. Teerika okameethatzi nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa. ⁷⁵ Roojatzi ikenkithashiryaawakiro ikantziriri Jesoshi: "Tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: 'Tee niyotziri Jesoshi' ". Roojatzi riyowanaki, riraapaaka jmmm, jmmm.

27

Ragaetanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mr. 15.1; Rk. 23.1-2; Jowa 18.28-32)

¹ Owakira okitejitanaki, ikenkithawaetakaawaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari ikantawakaaka:

—¿Tsikama akanterika iroñaaka Jesoshi owamaakaanantyaariri?

² Roojatzi roojotakiri, raanakiri janta ijeekinta pinkathari iitachari Perato. Irinta kaari joriyo inta rirotaki oroomajatzi.

Ishirikashitaka rirori Joorashi

(Ran. 1.18-19)

³ Ipoñaashitanaka Joorashi riraga aakaanakiriri Jesoshi riyotaki rowamaakaanantashityaari irinta, omaanta tekatsi rantawita kaari kameethatatsi. Riyotakotanaka, osheki ikenkithashiryaanaka, roojatzi ipiyantanaka Tajorentsipankoki roepiyapaeniri 30 ikithoki koriki ipinawitakariri chapinki raakaanantakariri. Raminapaakiri jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari.

⁴ —Ajaa, piyorikite. Tee okameethatzi iroka nantakiri: tema naakaan-tashitakari Jesoshi. Tekatsi rantawita: ikamashitya iroñaaka.

Omaanta ikanteeyawakirini irintapaeni:

—Omawitya, eerokaritya.

⁵ Roojatzi rookanakiri iyorikite, romanatanakiri, patareei, janta Tajorentsipankoki, ishiyanaka roojatzi ishirikantapaaka. ⁶ Ari, riraga jewawentziriri ñaanakowenantatsiri ragaatziri koriki, ikantzi:

—Tee okameethatzi jaka akempoyeeri irika korikika. Rooma rirotaki apinatagiriri Jesoshi raakaanantyaariri.

⁷ Roojatzi ikenkithatakaawaka:

—¿Tsikama akanterika korikika?

Ikantzi:

—Thame amanantero kipatsi akitatantyaariri kamatsiri riraga poñaachari paashiniki kipatsipaeni.

Rootaki ramanantawori kipatsi oetachari ragaetapiintziri kipatsi kowitzipitha. ⁸ Paerani roojatzi iroñaaka iiteetziro rowaga kipatsi: “Iwinawo Jesoshi raakaanantakariri”. ⁹ Imonkaatakiro rojankinatziatarini paerani Jeremiyashi:

“Raaneeri 30 ikithoki koriki riwetsikanteetariri iraata oetachari piraata. Rirotaki iwinawo raakaanantyaariri Rotyaantanewo Tajorentsi. Eero roshekitzi koriki ipinatantawityaariri.

¹⁰ Rirotaki ramanantyaawori kipatsi janta ragaetapiintziri kowitzipitha. Rirotaki Awinkatharite kanterini ramanantero kipatsi”.

Peraato rojampitziri Jesoshi
(Mr. 15.2-5; Rk. 23.3-5; Jowa 18.33-38)

¹¹ Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato, ikatziyimotapaakari. Ikantawakiri irira:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyyopaeni?

Ikantapaakiri:

—Jee, naakakya.

¹² Roojatzi ikijakiri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari ithawetakotakiri, omaanta imaeritashitaka rirori, tekatsi ikantzi. ¹³ Ikantawakiri riraga Peraato:

—¿Tema pikemakiri ikantakotzimiri? ¿Litaka kaari pikananta eerori?

¹⁴ Tekatsi ikantzi Jesoshi, tee rakiri. Roojatzi rotsikanatanakariroña riraga ikenkithashiryaanaka.

¹⁵ Ari maawaeni ojarentsi, aririka omonkaataka kitejitatsiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, riraga Peraato ikantapiintawakiri maawaeni jeekatsiri:

—Eeniro ijeeki oshekini pinampijatzji janta omonkyaagamentotsiki. ¿Pikowakima noemishitowaemiri apaani omonkyaagaarewo?

Rootaki ikantapiintziri maawaeni ojarentsi roemishitowapiintziri omonkyaagaarewo, ninkarika ikoyiri joriyyopaeni. ¹⁶ Eeniro ijeeki omonkyaagamentotsiki shirampari ikemakotakiri joriyyopaeni, iitachari Warawaashi. ¹⁷ Roojatzi iroñaaka kitejiri ipiyotaka oshekini atziri, rootaki ikanantawakariri:

—Piyotzi nametakawo noemishitowaemiri apaani jeekatsiri omonkyaagamentotsiki. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri iroñaaka? ¿Rirotakima Warawaashi? Teerika pikoyiri irira, ¿rirotakima pikowaki irika Jesoshika, riraga piitzi Rotyaantanewo Tajorentsi?

¹⁸ Riraga Peraato riyotakatzi jematatsiripaeni joriyyopaeni osheki iki-jashitari riraga Jesoshi; tema tee ikowakyaari riraga joriyyopaeni royaateri rirori raapatziyari. Rirowitaka ikanterimi maawaeni joriyyo: “Nokowaki poemishitowaenari riraga Jesoshi”. ¹⁹ Eejatzi inkaaganki otyaantakiri iina riraga Peraato kantziriri: “Okantzi piina: ‘Eero powamaakaantziri riraganki, ikameethaperotaki. Nomishitawakiri inkaaganki, osheki nokenkithashiryaakotawakiri’ ”. Rootaki kaari ikowantawita rowamaakaanterimi. ²⁰ Omaanta riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari ikantziri riraga atziripaeni:

—Pikanteri: “Poemishitowaeri Warawaashi. Riraga Jesoshi, pikentakotakaanteri”.

²¹ Roojatzi rapiitawakiri, ikantawakiri riraga Peraato:

—Pamine sha, ikaataki apite. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri?

Ikantzi maawaeni:

—jWarawaashi!

²² Ikantawakiri:

—¿Tsika akanterika irika Jesoshika, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi?

Ikantakiri maawaeni:

—jPikentakotakaanteri!

²³ Ikantawitari rirori:

—¿litama rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro ikaemapaakitzi:

—jPikentakotakaanteri! jPikentakotakaanteri!

²⁴ Osheki ikijanaka maawaeni. Riyotanaki riraga Peraato ratsipetashitaka rojampitawitakiri. Ikanantakariri riraga ronampiri:

—Pamakotenawoota iñaa.

Ramakotakiniri, roojatzi ikiwawakotaka rako riyotantyaari atziri tee ikowawita rowamaakaanteri riraga Jesoshi. Tee ikowawita, roojatzi ikantawakiri:

—Kaari naari kowatsini nowamaakaanteri, kaari. Pikowakirika eerori, eerokamacheetaka kentakotakaanterini.

²⁵ Ikantakiri:

—Nokowaperotaki, rooma naakakya kantakimiri. Kameetha ikijenaata naari Tajorentsi, eejatzi kameetha ikijeri maawaeni notyomi nashi.

²⁶ Roojatzi roemishitowakiri riraga Warawaashi. Roemishitowakiri, ikantawakiri riraga joraaro:

—Paaneeri Jesoshi, powajankiteri, roojatzi pikentakoteri.

*Riraga joraaropaeni raanakiri ishirontawentakari Jesoshi
(Mr. 15.16-20; Jowa 19.1-3)*

²⁷ Ikantaka joraaropaeni raanakiri irira janta ipankokira pinkathar-entsi, roojatzi ikaemapaakiri paashinipaeni joraaro. ²⁸ Roojatzi raatonkoryaakiri iithaari. Ikithaatziri paashini kithaarentsi kityonkamawoneentatsiri. ²⁹ Roojatzi riwetsikantakanari amantheerentsi kitocheetatsiri ramantheetaakiri. Eejatzi ipakiri kotzitsi, ikantziri:

—Poerikiro pikotzi.

Riraga jewawenantatsiri paerani rametakawo ikithaatapiintawo kityonkari, ramantheetawo ramantheeri pinaperotachari, eejatzi roerikapiiintziro ikotzi pinatachari. Roojatzi rotziwerowashitapaakari, roshiyakaawaetashitaka ipinkathajeempiyaakari, ikantziri:

—Eeroka, nowinkatharite. ¿Peewatanakimi, peewawenterimi maawaeni joriyopaeni?

Ishirontawentakari:

—Injii, injii, injii.

³⁰ Reewapootakiri maawaeni. Roojatzi raapithatanakiri ikotzi. Rompo-jantanakari iitokira. ³¹ Osheki ishirontawentanakari injii, injii, injii. Roojatzi raatonkoryaagaeri kityonkamawoneentatsiri, ikithaatakagaari iithaaripero, roojatzi raantanakari ikentakotantyaariri.

*Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki
(Mr. 15.21-41; Rk. 23.26-49; Jowa 19.17-30)*

³² Ikanta raanakiri joraaro riraga Jesoshi koroshiki. Romperatakari irira raaneero antawo inchato oetachari koroshi. Osheki otenatzi, ipomeentsiperotawo raaneero. Janta awotsiki itonkiyotawakari shireenejatzi iitachari Shimo. Romperatawakari joraaro ikantziri:

—Ajaa, koroshi, paaneeniri irika.

Roojatzi itsipatanakari, raanakiniri koroshi. ³³ Roojatzi rareetapaaka maawaeni tonkaariki oetachari Koorikota. Ari aetziro aari apaanteki: iitonakintsi. ³⁴ Areetapaaka, ipawiteetapaakari riraga Jesoshi awishoowaantsi oowa otspatakawo kepishiyanto. Ikemijantawitawakawo, tee ikoyi rirero. ³⁵ Roojatzi ikentakotakiri joraaropaeni koroshiki. Roojatzi rowatzikakotakiri. Eejatzi iñaathawaetaka irirapaeni riyotantyaari ninkarika aakironipa iithaari. ³⁶ Roojatzi ijeekantanaka jaga, raminakowenteri riraga Jesoshi. Ro ijeekantakari, raminakowenteriita, rowawijaakotzirikari paashini atziri. ³⁷ Eejatzi inkaaganki rojankinatakoetakiro owaanini inchakotaki: “Irika rirotaiki Jesoshi iwinkatharite joriyopaeni”. Roojatzi ikentakotakiro jeñokiiniki iitoki Jesoshi. ³⁸ Eejatzi ikentakotakiri apite koshitantatsiri; apaani rowatzikakotakiri rakoperoki riraga Jesoshi, eejatzi paashini rowatzikakotakiri rampateki. ³⁹ Eenitatsi oshekinini atziri awijayitatsirini awotsiki ininatakiri riraga Jesoshi. Rotekayinatapaaka irinta. Ishirontawentapaakari, injii, injii, injii. ⁴⁰ Ikantapaakiri:

—Pishekiroreeromi Tajorentsipanko, okaate kitejiri 3, piwetsikaeromi. Ajaatya, powawijaakotya eeroka. Eerokarika Itomi Tajorentsi, ari payiite jaawiki.

⁴¹ Eejatzi ikimitaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaantayitziririni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi riraga warijeeyopaeni, eejatzi riraga aataperoteencharipaeni ishirontawentakari. Ikantzi:

⁴² —Rowawijaakotakiri apanipaeni anampijatzi, omaanta iroñaaka tee imatziro rowawijaakotya rirori. Thame aminawakiriita, rirotakirika awinkatharite kimitaka pikantzi, kameetha rayiite jaawiki iroñaaka. Rayiiterika jaawikika, ari aapatziyanakyaari aaka. Injii, injii, injii. ⁴³ Tema ipinkathatawitarira Tajorentsi rirori: rowawijaakoteriita iroñaaka. Aamaashitya aritaki rowawijaakoterimi itomi, rooma ikantzi: “Naakakya Itomi Tajorentsi”. Injii, injii.

⁴⁴ Eejatzi ikimitaka riraga koshintzi ikentakoteetakiri, ishirontzitaka rirori.

Ikamaki Jesoshi

(Mr. 15.33-41; Rk. 23.44-49; Jowa 19.28-30)

⁴⁵ Ikaataki oorya tampatsika, omapokapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi, roojatzi shaawitani. ⁴⁶ Rooteentsi okitejitanee, antawo ikaemanaki Jesoshi, ikantzi:

—Erii, Erii, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿iitaka pookantanari?”

⁴⁷ Ikemantawakariri riraga jeekaneentsiri, ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

⁴⁸ Roojatzi ishiyanaka atziri, rowiinkakiro piyonkashinkanari awishoowaantsi oowa kepishaari. Rojataakiro chekopikira rowaankakotanakiniri riraga Jesoshi, rajookawakiro. ⁴⁹ Omaanta ikantziri paashinipaeni:

—Eero pantziro. Thame aminawakiriita aririka ipokashitapaakiririka Iriiyashi rowawijaakoteriita. Injii, injii.

⁵⁰ Roojatzi rapiitziro ikaemi. Antawo ikaemi. Roojatzi ikamantanaka.

⁵¹ Ikamantaka Jesoshi, omapokanaka otzijagaanaka antawoni otzikaakiro janta Tajorentsipankoki inthomaenta. Tontari irona, otzikaakiro oomokira. Omapokanaka itanaka jenoki otzijagaanaka owaag, roojatzi jaawiki, apitemankitanaka. Eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye. Okotaanaki antawo mapi maawaeni. ⁵² Eejatzi rashitaryaakotanaka ijeekira

kaminkari, ipiriintanaka oshekini aapatziyariri Tajorentsi. ⁵³ Rimpaetaki ipiriintanaa Jesoshi, riyaaateeyanakini Jerojareeki. Ineeyawakirini oshekini atziri.

⁵⁴ Eejatzi riraga omperatariri joraaro eejatzi joraaropaeni riraga kem-poyaaakiriri riraga Jesoshi inaawakiro omoyeka kipatsi eejatzi inaawakiri riraga piriintayitaneencharini, inaawakiro otsitenitanaki, maawaeni. Roojatzi ithaawantanakariroña, ikantzi:

—Kyaaryo, rirotaki Itomi Tajorentsi.

⁵⁵ Eejatzi jaga, eeniro oshekini tsinani aminawaetawakiri riraga Jesoshi. Rootaki oyaawaetanakirini, opoñeeyakani Karireeyaki. Kijokiro owapiintanakitirini, oneshironkatzirini, opapiintzirini rowanawo. ⁵⁶ Okaatakiri Mariiya rowaga makaraarajato; paashini Mariiya rowaga riniro Jantyaako eejatzi Josee; eejatzi paashini rowaga riniro Jantyaako eejatzi Jowa, rirojatzi itomi Sewereeyo apite. Roojatzi oñaawakiri rirori, ikamanaki.

Romonkeetakiri Jesoshi omooki

(Mr. 15.42-47; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁵⁷ Rooteentsi otsitenityaanaki. Eeniro riyaaatanaki apaani riyotaanewoni Jesoshi iitachari Josee. Ipoñaaka irinta Arimateeyaki; rirotaki ashaagantzinkari. ⁵⁸ Riyaatashitanakiri riraga Peraato, ikantapaakiri:

—Kamaki Jesoshi. Nokowaki pishinetena naaneeri nomonkeeri omooki janta, riwetsikaetzinirinta kamatsiri.

—Jee, ari.

Roojatzi ikaemiri joraaro, ikantawakiri:

—Pishineteri irika raaneeri.

⁵⁹ Roojatzi riyataki rirori Josee, raakitzi, raanakiri, roojatzi rapinee-takotanakiri tokoyakira kitetatsiri. ⁶⁰ Roojatzi romonkyaanakiri omooki, rowaga owakira imokaetziro mapi impeetaki. Ipineero, rotzitakiro antawo mapi omookira, rashitakotantakariri. Roojatzi riyaatapithatanta-naari. ⁶¹ Eenitatsi eejatzi janta Mariiya, rowaga makaraarajato, eejatzi ojameto otsipatakawo. Opokaki, roojatzi ojeekaki okaakinira omoo. Aminakowenantawakariri rirori romonkyaanakiri.

Riyaataki joraaro ishentawitakawo omoo romonkyaagaetakirira Jesoshini

⁶² Rawijantanakawo kitejiri ikentakotantariri Jesoshi oetachari Kitejitsatsini rawijantanakarini Ronampiri Tajorentsi paerani Ejiipitoki. Okitejitanaki riyaatashitapaakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi wari-jeeyopaeni janta Peraatoki. ⁶³ Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, nokemawakiri ikantzi chapinki riraga amatawitantatsiri: “Nokame, roojatzi okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae”. ⁶⁴ Nokowaki potyaanteri joraaro iroñaaka ishentaperotero omoo janta romonkyaagaetakirinta. Raminaperotero roojatzi omonkaatantyaari kitejiri 3. Riyaatashitziirikari riyotaanewoni raanakirikari, roojatzi ikantzirikari atziripaeni: “Piriintanaa Jesoshi, rañagae”. Paerani osheki ramatawitantzini irinta Jesoshini, omaanta aririka raaneeri riyotaanewo rirori, ramatawitaperotzirikari irintapaeni anampijatzi, ikantzirikari: “Piriintanaa Jesoshi añagae”.

⁶⁵ Ikantawakiri rirori Peraato:

—¡Ajaa, joraaropaeni! Paanakiri janta raminaperoteroota omoo.

⁶⁶ Roojatzi riyaatantanaka, rashitakoperotakiri, roojatzi ishenteeyakironi riraga joraaro.

28

Ipiriintanaka irira Jesoshi

¹ Awijanaki kitejiri imakoryaantari, iroñaaka otominkotapaaki. Eeniro otsitenineentzi, opiyaka janta Mariiya makaraarajato, eejatzi otsipatakawo ojameto. Iyaatantari aminashityaawo omoo omonkyagaetakirinta riraga Jesoshini. ² Omopokanaka antawo omoyekanaka kipatsi rareetapaakaga ronampiri Awinkatharite, poñaaneenchari jenokinta. Ipokantapaakari ipinaapithatapaakiri mapi, roojatzi ijeekantapaakawo. ³ Osheki ishipakiryaa-paaki. Ikimitakawo raamorenkiranki tariito osheki ishipakiryaa-paaki. Kita-maaperori iithaari. ⁴ Oshekiroña ithaawantawakari rirori maawaeni joraaro. Tee imatziro ishewata, kimiwitaka kamanaki. ⁵ Roojatzi opokapaaki tsinanipaeni, othaawantapaakari eejatzi, omaanta ikantziro rirori:

—Eero pithaayi eerori. Niyotaki pipokashitawitari pamineri Jesoshi, riraga ikentakoteetakiri. ⁶ Tee añiiri iroñaaka, piriinta, añagae. Rooma ikantakiminikya paerani, monkaataka. Paminerotya romaryaanteetawitakaririka, tekatsi. ⁷ Iroñaaka intsipaete piyaate pikanteriita maawaeni riyotaanewo: “Ipiriintanakiri Tajorentsi Awinkatharite, añagae eejatzi. Reewatemi Karireeyaki. Iroñaaka piyaate eeroka, aritaki piñeeri janta”. Rootaki nopokantari nokantemi.

⁸ Roojatzi owaperotanakiroroña, eejatzi osheki okimoshiretanakiroña; iyaatanaki oshiyashitanakina naakapaeni riyotaanewo okantena. ⁹ Niyanki romopokapaakiro riraga Jesoshi, riwethatapaakawo, ikantziro:

—¿Eeroka?

Roojatzi iyotawakiri, iyaatashitapaakiri, otziwerowashitapaakari, roojatzi oerikapaakiri iitzikira. Osheki opinkathatapaakiri. ¹⁰ Roojatzi ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Piyaateeyini iroñaaka, pikanteri maawaeni niyotaanewo riyaaete janta Karireeyaki. Aritaki iñaapaakina janta.

—Jee, ari.

Ikantaki joraaropaeni: “Ikoshiteetakiri Jesoshini”

¹¹ Rootaki opokashitantanari okantapaakina, eejatzi irinta joraaropaeni riraga aminawitawori omoo ipiyanakawo nampitsikinta riyatashitanakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikamantapaakiri maawaeni oetarika awijaneentsiri. Ikemawakiri rirori. ¹² Roojatzi ipiyoteeyakirini jewatayitziririni joriyopaeni eejatzi aataperoteencharipaeni riyotaawakaaka, ikanteeyakini:

—¿Iroñaaka tsika akantyaaka amanakotantyaariri?

Roojatzi ikaemakaantakiri maawaeni joraaropaeni, ikantawakiri:

—Ajaa, koriki, osheki nopinatemi. ¹³ Rootaki pikanantyaariri atziripaeni: “Ragaetaatziri Jesoshini, rooma nomaanakitzi eechonkiini niyankiiteni tsiteniri. Okimitaka ipokapaaki riyotaanewopaeni Jesoshini raapaentziri”.

¹⁴ Aririka ikemakowentawakimi pinkathari, aritaki niyaataki naari janta nokamantakowentemi eero rowajankitanzimi.

¹⁵ Roojatzi raakiri koriki ipinateeyakirini jewatayitziririni joriyopaeni, riyataanaki itheeyawaetaka, imonkaatakiro maawaeni ikamantakiri. Rootaki ikantakiri maawaeni joriyopaeni roojatzi iroñaaka, tee riyotzi kyaaryooperorika rañagae Jesoshi.

Iñeeyeerini Jesoshi janta Karireeyaki

¹⁶ Paashini kitejiri niyaatanaki naaka riyotaanewopaeni Jesoshi 11 tonkaariki janta Karireeyaki ikenkithatakotakiri chapinki Jesoshi tekira ikamini. Tekatsi itsipatanewoni iroñaaka Joorashini, rooma kamaki.

17 Iñaanteeyapaakaririni, ipinkathaperotapaakiri, ikimoshirewentakiri. Omaanta apaanipaeni ikantashiretzi:

—¿Rirotakima Jesoshi?

18 Roojatzi Jesoshi romapokapaakina ikanteeyapaakinani maawaeni:

—Iroñaaka Pawa iitakina itzinkami jenokinta eejatzi kipatsika. 19 Rootaki notyaanantemiri piyaate maawaeniki nampitsi, piyoteeri maawaeni atziri raapatziyena, eekiro riyaatatyee rameentena, pithotyeyyanakironi maawaeni kipatsi. Aririka raapatziyakimi atziri riyotanakirorika naaka owawijaakotakiriri, kameetha pikaawoshitakoteniri Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri Pawa, eejatzi nokowakagaeyakiririni naari, eejatzi okowakagaeyakiririni Ishire Tajorentsi. 20 Eejatzi pikamanteeyerini maawaeni imonkaatero maawaeni kameethatatsiri nokamantakimiri eerori. Naari kijokiro nowanakimi, nokempoyeemi, eejatzi maawaeni aapatziyanari; roojatzi nopiyanteeyari nopinkatharitantapaakyaari kipatsikika.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Mateeyo

MARIKOSHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

*Rantayitzirini Jowa kaawoshitakotantziriri Tajorentsi
(Mt. 3.1-12; Rk. 3.1-18; Jowa 1.19-28)*

¹ Iroñaaka nokamantemiro kameethatsiri. Nokamantemi rowawijaakotantzi Jesokirishito. Tema rirotaki Itomi Tajorentsi. ² Paerani eenironi ijeekini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Rojankinatakotzitakarini Tajorentsi ikantziriri itomi: “Pikemina, notyomi. Notyaaanteri kenkithatakotemini, reewatanakimi. Tema ari ikanteri maawaeni atziri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethashiretanaki’.” ³ Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaanki-ityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini’ ”. ⁴ Aritaki monkaata-paaka ikantzitakarini paerani Iseeyashini. Jowa riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi ijeekaki janta tekatsinta atziri ipanko, ikimitakiro rojankinatakotzitakarini Iseeyashi paeraniperorofña. Ikantakiri maawaeni pokashitziriri:

—Pikenkithashiryagaeyakya, eero pikimita paerani. Aririka pookaperoteero pantawitari, aritaki nokaawoshitakotakimiri Tajorentsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani atziri ikaminthaaperotatziimi rirori, eero ikenkithashiryakoteemiro pantayiwitakarini.

⁵ Ikanta ipokashitapaakiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki owaero Joreeya, eejatzi maawaeni jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—Eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaki nawijakote, tema naapatziyaperotari Tajorentsi.

Roojatzi ikaawoshitakotawakiniri riraga Jowa maawaeni romitsitsiyaakotawakiri iñaakira iitachari Joriraani. ⁶ Tee ikithaatawo Jowa kameethatatsiri, inta ikithaatawo ontyagaantsi iwitzi kameeyo. Ishirikathakitakari mashitsimashi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri. Eejatzi ithotziri eechonkiini iyaa pitsi. ⁷ Ikenkithatakaapiintziri maawaeni atziri ikantapiintziri:

—Kaakitaki impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi; tema ranaakotakina, ipinkathariperotzi irinta. Osheki noñaakoweenkatziri irira, omaanta naaka tee noñaakoweenkata. ⁸ Nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, omaanta riraga impaetakinari ikithaatakaapaakaero Ishire, amitakotanteeri.

*Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi Jesoshi, eejatzi Jatanaashi
iñaantawitakari*

(Mt. 3.13-17, 4.1-11; Rk. 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Paashini kitejiri rareetapaaka Jesoshi janta ijeekinta Jowa. Ipoñaaka Najareeteki, jeekatsiri kipatsi iitachari Karireeyaki. Riraga Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi rirori iñaakira iitachari Joriraani.

¹⁰ Eenirowa othapyaaki iña, raminanaki jenokinta, roojatzi omapokapaaka iñaawakiro Ishire Tajorentsi, ayiitashitapaakiri Jesoshi, oshyapaakari jamomo. ¹¹ Ikematziiri Tajorentsi ikantziri:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentaperotakimi.

¹² Roojatzi aanakiri Ishire Tajorentsi tekatsinta atziri ipanko, okaankiityeenta. ¹³ Ijeekaki janta okaatani 40 kitejiri. Riraga Jatanaashi ipokashi-witakari iñaantawitapaakari, ikoyi rantakayerimi kaari kameethatsi. Eejatzi tekatsi atziri itsipatyaari janta, omaanta rojatekaakari koweenkayitatsirini piratsi, omaanta ineshironkatakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ipakiri rowanawo.

Ritantanakawori Jesoshi riyoyaakiri riyotaanewopaeni
(Mt. 4.12-22; Rk. 4.13-15)

¹⁴ Paashini kitejiri ragaetanakiri riraga Jowa omonkyaagementotsiki janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyanaka Jesoshi Karireeyaki. Ikaman-teeyakirini atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi rowawijaakotantzi. ¹⁵ Ikanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwentayiteeni Tajorentsi. Pikenkithashiryagaeya, pookaero panteeyirini eero pikimita paerani: tee pikameethawitani. Omaanta paapatziyeeyaarini Tajorentsi, pawijakotanteeyarini.

¹⁶ Paashini kitejiri ikinanaki Jesoshi ochereeteki inkaare jeekatsiri Karireeyaki. Iñaapaakiri Shimo, eejatzi rirentzi Antereeshi. Ishiryaatzi inkaareki: aritaki ikantapiinta, ishiryaaatapiintziri shima. ¹⁷ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaakimi paapatziyakaapi-intyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi rookantanakawo ishiryamento, royaatanakiri riyotaantyaariri. ¹⁹ Ro ijanthawitanaka eechonkiini, iñaapaakiri Jantyaako itsipatari rirentzi Jowa. Rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Ari ijeekaeyini ipitoki ishirikiro ishiryamento. ²⁰ Ikantapaaka Jesoshi, ikaemakotzitapaakari, ikantziri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatanteeyakarini rirori iroñaaka. Intsipaete rookanakiri iriri ipitoki, itsipatayitanakarini ikaatzi amitamotayitziririni ishiryaatzi. Ikantzi:

—Jatakinagapa, pawa. Noyaatyeeeri Jesoshi.

—Jee, piyaate.

Ikyapaaki Jesoshi ipiyoteeyantarini jorriyopaeni
(Rk. 4.31-37)

²¹ Roojatzi rareetapaa Jesoshi Kaperinawooki, ikaateeyirini riyotaanewopaeni. Rootaki saawaro, kitejitatsiri imakoreeyantarini jorriyopaeni, ikyapaaki pankotsiki ipiyotantapiintarira irira. Riyotaapaakiri atziri. ²² Riraga atziripaeni, rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Piñaakiri, kameetha riyotaantaperotaki, riyoperotzi irira. Tee ikimitari riraga iyotaapiinteyawiteerorini Iwaperite Tajorentsi: tee riyoperotzi irirapaeni.

²³ Eenitatsi janta shirampari kyaantariri kamaari. Ikaemakotawakiri Jesoshi, ikantawakiri:

²⁴ —Niyotakimi: eeroka riraga Jesoshi najareetejatzi, eejatzi eeroka Ito-mipero Tajorentsi raga kameethaperotatsiri. ¿litaka pipokashitantanari? ¿Areetakama pithonkaeyantenanari?

²⁵ Iñaashintsithatakiri rirori kamaari:

—¡Pimaeritewee! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

²⁶ Ari rompetawathataakaari shirampari, ishintsitanaki ikaemanaki, roojatzi rookantanaari kamaari. ²⁷ Eejatzi rotsikanateeyakarini atziripaeni maawaeni. Rojampitawakaanaka:

—¿Piñaakiroma imatakiri rantakiri? Owakira akemakiro iroka riy-otaakaeri. Eejatzi imatakiri kamaari, rotyaantakiri: ithaawantaperotakari, jatanee.

²⁸ Roojatzi intsipaete ikenkithatakotanteeyakarini maawaeni karireeya-jatzi.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Rk. 4.38-39)

²⁹ Ipoñagaeyaani pankotsiki ipiyotapiinanta joriyyopaeni riyateeyanakini ipankoki Shimo, eejatzi Antereeshi. Royateeyanakirini Jantyaako eejatzi Jowa.

³⁰ Ikamanteetawakiri Jesoshi:

—Ojaawamerikitatzi riyote Shimo. Eeniro jaga omaamentoki omaryaaka.

³¹ Ari riyataashitanakiro, ikathawakotapaakiro, piriintanaka. Roojatzi opeyantanaa ojaawamerikitziira, roojatzi opaeyantakarini rowanawo.

Ro saawaro retsiyatakotayitantakaririni Jesoshi mantsiyaripaeni

(Mt. 8.16-17; Rk. 4.40-41)

³² Rooteentsi itziroree oorya, ramayitakinirini Jesoshi maawaeni mantsiyari, eejatzi maawaeni kyaantariri kamaari. ³³ Maawaeni nampitsiwari ipiyoteeyapaakani omooki pankotsi. ³⁴ Ijeekaeyapaakini maawaeni mantsiyari, inashitachari imantsiyaripaeni. Retsiyatakoeyerini. Eejatzi ikantakiri kamaaripaeni:

—Pookaeyaneerini riraga pikyaantanewo, eejatzi pimaeriteeyeni.

Riraga kamaaripaeni, riyoteeyakirini Jesoshi rirotaki Tajorentsi, rootaki kaari ikowakaantari kamaaripaeni ikamanteri atziri.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri

(Mt. 4.23; Rk. 4.42-44)

³⁵ Rootzimateentsi okitejite, ipiriintanaka Jesoshi. Riyaatanaki janta tekatsi jeekatsini, ikenkithatakaeri Iriri. ³⁶ Ikowakowateeri Shimo eejatzi ikaateeyinira itsipateeyarini. ³⁷ Iñaantapaariri, ikantapaakiri:

—Ikowakowaeyakimini maawaeni atziri.

³⁸ Ari ikantawakiri rirori:

—Ari ikantawakaata. Thame aate paashinikipaeni nampitsi. Aritaki janta nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri, rootaki nopokantakari kipsatsikika.

³⁹ Ikinakinayitanakini, ithotyagaeyanakironi nampitsipaeni janta Karireeyaki. Ikenkithatakaapiintakiri atziri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyyopaeni, rowawijaakoeyakirini maawaeni kyaantariri kamaari.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Rk. 5.12-16)

⁴⁰ Paashini kitejiri riyataashitakiri patheenkari Jesoshiki. Patheenkari tee imatziro itsipatariri paashini atziri. Tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi. Ari riyataashitakiri rirori, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Tema eeroka pinkathari, pikaminthayena. Eenitatsi pitajorenka: pikoyirika petsiyatakoteena, ari pimatakiro.

⁴¹ Osheki retakotaperotawakari. Ari rakotashitawakiri, ipampitawakiri. Ikantawakiri:

—Jee, nokoyi: aritaki petsiyatakotee.

⁴² Roojatzi opeyantanaa iwathaawo, etsiyatakotanee. ⁴³ Rotyaanteeri, ikantaperotakiri:

⁴⁴ —Nokantemi: eerowa pikamantayitzirini paashini atziri, inta piyaatashiteri ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari etsiyatakoteemi, roojatzi ishineeteemi pipiyashiteri atziripaeni. Pimonkaatero ikantzirini Moeseeshi: powamaeniri Tajorensi pipira riyotantyaari atziripaeni etsiyatakoteemi.

⁴⁵ Ari riyaaanaki, omaanta ikamantakotayitakironi, maawaeni awijimotayitakiririni. Riyotakoeyakirini atziri Jesoshi, rootaki kaari riyaaantanaka nampitsiki. Ijeekakitzi janta okaankiityenta. Ipokashiiyakirini atziri poñaayitacharini paashinipaeniki nampitsi.

2

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri (Mt. 9.1-8; Rk. 5.17-26)

¹ Paashini kitejiri ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki. Ikemakoeyerini areetapaaka rirori ijeekapaaki pankotsinentsiki. ² Ipiyoteeyakani osheki atziri, yeekitaki pankotsiki. Tekatsi ikinapaaki paashini atziri rotzikaapaakiro omo. Ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi iñaani Tajorensi. ³ Ari inatakotapaakiri kijopookitatsiri. Ikaatzu 4 amiriri. ⁴ Tekatsi ikantya rontsirokyaaari Jesoshi, rotzikaakiri atziripaeni. Roojatzi rateetakaan-tanakari jenoki pankotsi. Imoontapaakiro kameetha, apatziro rothataakotakiri ijeekakira Jesoshi. Royiitakotakiri imaamentoki. ⁵ Riyotawakiri Jesoshi rameenteeyakarini riraga 4 amakiriri, rootaki ikanantakariri riraga kijopookitatsiri:

—Niyompari, ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

⁶ Eeniro jaga ijeekaki iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi.

⁷ Ikenkithashireeyakani rajankaneki rirori:

—¿litaka ikantashiwaetantari irika? Iitajorensitashitaka. ¿Tsika ikan-terika rowawijaakotantyaariri? Tema apatziro rowawijaakotantzi riraga Tajorensi.

⁸ Riyoshiryaakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿litaka pikenkithashiryaantari? ⁹ ¿litaka pomeentsitaperotachani? ¿Opomeentsitama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Eero nowashironkaemi, inta nowawijaakoteemi”? ¿Opomeentsitaperotama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Pikatziyane, paaneero pimaamento, pikatziyatziyawaetaneeya”? Eerorika imatziro, tema aritaki pishirontawentakina.

¹⁰ Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka nowawijaakotantyaariri.

¹¹ Rootaki ikantakiriri kijopookitatsiri:

—Nokantzimi, pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

¹² Roojatzi ikatziyantanaa, raaneero imaamento, ishitowanee. Iñeeyawaerini ijoriiyotzinkaritepaeni, ari rotsikanateeyanakarini. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotzi Tajorensi, tee añiuro paerani kimitawori iroka.

Riyoyaakiri Jesoshi Rewii (Mt. 9.9-17; Rk. 5.27-39)

¹³ Paashini kitejiri piyanaa Jesoshi othapyaaki inkaare. Ipiyotashiteeya-paarini eejatzi osheki atziri, riyotagaeyerini. ¹⁴ Roojatzi rowaaganaa eejatzi. Iñaapaakiri Rewii, riraga itomi Arijeeyo, ijeeki pankotsiki ipiyotapiintziri

koriki: ipiyotapiinteeyinirini oroomajatz. Riraga jorriyopaeni roonakari piyotapiintziriri koriki. Omaanta ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Thame poyaatanakina.

—Jee, thametaatyaaami.

Ari ikatziyanaka, royaatanakiri. ¹⁵⁻¹⁶ Ari riyateeyanakini ipankoki Rewii. Rowakagaeyapaakarini osheki oyaateeyiririni Jesoshi, riyotaanewopaeni, osheki piyotapiintziriri koriki, maawaeni. Eejatzi rakiyoteeyakirini osheki paashinipaeni kaari kameethatzinkaripaeni. Rareteeyapaakani iyotaantziriri Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Iñaakotapaakiri Jesoshi ikempiyeyakarini rakiyoteeyirini kaari kameethatzinkaripaeni. Rojampitapaakiri riyotaanewopaeni:

—¿litaka itsipateeyantaririni irikapaeni, rowaeyani? Tee ikameethateeyini.

¹⁷ Ari ikemawakiri rirori Jesoshi, ikantziri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri, intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Tee ro nopokantya nokaemeri kenkithashiryaaachari kameethatatsiri, inta riraga kaari kameethatatsi.

Riraga riyotaanewo Jesoshi tee itzitapiintya

¹⁸ Ikantaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa eejatzi riyotaanewopaeni warijeeyo. Apaani paeni atziri ipokashitziri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iroñaaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa, eejatzi ikimiteeyani riyotaanewopaeni warijeeyo. ¿litaka kaari itzitanta piyotaanewopaeni eerori?

¹⁹ Ari ikantawakiri Jesoshi:

—Okimitaka aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninka ikimoshirewenteeyerini. Raretapaakyaarika, ¿arima itziteeyapaakyaani rirori? Eero. Tema riweshiryaawentapaakyaari. Naakiro, iroñaaka nokaateeyirini naari niyotaanewopaeni: ¿litaka notzitakaantyaariri?

²⁰ Omaanta aririka rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, aripaetekya itziteeyanakyaani. Eejatzi iinja naari, nookaeyaneerini niyotaanewopaeni, rowashiretakoyanakinani, roojatzi itziteeyantanakyaani. ²¹ Tee

patsipetashitawo powawatziro. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminthananaka owakirari, eero omonkaagaakitanaa, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitawo powawatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Kameetha pipakaakiro paashini paapatziyawitariri roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari. ²² Napiitakiro noshiyakaawentemiro okaatzi niyoteemiri. Piyotzi

aakapaeni jorriyopaeni awetsikiri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzi owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitziro irintapaeni roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari.

Ikantawakaawentakawo saawaro

(Mt. 12.1-8; Rk. 6.1-5)

²³ Paashini saawaro ikinanaki Jesoshi pankirentsimashiki, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Ari niyanki rowiitanaki riyotaanewo okithoki teriiko, itayaakiro otaki, rowaeyawoni okithoki.

²⁴ Ari ikantziri warijeeyo:

—¿Litaka rowiitantawori okithoki, itayaawaetantakawo iroka kitejirika amakoryaantari? Tee okameethatzi. ¿Litaka ranantawori?

²⁵ Rakanakiri Jesoshi:

—¿Tema tee pikenkithashiryaneentziro Iwaperite Tajorentsi kenkithatakotziriri paerani Iraviirini, riraga jewawenantatsiri maawaeni jorriyopaeni? Tekatsi raye royaari, ayimatakiri itashe, eejatzi itsipateeyarini. ²⁶ Eeniro janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira: tee ishineteeyerini rowaeyaawoni maawaeni atziri, apatziro rowaeyaawoni ñanakowenantatsiripaeni. Omaanta ayimawitakari itashe Iraviirini. Riyaatashitakiri Awyataari, riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni, ikantziri: “Notasheyeyakini. Tekatsi nowaeyarini”. Ari ipawakiri paa: “Eenitatsi iroka, powapaeya”. Ari rowakawo, eejatzi rowakagaeyakarini itsipateeyarini. Kaari riroripaeni ñanakowenantatsiri, omaanta tee ikoyi Tajorentsi rowashironkagaeyerini. ²⁷ Pamine, riraga Tajorentsi riwetsikakiniri atziri kitejiri imakoreeyantyaarini. Tee ro riwetsikantyaanariri atziri iñaapinkathatero kitejiri. ²⁸ Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsiki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

3

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri kijopookitatsiri rakoki (Mt. 12.9-14; Rk. 6.6-11)

¹ Riraga Jesoshi riyatane eejatzi pankotsiki ipiyotantapiintari jorriyopaeni. Aritaki ijeekiri jaga: shirampari kijopookitatsiri rakoki. ² Raminashiiyawakarini atziri riraga iijanewo, joreririri: ikowaki riyote aririka retsiyatakoteeri saawaroki. Tee ishineteetziro retsiyatakoteetziro atziri saawaroki. Ikowaeyakini riroripaeni ikantakoeyerini: “Tee okameethatzi iroka rantakiri Jesoshi”. ³ Riraga Jesoshi ikantziri kijopookitatsiri rako:

—Pikatziyee, pipoke jaka niyanki.

Roojatzi riyaatantanaka niyanki, ikatziyantapaaka.

⁴ Roojatzi rojampiteeyakirini maawaeni amineentsiri:

—¿Kameethama aneshironkateri atziri kitejiriki amakoreeyantarini? ¿Arima owashironkayeri? ¿Okameethatzima owawijaakoteri? Teerikama, ¿pikowakima owamaeyerini?

Omaanta imaeriiyanakini. ⁵ Ikijanaka Jesoshi, ramineeyanakirini, eejatzi retakoeyanakarini riroripaeni. Tema ikijoshiryaanakitzi rajankaneki tee ikaminthaanteeyini atziri. Ikantziri shirampari:

—Powaankaero pako.

Ari rakotane, roojatzi retsiyatakotantanaa. ⁶ Ishitowaeyanakini warijeeyopaeni, riyatashiiyanakirini itsipamintharipaeni Eroreshi. Ikantawakagaeyakani:

—¿Tsitakya akanterika Jesoshi, owamaantyaariri?

Retsiyatakotantzi Jesoshi janta inkaareki (Mt. 4.24-25; 12.15-21; Rk. 6.17-19)

⁷ Riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni riyaatapitheeyanakirini warijeeyopaeni inkaareki ijeekapaaki apaniroeni, omaanta royaateeyanakirini osheki karireeyajatz, eejatzi joreeyajatz, ⁸ jerojareejatz, roomyajatz, jeekatsiri intasikeronta iñaaki Joriraani, maawaeni jeekatsiripaeni Tziiroki, Shiroomi, maawaeni. Ikemakoeyakirini itajonkantzi, rootaki riyaatashi-yantakaririni osheki atziri. ⁹ Ikantziri riyotaanewo:

—Pamakinawoota pitotsi, notetawakyaata: rawitsineeyapaakinanikari atziri. Rooteentsimi rowamayenami.

¹⁰ Ikanta Jesoshi rotetantakawo pitotsi ari ikenkithatakagaeyakirini atziripaeni kipatsiki, roojatzi rayiitantapaaka eejatzi kipatsiki. Osheki retsiyatakoeyawakirini mantsiyatzinkaripaeni. Riraga paashini mantsiyari rinteenaryaayitakirini atziripaeni, ikowaki ipampitantapaeyaariri Jesoshi awijakotanee imantsiyari. ¹¹ Riraga atziri kyaantariri kamaari rotziwerowashitapaakari ipinkatheeyakirini. Icheraanaki ifnaawaetakaakiri ikantziri:

—Jesoshi, eerokataki Itomi Tajorentsi.

¹² Ikantaperotziri Jesoshi:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Riyoyaakiri Jesoshi riyotaanewoperotyaari

(Mt. 5.1; 10.1-4; Rk. 6.12-16)

¹³ Paashini kitejiri itonkaanaki Jesoshi tonkaariki. Ikaemakaantakiri ikaatzi riyoyaakiri, ari ipokashiteeyakirini. ¹⁴ Riyoyagaeyakirini 12 shirampari, itsipaperoeyaarini. Iinja iiteri rotyaantanewo, tema rotyaanteeyerini ikenkithatakagaeyerini maawaeni atziripaeni ifnaani Pawa Tajorentsi. ¹⁵ Eejatzi ipakiri itajorenka, rookakaakowiritanantyaariri kamaaripaeni atziri.

¹⁶ Rirotaki riyoyaakiri riyotaanewo 12. Riyoyaakiri Shimo (iitakiri Peetero), ¹⁷ eejatzi Jantyaako itsipatakari rirentzi Jowa, (rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Iitakiri riroripaeni ifnaaka Wowaneerejeshi). (Akantziri aaka apaanteki: “Oshiyawori ofnaawaepookitzi”.)^{*} ¹⁸ Eejatzi riyoyaakiri Antereeshi, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (itomira Arijeeyo), Tareeyo, paashini Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni). ¹⁹ Eejatzi riyoyaakiri Joorashi (riraga karyotejatzi, aakaanterini injja Jesoshi).

Iitakaawitakari ikyaantakariri kamaari Jesoshi

(Mt. 12.24-32)

²⁰ Roojatzi ipiyanaa Jesoshi pankotsinentsiki. Ipiyoteeyaani eejatzi osheki atziri. Tekatsi ikantya rowaeya eejatzi riyotaanewo. ²¹ Ikemakotakiri Jesoshi isheninkapero, riyaatashitawitaari raaneerimi ipankoperoki. Ikantawakaanaka:

—Osheki ishinkiwentaka Jesoshi, tee ifnaakota, thame aaneeri.

²² Ipokashitapaakiri eejatzi jerojareejatzipaeni, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi. Ikantashitapaakari:

—Rirotaki Wereshewoo kyaantapaakariri ishireki Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni kamaari: rirotaki amitakotziriri rirori rotyaantziri iyamaarite, rootaki imatantakariri.

²³ Ikaemaeyawakirini Jesoshi, roshiyaakaawenteeyawakirini:

—¿Kyaaryooma ikyaantapaakina iwinkatharite kamaari? Pamine: ¿tsika ikantyaaka Jatanaashi rookaeya rirojatzi? Eero imatziro. ²⁴ Okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri nampitsiki, rookawakagaeyaarinika, jarima ijeekaeyaneeni kameetha? Eero. ²⁵ Eejatzi okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri pankotsiki, jarima kijokiro rowawaakaaneeya? Eero. ²⁶ Eejatzi ikimitaka, aririka Jatanaashi ikijerimi iyamaaritzinkarite, rookawakagaeyanimi, eeromi ijeekimi, inta aritaki ithonkawakaeakyaa-nimi. Rootaki. ²⁷ Eejatzi ikimita rirori koshitantatsiri: ithaawantari

* **3:17** Oshiyawori ofnaawaepookitzi okantakotziri: “shintsitziniriri rantawaetziniri Jesoshi rootaki iitantakariri”.

shintsiperotatsiri ikyapaankoteri ikoshitanyaariri rowaagawo. Aririka ipokashiteri, reewatapaakiri roerikapaakiri, roojotapaakiri shintsitatsiri, roojatzikya raantakyaawo oetarikapaeni rowayitzirini ipankoki.

²⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri: ineshironkateeyirini Tajorentsi maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Tema ipeyakoteniri okaatzi rantziri. Eejatzi, aririka ikantzimateeyawityaarini, ineshironkateeri eejatzi. ²⁹ Omaanta eero ineshironkateeri riraga kantzimatzirori Ishire Tajorentsi: ikanteetatyeyyaani ijeeki rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eerowa rawijakotee.

³⁰ Rootaki ikantakiriri Jesoshi. Ŋaakiro, ikantashiyawitakani inkaaganki: “Rirotaki iwinkatharite kamaari amitakotziriri Jesoshi”. Tema rootaki Ishire Tajorentsi amitakotziriri, kaari iwinkatharite kamaari.

Ikamantziri Jesoshi ninka isheninkatakari

(Mt. 12.46-50; Rk. 8.19-21)

³¹⁻³² Ikantaka ijeeki Jesoshi pankotsiki, ijeekimoeyapaakirini areeteeyapaakiririni. Roojatzi areetapaaka riniro, otsipateeyapaakarini rirentzipaeni eejatzi ritsiropaeni. Okatziyapaaka inkokironta, okantziri oŋaapaakiri: —Pikantenari notyomi.

Ari ikyaaashitanakiri, ikantapaakiri:

—Areetapaaka piniro, pirentzipaeni, eejatzi pitsiropaeni. Ojeekapaaki inkokironta, okowapaakimi.

³³ Rakawakiri:

—¿Ninka nanatatsiri? ¿Ninka yeeyitatsiripaeni?

³⁴ Roojatzi rookotantanakari jeekimoeyakiririni. Ikantanaki:

—Iroka nanaka. Irika yeeyika. ³⁵ Ninkarika antapiintzirori ikowakaeriri Tajorentsi: riroteeyakini yeeyi, choeni, nana. Nosheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeyanarini.

4

Roshiyakaawentziro Jesoshi inashitacharipaeni kipatsi

(Mt. 13.1-23; Rk. 8.4-15)

¹ Paashini kitejiri, rapiitakiri Jesoshi riyotagaeri janta othapyaakiinta inkaare. Ari ipiyotawentapaakari oshekini atziri. Ikanta Jesoshi iŋaawakirira roshekitapaaki atziri, rotetanaka pitotsiki, rotatsinkakiro eechonkiini niyankyaani inkaare, ijeekanaki iroŋaaka rirori. Tema oshekyaanzi atziri ikatziyashitakari othapyaaki. ² Ari riyotaayitakirini oetarikapaeni, eejatzi roshiyakaawentayitakironi okaatzi ikenkithatakotayitzirini. Ikantakiri iroŋaaka:

³ —¡Pikemena! Riyaatanaki pankiwaetatsiri janta rowaneki rookakitero okithoki teriiko. ⁴ Ari rookakitapaakiro okithoki teriiko. Eenitatsi apaanipaeni ookakitapaanchari awotsiki. Ikanta ipokapaaki jenokiweripaeni, rowapaakawo okaatzi rookakitawitakari irika shirampari janta awotsiki.

⁵ Eenitatsi paashini pariyapaentsiri okithoki janta mapipookiki, tee oshenkaawitapaaka, intsipaete oshookawitanaka. ⁶ Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi ojampiyashitanana. Tee oparithaperotzi, rootaki okamantanakari. ⁷ Opariyapaaki paashini okithoki kitocheemashiki. Okanta oshookawitanaka, okimotatawitanaka. Omaanta anaanakiro oshookanaki kitochee rootaki kaari okithokitantanaka. ⁸ Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apaanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹ Pikoyirika piyotakotero okaatzi nokenkithatakaakimiri paapatziyena iroŋaaka.

¹⁰ Jateeyaneeni atziripaeni ikaatzi piyotawentakariri Jesoshi, eeniro itsipateeyanaarini Jesoshi apanipaeni aapatziyariri eejatzi riyotaanewopaeni, riyaa tee pankotsiki. Ikanta rojampiteeyakirini rirori, ikanteeyakirini:

—Iyotaantsiri, ¿oetaka poshiyakaawentakiri inkaaganki okaatzi pikenkithatakiri?

¹¹ Ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, iroñaaka nokamantemiro eerori kaari piyotawita: aritaki piyotakiro tsika ikantari Pawa reewawenantzi. Riroma paashinipaeni atziri, eerowa nokantziri rirori inta noshiyakaawentashitayitaaanarini.

¹² Irintapaeni atziri rirotaki aminawitachari, tee iñeemaetawo okaatzi nantziri. Eejatzi rirotaki kemijantawitanari, teemaeta ikemathatziro oetarika nokantawitakariri. Rootaki kaari rookantawo okaatzi rantayitzirinira kaari kameethatatsi, eero ipeyakotzimaetanari Pawa rantziri.

¹³ Eejatzi ikantakiri:

—¿Tema pikemathatawakiro eeroka okaatzi noshiyakaawentakiri inkaaganki? Aririka napiitakimiro noshiyakaawentayitemironi, eerowa piyotakotawakiro eejatzi.

¹⁴ Riraga pankiwaetatsiri okithoki rirotaki oshiyakariri iyotaantzirori iñaani Tajorentsi. Rowaga okithoki oshiyakawo iñaani. ¹⁵ Rowaga awotsi opariyantapaakari apanipaeni okithoki oshiyakari atziri kemawitawakawori iñaani Tajorentsi, omaanta riraga Jatanaashi ipokapaaki imanomotakaapaakiri: tee raapatziyanaana. ¹⁶ Eejatzi iroka pariyapaentsiri mapipookiki, rootaki oshiyakaawentachari apanipaeni atziri kemawitawakawori iñaani Pawa, intsipaete iroñaaka ikimoshirewentawitanakawo. ¹⁷ Pankirentsi okaatzi kaari tzimaperotatsi oparitha, intsipaete okamanaki. Iroka roshiyakawo riraga atziri ikemijantawitaka roojatzi rowashironkagaetakiri, aririka ikijeetakiri. Rootaki intsipaete rookantanaawori ikemijantawita. ¹⁸ Rowaga kipatsi kitocheemashiteentsiri oshiyakaawentziri kemathatawitawakawori iñaani Pawa Tajorentsi, ¹⁹ omaanta ikenkithashiryaapiintziro jeekayitatsirini jaka kipatsikika, ikimoshirewenteyironi rashitayitarini. Eekiro ikowanakitzi rashaagawotya, oetarikapaeni, rootaki rookantaawori ikemijantawita. ²⁰ Omaanta iroka kameethari kipatsi oshiyakaawentziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Aritaki raapatziyaperotakawo, eejatzi raapatziyakaaperotakari paashinipaeni atziri. Apaani raapatziyakaakari 30, paashini raapatziyakaakari 60, paashinipaeni raapatziyaperotakaakari 100.

*Roshiyakaawentakirini Jesoshi ootamentotsi
(Rk. 8.16-18)*

²¹ Eekiro riyaatatzi ikantakiri Jesoshi:

—Akowakirika ootakotya ¿arima owakiri ootamentotsi kowitziki inthomaenta? ¿Arima amanakiri ootamentotsi? ¡Eero! Tema akowatzi oyeri ootamentotsi jeñokiini okoñeetyaantyaari aminanteeyaarini maawaeni.

²² Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ²³ Pikoyirika piyotero kameetha, ari pikemaperotawakiro iroka nokamantakimiri.

²⁴ Paashini ikantakiri eejatzi:

—Pikenkithashireeyawo iroka pikemakiri. Aririka eechonkiini paapatziyawakyaawo nokamantzimiri, ari eechonkiini piyotawakiro. Aririka osheki paapatziyaperotawakyaawo, ari osheki piyotawakiro, niyotaaperotakimiri. ²⁵ Riraga aapatziyawakawori niyotaakiriri, eekiro niyaataty

niyotaaperoteri. Riraga kaari aapatziyawakawori nokamantawitakariri, eero riyotzi oetarika, tema ipeyakotakiro eechonkiini riyowitari.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi okithoki shookatsiri

²⁶ Eejatzi ikantzi:

—Tema ipinkathariwenteeyakaeni Tajorentsi. Roshiyakari atziri jatatsiri rowaneki ipankitziro okithoki. ²⁷ Imaapiintzi tsiteniriki, ikakitapiintzi kitejiriki. Shitowathowatanaki iwankiri, okimotatanaki. Tee riyotakotzi-maetawo tsika okanta oshookantakari. ²⁸ Oshookaki kipatsiki: ewatanaki othowaki, roojatzi owaatotantanaka, roojatzi owathatantanaka. ²⁹ Aririka ojampatanaki okithoki, ichekakoetero, tema monkaatapaaka rowiitan-teetyaawori.

Roshiyakaawentziniri moshitaaja

(Mt. 13.31-32; Rk. 13.18-19)

³⁰ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Tsika nokantemirorika noshiyakaawentemiroka tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika akanteroka akenkithatakotantyaa-wori? ³¹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja. Omaanta rowaga okithoki, tee okimitawo paashinipaeni kithokitatsiripaeni: okaerikitziini kameetha. ³² Aririka apankitero, oshookanaki. Okimotatanaki, anaayitanakironi paashinipaeni pankirentsitayatsirini. Antawotayitanakini owaempekipaeni, aritaki raampeyakaawo shiwankitayatsirini.

³³ Aritaki ikantapiinta Jesoshi, roshiyakaawentapiintziniri atziri riyotaantyaariri iñaani Tajorentsi. Aririka eechonkiini ikemakiro, ari eechonkiini riyotakiri: oshekirika ikemawakiro, ari osheki riyotakiri.

³⁴ Riyotaantariri tema roshiyakaawentapiintziniri. Omaantakya riyotaanewo, ithotyagaeyakinirini riyotaaperoyakirini.

Romaerintakiro riraga Jesoshi tampyaa

(Mt. 8.23-27; Rk. 8.22-25)

³⁵ Itziroryaanaki oorya, ikantziri Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Thame amontyaanee intatsikeronta inkaare.

³⁶ Roojatzi riyaatapithatantanakari ikaatzi piyotawentakariri.

Ari ijeekaki Jesoshi rirori pitotsiki. Roteteeyapaakani riyotaanewopaeni roojatzi imontyaakotantanaka. Eejatzi imontyaakotanaka apanipaeni atziri ikaatzi piyotawenteeyakaririni, ikinakoeyanakini paashiniki pitotsi.

³⁷ Imontyaakomintheeyani ari omapokashitakari niyankyaani inkaare antawo tampyaa. Antawo otamakaari, otetaatapaaka pitotsiki roowiteenchami itsitsiyakotemi. ³⁸ Omaanta imaatzi Jesoshi rirori janta opataki pitotsi, rotziitotaka. Ikaemanakiri iroñaaka riyotaanewo, ikantziri:

—¡Iyotaanari! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinke!

³⁹ Ari ikaakakiri Jesoshi, ipiriintanaka, ikaemakotakiro tampyaa, ikantziro:

—¡Aritaki pitampyaataki!

Ikantziro eejatzi inkaare:

—¡Pimaerite!

Okanta iroñaaka tampyaa awijanaki, maeritanee inkaare. ⁴⁰ Roojatzi ipithokashitantanakari Jesoshi ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—¿litaka pithaawantari? ¿Tekirama pameentaperotana naaka?

⁴¹ Tema antawo ithaawaeyanakini riyotaanewopaeni, tekatsi ikanteeyanakini. Okanta ojamaniityaaki, rojampitawakagaa, ikantawakaeyani:

—¿Ninkama irika, romaeryaantakawori tampyaa, eejatzi romaeryaantakawori inkaare? ¿Rirotakima Tajorentsi?

5

Rookakaakowentakiri Jesoshi shirampari ikyaaantashiretari kamaari (Mt. 8.28-34; Rk. 8.26-39)

¹⁻² Rareetakaakari Jesoshi intatsikeronta inkaare, ari rareetakaapaakari iipatsiteki karaarajatzi. Ro raatakoeyapaakani kipatsiki. Intsipaete iñaawakiri Jesoshi shirampari kyaantashiretariri kamaari. Ishiyashitawakiri Jesoshi ipoñaaka janta kitataarewontsimashiki, ³ ari ijeekawaetzi rirori. Tema tekatsi aaweerini oojoterini karenathakira.

⁴ Okantawitaka roojotantawitapiinteetariri kijothari rakoki, eejatzi iitzi, omaanta itzimpejakopiintayitakni. Tekatsi monkaatzityaarini ishintsini.

⁵ Ikantatyaani, riyaatapiintzi tonkaariki. Ikaemakaematapiintzi, itowae-tapiinta mapikipaeni. Tema ishinkiwentakaakari iyamaarite.

⁶ Riraga shirampari iñiitawakarira inteena ipokaki Jesoshi, ishiyashitakari rareetapaakari, rotziwerowashitapaakari, ipinkathatapaakari.

⁷⁻⁸ Ikanta Jesoshi, iñaawakirira shirampari ikyaaantashiretariri kamaari, icheraakotawakiri, ikantziri:

—¿Kamaari, pookaneeri shiramparira!

Irika shirampari, antawo icheraanaki ikantakaakarira iyamaarite, ikantanaki:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari? Eeroka Jesoshi, itomi Tajorentsipero. Nokantemi iroñaaka eero powashironkaana.

⁹ Roojatzi Jesoshi rojampitakiri irika kamaari, ikantakiri:

—¿Tsika piitaka?

Rakanakiri kamaari, ikantziri:

—Nowaero Oshekyaaantzi. Rootaki noetantari, tema osheki nokanta nojeekantari irika shirampari. ¹⁰ Teera nokoyi potyaantena naakapaeni paashiniki kipatsi.

¹¹ Ari ijeekaki eejatzi janta oshekyaaantzi chaancho tonkaariki, ikaatzi 2.000, rowawaeteeyani. ¹² Ikantanaki kamaari, ikantziri Jesoshi:

—Ari nokoyi potyaantena janta chaanchoki, nojeekanteeyapaakyaarini inthomaenta.

¹³ Ari ishinetakiri. Rookaeyaneerini shirampari, ishirinkashiteeyanakarini chaancho, ikyaaanteeyapaakarini. Roojatzi ishiyeeyanakani riraga chaanchopaeni impeetaki, ari ithonkaeyakani: ipiinkaeyapaakani inkaareki pooo, pooo, pooo.

¹⁴ Ikanta irikapaeni shentziriri chaancho, iñaakirowa okaatzi awijeentsiri, antawo ithaawaeyanakini iroñaaka. Shiyeeyanakani, ikantapaakiri ikaatzi jeekaeyatsirinipaeni okaakinira. Intsipaete antetanaka ñaagantsi. Pokaeyanakini atziripaeni ramineri iitarika awijimotakiriri chaancho.

¹⁵ Riyaatashiteetakiri Jesoshi, iñeetapaakiri riraga shirampari ijeekantawitari kamaaripaeni. Ijeekaki ikithaataawo iithaari, kameethatane. Tema iñeetapaakirira, antawo ithaawanteeyapaakarini. ¹⁶ Ikanta irikapaeni ñaakiriri inkaaganki Jesoshi okaatzi rantakiri, ikanteeyawakirini paashinipaeni atziri owakira pokapaentsiri okaatzi awijeentsiri inkaaganki. Ari okaatzi ikantawakiriri tsika ikanta iñaakiri ipiinkantakari chaanchopaeni. ¹⁷ Ikanta ikemaeyawakinira atziripaeni, ikanteeyakirini:

—Jesoshi, iroñaaka tee nokoyi pipokimotena nonampiki, pipiyakiri.

¹⁸ Ikanta ikemawakira Jesoshi, roojatzi rotetanaa pitotsiki. Ikantawitawaari iroñaaka irika shirampari rookakiniri iyamaaritepaeni, ikantziri:

—Jesoshi, nokoyi noyaataneemi.

¹⁹ Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Eero poyaatana, piyaate pinampiki tsikarika ijeeki pinampijatzipaeni. Pikantapaeri maawaeni okaatzira awijimotakimiri. Pikantapaeri eejatzi: “Ineshironkatakina Nowinkatharite”.

²⁰ Ikemawakirira irika shirampari, roojatzi riyaatane janta inampiki. Ikantakiri inampijatzi eejatzi riyataki maawaeni paashiniki nampitsi janta iipatsiteki oetachari Tekaaporishi. Ikantapaeri osheki atziri okaatzi awijimotakiriri.

Ikanta ikemaeyawaerini ikenkithawaetapae, osheki itzimaetyaashi-yanakani.

Retsiyatakotziro Jesoshi jokaatzirori iraa

(Mt. 9.18-26; Rk. 8.40-56)

²¹ Ikantanaka imontyaanaka Jesoshi intatsikeronta inkaare. Ipiyoeyakan-inta osheki atziri janta othapyaakiini. ²² Rareetapaaka shirampari iwaero Jaero, riraga jewetakaayitziririni ijorriyotzinkaritepaeni janta pankot-siki ipiyotantapiintarira. Iñaapaakiri, rotziwerowashitapaakari Jesoshi ri-wethatantapaakariri Jesoshi. ²³ Ikantaperotapaakiri:

—Rooteentsi okame nishintyo. Pipoke pipampitakitero awijakotanta-neeYaari roori, eero okamanta.

²⁴ Ari royaatanakiri, roojatzi royaatayitanakirini osheki piyotawentariri, rawitsinaawakaanaka. ²⁵ Ari okaataki tsinani jokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsi. ²⁶ Osheki raawinteetawitakawo, thonkapaaka oorikite omaanta eekiro iyaatatzi ojokaatziro iraa. ²⁷⁻²⁸ Okemaki ikantakoeYirini Jesoshi: “Osheki retsiyatakotantzi”. Ojatekanakari oyaateYiririni okinaapaaki itapiiki. Okenkithashiryaanaka: “Aririka nopampitziteri imaatha, aritaki netsiyatakotee”.

Ari opampitzitawakiri imaatha, kaatakotane oJokaatziro iraa. ²⁹ Okemawakitya tsinkaririri, awijakotane. ³⁰ Eejatzi rirori intsiPaete ikemashitawakawo itajorenka. Ari ipithokashitanakari oyaatziriri, ikantziri:

—¿Ninkama pampitzitakinawori nomaatha?

³¹ Rakanakiri riyotaanewo, ikantanakiri:

—Tema piñiri roshakitaki oyaatayitzimirini. Rawitsinaayitakimini. Eekiro pikantatzi: “¿Ninkama pampitzitanawori nomaatha?”

³² Raminaminayitanakini ikoyi iñeeri pampitzitakiriri imaatha. ³³ Roori tsinani, osheki othaawanaki ompetatanaka, tonki, tonki, tonki. Iyotaki awijakotanaki. Otziwerowashitapaakari, oñaaperotantariri. Othotyakiro okantaperotakiri maawaeni. ³⁴ Ikantziro:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Iroñaaka piyaate, pikimoshiretee. Tema etsiyatakoteemi.

³⁵ Tekiraata ithonkiromi ikenkithawaetakayiro, ipokaeyapaakini ronampiripaeni riraga Jaero. Ikantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. ¿litaka poñaashirenkantariri irika iyotaantatsiri?

³⁶ Ikemawakiro Jesoshi iroka ikantapaakiriri. Ikantziri:

—Jaero, eero pikantashiryaashita, inta pameentena naaka.

³⁷ Tekatsi ishinete oyaatanakirini, inta ishinetakiri riraga Peetero, Jantyaako itsipatanakari rirentzi Jowa. ³⁸ Roojatzi rareeteeyapaakani ipankoki Jaero. Iñaapaakiri atziripaeni: ikaemaeyakini, rowashire-takoeYakawoni, riraakoeyakawoni. ³⁹ Ikyaaapaaki, ikantapaakiri:

—¿litaka pikaemakotantawori? ¿litaka piraakotayitantaworini? Tee okamaperotzi ewankawo, omaashita.

⁴⁰ Ishirontawenteeyawakarini, roojatzi roemishitowaeyapaakirini. Raanakiri iri eejatzi iniro, eejatzi riyotaanewopaeni, ikyashita-paakiro janta omaryaakanta ewankawonta kamawiteencharira. ⁴¹Roerikawotapaakiro. Ikantziro rashi ipaanteki:

—Tarita komi.

(Akantziri aaka apaanteki: “Ewankawo, pañaagae”). ⁴²Roojatzi añaaantanaa, opiriintanaa, sherok, anashitanaa. Okaatiki ojarentsite 12, rootaki omatantaari anashiwaeta. Rotsikanateeyanakawoni osheninkapaeni.

⁴³Ikantaperotziri rirori:

—Eerowa pikamantayitzirini atziri okaatzi piñaakiri nantakiri. Ari iroñaaka pipero owanawo.

6

Riyaataki Jesoshi Najareeteki (Mt. 13.53-58; Rk. 4.16-30)

¹ Roojatzi riyaaantanaa Jesoshi, areetapaa inampiki rirori. Royaateeyeerini riyotaanewo. ²⁻³ Roojatzi kitejiri imakoryaantapiintari, riyotaantapae janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Rotsikanatawakari osheki kemawakiriri. Itheenkaeyakirini Jesoshi, ikanteeyini:

—Tema rirotaki asheninkapero aari. ¿Tsika ipoñaakaakawoka iroka riyotaantziri? ¿Tsika ikantakari itajonkantayitantakarini? ¿Kaarima irika wetsikapiintzirori jeekamentotsi? Rirotaki otomi Mariiya, tema rirotaki rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Joorashi, eejatzi Shimo. Eejatzi ritsiropaeni, tema ojeekimoteeyakaeni jaka.

⁴Ikantzi Jesoshi:

—Iñaaperoyakirini atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta rirorika kamanantawityaawoni inampijatzi osheki itheenkiriri.

⁵ Kyaaryo inampiweri itheenkaeyakirini riraga Jesoshi, rootaki kaari itajonkantapiinanta janta inampiperoki. Apatziro ipampitayitzirini apaanipaeni mantsiyatzinkari, retsiyatakotayitzirini. ⁶ Omaanta tee raapatziyeeyarini inampijatzi, rootaki rotsikanatantanakari riraga Jesoshi, ikenkithashiryaaka: “¿litaka kaari raapatziyeeyantanani?”

Rantayitzirini riyotaanewopaeni Jesoshi (Mt. 10.1-15; Rk. 9.1-6)

Ikinakinayitanakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitanakini.

⁷ Eejatzi riyoyaakiri riyotaanewo 12. Imatakaakiri rowawijaakotantyaariri kyaantawitariripaeni kamaari. Roojatzi rotyaanteeyakirini; itsipatawakaanteeyanakarini, apitepaeni riyaatayitanakini nampitsikipaeni.

⁸Ikantaperotawakiri:

—Aririka piyaatanaki, tekatsikya paanaki. Eero payi poyaari, eero payiro pithaate. Eejatzi eero payi piyorikite. Omaantakya paanaki pikotzi. ⁹ Eejatzi pijapatotanakya, omaanta eero paanaki paashini pimaatha.

¹⁰ Eejatzi ikantawakiri:

—Tsikarika pijeekapaaki, aritaki pijeekaarikotapaaki, roojatzi piyaantakya paashiniki nampitsi. ¹¹ Eerorika raakameethateeyawakimini janta nampitsiki, eejatzi eerorika ikemijanteeyawakimini, ari pishirinkanaki potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Omaanta ari rowashironkaakiripa Tajorentsi iinja.

¹² Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikamanteeyakirini atziri-paeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi, inta pookaero.

¹³ Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari. Ijeetantayitakarini oyeenka oriwo osheki mantsiyaripaeni, retsiyatakoeyakirini.

Riraga Erooreshi rowamaakaantakiri Jowa kaawoshitantatsiri.
(Mt. 14.1-12; Rk. 9.7-9)

¹⁴ Osheki kemakoeyiririni Jesoshi, rootaki ikemakotantakariri eejatzi pinkathari iitachari Erooreshi. Ikantayitzi atziripaeni:

—Rirotaki Jowa kaawoshitantatsiri, kamawiteenchari: piriintanaa. Rootaki ipiriinanti itajorentsizira.

¹⁵ Eenitatsi paashini kantayitawitacharini:

—Rirotakirika Iriiyashini: piriintaachari.

Paashini kantayitatsirini eejatzi:

—Rirotaki kamanantzirorini ifaani Tajorentsi. Roshiaari kamanantayitziirorini ifaani Tajorentsi paerani.

¹⁶ Ikemakotantariri riraga Jesoshi, ikantzi Erooreshi:

—Rirotateekityaami Jowa. Nohekakaantawitakari ikentsiki omaanta piriintanaa eejatzi.

¹⁷⁻¹⁹ Ari paerani Erooreshi raapithatakiri rirentzi iina. Iita rirentzi Jiripi, ro iinantawitarini, Eroriyyashi.

Riraga Jowa ikantapiintawitakari Erooreshi:

—Tee okameethatzi paapithateri pirentzi iina.

Okijanakiri Eroriyyashi, okowaperotaki owamaakaanteri, omaanta tee ikoyi riraga oemi. Osheki oñaashirenkapiintakiri, rootaki raakaanantakariri Jowa, romonkyaakaanakiri omonkyaagamentotsiki.

²⁰ Ipinkathatawitakari riraga Jowa, riyotziri ikameethaperotzi, raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki kaari ikowanta rowamaakaanteri. Tema ithaawakaawitayaari Jowa, ikenkithatakaapiintziri. Raapatziyawitawo ikantziriri Jowa, omaanta tee riyotzi tsika ikantya. ²¹ Monkaataka kitejiri ikoñaatantakari paerani Erooreshi. Rowakagaeyakarini osheki inashitayitacharini jewatatsiripaeni karireeyajatzi. Rootaki kitejiri owamaakaanantakyaariri rowaga Eroriyyashi Jowa. ²² Okyaapaaki ishinto roori janta rowaeyaninta opirantakotapaakiri. Ifaaperotawakiro kameetha riraga Erooreshi eejatzi itsipateeyarini. Ikantziro ewankawo:

—Pikowakotena iitarika pikoyiri. Aritaki nopakimi. ²³ Ifaakina Tajorentsi, riyotzi eero namatawitzimi. Oetarikapaeni pikowakotakinari, aritaki nopakimi. Pikowakirika nopagaantemi noepatsite, aritaki nopakimi kashetani.

²⁴ Shitowanee roori, ojampitapaakiro iniro:

—¿Oetaka nokowakoteriri?

Akawakiro roori:

—Ro pikowakoteriri iito Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

²⁵ Intsipaeete opiyashitanaari pinkathari. Okowakotapaakiri, okantziri:

—Nokoyi iroñaaka pipakotenawo piratoki iito riraga Jowa.

²⁶ Osheki rowashiretanaka. Tema aritaki ikantakiro inkaaganki: “Eero namatawitzimi”. Eejatzi ikemaeyawakirini maawaeni itsipateeyakarini. Tee iroñaaka ikowae ramatawitero. ²⁷ Ari rotyaantakiri owamaantatsiri, ikantawakiri:

—Pamakinawo iito Jowa.

Ari riyataanaki janta romonkyaakirinta, ichekapaakiri ikentsiki. ²⁸ Ramakotakiro piratoki iito, ipapaakiro ewankawo. Roori, owaakiniro iniro. ²⁹ Ikemakotakiri riyotaanewoni Jowa, ari riyataashiiyakirini. Raaneero iwatha ikitatero.

Rowakaakari irira Jesoshi osheki atziri
(Mt. 14.13-21; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-15)

³⁰ Paashini kitejiri ipiyayitaani riraga rotyaantawo Jesoshi. Ikanteeya-paakirini maawaeni rantayitakirini. Eejatzi ikantakoeyapaeroni maawaeni riyotaanteeyakirini. ³¹ Osheki atziri piyotawenteyapaakaririni Jesoshi. Apanipaeni jatayiteeni, eekiro ipokatzi paashini, rootaki kaari imatanta rowaeyaani rirori eejatzi riyotaanewo. Ikanteeyakirini irirapaeni:

—Thame ayowaeyanakini, aate janta tekatsinta atziri amakoryaawakiita eechonkiini.

³² Roojatzi riyaaateeyanakini, ikinakotanaki pitotsiki. ³³ Omaanta iñeeyawakirini oshekini atziri, riyoteeyanakirini tsikarika riyaaate. Ipoñaayitanakani ipankokipaeni, ishiyashitanakari, ishirethapyaatanakawo othapyaakini. Ranaakoeyakirini rirori, royaapaakiri. ³⁴ Imitaanaki riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni, iñaapaakiri osheki oyaakiriri. Roojatzi osheki retakoshiryaaperotapaakari roshiyakaantapaakiri owisha kaari ishenteetzi. Osheki riyotagaeyapaakirini oetarikapaeni. ³⁵ Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikantapaakiri:

—Iroñaaka ajeekaki jaka tekatsi pankotsi, tekatsi owanawontsi. Eejatzi itsiteniityaanaki oorya. ³⁶ Okameethatzi potyaanteeyerini atziri riyaaateeta owantsiki, nampitsikipaeni. Ramanantapaente rowanawo.

³⁷ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri riraga riyotaanewopaeni:

—Piperiita eeroka owanawontsi.

Ikantawakiri riroripaeni:

—¿Pikoyima niyaate namanantakite owakagaeyaaririni atziripaeni? Osheki opinata: eero imonkaata koriki.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Tsikama okaatzika owanawontsi? Piyaate, paminakitero.

Ari iñaakitziro, ikantapaeri:

—Apatziro apawakooni okaatzi paa, eejatzi apite mereto.

³⁹ Ikantawakiri:

—Poejeekiri atziripaeni jaga katawomashiki. Pipiyoteeyerini, eejatzi pinashiteeyakyaarini.

⁴⁰ Ari ipiyoteeyakirini, ijeekaeyanakini. Apanipaeni piyoteenchari ikaatzi 100 atziri, rinashitaka paashinipaeni piyoteenchari ikaateeyini 50. Eenitatsi osheki paashinipaeni piyoteenchari. ⁴¹ Ari raakiro riraga Jesoshi paa eejatzi mereto, raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri:

—Ariwee, Pawa, eerokataki pakinawori iroka noyaarika.

Ikagaakiro paa. Ipayitakirini riyotaanewopaeni roshirinkakirini piyoteenchari. Eejatzi mereto, royiitakiniri maawaeni atziri, ⁴² ari rowaeyakani. Ikemaeyanakani, tee ithonkanakiro owanawontsi.

⁴³ Raayiteeroni tzimagaantapaentsiri, riyeekiteeyironi kantziriki okaatzi 12. ⁴⁴ Ikaateeyini owaenchari 5.000 shirampari, eejatzi tsinanipaeni, eejatzi eentsipaeni.

Ranashaatawo irira Jesoshi inkaare

⁴⁵ Roojatzi rotyaantakiri riraga Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Thame potetanakya pitotsiki. Peewateeyenani intatsikeronta inkaareki, janta Wetheeraki: notyaanteeyeriniita ipankokipaeni irika piyoteenchari.

—Jee, ari.

⁴⁶ Ikanta riyaaatanaki atziripaeni roojatzi riyaaatanaki riraga Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Tajorentsi ⁴⁷ Tsiteniriki eekiro

oepiyakotziri tampyaa. Ari iniyankitakotanaki inkaareki riyotaanewo, omaanta eeniro ijeekaki rirori apaniroeni tonkaariki. ⁴⁸ Ikanta iñaakiri riyotaanewo, ikomakomateeyawitanaawoni riyotakiri makoempokitapaaki. Ari riyaatashitanakiri rirori. Ranashaatanakawo inkaare, tee itsitsiyi. Roowiteenchami rawijanakirimi ⁴⁹ roojatzi iñeeyantawaarini, ranashaatapaakawo inkaare. Iiteeyawitawakarini peyari. Ari ikaemaeyanakini:

—jEeeee! jKaakitaki peyariwee!

⁵⁰ Ari iñeeyawakirini maawaeni. Ithaawaeyanakini. Intsipaeete iñaanatapaakiri rirori:

—Piweshireeyanakyaaeni. Naaka pokatsi. Eero pithaawantana.

⁵¹ Rotetapaaka pitotsiki itsipateeyapaakarini roojatzi opeyantanaa tampyaa. Riweshiryaawentari eejatzi osheki rotsikanateeyanakarini.

⁵² Iñeeyawitakarini inkaaganki itajonkiro paa omaanta tekira ikenkithashiryakoperotari irira rirotaiki Tajorentsi. Tema eeniro okijotzimoneentakiri rajankane.

Rantayitzirini Jesoshi janta Jenejareeteki

⁵³ Imontyaantanakawori, rareeteeyapaakani Jenejareeteki. Raatakoeya-paakani. ⁵⁴ Rayiiteeyapaakini, intsipaeete riyoteeyawakirini atziri.

⁵⁵ Ishiyashiteeyawakarini. Ramakoeyakinirini mantsiyatzinkaripaeni ishitashiki, janta ijeekapaakira Jesoshi, aritaki janta raakotanakiniri.

⁵⁶ Ikinakinayitzi owaaninikipaeni nampitsi, nampitsikipaeni antawo, eejatzi owantsikipaeni. Tsikarika ikinayitzi Jesoshi ipiyotayitakinirini mantsiyaripaeni. Royiitakinirini niyanki nampitsiki, ikanteeyawakirini:

—Pishineteenawo nopampitzitawakimiro opatziyaakiki piithaari.

Ari rawijakoeyaneeni maawaeni pampitzitawakiriri iithaari.

7

Rameteeyarini joriyopaeni

(Mt. 15.1-9)

¹ Ikanta ipokapaaki warijeeyopaeni, eejatzi apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ipoñaaka Jerojareeki. Ipiyotawentapaakari Jesoshi.

² Iñagaeyapaerini riyotaanewo, rowaeyani tee ikiwawakota: tema tee ikiteshiretzi. Ikanteeyini: “Aririka oyaa, ityaaowo akiwawakotya akameethashiretantyaari”.

³ Riraga warijeeyo rameteeyawoni rootzimateentsirika roya ikiwawakoperota. Tema rameteeyawoni maawaeni joriyopaeni. Rooma eerorika ikiwawakota eero royiita. Imonkaatayitzironi riyotaantapiintzirini itakaantaworini.

⁴ Aririka ipoñagaeya janta nampitsiki niyanki, eerorika ikiwawakoperotapaa eero rowa paa. Eejatzi imonkaatashitayitakawoni osheki oetarika riyotaayitziririni atziripaeni. Ikiwapiinteeyironi iwajoni, iwachakate, iyotsironakite; maawaeni.

⁵ Ari rojampiteeyapaakirini Jesoshi:

—¿Itaka kaari imonkaatantawo piyotaanewo riyotaantayitzirini itakaantaworini? Irika iroñaaka owaencharika tee ikiwawakota ipeyakotakiro okantziri kaminagaantsi: eeniro rantani. ⁶ Ikantanakiri Jesoshi:

—Osheki pamatawitantayitzini, tema poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikamantakotzitakinimi paerani Iseeyashi. Rojankinatagini, ikantzi: “Irika atzirika ikantawaetashiteeyakinani: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini. ⁷ Ratsipetashitakawo

rotziwerowashitana; roshiyakaawaetashita iñaaperotana. Ra-matawitashitayitakarini ijoriyotzinkaritepaeni: ikantawitari iroka riyotaawitariri kimiwitaka rootaki Iwaperite Tajorentsi”. Kyaaryootaki iroka ikantzitakarini Iseeyashi.

⁸ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Pookanakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta paapatziyashitanakawo riyotaanteeyirini atziri. ⁹ Aritaki pitheenkakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta pikowashitaka pimonkaatero riyotaantayitzirini itakaantaworini. ¹⁰ Tema ikantziri Moeseeshini: “Otzimatye pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’ ”. ¹¹ Omaanta pikantashitapiinteeyawitarini atziri: “Aririka pikashiyakayeri Tajorentsi piyorikite, ari pipaperoteri. Rashironkaawaetyaarika piri, piniro, pikanteri: ‘Eero nomatziro nopemiri koriki: irika *koriwaka*, tema nokashiyakaakiri Tajorentsi noorikite noperiri’ ”. ¹² Aritaki iroñaaka tee pishinetziri ajoriiyotzinkaritepaeni retakotaneeyaari iriri, riniro. ¹³ Pikowakaakiri raapatziyawo piyotaapiintziriri, omaanta piyotaakiri itheenkakiro ikantziri Tajorentsi. Aritaki pikantapiintari: pookakaayitzirini ajoriiyotzinkaritepaeni raapatziyawowa Iwaperite Tajorentsi.

Ikamantakotziro Jesoshi owaariperotzirori ashire
(Mt. 15.10-20)

¹⁴ Rapiitakiro ikaemaeri riraga Jesoshi piyoteeyencharini ikanteeyirini:

—Pikemaperoeyenani maawaeni. Nokoyi pikemaperotena nokantemiri. ¹⁵ Okameethatzi owaeyaawoni oetarikapaeni, eero añiuro antani: tekatsi okantero owanawontsi ashire. Omaanta aririka pikenkithashiryaakotyaawo kaari kameethatatsi, eejatzi piñaawaeterorika kaari kameethatatsi, rootaki owaariperoteroni pishire. ¹⁶ Eerokapaeni kemayitakirorini okaatzi nokantakimiri, pikenkithashiryaakotyaawo.

¹⁷ Ithonkakiro riyotaakiri eejatzi rookaneeri piyotawentari, roojatzi ikyaapae pankotsiki Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni. Rojampitapaeri irira:

—¿Oetaka poshiyakaawentziniriri inkaaganki?

¹⁸ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tee pikemawakina inkaaganki? Oetarikapaeni owayityaarini okameethatzi, eero añiuro antani. Tema piyotawakiro. ¹⁹ Rooma eero omatziro owaariperotziro ashire, inta iyaataki asheetoki, roojatzi ashitanteeyawori.

Rootaki riyotaayitziririni okameethataki oetarika rowaetari. ²⁰ Eejatzi ikantziri:

—Omaanta pikenkithashireerorika kaari kameethatatsi, eenitatsi pan-tani. ²¹ Rooma pikenkithashiryaakaworika pajankaneki pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori maawaeni: pishirontyaawo tsi-nani kaari payi, pishirontyaari shirampari kaari payi, pikoshite, powa-maante, ²² osheki pikowaperotero oetarikapaeni rashitayitarini paashini-paeni atziri, pantero kaariperoripaeni, pamatawitante, piñaathantanya, piñaawenawaetya pikowaperote pikimityaari ashaagantzinkari, pikantzimateri atziri, pikantakaaperotya, tee piyoteeyironi pantero kameetha. ²³ Kyaaryo, pikenkithashiryaawo pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantawori: rootaki powariperotantakari.

Retsiyatakoteero Jesoshi ishinto shirojeniishiyajato
(Mt. 15.21-28)

²⁴ Roojatzi riyaatanees Jesoshi Tziiroki. Ijeekapaaki pankotsinentsiki, tee ikowawita riyoteeterimi. Omaanta tekatsi ikantya imanapithatyaari atziri. ²⁵ Ojeeki janta tsinani, ikyaatawitakawo ishinto kamaari. Oke-makotawakiri roori Jesoshi, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari.

²⁶ Kaari joriyyo, opoñaaka Shirojeniishiyaki. Okantapaakiri:
—Ikyaatakawo nishintyo kamaari, petsiyatakoteenawo.

²⁷ Roshiyakaawentashitanawo, ikantawakiro:
—Nitawakyaariita nojoriyotzinkarite netakotyaari. Tee okameethatzi aapithateeri rowanawo eentsite aperi otsitzi.

²⁸ Roori akanakiri:
—Jee, kyaaryo. Ari ijeekita rirori otsitzi otapinaki raperotayitzironi rowanawopetokipaeni eentsite.

²⁹ Ikantaneero:
—Jee, kameetha; kyaaryo pikantakiri. Kameetha piyaatee iroñaaka, awi-jakotanees pishinto.

³⁰ Opiyanaaga opankoki. Oñaapaero ishinto, omaryaaka omaamentoki, awijakotanees, tema yowanees owamaarite.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri matakempitatsirini

³¹ Roojatzi rowaagakaantanaari Jesoshi riyotaanewo, ikinanee Shirooki, roojatzi kirinkanta Joriraaniki, roojatzi rareetapaa inkaareki owaero Karireeya. Ikinanaki ochereeteki intatsikeronta Karireeya janta Tekaa-porishiki. ³² Ramaetapaakiniri shirampari amashitzinkari inthomaenta ikempita, kaari kematsi eejatzi imajontzitzii. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri, petsiyatakoteeri.

³³ Riraga Jesoshi rookaneeri piyotawentariri, apaniroeni itsipatanakari matakempitari. Romonkyaakiniri rakoempeki ikempitaki. Reewatakiro rakoempeki, ipampitakiri ineniki. ³⁴ Raminanaki jenokinta, ikenkithatakaakiri Tajorentsi roojatzi ikantziri ipaante rashi:

—jEpetal!

Akantziri aari añaaneeki: “Piwitaryaaneeya”. ³⁵ Iwitaryaanaa ikemantari. Opeyanaa imajontziwita, kameetheenkatanees iñaawaetanees.

³⁶ Rapiitapiintawitari ikantziri:

—Eerowa pikamantakotana.

Omaanta tee ikemijantaperotziri, eekiro ikamantakotanakitziri.

³⁷ Eekiro rotsikanateeyanakityaarini Jesoshi. Ikanteeyini atziripaeni:

—¿litakakya? Okameethaperotantari rantayitzirini. Imataperotakiro Jesoshi maawaeni rantayitzirini. Kemanee amashitzinkari inthomaenta ikempita, eejatzi riraga majontziwitachari, iñaawaetakaagari.

8

Rapiiteero Jesoshi roshekyagaero paa
(Mt. 15.32-38)

¹ Paashini kitejiri ipiyoteeyakani eejatzi osheki atziri, tekatsi rowaeyaarini. Riraga Jesoshi ikaemiri riyotaanewo, ikantawakiri:

² —Netakoeyakarini irikapaeni. Ro netakoeyantakaririni 3 kitejiri itsipateeyakinani, tee rowa. ³ Agaeyakirini itashe. Eenitatsi apanipaeni poñechari inteena: aririka notyaanteeyawiteeyarini iroñaaka ipankoki, ari ishipetawathanaki niyanki awotsiki.

⁴ Rakanakiri riraga riyotaanewo:

—¿Tsika akantyaaka akemakagaeyantyaaririni paa? Jaka tekatsi atziri jeekatsini.

⁵ Rojampitakiri:

—¿Tsika okaatzika jeekaentsiri paa?

Ikantzi:

—Okaatzi 7.

⁶ Ikanteeyakirini piyotawenteeyaririni:

—Pijeekaeyeni katawomashiki.

Raakiro paa, ipaasonkitziri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakinani naaka riyotaanewopaeni, noshirinkaeyakinirini piyoteenchari. ⁷ Eenitatsi eejatzi mereto apanipaeni. Ipaasonkiwentakiri eejatzi. Roojatzi ikantziri riraga riyotaanewo:

—Pipaeyerini eejatzi mereto.

⁸ Roojatzi nowaeyakani, nokemaeyanakani. Naayiteeroni tzmagaantapaentsiri, nowaero kantziriki. Okaatzi yeekitaatsiri 7. ⁹ Ikaateeyini owaenchari 4.000 shirampari. Roojatzi rotyaanteeyeerini:

—Piyaateeyeeni pipankokipaeni.

Ikowawita warijeeyo iñeerimi Jesoshi itajonkantayitzini

(Mt. 15.39–16.4; Rk. 12.54-56)

¹⁰ Itsipateeyanaarini riyotaanewo, roteteeyanaani pitotsiki. Niyaateeyaneeni janta Tarimanootaki. ¹¹ Ari ipokapaaki warijeeyopaeni. Ikiyathatapaakiri, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkantayitani niyotantemiri eerokatakirika Tajorensi, roojatzikya aririka nomatero naapatziyemi.

¹² Osheki okantzimoneentanakari Jesoshi. Ikantzi:

—¿Iitaka ikowaeyantarini maawaeni atziri noñaayeri notajonkante? Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero noñaayimiro notajonkantayitani.

¹³ Roojatzi riyataakaantanaari riyotanewo, rotetanaa eejatzi pitotsiki. Riyaatanee, imontyaanaa intatsikeronta.

Ikantziri Jesoshi: “Ramatawitzimikari warijeeyo”

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ipeyakoeyanakironi riyotaanewo raanakiromi rowanawo pitotsiki, inta apaani paa raanaki. ¹⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Paamawentyaawo tapiyakaawori paa, rashitari warijeeyopaeni, eejatzi rashitari Erooreshi.

¹⁶ Roojatzi ikantawakaanaka, ikanteeyini:

—Tekatsi paa ashi, rootaki ikanantakaeri: “Paamawentyaawo tapiyakaawori paa”.

¹⁷ Riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikantawakaantari: “Tekatsi paa ashi”? ¿Iitaka kaari pikemaperotanta? ¿Iitaka kaari piyotanta? ¿Pikijoshiryaakitzi pajankaneki?

¹⁸ Otzimawita poki, ¿iitaka kaari piñaanta? Otzimawita pikemantari, ¿iitaka kaari pikemanta? ¿Iitaka kaari pikenkithashiryaantaawo

¹⁹ noshekyaantakawori paa? Okaatawita apawakooni paa, ikaatzi owakawori 5.000 shirampari. Ari pagaero tzmagaantapaentsiri. ¿Tsikama okaatzi yeekitatsiri kantziriki?

Ikanteeyawakirini:

—Okaatzi 12.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi paashini, okaatzi paa 7, ikaatzi eejatzi owakawori 4.000. Pagaero eejatzi tzmagaantapaentsiri. ¿Tsika okaatzika kantziri piyeekitakiri?

Ikanteeyirini:

—Okaatzi 7.

²¹ Ikantziri:

—¿Tekirama iroñaaka piyotawakiro? Tee ro nokenkithatakoteri paa inkaaganki, omaanta nokenkithatakotzi riyotaantziri warijeeyo eejatzi Erooreshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kaari kokichaatsini

²² Ikantaka rareeteeyanakani Wetheeraki. Ramaetapaakiniri Jesoshi kaari kokichaatsini. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri ikokichaataneeyaari.

²³ Ari ikathatanakiri kaari kokichaatsini, raanakiri othonkapaakanta nampitsi. Reewakitapaakiri rokiki, ipampitakiri rokiki. Rojampitakiri:

—¿Kokichaateemi?

²⁴ Raminanee, ikantzi:

—Jee, kokichaawitaana noñaawitaari shiramparipaeninta, omaanta tee ikonaataperotzi, ikimitzimotashitakina inchatopaeni ranashiteeyani.

²⁵ Rapiiteeri eejatzi, ipampiteeri rokiki. Roojatzi ikokichaaperotanee, etsiyatakotaperotanee. Raminanee, koñaaperotanee maawaeni. ²⁶ Ikantziri Jesoshi:

—Eerowa pikinanee nampitsiki pikamantzirikari atziri oetarika awijimotakimiri. Apatzirokya powaneero pipankoki.

Riraga Peetero riyotakotziri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi (Mt. 16.13-20; Rk. 9.18-21)

²⁷ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, itsipatanaari riyotaanewopaeni. Riyaa-teeyanakini janta Sesareeyaki riwetsikakaantakiri Jiripi. Niyankitanaki awotsiki, rojampitayitakirini riyotaanewo:

—¿litaka ikenkithashiryakotanari atziripaeni? ¿Ninkama naaka?

²⁸ Rakanakiri, ikantanakiri:

—Apaanipaeni aamaayiteencharini eeroka Jowani kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Irira paashinipaeni raamaakimi eeroka riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Iriiyashi. Paashinipaeni ikantzi eeroka inashitachari kamanantzirorini iñaani Tajorentsi piriintaachari.

²⁹ Rojampiteeyakirini:

—Eerokakya, ¿litaka pikenkithashiryakoeyanarini?

Rakanakiri Peetero, ikantakiri:

—Eerokataki naamagaeyakarini paerani: eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi.

³⁰ Roojatzi ikanantanakiri:

—Eerowa iroñaaka pikamantakoperotzitanaata, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Ikanteeyirini Jesoshi: “Nokemaatsitawenteeyemini” (Mt. 16.21-23; Rk. 9.22)

³¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyotagaeri eejatzi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaiki jaka kipatsikika. Iinja osheki nokemaatsitawenteeyemini. Kyaaryo, itheenkakina aataperoteenchari atziri, eejatzi jewatayitziririni ñanakowenantatsiri, eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: itheenkayenani, rootaki rowamaakaanantenari iinja. Nokamawitakya, omaanta okaate 3 kitejiri, roojatzi nopiriinanteyya.

³² Aritaki ikantaperoeyawitakarini. Riraga Peetero raanakiri inteeneeni, ikantakiri:

—¿litaka pikanantawori iroka? Tee okameethatzi pikame.

³³ Roojatzi ipithokashiiyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni, ramineeyanakirini. Roojatzi ishintsithatakiri Peetero, ikantziri:

—Pikimitakari Jatanaashi. Piyaate. Eeroka pikenkithashiryaaashitakawo ikenkithashiryaaari atziripaeni. Tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi.

Tsika akantyaaka aakapaeni oyaatantyaariri Jesoshi
(Mt. 16.24-28; Rk. 9.23-27)

³⁴ Roojatzi ikaemakiri Jesoshi piyoteencharipaeni eejatzi riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Aririka pikowaki poyaateeyenani, eero pantziro kaari kameethatatsi pikowashitayitarini eerori. Poyaateeyanakinani, pikyaaryoowenteeyenawoni maawaeni nokowakaakimiri: omawitya aririka pikamakotena.

³⁵ Tekirarika piwetsika pikamakotena, patsipetashita piyeeki, ari piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka piwetsikakya pikamakotena, eejatzi aririka paapatziyakaayitenarini paashinipaeni atziri eero patsipetashitawo: pikanteetatyeyaani pañe janta jenokinta. ³⁶ Aririka pashiteeyawoni maawaeni jeekayitatsirini jaka kipatsiki, omaanta piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, tema patsipetashitakawo pashitayityaawoni oetarikapaeni. ³⁷ Naakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi jeekakaantemiri janta inampikinta. ³⁸ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyaneë janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika notsipatapaakyaari maawaeni ronampiri Pawa riraga kameethatatsiripaeni, notajorentsi perotapaaki: nokimityaari Pawa. Rootaki okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentzimotakaakyaari kaariperotatsiri naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakapaemi eeroka aririka nopiyee.

9

¹ —Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri. Pamine, akaateeyakini iroñaaka jaka. Eerotzitarika pikamiteeyani, aritaki piñaawaena nopinkathariperotapaaki, notajorentsi tapaaaki.

Irira Jesoshi ipaashinitzimotanakiri riyotaanewo
(Mt. 17.1-13; Rk. 9.28-36)

² Awijanaki 6 kitejiri. Raanakiri Jesoshi riraga Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa, reewatanakiri janta antawo tonkaari. Ari jeekapaaki irirapaeni. Ipaashinitzanaki Jesoshi, ipaashinitzimotanakiri oyaatziriri.

³ Oshipakiryaaanaki imaatha okitamaamawoperotanaki osheki. Jaka kipatsiki tee añiuro kitamaari kimityaawoni iroka. ⁴ Romapokapaakiri ikoñaatzimotapaakiri Iriiyashini eejatzi Moeseeshini, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. ⁵ Iñaawaetashiwaetanaka Peetero:

—Iyotaanari, tema okameethataperotzi pamakinaka jaka noñaantakimiri. Iroñaaka nokowaki niwetsikaeyenimi 3 pankoshintsipaeni: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi rirori Iriiyashi.

⁶ Ithaawaperotayitanakini osheki, rootaki kaari riyotanta Peetero iitarika ikanterimi. ⁷ Otzikaapaakiri menkori. Omapokanaka iñaani Tajorentsi menkoriki, ikantakiri:

—Rirotaki notyomi nonintaperotziri, paapatziyaperotyaaari.

⁸ Intspaete raminawitanaari riyotaanewo, tekatsi riroripaeni, inta apaniroeni Jesoshi. ⁹ Roojatzi ipiyanteeyanaani, roerinkaeyanaani. Ikan-taperotziri Jesoshi:

—Eerowa pikantakotzirokya iroka piñaakiri iroñaaka. Aririka piñaakina nañagae eejatzi, ari pikenkithatakotero okaatzi piñaakina. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsiki.

¹⁰ Ari ikemaeyawitakarini, roojatzi rojampitawakaantanaka iitaka iroka ikantziri Jesoshi: “Nañagae eejatzi”. ¹¹ Roojatzi ikanteeyantakarini rirori-paeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotaantanewo Tajorentsi”. ¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹² Riraga Jesoshi rakanakiri, ikantanakiri:
—Kyaaryo ikanteetzi: “Riro itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, rowameethateeyapaakirini maawaeni”. Tema naaka rojankinatakotzitarini paerani: “Osheki ikemaatsityaawo, eejatzi osheki itheenkaetawakiri”. ¿Iitaka rojankinatantawori iroka? ¹³ Iroñaaka nokantemi: aritaki ipokapaentzi paerani paashini Iriiyashini. Ikantaminthatziri atziri osheki rowashironkaakiri, imonkaatakiro rojankinatakotziteetakirini paerani. Eejatzi ikimitena naari.

Retsiyatakotziri Jesoshi kyaantariri kamaari
(Mt. 17.14-21; Rk. 9.37-43)

¹⁴ Roojatzi ipiyanteeyanaani janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni paashini. Iñeeyapaakirini itsipateeyapaakarini osheki piyotawentakari. Ijeeki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, iñaanatziri ipiyapiyawaanteeyakarini riraga riyotaanewopaeni Jesoshi. ¹⁵ Ari iñeeyawakirini Jesoshi ipokae, rotsikanataperotawakari. Ishiyashiteeyanakarini, riwethateeyawakarini. ¹⁶ Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka piñaanatawakaanteeyarini?

¹⁷ Rakanakiri apaani shirampari, ikantziri:

—Iyotaanari, namakimiri notyomi. Ikyaanatakari kamaari, romajontzitanakari. ¹⁸ Aririka ishinkiwentakaapaeyaari, rowariyaakiri kipatsiki, ishimoretakanakari, ratsikaekitakaanakari, ikijopookitakaanakari. Nokantawitari piyotaanewo: “Petsiyatakoteeri”. Teewee, tee imatziro.

¹⁹ Rakanakiri Jesoshi:

—Atziri theenkantanari. Tee paapatziyimaetana. ¿Tsika okaateka piyoteeyantyaarini? Niyotaapiintawitakimiri, omaanta tee paapatziyeyawakawoni. Intsipaete, pamakinaritya pitomi.

²⁰ Ari ramakiniri. Riraga kamaari, iñaapaakiri Jesoshi. Rapitziwitakaanakari eentsi, ipariyakaanakiri kipatsiki, pok. Ipiñaapinaataakaanakari, ishinkanawatzitakaanakiri ipaanteki. ²¹ Riraga Jesoshi rojampitakiri iriri eentsi:

—¿Tsika okaatzika itantanakariri?

Rakanakiri:

—Eeniro reentsitapaaki. ²² Osheki itaakaapiintari paamariki, eejatzi ipinakayitapiintakirini iñaaki. Ikowawita rowamaerimi. Pitajonkantzirika, pineshironkateena, petsiyatakoteenari.

²³ Ikantziri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari: “Pitajonkantzirika”? Pameentanarika, aritaki imatakimiro eeroka Tajorentsi oetarikapaeni.

²⁴ Ishintsitanaki ikantziri iriri eentsi:

—Nameentawitzimi. Teerikama nameentaperotzimi, pamitakotena nameentaperotantemiri.

²⁵ Riraga Jesoshi iñaawakiri ishiyashiteeyapaakarini osheki atziri. Ishintsithatakiri kamaari, ikantziri:

—Eerokataki kamaari. Pimajontzitakaantzi, eejatzi pamashikempi-tatakaantzi. Iroñaaka nokantaperotemi: “Pipakagaeri, eero pipiyantari eejatzi”.

²⁶ Riraga kamaari ikaemakaanakiri eentsi, rapitziwitakaanakari roojatzi rookaneeri. Riraga eentsi ikimiwitakari kamatsiri. Osheki kantayitatsirini: —Kamaperotaki.

²⁷ Omaanta ikathawakoteeri Jesoshi, ipiriinteeri, ikatziyanaa rirori, sherok. ²⁸ Roojatzi ikyagaeyapaeni pankotsiki. Riyoteeyanakani riyotaanewo, rojampiteeyirini:

—¿litakakya kaari nomatantawo naari netsiyatakoteri?

²⁹ Rakanakiri:

—Osheki ishintsitzi riraga kamaari, rootaki kaari pimatantari pet-siyatakoteeri riraga shinkiwentawitachari. Eejatzi maawaeni kimiteeyaririni, eero pimateeyirini apaniroeni. Apatzirorika pitzitawentyaari Tajorensi eejatzi pamanaperoteri, ari ramitakotakimi rirori powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

Rapiitakiri Jesoshi riyotaanewo, ikantakiri: “Aritaki nokame”
(Mt. 17.22-23; Rk. 9.44-45)

³⁰⁻³¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta, ikina-nee Karireeyaki. Ari ikowaki rirori riyoteeri riyotaanewopaeni apaniroeni, rootaki imanantanakari riyaatayitaneeni. Ikantanakiri irirapaeni:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: rooteentsi raakaanteetena. Rayena atziri rowamaena. Ari nokamaperotawitakya, ari okaate 3 kitejiri, eejatzi nañagae.

³² Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Ithaawan-teeyanakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Tsika akantyaaka apinkathariwenante iinja
(Mt. 18.1-5; Rk. 9.46-48)

³³ Ikantaka rareeteeyapaakani Kaperinawooki, ijeekaeyapaakini pankot-siki. Rojampitziri Jesoshi riyotaanewo:

—¿litaka pikantawakaari awotsiki?

³⁴ Imaeriteeyanakini rirori, ipashiwenteeyanakani; rooma ikantawakaanaka janta awotsiki, ikantzi:

—Iroñaaka akaateeyinika, ¿ninkama anagaenika apinkatharite?

³⁵ Roojatzi ijeekantapaakawo Jesoshi jeekamentotsi. Ikaemakiri riyotaanewo, ikantziri:

—Aririka pikoye pipinkathariwenante, petakoeayarini maawaeni atziri, eejatzi pamitakoeyerini, pineshironkaeyerini.

³⁶ Ramakiniri apaani eentsi. Rojatekapaakiniri niyanki, rawithak-itawakiri. Ikantziri:

³⁷ —Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina naari. Eejatzi okimitaka, aririka pinintashiretena, tee apatziro naaka pinintashireperotena, omaan-takya eejatzi Pawa otyaantakinari.

Rowawijaakotantzi paashini aapatziyariri Jesoshi
(Mt. 10.42; Rk. 9.49-50)

³⁸ Roojatzi riraga Jowa ikantanakiri:

—Iyotaanari, noñeeyakirini shirampari, ikantzi: “Naapatziyakari Jesoshi, rootaki nookantakariri kamaari”. Tee iroñaaka akaateeyerini rirori jaka, rootaki nothañaakotantariri.

³⁹ Ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaa kotari. Tema naaka nomatakaakiri itajonkantzi. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. ⁴⁰ Ninkarika kaari kijaneenteeni rirotaki atsipateeyarini. ⁴¹ Aririka riyotawakimi atziri eeroka aapatziyanari, rootaki ikaminthaantawakimiri ipawakimi pimiri, omawitya aririka okaate eechonkiini, aritaki ipinatakiri Pawa. Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri.

Koweenkatatsiri antakirorika kaari kameethatatsi
(Mt. 18.6-9; Rk. 17.1-2)

⁴² Eejatzi irika eentsi, aapatziyanari: aririka pantakayeri kaari kameethatatsi, aritaki rowashironkaaperotakimi Tajorentsi. Okameethatawitami pikamityaami paerani, eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari; rootaki kaari nowashironkaantemimi. ⁴³ Eenitatsi iroka noshiyakaawentemiri: iroñaaka piyotantyaari tee okameethatziroña pantero kaari kameethatatsi. Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatziiri piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatziroña otzime apite pako eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okanteetatyeeyaani amoreki. ⁴⁴ Eero janta ikami chowitsi, eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁵ Eejatzi aririka antakayemiro piitzi kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatzi eenitatsi apite piitzi: eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁶ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁷ Eejatzi aririka aminakayemiro poki kaari inimotziiri Tajorentsi, pikithokireero, pookero. Ari okameethatziiri kashetaakini pikyaapae janta ipinkatharizinta Tajorentsi. Rooma otzimaawityaarika apite poki: iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁸ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁹ Eeroka aapatziyeeyakinari, rootaki ikijanteeyantemirini kaari aapatziyeeyanarini. Aririka paapatziyeeyenani, ari piñeero opomeentsitzimotemi. ⁵⁰ Okameethatzi tziwi. Omaanta aririka opeyanakya owatyorite, tekatsi okantya okatyotanee eejatzi. Ari pikimitya eerori: pikempoyeero iñaani Tajorentsi pajankaneki paakameethatawakaanteeyaari. Tema okameethatzi: pikantyaani paakameethatawakagaeyaani, maawaeni. Tema pikimitakotakawo tziwi.

10

Riyotaakiri Jesoshi atziri: “Eero pookaero piina”
(Mt. 19.1-12; Rk. 16.18)

¹ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, ikinakaaneeri riyotaanewopaeni Joreeyaki. Eejatzi riyaaatee intatsikeronta Joriraani. Ipiyotawentapaari eejatzi osheki atziri, riyotagaeyapaerini. Tema aritaki rameteeyawoni riyotaantapiintzi.

² Ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawita ikompitakayaarimi Jesoshi, rootaki rojampitanteeyapaakaririni:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Oshinetama rookaero shirampari iina?

³ Rakanakiri riraga Jesoshi:

—¿Oetakama rojankinatakirini Moeseeshi pikemijantaperotantyaawori?

⁴ Rakaeyanakirini rirori:

—Rojankinarini Moeseeshi oshinetziri atziri rookaero iina. Tema okantzi: “Aririka pikoyi pookaero piina, pityaawo, pojankinateniro paperi pikan-teero: ‘Iroñaaka nookaemi’. Roojatzikya pimatantyaawo pookaero”.

⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Tee ikowakaantziro Tajorentsi pookaero piina, omaanta eerokapaeni tee añiuro pikenkithashiryaantari, rootaki rojankinatantakimirori Moe-seeshi paerani iroka. ⁶ Paeraniperoroña ritantakawori riwetsikantaki Tajorentsi, riwetsikakiri shirampari eejatzi tsinani. ⁷ Rootaki rotsi-paryaantyaariri shirampari iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowantanakyaawori iina. ⁸ Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani. Omaanta aririka raaki iina kimitanaa apaani ikantaka: kijokiro rowawakaanakya. ⁹ Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

¹⁰ Roojatzi ijeekantapaa pankotsiki. Rojampitapaeri eejatzi riyotaanewo:

—¿Tsika okantaka iroka pikantakiri?

¹¹ Ikantziri:

—Ninkarika ookeroni iina aririka ragae paashini tsinani, tema iñaathatzimotaawo iinaperoni. ¹² Eejatzi okimitya roori tsinani, aririka ookaeri oemi, agaerika paashini shirampari, tema oñaathatzimotaari oemiperoni.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Rk. 18.15-17)

¹³ Ikanta ramaetapaakiniri eentsipaeni, ikantapaakiri Jesoshi:

—Pipampiteri eejatzi pikanteri Tajorentsi kameetha ijeekakagaeyerini irika eentsipaeni.

Omaanta ikantawakiri riyotaanewopaeni:

—Eero pamiri eentsipaeni jaka, rocheempitaririkari iyotaanari.

¹⁴ Tee inimotanakiri Jesoshi rantakiri. Ikantanakiri:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika, tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimiteeyaririni rirori.

¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotzimiri, irika eentsipaeni rameenteeyakarini Tajorentsi. Riroma riraga kaari oshiyarini eentsi, riraga kaari aameentari Tajorentsi, eero imatziri reentsitetari.

¹⁶ Inataperoeyawakirini eentsi, rowaeyakinirini rako iitoki. Ikan-teeyirini:

—Kameetha ineshironkatemi Tajorentsi.

Ikenkithawaetakayiri Jesoshi ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-26; Rk. 18.18-27)

¹⁷ Ikanta riyaaatee Jesoshi, ikinanee awotsiki. Ishiyapaaka apaani shirampari, rotziwerowashitapaakari. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri kameethari. ¿Oetakama nanteri nañaantyaari, nokantee-tatyeeyaani?

¹⁸ Ikantziri:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁹ Piyomacheetawo iroka ikaminagaetakiriri Moeseeshini: “Eero powamaantzi. Eero pishirontawo kaari piina. Eero pikoshitzi. Eero pitheeyakotari atziri. Eero pamatawitantzi payitantyaariri rashitayitarini paashini atziri. Pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²⁰ Ikantanakiri rirori:

—Pamine, eenironi newankaritapaakini, nothotyaaikiro maawaeni iroka-paeni, roojatzi iroñaaka.

²¹ Riraga Jesoshi, raminanakiri, inintashireperotakiri. Ikantakiri:

—Eenitatsi apaani kaari pantzi. Piyaate iroñaaka pipimantayiteroni maawaeni pashaagawo. Pipashiteeyaarini kaari tzimatsi rashaagawo, rooma eeniro ikashiyakaaperotakimiri Tajorentsi kaari thonkanitachani jenokinta. Roojatzi poyaatanakina.

²² Ikemawakirira ikantakiriri, ookantzimotapaakari rajankaneki rowashiretakotanakawo. Ro rowashiretantanakari tema oshekini tzimimotziriri rowaagawo. Roeyomaetanaka, riyaatane. ²³ Ari ipithokashitanakari Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Riraga ashaagantzinkari opomeentsizimotari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁴ Ikemanteeyawakaririni riyotaanewo, rotsikanatanakari. Rapiiteeri eejatzi Jesoshi, ikantziri:

—Notyomipaeni, kyaaryo opomeentsizimotari atziri ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru aririka rameentyaawo rowaagawo.

²⁵ Noshiyakaawentemiri kameeyo. Tema opomeentsitaka roshinthateri kameeyo imooki kithapi. Omaanta pomeentsiperotachari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁶ Tema osheki iroñaaka rotsikanateeyanakarini rirori. Ikantawakaanaka:

—¿Ninkama iroñaaka awijakotaatsini? Pomeentsiritaani.

²⁷ Raminanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero imatashitawo atziri rowawijaakoteeya rirori, omaanta rirotaki Tajorentsi materini rowawijaakoteeri. Tekatsi pomeentsizimotyaarini rirori.

Tajorentsi ipinateeyerini maawaeni oyaateeyiririni Jesokirishito
(Mt. 19.27-30; Rk. 18.28-30)

²⁸ Roojatzi Peetero ikantanakiri rirori:

—Omaantakya naaka, nookayitakironi maawaeni, oetarika nashiteeyaw-itarini, noyaatanakimi eerori.

²⁹ Ikantzi Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka pikowaki poyaatanakina, eero patsipetashitawo pookayiteroni pinampi, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniro, piina, piri, peentsitepaeni, powanepaeni. Eejatzi aririka pikowaki pikamanantero noñaani raapatziyanteenari atziri, eero patsipetashitawo.

³⁰ Kyaaryo, ikijawentemiro paapatziyana opomeentsizimotawitemi, omaanta eero patsipetashitawo. Aririka pookanakiro apaani oetarika, ipaemi Tajorentsi 100: pipankopaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniropaeni, peentsitepaeni, powanepaeni, maawaeni. Aritaki iinja otzimimoteeyeemini osheki janta pañaaperoyapaeninta, pikanteetatyeeyaani. ³¹ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsikika, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apaanipaeni pinkatharitagantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagantapae rirori.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi: “Aritaki nokamaki paata”
(Mt. 20.17-19; Rk. 18.31-34)

³²⁻³³ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, rooteentsi rareeteeyaani Jeroja-reeki, reewatanaki Jesoshi. Rotsikanatanakari oyaateeyiririni, eejatzi ithaawaeyanakini. Ari ipiyotziri eejatzi riraga 12 riyotaanewo, ikantziri:

—Pikemijantena. Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeeni janta Jerojareeki. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi omonkaatya raanteetenari ragaeyenani jewatayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, rowamaakaanakina. Raakaanateena eejatzi, raantenari kaari yotziri Tajorentsi. ³⁴ Ishirontawenteeyakinani, reewapootena, ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaaki 3 kitejiri, roojatzi nopirinantaneeya.

Ikantziri Jesoshi tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari
(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ipokashitakiri okaakini Jantyaako, eejatzi Jowa, riraga itomipaeni Sewereeyo. Ikantziri:

—Iyotaanari. Nokowaki pishinetenawo iitarika nokowakotemiri.

³⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿litaka pikoyiri noshinetemiri?

³⁷ Ikantziri:

—Iinja pipinkatharitaperote, pishinetena nojeekimotemi pakoperoki. Irika yeeyika ijeekimotemi pampateki, nokimiteeyemini eerori pipinkatharitziri.

³⁸ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikantakinari. Pamine, osheki nokemaatsityaawo naari, ¿arima pimatakiro osheki pikemaatsityaawo eerori?*

³⁹ Ikantaki riyotaanewo:

—Jee, ari nomatakiro.

Ikantawakiri:

—Iinja piñeero pikemaatsityaari. ⁴⁰ Omaanta tekatsi nokantya noshinetemi piyeeki nakoperoki, eejatzi nampateki. Inta kantatsine Pawa ninkarika jeekimotenani: riyotzitarikani paerani riraga jeekimotenani.

⁴¹ Ikemaeyantakaworini riraga paashinipaeni riyotaanewo iroka ikantakiri, ikijanteeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakarini ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyemini.

⁴² Ikanteeyirini Jesoshi:

—Pipokaeyeni. Piyotzi iyeeki iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi. Romperatayitakarini atziripaeni rirori. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni, romperateeyakarini isheninkapaeni. ⁴³ Eero pikimitari eeroripaeni. Omaantakya aririka pikowaki pipinkathariwenteeyerini atziri, petakoeyaarini maawaeni pitsipateeyarini. ⁴⁴ Eejatzi aririka pikowaki peewawenante, otzimatyete petakoeyaarini maawaeni. ⁴⁵ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantyaari nomperatemi eerokapaeni, intakya nopokantari namitakoeyemini, eejatzi nokamawenteeyemini eerokapaeni atziri nopinawenantemirori kaari kameethatatsi pantziri, nowawijaakotantemiri.

Retsiyatakotziri Jesoshi Waritemeeyo
(Mt. 20.29-34; Rk. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta rareetaka Jesoshi janta nampitsiki owaero Jerikoo. Rowaaganaa eejatzi, itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni eejatzi osheki piyoteenchari. Ari ijeekaetzini awotsinampiki shirampari iitachari Waritemeeyo, rirotaki itomi Temeeyo. Kaari kokichaataatsi Waritemeeyo, inethaakopiintziri atziri ipashityaari koriki. ⁴⁷ Ikemakotawakiri kaakitaki Jesoshi, riraga najareetejatzi. Owakira ikemakotawakiri, ikaemawakiri, ikantziri:

* **10:38** Riraga Jesoshi roshiyakaawentashitawo aririka ikemaatsitakyaawopa katsiri kimitaka rirakitziro kepishaaperotatsiri, eerorika kimitaka ikaawoshiwentakityaawo oetarika pomeentsiperotachari.

—¡Jesoshi! Tema eeroka icharineeteni Iraviiri, pineshironkatapaena naari.

⁴⁸ Osheki atziri ishintsitheeyakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaemaperotanakitzi, ikantzzi:

—¡Jesoshi! ¡Icharineeteni Iraviiri! ¡Pineshironkataneena!

⁴⁹ Ikatziyapaaka Jesoshi, ikantzzi:

—Pikaemeri.

Ikaemaetziri kaari kokichaatatsi, ikanteetziri:

—Piweshiryaaanakya, pikatziyane. Ikaemimi irinta.

⁵⁰ Roojatzi rookantanakawo ipewiryaaokotari, ikatziyanaka, sherok.

Riyaatashitanakiri Jesoshi. ⁵¹ Ikantawakiri:

—¿litaka pikowakotanari? ¿Tsika nokantemika?

Rakanakiri riraga kaari kokichaatatsi.

—Pawa, nokowaki naminee.

⁵² Ikantziri Jesoshi:

—Iroñaaka piyaatee. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

Roojatzi ikokichaatantanaa, royaatanakiri rirori.

11

Riyaatanaki Jesoshi Jerojareeki, iñaaperotawakiri atziripaeni

(Mt. 21.1-11, 14-17; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

¹ Paashini kitejiri rareetzimatatakaapaakari Jesoshi Jerojareeki eejatzi Wetejajeeki, okaakiniki Wetaaniyaki: itonkaanakiro tonkaari oetachari Oriiwomashi. Riraga Jesoshi rotyaantakiri riyotaanewo apite, ² ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki. Aririka pareetakya janta piñaapaakiri apaani wooro ewankari, tekira ikyaakotaa. Eeniro ithatakotaka; pithataryaakotashitapaakyaari pamakinari. ³ Aririka ikanteetawakimi: “¿litaka pithataryaakotantariri wooro?” pikantanakiri: “Ikaemakaantziri Awinkatharite. Iinja roepiyeemiri”. Aritaki ishinetawakimiri iwoorote.

⁴ Roojatzi riyaatanaki riyotaanewo. Iñaapaakiri wooro janta awotsiki. Ithatakotaka okaakini ashitakontsi pankotsi. Ithataryaakotapaakiri.

⁵ Eeniro ijeeki atziripaeni, rojampitawakiri:

—¿Oetaka pantziri? ¿litaka pithataryaakotantariri wooro?

⁶ Rakanakiri, ikantziri okaatzi ikantawakiriri inkaaganki Jesoshi. Ari ishinetawakiri iroñaaka raanakiri wooro. ⁷ Ari ikathatakotananikiri Jesoshi. Rowankitakiniri imitziikaaki iithaaripaeni, roojatzi ikyaakotantanakiri rirori. ⁸ Ari ranashitakaanakari awotsiki, iñaaperoyawakirini maawaeni atziri, romaankaeyakironi kithaarentsipaeni awotsiki. Paashini-paeni ichekakiro oshi kompiroshi, eejatzi rowakiniri awotsiki. ⁹ Riraga jewateeyakiririni eejatzi impaeteeyatsirini, ikaemaeyanakini:

—¡Irikatapaaki owawijaakoteeni! ¡Thame añaaperotawakiri! ¡Rirotaki rotyaantakaeniri Tajorentsi! ¹⁰ Paerani Iraviirini ipinkathariwentzirini nojori-iyotzinkarite: omaanta iroñaaka, ipinkathariwentakae irika añaawakirika. Rirotaki icharineetenipero Iraviirini. Thame añaaperoteri Tajorentsi jenokijatzi.

¹¹ Roojatzi rareeteeyapaakani Jerojareeki, ikyaapaaki Tajorentsipankoki. Ithotyaapaakiro raminayitapaakironi. Ari itsitenuityaanaki oorya. Roojatzi ishitowantanakari, ipiyanaka Wetaaniyaki. Itsipateeyanakarini 12 riyotaanewo.

Iñaakiro Jesoshi iyeera kaari tzimatsi okithoki
(Mt. 21.18-19)

¹² Ari okitejitanaki eejatzi rookaneero Wetaaniya, riyaaate Jerojareeki. Ari niyanki awotsi aawitakari itashe Jesoshi. ¹³ Iñaakiro inteena inchato iitachari iyeera. Otmawawita oshi. Ari riyaatashitziro, ikowawitapaakawo okithoki. Tee iñiiri, inta apatziro oshi. Tekiraata iyopaeteta okithokitanteeyaari.

¹⁴ Ikantanakiro Jesoshi:

—Tekatsi owaeyaawoni pikithoki iinja.
Ikemakiri riyotaanewopaeni.

Riraga Jesoshi rookaeyakirini Tajorentsipankoki pimantayitawitacharini (Mt. 21.12-17; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)

¹⁵ Roojatzi rareteeyaani eejatzi Jerojareeki. Ikyaaapae Tajorentsipankoki. Rookaeyapaakirini maawaeni pimanteeyawitacharini eejatzi maawaeni amananteeyawitacharini. Rotatsinkitayitapaakirini imeejatepaeni riraga pimantayitatsirini iyorikite. Eejatzi rotatsinkitayitapaakirini ijeekamentopaeni pimanteeyawitaririni jamomo. ¹⁶ Ithañaanakawo ipimantero owaa-gawontsi janta Tajorentsipankoki. ¹⁷ Ari riyotaantaki, ikanteeyirini:

—Paerani rojankinateetzironi Iwaperite Tajorentsi, ikantzini: “Tkantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsipankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani eerokapaeni maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsipankokika’ ”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁸ Ari ikemaeyawakirini maawaeni riraga piyotawentariri, rootaki rotsikanateeyantanakaririni. Eejatzi ikemakotakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyawitakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi owamaantyaariri?

Omaanta tekatsi ikanteri, ithaawanteeyakarini. Tema ipinkatheeyakirini atziri Jesoshi. ¹⁹ Itziroryaanaki oorya, ari rookaneero Jesoshi nampitsi.

Iñeeyakironi rowaga iyeera, okamanaki (Mt. 21.20-22)

²⁰ Okitejitanaki eejatzi, ipiyanaa Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta Jerojareeki. Ikineetaneero iyeera. Iñaapaakiro, okamanaki, roojatzi janta oparithaki. ²¹ Ikenkithashiryaakiro Peetero ikantanakiri Jesoshi chapinki. Ikantziri:

—Iyotaanari, paminero iyeeraka powamayimatakiri chapinki. Kanakani.

²² Rakanakiri Jesoshi:

—Pameentyaari Tajorentsi. ²³ Kyaaryootaki iroka nokamanteeyemirini. Aririka pikanteri Tajorentsi: “Poshirinkero otzishinta, pookero janta inkaareki”, eerorika pitheenkashiretzi, inta piyotaperotaki roshirinkero, aritaki imatakimiro. ²⁴ Rootaki nokamanantzimirori iroka: aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, oetarika pikanteriri, pikenkithashirya: “Aritaki imatakinawo nokantakiriri”. Pameentaperotyaaririka, aritaki imatakimiro. ²⁵ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, aririka eekiro piyaatatyee pikijiri paashini atziri ari pityaawo piyaate pikaminthayeri irira: oetarikapaeni rantzimotakimiri eero pameñaawo pikijiri inta pipeyakoteniri. Roojatzi eerori, eero ikijimi Pawa Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ipeyakotemiro. ²⁶ Eerorika pipeyakotziniri atziri, kijakimiri, eero ipeyakotzimiro eerori Tajorentsi.

Ikantawentawakaakawo itajorenka Jesoshi (Mt. 21.23-27; Rk. 20.1-8)

²⁷ Ipiyakagaeyaarini eejatzi Jerojareeki, ikatziyatziyawaeta janta Tajorentsipankoki. Riraga jewawentayitziiririni ñanakowenantatsiripaeni, iyotaantziiriripaeni rojankinarini Moeseeshi, eejatzi aataperoteenchari ipokashiteeyakirini. ²⁸ Ikanteeyapaakiri:

—¿Ninka iyotaakimirorika pipinkatharitantari pimatayitantaworini pantayitziirini? ¿Ninkama iitakimirika pinkathari, pantantyaawori iroka?

²⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Iroñaaka apaani nojampiteeyemini eerori. Aririka pakakina eerori, roojatzi nokamanantemiri naaka ninkarika otyaantakinari. ³⁰ Riraga Jowa ikaawoshitakotayitziiririni Tajorentsi atziri. ¿Ninkama otyaantziiriri ikaawoshitakotayitziiririni? ¿Riroma Tajorentsi otyaantziiriri? Teerikama, ¿riroma atziri otyaantziiriri? Pakenatya.

³¹ Ari ikantawakaanaka ñanakowenantatsiripaeni:

—Aririka akanteri: “Rirotaki Tajorentsi otyaantziiriri”, ikanteekari: “¿Iitaka kaari paapatziyantari Jowa?” ³² Eejatzi eero akantziri: “Rirotaki atziri otyaantziiriri”. Ikijanakaekari maawaeni atziri.

Ñaakiro, riraga ñanakowenantatsiri ithaawanteeyakarini atziiripaeni; maawaeni irira iñaaperoeyakirini kameetha Jowa, ikanteeyini: “Tema irira Tajorentsi otyaantziiriri Jowa ikamanantzi iñaani”. ³³ Rootaki ikanantariri ñanakowenantatsiripaeni:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziiriri.

Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokantzimi ninkarika otyaantanari nopinkatharitantari nomatantawori iroka.

12

Roshiyakaawentziirini Jesoshi pankitziirori oowamashi (Mt. 21.33-46; Rk. 20.9-19)

¹ Roojatzi roshiyakaawentziirini Jesoshi iroka, ikantziri:

—Ipankitziro shirampari roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankochaaniki ijeekantyaari jenoki raminakowenantaawori maawaeni. Roojatzi ikantziri thamaetakoterani: “Paminawiritantenawo maawaeni: iinja pipashitena kashetani”. Roojatzi riyaatantanaka paashiniki kipatsi.

² Ojamanitapaentzi irakanaki okithoki oowa. Ari riraga ashitawori rotyaantawitari ronampiri apaani, raagaantakitemi oowa. ³ Tee ipawakiri, omaanta raawakiri, shepik; ipajatashitawakiri, tak, tak, tak. Roepiyawaeri, tekatsi raanaki. ⁴ Ari rotyaantawitaka eejatzi paashini ronampiri. Rompojawakiri iitoki, pok, pok, rowashironkaawakiri.

⁵ Rotyaantawitaka paashini eejatzi. Rowamaawakiri, shemi. Eejatzi rotyaantawitakari osheki paashinipaeni: apaanipaeni ipajapajaatawakiri; irira paashinipaeni rowamaawakiri. ⁶ Apatziro apaani yotapaencha itomi rirori, inintaperotziri. Ikenkithashiryanaanaka rirori: “Rirorika notyomi irira ipinkathatawakiri”. Rotyaantawitakari rirori. ⁷ Omaanta ikantawakaanaka thamaetakotziirori: “Kaakitakira itomi ashitawori, aririka ikamaki iriri, rirotaki irika ashitaperoteeyaawoni. Thame owamaawakiri, roojatzikya aakotanteeyaawo aaka roowamashite”. ⁸ Ari raawakiri, rowamaawakiri, shemi. Rookakiri othapikinta oowamashi. ⁹ ¿Iitaka pikenkithashireeyarini? ¿Tsika ikanterika ashitawori rowamaashite? Tema ari ipokaki irira, ithonkapaakiri ratziiritepaeni. Paashini raminee aminawiritantenirini.

¹⁰⁻¹¹ Tema piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi, tsikarika okantakotana

naaka, noshiyakawo mapi. Okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenakairo apaani mapi ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki yoyaakirori kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.

¹² Riyotakoeyawakironi ikantakiri Jesoshi, rirotaki roshiyakaawentakiri irirapaeni. Rootaki ikowaeyantawitakarini ragaeyanakirinimi, omaanta ithaawanteeyakarini riraga piyotawenteeyakaririni. Rootaki rookaeyan-tanaarini, riyaaateeyaneeni.

Kameethama apinateri iwinkatharite oroomajatzi
(Mt. 22.15-22; Rk. 20.20-26)

¹³ Rotyaanteetziri warijeeyopaeni eejatzi oyaatziriri Eroreshi. Ikowaw-itaka ikompitakayaarimi Jesoshi. ¹⁴ Rareetapaaka, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, niyoteeyakimini eerokataki kameethatatsiri. Tee okantzimoneentzimi oetarikapaeni ikantayitzirini atziri, tee pithaawantari. Kameetha piyotaantziro ikowakagaeyerini Tajorentsi. ¿Okameethatzima aaka joriyyopaeni noperi iwinkatharite oroomajatzi koriki? ¿Teerikama okameethatzi? ¿Noperima? ¿Eeroma nopiri?

¹⁵ Riyotakotakiri Jesoshi, ikowashita ramatawiterimi irika jampitakiriri. Ikantziri:

—¿Itaka pikowantakari pikompitakayenami? Pamakinari koriki, poñaayenari.

¹⁶ Ari apaani ramakiniri. Rojampiteeyirini:

—¿Ninkama oshiyakaawentachari ipooka? ¿Ninkama ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakaeyanakirini rirori, ikantziri:

—Irira ashitawori Seesari, riraga iwinkatharite oroomajatzi.

¹⁷ Ikantziri:

—Panteniri pinkathari ikowakaemiri, eejatzi panteniri Tajorentsi ikowakaemiri rirori.

Rotsikanateeyanakarini riraga jampiteeyiririni.

Rojampitakowenteetziro aririka rañaagae kamayiteentsiri
(Mt. 22.23-33; Rk. 20.27-40)

¹⁸ Ikantapiintzi saroseeyo: “Eero ipiriintaa kamatsiri”. Ari ipokashitziri rirori Jesoshi, rojampitapaakiri:

¹⁹ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁰ Ari. Eeniro shirampari rirentzi 6. Raawita iina, roojatzi ikamaki. Tekira itzimakayiro itomi. ²¹ Raawitaawo rirentzini apitetapaentsiri. Ikamaki rirori, eejatzi tee itzimakayiro itomi. Eejatzi ikimitaa rirori riraga tres-tapaentsiri. ²² Eejatzi rirori ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni itomi. Roojatzi okamantaka roori tsinani. ²³ Iinja aririka ipiriinteeyaneeni kamaeyeentsirini, ¿ninkama agaeroni? Tema iinanteeyawitawoni maawaeni.

²⁴ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotziro Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakotziri Tajorentsi, itajorentsiperotaki, tema rootaki pikompitantakawori iroka.

²⁵ Ikamaeyakini. Iinja ipiriinteeyaneeni eejatzi. Omaanta eero ragae eejatzi iina. Eero itzimae aakagaerini eejatzi. Aritaki roshiyapaeyaari ronampiri Tajorentsi jeekatsiri jenokinta. ²⁶ Iroñaaka nokamantemi: aritaki ipiriinteeyaneeni kamatsiripaeni. Tema piñaanataki rojankinarini

Moeseeshi. Okenkithatakotziro inchashimpoki, oponthowitaka omaanta tee othonka. Janta ikemakiro paerani Moeseeshi ikantziriri Tajorentsi: “Naaka Tajorentsi, ikantani ipinkatheeyakinani Awaraama, Ijaaka, eejatzi Jakooowo”.²⁷ Ńaakiro, eeniro rañi riroripaeni ishireki, roojatzi ikantani raapatziyari Tajorentsi. Rootaki pikompitantakawori pikenkithashiryaashitaka kamaki. Ńaakiro, eero athonkaperoeyaani. Osheki pikompitaperotakawo eerori.

Ikenkithatakotziro ikowakaaperotakaeri Tajorentsi
(Mt. 22.34-40)

²⁸ Eeniro jaga paani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ikemakiri rirori. Riyotawakiri Jesoshi kameetha riyotaakiri saroseeyopaeni. Roojatzi rontsirokantapaakari rojampitapaakiri:

—¿litaka ikowakaaperoteeri Tajorentsi?

²⁹ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema rojankinatakaeniro Moeseeshi paerani ikowakaaperoteeri Tajorentsi. Eenitatsi iroka rojankinatziirini: “Nojoriiyotzinkaritepaeni, pikemijanteeyenani. Riraga Tajorentsi, rirotaki Awinkatharite, apaniroeni ipinkatharitziri irira.”³⁰ Oshekipero pinintashireperoteri, maawaeni pajankaneki, pikantyaani. Eejatzi pikenkithashiryaapiinteri”.³¹ Eekiro rojankinatatziini kaminagaantsi, ikantziri: “Pikimita eeroka osheki pininta apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini maawaeni atziri osheki pinintaperoyeerini”. Rootaki ikowakaaperoyakaerini.

³² Ikantanakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Jee, aritaki. Kyaaryootaperotaki iroka pikantakiri. Apaniroeni ikanta Tajorentsi, tekatsi paashini.³³ Okameethataperotzi anintashireperoteri maawaeni ajankaneki, akenkithashiryaapiinteri. Eejatzi akimita aaka aninta, eejatzi akimiteri maawaeni akaateeyinira, anintaperoyeerini rirori. Rootaki ikowakaaperotakaeri Tajorentsi. Tee ro ikowaperote atayeniri tsimeripaeni.

³⁴ Ikemakiri Jesoshi, kameetha ikantakiri, ikantziri:

—Rooteentsi pipinkathateri Tajorentsi, ipinkathariwenantemiri rirori. Roojatzi ithaawantanaka atziripaeni rojampitaneerimi eejatzi.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Rotyaantanewo Tajorentsi
(Mt. 22.41-23.7; Rk. 20.41-47)

³⁵ Riyotaantsi Jesoshi janta Tajorentsi pankoki:

—Ikantzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, icharineeteni Iraviiri”. ¿litaka ikanantari?³⁶ Tema ro Ishire Tajorentsi jankinatakaeririni Iraviiri. Rojankinatakironi iroka: “Riraga Tajorentsi ikantziri Nowinkatharite: ‘Pijeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni. Aritaki nowashironkagaeyerini maawaeni kijeeyawitakimirini’ ”.³⁷ Tema ikenkithatakotzitarini Iraviiri Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateri icharineeteni impaetatsiri ijeeki?

Ari ikemaeyawakirini, ikimoshireeyanakini osheki piyotawentakariri. Ikanantakari iroka riyotakakiri atziri riyote riraga Rotyaantanewo Tajorentsi kaari apatziro icharineni Iraviiri omaanta eejatzi rirotaki itajorentsite paeraniperoroña tekira ipokapaaki kipatsiki.³⁸ Eejatzi ikantziri:

—Paamayaarira iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Ikowashita rowaneenkadya, ikantakaaperotyawo iithaari, ikinakinathanthanatziitakayero. Ikowaki iñaaperotashityaari atziri jaga nampitsiki.

³⁹ Eejatzi aririka riyaatapiinte janta pankotsiki ipiyotantapiintarira

joriyopaeni, riyoyaapiintziro jeekamentotsi kameethaperotatsiri. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani ikowaki rirori rojatekapaeya niyanki itsipatanteeyaririni pinkatharipaeni. ⁴⁰ Rowashironkayiro kamatsiri oemi raapithatapiintziro maawaeni tzimimotawitawori. Rojamanitziro ikenkithatakayiri Tajorentsi, wero, wero. Osheki ramatawitantzi, omaanta iinja rookeri Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga ashironkaenkawo opakiri Tajorentsi maawaeni oorikite
(Rk. 21.1-4)

⁴¹ Ari ijeeekaki Jesoshi, imontetakawo rotetantapiintariri korikika riwetsikantyaawori kameetha Tajorentsipanko. Raminaminthatziri osheki pokatsiripaeni, rotetziri iyorikite roteteeyapiintzinirira. Ipoki osheki ashaagantzinkari, rotetapaaki oshekipero iyorikite. ⁴² Opokapaaki roori kamatsiri oemi ashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, tee ipinaperowitya irika. ⁴³⁻⁴⁴ Ikaemiri riyotaanewo, ikantziri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: eechonkiini otetawitaka iroka ashironkaenkawo, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi. Tema opakiri maawaeni tzimimotawitakawori: tekatsi iroñaaka amanananta-neeya owanawo. Omaanta riraga ashaagantzinkari, osheki roteteeyaw-itakani, omaanta tee iñaaperotziri Tajorentsi ikameethatzi: tema oshekini iyorikite ikempoyaashitari.

13

Iinja ishekiroryagaetero Tajorentsipanko
(Mt. 24.1-2; Rk. 21.5-6)

¹ Roojatzi ishitowakaantanakari Jesoshi Tajorentsipankoki. Ikantziri apaani riyotaanewo:

—Iyotaanari. Paminero mapika riwetsikanteetawori Tajorentsipanko kameethataki.

² Ikantziri Jesoshi:

—Piñaakiro tsika okantari iroka mapipanko. Antawo naawita, omaanta iinja ishekiroryagaeteero, ookayitanakyaani jantapaeni mapi. Othonkaperotanakya pankotsi.

Iñeeteri aririka othonkimateeya
(Mt. 24.3; Rk. 21.7)

³ Roojatzi rareetapaaka tonkaariki owaero Oriiwomashi. Imontenampitapaakawo Tajorentsipanko. Riyaatakaaneentanakiri jantyaajeeni Jesoshi, Peetero, Jantyaako, Jowa eejatzi Antereeshi. Ari ijeeekapaaki.

⁴ Rojampitapaakiri:

—Pikamanteeyenani. ¿Tsika okaateka ishekiroryanteetyaawori maawaeni Tajorentsipankonta? Arima iinja omonkaatapaeyaarika ishekiroryaantyaawori, ¿tsika nokantyaaka niyotantyaari?

Iinja rashironkagaeyani atziri
(Mt. 24.4-8; Rk. 21.8-11)

⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. ⁶ Eenitatsi osheki pokatsini, ikante: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ramatawitapaakiri osheki atziri. ⁷ Aririka pikemakoteri romanatawakaaka atziri, eejatzi pikemiri paashini kantatsini: “Romanatawakagaeyaani atziri”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari iinja, romanatawakaapiintya, omaanta teki-raata omonkaata nopinkatharitantapaeyaari. ⁸ Riraga atziri jeekatsiri

paashinijatoki kipatsi romanatapiintanakiri atziripaeni jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsi. Eejatzi apaani jewawenantatsiri ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari. Omoyekapiintayinanakyaani kipatsi, eejatzi itasheyapiinteyanakini osheki atziripaeni. Eekiro riyaatyee ike-maatsiteeyawoni oetarikapaeni, rashironkaaperoyanakaani.

Ikantziri Jesoshi: “Ikijeeyapiinterini aapatziyanari”
(Mt. 24.9-14; Rk. 21.12-19)

⁹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Paamawentya eerokapaeni. Paapatziyakina rootaki raanteetemiri iyotaawakaenchariki ikantakowentemi. Aririka piyaate janta pankot-siki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, aritaki ipajapajeetawakimi, tak, tak, tak. Raanakimi janta ijeekinta jewawenantatsiri, eejatzi janta ijeekinta pinkathariperotatsiri. Aririka rayemi, roojatzi pikemijantakayeri rirori, rawijakotanteeyaaari. ¹⁰ Okameethatzi rityaawo ikemakoeeyenani maawaeni atziri jeekatsiri kipatsiki nowawijaakotantzi, roojatzi nopokanteeya nopinkathariperotapaaki. ¹¹ Aririka ragaetanakimi janta, aririka ikantakowenteetemi, eero pikenkithashirya: “¿Oetaka nokanteriri?” Aritaki iyotaakimi Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri. Rootaki ñaawaetakaemini, tee eeroka ñaawaetashitachani apaniroeni. ¹² Iinja apaani shirampari kaari aapatziyana raakaanteri rirentzi aapatziyanari, rowamaakaanantyaariri. Paashini raakaanteri itomi aapatziyanari. Eejatzi paashini atziri ikijanakiri ashitariri, rowamaakaanteri. ¹³ Paapatziyakina, rootaki ikijanteetemiri maawaeni. Kyaaryo, opomeentsitzimoeyemini, omaanta aririka pikantyaani pameentaperotena, aritaki nowawijaako-teemi.

Iinja opomeentsitaperotanakya janta Joreeyaki
(Mt. 24.15-20; Rk. 21.20-23)

¹⁴ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka piñaanatero rojankinarini Intañeeri, piyotawakiro ikantzirini: rashironkagaeyanakaani atziri. Ikantzi eejatzi eenitatsi Tajorentsi-pankoki oonariri Tajorentsi, rootaki maawaeni atziri rookantanakawori Tajorentsi-pankoki. Aririka piyeeki Joreeyaki, eejatzi piñeeririka riraganki, pithaakyaate, pishiyeyanakini janta tonkaariki. ¹⁵ Aririka piyeeki pankotsiki inkokirona, eero pikyaapanaatzi paantayitapanaatyaworini oetarikapaeni, inta pishiyanaaki. ¹⁶ Eejatzi piyaaterika owantsiki, eero pipiyapanaata paapanaatero piithaari. ¹⁷ Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, ooo, osheki ashironkayitanakyaani motzitayitatsirini, eejatzi ashironkaakya thotayiriri eentsite: opomeentsitzimoeyawoni os-hiye. ¹⁸ Pamaneri Tajorentsi areetya iroka owashironkagaantsika ojar-entsipaeteki kameetha pishiyaperoeyantanakyaarini eero opariyi inkani raawakimikari kijeeyemirini.

Raamawentakagaeyakarini Jesoshi ikantziri: “Ramatawitzimikari”
(Mt. 24.21-26; Rk. 17.22-24, 21.22-24)

¹⁹ Eenitatsi eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aritaki iinja rashironkaaperoyanakaani osheki atziri. Paerani tee añaaapiintzironi kimityaawoni iroka, eejatzi riraga maawaeni itakaantaworini, tee iñiironi. Eejatzi maawaeni impaetayitatsini, iinja eero iñiironi eejatzi kimityaawoni iroka. ²⁰ Tee ishinetziro Tajorentsi ojanamite iroka owashironkagaantsi: rooma aririkami ishinetzeromi, ari ithonkawakaeyakyaanimi. Rooma romaerintakiro, tema ikamintheeyakaeni aakapaeni aapatziyeeyaririni, riraga riyoyaayitakirini rirori. ²¹ Aririka ikamanteetemi: “Pamine, irira rotyaantawo

Tajorentsi”, eero paapatziyari. Eejatzi aririka ikanteete: “Irira”, eero paapatziyaperotari, itheeyashita. ²² Ipokapaaki amatawitantatsini, ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito, naaka kamanantziroirini iñaani Tajorentsi”. Itajorentsijeempiyashitapaakya, ikoyi paapatziyawakyaari, rantayitemironi kaari piñaapiintzi. Ikowawita ramatawiterimi aapatziyeeyaririni Tajorentsi, omaanta tekatsi ikanteri. ²³ Paamawentya. Neewatzitakimiro nokamantaperoyakimironi maawaeni.

Riraga Jesoshi ikamantakotaa ipiyanteeyari
(Mt. 24.29-31; Rk. 21.25-28)

²⁴ Eejatzi ikantziri:

—Aririka ipakaakiro ikijawakagaeyani, roojatzikya itsiteniityaantanakya oorya, eero ikimitanaa ikimitaaka iroñaaka. Eejatzi eero ikitamashitane kashiri. ²⁵ Eejatzi ipariyagaantanaki ompokiropaeni, ipoñaakya jenoki, ishewashewatashitanakya paashinipaeni. ²⁶ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: iinja iñeeyawaenani atziri nokinapae menkori. Notajorentsiiperotapaaki, nopinkatharitapaaki. ²⁷ Eejatzi notyaanteeyerini nonampiripaeni ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini. Ipoñaayitanakyaani maawaeni kipatsikipaeni.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi iyeera
(Mt. 24.32-35; Rk. 21.29-33)

²⁸ Eekiro riyaatatyee ikantziri:

—Eenitatsi iroka piyotantyaawori oshiyakaawentaantsika iyeera. Owakiririka oshookaempekitanee, aririka otzmanee oshi, piyotaki rootaatsi ojarentsiee. ²⁹ Eejatzi, okimita, aririka piñeeyawakironi maawaeni iroka nokamantayitakimirini, piyotanaki okaakitapaana, rooteentsi nopokashitaatemi. ³⁰ Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri. Tekira pikamaeyeni eerokapaeni, omonkaatapaakya maawaeni iroka nokamantzimiri. ³¹ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Aamagaeyari Jesoshi: tee ayoteeyini tsikarika okaate ipokanteeyari
(Mt. 24.36-51; Rk. 21.34-36)

³² Eenitatsi eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Tekatsi yotatsini tsikarika okaate kitejiri eejatzi tsikarika ikaate oorya; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa yotatsiri. ³³ Paamawentya, eejatzi paamagaeyenani. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyari. ³⁴ Noshiyakaawentemiri atziri, jatatsiri inteena. Aririka rookanakiro ipanko, ikanteeyanakirini maawaeni ronampiripaeni iitarika ranteeyeniririni. Eejatzi rirori riraga jeekakaeyiniriri ipanko ikantanakiri rirori: “Paamagaenaga”. ³⁵ Rootaki nokanteeyantzimirini: paamagaeyenani eerori. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyari: aririka itiziryaaanee oorya, aririka niyankiite tsiteniri, aririka iñee tyaapa, aririka okitejiityaanaki nopokae. ³⁶ Kyaaryoowa, paamaaperoeyenani. Aririka nopokae, nomapokapaemikari. Noñaapaemikari, maashiretakimi. ³⁷ Iroka nokantzimirika, rootaki nokanteeyakiririni maawaeni atziri. Paamaaperoeyenani, maawaeni.

14

Ikowaeyakini joriyyopaeni raakaanteri Jesoshi
(Mt. 26.1-5; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-57)

¹ Okaatapaaki apite kitejiri omonkaatantyaari kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani. Iroka kitejiri tee rowapintawo tapiyachari paa, inta kaari tapiyacha. Ari ikowaki jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi tsika ikanteriri ramatawiteri Jesoshi raantyaariri. Aritaki ikowaperotawita rowamaerimi Jesoshi. ² Ikantzi:

—Eero aantari kitejiri rawijantarini ronampiri Tajorentsi: ikijakowentee-yarinikari atziripaeni.

Apaani tsinani ojeetziri Jesoshi kajankaari
(Mt. 26.6-13; Jowa 12.1-8)

³ Ikantaka Jesoshi ijeekaki Wetaaniyaki, janta ipankoki Shimo pathaawitacharini. Osheki owaeyacharini janta. Opokapaaki tsinani, amakotapaakiro kajankaari. Iyoshaaka owaa naariwo osheki owinawo. Okameethaperotzi ojeekantari, ro riwetsikaetziri mapi iitachari arawaashitoro. Okagaakotapaakiniri, ojeetantapaakari iitoki. ⁴ Ijeekaeyini apaanipaeni kijaperoeyakirorini. Ikantawakaanaka rirori:

—¿Litaka iroñaaka eewanatantakawori iroka kajankaarika? ⁵ Arimi opimanteromi, aantakyaawomi osheki koriki, roojatzikya opayiterinimi ashironkayitacharini.

Tee inimoeyanakirini okaatzii antakiri, ⁶ omaanta ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañakotawo. ¿Litaka pikijantawori? Okameethaperotzi ojeetakina. ⁷ Aritaki ikantani ikaatzimikya osheki ashironkaenkari. Aririka pikowaki petakotyaari, aritaki pimatakiro pipakiri. Omaanta naaka, eero nokantani notsipateeyemini. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakirini jaka kipsatsiki. ⁸ Tee omatayitzironi oetarikapaeni, omaanta ojeetakina naaka. Tema ajeetaapiintziri kamatsiri, omaanta tee riyotakotya. Omaanta iroka tsinanika itakina ojeetakina, eeniroka nañi. Iyotakina nokame paata. ⁹ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tsikarika ikamananteeyeroni atziri noñaani, eejatzi ikamantakoetero iroka tsinanika oetarika antakiri, ikenkithashiryaakoeyantyaaworini.

Ikenkithashiryaaka Joorashi raakaanteri Jesoshi
(Mt. 26.14-16; Rk. 22.3-6)

¹⁰ Eeniro irira Joorashi karyootejatzi, rirotaki riyotaanewo naawita Jesoshi. Ikantanaka riyaaatanaki apaniroeni janta ijeekinta jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, ikantakotziri Jesoshi raakaanantyaariri. ¹¹ Ari ikemaeyawakirini riroripaeni ikantapaakiriri, ikimoshireeyanakini, ikantawakiri: “Kameethataki: osheki nopinatemi koriki iroñaaka”.

Roojatzi ikenkithashiryaanaka Joorashi: “¿Tsika nokanterika naakaanantyaariri Jesoshi? ¿Tsika okaateka?”

Rotyaanantakariri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni ramine tsika rowaeyaani

(Mt. 26.17-19; Rk. 22.7-13)

¹² Monkaatapaaka kitejiri rowaeyantaworini paa kaari tapiyacha. Eejatzi rowamaakiri owisha rowaeyaarini kitejiriki ikenkithashiryaapiintzirowa-ijantariri ronampiri Tajorentsi paerani. Ikanta riyotaanewo rojampitzi Jesoshi:

—¿Tsika pikoyika nowojanteri owisha?

¹³ Ari rotyaantziri riyotaanewo apite, ikantziri:

—Piyaate Jerojareeki. Aritaki pitonkiyotawakyaari shirampari, aatsiri iñaa chomoki. Poyaatanakiri rirori. ¹⁴ Tsikarika janta ikyaapae, aritaki piñaapaakiri ashitawori ipanko; rivotaki piñaanatapaakiri. Pikantapaakiri: “Ikantzi iyotaantsiri: ‘¿Tsikama nojeekantapaakyaari nowakaan-tapaeyaariri niyotaanewopaeni owisha?’ ” ¹⁵ Roojatzi roñaagantawakimiro janta jenoki oshitamenkotanta antawo. Ari piwetsikero janta owanawontsi.

¹⁶ Roojatzi riyataanaki riyotaanewo janta, iñapaakiro iroka ikantakiriri, roojatzi rowojantapaakiro rowanawo.

Ikantakotakiri Jesoshi aakaanterini
(Mt. 26.20-25; Rk. 22.21-23; Jowa 13.18-30)

¹⁷ Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Rareetapaaka rirori Jesoshi, it-sipateeyapaakarini riyotaanewopaeni. ¹⁸ Ijeekaeyapaakini, rowaeya-paakani, ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Apaani akiyotanari iroñaaka riro-taki aakaanenani paata.

¹⁹ Rowashireeyanakani riraga riyotaanewopaeni, ikantaki apanipaeni:

—¿Naakama aakaantemini?

Eejatzi paashini:

—¿Naakama?

Eejatzi paashinipaeni rojampiteeyanakirini.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Tema rivotaki aakaanenani ochaantakotakarika iroñaaka nowajoneki. ²¹ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi nokame. Aritaki omonkaatakya rojankinatakotziteetakinari. Omaanta ari rowashironkaakya riraga aakaanenani. Eerorikami ikoñaatzimi rirori, eeromi raakaanenani, eejatzi eeromi ikemaatsitawomi katsiri.

Roshiyakaawenteeyakaeroni Jesoshi ikamawentakae aaka
(Mt. 26.26-29; Rk. 22.14-20; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

²² Eeniro rowaeyakani, raakiro Jesoshi paa. Ipaasonkitziri Iriri Tajorentsi, ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo. Ikantziri:

—Powaeyawoni iroka paa, oshiyakaawentzirori nowatha. Tema naaka kamawenteeyakimirini.

²³ Eejatzi raakiro pajoki awishoowaantsi oowa. Ipaasonkitakiri Tajorentsi, ipakoeyakirini, rireeyawakironi. ²⁴ Ikanteeyakirini:

—Iroka oshiyakaawentzirori niraa. Napaatawentero osheki atziri. Aririka nokamawentemi, piyoteeyakironi kyaaryo ikantakimiri Tajorentsi, rowaw-ijaakoeyemini. ²⁵ Kyaaryootaki nokanteeyimirini. Eero iroñaaka napiiteero jaka kipatsiki nireero awishoowaantsi oowa. Aririka nojeekapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi, ari nirapaero eejatzi.

Ikanteeyirini Jesoshi riyotaanewo: “Iinja pookaeyaneenani”
(Mt. 26.30-35; Rk. 22.31-39; Jowa 13.31-38)

²⁶ Ari ithonkakiro rowaka, romampaawenteeyanakarini Tajorentsi, roojatzi riyaaatanteeyanakani janta tonkaariki, oetachari Oriiwomashi.

²⁷ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Iinja pookaeyaneenani. Aritaki rojankinatakotziteetakimini: “Rowa-magaeteri riraga shentziriri owisha, roojatzi ikinashiwaetanakya row-ishate”. ²⁸ Omaanta, iinja nopiriinteerika nañaaga neewateeyanakimini janta Karireeyaki, ari piñeena.

²⁹ Ikantziri Peetero:

—Aririka rookaeyemini maawaeni paashini, inta naaka, eero nookimi.

³⁰ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: iroñaaka tsiteniriki, tekiraatarika rapiitakiroota ifni tyaapa, osheki pithaawanaki. Okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³¹ Omaanta ikantaperotzi Peetero:

—Eero nookimi. Atsipatawakagaeyanirōña akamaeyeni, eero nokantzi: “Tee niyotziri”.

Eejatzi imonkaatawakaaka ikanteeyakirini maawaeni paashinipaeni.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri janta Jethemaniiki

(Mt. 26.36-46; Rk. 22.39-46)

³² Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jethemaniiki. Ikanteeyirini riyotaanewo:

—Pijeekae yawakiniita jaka, nokenkithatakaawakiriita Pawa.

³³ Rirotakikya raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. Areetzimota-paakari ikenkithashiryanaaka, eejatzi osheki rowashiretanaka. ³⁴ Ikantziri:

—Osheki netakotanaka. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁵⁻³⁶ Ari ishirinkaneentanaka eechonkiini jaga. Rotziwerowanaka kipatsiki, ikenkithatakaeri Iriri. Ikantziri:

—Pawa, eeroka matzrori maawaeni oetarikapaeni. Nokowawitaka powawijaakotenami iroka nokemaatsityaari, omaanta eero nantziro nokowawitari nanteri naari, inta nokowaki nantemiro pikowakaakinari eerori.

³⁷ Roojatzi ipiyanaa jaga ijeekakira riyotaanewo. Iñaapaatziiri, ima-gaeyakini. Ikantapaakiri Peetero:

—Shimo, ¿maakimima? ¿Eeroma pamawetziro pikakite eechonkiini?

³⁸ Pikakite. Pamaneri Tajorentsi okantyaatakya aririka ikowaki iwinkatharite kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi, eerokya panantawo. Kyaaryo pikowaperowitaka pantenirimi Tajorentsi ikowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

³⁹ Ipiyanaka eejatzi, ikenkithatakaapaeri Iriri roojatzi ikanteeri ikan-takiriri inkaaganki. ⁴⁰ Ipiyapaa, iñeeyapaerini magaeyakini eejatzi. Osheki agaeyakirini iwochokini. Osheki ipashiwenteeyakani, tee riyotzi oetarika ikanteeyirini. ⁴¹ Ipiyapiyataka riraga Jesoshi, okaatzzi 3 ipiyanaka. Roojatzi ipiyantapaaka ikantapaakiri:

—Eekiroma pimaatzzi. Iroñaaka monkaatapaaka, rooteentsi ikentakotakaanteetena: rooteentsi rayena kaari aapatziyanari. ⁴² Iroñaaka pipiriinte, thame aate. Oo, okaakitapaaki aakaantenani.

Ragaeyakirini Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-12)

⁴³ Eeniro iñaawaetzi Jesoshi, ipokapaaki riraga Joorashi, rirowitaka riyotaanewo. Itsipateeyapaakarini iroñaaka osheki atziri. Ramaeya-paakironi ichekamentopaeni eejatzi rompojamentopaeni wetsikachari in-chato. Riroteeyakini rotyaantanewo jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, riraga rotyaantanewo iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari. ⁴⁴ Ikantziteeyakarini riraga Joorashi irirapaeni:

—Iroñaaka nokamantaperotemi piyotantapaakyaariri Jesoshi: piñaakinarika nothwootapaakiri, rirotoaki peerikapaakiri. Paanakiri.

⁴⁵ Ari ipokapaaki rokaakintapaakari. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari.

Ithwootapaakiri.

46 Roerikaeyapaakirini, shepik, ishirikaperotapaakiriroña ragaeyanakirini. 47 Apaani riyotaanewo raanakiro ichekamento. Ithatzitakiri ikempita ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik.

48 Ikanta Jesoshi iñaakiri okaatzi rantakiri riyotaanewo, ikantziri:

—¡Eero! Okanteekaata, poyaankaero pichekamento, ipiyatzimikari. Tema piyotzi maawaeni antawakaantawori ijawirite eejatzi rowamaanteetakari jawiri. ¿Tee piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Ashitanari rotyaante-
nerimi oshekinipero ronampiri piyakowentenanimi?

Roojatzi ipampitakiri ikempita, retsiyatakotakiri.

Ari ikanteeyawakirini Jesoshi:

—¿Naakama koshintzi? ¿Iitaka pamashitantanari pichekamento eejatzi pompojamentopaeni? Paashitanakina, eero noshiyapithatzimi. 49 Aritaki maawaeni kitejiri notsipateeyawitzimini janta Tajorentsipankoki, niy-
otaantzimiri. Pikoyirika payena, paanakina. Iroñaaka omonkaataka okantz-
itakarini Iwaperite Tajorentsi.

50 Riraga riyotaanewopaeni rookaeyanakirini, shiyeeyanakani maawaeni. 51 Apanikya ewankari oyaatawitanakariri Jesoshi. Tee ikithaanakya, omaanta rapineetashitakawo iwashikawo. Roerikaetawitawakari, 52 ithañaanaka rirori, rookanakiro iwashikawo, ishiyamerikitanaka.

*Ikanteeyini jewatatsiripaeni: “Okameethatzi ikame Jesoshi”
(Mt. 26.57-68; Rk. 22.54-65; Jowa 18.12-14, 19-24)*

53 Ari ragaeyanakirini Jesoshi iwinkathariteki ñaanakowenantatsiri. Ipiyotawenteeyapaakarini maawaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. 54 Riraga Peetero royaatakowentawitanakari Jesoshi, omaanta rookaneentanakiri inteenanta, roojatzi raretantapaaka janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Tee ikyaapaaki rirori pankotsiki; ijeekimotapaakiri onampirentsipaeni rakitsitapaakawo paamari.

55 Ari inthomaenta ipiyotawentakari Jesoshi riraga jewatayitziririni jori-
iyopaeni. Rojampiteeyirini atziri:

—¿Piñaakotakirima rantziri Jesoshi kaari kameethatatsi nowa-
maakaanantyaariri?

Omaanta tekatsi iñaakoteri. 56 Ipokapaaki osheki theeyakotakariri, tee omonkaatawaka ikantayitakirini. 57 Apanipaeni katziyaneencha, itheeyakotashitakari, ikantzi:

58 —Nokemaeyakirini Jesoshi ikantzi: “Iinja noshekiroreero Tajorentsi-
panko iroka riwetsipanko atziri. Ari okaate 3 kitejiri niwetsikae naaka paashini Tajorentsipankoki, kaari riwetsiki rirori atziri”.

59 Omaanta tee omonkaatawakakya ikantayitawitakarini. 60 Ikatzianaka niyanki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Iitaka kaari pakantana? ¿Oetaka iroka ikantakotayitakimirini irika?

61 Omaanta imaeritaki, tee raki. Rapiitakiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

—¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyarini, riraga Itomi Tajorentsi noñaaperotziri?

62 Rakanakiri:

—Naaka. Kyaaryo pikantakiri. Iinja piñeena nojeeki janta rakoper-
oki Pawa Tajorentsi, nokaateeyirini neewawenanteeyapaeni. Eejatzi piñaawaena nokinantapaeyaawo janta menkori, aririka nopiyee paata.

63 Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ikijanaka. Ikenkithashiryaaakotanakari Jesoshi ikantzimatakiri Tajorentsi, rootaki itzijagaantanakawori iithaari. Ikantanaki:

—¿Iroñaaka iitaka akowantyaari paashini kantakoterini?

64 Pikemaeyawakirini iroñaaka okaatzi ikantakiri, tema itheenkakiri Tajorentsi. ¿Tsika pikanteeyinika eeroka?

Ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

65 Eenitatsi apanipaeni ewatayitziririni. Roojatzi ipashikapootakiri, eejatzi ikapojapootakiri. Ikantziri:

—Pikamantena iroñaaka ninkarika kapojapootakimiri.

Eejatzi riraga waariryapaeni ipajapooteeyakirini.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.69-75; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-29)

66 Eeniro ijeeki rirori Peetero janta inkokironta pankotsiki rakitsita. Opokapaaki apaani ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri.

67 Oñaapaakiri Peetero, rakitsita paamariki. Otsikanatapaakari, joreririri, okantapaakiri:

—Eeroka tsipatariri riraga Jesoshi najareetejatzi.

68 Ithaawanaki, ikantanaki:

—Tee, tee niyotzi oetarika pikantziri. Tee nokemimi eejatzi.

Roojatzi riyaaatanaki ashitakontsiki shiirikoki. Iñaanaki tyaapa. 69 Apiiteeri oñaagaeri onampirentsi. Okanteeyirini maawaeni okaateeyakinira:

—Rirotaki irika tsipatariri Jesoshi.

70 Eejatzi rapiiteero Peetero, ikantzi:

—Tee niyotziri.

Ari ojamanitapaentzi eechonkiini. Roojatzi ikantziri irikapaeni katziyayi-teencharini:

—Kyaaryooperotaki. Eerokataki tsipatariri Jesoshi, eerokataki karireeya-jatzi.

71 Ikantaperotanaki:

—Tee niyotziri riraga shirampari pikantakinari. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantaki: notheeyakyaarika, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

72 Rapiitakiro iñaanaki tyaapa. Ikenkithashiryaaneero Peetero ikantakiriri Jesoshi: “Tekiraatarika rapiitanakiroota iñaanaki tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Ari rowashiretanaka Peetero, roojatzi riraantanaka, jmmm, jmmm.

15

Ragaeyanakirini Jesoshi Peraato

(Mt. 27.1-26; Rk. 22.66-23.5; Jowa 18.28-40)

1 Rooteentsi okitejiityaanaki, rapiitakiro ipiyotawenteeyarini Jesoshi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ikantakowenteeyakirini Jesoshi. Roojatzi roojoteeyakirini irira, raanakiri janta, ipapaakiri Peraato.

2 Rojampitawakiri:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyopaeni?

Riraga Jesoshi rakanakiri:

—Pikantakiri eeroka kyaaryoopero.

3 Ikanteeyini jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri:

—Osheki rantayitakirini irika, tee ikameethatzi.

⁴ Rapiiteeri Peraato, rojampitziri:

—¿Iitaka kaari pakanta? Pikemawakiri osheki kantakotashiteeyakimirini.

⁵ Tee raki Jesoshi. Riraga Peraato tee riyotzi oetarika ikenkithashiree-yarini. ⁶ Ari eenitatsi rametari: maawaeni ojarentsi, aririka omongaata-paeya kitejitatsiri rawijantakariri ronampiri Tajorentsi achariniitani paer-nipero Ejiipitoki. Roeyowapiintziri omonyaagaarewo apaani ikowaka-gaeyirini atziripaeni. ⁷ Eeniro iroñaaka rashitakotaka janta atziripaeni kowayitawitacharini rookerimi pinkathari: iwaero apaani Warawaashi rirotaki owamaantaneri. ⁸ Ari riyaatashiiyakirini riraga piyoteenchari, ikanteeyapaakirini Peraato:

—Nokoyi panteeyenawoni iroka pametari: poeyowaenari apaani pomonkyaanawo.

⁹ Rakawakiri Peraato, ikantawakiri:

—¿Riroma pikowakiri noeyoyemiri riraga Jesoshi piwinkatharite?

¹⁰ Riyotaki Peraato osheki iñaaperoeyirini atziripaeni Jesoshi, rootaki iki-jeeyantanakaririni ñaanakowenantatsiripaeni raakaanantakariri. ¹¹ Ari riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithayitanakini, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikante: “Kaari Jesoshi”. Pikanteeyirini: “Riraga poeyowaeri Warawaashi”.

¹² Rapiiteeri eejatzi Peraato, ikantziri:

—¿Tsikama nokanterika iroñaaka irika pipinkatheeyawitakarini?

¹³ Ikaemaeyanakini paashinipaeni:

—Pikentakotakaanteri koroshiki.

¹⁴ Rojampitziri:

—¿Iitaka rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro rapiitanaatziro ikaemaeyanakini:

—iPikentakotakaanteri, pikentakotakaanteri!

¹⁵ Ikowanaki Peraato ikimoshiretakageeyerini riraga atziripaeni, rootaki roemishitowantaariri Warawaashi. Omaanta Jesoshi ipajatakaantakiri, roojatzi raakaanantakiri ikentakotakaanantakiri.

Ishirontawenteeyakarini riraga Jesoshi

(Mt. 27.27-31)

¹⁶ Roojatzi irira joraaropaeni raanakiri Jesoshi inthomaenta ipankoki Peraato, ari okaankiityaaneentzi eechonkiini. Owaeronta rowaga pankotsi peretooryo. Riraga joraaropaeni ikaemaeyakirini maawaeni paashini-paeni. ¹⁷⁻¹⁸ Itheenkaeyakirini, ishirontawenteeyakarini, ikantziri:

—¿Eerokatakima iwinkatharite joriyopaeni? Iroñaaka naari noñaaperotemi.

Ari ikanteetakiriri iroñaaka Jesoshi, tema rantaminthakiriri rootaki roshiyakaawenantakariri apaani jewawenantatsiri. Raatonkoryaagaetakiri Jesoshi, ikithaateetakiri kityonkamawoneentatsiri. Ragaetakiniri ki-tochee, riwetsikaetakiniri ikimitakaanteetakiniri amantheerentsi roojatzi ramantheetakaanantakiri.

¹⁹ Rotziwerowashitakari, iñaaperojeempiyaakari, roojatzi rompojantakari chonkopishitonki iitoki eejatzi reewapooteeyakirini. ²⁰ Ari osheki rantaminthakiriri, roojatzi reshitapaakiri. Roojatzi raatonkoryaakiri ikithaawitakariri kityonkamawoneentatsiri, ikithaateeri iithaaripero rirori. Roojatzi raantanakari ikentakoteetantyaariri antawokotaki koroshi.

Ikentakoteetantakariri riraga Jesoshi

(Mt. 27.32-44)

²¹ Roojatzi joraaropaeni raanakiri Jesoshi. Niyanki awotsi iñaakiri shi-rampari iwaero Shimo rirotaki iriri Arejaantero eejatzi Roojo. Owakira

ijeekapaaki Jerojareeki ipoñaakawo paashiniki nampitsi iitachari Shireene. Romperatawakari iroñaaka, ikantakiri:

—Pinatanakiniri Jesoshi iroka koroshi.

Ikanta Shimo inatanakiro, raanakiro.

²² Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta tonkaariki oetanta Koorikota. Rootaki iitantawori tonkaari oshiyakawo iitonaki atziri. ²³ Ari ipakowitakari kepishaari, eero ikemaatsiperotantawo katsiri, inta tee rirawakiro Jesoshi.

²⁴ Roojatzi ikentakoteetakiri Jesoshi rakokira eejatzi iitzikira, rowatzikakoteetakiri kipatsiki. Ikanta irikapaeni joraaro, raakiro iithaari. Roojatzi rookayitzironi mapyaaniki. Ro riyotantyaari ninkarika ayeroni iithaari. Eejatzi rapiitakiro riyotakoeyeroni mapi roojatzi raantanakyaawo maawaeni okaatzi ikithaayitarini rirori.

²⁵ Jenokiityaapaaki oorya, ikentakoteetantakariri. ²⁶ Roojatzi raaki paashini inchakota owaanini, rojankinateetakiro jankinarentsi okantzi: “Rirotaki jewawentziriri joriiyopaeni”. Rootaki rojankinatantakawori, riyoteetantyaari iitarika rowamaanteetakariri. Ikentakoetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi.

²⁷ Iroñaaka eneiro ikaatzi apite koshintzi ikentakoteetakiri eejatzi, ari itsipatakari Jesoshi. Apaani rowatzikakoteetakiniri rakoperoki, irira paashini rowatzikakoetakiniri rampateki. ²⁸ Rootaki omonkaatantakari jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi kantatsiri: “Ikimitakaanteetyaari kaari kameethatatsi”. ²⁹ Ari rawijayitzini iroñaaka osheki atziri, osheki itheenkimawetakiri Jesoshi, osheki ishironawentari, ikanteeyirini:

—¡Oo! Eeroka shekireeronimi Tajorentsiipanko, ro awijawitakya 3 kitejiri ari piwetsikaeromi eejatzi. ³⁰ ¿Arima pitajonkantashiwaeta? Intsipaeete, pitajonkakowentya eeroka: payiitee iroñaaka ikentakoetakimira koroshiki.

³¹ Roojatzi ipokantapaaka eejatzi irikapaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi. Ishironawenteeyakarini, ikantawakaeyanakani:

—Pamineri irikakya, rirowitaka owawijaakotziriri paashini atziri, tee imatziro rowawijaakoty rirori. ³² Eerokawitaka Rotaantawentawitawori, jewawenantawitariri ajoriiyotzinkaritepaeni. Aminamatsitawakiriita aririka rayiitee koroshiki. Aririka añaakiri, thame aapatziyari.

Eejatzi ikimitakari rirori tsipatakari Jesoshi ikentakotaka, itheenkakiri eejatzi.

Ikamanaki Jesoshi

(Mt. 27.50-56; Rk. 23.45-49; Jowa 19.30-37)

³³ Ikaataki oorya tampatsika, omapokashitapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi. Tee añaaneeri oorya. Okaatzi ojamanitapaentzi 3 oora. Roojatzi rooryaantanaa. ³⁴ Roojatzi ikaemantanaa antawo Jesoshi ikantzi ipaanteki rashi:

—Eroe, Eroe, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri aaka apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿iitaka pookantanari?”

³⁵ Ikemantawakariri apanipaeni jeekaneentsiri ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

³⁶ Ari ishianaka atziri, rowiinkapaakiniri kepishaatatsiri piyonkashinkanari. Rojataakiniri jawookikira. Ipawitari ratsimiyawakiro. Ikantziri katziyayiteencharinipaeni jaga:

—Ari ikantawakaata: aminawakiriita aririka ipokashitapaakiri Iriiyashi rayiitashitapaakiri.

³⁷ Antawopero ikaemanaki Jesoshi, kamanaki.

³⁸ Eenitatsi janta Tajorentsipankoki antawo tokoya, tontarini, ashitako omooki. Itanakawo jenoki, otzizjagaanaki waaaag, roojatzi jaawiki. Thatzii. Apitemankitanaka.

³⁹ Eeniro imonetakari itzinkami joraaro. Iñaawakiri tsika ikantanakari Jesoshi ikamantanakari. Roojatzi ikanantanaka:

—Kyaaryoopero: riroperotaki irika shirampari Itomi Tajorentsi.

⁴⁰ Eeniro apaanipaeni tsinani ojeeki inteenapaeni aminayitzini. Okaa-teeyakironi Mariiya makaraarajato, eejatzi ojameto, Mariiya rootaki riniro Jantyaako eejatzi paashini Josee. Jantyaako impaerintzi ikoñaatzi. Eejatzi okaateeyironi Jaromee. ⁴¹ Eeniro ijeekawitani janta Karireeyaki oyaa-teeyirini maawaeni irokapaeni tsinani amitakotziriri. Iroñaaka ojeeki jaka osheki paashinipaeni tsinani. Itonkaantanakari Jesoshi janta Jerojareeki, oyaateeyanagirini.

Itika ikantakiriri Jesoshini

(Mt. 27.57-61; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁴² Itsiteniityaanaki oorya. Ro kitejitatsini inkaamani imakoryaantee-yarini, tema iroñaaka riwetsikaeyironi oetarika ashi inkaamani. ⁴³ Eeniro Josee, riraga poñaachari Arimateeyaki. Aritaki ikaateeyirini riraga iy-otaawakagaeyacharini. Iñaaperoteeyirini atziripaeni rirori. Raamaari Tajorentsi rirori ikowaki reewawenteri. Iroñaaka ishirampariperotanaki Josee, riyaatashitanakiri Peraato, ikantapaakiri:

—Nokoyi pishinetenari naaneeri Jesoshini. ⁴⁴ Itzimaetyaashitanaka riraga Peraato. Ikenkithashiryanaaka: ¿Okyaaryootzitanakyaama, intsipaete ikamanaki Jesoshi? Ari ikaemakaantakiri iwinkatharite joraaro. Ro-jampitawakiri:

—¿Kyaaryooma? ¿Kamaperotanakima Jesoshi?

⁴⁵ Ikantziri:

—Jee, kamaperotaki.

Roojatzi rotyaanantakari Josee royiitakoteeri jaawikira Jesoshini.

⁴⁶ Ramanantaki Josee tokoya. Royiitakiri Jesoshini rapineetakotakiri. Romaryaakiri omooki, janta imoonteetzironta impeeta. Ipinashitakiri antawo mapi omooki. ⁴⁷ Oñaakoperotakiri Mariiya makaraarajato tsika rowakiri. Otsipatawo ojameto, rowaga riniro paashini Josee.

16

Ipiriintanaka Jesoshi

¹ Awijanaki kitejiri imakoryaanteeyarini. Roojatzi amanantanakari tsinani kajankapaneri, otziritanteeyaririmi Jesoshini. Ro owaeropaeni roori tziriterinimi Mariiya makaraarajato, eejatzi roori okaatziro ojameto riniro Jantyaako, eejatzi roori Jaromee. ² Ari okitejiityaanaki iyaatzi janta omooki rotetawitakarinta Jesoshini. Rootaki tominko iyaatantakari. Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi areetantapaaka. ³ Okantawakaeyanakani:

—¿Ninka pinagaenironika rowaga mapi ashitantari? Antawoni, eero aawiro aaka.

⁴ Aminapaaki, oñaapaakiro rowaga mapi antawo, pinaanaka ashitaryaanaka. ⁵ Okyaapaaki omooki janta rowawitakarinta. Tee oñaapaeri Jesoshini, omaanta irira oñaapaaki apaani shirampari jaga. Ikithaatawo kithaarentsi kitamaaripero. Otsinkashiryanaakiro irowapaeni oñaapaakirira ijeeki.

⁶ Ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Riro paminawitari riraga Jesoshi najareetejatzi, riraga ikentakoetakiri. Piriintanaa, tee añaagaeri jaka. Jatee. Paminerotyapa rowawitakarika. ⁷ Piyaateete iroñaaka pikamantapaeri Peetero eejatzi paashini riyotaanewopaeni. Pikantapaakiri: “Reewafananakimi janta Karireeyaki, aritaki piñaapaeri janta. Tema aritaki ikamantzitakimini paerani”.

⁸ Ari intsipaete iyowanee, oshiyanaaka. Ompetatanaka, osheki otsinkashiryaanaki. Othaawanaki, rootaki kaari okamanantari atziri otonkiyotakari janta awotsiki.

Oñaagaeri Mariiya Jesoshi
(Jowa 20.11-18)

⁹ Rootaki ipiriinantaari Jesoshi tominko. Ro ritaperotaari roñaagaawo Mariiya makaraarajato. Rootaki paerani ikyaantawitakawo 7 kamaari, omaanta retsiyatakotakironi. ¹⁰ Roojatziyika iyaatantanaka roori okamantapaakiri riraga itsipateeyawitarini Jesoshi. Roojatzi rowashiretakoe yawitarini, eejatzi eeniro riraakoeyawitarini. ¹¹ Roojatzi okamantawitapaakari: —Piriintanaa Jesoshi, noñaagaeri.

Tee raapatziyawakawo.

Iñaakiri apite riyotaanewo Jesoshi
(Rk. 24.12-35)

¹² Roojatzi ipaashinipootanaki ipookira Jesoshi, roñaagapaari apite riyotanewoni ranashiiyani janta awotsiki. ¹³ Ari ipiyanaa irika ñaakiriri, ikamantapaakiri paashinipaeni. Eejatzi ikimitawakiri, tee raapatziyawakari.

Ikenkithatakagaeyirini Jesoshi maawaeni riyotaanewo
(Mt. 28.16-20; Rk. 24.36-49; Jowa 20.19-23)

¹⁴ Ari rowaeyani riyotaanewopaeni, ikaateeyini 11. Roojatzi roñaagaeyantapaaririni Jesoshi. Ikanteeyapaakirini:

—Tema nokamantzitakimini ari nopiriintee: ¿itika kaari paapatziyantana? Tema tee añaaro pikenkithashiryaantari. ¿litika kaari paapatziyantari ñaakinari inkaaganki? ¹⁵ Piyaateeyeni pithotyaaanakiro maawaeni kipatsi. Pikamanteeyerini maawaeni atziri tsika ikanteeya rawijakotanteeyari rirori. ¹⁶ Ninkarika aapatziyawakyaawoni rowaga pikamantakiriri, roojatzi raapatziyantawakyaari Tajorentsi ari ikaawoshitawentanakyaari irira tema aritaki rawijakotee. Rooma riraga kaari aapatziyawakyaawoni ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi rirori. ¹⁷ Tsikarika piyaateeyeni, itajonkakowentemi Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziri kyaaryootaki iroka pikantakiriri. Nomatakayemiro petsiyatakotantyaariri kyaantariri kamaari. Piyotayiteroni paashinipaeni ñaagantsi pikenkithatakotantenari. ¹⁸ Aririka poerikawityaari maanki, aririka ratsikawitemi, omaanta eero rowamaemi. Eejatzi, aririka piraakowityaawo piyantatsiri, eero owamaemi. Eejatzi, aririka pipampiteri mantsiyatatsiri eejatzi pikantakowenteri, ari rawijakoeeyeni.

Ithonkapaakiro Marikoshi rojankinari
(Rk. 24.50-53)

¹⁹ Rootaki ikanteeyakiririni Awinkatharite Jesoshi, roojatzi roenokantanaa jenokinta, ijeekapae janta rakoperoki Tajorentsi, ikaatapaeri ipinkatharitapae rirori. ²⁰ Ari riyateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikinakinayitanakini, ikamanantayitanakini tsikarika ikinayitanakini. Kijokiro rowakiri Awinkatharite, ramitakoeirini. Eejatzi itajonkantayitakini, riyoteeyantakarini atziripaeni kyaaryooperotaki ikamanteeyakiririni. Aritaki okantaperotari.

Ari okaatzi.
Naaka jankinatzirori:

Marikoshi

ROOKASHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

¹⁻⁴ Naaka Rookashi nokoyi niwethatemi eeroka Teyoojiro tsikarika pikanta pijeeki. Iroñaaka nokoyi nokenkithatakoteri Jesokirishito. Ikaateeyakini osheki jankinatakoeyakiririni, ikamantakotayitakironi okaatzi rantayitakirini. Iñeeyakirini, eejatzi ikemakoeyakirini, rootaki rojankinatakotantariri. Noñaanatakiro naari okaatzi rojankinatakiri, eejatzi nojampitakowentayitakironi rantayitakirini niyotakoperotantakawori, nothotoyakiro maawaeni. Iroñaaka nokamantemiro naari, nokowaki piyoperotero kameetha rantayitirini Jesoshi, rootaki nojankinatantakimirori piyoperotantyaaworini kyaaryo rooperori okaatzi riyotagaetakimiri.

Irira Kawiriyeeri ikamantziri Jakariiyashi itzime itomi

⁵ Paerani, ipinkatharitantari Eroreshi janta Joreeyaki, eenitatsi eejatzi ñaanakowenantatsiri Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Rirotaki icharineeteni Awiiyashini: aririka areetapaeya kitejiri rantawaetantyaanariri Tajorentsi janta Tajorentsipankoki ikaateeyirini isheninkathoripaeni rashi rirori riraga icharineetenipaeni Awiiyashini. Owaero iina Erijaweera, rirotaki ojariitepaenini Aawooni eejatzi. ⁶ Riraga Jakariiyashi rirotaki aapatziyariri Tajorentsi, eejatzi iina rootaki aapatziyariri. Ikantani rantayitakironi okaatzi ikaminaakiriri rirori, rootaki riyoteeyantakaririni atziri ikameethataki. Tekatsi okantya ikantakowenantaariri. ⁷ Omaanta tee itzimi reentsite: amashithakikitya iina, eejatzi imonkaatawakagaeyakani rantyashipariteeyakini.

⁸ Okantaka omonkaatapaaka kitejiri rantawaetakaanteeyaririni isheninkathoripaeni, eejatzi riraga Jakariiyashi. ⁹ Rameteeyawoni riyoyaapiintzi apaani ñaanakowenantatsiri rotyaanteri inthomaenta Tajorentsipankoki itaantyaanariri Awinkatharite kajankapaneri. Ikanteeyakirini isheninkathori rirori:

—Iroñaaka eeroka niyoyaakimi piyaate inthomaenta janta, pitayeniri Awinkatharite kajankapaneri.

¹⁰ Ikanta ikyaanaki inthomaenta, omaanta paashini piyoteeyeencharini oyaakiriri inkokironta, ikenkithatakagaeyirini riraga Tajorentsi.* ¹¹ Janta inthomaenta, romapokakiri ronampiri Awinkatharite, ikatziyimotapaakari rakoperoki okaakini aritaari itaakirowa kajankapaneri. ¹² Iñaantawakariri rotsikanatanakari, tee riyotzi oeta ikantanakiri, eejatzi osheki ithaawanaki. ¹³ Omaanta ikantakiri:

—Jakariiyashi, eero pithaayi. Eenitatsi pamanakotakiriri Tajorentsi; tema ikemakimi, rootaki otzimantyaari iinja piina pitomi. Piiteri Jowa. ¹⁴ Osheki pikimoshirewenteri, eejatzi ikimoshirewenteeyerini osheki atziri aririka ikoñaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi iñaaperoteri Tajorentsi ikameethataki. Eero ririro awishoowaantsi oowa eejatzi inashitachari shinchaari. Ojeekantyaari Ishire Tajorentsi rajankanekira; tekiraata okoñaatziri rinoro roojatzi ojeekantzi-tari. ¹⁶ Osheki raapatziyakagaeyarini pijorriyotzinkaritepaeni, ipinkatha-teeyantyaaririni Tajorentsi, tema rirotaki irira Awinkatharite maawaeni.

* **1:10** Rameteeyawoni itaakiririka kajankapaneri, ramaneeyani.

¹⁷ Ikimityaari Iriiyashini, osheki iyotaakiri Ishire Tajorentsi, eejatzi os-hintsitakaakiri. Reewatakiri Awinkatharite, ikamanteeyerini isheninkapaeni raamagaeyaarini rirori, eejatzi inintaperoeyerini reentsitepaeni. Riyotagaeyerini rirori raapatziyanteeyaarini Tajorentsi, ikimityaari riraga itakaantaworini raapatziyarini. Riyotagaeyerini theenkantatsiri kameetha raapatziyaari rirori.

¹⁸ Ikantakiri Jakariiyashi:

—¿Tsika nokantyaaka niyoperotantyaari kyaaryootakirika iroka pikantakinari? Antyashiparitakina, eejatzi noena, antyashipawotaki roori.

¹⁹ Rakanakiri:

—Naaka Kawiriyeeri, kijokiro noyiri Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari nokamanantzimirorika iroka kameethatatsiri. ²⁰ Aritaki omonkaatakya iroka nokamantakimiri, omaanta tee paapatziyawo nokantawitakimirika, pitheenkakina. Iroñaaka pimajontzite, eero piñaawaetanee roojatzi paata ikoñaantakya pitomi.

²¹ Eeniro janta inkokirona piyoteeyencharini royaawitaari Jakariiyashi, ikanteeyakini:

—Ojamanitateekityaami ipeyaka. ¿Iitaka kaari ishitowantaa?

²² Roojatzi iñaawaeri ishitowapae, tee imataneeya iñaawaetanee, omaanta rookorookotashiwaetaka. Roojatzi riyoteeyantanakani, ikanteeyanakini:

—Eenitatsi iñaakiri janta inthomaenta. Tee iñaawaetaantsiperotanee.

²³ Okaatzi 7 kitejiri rantawaetaki Tajorentsipankoki. Roojatzi ipiyanaa ipankoki rirori. ²⁴ Roojatzi omotzitantaka iina, okempoyaaka opankoki. Ikaatzi 5 kashiri tee oshitowae. ²⁵ Okantzi:

—Paerani tee itzimawityaani notyomi, rootaki nopashiwenantakari, omaanta iroñaaka eero napiiteero nopashiwentaa. Ineshironkatakina Awinkatharite, tema ikameethaperotaki.

Iira Kawiriyeeri ikamantziro Mariiya itzimaki otomi

²⁶ Okaatakotaki 6 owashirite omotzitaki Erijaweera. Roojatzi rotyaanantakari eejatzi riraga Tajorentsi Kawiriyeeri:

—Piyaate Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki. ²⁷ Pareetakityaawo tsinani owaero Mariiya, okashiyakari ayeri Josee, riraga icharineeteni Iraviiri. Omaanta tekira oshinetari shirampari.

²⁸ Ikantaka riyaatashitakiro riraga Kawiriyeeri. Romapokapaakiro ikan-tapaakiro:

—¿Eeniromi, Mariiya? Nopokantari nokamantemi: piweshiryaanakya. Osheki inintashireperotakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Panaakotakiro maawaeni tsinani ikaminthaaperotzimi rirori.

²⁹ Omaanta othaawantawakari, okenkithashiryaanaka: “¿Iitaka ikanantari?”

³⁰ Ikantapaakiro:

—Eero pithaawantana. Kyaaryo, ikaminthaaperotakimi riraga Tajorentsi. ³¹ Rooteentsi pimotozite. Iinja pitzimeri pitomi, piiteri Jesoshi.

³² Ipinkathariperote. Riyoteeyakirini atziri rirotaki Itomi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta. Tema rirotaki Awinkatharite. Paerani riraga Iraviirini ipinkathariwentawitarini ijoriyotzinkariteni. ³³ Iinja ipinkatharite rirori eejatzi. Tema ikantziri Tajorentsi itomi: “Notyomi, eeroka pipinkathariwenteyeririni maawaeni, pikanteetatyeeyaani”.

Aritaki ikantyaari ipinkathariwenante, eero ipakagaero.

³⁴ Okantawakiri:

—¿Tsika nokantyaaka itzimantyaari notyomi? Tekatsikya noemi.

³⁵ Rakanakiro:

—Irowa tzimakayemini Ishire Tajorentsi. Rootaki tajonkawentemini. Iinja ikantakoeteri pitomi: “Ikameethaperotaki, tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri. Rirotaki Itomi Tajorentsi”.³⁶ Eejatzi nokaman-temi: antyashipawoperowitaka roori pinatsito Erijaweera, tema ikanteetziro roori tee iyotziri otzimeri eentsite, omaanta okaatakotaki 6 owashirite iroñaaka omotzitaki. Iinja otzimeri otomi.³⁷ Ñaakiro, tekatsi pomeentsitzi-motyaarini Tajorentsi, imateeyironi oetarika ikoyiri.

³⁸ Okantanakiri:

—Tema rirotaki Nowinkatharite. Inimotakina oetarika ikowakaakinari. Ikowakaakinari itzimashitya notyomi, ari kameethataki.

Roojatzi ipiyantanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

Jataki Mariiya areetyaawo Erijaweera

³⁹ Awijanaki apanipaeni kitejiri roojatzi iyaatananaka rowaga Mariiya Joreeyaki. Oshintsitanaki iyaatanaki otonkaanaki tonkaariki.⁴⁰ Areetapaaka janta ipankoki riraga Jakariiyashi. Oñaapaakiro Erijaweera, okantapaakiro:

—¿Eeniromi?

⁴¹ Rowaga Erijaweera okemantawakawori Mariiya okaemapaaki, oke-matziiri ishewatanaka eentsite omotzikira, mitzi. Eejatzi okyaantapaakawo Ishire Tajorentsi iyotaaperotakiro,⁴² roojatzi ocheraantanaka, okantziro:

—Tema ineshironkatakimi Tajorentsi, eejatzi ikimiteeyironi maawaeni tsinani; omaanta eeroka, panaakoeyakinani: ineshironkaperotakimi rirori. Tema eejatzi iñaaperotziri peentsite ikameethatzi.⁴³ Eeroka ashityaarini Awinkatharite. ¿litaka pikenkithashiryaaantanari pareetantanari?

⁴⁴ Pamine, nokemantawakimiri piwethatapaakina, ikimoshiryaanaki neentsite, ishewatanaka nomotziki, mitzi.⁴⁵ Paapatziyaperotawakawo maawaeni ikamantakimiri Awinkatharite, rootaki ineshironkatantakimiri.

⁴⁶ Okantzi Mariiya:

—Tema ikameethaperotaki Awinkatharite,⁴⁷ rirotaki Atajorentsite eejatzi owawijaakoeyeerini. Osheki nokimoshirewentakiri.⁴⁸ ¿litaka ineshironkatantakinari naari? Naaka ashironkaenkawo, tekatsi niyotzi naari. Omaanta iroñaaka aripaete ikimoshirewentena maawaeni atziri.

⁴⁹ Osheki itajonkakowentakina, tema itajorentsi-perotaki, ikameethaperotaki.⁵⁰ Ikantatyeyyaani ineshironkaeyakirini maawaeni pinkatheeyiririni.⁵¹ Osheki itajonkantayitakini. Ithonkaeyeroni okaatzi ikenkithashiryaaari maawaeni kantakaaperotzinkari.⁵² Imateeyakirini pinkatharitawitachari rookakaakiri ipinkathariwenantawita. Omaantakya ashironkaenkari ipeyakiri pinkathari.⁵³ Kimitaka ipakiri osheki oetarika riraga koetyeemotakariri, ari rotyaantakiro Ishire iyoteeri atziri kowatsiri riyoteri Tajorentsi eejatzi raapatziyantyaariri. Omaanta riraga kenkithashiryaakotawori tekatsi koetyeemotyaarini, eero rotyaantziniri Ishire riyotaantyaari. Eero rowawijaakotziri.⁵⁴ Ikantani riraga Tajorentsi ramitakoeyakirini ajoriiyotzinkarite, tee iyakotee aari inta ineshironkaeyakaeni.⁵⁵ Aritaki rantakiro maawaeni ikantakiriri itakaantaworini paerani: Awaraama eejatzi maawaeni icharineeteni ikanteetatyeyyaani.

Rootaki okantakirori rowaga Mariiya.⁵⁶ Ojeekakitzi 3 kashiri, roojatzi opiyantanana onampiki.

Ikoñaatapaaki Jowa kaawoshitantatsiri

57 Monkaatapaaka kitejiri okoñaawaanitantaariri Erijaweera. Tema koñaatapaaki otomi. 58 Ikemakoeyakironi osheninkapaeni, ikimoshirewenteeyanakironi. Ikanteeyanakini:

—Tema ineshironkaperotakiro Awinkatharite.

59 Ari okaataki imaakotaki 7, roojatzi okitejitanaki omonkaataka itotonantantyaariri ishiramparitarira. Rameteeyawoni jorriyopaeni iitakotyaari jewatatsiri itomi ikoñaatapaaki iwaero iriri, rootaki ikananteeyarini isheninka:

—Tema iitya Jakariiyashi, iitakotyaari iriri.

60 Omaanta okantzi riniro:

—Eero iita Jakariiyashi, omaanta iitya Jowa.

61 Ikanteeyanakironi:

—¿Iitarikya pikowantari piiteri Jowa? Tee añiiri pisheninka iitachani Jowa.

62 Roojatzi rookorookotantanakariri rojampitantakari riraga Jakariiyashi:

—¿Oetaka pikoyiri eeroka?

63 Rookotanakiniri paperi, rojankinatakiniriri: “Aritaki iitya Jowa”. Ari rotsikanateeyanakarini riroripaeni. 64 Roojatzi imapokashitanaa riraga Jakariiyashi iñaawaetanee eejatzi, ikantzi:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

65 Roojatzi rotsikanateeyantanakarini maawaeni isheninka. Ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni tonkaarikipaeni: rowaga jeekatsiri Joreeyaki. 66 Ikenkithashireeyanakani rajankaneki maawaeni kemakoeyakiririni ikantzi: “¿Tsikama ikantatyaarika riraga eentsi? ¿Oetakama ranteri paata? Tema ineshironkaperotakiri Awinkatharite itajonkawentakiri”.

67 Roojatzi rowaga Ishire Tajorentsi iyotaakiri riraga Jakariiyashi, ikanantakawori iroka:

68 —Tema ikameethaperotzi Awinkatharite, rirotaki tajonkawenteeyakaerini. Ipokashiteeyakaeni ikamawenanteeyeerini ipinawenanteeyeerorini kaari kameethatatsi antziri rowawijaakoeyanteerini.

69 Paerani Iraviirini rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri. Iroñaaka rotyaantakiri Tajorentsi icharineeteni Iraviirini, itajorentsitaki, rowawijaakotante. 70 Tema paeraniperoroña riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, ikantakirini atziripaeni: “Ikantzimi Tajorentsi: 71 ‘Notyaantemiri owawijaakoeyemirini, eenitatsirika kijeeyemirini, oonawaetzimiri, aritaki rowawijaakoeyakimini’.

72 Tema noneshironkateeyakirini ichariniiteni Awaraama, maawaeni. Eero nopeyakotziro nokashiyakagaeyakarini. 73 Paerani nokantaperotakiri pichariniiteni Awaraama: 74 ‘Inja nowawijaakoeyerini picharineetenipaeni, nokikawenteeyaarini kijeeyawitakaririni, eero ithaawaeyini aapatziyeeyenarini. 75 Ninkarika aapatziyenani rirotaki nashipaeni. Nowameethateeyerini, nokantyaani noñaaperoyerini ikameethatzi’ ”.

Rootaki ikantakiriri Tajorentsi itakaantaworini. 76 Iroñaaka notyomi, nokantemi: “Iiteetemi: ‘Eerokataki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi jenokijatzi’ ”. Tema ari pikamanteeyerini atziri okameethatzi ijeeki kameetha, raamagaeyaarini Awinkatharite. 77-78 Piyotagaeyerini atziripaeni riyoteeyantyaarini tsika ikantya rawijakotanteeyari. Pikamanteeyerini ikaminthaaperoyakirini Tajorentsi, eero ikenkithashiriuro eejatzi kaari kameethatatsi rantayitzirini. Aririka riyowapaaki oorya, eero otsitenitane, inta okitejitanaki. Eejatzi okimitakya, aririka ipoñaakya Awinkatharite jenokinta, ayoperoyanakini

⁷⁹ rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyariri riraga kaari yotawitariri Tajorentsi, riraga thaawantawitawori ikame. Riyotakagaeyapaakirini tsika ikantayaari iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi.

Rootaki ikantakirini Jakariiyashi.

⁸⁰ Okanta awijaki osheki ojarentsi, antaritanaki Jowa, osheki raapatziyakari Tajorentsi. Roojatzi riyaatantaka apaniroeni tekatsinta atziri ipanko, roojatzi paata ikenkithatakaapiinteeyakirini atziripaeni.

2

Ikoñaatapaaki Jesoshi

¹ Eenitansi oroomajatzi iwaero Seesari Awoshito, rirotaki pinkathari-wentzirori maawaeni kipatsipaeni. Owakira ikoñaatantakari Jowa, otomi Erijaweera, ikaminaakiri Seesari:

—Nokowaki rojankinatakoeyaani maawaeni atziripaeni, niyotantyaari tsikarika ikaatzi.

² Irira Shiriiño rirotaki jewawentziriri shiiryajatzi, rojankinatantee-takawori iwaeropaeni atziri. ³ Rootaki riyateeyantanakarini maawaeni atziri janta nampitsikinta tsikarika ikoñaatapaaki ichariniitani paerani, rojankinatakotakaantya iwaeropaeni. ⁴ Eeniro ijeekaki riraga Josee janta Najareeteki. Rirotaki icharineetani Iraviiri riraga pinkatharitawitacharini. Aritaki inampitawoni irira Weriki, ojeeki janta Joreeyaki. Rootaki riyaatantanakari Josee janta, rojankinatakotakaantya. ⁵ Itsipatanakawo Mariiya rowaga ikashiyakarira rayero. Tekira oshinetari shirampari, omaanta omotzishitaka rooteentsi otzimeri otomi. ⁶ Rareetapaaka rirori janta Weriki roojatzi okemantakari ratsikaneentakiro thowiwiwiwi. ⁷ Ikwakowawitapaaka rirori pankotsi maantapaakyaarimi omaanta ithotyakowitapaakawo ijeekantapaakyaarimi, inta iñaapaaki apaani ipanko piratsi. Aritaki okoñaatakiri otomi jewatatsiri itzimi. Oponatakiri, owakiri jaga royiitantapiinteetantanariri piratsi rowanawo.

⁸ Tsitenitanaki, eeniro ijeekayitzi shentziriri rowishate janta keshiiki. Tee imayi, ikakiwentziri rowishate. ⁹ Romapokapaakiri Awinkatharite, ishipakiryakoeyapaakirini, kimitaka okitejite, eejatzi iñagaeyawakirini ronampiri Awinkatharite. Ithaawantawakari oshekipero, ikantaka rompeteeyanakani, tonki, tonki. ¹⁰ Roojatzi ikantapaakiri:

—Eero pithaawantana, eenitansi nokamantemiri okameethaperotaki. Osheki pikimoshirewentero, eejatzi osheki ikimoshirewentero maawaeni atziri.

¹¹ Owakira ikoñaatapaaki Weriki owawijaakotemini: rirotaki Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹² Piyaate janta ipankoki piratsi, paminakiteri rirori owakira koñaatapaantsiri. Piñaapaakiri iponataka janta romaryaaka royiitantapiinteetantanariri piratsi rowanawo. Nokamantakimiro iroka iroñaaka piyotantyaari kyaaryo tee namatawitzi.

¹³ Roojatzi romapokantapaakariri jenoki oshekini ronampiri Tajorentsi iñaaperoeypaakirini, ikanteeyapaakini:

¹⁴ —Rooma ikameethaperotaki Tajorentsi, nopinkathateyirini janta jenokinta. Eejatzi jaka kipatsikika ijeekakagaeyerini kameetha maawaeni antzirori ikoyiri Tajorentsi riraga pinkathatziriri. ¹⁵ Roojatzi ipiyeeyantanaani maawaeni jenokinta, roojatzi ikantawakaeyanakani rirori shentziriri rowishate:

—Ikamantakae ronampiri Tajorentsi koñaatapaaki Weriki owawijaako-teeni. Thametya aminakiteri.

¹⁶ Roojatzi ishintsiperotantanakari riyataanaki, iñaapaakitziri janta ipankokinta piratsi. Iñaapaakiri Josee, eejatzi rowaga Mariiya, omaryaakiri

otomi royiitantapiinteetanariri piratsi rowanawo. ¹⁷ Iñaantapaakariri, roojatzi ikamanteeyantapaakarini jeekatsiripaeni jaga okaatzi ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. ¹⁸ Ikantaka maawaeni kemakiriri ikantawakaanaka:

—¿Pikemakiro ikantziri? ¿Oetaka ikantziri?

¹⁹ Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaanakawo ikanteeyakiririni, okenkithashiryaaakopiintakawo ajankaneki.

²⁰ Roojatzi ipiyeeyantanaani rirori shentziriri rowishate keshiiki. Ikimoshirewenteeyanakirini Tajorentsi ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Okameethataki maawaeni roñaagaakeri eejatzi maawaeni ikantakaeri. ¡Kameethari Tajorentsi!

Itonateetakiri Jesoshi

²¹ Okaataki 7 imaakotaki Jesoshi roojatzi kitejitsiri 8 itotonantee-takariri ishampirantantirira. Eejatzi iitakiri iwaero Jesoshi: imonkaatakiro ikantzitakawori Mariiya chapinki ronampiri Tajorentsi.

Ragaetanakiri Jesoshi tajorentsiipankoki

²²⁻²⁴ Paerani rojankinatakaakirini Awinkatharite Moeseeshi: “Aririka okoñaawaanite tsinani otomi, otempoyeeya opankoki okaate 40 kitejiri: eero iyaatzita apiyoteeyaninta apinkathaperotzirinta Tajorentsi. Omonkaatakyaarika 40 kitejiri, okameethatzi iyaate Tajorentsiipankoki aanaeri ñaanakowenantatsiriki apite jamomo eerorika apite jampakitzi”. Eenitatsi paashini rojankinatziniri okantzi: “Rirorika shirampari riraga jewatatsiri otzimiri tsinani, ikowakaakiri Awinkatharite raapatziyaperotyaaeri, ranaakoteri impaetatsini ikoñaatzi”.

Ari ikaatakotaki 40 kitejiri itzimantakari Jesoshi, roojatzi riyateeyan-tanaani Jerojareeki: Josee, Mariiya, eejatzi kijokiro owanakiri eentsite. Imonkaateeyakirini maawaeni rojankinatziniri Moeseeshi iroka okyaan-tapiinteeyaaeri Mariiya Tajorentsiipankoki. Eejatzi okantakiri Tajorentsi:

—Irika notyomika, nokowaki rantaperotemiro oetarika pikowakaakiriri.

²⁵ Ari ijeeki janta Jerojareeki shirampari iitachari Shimiyoo. Rirotaaki aapatziyaperotariri Tajorentsi, kameetha ijeeki, raapatziyaperotawo roori Ishire. Eejatzi raamaari Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga weshiryaaakagaeyaaririni maawaeni joriyopaeni. ²⁶ Okamantakiri Ishire Tajorentsi: “Eerotzitarika pikami, ari piñaawakiri Rotyaantanewo Tajorentsi”.

²⁷ Roojatzi otyaanantakari Ishire Tajorentsi rirori janta Tajorentsiipankoki; eekiro rimpaetapaaki Josee, Mariiya, othomaakiri Jesoshi. ²⁸ Riraga Shimiyoo iñaawakirira Jesoshi, riyaatashitakiri ithomaawakiri; roojatzi ikanantakari Tajorentsi:

—Nowinkatharite, tema pikameethaperotaki, ²⁹⁻³⁰ noñaakiri owawijaako-teenani, riraga pikantakinari noyeeri. Iroñaaka monkaataka, tekatsi noyaanee eejatzi. Nokimoshiretaki, wetsikakina nokame.

³¹ Kyaaryo, potyaantakiri rowawijaakoeyerini maawaeni atziri: ³² rirotaaki riyotakagaeyerini paashinijatizatsiri atziri, riweshiryaaawen-teeyaarini maawaeni joriyopaeni aapatziyeeyemirini.

³³ Roojatzi raminantanaka Josee, eejatzi Mariiya, rotsikanatanakari rirori; ikenkithashiryaaakoperotanakawo ikantakiri. ³⁴⁻³⁵ Eekiro ikan-teeyanakirini:

—Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi.

Eejatzi ikantakiro rinirowa eentsi:

—Pamine, iinja osheki piraakotyaaeri pitomi: ipokantakari jaka ayoteeyantyaarini tsika akantya awijakoeyanteeyaarini omaanta ikaate osheki atziri thenkaeyeririni: rowashironk-agaeyaani riroripaeni. Omaantakya paashini atziripaeni,

riweshiryaawentaperoeyaarini pitomi. Apaani theenkaeyeririni, paashini weshiryaawenteeyaaririni, okoñaatzimotantyaariri ikenkithashireeyarini.

Rootaki ikantakirori Shimiyo.

³⁶⁻³⁷ Ari ojeeki eejatzi Tajorentsipankoki tsinani oetachari Aana: ojeekantawo pankotsi imaantapiintari atziripaeni aapatziyaperotariri Tajorentsi jaga okaankiitzi Tajorentsipankoki. Tema roori rootaki kamanantakotatsiri, osheki okamantapiintakiri osheninka iñaani Tajorentsi. Irini iita Janoeri: rirotaki isheninkani Asheeri. Antyashipawoperotaki Aana: okaataki ojarentsite 84. Eejatzi roori ayitaka oemi eenironi ewankawotapaaki. Okaatzi otsipatawitakari oemi 7 ojarentsi, tekiraata otsipaperotyaaariitami roojatzi ikamapithatantakawo. Rootaki ojeekantakari iroñaaka ipankoki Tajorentsi. Otzifawentari rirori, eejatzi okantani: kitejiriki, tsiteniriki amanapiintari Tajorentsi; osheki opinkathatakiri. Tee okenkithashiryaaaperotaawo owayitarini. ³⁸ Okanta iyaatashitakiri Jesoshi roori. Okantakiri Tajorentsi:

—Ariwee, noñaakiri naari.

Roojatzi okanteeyakirini osheninkathoripaeni:

—Eeniroka irika, rirotaki owawijaakoeyeririni atziripaeni: maawaeni aamagaeyaririni.

³⁹ Imonkaatakiro Josee eejatzi Mariiya maawaeni rojankinatakirini Moeesehi: tema rirotaki ojankinatakaakiriri Awinkatharite. Roojatzi ipiyan-teeyanaani Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki.

Rewankaritapaakini Jesoshi, ipiyanaa eejatzi Tajorentsipankoki

⁴⁰ Ikanta ikimotatanaki Jesoshi, eekiro riyaatatzi ithaamentanakitya eejatzi riyothanitaki ikenkithashiryaaaperota kameetha, eejatzi eekiro ikimotakanakityaari Tajorentsi. Eejatzi irira osheki inintaperotakiri rirori.

⁴¹ Rametapiinteeyawoni maawaeni ojarentsi riyaatapiintzi riraga Josee eejatzi rowaga Mariiya janta Jerojareeki, aririka omonkaatapaeya kitejitsiri iitachari Rawijantakarini Ronampiri Tajorentsi joriyopaeni janta Ejiipitoki.

⁴² Ari iroñaaka okaataki rojarentsite riraga Jesoshi 12. Rapiitantaawori riyaaatee eejatzi janta Jerojareeki. Itsipatanakawo riniro, ashitariri eejatzi paashinipaeni inampijatzi. ⁴³ Riyaaatanaki ikimoshirewentero rantakiri Tajorentsi. Rojamanitakitzi apaanipaeni kitejiri ikimoshirewentanakiri janta, roojatzi ipiyeeyawitaani riraga Josee eejatzi Mariiya itsipatawitanaari inampijatzi. Tee riyotzi jeekanakira riraga Jesoshi Jerojareeki.

⁴⁴ Apaani kitejiri ikinanaki Josee eejatzi iina. Raamaashitawitakari itsipatanakari Jesoshi paashinipaeni inampijatzi. Tsitenini raminaminawitakari roojatzi otsitenitantanaka. Ikwakowawitanakari ikaateeyeenira ipokae, ⁴⁵ omaanta tee iñagaeri. Roojatzi ipiyantanaka janta raminaminatzi. ⁴⁶ Okaataki kitejiri 3 roojatzi iñaantapaari rirori Tajorentsipankoki: ikaateeyirini iyotaantayitatsirini. Ikemijantziri irintapaeni riyotaantzi eejatzi rojampitayitakirini rirori oetarikapaeni. ⁴⁷ Ari rotsikanatakari maawaeni kemakiriri, ikantzi:

—¿Pikemawakiri ewankarika? ¡Riyothaniperotzi! Kameetha rakawakiri ikantziriri iyotaantatsiri, tee ikompitawo.

⁴⁸ Ari rotsikanatapaakari Josee, eejatzi iina. Okantakiri irowa:

—Notyomi, ¿tsika pijeekakika? Pamine, nokowakowawitakimi nokaatziri pirithori. Osheki nokoetyaakimi.

⁴⁹ Rakanakiro:

—¿litaka pikowakowatantanari? Tema piyotzi nokowaperotaki nokemi-jantaperotero ikoyiri Pawapero. Rootaki nojeekantari jaka.

⁵⁰ Omaanta tee riyotakotawakiri riroripaeni ikantawitakariri. ⁵¹ Roojatzi riraga Jesoshi royaatantanaawo, roerinkanaka ipiyeeyanaani Najareeteki. Ipiyanaaga ikantani ikemijantaperotapiintziri maawaeni okaatzi ikantziriri riraga Josee eejatzi riniro. Tekatsi rante: tee iperanita, tee ipiyathanita. Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaakawo ajankaneki maawaeni iroka oñaakiri eejatzi okemakiri. ⁵² Eekiro, eekiro, riyaaanakitzi riyothaniperotanakitzi, oemonkanaka kameetha. Eejatzi Tajorentsi iñaaperotakiri rirori Itomi ikameethatzi, eejatzi maawaeni atziripaeni iñaakiri ikameethatzi.

3

Ritantakawori Jowa ikenkithatzi (Mt. 3.1-6; Mr. 1.1-6; Jowa 1.19-28)

¹ Iroñaaka okaatzi 15 ojarentsi ipinkathariwenteeyakirini maawaeni jeekayitatsirini kipatsikipaeni riraga oroomajatzi iwaero Teweeryo Seesari. Ari rotyaantakiri riraga Poonshiyu Peraato ipinkathariwentziri joreeya-jatzi. Eejatzi rotyaantakiri riraga Erooreshi ipinkathariwentziri riraga karireeyajatzi; omaanta rirentzi Erooreshi, iwaero Jiripi, ipinkathari-wentziri riraga itooryajatzi eejatzi tarakoniitejatzi. Eejatzi riraga Ri-jaañashi ipinkathariwentziri awireeñajatzi. ² Eejatzi iroñaaka ipinkathari-wenteeyirini ñaanakowenantatsiripaeni Aanashi eejatzi Kaejashi. Roojatzi ijeekantapaaka Jowa, itomi Jakariiyashi, janta okaankiityeenta. Ikantakiri Tajorentsi:

—Nokowaki iroñaaka pikenkithatakaeri atziripaeni, eenitatsi nokowakiri pikamanteeyeririni.

³ Ikanta ikinakinayitanakini rirori othapyaakiini iña iitachari Joriraani, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pikimitagaa paerani, pookaero kaari kameethatatsi panteeyakirini, roojatzi ikamintheeyantemirini Tajorentsi: eero ikenkithashiryaakoteemiro pantawitarini. Roojatzi nokaawoshi-takotanteeyakimirini Tajorentsi riyotantyaari atziri awijakoteemi.

⁴ Paerani ikenkithatakotzitakarini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeeyashi. Iroka rojankinatakotzitakaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini. ⁵ Pikiyagaanteero opompaetopaeni, pityaakiyiteroni otenkanaapaeni, powameethatero maawaeni. Eejatzi powameethatero awotsi tzipitayitatsirini, otampatsikatantyaari kameetha, okameethapankaatane. Noshiyakaawentashitakawo iroka. ⁶ Roojatzikya maawaeni atziripaeni iñeeyantawakyaarini owawijaakoeyeririni, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi’”.

Ikantayitziririni Jowa atziri (Mt. 3.7-12; Mr. 1.7-8; Jowa 1.19-28)

⁷ Ikantaka ipokashiteeyawitakarini osheki atziri ikowawitaka ikaawoshitakoeyarinimi Tajorentsi. Omaanta riraga Jowa eenitatsi ikanteeyawakiririni:

—Eerokateeyakini maankipaeni: pikimiteeyakarini kamaaripaeni. Tema osheki pamatawitanteeyini, eejatzi pitheeyawaetashita. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakantatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyairimi Tajorentsi. ⁸ Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi, pityaawo pikenkithashireeya, pijeekanteeyaari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimiwita paerani. Eero pikantawaetashita: “Nosheninkatakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyiromi atziri iroka mapika, osheninkatanteeyaairimi rirori aritaki rantakiro. Omaanta eerokapaeni eerokawitaka icharineeteni Awaraama, eerorika paapatziyari rirori patsipetashitakawo pisheninkawitakari: rooma pajankanekira kimitakimi mapi: pikijotzira. ⁹ Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowaeyakironi apiyoteeyeroni atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakantatsini.

¹⁰ Rojampiteeyakirini riraga atziripaeni:

—¿litaka pikoyiri nanteeyerini?

¹¹ Rakanakiri:

—Otzimirika apite piithaari, pipagaanteri ashironkaenkari apaani. Otmimotzimirika osheki powanawo, pipagaanteri eejatzi ashironkaenkari. Pikaminthaantapiinte.

¹² Eejatzi ipokashitakiri Jowa aayitziririni koriki: rayiniri riraga oroomajatz, osheki ramatawitziri eejatzi atziripaeni. Tema raagaantzitapiintakiri. Ipokashiyakirini ikowaki ikaawoshitakoeyawakirini Tajorentsi, rojampitapaakiri:

—¿Oetarika nanteri naari piyotantenari kyaaryo naapatziyakari rirori?

¹³ Ikantawakiri:

—Eero powanaashitawo eeroka apaniroeni paashitzitantyaariri iyorikite atziri, omaanta pimonkaataperotero kameetha ikantakimiri oroomajatz.

¹⁴ Eejatzi ipokashiyakirini apanipaeni joraaro, rojampitakiri:

—¿Oetaka nanteri naari?

Ikantawakiri:

—Eero pikijashitari atziri pikowantyaari pominthaaeyeri paapi-thatantyaariri iyorikite, eejatzi eero pikowantari payitantyaariri iyorikite. Pikimoshirewentero ipinatzimirira piwinkatharite, eero pikoyi ipaetemi paashini.

¹⁵ Ikanta raamagaeyarini Jesokirishito, iitashiteeyawitani rooteentsi ra-reetya. Ikenkithashiryaaeoeyirini ikantzi: “¿Rirotakima Jowa Rotyaantawo Tajorentsi?” ¹⁶ Omaanta ikanteeyakirini Jowa:

—Nokaawoshitakoeyakimirini Tajorentsi iñaaki: kaari pomeentsitachani. Iinja ipokapaakirika Awinkatharite, osheki nopinkathaperotakiri, rooma naaka tee nomonkaatari naari. Rotyaanteeyeeni rirori Ishire Tajorentsi ojeekantanakimi pajankaneki, owameethateeyemini. ¹⁷ Iinja rinashitakagaeyarini irira kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi. Akim-itzirowanki aari anashitawo okithoki pankirentsi, kitekiyiteentsirini eejatzi anashitakawo roori jampipentakitsiri. Akempoyeero okithoki, inta atayero jampipentakiri. Eejatzi ikimiteeyeeni rirori impaetakinari, riraga Rotyaantawo Tajorentsi: ikamintheeyerini aapatziyeyaririni, irira iñaaperotakiri ikameethatzi. Omaanta riraga theenkiriripaeni ari rowashironkagaeyakirini. Tema iñaaperotakiri tee ikameethatzi.

Romonkyaagakaantakiri Erooreshi Jowa omonkyaagementotsiki
(Mt. 14.3; Mr. 1.14; 6.17)

¹⁸ Aritaki ikenkithatakaapiintziri Jowa: ikamantapiinteeyakirini atziri tsika ikanteeyaa ikameethatanteeyaari, eejatzi ikamantziri tsika ikanteeyaa rawijakotanteeyaarini.

¹⁹⁻²⁰ Eejatzi ikantakiri riraga Erooreshi:

—Tee okameethatzi pantayitzirini. Paapithatakiru pirentzi iina rowaga Eroriyashi. Eeniro osheki paashini kaari kameethatatsi pantayitzirini.

Roojatzi ikijanakiri Erooreshi. Ipinkathariwenteeyirini karireeyajatzi, rootaki imatantakawori raakaantakiri Jowa, shepik, romonkyaagakaantakiri. Eekiro riyaatatzi rantaperotanakiro kaari kameethatatsi.

Riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari Tajorentsi
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.8-11)

²¹⁻²² Tekirani romonkyaagakaanteetziri Jowa, eejatzi tekirani ikenkithatakotakiri Tajorentsi riraga Jesoshi, tema riraga Jowa ikaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi osheki atziri. Eejatzi riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari ashitariri, roojatzi ikenkithatakaantakariri irira. Omapokapaaka ayiitashitapaakiri Ishire Tajorentsi, opoñaaka jenokinta. Oshiyawitapaakari jamomo. Eejatzi ikemaeyawakironi ikantakiriri Tajorentsi:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentakimi.

Rojankinatziro iwaeropaeni ichariniitenipaeni paerani Jesoshi
(Mt. 1.1-17)

²³ Okaataki rojarentsite Jesoshi 30, ritantanakawori ikenkithataka-gaeyirini ijoriiiytzinkaritepaeni. Omawitya ikenkithashiryaa maawaeni atziri rirotaki itomi Josee, rirotaki itominthori, riraga jewatatsiri ikofaatzii. Eekiro rimpaetapaaki reentsiteperopaeni Josee.

Iri riraga Josee iwaero Erii.

²⁴ Iri riraga Erii iwaero Mataani.

Iri riraga Mataani iwaero Rewii.

Iri riraga Rewii iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Jaanani.

Iri riraga Jaanani iwaero Josee.

²⁵ Iri riraga Josee iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Amooshi.

Iri riraga Amooshi iwaero Nawooni.

Iri riraga Nawooni iwaero Eeshiri.

Iri riraga Eeshiri iwaero Nagae.

²⁶ Iri riraga Nagae iwaero Maatari.

Iri riraga Maatari iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Sheme.

Iri riraga Sheme iwaero Joseeki.

Iri riraga Joseeki iwaero Joraa.

²⁷ Iri riraga Joraa iwaero Jowanaani.

Iri riraga Jowanaani iwaero Reeja.

Iri riraga Reeja iwaero Jorowaweeri.

Iri riraga Jorowaweeri iwaero Jaratyeeri.

Iri riraga Jaratyeeri iwaero Neeri.

²⁸ Iri riraga Neeri iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Ariitzi.

Iri riraga Ariitzi iwaero Kojaami.

Iri riraga Kojaami iwaero Eremoraami.

Iri ri riraga Eremoraami iwaero Eere.

²⁹ Iri ri riraga Eere iwaero Joshoe.

Iri ri riraga Joshoe iwaero Eriyashaari.

Iri ri riraga Eriyashaari iwaero Joriimi.

Iri ri riraga Joriimi iwaero Mataa.

Iri ri riraga Mataa iwaero Rewii.

³⁰ Iri ri riraga Rewii iwaero Shimiyo.

Iri ri riraga Shimiyo iwaero Joraa.

Iri ri riraga Joraa iwaero Josee.

Iri ri riraga Josee iwaero Jonaani.

Iri ri riraga Jonaani iwaero Eryakiimi.

³¹ Iri ri riraga Eryakiimi iwaero Mereeya.

Iri ri riraga Mereeya iwaero Maenaani.

Iri ri riraga Maenaani iwaero Mataata.

Iri ri riraga Mataata iwaero Nataani.

³² Iri ri riraga Nataani iwaero Iraviiri.

Iri ri riraga Iraviiri iwaero Isayii.

Iri ri riraga Isayii iwaero Oweeri.

Iri ri riraga Oweeri iwaero Woosho.

Iri ri riraga Woosho iwaero Sharimoo.

Iri ri riraga Sharimoo iwaero Naashoni.

³³ Iri ri riraga Naashoni iwaero Aminagaawa.

Iri ri riraga Aminagaawa iwaero Araami.

Iri ri riraga Araami iwaero Aarani.

Iri ri riraga Aarani iwaero Eshiromi.

Iri ri riraga Eshiromi iwaero Pareshi.

Iri ri riraga Pareshi iwaero Joraa.

³⁴ Iri ri riraga Joraa iwaero Jakoowo.

Iri ri riraga Jakoowo iwaero Ijaaka.

Iri ri riraga Ijaaka iwaero Awaraama.

Iri ri riraga Awaraama iwaero Taree.

Iri ri riraga Taree iwaero Nakoori.

³⁵ Iri ri riraga Nakoori iwaero Sherooko.

Iri ri riraga Sherooko iwaero Ragaawo.

Iri ri riraga Ragaawo iwaero Pereeki.

Iri ri riraga Pereeki iwaero Eeweri.

Iri ri riraga Eeweri iwaero Jaari.

³⁶ Iri ri riraga Jaari iwaero Kaenaani.

Iri ri riraga Kaenaani iwaero Aratajaari.

Iri ri riraga Aratajaari iwaero Sheeme.

Iri ri riraga Sheeme iwaero Noe.

Iri ri riraga Noe iwaero Rameeki.

³⁷ Iri ri riraga Rameeki iwaero Matojareeni.

Iri ri riraga Matojareeni iwaero Enoko.

Iri ri riraga Enoko iwaero Jareeri.

Iri ri riraga Jareeri iwaero Maarareeri.

Iri ri riraga Maarareeri iwaero Kaenaani.

³⁸ Iri ri riraga Kaenaani iwaero Enooshi.

Iri ri riraga Enooshi iwaero Seete.

Iri ri riraga Seete iwaero Araani.

Paerani riwetsikantakariri Tajorentsi riraga Araani.

4

Jatanaashi ikowawita rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Ikanta Jesoshi itonkaantanaari tema ipoñaakaga Joriraanikira. Ikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi, aanakiri janta okaankiityeenta.

² Okaatzi 40 kitejiri ijeekaki janta, tee rowaneenta eechonkiini: aaperotakiri itashe. Ikanta riyaaatashitakiri Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni iñaantari, ikowawitaka rantakayerimi kaari kameethatatsi.

³ Ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, ajaatya: pitajonkero iroka mapika, opeyanakya paa, poyaa.

⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawo ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotacha akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵ Roojatzi raanakiri antawoki ochempi, rookotapaakiniri maawaeni kipatsi, ⁶ ikantakiri:

—Pikowakirika nokanteeyerini maawaeni jeekatsiripaeni ipinkathateeyemini, raakameethateeyemini. Aritaki nomatakiro noperi ninkarika nokoyiri. Tema naaka pinkathariwenteeयरिरिनि maawaeni, ⁷ aririka nokanteri ipinkathateeyemini eerori, aritaki ipinkathateeyakimini. Apatzirokya nokowaki potziwerowashitena, pipinkathatena naari.

⁸ Rakanakiri:

—Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, piñaaperoteri, eejatzi pikimoshirewenter”.

⁹ Roojatzi raantanakari janta Jerojareeki, okaapankatapaakinta Tajorentsi pankoki, jantoo jenoki. Ikantapaakiri:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, ajaatya: pomyaanakyaatya jaawiki, eero pikamantapaaka. ¹⁰ Pikenkithashireerotyaka okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni, ikempoyeemi”.

¹¹ Eeniro eejatzi paashini rojankinatziirini: “Aritaki raawakimi rakokira, eero pikagaantapaaka jaawiki mapiki”. Ñaakiro, ¿itaka pithaawantakari?

¹² Rakanakiri:

—Eero nomyaa. ¿litaka noñaanantyaariri Pawa? Rooma eenitatsi paashini okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi añaantawityaari Tajorentsi: rowashironkaemikari”.

¹³ Ikanta iwinkatharite kamaari teera imatziro rantakayiri Jesoshi kaari kameethatatsi, roojatzi rookantanaari. Omaanta iinja rapiteeri.

Ipiyanaa Jesoshi Karireeyaki
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi Karireeyaki, osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi: tema okithaatakaakari roori. Tee ojamanitzi ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni janta. ¹⁵ Riyotaantapiintaki pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataperotaki Jesoshi; tema kameetha riyotagaeyakaeni.

Rareetapaa Jesoshi Najareeteki
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Roojatzi riyaaantanaa Jesoshi Najareeteki, rootaki inampi rantaritakira paerani. Ikantanaka saawaroki riyaaantakini janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, tema rametapiinteeyawoni riyaatzi

saawaroki. Inthomaenta ikatziyapaaka, iñaanateniri atziripaeni Iwaperite Tajorentsi. ¹⁷ Ipaetawakiri rojankinarini Iseeyashi. Rapineeryaakiro, raminakiro iñaanateniriri. Okantzi: ¹⁸ “Okithaatakaapaakina Ishire Awinkatharite, otyaantakina nokamanteri maawaeni ashironkaayi-tacharini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Nokamanteri maawaeni romperatanewopaeni kamaari noemishitowaeeyerini. Noñaakagaeri eejatzi kaari kokichaataatsi. Eejatzi nopakaakowenteeri maawaeni rowashironkagaetziri. ¹⁹ Eejatzi nokamanteeyerini atziri rooteentsi notajonkakowenterii”.

²⁰ Roojatzi rapineetantawo Iwaperite Tajorentsi, roepiyeeniri ipaeri, roojatzi ijeekantanaa. Ari rotsikanateeyanakarini joreririri. ²¹ Ikanteeyakirini: —Kyaaryo iroñaaka nomonkaatakiro iroka noñaanatakimirika, naaka okenkithatakotzi.

²² Ikanta iñaaperoe yawitakarini kameetha Jesoshi, eejatzi iñaaperoe yakironi okaatzi ikantakiriri. Roojatzi rojampitawakaeyakani:

—¿Kaarima itomiranki Josee?

²³ Ikantakiri:

—¿Pitheenkatyanaama? Naamaashita pikantenami: “Ajaatya, powaw-ijaakoteritya pinampijatzipero eerori. Nokemakotakimi pitajonkantaki janta Kaperinawooki, iroñaakakya pitajonkantetya eejatzi jaka anampikika”.

²⁴ Omaanta nokamantemi pameteeyaawoni eerokapaeni pitheenkaeyirini pisheninkapero: tee piyotzi pipinkathatziri rirori, omaantakya paashini-jatzi rirotaiki pikoyiri pipinkathateri. ²⁵⁻²⁶ Kyaaryo iroka nokamantemiri: paerani eenironi ijeekini Iriiyashini, piyoteeyakini tee opariyini inkani. Tema paerani osheki ojarentsitakini. Okaatzi 3 ojarentsi eejatzi 6 kashiri, tee opariyanee inkani. Itasheeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Eejatzi ojeeki osheki kamayiteentsirini oemi jaka, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Iriiyashi paashiniki kipatsi owaero Jeniishiya. Rotyaantzi riyaatashitero kamatsiri oemini jeekatsiri janta Jareepetaki, okaakintawo Shiroom. Itajonkawentapiintakiniro owanawo. Omaanta jeekatsiri jaka in-ampiki, tee itajonkawentziniro. ²⁷ Eejatzi, paerani ijeekantakari Eriseeyoni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ijeekini jaka osheki patheenkari, omaanta tekatsi retsiyatakote. Apatziro retsiyatakotakiri shiiryajatzii itachari Naamaani. Tema raapatziyari Tajorentsi.

²⁸ Ikemaeyantawakarini piyoteeyeencharini, ikijeeyaperotanakani. ²⁹ Roojatzi ikatziyeeyantanakani, ragaeyakirini, shepik. Raanakiri janta othapiiteki nampitsi, ojeekinta impeeta. Rotatsinkantyaaririmi, ³⁰ omaanta tee imatziri, tee iñaawakiri tsikarika ikinanawo.

Ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki (Mr. 1.21-28)

³¹ Ari ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki karireeyawero. Saawaroki riyota-gaeyakirini atziri. ³² Riraga atziripaeni rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Tema okameethataki iroka riyotaakaeri. Ikimiwitakari pinkathari: rooma riyotaaperotakae kameetha.

³³ Ari ijeekaki pankotsiki janta ipiyotantapiintarira joriyopaeni shiram-para kyaantariri kamaari. Icherayimotawakiri, ikaemakotawakiri:

³⁴ —Eeroka Jesoshi poñaachari Najareeteki. Niyotakimi: eeroka Ito-mipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿litaka pipokashitanani? ¿Pikowawitama pookena janta otsiteniperotzinta?

³⁵ Iñaashintsithataki Jesoshi, ikantakiri:

—¿Pimaerite! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

Roojatzi rotyaantanakari shirampari kipatsiki, tereei, roojatzi rookantanaari. Tekatsi ikantanakiri shirampari, riroperotanee.

³⁶ Rotsikanateeyanakirini eejatzi ikanteeyanakini:

—Piñaakiri: apatziro iñaanatakiri kamaari, roojatzi ishitowantanaka. Osheki ipinkatharentsitaki, osheki itajonkantzi.

³⁷ Ikanta ikemakoeyakirini Jesoshi maawaeni jeekatsiripaeni jaga.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Roojatzi ishitowantana Jesoshi pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni riyataanaki ipankoki Shimo. Ikanteetawakiri:

—Omantziyatatziira riyote Shimo, osheki ojaawamerikitaki. Petsiyakoteero.

³⁹ Roeyotashitapaakawo, ikantapaakiro:

—Ari opeyaneeya pijaawamerikiri, petsiyakotanee.

Roojatzi opeyantanaa, tekatsitane; okatziyanaka, opaeyawakirini rowanawo.

Retsiyatakotayitakirini paashinipaeni atziri

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ikanta itziryaanee oorya. Ramaetapaakiniri Jesoshi osheki mantsiyari inashitachari imantsiyarentsite. Ipampiteeyawakirini, retsiyatakoyawakirini.

⁴¹ Eejatzi rowawijaakoyitakirini osheki kyaantariri kamaari. Riraga kamaaripaeni riyotawakirira Jesoshi rirootaki Rotyaantanewo Tajorentsi rootaki ikaemaeyantanakani, ikanteeyini:

—Eeroka Itomi Tajorentsi.

Omaanta riraga Jesoshi ro romaeryaantakariri, tema ikantanakitziiri:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Roojatzi rookantanaari rirori atziripaeni.

Rowaaganaa Jesoshi paashinikipaeni nampitsi

(Mt. 4.23-24; Mr. 1.35-39)

⁴² Okantaka okitejitanaki riyataanaki Jesoshi janta tekatsinta jeekatsini. Omaanta ikowakowaeyanakirini atziripaeni. Iñaantaariri, ikanteeyawitapaarini:

—Eero piyaatee, pijeeki jaka Kaperinawooki.

⁴³ Omaanta ikantanakiri Jesoshi:

—Eero nojeeki. Nokowaki nokamanteri paashinipaeni atziri ipinkathari-wenteeyerini Tajorentsi, tema okameethatzi riyoteeyeroni riroripaeni. Rootaki rotyaanantakinari Pawa.

⁴⁴ Ikantaka ikinakinayitanakini Jesoshi janta Karireeyaki, ikenkithataka-gaeyakirini atziri janta pankotsikipaeni ipiyotantapiintarira joriyopaeni.

5

Riraga Shimo ishiryataki osheki shima

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Paashini kitejiri ikenkithatzi Jesoshi janta othapyaaki inkaare iitachari Jenejareete. Iiteetziro eejatzi Karireeya. Itsitachonchoeteeyapaakani atziripaeni, ikowaeyakini ikemero iñaani Tajorentsi. ² Ikanta Jesoshi iñaakiro apite pitotsi janta othapyaaki. Tekatsi otetantyaawoni: riraga shiryatatsiri iki-watziro ishiryamento iñaaki. ³ Rotetaka Jesoshi ipitoki Shimo, ikantakiri:

—Shimo, potyaantero eechonkiini niyankyaani pitotsi.

Ari ijeekakotaki, riyotagaeyakirini piyoteencharipaeni othapyaakininta.

⁴ Ithonkantakawori riyotagaeyakirini, ikantakiri Shimo:

—Piyaate janta ojaanaatakinta, pishiryaaete.

⁵ Rakanakiri:

—Iyotaanari, nokitejitakowitaka noshiryaaeti inkaaganki, tekatsi naa-neente eechonkiiniroña. Iroñaakakya pikantakinaka, aritaki niyaataki noshiryaaataate eejatzi.

⁶ Ikantaka ishiryaaataatzi: raaperotaki osheki shima monki, monki. Yeek-itaki ishiryaaementoki, rooteentsi otzিজagaanakimi. ⁷ Ikaemawakotakiri iyempiyaminthari jeekatsiri paashiniki pitotsi ikantziri: “Pipoke pamitako-teeyenani”.

Roojatzi ipokakotanteeyapaakani, rotetakotakiri terori, terori; yeeki-tapaaki apite pitotsiki, roowiteenchami otsitsiyanakimi. ⁸⁻¹⁰ Ikaatzi osheki shima raaki, antawo ikenkithashiryaaakotanakawo okaatzika iñaakiri; Peetero eejatzi ikimiteeyakani iyempiyaminthari: riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Rirotaaki itomi Sewereeyo. Itsipatapiintari Shimo ishiryaaatapiintziri shima. Rotziwerowashitanakari Peetero Jesoshi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite, potsipareena. Tee nokameethaperotzi naaka, ero pitsipatana.

Rakanakiri Jesoshi:

—Eero pithaawantana. Eenitatsi nokamantemiri: eerokataki shiryaaaw-itariri shima, omaanta iroñaaka ero pishiryaaataneeri shima, inta paap-atziyakaapiinteeyaarini atziripaeni Tajorentsi.

¹¹ Ikanta raatakoeyapaani, roojatzi rookaeyantanakawoni ipitopaeni, ishiryaaementopaeni, maawaeni. Royaateeyanakirini Jesoshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Paashiniki kitejiri janta nampitsiki ari ijeeki Jesoshi roojatzi ipokantapaaka shirampari pathaaperotatsiri: othonkakiri ipathaawo. Iñaantapaakariri Jesoshi, rotziwerowashitapaakari, ikantziri:

—Nowinkatharite, tema eeniro pitajorenka: pikowakirika petsiyatakotena, aritaki pimatakiro.

¹³ Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri. Ikantziri:

—Nokowaki. Petsiyatakotee.

Intspaete opeyanaka ipathaawo. ¹⁴ Roojatzi ikantanakiri:

—Eerowa pikamantakotana. Apatziro piyaatanaki janta ñaanakowenantatsiriki, poñaagapayaari riyotantyaari etsiyatakoteemi. Pimonkaatero ikantakirini Moeseeshi: “Paanakiniri ñaanakowenantatsiri pipira itayaniri Tajorentsi riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyatakoteemi”.

¹⁵ Omaanta eekiro riyaaatayee ikamantakoeyakirini Jesoshi. Oshekiniroña atziri riyaaatashiteeyawitakarini raapatziyarimi, eejatzi osheki ikowaeyawitani retsiyatakotantyaaririmi. ¹⁶ Omaanta riyaaatanaki rirori janta tekatsinta atziri ipanko, ikenkithatakayeri Iri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Paashini kitejiri riyotaantee Jesoshi pankotsiki. Ari ijeekayitakini okaakini warijeeyopaeni eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: ipoñaayitanakani osheki nampitsikipaeni, janta Karireeyaki, Joreeyaki, eejatzi poñaayitaneencharini Jerojareeki. Tema eenitatsi itajorenka Awinkatharite imatantawori retsiyatakotantzi. ¹⁸ Okaakitapaaki shiramparipaeni, ramakoeyakirini kijopookitatsiri. Ikoawaeyawitakani raanakirimi janta ijeekakinta Jesoshi, omaanta tekatsi ikinakaanakiri, rotzikagaeyakirini atziripaeni.

¹⁹ Tekatsi ikini ikyaapaaki, rootaki rateetakaanakariri opatziitoki pankotsi. Rothataakotakiri imoontakiro

ijeekakira Jesoshi, roojatzi royiitakotakiri kijopookitatsiri. ²⁰ Riyotawakiri amakiriripaeni raapatziyeeyakarini, rootaki ikanantawakariri:

—Niyompari, ari nopyyakotemiro kaari kameethatatsi pantawitari, ari-taki nowawijaakotemi.

²¹ Ikantaka ikenkithashireeyanakani warijeeyopaeni eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi iroka: itajorentsitashitaka. Apaniroeni Tajorentsi rowawijaakotantzi”.

²² Omaanta riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashireeyarini riroripaeni, roojatzi ikanantanakari:

—*¿litaka pikenkithashiryaaantari pajankaneki: “Iitajorentsitashitaka?”*

²³ Aririka nokanteri irika: “Netsiyatakoteemi iroñaaka, pikatziyatziyawae-tanaki”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta ari kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikante. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzimirowo kaari kameethatatsi pantziri”.

²⁴ Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenska, eejatzi nomatakiro nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Roojatzi ikanantanakari kijopookitatsiri:

—Iroñaaka nokantemi: pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

²⁵ Iñeeyawakirini ikatziyanaa, raaneero imaamento, jatane ipankoki. Ikantanaki:

—Ariwee, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

²⁶ Ari rotsikanateeyanakarini atziripaeni, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi. Tee añaapiintziro iroka añaakirika iroñaaka.

Royaatanakiri Rewii Jesoshi, tema rirotaki piyotawitanariri pinkathari iyorikite

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Roojatzi ishitowantanaa Jesoshi, roojatzi iñaantapaakari Rewii, riraga piyotayitziniriri atziri iyorikite, ripantyaariri pinkathari. Ijeeki janta pankot-siki ipiyotapiintzirira koriki, rojankinatapiintzinta. Ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²⁸ Ipakaanakiro rojankinatokatoyitzirini koriki, rookanakiro maawaeni, ikatziyanaka, royaatanakiri Jesoshi. ²⁹ Riraga Rewii raanakiri irira eejatzi riyotaanewo janta ipankoki. Roojatzi ikaemakaantakiri paashinipaeni piyotziniriri pinkathari iyorikite, eejatzi paashinipaeni atziri, rowakagaeyakarini. ³⁰ Ipokapaaki warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikiñaanikowentakiri rirori: ikantakiri riyotaanewo:

—Pamineritya Jesoshi: itsipateeyakarini piyotziriri iyorikite oroomajatzi, rowakayani, imiriyini. Eeniro eejatzi paashinipaeni kaari kameethatatsini. Tee okameethatzi itsipateeyaarini rowakagaeyaarini.

³¹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri. Intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. ³² Tee riro nopokashitziri kameethatziinkari omaantakya nopokashitziri riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi eejatzi raapatziyari.

Rootaki ikantziriri rirori warijeeyopaeni.

Rojampitakiri ñaanakowenantatsiri: “¿litaka kaari itzitanta piyotaanewo?”
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ikantakiri warijeeyopaeni Jesoshi:

—Pamine, itzitatiinta riyotaanewo Jowa, eejatzi ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi: eejatzi ikimiteeyakarini riyotaanewo warijeeyo. Omaanta riraga piyotaanewopaeni pashi tee itzitawo; inta rowapiunteeyani, rirapiinteeyini.

³⁴ Rakanakiri:

—Aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninkapaeni ikimoshirewenteeyantyaaririni. Aririka rareeteeyakyaani, ¿arima itziteeyapaakyaani? Eero. Eejatzi naari, nokaateeyirini iroñaaka niyotaanewopaeni: ¿litaka notzitakaantyaariri? ³⁵ Rooma rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, roojatzikya itziteeyantanakyaani. Eejatzi nokimiwitaka naari: aririka iinja nokame, ari rowashiretakoeyanakinani niyotaanewo, roojatzikya itziteeyantanakyaawoni rirori.

³⁶ Eejatzi roshiyakaawentziri iroka; ikantziri: “Eejatzi, eenitatsirika atziri iithaari owakirari, eero itzijagaero owawatawo eechonkiini rowawatantyaawori antyashipawopooki imaatha. Aririka powawatatero, eero omonkaatawakaana. Eejatzi pikiwerorika aminthamawotanakyaarika owakirari, eejatzi eekiro iyaatanakitye oshipaanaki itaworipooki. ³⁷⁻³⁸ Tema apyaaganantawo owakirari pyaarentsi imashiki owakirari, roojatzi ashirikakotantakyaawo eero apaatanta. Aririka oshimowanaki oshinchaatanakirika, otapiyaperotakiri imashi. Rirorika owakirari, eero ipejakotzi, eejatzi eero apaata oowaa. Roorikami apyaaganantyaawomi pyaarentsi itawori imashi, tema itapiyamootzitanakirika itonkanaki: pooo. Tzijaanaki, eejatzi apaatanakya pyaarentsi. ³⁹ Tema aririka ireeyeroni itaworyaateentsiri pyaarentsi, eero akoyiro irero owakirari”.

6

Ikantawakaanteeyakawoni kitejitatsiri saawaro (Mt. 12.1-9; Mr. 2.23-28)

¹ Apaani saawaro, ikinanaki Jesoshi teriikomashiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Irirapaeni ithatyaayitakini apaanipaeni okithoki teriiko, ramirokakitakiro, okaankikitanaki okithoki, rowaeyakawoni. ² Ineeyakirini warijeeyopaeni, ikantakiri:

—Tee okameethatzi iroka pantziri. Tema iroka saawaro, kitejitatsiri amakoreeyantarini, eero atayaantawo iroñaaka. ¿litaka panantakawori?

³⁻⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema tee piñaananeentziro rojankinatakoteetakiririni Iraviiri. Aantakariri itasheni eejatzi itsipateeyarini. Eenitatsi janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira. Apaniroeni rowaeyawoni ñaanakowenantatsiripaeni, tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi paashinipaeni royaawo. Omaanta rashironkaantawitakari, aantawitakariri itashe Iraviiri, rootaki ipantakariri paa riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi ipaeyakirini maawaeni oyaateeyiririni. Ñaakiro, tema tee ikowakayiri rowashironkaeya itasheyi. ⁵ Nopoñaaka jenokinta, nopokapaaki jaka kipatsikika, nokoñaatapaaki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Retsiyatakotakiri kijopookiwakori (Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Paashini saawaro riyataanee janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, ikyaapaaki riyotaantapaaki irirapaeni. Ari ijeekaki janta shirampari kijopookitatsiri rakopero. ⁷ Rotsikanaperotakari iyotaantzirori

Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni, ikowaki riyoteri aririka retsiyatakotante saawaroki, ikantakotantyaariri iwinkathariteki: “Noñaakiri Jesoshi rantakiro kaari kameethatatsi”.⁸ Omaanta riyotakiri Jesoshi ikenkithashireeyakarini. Ikantanakiri kijopookiri rako:

—Pipoke, pikatziyapae jaka niyankika.

Roojatzi ikatziyantana, riyatashitakiri.⁹ Ikanteeyakirini rirori:

—Iroñaaka nojampiteeyemini. ¿Oetaka kameethatatsiri anteeyerini saawaroki? ¿Kameetharinima akaminthayeri atziri? Teerika okameethatzi, ¿pikowatziima owashironkaeri? ¿Kameetharinima owawijaakoteri atziri? Teerikama okameethatzi, ¿pikowatziima owamaeri?

¹⁰ Ramineeyakirini Jesoshi, imaeriyakini. Roojatzi ikanantanakari:

—Powaankaero pako.

Roojatzi rowaankantanakawo, kameethataneerako.¹¹ Omaanta ikijaperoyanakani ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantawakaeyanakani:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri?

Riyoyaantakariri Jesoshi riyotaanewopaeni (Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Paashini kitejiri riyataki Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakaantyaariri Iriri. Ari ikitejitakotakaakiri ikenkithatakayiri.¹³ Ikaemaeyakirini oyaa-teeyakiririni, riyoyaanteeyakaririni 12 riyotaanewopero. Ikowaki rotyaanteri iinja ikenkithatakotantyaawori iñaani Tajorentsi, rootaki iitantariri rotyaantanewo Jesoshi. Iroka iwaeropaeni: ¹⁴⁻¹⁶ Shimo (eejatzi iitziiri Jesoshi Peetero), Antereeshi (riraga rirentzi Shimo), Jantyaako, Jowa, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitziirorini oetarikapaeni), Joorashi (riraga rirentzi Jantyaako) eejatzi Joorashi karyootejatzi (riraga aakaanterini iinja Jesoshi). Rootaki iwaeropaeni riyotaanewo riyoyaakiri Jesoshi.

¹⁷ Roojatzi roerinkapaa janta okameethapatheetyenta. Ipiyotakanta osheki riyotaanewopaeni, eejatzi osheki paashinipaeni atziri: ipoñeeyakani Joreeyaki, Jerojareeki, Tziiroki, eejatzi Shiroomi. Ojeeki Tziiro eejatzi Shiroomi, janta othapyaaki antaworoña inkaare. Riyatashiyyakirini Jesoshi ikemijanteeyawakirini, eejatzi ikowaeyakini retsiyataroeyeni maawaeni mantsiyaripaeni.¹⁸ Rowawijaakoeyakirini kyaantariripaeni kamaari.¹⁹ Ikowaeyakini maawaeni ipampiteeyapaakirini, itajonkakowenantyaariri retsiyatakotantaneeyaaari imantsiyatakira.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kimoshireteyatsirini (Mr. 5.1-12)

²⁰ Riraga Jesoshi ramineeyanakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

—Aririka pashironkaawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ipinkathariwenteeyeemini Tajorentsi.²¹ Aririka pikoyi pantero oetarika ikowakaakimiri irira, pikimoshirete: aritaki ramitakotakimi pantero. Aririka powashiretawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ikimoshiryakagaemi rirori iinja.²² Aririka ikijeeyemini atziriipaeni panantawori okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi, eerorika ikowaeyimini itsipateeyimini, imaninteeyiminirika ikantemi: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi ikijanteeyemironirika paapatziyanaka, omaanta ikimoshiryakayemi Pawa. Tema nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika.²³ Aririka ikijeeyemini, pikimoshireperote, pikanteeyeni: “Kameethawee”. Tema aritaki kameetha ipinaperotemi Pawa jenokinta. Kyaaryo riraga itakaanaworini ikijeeyakirini riraga kamanantayitziirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ashironkaachani iinja

²⁴ Eenitatsi paashini eejatzi ikantakiriri Jesoshi:

—Omaanta riraga ashaagantachari, ikimoshirewentziro rowaagawo iroñaaka: monkaataka, rowashironkaeya rirori iinja. ²⁵ Eejatzi rowashironkaeyani iinja riraga kimoshirewenteeyawitaworini iroñaaka rowanawopaeni, tema ari iñaakiro iinja itashe.

Rowashironkaya iinja shironteeyacharini iroñaaka: iinja rowashireteeyanakyaani eejatzi riragaeyaani. ²⁶ Aririka iroñaaka iñaaperoyemini maawaeni atziri, iinja osheki pashironkaeya: tema riraga itakaantaworini paerani iñaaperoyashitarini riraga amatawiteeyiririni.

Ikwaki Jesoshi anintaperoteri kijayiteerini
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Pikemijanteeyawakinani nokantemiri: pinintaperoteri eeroka kijeeyimirini, pikaminthayeri. ²⁸ Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyerini maawaeni kantzimateeyakimirini, eejatzi maawaeni kijeeyimirini. ²⁹ Aririka ipajawootemi, pishineteeyaari ipajawootemi eejatzi jakakiroka. Aririka raapithatemi pipewiryaaakogo, piperi paashini piithaari eejatzi. ³⁰ Aririka ramanakotemi oetarikapaeni, piperi. Aririka raapithatemi powaagawo, eero pikowakoteeri eejatzi. ³¹ Aririka pikowaki ikaminthayemi paashinipaeni, eejatzi eeroi pikaminthayeri irirapaeni. ³² Apatzirorika pinintaperotashiteeyarini maawaeni nintaperoyimirini eeroi, tema monkaataka okaatzika pantakiri: teakatsi ikantya ipinatemi Tajorentsi. Tema riyotzitari riraga kaari aapatziyariri rirori inintaperoyakirini riraga nintaperoyiririni rirori. ³³ Eejatzi okimitaka roori: apatzirorika pineshironkatashityaari neshironkapiintzimiri eeroi, tema eejatzi monkaataka okaatzika pantakiri. ¿Itaka pikoyiri ipinatemiri Tajorentsi? Eejatzi riraga kaari aapatziyariri Tajorentsi ikamintheeyirini kamintheeyiririni rirori. ³⁴ Aririka pikowaki roepiyeemi pipakiriri atziri, tema monkaataka: ¿pikenkithashiryaaakama ipaemi eejatzi Tajorentsi? Tema eejatzi ipakiriri riraga kaari aapatziyariri irira oetarikapaeni, eejatzi ikowaki roepiyeeniri okaatzi ipawitariri. ³⁵ Rootaki nokanantakimiri pineshironkaeyerini eeroka kijeeyakimirini, pikaminthaante, pipashitayityaarini ashironkaenkari: eero pikenkithashirya aririka imatero roepiyeemi. Aririka pantero iroka, aritaki ipinataperotakimi Tajorentsi kameetha, eejatzi itomintaperoyemini. Tema kameetha ipinkathariwenantzi rirori janta jenokinta. Kyaaryo ikamintheeyakirini piyaathateeyawitaririni, riraga kaari kameethateeyatsini. ³⁶ Ineshironkataperotantzi Tajorentsi: eejatzi pikimitakoeyaarini eeroi pineshironkatante.

Eero pikantawentziri paashinipaeni
(Mt. 7.1-6)

³⁷ Eekiro riyaatatye e ikantakiri Jesoshi:

—Eero pikantakowentashitari atziri, eejatzi eero pikantashitari: “Eeniro rantani”, ikantzimikari Tajorentsi: “Eeniro pantani eeroi”. Eero pikijawentziri atziri rantayitzirini inta pikaminthayeri: panterorika iroka eero ikijawentzimiro riraga Tajorentsi pantayitzirini eeroi, inta ikaminthayemi. ³⁸ Aririka pipayiterini ashironkaenkari koetyemotayitaririni, eejatzi ikimiteemi rirori Tajorentsi: ipayitemironi maawaeni koetyemotayitakimirini eeroi. Noshiyakaawentemiro: tee ithañaaneentawo ipaperotemi; inta

kameetha rotenakero, ipatzitakotero, rowintaaperotero, ranonkayitakaa-neentakawo ipashitemiri. Omaanta aririka eechonkiini pikaminthaante, eejatzi eechonkiini ikaminthayemi eerori. Aririka pikaminthaantaperote osheki, eejatzi osheki ikaminthaaperotemi eerori.

³⁹ Roojatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Arima imatakiro kaari kokichaatsi rakathateri ikaateeyinira paashini kaari kokichaatsi itentawakaya? Eero imatziro: eenitatsirika omoo jaga, tema ari ipariyeeyakini. ⁴⁰ Apaani riyotaanewo tee ranaakotziri iyoteeriri riyoperote. Omaanta aririka ithonkakiro rishitooryataperotaki, aritaki ikimitakotanakyaari iyoteeriri. ⁴¹ ¿Litaka pikijawenantariki pisheninka rantayizirini? Piyotakotawakyaata eerori aamaashitya eerokarika maperotakirori kaari kameethatsi, eeniro osheki pantani. Okimitaka pikantawitakaririra pisheninka: “Otyaakyaatakimip opaneki kipatsi”, omaanta eerori, eeniro tyaakyaatakimiri antawo inchapani, konompyaatoteencharira pokiki. ⁴² Okameethatzima pikanteri: “Ajaatya, nosheninka, nagaemiro pityaakyaawo”. Tema piyotakotya eenitsi inchapani otzikaakimiri eerori pokikira. ¿Tsika pikantyaaka paanteeyaanariri ityaakyaawo pisheninka? ¡Pamatawitantaki! Pikowawitaka pikimitakotyairimi kameethaperotzinkari. Naakiro, pityaawo pookiro eerori antawowa inchapani konompyaatoteencharira pokikira, roojatzi paminaperotaneerika, ari pamitakoteri pagaeniri ityaakyaawowa pisheninka rokikira rirori.

Inchato kameethari eejatzi inchato kaari kameethatsi

(Mt. 7.17-20)

⁴³ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantakiri:

—Aririka okameethate inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori okameethataki. Rooma teerika okameethatzi inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori tee okameethatzi. ⁴⁴ Aririka añeero okithoki inchato ayotzi tsika okantari inchato roori. Tema rootaki ayoteeyantaworini inchato rooperori, aririka okameethate okithoki. Aririka pikowaki pithote chochoki, ¿arima piyaataki janta kawanaki? Eero piyaatzi, tema piyotakiro tee okithokitantawo komashiki kawana; eejatzi okimitzita tsikontochee eero okithokitziro oowa. ⁴⁵ Aririka akenkithashireero kameethatatsiri, akenkithatayiteroni kameethatayitsirini. Aririka akenkithashireero kaari kameethatsi, akenkithatakotayiteroni kaari kameethatsi. Tema añawaetantakityaawo akenkithashiryaayitarini.

Owatzikantakari apite pankotsi inashitachari kipatsi

(Mt. 7.21-29)

⁴⁶ Eekiro riyaatatyeeye ikantakiri Jesoshi:

—¿Litaka pikantashiwaetantanari: “Nowinkatharite”? Tee pikemijantaperotana. ⁴⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiri tsika ikantari aapatziyanari. Ikemawakiro noñaani, ikemijantaperotanakiro: ranteeyakironi maawaeni nokantakiriri. ⁴⁸ Ikimitakarini atziri wetsikirori ipanko. Ikiyashiperotakiro inthomaenta, royaankakiro tzinkamintsipanke ityaakitakotakiro kameetha, kijoperotanaki. Okantaka opariyaperotaki inkani roojatzi amaanitapapaaka iña. Otatsinkawitapaakawo antawo amaani, omaanta tee aawiyiro: rooma kijoperotaki kameetha tzinkamintsipanke. ⁴⁹ Omaanta riraga kaari kemijantaperotanari ikimitakari shirampari wetsikawitachari ipanko, tee ikiyashitaperotziro inthomaenta, eejatzi tee ityaakitakoperotziro kameetha. Okantaka osheki amaanitapaaki iña roojatzi otyaan-tanakawo ipanko ayitanakiri, tee añagaero.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

7

Retsiyatakotakiri Jesoshi ronampiri kapitaano
(Mt. 8.5-13)

¹ Eejatzi ipiyanaa Jesoshi janta Kaperinawooki. ² Janta nampitsiki ari jeeeki kapitaano. Rirotaaki oroomajatzi, kaari joriyyo. Ikantaka imantsiyataki ronampiri, roowiteencha ikamemi. Riraga kapitaano osheki inintaperotziri ronampiri. ³ Ikemakotakiri Jesoshi itajonkantaki, roojatzi rotyaanantakariri aataperoteenchari jorriyopaeni ikantakiri:

—Pikamantakiteri Jesoshi ipokanakiita jaka retsiyatakotakitenari nonampiri.

⁴⁻⁵ Ikantaka rareeteeyapaakarini, ikantaperoeyapaakirini:

—Piyaatashiteri. Ikameethaperotzi riraga kapitaanonta, osheki ininteeyakaeni aaka jorriyopaeni. Riwetsikakaantakaeni roo pankotsi apiyotan-tapiintyaari. Okameethatzi petsiyatakoteniri ronampiri.

⁶⁻⁷ Roojatzi royaateeyanakirini. Okaakitapaaki inampi, itonkiyotawakari paashini rotyaantanewo kapitaano. Ikamantapaakiri, ikantziri:

—Eenitatsi iroka ikantakiri nowapitaanote: “Nopinkathaperotakimi, rootaki kaari niyaatanta notonkiyotemi. Rooma naaka tee nokameethatzi, rootaki kaari nokowanta pipoke nopankokika. Niyotaki pikowakirika petsiyatakoteri nonampiri, aritaki retsiyatakotee. ⁸ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka joraaro: ‘Piyaate’, ari riyaaanaki. Nokanteririka: ‘Pipoke’, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: ‘Iroka panteri’, ari rantakiro”.

⁹ Ikemantawakawori Jesoshi okaatzi ikantakaantawakiriri, ari rotsikanatanakiri. Roojatzi ipithokashiteeyantanakarini oyaateeyakiririni, ikanteeyanakirini:

—¿Pikemakiroma iroka ikantakirika riraga oroomajatzi? Tekatsi noñe no-joriyyotzinkarite apaani kimitakotyaa rirori: osheki rameentakina.

¹⁰ Roojatzi ipiyanteeyanaani rotyaantanewo kapitaano ipankoki. Iñaapaatziiri ronampiri, etsiyatakotanee.

Rowañagaeri Jesoshi kamawiteenchari janta Nayiikinta

¹¹ Paashini kitejiri riyaaanaki riraga Jesoshi janta Nayiiki, itsipateeyakarini ronampiripaeni eejatzi osheki paashini oyaateeyiririni.

¹² Rokaakinteeyapaakawoni nampitsi, roonthaakowentakari inatakoetapaakiri kaminkari, ikitateeterimi. Rinirowa kamaki roori oemi, eejatzi apintzite otomi tekatsi paashini. Oyaatakowentakiri otomini, oemipateeyarini osheki onampijatzi. ¹³ Iñaantawakawori Awinkatharite, osheki retakotawakawo, ikantawakiro:

—Eero piraakotari pitomi.

¹⁴ Riyaatashitakiro kajo inatakotanteetakiriri, ipampitapaakiro. Ikatziyakaapaakari natakotziriri. Ikantakiri Jesoshi kamaentsiri:

—Ewankari, pipiriintee.

¹⁵ Roojatzi ipiriinantanaa, ikotyaaanaka; ñaawaetanee. Roojatzi ikanantawo riniro:

—Irika pitomika añanee.

¹⁶ Rotsikanateeyanakawoni atziripaeni iñaanteeyawakawoni, ithaawaeyanakini, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi. Rotyaantakaeniri kamanantzirorini iñaani. Kyaaryo, itajonkawentakae, ikaminthagaeyirini aapatziyeyaririni.

¹⁷ Roojatzi ikemakoeyantakaririni maawaeni joreeyajatzi, eejatzi oth-
otyaanaka ñaagantsi paashinikipaeni nampitsi.

Ira Jowa Kaawoshitantsiri rotyaantakiri riyotaanewo Jesoshiki
(Mt. 11.2-6)

¹⁸ Ikanta ikemakotakiri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni Jowa, riraga kaa-
woshitakotziniriri Tajorentsi. Riyaatashiiyakirini, ikamantapaakiri rantay-
itakirini rirori. Riraga Jowa, ikaemakiri riyotaanewo apite. ¹⁹ Roojatzi
rotyaantakiri Awinkathariteki, ikantawakiri:

—Piyaatakite Jesoshiki, pojampitakiteri pikanteri: “¿Eerokama
Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini
naamagaeyaarini?”

²⁰ Ikanta rareeteeyapaakarini rirori, ikantapaakiri:

—Rotyaantakina riraga Jowa, ikantana: “Pojampitakiteri Jesoshi:
¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma
paashini naamagaeyaarini?”

²¹ Omaanta tee rakawakiri rirori, inta rantzi retsiyatakotayitizirini oshe-
heki mantsiyatayitatsirini, eejatzi rowawijaakotayitakirini osheki kyaan-
tariri kamaari rajankaneki. Eejatzi raminakaayiteerini osheki kaari ko-
kichaatsini. ²² Roojatzi ikantakiri riroripaeni:

—Iroñaaka pipiyanee pikamantapaeri Jowa okaatzira pikemakinari
eejatzi piñaakotakinari nantziri. Pikamantapaeri naminakagaeyakirini
riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga
kijopookiwitacharipaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaaw-
itacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga amashitachari inthomaenta
ikempita eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Eejatzi
niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya
rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi. ²³ Riwehshiryaakaanakimi
maawaeni kaari theenkanari naaka.

Ira Jesoshi ikantzi: “Ikameethaperotaki Jowa”
(Mt. 11.7-15)

²⁴ Ikanta ipiyeeyanaani riraga rotyaantanewo Jowa, omaanta eeniro
ijeekanaki Jesoshi ikenkithatakagaeyanakirini piyotawentakariri.
Ikenkithatakotanakiri riraga Jowa, ikanteeyanakirini:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijan-
tapiintziri rirori. ¿Iitaka piyaatashiteeyantakaririni? ¿Rootakima
piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Tee iñaawaetashita.

²⁵ ¿Iitaka piyaatashitaperotariri piñeeri? ¿Piyaatashitankitariri
piñaakitizirima atziri kithaatawori owaneenkatachari kithaarentsi
pinaperotachari? Teewee. Pamine, riraga kithaatawori owaneenkatachari
isheninkatakariri pinkathari, riwehshiryaawentawo rowaagawo jeekatsiri
ipankoki pinkathari. Omaanta riraga Jowa tee ikimitakotari rirori.

²⁶ Ajaatya, pikamantena: ¿iitaka piyaatashitakitiziri? ¿Riroma piitziiri
kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitankitariri? Tema
kyaaryo ikamanantziro, omaanta ranaakoperoeyakirini paashinipaeni

kamanantzirori iñaani Tajorentsi. ²⁷ Tema piyoteeyironi riraga Tajorentsi
ikenkithatakotitakarini rirori Iwaperiteki paerani, ikantzitakinari:
“Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni,
ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaani, pijeeki kameetha, eero pantiizo paashini
kaari kameethatatsi, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’ ”. Kyaaryo,
rirotaki riraga Jowa Kaawoshitantsiri ojankinatakotziteetakiriri paerani.

²⁸ Tema ranaakoeyakirini irira maawaeni paashinipaeni kamanantatsiri:
imatakiro maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri

irira ikameethatzi. Omaanta ifnaaperotaperotakiri kameetha Tajorentsi maawaeni ipinkathariwentaperoeyirini.

Ñaanakowenantatsiri itheenkaeyakirini Jowa eejatzi Jesoshi
(Mt. 11.16-19)

²⁹ Ikanta ikemaeyakirini osheki atziri ikantakiriri Jesoshi. Ikeman-takariri, ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

Eejatzi ikaateeyakirini kemaeyakiririni riraga piyotayitziririni iyorikite eeki ro iperi oroomajatz, tema ikaawoshitakotayitawakinirini Tajorentsi Jowa chapinki. ³⁰ Omaantakya riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iy-otaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi tee ikowaeyini ranteniri rirori ikowakaawitariri: tema tee riyaatashitziri Jowa ikaawoshitakotantyaariri rirori. Eejatzi tee inimotziri ikantawitariri Jesoshi. ³¹ Ikantzi eejatzi:

—¿litaka noshiyakaawenteniriri irikapaeni kaari raapatziyantana? Tee ikoyi ikenkithashiryaaneentya. ¿litaka ikimitakari? ³² Irira noshiyakaawenteeyerini eentsi, ñaathawaeteeyacharini pankotsiki okaankiityeera. Ipoñaanaka apaani ikantanakiri: “Apaniroeni nojonkawaetawita omaanta tee poyaatana, tee pomampaawaeta. Nowashiretakotawitari kamaentsiri, omaanta eeroka tee pitsipateeyanani powashiretakoeyaarini”. ³³ Ñaakiro, riraga Jowa itzitapiintaka, tee rirori kachaja eejatzi paashini shinchaari, eeki pikanteeyatziini: “Eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta, eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ³⁴ Omaanta naaka nopoñaaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, roojatzi nowapiintawita eejatzi nirapiintawita. Omaanta eeki pikanteeyatziini: “Irinta owaagatzinkari, shinkitzinkari. Itsipatapiinteeyakarini piyotapiintziniriri oroomajatz iyorikite, eejatzi itsipatapiinteeyakarini paashinipaeni aari kameethatatsini”. ³⁵ Omaanta nokantemiri: “Riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa”.

Riyaataki Jesoshi ipankoki Shimo riraga warijeeyo rakiyoteri

³⁶ Ikanta apaani warijeeyo iwaero Shimo, ikantakiri Jesoshi:

—Pipoke nopankoki, owaeyaani.

Rakanakiri:

—Jee, kaakitakina.

Ikanta riyateeyanakini, ijeekapaaki jeekamentotsiki. ³⁷ Ari ojeeki tsinani jaka nampitsiki antapiintawitawori kaari kameethatatsi. Oke-makotakiri Jesoshi, rowatya jaga ipankokinta warijeeyo, iyaatashitakiri oñaakiteri. Aakotanakiniri kajankaari. Ro aakotantanakanari mapi kitamaari imokaetziri. ³⁸ Ojeekimotapaakiri okaakini iitziki Jesoshi. Iraaperotapaaka, opitenkantakari oyaaki iitzikira, oshetantanaari oeshi. Roojatzi othoyitzitanakiri iitzi, eejatzi ojeetantakari kajankaari iitziki.

³⁹ Ifnaantawakawori riraga warijeeyo, ikenkithashiryaanaka: “Rirotakima Rotyaantanewo Tajorentsi, ari riyotawakiromi iroka tsinanika opampitakiri, eejatzi eeromi ishinetauomi opampiterimi iitziki”. Tema osheki antapiintziro kaari kameethatatsi. ⁴⁰ Omaanta riyotakiri Jesoshi okaatzi ikenkithashiryaakari, ikantakiri:

—Shimo, eenitatsi nokantemiri.

Rakanakiri:

—Ajaatya, iyotaanari, pikantenatya.

⁴¹ —Noshiyakaawentemiri. Eenitatsi shirampari ikaatzi apite ireewitziriri. Apaani rireewitziri 500 tenaaryo, paashini rireewitziri 50 tenaaryo. ⁴² Irika apiteka atziri ireewitantatsiri tee imatziro ipinakowenteeya ireewitantatsiri. Ikantaka riraga rireewiteetziri iñaakirira tee imatziro ipinateeri, rootaki ikanantakariri: “Iroñaaka nokoyi netakotemi, eero pipinataana pireewiwitanaga, ikaanteekaata. Apaani rireewitawitakari eechonkiini, omaanta riraga paashini rireewitaperotawitakari. Pikantena: ¿ninka inintaperoetanakirika ashitariri iyorikite?”

⁴³ Rakanakiri:

—Naamaashitya riraga ireewitaperotawitakariri, tema rirotaki ikaminthaaperotakiri kameetha.

Ikantanakiri:

—Kyaaryo okaatzi pikantakinari.

⁴⁴ Roojatzi raminantanakawo Jesoshi tsinani, ikantziri Shimo:

—Ñaakiro, inkaaganki nokyaapaaki jaka pipankokika, omaanta tee paakameethatawakina: tema tee pipawakina iña nokiwantapaakyaaworimi noetzi. Omaanta tsinanika, okiwantapaakinawo oyaaki noetziki, eejatzi oshetantakinawo oeshi. ⁴⁵ Piwethatantanari, tee pithowootana, omaanta roori, onintanintaatakiro noetzi. ⁴⁶ Tee pijeetantanawo noetoki iyeenka, omaanta iroka, ojeetantakinawo noetziki kajankaari. ⁴⁷ Pamine, eeniro antayitawitakarini osheki kaari kameethatatsi omaanta nokaminthaakiro, eero nokenkithashiryakoteero antayitzirini: tema rootaki onintaperotantakinari. Aririka nokaminthayeri antayitawitaworini eechonkiini, eechonkiini inintashiretakina rirori. Omaanta nokaminthaaperoteririka osheki eejatzi inintaperotzitena osheki rirori.

⁴⁸ Roojatzi ikantawakiro tsinani:

—Eeniro pantayitawitakarini, omaanta eero nokijantzimiro, eero nokenkithashiryakoteemiro eejatzi.

⁴⁹ Eeniro ijeekaeyakini owaeyencharini, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsikama iitayaarika irika, ipeyakotakaanakanawori antzirori kaari kameethatatsi?

⁵⁰ Omaanta Jesoshi eekiro riyaatatzi ikantziro roori:

—Pameentakina, rootaki pawijakotantaari. Piyaatee kameetha, piweshiryaperotaneeya.

8

Oyaateeyakirini Jesoshi tsinani amitakopiinteeyiririni

¹ Roojatzi Jesoshi ikinakinayitanakini nampitsikipaeni. Ikenkithataka-gaeyakirini atziri, ikamanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi.

Kijikiro rowakiri riyotaanewopaeni, ikaatzira 12, ² eejatzi oyaateeyakirini tsinanipaeni. Tema apaanipaeni roori ikyaantawitakawo kamaari, eejatzi paashinipaeni omantsiyatashitawitaka omaanta retsiyatakoeyeroni Jesoshi. Owaero apaani tsinani Mariiya makaraarajato. Ikaatawita kamaari jeekantawitawori 7. ³ Eejatzi paashini oyaatziriri, owaero Jowaana, iina Kooja. Riraga Kooja, rirotaki amitakotziriri pinkathari Eroreshi. Eejatzi oyaatakiri Sosaana, eejatzi paashinipaeni tsinani. Iroka tsinanipaeni amitakopiinteeyakirini Jesoshi, opapiinteeyakirini koetyeemotakariri.

Roshiyakaawentziniri ookakitzirori okithoki teriiko
(Mt. 13.1-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekini atziri, roojatzi roshiyakaawenteeyakinirini ookayitzirorini okithoki teriiko, ikanteeyakinirini:

⁵ —Riyaataki shirampari rookakitziro okithoki teriiko owantsiki. Apaani paeni pariyapaentsiri awotsiki: raatzikayitakironi anashitayitacharini, ikanta ipokaeyapaakini konthawopaeni rowaeyapaakawoni, ithonka-paakiro pariyapaentsiri. ⁶ Paashinipaeni pariyapaentsiri mapimashiki. Oparithawitanaka eechonkiini, omaanta tee ashepathatakoperotzi, rootaki ojampishitanakari, intsipaete okamaeyanakini. ⁷ Paashini okithoki opariyapaaki kitocheemashiki: oshookawitanaka, omaanta anaanakiro kitocheepaeni, rootaki okamantanakari. ⁸ Omaanta paashini opariyapaaki kameethariki kipatsi: oshookanaki kameetha, okithokitaperotanaki osheki.

Rootaki roshiyakaawenteeyakinirini. Roojatzi ishintsithatanakiro ipaante, ikanteeyanakirini:

—Eenitatsirika pikempita pikemantari, powayempitaperotyawo iroka nokantakimirika.

⁹ Rojampiteeyakinirini riyotaanewopaeni:

—¿Oetaka kantakotachari poshiyakaawentziri inkaaganki?

¹⁰ Rakanakiri:

—Eerokataki aapatziyariri Tajorentsi, rootaki ikowakaantakimiri irira piyoteeyeroni eeroka kaari riyoteeyini paashinipaeni atziri kaari aapatziyariri. Eeroka niyotakaakimi tsika ikanta Pawa ipinkathariwenteeyakimini. Omaanta noshiyakaawenteeyakinirini paashinipaeni: ramineeyawityaani irirapaeni, omaanta eero riyotakoperotziro oetarika iñaawityaari; ikemaeyawityaani, omaanta eero riyotakotziri ikemaeyawitakarini.

¹¹ Rootaki iroka noshiyakaawentzimiri: rowaga okithoki oshiyakaawentzirori iñaani Tajorentsi. ¹² Iroka awotsi opariyantawitapaakari okithoki oshiyakaawentziri kemaeyawitawakaworini iñaani Tajorentsi: ipokapaaki kamaari, rookakagaeri ikenkithashiryaawitakawowa iñaani Tajorentsi. Tee ikowakayiri raapatziyari eejatzi rawijakote. ¹³ Rowaga mapipookiteentsiri opariyantawitapaakari okithoki, oshiyakaawentakiri atziri weshiryaawentawitanakawori iñaani Tajorentsi, inimotawitakari. Omaanta tee ikyaaryoowentziro: aririka opomeentsitzimotakari raapatziyari, roojatzi rookantaneeyawo.

¹⁴ Iroka kitocheemashi opariyantawitapaakari, oshiyakaawentakiri kemaeyawitakaworini iñaani Tajorentsi, omaanta ikenkithashiryaapiintziro rantapiintziri, iweshiryaawentawo owaagawontsipaeni, eejatzi ikowaki ikimoshirewentashityawo oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Ratsipetashitakawo ikemawitawo iñaani Tajorentsi: tee raapatziyawo kameetha, tee rantaperotziniri rirori ikowakaawitariri. ¹⁵ Omaanta iroka kameethatzi kipatsi oshiyakaawentziri atziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Ikyaryoowentaperotanakiro kameetha raapatziyaperotanakawo, ikameethashiryaanaki rajankaneki. Rirotaiki antaperotzirori maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema riyotaakiri paashinipaeni iñaani Tajorentsi.

Roshiyakaawentakiniri Jesoshi ootamentotsi

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi riyotaanewo, ikan-teeyakinirini:

—Aririka oonthoteri ootamentotsi amineeyantyaarini, ¿arima ataapatakakiri kantziriki? ¿Arima amanakiri tsikarika? Okameethatzi owakoteri jeñokiini okoñaantyaari oetarikapaeni. Rootaki imatantapaakyawori kyaapaentsirira iñaapaakiro oetarikapaeni jeekatsiri inthomaenta.

¹⁷ Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka

riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ¹⁸ Paamayawowa okameethatzi pikemaperoeyawakinani piyoteeyanteeyarini. Eechonkiini piyotaki iroñaaka, omaanta aririka pikemaperotena, nothotyeyemironi niyotakaaperoyemini. Aririka piitakaashiwita piyotzi, eero pimatziro paapatziyawo niyotaawitakimirika, eejatzi ari pipeyakotakiro okaatzi piyotawitari eechonkiini: tekatsi piyotzimaetaneeya.

Riyaatashiteeyakirini isheninkapero Jesoshi iñeeri
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okantaka iyaatashitantanakari Jesoshi riniro, otsipateeyanakarini rirentzipaeni. Rareeteeyapaakani pankotsiki janta ijeekakinta rirori, omaanta tekatsi ikantapaakya rontsirokaeyapaakyaarini: rookagaeyakirini oshekipaeni atziri. ²⁰ Ikamanteetakiri Jesoshi:

—Okowapaakimi piniro, eejatzi pirentzipaeni. Ojeekapaaki janta inkokironta.

²¹ Omaanta rakanakiri:

—Ninirontakawo maawaeni aapatziyaperoyakaririni Tajorentsi, maawaeni antaperotziniriri ikowakaakirori. Eejatzi maawaeni aapatziyariri riroteeyakini yeeyipaeni, choenipaeni.

Romaerintakiro Jesoshi tampyaa eejatzi omoetonkaari inkaare
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Paashini kitejiri rotetanaka Jesoshi pitotsiki, itsipateeyakarini riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Thame amontyagaeyaneeni intatsikeronta inkaare.

²³ Ikantaka riyatakoeyawitanakani, aakotanakiri tampyaa. Jatakotaki niyankyaani, ari janta opataki pitotsi imaanaki Jesoshi. Roojatzi omapokaeyakirini antawo tampyaa, otetaatapaakawo iña pitotsiki, rooteentsi itsitsiyakoeyenimi. ²⁴ Roojatzi ikaakantanakari riyotaanewopaeni ikantakiri:

—¡Iyotaanari! ¡Pipiriinte! ¡Rooteentsiwee atsitsiyakoteeyeni!

Ari itzinaanaka, roojatzi rojantzikaantakawo tampyaa, ipeyeero omoetonkaari: opeyaperotanaa kameetha. ²⁵ Ikantziri riyotaanewo:

—¿Iitaka kaari pameenteeyantanani?

Ithaawanteeyanakarini, eejatzi rotsikanateeyanakarini. Ikantawaka-gaeyanakani:

—¿Ninkama irika? Omaerintakirori tampyaa, eejatzi omoetonkaari: ipeyeero. Tee añaaapiintziri kimityaarini irika.

Rookaeniri Jesoshi atziri iyamaarite
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ipoñaanaka Jesoshi Karireeyaki, roojatzi rareetapaaka intatsikeronta: janta Karaaraki. ²⁷ Raatakotapaaka, rayiiteeyapaakini kipatsiki. Iñaapaakiri atziri kyaantawitariri kamaari: ojamanitaki ijeekamerikitzi tee ikithataawo iithaari. Tee ijeeki pankotsiki, inta ikinakinamerikitzi janta kaminkari-mashiki. ²⁸ Iñaantawakariri Jesoshi, rotziwerowashitawakari, roojatzi icheraaakaanakari iyamaarite ipaantekira shirampari, ikantakiri:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari? Niyotawakimi: eerokataki Itomi Tajorentsihero jeekatsiri jenokinta. Eero powashironkaana.

²⁹ Rootaki ikaemantanakari, ithaawantawakari Jesoshi, riyotaki kamaari rotyaantatyeeri. Riraga shirampari ojamanitaki ijeekantakari kamaari, ikinaakaapiintziri tsikarikapaeni. Roojotapiinteawitari rakoki eejatzi iitziiki karenathaki, omaanta osheki ishintsitakaakiri kamaari, ithatyaakiro karenatha roojotanteetayaririni. Aririka ithatyaanakiro, ishiyakaanakari kamaari janta teenta ijeeki atziri. ³⁰ Rojampitakiri Jesoshi:

—¿Oetaka piwaero?

Rakanakiri:

—Nowaero Oshekyaanzi.

Rootaki iitantakari Oshekyaanzi ijekantakari inthomaenta oshekini kamaari. ³¹⁻³² Ari ijeeke janta tyonkaarikiini osheki chaancho rowaeyani. Riraga kamaari ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero potyaanteeyanani jaawikinta otsitenikaakitzinta inta nokowaki potyaanteeyanani janta chaanchoki, nokyaantapaakyaari rirori.

Ikantanakiri:

—Piyaateeyeni.

³³ Roojatzi rookaeyantanaarini shirampari, ishirinkashitanakari chaanchopaeni, roojatzi ishiyeeyantanakani riroripaeni ipariyeeyanakini impeetaki, ipiinkaeyapaakini inkaareki, motoririri, motoririri. Tsitsiyeya-paakini maawaeni.

³⁴ Riraga shentawitariri chaancho iñaantawakariri, ishiyeeyanakani janta nampitsiki ikamanteeyerini isheninka eejatzi jeekaeyatsirini owantsiki.

³⁵ Roojatzi ipokaeyantanakani atziri ramineri riraga kyaantawitakariri kamaari, oetarika awijimotakiriri. Iñaapaatziiri, tekatsitane, tee ishinkiwentanaa, ijeeke kameetha Jesoshiki. Ikithaataawo imaatha, kenkithashiryaperotanaa kameetha iroñaaka. Ithaawanteeyapaakarini.

³⁶ Riraga ñaaperotakiriri ikamanteeyawakirini maawaeni inampijatzikaatzi rantakiri Jesoshi, ithotyawakiniri. ³⁷ Osheki ithaawaeyanakini maawaeni nampitawori jaga. Rotyaanteeyerini Jesoshi, ikantziri:

—Piyaatee, eero pipokae eejatzi.

³⁸ Omaantakya riraga kyaantawitakariri kamaari ikantawitakariri Jesoshi: —Nokowaki noyaataneemi.

Omaanta ikantziri:

³⁹ —Eero poyaatana. Aritaki pijeeki, piyaatee pipankoki. Pikamanteeya-paerini pinampijatzipaeni ikaminthaakimiri Tajorensi.

Roojatzi riyaaantanaa, ikinakinayitanakini nampitsiki, ikamanteeyakirini inampijatzipaeni:

—Piñaakina: osheki ikaminthagaana Jesoshi.

Retsiyatakoteero Jesoshi ojokaatzirori iraa eejatzi ipiriinteero rishinto Jaero

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi, imontyaanaawo inkaare. Royagaeyakirini osheki atziri, raakameethateeyawaerini. ⁴¹⁻⁴² Itonkiyotawakari shirampari iitachari Jaero: rivotaki jewatakaantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Rotziwerowashitapaakari iitziki Jesoshi ipinkathatanapaakariri, ikantapaakiri:

—Thame nopankoki, rooteensi okame nishintyo.

Apinto rishinto, okaataki ojarentsite 12. Roojatzi royaatanakiri, rawitsinagaeyanakirini oyaateeyanakiririni. ⁴³ Oyaatanakiri eejatzi tsinani ojokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsite ojokaatakiro. Osheki raawintawitakawo; othonkakiri oorikite aawintakaanantari. Omaanta tekatsi materoni etsiyatakoteroni. ⁴⁴ Okinashitapaakiri itapiiki opampitzitakiri iithaari okaatapaakira, roojatzi opeyantanaa iraa. ⁴⁵ Roojatzi ikantanaki Jesoshi:

—¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?

Ikanteeyanakini paashinipaeni:

—Tee nopampitzitzimiro piithaari.

Roojatzi ikantanakiri Peetero:

—Iyotaanari, pamine, ikaateeyini atziri osheki rinkiteeyakimini, rawitsineeyakimini. Eekiro pikantanakitzi: “¿Ninka pampitzitakinawori nothaari?”

⁴⁶ Omaanta royiikiitakari rirori:

—Eenitatsi pampitzitakinawori. Okamantakina notajorenka: eenitatsi notajonkakowenteri.

⁴⁷ Iyotanaki tsinani tekatsi okantya omanapithateri opampitzitakirira iithaari. Ompetatanaka, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari, okan-tapaakiri:

—Naakataki antzitakimirori piithaari, rootaki netsiyatakotantaari nojokaawitawoni nira.

Ikemaeyawakironi maawaeni atziripaeni. ⁴⁸ Ikantakiro Jesoshi:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Piyaatane kameetha pipankoki, pikimoshiretane.

⁴⁹ Eenirowa ikenkithawaetakayiro tsinani, areetapaaka paashini ikaateeyinira ijeeki Jaero ikamantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. Eero poñaashirenkantari iroñaaka iyotaantatsiri riyaae apankoki.

⁵⁰ Ikemawakiri Jesoshi, roojatzi ikanantanakari:

—Eero pikantashiryaa. Aririka pameentena, ari añaagae pishinto.

⁵¹ Ari rareeteeyapaakani pankotsiki. Ikantzi Jesoshi:

—Eero eeroa pikyeeyapaeni: intakya rirori kyaatsini Peetero, Jowa, Jantyaako, iri, eejatzi iniro, ari ikaate.

⁵² Eeniro riraakoeyakawoni osheninkapaeni, rowashiretakoeyakawoni. Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero piraakoeyawoni: tee okamaperotzi, inta omaatzi.

⁵³ Ishirontawenteeyanakarini, tema riyoteeyakini kamaperotaki.

⁵⁴ Roojatzi roerikawakotapaakiro, ishintsithatapaakiro ipaante, ikantzi:

—¡Ewankawo, pipiriintanee!

⁵⁵ Roojatzi opiriinantanaa. Ikantakiro iniro:

—Pipero owanawo oyaata.

⁵⁶ Ashitaanitachari ari rotsikanatanakari ikantanaki:

—¡Pamine! ¡Imatakiro ipiriintziro kaminkawo!

Omaanta ikantakiri Jesoshi:

—Eerowa pikamantakowaetana iroñaaka okaatzika piñaakiri.

9

Rotyaaantakiri Jesoshi riyotaanewo ikenkithatakagaeyerini atziri (Mt. 9.35-38; 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipiyoteeyakirini Jesoshi riyotaanewo 12, imatakagaeyakirini itajorenkaki, itajonkakowenantaariri paashinipaeni, ikanteeyakirini:

—Nokowaki pookakaakowenteeyerini atziri kyaantawitariri iyamaarite, pimateri pookeri maawaeni kamaaripaeni, eejatzi petsiyatakoeyerini maawaeni mantsiyatayitsirini. ² Iroñaaka piyaateeyeni. Pikinakinayitanakini, pikamanteeyerini atziri: “Rooteentsi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi”.

Eejatzi petsiyatakotayiterini mantsiyatatsirinipaeni. ³ Nokantemi, tekatsi paanaki: eero payi paashini pimaatha, pikotzi, pithaate, powanawo, piyorikite, pipewiryaakogo, apatziro pikithaatarika. ⁴ Ninkarika aakameethatawakimini ari pijeekapaaki. ⁵ Eerorika raakameethateeyawakimini jeekatsiripaeni, powaaganakya, eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero

pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee pikemijantana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”.

⁶ Roojatzi riyaatanteeyanakani, ikinayitanakini nampitsikipaeni. Ikamanteeyakirini atziri tsika ikanteeyaka rawijakotanteeyaari. Eejatzi retsiy-atakotayiteerini mantsiyatayitsirini.

Riraga Erooreshi ikowaki iñeeri Jesoshi
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta riraga pinkathari Erooreshi ikemakotakiri rantayitakirini Jesoshi, itajonkantayitakini. Tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyaari. Ikanteetay-itzini: “Irira Jesoshitatsiri rirotaki Jowani: piriintaachari”. ⁸ Ikantayitzini paashinipaeni: “Roñaagantapaa eejatzi Iriiyashi”. Paashini kantayitatsirini: “Piriintaa paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. ⁹ Omaanta ikantzi Erooreshi:

—Nothatyaakaantakiri Jowani: kamataaki. Omaanta, ¿ninka irika ake-makoeyakirini itajonkakowenteeyakirini atziripaeni? Nokowaki noñeeri.

Ikaatzi 5.000 shirampari ipakiri Jesoshi rowanawo
(Mt. 14.13-23; Mr. 6.30-46; Jowa 6.1-15)

¹⁰ Ikanta ipiyeeyanaani rotyaantanewo Jesoshi, ikamanteeyapaerini rantayitakirini. Rothatagaeyaneerini ragaeyaneerini riyotaanewopaeni janta Wetheeraki. ¹¹ Omaanta riyoteeyakini atziri jatanaki, roojatzi royaateeyantanakarini. Riraga Jesoshi riwethateeyawakarini riyotagaeyakirini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenteeyakirini. Eejatzi retsiyatakoyakirini mantsiyaripaeni. ¹² Okantaka otsiteniityaanaki, ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikanteeyapaakirini:

—Paminerotya, kaankiityaaki jaka. Potyaanteeyerini atziri iroñaaka nampitsikipaeni: raminantyaari imagaeyantyaarini eejatzi rowaeyantyaarini.

¹³ Omaanta ikantawakiri:

—Pipaeyerini eeroaka rowaeyaarini.

Ikantanaki:

—Tekatsi nopayeririni. Pamine, okaataki jaka paa apawakooni, eejatzi apite mereto. ¿Pikowakima niyaateeyeni namanantakiteniri rowaeyaarini maawaeni irikapaeni? Eenitatsi oshekini atziri.

¹⁴ Aamaashitya ikaateeyini shirampari 5.000 ipiyoteeyakani. Ikantziri Jesoshi:

—Poejeekaeyerini maawaeni: pinashitayityaarini ikaatayiteni 50 piyotachani, eejatzi paashinipaeni ikaate 50. Eejatzi ikimiteeyakyaani maawaeni.

¹⁵ Ari ikanteeyakirini, roejeekaeyakirini. ¹⁶ Roojatzi roerikantakawo Jesoshi paa, eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, pipakinawo nowanawo”. Roojatzi ipantakari riyotaanewo, ikan-takiri:

—Ajaa, poshirinkeniri riraga piyoteeyeencharinira.

¹⁷ Rowaeyakani maawaeni, ikemaeyapaakani. Roojatzi raantayitaawoni tzmagaantapaentsiri, roteteero kantziriki. Okaatzi riyeekiteeri 12.

Ikantziri Peetero: “Eerokataki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”
(Mt. 16.13-23; Mr. 8.27-33)

¹⁸ Paashini kitejiri riyataanaki apaniroeni Jesoshi ikenkithatakaeri Iriri. Riyoshiitanakiri raanakiri riyotaanewoperopaeni 12. Roojatzi rojampitan-takari:

—¿litaka ikenkithashiryakoperotanari ajoriyotzinkaritepaeni? ¿Tsikama noetaperotaka naari?

¹⁹ Rakanakiri:

—Ikantayitzini apanipaeni: “Rirojatziiita Jowani kaawoshitantaw-itacharini, piriintaacha”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziiita Iriiyashini, oñaagantapaacha eejatzi”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziiita paashini kamanantzirorini iñaani Tajorensi, piriintaachari”.

²⁰ Roojatzi rojampitananakari rirori ikantanakiri:

—Omaanta eeroka, ¿tsika pikanteeyinika?

Rakanakiri Peetero:

—Eerokataki Rotyaantanewo Tajorensi naamagaeyakarini.

²¹ Omaanta ikantaperoezirini:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorensi, riraga Owawijaakotantatsini”.

²² Kyaaryo, nopoñaanaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika omaanta osheki nokemaatsitya paata. Itheenkayenani aataperoteenchari, jewatayitziririni, ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaanzirori Iwaperite Tajorensi, maawaeni. Ikanteeyenani: “Kaari irira Jesokirishito”. Rowamaakaantena, okaate kitejiri 3, nopiriintanee eejatzi.

Ikantzi Jesoshi: “Poyaataperoeyanakinani: ero piperawenteeyawoni”

(Mt. 16.22-28; Mr. 8.32-38)

²³ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi maawaeni:

—Pikowaeyakinirika poyaataperoeyanakinani, otzimatyee pookaperoeyanakirini oetarikapaeni inimoteeyawitzimirini eerokapaeni pantziri, inta maawaeni kitejiriki pipomeentsiwenteeyaaawoni nokowakagaeyakimirini naari, omawitya rowamaanteetemiro, omawitya ikijanteetemiro. ²⁴ Aririka pantawaetawentashitya eeroka iroñaaka, ero piyotaperotziri Tajorensi, eejatzi ero pijeekimoteeri iinja. Rooma aririka pinintaperotena naari, eejatzi pipomeentsiwentayitenawoni nokowakagaeyimirini naaka, ero patsipetashitawo, inta piweshiryaaawentyaari iroñaaka Tajorensi, eejatzi pijeekimotapaeri iinja. ²⁵ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsiki, omaanta pipeyakotakiririka Tajorensi, ero piyaatzzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorensi ijeekakaantemiri janta inampikinta.

²⁶ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyaneee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika, notajorensiperotapaaki: nokimityaari Pawa eejatzi maawaeni ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. Rootaki okameethanteeyaari pikenkithashireyaani: aririka pipashiwentakayena naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee. ²⁷ Omaanta kyaaryo iroka nokamantemiri, ero namatawitzimi: eerorika pikamita, piñaayitawakirini tsika ikanta Tajorensi ipinkathariwenantzi.

Ipaashinitzimotakiri Jesoshi riyotaanewo

(Mt. 17.18; Mr. 9.28)

²⁸ Rootzimanteensi awijanaki apaani tominko riyaaantakarini Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Iriri. Raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. ²⁹ Eenirowa ikenkithatakaakiri Iriri, ari omapokashitapaaka ipaashinipootanaki, eejatzi oshipakiryaaaperotanaki iithaari, ochookashipari riraga amineeyakiririni. ³⁰ Romapokashitapaakari eejatzi apite shirampari, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. Riraga ayiifapaentsiri rirotaki Moeseeshini eejatzi Iriiyashini; ³¹ tee ikimitee akimiteeyanika aaka, ikameethaperotaki: ikimiteeyakarini jenokijatzzi. Ikenkithatakaawakagaeyakanii 3:

ikenkithatakotakiro ikame iinja Jesoshi janta Jerojareeki. ³² Osheki ipochokyaayitawitanaka Peetero eejatzi itsipateeyarini, omaanta tee ima-gaeyini. Ramineeyakirini Jesoshi, ishipakiryaaiki, ikimitanakawo kitejiri. Eejatzi ramineeyakirini riraga itsipateeyakarini. ³³ Rooteentsi ipiyanee riraga apiteteentsiri, ikantziri Peetero:

—Iyotaanari, kameethataki pamakinaka jaka, noñeeyakimini. Iroñaaka nokowaki niwetsikemi 3 pankoshints: apaani pashi, apaani rashi rirori Moeseeshi, eejatzi apaani rashi rirori Iriiyashi.

Ikanta Peetero iñaawaetashitanaka, tee ikenkithashireeya oetarika iñaawaeteri. ³⁴ Omapokashitapaakari eenirowa ikenkithawaeteeyini menkori, otzikagaeyapaakirini, roojatzi ithaawaeyantanakani. ³⁵ Roojatzi ikemaeyakirini Tajorentsi, iñaawaetaki menkorikira, ikantanaki:

—Rirotaki irika notyomi nonintaperotanewo: pikemijanteeyawakirini.

³⁶ Roojatzi ramineeyantawitanaarini: tekatsi iñaanee, apatziro Jesoshi apaniroeni ikatziya. Ikanta imaneeyakironi okaatzi iñaakiri, ojamanitakotaki, tee ikamantawaetzi. Paatakya ikamantakoteeripa okaatzi iñaakiri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi eentsi ikyaanawitakari kamaari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okitejitanaki, roerinkaeyanakani, itonkiyoteeyawakarini osheki atziri.

³⁸ Ikantawakiri apaani:

—Iyotaanari, pikaminthaaneenari notyomi napintzite, tekatsi paashini.

³⁹ Rowariyaapiintziri kamaari, ikaemakaapiintziri. Rompetatakaapiintari, ishimoretakaapiintari. Rowashironkaapiintakiri: tee rotsiparyaanen-tari. ⁴⁰ Nokantawitakari piyotaanewopaeni retsiyatakoterimi, omaanta tee imatziri.

⁴¹ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero imatziri: tema ari pikaateeyini pitheenkanteeyini, rootaki kaari imatantari kamaari; tema pikenkithashiryaneenta. Osheki neshiwen-takimi notsipatakimi niyotagaeyawitakimironi iñaani Tajorentsi. ¿Teki-raatama piyotakoperoeyironi itajorenka Tajorentsi? Pamakinari pitomi jaka.

⁴² Rootaki iniyankitakaawitapaakari itomi, romapokashitanaka kamaari iparyaakaakiri kipatsiki, tereei, rompetatakaakari tonki, tonki. Roojatzi rotyaanantaari Jesoshi kamaari, rowawijaakoteeri eentsi. Ikanteeri Iriri:

—Irika pitomi: awijakotee iroñaaka.

⁴³ Rotsikanateeyanakarini kameetha maawaeni atziripaeni, ikantawaka-gaeyanakani:

—Tema itajorentsiperotaki kameetha Tajorentsi.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota ikame iinja

(Mt. 17.21-23; Mr. 9.29-32)

Eenirowa rotsikanateeyakarini, ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

⁴⁴ —Pikenkithashiryaaperotero iroka nokamantemirika. Eero pipeyakotziro. Nopoñaaka naaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta iinja aritaki raakaanteetakina.

⁴⁵ Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Tee ishinetziri Tajorentsi riyotakoeyawakironi. Ithaawanteeyakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Ikantziri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkatharitanteeyarini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Roojatzi ikantawakagaeyanakani riyotaanewopaeni Jesoshi, raama-gaeyakani, ikantziri:

—Jaka akaateeyinika: ¿ninka anaakotantaatsini ipinkatharitee? ¿Naakama pipinkathateeyeni?

⁴⁷ Riyotakotakiri Jesoshi oetaka ikenkithashireeyakarini. Ikaemakiri eentsi:

—Pipokanaki jaka okaakini.

⁴⁸ Roojatzi ikanteeyantanakarini riyotaanewopaeni:

—Pamineri irika eentsi, aapatziyanari. Aririka petakotyaari irika eentsika, eejatzi petakotakina naari. Aririka petakotakina naari, eejatzi petakotakari otyaantakinari. Aririka petakotyaari paashinipaeni atziri, aritaki pipinkatharitaki iinja.

Retsiyatokatantaki paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Roojatzi ikanantakari Jowa:

—Iyotaanari, chapinki noñaakiri shirampari janta rowawijaakotayitakirini kyaantawitariri kamaari. Ikamantawitakina raapatziyimi, rootaki imatantariri rowawijaakotziri. Omaanta tee kijokiro rowaeyeeni aaka rootaki nookakaantakariri rowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

⁵⁰ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero pithañaaakotari. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. Rootaki atsipateeyantakaririni.

Riraga jamaaryajatzi tee raakameethatziri Jesoshi

⁵¹ Rooteentsi areetya kitejiri riyaa tee Jesoshi jenokinta. Apatziro ipoñaanaka riyaa tanaki Jerojareeki. ⁵² Rotyaantakiri riyotaanewo, ikan-takiri:

—Thame pityaawo janta Jamaaryaki, pamine ajeekanteeyapaakyaarini.

⁵³ Ikanta riyaa tawitanaka, omaanta riyoteeyakirini jamaaryajatzi riyaa tatye Jesoshi janta Jerojareeki, rootaki kaari ishinetantawakari roojeekawakiri inampiki. Roojatzi ipiyantanaa, ikamantapaeri Jesoshi, ikantziri:

—Eero ishinetee amaye inampiki.

⁵⁴ Ikemantawakari Jantyaako eejatzi Jowa, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nokanteri Tajorentsi itagaeyerini maawaeni jamaaryajatzi? Nokimityaari Iriiyashini paerani: itaakaantakirini joraaropaeni kijeeyakiririni.

⁵⁵ Rookathanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Tee okameethatzi akijeri. Tee piyoteeyini eeroka tsika pikantakari: tee pikameethashiretzi. ⁵⁶ Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantya nowamaayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoeyerini.

Roojatzi rowagaeyantanaani paashiniki nampitsi.

Riraga kowatsiri oyaateeyerinimi Jesoshi

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, itonkiyotawakari shirampari, ikantawakiri Jesoshi:

—Nowinkatharite, nokowaki noyaataperotanakimi, tsikarika piyaate.

⁵⁸ Ikantanakiri:

—Naaka poñaachari janta jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika nowawijaakotantyaariri atziri. Pikemijantawakiro iroka nokamantemiri: riraga otstiziniro eenitatsi imoo imaapiinantari, riraga jenokiwiripaeni eenitatsi imaashi; omaanta naaka, tekatsi nopanko nomaantyaari.

⁵⁹ Roojatzi ikantakiri paashini atziri:

—Poyaatanakina eeroka.

Rakanakiri ikantzi:

—Nowinkatharite, nokowawitaka, omaanta ikamawakiita pawa. Aririka nokitanakiri roojatzikya noyaatantanakimi.

⁶⁰ Rakanakiri Jesoshi:

—Eeniro ikaateeyini theenkantatsiripaeni, rirotaki kitaterini aririka ikamaki. Omaantakya eeroka, thame poyaatena pikamanteeyeriniita atziri tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenanteeyeerini.

⁶¹ Ikantziri paashini shirampari:

—Aritaki, nowinkatharite, noyaataperotanakimi: omaanta niteeya-paentyaariniita niwethateeyapaentyaariniita nosheninkapaeni.

⁶² Omaanta rakanakiri Jesoshi:

—Pithapaterorika kipatsi pipankiwaetantyaari piwankiri, eero paminaminawaetzti tsikarikapaeni, eero otzipitziwiwaetantanaka pithapatakiri. Eejatzitzi okimitaka roori: pikowakirika ipinkathariwentemi Tajorentsi, poyaataperotena, eero pikenkithashiryaapiintziro panteero eejatzitzi pantapintawitarini paerani.

10

Rotyaaantakiri Jesoshi 72 kenkithatakaanteeyatsirini

¹ Roojatzitzi rotyaaanteeyakirini Awinkatharite osheki riyotaanewopaeni reewateeyanakini, ikaateeyini 72. Ikantawakiri:

—Piyaateeyini nampitsikipaeni nokanteeyakimirini, apite pikantawakaayitanakyaani. Eekiro nimpaeteemi iinja naari. ² Okimitaaka pankirentsi oshekiterika okithoki tekatsiperorika owiiteroni apaatanakya okithoki rooma tee roshakitzi owiiteroni. Eejatzitzi okimitaka iroñaaka eeniro oshekipero atziri kaari aapatziyana. Pamanapiinteri Awinkatharite rotyaaanteeyantyaaririni osheki amitamotemini pikenkithatakagaeyerini atziri, riyaaanteeyaarini rirori jenokinta. ³ Pamine, osheki opomeentsitzimoeyemini, osheki rowashironkaeyemini theenkantatsiri: pikimityaari owisha, rojatekakari manitzipaeni. Iroñaakakya, piyaateeyini pikenkithateeyeni.

⁴ Eero paanaki pithaate, piyorikite, pijapatote. Aririka pitonkiyotawakyaari atziri niyanki, eero pikatziyakaari pikenkithawaetakayiri, omaanta pawijanakiri: apatziro powaanakiro janta nokantakiminta. ⁵ Tsikarika pijeekapaaki, pikanteri Tajorentsi ramitakoteri ashitawori ipanko raapatziyanteneri ijeekantyaari kameetha.

⁶ Aririka raapatziyena, ari rawijakotee, ijeekantyaari kameetha. Rooma eerorika raapatziyana tee patsipetashitawo pikenkithatakayiri iñaani Tajorentsi: tema pantakiniri iroka nokantakimiri. ⁷ Tsikarika janta pijeekapaaki, aritaki pijeekaeyapaakini. Eero pikinakinayitziini pankotsikipaeni. Poyaawo oetarika ipawakimiri, eejatzitzi pirero, maawaeni. Okameethatzi ipawakimi oetarikapaeni koetyeemotakimiri: riraga atziri antawaetatsiri ikameethatzi ipineeteri. ⁸ Tsikarika pareetapaakya, aririka raakameethatawakimi, powapaakyaawo oetarika ipawakimiri.

⁹ Eenitatsirika mantsiyaripaeni, petsiyatakoeyerini. Pikamanteeyerini maawaeni: “Rooteentsi ipinkathariwenteeeyemini Tajorentsi”. ¹⁰ Omaanta eerorika raakameethatawakimi paashinipaeni atziri, pikanteeyanakirini:

¹¹ “Pikemaeyawakinani: ikowawita Tajorentsi ipinkathariwentemini, omaanta tee pikoyi. Tee paakameethateeyawakinani, eejatzitzi okimitaka, tee paakameethatawakiri Tajorentsi. Iroñaaka pashironkagaeyaani”.

¹² Rootaki nokowakiri pikamanteriri. N̄aakiro, paerani riraga joroomajatzini imaninteeyakirini Tajorentsi rootaki ithonkanteeyakaririni. Omaanta

eerorika raapatziyeeyawakimini atziri iroñaaka, ari iinja ranaakotaperoteri joroomajatzini ikemaatsitaperoteeyaawoni osheki.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi piyattheyakaririni
(Mt. 11.20-24)

¹³ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Ashironkaamatsiterini korashiinjatzi eejatzi wetheerajatzini: osheki iñaakoeyawitakinawoni notajonkantapiintaki, omaanta tee raapatziyeeyawakinani. Rirorikami ñeeyakananini tziroojatzi eejatzi shiroojatzi, tema ari ikenkithashireeyaneeyaninimi, rookaeyeeroninimi kaari kameethatatsi ranteyirini. ¹⁴ Kyaaryootaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi iinja tziroojatzi eejatzi shiroojatzi, rowashironkagaeyerini, omaanta rowashironkaaperoyerini osheki korashiinjatzi eejatzi wetheerajatzini. ¹⁵ Eejatzi ikenkithashireeyawitakinani kaperinawoojatzi riyateeyeninimi janta jenokinta, omaanta eero riyateeyeni inta riyateeyeni janta paamariki jeekatsiri inthomaenta kipatsi ikemaatsityaawo. ¹⁶ Niyotaanewo, pikemaeyenani. Aririka raapatziyeeyawakimini atziri-paeni, eejatzi naari raapatziyeeyakinani. Aririka itheenkaeyawakimini eerori, eejatzi ikimitzitakina naari itheenkaeyakinani. Eejatzi okimitaka, aririka itheenkaeyenani naari, tema itheenkaeyerini eejatzi riraga otyaantakinari. Iroñaakakya, piyaateeyeni.

Ari ikanteeyakani.

Piyeeyapaani riyotaanewo Jesoshi kaatatsiri 70

¹⁷ Ikantaka ipiyeeyapaani rotyaantanewopaeni Jesoshi, ikimoshireeya-paakini. Ikamanteeyapaakirini:

—Nowinkatharite, riyotakina kamaari naapatziyakimi, ikemijantaperotakina. Nomatakirikya notyaanteeyakirini.

¹⁸ Rakanakiri:

—Kyaaryo riraga Jatanaashi ipinkathariwentawitakari iyamaar-itzinkarite, omaanta noñeeyakimini pimanteeyakirini potyaantakiri kamaari eerori: iroñaaka niyotaki eero ipinkatharitaperotzi Jatanaashi, tema ramitakatokimi Tajorentsi panaakotantakariri kamaaripaeni. ¹⁹ Iroñaaka osheki notajonkawentakimi: okimiwitaka aririka paatzikawityaari maanki, eero rowamaemi; eejatzi riraga kironiro, tekatsi ikantemi. Eejatzi ikijawitemi riraga iwinkatharite kamaari, omaanta tekatsi ikantemi, tema notajonkawentakimi. ²⁰ Kyaaryo potyaantayitakirini kamaari, omaanta eero piweshiryaawentawo iroka, inta pikimoshirewentaperoyeroni piyaateeyeni jenokinta, tema rojankinateetakiro piwaero janta.

Ikimoshireperotaki Jesoshi
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Roojatzi riraga Jesoshi okimoshiretakaaperotakiri Ishire Tajorentsi, ikantziri Iriri:

—Pawa, osheki pikameethataki. Pipinkathariwenteyirini maawaeni jenokijatzini eejatzi maawaeni kipatsijatzini. Eeniwitacha atziri iyotawitachari, riyotayitawitawoni oetarikapaeni, omaanta pimanapithatakiri piñaani: tee riyoteeyironi tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Omaantakya piyotaaperoyakirini riraga kaari iyoperowitachari: itheenkaeyawitakarini ijoriy-otzinkarite omaanta pikowakaaperoyakirini rirori riyote.

²² Roojatzi ikanteeyakirini piyotawenteeyakaririni:

—Rirotaki Pawa matakaakinawori maawaeni. Apaniroeni riyoperotana Pawa, tekatsi paashini iyoperotenani. Eejatzi nokimita naari,

apaniroeni niyoperotziri, tekatsi paashini iyoperoterini: omaantakya ninkarika nokowakaakari noñaayeri, rirotaki yoterini Pawa eejatzi.

²³ Ipithokashitanakari rirori riyotaanewopaeni, apaniroeni irira ikan-teeyakirini:

—Piñeeyakinani eeroka nomatakiro kaari iñaapiinteeyini paashinipaeni atziri. Okameethatzi pikimoshirewentena, eejatzi ikimoshirewentena paashini ñaayitanarini. ²⁴ Ikowaeyawitakani paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iñeenami notajonkantayiteni, omaanta tee iñaana notajonkantayitzini. Eejatzi ikowaeyawitani iñeenami riragapaeni pinkathari-tayitawitacharini. Eejatzi ikowaeyawitani ikemaeyenanimi, omaanta tee ikemaeyanani. Intakya eerokapaeni piñeeyakinani, pikemaeyakinani.

Ikowaperotzi Tajorentsi anintashireperoteri, eejatzi anintashireperoteri maawaeni atziri

(Mt. 22.34-40; Mr. 12.28-34)

²⁵ Paashini kitejiri ipokashitakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi rowaga rojankinarini Moeseeshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi, ikantawitapaakari:

—Iyotaanari, ¿tsika nokantyaaka nojeekantyaari jenokinta, nokanteetatyeyaani?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri rojankinarini Moeseeshi? ¿Oetaka okantzimiri?

²⁷ Rakanakiri:

—Okantana: “Okameethatzi anintashireperoteriroña Tajorentsi maawaeni ajankaneki. Rirotaki Awinkatharite. Eejatzi kameetha akyaary-owentereni aapatziyaari. Eejatzi kameetha akenkithashiryaaperotyaaari tema ikameethaperotaki. Eejatzi paashini ikowaki Tajorentsi: akimitaaka anintaa aaka, eejatzi akimiteri paashinipaeni atziri, anintaperoteriroña”.

²⁸ Ikantanakiri:

—Kyaaryooperotaki iroka pikantakirika. Aririka pimonkaatero iroka eerori, aritaki pijeekae jenokinta pikanteetatyeyaani.

Ikantakotziri jamaaryajatzi, neshironkatziriri joriyyo

²⁹ Omaanta riraga iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi tee inintashireperotziri maawaeni atziri, rooma ikowawita imaniromi. Rootaki rojampitantanakariri Jesoshi:

—¿Ninkama atziri nonintaperoyerini?

³⁰ Ikantawakiri:

—Noshiyakaawentemiro. Ikinanaki apaani joriyyo awotsiki. Ipoñaanaka Jerojareeki roerinkawitanaka taapiki rareetantyaami nampitsiki iitachari Jerikoo. Ikantaka niyanki awotsi romapokapaakiri apanipaeni koshintzi roerikapaakiri, shepik. Roojatzi raatonkoryaapaakiri, raapithatapaakiri iithaari, osheki ipajapajaatakiri tag, tag, tag. Roojatzi rookamerikitanakiri awotsiki, rawijanakiri. Rooteentsi ikamemi riraga owashironkaenkari.

³¹ Ikantapaaka ikinapaaki awotsiki ñaanakowenantatsiri, rirowitaka joriyyo eejatzi. Iñaawitapaakari rirori rowashironkagaetakiri, roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakiri. ³² Eejatzi ikimitaka irira paashini shirampari riraga icharineeteni Rewiini. Tema maawaeni irirapaeni ramitakotziri ñaanakowenantatsiri janta Tajorentsi pankoki. Ikinapaaki awotsiki, iñaawitapaakari rirori, eejatzi roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakiri rirori eejatzi. ³³ Omaanta ikinapaaki paashinijatzitatsiri atziri rirotaki jamaaryajatzi, roonanewo joriyyopaeni. Ikinapaaki iñaapaakitziri rirori, roojatzi retakotantapaakari. ³⁴ Riyaatashitapaakiri raawintapaakiri, eejatzi roojotakotapaakiri rompojeetakirira. Eejatzi eeniro ramakiri iwoorote

riraga jamaaryajatz. Roojatz. raakiri rirori rowankitakiri iwooroteki, raanakiri janta ojeekinta pankotsi. Eejatz. janta kameetha inintashireperotanakiri raawintapaakiri. ³⁵ Okitejitanaki ikowaki riraga jamaaryajatz. riyaaate. Ikantanakiri ashitawori ipanko: “Ajaa, irika korikika. Nokowaki pikamintheeri irika shirampari. Tekirarika imonkaata koriki, paata nopinatapaemi paashini aririka nopiyee”. ³⁶ Ari ikaataki 3 ñaakiriri owashironkaenkari awotsiki. ¿Ninka atziri nintaperotakiriri?

Rootaki rojampitakiriri riraga Jesoshi iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi. ³⁷ Rakanakiri:

—Tema rirotaaki riraga etakotakariri.

Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eejatz. eerori, pikimityaari: pinintashireperoteri maawaeni atziri.

Jesoshi rareeteeyapaawoni Maarita eejatz. Mariiya

³⁸ Ari ikinanaki awotsiki Jesoshi, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Rareeteeyapaakawoni owaanini nampitsi.

Roojatz. janta oñaantawaari tsinani owaero Maarita, okantawakiri:

—Thame piyeekaeyeni nopankoki.

³⁹ Otsipatawo irento janta opankoki owaero Mariiya. Ojeekimotakiri Awinkatharite iitziki, okemijantawakiri, riyotaapaakirori. ⁴⁰ Rowaga Maarita, oshintsiwaetawakiniri onkotsitayitzinirini rowanawopaeni. Roojatz. iyaatashitakiri, okantapaakiri:

—Nowinkatharite, pamine, apaniroeni nonkotsitayitzimironi poyaari. Rooma rowaga eentyo, tee amitakotana. Potyaantero amitakotenaata jaka.

⁴¹ Rakanakiro:

—Maarita, osheki pikenkithashiryaaperotakawo eeroka ponkotsiwaeteowanawontsi, eejatz. powameethayiteroni oetarikapani. Osheki pikenkithashiryaakawo. Okameethatawita maawaeni iroka, ⁴² omaanta eenitatsi apaani kameethaperotatsiri: rootaki iyoyagaanantakari pirento roori, tekatsi kantawenteroni.

11

Riyotayiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya ramaneri Tajorentsi (Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Paashiniki kitejiri riyataki Jesoshi ikenkithatakayeri Ashitariri. Ithonkatapaakiro ikenkithatakayiri Iriri, roojatz. ikantapaakiri apaani riyotaanewo:

—Nowinkatharite, paerani riraga Jowani riyotaakiri riyotaanewopaeni tsika ikantya ikenkithatakayeri Tajorentsi. Eejatz. eeroka iroñaaka nokowaki piyoteena naari tsika nokantya namaneri.

² Ikantawakiri:

—Aririka pikenkithatakayeri, ari pikimitero iroka pikanteri:

Pawa, jeekatsiri jenokinta,

osheki pikameethaperotaki, nokowaki pipinkathariwenteeyenani, maawaeni.

Okameethatz. nanteeyemironi maawaeni

pikowakaakinari: nokoyi nokimityaari

ponampiripaeni jenokijatz. inta ranteeyimironi maawaeni pikowakaakiriri.

³ Pamitakotena maawaeni kitejiriki

eero okoetyeemotantana noyaari.

⁴ Ero pikijawentanawo kaari kameethatatsi nantziri inta pikaminthayena: tema naari nokamintheeyirini maawaeni atziri. Ero pishinetziri kamaari rantakayenawo

kaari kameethatatsi.

Pikowakotaperoteri Tajorentsi koetyeemotzimiri, aritaki imatakimiro

⁵ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, niyotaanewopaeni, noshiyakaawentemiro. Aririka piyaatashiteri pitsipaminthari tsiteniriki pinetheeri rowanawo. Pikantapaakiri: ⁶ “Tekatsi nopawakiriri niyompari owakira rareetapaaka. Nokoyi pipawakina nowakayaariri”. ⁷ Aamashitya ari ikantawakimimi: “Eero poñaashirenkana, osheki nowochokini. Maawitakina naaka, eejatzi neentsitepaeni, maawaeni. Ashitaka ashitakontsi. Tekatsi nokantya nopiriinte nopantemirori poyaari”. ⁸ Ñaakiro, pitsipaminthari powawitari. Tee ikowawita ipiriinte ipantemirori poyaari. Omaanta eekirowa poñaashirenkiri roojatzi ipiriinantanakya, ipawakimiro poyaari pikowakotakiriri. Rooma tee ikoyi poñaashirenkapiinteri. ⁹ Eejatzi okimita, aririka pamanapiinteri Tajorentsi, ari ramitakotapiintakimi ipakimi koetyeemotzimiri. Pikowakotapiinteri aritaki piñaakiro koetyeemotzimiri. Pikenkithatakaapiinteri aritaki ikemakimi, imatakayemiro kameethatatsiri. ¹⁰ Kyaaryo, maawaeni amanapiintziriri Tajorentsi ari ramitakotakiri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kowakowapiintatsiri riyotaapiinteri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kenkithatakaapiintziriri ari ikemakiri kameetha imatantyaawori kameethatatsiri.

¹¹ Ñaakiro, ikowakotemirika pitomi owanawontsi royaari, ¿arima pipawakiri mapi? Ikowakotemirika shima royaari, ¿arima pipawakiri maanki? ¹² Aririka ikowakotemi iithoki tyaapa, ¿arima pipawakiri kitoniro? Eero pipawakiri, inta pipaperotawakiri kameethatatsiri royaari. ¹³ Ñaakiro, tee pikameethawitya eerokapaeni, omaanta piyotzi pineshironkatziri peentsitepaeni. Rooma irintapaeni Ashitakaeri jenokinta riyotaperotzi rirori ineshironkaperotee aakapaeni. Aririka pikowakoperoteri, rotyaantemiro Ishire amitakotemini.

Ikanteetziri riraga Jesoshi rivotaki kamaari
(Mt. 12.22-32, 12.43-45; Mr. 3.20-30)

¹⁴ Paashini kitejiri iñaakiri Jesoshi shirampari imajontzitakaakiri kamaari, ikyaanawitakari rajankaneki. Itajonkakowenteeri Jesoshi, rowawijaakoteeri, roojatzi iñaawaetantanaa eejatzi. Rotsikanateeyanakarini maawaeni ñeyakiririni. ¹⁵ Omaanta ikantayitzini apanapaeni:

—Ramitakotashitakari Jesoshi Wereshewoo: riraga iwinkatharite kamaari, rootaki imatantawori rowawijaakoteeri imajontzitakaakirira kamaari.

¹⁶ Ijeekaki paashini theenkiriri Jesoshi, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkante, niyotantemiri kyaaryorika pipoñaaka jenokinta.

¹⁷ Omaanta riyotakiri rirori ikenkithashireeyakarini. Ikantziri:

—Aririka romanatawakagaeyaani atziri, tema aritaki ithonkawakagaeyaani. Eejatzi aririka ikijawakagaeyaani asheninka, tema ari itipareeyawakaanakyaani. ¹⁸⁻¹⁹ Eejatzi okimita, aririka ikijeeyerinimi Jatanaashi iyamaaritzinkarite, ¿tsika ikantyaari ipinkathariwenantyaariri? Eerori pikanteeyakini iroñaaka: “Rivotaki Wereshewoo amitakotziriri Jesoshi rowawijaakotantariri imajontzitakaeri kamaari”. Rirorika amitakotenanimi nowawijaakotziri imajontzitakaeri kamaari, ¿ninka amitakotziriri pisheninkapaeni rowawijaakotantariri atziri kyaantawitakariri

kamaari? ¿Rirojatzima pisheninka eerori kamaari? ²⁰ Omaanta imatakaakinawo Tajorentsi nowawijaakotantakariri imajontzitakaeri kamaari, piyoteeyantyaarini iroñaaka kijokiro rowaeyakimini riraga Tajorentsi, ikowaki ipinkathariwenteeyemini.

²¹ Paashini roshiyakaawentakiriniri Jesoshi, ikantaki:

—Pamine, eenitatsirika shirampari shintsitsatsiri ithatyaamento, ichekopite, maawaeni, tema ishentaperotziro ipanko. Eero ishinetziro ikoshiteeteri rowaagawo. ²² Omaanta ipokapaakirika anaakotapaakirini shintsitaperotatsiri, eero imatziro rotsinampaawakiri rirori oetarika ranantapaakyaariri. Tema ari raapithatapaakiri rowamaamentopaeni. Roojatzu ikoshitantanakyaari rowaagawo, ipaeyanakirini isheninkapaeni rirori. ²³ Ikijeeyakinani maawaeni kaari inimoteeyirini nantero, rootaki rantawakaantanakari osheki atziri kaari raapatziyantaneena.

Ipiyawo eejatzi kamaari

²⁴ Aririka ipakagaeri atziri kamaari, okameethatzi ipinkanakiri: rapiiteerikari eejatzi. Okimitaka iroka: ikinakinayitakini riraga kamaari janta ochempiki, ikowakowawita tsika ijeekantyaari. Omaanta teerika iñee ijeekantyaari, roojatzu ikenkithashiryaantanaawori ipoñaanakanta, ikante: “Nopiyaneeata janta nopoñaakanta”. ²⁵ Aririka ipiyapae, iñaapaeri shirampari kimitaka pankotsi, opishitaka eejatzi kameetha okaankiityaaki. ²⁶ Roojatzu riyaatantaka ikaemeri paashinipaeni iyamaaritzinkarite, ikaatzi 7. Map-erori tee ikameethatzi riroripaeni. Naakiro, iroka pankotsi roshiyakawo kyaantawitariri kamaari. Aririka rapiiteeri ikyaanteeyari, roojatzu imaperotanteeya eero ijeekanee kameetha.

Ikantzi Jesoshi: “Ikimoshireeyakini maawaeni aapatziyanari”

²⁷ Ijeekaeyakini janta osheki kemaeyakiririni Jesoshi. Ocheraanaki apaani tsinani, okantzi:

—iTema okimoshirewentakimi piniro koñaatakimiri!

²⁸ Omaanta ikantawakiro:

—Jee, kyaaryo, omaanta ikimoshireperoeyakini maawaeni kemaeyirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi raapatziyeeyari.

Ikowakotziri theenkantaniri Jesoshi itajonkante

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Eekiro ipiyotawenteeyatyaarini Jesoshi paashinipaeni atziri. Roojatzu riyotagaeyantakarini, ikantziri:

—Tee pikameethateeyini. Pikowaeyawitani piñeeyenanimi notajonkan-teemi eejatzi, omaanta eero notajonkantzi. Apatziro pikenkithashireeyaari Jonaashini piyotantyaari: ³⁰ paerani iniyakiri antari omani. Okaatzi 3 imaaokotaki inthomaenta, roojatzu ishitowantanaa ipaanteki, riyaatantana- naka riyoteeri niniweejatzi. Tema rotyaantakiri Tajorentsi. Ari nokimiteeya iinja naari piyoteeyantyaarini rotyaantakina Tajorentsi: tema nopoñaaka janta jenokinta natziritapaaki jaka kipatsiki. ³¹ Eejatzi rowaga iwinkathawoteni sheewajatzu, opoñaaka inteena kameetha, paashiniki kipatsi. Paerani opoñaaka inteena okemijanantariri Sharamooni. Okowaki riyotakaap-eroteri riyotaantziri. Pamine, nanaakoperotakiri naaka Sharamooni niyotzi, omaanta eeroka pitheenkaeyakinani. Iinja, aririka ipiyoteey-erini Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, ikanteeyemini: “Eenitatsi pan-tani: pitheenkakiri Notyaantanewo. Rooma roori rowaga iwinkathawoteni sheewajatzu, tema riro aapatziyakaakaworini okaatzi riyotaaakirori Sharamooni”. ³² Eejatzi ikimitaka riraga niniweejatzini: raapatziyakari Jonaashini. Ikenkithashireeyanaani, ipakagaeyeeroni kaari kameethatatsi

ranteeyawitarini. Nanaakotziri naaka Jonaashini, omaanta eeroka tee paapatziyeeyanani. Iinja ikantemi Tajorentsi: “Raapatziyakarini niniweejatzini Jonaashini: omaanta eeroka, ζiitaka kaari paapatziyantari Notyaantanewo?”

Ikenkithatakotziro Jesoshi ootamentotsi

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Aririka poonthoteri ootamentotsi, ζarima pimanakiri tsikarika? ζArima potetakiri kantziriki? Tema powapiintziri jeñokiini ijeekapiintzira, pikoñaatakotantyaaari. ³⁴ Iroka oki okimitawitawo ootamentotsi ashi awatha. Okameethatzirika oki, ari añeeyakironi oetarikapaeni. Omaanta teerika okameethatzi, eero añiuro oetarikapaeni, okimitaka akinaki tsiteniriki, tee ayoteeyini tsikarika akinaki. Eejatzi okimita aririka akenkithashireero kameethatatsiri ari antero kameethatatsiri. Omaanta akenkithashireerorika kaari kameethatatsi rootaki anantyaawori kaari kameethatatsi. ³⁵⁻³⁶ Okameethatzi piyotakotya eeroka paapatziyaperotakaririka Tajorentsi. Pimonkaaterorika iroka, ari piyoperotanaki iroñaaka eero pitheenkimatantee. Tema pikimitakotakari ootamentotsi ootaperotachari.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

Ashironkaamatsitemiini ari rowashironkagaeyemini Tajorentsi iinja

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 20.45-47)

³⁷ Roojatzi ikantanakiri warijeeyo Jesoshi:

—Thame aate nopankoki, oya.

Roojatzi royaatantanakari, rowakaapaakari. ³⁸ Tee ikiwawakota Jesoshi, rootaki rotsikanatantanakari kameetha warijeeyo. ³⁹ Ikantanakiri rirori: “Eerokapaeni pikenkithashiryaakopiintteeyironi okaatzi piñaayitzirini. Omaanta tee pikenkithashiryaakopiintteeyironi oetarika jeekayitatsirini pajankaneki. Pametawo pikiwiro pako, piwatha, piithaari, maawaeni. Omaanta tee pookimaetawo kaari kameethatatsi jeekatsiri pajankanekira. Pikimitakari atziri kiwawitawori iwajoni ikiwashitakawo jeñokiini, omaanta inthomaekira eeniro ojeeki owanawontsi opathayitakawoni. Omaanta tee pithonkiro pikiwiro. ⁴⁰ Tee pikenkithashiryaaneenta. ζApatziroma riwetsikakiro Tajorentsi pako? Tema eejatzi riwetsikiro pikenkithashiryaantari. ⁴¹ Pipashitayitawitarini ashironkaenkari koetyemowitariri, omaanta tee pikaminthaaperotziri, patsiwakashitakawo pipakiri. Omaanta aririka pikaminthaaperoteri paashinipaeni atziri, tema ari pikameethataki. ⁴² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Kyaaryo pipagaantapiintawitari Tajorentsi eechonkiini pashi meenta, koraantero, kachaarikishi, omaanta tekira omonkaata ikowakayimiri Tajorentsi. Eeniro pantawitakari kameetha, eejatzi eeniro kaari pantzi. Tee pinintashireperotziri irira eejatzi tee pikaminthaaperotziri paashinipaeni atziri. Okameethatzi piperi Tajorentsi eechonkiini piwankiri, omaanta eero pipeyakotziro pinintashireperoteri eejatzi pantaperoteniri ikowakaakimiri. ⁴³ ζAshironkaamatsitemiini eerokapaeni! Aririka ipiyoteeyaani ajoriyotzinkarite iñaaperotantyaariri Tajorentsi, pikowaeyini ipinkathateeyemini eeroka eejatzi. Aririka pikinayitanakini pankotsikipaeni, pikowaki kameetha raakameethateeyaperotemini atziripaeni. ⁴⁴ Kyaaryo, rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Pikimitakari kaminkari kitatachary kipatsiki, imanaka; tekatsi yotatsini ari ikineeyini atziripaeni, tee riyoteeyini rootentsimi raatzikakoterimi kaminkari

pathagaentsiri. Eejatzi pikimitaka eerori, pimanayitawitawoni kaari kameethatatsi pantayitzirini”.

Rootaki ikantakirini Jesoshi warijeeyopaeni. ⁴⁵ Roojatzi ikanantanaka iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi:

—Iyotaantatsiri, okaatzika pikantakiri eejatzi naaripaeni pikijakaakina.

⁴⁶ Rakanakiri Jesoshi:

—Jee, eejatzi eerori rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Osheki powanaayitakinirini atziripaeni pikowakaaperotakiri imonkaatero, omaanta tee imatziro. Eejatzi pikimitaka eerori: tee pimonkaateeyironi. Eejatzi tee petakotari riroripaeni. ⁴⁷ Kyaaryo, pashironkagaeyani. Pimonkaateeyakarini pichariniiteni rowamagaeyakirini kamanantay-itzirorini iñaani Tajorentsi. ⁴⁸ Tema riyotakotakina naaka irirapaeni. Eejatzi eerokapaeni owamaantatsiri. Tee pikoyi eeroka paapatziyena. Ari pitzimitakyaarikami paerani eerori, ari powamagaeyakirinimi eerori eejatzi riraga kamanantatsirini. ⁴⁹ Riyotakoeyakimini Tajorentsi, ikantzimi:

“Notyaanteniri atziri kenkithatakayerini, omaanta rowamaayitawakirini apanipaeni, irira paashinipaeni ikijawakiri, ikemaatsitakaawakyaari”.

⁵⁰ Eenitatsi panteeyakirini maawaeni: pashi powaeyironi powamaantzi. Riraga itakaantaworini powamagaeyerinimi, roojatzi pikanta iroñaaka eerori pikowaki powamagaeyerini aapatziyeyakaririni Tajorentsi.

⁵¹ Pisheninkateeyakarini owamaakiririni Aweeri. Eejatzi pisheninkateeyakarini owamaakiririni riraga Jakariiyashi: rowamagaetakiri rirori janta Tajorentsipankoki. Eeniro panteeyakirini maawaeni, rootaki rowashironkaawentemiri Tajorentsi. ⁵² Pashironkagaeyani eerokapaeni.

Piyotaantawitawo rojankinarini Moeseeshi, omaanta pashironkagaeyani: tema pamatawiteeyakirini ajoriiyotzinkaritepaeni. Tee pikowaeyini piyotakoteri Tajorentsi eerokapaeni, eejatzi tee pikowakagaeyirini riyoteyerini riroripaeni riyoteri irira.

⁵³ Rootaki ikanteeyakiririni maawaeni, roojatzi ishitowantanaa. Iki-jeeyanakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, eejatzi eekiro roñaashirenkanakitziri, rojampijampitanakiri oetarikapaeni, ⁵⁴ ikowaeyawitakani ikompitakayaarimi, ipoñaakaantyaariri, raakaanantyaaririmi.

12

Paamagaeyaawoni warijeeyo ranteeyirini

(Mt. 10.28-33, 12.32, 10.19-20)

¹ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekiperoroña atziri, rawitsinaawaka-gaeyakani. Roojatzi ikanantakari riyotaanewopaeni:

—Paamayaarira warijeeyopaeni, ramatawiteeyiminikari. Roshiyakaawaetashita raapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki ramataw-itantzi. ² Iiteeyawitakani tekatsi yotatsini ramatawiteeyawitakarini, omaanta iinja aritaki riyotakoeyerini maawaeni atziri rashi rowaeyironi ramatawitantzi. ³ Eejatzi eeroripaeni, oetarika pomanawitari pikantziri iroñaaka, ari ikemakoeyeemini iinja. Oetarika pikamantathatantawitariri apani atziri janta pipankoki, ari itacheronkawaantetanaki ikaemanaki janta ipiyoteeyaninta atziripaeni.

¿Ninka athaawantaperotyaaari?

⁴ Iroñaaka, notsipaminthari, nokamantemi: eero pithaawantari riraga atziri kowatsiri rowamaemi. Aririka rowamaemi, omaanta apatziro rowa-maawityaawo piwatha, omaanta eero rowamaero pishire. ⁵ Omaanta

riraga Tajorentsi pithaawantyaari: ikowakirika, rowamaemi ari imatakiro. Omaanta eejatzi ikowakirika rotyaantemi paamariki kaari tsiwakanitatsini, ari imatakiro. Rirotakikya pithaawantya rotyaantzimikari paamariki. ⁶ ¿Ipinaperotama iyaanini shiwankitzinkari? Tee ipinataperota, omaanta riyoteeyirini Tajorentsi: tee ipeyakoeयरिनि apaani. ⁷ Eejatzi okimitaka, riyoperoyekimini eerori: riyotziro eejatzi tsika okaatzi piishipaeni. Ikempoyeyakirini shiwankitzinkari iyaanini, tema eerokapaeni ikempoyeaperoeyakimini. Eero pikantashiryaaashita, omaanta piweshiryaaawentyaari Tajorentsi. ⁸ Eejatzi piyoteeyakironi iroka nokantemiri: eero pipashiwentakaana, aririka pikamanteeyerini paashinipaeni atziri paapatziyakina, aritaki nokamantakiri Pawa eejatzi ronampiripaeni janta jenokinta pisheninkatakina. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ⁹ Omaanta pipashiwentakayenarika jaka kipatsiki, eejatzi eerori nopashiwentakayemi naari janta jenokinta iinja. ¹⁰ Aririka ikantzimatena atziri, ari imatero Tajorentsi ikaminthayeri, aririka raapatziyeena iinja, eero ikenkithashireero ranteeyirini. Omaanta aririka ikantzimateeyeroni Ishire Tajorentsi, eero ikaminthayimaetari Tajorentsi. Tema tee ikoyi rirori raapatziyena. ¹¹ Aririka ragaetemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, eejatzi janta kantakowenantatsiriki, eejatzi janta jewatatsiriki, eero pithaawanteeyarini. Eero pikenkithashiryaaashitapiintawo: “¿litaka nokanteriri?” ¹² Aririka ragaetemi, ro iyoteemini Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri.

Kyaaryoowa, piñaawenataperotawokari osheki owaagawontsi

¹³ Roojatzi ikantakiri apaani shirampari Jesoshi:

—Iyotaanari, ipanakirini pawani yeeyika maawaeni tzimimoeyawitaririni. Tekatsi ipena naari. Pikanteri yeeyi ipagaanteena naari rowaagawo.

¹⁴ Rakanakiri:

—Eero nokantziri. ¿Naakama kantakowenantatsiri, nokanantyaariri pireziti?

¹⁵ Roojatzi ikanteeyirini maawaeni piyotawenteeyakaririni:

—Kyaaryoowa: piñaawenaperotawokari rashitayitarini paashinipaeni, eero oweshiryaperotakayimi.

¹⁶ Roojatzi roshiyakaawenantakanari, ikantziri:

—Eenitatsi iipatsite ashaagantzinkari. Osheki onintzi pankirentsi kameetha oshookayitanakini iwankiripaeni. ¹⁷ Monkaatapaaka rowiitanyaaawori okithokipaeni, ikempoyaanityaaworimi opankokipaeni roori, omaanta iroñaaka yeekitapaaki. Tee omonkaatapaakawo paashini. ¹⁸ Ikenkithashiryaaaka ikantzi: “¿Tsika nokanteroka? Tekatsi nowantyaawori maawaeni. Jaa, niyotaki iroñaaka tsika nokantero: noshiryaaakantero pankochaanikira, nantakaantee antawoero pankotsi nowantyaawori maawaeni nowankiripaeni, eejatzi maawaeni nowaagawo. ¹⁹ Oshekitaki iroñaaka maawaeni, tekatsi koetyemoteenani. Ojamani okantya, eeroota othonkitaa nowanawo; iroñaaka nomakoree osheki ojarentsi, eero nantawaetzitaa. Iroñaaka nowapiintya, noshinkitapiintya, niweshiryaaawentyaawo maawaeni tzimimotanari”. Rootaki ikenkithashiryaaakari ashaagantzinkari. ²⁰ Omaanta ikantzi Tajorentsi: “Tee piyotakota. Iroñaaka tsiteniriki pikame, roojatzi ¿ninkarika ashiteyawoni maawaeni tzimimoeyawitzimirini?” ²¹ Ñaakiro, tee riyotzi maawaeni kowawitachari roshekeero rowaagawo jaka kipatsiki. Okameethawita ijeekimi kameetha ijeekanteeyaarimi iinja janta jenokinta. Tema rootaki ikowakiri Tajorentsi.

Pikanteri Tajorensi ikempoyaawentemi
(Mt. 6.25-34)

²² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eero pikenkithashiryaakoperotapiintawo tsika paye poyaari eejatzi pikithaatyaaari. ²³ Tema rirotaki Tajorensi owafaaakimiri. ζOpomeentsitzimotarima iroñaaka ipemi poyaari eejatzi pikithaatyaaari? ²⁴ Pikenkithashiryaakotyaaari tsika ikantari tsimeri jenokiwiripaeni: tee ipankitaanta eejatzi tee ikempoyaanta rowanawo pankotsiki, omaanta ipapiintziri Tajorensi royaari. Pamine, ikempoyaawenteeyakirini irira tsimeripaeni jenokiweri tema eejatzi eerori ari ikimitemi. ²⁵ ζLitaka patsipetashitawori pikenkithashiryaapiintawo oetarikapaeni? ζPiitzima aririka pikenkithashiryaapiintawo eekiro piyaatayee pantaripenthakiitanaki? Eerotaatyaaami. Eejatzi ζarima pimatakiro pojanthayero pañaantari? Eero pimatziro. ²⁶ Ŋaakiro, patsipetashitakawo pikenkithashiryaapiintawo. Tekatsi paye. ²⁷ Pikenkithashiryaakotyaaawo tsika okanta oteyakipaeni. Tee othamaetaanta, eejatzi tee ontyaanta oethaari, omaanta okameethaperotaki. Paerani osheki rowaneenkatanani Sharamooni, omaanta tee ikimiperotawo oteyakipaeni: anaakotakiri, okameethaperotaki irowa. ²⁸ Ŋaakiro, rowaneenkatakari Tajorensi oteyakipaeni inchashi. Eechonkiini ojeekawita, omaanta intsipaete ojampiyane. Omaanta eerokapaeni ojamani piyeeki: tema piyotzi ikenkithashiryaaperotakimi eerori. ζLitakakya pitheenkantakariri? ²⁹ Eero pikenkithashiryaapiintawo oetarika poyaari, eejatzi oetarika pireri: ikemakayemi Tajorensi. ³⁰ Tema rootaki rantapiinteyirini kaari yotziri Tajorensi ikenkithashiryaapiintawo oetarika rowapiinteyaarini. Omaanta eeroka, riyotzitakimiro Pawa Tajorensi maawaeni koetyeemotakimiri. ³¹ Eerokapaeni pityaawo pikenkithashiryaakoperoteri Tajorensi eejatzi pipinkathaperoteri irira, aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri. ³² Niyotaanewo, osheki inintaperotakimi Pawa Tajorensi: ikowaperotaki ipinkathariwenteeyemini, ikaminthaaper-oeemini. ³³ Pipimantero pashitayitarini, pipayiterini ashironkaenkari owinawo. Aritaki ipinatakimi Tajorensi janta jenokinta. Ojeekaperote powaagawo janta: eero opathagae, eero opitsitee, eero ikoshiteeteemi, eero rapeyeero kaero. ³⁴ Aririka ojeeki powaagawo jaka kipatsiki, osheki pikenkithashiryaakiro jeekayitansirini kipatsikika. Omaanta aririka ojeeki powaagawo janta jenokinta, aritaki pikenkithashiryaakopiintakiri Tajorensi.

Piwetsikaeyaani, tee piyotzi tsika okaate ipokashiteeyemini Tajorensi
(Mt. 24.45-51; 25.1-13; Mr. 13.33-35)

³⁵⁻³⁶ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

—Paamagaeyaarini piwinkatharite, piwetsikashireeyaani. Pikimitakotyaaari riraga ronampiri ashitawori ipanko. Riyaataki riraga ashitawori iñeeri isheninka raye iina. Raamagaeyaarini ronampiripaeni janta ipankoki. Aririka rareetapaeya ikowapae rashitaryaawaeniri, eejatzi ikowapae iñaapaero owetsikayitakani kameetha. Aririka otsitenitane, ikowaki oorentya ipanko. Eejatzi ikowaki ikakite ronampiripaeni, ramitakotantawaeyaariri onampitariri. ³⁷ Aririka iñaapaeri riwetsikaeyakani, ikimoshireeyanakini maawaeni. Riraga ashitawori ipanko ijeekakagayerini maawaeni ronampiripaeni, rowakagaeyapaeyaarini. ³⁸ Omawitya tee riyoteeyawityaani tsika okaatzi ipokanteeyaaari: aririka niyanki tsiteniri, rooma rootzimateentsirika okitejite. Omaanta roojatzi iñeeyapaerini ronampiri riwetsikaeyakani

maawaeni, ari ikimoshireeyanakini irirapaeni. ³⁹ Piyotakoteeyakironi iroka nokamantemiri: aririkami riyotemi ashitawori ipanko rooteentsi ipoke tsiteniriki koshitantsiri, tema aritaki ikakitakimi, eero imatziromi ikoshiterimi. Omaanta tee riyotzi tsikarika okaate ipokantyaari koshintzi. ⁴⁰ Eejatzi nokimitawitari koshintzi, tee nokamantzimi tsikarika okaate nopokanteeyari. Paerani nopoñaaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja nopiyaate eejatzi. Pikenkithashireeyenani, paamagaeyeenani: nomapokapaemikari.

Onampirentsi kyaaryoowentzirori ikantetziriri eejatzi kaari kyaaryoowenteroni

⁴¹ Ikanta rojampitakiri Peetero:

—Nowinkatharite, ¿apatziroma poshiyakaawenteeyanawoni naakapaeni kameetha? Eejatzima rirori, ¿pikowakima poshiyakaawenteeyerini maawaeni atziri kameetha?

⁴² Rakanakiri:

—Nokenkithatakagaeyatziirini maawaeni kyaaryoowentzirori nokowakagaeyakiririni. Ikimitaka iwaatorote atziripaeni, ikowakaakiri apaani ronampiri ikyaryoowenteneri rowakaapiintyaari paashinipaeni ronampiri paeni. Roojatzi riyaatantaka iwaatorote tsikarika. ⁴³ Aririka rowakaapiintakyaari kameetha, ipokaerika iwaatorote, riweshiryaawentapaakyaari.

⁴⁴ Ikantapaakiri: “Kameetha pimonkaatakinawo. Iroñaaka eeroa amineyenaworini maawaeni tzimimotanari”. ⁴⁵ Omaanta, ikantatyeerimi riraga ratzirite: “Eero ipokitaa nowaatorote”. Apatziro ipoñaanaka ikijakijaatanakiri onampirentsi paeni, ipajapajaatakiri: shirampari, tsinani, maawaeni. Iperataka osheki, ishinkishinkitashitaka. Omaanta tee imonkaatziniri ikowakaawitanakariri iwaatorote retakotyairimi paashinipaeni. ⁴⁶ Paashiniki kitejiri ipokae iwaatorote, romapokapaeri. Rowajankitaapaakiri ronampiri, ikimitakaanteri paashinipaeni kaari monkaateroni ikantawitanakariri. ⁴⁷ Ñaakiro, riyotawitakawo ronampiri ikowakaayitawitakaririni iwaatorote, omaanta tee ikemijantaperotziri, tema rootaki ipajatakaanantyaariri, tema osheki ipajapajaatakaantaperoteri. ⁴⁸ Omaanta eero rowajankitaaperotziri kaari yotzinkari. Tekirarika riyoteeri iwaatorote oetaka kameethatatsiri ranteri eero ipajatashitari osheki. Omaantakya riraga yoperowiteenchari rirotaiki ipajeeteri kameetha.

Iinja osheki ikijawakaawenteeyenani atziripaeni
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Atayerorika owantsi, taanaka maawaeni. Okimiwitaka iroka, nopokakika jaka kipatsikika nokenkithatakagaeyakirini maawaeni atziri iñaani Pawa, eejatzi nokamawentero. Apaani paeni raapatziyawakawo omaanta paashinipaeni tee raapatziyawo inta ikijashitawakina roojatzi rowamaantakinapa iinja. Nokowakaawitakiri ranteromi iroñaaka.

⁵⁰ Osheki nokenkithashiryaaokotaka iroñaaka: rooteentsi nokemaatsiperotyaaowo katsiri. ⁵¹ ¿Piitashiteeyawitanima nopokashiteeyakirini atziri nomaerinteyerini, kameetha raakameethatawakaantyaari? Teewee, omaanta ikijawakaanteeyenani. ⁵² Apaani pankotsi ijeekantyaaworika apawakooni atziri, riraga 3 ipoñaashitanakya ikijanakiri riraga paashini apitera. Riraga apitera ipiyatakotzitanakyaari rirori. ⁵³ Apaani atziri ikijanakiri itomi, eejatzi itomi ipiyatzitanakyaari rirori. Tsinani okijanakiro ishinto, eejatzi rowaga ishinto opiyaatzitanakyaawo iniro. Tsinani okijitanakawo ewatyeero opiyatakotzitanakyaawo ayiiri.

Pikenkithashireeya piyotantyaari riyoteemiro Tajorentsi
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Roojatzi ikanteeyirini piyotawenteeyaririni:

—Aririka piñaakiro antawo tampyaa amakiro menkori otsitenipi-thatanaki, pikanteeyini: “Kaakitaki inkaniwee”. Tema piyoteeyakini opariyatye inkani. ⁵⁵ Aririka piñaakiro opiteyaryaanaki piyogo, pikanteeyeni: “Rooteentsi oniyankite ojarentsite”. Tema eejatzi piyoteeyakini. ⁵⁶ ¡Amatawitantaniri! Piyotakoeyawitawoni tsikarika okantya jenoki, eejatzi kipatsi. Tema piyoteeyakini opariyatyeerika inkani. Omaanta tee pikowaeyini piyoteeyeni opomeentsitzimoteeyemini iinja. ⁵⁷ ¿Litaka kaari pikantakotantari okaatzi kyaaryooperotatsiri? ⁵⁸ Aririka raakaanantemiri atziri koriki pireewitziriri, aririka raanakimi kantakotantatsiriki. Tekiraatarika rareetakayemi, piwetsikaeri pikanteri: “Eero pikijana, ari nopinanteemi iinja”. Rooma eerorika pikantziri rootaki romonkyaagakaanantemiri omonkyaagamentotsiki. ⁵⁹ Aririka romonkyaakimi, ipinatakaaperotakimiri maawaeni koriki okaatzi pireewitziriri. Eerorika pipiri, eero roemishitowiteemi.

13

Pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteyirini

¹ Roojatzi ipokaki paashini atziripaeni, ikamantapaakiri Jesoshi:

—Riyaateeyawitakani karireeyajatzipaeni janta Jerojareeki rowamaenirimi Tajorentsi ipira. Riraga kaaripero Peraato rowamaakaanateeyakirini karireeyajatzipaeni janta okaankitziira ipankoki Tajorentsi, tsikarika rowamaapiintzinirinta ipirapaeni. Ari rowamaakiri itsipatakari eejatzi ipirapaeni. Riraa atziri otsipateeyanakawoni rashira ipira.

² Rakanakiri Jesoshi:

—¿Piitakaakirima riraga karireeyajatziri rirotaki antaperoeyakirorini kaari kameethatatsi ishinetantakariri Tajorentsi rowamaakaanantakariri Peraato? ³ Nokamantemi: tee ro ikamantari. Omaanta eerokapaeni, kyaaryoowa: eerorika pikenkithashiryaa, eejatzi eerorika pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteyirini, aritaki pikimiteeyakyaarini riroripaeni pithonkayya. ⁴ Eejatzi paerani otziroryaantakari antawo mapipanki janta Shiroeki, atsinakaeyakirini 18 shirampari, ikamaeyakini. ¿Litaka ikamaeyantakarini? ¿Rantaperotakitziroma kaari kameethatatsi ikamaeyantakarini? ⁵ Nokantzimi: “Tee”. Tema ikimiteeyakarini maawaeni paashini atziri. Eejatzi nokantzimi eerori, pikimityaari riroripaeni eeromi pikenkithashireeyaani, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteyirini. Eerorika pantziro iroka eerokapaeni, aritaki rotyaantakimi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga iyeera kaari kithokitatsini

⁶ Roojatzi roshiyakaawenteeyantakanarini iroka, ikantzzi:

—Ipankitakiro atziri iyeera janta roowamashiteki. Ojamanitaki ojeekaki, tee okithokitzi. Riyaatapiintawita raminee okithoki, rowiitemi: omaanta tee okithokitzi. ⁷ Roojatzi ikantziri riraga thamaetziniriri: “Pamine, okaataki 3 ojarentsi nopokapiintawitaka nowiitemi okithokipaeni, omaanta tee okithokitzi maeta eechonkiini. Aminashita okatziya. Pichekero, nopankiteeta oetarikapeni kameethatatsiri”. ⁸ Rakanakiri thamaetziniriri: “Ari okantawakaata iroñaaka iroka ojarentsika. Noshewatawakiroota kipatsi amethopanetanankyaari, eejatzi nowapiintenirotziya pipira, kameetha otzimantyaari okithoki. ⁹ Rooma okithokitakirika paashini ojarentsi,

tema kameetha eerokya achekiro. Rooma eerorika okithokitzi, roojatzi nochekantakyaawo”.

Retsiyatakotakiro saawaroki Jesoshi kyaantawitawori kamaari

¹⁰ Paashiniki saawaro riyotaantaki Jesoshi janta pankotsiki ipiyotantapi-intarira joriiiyo paeni. ¹¹ Eenitatsi janta pankotsiki apaani tsinani kyaantawitawori paerani kamaari itsiyajoemitzitakaakiro. Okaatakotaki 18 ojarentsi otsiyajoemitziwitaka, ashi owakiro otsiyajoemitzitaki: tekatsi okanteeya otampatsikatanteeyaari. ¹² Iñaantakawori Jesoshi, ikaemakiro:

—Pipokanaki, iroñaaka netsiyatakoteemi.

¹³ Ipampitawakiro, roojatzi awijakotantanaa. Kameethatane, okatziyanaa. Okantanaki:

—Retsiyatakotaana Tajorentsi, tema ikameethaperotaki.

¹⁴ Riraga jewawentzirori janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiiyo paeni ikijanakiri Jesoshi. Ikanteeyanakirini piyoteeyencharini:

—Okameethatzi antawaeteeyeni 6 kitejiri, omaanta aririka omonkaata-paakya kitejiri 7 okameethatzi amakoryaaperoeyanakini. Eero antawaetz-imaetantawo. Aririka pikowaki petsiyatakoeyeni, pipoke paashiniki kitejiri, eerokya pipoki saawaroki.

¹⁵ Ipiyawaantetanakari Awinkatharite, ikantanakiri:

—¡Amatawitantaniri! Osheki pamatawitantashitaka. Tema pantawae-teeyini eeroka saawaroki. Pamine, aririka imiritaki piwaakate saawaroki, tema ari pithatakoryaakoteri paanakiri janta ojeekinta iña. Eejatzi pikim-itziri piwoorote, maawaeni. Kyaaryo, pineshironkateeyirini pipirapaeni saawaroki. ¹⁶ Omaanta kaari pipira iroka tsinanika, inta pijoriiiyo tziinkawote. Paeranitaki ikyaanawitakawo kamaari kimitaka othatakotaka roori: tema okameethataki akaminthayero saawaroki, etsiyatakoteero.

¹⁷ Ikemantawakawori iroka, ipashiwenteeyanakani maawaeni kijeeyakiririni Jesoshi. Omaanta riroripaeni paashini atziri riweshiryaawenteeyanakarini Jesoshi, ikanteeyanakini:

—Okameethateeyakini rantayitakirini Jesoshi.

Jesoshi roshiyakaawentzoro moshitaaja eejatzi tapiyakaawori paa
(Mt. 13.31-34; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Roojatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Piyoteeyinima tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori? ¹⁹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja ipankitziri shirampari rowaneki. Oshookanaki, okimotatanaki, oshiyawitakawo inchatu. Rookantapiintakawo tsimeri jenokiwero imakoryaanawitawo owaempekikipaeni.

²⁰ Rapiitakiro, ikantzi:

—¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ²¹ Okimitakawo tsinani aakiro tapiyakaawori paa eechonkiini. Otsipataakiro osheki teriikopane otapiyantanakari. Oshineeyakaanakiro maawaeni, roojatzi antawotantanaka. Eejatzi ikimita riraga atziri. Eenitatsirika apaani antzirori kaari kameethatatsi, rantakagaey-erini paashinipaeni atziri rantero kaari kameethatatsi.

Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari jenokinta
(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ikantaka ikinakinayitakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitzi. Roshiretakawo riyate Jerojareeki. ²³ Rojampitakiri apaani:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikaateeyinika awijakoeyaatsini? ¿Arima ikaateapaani paeni?

Rakanakiri:

²⁴ —Noshiyakaawentemiro. Okimiwitakawo okaatzini omoo akyaantyaari jenokinta. Eenitatsi osheki kowawitachani riyaaatemi jenokinta, omaanta eero imatziro rareeta. Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari janta. ²⁵ Eejatzi okimiwitakawo rantziri ashitawori ipanko. Ijeekaki inthomaenta rirori, rashitakotaka, riyaaawitakiro ashitakontsi. Roojatzi pipokaeyantawitakyaani eerokapaeni, pikantawitapaakyaari: “Nowinkatharite, pashitareenawo, nokyaantyaari”. Omaanta ikantawakimi: “Tee niyoteeyimini tsikarika pipoña”. ²⁶ Roojatzi pikanteeyawitanakyaarini: “Paerani pitsipateeyakinani nonampiki owaeyakani, eejatzi piyotagaeyakinani”. ²⁷ Aritaki ikantemi: “Tee niyotzimi. Piyaatee, pipiyanee tsikarika pipoñaaka. Osheki pantayitzirooni kaari kameethatatsi. Tee pikameethatzi”. ²⁸ Piñaantakariri Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, maawaeni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi ijeekaki jenokinta, omaanta eerokapaeni, roepiyawaemi Tajorentsi, eero pimateeyironi pikyaapae. Roojatzi osheki powashiretaperotanakya, piraaperotanakya eejatzi patsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. ²⁹ Ipoñeeyapaakyaani aapatziyariri Tajorentsi intatsikeronta, jakakiroka, katonko, kirinka, maawaeni kipatsikipaeni. Ijeekaeyapaakini janta ipinkatharentsitzinta rirori. ³⁰ Rareetaperoteeya riraga pitheenkaeyakirini. Omaanta riraga pipinkathateeyawitakarini eero rareeteeyaani rirori: ashi rowaeyeroni ijeekaeyanakini jaka.

Riraaneentakotawo Jesoshi Jerojaree
(Mt. 23.37-39)

³¹ Roojatzi ipokantaka apaanipaeni warijeeyo. Ikantapaakiri Jesoshi:
—Piyaate paashiniki kipatsi. Ikowaki Erooreshi rowamaakaanemi.

³² Rakanakiri:

—Pikamantakiteri riraga amatawitantatsiri: “Ikantzi Jesoshi: ‘Eero noshiya. Nokantyaani nowawijaakoeyeriniita kyaantawitariri kamaari eejatzi mantsiyaripaeni: iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashini kitejiri. Roojatzi nomonkaatkiro maawaeni’ ”. Rootaki pikanteriri. ³³ Rootaki nokinakinayitantyaarini iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashiniki kitejiri. Eejatzi okameethatzi nokame Jerojareeki: tema janta aritaki ikamapiintzi kamanantayitziroonini iñaani Tajorentsi.

³⁴ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Riraga jerojareejatzi osheki rowamaayitakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshemyaapiinteeyakirini mapiki paashinipaeni rotyaantanewo Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewirini kitziri iryaanipaeni, eejatzi nokimiwitaka naaka osheki nokowawitaka nopiyoteeyerinimi jerojareejatzi: naapatziyakagaeyaarini iñaani Tajorentsi omaanta tee ikowaeyini. ³⁵ Pamine, tekatsi amitakoterini iroñaaka, rookaeyirini Tajorentsi, ikantzi: “Ari ikantakaata”. Eero iñagaana eejatzi iroñaaka. Iinja, aririka nopiyee, ari iñaawaena, eejatzi ikanteeyeeni: “Tema ikameethaperotaki Rotyaantanewo Tajorentsi”.

14

Retsiyatakoteeri saawaroki Jesoshi aawayinkaripaeni

¹ Paashiniki saawaro riyaaatanaki Jesoshi janta ipankoki jewatakagaeyiririni warijeeyopaeni rowakayaari. Paashini warijeeyopaeni inetapitakiri Jesoshi, ikowakowataki tsika ikantya ipoñaakaantyaariri ikantakowenantaariri. ² Ijeeki janta apaani mantsiyari, ari inewootakiri

riraga Jesoshi. Tema aawaayitakini maawaeni iwatha. ³ Rojampitziri riraga iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¿Okameethatzima etsiyatakoteri mantsiyaripaeni kitejiriki amakoreeyan-tarini?

⁴ Omaanta ari imaeriteeyanakini, tee rakaneentzi eechonkiini. Ipoñaanaka Jesoshi ikathatakiri mantsiyari, retsiyatakoteeri, roojatzi rotyaanantaari ipankoki. ⁵ Roojatzi ikanantakari riraga aminaperoeyakiririni:

—Tema pantawaeteeyini eerokapaeni saawaroki. Aririka ipariyaki pi-waakate omooki, tema ari pagaeri eejatzi.

⁶ Eejatzi imaeriiyanakini.

Eero pikantakaaperoeyani

⁷ Ikanta rotsikanateeyakarini Jesoshi riraga owaeyacharini riyoyagaeyakironi rooperori jeekamentotsi. Ikowaki ijeekimoteri okaakini riraga pinkathari iñaaperotantyaaririmi. Roojatzi roshiyakaawenteeyakirini Jesoshi:

⁸ —Aririka rakiyotemi pijoriiyotzinkarite, eero pijeekantashitawo jeekamentotsi ijeekakerotzira pinkathari. Ari aamaashitya, rareetapaakyaarika paashini owakotyaarini pinkathariperotatsiri, ⁹ roshirinkimikari paashiniki jeekamentotsi riraga kaemakaan-takimiri, ikantzimikari: “Eero pijeeki jaka. Ijeekapaakiita rirori pinkathariperotatsiri”. Roojeekaemikari janta othapiki, tema ari pipashiwentanakya. ¹⁰ Omaantakya okameethatzi pijeekapaaki janta othapiki. Roojatzi aririka iñaakimi riraga kaemakaantzimiri, roojatzi ikanantakimi: “Pipokanaki jaka, niyompari, pijeekimoteri okaakini pinkathari”. Iñagaeyemini maawaeni owaeyencharini itsipateeyakimini pinkathari.

¹¹ Pikantakaaperotashityaarika eeroka apaniroeni pikowaki iñaaperotanteetemiri, ari ipashiwentakaakimi Tajorentsi: tekatsi ñaaperotaneemini. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani riroetaki iñaaperoteri Tajorentsi kameetha, itsipatantyaariri ipinkathariwenante.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziri rowaka-gaeyaarinimi

(Mt. 22.2-14)

¹² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga kaemakaantakiriri roya:

—Aririka pikaemakaanteri atziri powakaanteeyaaririni, eero pikaemapi-inteeyirini pisheninkaperopaeni eejatzi riraga ashaagantzinkaripaeni. Aririka powakaakyaari, ari rirori ipiyateemi, rowakagaemi iinja.

¹³ Omaanta okameethaperotzi pikaemakaantaperoterira riraga kaari ashaagantayitachani, riraga kijopookitatsiri, riraga kaari kokichaatsi, maawaeni. ¹⁴ Rooma paata rirori tekatsi ikanteemi ipiyateemi rowakagaeyemini. Omaanta iinja ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. Roojatzi ipinaperoteemi rirori Tajorentsi. Eero patsipetashitawo pikaminthaantzi.

¹⁵ Ikemantakariri apaani owaenchari, ikantanaki:

—Tema okameethaperotaki ajeekae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—Ikimitaka apaani shirampari ronkotsitakaantakiro osheki owana-wantsi, roojatzi ikemakaantakiri osheki atziri roya. ¹⁷ Onkotsiteeyakani maawaeni. Roojatzi rotyaantakiri ronampiri: “Piyaate, pikamanteeyerini: ‘Monkaataka, onkotsiteeyakani maawaeni, pipoke iroñaaka’ ”. ¹⁸ Omaanta tee ikowaeyini riyateeyeni. Ikantzi apaani: “Owakira namanantakotaki

noepatsite. Niyaate iroñaaka naminakitero, kameethatakirika. Pikaman-teeri: ‘Eero ipoki rirori’”. ¹⁹ Ikantzi paashini: “Owakira namanantakiri 10 waaka. Nokowaki naminakiteri kameethatakirika. Pikamanta-paeri: ‘Eero ipoki rirori roya’”. ²⁰ Ikantziri paashini: “Owakira naaki noena. Tekatsi nokantya niyaate”. ²¹ Ikantaka ipiyanaa riraga ronampiri rotyaantawitari. Ikamantapaeri: “Ikanteeyini: ‘Eero niyaatzi nowa’”. Roojatzi ikijantanaka riraga iwaatorote, ikantanakiri ronampiri: “Ikantakaata nosheninkapaeni. Iroñaaka piyaate janta pankotsikipaeni nampitsi, pikinayitanakini pikowakowayitakiterini riraga kaari ashaagantachani, riraga kijopookitatsiri, riraga aashetatzinkari, riraga kaari kokichaatsi, maawaeni”. Roojatzi riyaatantanaka, ikaemaeyakitzirini, pokaeyapaakini. ²² Ikantaka rareetapaa eejatzi, ikantapaeri iwaatorote: “Niyaatakitzi, nokamanteeyakirini. Areeteeyapaakani, omaanta tekiraata imonkaata”. ²³ Ikantakiri eejatzi: “Piyaatakite eejatzi janta, pikinayitanakini awot-sikipaeni, pikaemaeyakiterini paashinipaeni ipokanakiita, nokowatzi riy-eeakitantaperoyepaakyaawoni nopanko. ²⁴ Omaanta riraga nosheninka nitawitakari nokaemakaantawitakari, eero royimaetawo iroka nonkotsi-takaantawitakanariri”.

Rootaki ikenkithatakagaeyiririni Jesoshi janta ipankoki warijeeyo.

Pipomeentsiwentaperoteniri Jesoshi ikowakagaeyakimirini
(Mt. 5.13; 10.37-39; Mr. 9.50)

²⁵ Ikantaka paashiniki kitejiri ikinanaki Jesoshi awotsiki eejatzi royaa-teeyanakirini osheki atziri. Ipithokashiteeyakarini, ikanteeyakirini:

²⁶ —Niyotaki pininteyirini piripaeni, piniropaeni, piinapaeni, pitomipaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, maawaeni. Eejatzi eroka ninteyachani apaniroeni. Omaanta pikowaeyakinirika poyaateeyenani, okameethatzi naaka pinintaperoyenani kameetha. Eerorika pinintaperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo. ²⁷ Eejatzi eerorika pipomeentsiwentaperotanawo nokowakagaeyakimirini, eejatzi eerorika poyaataperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo.

Pikenkithashireyaani tsikarika pikantyaari. ²⁸ Okimitaka aririka ikowaki rantakaantero shirampari ipanko, rityaawo rojampiteri riraga wetsikenirini tsika okaate opinatya. Roojatzi raminantakyaari iyorikite monkaatakarika. ²⁹ Eerorika ritawo raminiri tsika ikaatzi iyorikite imonkaatyaarika, aamaashitya aririka ikompitakyaawo. Apatziorika imonkaatakawo otzinkamipankepaeni ari ikaatapaaki iyorikite rootaki kaari imatantawo ithonkakaantero. Roojatzi ishirontawentyaari atziri.

³⁰ Ikanteeyeni: “Pamineri, riwetsikakaantawitaka ipanko, omaanta tee ithonkakaantziro. Tee itzimaperotzi iyorikite, injii, injii”. ³¹ Eejatzi riraga pinkathari, aririka ikemakotakiri paashini pinkathari rotyaantakiri 20.000 joraaro rowayiritantyaariri. Aririka ikaate ijoraarote 10.000, tee riyoperotzi okameethatzirika romanatawakiri riraga pokatsini. Tema rityaawo ikaemaeyerini isheninkapaeni ikenkithawaetakagaeyerini riyotantyaari okameethatzirika romanatya roepiyantyaariri riraga pokashiterini.

³² Aririka ikanteeyakini isheninka: “Ari ranaakoeyakaeni, oshekipoteraki. Eero amatzi ero apiyatari”. Ikanteeyanakini: “Tekira rareeteeyani, thame otyaante apanipaeni asheninka rojampiteri oetarika ikowakoteeri eerokya rowayiritantee”.

³³ Eejatzi pikimitya eeroripaeni: aririka pikowaki poyaatena, pityaawo pikenkithashireeya tsika okanteeyarini maawaeni tzimimoeyimirini. Pikenkithashiryaaperoyakyaarinika: roojatzi pokaeyeroni, poyaataperoyanakinani naari. ³⁴⁻³⁵ Nokowaki riraga apatziyinari riyoteeri paashinipaeni atziri ijeekae kameetha,

rooma eerorika riyoteeri, tee imatziro rantero nokowakaayitawitakaririni, ratsipetashitakawo ijeeki. Ikimitakawo tziwi kaari katyotatsini: tema tee okameethatzi, ookapiintziro. Pikenkithashiryaaaperotero iroka nokanteeyakimirini piyotakoperotantyaawori.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi oyaateeyiririni.

15

Ikenkithatakotakiri Jesoshi riraga owisha peyachari (Mt. 18.10-14; Jowa 10.1-18)

¹ Ijeekaeyini janta osheki joriyoo piyotziriri iyorikite ijoriyotzinkarite eekiro ipiri riraga oroomajatz. Ikaateeyakirini paashinipaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Ikemijantapiinteyakirini Jesoshi ikenkithatzi. ² Ikiñaanikowenteeyakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Tee okameethatzi iroka rantakirika Jesoshi: itsipatapiinteyakarini kaari kameethatayitatsini, rowaeyani.

³ Roojatzi roshiyakaawentakanari iroka Jesoshi, ikantakiri:

⁴ —Pamine, ikaaterika powishate 100, ipeyakaarika apaani, tema ari pookanakiri riraga 99 janta keshiiki, roojatzi piyaatantanakya janta teenta ijeeki atziri, pikowakowataateri peyeenchari. Pikowakowateeririka roojatzi piñaanteeyaari. ⁵ Aririka piñaapaeri, tema osheki pikimoshirewentapaeri. Tema ari pamaeri pinateeri, powapaeri janta ijeekaeyininta paashinipaeni owisha. ⁶ Eejatzi, aririka pareetapaeya pinampiki, tema ari pikaemaeyapaakirini pisheninka, pikanteeyerini: “Thame akimoshireeyeni: ipeyawitaka nowishate, noñaagaeri eejatzi”. ⁷ Eejatzi ikimita rirori Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi, rookaerorika rantziri, iroñaaka Tajorentsi ikanteri maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta: “Thame akimoshirewenteeyerini”. Tema tee roo ikantakotziri riraga paashinipaeni kameethateyatsirini.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi koriki peyachari

⁸ Eenitatsi paashini ikantakiriri Jesoshi:

—Paashini eejatzi noshiyakaawentemiro: eenitatsi tsinani oorikite, ikaatzi ikithoki 10. Aririka ipeyakya apaani, okowakowayiteerini. Aririka otsitenitanaki, oonthoteri ootamento, oñaantyaariri, eejatzi opishitaperotero pankotsi aminayiteerini otyaakitakiririka kipatsi. Okanta okowakowateeri roojatzi oñaanteeyaari. ⁹ Aririka oñaagaeri, okaemaeyerini osheninkapaeni, okanteri: “Thame pitsipateeyenani, akimoshireeyini. Noñaagaeri eejatzi noorikite peyawiteenchari”. ¹⁰ Eejatzi nokamanteeyemini: eejatzi ikimita riraga Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi rookaerorika rantayitzirini, kimoshiretanaki Tajorentsi, eejatzi ronampiripaeni.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi apaani ewankari shiyapithatariri Iriri

¹¹ Paashini eejatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantzi:

—Eenitatsi shirampari ikaatzi itomi apite. ¹² Riraga impaetatsiri ikoñaatzi ikantakiri Iriri: “Pawa, nokowaki pipena iroñaaka kashetani powaagawo eejatzi piyorikite pipanakinari paata aririka pikamae”. Roojatzi ipakiri. ¹³ Paashini kitejiri ipimantanakiro rowaagawo ipawitakariri Iriri. Roojatzi riyataanaki inteena, paashiniki kipatsi, raanakiro maawaeni jeekimotziriri. Janta riyataakinta, tee ijeekapaaki kameetha, rootaki rapaatantakawori maawaeni rowaagawo eejatzi iyorikite. ¹⁴ Roojatzi

ithonkatakotantapaaka, tekatsi jeekimotaneerini, eejatzi tee añaagaero rowaeyaarini. Osheki rashironkaawaetaka ewankarika, aaperotakiri itashe. ¹⁵ Rootaki ikinakinatantanakari ramini antawaeronsi. Ari iñaapaakiri ashitachari osheki ichaanchote. Ikantapaakiri: “¿Pikowakima nantawaetemi?” Ikantawakiri: “Jee, nokowaki paminenari nochaanchote”. ¹⁶ Ikantaka raminawitanari ichaanchote, ipapiintziri rowanawo: rowaga oshiyawitawori otaki intsipa. Omaanta riraga ewankari tekatsi perini rowanawo, ikowawitaka rakiyoterimi chaancho, omaanta riraga ashitariri tee ishinetziri. ¹⁷ Roojatzi ikenkithashiryaanaka ikantzi: “Janta pawakinta ikaateeyini osheki ratzirite. Eeniro rowaeyarini maawaeni. Ikemapiinteeyani kameetha, eejatzi otzimagaantzi owanawonsi. Omaanta naaka jaka aaperotakina notashe, rooteentsi nokame. ¹⁸ Iroñaaka nopiye janta pawaki, nokantapaeri: “Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro okaatzi pikantawitakinari, eejatzi tee naapatziyari riraga Tajorentsi. Eenitatsi nantzimotakimiri. ¹⁹ Eero iroñaaka pitomintaana inta pikimitakayeena ponampiri, naaka thamaeteemironi powanipaeni’ ”. ²⁰ Roojatzi ipiyanta, ikinanee awotsiki. Ikantanaa, rootaatsi rareeteeya ipankoki iriri. Ikanta irira iñitawaari janta inteena, ikinapae. Osheki ikimoshiretane, retakoshiryaawaari. Ishiyashitawaari, rawithakitawaari, ithowootawaari, ikaminthaaperotawaari. ²¹ Roojatzi ikanantapaari itomi: “Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro pikantawitakinari eejatzi nopiyathatakari Tajorentsi. Eeniro osheki nantani. Tee okameethatzi pitominteena iroñaaka, inta pikimitena ponampiri”. ²² Omaanta iriri ikaemakiri ronampiripaeni, ikanteeyirini: “Pishintsiteeyini paakitero kithaarentsi kameethari, pikithaateri notyomika. Eejatzi paakiteniri aniyo, poyaankeniri rakoki. Paakiteniri ijapatote, pijapatotapaeri. ²³ Eejatzi paakiteniri waaka ewonkiri, tzipaperotatsiri iyeenka, powamayeniri. Thame maawaeni akimoshirewentawaari notyomi, owaeyaani maawaeni. ²⁴ Noetakaawitaka eero noñaagaeri, ikimitzimotakina kamawitaka. Omaanta iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi, noñaagaeri. Ipeyawitaka, iroñaaka ipokae, añaayiteerini eejatzi”. Osheki ikimoshireeyanakini rowakagaeyakarini. ²⁵ Eeniro paashini itomi, riraga jewataneentsiri rantaritzii, ikantanakawo, riyaatzi ithamaetzi janta owantsiki: tee iñaawaeri rirentzi rareetantapaari rirori. Ikanta ipokae, rokaakintapaawo pankotsi, ikemapaatziiri ijonkateeyini eejatzi iwaerateeyini. ²⁶ Ikaemapaakiri apaani onampirentsi, rojampitakiri: “¿Oetaka piwaeratawenteeyirini?” ²⁷ Rakanakiri: “Areetapaa pirentzi. Rowamaakaantawakiniri piri waaka ewonkiri riraga wathantzi, rowakagaeyakarini maawaeni atziri. Osheki riweshiryaawentawaari pirentzi ipokae, kameetha rareetaa tekatsi oyerini”. ²⁸ Roojatzi ikijantanaka rirentzi, tee ikoyi ikyaapae pankotsiki. Riyowanaki iriri, ikantawitawaari: “Pipokanaki, notyomi, pikyaapae. Piweshiryaawentawaeyari pirentzi”. ²⁹ Omaanta rakanakiri itomi: “Eerowa, pawa, nokoyi nokantemi. Paerani nantakimiro oetarikapaeni pikaminaakinari, tee nopiyathaneentzimi eechonkiini. Omaanta tekatsi pipaneentena naaka eechonkiini nowakaayityaaririni notsipamintharipaeni. Tee pipaneentana apaani chiiwo. ³⁰ Inta riro pikowateekikya yeyira piperi, riyaaapathawitakimi inteena ithonkitakimiri piyirikite; ipinayitakirorini tsinanipaeni imayempitziro. Iroñaaka ipiyapaaga powamaakiniri waaka wathantzi”. ³¹ Rakanakiri iriri, ikantanakiri: “Notyomi, akantatyaani kijokiro owawakaa. Eerokataki ashiteeyaawoni maawaeni owaagawontsika aririka nokamae. ³² Omaanta

okameethaperotzi aweshiryaawentawaeyaari pirementi. Okimiwitaka ikamaki, aetakawitaka eero añaagaeri eejatzi. Iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi añaagaeyerini. Ipeyawitaka, iroñaaka añaagaeri eejatzi. Thame aweshiryaawenteeyaarini.

Okimitaka iroka, ari ikimitee Tajorentsi aari inintaperotakae, ajeekimoteririka kameetha eejatzi eerorika ajeekimotziri kameetha”.

16

Ikenkithatakotakiri Jesoshi amatawitziriri iwaatorote

¹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eenitatsi eejatzi ashaagantzinkari apaani kempoyaawitanariri iyorikite, maawaeni. Roojatzi ikamananteetakari ashaagantzinkari: “Ikoshitakimira riraga kempoyaawitzimiriri piyorikite”. ² Roojatzi ikaemakiri, rojampitakiri: “¿Kyaaryooma iroka ikanteetakinari? ¿Pikoshitakina noorikite? ¿Iitaka pikoshitananari? Iroñaaka poepiyeenari maawaeni noorikite, nokowaki pojankinatenawo iwaeropaeni maawaeni ireewitanari. Iroñaaka eero noshinetaneemiri eejatzi noorikite”.

³ Ikantaka ikenkithashiryaanaka rirori: “Eero iroñaaka ishinetanaana nowaatorote nokempoyagaeniri iyorikite. ¿Tsika nokantyaaka iroñaaka? Tee noshintsiwathatzi nothamaetantyaari. Eejatzi nopashiwentaka nonethaakoteri atziri ipashitena koriki. ⁴ ¡Jaaa! Niyotaki iroñaaka oetaka nanteri. Iroñaaka nokaminthagaeyerini maawaeni ireewiteeyiririni nowaatorote, raakameethatanteeyenarini naari janta ipankoki: eero ishinetantana nowashironkaawaetya”. ⁵ Ikanta ikaemaeyakirini maawaeni ireewiteeyiririni iwaatorote. Rojampitakiri riraga jewatapaentsiri ipokapaaki, ikantziri: “¿Tsika ikaatzika pireewitziriri nowaatorote?”

⁶ Rakanakiri: “Nireewitziri osheki oyeenka oriiwo. Okaatzi nireewitziriri yeekitachani 100 wiroo owaanini”. Ikantawakiri: “Jee, kyaaryo. Eeniro iroka paperi ojankinataka pireewitziriri. Payero paperika, pojankinateniri paashini, pikante: ‘Nireewitzimi 50 wiroo owaanini yeekitatsini oyeenka oriiwo’. Amatawiteriita nowaatorote”. Rakanakiri ireewitziriri: “Jee, kameethataki”. ⁷ Roojatzi ishitowanee jewatapaentsiri, ipokapaaki paashini. Rojampitawakiri: “¿Tsika okaatzika pireewitziri nowaatorote?” Rakanakiri: “Osheki nireewitziri teriiko, okaatzi yeekitatsini koshitaariki 100”. Roojatzi ikantanakiri: “Eeniro paperika pojankinatakiniriri paerani nowaatorote. Kyaaryo, ari okaatzi pireewitziri 100. Thame amatawiteriita. Pookaero iroka paperika; pojankinateniri paashini, pikanteri: ‘Ari okaatzi nireewitzimi 80 koshitaari, yeekitatsini teriiko’”.

Roojatzi rojankinatakiniriri. ⁸ Ikanta riraga iwaatorote riyotantanaka ramatawitakiri. Ikantanaki: “Tee okameethatzi ramatawitakina, omaanta osheki riyothanitzi tsika ikantya rayero koetyeemotakariri”. Kyaaryo riraga theenkantatsiri riyothanitzi ikenkithashireeya tsika ikantya rantero kaari kameethatatsi. Ari ikimityaami rirori riraga aapatziyariri Tajorentsi ikenkithashiryaaperotyaaowomi rantero okaatzi kameethatatsiri ikoyiri Tajorentsi. ⁹ Iroñaaka nokamanteeyemini: eenitatsirika piyorikite, pikaminthagaeyerini paashinipaeni, pipaeyerini koetyeemotariri rirori. Ari ipinaperoteemi eerori Tajorentsi iinja. Aririka pikamaeyakini, ari pookanakiro tzimimoeyimirini, omaanta raakameethateeyawaemini rirori janta jenokinta. Tema eenitatsi janta pijeekantyaari kaari thonkanitachani. ¹⁰ Eerorika pikoshitzi eechonkiini eero eejatzi pikoshitzi osheki. Omaanta pikoshiterika eechonkiini, eejatzi aritaki pikoshitaki osheki. ¹¹ Aririka pikoshitayitene oetarikapaeni, riyotaki

Tajorentsi tee paapatziyari rirori: eejatzi eero isheninkatzimi, eero pimatziro piñiuro inampi. ¹² Eerorika pamitakotantari atziri piyorikite itajonkawentawitakimiri Tajorentsi, ¿tsika ikantyaaka ipinatantawaemiri iinja janta jenokinta? ¹³ Eero pimatziro pantawaetziniri kameetha eenitatsirika piwaatorote apite. Omaanta apaani pinintaperotanaki, inta paashini poonanakyaari. Piweshiryaaawentyaari apaani, omaanta riraga paashini, eero piweshiryaaawentari. Eejatzi okimita iroka, aririka pikenkithashiryaaakopiintyaari koriki, eero pimatziro poyaataperotziri kameetha Tajorentsi.

Riraga Jesoshi riyotaakiri warijeeyopaeni ikowakaakiriri Tajorentsi

¹⁴ Ikanta ikemaeyantawakaririni warijeeyopaeni ikantakiriri Jesoshi, roojatzi ishirontawenteeyantanakaririni. Ikowaperotakiita rashaagantya osheki, rootaki ishirontawenantanakariri Jesoshi. ¹⁵ Roojatzi ikanantakari: —Pikowaeyawitakani iiteeyemini atziri pikameethateeyakini, omaanta riyoteeyakimini Tajorentsi. Iñaaperoyawitakimini atziri, omaanta riyotaki Tajorentsi tee pikameethateeyini pajankaneki. ¹⁶ Paerani okameethatzini paapatziyakawoni rojankinarini Moeseeshi eejatzi riraga kamanantay-itzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta areetapaaka iroñaaka Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Paashini iroñaaka ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Riraga Jowa ritanakawo ikamanteeyakimini kameethatatsiri: rooteensi ipinkathariwenteeyemini rirori. Ikowaperoyawitakani atziri iñeeri. ¹⁷ Linja opeyaneeya kipatsi eejatzi jenoki, omaanta eero opeyaa roori rojankinarini Moeseeshi: ikowaki Tajorentsi pikantyaani pikemijantero piyotantyaari pijeeki kameetha. ¹⁸ Tema okantzi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Aririka pookaero piinapero pagaerika paashini tsinani, piñaathatzimotakawo piinaperoni. Eejatzi tee okameethatzi payero tsinani ookiriri oemi.

Ashaagantzinkari eejatzi Raajawo (Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁹ Ikanta ikanteeyakirini Jesoshi: —Eeniwitacha shirampari ashaagantzinkari, osheki iithaari kameethamawotatsiri, osheki rowaneenkataka. Maawaeni kitejiriki rowakagaeyakarini isheninka owanawontsi pinaperotachari. ²⁰ Eenitatsi eejatzi ashironkaaperotachari iitachari Raajawo. Ojonkayitakini ijoepaeni opathaakayitakirini. Ari ijeekapiintawita janta ikyaapiintzinta riraga ashaagantzinkari ipankoki. ²¹ Osheki rowashironkaawaetaka, aaperotakiri itashe. Ikowawita raperotayiteronimi rowanawo rowariyaayitzirini ashaagantzinkari jaawiki. Eejatzi riraga otsitzipaeni ithoyitapaakirini ipathaawokipaeni. ²² Roojatzi ikamaki rirori. Riyaatashitakiri ronampiripaeni Tajorentsi, raawaeri, roojatzi raantanaari janta ijeekinta Awaraamani. Okameetheeyenta osheki. Eejatzi ikamaki riraga ashaagantzinkari. Ikitateetakiri kipatsiki. ²³ Osheki rashironkaaperotaka iroñaaka riraga ashaagantawitacharini janta jaawiki paamariki, osheki ikemaatsitakawo. Raminanaki janta ijeekinta Awaraama, iñaataatziiri eejatzi riraga Raajawo. ²⁴ Ikaemakotakiri: “Pawa Awaraama, petakotena. Pikanteri riraga Raajawo rowiinkeroota rakoempeki iñaaki, ipokeeta jaka ipitenkaatenaata nopaanteki iña. Oshekipero nashironkaaka jaka paamariki”. ²⁵ Omaanta ikantakiri Awaraama: “Notyomi, pikenkithashireeya tsika pikanta paerani pijeekini kipatsiki. Kameetha pijeekawitani, omaantakya riraga Raajawoka osheki rashironkaawitakani. Tema iroñaaka kameetha ijeekapae rirori jaka, rooma eeroka osheki pikemaatsitakawo janta. ²⁶ Eejatzi pijeekakotaki intatsikeronta impeeta,

tekatsi ikinashitemi Raajawo. Eejatzi eerori, tekatsi pikinashiteri pipokantyaari jaka”.²⁷ Roojatzi ikanantakari: “Eerorika pimatziro pikaminthayena, nokowaki potyaanteeri Raajawo kipatsiki: janta ipankoki pawani.²⁸ Ijeekinta janta yeeyipaeni, ikaatzi apawakooni. Nokowaki ikamantapaeri, ipokikari rirori jaka. Paminena naari iroñaaka, osheki nokemaatsitakawo jaka”.²⁹ Roojatzi ikantziri Awaraama: “Eenitatsi rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinarini paashini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Rootaki raapatziyeeyaarini”.³⁰ Ikanta rakanakiri: “Jee, eeniro naawita. Omaanta aririka iñagaeri kamaentsiri piriinteeya, aritaki ikenkithashireeyaneeyaani, rookaero kaari kameethatatsi ranteeyirini”.³¹ Ikantanakiri Awaraama: “Teerika raapatziyawo Iwaperite Tajorentsi, eero eejatzi raapatziyari kaminkari piriintawiteeyarika”.

17

Eero pantakaeri atziri kaari kameethatatsi (Mt. 18.6-7; Mr. 9.42; Mt. 18.21-22)

¹ Ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Nokamantemi: ikantyaani eenitatsi atziri antakagaeyeririni paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi. Omaanta rowashironkagaeyeririni Tajorentsi riraga antakayiriri paashinipaeni kaari kameethatatsi.² Aritaki rowashironkaaperoeyeririni antakagaeyeririni eentsipaeni kaari kameethatatsi. Okameethawitami riteetyaarimi roojoteetenirimi mapi antawo ikentsiki rowiinkaeterimi. Rowiinkaetatyeeririkami tekatsi antakaaneerini eentsi kaari kameethatatsi.³ Kyaaryoowa, pantakaerikari atziri kaari kameethatatsi.

Eejatzi ikantakiri:

—Aririka piñaakotakiri pisheninka rantero kaari kameethatatsi, pikinkithatakayeri. Aririka rookaero rantziri, pikaminthayeri, paakameethateeri.⁴ Aririka ikijemi atziri, ikoshitemirika, ikantzimatemirika, oetarika. Omaanta aririka ikanteetemi: “Tee okameethatzi nantzimotakimiri, osheki nowashiretakota, eero napiiteero, pikaminthagaena pipeyakotenawo nantzimotakimiri”, ari nokowaki pikaminthayeri. Aririka osheki rapiiteero rantzimoteemiro, eejatzi osheki ikantemi: “Pikaminthayena pipeyakotenawo nantakiri”. Tema nokowakaakimi eejatzi osheki pikaminthayeri: eero pikijawentziri.

Pameentaperotakaeri Jesoshi (Mt. 21.22; Mr. 11.22-26)

⁵ Riraga rotyaantanewopaeni ikantakiri Awinkatharite:

—Nameentawitzimi, omaanta nokowaperotaki piyoteena nameentaper-
otantemiri.

⁶ Rakanakiri:

—Pameentarikami eechonkiini, pikowakirikami, pikanteri Tajorentsi iponchakireero inchatowa, rowiinkero janta inkaareki. Tema ari imatakimiromi, rowiinkaatemiro.

Rantayiterini omperatatsiri

⁷ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Okimitaka eenitatsi shirampari ratzirite. Ithamaetapiintziniri eejatzi raminapiintziniri ipira. Aririka ipokae ratzirite pankotsiki, ¿itaka ikantaweeriri iwaatorote? ¿Arima ikantawaeri: “Pipoke, pijeekapae, powapaeya”? Eero ikantziri.⁸ Tema ikantashitawaeyaari iwaatorote: “Iroñaaka ponkotsiwentapaena noyaari; eejatzi nomiriteri,

pamakinawo. Aririka nokemapaakya, ari powanakya eerori”.⁹ Eejatzi tee ikantziri: “Ariwee, pantakinawo”; tema rametakawo apatziro rantawaetapiintziniri iwaatorote.¹⁰ Eejatzi eeroripaeni, okameethatzi pantapiinteyeyinirini maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Roojatzi okameethatzi pikante: “Apatziro nantakiniri ikowakaakinari. ¿litaka nokantakaaperotantyaari? Tekatsi okantya Tajorentsi ipinatantenari”.

Retsiyatakoeyakirini Jesoshi 10 patheenkar

¹¹ Ikanta rowaaganaa Jesoshi, ikinayitanakini okaakini oweyaantawonta Jamaaryaki eejatzi Karireeyaki. Roshiretakawo rareetya Jerojareeki.¹² Roojatzi rareetapaaka paashiniki nampitsi, iñeeyawakirini patheenkaripaeni, ikaateeyini 10. Ikatziyeeyakani eekitziroeni jaga.

¹³ Ikaemakoeyawakirini:

—Jesoshi, eeroka nopinkathateeyirini, petakoeyenani, petsiyatakoeyenani.

¹⁴ Iñaantakariri riraga Jesoshi, ikanteeyakirini:

—Piyaateeyini janta ijeekinta ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyari.

Ari ikemijantaperoyakirini, riyaaateeyanikini. Janta niyanki awotsi ari retsiyatakoeyaneeni.¹⁵ Iñeeyantawaani etsiyatakoeyaneeni, ipiyanaa apaani janta Jesoshiki. Icheraaperotaki, ikantzi:

—Tema ikameethataki Tajorentsi, retsiyatakotakina.

¹⁶ Rotziwerowashitapaakari Jesoshi, roeyotashitaperotakari, ipinkathataperotakiri, ipaasonkitaperotapaakiri. ¡poña irika shirampari Jamaaryaki!

¹⁷ Roojatzi ikantakiri Jesoshi:

—Tema ikaateeyini netsiyatakoeyakirini 10. ¿Tsikama paashinipaeni?

¹⁸ Apatziro irika paashinijatzitatsiri atziri ipiyashitapanaatana, ipaasonkitakina, eejatzi iñaaperotakiri Tajorentsi. Riroma asheninkaperopaeni naawita, tee ipiyapanaataa ipaasonkitantyaariri rirori.

¹⁹ Roojatzi ikantziri otziwerowashitakariri:

—Ironaaka pikatziyee, okameethatzi piyaatee. Pameentakari Tajorentsi, rootaki pawijakotantaari.

Tsika ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Riraga warijeeyopaeni rojampiteeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Tsika okaate ipoke Tajorentsi ipinkathariwenteeyanteerini?

Rakanakiri:

—Aririka ipinkathariwenante Tajorentsi, omaanta eero piñaaperotziri.

²¹ Eero pimatziro pikante: “Eeniro jaka”, eejatzi: “Eeniro janta”. Kyaaryo, eero ikoñaataperotzi: okameethataki pipinkathashireeyerini maawaeni.

²² Eejatzi ikanteeyakirini riyotaanewopaeni:

—Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta eero nokantatyeeyaani kijokiro nowaeyeemini. Iinja pikowaeyawitaneeyaani piñagaenami eejatzi, omaanta eero piñagaana.

²³ Eejatzi aririka ikanteetemi: “Piyapaa Jesoshi, ari ijeekapaaki janta”. Paashini ikanteetemi: “Ari ijeekapaaki jaga”. Omaanta kaarina naaka. Eero patsipetashitawo piyaatashitana.

²⁴ Aririka omonkaataperotapaakya nopokanteeyari, ari piyotaperotawaena. Okimitaaganki aririka aamorenkiranki maawaeni jenoki morek, morek, eejatzi nokimitapaeya naari aririka nopyeero eero nomanapaa, eero pikompitawaena.

²⁵ Omaanta nityaawo nokemaatsitayityaawoni osheki katsiri, eejatzi itheenkaeyenani atziriipaeni. ²⁶ Ikimitaka paerani ijeekantakariri Noeni tema maawaeni paashinipaeni atziri itheenkaeyakirini Tajorentsi,

eejatzi rantakiro osheki kaari kameethatatsi. Eejatzi ikimiteeya iinja atziripaeni aririka nopiyee naari riraga atziriperotapaentsiri, osheki itheenkaeyeenani rirori. ²⁷ Rowapiinteyani paerani, rirapiinteyini, raapiinteyironi iinapaeni, raakaayitakironi rishintopaeni oemi, paashini oetarikapaeni. Ari ikanteeyani, roojatzi rotetantanaka Noe ipitoki. Roojatzi opokapaaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi. Ikamaeyanakini maawaeni theenkantatsiri. ²⁸ Eejatzi ikimiteeyakani isheninka riraga Roote, jeekaeyatsirini Joroomaki: rowapiinteyani, rirapiinteyini, ikinayitanakini riyomparitayitanakani, ipankitayitzironi rowayitarinipaeni, riwetsikayitzironi ipankopaeni. ²⁹ Omaanta ishitowantanakari Roote, rotyaantakiro Tajorentsi osheki paamari poñaachari jenokinta, itagaeyakirini maawaeni joroomajatzini. Theenkaeyatsirini rootaki ithonkanteeyakaririni Tajorentsi maawaeni, thoperee. ³⁰ Aritaki okantyaari aririka nopiyee. Ijeeki osheki theenkantatsirini, eero ikenkithashiryaari Tajorentsi.

³¹ Pamine, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyaari, pijeekerika okaankiityeera pankotsi, eero pikyaapanaatzi pankotsiki paantapanaatyaawori powaagawo. Eejatzi, pantawaeterika powaneki, eero pipiyapanaata pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo.

³² Kyaaryoowa pikimitawokari iinani Roote, pipithokakari eerori pitapiiki. ³³ Ninkarika kaari kowatsini ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena eero riyaatzi janta ijeekinta Tajorentsi. Omaanta kowatsiri ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena naari, ikanteetateyeyaani ijeekimotena jenokinta. ³⁴ Aririka nopokae, eenitatsirika apite atziri imayi imaamentoki. Apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri.

³⁵ Otsipatawakayaarika apite tsinani otoonkiro shinki. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyawori notsipatanakyaawo, omaanta paashini, eero naaneeri. ³⁶ Itsipatawakayaarika apite shirampari janta owantsiki, ithamaetzi. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri.

³⁷ Ikemaeyantakaririni riyotaanewopaeni, rojampitanakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsikama oñaaganteeyaaka iinja iroka pikantakinari?

Rakanakiri:

—Tsikarika ijeeki kaminkari, aritaki ipiyotawenteeyari tzijopaeni. Oshiyakaawentachari tzijo, tema iinja maawaeni aapatziyeeyanarini naaka aritaki ipiyotawenteeyenani.

18

Jesoshi ikenkithatakotakiri kantakotantatsiri kaari kameethatatsi

¹ Paashiniki kitejiri roshiyakaawenteeyakinirini eejatzi Jesoshi riyotaanewo. Ikowaki riyoteeri ikenkithatakaapiinteri Tajorentsi, ikyaaaryoowenteeyeroni, eero ipakagaero. ² Ikanteeyakirini:

—Eenitatsi janta nampitsiki riraga kantakotantatsiri, kaari pinkathatziri Tajorentsi. Eejatzi tee riyotzi ikaminthayeri atziripaeni. ³ Ari ojeeki janta nampitsiki apaani tsinani, kamaentsiri oemi. Iyaatashitapiintawitari riraga kantakotantatsiri, okantapiintawitari: “Pamitakotena, tee okameethatzi ikjapiintena riraga paashini shirampari”. ⁴ Tee ikowawita riraganki ramitakoteromi, omaanta ikenkithashiryaanaka, ikantzi: “Tee nopinkathawitari Tajorentsi, eejatzi tee nokoyi nokaminthayeri paashinipaeni atziri. ⁵ Omaanta osheki ashiiryaaakina iroka tsinanika. Namitakoteroota, eerokya opokashitantanaana, eero ashiiryaaanaana eejatzi”.

⁶ Ikantanaki Awinkatharite:

—Pamine, tee ikameethatzi riraga kantakotantatsiri nokenkithatako-takirika, omaanta ramitakotakiro iroka tsinani oñaashirenkapiintziriri.

⁷ Omaantakya riraga Tajorentsi, ikameethaperotaki. Aririka ikantyaani ramanapiinteri aapatziyanari ikenkithatakaapiinteri rirori, tema aritaki ramitakotakiri. ⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: intsipaete ramitakoeyerini Tajorentsi maawaeni kenkithatakagaeyeririni. Omaanta aririka nopiyee jaka kipatsikika zarima roojatzi noñeeyapaemini pikantyaani pameenteeyenani, pikenkithatakagaeyirini Tajorentsi?

Jesoshi ikenkithatakotakiri warijeeyo eejatzi piyotziniriri oroomajatzi ko-riki

⁹ Paashini eejatzi roshiyakaawentakiri Jesoshi. Ikenkithatakotziri riraga kantakaaperotzinkari, riraga theenkaeyiririni paashinipaeni atziri. Ikantziri:

¹⁰ —Riyaataki apite shirampari Tajorentsi pankoki ikenkithatakayeri Tajorentsi. Apaani rirotaki warijeeyo, omaanta paashini piyotziniriri iyorikite joriiyopaeni eekiro iperikya oroomajatzi. ¹¹ Ikantaka ikatziyapaaka riraga warijeeyo, ikantawitapaakari: “Tajorentsi, ariwee, osheki nokameethataki naaka. Tekatsi nante, tee nokimitari riraga koshitantatsiri, riraga amatawitantatsiri, shirontayitaworini osheki tsinani. Eejatzi tee nokimitari irika ayitziriri atziri iyorikite.

¹² Nametakawo maawaeni tominko notzitiipiinta apite kitejiri, eejatzi nopagaantapiintayitzimironi maawaeni naayitzirini. Naakirika 10 oetarika, apaani nopakimi”. ¹³ Omaanta riraga piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite ikatziyaneentapaaka inteena. Tee ikantakaaperota rirori, omaanta osheki ipashiwentakaakawo rantayitzirini, rootaki kaari raminanta jenokinta, apatziro rompojashipaneetaka. Ikantzi: “Tajorentsi, pineshironkatena naari, tee nokameethaperotzi, eeniro osheki nantani”.

¹⁴ Nokamantemi, oshekini naawita rantani riraga shirampari, omaanta ikaminthaakiri Tajorentsi. Aririka ipiyee ipankoki riyotanaki iñaaperotakiri rirori ikameethatzi. Omaantakya riraga warijeeyo, tee ikimitari. Eero iñaaperotziri riraga Tajorentsi kantakaaperotachari. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani ipeyeeri pinkathariwenantatsini.

Ikowaki Jesoshi ipokashiteeyerini eentsipaeni
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Okantaka tsinanipaeni amaeyakinirini Jesoshi eentsipaeni, okowaki ipampiteeyerini eejatzi ikanteri Tajorentsi ramitakotantyaariri. Omaanta iñaantawakawori riyotaanewo, ithañaakowitakawo eero amiri eentsitepaeni: tee ikowakaawityaari ipokashiteri. ¹⁶ Omaanta ikaemiri Jesoshi eentsipaeni, ikantakiri riyotaanewo:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Nokowaki ipokashiteenaata. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika: tee ithenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimiteeyaririni rirori. ¹⁷ Eejatzi, kyaaryootaki iroka nokamantemiri: maawaeni kaari oshiyarini eentsi riraga aapatziyanari kameetha, eero imatziri reentsitetari Tajorentsi.

Ewankari ashaagantzinkari
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Paashini kitejiri riyaatashitakiri Jesoshi apaani iwinkatharite joriiyo. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari kameethari. Pikamantena: ¿oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeyyaani?

¹⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Itaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta ap-
atziro Tajorentsi ikameethatzi. ²⁰ Piyotakoeyironi maawaeni ikaminaakaeri
Tajorentsi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero powa-
maantzi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashini atziri, pipinkathateri
piri eejatzi piniro”.

²¹ Rakanakiri:

—Tema maawaeni iroka nomonkaatakiro: eenironi newankaritapaakini,
roojatzi iroñaaka.

²² Ikemantawakawori iroka, ikantanakiri Jesoshi:

—Eenitatsi apaani koetyeemotakimiri eejatzi: pipimanteeyeroni
maawaeni tzimimotayitizimirini, pipaeyerini ashironkaenkari owinawo.
Aririka pimatakiro iroka, ojeeke osheki tzimimoeyemirini janta jenokinta.
Pipimantakirorika powaagawo, pipokanaki poyaataperotanakina.

²³ Ikemantawakawori iroka, osheki rowashiretanaka. Rooma ashaa-
gantzinkaripero, tee ikoyi ipimantero rowaagawo, omaanta rompetakawo.

²⁴ Iñaakirira Jesoshi rowashiretanaka, roojatzi ikantaki:

—Opomeentsitzimotakari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi
ipinkathariwenteri. ²⁵ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: tema
opomeentsitzimotakari riraga kameeyo roshinthateri imooki kithapi.
Omaanta ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotyaaeri ikowaki
Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁶ Ikanta rojampitanakiri riraga kemawakiriri:

—¿Arima? ¿Pomeentsitakama? ¿Ninkama materoni awijkotaatsini?

²⁷ Rakanakiri Jesoshi:

—Iroka kaari imatapiintzi atziri, omaanta imatakiro Tajorentsi rirori.

²⁸ Roojatzi ikantakiri Peetero:

—Iyotaanari, nookaeyakironi maawaeni tzimimoeyanarini noyaateeyan-
takimirini iroñaaka.

²⁹ Rakanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tee patsipetashitawo. Aririka
pookaeyeroni pipankopaeni, piinapaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni,
piripaeni, piniropaeni, pitomipaeni, pishintopaeni: omaanta rootaki
pookaeyantyaaririni pikowaperotaki ipinkathariwentemi Tajorentsi,
eero patsipetashitawo. ³⁰ Aritaki ipinatakimi Tajorentsi iroñaaka jaka
kipatsikika, eejatzi ipinatawaemi iinja janta jenokinta: pikanteetatyeyyaani
pañaaperotapae janta.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota rowamagaeteri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Riyoshiiteyanakirini roojatzi ikaemantakari Jesoshi riyotaanewo 12,
ikantakiri:

—Pamire, iroñaaka aateeyeni Jerojareeki. Eenitatsi rojankinatakotzitak-
inarini paerani riraga kamanantayitizirorini iñaani Tajorentsi. Naaka
poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iroñaaka janta
Jerojareeki ari omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitakinariini.

³² Raakaantena asheninka aari, rayena kaari yotziri Tajorentsi.
Ishirontawenteeyenani, rowashironkagaeyenani, reewapootayitenani,

³³ ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaakirika 3 kitejiri, nopiriintanee
eejatzi.

³⁴ Omaanta tee riyotakoeyawakironi oetarika ikanteeyawitakaririni, ikompiteeyawakawoni.

Raminakagaeri Jesoshi kaari ñaantasi
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikantanaka Jesoshi, ikinanaki awotsiki, rootzimateensi rareetya nampitsiki iitachari Jerikoo. Ari ijeeki janta awotsinampiki shirampari kaari ñaantasi, inethaakotapiintziri koriki awijayitatsirini.

³⁶ Ikemantawakari rirori ipokaeyapaakini osheki atziri, rojampitakiri paashini atziri:

—¿Ninka pokatsiripaeni?

³⁷ Rakanakiri:

—Kaakitaki Jesoshi, riraga Najareetejatzi, royaateeyakirini osheki atziri. Ari ikinapaakawo jaka.

³⁸ Roojatzi ikaemakotantawakari:

—Jesoshi, eeroka icharineeteni Iraviirini. ¡Pamitakaajeetenatya naaka!

³⁹ Ikanteeyanakirini jewateeyiririni Jesoshi:

—¡Pimaerite!

Omaanta, eekiro ikaemanakitzi:

—¡Jesoshi! ¡Pamitakaajeetenatya!

⁴⁰ Roojatzi ikatziyantapaaka Jesoshi, ikantanaki:

—Pamakinari.

Ikanta ramaetakiri. Roojatzi rojampitawakiri:

⁴¹ —¿litaka pikoyiri?

Rakanakiri:

—Nowinkatharite, nokowaki noñaantee naari.

⁴² Ikantanakiri:

—Aritaki piñaantee iroñaaka. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

⁴³ Aripaete iroñaaka iñaantanee. Roojatzi royaatantanakari Jesoshi, ikantanaki:

—Iñaakagaana Tajorentsi, tema ikameethataki.

Eejatzi ikimiteeyakarini maawaeni ñeeyakiririni, ikanteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

19

Iñaakiri Jakeeyo Jesoshi

¹ Roojatzi ikinanaki riraga Jesoshi janta nampitsikinta iitachari Jerikoo.

² Ari ijeeki janta ashaagantzinkari iitachari Jakeeyo. Rirotaki riraga jewatakayitziririni maawaeni piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite ijoriyotzinkaritepaeni. ³ Ikowawita rirori Jakeeyo iñeerimi riraga Jesoshi, omaanta tee rantaripenthakiitzi: ikaamokokitziini. Oshekin atziri rotzikaakiri rootaki kaari imatanta iñeeri rirori. ⁴ Roojatzi ishiyantana, ranaanakiri maawaeni atziri reewatanaki janta awotsiki. ⁵ Roojatzi rateetantapaakawo inchato janta othapiki ikinanakinta paata Jesoshi. Rateetapaakiro inchato roojatzi raminakotawakiri riraga Jesoshi ikinapaaki jaawiki. Rareetantapaakariri, raminapaaki jenoki, roojatzi iñaantapaakari, ikantapaakiri:

—Jakeeyo, intsipaete pojoonki. Ari noshiretakawo iroñaaka pipankoki.

⁶ Roojatzi intsipaete rojoonkanaka, ikantawakiri:

—Jee, thameeta nopankoki.

Osheki ikimoshirewentawakiri riraga Jakeeyo. ⁷ Omaanta ikijanaka ami-neeyakiririni, ikantzi:

—Irira teera ikameethatzi. ¿litarikya riyaatashitantariri Jesoshi janta ipankokinta?

⁸Niyanki awotsi riraga Jakeeyo raapatziyari Jesoshi, roojatzi ikantakiri: —Nowinkatharite, iroñaaka nopagaanteeyerini owashironkaenkari kashetani tzimimotanari. Eenitatsirika atziri namatawitakiri nokoshitakiri, noepiyeeniri maawaeni, eejatzi nopaeri paashini osheki. Okaatzirika apaani nokoshitakiri, nopaeri 4.

⁹⁻¹⁰Roojatzi ikantawakiri:

—Iroñaaka kitejiri pawijakotaki. Iroñaaka pikimiperotari achariniiteni paerani Awaraamani, paapatziyakari Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rootaki nopoñaantari jenokinta: naminaminatziri owashironkaenkari, riraga kaari yoperotziriri Tajorentsi, nokowaki nowawijaakoteri maawaeni.

Jesoshi ikenkithatakotziri pinkathari pakiriri ronampiripaeni koriki (Mt. 25.14-30)

¹¹Ikemaeyakironi atziripaeni ikantakiri Jesoshi. Eejatzi riyoteeyakini rooteentsi rareetya Jerojareeki. Iitashiteeyakani rooteentsi ipoke Tajorentsi ipinkathariwenante jaka kipatsiki, ¹²roojatzi roshiyakaawenantakanariri iroka, ikantziri:

—Ijeeki apaani shirampari, pinkatharitawitachari. Tema ikaemakaan-takiri paashini pinkathari janta paashiniki kipatsi. Ikantaka riyaatanaki, ipeyawakiri pinkatharipero ipinkathariwenantyaariri inampijatzipaeni.

¹³Ikanta rootzimateentsi riyaate, ikaemakiri ronampiripaeni ikaatzi 10, ipaeyanakirini osheki koriki. Ikantakiri: “Irika korikika, osheki iwinawo. Nokowaki piyompariteeyantyaarini. Aririka nopiye, naminapaeri tsika ikaatzi koriki paakiri”.

¹⁴Ikantaka riyaatanaki iitantyaariri pinkathari. Omaanta tee ikowaeyirini inampijatzipaeni ipinkatharite, osheki ikijeeyakirini. Rotyaanteeyawitakani apaanipaeni inampijatzi, ikantawitari riraga paashini pinkathari: “Tee nokowakagaeyirini ipinkathariwenteyenani riraganki, tee ikameethatzi”.

¹⁵Omaanta iitawakiri pinkathari, roojatzi ipiyantanaa ipinkathariwenantyaariri. Ikaemakaanteeyakirini ronampiripaeni: riraga ipaeyawitanakarini iyorikite. Rojampiteeyakirini: “¿Poshekyaaikinarima noorikite?”

¹⁶Ari ikantapaakiri riraga jewatatsiri: “Pamine, iroñaaka noshekyaaaperotakiri piyorikite. Apaani pipakinari, noshekyaaaperotakiri, iroñaaka naaki 10”.

¹⁷Ari ikantanakiri pinkathari: “Kameethatakimi. Osheki piyotaki. Pikaaryoowentakinawo eechonkiini okaatzi nokantakimiri. Iroñaaka noetemi pinkathariwenteroni osheki nampitsi, okaate 10. Pikaaryoowentenawo pipinkathariwentero”.

¹⁸Ikantaka ipokapaaki paashini, ikantapaakiri: “Irika piyorikiteka. Pipakinari apaani, iroñaaka naaki apawakooni”.

¹⁹Eejatzi ikantawakiri: “Iroñaaka pipinkathariwentero eeroka apawakooni nampitsi”.

²⁰Roojatzi ipokantapaaka paashini, ikantapaakiri: “Nowinkatharite, eeniro piyorikiteka pipawitakinari chapinki. Nokempoyaakimiri nowañoerateki. ²¹Osheki nothaawantakimi, niyotaki osheki pipinkatharitaki. Paapithatziri paashinipaeni rashitayitarini, eejatzi payitanziro okithoki kaari pipankitzi”.

²²Roojatzi ikanantanakari: “Tee pikameethatzi, tee pantanawo nokowakaawitakimiri. Pikantawitana: ‘Osheki pipinkatharitziri, paapithatziri paashinipaeni rashitayitawitarini, paayitziro ni okithoki kaari pipankitzi’. Piyotawitakaga, rootaki nokijantakimiri iroñaaka. ²³¿litaka kaari powantanari noorikite waankoki? Powakirimi janta, ari roshekyaanakyaami iroñaaka noorikite”.

²⁴Roojatzi ikanantakari riraga katziyayiteencharini: “Paapithateri

noorikite. Piperi riraga agaentsiri 10". ²⁵ Ikanteeyawitanakarini: "Nowinkatharite, eenitatsi oshekiini iyorikite iroñaaka. ¿litakakya pipashitanyaariri paashini eejatzi?" ²⁶ Rakanakiri: "Nokamantemi, itzimerika ashaagantachani, nopaeri paashini eejatzi. Omaanta riraga kaari ashaagantacha, naapithateeri rowaga tzimimotawitariri eechonkiini. ²⁷ Eejatzi riraga kijakinari kaari kowakaawitenani nowinkatharite, pamaeyakinirini, naminakoeyemiriniita powamaeyerini".
Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi atziripaeni.

Rareetapaa Jesoshi Jerojareeki
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jowa 12.12-19)

²⁸ Roojatzi rowaaganaka eejatzi Jesoshi, riyaaate Jerojareeki. ²⁹ Rootapaentsi rareetyaawo nampitsi iitachari Wetejajee eejatzi Wetaaniya. Ari ojeeki janta tonkaari iitachari Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantaka riyotaanewo apite, ³⁰ ikantakiri:

—Piyaaate janta nampitsiki, ari piñaapaakiri wooro ithatakotaka janta. Tekira ikyaakoetari. Pithataryaakotapaakiri, pamakinari. ³¹ Aririka rojampiteetemi: "¿litaka pithataryaakotantariri?" Pikanteri: "Ikowakiri Awinkatharite".

³² Roojatzi riyaaateeyantanakani apite, iñaapaakitziiri ikantakiririni Jesoshi.

³³ Ikanta ithataryaakotapaakiri. Roojatzi rojampitantanakari ashitariri:

—¿litaka pithataryaakotantariri nowoorote?

³⁴ Rakanakiri:

—Ikowakiri Awinkatharite.

—Ari, paanakiniri.

³⁵ Roojatzi raantanakari janta Jesoshiki. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaaripaeni ijeekantyaari Jesoshi, roojatzi ikyaakotantakari.

³⁶ Ikanta rowaagakotanaka janta awotsiki, ishitashiteeyakinirini atziripaeni iithaaripaeni awotsiki, ranashitantanakyaari wooro. ³⁷ Ari ritanakawo iroñaaka roerinkakotanaka. Royaateeyanakinirini osheki aapatziyeeyakaririni, iweshiryaaawenteeyanakarini, ikaemaeyanakini. Ikanteeyanakini:

³⁸ —Tema ikameethataki Tajorentsi. Añeeyakirini itajonkawentapiinteeyakaeni. Ikameethataki Awinkatharite rotyaantakaeniri Tajorentsi. Kameetha ijeekaeyakini maawaeni jenokijatzi, iñaaperoyakirini Tajorentsi.

³⁹ Ari ijeekitaka riraga warijeeyopaeni, ikaateeyakirini atziripaeni. Ikantawitakari Jesoshi:

—Iyotaantatsiri, pojantzikagaeyerini riraga oyaateeyimirini.

⁴⁰ Rakanakiri:

—¿litaka nojantzikaantyaariri? Okameethataki ranteeyakirini. Ijantzikaeyanakinirikami irikapaeni, tema ari iñaawaetakaakiromi Tajorentsi mapipaenika oñaaperotantenanirini.

⁴¹ Ikanta rokaakiteeyapaakawoni, iroñaaka raminakotapaakiro Jerojaree. Riraakoyapaakarini Jesoshi jeekatsiripaeni, ⁴² ikantzi:

—Nokowawitaka nojeekakagaeyeminimi kameetha, omaanta tee pikowaeyini. Pitheenkaeyakinani, iroñaaka eero piñagaana nopinkathariwenteeyemini. ⁴³ Iinja ipoke powayiritepaeni rotzikaperoeyapaakimini, itapoteeyapaakimini joraaropaeni, eero ishineteeyimini tsikarika pikini pishiyantyaari. Romanateeyapaakimini, ⁴⁴ ijoweyaperoyapaakironi pipanko kameetha. Rowamaagaantapaakimi. Nopokashiteeyawitakimini, nopinkathariwenteeyeminimi, omaanta tee pipinkathateeyawakinani, inta pitheenkaeyawakinani. Rootaki awijatsini iinja maawaeni iroka.

Romishitowiri Jesoshi pimantayitatsirini tajorentsipankoki
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jowa 2.13-22)

⁴⁵ Rareetantapaakari Jesoshi Tajorentsipankoki ifeeyapaakirini pimantayitatsirini eejatzi amanantayitatsirini. Roojatzi rookatheeyantapaakarini rookakiri inkokironta. Ithonkaeyakirini maawaeni, ⁴⁶ ikantakiri:

—Tema rojankinatziiteetakawo Iwaperiteki Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Nopankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteenani eerokapaeni maawaeni atziri’, rootaki niwetsikakaanantawori”. Omaanta iroñaaka eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziripaeni pokaeyawitacharini nopankoki.

⁴⁷ Ikantapiintatyaani maawaeni kitejiri riyaatapiintzi Tajorentsipankoki, riyotaantapiintaki. Omaanta ikijeeyanakirini riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, eejatzi riraga pinkathariwenteeziririni jeekatsiripaeni. Rojampitawakagaeyakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi, owamaakaanantyaariri?

⁴⁸ Omaanta tee riyoteeyini tsika ikanteriri, tema eeniro osheki atziri piyotawenteeyakaririni, ikemijantziri okaatzi ikantziriri.

20

Rojampitziri Jesoshi: “¿Ninka otyaantakimiri?”
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Apaani kitejiri ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki riyotagaeyakirini atziripaeni, ikamantakiri tsika ikanteeyaarini riwajakotanteeyarini. Ikantaka ipokaeyapaakini riraga jewatayitatsirini ñanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari, maawaeni. ² Ikanteeyapaakirini:

—Pikamanteeyenani ninka owakimirika pinkathari: ¿ninka otyaantakimirika pantayitantaworini iroka?

³ Rakanakiri:

—Eejatzi naari, eenitatsi nojampiteeyemirini. Pikamanteeyenani:

⁴ ¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi? ¿Riroma Tajorentsi otyaantakiriri? Kaarima, ¿riroma otyaantziriri atziri?

⁵ Tee rakaeyirini, inta ikantawakagaeyanakani:

—¿litaka akanteriri? Akanteririka: “Rirotaki Tajorentsi otyaantakiriri”, ikanteekari: “¿litaka kaari paapatziyantari?” ⁶ Eejatzi akantawitakyaaririka: “Riraga atziripaeni otyaantakiriri”, tema ari ikijeeyanakaeni atziripaeni. Rompojanteerokari mapi. Tema rirori ikenkithashiryaakoperotziri Jowa rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

⁷ Rootaki ikananteeyanakiririni:

—Tee niyoteeyini ninkarika otyaantakiriri Jowa.

⁸ Roojatzi ikanantaka rirori Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari.

Jesoshi ikenkithatakotakiri riraga pankitzirori oowa
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Roojatzi ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi atziri, roshiyakaawenteeyakinirini, ikantakiri:

—Eenitatsi atziri pankitzirori oowamashi. Roojatzi ikanantakari ratzirite: “Paminawiritantenawo, iinja aririka okithokitanaki, paye eerori kashetani okithoki, kashetani pipena naari”. Ikanteeyanakirini: “Ari, kameetha”. Roojatzi riyaatantanaka ashitawori paashiniki

kipatsi, ipeyaka ojamani janta. ¹⁰ Okanta omonkaatapaaka rowiitakiro okithoki. Riraga ashitawori roowate rotyaantakiri riraga ronampiri, ikantakiri: “Piyaatakite janta ojeekinta noowate, pikowakotakiteri riraga aminawori rotyaantawakina kashetani”. Ikantaka jatawitanaka omaanta ikijeeyawakirini, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹¹ Roojatzi rotyaanantawitakari paashini ronampiri, omaanta ikaweyawaetawakiri, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹² Roojatzi rotyaanantawitakari paashini eejatzi, omaanta eejatzi ipajatawakiri, tak, tak, osheki riyowakaakiri riraa. Roepiyawakiri eejatzi. ¹³ Ikenkithashiryaa iroñaaka riraga ashitawori, ikantzi: “¿litaka nanteri iroñaaka? Aamaashitya rirorika notyaanteri iroñaaka notyomi nonintaperotziri. Aririka ifeeyawakirini irira, aamaashitya rirorika ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitakari rirori. ¹⁴ Iñaanteeyawakirini, ikantawakagaeyanakani: “Pamineritya itomi ashitawori iipatsite. Aririka ikamaki iriri, tema rirotaaki aakoteroni. Thame owamaawakiri, agaeroota iinja aaka kipatsi”. ¹⁵ Roojatzi roerikantawakari, shepik. Ragaeyanakirini janta okaatapaaki iipatsite, rowamagaeyakirini, shemi.

Rootaki ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi. Ikanteeyakirini:

—Oetaka pikenkithashiryaa iri kanteriri riraga ashitawori iipatsite.

¹⁶ Tema ari riyaaatakite rirori, ikijaperoeyakiterini thamaetawitanariri rowani, eejatzi rowamaakiteri. Roojatzi raminanteeya paashini thamaetenirini.

Ari ikanteeyanakirini kemaeyawakirini:

—Tema eero imatziro ranteeyeroni iroka, eero ishinetziri Tajorentsi.

¹⁷ Ramineeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Piitakaawitakama eero imatziro? ¿Oetakama otzimantakari Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenakiro apaani mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaaki iyoyaakirori iroka mapi kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki ot-sikanatantanakawori aakapaeni”. ¹⁸ Noshiyakawentemiri atziri aririka ipariyaki antawoki mapi tema ari ikagaapokitapaaki. Eejatzi aririka opariyaki antawo mapi ari atsinakapaakiri, opithoryaapaakiri. Kimitaka iroka, ninkarika kaari aapatziyana naaka eero rawjakote, eejatzi aririka nokantakoteri kaari aapatziyana aritaki notyaanteeyakirini paamari kaari tsiwakanitatsini.

Riyoteeri Jesoshi atziri ikemijantaperoteri ikantziri pinkathari eejatzi ikantziri Tajorentsi

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikowae yawitakani ragaeyerinimi iroñaaka Jesoshi, tema riyotakoeyawakani rirotaaki roshiyakaawenteeyakirini. Omaanta tee imatziro rayiri, ithaawanteeyakarini atziripaeni, ikantzi: “Eero ayiri, ikijakotanakarikari atziripaeni”. ²⁰ Roojatzi rotyaanantakari ñaanakowenantatsiri atziri, ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate pamatawiteri riraga Jesoshi. Pikimitakaantapaakyaari kyaaryo pikowaperotaki paapatziyari; omaanta, pikompitakaeyari iñaani. Aririka ikompitanakyaawo ikanteri, intsipaete pipokanaki pikamantena. Roojatzi aatashitantakyaari pinkathari, akamanteri ikantakiri.

²¹ Ikantaka riyaaatashitanakiri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni pikantakinari eejatzi maawaeni piyotaakinari. Tee paminashitari atziri ipooki piyotantyaariri ikameethatzirika, inta paminaperotzi rajankani ikenkithashiryaantari. Eejatzi kameetha piyotagaeyakinawoni ikowakagaeyakinarini Tajorentsi. ²² Iroñaaka pikamantena: ¿okameethatzima apaeyerini riraga iwinkatharite oroomajatzi ayorikite ikowakotakaeri? ¿Eeroma apiri?

²³ Ikanta riraga Jesoshi riyotakotakirini ikowaeyawitani ramatawiterimi. Ikantziri:

—¿litakakya pikowantari pikompitakayenawo noñaani? ²⁴ Poñaayenari ikithoki piyorikite. ¿Ninka roshiyapootakarika irika korikikika? ¿Ninka ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakanakiri:

—Rootaki ipoo iwinkatharite oroomajatzi, riraga Seesari, eejatzi ojanki-nataka iwaero.

²⁵ Roojatzi ikanantanakari Jesoshi:

—Okameethatzi panteniri irinta ikowakaakimiri, eejatzi pantzityaanari Tajorentsi ikowakaakimiri.

²⁶ Tekatsi ikanteeyaani ikompitakayaari iñaani Jesoshi, kameetha riyotaantaperotaki. Rotsikanateeyanakarini riraga amatawiterinimi, rootaki imaeriteeyantanakarini. Tekatsi ikantaneeri eejatzi.

Rojampitakoventetziro aririka rañagae kamayitatsirini

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Roojatzi riyaatashitantakari Saroseeyo Jesoshi. Ikenkithashireeyani riraga Saroseeyo, ikantzi: “Eero ipiriinteeyaani riraga kaminkaripaeni, eero riyaaateeyini jenokinta”. Rareetapaakaga, ikantapaakiri:

²⁸ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁹ Aamashitya eeniro shirampari ikaatzii rirentzi 6 impaetatsiri. Riraga itawitanakawori raawitaka iina, ikamashitaka. Tee itzimi itomi. ³⁰ Roojatzi raantawitaawo rirori rirentzini. Eejatzi tee itzimakayiro itomi, roojatzi ikamantaka rirori. ³¹ Eejatzi ikimitaka paashini rirentzini. Raawitaawo tsinani, ikamashitaka eejatzi rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni otomi. ³² Ro impaeteentsi roori tsinani, okamaki. ³³ Iroñaaka pikamantena: kyaaryorika ipiriinteeyaneeni maawaeni kamaeyawiteencharini, ¿ninka iinanteeyaa-woni iroka tsinani? Tema ikaateeyawitani aawitawori 7.

³⁴ Ikanta ikantawakiri Jesoshi:

—Kyaaryo, jaka kipatsiki rameteeyakawoni shirampari rayi iina. Eejatzi tsinanipaeni ameteeyawoni ayi oemi. ³⁵ Ari ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni atziri iñaaperotziri, omaanta janta jenokinta eero ragae iina. Eejatzi tsinani, eero agae oemi. ³⁶ Eejatzi eero janta ikamae eejatzi, ikimiteeyapaeyaarini maawaeni ronampiripaeni Tajorentsi, jeekimoeyiririni: tee ikamaeyini rirori. Ikantani rañagaeyini. Eejatzi itomintaperoyeeyearini maawaeni atziri riraga ipiriinteeyeerini. ³⁷ Paerani riyotzitakani Moeseeshi ipiriinteeyaneeni kamayitatsirini. Ikenkithatakotantawori in-chashimpoki amorekawitachari, ikenkithatakotakiri eejatzi Awinkatharite. Ikantzini: “Raapatziyana Awaraama. Eejatzi Ijaaka raapatziyana, eejatzi Jakoowo”. ³⁸ Naakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawitakinani Awaraamani”. Añaatsi iroñaaka Awaraama eejatzi paashinipaeni, rootaki ikanantakari: “Raapatziyana”.

³⁹ Roojatzi ikantayitankarini apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, kameethataki iroka pikantakiri.

⁴⁰ Ithaawanteeyakarini rojampiteeyaneerinimi eejatzi.

Jesokirishito rirotaki icharineeteni Iraviiri

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Paashini eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—¿Itaka pikanteeyantarini: “Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi icharineeteni Iraviirini”? ⁴² Tema paerani romampaawentarini Iraviiri Tajorentsi, rojankinatakiro iroka: “Riraga Tajorentsi, ikantakiri Nowinkatharite: ‘Notyomi, pijeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni, ⁴³ roojatzi ipinkathateeyantemirini maawaeni kijeeyawitakimirini’ ”. ⁴⁴ ¿Riroma Jesokirishito icharineeteni Iraviiri? Rirorika icharineeteni ¿itaka ikanantaririka paerani: “Nowinkatharite”? Tee pameteeyawitawoni pipinkathateeyirini impaetatsiri ijeeki.

Paamayaarira iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54)

⁴⁵ Maawaeni atziri ikemaeyakirini Jesoshi, riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

⁴⁶ —Paamayaarira riraga iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Osheki ikowaki ikinakinathanthanatziite. Eejatzi ikowaki kameetha raakameethateeyawakirini atziri janta nampitsiki. Eejatzi janta pankotsiki apiyotantapiintarira, ikowaki ijeekimotapiinteri pinkatharipaeni. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani, ikowaki kijokiro rowapiinteri pinkatharipaeni. Eero pikimitari riroripaeni. ⁴⁷ Kimiperowitaka ikameethatzi. Rojamanitziro ikenkithatakayeri Tajorentsi. Ikowaeyawitakanira atziri raapatziyaperotakayaarimi Tajorentsi. Omaanta osheki ramatawitapiintakiro kamatsiri oemi, ikoshitashitakawoni tzimimotzirori. Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: rowashironkaaperoeyerini osheki Tajorentsi paamariki iinja.

21

Ikenkithatakotziro Jesoshi tsinani ashironkaenkawo

(Mr. 12.41-44)

¹ Ari ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Raminayitawakirini ashaagantzinkari oteziriri iyorikite janta rotetantapiintarira. ² Eejatzi iñaakiro irowa kamaentsiri oemi owashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorkyaanikite, kaari pinatacha. ³ Ikantzi:

—Kyaaryo iroka nokamantemiri: pitheenkizirokari irika amakiri iroka kamaentsiri oemi. Omaanta osheki iñaaperotzitakiro Tajorentsi irika amakirika, anaakotakiri ramaeyawitakarini riraga ashaagantzinkari. ⁴ Osheki iwinawo ramawitakari rirori, omaanta eeniro ikempoyaagaantanaki tzimagaantapaentsiri rirotaki ramakiri rirori. Rooma iroka, amanakiri maawaeni tzimimotawitawori, tee añaageri tzimagaantanaatsini, tekatsi aantaneya oyaari.

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsipanko

(Mt. 24.1-3; Mr. 13.1-4)

⁵ Ikenkithatakaawakayakani riyotaanewopaeni, ikanteeyini:

—Tema okameethaperotaki Tajorentsipankoka. Eejatzi maawaeni mapi-paeni riwetsikantakawori, okameethateeyakini, eejatzi maawaeni rowa-noonkatantakawori janta otantoki.

Ikemanteeyakaririni, ikantziri Jesoshi:

⁶ —Iinja ishekiroryagaeteero maawaeni iroka piñaaperoeyirini iroñaaka. Rookaeteero mapipaenika inteena.

Oeta awijatsini injja rootzimataatsirika ipokae Jesoshi

⁷ Roojatzi rojampiteeyakirini:

—¿Tsika okaateka omonkaatantyaari iroka pikantakinari? ¿Tsika nokantyaaka niyotantyaari rooteentsi omonkaatya?

⁸ Ikantakiri:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Ipoke osheki atziri ikantapaakimini: “Naaka Jesokirishito”. Paashini kantapaentsini: “Rotyaantakina Jesokirishito nokamantemi rooteentsi ipokae”. Omaanta eero paapatziyari.

⁹ Pikematyeeri atziri ikante romanatakagaeyatyaani atziripaeni, eejatzi rookaeyerini iwinkatharitepaeni. Omaanta eero pithaawaeyini. Aritaki okantyaari ikijawakaapiinteeyaani, omaanta tekira omonkaata nopokanteeyaari.

¹⁰ Eejatzi eenitatsi paashini ikantakiriri:

—Riraga atziripaeni romanaterini inashitapaeni atziri. Eejatzi riraga jawawanantatsiri paashiniki kipatsi ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari romanateeyirini riraga jeekatsiripaeni paashiniki kipatsi.

¹¹ Eejatzi osheki otzimayitanakini antawo omoyeka jaka kipatsiki. Agaeyerini atziripaeni itashe, osheki ikamaeyanakini; eejatzi omateeyirini mantsiyarentsi atziripaeni, ikamagaantayiteni rirori. Eejatzi okimitzitanakya janta jenokinta ari piñaawakiro kaari piñaapiinteeyini, osheki pithaawanteeyanakyaaawoni.

Jesoshi ikantakiri riyotaanewo: “Inja ikijeeyemini atziri”

(Mt. 24.9-22; Mr. 13.9-20)

¹² Eejatzi ikanteeyakirini:

—Omaanta reewateetemi ikijeetemi: tema paapatziyakina. Ragaeyanakimini theenkantatsiri janta pinkotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, eejatzi romonkyaayitemini omonkyaagementotsiki. Ragaeyanakimini eejatzi janta pinkatharipaeniki, ikijatheeyemini, ikantemi: “¿Litaka paapatziyantariri Jesoshi?”

¹³ Omaanta eero pithaawantari riraga kijawitemini, inta pikamanteeyerini tsikarika nokanta nowawijaakoeyakimini. ¹⁴ Eero pikenkithashiryaa: “Aririka ragaetena, ¿oetaka nokanteriri?”

¹⁵ Aririka ragaetakimi niyotagaeyemini naaka oetarika pikanteriri. Eero imatantzimi riraga kijemini ipiyawaantetemi, ikantemi: “Pikompitashitawo”.

¹⁶ Nokamantemi: tee apatziro raakaantemi paashinijatziri atziri eejatzi raakaantzitemi piripaeni, piniropaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, pisheninkapaeni, maawaeni. Rowamaagaantemi. ¹⁷ Tema riyoteeyakiminirika atziri paapatziyakina, rootaki roonaperotantemiri.

¹⁸⁻¹⁹ Omaanta aririka kijokiro poyena eejatzi pikyaaryoowentenawo maawaeni nokanteeyakimirini, ari nokempoyaaperoeyakimini. Eejatzi piyaaperoeyanteeyaari janta jenokinta pikanteetateeyaani piyeekaperoeyapaeni. Eero imateeyironi riraga kijeeyawitakimirini rookakagaeyemironi piyaateeyini janta jenokinta.

²⁰ Eejatzi ikantaki Jesoshi:

—Aririka piñaagayawakirini joraaro rinkiteeyapaakironi Jerojaree, ari piyoteeyanakini rooteentsi ithonkaeyeroni pinampi. ²¹ Roojatzi okameethatzi ishiyeeyanakini tonkaariki maawaeni jeekaeyatsirini nampitsiki. Eejatzi maawaeni jeekatsirini Joreeyaki, ishiyeeyanakini.

Eejatzi riraga jatayitatsirini owantsikipaeni, eero ipiyapanaata nampitsiki. ²² Aritaki omonkaatakya maawaeni iroka rojankinatzi-teetakarini paerani: “Rowajankitaperoyerini Tajorentsi maawaeni theenkaeyakiririni”. ²³ Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, oo, osheki ashironkayitanakyaani motzitayitatsirini, eejatzi ashironkaakya thotaayitziririni eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. Osheki ikemaatsitayitanakyaawoni riraga jeekatsiripaeni. Osheki rowashironkagaeyerini Tajorentsi. ²⁴ Romanateeyerini osheki atziri, ikamagaantayitanakini. Paashinipaeni roojotayiterini, ragaetanakiri paashinikipaeni kipatsi. Ijeekapaaki kaari yotziripaeni Tajorentsi ojamani Jerojareeki, roojatzi ikananteeya Tajorentsi: “Aritapaaki, monkaatapaaka”.

Ikenkithatakotaa Jesoshi, tsika okantyaari aririka ipiyyee
(Mt. 24.23-31; Mr. 13.21-27)

²⁵ Eekiro riyaatatye ikantziri Jesoshi:

—Piñeeyawakirini ipaashiniteeyanakini jenokijatzi: riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, maawaeni. Piñero kaari piñaapiinteeeyini. Eejatzi jaka kipatsiki ithaawaeyanakini maawaeni atziri, ikemaeyawakironi opoematanaki antaworoña inkaare, mooo. Eejatzi iñaawakiro antaworoña otamakaari. Ramineeyanakironi, joreririri. ²⁶ Eero riyoteeyini atziri tsikarika ikanteeyanakyaani, rootaki ithaawaperoyentanakyaarini. Ishe-watayitanakyaani ompokiro. ²⁷ Roojatzi piñeeyantawakinani, nopiyyee eejatzi. Tema nopoñaaka paerani jenokinta, nokoñaatantapaentari jaka kipatsiki. Aririka nopiyyee eejatzi, nokinapae menkoriki, notajorentsitaperotapaaki, nopinkatharitaperotapaaki. ²⁸ Aririka piñagaeyawakironi iroka nokanteeyakimirini, piweshireeyanakyaani, pamineeyawakinani: rooteentsi nowawijaakotaperoyemini, tema nagaeyaataatyeemini naaneemi jenokinta.

Ikantakota Jesoshi aririka ipokaatee iinja
(Mt. 24.32-35; Mr. 13.28-32)

²⁹ Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka, ikantakiri:

—Paminero iyeera tsika okantari. Kaaririka iyeera, eejatzi paashini inchato paminero. ³⁰ Aririka eereshitanee oshi, piyoteeyanakironi rootzimataatsi ojarentsitane. ³¹ Eejatzi okimitaka, aririka piñaakiro omonkaatakya maawaeni nokamantzitakimirika, piyoteeyanakini rooteentsi ipinkathariwentaperoyemini Tajorentsi. ³² Aririka piñagaeyawakironi itanakya iroka nokamantakimiri, ari eerotzitarika pikamita, aritaki piñagaeyakironi omonkaatakya maawaeni. ³³ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Ikantzi Jesoshi: “Paamaperoyeenani kameetha”.
(Mt. 24.36-44; Mr. 13.33-37)

³⁴ Eejatzi ikantakiri:

—Paamaaperoyeenani: nomapokapaemikari nokantakowenantemiri. Kyaaryoowa pikenkithashiryaakotawokari kaari kameethatatsi pajankaneki. Pishinkiteeyanikari. Pikenkithashiryaapiintzirokari jeekaeysirini jaka kipatsiki. ³⁵ Aritaki nomapokapaakiri maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Nowashironkagaeyerini maawaeni kaari aamaawenteeyachani. ³⁶ Eekiro piyaatatye paamawentya. Eejatzi pamaneri Tajorentsi ramitakotemi kameetha pareeteeyanteeyaarini jenokinta, eerokya pikemaatsitantawo maawaeni iroka nokamantakimiri.

³⁷ Maawaeni kitejiriki riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Maawaeni tsiteniniki riyatapiintzi janta tonkaariki iiteetzi Oriiwomashi.
³⁸ Eejatzi maawaeni kitejiriki riyatapiinteeyakini atziripaeni Tajorentsipankoki ikemijanteeyirini.

22

Ikamantawakaeta raakaanteeteri Jesoshi
 (Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jowa 11.45-53)

¹ Rooteentsi areetya kitejitatsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiyacha. Tema ikenkithashiryaakopiintawo joriyopaeni paerani rawijeeyantakaworini ronampiri Tajorentsi ipankopaeni janta Ejiipitoki. ² Rowameethatawakagaeyakani riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaanteeyirorini Iwaperite Tajorentsi ikantzi:

—¿Tsika akanterikakya Jesoshi owamaantyaariri? Aamaashitya ari iki-jakotanakyaari atziripaeni.

³ Ikantaka riraga Jatanaashi ikyaantapaakari Joorashi karyootejatzi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi: riyotaakiri raakaanteri iwinkatharite.

⁴ Ari riyatashitakiri riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaa ashi Tajorentsipanko, ikantapaakiri:

—Namatokotemi paakaanantyaariri Jesoshi.

⁵ Ikemantawakariri, ikimoshireeyanakini, ikanteeyawakirini:

—Ari, kameetha. Ari nopinatakimi koriki iroñaaka.

⁶ Ikantakiri:

—Ari, kameethataki. Iroñaaka naminaperoteri, roojatzi nokamantemi tsika pikantyaari pimanakaantyaariri payeri eerokya iñaakowenantawakari atziripaeni.

Awinkatharite rowakaakari riyotaanewopaeni
 (Mt. 26.17-19; Mr. 14.12-16)

⁷ Areetapaaka kitejitatsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiyacha eejatzi rowamaapiintariri owisha, ikimitzirira ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki. ⁸ Riraga Jesoshi rotyaantakiri Peetero eejatzi Jowa, ikantawakiri:

—Thame peewate powoantero owanawontsi owaeyaarini, akenkithashireeyantyaaworini rawijantanakari paerani owamaantatsiri.

⁹ Rojampitanakiri:

—¿Tsika pikowakiroka nowoantero?

¹⁰ Rakanakiri:

—Aririka pareetakya nampitsiki, piñaapaakiri shirampari raakotaneero iña. Poyaatanakiri janta pankotsiki, tsikarika ikyaapae. ¹¹ Pikantapaakiri riraga ashitawori ipanko: “Ikantzi Awinkatharite: ¿Tsika nowakayarika niyotaanewopaeni?” ” ¹² Roñaayimiro janta oshitamenkotakanta jenoki. Owetsikaeyakani ajeekaeyantyaarini. Ari powojanteeyapaakini owaeyaarini.

¹³ Roojatzi riyateeyanakini, iñaapaakiro ikantakiriri Jesoshi. Ronkotsiteeyapaakirini royaari, ikenkithashiryaakotantyaariri ronampiri Tajorentsi rawijantanakiriri ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki.

Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo rowawentapiintyaari paa
 (Mt. 26.20-29; Mr. 14.17-25; Jowa 13.18-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁴ Rareeteeyapaakani Jesoshi eejatzi rotyaantawopaeni rowaeyapaakani. ¹⁵ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Osheki nokoyitakani nowakagaeyaneemini iroka owanawontsika eeniroka nañi, akenkithashiryaaantyaaawori rowawijaakotantaki Tajorentsi paerani. ¹⁶ Nokamantemi, naapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki nokamantyaari. Eero napiiteero nowawo iroka eejatzi jaka kipatsikika. Kyaaryo, rooteentsi nokame, nomonkaatero maawaeni rojankinatziitarini riraga kamanantayizirorinipaeni eejatzi paashini jankinatayitakirorini Iwaperite Tajorentsi paerani. Nomonkaatero maawaeni roojatzi nowapaeyaawo tsikarika ipinkathariwenante Tajorentsi.

¹⁷ Ikanta raakotakiro pajoki, ipaasonkitakiri Iriri, roojatzi ikantzi:

—Paakoeyawakironi iroka, pireeyeroni. ¹⁸ Nokamantemi: eero napiiteero nireero awishoowaantsi oowa jaka kipatsikika. Omaantakya nira-paero eejatzi janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁹ Roojatzi raakiro paa, ipaasonkitakiri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo, ikantziri:

—Iroka paaka, powaeyaawoni. Naaka kamawenteeyemirini. Nokowaki powapiintyaawo paa pikenkithashiryaakotapiinantenari nokamawenteeyakimini.

²⁰ Rowaeyakani maawaeni. Roojatzi ipakoeyakirini awishoowaantsi oowa. Ikanteeyakirini:

—Aririka pirero iroka, nokowaki piyoteeyeni oñaaganteroni owakirari in-imotawakaantsi. Tema rootaki niraa apaatawenteeyemirini, nokamawenteeyemini nowawijaakoeyantemirini.

²¹ Roojatzi ikanteeyakirini:

—Eenitatsi akaateeyakinika iroñaaka owaeyakani riraga aakaanenani owamaakaanenani. ²² Naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawenteeyerini maawaeni atziri rootaki ikowakinari Pawa Tajorentsi, omaanta ashironkaamatsiterini riraga aakaanenani.

²³ Ikemanteeyawakaririni, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama aakaanterini?

Riyotagaeyakirini Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mr. 10.42-45)

²⁴ Roojatzi ikantawakaanteeyakarini riyotaanewopaeni:

—¿Ninka iinja jewatakaaperoeyantatsirini? ¿Ninka anaakotantapero-tatsini ipinkatharitaperote?

²⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Rameteeyawoni riraga jewatatsiripaeni kaari yotziri Tajorentsi ipinkathateeyakirini iwinkatharitepaeni. Ikantashiteeyakani: “Retakoeyakarini atziripaeni”, omaanta eeniro romperataperotapiinteyarini.

²⁶ Omaanta eerokapaeni, eero pikimitakoeyarini. Aririka pikowaki pipinkathariwenante, eero pikantakaaperota, inta pamitakotapiinteri kameetha paashinipaeni. ²⁷ ¿Ninka ipinkathataperotziri atziri? ¿Riragama wetsikapintziniriri rowanawo? Kaari. Tema riro ipinkathateetziri riraga omperateeyaririni ronampiripaeni. Omaanta naaka tee nomperateeyimini, inta netakoeyakimini. ²⁸ Kijokiro powaeyakinani paerani roojatzi iroñaaka, piyoteeyakini opomeentsizimotapiinteyakaeni. ²⁹ Rootaki nokanantzimiri iroñaaka eerori pipinkathariwenante, ikimitaakina Pawa ikowakaakinawo nopinkathariwenante. ³⁰ Pitsipatapiinteyenani owapiinteyaanani eejatzi irapiinteyeni janta nopinkatharitapaenta, eejatzi apinkathariwenteeyerini maawaeni joriyopaeni.

Jesoshi ikenkithatakotakiri Peetero rookeri
(Mt. 26.31-33; Mr. 14.27-31; Jowa 13.36-38)

³¹ Eejatzi ikantakiri Awinkatharite:

—Shimo, pikemina, riraga Jatanaashi ikantakiri Tajorentsi ikowaki iñaantemi, riyotantyaari paapatziyaperotakinari. Kyaaryoowa, ikowaki rantakayemiro kaari kameethatatsi. ³² Omaanta nokantakiri Tajorentsi ramitakotemi eerokya pookaperotantawo paapatziyana. Linja, aririka pithawetakotya oetarika pantakiri, eejatzi pookero ari poyaatena eejatzi, pikenkithashiryaakagaeyerini maawaeni piyemijantzinkarite, paapatziyakaaperoyantyaaririni.

³³ Rakanakiri Shimo:

—Tema eeroka Nowinkatharite, kijokiro nowanakimi; aririka romonkeetemi, ero nookimi. Romonkeetenaata naari. Aririka rowamagaetemi, notsipataperotanakimi. Rowamagaetenaata naari.

³⁴ Ikantakiri:

—Nokamantemi: iroñaaka tsitenirikika, tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Thaato eejatzi jawiri

³⁵ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Paerani notyaanteeyakimini pikenkithatakagaeyantaririni atziripaeni. Nokanteeyawakimini: “Eero payi pithaate, piyorikite, eejatzi paashini pithaari”. Iroñaaka nojampiteeyemini: “¿Pashironkagaeyakanima? ¿Eenitatsima koetyeemoeyakimirini?”

Raanakirini:

—Tekatsi koetyeemotenani.

³⁶ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Iroñaaka nokanteeyemini: eenitatsirika pithaate, paanakiro. Eenitatsirika piyorikite, paanakiri. Tekatsirika pijawirite, pipi-mantero pipewiryaakotari pamananantyaawori apaani pijawirite. ³⁷ Aritaki omonkaatakya rojankinatakotakinirini paerani Iseyashi: “Rowamagaeteri, ikimitakaanteetyaari owamaantzinkari”. Kyaaryo, othotyaaperotakya kameetha maawaeni rojankinatakotzitanirini paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁸ Roojatzi ikanteeyirini:

—Eenitatsi iroka, Nowinkatharite: apite okaatzi nojawirite.

Rakanakiri:

—Ari, monkaataka.

Janta Jethemaniiki ikenkithatakayiri Jesoshi Iriri

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Roojatzi ishitowanaki Jesoshi, riyaatane eejatzi janta riyatapiintzinta: janta tonkaariki iitachari Oriiwomashi. Itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni. ⁴⁰ Rareeteeyapaakani, ikanteeyapaakirini:

—Iroñaaka pamaneeyaarini Tajorentsi ramitakoeyantemirini: pantzirookari kaari kameethatatsi.

⁴¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi apaniroeni eekitziroeni jaga. Rotziwerowapaaka, ikenkithatakaeri Iriri, ikantziri:

⁴² —Pawa, pikowakirika, powawijaakotenawo iroka nokemaatsitakyaari. Omaanta ero pantziro nokowakiri naari, inta pantero pikowakaakinari eerori.

⁴³ Roojatzi ipokapaaki apaani ronampiri Tajorentsi, ramitakotapaakiri Jesoshi, ishintsitantakari. ⁴⁴ Osheki ikemaatsitakawo, eekiro ikenkithatakaaperotanakitziiri Iriri. Antawo ikemawakiro imajawitanaki,

tema otsipatanakawo iyaaki riraa roojatzi othaatantanaka, pitek, pitek. ⁴⁵ Ithonkanakiro ikenkithatakaeri Iriri, riyaaanee janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni, iñeeyapaatziirini magaeyakini. Rooma osheki rowashireeyanakani inkaaganki, rootaki imaantanakari. ⁴⁶ Ikanteeyapaerini:

—¿Iitaka pimagaeyantakarini? Pipiriinteeyaneeni. Pamaneeyaarini Tajorentsi ramitakotemi eerokya panantawo kaari kameethatsi.

Ragaetakiri Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jowa 18.2-11)

⁴⁷ Eenirowa ikenkithatakagaeyawitarini Jesoshi riyotaanewo, areeteeyapaakani osheki atziri, reewateeyapaakirini Joorashi. Rirowitaka riyotaanewo Jesoshi, omaanta iroñaaka ikowaki raakaanateeri. Ipokashitapaakiri rirori, ithowootapaakiri. ⁴⁸ Ikantawakiri:

—Ro pithowootantanari, paakaananteenari. Tema piyotaki naaka riraga atziriperotapaentsiri riraga poñeenchari jenokinta.

⁴⁹ Ikanta iñaakowentawakirira okaatzi awijimotakiriri Jesoshi. Rojampiteeyirini:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nochekiri?

⁵⁰ Rootaki ichekaetakiri ikempitapero apaani ronampiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik. ⁵¹ Ikantakiri Jesoshi:

—Ari okantakaata, eero pikoshekari.

Roojatzi roepiyeeniri ikempita, rowithagaeniri. ⁵² Iriira itsipateeyapaakarini Joorashi riraga jewatayiririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga jewatakaantatsiri janta ipankokinta Tajorentsi, eejatzi aataperoteenchari. Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pamashitantanari pichekamentopaeni eejatzi pompojamentopaeni? ¿Naakama koshintzi? ⁵³ Tema notsipatapiinteeyawitzimini janta Tajorentsiipankoki, omaanta tee pikoshekaeyanani. Omaantakya iroñaaka monkaataka paantakinari: rooma ipinkathariwenteyakimini iwinkatharite kamaari.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.57-75; Mr. 14.53-72; Jowa 18.15-27)

⁵⁴ Roojatzi roteyanteetakari Jesoshi, shepik. Ragaeyanakirini janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Ikantaka rimpaetanaki Peetero itapiiki Jesoshi. ⁵⁵ Janta pankotsiki, okaankiiteyera, ari roeshita paamari. Ijeekaeyapaakini, rakitsiteyapaakani riraga agaeyakiririni Jesoshi. Ari itsipateeyapaakarini Peetero. ⁵⁶ Roojatzi opokapaaki ronampiri ñaanakowenantatsiri. Okatziyapaaka, aminapaakiri Peetero, joreririri. Roojatzi okantanaki:

—Eejatzi irika rirotaki oyaatziriri Jesoshi.

⁵⁷ Ikantawakiro:

—Tee niyotziri rirori.

⁵⁸ Roojatzi paashini aminakiriri, ikantakiri:

—Tema eeroka oyaatziriri Jesoshi.

Ikantakiri:

—Teewee. Tee noyaatziri.

⁵⁹ Ari ojamanitapaentzi, roojatzi ikantaki paashini:

—Kyaaryo, rirotaki oyaatakiriri irika shirampari, tema eejatzi ipoñaaka Karireeyaki.

⁶⁰ Ikantanakiri riraga Peetero:

—Tee niyotzi oetarika pikantakinari.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa, anterekoo. ⁶¹ Riraga Jesoshi ipithokashitanakari Peetero, raminanakiri. Roojatzi ikenkithashiryaa-tanakawo ikantzitakariri inkaaganki: “Tekiraatarika iñee tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’ ”. ⁶² Ari ishitowanaki Peetero, riraaperotanaka, jmmm, jmmm. Osheki retakoperotanaka.

Ishirontawenteeyakarini Jesoshi
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Riraga shenteeyakiririni Jesoshi ishirontawenteeyakarini, eejatzi ipapajaatakiri, tak, tak. ⁶⁴ Roojatzi ipashikapootantakariri eejatzi ipapapootakiri, ikantakiri:

—Pikamantenaata ninka pajapootakimiri. Injii, injii.

⁶⁵ Osheki rowashironkaeyakirini, tema itheenkakiri, ishirontawenteeyakarini.

Ipiyotaventeetari Jesoshi
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jowa 18.19-24)

⁶⁶ Okantaka okitejitanaki ipiyoteeyani riraga aataperoteenchari, riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ragaeyanakirini Jesoshi janta ikantakowentapiinteyiririnta atziri. ⁶⁷ Rojampiteeyakirini:

—Pikamantenaata: ¿eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naama-gaeyakarini?

Rakanakiri:

—Nokantemirikami: “Jee, naaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo nokantemiri. ⁶⁸ Eejatzi, nojampitemirikami oetarikapaeni, eero pakana.

⁶⁹ Omaanta nokantemi iroñaaka riraga atziriperotapaentsiri ijeekimota-paeriita Pawa rakoperoki, notsipatapaeyaariita notajorentsitaperotapae.

⁷⁰ Rojampiteeyakirini:

—¿Eerokama Itomi Tajorentsi?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁷¹ Roojatzi ikanteeyanakini:

—¿litaka akowantyaari paashini kamantakoterini? Tema akemaeyakirini aaka ipaanteperoki, iitajorentsitashitaka. Eenitatsi rantani.

23

Raanakiri Jesoshi janta Peraatoki
(Mt. 27.1-14; Mr. 15.1-5; Jowa 18.28-38)

¹ Riyaateeyanakini maawaeni, raanakiri Jesoshi janta Peraatoki. Rirotaki oroomajatzi, pinkathariwenteeyiririni jorriiyopaeni. ² Ikantapaakiri:

—Eenitatsi rantakiri irika. Ramatawiteeyakirini nojorriiy-otzinkaritepaeni, ikanteeyawitakarini: “Eero pipiri pinkathari piyorikite”. Eejatzi ikantapiintzi: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi, naaka jewawentzimiri”.

³ Rojampitakiri Peraato:

—¿Kyaaryoma? ¿Eerokama iwinkatharite jorriyo?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁴ Roojatzi rirori ikanteeyawakirini:

—Tee añiuro rantani irika.

⁵ Omaanta eekiro ikanteeyanakitziini:

—Ikijakagaeyakarini atziripaeni, ikanteeyakirini: “Thame ookeri awinkatharite”. Ritanakawo janta Karireeyaki, iroñaaka ikinakinayitzini jaka Joreeyakini, ramatawiteeyakirini maawaeni.

Raanakiri Jesoshi janta Erooreshiki

⁶ Ikemantakawori Peraato ikanteeyakiririni, rojampitakiri:

—¿Rirotakima karireeyajatzí irika?

⁷ Rakanakiri:

—Jee, rirotaki.

Ikantawakiri:

—Paanakiri janta Erooreshiki. Rirotaki pinkathariwenteeyiririni karireeyajatzí. Ari ijeekaki iroñaaka jaka Jerojareeki. Ipokaki chapinki.

⁸ Ikanta ragaeyaneerini janta. Iñaantawakariri Erooreshi, ikimoshiryaanaki. Osheki ikemakotzitapiintari, itajonkantayitakini, rootaki ikowantawitakariri iñeeri. Ikowawita iñeeri itajonkantayitenimi.

⁹ Osheki rojampitayitawitakarini oetarikapaeni, omaanta tee rakiri Jesoshi.

¹⁰ Osheki rapiitapiintakiniri riraga amakiriri, ikantzi:

—Tee ikameethatzi. Eeniro rantani.

¹¹ Roojatzí ishirontawenanteeyakiririni Jesoshi riraga Erooreshi eejatzí maawaeni joraaropaeni. Tema ikithaatakaakari kameethari kithaarentsi, ikimitakaanawitakari pinkathari, ishirontawenteeyantayaririni. Roojatzí rotyaanantaari eejatzí janta Peraatoki. ¹² Aripaete raakameethatawakagaa Erooreshi eejatzí Peraato. Omawitya paerani ikijawakaawita.

Rowamaakaanakiri Peraato Jesoshi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jowa 18.39-19.16)

¹³ Roojatzí ipiyoteeyantakarini Peraato riraga jewatayitziririni ñaanakowenantasiripaeni, pinkatharipaeni, eejatzí osheki atziripaeni.

¹⁴ Ari ikanteeyakirini:

—Pamine, inkaaganki pamawitakinari irika, pikanteeyawitakinani riyotagaeyakirini atziri rookaeyenani naari, eejatzí rirori nowinkatharitzinkaritepaeni. Piñeeyakinani nojampitakiri oetarikapaeni, omaanta noñaaperotakiri ikameethatatzí: tee añiuro rantani. ¹⁵ Eejatzí rirori Erooreshi, iñaaperotakiri kameethatatsi, rootaki roepiyantakinari jaka. Ñaakiro, tekatsi rante nowamaakaanantayariri. ¹⁶ Iroñaaka nopajataakaanashitawakyaari, roojatzí noeyowaanteeyari.

¹⁷ Rametapiinteeyawoni rirori maawaeni ojarentsi aririka omonkaatapaya iroka kitejiri ikimoshiryaanteeyarini roeyowapiintzi apaani omonkyaagaarewo. ¹⁸ Omaanta maawaeni piyotawentakariri Jesoshi ikaemaayanakini:

—Powamaakaanteri irika, omaanta riraga Warawaashi poeyowaeri.

¹⁹ Paerani irika ikanteeyakirini atziri janta Jerojareeki: “Thame ookeri riraga pinkathari”. Eejatzí rowamayitzirini atziri, rootaki romonkyaanteetariri omonkyaagementotsiki. ²⁰ Ikowawita Peraato roeyowaerimi Jesoshi, rootaki ikowantawitakari rojantzikaerimi atziripaeni. ²¹ Omaanta eekiro ikaemaayanakitziini riroripaeni:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²² Rapiitawitaari eejatzí Peraato:

—¿litaka nokentakotakaanantayariri? ¿litaka rantakiri? Nojampiteeyawitakimini, omaanta tee pikamantaperotana opoñaantayari nowamaakaanantayariri. Nopajataakaanashitawakyaari, roojatzí nopakaanteeyari.

²³ Eekiro ikaemaayanakitziini:

—jPikentakotakaanteri! jPikentakotakaanteri!

Eekiro ikantanakitzi, roojatzi rakakaantakari Peraato, ²⁴Ikantziri:

—Ari nomateeyakironi iroka pikowakagaeyakinarini.

²⁵Reoyowakaanteeri Warawaashi, riraga piyathatachari eejatzi owa-maantsiri, eejatzi ikanteeyakirini:

—Paanakiritya Jesoshika, pantero oetarika pikoyiri pantakaeriri.

Ragaeyanakirini ikentakotantyaari.

(Mt. 27.31-32; Mr. 15.21-23; Jowa 19.16-17)

²⁶Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta ikentakoterinta, ikinanaki awotsiki. Itonkiyoteeyawakarini shireenejatzi iitachari Shimo. Ipoñaanaka owantsiki. Ari romperatawakari joraaro inatanakiniri Jesoshi koroshi, rowaga ikentakotantyaarira. Royaatapaeri itapiiki Jesoshi. ²⁷Royaateeyanakirini osheki atziri. Eenitatsi eejatzi osheki tsinani oheragaeyakiri irakoeyakarini. Osheki owashiretakoeyakarini. ²⁸Omaanta raminanakiro Jesoshi, ikanteeyanakironi:

—Jerojareejatopaeni, eero piraakoeyanani, inta eero iraakoeyeen-chani, eejatzi piraakoeyaarini peentsitepaeni. ²⁹Iinja opomeentsitzi-moeyemini, pashironkagaeyanakyaaani. Iinja ikanteete: “Okimoshiretanaki kaari tzimatsi otomi”. ³⁰Eejatzi ikowaeyawitanakyaani atziripaeni opariyashiteeyerinimi impeeta atsinakantyaariri eero rañaantana. ³¹Pamine, tekatsi nanteni naaka, omaanta rowashironkaawaetashitena. Tema iinja rashironkaaperoeyani osheki maawaeni antzirori kaari kameethatatsi.

³²Eejatzi ragaetanakiri apite koshitantatsiri, itsipatantakariri rirori Jesoshi, ikentakotakiri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki

(Mt. 27.33-38; Mr. 15.22-32; Jowa 19.18-24)

³³Rareetakaanteeyapaakaririni janta tonkaariki iiteetziri Iitonakintsi ikentakoyepaakirini koroshiki, tyag, tyag. Omaanta apaani koshintzi ikentakotakiri rirori paashiniki koroshi janta rakoperokira Jesoshi. Irira paashini ikentakotakiri jakakiroka rampateki. ³⁴Roojatzi ikenkifhatakaantakariri Jesoshi Iriri:

—Pawa, pikaminthayeri irikapaeni, eero powajankitawentziri rowa-maakinaka. Tee riyowaetzi rirori oetarika rantziri.

Riraga joraaropaeni ikowaeyakini ragaeyeroni iithaarini Jesoshi. Ikantawakagaeyakani:

—Thame ookero mapyaaniki ayoteeyantyaarini ninkarika ayeroni iithaarini.

Ikantanaki paashini:

—Jee, thame.

³⁵Ipiyotawenteeyakarini janta osheki atziri, amineeyiririni, eejatzi riraga pinkatharipaeni. Ishirontawenteeyakarini Jesoshi, injii, injii; ikantzi:

—Rowawijaakotawitakiri paashinipaeni, ajaatya aminawakiriita aririka iroñaaka imateeya rirori rowawijaakoteeya. Riroperotakirika Jesokirishito, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ari imateeya rowawijaakoteeya.

³⁶Eejatzi riraga joraaropaeni, ishirontawenteeyakarini. Riyaatashitakiri, iperimi awishoowaantsi oowa kepishaari. ³⁷Ikantakiri:

—Eerokarika iwinkatharite joriyyo, ajaatya powawijaakoteeya iroñaaka: injii, injii.

³⁸Eeniro ikentakoteetakiro janta koroshiki jankinarentsi owaetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi. Ojankinataka iñaaniki kireeshiyajatzi, eejatzi

ĩnaaniki oroomajatzı, eejatzı ĩnaaniki joriıyo. Ojankınataka, okantzi: “Irika rırotakı jewawentziriri joriıyopaeni”.

Ikenkithatakaakiri Jesoshi koshıtantatsiri ikentakoetakırıra
(Mt. 27.39-53; Mr. 15.33-38; Jowa 19.28-30)

³⁹ Apaani koshıntzi kentakoteencharıra rampatekırı Jesoshi ishırontawentakarı rırırırı ikantakırırı:

—Eerokarıkırı Rotyaantanewo Tajorentsı, powawıjaakotyaya eejatzı powawıjaakotzıtına naarı.

⁴⁰ Omaanta ikıjathatanakırırı paashını koshıntzi, ikantakırırı:

—ıPımaerıtı! ¿Tema pıthaawantarı Tajorentsı? Eejatzı eeroka rooteentsı pıkame. ⁴¹ Eenıro antzırırı aaka, tee akameethatzı rootakırı akamantyaarı, omaantakya ırıkırı tekatsı rante ikamashıtakya. Tee ikımitakotee aaka.

⁴² Roojatzı ırıkantantanakırırı:

—Jesoshi, arırıkırı pıreeteyaya janta Tajorentsıkınta pıkenkıthashırıyaa-paena naarı, powawıjaakotena.

⁴³ Rakanakırırı:

—Kyaaryo nokantemırırı: ırıońaaka kıtıjırıkırı pıtsıpatapaakına janta okameethaperotzınta. ⁴⁴⁻⁴⁵ İkaatakı oorya tampsıtıkırı. Omapokashıtınakırı otsıtınıkırıakıperotapaakırı maawaeni kıpatsı. Tee ańaanerırı oorya. Okaatzı ojamanıtıkırı 3 oorapaeni. Roojatzı ooryaantanaa eejatzı. Tema eejatzı eenıtatsı janta Tajorentsıpankıkırı otzıkayırorırı nıyankırı. Okantakırı omapokashıtınakırı otzıjagaanakırı, waaag, thatzıkırı; apıtemankıtınakırı.

⁴⁶ Roojatzı ırıkemaanakırı Jesoshi, ırıkantanakırı:

—Pawa, ırıońaaka nokame. Eeroka pıkempoyagaena.
Roojatzı ırıkamantanakırı.

Rowashıreteeyanakırı maawaeni nńaakırırı Jesoshi ırıkamakırı
(Mt. 27.54-56; Mr. 15.39-41)

⁴⁷ İńaanıawakarırırı ırıyapıtıaanote joraaropaeni, ırıkantanakırı:

—Tema ırıkameethatakı Tajorentsı. Kyaaryo ırıkameethaperotzınırı ırıkırı shı-ramparını. Tekatsı rantanı.

⁴⁸ Eejatzı rırırıra amıneeırırırırı, ırıkentkıtashıreeyanakırı maawaeni. İpıyeeyanaanı ırınampıkırı, oshıkırı rowashıreteeyanakırı. ⁴⁹ Omaantakya rırırıra yotakırırırı Jesoshi, ırıkatzıyeeyakırı jantyaajeeni, ramıneeeyanakırı. Okaateeyakırırırı ırıkırı tsınanıpaeni pıńaacharı Karıreeyakırı, tsıpatapaakarırırı chapıńkırı Jesoshi.

Romonkyaagaetakırırı Jesoshi omookırı
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jowa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Arı ırıjeekırı janta kameetharı shıramparırı, ırıtıacharı Josee, arımateeyajatzı. Ojeekırı Arımateeyaya janta Joreeyakırı. Arı ırıkıatzırırı Josee rırırıra paashınıpaeni ırıkıatzırıra ırıpınkatharıtıeeyını jorııyopaeni, rowameethatawakaeyanı, omaanta tee ırıkowawıtı rırırırı ırıkentakotakaanterımı Jesoshi. İpınkathatızırırı rırırıra Tajorentsı, raamagaeyakarırırı ırıpkıae ırıpınkatharıwenteeyerırırı maawaeni atzırırı. ⁵² İkanta rırıyatakı rırırırı Pıraatokırı, ırıkantapaakırırı:

—Nokowakırı pıshınıtınarı Jesoshını, naaneerırı.

İkantanıawakırırı:

—Kameethatakı, arı paaneerırı.

⁵³ Roojatzı royııtakotantarı, rapıneeetakotakırırı tokoyakırı, kameethama-wotatsırırı. Raanakırırı janta ojeekınta mapırı, rowaga owakırıra ırımoaketzırı,

romonkyaapaakiri inthomaenta. Tekiraata rowanteetawo kaminkari, riro-taki omapokapaakirori Jesoshi. ⁵⁴ Tema rootaki weereneshi ikaman-takari Jesoshi. Riwetsikaeyakironi atziri oetarikapaeni, tema rooteentsi saawaro imakoryaantapiintari. ⁵⁵ Rowaga tsinanipaeni oyaatakowen-teeyakirini Jesoshini, aminakoeyakirini ragaeyanakirini omooki, janta royaankakoeyakirini inthomaenta. ⁵⁶ Roojatzi opiyanteeyanaani janta opankoki. Owetsikapaakiro kajankaari eejatzi paashini kajankaatat-siri. Areetantapaakari saawaro omakoryagaeyakini, omonkaatziro ikami-naantziri Tajorentsi.

24

Ipiriintanaa Jesoshi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jowa 20.1-10)

¹ Otominkotapaaki, okanta tsinanipaeni iyaataki amaetyaaka janta rookaetakitzirinta Jesoshi. Aanakiro kajankaari owetsikakiri. Oyaatanakiro paashinipaeni tsinani. ² Areetapaaka rowaetakirira chapinki omooki antawo mapi, ratsinakakotanteetakariri omooki. Areetantawitapaakawori oñaapaatziro ashitaryanaka mapi. ³ Okyaashitawitapaakari Jesoshini omooki, omaanta tee oñaapaeri Awinkatharite. ⁴ Tee iyoteeyanakini oetarika okenkithashiryaaakyaari. Roojatzi romapokantapaakawo apite shirampari, ikatziyimotapaakawo okaakini. Oshipakiryaaamawotaki iithaari. ⁵ Osheki othaawantawakari, oeyomaetanaka roojatzi kipatsiki. Rojampitapaakiro:

—¿litaka paminantariri añaatsiri jaka? Jaka rookaetziri kaminkari. ⁶ Tee añaagaeri Jesoshi jaka, tema tzinaanaa. Pikenkithashireero ikamantzi-takimirini janta Karireeyaki. ⁷ Tema ikantzi: “Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaiki jaka kipatsikika. Iinja rayena kaari aapatziyana, ikentakotena koroshiki. Okaate ³ kitejiri ari nopiriintanee eejatzi”.

Monkaataka iroñaaka.

⁸ Roojatzi okenkithashiryaaantanaawo ikamantzitakaworini rirori. ⁹ Opiyanaa okamantapaakiri riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri. ¹⁰ Owaero iroka tsinanipaeni: Mariiya rowaga makaraarajato, Jowaana, Mariiya riniro Jantyaako, eejatzi paashinipaeni tsinani. Tema okantawitakari rotyaantanewo Jesoshi iroka. ¹¹ Omaanta tee raapatziyawo riraga riyotaanewopaeni Jesoshi iroka okamantawitapaakariri, iitakaashiteeyakani okantawaetashita. ¹² Omaanta riraga Peetero ishiyanaka janta omooki rowaeyawitakaririnta chapinki Jesoshi. Raminapaakiro inthomaenta, iñaapaakiro tokoya iponatantawitakariri. Roojatzi ipiyanaa pankotsiki, osheki ikenkithashiryaaakotana.

Janta awotsiki iñaawakiri riyotaanewo Jesoshi

(Mr. 16.12-13)

¹³ Ikanta riyaaatanaki apite riyotaanewo Jesoshi janta nampitsiki owaero Emawooshi. Ipoñaaka Jerojareeki, okaatzi ojamanitzi 11 kiroometero rareetantyaari nampitsikinta. ¹⁴ Ikinanaki, ikenkithatakaawakaanaka. Ikenkithatakotziri awijimotakiriri Jesoshi, eejatzi maawaeni okaatzi rantakiri. ¹⁵ Ranashita ikenkithatakaawaka, roojatzi itsipatantapaakari riraga Jesoshi, kijokiro rowanakiri janta awotsiki. ¹⁶ Iñaawitawakari, omaanta tee ishinetziri Tajorentsi riyotawakiri. ¹⁷ Ikantapaakiri:

—Inkaaganki pikinantapaakari awotsiki, ¿itaka piñaanatawakaantari? ¿litaka powashiretantakari?

¹⁸ Ikanta apaani iitachari Kerejowashi, rakanakiri:

—Riyoteeyakini maawaeni jerojareejatzi okaatzi awijeentsiri. ¿Apatziroma pikantakaakawo eeroka tee piyotzi oeta awijeentsiri?

¹⁹ Ikantanakiri:

—¿Iitakakya?

Ikantawakiri:

—¿Tema pikemakotziri Jesoshini, riraga Najareetejatzi? Ikenkithatakaapi-iteeyanawoni ikoyiri Tajorentsi eejatzi osheki itajonkantapiintzi. Iñaaperotziri irira eejatzi Iñaaperotziri maawaeni atziri ikameethatzi.

²⁰ Raakiri riraga jewawentziriripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi awinkatharitepaeni. Ikanteeyakini tee ikameethatzi, ikentakotakaantakiri kamaki.

²¹ Noetashitawitaka irira rirotaki owawijaakoeyenarinimi akapaeni maawaeni joriyopaeni, pinkathariwenteeyenarinimi. Omaanta iroñaaka okaataki 3 kitejiri ikamantakari.

²² Jataki tsinanipaeni inkaaganki amaetyaaka janta rowawitakarinta Jesoshi. Opiyantapaakari,

²³ okamantapaakina: “Tee noñaagaeri Jesoshini, tekatsi. Omaantakya noñaapaakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ikantawakina: ‘Piriintanaa, añaagae Jesoshi’ ”. Rootaki okantapaakinari.

²⁴ Roojatzi ishiyantanaa apanipaeni riyotaanewo Jesoshi janta, raminakitziro rowawitakarinta iñaapaakiro okaatzi okantakinari, omaantakya Jesoshini, tee iñiiri.

²⁵ Roojatzi ikantakiri:

—Tee añiiri piyotantari, pitheenkakiro ikantziri riraga kamanantay-itzirorini iñaani Tajorentsi. Tee paapatziyawo. ²⁶ Tema ikantzitakani rityaawo riraga Rotaantaneewo Tajorentsi ikemaatsityaawo osheki katsiri, roomatziro ipinkathariperotanaki.

²⁷ Roojatzi riyotaantakoperotanaka rirori apaniroeni Iwaperite Tajorentsi, ithotyaaankiro maawaeni kenkithatakotziriri rirori. Ritanakari rojankinarini Moeseeshi, rimpaetakiro riyotaakiri rojankinarini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

²⁸ Rareteeyantapaakarini nampitsiki, rooteentsi rawijanakimi riraga Jesoshi, ²⁹ omaanta ikanteeyawakirini paashinipaeni:

—Ero piyaatziita, pijeekanakiita nopankoki. Tsiteniityaaki, rooteentsi otsitenite.

Roojatzi riyaatantapaenta ipankoki. ³⁰ Roojatzi itsipateeyantapaakarini rowa. Raapaakiro paa riraga Jesoshi, ipaasonkitakiri Tajorentsi, roojatzi ipantakiri maawaeni.

³¹ Okantaka opokimotapaakiri ikenkithashiryaanaka, riyotataatziiri Jesoshi. Roojatzi ipeyimotantanaari eejatzi, tee iñaawaeri.

³² Ikantawakaanaka: —Rootawetsikya rookantzimotakaakinawo kameetha najankaneki ikenkithawaetakaantapaakaeri janta awotsiki. Riyotaantakaerori okantakotziri Iwaperite Tajorentsi. Tema osheki akimoshirewentaperotakiro okaatzi ikantakaeri.

³³ Roojatzi ipiyantanaa Jerojareeki. Iñaapaatziiri janta riraga 11 riyotaanewo Jesoshi, itsipatakari paashinipaeni aapatziyariri, ipiyoteeyakani.

³⁴ Ikantawakiri maawaeni jeekatsiri janta:

—Kyaaryoroña piriintaperotanaa Awinkatharite añaagae. Iñaawakiri Shimo.

³⁵ Roojatzi ikanantapaakari riraga apite:

—Eejatzi naari, noñaagaeri janta awotsikinta, kameethapero riyotaakina omaanta tee niyotzitawitari, omanimoshiryaakina janta nopankoki ika-gaantakawori paa, ipantakinawori, aripaete niyotanakiri.

Iñeeyeerini riyotaanewo Jesoshi
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jowa 20.19-23)

³⁶ Eeniro ipiyoteeyakani pankotsiki ikenkithatakaawakagaeyani, roojatzi romapokantapaakari Jesoshi, ikatziyimoeyapaakarini niyanki. Ikantapaeri:

—Pikimoshireeyanakini, maawaeni.

³⁷ Rotsikanateeyanakarini, tee riyoteeyawakirini, iitashiteeyaw-itawakarini kamaari. Ithaawanteeyakarini. ³⁸ Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka pithaawanantanari? ¿Iitaka pitheenkaeyantanarini pajankaneki?

³⁹ Pamineeeyeroni nako eejatzi noetzi ikyaantanakinaga kiraawo. Naaka pokaatsiri. Ajaatya, pipampiteeyenani piyoteeyantenarini. Piñaakina, een-itatsi nowatha eejatzi notonki. Tee naaka kamaari. Riroma kamaari tekatsi iwatha eejatzi itonki.

⁴⁰ Roojatzi roñaaganteeyakarini rako eejatzi iitzi. ⁴¹ Omaanta eeniro itheenkaneentayitzini, tee raapatziyaperotari rirotaki piriintaacha. Ikimoshireeyawitakani jeñokiini iwathakira omaanta jaga rajankaneki eeniro ikantashireeyini: “Kyaaryo, rirotakiroña ari aamaashitya kaaririka”. Rootaki ikanantanakarini:

—¿Eenitatsima oyaari?

⁴² Ari ipakiri shima tashirentsi. ⁴³ Raawakiri, royimotakari. Ari rami-neeyakirini, joreririri.

Ari riweyaakiro Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo
(Ran. 1.4-8)

⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantakarini:

—Tema chapinki nokamantziakimi: “Osheki nokemaatsityaawo, rowa-magaetena. Otzimatye omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitakinarini Moeseeshi, eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga mampaawaetawenteeyaririni irira”. Iroñaaka monkaataka.

⁴⁵ Roojatzi riyotaaperoeyantakaririni okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi, ⁴⁶ ikanteeyakirini:

—Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aritaki ikamaki Rotyaantanewo Tajorentsi, okaate 3 kitejiri ari ipiriintanee eejatzi. ⁴⁷ Ikenkithatakoteeteri maawaeni kipatsikipaeni, ritanakyaawo jaka Jerojareeki: ike-makoeyakirini maawaeni atziri. Ikamanteeyerini irirapaeni: ‘Pikenkithashireeyanakaani, pookaeyeroni kaari kameethatatsi panteeyirini. Pameentyaari Tajorentsi rowawijaakotantemiri’ ”.

⁴⁸ Ari piñagaeyakironi iroñaaka monkaataka rojankinatakotziteetakinarini paerani.

⁴⁹ Iroñaaka notyaantemiro ikashiyakaakimiri Pawa: opokashitemi Ishire, okithaatakayemi. Omaanta pijeekawakiita jaka nampitsikika roojatzi opokawakiita. Ari omatakagaeyemini panteeyantyaaworini oetarikapaeni ikowakagaeyemirini Pawa.

Roenkanaa Jesoshi jenokinta
(Mr. 16.19-20; Ran. 1.9-12)

⁵⁰ Paashini kitejiri ragaeyantanakarini riraga Jesoshi riyotaanewopaeni janta Wetaaniyaki. Ari janta niyanki, rowankanakiro rako Jesoshi, ikenkithatakaakiri Iriri, ikantziri:

—Pawa, irika niyotaanewopaenika: pitajonkawenteeyerini, piweshiryaakagaeyaarini.

⁵¹ Ikantzirika iroka, eekiro roenkanaa jenokinta, peyanaa.

⁵² Osheki ipinkathateeyakirini, roojatzi ipiyanteeyanaani Jerojareeki,

ikimoshireeyanakini osheki. ⁵³ Riyaatapiintaki janta Tajorentsipankoki,
ikantapiinteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Rookashi

JOWA ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTARI ROWAWIJAAKOTANTZI

¹ Iroñaaka naaka Jowa nojankinatakoteri irira apintzitatsiri rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi. Naaka riyotaanewo Jesoshi.

Tekirani riwetsikironi kipatsi, eeniro ijeeki riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi. Itsipatarini irira Pawa Tajorensi. Eejatzi rirotaki Tajorensi. ² Ikempiyakarini paeraniperoroña ashitariri. ³ Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi rirotaki wetsikirori maawaeni, oetarika-paeni añaayizirini. Tekatsi paashini wetsikeroni oetarika. Tekatsimi irira, eeromi riwetsikaeyeronimi okaatzi añaayizirini, ari tekatsi ztimashitachanimi. ⁴ Rirotaki owañagaeyakaerini eejatzi roshiyakawo kitejitakotakagaeyerini: tema riyoperotakaakae tsika ikantari Tajorensi. ⁵ Paerani tee ayoteeyawitarini rirori, okimitzimotakae ajeekakitzi tsiteniriki; roojatzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Pawa Tajorensi. Iroñaaka okimitzimotakae akitejitakoeyakini. Tema kameetha riyoperotakotakaeri rirori aakapaeni. Iroñaaka riraga theenkiriri rirori okimitzimotari eekiro riyaatatyee ijeeki tsiteniriki; omaanta tee imatziro rantakagaero apitantyaawori ajeeki tsiteniriki.

⁶ Riraga Pawa Tajorensi rotyaantakiri shirampari iitachari Jowa. ⁷ Ikowanteeri rirori maawaeni aaka aapatziyaperotyaaari riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi. Rootaki rotyaanantariri riraga Jowa ikantakotayitapaakirini irira. Ari ikinanaki riraga Jowa ikantakotayitapaakirini rirori. ⁸ Kaari irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi, inta riraga Tajorensi rotyaantakaeri rirori ikantakotantapaakyaariri irira impaetatsini.

⁹ Ari impaetzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi jaka kipatsiki. Roojatzi riyoperotakaantanakaeriri Tajorensi aakapaeni jeekatsirika kipatsikika. ¹⁰ Ari ijeekimotapaakiri atziripaeni kipatsikika. Tema riwetsikantakawori kipatsi paeraniperoroña omaanta tee riyoteeyawakirini atziri rirotaki wetsikaeyakirorini. ¹¹ Ipokawitapaaka rashiki iipatsiteki: ipokawitapaaka ijoriuyotzinkarite, omaanta tee ipinkathatawakiri. ¹² Omaanta reentsitetari Tajorensi apanipaeni atziri. Ninkarika aapatziyakariri riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi, riraga ameentariri, tema reentsitetakari riraga Tajorensi. ¹³ Eero reentsitete akowashitari aaka, eejatzi tee ro akoñaatashitee reentsitete Tajorensi inta ikowashitanaka irira reentsitetakae.

¹⁴ Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi ipokapaaki jaka kipatsiki ikoñaatapaaki atziri. Iitantakari Jesoshi. Riraga Pawa Tajorensi rotyaantakiri jaka. Ijeekimoeyapaakaeni aakapaeni itsipatakae. Noñaayitawakirini irira rapintzite Itomi Pawa Tajorensi ishikipiryaaiki. Ikimiperotakari Iriri; rirotaki kyaaryooperotatsiri, eejatzi ineshironkaperotakae aaka.

¹⁵ Ikanta riraga Jowa riyotaakotakiri riraga Jesoshi ikantakotakiri irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorensi. Ikantayitakirini riraga atziri:

—Irika Jesoshi nokamantakotakiri chapinki. “Ranaakotena riraga impaetatsini. Tekirani nokoñaatzini naari, eenironi ijeeki rirori itsipatari Ashitariri Tajorensi”.

¹⁶ Irira Jesoshi ashi royiro inintaperotantzi rootaki ineshironkaperotan-
teeri aaka. Eekiro riyaatatzi ineshironkaperotakae. ¹⁷ Paeraniperoroña
riraga Tajorentsi rojankinatakaeriri Moeseeshini. Rojankinatziro oetarika
ikowakiri anantyaawori aaka ajeekantyaari kameetha. Eejatzi rojanki-
natakotziri riraga Jesokirishito ineshironkaperotakae. Iroñaaka ipokaki
irira tema rirotaki kyaaryooperotatsiri, neshironkaperotantatsiri. ¹⁸ Tekatsi
atziri ñeerini Tajorentsi, omaanta riraga Jesoshi Itomi rapintzite iñiiri. Ikim-
itari Iriri, rooma kijokiro royiri. Tema itsipatawakaaka. Apintzi irira
iyoperotakotakaaneeriri riraga Tajorentsi.

Riraga Jowa ikantakotakiri Jesoshi

¹⁹ Nityaawo nokantakotero riraga Jowa okaatzi ikantakotakiri riraga
Jesoshi. Riraga jewatatsiripaeni jorriiyopaeni jeekatsiri janta Jeroja-
reeki rotyaantakiri apanipaeni ñaanakowenantatsiri Jowaki rojampikowen-
takaanakiri irira. Eejatzi rotyaantakiri apanipaeni amitakotantatsiri
ñaanakowenantatsiri itsipatakari: tema rirotaki icharineeteni Rewiini. Ro-
jampitapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Iitaka pikaawoshitakotantariri Tajorentsi atziri? ¿Ninkamika? ¿Eerokama
Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyawitakarini?

²⁰ Ikantaperotawakirikya:

—Kaari naaka.

²¹ Rapiitakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Eerokama Iriiyashini?

—Kaarina.

—¿Eerokama riraga kamanantzirori iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini?

—Kaarina.

²² Rapiitakiri:

—¿Ninkamika? ¿Iitaka nokantapaeriri otyaantakinari? ¿Iitaka pantziri?

²³ Ikantawakiri:

—Naaka ikenkithatakotzini paeraniperoroña Iseyashi riraga
kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Rooma rojankinatziini:

“Iinja ipokae kaematsini, ikenkithatapiinte janta tekatsinta atziri ipanko,
ikante: ‘Pikenkithashireeyakya, paapatziyari Awinkatharite,
rowameethatantemiri. Rootaki ipokantyaari riyoteemiro
pijeekatyaari kameetha. Ipokantyaaripa’”.

²⁴ Irika pokaentsiri riraga ojampitantatsiri rirotaki warijeeyopaeni.*

²⁵ Ikantapaakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Kaarimima Rotyaantanewo Tajorentsi? ¿Kaarimima Iriiyashini?
¿Kaarimima riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini
ipokae? ¿Iitaka pikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga atziripaeni?

²⁶ Ikantawakiri:

—Tema naaka nokaawoshitakotantawakariri Tajorentsi apatziro iña.
Eenitatsi iroñaaka paashini shirampari kaari piyotzi eerokapaeni itsi-
patakae: tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁷ Rirotaki impae-
nari, tema rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotziri irira.
Tee noñaakoweenkaperota naari.

²⁸ Aritaki ikantapiinta riraga Jowa janta Wetaaniyakinta, intatsikeronta
Joriraaniki. Janta ikaawoshitakotapiintarinta Tajorentsi atziripaeni iñaaki.

Rapiitakiri riraga Jowa ikenkithatakotakiri Jesoshi

²⁹ Okitejitanaki raminanaki riraga Jowa iñaawakiri Jesoshi ipokapaaki.
Ikantziri atziripaenika:

* 1:24 Warijeeyo rirotaki jewatatsiri piyotapiintantsiki jorriiyopaeni.

—¡Pamine sha! Irikatapaaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Iwaero eejatzi rowishate Tajorentsi. Ikamawentee paata aaka maawaeni atziri, iñaaperotanteeri Ashitariri akameethatzi. Raapithateero aakapaeni oetarika kaari kameethatzi antziri. Oshiyantyaariri rowamagaetantyaariri owisha iñaaperotanteeri riraga Tajorentsi aaka maawaeni joriyo akameethatzi. ³⁰ Rirotaki irira nokenkithatakotakiri chapinki nokanantakariri: “Ranaakotakina impaetapaenani, rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotakiri irira. Tee noñaakoweenkata naari. Tekirani nokoñaatzini naaka, eenironi ijeeki irira itsipatakari Pawa Tajorentsi”. ³¹ Paerani tee niyowitarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta iroñaaka niyoperotziri. Eejatzi ikowaki riraga Tajorentsi riyoteri maawaeni ikaateeyinira nojoriiyotzinkarite. Rootaki nopokantakari naaka nokaawoshitakotawakiri maawaeni nojoriiyotzinkarite nookotantyaariri rirori.

³²⁻³³ Roojatzi ikanantanakari:

—Tee niyotawitarini naaka. Omaanta rotyaanantakinari riraga Tajorentsi, ikantakina: “Pikaawoshitapiintawakiri atziri iñaaki, piyoteeri maawaeni riroripaeni ikenkithashiryaakotena. Iinja piñaawakiro ayiitapaaki Noshire. Ninkarika ookantapaakyaari rirotaki riraga kithaatakotawakawori atziripaeni Noshire”. Ari impaetzi noñaawakiro oshawiinkapaaki Ishire Tajorentsi. Opoñaaka jenokinta, ookantapaakari Jesoshi. Oshiyawitapaakari jamomo.

³⁴ Kyaaryo noñaaperotakiro. Rootaki nokantakotantakariri: “Rirotaki Itomi Tajorentsi”.

Atziri ikamantakotziri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

³⁵ Okitejitanaki rapiitakiro ikatziya riraga Jowa jaga itsipatana naaka riwotaanewo apite. ³⁶ Raminakiri riraga Jesoshi ikatziyatziyawaetatya janta awotsiki. Ikantzi riraga Jowa:

—¡Sha! Pamineri irinta. Rirotaki Rowishate Tajorentsi; riraga Rotyaantanewo. Rotyaanantariri ikamawenteeyerini maawaeni atziri, rowawijaakotanteeri. Roshiyakari owisha rowamaapiintziri ñanakowenantatsiri iñaaperotanteeri Tajorentsi aakapaeni joriyo akameethatzi.

³⁷ Nokemantawakariri riraga Jowa naaka riyotanewo apite, rootaki noyaatantanakariri riraga Jesoshi. ³⁸ Ipithokashitakina irira iñaakina noyaatagirira. Ikantakina:

—¿litaka pikoyiri?

Nokantawakiri:

—Tekatsi. Iyotaantatsiri, ¿tsika pijeekika?

³⁹ Ikantawakina:

—Thame poyaatanakina noñaayemiro.

Roojatzi noyaatantanakariri rirori, noñaapaakiro pankotsi ashinentzi ijeekantari. Ari jenokitapaaki oorya. Noñaapaakiro pankotsi, nojeekimotapaakiri maawaeni kitejiri. ⁴⁰ Iwaero paashini areetapaenchari Antereeshi rirotaki rirentzi Shimo iiteeteri paata Peetero.†

⁴¹⁻⁴² Tsitenini oorya riyaaatanaki Antereeshi raminakiteri rirentzi. Iñaantapaakariri irira, ikantapaakiri:

—Noñaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi. Thame poyaatanakina, piñaapaeri.

—Jee, thame.

Ari rareetapaakari Jesoshiki. Raminawakiri, ikantawakiri:

† **1:40** Okantzi: “Tinja iiteetemi Sheejashi okantakotzi Peetero”. Tema akantziri aari apaanteki Sheejashi eejatzi Peetero: mapitatsiri. Sheejashi rootaki ñagaantsi ipaanteki ewereeyojatzi. Peetero rootaki ñagaantsi ipaanteki kireeshiyajatzi.

—Rooma eeroka Shimo, itomi Jonaashi. Iinja iiteetemi: Peetero.

⁴³⁻⁴⁴ Okitejitanaki riraga Jesoshi ikoyi ipiyanee ipankokinta janta paashiniki kipatsi. Oeta kipatsi Karireeya. Naakapaeni riyotaanewopaeni itsipatakina. Omaanta tekirani riyaaateni janta, riraga Peetero raminakitziri jaga riyompari Jiripi. Romiñaakiteri. Jiripi, Peetero eejatzi Antereeshi ipoñaaka Wetheeraki: itsipatawakaaka janta. Wetheera rootaki nampitsi jeekatsiri janta Karireeyaki. Raminakitziri, ari iñaakiri rirori, ikantziri:

—Thame pamineri Rotyaantanewo Tajorentsi.

—Jee, thame.

Iñaantawakari Jesoshi riraga Jiripi ikantawakiri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatantanakari. Ari jateeyanakini maawaeni.

⁴⁵ Ari yowapaakina maawaeni janta okaakini Kanaa, paashini nampitsi jeekatsiri Karireeyaki. Ari irira Jiripi riyaaatakizti ipankoki riyompari Nataneeri. Iñaapaakiri ikantapaakiri:

—Noñaakirikya riraganki, rojankinatakotzitarani paeraniperoroña Moeesehi. Eejatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi rojankinatzitakoe-yarini rirori. Rirotaki Jesoshi, itomini Josee najareetejatzi.

⁴⁶ Ikantawakiri:

—Tee ikameethatzi maawaeni najareetejatzi. ¿Kyaaryooperoma ikameethatzi rirori?

Rakanakiri Jiripi:

—Thame paminakiteri, piyotantyaariri ikameethatzirika.

Ari riyaaatanaki.

⁴⁷ Ari rokaakinteeyapaakarini riraga Jesoshi iñaawakiri ipokapaaki, ikantziri tsipatayitakaririni:

—Pamaineroña riraga Nataneeri. Rirotaki joriyyoopero kimiperotariri itakaantawori paerani Ishirayeerini: ikameethataki, tee riyotzi ramatawitantzi.

⁴⁸ Rojampitapaakiri Nataneeri, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikantakaka piyotantawakinari nokameethatzi?

Ikantawakiri:

—Noñaakimi janta pontsiritawo iyeera, tekira ikenkithatakaemi Jiripi.

⁴⁹ Rakapaakiri riraga Nataneeri:

—Tema eeroka Itomi Tajorentsi: pithotyaaikiro maawaeni, piyotayitzirini. Eerokataki jewawentziriri joriyyopaeni.

⁵⁰ Ikantawakiri:

—Pamine, inkaaganki nokantakimi: “Noñaakimi pontsiritawo iyeera”. ¿Rootakima paapatziyantakinari? Ari piñeena injja notajonkantaperotanaki osheki, impaetzikya paapatziyantaperotenari. ⁵¹ Kyaaryootaki iroka nokan-temiri. Aritaki piñaakiro injja jenokiperonta inthomaenta. Piñaakiri ronam-piripaeni Tajorentsi rayiitashitena ipiyaneero eejatzi. Ikanantari nopokan-tari jaka kipatsiki niyoperotakotakaeriri riraga Tajorentsi maawaeni atziri. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaataki jaka kipatsikika.

2

Ritanakawo Jesoshi itajonkantawori iña

¹⁻² Okaatzi nomaaki apite. Okitejitanaki aritaki ikimoshireeyini maawaeni kanaajatzi. Ojeeki nampitsi owaero Kanaa kipatsi owaero Karireeya. Ikimoshirewenteyakirini riroripaeni apaani shirampari

owakira rayirowa iina. Tema romiñaakiri oshekini atziri rakiyoteri.* Eenirowa ikaateeyinira kanaajatzi, eejatzi roori rinirowa Jesoshi, eejatzi notsipateeyakarini naaka, Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo, maawaeni. ³ Ari rowaeyakani maawaeni atziri eejatzi imiritaki awishoowaantsi oowa, rootaki iwyaaritayitarini joriiyopaeni rirori. Rooteentsi ithaatzimatero, rootaki okanantariri rowaga rinirowa Jesoshi:

—Tekatsi paashini awishoowaantsi oowa: ztema aritaki pimatakirowa pamitakoteri?

⁴ Ikantawakiro:

—Nana, ziiitaka pikanantanari? Tekiraata omonkaata notajonkante.

⁵ Omaanta okantziri roori onampirentsipaeni jaga:

—Pikemijantaperoterira oetarika romperatemiri.

⁶ Eenirowa jaga chomoo antawopero† okaatzi 6. Riwetsikaetziro mapi. Rootaki ojeekantari iñaawo ikiwantapiintari joriiyopaeni ikiwawakowentari Tajorentsi. Omaanta iroñaaka thaataka. ⁷ Ikantziri rirori maawaeni onampirentsi:

—Piyeekitero iñaawo chomookipaenira.

Ari riyeekiteeyakironi maawaeni. ⁸ Roojatzi ikanantanakari:

—Pikitero iroñaaka paakotanakiniri omperatzimiri, pimpaete paakotanakiniri maawaeni atziri.

Ari raakotanakiniri. ⁹ Ikemijantawakiro riraga omperatariri, tema opeyanaka awishoowaantsi oowa. Tee riyotzi omperatariri onampirentsi tsikarika opoñaaka iroka, omaanta riyotaki onampirentsi, iyeekitzirori chomookira iñaawo. Roojatzi riraga omperatantachari ikaemantakariri aatsiri iina. ¹⁰ Ikantziri:

—Tema rootaki itapiintari kameethari awishoowaantsi oowa aperi atziri. Aririka ashinkitawitanakyaani apokashitapaero majankaari. Aritaki okantari ameteyarini. Eerokaritya eeroka kempoyaakirori rowaga kameethari. Owakira iroñaaka pamakaantakiro.

Ari maawaeni rirori.

¹¹ Ari janta Kanaa jeekatsiri Karireeyaki, ritakawo Jesoshi itajonkantaki. Roñaagakinawo ishintsinka. Noñaakiri naaka eejatzi paashini riyotaanewo, roojatzi ameenantanakariri maawaeni.

¹² Roojatzi noerinkanteeyanakarini Kaperinawooki. Itsipatanakina Jesoshi naaka, rinirowa, rirentzipaeni, roojatzi paashinipaeni riyotaanewo. Ari nokaateeyanakinini maawaeni. Nomagaeyanakini janta apanipaeni siteniriki.

Iroñaaka nokantakoteri riraga Jesoshi roemishitowaeyakirini Tajorentsi-panko pimantatsiripaeni

¹³ Rootzimateentsi kitejiri nokimoshiryaantapiintari naakapaeni joriiyo owaero Kitejitatsiri rawijantariri ronampiri Tajorentsi. Nokenkithashiryaakotawo kitejiri paeraniperoroña rawijantakarini irira ipankokipaeni nochariniiteni janta Ejiipitoki.

Rootaki oshekini atziri itonkaantanakari Jerojareeki tonka, tonka, tonka, ipinkathatantariri riraga Tajorentsi. Ari itonkaanaki riraga Jesoshi janta. Nokaatanakiri paashinipaeni riyotaanewo noyaatanakiri. ¹⁴ Nokyaakaapaakiri Tajorentsi-pankoki noñaapaakiri janta pimantatsiri waaka, owisha, jamomo, maawaeni. Eejatzi ijeekaki jaga kaampiyayitziririni atziri iyorikitepaeni. ¹⁵ Ari iñaakiro riraga

* 2:1-2 Naakapaeni joriiyopaeni nametapiintawo iroka. Aririka atziri raye iina, ari romiñeeri oshekini atziri rakiyoteri. Ikimoshireeyakini maawaeni. † 2:6 Apani okaate yeekitatsini 80 ritero iñaawo.

Jesoshi shiwithapaeni riwetsikashitakiri pajamentotsi ipajatantyaariri waaka. Roojatzi romishitowanteeyakaririni owisha, waaka, maawaeni. Ipitamenkakotakiri imeejatekipaeni kaampiyayitziririni iyorikitepaeni, rojokitakiri iyorikite. ¹⁶Ikanteeyirini pimantatsiri jamomo:

—Pagaeyanakirini irika. Eero pipimantawaetzi jaka nopinkathatapi-intzirika Pawa.

¹⁷Roojatzi nokenkithashiryaaantanakawo rojankinatakotziteetakaririni irira Jesoshi paeraniperoroña Iwaperiteki Tajorentsi: “Naamaakotzitakari, Pawa, iroka Tajorentsi-pankoka; rootaki rowamaanteenari iinja”.

¹⁸Ikantanakiri jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Iitaka panantawori iroka? ¿Iitaka poñaayenari niyotantemiri eerokarika rotyaantzi irira Tajorentsi?

¹⁹Ikantawakiri:

—Pishekiroero iroka Tajorentsi-pankoka ari okaate 3 kitejiri napiiteero notznagaero. ²⁰Roojatzi ikijathatantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyo:

—Okaatzi oshekini ojarentsi riwetsikanteetakawori iroka Tajorentsi-pankoka. ¿Arima okaate 3 kitejiri piwetsikanteeyaawori eerori? Eerowa pimatziro.

²¹Ñaakiro, rirojatzi oshiyakaawentachari. Riroma rirotaki oshiyakaawentachari iwatha Tajorentsi-pankoka, rooma kijokiro royiri Ashitariri. ²²Ikamantakari, okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari. Roojatzi, aritaki nokenkithashireeyanakironi iroka oshiyakaawentachari. Eejatzi niyotanakiro okenkithatakotakirini paerani Iwaperite Tajorentsi monkaataka iroñaaka maawaeni okenkithatakotakiri.

²³Areetapaaka Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi nokimoshiryaaantari maawaeni naaka joriyoyatzi. Ijeekapaaki riraga Jesoshi Jerojareeki, osheki itajonkantayitapaakini. Inaayitakirini atziri, rootaki raapatziyeyantakaririni. ²⁴Omaanta riyotzi rirori iitaka ikenkithashiryaari maawaeni atziri, rootaki raamaantanakari: “Ragaetanakinakari”. ²⁵Riyotakiri riraga atziri iitaka ikenkithashireeyarini. Riyotashitaka, tekatsi kamanterini.

3

Ikenkithawaetakaakiri Jesoshi Nikoreemo

¹Eeniro shirampari jewatziriri joriyopaeni iwaero Nikoreemo. Rirotaki warijeeyo. ²Ikanta riraga Nikoreemo ipokashitakiri Jesoshi tsiteniriki, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyotakimi pipoñaaka Tajorentsi. Rootaki pipokantakari, piyoteeyapaenani. Eeromi itsipatzimimi Tajorentsi eeromi pitajonkantzimi. Rootaki nokowantari piyoteena naari.

³Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: riraga kaari apiitaachani ikoñaatee, eero reentsitetari Tajorentsi, eejatzi eero imatziri iñiiri irira, itsipatantyaariri jenokinta.

⁴Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—Aririka antyashiparitaki, ¿tsika akantyaaka apiiteero akoñaatanteeyaari? ¿Arima amateero apiyanero omotziki anironi apiitero akoñaatantapaeyaari?

⁵Ikantawakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: maawaeni kaari apiitaachani ikoñaatee eero reentsitetari Tajorentsi. Omaanta aririka rityaawo okoñaateri riniro eejatzi impaetzi apawo otzimiri Ishire Tajorentsi, aritaki

rashitakyaari riraga Tajorensi eejatzi raminakowiritantakiri. ⁶ Tsinani aririka oeyoyeeri otomi, ikimitari ashitariri, ikame. Eejatzi okimiwitaka Ishire Tajorensi, aririka otzimeri atziri ikimiyaaari Tajorensi, eero ikami, inta ikantyaani ijeeki itsipatyaari Tajorensi. ⁷ Aririka nokantemi: “Papiiteeya pikoñaatee”, eero pitzimaetyaashitanaka. ⁸ Tskarika okoyi otampyaataki tampyaa, pikemawakiro opoematapaaki, mooo. Omaanta tee piyotzi tsikarika okinapaaki eejatzi tee piyotzi tsikarika iyaate. Eejatzi ikimiwitawo maawaeni otzimantari Ishire Tajorensi.

⁹ Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—¿Oetaka poshiyakaawentanari?

¹⁰ Ikantawakiri:

—¿Kaarimima eerori iyotaayitziririni maawaeni ajorriyotzinkarite? ¿Itaka

kaari piyotantawakawo iroka nokantzimiri? ¹¹ Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: nokantakotziri iitarika niyotziri eejatzi noñaayitzirini omaanta tee paapatziyawo nokantayitawitzimirini. ¹² Iroñaaka nokenkithatakowitzimiro ifeetziri jaka kipatsikika, omaanta tee paapatziyawo. Aririka nokenkithatakotemiro oetarika ikoyiri riraga Tajorensi, zarima paapatziyakina? ¹³ Tekatsi atziri jatatsini jenokinta eejatzi ipiyee jaka kipatsikika ikantemi oetarika ikoyiri Tajorensi. Omaanta naaka nopoñaaka jenokinta nokoñaatapaaki kipatsikika. Aririka nokenkithatakotero jenokinta, niyotakiro oeta nokantziri. ¹⁴ Paeraniperoroña riyaatantakariki acharinitemi paerani janta tekatsinta atziri ipanko, ratsikayitawakirini oshekini maanki. Ikamayitakini osheki. Ari ikantakiri riraga Tajorensi Moeeseeshini: “Piwetsikeri oshiyaarini maanki powatzikakotero inchanpankeki. Raminayiterinirika atziripaeni ari retsiyatakotanee, eero ikami”. Aritaki imatakiri Moeseeshini. Retsiyatakotantariri osheki atziri. Ikimiwitaka ikantana riraga Tajorensi: “Rowamagaetemi eerori rowamayemi atziri, rowatzikakotemi inchanpankeki. ¹⁵ Pikamawenteru atziri powawijaakotero maawaeni aapatziyemini”.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga Nikoreemo. Ithonkapaakiro ikenkithatakaakiri.

¹⁶ Inintashireperotanteeroña riraga Tajorensi aakapaeni maawaeni atziri kipatsikika, rootaki rotyaanantakariri Itomi rapintzite jaka kipatsikika. Ninkarika aapatziyeyaaririni rirori, eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta ikanteetatyeeyaani ijeeki jenokinta itsipatapaeyaari Tajorensi. ¹⁷ Tee ro rotyaanantariri Tajorensi riraga Itomi jaka rowashironkae aakapaeni atziri, inta rotyaanantakaariri rowawijaakotee. ¹⁸ Eero ikantakowenteeyirini Pawa Tajorensi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta ikantakowenteeyakaririni rirori maawaeni kaari aapatziyaarini, rootaki rowashironkaantyaariri iinja.

¹⁹ Ro rowashironkaantyaariri theenkaeyiririni riraga Jesoshi. Omaanta Irira ipokaki rirori riyotaanteeri aaka tsikarika ikantari riraga Tajorensi eejatzi riyotaanteeri ajeeki kameetha. Noshiyakaawentemiri: okimiwitaka ikitejitakotakiri atziri jaka kipatsiki tema ifaakiro maawaeni oetarika ranteeyirini. Omaanta riraga kaari aapatziyari rantapiinteeyironi kaari kameethatatsi, tee ikoyiro riyotero iroka riyotaawitakariri; inta okimiwita inintaperotziro tsiteniriki irirapaeni. Tee ikoyi ijeeki kitejiriki, ikantzi: “Ifeeterokari riraga Tajorensi antziri aaka, rowashironkaanteerokari”.

²⁰ Maawaeni antzitori kaari kameethatatsi ikijakiri Jesoshi. Tee ikoyi ipokashiteri: riyotaki roñaawontzitziririki kaari kameethatatsi rantziri, rootaki kaari ipokashitantari raapatziyantaariri. ²¹ Omaanta antzirori kyaaryooperotatsiri, rirotaki pokashitziriri riraga Jesoshi. Roñaagayitzirini kameethatatsiri rantziri. Riroma rirotaki Tajorensi antakayiriri

kameethatayitatsirini, rootaki kaari ipashiwenanta rirori ipokashitziri. Kimiwitaka ijeekaki kitejiriki imatziro ifiiri maawaeni atziri eejatzi Tajorentsi.

Jowa riraga kaawoshitakotantatsiri rapiitziro ikantakotziri Jesoshi

²² Inja riyataakaanakina riraga Jesoshi Joreeyaki. Nojeekapaaki janta, nokaawoshitakotantapaakari Tajorentsi atziri. ²³ Eejatzi riraga Jowa ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi atziri jaga Aenookira okaakintawo Jariimi; tema oshekitapaaki ifiira jaga. Riyaatashitanakiri oshekini atziri ikaawoshitakotawakiniri riraga Tajorentsi. ²⁴⁻²⁵ Tekiraata romonkyagaetziri riraga Jowa. Riyotaanewopaeni rashi ipiyawaantetakari paashini joriyoy. Ro ipiyapiyawaantetawakagaeyani, ikantzi tsika akanteeyanakyaanika akiteshiretanteeyaarini. ²⁶ Roojatzi riroripaeni ipokashitantapaakariri riraga Jowa ikantapaakiri:

—Iyotaanari, ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi riraganki pitsipatariranki chapinki jantakirona Joriraaniki. Riraganki pikantakotakiri riro-taki Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki riyatashitanakariri maawaeni atziri, tema ifiira rookanakae aaka. ¿litakakya?

²⁷ Ikantawakiri:

—Tekatsi amatashiteeyani aaka apaniroeni, inta Tajorentsi jenokijatzi matakagaeroni maawaeni kameethatatsiri. ²⁸ Pikemakina eerokapaeni nokantakimi chapinki: “Kaarina naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Omaanta rotyaantakina riraga Tajorentsi neewatanakiri rirori”. ²⁹ Noshiyakaawentemiro. Iriira owakira aatsiri iina, aaperotzirori. Ikimoshirewentakiro iina. Rootaki riraga isheninkathoripaeni ikimoshirewenantyaariri. Ifiira nokimiwitari riraga kimoshirewentziriri aatsiri iina. ³⁰ Kyaaryo chapinki osheki atziri ipokashitapiintana ikemakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi; omaanta ifiira rookanakina, riyatashitakiri ipinkathaperotziri rirori. Naaka tee: eero ifiira ipinkathatanaana. ³¹ Riragakya poñaachari jenokinta reewaperowenteeyirini maawaeni. Naaka kipatsijatzi, nomonkaateeyarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsikika, tee apinkathariteeyini ikimitaaga rirori. Tema apatziro akenkithawaetakotashitawo iroka ifiira aayitziro jaja kipatsikika. ³² Omaanta riraga poñaachari jenokinta ikamantakotziro oetarikapaeni ifiira aayitziro eejatzi ikemayitziro janta. Omaanta tekatsi osheki aapatziyaperotawakyaawoni ikantakiri. ³³ Omaanta maawaeni aapatziyawakawori okaatzi ikantziri riyotzi kyaaryooperotaki maawaeni ikantziri Tajorentsi. ³⁴ Riro-taki Tajorentsi otyaantziriri riraga Jesoshi, ifiira riyotaantapaakiro iyenkithari. Riraga Tajorentsi tee ifiira aawo Ishire, inta ikithatziakari Itomi Ishireki. ³⁵ Riraga Pawa jenokijatzi inintaperotziri Itomi, eejatzi rotyaantakaeri reewaperowenteeyeeni aakapaeni maawaeni atziri. ³⁶ Maawaeni aapatziyariri Itomi Tajorentsi ikanteetatyeeyani rañe jenokinta. Omaanta eero riyatzi jenokinta riraga kaari aapatziyariri rirori, tema ikanteetatyeeyani ikijantyaari Tajorentsi.

4

Rookaneero Jesoshi Joreeya

¹⁻³ Riraga warijeeyopaeni ikemakotakiri Jesoshi. Ikanteeyirini atziri:

—Riraga Jesoshi ranaakotziri Jowa riyotaantzi. Osheki raapatziyakaakari atziri riroripaeni, osheki ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi.

Omaanta tee ikaawoshitakotari Tajorentsi riraga Jesoshi inta naakapaeni riyotaanewo kaawoshiteenchari. Riyotaki Awinkatharite ikemakotakiri

riraga warijeeyopaeni oetarika rantziri. Rootaki rookakaantanaanawori Joreeya ipiyakaantanaanari Karireeyaki.

Ikenkithataakaikiro Jesoshi jamaaryajato

⁴⁻⁵ Ikinakaanaana Jesoshi Jamaaryaki naakapaeni. Rareetakaapaentana okaakini nampitsi iifachari Shikaari. Rootaki iipatsiteni Jaakoowoni paer-niperoroña: iroka ipakiriri itomini Joseeni. ⁶ Eenitatsi jaga iyyakotanewo iñaa Jakoowoni. Makotapaaki riraga Jesoshi, rooma nopoñaaka maawaeni inteena. Ijeekimotashitapaakawo okaakini roori imakoryaantapaaka. Tema tsiteniityaapaaki oorya. ⁷⁻⁸ Notsipatakari naaka paashinipaeni riyotaanewo niyaatapaentzi jaga nampitsiki namanantapaentzi nowanawo. Roojatzi opokantapaaka tsinani jamaaryajato okitaatzi iñaa. Ikantawakiro rirori:

—Pipakotena nomiri.

⁹ Okantziri:

—¿Kaarimima joriiyo? ¿litaka pikowakotantanari iñaa? Naaka jamaaryajato.

Tema tee raakameethateeyirini joriiyopaeni jamaaryajatzii. Rootaki okanantakariri: “¿litaka pikowakotantanari iñaa?”

¹⁰ Ikantawakiro riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika ikowakaakimiri riraga Tajorentsi nomatemiri. Eejatzi tee piyotzi naari ninkarika. Nokantakimi: “Pipakotena nomiri”. Omaanta piyotakinarikami naari, pikantakinami eerori: “Eerokakya pipenaata nomiri”. Roojatzi nopashitantemirorimi iñaa owañaantatsiri.

¹¹ Okantakiri:

—Tekatsi pikitaatantyaari. Inthomaeperonta ojeeki iñaa kiteyaaperotatsiri. ¿Ninka payenirika iroka iñaa owañaantatsiri? ¹² ¿Panaakotakirika achariniiteni riraga Jakoowoni kiyashitzirori iroka iyyakotanewoni? Imiritzirini iñaa imiriteeyironi maawaeni rirori itomipaeni eejatzi maawaeni ipira. Roojatzi iroñaaka nomiriteeyirini naaka. Okameethataki iñaa: ¿pikenkithashiryaka pipena iñaa anaakotzirorini iroka okameethatzi?

¹³ Ikantawakiro:

—Ninkarika miriteeyirorini iroka iñaa ari rapiitero maawaeni ikemaero imiri. ¹⁴ Omaanta ninkarika miritakironi iñaa nopiriri naaka, ero rapiitziro imiritee. Rowaga iñaa noperiri okimita iyowaatapaakitzi ishireki, rootaki owañaakiriri. Ikantyaani ijeekimotapaakina.

¹⁵ Okemakiri. Tee iyotzi ikantakotziro roori Ishire Tajorentsi. Okenkithashireeya ikantakotziro iñaa. Okantakiri:

—Pipenawokya iroñaaka iroka iñaa pikantakinari, eerokya nomiritantanaa. Ero natsipetaatawo nopokaate jaka nokitaatane iñaa.

¹⁶ Ikantanakiro rirori:

—Pityaawo piyaate pikaemakitenari piimi.

¹⁷ Okantawakiri:

—Tekatsi noemi.

Ikantanakiro:

—Kyaaryootaki pikantakinari: “Tekatsi noemi”. ¹⁸ Ikaataki piimi paawitakari apawakooni. Irira pitsipatashitari iroñaaka kaari piimi. Kyaaryo pikantakina.

¹⁹ Okantawakiri:

—Kyaaryo eerokakya kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi: apaani iroñaaka nojampitemi. ²⁰ Jaka tonkaariki ipinkathapiinteyirini riraga Tajorentsi maawaeni nochariniitenipaeni. Eerokapaeni joriiyopaeni pikantzi kameetha apinkathateri Jerojareeki. ¿Oetaka kameethatatsiri?

²¹ Ikantawakiro:

—Pikemijantero iroka nokantemiri iroñaaka. Paata eero pikenkithashiriro tsikarika pipinkathateri riraga Tajorentsi. Atsipetashita akenkithashiryaashitawa tsikarika apinkathateri inta okameethaperotzi akenkithashireeri ninka apinkathateri. ²² Eerokapaeni jamaaryajatzii tee piyotziri irira pipinkathawitari. Naakapaeni joriyyo, niyotziri naaka ninka naapatziyeeyarini. Riraga owawijaakotantatsini rirotaki joriyyotatsini paata. ²³ Monkaatapaaka pipinkathaperoteri riraga Pawa: pikoyirika, ari amitakoeyemini maawaeni Ishire Tajorentsi, iyoteemiro kyaaryooperotatsiri. Rootaki ikoyiri Tajorentsi. ²⁴ Tekatsi iwatha riraga Pawa Tajorentsi. Riraga kowatsiri raapatziyaari irira, okameethatzi ikemijantaperotero Ishire okaatzi iyotayeeriri kyaaryootatsiri.

²⁵ Okantanakiri:

—Niyotaki ipokae Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga iiteetziri Kirishito. Rareetapaakaerika riyotakaapaakae oetarikapaeni.

²⁶ Ikantawakiro:

—Naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

²⁷ Rootaki ikantakirori riraga Jesoshi rowaga tsinani. Roojatzi naaka, nokaatakiri paashinipaeni riyotaanewo nareetapaa. Noñaapaakiri. Omaanta tee nojampitapaeri: “¿litaka pikantzirori tsinani? ¿litaka pikenkithatakaantawori?” Naminashitapaakari.

²⁸ Naminashitapaakari, ookanakiro oowitzite opiyanaka onampiki. Okan-tapaakiri onampiweri:

—Thame poyaatanakina maawaeni. ²⁹ Noñaayemiri shirampari kan-takinari maawaeni oetarika nantayitzirini. Riromachee Rotyaantanewo Tajorentsi.

Ikemijanantawori okaatzi okantakiri, ³⁰ roojatzi royaatantanakawo maawaeni raminakiteri riraga Jesoshi.

³¹ Rootaki tekira opiya roori iyyakotanewoki, nokantawitanakari Jesoshi:

—Iyotaanari, poya.

³² Ikantawakina:

—Eenitatsi nowari nashi naari kaari piyotzi eeroka.

³³ Roojatzi nokantawakaantanaka:

—¿Ramaetakinirima rowanawo?

³⁴ Ikantanakina:

—Nantziniri otyaantakinari ikowakaakinari okimitzimotakina nowaka, oshintsitakaakina eejatzi iweshiryaakaakina. ³⁵ Rooma pikantawakaawita eerokapaeni tekira omonkaata 4 kashiri ari agaeyantyaaworini opiyotapiintaga, pankirentsi. Piitashiwitaka aririka pareetakya janta Karireeyaki roojatzi piyoteeri atziri oetarika ikantziriri Tajorentsi. Omaanta nokantemi: Okimiwita arineri oshekini atziri pokatsini jaka. ¿Piñaakiri? Kithaatawori kitamaari. Ikoyiri maawaeni riyoteri Tajorentsi. Piyotaantyaariri oetarika ikoyiri rirori raapatziyantaariri. ³⁶ Aririka piyotaakiri atziri roojatzikya raapatziyari riraga Tajorentsi, ari nokimoshiryaakayemi. Okimiwita aririka powiiteniri piwaatorote ipinatemi. Piyotaashitari eejatzi ikemijantana roojatzi eero ikami inta ikanteetapaatyeeyaani ijeeki jenokinta Tajorentsi. Rootaki iinja maawaeni rityaawo yotaakotziri Tajorentsi eejatzi maawaeni impaetatsiri riyotaakotanakiri rirori apiyowentyaari riraga Tajorentsi akimoshireeyantyarini, maawaeni. ³⁷ Kyaaryootaki iroka ikantapiinteetziri: “Irira pankitakirori eero rowiitziro inta paashini owiiteroni”. ³⁸ Notyaanteeyemini piyotagaeyeririni atziri oetarika

ranteri reentsitetanteeyakaririni riraga Tajorentsi. Naari eejatzi paashinipaeni atziri niyotaakiri eechonkiini, iroñaaka thame pithonkaeri piyoteeri eeroka. ³⁹ Aririka okantakotapaakiri riraga Jesoshi rowaga tsinani, raapatziyanakari oshekini onampiweri. Tema okantziri: “Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini”. Rootaki royaatantawori jaga. Rareetanteeyakaririni maawaeni.

⁴⁰ Ipokashitantakari ikantapaakiri:

—Pijee kimotanakinaata.

Ari ijeekakaanakina apite kitejiri janta, ⁴¹ nokenkithatakaanakiri irirapaeni Jesoshi eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Raapatziyaperotanakari osheki riraga shikaarijatzi. ⁴² Ikanteeyakironi riraga shikaarijatzi rowaga tsinani:

—Naapatziyakawo eechonkiini pikantakinari omaanta iroñaakakya nokemaperotakiri irira Jesoshi, rootaki niyoteeyantakarini kyaaryokya oetarika pikantakinari. Rirotaki Owawijaakotantatsiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki riraga aapatziyariri. Rirotaki irinta Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴³ Ari apite imaaki Jesoshi janta. Okitejitanaki tee ikoyi ikijanakiri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rootaki riyaatantanakari. Ipiyane iipatsiteki Karireeyaki. Noyaatanakiri naakapaeni riyotaanewo. ⁴⁴ Riyaatantari omaanta riyotzi tee raapatziyaperotari osheki atziri janta. Rirotaki Jesoshi kantapiintatsiri: “Tee raapatziyari atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iipatsiteki inta itheenkaapiintziri inampijatzzi”.

⁴⁵ Omaanta aririka nareetapaeya maawaeni naakapaeni Karireeyaki, raakameethatawakiri riraga Jesoshi maawaeni karireeyajatzzi. Riyaatakitzi oshekini irirapaeni chapinki janta Jerojareeki, ikimoshireeyini maawaeni. Aritaki janta iñaayitakironi rantziri Jesoshi. Rootaki iroñaaka raakameethatantakariri maawaeni.

Jesoshi retsiyatakotziri itomi jewatatsiri

⁴⁶ Rapiitakiro riyaataneer riraga Jesoshi Kanaaki: rowaga karireeyawero. Janta chapinki ipeyakiro iña awishoowaantsi oowa.

Eeniro ijeeki Kaperinawooki jewatatsiri, imantsiyataki itomi.

⁴⁷ Ikemakotawakiri riraga Jesoshi poñaachari Joreeyaki, areetapaa Karireeyaki. Ari riyaatashitanakiri, ikantapaakiri:

—Rooteentsi ikame notyomi. Thame petsiyatakotakitenari.

⁴⁸ Ikantakiri riraga Jesoshi atziripaeni:

—Eerorika notajonkantayitzini, ¿arima paapatziyeeyakinani? Aritaki pikanteeyarini eeroka, pitheenkaeyanani.

⁴⁹ Rapiitziri ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharitel! ¡Intsipaeete, pipoke nopankoki! ¡Ikamikari notyomi!

⁵⁰ Ikantawakiri:

—Pipiyee iroñaaka. Eero ikami pitomi, aritaki retsiyatakotee.

Ikemijantaperotanakiri piyanaa. ⁵¹ Niyanki awotsi itonkiyotawakari ronampiripaeni, ikantapaakiri:

—Etsiyatakotee pitomi.

⁵² Roojatzi rojampitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Tsika ikaatakika oorya retsiyatakotantakari?

Ikantakiri:

—Chapinki, itziroryaanaki oorya, aritaki awijanaki ijaawamerikitzi.

⁵³ Ikenkithashiryaanakiro aritaki ikaataki oorya ikanantakariri Jesoshi: “Eero ikami pitomi”. Rootaki rameenantanakariri Jesoshi. Eejatzi ikimiyakani riraga isheninka maawaeni, rameentakari rirori. ⁵⁴ Iroñaaka apite itajonkantaki riraga Jesoshi janta Karireeyaki ipoñaanakanta Joreeyaki.

5

Retsiyatakotziri mantsiyatzinkari janta inkaareki

¹ Iroñaaka monkaatapaaka paashini kitejiri nokimoshiryaantanaari maawaeni joriyopaeni. Tema ipiyotakiri oshekyaantzi atziri janta Jerojareeki, ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Eejatzi itonkaanaki riraga Jesoshi janta tonka, tonka.

² Eenitatsi oshiiirikota riwetsikaetziro mapi inkinagaakitakiro maawaeni pankotsi janta rowakinta Jerojareekinta. Eejatzi eenitatsi ashitakontsipaeni. Apaani owaero ipaanteki ewereeyo, rashitako owisha. Ari inthomaenta oshiiirikota okaakini rashitako owisha eenitatsi inkaare iitachari Wetheshita. Eejatzi eenitatsi janta kaapa apawakooni. ³ Rootaki janta romaryaanteeyarini mantsiyari osheki. Ipiyoteeyanira mantsiyaperotatsiripaeni: riraga kaari kokichaatsi, kijopookitsiri, matharitonki, maawaeni. Royeeyironi iñaa omaemañaatya.

⁴ Aririka omaemañaatya iñaa nokantapiintzi naakapaeni joriyo: “Ipokapaaki inkaareki ronampiri Tajorentsi, imaemañaatakaakawo iña, chomok, chomok. Roojatzi ninkarika ityaawoni itsitsiyaatantyaawo ari retsiyatakotee”.

Ari oshekini mantsiyatzinkari janta royeeyeroni omaemañaatya iña. ⁵ Eenitatsi jaga shirampari okaatzi 38 rowawijaakiri rojarentsite imantsiyataki. ⁶ Ari ikatziyatziyawaetashita riraga Jesoshi janta iñaapaakiri irira mantsiyatzinkari romaryaaka. Riyotakotapaakiri aritaki okaataki rojarentsite osheki imaryaaka jaka. Ikantziri:

—¿Pikoyi petsiyatakotee?

⁷ Ikantawakiri:

—Jee. Omaanta tekatsi tsitsiyakayenani aririka omaemañaatya iña. Naaka tee nomatziro notsitsiye apaniroeni: tema rootaki ranaakotantanari paashini, itakawori itsitsiyaki rirori.

⁸ Ikantapaakiri:

—Pipiriintee, paaneero pishitashi, piyaate pipankoki.

⁹ Roojatzi etsiyatakotanaki. Ipiriintanaa raaneero ishitashi ipankoki.

Rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari naakapaeni maawaeni joriyo. ¹⁰ Rootaki ikanteeyantakaririni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni okaatzi iñaakiri rirori:

—Rootaki iroñaaka kitejitatsiri amakoryaantapiintari. Tee oshineta aaneero iroñaaka ashitashi. ¿litaka paantanakawori pashi?

¹¹ Ikantawakiri:

—Riraga etsiyatakotakaanari rirotaki kantanari: “Paaneero pishitashi, piyaatee pipankoki”.

¹² Roojatzi ikanantanakari:

—¿Ninka kankakimirika iroka?

¹³ Tee riyotzi rirori ninkarika etsiyatakotziriri. Eenitatsi jaga osheki atziri, ipeyimotanakari riraga Jesoshi. ¹⁴ Iinja irira Jesoshi raminaminatakiri riraga etsiyatakotziriri, eejatzi iñaakiri janta Tajorentsiipankoki. Ikantziri:

—Ñaakiro. Eeroka etsiyatakoteemi. Eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi. Apiitaneemikari pimantsiyate, pikamaekari.

—Jee. Aritaki.

¹⁵ Roojatzi riyaatantanaka shirampari. Ikantapaakiri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Rirotaki etsiyatakotakaakinari Jesoshi.

¹⁶ Rootaki ikijantanakariri irirapaeni jewatatsiripaeni joriyo riraga Jesoshi. Ikowantakari rowamagaeterimi rirori tema retsiyatakotantakari

kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari maawaeni naaka joriyopaeni. Ari ikantziri piyotawentari:

—¿litaka pikanantari kitejitatsiriki amakoryaantapiintari?

¹⁷ Rootaki ikantawakiriri:

—Roojatzi ikantani Pawa rantziro kameethatsiri. Eejatzi nokimitari naaka. ¿litaka nopakaantyaaworikya nantziro kameethatsiri kitejitatsiri amakoryaantapiintari?

¹⁸ Eekiro riyaatatzi ikowaperotziroña rowamaeriroña riraga Jesoshi. Tee apatziro iñaakiri ranantashitawo kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari; inta eejatzi ikemakiri riraga Jesoshi ikantzi: “Pawa nashi rirotaki Tajorentsi”. Roojatzi ikanantanaka riroripaeni jewatatsiri joriyopaeni:

—litajorentsitashitaka, tee ikameethatzi.

¹⁹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tee nantashitawo naaka apaniroeni inta nomonkaatikiro oetarika noñaakotziriri rantziri Pawa. ²⁰ Irira inintaperotana naaka Itomi riyotaakinawo maawaeni nantziri. Iinja imatakayena nanaakotero nantakiniririka shiramparika, tema nota-jonkaperotantyaariri oetarikapaeni, rootaki potsikanaperotantanakinari osheki. ²¹ Rooma ipiriinteeri Pawa kaminkari rowañaakiri. Eejatzi nokimityaari naaka, nowañaanakiri ninkarika nokowakaari. ²² Eero ikantakowentziri Pawa atziri ikameethatzirika, eero: inta rootaki rotyaanantakinari naaka nokantakowenantaariri. ²³ Ikwakiri Pawa maawaeni atziri iñaakowenkateri rirori. Eejatzi ikowakaakina iñaaperotena naari maawaeni atziri nokameethaperotzi. Riraga kaari ñaaperotanaa naaka nokameethatzika, tee iñaaperotziri Pawa rirori ikameethatzi. Tema rirotaki Pawa otyaantakinari. ²⁴ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Maawaeni kemirori nokantziri, aririka raapatziyakaari otyaantanari, aritaki ikantyaani ijeekantakyaari janta jenokinta notsipatyari naaka. Eero ikantakowentziri Pawa. Ikamawitakya, omaanta ari rapiiteeya rañaagae. ²⁵ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Iroñaaka riraga kaari aapatziyari ikemaeyawaeroni noñaani: tema naaka Itomi Tajorentsi. Ikanteetatyeyyaani rañaagayeni maawaeni aapatziyawori noñaani. Aritakikya iroñaaka omonkaatakya raapatziyeyantenanari. ²⁶ Irira Pawa ashi royo rañi eejatzi rowañaakiri atziri. Naaka nomonkaatakari. Ikwakaakinari naaka ashi noyiro nañi eejatzi nowañaakiri atziri. ²⁷ Tema nopoñaaka jenokinta natziritapaaki jaka kipatsikika. Ro rotyaanantanari nokantakowenteri maawaeni atziri ikameethatzirika. ²⁸ Eero potsikanatana. Iinja ikemaeyenani maawaeni riraga kaminkari okaatzi nokantziri. ²⁹ Aritaki ipiriintanakiri antzirori kameethatsiri, rañeeyanakini ijeeki jenokinta ijeekira Tajorentsi. Eejatzi riraga eekiro riyaatatyee antzirori kaari kameethatatsi ipiriintawitanakyaapa omaanta ikantakowenantaariripa riraga Tajorentsi maawaeni: rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁰ Tekatsi nokantya nantashityaawo. Nokantakowenantaaririka atziri ikameethatakirika nomonkaatikiro ikantanari Pawa. Kyaaryoopero nokantakowenantariri. Tee nantashitawo oetarika nokoyiri naari inta nanteniri Pawa otyaantakinari ikowakaakinari irira.

³¹ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka naaka kantakotachanimi apaniroeni, pikantemi: “Tee kyaaryoopero ikantzi”. ³² Omaanta eenitatsi paashini kantakotanari, riraga Pawa. Niyotzi kyaaryootaki ikantakotanari irira. ³³ Omaanta eerokapaeni, potyaantayitakirini riraga Jowa, pojampitakaantakiri. Eejatzi

irira ari ikantakoperotakiro kyaaryooperotatsiri, ikantakimi: “Rirotaki Jesoshi Owawijaakotantatsiri, rirotaki Itomi Tajorentsi”.³⁴ Tekatsi okantya ikamantakotena atziri: “Ikameethatzi Jesoshi”, omaanta nokowaki eeroka pawijakote, rootaki nokanantzimirori iroka.³⁵ Riraga Jowa roshiyawitari ootamentotsi amorekaperotatsiri. Piñaawakiri okoñeetyaapaaki rashi: rooma osheki riyotakaakimi. Pikimoshirewentawitawakari eechonkiini.³⁶ Eenitatsi eejatzi paashini riyotakaakimiri, rowaga anaakotziriri Jowa, piyoperotantenari. Iroñaaka nothotyaaeneniri Pawa otyaantakinari maawaeni okaatzi ikantakinari. Oetarika nantayitzirini naari, iyotakaakimiri rotyaantakina Pawa.³⁷ Eejatzi ikamantakotakina naaka Pawa riraga otyaantakinari. Omaanta tee pikemijantaneentziri oetarika ikantziri, eejatzi tee piñaaneentziri tsika ikantari.³⁸ Eejatzi tee paapatziyana naaka Rotyaantanewo, rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori.³⁹ Piñaanapiintawitakawo Iwaperite Tajorentsi, rootaki pikenkithashiryaaantari pawijakotantari, pikantatyeeyaani pañaanaki. Omaanta rootaki roori kantakotanari naaka.⁴⁰ Omaanta tee pikoyi pameentena naaka nowañaantemiri.⁴¹ Omawitakya pikantashita piñaaperotana, tee pameentana.⁴² Niyotzimi naaka, tee pinintaperotziri Tajorentsi pajankanekira.⁴³ Rotyaantana Pawa, rootaki nopokantakari. Omaanta tee piñaaperotana eerokapaeni. Aririka ipokashitemi paashini atziri kaari rotyaantanewo Pawa, iñaaperota apaniroeni, rirotakikya piñaaperotawakirikya.⁴⁴ Eejatzi eeroka ñaaperotawakaachari. Aritaki pikantari. Omaanta tee pikoyi iñaaperotemi rapintzite Tajorentsi pikameethatantyaari. ¿Tsika pikantyaaka paapatziyaperotantyaariri eeroka? Eero pimatziro.⁴⁵ Eero pikenkithashiryaaashita naaka thawetakotemini Pawaki: “Eniro, Pawa, irikapaeni rantziro kaari kameethatatsi”. Eenitatsi paashini thawetakotemini: rirotaki riraga Moeseeshini, ikanteri irira Pawa: “Tee raapatziyawo irokapaeni rowaga pojankinatakaakinari”. ¿Piitakaa ari rowawijaakoteemi? Eerowa.⁴⁶ Arimi paapatziyaperotyaarimi riraga Moeseeshini, ari paapatziyaperotakinami naari. Tema rojankinatakotzitikina rirori paerani.⁴⁷ Niyotakimi tee paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi. ¿Arima paapatziyakyaawo nokantzimiri naari? Eerowa.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni.

6

Roshekyaaikiro paa eejatzi mereto roshekyaaiki

1 Paashini kitejiri riraga Jesoshi imontyaakaanakinawo inkaare naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Noetziro inkaare Karireeya naakapaeni joriyyo. Omaanta iitziro Teweeryashi riraga paashinijatzitatsiri atziri. 2 Imontyaakaanakinawo inkaare, royaataakiri oshekyaanzi atziri. Iñaakotantakariri maawaeni itajonkantziri. Itajonkawentakiri mantsiyatzinkari. 3 Itonkaakaanakina tonkaariki. Ijeekakaapaakina janta. 4 Rooteentsi omonkaatya Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi. Rootaki nokimoshiryaaantanakyaari naakapaeni joriyyo. 5 Ijeekakaapaakina riraga Jesoshi, raminanaki. Iñaawakiri oshekini atziri pokashitakiriri. Ikantziri Jiripi:

—¿Tsika amananteeka rowayityaarini atziripaeni?

6 Ro ikantashitantariri, ikowaki iñaantyaari riraga Jiripi. Omaanta riyotaki oetarika ranteri. 7 Ari ikantawakiri:

—Taanitya. Aririka amanantawityaawo oshekini, aririka ikaate 200 tenaaryo, tekira omonkaata owanawontsi royaari atziripaeni. Itasheni. Aaka tekatsi osheki koriki. Eero amatziro amanantziro osheki owanawontsi.

⁸ Ari eenitatsi janta paashini riyotaanewo, riraga Antereeshi. Rirotaki rirentzi Peetero. Ikantziri rirori:

⁹ Iyotaanari, eenitatsi jaka apaani ewankari ipaani apawakooni. Eenitatsi eejatzi mereto apite. Omaanta notheenkakiri: eero riyomaatari, eenitatsi oshekini atziri.*

¹⁰ Eenitatsi jaga oshekini katawomashi, roojatzi ikanantawakari riraga Jesoshi:

—Aritaki poejeekaeyerini maawaeni atziri katawomashikira. Ikaataki 5.000 shirampari jeekaeyeentsirini. Eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni ijeekaeyini: maawaeni. ¹¹ Roojatzi raantakawo rirori paa eejatzi raantakari mereto. Roojatzi raminanaki jenokinta ikantziri Ashifariri:

—Ariwee, Pawa, eenitatsi nowanawo.

Ari ikagaakiro paa eejatzi ikagaakiri mereto, ipakiri riyotaanewopaeni, eekiro rowawijeeniri maawaeni atziri ijeekira. Rowaeyani atziripaeni maawaeni ikoyiri. ¹² Ikemaeyantapaakarini maawaeni ikantana riraga Jesoshi naakapaeni riyotaanewo:

—Pagaatero maawaeni tzmagaantapaentsiri, tee nokoyi eewanatyaaawo.

¹³ Ikemaeyakawoni iroka paa apawakooni. Nagaatziro tzmagaantapaentsiri. Notetakiro kantzirikipaeni: niyeekitakiro okaatzi 12.

¹⁴ Iñeeyakirini itajonkakiro paa, roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Riroperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi akemakotziri, aamagaeyarini paerani.

¹⁵ Riyotawakiri Jesoshi ipokashiiyerinimi owaeyeencharini raanakirimi iiterimi jawawanantatsini. Roojatzi ipeyapithatantanakari. Riyaatanaki riraga Jesoshi tonkaariki apaniroeni.

Riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare

¹⁶⁻¹⁷ Itziroriimatanaki oorya noerinkaeyanakani naaka maawaeni riyotaanewo inkaareki, noyeri riraga Jesoshi janta. Tsitenitapaaki, omaanta tekira ipoki. Roojatzi notetantanaka pitotsiki nomontyaantyaawori intatsikeronta janta Kaperinawooki. ¹⁸ Opokapaaki antawo tanyaa moo, moo, omaemañaata inkaare, rootaki amantapaakawori antawo otamakaari. ¹⁹ Aritaki nokomakomatakiro niyanki. Inteena kipatsi, aamaashitya ari okaatzi 5 kiroometero aririkapa 6 nareetantakyaari. Eekiro nokomaeyawitakani. Roojatzi noñaantawakari riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare; rokaakintapaakina. Tee itsitsiyi: kimiwitapaaka rootaki ranashitantapaakari kipatsi. Nothaawaperotanaki maawaeni.

²⁰ Omaanta ikantapaakina irira:

—Naakataki, eero pithaawantana.

²¹ Roojatzi nokimoshiretantanaa naawakiri notetawakiri pitotsiki. Intsi-paete naatakoeyapaakani othapyaakiini janta niyaatenta.

Rirotaki Jesoshi oshiyawori owanawontsi añaakaakiriri aapatziyariri

²² Okitejitanaki riraga atziripaeni eeniro ijeekanaki intatsikeronta inkaare raminaminawitanakari Jesoshi. Ikantawakaaka:

—¿Tsika ijeekika riraga Jesoshi? Chapinki rotetaa pitotsiki riyotaanewopaeni riyaatanaki. Tee rotetaka riraga Jesoshi. Kaari paashini pitotsi. ¿Tsikarika ijeekiki rirori?

* ⁶ Jorriyojatzirirawa paa maawaeni kitejiri okimitaaganki aari owawo kaniri.

²³ Iroñaaka rareetawitapaaka oshekini teweeryashijatzi, ikinakotapaaki ipitoki. Raatakoeyapaakani okaakini nowawaeteeyakaninta paa chapinki. Ikowawitapaakari ikantzi:

—¿Tsikama Jesoshi? ¿Tsikama riyotaanewo?

²⁴ Tee iñeeyapaerini; eejatzi naakapaeni, tee iñeeyapaanani. Roojatzi rote-tantanaa atziri ipitokipaeni riyaaakotanaki Kaperinawooki, ikowanteeyapaakaririni riraga Jesoshi.

²⁵ Aritaki iñeeyapaakirini. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari, naminamineeyakimini. ¿Tsika pikantaka pareetantapaari jaka?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Iitarikya pikowantanari? Kyaaryootaki iroka nokantemiri: tee ro pikowantana pipinkathatena, inta pikowantana nowakayemi kimitaka nantakiri chapinki. ²⁷ Iroka oyaarika ari othonkanakya. Eero patsipewentashitawo, inta naaka patsipewentaperoty; naaka materoni nowañaaperotemi rootaki pañaaperotantapaakyaarini janta jenokinta pikantyaani. Nopoñaaka jenokinta, rotyaantakina Pawa jaka kipatsikika, natziritapaaki rootaki nowañeeyantakimirini.

²⁸ Rojampitakiri:

—¿Tsikama nokantyaaka nanantyaawori ikowakaakinari Tajorentsi?

²⁹ Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyenani naaka Rotyaantanewo: rootaki ikowakaemiri Pawa.

³⁰ Roojatzi rojampiteeyantanaarini, ikantaneeri:

—¿Oetaka poñaayenari naapatziyantemiri? Aririka noñaakimi pitajonkante, aritaki niyotaki kyaaryoopero pikantakinari. ³¹ Paeraniperoroña riraga achariniitenipaeni rowaeyakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ipaetakiri rowanawo rowaeyantaworini. Opoñaaka jenokinta”. Tema riro Moeseeshini paeyakiririni, rootaki riyoteeyantakyaarini achariniitenipaeni paerani okameethatzi royaateri maawaeni.

³² Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki nokantemiri. Tee riro Moeseeshini piriri rowaeyarini poñeenchari jenokinta, inta riraga Pawa pawitakariri. Iroñaaka ikowawita ipemi paashini powaeyaari kameethaperotatsiri, poñaachari jenokinta.

³³ Rowaga paa poñaachari Tajorentsi jenokinta rootaki owañiiriri maawaeni atziri.

³⁴ Rootaki ikantakiri Jesoshi. Rirotaki kantakotacha apaniroeni. Omaanta tee ikemaperotziri atziri. Ikantziri:

—Aritaki pikanta, Nowinkatharite, pikantyaani pipapiintenawo rowaga noyaari pikantakotakinari.

³⁵ Ikantawakiri rirori:

—Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. Naaka oshiyawori paa owañaantatsiri. Naaka owañaakiriri atziri. Aririka poyaatanakina eero ayimi pitashe eejatzi paapatziyanarika eero pimiritane. ³⁶ Aritaki nokanteeyawitakimini. Piñeeyawitakinani notajonkantzi omaanta tekira paapatziyana. ³⁷ Ikantanari riraga Pawa: “Pikempoyeeyinarini maawaeni ameentakinari”. Riyoteeyakirini ipokashiteeyanakinani raapatziyan-teeyanakinari. Riraga pokashitapaenani, eero noepiyawakiri. ³⁸ Tee ro nayiitantapaari nanantyaawori nokowashitari naari, inta nantero ikowakaakinari otyaantakinari. Rootaki nayiitantapaakari. ³⁹ Irintapaeni nokempoyaakiniri irira Pawa, eero nopeyakotzi apaani. Nopiriinteeyirini

irirapaeni iwatha omonkaantapaeya kitejiri othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaanari riraga Pawa otyaantakinari. ⁴⁰ Maawaeni atziri ñeenani aririka raapatziyena, ari ikanteetatyeyyaani ijeekimotakiri Tajorentsi jenokinta. Nopiriinteyerini iinja, othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaakinari Pawa otyaantakinari.

⁴¹ Roojatzi ikiñaanikowenantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Tema ikemakiri ikantaki: “Naaka oshiyawori owanawontsi, poñaachari jenokinta”, rootaki ikiñaanikowenantanakariri. ⁴² Ikanteeyini:

—Ayotziri rirori. Tema rirotaki Jesoshi, itomi Josee. Ayotziri iriri, rirotaki Joseni. Eejatzi ayotziro riniro. ¿Iitaka ikanantari: “Nopoñaaka jenokinta”? Ikantashitaka.

⁴³ Riyotzi riraga Jesoshi oetarika ikantawakaakari. Ikantziri:

—Eero pikiñaanikowentana. ⁴⁴ Eeromi ikoyimi Pawa otyaantakinari, tekatsi pokashitenanimi raapatziyantenaarimi. Omaanta riraga aapatziyanari rirotaki nopiriintaneeri iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakowenantaariri maawaeni atziri. ⁴⁵ Rojankinatakotzitariki paeraniperoroña kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi: “Tajorentsi riyotagaeyakirini maawaeni”. Maawaeni aapatziyakawori ikantziri rirori, riyotawakirorika, aritaki rameentakina nowawijaakotantyaariri. ⁴⁶ Nopoñaaka jenokinta, rootaki noñaantariri Pawa. Tekatsi paashini ñeerini. ⁴⁷ Kyaaryootaki iroka nokantemiri, riraga aapatziyanari ikantyaani ijeeki iroñaaka eejatzi iinja jenokinta janta Tajorentsi.

⁴⁸ Iroka ikanteeyirini eejatzi:

—Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri. Kyaaryo naaka owañeerini rirori. ⁴⁹ Rañaawitanaka pichariniitenipaeni paeraniperoroña rowaeyawitakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Omaanta ari ikamaki janta. ⁵⁰ Omaanta naaka tee nokimitawo iroka. Tee nomatziri noshinetziri aapatziyanari riyaaete paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁵¹ Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri, nopoñaaka jenokinta. Ninkarika oyaawoni iroka owanawontsi ikanteetatyeyyaani rañagaeyeeni jenokinta. Noperi maawaeni jeekatsiri kipatsikika rañeeyantyaarini: tema rootaki nowatha.

⁵² Roojatzi ikantawakaeyantanakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Ikanteeyini:

—Tee nokemaperotziri. ¿Tsika ikantyaaka ipanteerori Jesoshi iwatha aari owantyaawori?

⁵³ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, rooma nopoñaaka jenokinta, natziri-tapaaki jaka. Eerorika powawo nowatha, eejatzi eerorika piriro niraa eero pañi. Jee, noshiyakaawentemi nowatha eejatzi niraa. Kyaaryo nokantzimi eejatzi, eerorika paapatziyawo nokamawenteriri atziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi, eero pikantani pijeeki jenokinta. ⁵⁴ Maawaeni oyaawoni nowatha, eejatzi ireroni niraa, ikanteetatyeyyaani rañee omaanta eerorika pikenkithashiryaakotana nokamawentakimi eejatzi eerorika pikowakaana nowawijaakotemi eero nopiriintzimi iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakotantyaariri maawaeni atziri. ⁵⁵ Nowatha rootaki owanawontsihero. Niraa rootaki imiritaperotziri. ⁵⁶ Ninkarika oyaawoni nowatha eejatzi miriteroni niraa roojatzi ikantya, kijokiro rowana. Eejatzi nokimitya naaka, kijokiro noyeri. ⁵⁷ Añaatsiri rirotaki Pawa otyaantakinari: rirotaki owañaakinari naari. Eejatzi ikimiteeyyaani rirori oyaawoni nowatha, nowañeeyerini maawaeni. ⁵⁸ Rootaki iroka owanawontsi ayiitapaentsiri

jenokinta. Tee okimitawo rowaga rowaeyarini achariniiteni paeraniperoroña. Irira ikamaki okaankiityeenta. Intakya nowañoakiri maawaeni aapatziyanari. Riraga oyaawoni owanawontsika nokantakimiri ikanteetateyeyaani rañagaeyeni rirori jenokinta.

⁵⁹ Aritaki riyotagaeyakiririni Jesoshi piyotapiintaantsiki rashi joriyopaeni, janta Kaperinawooki. Tema osheki roshiyakaawentakaero iwatha eejatzi riraa.

Ikantakotakiro tsika ikantyaani ijeekantyaari atziri

⁶⁰ Oshekini kemaeyawitawakaworini riyotagaeyawitakaririni, roojatzi ikanantanaka:

—Opomeentsitzimotakae antero iroka ikantakaerika aaka, eero amatziro aapatziyawo.

⁶¹ Riyotashitaka riraga Jesoshi ikijimawaetakiri riraga iyotagaeyawitakaririni. Ikantanakiri:

—¿Teerika okameethatzimotzimi iroka nokantakimirika? ⁶² Paerani nopoñaaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeeyawakinani nopiyanee jenokinta. ¿Roojatzi iitaka pikenkithashireeyantarini?

Ikantziro iroka ikenkithashiryaakotziri ikame, ipiriintanee, eejatzi ipiye Iririki.

⁶³ Ishire Tajorentsi rootaki owañagaeyeririni maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta. Eero ijeekaeyini maawaeni atziri. Iroka nokamantakimiri oshiyawitawo Ishire Tajorentsi: aririka paapatziyaawo, ari owañaakimi jenokinta. ⁶⁴ Niyotakoeyimini: eenitatsi pikaateeyinika kaari aapatziyana.

Paerani riyotzitari riraga Jesoshi ninka kaari aapatziyaarini. Eejatzi riyotzitakari aakaanterini iinja. ⁶⁵ Eekiro riyaatatzi ikantanakiri:

—Niyotaki tee paapatziyeyanani maawaeni, rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Eeromi ikowakaerimi Pawa, tekatsi materoni pokashitenanimi naaka”.

⁶⁶ Rootaki rookantanakariri osheki riraga aapatziyaaririmi. Aripaete tee royaateeyaneerini. ⁶⁷ Roojatzi riraga Jesoshi ikanteeyanakinani 12 riyotaanewo:

—¿Arima pookaeyanakinani eeroka eejatzi?

⁶⁸ Rakanakiri Peetero:

—Nowinkatharite, eerorika noyaatzimi eeroka, ¿ninkakya noyaatanakirika? Ikantyaani rañeeyanagini jenokinta maawaeni aapatziyeyakaworini pikantakirika. ⁶⁹ Naapatziyeyimini, niyoteeyanakimini; eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi, pikameethaperotaki.

⁷⁰ Ikantanakiri:

—Rooma eeroka niyoyagaeyakimini. Pikaatzi jaka 12, omaanta apaani pikaatzika, rirotaki oyaatziriri iwinkatharite kamaari.

⁷¹ Ikenkithatakotakiri Joorashi karyootejatzi, itomi riraga Shimo. Eeniro itsipatawitana maawaeni. Omaanta rirotaki aakaanterini riraga Jesoshi iinja.

7

Iroka ikantayitziririni karireeyajatzi eejatzi jerojareejatzi

¹ Roojatzi ikinakinatakaanakina riraga Jesoshi Karireeyaki. Ikowawita riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rowamaerimi, rootaki kaari ikowantari rirori riyaae Joreeyaki. ² Rooteentsi napiitero nokimoshireeyantyaarini

naaka joriyopaeni. Rooteentsi maawaeni atziri riyaaate Jerojareeki riwet-sikaeyeroni pankoshintsi ijeeekantyaari 7 kitejiri, ikenkithashireeyantyaaworini ikineeyanagini ichariniitenipaeni paerani janta tekatsinta atziri ipanko. ³Rirentzipaeni riraga Jesoshi ikantziri:

—Piyaaate iroñaaka Joreeyaki. Poñaagapaeri piyotaanewopaeni janta oetarika pantziri. Tema pitajonkawenteeri osheki atziri. ⁴Pikowakirika riyoteeyemini maawaeni atziripaeni pikinakinayitanakini ifeeyantemirini. Eero pimaniro oetarika pantayiterini. Aririka pitajonkantayiteni, poñaayaari maawaeni atziri.

⁵Tee raapatziyari rirentzipaeni rirori, ⁶rootaki ikanantakariri rirori:

—Tekiraata omonkaatya kitejiri niyaatakaantyaariri osheki atziri janta Jerojareeki. Omaanta eerokapaeni piyaate oetarika kitejiri pikoyiri. ⁷Tekatsi ikantya maawaeni atziri ikijemi eeroka, pikimiyarini. Inta naaka roonakina osheki. Nokananteeyakaririni: “Tee okameethatzi iroka pantayitzirini”, rootaki ikijantanakinari. ⁸Pitonkagaeyanakiniita eeroka Jerojareeki. Tekiraata niyaatziita, tekira omonkaatya kitejiri nonkaakaantyaariri osheki atziri.

⁹Aritaki ikantawakiri. Ari ijeeekanaki Kareeyaki. ¹⁰Omaanta rirentzipaeni rirotaiki jateentsiri Joreeyaki, itonkaanaki tonka, tonka. Ikimoshire-tapaaki. Rimpaetanaki riraga Jesoshi itonkaakaanakina. Omaanta tee roñaagantapaeroña: tee ikoyi iñaayitawakirini oshekini atziri. ¹¹Janta Jerojareeki ikanta riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni raminaminawitakari riraga Jesoshi. Ikowantawitakari rayerimi. Ikanteeyini:

—¿Tsika riraganki Jesoshi?

¹²Piyoteenchari janta ikamantawakaaka rirori. Apaanipaeni ikantzi:

—Rirotaki kameethari.

Apaanipaeni paashini ikantzi:

—Tee ikameethatzi, irira osheki ramatawitziri atziri.

¹³Omaanta ithaawantakari atziripaeni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni, rootaki imanakotantakawori ikantakotziriri rirori.

Riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki

¹⁴Tee roñaagantapaeroña riraga Jesoshi, imaaki 3. Okitejitanaki itonkaanaki irira Tajorentsipankoki. Riyotaantapaaki. ¹⁵Rotsikanatakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rirori. Ikantawakaaka:

—Tee ayotaatziiri aaka. ¿litaka riyotantayitaworini oetarikapaeni?

¹⁶Ikantawakiri:

—Tee naaka yotashitawori iroka niyotaakimirika, inta riyotakaanawo riraga otyaantakinari. ¹⁷Pikowaperoterika panteniri ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, aritaki piyotanakiro. Piyotanaki rotyaantanarika rirori. Piyotanaki noñaawaetashitarika. ¹⁸Ikowantari ikimoshiryaaashitakaakari atziri riraga ñaawaetashitachari, ikantakotziro okaatzira ikoyiri. Aririka itheeyashita, ikowanakiri riraga atziri ikantakoteri: “Kameetharini irika ñaawaetashitachari”. Omaanta eenitatsirika kantakaanantatsiri ikowanakiri otyaantziriri ikantakoteri: “Kameetharini otyaantakiriri”. Tema riyotaantaki kyaaryooperotatsiri, tee itheeyashita. ¹⁹Rooma rootaki ikantzimiri Moeseeshini paeraniperoroña: “Iroka pantayiterini. Rootaki ikowanakiri Tajorentsi”. Omaanta tekatsi jaka mataperoteroni iroka ikantakimiri. ¿litariya pajaryaantanari naaka powamaena?

²⁰Ikantawakiri maawaeni piyoteenchari:

—Ikyaantashitakimi kamaari. ¿Ninka ajareemini rowamaemi?

²¹Aritaki ikemiri riraga Jesoshi omaanta tee ikantawakiri. Inta ikantziri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Eerokapaeni pikoyi powamaena. Apaani notajonkantaki saawaroki, rootaki pikowantari powamaena. ²² Omaanta ikantakimiri riraga Moeeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi: “Pitotonateri pitomi aririka ikaatakotapaaki 8 kitejiri”. Omaantakya kaari Moeseeshini kantaperotatsini, intakya riraga ichariniiteni paerani. Rootaki iroñaaka pitotonantantantari pitomi pithowapiinta eejatzi saawaroki rowaga kitejitatsiri amakoryaantari. ²³ Pitotonantantapiintawo kitejitatsiri amakoryaantapiintari, pimonkaantawori rojankinatzi Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi. Rootaki kitejitatsiri amakoryaantapiintari netsiyatokatantari riraga shirampari. Omaanta eekiro piyaatatzi pikijashitayana. ¿litarikya? ²⁴ Aririka paminapooteri pisheninka, eero pikantashita: “Kameetharini irinta. Riraga paashini pikante tee ikameethatzi”. Pityaari piyoperoteri, roojatzikya piyotanaki oetarika pikenkithatakoteriri. Eejatzi okimitya pikenkithashiryaaeperoero nokantzimiri piyoperotantenari.

Ipoñaaka Rotyaantanewo Tajorentsi jenoki

²⁵ Roojatzi ikanantawakaaka jerojareejatzi apanipaeni:

—¿Kaarima irika ikowaetziri rowamagaeteri? ²⁶ Pamineri iroñaaka, riyotaantayitzini jaka tee imaniro. Tekatsi kanterini: “Pimaerite”. ¿Raamaatyarima maawaeni jewatatsiri riyoperotaki irika Rotyaantanewo Tajorentsi? ²⁷ Omaanta ayotakotakiri aaka tsikarika ipoñaaka irika Jesoshi. Iriira karireeyajati. Ipokaperotapaerika riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, tekatsi yotakoterini tsikarika ipoña rirori. ¿Paamaakama irinta rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi?

²⁸ Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi Tajorentsi pankoki, ikantzi:

—¿Pikenkithashireeya piyotenami? ¿Piyotzima tsikarika nopoñaakari? Tee piyoperotzi. Tee nopokashita, eenitatsi otyaantakinari: riroperotatsiri. Kaari piyotziri eeroka, ²⁹ inta naaka niyotziri naari. Riraga otyaantakinari rirotaki nopoñimotanakari jenokinta.

³⁰ Roojatzi ikowantaperotawitakari rayerimi. Omaanta tekatsi ayerini. Tekiraata omonkaatya raanteetyaariri.

Rooteentsi riyaaete Jesoshi

³¹ Osheki piyotantyaariri raapatziyakari. Ikantayitzini:

—¿Aririka ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ranaakotapaeri riraganki itajonkantapae? Eerowee.

³² Riraga warijeeyopaeni ikemaeyawakirini atziri ikenkithatakotakiri riraga Jesoshi. Ari maawaeni ikijanakiri. Rootaki irirapaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri rotyaanantakariri waariryapaeni raantaayaririmi. ³³ Rootaki ikanantanakariri riraga Jesoshi atziri:

—Iroñaaka notsipatanakimi. Rooteentsi nopiyanee otyaantakinarikinta.

³⁴ Pikowakowawitakitenarika omaanta eero piñaana. Tsikarika nojeeki eero pimatziro piyaate eerori.

³⁵⁻³⁶ Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Iitaka ikanantari? ¿Tsikama riyaaeteka irika shirampari eero añaari? ¿Tsikama riyaaeteka kaari amatantyaawo aate aaka? Arima riyaaete riraga atziri jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsiki. ¿Arima riyotaapaeri atziri janta?

Ikashiyakari rotyaanteniri roori Ishire Tajorentsi

³⁷ Rowaga riweyaantakawo kitejiri niweshiryaaawenteeyantyaaririni Tajorentsi rootaki kameethaperotatsiri kitejiri. Ishitowantapaakari oorya maawaeni naaka nopiyotantakari janta Tajorentsi pankoki, nopinkathatanantari riraga Tajorentsi, eejatzi nokimoshireperotaki. Tema ikatziyashita

riraga Jesoshi janta. Romapokashitanakawo itacheronkawaantetanaki, ikantanaki:

—¿Maawaeni ninkarika miritatsiri ishireki ipokashitenaata imiritapaeta!
³⁸ Ari otzimantakyaari rajankaneki aapatziyanari iña owañaantatsiri oshiwantapaakyaari. Rootaki okantakotziri Iwaperite Tajorensi iroka iña nokantakimirika imiritapaeta.

³⁹ Ro roshiyakaawentakiri iñaatatsiri rowaga Ishire Tajorensi, rootaki iinja kithatakayaarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta teki-raata ijenokanaa riraga Jesoshi rootaki tekira opokashitantari roori Ishire Tajorensi aapatziyariri.

⁴⁰ Eenitatsi oshekini piyoteeyencharini jaga ikemawakiri ikantakiriri rirori, roojatzi ikanantanaka apaanipaeni:

—Riroperotaki irika kamanantziroorini iñaani Tajorensi aamaantakariri maawaeni.

⁴¹ Paashini kantayitatsirini:

—Rirotaki Rotyaantanewo Tajorensi.

Paashini kantatsiri:

—¿Arima ipoñeeyani riraga Rotyaantanewo Tajorensi Karireeyaki? Tee-wee. ⁴² Rooma okantzi Iwaperite Tajorensi: “Rotyaantanewo Tajorensi rirotaki icharineeteni Iraviirini. Ipoñaakya Weriki, janta ijeekawitani irira paerani”.

⁴³ Roojatzi ipiyapiyawaantetakotantakariri maawaeni riraga Jesoshi.

⁴⁴ Eenitatsi apaanipaeni kowawiteenchari ragaerimi, omaanta tee imatziro.

⁴⁵ Ipiyeeyanakani maawaeni waariryaapaeni. Rareeteeyapaakarini riraga jewatatsiripaeni ñanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni. Ikantawakiri:

—¿litakajaga kaari pamantanari jaka? Nokantawitzimi inkaaganki: “Pamakinari”.

⁴⁶ Rakapaakiri:

—Kameetha iñaawaetzi irinta shiramparinta. Kameetha riyotaantzi, tekatsi paashini kimityaarini. Tee ikantziro oetarika kaari kameethatatsi.

⁴⁷ Ikantawakiri:

—Ramatawitashitakimi eerokapaeni eejatzi. ⁴⁸ ¿Naapatziyakari naaka-paeni jewatatsiri? Kaari naapatziyari. ¿Raapatziyakaririka warijeeyopaeni? Kaari. ⁴⁹ Omaanta irintapaeni atzirinta tee riyojeempiyaawo Iwaperite Tajorensi. Tee okameethatzi iñaaperotziri riraganki. Rowashironkaeri Tajorensi maawaeni irinta iinja.

⁵⁰ Eenitatsi jaga Nikoreemo, pokashitakiriri riraga Jesoshi chapinki tsiteniriki. Itsipatawakaeya iwarijeeyotzinkarite, ikantanakiri:

⁵¹ “¿Pikantakotashitari: ‘Tee ikameethatzi Jesoshi?’” Eeromi okantakae rojankinarini Moeseeshi okameethatzi ityaawo akemijanteri ikantakiri, eejatzi okameethatzi ityaawo ayotero kameetha oetarika rantakiri.

⁵² Ikantawakiri:

—Tema eeroka eejatzi pikimiwitari karireeyajatziri riraga kaari iyotziriri. Paminaminayiteroni Iwaperite Tajorensi piyotantyaari tee ipoña Karireeyaki riraga Rotyaantanewo Tajorensi.

⁵³ Roojatzi riyaatanee maawaeni ipankokipaeni.

8

¹ Omaanta irira Jesoshi riyataakaanakina tonkaariki, iitachari Oriiwomashi. Ari nomaaki janta. ² Okitejitzimataki ipiyakaapaakina Tajorentsi-pankoki. Oshekyaanzi atziri riyataashitanakiri. Ijeekapaaki riraga Jesoshi, riyotaantapaariri. ³ Ramaeyapaakinirini apaani tsinani ifeetakiro oshirontakari shirampari kaari oemi. Riraga amirori rirotaki iyotaantziro-ripaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi warijeeyopaeni. Rojatekakiro niyanki.

⁴ Ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, ifeetakiro tsinanika oshirontakari shirampari kaari oemi.

⁵ Paerani rojankinatzi Moeseeshi okameethatzi rompojaneteeyaawo mapi tsinani oshirontakari kaari oemi. ¿Tsika pikantzika eerori?

⁶ Ifaanawitani, ikowaeyawitani ikompitakayaarimi, rootaki ikananteeyawitaririni. Omaanta apatziro roeyotanaka Jesoshi, rojankinatantanakawo rakoempeki kipatsiki. ⁷ Rapiitawitanakari riroripaeni:

—¿Itaka pikantziri?

Ikatzianaka irira. Ikantawakiri:

—Eenitatsirika pikaatzika iroñaaka kaari antziro kaari kameethatzi, rityaawo rompojero mapiki, ari roojatzi pompojero maawaeni.

⁸ Rapiitziro roeyotanaka, eejatzi rojankinataneek kipatsiki. ⁹ Omaanta ikemantawori iroka, maawaeni thawetakotziri riyataanee. Ritanaawo riraga aatayiteencharini, rimpaetanaki riraga maawaeni ewankaripaeni riyataanee. Roojatzi ijeekanaki riraga Jesoshi, eejatzi roori tsinani, roojatzi okatziya jaga. Eejatzi nojeekanaki naakapaeni riyotanewo eejatzi paashini atziri. ¹⁰ Ikatziyanaa riraga Jesoshi. Tekatsi ifaaki thawetakotziri, inta eenitatsi tsinani. Ikantziro:

—¿Tsika iroñaaka riraganki thawetakotakimiriranki? ¿Tekatsima thawetakotemironi pantziri?

¹¹ Okantanakiri roori:

—Tee noñaawaeri, nowinkatharite, jateeyaneeni.

Roojatzi ikanantawakawo:

—Eejatzi naari, ero nokantakowentzimi pantakiri. Piyaataneek iroñaaka, ero papiitziro panteero kaari kameethatzi.

Tajorentsi rirotaki kantakotziri Jesoshi

¹² Impaetzi rapiitantawori ifaanataneeri Jesoshi atziri ikantanakiri:

—Naaka oshiyaworiranki ootamentotsiranki koñeetyaakayeroni maawaeni kipatsipaeni. Tema niyoperotakotziri riraga Pawa Tajorentsi eejatzi niyoperotakotzimiro tsika ikanta. Eejatzi nokantakotzimiro oetaka kyaaryooperotatsiri. Ninkarika aapatziyakinari ero rantapiintziro kaari kameethatzi, tema kimitakotaka ijeekaki kitejiriki ikimitaaga riraga Tajorentsi.

¹³ Roojatzi ikanantanakari warijeeyopaeni:

—Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni. Nokemimi omaanta tee nomatziro naapatziyemi, eerorika tekatsi apite ikantana. Tema tee niyotzi kyaaryooperorika okaatzi pikantziri.

¹⁴ Ikantawakiri:

—Jee, naaka kantakotacha. Omaanta kyaaryooperotaki nokantakiri. Ro okameethatantakari niyotzi naaka tsikarika nopoñaakari. Eejatzi niyotzi tsika niyaatee. Omaanta eeroka tee piyotzi tsikarika nopoñaanakari. Eejatzi tee piyotzi tsikarika niyaatee. ¹⁵ Pikimitakiri oshekini paashini atziri. Tee piyotana omaanta pikantakowentashitakina maawaeni. Pikenkithashiryashita: “Irika shirampari ikimita maawaeni paashini shirampari”. Omaanta naaka tee nokantakowentzimi iroñaaka. ¹⁶ Omaanta

nokantakowentemimi pikameethatzirika iroñaaka, kyaaryootaki nokantakowentemimi. Niyotakimi; eejatzi kijokiro royena Pawa riraga otyaantakinari, riyotakimi eejatzi. Nokaataki apite niyoperoeyemini. ¹⁷ Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi rowaga piñaanatapiintziri: “Apiterika ikaate kantakoterini atziri ari ayoperotanaki kyaaryooperotaki ikanteri”. ¹⁸ Ari nokantakota naaka, eejatzi ikantakotana Pawa riraga otyaantakinari; apite nokanta.

¹⁹ Ikantanakiri riraga warijeeyo:

—¿Tsika iroñaaka piri?

Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee piyotana. Tee piyotziri Pawa eejatzi. Aririka piyotakinami eeroka, piyotakirimi riraga Pawa eejatzi.

²⁰ Rootaki ikantakiriri maawaeni Jesoshi janta Tajorentsiipankoki. Ijeekanaki okaakini janta ipapiintzirinta Tajorentsi koriki. Ikowawitaka riraga warijeeyopaeni ragaaterimi riraga Jesoshi omaanta tekira omonkaata ikamantyaari maawaeni ikowakaakiriri Ashitariri, rootaki kaari imatanteetari ragaeteri.

²¹ Eekiro riyaatatzi riraga Jesoshi ikantanaki:

—Rootzimanteensi niyaatee. Pikowakowawitanakinami maawaeni piñaanakinami omaanta eero piñaana. Eero pimatziro piyaate niyaateenta naari. Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²² Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—Pikenkithashireeya ishinetatya. Pikemakiriroña ikanantari: “Rooteensi niyaatee, eero pimatziro piyaate niyaateenta naari”.

²³ Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eeroka jeekatsiri kipatsikika omaanta naaka nopoñaaka jenokinta. Jaka kipatsikika rootaki pijeekantari eerokapaeni. Tee nojeekaperotzi naaka kipatsikika. ²⁴ Rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya”. Eerorika paapatziyawo nokantakimiri, aritaki piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵ Rojampitakiri, ikantakiri:

—¿Ninkamika?

Ikantawakiri:

—Tema nokantaperowitakimi. ²⁶ Eenitatsi osheki nokantemirimi; eenitatsi eejatzi pantayitzirini nokantakowentemirimi. Omaanta riroperotaki otyaantakinari, eenitatsi ikantakinari irira: rootaki iroka nokamanteriri atziripaeni.

²⁷ Tee riyotziri riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rirootaki ikenkithatakotakiri Ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi. ²⁸ Roojatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Aririka powatzikakotakina paata koroshiki, aritaki piyotanakina eerokapaeni. Piyotena nopoñaanaka jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi ari piyotanakina tekatsi nantawitya naari. Nokantziri iroka riyotaakinari Pawa otyaantakinari, ²⁹ kijokiro rowanakina rirori. Tema nantziniri naari oetarika ikowakaakinari irira, rootaki kaari rookantana.

³⁰ Eeniro ikanteeyakiririni iroka, ari osheki atziri raapatziyimawitakari.

³¹ Roojatzi Jesoshi ikanantanakari riroripaeni:

—Aririka paapatziyaperotanakyaawo nokantzimiri, tema eeroka niy-otaanewopaeni. ³² Aritaki piyotakoperotanakina naaka riraga kyaaryooperotatsiri. Rootaki nookakaakowenantakimiri. Eero omperateeteemi paashini.

³³ Ikantawakiri riroripaeni:

—Naaka icharineetenipaeni Awaraamani. Tekatsi omperatenani paerani roojatzi iroñaaka. ¿Litakajaga pikanantanari: “Pookakaakowenantakinari”?

³⁴ Rakakiri rirori:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri. Eenitatsi omperatariri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Rowaga kaari kameethatatsi rantapiintziri, oshiyawitari omperatariri. ³⁵ Riraga omperarentsi eero ikantani ijeekaperote ipankoki omperatariri. Omaantakya riraga itomi ashitawori ipanko ikantani ijeekaperote irira. ³⁶ Naaka Itomi Tajorentsi. Aririka nookakaakowentakimi, eero rapiiteemi romperateemi. ³⁷ Niyoperotakimi maawaeni, eerokatawitaka icharineetenipaeni Awaraamani. Omaanta tee paapatziyawo nokantzimiri. Rootaki pajaryaantanari powamaena. ³⁸ Naaka nokamantzimiro okaatzi ikantakinari Pawa nashi eejatzi roñaagakinawo janta notsipatarinta. Omaanta eeroka ikantzimi pirintakari pashi rootaki pantapiintziri eerokapaeni okaatzi ikowakaakimiri.

³⁹ Ikantawakiri:

—Naakapaeni joriiyopero, naaka icharineetenipaeni Awaraamani.

Ikantziri riraga Jesoshi:

—Kaari. Eerokami maawaenimi icharineeteniperopaenimi Awaraamani aritaki pikimitanakyaarimi. Raapatziyanani paerani rirori, picharineetenitakyaarinimi, pikimityaarimi eeroripaeni, paapatziyakinami. ⁴⁰ Naaka kantawitawori kyaaryootatsiri nokemiri Tajorentsi. Omaanta pajareeyanani powamaena. Tee pikimitani riraga Awaraamani, tee. Ikimoshiryaantakari rirori raapatziyakawo oetaka ikantziri riraga Tajorentsi. ⁴¹ Omaanta pantapiintziro eeroka rantziri piriperotari.

Roojatzi ikanantanakari irirapaeni:

—¿Paashinika ashitanari? Apaani nirintari naakapaeni. Rirotaiki Tajorentsi.

⁴² Ikantakiri riraga Jesoshi maawaeni:

—Rirorikami pirintyaarimi Tajorentsi aritaki pinintaperotakinami naaka. Tee nopokashita; aritaki nopoñaakari riroriki, rirotaki otyaantakinari. ⁴³ ¿Litaka kaari piyotantawakawori nokantzimiri? Tema tee pikoyi paapatziyawo okaatzi nokantzimiri, rootaki kaari pimatantawo paapatziyawo. ⁴⁴ Rirotaki Jatanaashi pirintakari eerokapaeni. Rootaki pikowantakari pantapiintziniri ikowakayimiri. Owamaantatsirini paerani: irira rirotaki oñaagantzirori rowamaantzi. Tee ikenkithashireeyawo kyaaryootayitatsirini, rootaki kaari ikameethatanta. Theyechari irira, rootaki itheeyantayitaarini atziri. ⁴⁵ Omaanta naaka nokamantawitakimiro kyaaryooperotatsiri, omaanta tee paapatziyana; tema poyaatatziiri riraga Jatanaashi. ⁴⁶ ¿Eenitatsi jaka ñaakinari naari nantziro kaari kameethatatsi? Teewee. Rooma okameethatakirika nokantakimiri, ¿litaka kaari paapatziyantana? ⁴⁷ Maawaeni itomintari Tajorentsi, rirotaki aapatziyawori ikantziri. Tee itomintzimi eerokapaeni. Rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori.

⁴⁸ Roojatzi ikantawakiri riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—Kyaaryootaki nokantakimiri. Eerokataki jamaaryajatzí, eejatzí ithawirentsitakaashitakimi kamaari.

⁴⁹Ikantawakiri rirori:

—Tee nothawirentsítzi: nopinkathatziri Pawa. Omaanta eeroka tee pipinkathatana; pitheenkakina eeroka. ⁵⁰Tee nokowashita iñaaperotena atziri; inta Pawa kowaentsiri iñaaperotena maawaeni atziri. Eejatzí rirotaki kankakowenterini maawaeni theenkanari ikameethatzirika. ⁵¹Kyaaryootaki iroka nokantemiri: raapatziyaperotawakyaaworika nokantziriri, eero ikamaperotzi.

⁵²Roojatzí ikanantanakari riraga jewatatsiripaeni jorriiyopaeni:

—Iroñaakaroña niyoperotakimi pithawirentsítaki. Kamaki Awaraamani. Eejatzí kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, kamaki riroripaeni. Omaanta pikantzí eerori: “Eero ikami aapatziyaworini nokantziri”. ⁵³Kamaki achariniitani paerani Awaraamani. Kamaki riroripaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ¿Piitashiwitama panaakotziri riraga Awaraamani? ¿Piitashiwitama panaakotziri maawaeni paejatziiitani peewaperotaki eeroka?

⁵⁴Ikantawakiri Jesoshi:

—Aririka nokantashityaami neewawenanzí, rooma natsipetyaawomi. Pawa, riraga pikantziri eerori: “Notajorentsítaki”, rirotaki jewatatakaakinari. ⁵⁵Tee piyotziri eeroka rirori, omaanta niyotziri naaka. Aririka nokantakimi: “Tee niyotziri”, aritaki nokimitemimi eerori, notheeyakyaami naaka. Rooma niyotziri riraga Pawa. Nomonkaateniri okaatzí ikantanari. ⁵⁶Achariniitani paerani riraga Awaraamani, riyotakotakina rootaki ikimoshiryaaantakari. Riyotzi iinja nopoke jaka kipatsiki, natziritapaaki. Iñaakina roojatzí ikimoshireperotantanaka eejatzí.

⁵⁷Ikantziri riraga jewatatsiripaeni jorriiyopaeni:

—Tekiraata pantyashiparitzimaneenteeta. ¿Piñiirima Awaraamani? Tee-wee.

⁵⁸Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tekirani ikoñaatzini riraga Awaraamani, eenirona nojeeki naari. Jee, noñaanakiri.

⁵⁹Roojatzí ramantawanakawori mapi riraga jewatatsiripaeni, rompojerimi riraga Jesoshi. Omaanta romanapithatanakari irira Tajorentsipankoki, raminaminawitapaakari janta. Tee iñiiri. Tema shitowanaki rirori.

9

Retsiyatakotakiri Jesoshi kamampowaakitatsiri

¹Iinja ikinakaanakina janta riraga Jesoshi. Noñaapaakiri shirampari kamampowaakitatsiri. Aritaki ikantapaaka owakira ikoñaatapaaki.

²Nokaatziri riyotaanepaeni nojampiteeyirini, nokanteeyirini:

—Iyotaanari, ¿iitaka ikoñaatantakari kamampowaakitatsiri? ¿Rooma rantayitzironi kaari kameethatatsi ashitariri ikamampowaakitantakari itomi? ¿Aririka irika antakirori kaari kameethatatsi ikamampowaakitantakari?

³Ikantawakiri:

—Tekatsi rantzi, ikamampowaakitashitaka. Eejatzí ashitariri, tekatsi rantzi. Ro ikamampowaakitantakari irika itajonkakowenantakyaariri riraga Tajorentsi. Ikwakaakiri maawaeni atziri riyotanaki kyaaryo itajorentsítaki. ⁴Iroñaakaroña okameethatzi antero oetarika ikowakiri Tajorentsi. Rotyaanantani nokimitantari irira, notajonkakowenantakyaariri irika. Kaari nojamanitzi. Aririka ojamanitaki aaka aririka

itziroryaanaki oorya eero amatziro antero oetarika. ⁵ Eenirona nojeekika jaka kipatsikika, naaka iyotakotakaakiriri Tajorentsi maawaeni atziri.

⁶ Ikanantakariri iroka, reewatantanakawori kipatsi, ijampowathatakiro, roojatzi itziryaakitantakari rokikira kamampowaakitatsiri. ⁷ Ikantakiri Jesoshi irira:

—Piyaate janta Shiroeki, pikiwaakitakitya.

Rootaki Shiroe* inkaare. Roojatzi riyaatantanaka, ikiwaakitapaaka. Ipiya, aminanee. ⁸ Eenitatsi jaga inampiweri, eejatzi riraga ñaapiintziriri inethaantapiintzi koriki. Ikanteeyanakini:

—¿Kaarima irika riraganki jeekapiintatsiri nethaantapiintatsiri koriki?

⁹ Apanipaeni kantayitatsirini:

—Rirotaki.

Paashini kantayitatsini:

—Kaari irira. Roshiyashitari.

Ikantawakiri rirori:

—Naakataki.

¹⁰ Rojampitakiri:

—¿Tsika ikanteetakimika pikokichaatantaari?

¹¹ Ikantawakiri rirori:

—Riraga shiramparinta iitachari Jesoshi reewatakiro kipatsi, ijampowathatakiro, itziryaakitantakinawo nokikira. Ikantakina: “Piyaate Shiroeki, pikiwaakitakitya”. Niyaaanaki, nokiwapaaka, roojatzi nokokichaatantanaa.

¹² Roojatzi ikanantanakari:

—¿Tsikaroña irira?

Ikantawakiri:

Tsikarika, taanitya.

¹³⁻¹⁴ Rootaki kitejiri nomakoryaantapiintari naakapaeni joriyoo itziryaakitantariri riraga Jesoshi kamampowaakitawitachari ikokichaataakaantariri. Roojatzi raanteetanakanariri warijeeyopaeni.

¹⁵ Rojampitawakiri ikantawakiri:

—¿Oetaka raashitakimiri pikokichaatantaari?

Ikantziri:

—Itziryaakitantakinawo jampowatha nokiki, roojatzi niyaatantanakari nokiwaakitakita. Iroñaaka kokichaataana.

¹⁶ Roojatzi ikanantanaka warijeeyo apanipaeni:

—Riraga shirampari rantawaetantawo kitejiri amakoryaantapiintari. Teetsikya ipoñaaka Tajorentsi.

Paashini kantayitatsini:

—Rirorikami antzirori kaari kameethatatsi, eero imatziromi itajonkanyitenimi. Tema ipiyapiywaantetawakaanteeyakarini, anik, anik, anik.

¹⁷ Rapiitanakiri ikantanakiri:

—¿Iitaka piitzirika eerori riraga kokichaataakimiri?

Ikantawakiri:

—Noetziri naaka rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

¹⁸ Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni tee raapatziyari: iitakaashitawitaka tee ikampowaakitzi. Ikaemakaantakiri ashitariri eejatzi riniro

¹⁹ rojampitawakiri, ikantawakiri:

—¿Rirotaki irika pitomi pikantziriranki: “Ikoñaatapaaki kamampowaakitatsiri”? ¿Iitaka iroñaaka ikokichaatantaari?

²⁰ Rakapaakiri:

* 9:7 Akantziro aari apaanteki Shiroe: Rotyaantziri.

—Jee, rirotaki notyomi. Noñaaperotziri ashi royiro ikoñaatakotapaakiro ikamampowaakitapaaki. ²¹ Omaanta tee noñiiri tsikarika ikantaari ikochaaantaari, tee niyotzi naaka. Eejatzi tee niyotzi ninkarika kochaaataakaakiriri. Tee reentsitaneero iroñaaka. Pojampiteri irira.

Rootaki ikantziri ashitariri riraga warijeeyopaeni. Ari jataneero.

²² Riraga ashitariri ithaawanteeyakarini riraga jewatatsiripaeni joriyipaeni, tema riyotaki aritaki ipiyowenteeyakarini riraga Jesoshi. Ikan-teeyitakani: “Eenitatsirika kantatsini: ‘Rirotaki Jesoshi Rotaantaneero Tajorentsi’, eero ishinetziri irira atsipatyaari akemijanteeyini”. Rootaki ithaawanteeyanakarini ashitariri, ²³ rootaki ikanantanakariri: “Tee reentsitaneero iroñaaka notyomi. Pojampiteri irira”.

²⁴ Roojatzi rapiitakiri rirori ikaemakaantakiri riraga kamampowaaki-witachari. Ikantawakiri:

—Piñaaperoteri Tajorentsi. Irinta shirampari niyoteeyirini rirori antzirori kaari kameethatatsi.

²⁵ Ikantapaakiri riraga kamampowaakiwitachari:

—Rirorikama antzirori kaari kameethatatsi, tee niyotzi naaka. Apatziro niyotakikya, nokamampowaakitawitani paerani, iroñaaka kokichaataana.

²⁶ Rapiitakiri ikantawakiri:

—¿Tsika ikantapaakimika ikokichaatakaanteemiri?

²⁷ Rakapaakiri:

—Rootaki nokantawitakimiri inkaaganki omaanta tee paapatziyawakawo. ¿Itaka pikowantari papiitero pikemiro? ¿Pikowaeyanakinirika eero ka paapatziyari rirori?

²⁸ Roojatzi ikijathatantanakariri ikantanakiri:

—Eerokatajantakiri eerori riyotaanewo. Omaanta naakapaeni riyotaanewopaeni Moeseeshini. ²⁹ Niyoteeyini ikenkithataakirini Tajorentsi riraga Moeseeshi paeraniperoroña. Rooma riroriranki shirampari tee niyoteeyirini tsikarika ipoñaakari irira.

³⁰ Ikantawakiri:

—¿Kyaaritaamakya! Rootaki notsikanatantakimiri. Tee piyotziri eerori tsikarika ipoñaakari, omaanta rirotaki kokichaataakaakiriri.

³¹ Ayotakoeyirini Tajorentsi, tee ikemijantziri antayitziroirini kaari kameethatatsi. Omaanta riraga pinkathaperoteri Tajorentsi, antzirori ikowakaakiriri, rootaki ikemapiintantiriri riraga Tajorentsi. ³² Tee akemakotapiintziri kokichaatakayerini koñaatapaentsiri kamampowaakitatsiri. Omaanta naaka nokoñaatapaaki nokamampowaakitapaaki, tema retsiyatakotaana rirori. ³³ Eeromi ipoñaami Tajorentsi tekatsimi matenanimi etsiyatakoteenani.

³⁴ Ikantziri riroripaeni:

—Paerani pikoñaatantapaakari tee pikameethatapaaki. ¿Arima pikowaki iroñaaka piyoteeyinani? ¡jantzikoeni! ¡intsipaete piyaate jaga!

Rootaki rookantakariri Tajorentsi pankoki.

³⁵ Ikemakotakiri riraga Jesoshi rookaeyakirini warijeeyopaeni riraga kamampowaakiwitachari. Roojatzi raminakitzi, ikantapaakiri:

—¿Paapatziyarima Itomi Tajorentsi?

³⁶ Ari ikantawakiri:

—¿Tsika ijeekakika, naapatziyakari?

³⁷ Ikantapaakiri:

—Naakataki. Piñaakinaroña, nokenkithataakimi iroñaaka.

³⁸ Ikantawakiri:

—Naapatziyawakimi, Nowinkatharite. Eeroka riroperori.

³⁹ Ikantapaakiri:

—Rootaki nopokantakari kipatsikika, nokantakotantyaariri maawaeni atziri tsika ikanteeyani. Tema noñaakimi eeroka, eerokawitaka kamampowaakitatsiri omaanta iroñaaka nokokichaatakagaemi. Niyotaakotakimiri Tajorentsi. Tema paapatziyana rootaki iinja piñaantyaariri irira. Kimitaka iroka nopokapaaki jaka niyotaakoteeriri Tajorentsi maawaeni atziri. Riraga aapatziyeeyanarini aritaki riyotaakiri paashini atziri iñeeri iinja. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyanarini inta ikenkithashiryaawita riyoterimi Tajorentsi, tema tee riyotzimaetari eejatzi eero iñiiri iinja. Iitashiwitaka riyotziri iroñaaka. Omaanta roshiyashitakari kamampowaakitatsiri tee riyoperotziri irira.

⁴⁰ Riraga warijeeyopaeni itsipateeyakarini, ikemaeyawakironi ikan-takiriri. Roojatzi ikanteeyantanakani apaanipaeni:

—Iroka poshiyakaawentakiri kamampowaakitatsiri, ¿teetsikya pikenkithashiryaakowitana naaka kamampowaakiwitachari?

⁴¹ Rakapaakiri rirori:

—Pikamampowaakitziira, eero ojeeki kaari kameethatatsi pantziri; omaanta pikanteeyawitani: “Nameeyini”, rootaki ojeekantari pantani.

10

Riraga Jesoshi ikenkithatakotziri ashitariri rowishate

¹ Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Rooma tsiteniniki romonkyaapiintziri ashitariri rowishate ishiirikoteki. Eenitatsi apaani omoo eejatzi ashitako kameetha. Romonkyaantariri ikempoyaantariri tsiteniriki. Ninkarika pokatsini eerorika ikyapaaki omooki inta rateetashitapaakya raantyaariri owisha, irira rirotaki koshintzi. Ikoyi ikoshite. ²⁻³ Eenitatsirika atziri shentziniriri ashitako, aririka ipokapaaki ashitariri, ari rashitaryaawakiniri ishineteri ikyaanaki. Aririka ikyaaashitapaakiri, ikaemapaakiri rowishate iwaeropaeni, ari ipokashiteri maawaeni, eero ithaawantawakari ashitariri. Roojatzi raanakiri janta paashitomashiki, ⁴ reewatanakiri. Ari riyowaantetziri iñaani, rootaki royaateeyantaririni. ⁵ Aririka ikaemawityaari kaari iñaapiintzi rowishate, eero riyowaantetawakiri ipaante. Eero royaatziri inta ishiyaapithatanakyaari maawaeni.

⁶ Rootaki roshiyakaawentawitakanariri riraga Jesoshi omaanta tee riyotakoteeyironi oetarika roshiyakaawentziniriri. ⁷⁻⁹ Ikanteeyanagirini eejatzi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Naaka oshiyawori ashitakontsi ikyaaapiintzira owisha. Tema kimitaka iroka, aririka pikowaperotaki piyoteeri Tajorentsi paapatziyakinirika naari. Maawaeni eeroka jewatatsiri joriyopaeni jaka kaari aapatziyanari kimitakimi koshintzi. Kaari piyotaakoperotakiriri Tajorentsi atziri. Omaanta naaka iyoperotziriri riraga Pawa. Ninkarika aapatziyenani naaka nowañaakiri ikantyaani nojeekakayeri eejatzi nopaperoteri oetarika owañeerini. ¹⁰ Ipokashitziri koshintzi ikoshite owisha, rowamaeri. Eerokapaeni jewatatsiri pikimiwitakari: rooma tee pikameethatzi. Tee piyotaakotantaperotziri Tajorentsi atziri, rootaki aririka ikame irira, tee riyoperotanakiri Tajorentsi. Rootaki kaari iñaaperotantariri rirori ikameethatzi. Tema rootaki kaari nomatantawo nojeekakayeri naaka eejatzi Pawa. Omaanta naaka nopokaki nowañaantakariri kameetha. ¹¹ Naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari.

Tema naaka ashitariri kameethari aapatziyaperotanari rootaki nokowan-takari nokamawenteri. ¹² Tee nokimitari shentziniriri owisha ipinatzi ashitariri. Irira kaari ashitariri owisha. Aririka ifaawakiri rirori ipoka-paaki manitzi, ithaawantanakari ishiyaapithatanakari; rookanakiri ow-ishapaeni. Roojatzi raantapaakyaarikya riraga manitzi apaanipaeni ow-isha, rowamayitapaakirini. Maawaeni paashinipaeni owisha itsiparyaay-itanakani. ¹³ Aritaki ikantari rirori. Tee ikenkithashiryaaperotziri ow-isha, inta ikenkithashiryaashitakari koriki ipineeteriri, rootaki ishiyaap-ithatantanakariri. Pikimitaka eerokapaeni jewatatsiripaeni pookanakiri irika kamampowaakiwitachari, tee pamitakotziri kameetha. ¹⁴⁻¹⁵ Tema naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Kyaaryo naaka ashitariri kameethari riraga aapatziyanari. Tema maawaeni irirapaeni nokashiyeeyirini nosheninka. Kimitaka niyotziri Pawa eejatzi riyotakina naaka, tema niyotziri riroripaeni, eejatzi naaka riyotzitana. Eejatzi noka-mawenteri. ¹⁶ Eenitatsi eejatzi paashinijatzitatsiri atziri kaari joriiyotat-siri. Nokowakiri maawaeni irira eejatzi ikemantenari oetarika nokantziri, niyotaaokotantariri Pawa Tajorentsi roojatzi raapatziyanteena. Aririka raa-patziyena ari nokashiyeeri nosheninka. Tema nokashiyeeri nosheninka maawaeni aapatziyanari, joriiyotatsiri eejatzi paashinijatzitatsiri atziri.

¹⁷ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Nokowashitari naaka nokamawenteri atziripaeni, rootaki noka-mawenantaariri iinja eejatzi nopiriintanee. Rootaki inintaperotantanari Pawa. ¹⁸ Tekatsi matashityaawonimi rowamaenami, inta nokowaperotaki nokamawenteri maawaeni atziri rootaki nomatantyaawori. Nomatero nokamawenteri atziri, eejatzi nomatero nopiriinte: rootaki ikowakaakinari Pawa.

Ari riyataakaanakina naakapaeni.

¹⁹ Aritaki okantari ikantakiriri riraga Jesoshi. Roojatzi ipiyapiyawaante-tanteeyapaakaririni maawaeni jewatatsiripaeni joriiyopaeni. ²⁰ Eenitatsi osheki kantayitatsirini:

—Ikyaantashitakari kamaari. ¿litaka pikemijanantariri?

²¹ Ikantzi paashinipaeni:

—Tee ikyaantari kamaari, tema kameetha riyotaantzi. Kaari irinta kamaari: tema ineshironkatakiri kamampowaakitatsiri, rootaki ikokichaatakaantariri.

Rapiitziro ikantzi Jesoshi: “Naaka monkaatakariri Tajorentsi”

²² Okanta okyaawontsitapaaki. Monkaatapaaka kitejiri no-kenkithashiryaantawori rowameethatanteetawori Tajorentsi pankopaaeni. Ipiyakaakina Jesoshi Jerojareeki.

²³ Ari ikatziyatziyawaeta rirori janta owitweenkayitani otzinkamipaeni pankotsi, noetziro pankotsi Rashi Sharamooni. Tema rootaki ikaa-panomatantakawori rinkanagaakitero okaatzira. ²⁴ Ipiyowentapaakari os-heki jewatatsiripaeni joriiyopaeni, rojatekapaakiri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Paerani pimanapithatakinawo. Pikantaperotena iroñaaka: ¿eeroka Rotaantawo Tajorentsi poemishitowaeri oroomajatzizi?

²⁵ Ikantawakiri:

—Aritaki nokanteeyawitakimini; omaanta tee paapatziyawakina. Oetarika nantayitakirini, rirootaki Pawa otyaantakinari matakaakinawori. Iroka nantayitakirini, rootaki riyotakaemirini naaka Rotaantawo Tajorentsi. ²⁶ Aritaki nokantakimi: tee ro kaari pikowanteeyani pikemijantena, inta kaari pimatantawo pikemijantana. ²⁷ Riraga aapatziyanari ikemiro nokantziri. Niyotziri maawaeni eejatzi

irirapaeni royaatana. ²⁸ Aritaki naaka nowaŋaakiri maawaeni. Tema roojatzi ikantyaani nojeekakaakiri naaka. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokempoyaaaperotakiri, okimitzimotawitana noerikawakotakiri. Tekatsi aapithatenarini. ²⁹ Riraga Pawa pakinariri ikantakina: “Pikempoyeenari irirapaeni”. Ranaakotakiri maawaeni itajonkapterotzi, tekatsi aapithaterini eejatzi Pawa rakoki. ³⁰ Nomonkaataperotakari Pawa, eejatzi naaka imonkaatakina.

³¹ Roojatzi maawaeni riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni ramawitanaka mapi rompojantyaaririmi. ³² Omaanta ikantanakiri rirori:

—Rirotaki Pawa tajonkakaakinari. Osheki noŋaagayitakimironi. ¿litakama nantakiri pikowantari pompojanteneri mapiki?

³³ Ikantawakiri:

—Tee ro nompojantemiri mapiki pantzirowa kameethatatsiri. Eeroka shirampari, omaanta piitajorentsifashitaka, rootaki nompojantemiri mapiki.

³⁴ Ikantanakiri rirori:

—Tema rojankinatakaantakiniri Tajorentsi atziri Iwaperiteki rirori, okantzi: “Nokanteeyemini eeroka maawaeni tajorentsitatsiri”. ³⁵ Riraga ojankinatziroirini Iwaperite Tajorentsi ikantziri: “Tajorentsitatsiri”. Tekatsi akantero inashitakayaawo Iwaperite Tajorentsi. ³⁶ Ikwakaakina Pawa, rootaki rotyaanantakinari jaka kipatsikika. Inkaaganki nokantakimi: “Naaka Itomi Tajorentsi”. ¿litaka iroŋaaka pikanantanari: “Piitajorentsi-tashitaka”? Itajonkantaki Pawa. ³⁷ Eerorika nokimitari irira eero paapatziyana. ³⁸ Omaanta nokimitaririka, paapatziyeyanani. Eerorika pikoyi paapatziyashitana naari, okameethatzi paapatziyakotenawo nantziri. Paapatziyawo, roojatzi piyotantyaari ikimitana Pawa. Eejatzi naari nokimitari irira. Piyoperotawakiro.

³⁹ Rapiitziri ikowaperoeyawitanakani rayerimi, omaanta ipeyimotanakari Jesoshi.

⁴⁰ Ari imontyaakaanakinawo naaka riraga Jesoshi Joriraaniki. Riyaataakaanakina janta intatsikeronta tsikarika paerani Jowani ikaawoshitanti. Aritaki ijeekakaapaakina janta apite kashiri. ⁴¹ Osheki pokashitanakiriri eejatzi. Ikanteeyawakaapaakani:

—Tee itajonkanti Jowani omaanta kyaaryootaki maawaeni ikantakotakiriri Jesoshika.

⁴² Osheki aapatziyayitawakaririni riraga Jesoshi janta.

11

Ipiriintanakiri Jesoshi Raajawo

¹ Ijeeki Wetaaniyaki shirampari iwaero Raajawo, imantsiyataki. Ojeeki eejatzi ipankoki ritsiropaeni: rowaga Mariiya, eejatzi rowaga Maarita.

² Chapinki ojeetziri Mariiya Awinkatharite iitziki. Ro ojeetantari kajankaari. Oshetantari oeshi eejatzi. Tema mantsiyataki iyaariri, ³ rootaki otyaanantakariri kanterini Jesoshi. Inteenanta riyaatashitakiri. Iŋaantapaakariri ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, riraga Raajawo pinintaperotziri, mantsiyataki. Thame aate.

⁴ Ikemantawakariri Jesoshi ikantawakiri:

—Imantsiyatawitawakyaata omaanta eero ikamaperotzi. Ro imantsiyatantakari, ikowaki Pawa Tajorentsi maawaeni atziri ipinkathatena naari eejatzi ipinkathatziyaaari irira.

⁵ Jesoshi inintaperotziro roori Maarita, irento, eejatzi iyaariri. ⁶ Ari ikemakotzitakari imantsiyataki, tee riyaatzi intsi paete, ijeekanaki apite kitejiri. ⁷ Roojatzi ikanantanakina maawaeni:

—Thame apiyeeyanakini eejatzi Joreeyaki.

⁸ Nokantanakiri naari:

—Iyotaanari, chapinki janta ari rompojaksimimi mapiki riraga joreeya-jatzi. ¿Eekiroma pipiyashitanaateyeeeri janta? Eero aatzi: rowamaemikari.

⁹⁻¹⁰ Riyotantari Jesoshi oetarika ikenkithashireeyari Pawa Tajorentsi eejatzi oetaka ikowakaanari naari, ikantana maawaeni:

—Tema eeniro okaatzi 12 oorapaeni apaani kitejiri akatziyatziyawaetantyaari eero antziwatanta. Eejatzi eenitatsi 12 oorapaeni tsiteniri akatziyatziyawaetantyaaworika aritaki antziwatakya. Okimiwitakawo iroka, tekiraata omonkaata kitejiri rowamaena. Aritaki amatakiro akatziyatziyawaete janta. Eero rowamagaetana iroñaaka, eero. Pawa ikowakaakae aate aaka. Aririka apatziyaperotyaari riraga Tajorentsi, eero imatziro paashini atziri ipakaakagaero aapatziyakarira.

¹¹ Aritaki ikantakinari. Roojatzi ikanantanari:

—Imaashitaka* Raajawo. Niyaate iroñaaka nokaakapaeri rirori.

¹² Nokantanakiri:

—Maaperotakirika, Nowinkatharite, aritaki retsiyatakotanee.

¹³ Omaanta ikenkithatakowitakari Raajawo, ikamaki. Naaka, noetakashitawitaka ro ikantanari: “Imaashita, imakoryaantari”. ¹⁴ Roojatzi ikantaperotantanakinari:

—Kamaperotakiroña Raajawoni. ¹⁵ Kameethaperotaki tee noñiiri naaka ikamimotena, pimatantyaawori paapatziyaperoyeeyanakinani, rootaki nokimoshiryaantanakari. Thame amineeyakiterini maawaeni.

¹⁶ Riraga Tomashi iiteetziri Tsipantzi, ikanteeyanani:

—Thame aateeyanakini maawaeni, rowamagaete aaka.

¹⁷ Roojatzi niyaatantanaka.

Nomagaeyakini niyanki awotsi. Okitejitanaki roojatzi nowaagantanaka. Tsitenini rootzimateentsi nareetya inampiki Raajawoni. Ikanteetawakina ikaatakotaki 4 kitejiri omonkyaaganteetantakariri Raajawoni omooki impeetaki. ¹⁸ Rowaga Wetaaniya okaakintawo Jerojaree, aamaashitya okaatzi 3 kiroometero. ¹⁹ Ipoñaaka Jerojareeki osheki joreeyajatzi pokashitzirori Maarita eejatzi Mariiya. Eejatzi itsipatawo wetaaniyajatzi. Ikantapaakiro:

—Eero petakotashitari piyaaririni.

²⁰ Ari ritakawo apaani shirampari, kamanteroni Maarita:

—Kaakitakira Jesoshi.

Ookanakiro opanko, jatanaki otonkiyotawakari. Omaanta Mariiya, eeniro ojeekanaki pankotsiki.

²¹ Okantawakiri rowaga Maarita:

—Aririkami piyeekimi jaka, Nowinkatharite, eeromi ikamimi aarinini.

²² Niyotaki iroñaaka oetarika pikanteriri riraga Tajorentsi aritaki ipakimi okaatzi pikowakoteriri.

²³ Ikantapaakiro:

—Aritaki rapiiteero rañaagae piyaaririni.

²⁴ Okantawakiri:

—Jee, aririka omonkaatapaakya kitejiri ipiriinanteyariri Tajorentsi maawaeni kamayitatsirini, aritaki ipiriintanee rirori aarinini. Niyotakiro iroka.

* **11:11** Ikantzirorika joriyopaeni imaashitaka omatero okantakotziri apite inashita. 1. Irira imaaki 2. Ikamaperotakitzi.

25-26 Ikantapaakiro:

—Naaka añaakagaerini maawaeni kamawiteenchari, eejatzi nowañagaeri riraga piyaaririni eejatzi. Ikamawitakyaarika aapatziyanari ari rapiiteero rañaagae eejatzi. Eero noshinetziri apaani atziri aapatziyanari itsipatyaaari Jataanaashi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¿Paapatziyawoma iroka nokantakimirika?

27 Okantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotakimi eerokataki riraga Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo naamaakari.

28 Ari, piyaate pikaemiro pirento.

Roojatzi opiyanaaka, okantziro rowaga Mariiya. Okamantathatapaakiro:

—Aretapaaka Iyotagaeri, ikaemakaantapaakimi.

29 Okantziro:

—Jee, ari.

Intsipaeete okatziyanaka, iyaatashitanakiri Jesoshi. 30 Tekiraata rareetya rirori pankotsiki. Eeniro ijeeki janta otonkiyotakitarinta Maarita. Ari royiuro janta Mariiya. 31 Ari iñaakiro roori iyaatzi maawaeni tsipataworipaeni pankotsiki ari roemoshirenkaatziuro, roojatzi royaatantanakawo maawaeni. Iitawitaka ari iyaate apiitero iraakotyaaari iyaaririni janta omookinta. 32 Ari oñaapaakiri Jesoshi, iyaatashitziri otziwerowashitapaakari oewethatari. Okantapaakiri:

—Poemoshirenkapaena, Nowinkatharite. Aririkami pijeekimi jaka, eero ikamimi aarinini.

33 Iñaawakiro riraga Jesoshi irayimotapaakari, eejatzi riragaeyakani joriyyopaeni riraga tsipatayitaworini. Roojatzi ikantashiretanaki rirori, rowashiretanaka. 34 Ikantanaki:

—¿Tsika powakirika?

Okantawakiri:

—Janta, Nowinkatharite, nowakiri omooki. Thame paminakitero.

35 Ari riraapaaka riraga Jesoshi. 36 Rootaki ikanantanakari joreeyajatzi:

—Piñaakiri, osheki inintashiretawitarini.

37 Eenitatsi apanipaeni kantaneentsiri:

—¿Kaarima irika kokichaatakagaeriri kamampowaakitatsiri? Eenirorikami jaka, ¿arima retsiyatakoteerimi eejatzi Raajawoni, eero ikamimi?

38 Rapiitziro ikantashireperotanaki rirori. Rokaakiwitapaakawo omoo imoontashitanteetakariri kaminkari impeetaki. Rashitakotanteetakari mapi. 39 Ikantapaaki riraga Jesoshi:

—Pipinoyaakoteri mapikika.

Okantawakiri rowaga Maarita:

—Eero, Nowinkatharite, ikaatakotaki imaakotaki 4 kitejiri ikamantakari. Shitzitanaki.

40 Ikantanakiro:

—Eero pikantzi: “Eero”. Tema nokantakimi: “Paapatziyakinarika aritaki piñaakiro itajonkante Tajorentsi”.

41 Roojatzi ipinoyaanteetakawo mapi. Raminanaki riraga Jesoshi jenoki, ikantanaki:

—Ariwee, Pawa, niyotaki pikemakina. 42 Niyotaki pikanta pikemapiintana. Eenitatsi osheki katziyimotanari jaka. Nokowaki riyote maawaeni potyaantakina, rootaki nokenkithatakaantzimiri.

43 Roojatzi ikaemaperotantanaka:

—Raajawo, pipiriintee, pipokae.

⁴⁴ Roojatzi riyowantanaka kamawiteenchari. Chapinki roojotan-teetawakariri tokoyatha: rakoki, iitziki, maawaeni. Ipashikapootan-teetawakariri paaño. Iroñaaka ikantziri Jesoshi:

—Poojoryaakoteeri, potyaanteri riyaaate.

⁴⁵ Riraga joreeyajatzì, rirotaki tsipateeyakaworini Mariiya, iñaakoeyakirini Jesoshi ipiriintakagaari Raajawo rowañaagaari.

Rajaryagaeyakarini rowamaeri Jesoshi

Tema oshekini riraga jewatatsiri raapatziyeeyanakarini Jesoshi.

⁴⁶ Paashinipaeni riraga jewatatsiri iñaakiri eejatzì ikijanaka. Roojatzi riyaatashitakiri warijeeyopaeni, ikantakotapaakiri riraga Jesoshi, okaatzi rantakiri. ⁴⁷ Ari ikantakoeyakitzirini riraga warijeeyopaeni. Tema ikaemakaanteeyakirini riraga 70 jewawentziriri joriyopaeni. Ikantawakaeyakani:

—¿Tsika akanterika? Riraganki shirampari osheki itajonkantapi-intaki. ⁴⁸ Aririka ashinetanakiri eekiro riyaatzi itajonkantzi, ari raapatziyeeyanakyaaarini maawaeni atziri, ipokashiteekari oroomajatzì, ishekirowakoteekari Tajorentsipankoki. Eejatzì ithonkaekari aaka, maawaeni.

⁴⁹ Itsipatari Kaejashi riroripaeni janta. Iroñaaka ojarentsi rirotaki irira iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantanaki rirori:

—Tekatsi piyote eerori. ⁵⁰ Tee pikenkithashiryaakya. Pamineeyini: okameethatzi moeyeminiita ikameeta apaani shirampari rowawi-jaakoeyanteerini aakapaeni, eero athonkanta maawaeni aakapaeni.

⁵¹ Tee ikantashitari iroka. Rooma rirotaki iwinkatharite maawaeni ñaanakowenantatsiri. Riyotaakiri Tajorentsi, rootaki ikantakotzìtantakariri ikamawenteeyerini riraga Jesoshi maawaeni joriyopaeni. ⁵²⁻⁵³ Tee apatzìro ikamawenteeyirini joriyopaeni, inta ikamawenterì maawaeni atziri reentsitetantaaariri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri rirori. Inashiteeyawitani, ijeekaeyini maawaeni nampitsikipaeni inteenaki omaanta ikamawenterì ipiyoyantaaaririni maawaeni. Aripaete riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rajaryagaeyakarini riraga Jesoshi, rowamaeri. ⁵⁴ Rootaki kaari iroñaaka ikinapiinantanakari irira janta roshekitzinta joreeyajatzìpaeni, tee roñaagapaari. Riyataakaanakina paashiniki kipatsi. Ari ijeekakaapaakina nampitsiki oetachari Ejerayeemi othapikinta janta tekatsinta atziri ipanko.

⁵⁵ Rootzimateentsi omonkaatya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki ikimoshireeyantaaarini maawaeni nojoriyotzìnkari. Iroñaaka itonkaanaki maawaeni Jerojareeki rowameethatantankaaariri, ipinkathatantaaariri Tajorentsi. Riyaa-teeyanakini jeekatsiri tsikarikapaeni, ⁵⁶ tema raminaminawitapaakari Jesoshi. Ikyaaapaaki maawaeni Tajorentsipankoki ipinkathateri Tajorentsi, ikantawakaapaaka:

—¿Oetaka pikenkithashiryaari eeroka, arima ipokaki Jesoshi?

—Aamashitya aririka.

⁵⁷ Tema aritaki ikantakaantakae aaka maawaeni atziri riraga warijeey-opaeni eejatzì jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka piñaakiri Jesoshi, pipoke pikamantakitena intsipaete.

Tema ikowaeyanakini raakaanteri.

¹ Tekiraata 6 kitejiri omonkaatantyaari nokimoshirewenantyaawori Kitejitsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Rareetakaa-neena riraga Jesoshi Wetaaniyaki janta ijeekinta riraga Raajawo kamawiteenchari: riraga rowaŋaageri Jesoshi. Tema itsipateeyakawoni rit-siropaeni, rowaga Maarita eejatzi rowaga Mariiya. ² Ari riwetsikaetakiro owanawontsi iŋaaperotantyaariri Jesoshi. Tema eejatzi ikaateeyirini Raajawo, naaka riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni atziri. Rakiyoteeyirini maawaeni. Maarita rowaga ritsiro riraga Raajawo rootaki kitantatsirini okitziri atziripaeni. ³ Ireto Mariiya amapaakiniri Jesoshi kajankapithari yoshaachari naariwo, kameethaperotatsiri. Pinaperotachari. Otziripithatantakari iitziki, roojatzi oshetantanakari oeshi. Kajankaenkatanaki maawaeni pankotsiki. ⁴ Ari eenitatsi jaga Joorashi karyootejatzi rirowitaka riyotaanewo. Riyotaki riraga Jesoshi rirotaki aakaanterini iinja. Ikwantawakiro:

⁵ —¿Iitaka kaari pipimanantawo kajankapitharika? Pinaperowitachari osheki koriki. Apayitanakiririnimi riraga ashironkaenkaripaeni. Omaanta pewanatashitakawo owinawo maawaeni.

⁶ Ikwantashita: tee ineshironkatziri ashironkaenkari. Ikempoyaawitanari noorikite maawaeni, omaanta rirotaki ayitanariri echonkiini noorikite. Tema eejatzi ikowaki echonkiini owinawo kajankapithari, rootaki ikijakotantawori tee opiri owinawo. ⁷ Ikwantziri Jesoshi:

—Okantyaata. Iyotaki nokame, rootaki otziripithatantanari* tekiraata nokame. ⁸ Ikwantyaani ikaatemikya maawaeni owashironkaenkari, ari pimatero pineshironkatapiinteeyerini. Omaanta naaka eero nokantani nokaatemini maawaeni kitejiri. Eero oshekitziki kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki.

⁹ Osheki joreeyajatzipaeni kemakoeyawakiririni riraga Jesoshi eenitatsi janta, rootaki riyatashitanakari maawaeni. Eejatzi riyatashitanakari maawaeni ikoyi iŋaantyaariri Raajawo, riraga kamawiteenchari ipiriintapaakiri rirori. ¹⁰ Rajaryagaeyakarini maawaeni jewatayitatsirini Tajorentsi pankoki: tema ikowanaki rowamaeri eejatzi Raajawo. ¹¹ Osheki joreeyajatzipaeni ŋaakoeyakiririni riraga Jesoshi rowaŋaakiri Raajawo, rootaki iroŋaaka osheki jewatatsiri joriyyopaeni raapatziyeeyantanakaririni riraga Jesoshi, eejatzi rotsipariitanakari paashinipaeni jewatatsiri riraga kowatsiri rowamaerimi.

Riraga jerojareejatzi iŋaaperotziri Jesoshi

¹² Okitejitanaki oshekini pokaentsiri ikimoshireeyini maawaeni. Ikmakoeyakirini riraga Jesoshi ari ipoki Jerojareeki. ¹³ Ari ragaeyanakironi oshipaeni kompiroshi eejatzi paashinipaeni oshiyawori raanakiro janta awotsiki itonkiyoteeyawakarintanta Jesoshi. Itacheronkawaanteteeyini:

—¡Sha! ¡Irika owawijaakotantatsini! ¡kameethaperotzi! ¡Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi! ¡Rirotaki irika reewawenteeyirini nojoriyyotzinkaritepaeni!

¹⁴ Iŋaapaakiri Jesoshi apaani wooro tekiraata ikyaakotari atziri. Rirotaki omapokaantapaakariri ikyaakotapaakariri rirori. Rootaki imonkaatantawori jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi. Okantziri:

¹⁵ “Maawaeni jeekatsiri Jerojareeki, eero pithaayi, pokapaaki jewawentemini ikyaakotapaakariri wooraani tekira ikyaakoetari”.

* **12:7** Rametari joriyyopaeni ijeetantyaari kajankaari kaminkari eejatzi itziripithatantyaari kajankapithari eejatzi ityaakitantyaari panetatsiri tokoyamaashiki iponatantyaaririra kaminkari teki-raata ikitata. Roojatzi raantanakyaari ikitateri.

16 Omaanta tee niyotzi naaka maawaeni riyotaanewo imonkaatziro rojankinateetziro paerani Iwaperiteki Tajorentsi. Aritaki ikamawentee riraga Jesoshi, ipiriintaka eejatzi riyaatanee jenokinta, ari okanta nokenkithashiryaakotziro maawaeni noñaakiri atziri rantakiri rirori. Rootaki nokanantari: “Kyaaryo ari okanta. Imonkaatakiro rirori oetaka rojankinateetziro Iwaperiteki Tajorentsi”. 17 Ari chapinki ikaemiri Raajawo: “Pishitowae”, ari shitowanee. Kamaperotawiteenchari, omaanta rapitziro rañee: nokaatzi osheki ñaakoeyiririni, roojatzi nokantakoeyakironi iroka noñeeyakirini. 18 Ari ikemakotakiri riraga Jesoshi maawaeni atziri itajonkanti rirori, rootaki riyaatashiteeyantakaririni itonkiyotawakari maawaeni. 19 Roojatzi ikanantawakaantanaka warijeeyopaeni:

—Ñaakiro. Maawaeni atziri royaatziri rirori. ¡Tee okameethatzi! ¿Oetakatya anteri? Tekira amatziri apakaeri rirori.

Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni eekiro riyaatatzi iperatanaka royaa-teri rirori.

Paashinijatzitsiri atziri ikoyi iñeeri riraga Jesoshi

20 Itonkaanaki Jerojareeki osheki atziri ikimoshiretantyaari, eejatzi ipinkathatantyaari Tajorentsi. Ikaatziri kireeshiyajatzi owakira peyacha joriyoo. 21 Riyaatashiteeyapaakirini irirapaeni riraga Jiripi, rirotaki wetheerajatz. Ojeeki Wetheera Karireeyaki. Ikantapaakiri:

—Yeeyi, nokoyi noñeeri Jesoshi.

22 Jiripi riyaatashitanakiri ikantakiri Antereeshi. Roojatzi riyaatantanaka apite eejatzi riroripaeni ikanantyaariri riraga Jesoshi.

23 Ikantawakiri irira:

—Eerokataki paashinijatzitsiri atziri omaanta pikoyi piyotena naaka. Kameetharini. Okameethatawita maawaeni atziri maawaeni kipatsiki raapatziyenami naaka. Tema rooteentsi nokamawentemi eerokapaeni maawaeni atziri. 24 Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka omanakitero teriiko mapipookiki, eerorika opariyapaaki kipatsiki, eero oshooki roojatzi okantya: apaani okithoki ojeekanaki. Omaanta tziroyaapaentsiri kipatsiki, kimiwitaka kamaki okithoki oshookantari owakirari owaatha, roojatzi okithokitantanakya osheki. 25 Eenitatsi atziripaeni kempoyaayiwitacharini, tee ikoyi rowashironkaya, omaanta ratsipetashitakawo ikempoyaaka, tema rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta kaari kempoyaacha inta rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri omawitya ikemaatsiwentyaari kipatsikika, tema roojatzi ikantyaani rañaapae janta jenokinta nojeekakayeri kameetha. 26 Maawaeni kowatsiri rantanawo nokowakaakiriri, okameethatzi royaatenaata; tema ikaatena tsikarika nojeeki naari. Eejatzi iñaakiri Pawa ikameethatzi rirori. 27 Iroñaaka nokenkithashiryaanaka. ¿Oetaka nokanteriri Pawa? ¿Nokanteririka: “Pawa, rooteentsi rowashironkayena atziri, powawijaakotena”? Eero nokantziri. Tema ro noshintsitashitantakawori nopokantakari kipatsiki nokemaatsityaawo eejatzi nokamawenteri maawaeni atziri. 28 Roojatzi ikenkithatatakari Ashitariri. Ikantziri:

—Pawa, nokowaki ipinkathateeyeminiita atziripaeni, iñaaperoyeminiita pikameethatzi.

Roojatzi nokemaeyantakaririni Pawa janta jenokinta, ikantzi:

—Tema poñaagakotakityaanari notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantakinari atziripaeni nokameethatzi. Inja papiitero poñaagakaanteroni notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantenari osheki atziri.

²⁹ Ari ikemaeyawitawakarini katziyeeyawiteencharini, inta tee riyoperotawakiro. Ikantagaantashitanaka:

—Oñaawaepookitatzi.

Paashini kantayiteentsini:

—Iñaanatatziri ronampiri Tajorentsi.

³⁰ Ikantziri riraga Jesoshi:

—Tee naaka opokashitzi ñaagantsi iyotaantenari: inta eeroka riyotakagaeyawitakimini Tajorentsi otyaantakinari. ³¹ Iroñaakarofña ikantakowenteri maawaeni theenkantatsiri, ikantziri: “Eeniro pantziro kaari kameethatzi, aritaki nowashironkaemi”. Iroñaaka eejatzi rookakaakiri Pawa riraga iwinkatharite maawaeni kamaaripaeni eejatzi maawaeni kaari aapatziyana. ³² Rooteentsi rowamagaetena rowatzikakoetena koroshiki roojatzikya nokenkithashiryaaakaakari maawaeni atziri, ipokashiteeyenani, ikoyi nowawijaakoteri riroripaeni.

³³ Rootaki ikantakiri riraga Jesoshi. Ikamantzitakari tsika ikantyaaka ikamantyaari iinj.

³⁴ Ikantawakiri atziri:

—Iyotagae Iwaperite Tajorentsi: “Roojatzi ikanteetatyeeyaani Rotyaantanewo Tajorentsi rañe”. ¿Iitaka pikantziri? ¿Iitaka pikanantawori eeroka: “Ari rowamagaetakiri atziripapaentsirika”? ¿Ninkakya irika kamatsineka?

³⁵ Rakanakiri:

—Notsipatemi naaka riraga iyotakoperotakaaneeriri Tajorentsi paashini eechonkiini. Paapatziyana iroñaaka. Eerorika paapatziyana eero piyotziri riraga Tajorentsi. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁶ Rootaki paapatziyantari imatantyaawori reentsitetemi. Roojatzi ojeekantapaakimi pajankaneki noñaani.

Roojatzi riyaatantanaka imanapithatanakari.

Kaari raapatziyantari jewatatsiripaeni joriyopaeni

³⁷ Iñaawitakari osheki atziri itajonkantayitakini riraga Jesoshi omaanta tee raapatziyeeyawakarini. ³⁸ Imonkaatakiro rojankinatakotzitaririni paerani Iseyashi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikantzi:

“Nowinkatharite, eero roshkiperotzi aapatziyawakimini rowaga akamanteriri. Iñaawitemi pitajonkante. Omaanta eero raapatziyimi”.

³⁹ Rootaki kaari imatantyaawo raapatziyari Jesoshi. Tema ikantzitakani eejatzi:

⁴⁰ “Riraga Tajorentsi tee ishinetziri riyoperoteri kimitaka tee iñiiri rokiki riraga kaari aapatziyaariri Jesoshi eejatzi tee ishinetziri riyotakayeri rajankaneki kimitaka tee ikenkithashiryaa rajankaneki. Ikantzi Tajorentsi: Iñeekari. Riyotzikari. Rameentanakari. Nowawijaakotzirikari”.

Rootaki kaari imantawo maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi ikenkithashiryaaarofña. ⁴¹ Paerani iñaakiri riraga Iseyashi ishipakiryaaiki Awinkatharite, impaetzi ikenkithatakotziri. ⁴² Eejatzi osheki jewatatsiripaeni joriyopaeni raapatziyawanakari Jesoshi. Omaanta ithaawantari warijeeyopaeni, rootaki kaari ikanantari inampijatziri:

“Naapatziyakari Jesoshi”. Ikenkithashiryaa: “Ikijantanarikari naapatziyari irira, eero ishinetanaana notsipataneeyaari atziri janta piyotaantsiki nopinkathateri Tajorentsi”. ⁴³ Riraga warijeeyopaeni ikowapiintzi iñaaperoyerini atziripaeni ikameethatzi, tee ikenkithashiryaaakoperotari Tajorentsi iñaaperoteririka irirapaeni ikameethatzi.

Kameetha aapatziyari riraga Jesoshi

⁴⁴ Roojatzi itacheronkawaantetantanaka riraga Jesoshi:

—Maawaeni aapatziyanari, tee apatziro naaka raapatziyaperotana, inta eejatzi raapatziyitari otyaantakinari. ⁴⁵ Maawaeni ñaapiintakinari, ñaapiintzityaari eejatzi otyaantakinari. ⁴⁶ Tema nopokapaaki jaka kipatsiki, nokimitapaakari ootamentotsi nyotakotakaantyaariri riraga Tajorentsi maawaeni atziri eero eekiro riyaatatye ijeekanaki tsiteniriki; omaanta imatziro raapatziyana, eero rantapiintanakiro kaari kameethatatsi, inta imonkaatakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. ⁴⁷ Omaanta ninkarika kemayitawitakaworini nokantziri: eerorika ikemijantaperotziro, eero nokantakowentziri naaka. Tee ro nopokantari kipatsikika nokantakowentziyiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoteri. ⁴⁸ Maawaeni theenkakinari kaari aapatziyawori noyenkithari, eenitatsi okantakowenteri iinja. Iroka noyenkithari nokantawitakari: iinja omonkaatapaakyaarika roña othonkantyaari kipatsi, ari okantakowenteri theenkakinari okaatzi nokantziri. ⁴⁹ Tee noñaawaetashita. Pawa otyaantakinari, rirotaki kantanari: “Rootaki irokakya piñaawaetapaeri. Irokakya pikantapaeriri”. ⁵⁰ Riraga aapatziyawori kaminagaantsi rashi Pawa okaatzika nokamantakiriri, ari owañaanakiri ikanteetateyeyaaani ijeeki jenokinta. Tema nomonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakinari Pawa.

13

Jesoshi riyotagaeyakinawoni tsiteniriki tekiraata ikami

¹ Rooteentsi nokimoshirewenteeyanakironi Kitejitatsiri Rawijantari Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aritaki riyotaki riraga Jesoshi omonkaataka rookantanaawori kipatsika, ipiyantanaari Ashitaririki. Ikantateyeyaaani ineshironkaeyakaeni maawaeni rashiteeyakaeni kipatsijatzika. Iroñaaka ineshironkaperotee, tee ithaawanaki ikamawentee.

² Ari nowaeyani maawaeni notsipatakarri Joorashi karyootejatzi, riraga itomi Shimo. Ikenkithashiryaakaakari rajankaneki riraga iwinkatharite kamaaripaeni riraga Joorashi raakaantawityaarini Jesoshi iinja. ³ Riraga Jesoshi riyotaki Iriri iitakiri jewawenteroni maawaeni oetarikapaeni kipatsikika eejatzi jenokinta. Riyotaki eejatzi ipoñaaka Tajorentsiki, rooteentsi ipiyashitaneeri eejatzi. ⁴ Ari rowakagaeyakinani rira Jesoshi, roojatzi ikatziyanaka. Raatonkoryaanakawo iithaari. Rapineethakitanakawo roshewootantari. ⁵ Roojatzi ijantakawo ñaa tajokira antawo, ikiwanteeyakinawoni noetzipaeni: nashi naari eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Ro roshetantakinawori noetzi roshewootantari. ⁶ Roowiteenchami ikiwayitzitapaakirimi riraga Peetero, ikantziri:

—Rooma eerokataki Nowinkatharite, tee okameethatzi pikiwenawo noetzi naari, inta okameethatemi nokiwemiromi piitzi eeroka.

⁷ Ikantawakiri:

—Tee piyotakotziro iroñaaka iroka nantakimiri. Aritaki piyotakiro iinja.

⁸ Ikantziri rirori:

—Eerokya pikiwanawokya noetzikya.

Ikantawakiri:

—Eerorikakya nokiwimiro piitzi, eero akimitawakaa iinja.

⁹ Roojatzi ikanantakariri rirori:

—Nowinkatharite, eero apatziro pikiwenawo noetzipaeni, inta eejatzi pikiwenawo nako, nopoo, maawaeni. Nokoyi akimitawakayaarña.

¹⁰ Ikantawakiri:

—Eero rapiitziro ikiwakya kaawoshiteenchari. Rapiitziro ikiwirowo apaniroeni iitzi. Kiteteeyawitakimini eerokapaeni inta apaani kaari kitetatsi.

¹¹ Riyotakiri Joorashi rirotaki aakaanterini. Rootaki ikanantakari: “Apaani kaari kitetatsi”. ¹² Ithonkaeyakinani ikiwaeyakinawoni noetzi maawaeni. Roojatzi ikithaantantaawo iithaari. Eejatzi ijeekimoteeyakinani, ikantana:

—¿Piyoteeyakinima iroñaaka iitaka nanantayitaworini irokapaeni?
¹³ Rooma pikantapiinteeyanani: “Iyotaantatsiri”, eejatzi “Nowinkatharite”. Kyaaryootaki iroka pikantakinari. Naaka iyotagaeyimirini. Okameethatzi pipinkathatena. ¹⁴ Naaka piwinkatharite, omaanta nokiwakimiro piitzi namitakotantzimiri nokimitakari ponampiri. Ari poshiyakotenawo naaka: pamitakoperotawakaya. ¹⁵ Noñaagakimiro inkaaganki tsika pikantya eeroka. Aritaki iroñaaka pikimitawakagaeyanakyaani. ¹⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ronampiri tee ranaakotziri omperatariri. Eejatzi riraga rotyaantanewo ero ranaakotziri otyaantakiriri. ¹⁷ Iroñaaka piyotakiro iroka niyotaakimiri, tema rootaki pikimoshiretantyaari pimonaakakirorika nokowakaemiri nokimoshiryaakaanterini. ¹⁸ Eeniro iroñaaka apaani nokantakoperoteri, tee maawaeni nokenkithatakotzimi. Niyoyagaeyakimini maawaeni, tema niyoteeyakimini. Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi tekiraajeeni omonkaatyaata, okantzi: “Riraga owakotakinari nopaani, rirotaki piyankashitenani”. ¹⁹ Aritaki nokanteeyakimini tekiraata ragaetena. Piyotantari omonkaataka okaatzi nokantakimiri, aritaki paapatziyakotena naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsiri. ²⁰ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka raakameethateetawakiri notyaantanewo, eejatzi naari, raakameethatena. Aririka raakameethatawakina naari eejatzi ikimiteri riraga otyaantakinari raakameethateri.

Ikantzi Jesoshi: “Rooteentsi raakaanteetena”

²¹ Roojatzi rowashiretantanaka Jesoshi, ikamanteeyanani:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Eenitatsi jaka aakaantereni.

²² Ari naminawakaanaka naaka maawaeni riyotaanewo, tee niyotzi ninkarika kantakotakinari. ²³ Naaka riyotaanewo inintaperotana Jesoshi, eenirona naari notziintanakari ichopineeki noñaanatantakari.

²⁴ Rookotakina Peetero, ikantana:

—Pojampiteri. ¿Ninka ikenkithatakotzirika?

²⁵ Roojatzi apawo notziitotaperotantanakariri ichopineeki riraga Jesoshi. Nokantakiri:

—Nowinkatharite, ¿ninka aakaanterinika?

²⁶ Ikantakina:

—Aririka nochaantero paa, irika nopakiri, rirotaki aakaantereni.

Roojatzi rochaanantanakawo paa, ipakiri Joorashi itomi Shimo karyoteejatzi. Ari raawakiro. ²⁷ Roojatzi ikenkithashiryaakaanterini iwinkatharite kamaaripaeni Joorashi raakaanterini rirori. Riraga Jesoshi riyotzi oetaka ikenkithashiryaari rirori. Ikantanakiri:

—Oetarika pikenkithashireyirini pantero, pimateroota intsipaete.

²⁸⁻³⁰ Raantawakawori rowaga paa, rowakawo, roojatzi riyaatantanaka raakaanantyaari. Rirotaki kempoyaakinirini noorikite maawaeni. Naakapaeni owaeyeencharini jaga tee niyotawakiro ikantakiri: “Pimateroota intsipaete”. Riyaatantakari, raamaanaka apaanipaeni ikantziri Jesoshi: “Pamanante oyaari akimoshirewenantyaawori Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi”. Paashini raamaaka ikanterini:

“Piyaate pipashitayityaarini ashironkaenkari”. Niyankitaki tsiteniri piyashitanakari.

Ikamantakina naakapaeni riyotaanewo riyaaateeta

³¹ Roojatzi ikamantanakina Jesoshi:

—Nopoñaanaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsiki. Rooteetsi kijashitanari raantaneenari. Roojatzi nokamawenteri maawaeni atziri, nopirihantaneeyari, nopiyantari jenokinta. Tema nokamawenantaariri aapatziyeeyanarini ipinkathateeyanteenarini naari eejatzi Pawa ikanteri: “Tajorentsi riroperori. Rotyaantakaeri Itomi riraga Jesoshi ikamawentee aari”. ³² Eejatzi ikimitya Pawa, riyotakagaeyerini atziri ipinkathateeyinani naari. Eejatzi ikantakotenari rirori: “Rirotaki notyomi. Rantakiro kameetha maawaeni nokowakaantakariri rantero”. Iroñaaka imatero: eero ijamaneentawo. ³³ Iroñaaka, niyotaanewopaeni, rooteetsi nookanteeyaneemirini. Pikowakowaperotana omaanta okimitaka nokantakiri jewatatsiripaeni joriiyopaeni chapinki, eejatzi iroñaaka nokanteeyemini eerokapaeni: “Nopiyantari janta, omaanta eero pimatziroota eerori piyaateeta, tekira”. ³⁴ Paashini nokamineeyemirini iroñaaka: “Pineshironkatawakaeyanikya maawaeni. Nokimitaka naaka noneshironkaeyimini, eejatzi pikimitawakaeyani eeroka, pineshironkatawakaeyanikya. ³⁵ Aririka pineshironkatawakagaeyanikya, aritaki riyotakoeyakimini eeroka maawaeni atziri: eerokapaeni niyotaanewopero”.

Ikante Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

³⁶ Ikantzi riraga Peetero:

—¿Tsika piyaateka, Nowinkatharite?

Ikantakiri:

—Janta niyaatee, eero pimatziroota poyaatanakina iroñaaka. Iinja aritaki poyaatanakina.

³⁷ Ikantziri rirori:

—Nowinkatharite, ¿iitarikya kaari nomatantyaawo noyaatemi iroñaaka? Omawitya rowamagaeteerika, aritaki okanta.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Arima pantero? Kyaaryootaki iroka nokantemi. Tekirani iñiini tyaapa, pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”. Okaate 3 pikante.

14

Raanakiri Jesoshi aapatziyariri Pawaki

¹ Eejatzi ikanteeyanakinani Jesoshi:

—Eero pikenkithashiryaaashiipiintawo inta pameentyaari Tajorentsi. Eejatzi naari, pameentena. ² Janta inampiki Pawa eenitatsi oshekini pankot-sipaeni. Eero oshekitzimi, ari nokantemimi: “Tee oshekitzi”. Niyaate janta niwetsikaeyapaemini pipanko, pijeekanteeyapaeyaarini eeroka iinja. ³ Aririka nomatemiro pijeekantyaari, ari napiitaatero nopiyashiiyakitemini nagaeyaatemini. Aritaki notsipatapaakimi nojeekinta naari. ⁴ Piyotzi tsikarika niyaatee. Piyotzi eejatzi tsikarika nokinanaki.

⁵ Ikantziri riraga Tomashi:

—Tee niyotzi naaka tsikarika piyaatee. ¿Tsika niyotantyaari tsikarika pikinee?

⁶ Ikantakiri:

—Tema naaka oñaayemironi pikinantanakyaari pareetantyaari Pawaki, eejatzi naaka yotaapiinteeyakimironi kyaaryooperotatsiri,

naaka añaakagaeyakimirini pikanteetatyeyyaani. Tekatsi pikantya piyaatashiteri Pawa, inta naaka aaneemini. ⁷ Piyoteeyantakinarinimi naaka piyoteeyakirinimi Pawa eejatzi. Paata piñeena nokamawentero maawaeni atziri ikimitaaka ikantanari Pawa roojatzi piyoperoteri tsika ikantari rirori.

⁸ Ikantziri riraga Jiripi:

—Nowinkatharite, poñaagaeyenarini Piri; ari okaatapaaki, eero napiitaneemi nojampikowentaneeri.

⁹ Ikantakiri:

—Paerani notsipateeyakimini. ¿Tekirama piyotana? Maawaeni ñaakinari, kimitaka iñaakiri Pawa rirori. ¿Litaka pikanantanari iroñaaka: “Poñaayenari piri”? ¹⁰ ¿Tekirama piyotzimate nokimitari Pawa? Eejatzi ikimitana rirori. Tee nokantashita. Ikimitana irira, rirotaki matakaanawori notajonkantzi. ¹¹ Tema nokantzimi nokimitari irira. Eejatzi ikimitana naari. Paapatziyawo iroka nokantakimiri. Eerorika pikoyi paapatziyashitana, ari piñaaperoyakinani notajonkantaki, tema rootakikya paapatziyantakinari.

Aririka riyaatane Jesoshi, osheki imateniri aapatziyariri

¹² Eejatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Rootaki kyaaryootaki nokamantemiri. Maawaeni aapatziyenani ikimiteyanani, eeniroka nantziro naaka eejatzi ikimitya rirori rantaperotero. Tema niyotaakiri atziri rootaki raapatziyantakinari apanipaeni. Ari niyaateeta Pawaki, eejatzi opoki rowaga Ishire Tajorentsi amitakotemini. Roojatzi pikamanantyaari atziri maawaeni nokantakimiri naaka, rootaki raapatziyantayitenarini oshekini. ¹³ Aririka paapatziyanakina, aritaki nomatakimiro oetarika pikowakoteri riraga Pawa. Iroka nokantemiro ikanantyaari maawaeni atziri iñaaperoteri Pawa. ¹⁴ Paapatziyaperotakinari, pimatero pinetheena Naaka oetarikapaeni, aritaki nomatakimiro pikantenari. ¹⁵ Pinintaperotakarika, pikemijantaperoyenani oetarika nokaminagaeyemirini. ¹⁶ Naaka amanerini Pawa rotyaanteeyemironi paashini Amitakoeyemirini. Aritaki imatakimiro. Roojatzi okantyaani otsipateeyemini roori: ¹⁷ rootaki rowaga Ishire Tajorentsi iyotayemironi maawaeni kyaaryootakotatsirini Tajorentsi. Omaanta tee riyoteeyironi irowa kaari aapatziyanari, rootaki kaari opokashiteeyantaririni otsipateeyarini. Omaanta aritaki kijokiro owanteeyakimirini eerori. Rootaki piyoteeyantakaworini eero. ¹⁸ Nopiyaneerika Pawaki, eero nookimi apaniroeni, ari nopiyashiyemini Noshireki. ¹⁹ Rooteentsi niyaate. Eero rapiitana iñeeyanakinani kaari aapatziyanari, inta piñeeyenani eero. Ashi noyiro nañi, rootaki pañaanteeyanakarini eerori: pikantyaani piñeeki jenokinta. ²⁰ Aririka nopiriintane, aritaki piyoteeyanakinimi nokimitari Pawa. Tema eejatzi pikimiteeyenani eero, eejatzi nokimiteeyimimi naari: akimitawakaeyani. ²¹ Maawaeni yotawakirori nokaminaakiriri, ikemijantaperotakirorika eejatzi, rirotaki nintashireperotanari. Pawa aritaki inintashireperotakiri nintashireperotanari. Eejatzi naari aritaki nonintashiretakiri rirori. Niyotakaaperoteri tsika nokanta.

²² Eenitatsi janta paashini Joorashi, kaari karyoteejatzi. Rojampitziri irira, ikantziri:

—Nowinkatharite, piyotakaaperotakina naaka tsika pikantari. ¿Litaka kaari piyotakaantari kaari aapatziyemini tsikarika pikantari?

²³ Ikantakiri:

—Pinintaperotana eeroka omaanta tee inintaperotana riraga kaari aapatziyanari. Pinintaperotanarika, pikemijantaperotero nokantzimiri, roojatzi inintaperotantemiri riraga Pawa. Roojatzi nopokashiyakimini pishireki, kijokiro nowantemiri Naaka eejatzi Pawa. ²⁴ Omaanta kaari nintashiretanari, eero ikemijantaperotziro nokantziri. Iroka nokantakimirika, kaari nashi nokantzimiri naari, inta ikantziri otyaantakinari. ²⁵ Eenironaka notsipateeyimini, aritaki nokamantzitakimiro omaanta teki-raata pikemaperotana. ²⁶ Riyotzi Pawa paapatziyakina, rootaki rotyaanantemirori amifatotantatsiri roori Ishire Tajorentsi. Iyotakaemiro oetarika-paeni. Okenkithashiryaakaapaakimiro maawaeni nokantzimiri. Rootaki kenkithashiryaakayemironi eerokapaeni maawaeni nokantakimiri.

²⁷ Eekiro riyaatatyee ikantanakina riraga Jesoshi:

—Rooteentsi niyaate. Nokimoshiryaanaki naaka tee nowashiretakota. Nokowaki pikimitena pikimoshireeyanaki eeroka: tema naaka pikimoshirewente. Eero imatziro atziri roemoshirenkemi. Omaanta naaka oemoshirenkemi. Aririka eekiro piyaatatyee pikenkithashiryaakotena naaka aritaki nojeekakagaeyakimini kameetha. ²⁸ Aritaki pikemakiro nokanteeyakimirini rooteentsi niyaate, eejatzi nopiye. Aririka pinintaperotena kameetha pikimoshirewentena niyaate Pawakinta. Aritaki riraga Pawa ranaakotakina. ²⁹ Iroñaaka nokamantzitakimiro tekirani niyaatee. Aririka piyotaki omonkaataka nokamantakimiri, paapatziyaperoyentenanarini. ³⁰ Eechonkiini napiitzimi nokenkithatakaakimi. Awotsikitapaaki jawatatsiri maawaeni kaari aapatziyanari: rirotaki iwinkatharite kamaari-paeni. Tekatsi ikantya rirori reewawentena naaka. ³¹ Omaanta noshinetari rowamaena oyaatziriri rashi. Iriira Pawa ikowakaakinari nokamawentero maawaeni atziri. Rootaki nokanantariri riyoteeyantanakaworini atziri nonintaperotziri riraga Pawa, eejatzi nantapiintziniri oetakarika ikowakaakinari. Pikatziyanaki. Thame aatee.

15

Riraga Jesoshi roojatzi oshiyakaawentacha owaatotha oowa

¹ Ikantawitanaana riraga Jesoshi inta eekiro riyaatatzi riyotaana. Iroka paashini roshiyakaawentakinari irira:

—Naaka kimitawori owaatotha oowa. Eeroka kimitawori otha. Rirotaki Pawa thamaetakotziri. ² Aririka otha kaari kithokitapaentsiri riraga thamaetakotziri ipejayitzirini, eejatzi rookiro. Omaanta rowaga kithokitatsiri rowameethatakotakiro okithokiperotantanakyaari. Kimitaka iroka, Pawa rantakimiro eerokapaeni aapatziyanari. Raapatziyaperotakaantemiri, ikameethatakaaperotakimi. ³ Iroka niyotagaeyakimirini, rootaki owameethashireeyakimirini Ishire. ⁴ Kijokiro powaeyenani. Aritaki naari kijokiro nowaeyemini. Otha oowa aririka ochewaryaanaki, eero omataa okithokite, rooma ari okamae. Aritaki pikimiteeyaworini eerori. Eerorika kijokiro powaeyenani, eero pimatziro piyoteeyerini kameetha paashini atziri raapatziyantani. ⁵ Naaka kimitawori owaatotha. Eerokapaeni pikimitawo othapaeni. Maawaeni kijokiro oyanani rirotaki mateeyanakirorini oetarika nokowakaakiriri. Tema kijokiro noyeri naari. Omaanta aririka pintareeyanakinani, eero pantzimaetawo nokowakaakimiri. Rootaki okameethatantari kijokiro powanakina naaka. ⁶ Riraga kaari kijokiro owana, ari ikimitakaanteetakyari otha oowa ipejeetero, thatzik. Roojatzi aririka ojampishitanaki, rookaetero paamariki, pok, otaya, tzininini. ⁷ Roojatzirika kijokiro powaeyanakinani eejatzi aririka paapatziyaperotyawo

nokantzimiri, pikantena oetarika pikowayitzirini: aritaki nomatakimiro. ⁸ Aririka pimatayitakironi oetarika nokowakayemiri, riyoperotemi maawaeni atziri eerokaperotaki niyotaanewopaeni. Aritaki ifaaperoteri atziri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

Riraga Jesoshi isheninkatakari maawaeni riyotaanewo

⁹ Iroka eejatzi ikanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Kimitaka inintashiretana Pawa osheki, eejatzi naaka nokimiteeyimini, nonintashireeyimini osheki. Kijokiro poyena, rootaki anintaperotawaka-gaeyantyaarini osheki. ¹⁰ Pikemijantaperoterorika nokaminagaeyimirini, aritaki nokantanakimiri nonintaperoeyanakimini naaka. Nokemijanta-perotziro ikantakinari riraga Pawa, roojatzi ikantani inintaperotakina. ¹¹ Ashi noyiro nokimoshiryaanaki naari. Ro nokamanantzimirori iroka pikimoshirewenantyaawori eeroka. Nokowaki pikimoshireperotanaki maawaeni. ¹² Iroka nokaminaantemiri: tema nonintashireeyimini naaka. Rootaki nokaminaantakimiri: pikimitaaga eerori, pinintaperotawaka-gaeyani. ¹³ Riraga neshironkaperotziriri atziri, ikamawentakiririka, riro-taki nintashireperotziriri kameetha. ¹⁴ Aririka pimateeayakironi nokan-takimiri, eerokaperotaki notsipamintharipero. ¹⁵ Eero noeteeyakimini iroñaaka nonampiri, tee riyotzi onampirentsi oetarika rantziri onampitariri. Omaanta niyotakagaeyakimini okaatzi ikamantakinari riraga Pawa, rootaki atsipaminthatawakaantaperotakari iroñaaka. ¹⁶ Tee eerokapaeni yoyeenani; inta naaka yoyayitakimirini eerokapaeni. Notyaantakimi panantyaawori oetarika nokowakaayitemirini. Eero patsipetawo oetarika pantayitenarini. Pikemijantaperotenarika, aritaki imatakaakimiro riraga Pawa oetarika pikanteriri. ¹⁷ Napiitanakimiro iroka nokaminagaeyakimini: pinintawakagaeyani maawaeni.

Theenkantatsiri roonakari Jesoshi eejatzi aapatziyariri

¹⁸⁻¹⁹ Eekiro riyaatatzi ikantakina Jesoshi:

—Riraga kaari aapatziyanari ineshironkatawakaaka. Aririkami pikim-ityaarimi eeroka, aritaki ineshironkatakimimi eeroka. Omaanta tee pikim-itari. Niyoyeeyakimini maawaeni, rootaki roonantakimiri. Kyaaryo, roonantakimiri riraga kaari aapatziyanari, omaanta nokowanaki piyoperote ritawo roonana naari. ²⁰ Pikenkithashiryaakiro nokantakimiri chapinki: “Riraga ronampiri tee ranaakotziri onampitariri”. Aritaki ikijakina. Eejatzi ikimitemi eeroka, ikijeeyemini. Tee ikemijantaperotziro nokanteeyaw-itakaririni. Eejatzi eeroka, eero ikemijantaperoeyimini pikamanteeyaw-ityaaririni eerokapaeni. ²¹ Riro-taki Tajorentsi otyaantakinari. Omaanta tee riyotziri maawani rirori, rootaki ikijantemiri. Tema piyotawok-itakinari riroripaeni. Rootaki ranantawori iroka. ²² Ari nopokashitaw-itakari, nokenkithatakaawitakari. Eeromi nopokashitzirimi eero eenit-simi iroñaaka rantani. Omaanta iroñaaka tekatsi okantya irirapaeni ikan-tero: “Tee niyotziro nantziro kaari kameethatatsi”. ²³ Riraga oonakinari roonakari Pawa rirori. ²⁴ Eero eeniromi rantani, eeromi ifaawitakina notajonkawentzimotakirimi. Nomatayitakironi kaari imatayitzini atziri. Omaanta ifaawitakina notajonkantzi, eekiro roonatyaana. Eejatzi roonitakari riraga Pawa. ²⁵ Aritaki ikantari maawaeni. Tema monkaatapaaka iroka rojankinakatoteetaririni rirori Iwaperiteki Tajorentsi: “Roonashi-itana maawaeni, tekatsi nantawitya”. ²⁶ Ari notyaantakimiro eerokapaeni Amitakotemini, rowaga Ishire Tajorentsi. Opoñaakya Pawaki, kameetha iyotaapaemiro kyaaryooperotatsiri. Aririka opokapaaki okantakotapaak-ina naaka. ²⁷ Eejatzi eerori, okameethatzi pikantakotakina naari eejatzi.

Tema eeroka tsipatapiintakinari paerani nitantakawori niyotaakotakiriri atziripaeni.

16

¹ Eekiro riyaatatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Nokoyi eero pipakaero paapatziyana, rootaki nokanantzimirori maawaeni iroka. ² Paata pikowaeyawityaani pikaaterimi ajoriyotzinkarite janta piyotapiintaantsiki inta roepiyawakimi. Rowamaemi eejatzi. Aritaki riraga kijakimiri ikenkithashireeya rantziniri Tajorentsi ikowakaakiriri. ³ Tee riyotziri riraga Pawa, eejatzi naaka, tee riyotana, rootaki ranantemirori iroka. ⁴ Aririka omonkaatakya iroka nokantakimiri, aritaki pikenkithashiryaaanakiro nokantakimikya rootaki iroñaaka nokanantzimirori. Paerani notsipatzimini, rootaki kaari nokanantzimini, omaanta rooteentsi niyaatee, rootaki nokanantaperotakimiri.

Opoke Ishire Tajorentsi

⁵ Ikantanakina riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyaate otyaantakinari. Omaanta tee pojampitana: “¿Tsika piyaateka?” ⁶ Iroñaakaroña nokantakimi, rootaki petakoperotantanakari maawaeni pajankaneki. ⁷ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiro. Okameethatzimotzimi niyaatee. Eerorika niyaatee eero opokashitzimi Amitakoperotemini rowaga Ishire Tajorentsi. Aririka niyaatanaki, aritaki notyaanteeyapaakimironi Noshire. ⁸ Areetapaakimirika, ari oñaanashiretapaakiri maawaeni kaari aapatziyanari okanteri: “Eeroka antayitziroinri kaari kameethatatsi”. Oñaanashiretapaakiri maawaeni ikamawenterira Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi rowameethatantyaariri. Eejatzi oñaanashiretapaakiri maawaeni tsika ikantyaari Tajorentsi ikantakowenantaariri maawaeni kaari aapatziyanari. ⁹ Tema tee raapatziyana rootaki rowashironkaawentyaari iinja kaari kameethatatsi. Eejatzi rowaga Ishire Tajorentsi okanteri: “¿Iitaka kaari paapatziyanari Jesoshi?” ¹⁰ Maawaeni kaari aapatziyanari tee riyotakoperotziri Pawa Tajorentsi iñaaperotakotantanari naaka. Omaanta aririka opokapaaki rowaga Ishire Tajorentsi oñaanashiretapaakiri maawaeni atziri nokamawenteri eejatzi nopiyanteeyari Pawaki, rootaki raapatziyantenanaririka iñaaperoteri rirori ikameethatzi. ¹¹ Eejatzi opokashitantaapaakari Ishire Tajorentsi iyotakagaeyapaerini maawaeni theenkantatsiri ari ikantakotaneri Tajorentsi, rowashironkagaeyerini. Tema rirotoaki rirori rowashironkagaeyerini Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni, eejatzi rirotoaki jewatatsiri maawaeni theenkakinari jaka kipsatsiki. ¹² Tekira eeniro osheki nokamantemirimi omaanta eero pimatziro piyoteeyawakironi iroñaaka. ¹³ Kyaaryooperotaki maawaeni iyoteemiri Ishire Tajorentsi. Aririka opokapaaki, iyotakaapaemiro maawaeni kyaaryootatsiri. Eero iyotaashita apaniroeni. Oetarika okemakinari naaka niyotaantziri aritaki iyotaapaemi maawaeni. Iyoteemi oetarika awijatsini iinja. ¹⁴ Aawakironi noyenkithari roojatzi iyotaantawakimi eeroka, tema apatziro okamantemiro maawaeni iroka noyenkithari. Tema ari oñaaperoteena. Tema apatziro okamantakotana naaka. ¹⁵ Maawaeni ikantayitanarini Pawa, nokantayitakironi naaka, rootaki nokanantakimiri maawaeni: “Iyotaantemiri rowaga Ishire maawaeni iroka nokantziri”.

¹⁶ Ikantanakina Jesoshi:

—Paata eero piñaana. Paashini paata ari papiitero piñaana.

Ikantakota Jesoshi ikamawentee eejatzi ipiriinantaneeyari omaanta tee nokemaperotziri. ¹⁷ Roojatzi nokantagaantawakaeyakani:

—¿Tsika okantaka iroka ikantakaeri? “Paata eero piñiitana. Paashini paata ari papiitena piñeena”. Ikantzi eejatzi: “Niyaaatee Pawaki”. ¹⁸ ¿Iitakakya ikanantari: “Paata”? Tee ayotakotawakiri oetarika ikantakaeri.

¹⁹ Riyotaki Jesoshi nokamantawakaaka. Riyotaki nokowawitari nojampiterimi. Ikantanakina:

—¿Pojampikowentawakaanakawo nokantakimiri? “Paata eero piñeena. Paashini paata papiitena piñeena”. ²⁰ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari piraakotanakina maawaeni, powashiretanakya. Omaanta kimoshirewitachari maawaeni kaari aapatziyanari. Powashirewitakya eerokapaeni, omaanta ari papiitero pikimoshiryaneeni.

²¹ Aririka omonkaatakya oeyowantyaariri otomi tsinani, okemaatsitakari. Ikoñaantantakari eentsite, tee okenkithashiryaanaka okemaatsitakari, inta okimoshirewentziri riraga otomi. ²² Aritaki pikimitakari iroñaaka eerokapaeni, powashiretawitaka nokamantari. Omaanta aritaki nopiriintanee napiitero noñaaneemi. Rootaki pikimoshireyantanakarini, tekatsi owashiretakaaneemini eeroka. ²³ Aririka nopiriintanee, roojatzi piñaantawaena eero pikowanaki pojampitena kyaaryootaki nokantemiri. Paerani nojeekawitani janta Pawaki roojatzi nopokantakari jaka kipatsikika eejatzi nopiyimaetaneeya Pawaki. Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka paapatziyena, ari ramitakotemi Pawa oetarika pikanteriri.

²⁴ Paerani tekira paapatziyanani, pikenkithatakaeyirini Pawa omaanta tee pikenkithatakoeyanani naaka. Iroñaakaroña pamanakotenaata roojatzi ikemantakimiri, ipantemiri okaatzi pikowakotanari pikimoshireyantanakyaarini kameetha.

²⁵ Eejatzi ikantanakina riraga Jesoshi:

—Ari noshiyaakaawentapiintzimironi oetarika, omaanta paata eero napiitziro noshiyaakaawenteemiro. Inta okameethatzi nokamantakoperoteri Pawa, eero nomanapithatzimiro. ²⁶⁻²⁷ Iinja eero pikenkithashiryaa pikanterna naaka: “Nowinkatharite, pamaneri Pawa nokoyi ramitakotena”. Eeroka nintashiretakinari. Paapatziyena kyaaryo nopoñaaka Pawaki, rootaki inintaperotantakimiri irira Pawa. Ari ineshironkaperoeyakimini, rootaki ramitakotantemiri koetyeemotzimiri maawaeni. ²⁸ Nojeekawitani riroriki, roojatzi nopokantakari kipatsikika. Iroñaaka nookaneero kipatsikika, nopiyashitaneeri Pawa.

²⁹ Nokantziri naakapaeni:

—Iroñaakaroña pikamantaperotakinawo. Tee poshiyakaawentanawo. ³⁰ Ari tekirani nokantzimini, piyotzi oetaka nokenkithashiryaakari. Iroñaaka niyoteeyakini maawaeni pithotyakiro piyotziro maawaeni, rootaki nokimoshiryaantakari pipoñaaka Tajorentsiki. Tekatsi iroñaaka nojampiteemiri.

³¹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Kyaaryooma paapatziyaperotakina iroñaaka? ³² Rooteentsi nokemaatsiantyaawori, ari nominthaagakaantakimi, piyaatanaki eeroka pinampikipaeni. Pookaeyanakinani apaniroeni. Aritaki rootzimateentsi omonkaatapaakyaaroña. Inta tee naaka apaniroeni, kijokiro rowana riraga Pawa. ³³ Ro nokamanantzimirori iroka piweshiryaantyaari. Aritaki piweshiryaawentakina. Jaka kipatsikika rowashironkaetemi, omaanta piweshireyanakyaanikya. Nanaakotakiri maawaeni jeekatsiri kipatsikika, nopinkathariperotzi naaka, notsiipatemi.

17

Jesoshi ikenkithatakayeri Iriri

¹ Ari okaatapaaki maawaeni ikanteeyakinarini Jesoshi, roojatzi raminan-tanaka jenokinta, ramanantanakari Iriri, ikantakiri:

—Pawa, monkaatapaaka kitejiri nokamantyaari. Rooma naaka Pitomi. Paerani akashiyeyakawoni nokamashiteri atziripaeni, pipiriinantaanari nokamawitakaga rootaki piñaaperotantariri maawaeni atziri ikameethatzi raapatziyanteneri naaka eejatzi nowañaakiri ikantyaani ijeeki jenokinta atsipatawakaantyaari aaka. Iroñaaka pamitakotena nomonkaatapaakiro maawaeni nokemaatsiwenantyaariri. Ari nowañaakiri maawaeni aapatziyanari ipinkathatanteeyemirini eeroka. ² Tema ari piitakina riraga pinkathariwenantatsiri maawaeni jeekatsirika kipatsiki, rootaki nomatantawori nañaakagaeyerini maawaeni piyoyagaeyakinarini nashityaari. Ro piyoyaantakariri ikanteetatyeyyaani rañagaeyeeni itsipateeyeeni. ³ Eeroka Tajorensi apintzi. Kameetha riyoteeyemini atziri maawaeni. Eejatzi kameetha riyote naaka potyaantanawo: tema naaka Jesokirishito. Maawaeni riyoperotena ikanteetatyeyyaani rañee jenokinta. ⁴ Jaka kipatsikika nantakimiro maawaeni pikowakaakinari, rootaki nopinkathatakantakimiriri atziripaeni. ⁵ Paerani, Pawa, tekirani awetsikironi kipatsi, pitsipatanani janta jenokinta apinkathariiyini. Iroñaaka papiitero pikimitakagaena eejatzi akaate apinkathariiyeni.

⁶ Ari eekiro riyaatatzi ikantziri Ashitariri:

—Irika atziripaeni kipatsijatzi maawaeni pashitakari. Pikantakina: “Pikempoyaanakinari”. Ari niyotakaakiri maawaeni tsikarika pikantari. Raapatziyaperotawakawo maawaeni piyoyaakiri. ⁷ Iroñaaka riyoteeyanakimini eeroka itaperotawori piyotagaeyanakinani maawaeni okaatzi niyotagaeyakiririni. ⁸ Maawaeni piyotaaakinari, nokamantakiri niyotaanewopaeni, niyotaaaperotakiri maawaeni. Raapatziyakawo rajankaneki. Rootaki riyotakotantakinawori kyaaryo nopoñaakanta jenokinta eejatzi eeroka otyaantakinari. ⁹⁻¹⁰ Namanakoeyakarinika irikapaeni. Tee namanakoeyarini irirapaeni kaari aapatziyanari inta apatziro irika nokempoyaakimiri. Tema eeroka ashitariri maawaeni irika, eejatzi pashitakaakinari naari maawaeni. Tema ashiteeyanakarini maawaeni, rirotaki ashi. Raapatziyana maawaeni, rootaki ipinkathatantari. ¹¹ Eero eekiro niyaatatyee nojeekanaki kipatsikika, omanyanta irikakya jeekaneentsini maawaeni jaka, omaantakya naakakya piyashitaneeemini. Pawa, eeroka riroperori. Tema eekiro piyaatatzi pitajonkantzi. Iroñaaka eeroka aminaneerini pitajorenkaki, ikimitanteeri. Nokowaki imonkaatawakaya ikimitakae aaka amonkaatawakaaka. ¹² Notsipatanteeyakaririni maawaeni, tema pimatakaakina, rootaki nomatariri nokempoyaantakariri. Naminakowentakiri maawaeni; tekatsi ashironkaachani, inta apaani rashironkaeya riraga Joorashi, rirotaki jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aritaki omonkaatakya okantakotzirini jankinatacharini Piwaperite paerani. ¹³⁻¹⁴ Niyotaakiri riroripaeni pikantanari, rootaki iroñaaka ikijantanakariri maawaeni kaari aapatziyanari. Ro ikijantakariri, tee ikimitarikya. Ikimitana naari riraga niyotaanewopaeni nashi, tee nokimitari naari kaari aapatziyanari. Iroñaaka nopiyashitanee. Tekiraata eenirona nojeeki kipatsikika, nokantziri riroripaeni maawaeni piñaani, ro nokimoshireperotakaantyaariri maawaeni, ikimitenaata naari nokimoshiretzi. ¹⁵ Tee namanatziimi: “Paapithateri kipatsiki”, inta apatziro nokantzimi: “Pikempoyeeru eero imatantari iwinkatharite kamaari rantakayeeri oetarikapaeni”.

¹⁶ Irikapaeni tee ikimitari theenkantatsiri, ikimitaakina naaka: tee nokimitari theenkantatsiri. ¹⁷ Pinashityaari riroripaeni, piyotakagaeyerini kyaaryooperotatsiri, ikyaaryoowentemiro maawaeni pikowakagaeyiririni. Piñaani rootaki kyaaryooperotatsiri. ¹⁸ Potyaantakina niyaatashitantariri atziripaeni nokenkithatakagaeyirini. Eejatzi naari nokimitakari notyaanteeyerini riyatashitanyaariri atziri maawaeni kipatsiki ikenkithatakagaeyerini. ¹⁹ Nokyaaryoowentemiro maawaeni pikowakaakinari: tema nokamawenteri riroripaeni, riyoteeyantyaaworini ikyaaryoowenanteeyemirorini oetarika pikowakaakiriri.

²⁰ Iroka eejatzi ikantziriri Jesoshi Ashitariri:

—Tee riro namanakotari apatziro ayotaanewoka jaka; inta eejatzi namanakotari maawaeni riraga raapatziyakagaeyaaripa: riraga aapatziy-eeyanarini iinja. ²¹ Nokowakikya ikimitawakaanakyaarofa maawaeni. Tema akimitawakaaka, Pawa, atsipatawakaaka aaka. Eejatzi nokowaki ikimitee aaka maawaeni riraga aapatziyanari, roojatzi riyotantyaawori atziri kyaaryo potyaantaperotakina. ²² Pitajonkakowentakina nokimitantakimiri eerori, eejatzi notajonkakowentakirini maawaeni rirori ikimitawakaantyaari. Imonkaateeyakaeni aaka, akimitawakaaka. ²³ Ikimitana naari. Nokimitzimi eerori. Rootaki ikimitawakaaperotantyaari maawaeni aapatziyanari, roojatzi riyotantyaari maawaeni atziri potyaantakina, eejatzi pimonkaatakagaeyakinari naaka eejatzi riraga aapatziyanari, pinintaperoeyanani. ²⁴ Tekirani ojeekini kipatsi, tema pinintaperotanani, rootaki piitantakinari naari, nopinkathariwenteri atziri. Iroñaaka, Pawa, nokowaki itsipateeyenani iñaantenari nopinkathaperotanaki. Tema pikantana: “Pikempoyeeyanarini maawaeni”, aritaki nomatakimiro. ²⁵ Pikameethaperotaki, Pawa. Tee riyotzimi maawaeni kaari aapatziyanari, omaanta niyotzimi naari. Eejatzi riyoteeyakimini irikapaeni potyaantakinari, ²⁶ niyotakagaeyakirini tsikarika pikantari eerori. Aritaki napiitakiniri niyotakaaperoteri, pinintaperotantariri, pikimitakaantenari naari pinintashireperotana. Eejatzi ikimiteeyakinani maawaeni. Ari okaatzi.

Rootaki ikantziriri Jesoshi Ashitariri.

18

Raantanakariri Jesoshi

¹ Ipakaanakiro Jesoshi ikenkithatakaeri Ashitariri roojatzi riyatakaan-tanakina: Jesoshi, eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Noerinkanaka nomontyaanakawo piryaajanteniri iitachari Sherooni. Notonkaanaki roojatzi nareetantapaaka Oriiwomashiki. Nokyaapaaki. ² Aritaki janta riyatatakaapiintanakina Jesoshi, rootaki riyotantari riraga Joorashi, riraga aakaanterinira. ³⁻⁵ Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri Tajorentsipankoki eejatzi warijeeyopaeni rotyaantawakiri joraaropaeni eejatzi waariryaapaeni. Reewatapaakiri riraga Joorashi. Ramapaaki ootamentotsipaeni, oorenantyaaripaeni, rompojamentopaeni eejatzi; ipokashitapaakiri riraga Jesoshi maawaeni. Riyotaki irira iitaka ikanteriri. Riyaatanaki itonkiyotawakari, ikantawakiri:

—¿Ninka paminirika?

Rakapaakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

Ikantawakiri:

—Naakataki.

⁶ Ikanantawakariri riraga Jesoshi: “Naakataki”, roojatzi ipiyantanakawo itapiiki. Ityaapaaki maawaeni kipatsiki, tereei. ⁷ Rapiitawakiri:

—¿Ninka pikowaperotzirika?

Ikantawakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁸ Ikantziri:

—Tema nokantakimi: “Naaka Jesoshi”. Naakarikakya pikoyi, pishineteri riyaaeteeta irikapaeni notsipatakarika.

⁹ Omonkaatatapaakawori ikantakiriri Jesoshi Ashitariri: “Irika pikantakinari: ‘Pikempoyeenari’, tekatsi ashironkaachani”. ¹⁰ Roojatzi Peetero inojakiryaantanakawo ichekamento. Ithatziitawakiri ronampiri Iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, omaanta ithatziitashitawakari ikempita rakojanorikitzirika. Iwaero onampirentsi Maariko. ¹¹ Roojatzi ikanantariri riraga Jesoshi rirori:

—Poepiyero pichekamento poyaankaero. Rootaki ikowakaakinari Pawa ragaetena nokemaatsitawenantaariri atziri. Eero nothañaapithatari.

Raanakiri Jesoshi joraaro Aanashiki

¹² Roojatzi ragaeyantakarini riraga Jesoshi. Rirotaki agaeyanakiririni joraaropaeni, iwinkatharite joraaropaeni, waariryaapaeni. Roojatzi roojotantanakari. ¹³ Ritapaentawo raanakiniri Aanashiki. Rirotaki rikonkiri Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri iroñaaka. ¹⁴ Irika rirotaki kantakiriri jewatatsiripaeni jorriyopaeni: “Okameethatzimotzimi ikameeta shiramparinta apaani, rowawijaakotantaariri maawaeni atziripaeni eero rowamaeri oroomajatzi”.

Peetero imanakotashitakiri Jesoshi

¹⁵ Peetero rirotaki oyaatakowentawitanakariri riraga Jesoshi, notsipatari naaka. Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni riyotana naaka rootaki ishinentanarini naaka nolyaantapaaka niyankiiteki ipankoki, notsipatapaakari riraga Jesoshi. ¹⁶ Omaanta riraga Peetero ikatziyapaaka ashitakontsikira jantakirowa. Niyowanee inkokironta, nokantapaakiro shentzirori ashitakontsi:

—Pishineteri irira ikye.

Okantana:

—Jee, ari.

Roojatzi ikyaakaantapaakinari riraga Peetero. ¹⁷ Rowaga onampirentsi okantawakiri:

—¿Kaarimima eerori riyotaanewo Jesoshi?

Ikantziro:

—Kaarina.

¹⁸ Okatsinkaetyaaki. Roeshitaka paamari onampirentsiapaeni, eejatzi waariryaapaeni. Rakitsiyakani osheki paamariki. Eejatzi riraga Peetero itsipatapaakari maawaeni rakitsiyapaakani.

Riraga Kaejashi rojampitakiri Jesoshi

¹⁹ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Ninka yotaapiintziririka? ¿Oetaka piyotaapiintziriri maawaeni?

²⁰ Ikantawakiri rirori:

—Ikemakina maawaeni atziri niyotaantziri. Niyotaantapiintzi janta ipiyotapiintanta jorriyopaeni. Eejatzi niyotaantapiintzi jaga Tajorentsipankoki. Tekatsi nomanapithatzi atziri. ²¹ ¿Litaka pojampitantanari naari? Pojampiteri irirapaeni kemakinari oetarika nokantakiriri. Riyotakiro riroripaeni.

²² Roojatzi ipajapootantanakariri apaani waariryaa katziyeenchari jaga. Ikantziri:

—¿Arima apiyathatakyaaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri?

²³ Ikantawakiri:

—Teerika kyaaryooperotatsiri nokantakiriri, piyotakayenawo. Rooma okyaaryootzirika nokantakiriri, ¿iitaka pipajapootantanakinari?

²⁴ Rootaki riraga Aanashi rotyaanantakariri waariryaa raaneeri Jesoshi oojoteencharira janta Kaejashiki.

Rapiitzi Peetero imanakotashitakari Jesoshi

²⁵ Riraga Peetero eekiro rakitsitaty. Roojatzi ikananteetakariri:

—Tema eeroka riyotaanewo Jesoshi.

Roojatzi imanakotashita, ikantanaki:

—Kaari naaka.

²⁶ Itsipatari maawaeni janta paamariki apaani ronampiri Kaejashi. Riro-taki isheninka riraga ithatyaakempitawitakari riraga Peetero. Ikantziri:

—Eerokama noñaakiri oriiwomashiki itsipatzimi Jesoshi.

²⁷ Rapiitakiro Peetero imanakotaka. Roojatzi iñaantanaka tyaapa.

Raanakiri Jesoshi Peraatoki

²⁸ Okitejiityaanaki rookanakiro maawaeni ipanko Kaejashi. Raanakiri Jesoshi ipankoki Peraato, riraga oroomajatzi rirotaki jewawentziriri jori-iy. Kaari joriyo, rootaki kaari ikowanta joriyopaeni ikyaaape ipankoki. Ikantzi riraga jewatatsiri joriyo:

—Rooteentsi owawentakotyaari Tajorentsi aaka akenkithatakoteeri paeraniperorona aririka rawijanakiri joriyopaeni ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aririka aate inthomaenta ipankoki Peraato eero amatziro oya aaka, eero iñaaperotee aaka Tajorentsi akameethatzi.

²⁹ Roojatzi riyowashitantakariri Peraato. Ikantawakiri riraga amaeyakiririnira:

—¿Iitaka rantakiri irika shiramparika pamantakinari?

³⁰ Ikantapaakiri rirori:

—Eenitatsi rantayitzirini. Eeromi rantziromi kaari kameethatatsi, eero namimirimi.

³¹ Roojatzi ikanantawitakari Peraato:

—Paaneeri eerori. Tema ojeeki jankinarentsi pashi yotayimiri powashironkaantyaariri. Pimateri eerori powashironkaeri.

Ikantapaakiri rirori:

—Tee ishineteetanari nowamaeri.

³² Rootaki ikantakiriri omonkaatantakariri ikantzitakari Jesoshi. Tema ikantzitani: “Ari ikentakoteetena koroshiki”. ³³ Roojatzi ipiyantanaa Peraato ipankoki. Ikaemakaanteeri Jesoshi. Ikantziri:

—¿Eerokama jewawentziriri joriyopaeni?

³⁴ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Piyowitakinakya? ¿Iitaka pojampitantanari? ¿Eenitatsima paashini kaman-takimiri?

³⁵ Rakanakiri:

—¿Naakama iroñaaka joriyo? Rirotaki atziri amakimiri jaka, riraga jew-atayitatsirini ñaanakowenantatsiri. ¿Iitaka pantakiri ikijantakimiri maawaeni?

³⁶ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee nopinkathariwenantzi jaka kipatsiki. Nopinkathariwenanterikami jaka, aritaki ikijakowentakinami maawaeni nonampiri: eeromi ishinetzirimi rirori riraga joriyopaeni ramakinami. Omaanta tee jaka nopinkathariwenantzi.

³⁷ Roojatzi ikanantakari:

—¿Kyaaryooma? ¿Eerokama jewaperotatsiri?

Jee, naaka jewaperotatsiri. Kyaaryo pikantakina. Nokantziri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri. Rootaki natziritantapaakari, rootaki nopokantakari kipatsikka. Maawaeni riraga iyotanakirori kyaaryooperotatsiri, rirootaki maawaeni aapatziyanari.

³⁸ Ikantziri riraga Peraato:

—¿Oetaka iroka pikantziri: “kyaaryooperotatsiri”?

Roojatzi riyowashitantanaari irira riraga joriiiyoaeni, ikantakiri maawaeni:

—Nojampitawitakimi inkaaganki, tee pikantana iitaka rantaperotakiri nowamaantyaariri.

Riraga Peraato ikowawitaka ipakayerimi Jesoshi

³⁹ Eekiro riyaatatzi ikantzi:

—Aririka omonkaatapaeya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi, noeyowapiintzimiri apaani romonkeetziri. Tema aritaki okantari ameteeyarini. ¿Pikoyima noeyowaemiri jewaperotzimiri?

⁴⁰ Roojatzi ikaemantanaka maawaeni:

—Eero poeyowaanari irira, inta poeyowaenari riraga Warawaashi.

Tema irira rirootaki koshintzi.

19

¹ Roojatzi raakaanantakariri Peraato riraga Jesoshi, ipajatakaantakiri.

² Riraga joraaro itapotayitakinirini ramantheeri kitochee okimiwitakawo tsikontochee. Ramantheetakaakariri. Ikithaatakiri kityonkamawori.

³ Ipokashitapiintakiri maawaeni riraga joraaro iñaathawaetashitari ipinkathatziiri, ikantajeempyaashitapaakari:

—Eeroka jewawentziri joriiyo nopinkathatemi. Injii, injii, injii.

Roojatzi ipajawootantapaakari rakoki. ⁴ Rapiitziro riyowashitaneeri Peraato jewatatsiripaeni joriiiyoaeni. Ikantziri:

—Rirootaki irika, napiitzimiri namaemiri. Nojampitawitakimi, omaanta tekatsi pikanteeyinani niyotantyaari iitaka pikijantakariri. Namakaanantari paminerii eerokapaeni nopajatakaantakiri. Omaanta tee niyotzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁵ Riyowanee Jesoshi rirori. Ramantheetakawo okimiwitakawo tsikon-tochee, ikithaatakawo kityonkamawori. Ikanteeyirini Peraato:

—Rirootaki irika. Ñaakiri, nopajatakaantakiri.

⁶ Raminawakiri jewatayitatsirini ñaanakowenantsiripaeni eejatzi waariryaapaeni. Ikaemanaki:

—¡Pikentakotakaanteri koroshiki! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Ikantziri Peraato:

—Pagaeyanakirini eeroka, pikentakotakaanteri. Nojampitawitakari, tekatsi nokemakotziri rantzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁷ Ikantawakiri jewatatsiri Tajorentsipankoki:

—Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi iyotaanari okameethatzi ikame iita-jorentsishita. Tema ikantzi rirori: “Naaka Itomi Tajorentsi”, rootaki okameethatantakari ikame.

Rapiitakiri riraga Peraato rojampitakiri Jesoshi

⁸ Ikemantawakariri Peraato ikanteeyakiririni eekiro riyaatatzi ithaawap-erotanaki. ⁹ Ipiyakaanaari, ikyaanee ipankoki eejatzi Jesoshi. Ikantapaeri riraga Peraato:

—¿Tsika pipoñaaka eeroka? ¿Ninkami eeroka?

Tee rakanakiri rirori.

¹⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—¿Iitaka kaari pakantana? Naaka jewatatsiri atziriki. Nokowakirika, ari nomatero nookakaakowentemi. Eejatzi okimitaka, nokowakirika, nomatero nokentakotakaantemi koroshiki. Tema piyotakiro.

¹¹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Eeromi ishinetzimimi Tajorentsi, tekatsi pikantenami. Riraga amakaantakinari jaka, rirotaki antaperotakirori kaari kameethatatsi.

¹² Roojatzi ikowantawitanaka Peraato ipakaerimi. Omaanta rapiitziro ikaemanaki jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¡Aririka pipakaeri irira, tee pitsipaminthatari Seesari! Irika riraga kantashitachari: “Naaka jewatatsiri”. Tema rirotaki kijakiriri peewatzinkarite riraga Seesari janta Oroomaki.

Ikentakotakaantakiri riraga Jesoshi

¹³ Ikemantakari Peraato ikanteeyakiririni riyowakaaneeri Jesoshi. Janta riwetsikaetzironta, oenokamentotsi iwetsikaetziri mapi. Janta eenitatsi jeekamentotsi ijeekapiintzira Peraato ikantakowenantapiintzirira atziri.

Nokantziro naaka maawaeni joriyo: “Kawaata”.* ¹⁴ Okitejitanaki Kitejitsatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Roojatzi ikanteeyantakarini Peraato:

—Rirotaki irika jewatatsiri pashi eerori.

¹⁵ Omaanta ikaemaeyanakini riroripaeni:

—¡Payeri! ¡Paanakiri janta! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Rojampitziri ikantziri:

—¿Nokentakotakaanteri piwinkatharite?

Ikantawakiri riroripaeni:

—Tee nopinkatharitakaayiri, omaanta apaniroeni Seesari nopinkatharitakaayiri.

¹⁶ Roojatzi ikantakiri joraaropaeni:

—Paaneeri pikentakoteri.

Roojatzi raantanakari.

Ikentakotakaantakiri Jesoshi janta koroshiki

¹⁷ Roojatzi raashitantanaka Jesoshi koroshi. Rookanakiro pankotsipaeni riyowakotantanaki owitheenkapaataga inkokironta antawopaeni mapi, raeetantapaakawo tonkaariki oetachari Iitonakintsiki. Iitziro rowaga tonkaari joriyopaeni: “Koorikota”.

¹⁸ Aritaki ikentakotakiri koroshiki. Itsipatakari apite shirampari. Ikentakotakiri riroripaeni paashini koroshiki apite. Rowamagaetakiri Jesoshi rojatekaetakiri niyanki. Apaani rowamagaetakiri rakoperoki Jesoshi, riraga paashini rampateki.

¹⁹ Peraato rojankintakaantaki kantatsiri: “Jesoshi najareetejatzi, rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”. Ipatakakotakaantakiro koroshiki.

²⁰ Okaakintawo nampitsi aritaki ikentakotakiri Jesoshi. Osheki jewatatsiri joriyopaeni ñaanatakirori rojankintaziri. Ojankinatawitaka ipaante joriyo, eejatzi oroomajatzi eejatzi ipaanteki kireeshiyajatzi. ²¹ Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri joriyopaeni ikantziri Peraato:

—Tee okameethatzi pojankintziro: “Rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”, inta pojankinate: “Irira kantashitachari: pinkathariwentziriri joriyo”.

²² Ikantawakiri Peraato:

* **19:13** Ikantziro rirori ipaanteki arameeyojatzi Kawaata: opatziito pankotsi.

—Aritaki, nomatakiro: nojankinatakaantakiro. Eero ninashitawo nojankinari.

²³ Ari ikentakotakiri joraaro. Ari ikaatzi 4 joraaro: itakariri rayitakiri ipashikari iitoki, paashini ishintoromashite, paashini ijapatote, paashini iithari eejatzi. Omaanta ipewiryaaakotari, tee oshirika inta ontyaajaampanatashita maawaeni. ²⁴ Rootaki ikanantawakagaeyakarini:

—Eero atzijagaero. Thame añaathawaetawentyaawo ninkarika ayiterini.

Aritaki ikantari joraaro. Imonkaatakiro kantatsiri Iwaperiteki Tajorensi, ikantzi: “Ipawakaayitawoni noethaarini. Ipankinatzitenawo nopewiryaaakotari”. ²⁵ Rowaga riniro Jesoshi okatziyapaaka okaakini ikentakotakaga. Otsipatawo irentopero, roojatzi owaero Mariiya. Rootaki iina Kerejowashi. Eeniro jaga eejatzi Mariiya makaraarajato. Eejatzi naaka nokatziya okaakini. ²⁶ Iñaanakiro Jesoshi riniro, eejatzi iñaakina naari. Ikantziro:

—Nana, ajaa, irikakya Jowa rirotaki pitomintanakyaari.

²⁷ Ikantanakina:

—Ajaa, rootaki pinironteyari pitsipataperoteeyawo.

Roojatzi naantanaawo nopankoki noshenantawori. Ro ikanantanari tema inintashireperotakina. ²⁸ Riyotanaki Jesoshi aritaki monkaataka maawaeni. Roojatzi ikanantanaka:

—Nomiritaatyaami.

Ro ikanantari imonkaatakiro okantziri Iwaperite Tajorensi. ²⁹ Eenitatsi jaga chomokira yeekitaki kepishaari. Ijashiteetakiniri piyonkashinkanarikira. Rojataakiniri jawokiikira. Ipakotakiri ipaantekira riraga Jesoshi.

³⁰ Ratsimiyawakiromi roojatzi ikanantanaka:

—Aritaki iroñaaka, nomonkaatakiro ikowakaakinari Pawa.

Roojatzi roeyotantanaka, ikamanaki.

Rojataakiri Jesoshi

³¹ Iroñaaka riwetsikawenteeyironi joriiyo kitejiri nomakoryaantapiintari. Itziroriimatanakirika oorya, rooteentsi areetya saawaro rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari. Tee ikowaeyini joriyopaeni riraga kentakoeyencharini rowawijeero koroshiki, rootaki ikanteeyantakaririni Peraato:

—Pikagaakaantero iporipaeni, roojatzi pojataakaanantanakyaariri, ikamantyaari intsiptaete.

³² Roojatzi riyataashitanteeyanakaririni joraaro, ikagaaporitakiri iporikira riraga tsipatakariri riraga Jesoshi. Eejatzi ikagaaporitayiteetakarini paashinipaeni. ³³ Apatziro rowashiwitapaakari Jesoshi, ikagaerimi iporikira: omaanta iñaapaakitziiri kamaki, rootaki kaari ikagaantari iporiki.

³⁴ Omaanta apaani joraaro rojataapaakiri imerikiki. Iyowaatanaki riraa tyonkinininini. Eejatzi iñaayowaatanaki. ³⁵ Naaka ñaakotakiriri, iroñaaka naaka kantakotakiriri paapatziyantaariri Jesoshi. Niyotzi kyaaryo nokantzimiri. ³⁶ Aritaki ikanteetakariri, eejatzi omonkaataka Iwaperite

Tajorensi kantatsirini: “Eero ikagaayiteetzirini itonki apaani”. ³⁷ Eenitatsi paashini jankinarentsi Iwaperiteki Tajorensi okantzi: “Aritaki ramineeteri Rotyaantanewo Tajorensi, riraga rojataagaetakiri”.

Romonkeetakiri Jesoshi omookira

³⁸ Eeniro janta ijeekaki koroshiki Josee arimateeyajatzi. Riyotaanewo Jesoshi naawita, omaanta imanakiro. Ro imanantakawori ithaawanakari jewatatsiripaeni joriyopaeni. Omaanta ishiraampariwentanakiri riyataashitakiri riraga Peraato ikantapaakiri:

—Pishinetayenari Jesoshini, naaneeriita.

Ikantawakiri:

—Paaneeri.

Roojatzi riyaaantanaka ragaateri. ³⁹ Itsipatanakari riraga Nikoreemo. Rirotaki jatashitziriri paerani Jesoshi tsiteniriki. Raakotanakiniri itziriantyaariri. Imaemañaatzirowaa inchato owaero miira, eejatzi opane inchato owaero aaroe. Aamaashita okaatzi otenatzi 30 kiuro. ⁴⁰ Ragaetaatziri Jesoshini. Ro tokoyatha rapineetakotantakariri, itsipatakiro kajankari. Rootaki rametari joriyopaeni aririka riwetsikeri kamatsiri. ⁴¹ Ojeekinta pankirentsi okaakini ikentakoeyakirininta koroshiki. Janta pankirentsi ojeekinta rowanteetyaariri, owakiririka imokaetzirika. ⁴² Rooteentsi itziroyaanaki oorya, omonkaatantyaari kitejiri amakoryaantapiintari. Iñaakiro Josee okaakinitaki omoo. Rootaki rowantakariri Jesoshini janta. Ari ipinaashitanakiri mapi omooki. Ipiyanaa maawaeni pankotsiki.

20

Okowawitari Mariiya Jesoshini

¹ Otominkotapaaki. Rooteentsi okitejitzimate iyaatakaakiro Mariiya makaraarajato janta omooki rowawitakarinta Jesoshini. Oñaapaakiro ookanaka mapi rashitakotantawitakariri. ² Oñaapaakiro inthomaenta omooki. Tee oñiiri Jesoshini. Tekatsi. Oshiyakaanakawo roori. Ari areetapaaka pankotsiki tsikarika nojeeki naaka eejatzi Peetero, okamantapaakina:

—Tekatsi Jesoshini omooki. Tema ragaetaneeri. Tee ayotzi tsikarika owaetakiri.

³ Okamantapaakina, niyaatantanakari naaka eejatzi Peetero. Niyaatanaki rowawiteetakarinta. ⁴ Noshiyanaka apite, omaanta nanaakotakiri Peetero. ⁵ Niyowapaaki noeyotapaaka naminantapaakari inthomaenta. Noñiuro tokoyatha ookanaka omooki, omaanta tee nokyaapae. Tekatsi iwatha Jesoshini. ⁶ Rimpaetapaaki ipokapaaki riraga Peetero. Rirotaki kyaapaentsiri inthomaenta. Roojatzi iñaapaakiro tokoyatha. ⁷ Eejatzi rowaga paaño opashikantawitakariri iitoki, tee otsipatawo tokoyatha. Apitziwita ookashitanaka roori. ⁸ Ari nokyaanaki naaka, noñaakiro, roojatzi niyotantanakari piriintanaa Jesoshi. ⁹ Tekiraata nokenkithashireeyironi Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Ikamakirika Rotyaantanewo Tajorentsi, aritaki ipiriintanee”. ¹⁰ Noñaapaakiro, nopiyanaa nopankoki.

Aminawakiri Mariiya Jesoshi

(Mr. 16.9-11)

¹¹ Omaanta Mariiya makaraarajato opiya omooki eejatzi katziyeencharira inkokiroeni, irakotakari riraga Jesoshini. Oeyotanaka, aminanaki inthomaenta. ¹² Oñaakiro apite ronampiri Tajorentsi, ikithaatawo kitamaari. Ijeekaki rowawiteetakarinta Jesoshini. Ijeekaki apaani iitokira rowawitakarira Jesoshini, paashini iitziiki.

¹³ Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari?

Okantawakiri irowa:

—Ragaetanakiri Nowinkathariteni. Tee niyotzi tsikarika rowaetakiri.

¹⁴ Roojatzi ophothakaanaka. Oñaamacheetawakari riraga Jesoshi ikatziyapaaka, omaanta tee iyotawakiri.

¹⁵ Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari? ¿Ninka pikoyirika?

Oetakaashiwitakari irira rirotaki thamaetakotzirori pankirentsipaeni. Okantziri:

—¿Eerokama aanakiriri Nowinkathariteni? Pikamantenaata tsikarika powakiri. Aritaki naakiteri naari.

¹⁶ Ikantziro:

—Mariiya.

Opithokanaka, okantawakiri:

—¡lyotaanari!

¹⁷ Okimoshiryaaantari okenkithashireeya ipiyaka. Oerikawakiri. Roojatzi awithakitantawakariri. Ikantziro:

—Pipankaena, eero poteyaana. Tekiraata noenokana Pawaki. Iroñaaka nokowaki piyaatashiteri maawaeni aapatziyanari, pikamantapaakiri maawaeni rooteentsi noenokaeya Pawaki. Tema rirotaki Tajorentsi. Tema rirotajzi Piri eero, piyotziri rirotaki Tajorentsi, rootaki pipinkathatantariri.

¹⁸ Roojatzi opokashitantaanari naaka, eejatzi paashini riyotaanewopaeni, okamantapaakina maawaeni:

—Noñaagaerikya Awinkatharite.

Eejatzi okamantapaakina okaatzi ikantayitakirorini rirori.

Ritapaakari Jesoshi, roñaagaeyarini riyotaanewo

¹⁹ Itsiteniityaanaki oorya, nopiyoteeyakani, nokaatakiri paashini riyotaanewo. Nothaawantari jewawentziriripaeni jorriyopaeni, riraga owa- maakaanakiririni Jesoshini, rootaki noyaawitantakawori ashitakontsi. Romapokashitapaakina riraga Jesoshi ikatziyapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni.

²⁰ Roojatzi roñaagantapaakinawori maawaeni rako eejatzi imerikiki. Noñaawakiri maawaeni rirotaki Nowinkatharite, roojatzi nokimoshiryaa- tanaka maawaeni. ²¹ Rapiitakina:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni. Rirotaki paerani otyaantakinari Pawa, eejatzi eerori iroñaaka nokimitemi eero, notyaantemi.

²² Roojatzi itajonkantanakina maawaeni, joo. Ikantzi:

—Pagaero Ishire Tajorentsi, kijokiro owaeyanakimini maawaeni.

²³ Piñaakiri atziri raapatziyaperotakina, roojatzi pikanantyaariri: “Ikamintheemi Tajorentsi eerori, eero ikijawentzimirotantayitzi”. Rootaki ikaminthaaperotantyaariri Pawa riraga pikantziri. Pikanteririka paashini atziri: “Tee paapatziyari Jesoshi, rootaki ikijawenantemirori Tajorentsi”, aritaki paata ikijawentakimiro.

Ikanteeyakirini Tomashi: “Noñeeyakirinikya Awinkatharite”

²⁴ Ipokashitanteeyakinarini, tee añiiri Tomashi, riraga iiteetziri Tsipantzi: apaani peyeenchari. ²⁵ Ipokantapaakari irira, nokamanantawakari:

—Noñeeyakirinikya Awinkatharite.

Omaanta ikantana:

—¿Kyaaryo? Tee naapatziyawo. Nokoyi noñeero rako, tsikarika ikyaaki kiraawo, nokoyi nomonkeero nakoempeki. Eejatzi nokoyi nomonkeero nako imerikiki. Eerorika nomonkiro, eero naapatziyawo.

Rapiitakiri iñeeyakirini riyotaanewo riraga Jesoshi

²⁶ Awijanaki apaani tominko, ari napiitziro nopiyoteeyanakani pankotsiki, itsipatakina maawaeni riraga Tomashi. Oshekini nothaawantakari maawaeni kijanakinari, rootaki napiitantakawori

noyaawitantakawori ashitakontsi. Rapiitapaakina romapokapaakina riraga Jesoshi, ikatziyashitapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshiryaaanakyaroña maawaeni.

²⁷ Roojatzi ikanantapaakari riraga Tomashi:

—Paminero nako. Pakote, pomonkeero pakoempeki jaka. Pakote, eejatzi pomonkeero pako nomerikikika. Eero pitheenkana, inta paapatziyena.

²⁸ Roojatzi ikanantawakari riraga Tomashi:

—Eerokaperotaki Nowinkatharite, eerokaperotaki Notajorentsita.

²⁹ Ikantapaakiri:

—Iroñaaka piñaakina, rootaki paapatziyantakinari. Eenitatsi kaari ñaanari, omaanta raapatziyeeyakinani: nokimoshireperotakaanakiri maawaeni irikapaeni.

³⁰ Oshekini itajonkantayitakini riraga Jesoshi. Naaka maawaeni riyotaanewo, noñeeyakirini, omaanta tee nojankinatziro maawaeni jaka. ³¹ Ro nojankinatantakawori iroka paapatziyantyaariri maawaeni riraga Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Itomi. Aririka paapatziyakaari, aritaki rowañaakimi pikantyaani ijeekakaayemi rirori.

21

Rapiitziri riyotaanewo 7 iñaakiri Jesoshi janta Karireeyaki

¹ Nokanta nopiyeeyanaani naakapaeni riyotaanewo janta Karireeyaki. Roojatzi rapiitana roñaagapaana riraga Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Noñeeyawaerini othapyaakiini inkaareki Teweeryashiki. Iitziro eejatzi Inkaare Karireeya. Aritaki okantakari. ² Nopiyoteeyakani, naaka itomi apite Sewereeyo. Nokaateeyirini Peetero, eejatzi riraga Tomashi. Itsipatana Nataneeri, riraga karireeyajatzi poñaachari Kanaaki. Eejatzi eenitatsi apite paashini riyotaanewo Jesoshi. Nopiyotaka maawaeni. ³ Ikantana Peetero:

—Niyaate noshiryaate.

Nokanteeyanakirini:

—Eejatzi naari.

Ari niyaateeyanakini. Noteteeyapaakani maawaeni pitotsiki. Noshiryaataawitaka, roojatzi nokitejitakotantaka. Tekatsi nayi.

⁴ Okitejitanaki ikatziyapaaka riraga Jesoshi othapyaakiini. Tee niyoteeyawakirini.

⁵ Ikantapaakina:

—Notsipaminthari, ¿Paaki shima?

Nokantawakiri:

—Tekatsi.

⁶ Ikantakina:

—Apawo pishiryaate pakoperoki, aritaki paaki.

Ari noshiryaatanaki maawaeni. Naaki oshekiniroña shima, tee naawyaakotziri notetakoteri nopitoki. ⁷ Naaka nokantziri Peetero:

—Jaa, rirotakimakaya Awinkatharite.

Ari ikithaatanakawo rirori iithaari. Ipiinkashitanakiri ramaatanaki othapyaakiinira raatapaaka. ⁸ Nimpaetakotapae naakapaeni, nonoshikakotziri shima. Okaakitapae othapyaakiini, aamaashitaka okaatzi 100 meetero.

⁹ Nomitaanaki maawaeni omerikyaataki othapyaakiiniki. Noñaapaaki paa-mari, itashitziri shima. Eenitatsi eejatzi paa. ¹⁰ Ikantawakina:

—Pamagaantakinari iroñaaka shima pishiryaatakirira.

¹¹ Rapiitziro rotetapaa Peetero pitotsikira inoshikaatakotapaakiri shima ishiryaatamentoki kipatsiki. Yeekiperotaki antaripaeni shima,

ikaatzi 153. Oshekiperorofña omaanta tee opejanaki noshiryaatamento.
12-13 Ikantawakina:

—Ajaa, poya.

Ikagaakinawo paa eejatzi ikagaakinari shima. Nowaeyakarini maawaeni. Nothaawantakari nokanterimi: “¿Ninkamika”? Maawaeni niyotawakiri riro-taki Awinkatharite. ¹⁴ Ikamaki chapinki Jesoshi, ipiriintanaa. Rootaki roñaagaana eejatzi maawaeni riyotaanewo. Iroñaaka okaatzi 3 roñaagaana naakapaeni.

Riraga Jesoshi ikenkithatakaakiri Peetero

¹⁵ Nowaeyakani maawaeni. Roojatzi rojampitantakari Jesoshi riraga Shimo, iitziri Peetero:

—Peetero, ¿panaakotakiri irikapaeni, pinintashireperotana eeroka?

Ikantawakiri rirori:

—Eeroka, Nowinkatharite, yotatsiri nonintzimi.

Ikantanakiri:

—Piyoteeri riraga aapatziyanari: tema ari roshiyakyaari nashi now-shaanite.

¹⁶ Rapiitakiri, ikantawakiri:

—¿Pinintashiretana?

Rapiitawakiri ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, eeroka yotatsiri nonintashiretzimirika.

Ikantziri:

—Pikempoyeenari maawaeni ameenteeyakinari.

¹⁷ Rapiitziro rojampitziri, tres-tapaentsiri. Ikantziri:

—¿Pineshironkatanama?

Roojatzi rowashirewaetantanaka Peetero. Tema ro rowashiretantakari okaatzi 3 rojampitziri Jesoshi okimitaka chapinki riraga Peetero imanako-tashitaka okaatzi 3. Ikantawakiri:

—Eerokakya, Nowinkatharite, yotzirorikya maawaenikya. Piyotana eeroka nonintashiriimirika eechonkiini.

Ikantziri:

—Pikempoyeeri kameetharini maawaeni aapatziyanari. Tema roshiyaw-itakaari nowishate. Piyotakoperotakina. ¹⁸ Kyaaryootaki iroka nokan-temiri: paerani, eeniro pewankariwaetzini, pikithaatapiintawoni piithaari. Piyaatapiintayitziini tsikarika pikoyiri piyaate: tekatsi atziri kantemini: “Eero piyaatzi”. Omaanta aririka pantyashipariperotapaaki, pakote pakoki, roojoteetemi, ikithaatemi paashinipaeni. Raanakimi janta tsikarika tee pikowawita piyaate.

¹⁹ Aritaki ikantakiri. Riyotaakiri tsika ikantyaari rowamagaetantyaari Peetero iinja. Aririka iñeeteri ikamaki, riyotanaki maawaeni iñaaperotakiri Tajorentsi ikameethatzi. Roojatzi ikanantanakyaari:

—Thame, poyaatanakina.

²⁰ Ipithokanaka Peetero. Iñaakina noyaatanakiri, roma naaka riyotaanewo Jesoshi inintaperotziri. Chapinki nowakagaeyantakarini Jesoshi, naaka ojampitakiriri: “Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?”

²¹ Iñaantakinari Peetero, rookotana, eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikanteeterika iinja riraganki?

²² Ikantawakiri:

—Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyanteeyaari, eero pikenkithashiryaaakotari. Omaanta eeroka poyaatenaa.

²³ Rowaagaeyakinirini maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi ikantziriri irira. Iitashiwitaka irira eero nokami. Omaanta

tee ikantzi Jesoshi: “Eero ikami Jowa”. Inta ikantawitari: “Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyantakyaari, eero pikenkithashiryaaakotari”.

²⁴ Naakapero riyotaanewo riraga Jesoshi, jankinatziro iroka. Noñiio maawaeni. Niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni iroka nojanki-natakiri. ²⁵ Teera nothotziro nojankinatziro maawaeni rantayitakirini Jesoshi. Arimi ojankinatayitakotyaami maawaeni, rantayitakirini, naa-maashitya ari iyeeakitakiro mi maawaeni kipatsi ifaanamentopaeni.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatziro:

Jowa

RANTAYITAKIRINI ROTYAANTANEWO JESOSHI

Rookashi rapiiteeniri rojankinatakiniri Teyoojiro

¹ Nokoyi niwethatemi, nonintanewo Teyoojiro. ¿Tekatsima oyemini? Naaka kameetha. Paerani nitantakawori nojankinatantakimirori, niyotaantakimirori osheki rantayitzirini Jesoshi. Eejatzi niyotaantakimirori osheki riyotaantayitzirini. ²⁻³ Ari iñaashitzizimaetakawo ikamakira, ari rañaagae, roojatzi roñaagantapaakariri riyotaanewopaeni. Osheki iñaakotapiinteyirini rantapaakiri rirori, rootaki riyoperotantariri rañaagae. Okaatzi 40 kitejiri roñaagapiinantariri. Ikenkithatakotziri tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenanzi. Rotyaantanakiri riyotaanewopaeni riyoteeri paashini atziri oetarika ikowakaakiriri ranteri. Ro kantziriri Ishire Tajorentsi. Roojatzi riraga Tajorentsi raaneeri Itomi jenokinta, roojatzi noweyaantakawori nokenkithatakotakiri paerani. Iroñaaka eekiro niyaatatzi nowaayemiro nokantemi rantziri riraga rotyaantanewopaeni Jesoshi, riraga otyaantanakiriri paerani.

⁴ Apaani kitejiri, tekira riyaaete jenokinta, ikaatakagaeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni ikantaperotakiri riraga Jesoshi:

—Eero pookanakiro Jerojareeki, nokowaki poyaawakiroota ikashiyakaakimiro Ashitanari, rowaga pikemakinari chapinki nokantzitakimiriroña. ⁵ Riraga Jowani ikaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, riyotantakiri atziri paapatziyari Tajorentsi. Omaanta ero ojamanitzi opokashitemi Ishire Tajorentsi, okithaatakaapaakimi, riyotantyaari atziri kyaaryo pikemijantaperotakina naari.

Roenokantanakari Jesoshi jenokinta

⁶ Paashini kitejiri ipiyotawenteeyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Rojampiteeyirini. Ikantziri apaani:

—Nowinkatharite, aaka isheninkani riraga achariniiteni Ishireeyeerini. Paerani ijeekawitani jewawenantatsiripaeni achariniitenipaeni; omaanta iroñaakaroña tekatsi. ¿Arima iroñaaka pikanteri paashini reewawenteeyenani? Osheki nokowaki.

⁷ Ikantawakiri:

—Tee ikowakayimi Ashitanari piyotero tsikarika okaate. Ojamanitatziri rooma tsikarika okaate. Apatziro Ashitanarikya apaniroeni kantatsini. ⁸ Iinja itajonkawenteeyeminiita eejatzi opokashiteeyemini Ishire. Omatakayemi, rootaki nokowakaakimiri pikenkithatakotena jaga Jerojareeki, eejatzi pithotyaaankiro Joreeyaki pikenkithatakotena. Eejatzi pikenkithatakotena janta Jamaaryaki, eejatzi pithotyaaankiro maawaeni paashinipaenikinta kipatsikinta, pikenkithatakotena. Tsikarika piyaate nokowaki pikenkithatakotena.

⁹ Rootaki ikantanakiriri Jesoshi. Ari ramineeyawakirini maawaeni, roojatzi roenokantana jenoki, ipeyimotanakari menkoriki. ¹⁰ Ari ramineeyanakirini jenoki joreririri, jatanaki. Ari romapokapaakiri apite ronampiri Tajorentsi, ikatziyimoeyapaakarini. Ikimitapaakari shirampari; kitamaamawori imaatha. ¹¹ Ikantapaakiri:

—¿Eeniromi, karireeyajatzi? ¿Litaka eekiro paminanta jenoki? Piñaawakiri riraga Jesoshi roenokanaka jenokinta. Eejatzi ipiye paata. Aririka ipiye, ikimitapaeya iroñaaka riyaaantanaari.

¹² Roojatzi roerinkantanaa taapiki, ipiyeeyanaani Jerojareeki riraga rotyaantanewo Jesoshi kimitaka apaani kiroometero. Okaakini Jerojaree, tee inteenaperotzi.

¹³ Ari rareeteeyapaakani, rateeteeyapaakini oshitamenkota jenoki. Janta imaapiinteyininta riraga Peetero, eejatzi Jowa, Jantyaako, Antereeshi, Jiripi, Tomashi, Waritoromee, Mateeyo, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni), eejatzi Joorashi (riraga itomi paashini Jantyaako), imaapiinteyini maawaeni. ¹⁴ Ari rapiitapiinteyironi ipiyoteeyani eejatzi ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. Itsipateeyarini rirentzipaeni Jesoshi, eejatzi riniro rowaga Mariiya, eejatzi paashinipaeni tsinani. Aritaki ikantani ikenkithatakaapiinteyirini Tajorentsi.

Riyoyaayitantakaririni Mateeyashi poyaatariri Joorashini

¹⁵ Ari paashini kitejiri ikatziyanaka riraga Peetero ikatziyimo-teeyanakarini iyemijantzinkaritepaeni. Aamashitya ikaateeyini 120.

¹⁶ Ikantzi:

—Nojoriiyotzinkaritepaeni, okameethatzi amonkaatero okantzirini Iwaperite Tajorentsi. Paerani iyoteerini Ishire Tajorentsi Iraviirini ikenkithatakotantaririni Joorashini: riraga jewateeyakiririni agaeyakiririni Jesoshi. ¹⁷ Aritaki akaateeyawitariniroña. Paerani itsipateeyawiteeni rantawaetakaawitakina. ¹⁸ Omaanta raakaantashitaari Awinkatharite, ipinatashiteetawitakari koriki. Raawitakari, roojatzi roepiyeeniri, rirotaki koriki ramanananteetakawori kipatsi. Roojatzi irira ishirikantanaka, shirik; ithatanaka. Roojatzi ithatyaakotantanaka, thatzik; ipityaankanaka; roojatzi ikotaantapaaka imotziki, waag, iyowapaaki isheeto. ¹⁹ Riyoteeyakirini maawaeni jerojeejatzi. Rootaki iitanteetawori kipatsi ramananteetziri Asheerama. Akantziro apaanteki aaka: “Iwinawoni Jesoshi rowamaanteetawitakariri”. ²⁰ Aritaki paerani rojankinateetzironi mampaantsi kantatsiri: “Okaankipankotanaki ipankoni aakaanterini Awinkatharite, tekatsi jeekantzityaarini”. Eejatzi okantzini mampaantsi: “Okameethatzi eeniro poyaatyaarini kenkithatakaanantatsini”. ²¹⁻²² Iroñaaka thame akanteri paashini: “Pipoyaatyaaari Joorashini”: tema rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi. Rirotaki akanteri tsipatapiinteyeerini paerani: ñaaperotziriri Jowani ikaawoshitanzini, eejatzi ñaapiintziriri Jesoshi. Akowaki ñaakiriri rañaagae eejatzi riyaataneen jenokinta: akanteri ikaateeyeeni akenkithatakoeyerini Jesoshi. ¿Ninka akanterika iroñaaka ipoyaatyaari? ²³ Ari ikantzi paashini:

—Rirorika irika Josee Warajawaashi, iiteetziri eejatzi Jooshito. Teerika irira, rirorika irika Mateeyashika. Ari ikaemiri apite:

—Pipokanaki jaka niyanki. ²⁴⁻²⁵ Roojatzi ikenkithatakaeri Tajorentsi, ikantziri:

—Nowinkatharite, eerokakya iyotzirori tsika ikanteeyarini maawaeni atziri rajankaneki. Eeniro irika apite. Piyotakayenari ninkarika pikowakayaari eeroka poyaatyaarini Joorashini. Tekatsi ikanta iroñaaka rirori ikenkithatee eejatzi ranantee: tema kamaki rirori, jataki janta paamariki kaari tsiwakaniatatsini.

²⁶ Roojatzi iñaathawaetaka, tema riyoyaakiri Mateeyashi. Ari ikaatawitani chapinki rotyaantanewo Jesoshi 11. Iroñaaka ikaateeyeeni eejatzi 12.

¹ Ari iroñaaka omonkaatapaaka kitejiri iiteetziro: “Pentekoshiteshi”. Ari ipiyoteeyakani Jerojareeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Omapokashitapaakari, ikemawakiro oshiyaawitawori antawo tampyaa, opeomatapaaki, moo. Opoñaanaka jenokinta, othotyapaakiro pankotsi ijeekaeantarini. ³ Eejatzi okoñaatzimotashitapaakari oshiyaawitakawori paamari, otsiparyagaeyapaakani ojeekanteeyapaakarini iitokipaeni maawaeni jeekaentsiri. ⁴ Okithaatakagaeyapaakarini Ishire Tajorentsi. Roojatzi iñaawaetantanakawo inashitachari paantentsipaeni tekatsi iyoteerini, imateeyakironi rowaga oñaawaetakaapaakiri Ishire Tajorentsi.

⁵ Ari ijeeki janta Jerojareeki joriyopaeni, aapatziyaperotawori rojankinarini Moeseeshi, ipoñaayitanakani paashinipaeni kipatsiki, tsikarika. ⁶ Ikemanteeyawakaririni iñaawaeteeyanakirini, rootaki ipiyotawentapaakari osheki atziri. Ikemaeyapaakironi ipaantepero. Tee riyotakotapaeri. ⁷ Rotsikanatakari, ikenkithashireeyapaakani rojampitawakagaeyapaakani:

—Tema maawaeni riraga ñaawaeteentsirika rirotaki karireeyajatz. ⁸ ¿Tsika akantaka akemanteeyanakaworini maawaeni apaantepero paeni? ⁹ Iroñaaka akaateeyakirini paaratyajatz, meryaajatz, eraamajatz. Eejatzi eenitatsi jeekatsiri Mesopotaamiyaki, Joreeyaki, Kaparooshiyaki, Poontoki, Aashiyaki, ¹⁰ Jirijiyaki, Pampiiriyaki, Ejiipitoki. Eejatzi akaateeyakirini poñaayiteencharini okaakintapae Shireeneki, janta kipatsiki owaero Riiwya. Eejatzi eenitatsi aretantachari poñaayitacharini Oroomaki joriyopaeni eejatzi peyeenchari joriyo. ¹¹ Akaateeyakini joriyoperotatsiri eejatzi peyaachari joriyo. Akaateeyirini kireeshiyajatz eejatzi araawyajatz. Akemaperoyakironi ashi apaantepero omawitya inashita atziri rashi ipaantepaeni ikemayitzirini. ¹² Ari rotsikanateeyanakarini oshekyantzi atziri, tee riyotakotziri. Rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsika akantaka akemantawori apaantepero?

¹³ Omaanta paashinipaeni, ishironawenteeyanakarini, ikantzi:
—Ishinkiteeyakani irinta, injii, injii.

¹⁴ Ari eeniro janta riraga Peetero, ikaateeyirini paashinipaeni rotyaannewo Jesoshi. Itacheronkawaantetanaki ikantanakiri:
—Nojoriyotzinkaritepaeni, maawaeni eeroa jeekatsiripaeni jaka Jerojareeki, piyoteeyawakironi iroka nokantemiri, pikemijanteeyawakinani. ¹⁵ Piitashiteeyawitakarini ishinkiteeyakani irikapaeni. Omaanta tee ishinkiteeyani. Jaka aepatsiteki tema ishinkitapiinteeyani atziri tsiteniriki, omaanta kitejiriki eero ishinkita. Tema iroñaaka tekira ijenokitapaaki oorya. Tekira omonkaata ishinkitapiinteeta, ¹⁶ omaanta iroka pikemakiri ikantakotziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi ipero iitachari Joeri paerani, tema rojankinatzitakawoni oetarika ikantziri Tajorentsi. ¹⁷ Ikantzi Tajorentsi: “Iinja iñeero maawaeni atziri notyaanteniri Noshire. Okamantakaayiterini noñaani pitomipaeni, pishintopaeni. Riraga ewankaripaeni nyotakaeri oetarikapaeni rajankaneki. Eejatzi Ishire Tajorentsi oñaagayitakirini antyashiparipaeni oetarikapaeni, kimiwitaka imishiwaetatz. ¹⁸ Eejatzi maawaeni aapatziyenani shiramparipaeni, tsinanipaeni, notyaanteniri Noshire, ikenkithatakotantenari. ¹⁹ Ari nomatero iinja kaari piñaapiintzi jenoki eejatzi jaka kipatsikika: potsikanatanakyaawo. Aritaki piñeeyeroni iinja riraani oshekini kamaentsiri, eejatzi piñaawakiro otagaeyanakaani pankotsipaeni: oshekipero okachaaperotanaki. ²⁰ Nityaawo noetsiwanakakiri oorya; eejatzi riraga kashiri, ikityonkatanaki, roshiyanakyaawo iraantsi. Roojatzi omonkaatapaakya kitejiri raretantapaakyaari

Piwinkatharite reewatawenteri maawaeni atziri. Osheki imatapaakiro, ikantakoeyantyaaririni irira. ²¹ Omaanta rowawijaakoeyirini maawaeni atziri ikantzi: ‘Nowinkatharite, powawijaakotena’ ”.

Rootaki rojankinatzirini Joeri.

²² Eekiro ikantzi Peetero:

—Nojoriyotzinkarite, pikemijantawakiro iroka nokantemiri, nokenkithatakoteri Jesoshi, riraga najareetejatzi. Itajonkantayitzi, imatayitakirini kaari añaapiintzi. Eejatzi imatayitakironi oetarikapaeni, ayotantariri itajorentsiperotaki. Tema piñaapiinteeyakirini eerori, piyotakiriroña. Tema rirotaki Tajorentsi matakaakiriri. ²³ Paerani aritaki riyotakotzitarini irira, ikantzitani: “Aritaki okantyaari, ipimanteeteri riraga Jesoshi”. Rirotaki atziri kaari kameethatatsi owamaakiriri, omaanta eerokapaeni pikentakotakaanteeyakirini, powamaakaanteeyakirini.

²⁴ Ari osheki ikemaatsitayitakawoni, ikamaperowitaka. Omaanta rowañaagaeri eejatzi Tajorentsi, tee ikowakayiri eekiro ikamaperotatye.

²⁵ Tema rojankinatzitakawoni paeraniperoroña Iraviiri iñaani Jesoshi:

“Niyotaki kijokiro rowakina Ashitanari, ijeekaki nakoperoki ramitakotapi-intakina, kaari nothaawantya. ²⁶⁻²⁷ Osheki nokimoshirewentakiri, rootaki nokanantariri: ‘Pawa, osheki niweshiryaaka. Niyotaki eero pookana janta jaawikinta. Eejatzi eero pishinetana nopathayi paata, tema piñaaperotana nokameethatzi. Niyotaki pimatakaakinawo iroka pikantakinari. ²⁸ Piyotakaakinawo nokantyaani nañaaperotanaki, kijokiro owawakaeya, nokantyaani niweshiryaawentanakimi’ ”.

Rootaki iñaani Jesoshi rojankinatzirini Iraviiri.

²⁹ Eekiro rowaaganakiziiro Peetero:

—Iroñaaka, nojoriyotzinkarite, piyotaperotziro nokamantaperotemi ikamaki achariniitene riraga Iraviirini, ikitataka. Eenitatsira iroñaaka ikitatakanta. ³⁰ Kamanantzirori rinawitani. Riyotaperotzironi ikantaperotziriri Tajorentsi: “Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero namatawitzimi. Iinja reewawenante pijoriyotzinkariperote, poyaatemini”.

³¹ Naakiro, tekirani ipiriintaani Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta riyotakotzitarini Iraviiri. Tema rojankinatzitakani: “Ikante Rotyaantanewo Tajorentsi: ‘Pawa, niyotaki eero pookana janta jaawiki, eejatzi eero pishinetana nopathaye’ ”.

³² Rirotaki Jesoshi piriinteeri Tajorentsi. Aritaki noñeeyakirini naari, iroñaaka nokamantaperotakimiro. ³³ Aritaki raawaeri janta rakoperoki, ikaatantapaakariri reewawenantzi. Eejatzi okithaatakaakari Jesoshi Ishire Tajorentsi, rowaga ikashiyakaakiriri Iriri. Iroñaakakya, rotyaanteeyakinawoni naari jaka: rootaki piñaanteeyakinarinini eejatzi pikemaeyantakinarinini. ³⁴⁻³⁵ Pamine, tee rirotaki kenkithatakotachani riraga Iraviiri paerani, inta ikenkithatakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee roenokaeya irira Iraviirini jenokinta inta riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema rojankinatzitani rirori paerani: “Irira Pawa Tajorentsi rirotaki kantziriri Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajorentsi: ‘Pijeekapae jaka nakoperoki, pikaatena eewawenante roojatzi iñaaperoyantemirini paata maawaeni kijeeyawitzimirini’ ”.

³⁶ Eekiro ikamantanakiri Peetero:

—Tema aakateeyakini icharineetene Ishireeyerini. Kameetha riyoperoyeroni maawaeni ajoriyotzinkarite iroka nokantakimiri: pikentakotakaantawitakari Jesoshi, omaanta ipiriinteeri Tajorentsi, kyaaryo ipeyawaeri eejatzi Jewawenantatsiri, eejatzi Rotyaantanewo, kimitaka ikashiyakaakiriri achariniitene paerani.

³⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka, osheki ikenkithashiryaa-peroeyanakani. Riyotakoperotanaka kyaaryo rantziro kaari kameethatatsi. Rojampiteeyirini Peetero eejatzi paashinipaeni rotyaantanewo:

—Njorriyotzinkarite, ztsika nokanteeyaanika aritakima ikaminthagaena Tajorentsi?

³⁸ Rakanakiri:

—Pikenkithashiryaa-gaeyakya, eero pikimitaaga paerani. Kameetha paapatziyari Jesokirishito eejatzi pikaawoshitakowentyaari Tajorentsi riyotantyaari atziri paapatziyari Jesoshi. Rootaki ikaminthaanteeyemirini Tajorentsi, eero rapiteemiro ikenkithashiryaa-kotzimiroña eejatzi kaari kameethatatsi panteeyawitakarini. Rootaki okithaatakaantakimiri Ishire rotyaantzimiri.

³⁹ Rootaki ikashiyakagaeyakimirini eerori; eejatzi ikashiyakagaeyakirini rirori pisheninkatanakyaarini iinja, eejatzi maawaeni atziri jeekayitatsirini paashinipaeni kipatsiki. Rootaki ikashiyakagaeyakaerini maawaeni; rootaki ikowakagaeyakaeri Awinkatharite, aririka aapatziyeeyaarini.

⁴⁰ Osheki paashini ikamantaperoeयरirini, ikowaki raapatziyakaaper-otyaaari. Eejatzi iroka ikantakiriri:

—Pookero kaari kameethatatsiri pantziri ari rowawijaakoteemi Tajorentsi. Rootaki eero rowashironkaantzimi paata.

⁴¹ Ari ikemaperotakiro oetarika ikantakiri riraga Peetero, raapatziyawakawo ari ikaawoshitawentakari Tajorentsi, aamashitya ikaateeyakini 3.000.

⁴² Ikantatyeeyaani ikemijantaperoeयरirini iroka riyotagaeyiririni. Ikantatyeeyaani kameetha ikimitawaka-gaeyakani: itsipatawakagaeyakani rakiyotawakaeyani owanawontsi, ikenkithashireeyantakaririni riraga kamawenteeyakiririni, eejatzi ramanapiinteeyirini Tajorentsi.

Ijeeki kameetha riraga aapatziyariri Jesoshi

⁴³ Riraga rotyaantanewo Jesoshi rantapiintakinirini atziripaeni kaari ñaapiinteeyirorini eejatzi imatayitakironi oetarika riyotantanakariri kyaaryo itsipatari Tajorentsi. Osheki rotsikanatanakari maawaeni atziri, ikantzi:

—Imatakaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi. ⁴⁴ Ari ikim-itawakaeyakani irirapaeni. Tee ithaawakaeyawoni oetarikapaeni, omaanta ipawakaapiinta tzimimotayitziririni, oetarikapaeni. ⁴⁵ Ipimanteeyirorini rowaagawo eejatzi iipatsite. Ipaagaanteeyakirini iyorikite maawaeni aapatziyariri Jesoshi koetyeemotziriri.

⁴⁶ Maawaeni kitejiri riyaaatapiinteeyini janta Tajorentsi-pankoki. Eejatzi rakiyotawakaeyakani owanawontsi ipankokipaeni rirori, ikenkithashiryaa-antariri kamawenteeyakaerini. Aririka rowaeyani, ikimoshireperoeयरini, eejatzi kameetha ipashitawakaeyakani. ⁴⁷ Ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

Eejatzi riraga maawaeni jeekatsiripaeni iñeeyakirini rirori ikameethatzi. Ikantatyeeyaani maawaeni kitejiri raapatziyaperotanakyaari paashinipaeni atziri, roshetikakaaperoeयरakirini Awinkatharite.

3

Ikenkithatakaantzi Peetero janta Tajorentsi-pankoki

¹ Paashini kitejiri, shaawiityaaki oorya, itonkaanaki Peetero eejatzi Jowa janta Tajorentsi-pankoki oetotziikinta tonkaari. Maawaeni kitejiri shaawiityaaki oorya riyaaatapiintzi joriyopaeni janta ramanantapiintariri Tajorentsi. ² Eeni-ro ijeekaki janta apaani shirampari kijopookitatsiri. Aritaki ikantzitapaaka paerani owakira ikoñaatapaaki. Ari maawaeni kitejiri

ramaetapiintziri omooki Tajorentsipanko iiteetziro: “Kameethari omoo”. Aritaki rowaetapiintziri omooki inethaantyaariri iyorikite kyaayitatsirini.

³ Riraga Peetero eejatzi Jowa roowiteencha ikyeeyapaenimi Tajorentsipankoki, omaanta iñaawakiri rirori ikantawitawakari:

—Pikaminthayena, nojoriiyotzinkarite, pipena koriki.

⁴ Ari ramineeyapaakirini Jowa, Peetero, ikantziri:

—Paminenatya.

⁵ Raminaperotawitawakari, iitashiwitaka ari ipakirimi oetarika.

⁶ Omaanta ikantanakiri:

—Tekatsi noorikite, omaanta nokowaki nokaminthayemi. Nokanteri Jesokirishito, riraga najareetejatzi ikatziyatziyatakagaemi rirori. Iroñaaka pipiriinte, pikatziyatziyawaete.

⁷ Roerikakiri rakoperoki, ikatziyakiri. Intsipaeete retsiyatakotee, ishintsitanaki iitziki. ⁸ Ishintsitzi ikatziyanaka, sherok. Ikatziyaperotanaka, ikatziyatziyawaetanaka. Itsipatanakari, ikyaanaki Tajorentsipankoki. Ijapojapanaka, ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ⁹ Iñeeyawakirini maawaeni atziri: ranaashitanaka. Ikemaeyawakirini ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ¹⁰ Ari riyoteeyawakirini, rirotaki irika jeekawitacharini omooki, nethaapiinantawitachari koriki. Iñeeyakirini retsiyatakotee, rootaki rotsikanatantakariri. Tee riyotakotziri.

¹¹ Ari roerikaperotanakiri Peetero eejatzi Jowa. Eeniro ikatziya janta ipiyotapiinteyantarini: ro ikaapanomatakaantziro iiteetziro rashi Sharamoo, rirotaki wetsikakaantziro paerani. Roojatzi ishiyashitantapaakari maawaeni atziri, rotsikanatapaakari. ¹² Iñaawakiri Peetero, ikantawakiri ijoriiyotzinkaritepaeni:

—¿Iitarikya potsikanatantani? ¿Iitaka paminanteeyanarini, joreririri? Eero piitashitana naaka Tajorentsi nanashitakaantaariri irika kijopookiwitachari. Eero eejatzi piitashitana naapatziyaperotakari nomatantari.

¹³⁻¹⁴ Irira Tajorentsi rirotaki etsiyatakoteeriri. Paerani raapatziyapaakari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, eejatzi maawaeni achariniitani. Okameethatzi pikimitagaeyarini rirori paapatziyeyarini Tajorentsi. Rirotaki ñaaperotaperotziriri Jesoshi ikantzi: “Ñaakiro, ikameethaperotzi Notyomi, rantakinawo maawaeni nokowakaakiriri”. Kyaaryo osheki ikameethaperotzi Jesoshi. Rirotaki paakaanakiri. Ro ipankagaerimi Peraato, aritaki pikantakowentakiri: “Tee nokoyi pipankaeri”, omaanta pikowakiri ipankaeri owamaantatsiri. Kyaaryo ikamawenteeyerini maawaeni atziri.

¹⁵ Powamaakaanakiri owañaagaeyiririni atziri. Ikamawitapaenta, roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi. Noñeeyeerini rootaki nokanantzimiri. ¹⁶ Eeniro irika shirampari: ikemakotantawakariri Jesoshi, raapatziyaperotakari kameetha, rootaki retsiyatakoteeriri. Irika iroñaaka piñaakiri. Tema piyoteeyirini. Ari raapatziyaperotakari Jesoshi, rootaki itekatsitantaari. Piñaakiri iroñaaka ranashitanaka.

¹⁷ Eejatzi ikanteeyirini Peetero:

—Ari nojoriiyotzinkaritepaeni, iroñaaka niyotaki tee piyotawitarini Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni tee riyoteeyawitarini rootaki pikentakotakaanteeyantakaririni rirori. ¹⁸ Omaanta irira Tajorentsi ishinetakimi panantakawori maawaeni iroka, pimonkaantakawori maawaeni rojankinatakaakiri kamanantayitziroirini iñaani paeraniperoroña. Tema maawaeni rojankinatakotzitarini Rotyaantanewo Tajorentsi otzimatyete ikemaatsityaawo. ¹⁹ Pikenkithashireeyanakyaani, eero pikimita paerani,

inta paapatziyeeyarini Jesoshi; roojatzi ikaminthayemi Tajorentsi; tema rowameethateeyimini, eero ikenkithashiryaaakoteemiro eejatzi kaari kameethatatsi pantayitawitarini. Eejatzi itsipateeyantemirini Awinkatharite, riweshiryaaagaeyemini. ²⁰ Eejatzi iinja rotyaantemiro eejatzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema paeraniperoroña riyoyaakiri rotyaanteri rowawijaakoteri atziripaeni. ²¹ Omaanta iroñaaka ijeekapae janta jenokinta, ikantyaani roojatzi riraga Tajorentsi rowameethatantayitapaakyaaworini maawaeni, oetarikapaeni. Tema rootaki ikantzini riraga kamanantayitzi rirorini iñaani Tajorentsi, riraga rowameethateeyirini rirori: rirotaiki ñaawaetakagaeyiririni maawaeni. ²² Ikantzini Moeseeshi: “Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantemiri paashini kamanantzi rirorini iñaani Tajorentsi, ikimitena naari rotyaantakina. Rirotaiki joriiyo ikimitakae aaka. Oetarikapaeni ikamantemiri, paapatziyawakyaari. ²³ Omaanta maawaeni kaari aapatziyaarini rirori, ithonkaeyerini Tajorentsi, eero rapiiteero itsipatari joriiyotzinkaritepaeni”.

²⁴ Eejatzi rojankinatakotzitawoni paerani Samoeri eejatzi maawaeni kamanantayitzi rirorini iñaani Tajorentsi iroka piñaayitakirini iroñaaka. ²⁵ Aritaki ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi ikashiyakari rotyaanteeri. Tema ikashiyakaanantakaririni kamanantayitzi rirorini iñaani Tajorentsi eejatzi paejatzi iteni riraga Awaraama, Ijaaka eejatzi Jakoowo. ²⁶ Rotyaantakiri Tajorentsi aakaki, reewateeyakaeni riyotagaeyakaeroni. Eeniro panteeyirini kaari kameethatatsi, omaanta ipokashiteeyakimini rowawijaakoeyemini eero pashironkanta; ikowaki riweshiryaaagaeyemini. Rootaki kyaaryo pikenkithashiryaaanteeyanakyaarini, eero pikimitaga paerani.

4

Riraga yotaawakaencharipaeni ipiyotashitakari Peetero eejatzi Jowa

¹ Eeniro ikenkithatzi Peetero eejatzi Jowa, ikenkithatakayiri atziripaeni. Ari ipokapaaki ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi jewatatsiri waariryapaeni ashi Tajorentsi paenka eejatzi saroseeyopaeni. ² Ikiyashireeyanakani, ikantawakaanaka:

—¿Oetakama riyotaantariri atziri? Iroka ikamantakiriri: “Ipiriintanee kamatsiripaeni: tema piriintanaa Jesoshi”. Tee okameethatzi iroka riyotaanteeyirini.

³ Itsitenitzimatantanaka oorya, ragaeyanakirini, omaanta eeniro jankinarentsi rashi rirori joriiyopaeni othañaantsita rojampitantyaariri atziri tsiteniriki, rootaki raantanakariri romonkyaagaeyapaakirini omonkyaagaamantotsiki, roojatzi ikitejitaakoyakini. ⁴ Omaanta raapatziyaperotawakawo osheki kemaeyawakiririni Peetero, aamashitya ikaateeyakini 5.000 shirampari, aapatziyakariri Jesoshi; eejatzi okaateeyakini roori tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

⁵ Inkaamani ipiyoteeyani eejatzi janta Jerojareeki jewatatsiripaeni, aaperoteenchari, iyotaantzi rori Iwaperite Tajorentsi. ⁶ Ikaateeyirini Aanashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Eejatzi itsipatari Kaejashi, paashini Jowa, Arejaantero, eejatzi maawaeni isheninka iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. ⁷ Ari ikaemakaanantakiri Peetero, Jowa eejatzi riraga kijopookiwitchari rojatekakiri niyanki, rojampiteeyakirini:

—¿Ninka matakaakimirori petsyatakotantariri irika shirampari? ¿Ninka kantakimiri? ⁸ Ari iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero, omatakaaperotakiri. Ikenkithatakagaeyakirini piyotawenteeyaririni ikantzi:

—Jewatatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. ⁹⁻¹⁰ ¿Pininaneentakina nantakiorowa kameethatatsiri? Pojampitakina tsika nokantaka netsiyatakotaantariri irika kijopookiwitachari. Nokowaki eerokapaeni eejatzi maawaeni atziri piyotawakiro. Rirotaki Jesokirishito riraga najaretejetzi etsiyatakoteeriri. Pikentakotakaantawitakari, omaanta ipiriinteeri Pawa Tajorentsi. Jee, imatakaakina Jesoshi netsiyatakotantariri irika iroñaaka katziyeencharika jaka etsiyatakoperotee. ¹¹ Rirotaki Jesoshi oshiyakaawentachari mapitatsiri pitheenkakiri eerokapaeni wetsikawitawori pankotsi, omaanta iroñaaka ipeyakiro rooperotatsiri mapi pankotsi. Ikimiwita iroka Tajorentsi ipeyakiri Jesoshi rioperotatsiri. Eerokateeyakini oshiyakariri wetsikawitawori: pitheenkakiri Jesoshi. ¹² Omaanta tekatsi paashini owawijaakotantatsini. Tee ijeeki jaka kipatsikika paashini owawijaakoteeni. Apaniroeni Jesoshi imatziro rowawijaakotee.

¹³ Ikemantawori iroka rotsikanateeyanakarini riraga jewatatsiripaeni. Ari imaeritanaki ikenkithashiryaakotanakari, iñaakirira tee ithaayi. Roojatzi ikantawakaaka:

—Ñaakiro, tee ithaawanteeyarini riroripaeni. ¿Iitaka kaari ithaawanta? Eejatzi tee ithotyaaperotziro Iwaperite Tajorentsi, tee niyotayiri naakapaeni, omaanta osheki riyotzi apaniroeni. ¿Tsika ikantaka riyotantakari? ¿Arima imatakiro Jesoshi, riraga kijokiro rowawitakari riyotagaeyirini? ¹⁴ Ari iñeeyakirini itsipatakari riraga retsiyatakoteeri. Tekatsi ikantya ikantakoteri.

¹⁵ Ari rotyaanakari:

—Piyowakite janta.

Ari riyowanaki. Roojatzi ikantawakagaeyanakani rirori jewatatsiripaeni:

¹⁶ ¿Tsika akanterika irintapaeni? Riyotanakiri maawaeni jerojareejatzi itajonkawentakiri riraga kijopookiwitachari. Tekatsi akante: “Tee imatziro”.

¹⁷ Omaanta tee okameethatzi ikenkithatakagaeyanakirini atziripaeni. Thame akantaperoteriita: “Eerotyia iroñaaka pikenkithatakotziro riraga Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri aritaki nowashironkaakimi”.

¹⁸ Ari rapiiteeri, ikaemaeri. Ikantaperotziro:

—Eerotyia iroñaaka pikenkithatakotziro Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri, aritaki nowashironkaakimi.

¹⁹ Rakanakiri:

—Tema iñee Tajorentsi maawaeni aari. Pikantaperotenatya: ¿Kameethama nothotyero naapatziyemi okaatzi pikantakinari? Tema irira Tajorentsi naapatziyari. ²⁰ Tekatsi nokantya iroñaaka nookaero nokenkithatakotziro iroka noñaaperotakiri, eejatzi iroka nokemaperotakiri.

²¹⁻²² Ari rapiitakiri eejatzi ikantaperowitakari, roojatzi rotyaanantaari. Tekatsi rante rowashironkaantyaariri. Paerani imonkaatakiro 40 rojarentsite kijopookiwitachari. Ari osheki ikenkithashireeyakironi atziri retsiyatakotziro Jesoshi, riyoteeyantakarini itajorentsitaki. Iñeeyakironi atziri iroka imatakaakiri, ikantapiinteeyanakini: “Kameetharini Tajorentsi, osheki imatakagaeyakirini aapatziyakariri Jesoshi”, rootaki kaari rowashironkaantari.

Ramanakiri Tajorentsi riraga aapatziyariri Jesoshi

²³ Ari roeyowaeyanakirini jewatatsiripaeni, roojatzi riyateeyanakini Peetero eejatzi jowa aapatziyeeyakaririni Jesoshi. Ikamantapaakiri iroka ikantawitakariri riraga jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari. ²⁴ Ikemantawakawori iroka, ikenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Ishintsipaantetziro apaani, ikantzi:

—Nowinkatharite, eeroka wetsikirori jenoki, kipatsi, inkaare, maawaeni; eejatzi piwetsikaeyakirini maawaeni tzimanteeyaworini. ²⁵ Eejatzi paerani

piyotaakirini nochariniiteni Iraviiri, riraga aapatziyaperotzimiri. Iy-
otaakiri pishire, rojankinantantawori iroka:

“Litaka ikijanteeyakarini riraga kaari yotziri Tajorentsi? Litaka
ikenkithashiryaaashitantawori joriyopaeni ranteeyeroni kaari
kameethatatsi? ²⁶ Riraga iwinkatharitepaeni atziri jaka
kipatsiki rajaryagaeyawityaarini Tajorentsipero, eejatzi riraga
Rotyaantanewo, ikowaeyawityaani ithonkaeyerinimi”.

²⁷ Jaka nampitsikika ipiyoteeyakani rajaryagaeyawitakarini pitomi
Jesoshi, riraga piñaaperotziri ikameethaperotatzi. Irira piyoyaaperotakiri,
eejatzi potyaantaperotakiri. Ikaateeyini ajaryaanteeyawitacharini
Eroreshi, Poonshiyo Peraato, jewatatsiripaeni joriyopaeni, eejatzi
joraaropaeni tema rirotaki paashinijazitatsiri atziri; maawaeni.
²⁸ Paerani eeroka pikantaki: “Aritaki okantyaari”. Ari chapinki
ithonkakiro imonkaakiro irikapaeni. ²⁹ Iroñaaka, Pawa, piyotakiro
iroka ikantaperotawitakina: “Eero pikenkithatakoteeri Jesoshi”. Tema
naaka aapatziyaperotakimiri. Pimatakaaperotena eero nothaawanta
nokenkithataperotero piñaani. ³⁰ Pitomi Jesoshi rirotaki Nowinkatharite
iroñaaka, rootaki nokowantakari imatakaaperotena notajonkakowenente,
netsiyatokatantyaariri mantsiyaripaeni; nomatapiintero kaari
iñaapiinteeyini, niyotakagaeyerini atziri kyaaryo irira riróperotaki pitomi,
eejatzi piñaaperotziri ikameethaperotzi.

³¹ Aritaki ramaneeyirini Tajorentsi. Roojatzi omoyekanaka pankotsi
ijeekaeyantarini. Otajorentsiwenteeyapaakirini Ishire, roojatzi kameetha
ikenkithatantawori iñaani Tajorentsi, tee ithaawaneentzi.

Raakameethatawakagaeyakani riraga aapatziyariri Jesoshi

³² Osheki ikaatzi iroñaaka aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeekaeyakini,
eejatzi imonkaatawakagaeyakani: oetarika ikowaeyirini eejatzi oetarika
ikenkithashireeyani. Tee imashithatawakagaeyani, omaanta ipawaka-
gaeyakawoni maawaeni tekatsizimotakiriri. ³³ Rowaga Ishire Tajorentsi
imatakaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, rootaki kameetharini ika-
manantapiintariri atziripaeni:

—Ikamawentakae Awinkatharite Jesoshi omaanta ipiriintakiri Pawa
Tajorentsi, rañaakiri eejatzi iroñaaka.

Eejatzi ikanteeyirini atziri:

—Tema ikameethateeyakini aapatziyariri Jesoshi. ³⁴⁻³⁵ Riraga
ashitacharipaeni iipatsite eejatzi ipanko, ipimantagaanteeyini. Iroka
opinayitarini, ramaeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, ipapaakiri.
Roojatzi ipagaantakiriri paashinipaeni rirori koetyeemotariri, kaari
rashironkaanteeyantani aapatziyariripaeni Jesoshi.

Nokantakoteri pakiriri eejatzi amatawitantatsiri

³⁶ Iroñaaka nokantakoteri aapatziyariri Jesoshi icharineeteni Rewii
iitachari Josee. Paashini iitziri riraga rotyaantanewo Jesoshi: Werenawee.
Akantzi aaka apaanteki: “Weshiryaakaantachari”. Rirotaki poñaachari
Cheepereki. ³⁷ Rashitawitawo kipatsi, omaanta ipimantziro. Raanakiro
owinawo, ipapaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi aritaki irirapaeni
ipakiri aapatziyariri Jesoshi. Ipakiri atziri tekatsi oetarika royaari. Rootaki
maawaeni aapatziyariri Jesoshi iñaaperotziri Werenawee.

5

¹ Omaanta eeniro paashini aapatziyariri Jesoshi iwaero Ananiiyashi, ro
iina Sajiira. Ipimantakiro iipatsite. ² Tee ikoyi iperi rotyaantanewo Jesoshi
maawaeni iyorikite, rootaki ikanantakawori iina:

—Aririka aate aperi koriki, eero akantziri tsika okaatzika ipineetakaeri. Apashitapaakyaari kashetani koriki akimitakaantero rootaki maawaeni ipineetakaeri, rootaki ifaaperotanteeri aari akameethatzi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi riyaaantanaki riraga Ananiiyashi apaniroeni, ipapaakiri rotyaantanewo Jesoshi iyorikite. Ikantapaakiri:

—Irika korikika, rootaki maawaeni owinawo noepatsiteni nopimantakiri.

³ Omaanta iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero:

—Ikowaki ramatawitashitemi. Ipakimi kashetani koriki rashi iipatsite. Kaari maawaeni.

Rootaki ikanantariri:

—Ananiiyashi, pishinetaakari Jatanaashi itheeyakaakimi. Pikowawitakami pamatawiteromi Ishire Tajorentsi. Pipashitakinari kashetani piy-orikite. ⁴ Tekirani pipimantero rowaga piipatsiteni rootaki pashi eerori. Ari pimateromi pamanantero oetarika pikowayitzirini eejatzi piperi ninkarika. ¿litaka pamatawitashitantanari? Naaka pamatawiwitakina apaniroeni; omaanta Tajorentsi eero pimatzi pamatawitziri.

⁵ Ikemantawakariri Ananiiyashi, roojatzi ityaantanaka, pog. Kamanaki. Ithaawaperoyanakini osheki maawaeni ñeeyakiririni.

⁶ Roojatzi riwetsikaeyakirini ewankari ikitateri; raanakiri, ikitateri.

⁷ Ojamanitapaentzi eechonkiini, ari okyaapaaki iina roori. Tee iyotzi kamaki oemini. ⁸ Ikantawakiro Peetero:

—¿Kyaaryooma pipakinari maawaeni koriki, rowaga owinawo piipatsiteni pipimantakiri?

Ari akanakiri:

—Jee, nopakimiri maawaeni.

⁹ Roojatzi ikanantakawo roori:

—¿litaka pikimitantariri piimini, pamatawiteromi Ishire Tajorentsi? Okaakitapaaki kitatziriri piimini: rirojatzi aanakimini eerori.

¹⁰ Roojatzi otyaantanaka roori, pog, kamanaki. Ikyaaape riraga ewankari-paeni, ifaapaakiro, kamaki. Ari raanaki, ikitatero roori, otsipatapaari oemini. ¹¹ Ari ithaawaeyanakini maawaeni riraga aapatziyariri Jesoshi rowashironkaerikari Tajorentsi, eejatzi ithaawaeyanakini maawaeni kemakoeyakiririni. Ikenithashireeyawoni: “Tee okameethatzi namatawitate. Rowashironkaanakari naari Tajorentsi”.

Retsiyatakotakiri osheki atziri

¹²⁻¹⁴ Ari ipiyoteeyakani maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta kaapanomarentsiki iiteetziro rashi Sharamoo. Eejatzi eekiro riyaaatatzi roshekiperoanaki aapatziyariri Awinkatharite. Osheki ikaateeyini shirampari eejatzi tsinani. Osheki ifaaperoyakirini atziripaeni riraga aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyini:

—Ikameethataperoyeyini aapatziyariripaeni Jesoshi.

Omaanta riraga kaari aapatziyariri irira ithaawakaanteeyakaririni itsipateeyaarini.

Osheki itajonkawenantzi riraga rotyaantanewo Jesoshi. Osheki omataakakiri Ishire Tajorentsi. ¹⁵⁻¹⁶ Rootaki rowapiinantakariri atziripaeni mantsiyaripaeni janta awotsiki: romaryaayitzirini shitashintsiki, okantyaata aririka rawijanaki Peetero, ipampitanakiri, eerorika ipampitanakiri aririka ramparyaatawakyaari rootaki retsiyatakotantyaari. Eejatzi ipiyotashiteeyakani osheki atziri, poñaachari nampitsikipaeni janta othapikiyitapaakini Jeroree. Ramayitakinirini mantsiyaripaeni, eejatzi kyaantariri kamaari. Retsiyatakoeeyerini maawaeni.

Riraga ñaanakowenantatsiripaeni ikijaperotziri rotyaantanewo Jesoshi

¹⁷ Ari ikijanakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi paashinipaeni ñaanakowenantatsiri, tema rirotaki saroseeyotatsiri. ¹⁸ Ari raakaanakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, romonkyaagakaantawitakari omonkyaagementotsiki. ¹⁹ Omaanta niyanki tsiteniri roeyowaeri ronampiri Tajorentsi riragapaeni rotyaantanewo Jesoshi, rashitaryaapaakiniri ashitakontsi, raanakiri inkokiroeni. ²⁰ Ikantzi:

—Piyaate janta Tajorentsi pankoki, pikatziyapaaki. Pikamantaperoeyerini atziri tsika ikantyaari ijeekanteeyari ikanteetatyeyyaani jenokinta.

²¹ Ikantawakiri:

—Jee, ari nokamanteeyakirini.

Ari owakira okitejitanaki riyaatanaki Tajorentsi pankoki, riyotaantaapaaki.

Eeniro iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi tsipateeyaririni janta paashiniki pankotsi. Tekira riyotakoteri roeyoyiri rotyaantanewo Jesoshi. Roojatzi ikaemakaanakiri maawaeni paashini jewatatsiri joriyopaeni. Roojatzi ikantziri waarirya:

—Piyaate janta pomonkyaagakitzirinta tsitenini chapinki aapatziyariri Jesoshi, pamaeyakinarini.

²² Ari riyaatashitawitakari, tee iñaapaakiri. Roojatzi ipiyantanaka, ikantaapaakiri:

²³ —Tee añiiri. Noñaapaakiro pankotsi, oyaawitaperotaka. Eejatzi eeniro ikatziyawitaka shentawitawori omoopaeni. Roojatzi nashitaryaantawitapaakawo omoo, nokyaawitapaaka; tekatsi noñaapaaki inthomaenta.

²⁴ Ikemantawitakariri, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsikarika ikinanakika?

—Taanitya. Eerokaritya.

—¿Tsika akanterika iroñaaka?

—Taanitya.

²⁵ Roojatzi ipokashitantaapaakari apaani kamantapaakiriri, ikantapaeri:

—Riragapaeni shirampari pomonkyaagakaantawitakari, katziyeyyaapaakani janta Tajorentsi pankoki. Riyotagaeyapaakirini atziri.

²⁶ Roojatzi riyaatashitantanakari iyapitaanote itsipatanakari waariryaapaeni, ragaeyakirini, omaanta tee ikoshekanakari ithaawantakari atziri; ikantzi:

—Kameetha anakiri ikijakowentarikari atziri aapatziyariri Jesoshi, rompojanteerokari mapi aaka.

Rootaki raantanakiriri kameetha, tee ikijanakiri. ²⁷ Ari raanakiri, rowapaakiri janta ijeekinta jewatatsiripaeni. Ikantawakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

²⁸ —¿Iitaka pikenkithatakaantariri eejatzi atziri? Tema nokaminaawitzimi: “Eero pikenkithatakotaneeri Jesoshi”. Iroñaaka eekiroyotagaeyirini maawaeni jerojareejatzi. Ro iroka pikantakotakarini: “Iriira jewatatsiripaeni owamaakaanakiriri Jesoshi; ikantashita rantashitakawo kaari kameethatatsiri”. Tee okameethatzi pikanteeyakirini. Pimaeriteeyeni, ero pikamanantane eejatzi.

²⁹ Rakanakiri Peetero, ikantanakiri:

—Omaantakya naapatziyaperotari Tajorentsi. Ero naapatziyimi eeroka aririka pikantena: “Eero pikenkithatakotziri Jesoshi”. Inimotakiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ³⁰ Eeroka kyaaryootatsi powamaakaanakiri Jesoshi. Pikentakotakaanakiri koroshiki. Omaanta ipiriinteeri

Tajorentsipero. ³¹ Itzinagaeri rakoperoki janta jenokinta. Ipeyeeri Jewap-erowenantatsiri eejatzi Owawijaakoeyakaerini. Ikwakagaeyakirini ajori-iyotzinkaritepaeni ikenkithashiryaaaperotanteeyari eejatzi rookero rowaga kaari kameethatatsi ranteeyawifakarini aritaki ikaminthagaeyerini, eero ikenkithashiryaaakoteero eejatzi okaatzi kaari kameethatatsi ranteeyaw-itarini. ³² Aritaki noñaaperotakiro rantayitakirini Jesoshi, eejatzi niyotaki okithaatakagaeyakarini Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Rootaki nokenkithatakotapiinantariri rirori. Tekatsi nokantya nomaerite.

Rootatzi ikanteeyini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi:

—Kyaaryo iroka ikantziri Peetero.

³³ Ikemanteeyawakaririni, riyotanteeyawakaworini kyaaryo ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikijanteeyanakaririni, ikowaeyawitanakani rowamaerimi. ³⁴ Omaanta ikatziyanaka apaani jewatatsiri iitachari Kamariyeeri. Rirotaki warijeeyo, eejatzi iyotaantzirori oetarika rojankinatziiri Moeseeshi. Maawaeni atziri iñaaperoeeyirini. Ikantzi:

—Nojoriiyotzinkarite, nokoyi ishitowaeyakiteniita aapatziyariri Jesoshi, eero ikemantawo nokantemiri.

Ari rotyaanteeyakirini inkokirona.

³⁵ Roojatzi ikananteeyakarini:

—Nojoriiyotzinkarite. Kyaaryoowa, paamawentyaaga pantzirikarira aapatziyariri Jesoshi. ³⁶ Pikemina. Nokenkithashiryaaakayemiri apite shirampari. Nokantakotziri riraga Teyoorashi, rirotaki jeekatsiri paerani, osheki ikantakaaperotani. Ari ipiyotashitawitakari osheki ratzirite, naamaashitya ikaateeyini 40. Omaanta rowamaetakiri, roojatzi rinteentaryaanantakari oyaateeyawitaririni. Ipeyashiteeyanakani, tekatsi akemakoteeri eejatzi. ³⁷ Eejatzi imawitanakawo rirori iitachari Joorashi, riraga karireeyajatzi. Janta rojankinatakoeyantani, eejatzi reewatawitanakari aapanipaeni atziri. Eejatzi rirori, rowamagaetawakiri. Rowaaganaka oyaatawitariripaeni, tekatsi akemakoteeri paashini. ³⁸ Rootaki iroñaaka nokamanantzimiri, eero pashiiriiri irikapaeni, ikantakaata. Rirorika otyaantziriri atziri ikenkithatzi, tema eejatzi ipeyaneeya rirori. ³⁹ Rirorika otyaantziriri Tajorentsi, tekatsi pikanteri pomaerinteri. Pikijimatzirikari Tajorentsi.

⁴⁰ Ari inimoeyanakirini rirori. Ikaemaeri eejatzi, ipajatakaantakiri. Roojatzi ikantaperotawitari:

—Eero eejatzi pikenkithatakoteeri Jesoshi.

Roojatzi rotyaanantaari. ⁴¹ Ari riyateeyanakini, ikimoshireeyanakini, ikanteeyini:

—Iñaaperotee Jesoshi akameethatzi, rootaki ishinetantakaeri akemaat-sitawenteeyakarini.

⁴² Maawaeni kitejiri riyotaantapiintzi janta Tajorentsipankoki, eejatzi pankotsikipaeni. Ikantani: riyotaantapiintzi, ikamanantapiintzi. Ikaman-tapiintziriri atziri:

—Jesoshi rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyarini paerani.

6

Riyoyaakiri amitakotantatsini

¹ Ari roshekyaantakari aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ikijashiryaanaka riraga iyotzirori ipaante kireeshiyajatzi. Ikantawakaanaka:

—Maawaeni kitejiri, aririka ipantawitya owanawontsi, tee ipaperotziro natziritzinkawote ashi aari: iroka kamayiteentsirini oemi. Omaanta ipa-peroeeyirini kameetha iyotzirori ewereeyo, rowaga ipaante joriyopaeni.

² Ari riraga rotyaantanewo Jesoshi ipiyoteeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantziri:

—Tee okameethatzi nookanakiro nokenkithatapiintziro ifaani Tajorentsi, nopantayitemirorini owanawontsi. ³ Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, piyoyee 7 shirampari, riraga piñaaperotziri ikameethatzi. Piyoyeri riraga iyothanetatsiri, kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Akanteriita rirori rirotaki pantatsini owanawontsi. ⁴ Omaanta naaka, apatziro namaneri Tajorentsi, eejatzi nokenkithatero ifaani.

⁵ Inimoeyakirini maawaeni iroka ikantakiriri. Riyoyaakiri Eshiteewa, rirotaki aapatziyaperotariri Jesoshi, kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Riyoyaakiri eejatzi Jiripi, Pirookoro, Irikanoori, Temoo, Parimeenashi. Eejatzi riyoyaakiri Nikoraashi, riraga peyeenchari joriyyo, poñaachari Antyokiiyaki. Omaanta iroñaaka raapatziyaperotari Jesoshi. ⁶ Roojatzi roñaagantapaakari riraga rotyaantanewo Jesoshi. Rowakiniri rako iitoki, roojatzi ramaneeyirini Tajorentsi: “Pamitakoeyerini irikapaeni pantayitat-sirini owanawontsi”.

⁷ Osheki ikaatzi kemaeyakirorini ifaani Tajorentsi. Eekiro roshekyaperotanakitya aapatziyakariri Jesoshi janta Jerojareeki. Eejatzi oshekiniroña ikaatzi ñaanakowenantatsiri ikimitakotanaari aapatziyariri Jesoshi.

Riraga Eshiteewa rirotaki riyoyaanewo Tajorentsi

⁸ Osheki ramitakoperotakiri Tajorentsi Eshiteewa. Osheki imatakaakiri Tajorentsi ikenkithatakanakariri atziri. Osheki itajonkakaakari Tajorentsi. Imataperotayitzinirini atziri kaari ifaapiinteeyini. Imatakaakirini oetarikapaeni riyoteeyantakaririni Jesoshi rirotaki Tajorentsi. ⁹ Eeniro ipiyotapiinteeyantarini janta Tajorentsipankoki atziri riraga ipimanteetawitara paerani, omaanta ipakaeri amanantawitariri. Eejatzi janta ipiyotanta shireenejatzi, arejanteriiyajatzi, poñaachari Shiriishiyaki, Aashiyaki. Riyaatashiteeyawitakarini Eshiteewa, ikijatheeyawitakarini eejatzi ipiyapiyawaantetakari. ¹⁰ Omaanta osheki riyothanetzi Eshiteewa, tekatsi ikanteeyerini ipiyapiyawaantetaper-oeyarini. Eenitatsi riyotantari kameetha ifaawaetzi, tema iyotaakiri Ishire Tajorentsi. ¹¹ Ari osheki ikijeeyakirini riraganki, ikantziri paashini isheninkapaeni:

—Pamine, nokowaki pitheeyakotyaari Eshiteewa. Aririka pimateeyeroni nokantakimiri, nopinatemi koriki. Ro iroka pikantakotashityaariri: “Noke-makiri Eshiteewa, itheenkimatakiri Moeseeshi. Eejatzi ikimitakiri rirori Tajorentsi, ikantzimatakiri”.

Ikantziri:

—Ari nokamanteeyerini atziripaeni.

¹² Ikemanteeyawakani atziripaeni, ikijeeyanakani eejatzi aataperoteenchari, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. Intsipaete riyaatashiteeyakirini Eshiteewa, raapaentziri, shepik; ragaeyanakirini janta pinkatharipaeniki ikantakotantariri. ¹³ Raanakiri eejatzi riraga theye-achari, ikantapaakiri:

—Aritaki ikantaperotzi Eshiteewa, ikantapiintzi: “Tee okameethatzi Tajorentsipanko”. Eejatzi ikimitziro rojankinarini Moeseeshi, itheenkapiintziro. ¹⁴ Nokemakiri, ikantzi: “Riraga Jesoshi, najareetejatzi, ishekiroroero iroka Tajorentsipankoka. Ipaashinitero iroka ametayitakarini eejatzi ipaashinitayiteroni riyotaayitakarini Moeseeshi”.

¹⁵ Ramineeyakirini maawaeni jeekaentsiripaeni, joreririri. Ishipakiryapootanaki Eshiteewa, ikimitanakari ronampiri Tajorentsi.

7

¹ Roojatzi rojampitantakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraga Eshiteewa:

—¿Kyaaryooma iroka ikantakiri?

Eshiteewa raakowenta apaniroeni

² Ikantawakiri Eshiteewa:

—Nowinkatharitepaeni maawaeni, teewee nokantzimatziri Pawa Tajorentsi. Pikemena, nojorijyotzinkaritepaeni. Paeraniperoroña iñaaperotantariri achariniiteni ipinkathatziri Tajorentsi, eejatzi naari iroñaaka nopinkathatziri. Paeraniperoroña ijeekantawitarini janta Mesopotaamiyaki achariniiteni Awaraamani, roñaagapaakari Tajorentsi riraga kameethatatsiri. ³ Ari ikantapaakiri: “Pookanakiro piipatsiteka eejatzi pisheninka, piyaate janta paashiniki kipatsi rowaga noñaayemiro”.

⁴ Roojatzi rookantanakawori iipatsite kareeyajatzi, rareetaka Araanaki. Aritaki janta ikamapaakiri iriri, roojatzi rareetakaakari Tajorentsi jaka aepatsitekika. ⁵ Omaanta, tee ipiri iipatsite, tee ipaneentziri eechonkiini ijeekantyaari. Eejatzi tekirani itzimini itomi. Omaanta ikantzitarini Tajorentsi: “Paata ikoñaate pitomi eejatzi iinja oshekini impaetatsiri. Noperi irikapaeni iroka kipatsi”.

⁶ Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Iinja riyaaate poyaatemini ijeeki iipatsiteki paashinijatzitatsiri atziri rowaga Ejiipitoki. Okaate ojarentsi 400 ijeekanaki janta. Riraga ejiipitojatzi rirotaki owashironkaerini pisheninkani iinja, romperataperotakyaari osheki. ⁷ Roojatzikya nokantakotanteeyerini riraga omperatayitaririni. Omaanta irira pisheninkani, noepiyayerini jaka kipatsikika, ari ipinkathaperotakina jaka. ⁸ Nokowaki iroñaaka pitotonayityaani pishiramparitantari riyotantyaari atziri paapatziyaperotakina eejatzi pikenthashiryaantyaawori nokantakimiri”.

Rootaki ikantakiriri Tajorentsi Awaraama. Ari roojatzi ikoñaatapaaki itomi, riraga Ijaaka. Okaataki kitejiri 8, roojatzi itotonantakari. Roojatzi ikoñaatapaaki itomi riraga Ijaaka, iitakiri Jakoowo. Itomipaeni riraga Jakoowo ikaateeyakini 12. Tema itotonatakaateeyakirini maawaeni. Tema riroteeyakini achariniiteni. ⁹ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Ari rantariteeyanakini itomipaeni Jakoowo, ikijeeyakirini apaani rirentzi, iwaero Josee. Ipimanteeyakirini, roojatzi ragaetanakirini Ejiipitoki. Omaanta kijokiro rowakiri Tajorentsi. ¹⁰ Janta rowashironkagayawitakarini jeekatsiripaeni, omaanta rowawijaakotakiri rirori Tajorentsi. Ramitakotziri oetarika rantziri rootaki iñaaperotantariri iwinkatharite ejiipitojatzi iiteetziri Jarayoo. Iñaakiri otzimimotziri riyotantari, rootaki iitantanakariri riraga Josee jewaperotatsiri. Reewateeyirini maawaeni ejiipitojatzi, eejatzi isheninka Jarayooni.

¹¹ Impaetzi ari itasheyeyanakini maawaeni ejiipitojatzi eejatzi jaka aepatsiteki rowaga Kanaanaki, tsikarika ijeeki Jakoowo, eejatzi itasheyeyanakini atziripaeni. Osheki rowashironkaeyanakani: tekatsi raanakiro rowaeyarini achariniiteni. ¹² Riraga Jakoowo ikemakotakiro ari eenitatsi teriiko janta Ejiipitoki. Ritakari rotyaantakiri itomipaeni, ikantakiri: “Piyaate Ejiipitoki pamanantakite owanawontsi”.

Ari ramanantakitzi roojatzi ipiyantaa. ¹³ Rooteentsi ithonkimateero owanawontsi, eejatzi rapiteeri rotyaanteeri itomipaeni ikantziri: “Piyaate pamanantakite eejatzi owanawontsi”. Ari riyateeyanakini eejatzi, roojatzi iñeeyantapaakarini jewatatsiri. Ikantawakiri: “Naaka Josee pipimantakiri paerani”. Eejatzi ikantziri Josee Jarayooni: “Irika rirotaki yeeyiperopaeni naari”. ¹⁴ Roojatzi ikanantakari rirentzi: “Pikantaateri pawa ipokae jaka,

eejatz'i ikaateeyinira rirori". ¹⁵⁻¹⁶ Roojatz'i riyaaatantanaka Jakoowo janta Ejiipitoki, ragaeyanakirini isheninkapaeni, ikaateeyini 75. Ari ikamapaaki janta. Roojatz'i raaneeri Jakoowoni, ikitatapaeri janta Shekeemiki, ari oetari kipatsi ramananzirini Awaraama. Irira pimananzirori kipatsi itomipaenini Emoori. Ipinatakiri koriki. Eejatz'i paata ikimiteeyakarini maawaeni itomipaeni riraga Jakoowoni, ikamaeyakini maawaeni rirori janta Ejiipitoki.

¹⁷ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Rootaneentsi omonkaatakya ikantakiririni Tajorentsi Awaraama. Ikaatz'i osheki achariniiteni aari, roshekitanaki janta Ejiipitoki. ¹⁸ Impaetz'i ipinkathariwenziri paashini Jarayoo, kaari yotakotziriri Josee. ¹⁹ Ramatawiteeyirini achariniiteni. Ishintsithateeyakirini, ragaeyakirini itomipaeni, rowamayiteeyakirini. ²⁰ Roojatz'i ikoñaatantapaaka Moeseeshi. Aritaki ikanta Tajorentsi, iñaakiri rirotaki kameetha eentsi. Ikaataki 3 kashiri ikempoyaakiri ashtariri janta inthomaenta ipankoki, imanapithatakiri ejiipitojatz'i. ²¹ Tee imatziri imaneri eejatz'i ipankoki, rootaki riwetsikantakanariri tsiwoonaki, imanakotawitakari othapyaakiini iñaaki. Okantaka rishinto Jarayoo opokaki roojatz'i oñaantakariri. Ari aanakiri okempoyaakaantapaakiri onampiki, okimitakaantanakari rirotaki otomipero. ²² Riyotaaperotakiri ejiipitojatz'i maawaeni okaatayitzini riyotayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetz'i. Imaperotziro oetarikapaeni rantayitzirini.

²³ Eekiro riyaaatatz'i ikantziri Eshiteewa:

—Ari okaatz'i rojarentsite Moeseeshi 40, roojatz'i riyaaatantanakari raereetari ijoriyyotzinkaritepaeni. ²⁴⁻²⁵ Ikenkithashiriyaa riraga Moeseeshi ari reewateeyawakirini iijoriyyotzinkaritepaeni eejatz'i ikenkithashiriyaaawitaka ari riyoteeyawakirini rirotaki amitakoeyerini. Ikenkithashiriyaaawitaka riyotemi rotyaantakiri Tajorentsi, omaanta tee riyotawakiri rirotaki jewartatsiri. Iñaakowentapaakiri apaani joriyyo, rowashironkaakiri: ipajapa-jataakiri ejiipitojatz'i, tak, tak. Ari ikijakowentapaakiri Moeseeshi ijoriyyotzinkarite, roojatz'i rowamaantapaakiri ejiipitojatz'i. ²⁶ Inkaamani iñaakiri ijoriyyotzinkarite apite, ikijathatawakaanaka. Ikowawita rirori romaereerimi. Ikantziri: "Tema pijoriyyotzinkaritawakaaka. ¿litaka pikijawakaan-teeyakarini?" ²⁷ Ari rotatsinkawakiri riraga kijaperoteenchari, ikantziri: "¿Ninkama peyakimiri iroñaaka nowinkatharite? ¿Pikowakima pomperatayitenani? ²⁸ ¿Pikowakima iroñaaka powamaena naari, pikimitakaanenami riraganki ejiipitojatz'i powamaakiri chapinki?" ²⁹ Ikemantawakari ikan-takiriri, roojatz'i ishiyantakanaka Moeseeshi, ithaawanaki. Roojatz'i ijeekanta-paaka nampitsinentsiki janta ipatsiteki Mariyaani. Raapaaki iina, roojatz'i ikoñaatapaaki itomi apite.

³⁰ Ari eekiro ikenkithatakagaeyirini Eshiteewa:

—Okaataki 40 ojarentsi ijeekimotziri Moeseeshi rikonkiri. Roojatz'i roñaagantakariri ronampiri Tajorentsi, janta amorekimotakiri inhashimpoki, janta okaankiitye tee oshookaperotzi inchashi okaakintawo ochempi owaero Shinayii. ³¹ Raminanakiro, roojatz'i rotsikanaperotanakawo ikenkithashiriyaa: "Amorekawitaka inhashimpoki, omaanta tee otaaga. ¿litarikya?" Ari riyaaatashiteromi, ikowawita raminaperoteromi. Roojatz'i ikemantakariri Awinkatharite, ³² ikantziri: "Naaka Tajorentsipero, ikantani iñaaperoeyakinani pijoriyyotzinkariteni paerani: riraga Awaraama, Ijaaka, eejatz'i riraga Jakoowo, maawaeni". Jaa, omaanta riraga Moeseeshi ithaawaperotanaki, tee raminanakiro. ³³ Ikantziri eejatz'i Tajorentsi: "Piñaaperotena, pijapatoreeya, iroñaaka pikatziyantakawo kipatsi nowameethatani, iroka nopaashinitziro. ³⁴ Noñaakiri janta Ejiipitoki

pijoriiyotzinkarite niyoyaayitakirini, osheki rowashironkagaeyakani. Nokemakiri ikaminthagaeyanakani, iroñaaka nokaminthagaeyirini. Rootaki nopokashitantariri nopakakowenteru. Iroñaaka notyaantemi eeroka janta Ejiipitoki”.³⁵ Tema paerani itheenkawitakari riraga Moeseeshi, ikantzirini: “¿Ninkama peyakimiri nowinkatharite”? Rirotaki irira rotyaanantakariri Tajorentsi. Iroñaaka ipeyakiri jewatatsiri eejatzi owawijaakotziriri riraga achariniitenu. Rirotaki otyaantakiriri ronampiri Tajorentsi paerani iñaakiri janta inchashimpoki.³⁶ Ragaeyerini ijorriyotzinkaritepaeni, imatayitakironi kaari iñaapiinteyini eejatzi itajonkakowenantzi. Imatayitakironi itajonkakowenantzi janta Ejiipitoki, janta ocheraaki inkaareki Kityonkari eejatzi janta okaankiitye tekatsinta atziri ipanko. Okaatzi 40 ojarentsi imatapiintayitakironi.

³⁷ Eejatzi ikantzi Eshiteewa:

—Rirotaki irika Moeseeshi kantziriri ijorriyotzinkariteni: “Ikimitakinaka riyoyaakina Tajorentsi kamanantzirori iñaani, ari iinja riyoyeeri paashini ajorriyotzinkarite kamananterorini iñaani”.³⁸ Paerani ikinakinatanteeyarini achariniitenu janta tekatsinta atziri ipanko, reewawenteeyakirini riraga Moeseeshi. Janta ochempiki oetachari Shinayii ikenkithatakaeri ronampiri Tajorentsi. Ikemawakiro Moeseeshi iñaani Tajorentsi, roojatzi ikamananteeyakaririni maawaeni achariniitenu, riyotaantakariri iñaani. Roojatzi ikamananteeyakaerini iroñaaka aari, rootaki ayotantakariri rirori.³⁹ Tee notheenkari naari oetarika riyotayitakaerini Moeseeshi, inta naapatziyaperotakawo maawaeni ikantziri rirori. Omaanta paerani itheenkakiri achariniitenu, tee ikoyi raapatziyari. Ikowaeyawitani ipiyeemi Ejiipitoki.⁴⁰ Ikanteeyirini Aawooni: “Riraga Moeseeshi rirowitaka gaeyakiteerini janta Ejiipitoki, ramaeyawitakaeni jaka. Omaanta riyaaataki chapinki Shinayii. Iroñaaka tee ayotakotziri iitarika owakiriri kaari ipokantaa. Iroñaaka piwetsikaeyenani paashini atajorentsiti, añaaperotero roori”.⁴¹ Ari riwetsikaeyakironi, roshiyakaantakiri ewankari tooro. Ikoyi ipeyeromi itajorentsiti. Rowamagaeyakinironi owisha, ramashiyitakanawoni, ipashiyitakawoni. Ikimoshirewenteeyashitakawoni riwetsikani.⁴² Ijamashiryaaneentakari Tajorentsi, rookanakiri: ishineteeyakirini ikenkithashirya rirotaki Tajorentsi riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, oetarikapaeni. Tema rootaki rojankinatakotzirini paerani riraga Amooshini. Ro iroka rojankinatzirini: “Nojorriyotzinkarite, iroka ikantzimiri Tajorentsi: ‘Icharineeteni Ishirayeeri, janta okaankiitye piyeekayawitaninta paerani 40 ojarentsi. Omaanta aririka powamaantapiintanariri piratsi pitaantapiintanariri, ¿kyaaryoperoma pipinkathapiintaperotana naari? Tee. Tee pipinkathapiintana kyaaryoopero naaka,⁴³ inta piñaaperotapiintakiri irira Marooko piitajorentsitashitari ipankomawoki. Eejatzi pipinkathatashitakari oshiyariri ompokiro iwaero Renejaa. Pipinkathatashitakari piwetsikaeyirini eerori. Rootaki notyaanantyaariri inteenajatzi riraga ashiiryajatzu ragaeyakitemini raanakimi inampiki, romperateeyemini’ ”. Rootaki rojankinatzirini paerani Amooshi.

⁴⁴ Eekiro ikantanatzi Eshiteewa:

—Ikantakoeyakinani naari nokantzimatashitakawo rootaki nanantakawori kaari kameethatatsiri. Omaanta tee apatziro ijeeki Tajorentsi pankotsiki wetsikachari mapi. Paeraniperorofa riraga achariniitenu riwetsikaeyakinirini Tajorentsi ipankomawo janta okaankiitye. Rantziro okimitaaka ikantakiriri Tajorentsi Moeseeshi. Riroma riyotakaakiri janta ochempiki tsikarika ikantya riwetsikantyaawori.⁴⁵ Ikamantakari riraga Moeseeshi, rirotaki Joshoe

poyaataariri reewawenteeyaneerini achariniitini. Rareetantapaakari jaka aepatsitekika rootaki ikashiyakaakaeri Tajorentsi paerani, eejatzi raamaeyakironi ipankomawo. Rareetanteeyawitapaakarini ifeeyapaakirini paashinijatziatsiri atziri jeekawitachari jaka. Imatakaakiri Tajorentsi jorriyopaeni rookakaakiri riroripaeni ipatsite. Rootaki ipakiriri ajorriyotzinkaritepaeni aepatsitepero. Ari ifaaperotziri Tajorentsi ipankomawoki, eejatzi Iraviirini ifaaperotzitakarini rirori janta. ⁴⁶ Riraga Tajorentsi ifaaperotziri Iraviirini ikameethatzi. Ikantawitarini rirori: “Pawa, tema eeroka Tajorentsipero ifaaperotzimini achariniitini. Irofaaka nokowaki pishineta niwetsikemiro pijeekantyaari”. ⁴⁷ Omaanta riraga Tajorentsi tee ikowakayiri Iraviirini riwetsikero ipanko, omaanta ikowakaakiri itomi riraga Sharamooni rirotaki wetsikaperoteroni Tajorentsi ipanko. ⁴⁸ Tee apatziro ijeekantawo Tajorentsi riraga jenokijatziri iroka Tajorentsi ipanko riwetsikaetziniri mapi. Tema ithotyaaakiro maawaeni kipatsi: ijeeki tsikarika. Rirotaki matakirori oetarika ikoyiri. Tema rirotaki wetsikakirori maawaeni, oetarikapaeni. Aritaki ikantzita kamanantzirorini ifaani Tajorentsi:

⁴⁹ “Ikantzi Pawa Tajorentsi: ‘Noshiyakaawentemiro. Jenokinta okim-itaka nojeekinta. Rowaga kipatsi oshiyawitakawo shitashintsi naatzikantawo noetzi. ¿Tsika pikantyaaka piwetsikantenari pankotsi nojeekantyaari? ¿Arima nomonkaatashitakyaawo? ⁵⁰ Tema naaka wetsikaeyakirorini maawaeni jeekatsiripaeni”.

Rootaki ikantziri kamanantzirorini ifaani Tajorentsi.

⁵¹ Nojorriyotzinkaritepaeni, kyaaryo nofaaperotatziri Tajorentsi eejatzi nokemijantziro rojankinarini Moeseeshi omaanta eeroka, tee pikoyi piyote. Poshieeyakarini paashinijatziatsiri atziri: tee pikenkithashireeya. Tee pikemijantaperotziri Tajorentsi. Aritaki pikantatyaani pipiyathatakawo Ishire. Poshiyakari achariniitini. ⁵² ¿Eenitatsima kamanantzirorini ifaani Tajorentsi kaari ikijini achariniitini? Teeewe afaari, tema riyotashitaka kijeeyakiririni maawaeni. Rowamagaeyakirini maawaeni kenkithatakanantawitacharini; riraga kantakiriri: “Inja ipoke kameethataperotatsirini”. Tema pokawitaka, rirotaki Jesoshi, omaanta tee pifaaperoeyawakirini eeroka, inta paakaantakiri, powamaakaantakiri. ⁵³ Piyoteeyawitawoni ikaminaantziri Tajorentsi ronampiri riyotaawitariri Moeseeshi, omaanta tee paapatziyaperotawo.

Rootaki ikantziriri Eshiteewa atziri.

⁵⁴ Ari ikemaeyawakironi iroka ikantakiriri, roojatzi ikijanteeyantanakani. Osheki ikijeeyanakirini, ratsikaekitawenteeyanakirini raekiki, tyakiririri. ⁵⁵ Omaanta irira Eshiteewa, riweshiryaaawentashiryaaaperotakawo Ishire Tajorentsi. Raminaperotanaki jenokinta, ifaakiro ishipakiryaaeni Tajorentsi. Eejatzi ifaakiri Jesoshi ikatziyaka rakoperoki. ⁵⁶ Ikantanaki:

—Jaa, irinta nofaaperotakiri jenokinta, riraga Atziriperotapaentsiri janta rakoperoki Tajorentsi. Rirotaki Jesoshi.

⁵⁷ Ishintsitanaki ikaemaperoeyanakini, rashiteeyanakironi ikempita, ishiyashiiyapaakarini. Ragaeyapaentatziirini, shepik. ⁵⁸ Ragaeyanakirini jata oweyaapaakanta nampitsi. Roojatzi rompojanteeyakaririni mapiki. Riraga ompojakiriri, raatonkoryaakiri iithaari, rowankitziro iitziiki Sawoori, ikantziri:

—Paminawakinawo noethaari, nompojawakiriita.

Ikantziri:

—Ari.

⁵⁹ Ari rompojampojaatakiri Eshiteewa, roojatzi ramanantanakari Tajorentsi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite Jesoshi, paashiretawaenawo noshire.

⁶⁰ Rotziwerowanaka, antawo ikaemanaki, ikantanaki:

—Nowinkatharite, tee okameethatzi iroka ranteeyakirini, omaanta eero pikijawentziro iroka rantakinari inta pipeyakoteniri.

8

¹ Rootaki ikantakiri, roojatzi ikamantanaka. Ikantanaki rirori Sawoori:
—Ariwee, kamaki; ñaa okaanteekirira.

Riyaatzi aapatziyariri Jesoshi janta Jamaaryaki

Roojatzi kya ritantanakawori kijakiriri Eshiteewa ikijeeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Ithonkagaanteeyanakani, ishiyeeyanakani maawaeni paashinipaeni janta Joreeyaki, eejatzi Jamaaryaki. Inta jeekaneentsiri riraga rotyaantanewopaeni Jesoshi.

² Ari ikitatakiri Eshiteewa. Riro tyaakitakotziriri aapatziyariri Jesoshi. Osheki riraakoeyakirini. ³ Omaanta Sawoori, ikowawita ithonkaeyerinimi riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Riyaatashiteeyirini ipankokipaeni, inoshikaeyirini shirampari, tsinani, maawaeni. Romonkyaagaeyakirini omonkyaagamentotsiki.

Raapatziyeeyakirini Jesoshi jeekatsiri paashinipaeniki nampitsi

⁴ Riraga shiyeeyaneencharini, ikinakinayitanakini paashinikipaeni nampitsi. Ikenkithateeyakotakirini Jesoshi eejatzi ikenkithateeyakirini ñaani Tajorentsi. ⁵ Riraga Jiripi rareetapaaka nampitsiki, ironta Jamaaryawero. Ikamantakotapaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi raamaakari rirootaki Jesoshi. ⁶ Ikemaeyantakaririni, eejatzi ñeeyantakaririni itajonkantayitzini, raapatziyaperoyawakarini atziripaeni.

⁷ Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari, antawo ikaemaeyanakini riraga kamaaripaeni, roojatzi ishitowantanaka. Retsiyatakoeyakirini osheki kijopookitatsiri, eejatzi paashinipaeni atziri amashitachari iitziki. ⁸ Roojatzi ikimoshireeyantanakani riraga jeekatsiripaeni nampitsikinta.

⁹⁻¹¹ Eenitatsi janta shirampari iitachari Shimo. Paerani osheki ojarentsi isheripiyaritawitaniroña. Tema ramatawitakiri maawaeni jamaaryajatzi, ikenkithashiryaakotakiri imatakiromi kaari ñaapiinteeyini, roojatzi rotsikanatantakariri irirapaeni, rootaki ikantakaaperotantakari osheki. Ñaaperoyawitakarini atziri: jewatatsiripaeni, atziritzinkaripaeni, maawaeni. Ikanteeyini:

—Irika Shimo ojeekantakari itajorenka Tajorentsi. Tema rirootaki jewatatsiri. Thame apinkathateri.

¹² Omaanta roojatzi rareetantapaakari Jiripi, ikamantakotakiri Tajorentsi, tsika ikanta reewawenantzi. Eejatzi ikamantakotakiri Jesokirishito. Ari ikaawoshitakotakiri Tajorentsi maawaeni

aapatziyeeyakirini Jesoshi: shirampari, tsinani, maawaeni. ¹³ Eejatzi ikimiwitaa riraga Shimo ikantzi: “Eejatzi naaka naapatziyari”. Eejatzi ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi. Roojatzi kijokiro rowantanakari Jiripi. Ñaakotayitakirini oetarika rantayitakirini, eejatzi itajonkantaperotayitzini. Roojatzi rotsikanaperotanakari ñaakirowa rantayitakirini.

¹⁴ Riraga rotyaantanewo Jesoshi, jeekatsiri Jerojareeki, ikemakoeyakirini jamaaryajatzi raapatziyeeyakawoni rirori ñaani Tajorentsi, roojatzi rotyaanantakariri Peetero eejatzi Jowa janta. ¹⁵⁻¹⁶ Riyaatanaki.

Janta Jamaaryaki tekiraata okithaatakaari Ishire Tajorentsi jamaaryajatz; apatziro ikaawoshitawenteeyakarini Awinkatharite Jesoshi. Rootaki aririka rareetakari riraga Peetero eejatzi Jowa ramanantakaariri Tajorentsi. Ikantziri: “Pikithaatakayaari riraga jamaaryajatz Pishire. Tema rootaki matakayerini”.¹⁷ Ari rowakiniri rako iitoki riraga jamaaryajatzipaeni, roojatzi okithaataakantakari Ishire Tajorentsi, otajonkakagaeyakirini.¹⁸ Iñaakotakiri riraga Shimo. Riyotanaki aririka rowapaakiniri rako iitoki atziri, okithaataakaari rowaga Ishire Tajorentsi, roojatzi ikanantakari:

¹⁹—Ajaa, koriki, nokowaki piyoteena notajonkante naari, nokimitemi eerori. Nokowaki aririka noyeniri nako iitoki atziritzinkaripaeni, raashireeyantyaaworini Ishire Tajorentsi.

²⁰Omaanta ikantanakiri Peetero:

—Itsipataantemiri Tajorentsi piyorikite rotyaantemi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Piitakaashiwitaka eeroka ari pamanantakiro itajorenka Tajorentsi.²¹ Tekatsi pikantya pikimitena: riyotzimi Tajorentsi tee pikameethashiretzi.²² Pikenkithashiryagaeya, eero pikimita paerani, pookaero kaari kameethatatsi pantayitzirini. Pamaneri Tajorentsi, pikanteri: “Pikaminthagaena: pipeyakotenawo iroka kaari kameethatatsi nantakiri”.²³ Niyotakimi osheki pikantakaaperota, pikowawitaka pimonkaatenami, eejatzi ashi poyiro tee pikameethatzi.²⁴ Rakanakiri Shimo, ikantziri:

—Pikanteriita Tajorentsi ikaminthayena okantyaatakya eero niyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵Riraga Peetero, Jowa, Jiripi ikamantakotakiro iñaani Awinkatharite, ikenkithatakotakiro. Ikinayitanakini osheki nampitsikipaeni Jamaaryaki, ikanteeyakirini jeekatsiripaeni:

—Aririka paapatziyeeyari Jesoshi, rowawijaakoteemi Tajorentsi, ra-gaeyanakimini jenokinta.

Roojatzi ipiyeeyantaani Jerojareeki.

Raapatziyaperotakari Jesoshi eteyopiijatz

²⁶Ari ikantaki ronampiri Awinkatharite, ikantakiri Jiripi:

—Iroñaaka piyaatanaki, pikinanaki janta awotsiki kinachari okaankiitye teenta oshookaperotzi inhashi: rowaga poñaaneenchari Jerojareeki, roojatzi areetachari janta nampitsi Kaashaki.

²⁷Ari riyaaanaki, ikinanaki awotsiki. Itonkiyotawakari shirampari poñaachari Eteyopiyyaki. Rirojatzi owinkathatziinkarite Kantaasheshi, riraga Kempoyeyinirorini maawaeni oorikite. Rootaki roori iwinkathawote eteyopiijatz. Ari chapinki riyaaatakizti janta Jerojareeki, ipinkathaperotziri Tajorentsi.²⁸ Iroñaaka ipiyaa, ijeekaki ishiyakomentoki, iñaanatziro rojankinarini Iseeyashi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.²⁹ Ro Ishire Tajorentsi kantakiriri Jiripi:

—Piyaate janta, pitonkiyotawakyaawo shiyakomentotsinta.

³⁰Ishiyashitanakari, ikemapaakiri iñaanatziro. Ikantapaakiri:

—¿Pikemaperotakiro iroka piñaanatziro?

³¹Rakanakiri:

—Teewee nokemaperotziro. ¿Tsika nokantyaaka nokemaperotantyaawori? Tekatsi iyotayenani. Potetapaeya, pijeekimotapaena jaka.

³²Eeniro iroka okantziri jankinarentsi iñaanatziro:

“Aririka rowamagaateri owisha, imaeritashitanaka. Aririka rameeteetziri owishaaniki, imaeritashita. Eejatzi ikimityaari Rotyaantanewo Tajorentsi rirori, imaerite.³³ Rowashiwentagaateri, eero

okameethatzi ikantakoteetziriri. Roojatzi rowamaantyaari. Eero itzimi itomipaeni”.

³⁴ Rojampitziri, ikantziri:

—Pikamantenatya. ¿Ninka ikenkithatakotziri riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi? ¿Rirojatzima kenkithatakotashitacha? ¿Paashinima ikenkithatakotziri?

³⁵ Roojatzi ikamanantanakari Jiripi, ikamantakotziri Jesoshi. Ritakanari okantziri rowaga Itawori Iwaperite Tajorentsi, riyotaaperotakiri. ³⁶ Eekiro riyaaataazziiri awotsiki, roojatzi iñaantapaakawo eteyoppiyajatzi iña. Ikan-takiri:

—Eeniro iroka iña. ¿Kameetharima nokaawoshitakotyaari Tajorentsi?

³⁷ Rakanakiri:

—Paapatziyaperotakaririka Jesoshi, kameetha pikaawoshitakotyaari Tajorentsi.

Ikantziri:

—Naapatziyaperotakari. Niyoperotaki rirotaki Jesokirishito Itomi Tajorentsi.

³⁸ Ikanta ikatziyakaapaakawo ishiyakomoto. Ari rayiitapaaki, ranashiteeyanakani, itsipatawakaanaka apite, ranashaateeyakawoni iña. Roojatzi ikaawoshitawentakari Tajorentsi. ³⁹ Ari ishitowanee iñaakira roojatzi Ishire Awinkatharite omapokashitanakari anakiri Jiripi inteena. Tee iñaawaeri eejatzi riraga itsipatawitari inkaaganki. Apaniroeni riyaatane rirori, ikimoshireperotanaki. ⁴⁰ Omaanta Jiripi, anakiri Ishire Tajorentsi iñaakotashitapaaka nampitsiki janta oetanta Ashooto. Ari rareetantapaaka, ikenkithatayitanakini nampitsikipaeni:

—Paapatziyeeyaarini Jesoshi pawijakoeyantyaarini.

Roojatzi ipiyantanaa janta Sesareeyaki.

9

Ipaashinitantaari Sawoori

¹ Ari ashi royiroyi ikijaperotaka Sawoori. Rajaryaaawitakari rowamagaeyerinimi maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Roojatzi riyaatashitantakari iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni ikantziri:

² Nokowaki pojankinateniri riraga aapatziyakaworini rojankinarini Moeseeshi jeekatsiri janta Tamaashikoki, pikanteri: “Pamitakoeyerini Sawoori eejatzi tsipatariri ragaeyerini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. Nokowaki ragaeyerini: shirampari, tsinani, maawaeni. Roojatzi roojoteeyerini, ramaeyakirini jaka Jerojareeki”.

Ari rojankinatziniri, ipakiri. ³ Roojatzi riyaatantanaka, ikantanaka shok, shok: roowitapaenchami Tamaashikoki. Omapokashitapaakari oshipakiryapaaki, ikatziyakaga Sawoori: opoñaaka jenokinta. ⁴ Pariyanaki irira kipatsiki, tereei, ikematziiro iñaani Jesoshi jenokinta:

—Sawoori, Sawoori: ¿iitaka pikijantanari?

⁵—¿Ninkamika, Nowinkatharite?

—Naaka Jesoshi, piijani. Pikijakiri maawaeni aapatziyanari rootaki pikijantakinari naari. ⁶ Iroñaaka eero pikijana omaanta pikatziye piyaate, powaaganakya janta Tamaashikoki. Iinja ari ikanteetemi oetarika panteri.

⁷ Ari ikatziyeeyakani riragapaeni shirampari itsipateyawitakarini, osheki imaeriiyanakini. Tema ikemashitakawo paantentsi, omaanta tekatsi iñe. ⁸ Riraga Sawoori, ikatziyanaa. Rokiryaaawitanaa, tee imateeya ikokichaatee, rootaki ikathatantanakariri, rareetakaakari Tamaashikoki.

⁹ Okaatzi ijeekashitaka 3 kitejiri. Tee ikokichaatee, tee rowaeya, tee riree.

¹⁰ Ari eeniro janta Tamaashikoki aapatziyariri Jesoshi, iitachari Ananiyashi. Ramparyaatakaru Awinkatharite, ikantapaakiri:

—¡Ananiiyashi!

Ikantawakiri:

—¿litaka, Nowinkatharite? Eenirona jaka.

¹¹ Ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate awotsiki iiteetzirinta Tampatsikari. Pikowakowatapaakiri shirampari iitachari Sawoori, riraga taarishojatzi. Pikowakowatapaakiri janta ipankoki Joorashi. Tsitenishitakotaki. Eeniro rirori ramanana.

¹² Koñaatziro iñaaperotakiro, iñaakimi pikyaashitapaakiri, pipampitapaakiri iitoki, iñaanaa etsiyatakotanaki.

¹³ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, osheki nokemakotziri, ikenkithatakoteetziri riraga pikantakinari. Osheki rowashironkaeyirini aapatziyeeyimirini janta Jerojareeki, ikantanakirikya. ¹⁴ Rooma rotyaantziri jaka riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni rirori ragaeyantanakinani maawaeni ameenteeyimirini. Osheki nothaawantaperotakari.

¹⁵ Omaanta ikantakiri riraga Awinkatharite:

—Piyaate. Rooma rirotaaki niyoyaakiri. Rirotaaki kenkithatakotanakinani. Ikenkithatakagaeyerini paata joriyopaeni, kaari joriyoo, jewawentayitziririni atziri, maawaeni. ¹⁶ Eejatzi iinja noñaayeri oetarikapaeni okaate ikemaatsitawentena.

¹⁷ Ari riyataanaki Ananiiyashi, ikyaapaaki pankotsiki. Rowaapaakiniri rako iitoki, ikantziri:

—Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Rotyaantakina Awinkatharite Jesoshi, riraga oñaagakimiri janta awotsiki pikinapaakinta. Rotyaantana pikokichaatananeeyari, eejatzi okithaatakaakimi Ishire Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi opariyaantanaka rokikira oshiyawitawori ipentaki shima, kokichaataperotanee. Ari riyataanaki, ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi.

¹⁹ Ari rowawaetaka, roojatzi ishintsitanana.

Apanipaeni kitejiri ijeekimotawitanakari aapatziyariri Jesoshi janta Tamaashikoki. ²⁰ Riyataki riraga Sawoori ipiyotapiintaga joriyopaeni, ikantapiinteeyirini:

—Riroperotakiroña Jesoshi Itomi Tajorentsi.

²¹ Antawo tee riyotakotziri riraga kemaeyawakiririni. Ikanteeyini:

—Tema rirotaaki riraga thonkaeyerinimi aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Tema rootaki ipokashitantawitakariri jaka roojoteeyakiterinimi aapatziyariri Jesoshi, ragaeyanakirinimi janta ñanakowenantatsirikinta. Omaanta iroñaaka ikantzi: “Paapatziyaperotyaari Jesoshi”.

²² Eekiro riyataanakitzi Sawoori ikenkithataperotzi, tee ithaawantaneentaari amineeyakiririni. Tee riyotakotziriroña riraga joriyotatsiri. Riyotakaaperotakiri, ikantzi:

—Riraga Jesoshi, rirotaaki Kirishitotatsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

Riraga Sawoori ishiyapithatakari joriyopaeni

²³ Ari awijanaki osheki kitejiri roojatzi rajaryaanteeyawitakarini joriyopaeni rowamaerimi riraga Sawoori. ²⁴ Omaanta riyotakotakiri Sawoori rajaryaakari. Maawaeni kitejiriki tsiteniriki ramineeyawitakawoni joriyopaeni ikyantapiintari rowaga Tamaashikoki, ikowaeyawitakawoni raawakirimi Sawoori, rowamagaeyerinimi. ²⁵ Omaanta, tsiteniriki itsipatanakari riyotaanewopaeni otantotsiki rowaga inkitzirori

pankotsipaeni; rateetakaanakiri, roojatzi rotetantakari antawoki kantziri, roojatzi royiitakotantaari kantziriki okaankiitziira. Roojatzi ishiyantanaa, tee iñeeyawaerini owamagaeyerinimi. ²⁶ Ari rareetapaaka Jerojareeki. Ikwawitaka itsipateeyapaearinimi aapatziyariri Jesoshi, omaanta ithaawanteyawakarini. Itakashiwitakari tee raapatziyariri Jesoshi.

²⁷ Roojatzi raanakiri Werenawee, itentanakari janta ijeekinta rotyaan-tanewo Jesoshi. Ikamantapaakiri:

—Kyaaryo, ragaeyerinimi Sawoorika ayemijantzinkarite janta Tamaashikoki, omaanta janta awotsiki iñaakiri Awinkatharite Jesoshi, ikenkithatakaakiri. Raapatziyariri, roojatzi janta Tamaashikoki ikenkithatakotapiintapaakiri irira, tee ithaawantayitapaakarini theenkantatsiri.

²⁸ Ari raakameethateeyakirini aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeeki-motakiri rirori janta Jerojareeki. Ikantani Sawoori, kijo rowaeyakirini ayemijantzinkarite. Kameetha ikenkithatakotaperotziri Awinkatharite.

²⁹ Ikenkithatakagaeyawitakarini joriyopaeni iyotzirori ipaante kireeshiyajatz, omaanta ipiyathateeyawakarini; ikowaeyawitanakani rowamaerimi, ³⁰ omaanta riyotakotakiri iyemijantzinkarite, roojatzi raantanakari Sawoori janta Sesareeyaki. Roojatzi rotyaanteeyakirini Taarishoki.

³¹ Kameetha ijeekaeyini aapatziyeeyakaririni paeni Jesoshi janta Joreeyaki, Karireeyaki, Jamaaryaki. Eekiro riyataanakitzi raapatziyeeyanakarini Jesoshi. Rameteeyakawoni iñaaperoyirini Awinkatharite. Eejatzi osheki iweshiryakaaperoyeeyakarini Ishire Tajorentsi.

Itajonkantayitzini Peetero janta Riiraki

³² Ari ikinakinayitakini Peetero rareetayitarini aapatziyariripaeni Jesoshi, roojatzi rareetantakari nampitsiki iitachari Riira. Janta ijeeki osheki aapatziyariri Jesoshi. ³³ Iñaapaakiri shirampari iitachari Eneeyashi. Okaatzi ojarentsi 8, imaryaaka imaamentoki, ikijopookitaki. ³⁴ Ikantapaakiri:

—Eneeyashi, rirotaki Jesokirishito etsiyatakteemini. Pikatziyane, pi-wetsikaero pimaamento.

Intsipaeete ipiriintanaka. ³⁵ Iñeeyakirini riirajatzi, eejatzi saronajatz; roojatzi maawaeni raapatziyeeyantanakarini Awinkatharite Jesoshi.

³⁶ Ojeekawita Joopeki aapatziyariri Jesoshi oetachari Tawiita. Owaero ipaanteki kireeshiyajatz: Toorikashi. Kameetha iroka antayitzirini: ashi oyiro oneshironkatantayitzini. ³⁷ Omantsiyatanaki, roojatzi okamantaka. Ari ikiwachempokiteetakirowathani, roojatzi rowakiro janta shitamenkotsiki, janta jeñokiini. ³⁸ Rowaga Riira okaakintawo Joope aritaki ijeeki riraga Peetero. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi, ikemakotakiri rirori eeniro ijeeki janta. Rootaki rotyaantanakariri apite shirampari:

—Pishintsite, pikantakiteri Peetero ipokeeta.

Ari riyataki, ikantaperotapaakiri:

—Intsipaeete, poyataanakina paminakitero tsinani, kamaki.

³⁹ Ari riyataanaki Peetero, royaatanakiri. Rareetakaakari, raanakiri janta pankotsiki jeñokiini. Otapotheeyawentakawoni maawaeni kamayiteentsirini oemi, iragaeyakani. Eeniro oñaapiyitakironi ookayitakirini, eejatzi oethaariperopaeni. Okanteeyakini:

—Tekirani okamini Tawiita, opayitanawoni maawaeni iroka noethaari.

⁴⁰ Ari roemishitowaeyapaakirini maawaeni atziri. Rotziwerowanaka, ikenkithatakaeri Tajorentsi. Ipthokashitanakawo kamaentsiri, ikan-tanakiro:

—Tawiita, pipiriintee.

Roojatzi okiryaaantanaa, oñaatziiri Peetero okaakini, roojatzi opiriinan-tanaa. ⁴¹ Ikathawakoteero, ikatziyeero. Ikaemaeyakirini eejatzi aapatziy-eyyaririni Jesoshi, eejatzi roori ikaemaeyakironi kamayiteentsirini oemi, maawaeni. Ikyaaapaaki, ikanteeyawakirini:

—Pamire, añaanee eejatzi.

⁴² Ari ikemakoeyakironi maawaeni joopejatzi. Ikaatzi oshekini aap-atziyayitanakaririni Awinkatharite Jesoshi. ⁴³ Osheki kitejiri ijeeki Peetero Joopeki. Ijeeki ipankoki Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsipaeni.

10

Koroneeryo, riraga kapitaanotsiri, raapatziyakari Jesoshi

¹ Ari eeniro ijeeki janta Sesareeyaki shirampari iitachari Koroneeryo. Rirotaki iyapitaanote osheki joraaro, poñaayitacharini Itaaryaki.

² Kaari joriiyo omaanta raapatziyaperotari Tajorensi. Eejatzi ikimiteeyarini maawaeni jeekimotziriripaeni. Osheki ikaminthagayirini joriyopaeni owashironkayitacharini. Ikantatyaani ikenkithatakaeri Tajorensi. ³ Itsiteniityaanee oorya iñaashitawakari ronampiri Tajorensi, roñaagaperotapaakari. Rokaakintapaakari, ikantapaakiri:

—Koroneeryo.

⁴ Raminaperotawakiri, joreririri. Oshekini ithaawantaperotanakari. Ikantawakiri:

—¿Itaka, Nowinkatharite?

Ikantanakiri:

—Ikemakimi Tajorensi pamanapiintakiri, eejatzi iñaakimi pikaminthaakotapiinteeyakirini atziripaeni. ⁵ Rootaki ikowantakari iroñaaka potyaante apanipaeni shirampari janta Joopeki. Pikaemakaanteri riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero. Irira ikamantemi oetaka ikowakaakimiri Tajorensi. Pikemijantawakiri. ⁶ Irira ijeekimotziri iitachari eejatzi Shimo, riraga wetsikapiintziririni mashitsi. Eenitatsi ipanko othapyaakiini antawo inkaare.

⁷ Ari ipiyanaa ronampiri Tajorensi, riraga kenkithawaetakaakitziriri. Ikaemakiri Koroneeryo ronampiri apite, eejatzi joraaro apaani. Ri-raga joraaro rirotaki aapatziyaperotariri Tajorensi. Ikaateeyirini amitakoeyiririni Koroneeryo. ⁸ Ikamanteeyakirini maawaeni iroka ikantakiriri ronampiri Tajorensi, roojatzi ikantziri:

—Nokowaki piyaateeyeni Joopeki, pamineri riraga Peetero.

Ari riyaaateeyanakini. ⁹ Inkaamani, aririka itampatsikatapaaki oorya, rokaakinantapaakawo rowaga Joope. Tekiraata rareetapaakari, riraga Peetero eeniro rateetanaki jenoki, ikenkithatakaeri Tajorensi.

¹⁰ Itasheyawitaka, ikowawita royaami. Eenitatsi wetsikiniriri royaari, omaanta tekira othonkiro, ari ramparyaatakari. ¹¹ Iñaakiro jenokinta inthomaenta. Ayyitakotapaaki pankotsiki oshiyawitawori tokoya antawo. Roerikakoetakiro janta okaamawotapaakinta. ¹² Rotetayitakani inthomaenta maawaeni inashiyitacharini riraga kaari rowaeta; rirotaki otetayientchani chaancho, maankipaeni, jenokiwiripaeni, maawaeni.

¹³ Iroñaaka ikemawakiri Tajorensi, ikantziri:

—Peetero. Ajaa, thame powamaeri, eejatzi poyaari.

¹⁴ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, paerani pikantakiri nochariniitenipaeni iitarikapaeni ikameethatzi royaari, eejatzi iitarikapaeni kaari royaari. Eejatzi naari, tee nametapiintari noyaari irika kaari rowaetari pikantawitakinrika noyaari iroñaaka.

¹⁵ Rapiiteeri:

—Tema naaka Tajorentsi. Nokantzimi naaka: “Kameetharini rirori-paeni”. Aririka nokowakaakimiri naaka, eero pikantashitari eerori: “Tee ikameethatzi”. ¹⁶ Rapiiteeniri paashini:

—Powamaeri, poyaari.

Roojatzi itzinaakotanteetaariri jenokinta.

¹⁷ Tee riyotakotawakiro Peetero iroka iñaakirika. Ikenkithashiryaanaka: “¿Iitaka ikowakaanari Tajorentsi nanteniriri? ¿Iitakakya ikanantanari?”

Roojatzi rareetantapaaka pankotsiki rotyaantanewo Koroneeryo. Rojampitakowentapaakiri:

—¿Tsika ipanko Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsi?

Ikamanteetawakiri:

—Iroka ipankoka.

¹⁸ Ari rojampitakiri atziri inthomaenta:

—¿Arima ijeekimotzimi riraga Shimo Peetero?

Rakanakiri:

—Jee, aritaki ijeekaki.

¹⁹ Eeniro ikenkithashiryaawo Peetero iñaakiri, ari okantakiri Ishire Tajorentsi:

—Ikantaka rareeteeyapaakani 3 shirampari, kowapaakimiri.

²⁰ Payiitashiteri. Eero pikantashiryaashita, poyaateeyanakirini. Tema naaka amaeyakiririni.

²¹ Ari ranaashitashitapaakari, ikantapaakiri:

—Naaka pikoyiri. ¿Iitaka pipokashitantanari?

²² Ari rakanakiri rirori:

—Rotyaantakina Koroneeryo, riraga kapitaanotsiri. Rashi royiroyo ikameethatzi, eejatzi iñaaperotziri Tajorentsi. Maawaeni jorriyotatsiri iñaaperoyirini ikameethatzi. Ikantziri ronampiri Tajorentsi: “Pikaemakaan-teri Peetero pipankoki. Pikemijantawakiro iñaani”. Rootaki rotyaananta-nari jaka.

²³ Ari ikantawakiri:

—Pikyaapae.

—Ari.

Ineshironkatawakiri roejeekawakiri. Inkaamani royaatanakiri, itsipateeyanakarini apaanipaeni aapatziyariri Jesoshi rirotaki joopejatzi.

²⁴ Apaani imagaeyanakini niyanki, roojatzi rareetantaka janta Sesareeyaki. Royaakiri Koroneeryo janta, ipiyoteeyakirini maawaeni isheninka eejatzi itsipaminthapiinteeyarini. ²⁵ Roojatzi rareetanteeyapaakarini Peetero, riyowashitanakiri Koroneeryo riwethatawakari, roojatzi rotziwerowashitawakari iitziki, ipinkathatawakiri. ²⁶ Ari ikatziyakagaari Peetero, ikantziri:

—Pikatziyane. Tee naaka Tajorentsi, rooma naaka atziri eejatzi, akim-itawakaaka.

²⁷ Ari ikenkithatakaawakaapaaka, ikyaapaakira pankotsiki. Iñaapaakiri osheki piyoteenchari, ²⁸ Ikantapaakiri:

—Naaka joriiyo. Piyoteeyini eerori tee ishinetana nojoriiyotzinkarite not-sipateeyarini paashinijatzitatsiri atziri. Eejatzi tee ishinetana nareetyaari. Nokenkithashireeyakironi tee ikowakaanawo iroka Tajorentsi. Omaanta iroñaaka riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi nopinkiri paashini atziri, tee okameethatzi nokante: “Tee ikameethatzi”. Niyotaki ishinetakina Tajorentsi notsiptayari paashinijatzitatsiri atziri. ²⁹ Ari pikaemakaanak-ina, roojatzi nopokantanaka, tee nokijotanaki. Iroñaaka nojampitemi, ¿iitaka pikaemakaanantanari?

30 Ikantawakiri Koroneeryo:

—Chapinki tsitenini oorya, ikimitaka iroñaaka, namanakiri Tajorentsi jaka nopankoki. Noñaakiri ikimiwitapaakari shirampari, ikatziyimotapaakina. Ikithaatawo shipakiryaaitsiri iithaari. ³¹ Ikantapaakina: “Koroneeryo, ikemakiro Tajorentsi pamanakiriri. Riyotakimi osheki pineshironkatayitzirini ashironkaenkari. ³² Potyaanteri atziri janta Joopeki, ikemakiteri Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero. Ijeekimotziri paashini Shimo, riraga wetsikiriri mashitsi. Ojeeki ipanko othapyaakiini antawo inkaare”. ³³ Intsipaeete nokaemakaantakimi, roojatzi pipokantaka. Iroñaaka nokaateeyakirini riraga Tajorentsi jaka. Nokowaeyakini nokemaeyeroni iroka ikowakaakimiri Awinkatharite.

34 Ari iñaawaetanaki Peetero, ikantzi:

—Iroñaaka niyotaperotaki tee rinashitakagaeyeeni Tajorentsi atziri. Ikwakaakiri maawaeni atziri, joriyyo eejatzi kaari joriyyo raapatziyeeyarini Jesoshi, rootaki reentsitetantariri maawaeni. ³⁵ Tee ikenkithashiryaaoteero inashitayitanika añaani eejatzi ametayitarini inashitacharipaeni, omaanta iñaaperoeyakirini ikameethatzi maawaeni pinkathateeyiririni, eejatzi maawaeni antapiintzirori kameethatatsiripaeni. ³⁶ Naaka joriyyo. Piyoteeyawakironi iñaani Tajorentsi reewateeyakinani, riyotakagaeyakinani. Kameethari iroka ikantakinari: “Aririka paapatziyaperoeyarini Jesokirishito, kameetha nojeekakagaeyemini, pikimitawakaanteeyarini”. Rooma rirootaki Awinkatharite maawaeni, ³⁷ piyoteeyakironi. Reewataki Jowani kaawoshitantatsiri ikenkithatakotakiri, ikantzi: “Kameetha pikaawoshitanteeyarini Tajorentsi”. Roojatzi ikenkithatakotakiri paashinipaeni, itanakawori janta Karireeyaki. Ikamanantakiro iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsikipaeni janta Joreeyaki. ³⁸ Ikamanteeyirini atziri tsika ikantakiri Tajorentsi Jesoshi, riraga najareetejatzi, rotyaanantakawori Ishire, eejatzi ipitakari itajorenka; rootaki ikinakinayitantakarini, ranantayitakaworini kameethatayitatsirini. Rowawijaakoeyakirini kyaantariri kamaari. Eejatzi retsiyatakoeyakirini mantsiyaripaeni. Kijokiro royiri Tajorentsi, rootaki imatantakariri. ³⁹ Noñeeyakirini rantayitzirini janta inampikipaeni nojoriyyotzinkaritepaeni, eejatzi janta Jerojareeki. Noñaakowenteeyakirini rowamaanteetakariri, ikentakotanteetakariri koroshiki. ⁴⁰ Aritaki okaataki kitejiri 3 ipiriinteeri Tajorentsi, roñaagakinari. ⁴¹ Tee roñaagari maawaeni atziri, inta naakapaeni roñaagakari. Riyoyaakina Tajorentsi, rootaki noñaantawaariri. Ikamaperotawitaka, ipiriintanaa eejatzi. Roojatzi nowakaawaari, eejatzi nirakaawaari. ⁴² Rotyaantayitakinani nokenkithatakotteri Jesoshi rirootaki owawijaakotantatsiri. Ikantakina: “Pikamanteeyerini atziri: ‘Ikowakaawaari Tajorentsi Jesoshi ipiriinteeri maawaeni kamatsiripaeni roojatzi ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añaatsiri eejatzi kamawitachari’ ”. ⁴³ Tema paerani ikenkithatakotzirini Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikanteeyini: “Eenirowanteeyakironi maawaeni atziri kaari kameethatatsi; omaanta aririka raapatziyeeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikaminthagaeyerini rirori, eero ikijawentziri ranteeyirini, eero rowashironkaawentziniri kaari kameethatatsiri rantawitakari, eero ikenkithashiryaaoteero eejatzi”.

⁴⁴ Eenirowanteeyakironi ikenkithatzi Peetero, roojatzi opokashitakariri Ishire Tajorentsi. Eejatzi opokashiteeyakirini maawaeni kemaeyawakironi ikantakiriri. ⁴⁵ Ari rotsikanateeyakarini riragapaeni joriyyo, aapatziyariri Jesoshi: riraga tsipatariri Peetero. Ari riyoteeyanakini rotyaantaperotakiro

Tajorentsi Ishire, okithaatakaakari paashinijatzitatsiri atziri. Rootaki rotsikanatantanakariri. ⁴⁶ Ikemaeyawakirini isheninka Koroneeryo iñaawaetantashitakawo paashinipaeni paantentsi, tee riyotagaetziri, eejatzi ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

⁴⁷ Ari ikantanaki Peetero:

—Ikimitakae aari, raashireteeyakironi Ishire Tajorentsi. Rooma okameethatzi ikaawoshitakoteeyarini Tajorentsi.

Ikantziri paashinipaeni joriyo:

—Jee, kameethataki.

⁴⁸ Roojatzi ikanantariri Peetero isheninka Koroneeryo:

—Pikaawoshitawenteeyarini Jesokirishito, riyoteeyantemirini atziri piñaaperotakiri.

Ikanteeyanakirini:

—Intsipaeete pikaawoshitakotenari Tajorentsi.

Ari imatakiniri. Rootaki ikantantakariri isheninkapaeni:

—Pijeekimotanakinakya apanipaeni kitejiri, piyotaaperotanakina paashini.

Ari ijeekanaki.

11

Ikemaeyakini jerojareejatzi raapatziyakari Jesoshi kaari joriyo

¹ Ikemakoeyakirini riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi jeekatsiri janta joreeyaki, ikemakoeyakirini Koroneeryo. Ikanteetakiri:

—Raapatziyakari Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri; riro aapatziyakaakariri Peetero.

² Itonkaantanaari Peetero Jerojareeki, ikenkiimatashiteeyawakarini ijori-eyotzinkaritepaeni: aapatziyariri Jesoshi omaanta eeniro ikenkithashiriuro eejatzi itotonatya ishiraamparitantari. ³ Ikanteeyawakirini:

—¿Iitaka piyaatashitantariri paashinijatzitatsiri atziri? ¿Iitaka pakiyotantariri rirori? Tee okameethatzi.

⁴ Ithotyaperotakiniri Peetero, ikantziri:

⁵ Iroñaaka nokamantemi. Janta nojeekakitzinta Joopeki, nokenkithatakaeri Tajorentsi. Koñaatziro noñaaperotakiro, tema noñaakiro oshiyawitawori tokoya antawomawo. Roerikaetakiro janta okaamawotayitapaakinira, opoñaaka jenokinta, ayiitzimotapaakina.

⁶ Naminaperotawakiro, joreririri: noñaakiri kaari owaeyani: chaancho, maanki, jenokiweri, maawaeni. ⁷ Nokemakiri Tajorentsi, ikantakina: “Iroñaaka powamaeri; poyaari”. ⁸ Omaanta nokantawitakari:

“Nowinkatharite, eero nowari. Tee nametari kaari rowaetari, kaari ikowakagaetana noyaari”. ⁹ Rapiitakina, ikantana: “Tema naaka Tajorentsi kantzimiri: ‘Kameetharini’. Eero pikantashitari eerori: ‘Tee ikameethatzi’”.

¹⁰ Aritaki okaatzi 3 rapiitakina. Roojatzi itzinagaero jenokinta. ¹¹ Ikanteeyapaakani 3 shiraampari rareeteeyapaakani janta pankotsiki nojeekinta. Ipoñaanaka Sesareeyaki, rotyaanteetakinari. ¹² Roojatzi okanantakina Ishire Tajorentsi: “Poyaatanakiri, eero pikijotanaki”. Ari noyaatanakiri. Eejatzi royaatanakina irikapaeni ayemijantzinkarite, ikaateeyini 6. Nokyagaeyapaakini ipankoki riraga kaemakaantakinari.

¹³ Ikenkithatakaawakina, ikamantawakina tsika ikantakari iñaantakariri ronampiri Tajorentsi. Roñaagantapaakariri, ikantziri: “Potyaanteri atziri janta Joopeki. Pikaemakaanteri Shimo: iiteetziri eejatzi Peetero. ¹⁴ Rirota

iyotaapaemironi Iwaperite Tajorentsi, pawijakotanteeyaari. Eejatzi ikimitagaeya rirori maawaeni jeekayitatsirini pipankoki”.¹⁵ Nitantakawori nokenkithataakaakiri, roojatzi okithaatakaanteeyakarini Ishire Tajorentsi. Okimiteeyakaenika aari itantakaeri.¹⁶ Nokenkithashiryaaanakiro iñaani Awinkatharite ikantzitakari: “Riraga Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi iñaaki, rooma naaka ari nokithaatakaakimiro Ishire Tajorentsi”.¹⁷ Paerani aapatziyanteeyakaririni Awinkatharite Jesokirishito, tema ikithaatakaakaero Tajorentsi Ishire. Iroñaaka imonkaatanakiniri rirori paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¿Arima nothañaakyaari? Tema irira rirotaki Tajorentsi.

¹⁸ Ikemaeyantawakaworini iroka, tekatsi ikantaneeri rakaneeri, inta ikanteeyanakini:

—Kameethaperotakiroña Tajorentsi. Rooma ikowakagaeyakirini eejatzi paashinijatzitatsiri atziripaeni ikenkithashiryagaeya, raapatziyaperoyerini rirori, riyaatanteeyanakarini janta jenokinta.

Itsiparyaayitanakironi janta paashinipaeniki nampitsi

¹⁹ Riraga kijakiriri Eshiteewani, eejatzi ikijeeyanakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ishiyeeyantanakani paashinikipaeni kipatsi: Jeniishiya, Cheepere, Antyokiya, maawaeni. Janta tee ikenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri, inta rothataayitzirini ijoriyotzinkaritepaeni ikenkithatakaayitakirini.²⁰ Eeniro itsipayatitakarini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, poñaayitaneencharini Cheepereki, eejatzi Shireeneki. Rareetantayitapaakarini rirori janta Antyokiyyaki, ikenkithatakaapaakiri kireeshiyajatzi eejatzi. Ikanteeyirini:

—Paapatziyariri Jesokirishito pawijakotanteeyarini.

²¹ Itajonkakowentapiintziri Awinkatharite, ikaatantakari oshekini aapatziyeyawakaririni Jesoshi, ameenteeyaririni Tajorentsi.

²² Ari janta Jerojareeki ikemakoeyakirini riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Rotyaantakiri Werenawee janta Antyokiyyaki.²³ Rareetapaaka rirori, iñaapaakiri ineshironkatziri Tajorentsi antyokiyyajatzi. Ikimoshiryaapaaki, ikanteeyirini:

—Kyaaryooroña, kijokiro powaeyirini riraga Awinkatharite, pikyaaryoowenteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini.

²⁴ Kameetharini rirori Werenawee. Kijokiro rowaperotziro Ishire Tajorentsi, ashi royiro raapatziyaperotari Awinkatharite. Eejatzi eekiro riyaatzi roshekiteeyanakini aapatziyariripaeni Awinkatharite.

²⁵ Roojatzi rowaagantanaka Werenawee Taarishoki, ikowapaakiri Sawoori. Iñaapaeri, roojatzi royaatantaariri Antyokiyyaki.²⁶ Janta ikantani ipiyotapiintzirinta aapatziyariri Jesoshi okaatzi apaani ojarentsi. Riyotaapaakiri oshekyantzi atziri. Aritaki janta itanakawo iiteetziri aapatziyariri Jesoshi: “Kirishiteyanotatsiri”.

²⁷ Roojatzi rareeteeyantapaakani Antyokiyyaki paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ipoñaanaka rirori Jerojareeki.²⁸ Eenitatsi apaani iitachari Akaawo. Ikatziyapaaka janta ipiyoteeyaninta, iyotaakiri Ishire Tajorentsi, rootaki ikanantari:

—Inja itasheyeeyanakini atziripaeni janta maawaeni Joreeyaki.

Eenironi ipinkathariwenantzi Kiraaworyo, tema monkaataka ikantzitarini Akaawo.²⁹ Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Thame akaminthagaeyerini ayemijantzinkaritepaeni janta Joreeyaki, apakaanteri oetarika koetyemotariri.³⁰ Tsiarikika okaatayitzini jeekimotayiteerini, aritaki okaate apakaantayiteririni.

Aritaki imatakiro ikantakiri. Ipiyotakiri koriki, ipawakiri Werenawee, eejatzi Sawoori. Ikantakiri:

—Ajaa, irika koriki: pagaeyanakinirini aataperoteenchari aapatziyariri-paeni Jesoshi janta Jerojareeki, ikaminthagaeyantyaaririni ashironkagaey-acharini.

Ari raanakiniri jerojareejatzi, ipapaakiri rirori. Ari rowaagaeyakinirini rirori ashironkagaeyacharini.

12

Erooreshi Akiriipa, rirotaki kijakiriri aapatziyariri Jesoshi

¹ Roojatzi riraga jewaperowenantatsiri Erooreshi, iiteetziri eejatzi Akiriipa, ikijayitakirini apanipaeni aapatziyariri Jesoshi.

² Rowamaakaanatakiri Jantyaako, ro ithatyaanteetakiriri jawiri, thatzik. Iira rirentzi Jowa.

³ Riyotaki inimoeyakirini joriyopaeni, rootaki raakaanantawitakariri Peetero eejatzi.

⁴ Ro raakaanantakariri apaani kitejiriki rowantapiinteetawori paa kaari tapiyacha. Iitashiwitaka aririka omonkaatakya kitejiri Rawijantari achariniitani paerani, roñaagaeyerini joriyopaeni rowamaeri. Raakiri, roojatzi ipakiri 16 joraaro, shenterini.

⁵ Ari romonkyaagaetakiri. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi ikantatyaani maawaeni kitejiriki ramanakowentapiinteeyarini, ikantziri: “Powawijaakoteeri Peetero”.

⁶ Ari otsitenitananki, ro inkaamani roeyowakaanterimi Erooreshi, rowamaakaanantyaaririmi. Ikowawita ramineeyerinimi atziri rowamaakaan-takiririka. Ari omonkyaagakaanawitakariri Peetero omonkyaagementot-siki, imaanaki; rojatekakiri apite joraaro, imaaki irira. Roojotantakariri apite karenatha. Ishentawitakawo ashitakontsi paashinipaeni joraaro.

⁷ Ari romapokashitapaakari janta ronampiri Awinkatharite. Rotzinkapaakiri imerikiki, ikaakapaakiri. Ikantakiri:

—Pishintsite pipiriintee.

Roojatzi oshiryaashitantanaka karenatha apaniroeni rakokitzirira, roo-
jotantawitakariri.

⁸ Eejatzi ikantziri:

—Pikithaataneeyawo pimaatha, pijapatotaneeya.

Ari ikithaataa, ijapatotetaa. Eejatzi ikanteeri:

—Papineekakotya pijawamento poyaatanakina.

⁹ Ishitowanee, royaatanakiri. Tee riyotzi Peetero kyaaryooper-otakirika rowawijaakoteeri ronampiri Tajorentsi. Raamashitaka imishiwaetashitaka.

¹⁰ Rawijanakiri shentawitariri apaani, eejatzi paashini rawijanakiri. Rareetakawo irona ashitakontsi, irona ikinantapiintari nampitsiki. Ashitariimotashitanakari. Rawijaneero, rowaaganaka janta awotsiki. Roojatzi rinteentaryaantanakari ronampiri Tajorentsi.

¹¹ Riyotakotaa Peetero, ikantzi: “Iroñaaka niyoperotaki rotyaantakinari Nowinkatharite ronampiri raakowentakina rowamaenami Erooreshi. Eejatzi ikimitakowentakina, tsikarika ikantenami nosheninkapaeni”.

¹² Ikenkithashiryaanakiro, roojatzi riyaatantaka opankoki Mariiya, riniro Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi. Janta ipiyoyekaninta osheki aapatziyariri Jesoshi, ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi.

¹³ Rompojakowitapaakawo Peetero ashitakontsi, rowaga othapikitzirinta: tok, tok. Ari okatziyashitawitanakari onampirentsi oetachari Roore.

¹⁴ Iyowaantetawaeri ipaante Peetero, roojatzi okimoshiryaantaperotanaka. Omaanta tee ashitaryaanakiniri, omaanta oshiyashitanaka. Okamanteeyirini kenkithatakagaeyiririni Tajorentsi:

—Pokapae Peetero omookinta.

¹⁵ Ikanteeyawakironi:

—Pishinkiwentashitaka.

Eekiro okantanakitzi:

—Kyaaryooperotaki.

Ikantakiro:

—Kaari Peetero, irintakya ronampiri Tajorentsi aminakowentziriri.

¹⁶ Eekiro rompojanakitziroroña, tok, tok, roojatzi rashitaryaantaanari. Ari ifeeyawaerini, rotsikanatakari, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsika ikinapaeka?

¹⁷ Ari rakotashitanakiri, ikantziri:

—Pimaerite.

Roojatzi ikamanteeyapaerini tsika ikanteeri Awinkatharite, roeyowaantaariri. Eejatzi ikantziri:

—Pikanteri Jantyaako, eejatzi pikamanteeyerini ayemi-jantzinkaritepaeni.

Roojatzi ishitowantanaa, riyaatane e imanapithatakari joraaropaeni.

¹⁸ Okitejitanaki osheki ikantawakaawenteeyakarini joraaropaeni:

—¿Tsikakya ikantanakaka iroñaaka Peetero?

¹⁹ Ikowakowatakaantawitakari Erooreshi, tee ifñaagaeri. Rojampiiyaw-itakarini joraaro shentawitariri:

—¿Tsikaroña ikinaneeka?

Rakanakiri, ikantanakiri:

—Taanitya, tsikarika, tee niyotzi; tee noñaawaeri.

Ari ikijakiri Erooreshi rirori, rowamaakaanteeyakirini, shemi. Ari roojatzi rookaneero rirori Joreeya, rowaaganaa janta Sesareeyaki, roojatzi jiekantapaa.

Ikamantakari Erooreshi

²⁰ Ari ikanta Erooreshi ikoshekawakari poñaachari Tziiroki eejatzi Shi-rooki ikanta ikenkithashiryaagaeyakani ikoshekanewo raakameethateeri, tema ari riyompariteeya. Rotyaanteeyakini jatashiterini rirori.

Ikanta jeekapankotziriri rirori rameentaperotanewo, iitachari Waraashito raakameethatawakiri pokashitakiriri. Ikanteeyapaakirini:

—Pikanteri Erooreshi: “Paakameethateeri tziirojatzi eejatzi shiroojatzi riyomparityaata, eero pithañaawo royaari”.

Ikantziri Waraashito:

—Ari, namitakoeyemini.

²¹ Ari paashini kitejiri ikaemaeyakirini Erooreshi, raakameethateeyakirini. Rowaneenkatakawo jewawenantatsiri iithaari, ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Osheki ikantakaaperotaka ikenkithatakagaeyakirini. Ikantziri:

—Eero pikenkithashiryaashita. Nopaeyemini maawaeni koetyeemotayitakimirini.

²² Roojatzi ikimoshireeyantanakani pokaentsiri, ikanteeyanakini:

—Kaari irira atziri akemaeyakirini, inta apaani tajorentsi. Kameetharini rirori.

²³ Ari osheki ikantakaaperotaka Erooreshi, riweshiryaawentakawo ikanteeyakiririni atziri. Omaanta roonakari Awinkatharite, rotyaantakiri ronampiri ikantakiri:

—Tee ifñaaperotana Erooreshi. Piyaate pomantsiyeeri.

Ari riyataki, roojatzi romantsiyaantakari, ikamantaka, roojatzi rowantakari chowitsi.

²⁴ Omaanta riraga aapatziyariri Jesoshi ikinakaantayitanakawoni iñaani Tajorentsi. Roshekiperotanaki aapatziyeeyawakaworini. ²⁵ Riraga Werenawee, eejatzi Sawoori retakotari aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyantanaa Antyokiiyaki, itsipatanaari Jowa, iiteetziri eejatzi Marikoshi.

13

Riyaatzi Sawoori eejatzi Werenawee janta Cheepereki

¹ Iroñaaka janta Antyokiiyaki ikaateeyirini aapatziyariri Jesoshi matakaakiriri Ishire Tajorentsi: omatakaakiri apaanipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi paashini apaanipaeni omatakaakiri riyotaakiri atziri Iwaperite Tajorentsi. Iwaero apaani omatakaanewo Ishire Tajorentsi rirotaki Werenawee, paashini Shimo (iiteetziri eejatzi Chenkari), paashini Rooshiyo, (riraga shirenejatzi); paashini Maneemi, (itsipamintharini pinkathari Eroreshi eenironi ikaatzini), paashini Sawoori, (iiteetziri eejatzi Paaworo), maawaeni. ² Ari paashini kitejiri ipiyoteeyani ipinkathatziri Awinkatharite ikenkithataakiri, itzitawenteeyakarini Tajorentsi. Roojatzi okanantakari Ishire Tajorentsi:

—Pikanteeyerini Werenawee eejatzi Sawoori: “Panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri”.

³ Ari roojatzi rowakiniri rako iitoki ramanakowentakiri Tajorentsi, roojatzi ikanantanakariri:

—Piyaate pantero ikowakayimiri Tajorentsi, naakakya kanterini Tajorentsi ramitakotemi.

⁴⁻⁵ Ari otyaantakiri Ishire Tajorentsi, roojatzi riyaatantakari Sereeyoshiyaki janta okaakini inkaare antawo. Raanakiri Jowa Marikoshi ramitakotantyaariri. Ari rotetapaaka pitotsiki. Otyaantakotziri tampyaa, ikinakotanaki Cheepereki, rootaki antawo othampishi. Ojeeki janta nampitsi oetachari Jaramiina: rareetanteeyapaakarini janta, ikenkithatapaakiro iñaani Tajorentsi janta ipiyotapiinteyaninta joriyopaeni. ⁶ Roojatzi ithotyagaeyanakironi maawaeni nampitsiki janta Cheepereki, maawaeni. Roojatzi rareeteeyapaakani Paajoshiki. Janta iñaapaakiri sheripiyaritatsiri, iitachari Warijesooshi, rirotaki joriyyo. Roshiiyaarimi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikantapiintzi:

—Naaka kenkithatzirori iñaani Tajorentsi.

Jaa, itheeyashita. ⁷ Itsipatapiintari jewawenantatsiri iitachari Seerijyo Paaworo. Eeniro riyoperotzi irira. Ikaemakaantakiri Werenawee, eejatzi Sawoori; ikowaki ikemiromo iñaani Tajorentsi. ⁸ Ari ikanta Sawoori ikenkithatakotapaakiri Jesoshi omaanta ithañaawitakari riraga sheripiyari; tee ikowakaawitari riraga jewawenantatsiri raapatziyari Jesoshi. ⁹ Ari iyotaaperotakiri Ishire Tajorentsi Sawoori, iitachari eejatzi Paaworo. Iyotaakotakiri sheripiyari, rootaki raminaperotanakiri Paaworo, ¹⁰ ikantanakiri:

—Pamatawitantaperotaki. Teeroña pikameethatzi; pikimitakari iwinkatharite kamaari. Tee pikoyiro kameethatayitatsirini, inta pikowaperotaki pamatawitantayiteni. Pikowaki pamatawiteeyerini maawaeni kowatsiri riyoteri Nowinkatharite. Eerowa pikenkithashiryaneenta.

¹¹ Iroñaaka itajonkemi Nowinkatharite pitsitenishitakote. Ojamanitanaki, eeropaminitaa.

Roojatzi itsitenishitakotantanaka, tee ikokichaatanee. Ipampipampitanaki, ikantanaki:

—Teewee nokokichaatzi. Pikathataneenawee.

¹² Ari iñaawakiri riraga jewawenantatsiri, rootaki rotsikanatantanakari. Roojatzi raapatziyantanakari Jesoshi. Ikantzi:

—Kameethawee iroka ikamantakotziriri Awinkatharite.

Rowaaganaa kenkithatzirori iñaani Tajorentsi janta Aashiyaki

¹³ Ipoñaaka Paaworo Paajoshiki, rotetanaka pitotsiki, roteteeyanaani eejatzi maawaeni ikaateeyirini. Ikinakotanaki janta Peerijiki, rowaga pampiri-yakiwero. Riraga Jowa Marikoshi rookanakiri, ipiyanaa rirori Jerojareeki. ¹⁴ Roojatzi paashini kitejiri rowaagaeyanaani riroripaeni eejatzi. Rareteeyapaakani janta paashiniki Antyokiya: rowaga pishiiryawero. Saawaroki ikyeeyapaakini ipiyotapiinteyanira joriyopaeni, ari ijeekaya-paakini. ¹⁵ Iñaanateetziro echonkiini rojankinarini Moeseeshi paerani-peroroña, eejatzi echonkiini rojankinarini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi paerani. Roojatzi riraga jewawentziroirini janta ikantawakiri:

—Nojoriyotzinkarite, pikowakirika eerori pikemijantakayeri atziri jaka, pikamanteri iroñaaka.

¹⁶ Ari ikatziyanaka Paaworo, rakotashitakiri romaeryagaeyakirini. Ikantzi:

—Nojoriyotzinkarite, pikemijantena. Eejatzi eerokakya maawaeni paashinipaeni atzirika pinkathaperotakiriri Tajorentsi, pikemijanteeyawakinani. ¹⁷ Iroñaaka nokenkithatakotemiri Tajorentsi raapatziyari joriyopaeni. Paerani riyoyaakirini riragapaeni achariniiteni raapatziyari. Impaetzi, ijeekantakari rirori janta Ejiipitoki romperatantawitakaririni, roshakitakaawitakarini Tajorentsi. Itajonkawenteeyirini, roojatzi rowawijaakowentaari ejiipitotatzi.

¹⁸ Okaatzi 40 ojarentsi ikempoyaakiri riraga achariniiteniroña janta okaankiteronkiitziinta ijeekakagaeyawitakarini omaanta osheki itheenkaeyakirini Tajorentsi. ¹⁹ Ikowaeyawitakani rareteeyaanimi Kanaanaki omaanta eenitatsi jeekawitacharini paashinijatzitatsiri atziripaeni, otzikaeyawitawakaririni. Rinashitayitani rirori. Roojatzi itajonkawentziniri Tajorentsi achariniiteniroña. Ithonkaeyakirini okaatzi ipaantepaeni 7. Roojatzi ipakiri achariniiteni iipatsite, ikantzi:

“Ajaa, iroka piipatsite, piyeekayantyaarini”. ²⁰ Paerani ikashiyakaakari Tajorentsi Awaraanani ipashityaari icharineeteni iipatsite, omaanta roojatzi ijeeki irirapaeni janta Ejiipitoki. Rimpaetakiri riraga Tajorentsi raantanaariri iipatsiteki. Maawaeni iroka okaataki ojamanitaki 450 ojarentsi. Janta ijeekawitanta, tekatsi jewawenantaperoyeeririni, inta riyoyaakiri Tajorentsi kantakotantatsiripaeni riyotakaantyaariri aririka rantziniri oetarika ikowakaakiri. Roojatzi reewatakaantzi riraga kamanantziroirini iñaani Tajorentsi iwaero Samoeri. ²¹ Roojatzi ikantakiri achariniiteni Tajorentsi: “Nokowayakini atziri reewawentaperoyeenani”.

Ari riyoyaakinirini noshametzi Sawoori itomi Shishi, reewawenantaririni achariniiteni. Riroteeyakini icharineeteni Irijamiini. Okaatzi 40 ojarentsi reewawenantaki Sawoori, ²² roojatzi ikanantaa Tajorentsi: “Eero reewawenantanee eejatzi Sawoori, tee ikameethatzi, inta reewawenantee Iraviiri, riraga itomi Isayii. Rirotake noñaaperotakiri ikameethaperotaki, tema ari rantakinawo maawaeni nokowakayiriri”.

²³ Rirotake icharineeteni Iraviirini owawijaakotakaeri: iwaero irira Jesoshi. Tema ikantzini Tajorentsi: “Riro icharineeteni Iraviirini owawijaakoeyeririni atziri”. Monkaataka iroñaaka ikantzitaririni.

²⁴ Roojatzikya Jowa kaawoshitantsiri ikenkithatagayakiririni maawaeni ajoriyotzinkaritepaeni: “Pikenkithashiryaagaeyani, eero pikimiteeyaanii paerani, ari nokaawoshitakoeyemirini Tajorentsi, eejatzi rowawijaakoeyemini irira”. Roojatzi ikenkithatapaaki riraga Jesoshi.

²⁵ Eejatzi riraga Jowa rooteentsi ikame, ari ikantzi: “Tee naaka irira pikenkithashireeyawitarini. Tee naaka riraga owawijaakoeyemirini, omaantakya poyaatanari rirotaki Jesoshi owawijaakotemini. Osheki noñaakoweenkatariri rirori; rooma naaka tee noñaakoweenkata”.

²⁶ Eekiro rowaaganakitiziniri Paaworo, ikanteeyakirini:

—Nojoriiyotzinkaritepaeni, tema asheninkateeyakarini Awaraamani, eejatzi eerokapaeni paashinijatzitatsiri atziri, thame akimitaperoeayarini rirori, apinkathaperoyerini Tajorentsi. Iroñaaka nokanteeyemini: aririka aapatziyeeyarini Jesoshi, ari rowawijaakoeyakaeni. ²⁷ Omaanta tee riyoteeyawakirini jerojareejatzi, itheenkaeyawakirini. Eejatzi ikimiteeyakani iwinkatharitepaeni, tee riyoteeyawakirini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Maawaeni saawaro ifaanaatapiinteeyawitawoni rojankinatayitiziniri kamanantayitizirorini ifaani Tajorentsi, omaanta tee ikemaperotawakiro, rootaki kaari riyoperoyantawoni kameetha okenkithatakotziri Jesoshi. Tema okantzi: “Rowamaeteri paata Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ari rowamaakaanteeyakirini maawaeni atziri rirori, rooma tee riyotawakiri. ²⁸ Tekatsi rantawitya, rowamaakaantashitakari. Ikantakowentashitakari Peraato riraga jewaawentziri: “Powamaakaanteri”. ²⁹ Monkaateeyakani maawaeni rojankinatakotziteetakirini: osheki rowashironkaakiri, ikentakoteetakiri koroshiki, ikamaki. Roojatzi paashinipaeni atziri royiitakoteri rowaeri janta omooki impeeta. ³⁰ Ikamaperowitaka, omaanta rowaanaagaeri Tajorentsi. ³¹ Ari okaataki osheki kitejiri roñaagayarini riyotaanewopaeni, riraga tsipteeyapaaririni chapinki Jerojareeki: riraga poñaachari Karireeyaki. Riroteeyakini iroñaaka kamanteeyiririni atziri:

—Piriintanaa Jesoshi. Noñaagaeyakirini.

³²⁻³³ Eekiro ikanteeyanakitziirini Paaworo:

—Okameethataki ikanteeyakiririni paerani Tajorentsi achariniiteni. Rojankinatakaakiri paerani ojeekantakari mampaantsi, apiteteenchari. Okantzini: “Ikanteri Tajorentsi Rotyaantanewo paata: ‘Rooma naaka kowashitacha: nopiriinanteemiri nokantaperotanteemiri notyomi’”. Iroñaaka nokanteeyemini: imatakiro Tajorentsi ikantakiririni achariniiteni: ipiriinteeri Jesoshi, ayoteeyantakarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. ³⁴ Iroka paashini ikantakiririni Tajorentsi: “Notyomi, nomonkaataperotemiro maawaeni okaatzira nokantayitakiririni Iraviirini: notajonkakowentemi peewaperowenantyaaeri”. Aritaki okimitakaantzi Iwaperite Tajorentsi: ikamaperotawitaka, ipiriintaneeri Iriri, eero ijeekaperotzi inthomaenta kipatsiki. ³⁵ Tema rootaki iroka rojankinatakiniri paashiniki mampaantsi: “Tajorentsi, niyotaki eero pishinetziri pitomi ipathaye kipatsiki: rooma osheki piñaaperotakiri ikameethaperotzi”. ³⁶ Pikenkithashireeri Iraviirini, paerani imonkaatakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri. Roojatzi ikamantaka rirori. Ikitateetakiri, itsipatagaetakiri isheninkapaeni, roojatzi ipathaaperotantanaka. ³⁷ Omaanta irira Jesoshi ipiriinteeri Tajorentsi, tee ipathaaneentzi rirori. ³⁸⁻³⁹ Iroñaaka, nojoriiyotzinkarite maawaeni, piyoteeyawakironi iroka. Eeniro panteeyakirini kaari kameethatatsiri, omaanta añaatsi iroñaaka Jesoshi, ikaminthagaeyakimini. Tee ikowakayimi piyaateeyeni paamariki kaari tsiwakanifatsini, inta ikowaki rowameethateeyemini, rowawijaakoeyemini. Iroka rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantya owameethateeyemini. ⁴⁰ Kyaaryoowa, pikimitarikari riraga ojankinatizirorini kamanantayitizirorini ifaani Tajorentsi ikantzini:

41 “Ikantzimi Tajorentsi: ‘Pamine, theenkantatsiri, pikenkithashireeyanakyaani: nothonkaeyiminikari. Iinja piñeeyinani notajonkawenantaperotanaki nomatayiteroni kaari piñaapiinteeyini. Aririka nokamantawitemi oetarika nanteri, eero pikemijantana’”. Rootaki ikantziri kamanantayitzirotoni iñaani Tajorentsi. Ari nojoriyotzinkaritepaeni, iroñaaka paapatziyaari Jesoshi, ithonkaeyiminikari Tajorentsi.

Rootaki ikantakiriri Paaworo ijoriyotzinkaritepaeni.

42 Ari ishitowaeyanakinira, roojatzi ikantaperoyawakirini riraga paashinijatzitatsiri atziri:

—Iinja paashini saawaro pipokaeyenira eejatzi. Paashini pikenkithatakagaeyenawoni niyotaperotantanakyaari.

43 Ari riyateeyanakini. Eeniro ikinanaki Paaworo awotsiki, itsipatanakari Werenawee. Royateeyanakirini osheki aapatziyariri Jesoshi: rirootaki aapanipaeni joriyopero, paashinipaeni peyachari joriyo. Ari ikantakiri Paaworo:

—Eekiro pikemijantaperotapiinteri Jesoshi ineshironkatantemiri Tajorentsi.

44 Ari paashini saawaro ipiyoteeyakani maawaeni antyokiiyajatzi. Ipiyotawentawo ikemijantero Iwaperite Tajorentsi. 45 Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi iñaakirira piyoteeyencharini, roojatzi okantzimoneenantanakari. Ikanteeyini:

—Tee okameethatzi iroka ikantziri Paaworo, eejatzi tee ikameethatzi irira. Osheki ramatawitantzi.

46 Kameetha rakaperotanakiri Paaworo, eejatzi Werenawee. Tee ithaawashiretanaki, ikantzi:

—Eerokateeyakini nitawitakari nokamanteeyawitakimironi iñaani Tajorentsi, omaanta pitheenkawakiro eeroka. Iroñaaka niyotaki tee pikoyi pikanteetatyeeyaani pañaaperotee janta jenokinta. Iroñaaka niyaatashiteri niyotakiteri irira paashinijatzitatsiri atziri, niyotaki raapatziyari Jesoshi rirori. 47 Rootaki niyaatashitantaayariri, rooma rotyaantakina Nowinkatharite ikantana: “Tema eeroka notyaantakiri maawaeni kipatsi pikantayiterini paashinijatzitatsiri atziri, rawijakotanteeyari riroripaeni. Pikenkithatakagaeyerini maawaeni, pithotyeyanakironi maawaeni nampitsipaeni”.

48 Ikemanteeyawakaririni riraga kaari joriyotatsi, ikimoshireeyanakini. Ikanteeyini:

—Kameetharini iñaani Awinkatharite.

Ari ijeeki osheki kaari joriyotatsi riyoyagaeyakirini Tajorentsi ijeeki jenokinta, ikanteetatyeeyaani: riroteeyakini aapatziyeyakaririni Jesoshi, maawaeni. 49 Othotyayitanakani iñaani Awinkatharite maawaeni nampitsikipaeni janta.

50 Omaanta irira jewatatsiri joriyo, osheki ikijeeyanakani. Riyatashiteeyironi tsinanipaeni aapatziyawitariri Tajorentsi sheninkatakariri aataperoteencharipaeni, eejatzi riyatashiteeyakirini aataperoteencharipaeni rirori. Ikanteeyirini:

—Thame akijeeyerini riraga Paaworo, eejatzi Werenawee. Tee ikameethatzi.

Roojatzi rotyaanantanakariri:

—Thame piyaateeyanakini. Eero pipokae paata jaka nonampikika.

51 Ari rirori, rotekimotanakiri kipatsi iitzikira, pakak, pakak. Ikantziri:

—Iroñaaka piyoteeyakinani eero napiiteero nopiyaa. Tee pikowaeyini pikemijante.

Roojatzi riyaatantanaka Ikoofñoki. ⁵² Omaanta ikimoshireperoeayanakini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Antyokiiyaki. Kijokiro owaperoeyakirini Ishire Tajorentsi.

14

Rowaaganaa Paaworo janta Ikoofñoki

¹ Janta Ikoofñoki ikyaapaaki Paaworo eejatzi Werenawee janta pankotsiki ipiyoteeyantapiintarinira joriyo, ikenkithatapaaki. Raapatziyeeyawakarini Jesoshi oshekini joriyo, eejatzi kaari joriyyotatsi. ² Riraga joriyopaeni, kaari aapatziyari Jesoshi, riyotagaeyakirini paashinijatzitatsiripaeni atziri, ikijeeyawakirini aapatziyariripaeni Jesoshi. ³ Ari oejamani ijeekapaaki Paaworo, ikenkithatakotapiintziri Awinkatharite, tee ithaawantari atziripaeni. Riraga Awinkatharite, imatakaakiri riraga Paaworo eejatzi Werenawee itajonkantayitzini, imatakaakiri oetarika kaari ifñaapiintayitzini. Riyotakaakiri atziri kyaaryooperotaki ineshironkatantaperotaki Tajorentsi. ⁴ Omaanta ikijathatawakagaeyanakani maawaeni ikooñojatzi. Eejatzi inashiitanakani: apanipaeni kimitayitanakaririni jewatatsiripaeni joriyo. Rirori paashini kimitayitanakaririni riraga Paaworo eejatzi Werenawee. ⁵ Maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi riraga joriyo, kaari joriyyotatsi, jewatatsiri: ikowaeyawitakani rompojanteeyarinimi mapi Paaworo, eejatzi Werenawee. ⁶ Ari eenitatsi apaani kamantakiriri, rootaki ishiyeeyantanakarini janta Riishitaraki. Roojatzi rowaagantanaka Teeriwiki. Rootaki nampitsipaeni rikawooniyawero. Eejatzi riyaatzi othapikitapaakinta, ⁷ ikamanteeyapaakirini atziri tsika ikantyaari rawijakotanteeyari.

Riyaatzi Paaworo Riishitaraki

⁸ Janta Riishitaraki ari ijeekaki shirampari amashitachari iitziki. Roojatzi ikantzitapaaka owakirani ikoñaatapaaki. Tee ranashineenta eechonkini. ⁹ Ikemijantawakiri Paaworo. Ari raminapaakiri irira riyotakotakiri, rameentakari Tajorentsi, rootaki imatantyaariri retsiyatakotantyaariri. ¹⁰ Antawo itacheronkawaantetanaki ikantakiri:

—Pikatziyaperotee.

Roojatzi romyaantanaka rirori, japok, roojatzi ikatziyatziyantantanaka.

¹¹ Oshekiniwee ikaatzi fñaakirori iroka imatakiri Paaworo. Ari ifñaawaetanteeyawoni ifñaani rikawooniyajatzi, antawo ikanteeyanakini:

—Rayiitashitapaakae tajorentsika, ikimitapaakari shirampari.

¹² Riraga Werenawee iitashitari Joopiteri. Riraga Paaworo kenkithatakaanatsiri, rootaki iitantakariri rirori Merekooryo. ¹³ Janta otsipanampitawo rotantoteetziri nampitsi ari ojeeki roori opanko Joopiteri. Eejatzi riraga fñaanakowenantatsiri irira ramaeyakirini tooropaeni, eejatzi oteyaki inchatayaki. Ramayitakinirini janta ikyaapiintziro nampitsi, ikaateeyakirini osheki isheninkapaeni. Ikowaeyawitakani rowamaenirimi tooropaeni; iperimi Werenawee eejatzi Paaworo.

¹⁴ Ikemantawakari rirori, itzijagaanakiro imaatha. Ishiyashiteeyanakarini piyotawentariri. Ikaemanaki, ikantzi:

¹⁵ —Atziripaeni. ¿Oetaka panteeyirini? Eejatzi akimitawakagaeyani: aaka atziri. Ro nopokantakari nokamantemiro pookaero kaari kameethatatsiri pantayitzirini. Eero iroñaaaka patsipetashitawo piñaaperotashitawo piwetsikayitzirini. Pikenkithashireyerini Tajorentsipero, riraga añaaperotatsiri. Rirorotaki wetsikaeyirorini jenoki, kipatsi, inkaare,

maawaeni; wetsikaeyirorini eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. ¹⁶ Paerani ishineteeyimini maawaeni kaari jorriyotatsiri oetarika pametayitakarini pantayiterini pikowashitayitakarini eerokapaeni. ¹⁷ Omaanta riwetsikakimiro Tajorentsi riyotakagaeyimirini tsikarika ikanta. Ineshironkaperoteeyakimini. Rowariyeeyakimironi inkani. Ikithokitakaapiinantawori inchatopaeni. Ikemakaapiintzimiro poyaari. Roemoshirenkapiinteeeyimini pajankaneki. Rirotaki irika nokowakaakimirini pipinkathaperoteri; eerokya pipinkathaperotashitana naaka.

¹⁸ Osheki ikamantapiintawitakariroña, omaanta roowitaneencha rowamaashityaanarimi tooro. ¹⁹ Roojatzi ipokantapaaka joriyopaeni, poñaayitacharini Antyokiiyaki eejatzi Ikoofñoki. Ramatawitapaakiri osheki atziri, ikantziri:

—Osheki ramatawitantzi Paaworo; pikijeri.

Ari rompojanteeyakarini mapiki, iteeyawitakarini kamaperotaki. Inoshikanakiri, rookakitziri janta othapikitapaakinta nampitsi. ²⁰ Ari riyaatashiteeyakirini aapatziyariri Jesoshi, itapotheetapaakari; roojatzi piriinantanaa. Ipiyeeyanaani nampitsiki. Inkaamani rowaaganaa Paaworo Teeriwiki, itsipatanaari Werenawee. ²¹ Ikenkithatakotapaakiri tsika ikantari Tajorentsi rowawijaakotantzi. Ikemijantaperotakaakiri osheki atziri. Roojatzi ipiyantaa Riishitaraki, Ikoofñoki, Antyokiiyaki. ²² Eekiro riyaaanakitzi raapatziyakaaperoyakarini aapatziyariri Jesoshi. Ikantaperotziri:

—Eero pookiro iroka paapatziyaperotakari. Osheki akemaatsitayityaawoni oetarikapaeni, roojatzikya aatanteeyaarini janta reewaperotzinta Tajorentsi; omaanta eero akantashiryaa.

²³ Janta ipiyotapiinteeyanira aapatziyariri Jesoshi, riyoyagaeyakirini aataperoteencharipaeni ashi piyotaantsi. Roojatzi itzitawenteeyakarini Tajorentsi ramaneeyirini, ikanteeyirini:

—Irika aapatziyeeyakimirini. Paminakowenteeyerini eejatzi pookakaakowenteeyerini.

²⁴ Ari ikinayitanakini paashiniki kipatsipaeni, ritapaakawo Pishiiriyaki, roojatzi rareetantapaaka eejatzi Pampiiriyaki. ²⁵ Ikamanantziro iñaani Tajorentsi janta nampitsi owaero Peeriji, roojatzi rowaagantanaa janta Ataaryaki. ²⁶ Roojatzi rotetantanaka pitotsiki, ikinakotanee Antyokiiyaki. Aritaki janta rotyaanteetakirinta paerani, ikanteetzirini Tajorentsi: “Irika, pineshironkateri imatantemirori oetarika pikowakayeriri”. Rooma aritaki imatakiro.

²⁷ Rareetantapaari Antyokiiyaki ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithatakagaeyakirini maawaeni rantakagaeyakiririni Tajorentsi rirori. Eejatzi ikantakiri tsika ikantaari ishineteeyantaaririni paashinijatzitatsiri atziripaeni raapatziyeeyantaaririni rirori Jesoshi. ²⁸ Ari ojamani ijeekimotaatziri iyemijantzinkaritepaeni janta.

15

Ipiyoeyakani aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki

¹ Ari rareeteeyapaakani Antyokiiyaki joriyopaeni poñaachari Joreeyaki. Irirapaeni rirotaki aapatziyariri Jesoshi omaanta riyotaapaakiri ayemi-zinkarite, ikantapaakiri:

—Rojankinatzi Moeseeshi: “Pitotonayiteroni pishiramparitantari”. Eerorika pantziro iroka, eero pawijakotee.

² Ari ipiyathatawakari Paaworo, itsipatari Werenawee. Tee eechonkini inaanatawakiri: osheki riyotaawakaeyawitakawoni. Riro ikowakaakari maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi rotyaantakiri Paaworo, Werenawee, eejatzi aapaanipaeni paashini. Ikantawakiri:

—Piyaateeyeni Jerojareeki janta ijeekinta rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi riraga aataperoteencharipaeni aapatziyariri Jesoshi. Pojampitakowenta-paakiri ikantakotziro iroka. ¿Kyaaryoma ikowakagaeyakinani nototona-teeyeroni noshiramparitantari?

³ Ari rotyaanteeyakirini, ikinanaki Jeniishiyaki. Rowaaganaka, roojatzi Jamaaryaki. Ikamantapiintayitzirini aapatziyariri Jesoshi janta:

—Osheki raapatziyeeyarini Jesoshi iroñaaka paashinijatzitatsiri atziri, rookaeyakironi rameteeyawitakarini paerani.

Rootaki ikimoshireperotanteeyawakarini maawaeni kemaeyawakirini.

⁴ Roojatzi rareteyapaakani janta Jerojareeki, raakameethateeyawakirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi: rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteencharipaeni ipiyotantapiinantari, eejatzi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Niyaatanaki inteenanta oshekiniwee inashitayitacharinipaeni nampit-sipaeni. Nokantakotakiri Jesoshi nokantayitakirini paashinijatzitatsiri atziri. Osheki imatakaakina Tajorentsi naapatziyakagaeyakarini paashini-jatzitatsiripaeni atziri. Iroñaaka oshekini rirori rirootaki reentsitepaeni Tajorentsi.

⁵ Omaanta ikatziyayitanakani aapaanipaeni warijeeyo, aapatziyariri Jesoshi rirori. Omaanta ikantzi:

—Otzimatye itotonatya ishiramparitantari paashinijatzitatsiri atziri. Otm-atyate athoyeero rojankinarini Moeseeshi, maawaeni.

⁶ Ari paashini kitejiri ipiyoteyanaani eejatzi rotyaantanewo Jesoshi, aat-aperoteencharipaeni ipiyotantapiinantarira, maawaeni. Ikowaeyakini riyote oetarika ikanteriri Antyokiiyajatzi. ⁷ Osheki inaaawaetantawakagaeyakawoni iroka. Roojatzi ikatziyantarana Peetero, ikanteeyakirini:

—Noyemijantzinkarite. Paerani riyoyaakina Tajorentsi, piyoteeyakironi eerori: tema piñaakoeyakinani. Aritaki riyoyaakina nokamanteeyirini paashinijatzitatsiri atziri tsika ikantyaari raapatziyanteeyariri Jesoshi, rawijakotanteeyari. ⁸ Tema riro Tajorentsi iyotzirori akenkithashireeyarini ajankane. Rirootaki otyaantziniriri paashinijatzitatsiripaeni atziri Ishire, ayoteeyantakarini rawijakoeyeni. Rooma iroñaaka ikimiteeyakaeni aari. ⁹ Kyaaryo, aritaki amonkaateeyakarini rirori. Tema eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Pimonkaatawakagaeyakani”.

Raapatziyariri Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri, rootaki rowameethashiryaantariri. ¹⁰ Iroñaaka, ¿pikowakima pikanteri Tajorentsi: “Tee piyotzi”? Eeniro iroka pikowakiro pipomeentsitakaaperotyari ayemijantzinkaritepaeni. Aakateeyakini joriyo ameteeyawitakawoni paerani, omaanta tee amatziro athoyeeyironi, eejatzi maawaeni achariniliteni, tee imateeyironi rirori imonkaatero. ¿Tsika ikantyaari paashinijatzitatsiri atziri imatantyaawori? Osheki opomeentsitaka. ¹¹ Ineshironkatakae Jesokirishito, rootaki awijakoeyantakarini. Tema maawaeni akemijanteeyironi iroka. Eejatzi ikimitagaeya rirori paashinijatzitatsiri atziripaeni.

¹² Imaeriteeyanakini maawaeni piyoteencharipaeni. Ikemijan-teeyawakirini Werenawee, eejatzi Paaworo. Ikantakiri:

—Imatakaakina Jesoshi notajonkakowentziri paashinijatzitatsiri atziri. Imatakaakina kaari inaapiinteeyini, rootaki riyoteeyantakarini kyaaryo Jesoshi rirootaki Tajorentsi.

¹³ Ikanta ithonkakiro ikamanantzi. Roojatzi ikantanaki Jantyaako:

14 —Noyemijantzinkarite, pikemijantena. Ikenkithatakaemi Shimo tsika ikanta Tajorentsi ritantakawori ineshironkateeyakirini paashinijatzitatsiri atziri. Aritaki riyoyagaeayakirini ikenkithatakotantakariri. 15 Omonkaataka iroka rojankinatzipakerini kamanantzirorini Iñaani Tajorentsi iitachari Amooshi. Rojankinatzipaeni:

16-18 “Ikantzi Awinkatharite: ‘Iinja nopiyapae kipatsiki, niwetsikapaero eejatzi inampini Iraviiri ishekiroryagaeyawitakarini. Niwetsikaero eejatzi maawaeni pankotsi. Nokowaki rameenteeyenani maawaeni paashinijatzitatsiri atziri, nokowaki raapatziyeeyenani’. Rootaki ikantziri Awinkatharite, wetsikirori paerani maawaeni jeekatsiri-paeni”.

19 Rootaki nokanantakari naaka tee okameethatzi apomeentsitakayaari riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. Raapatziyaririka Tajorentsi, monkaataka. 20 Omaanta, thame apakaanteri jankinarentsi. Akamanteri iroka: “Pijeekapithatero riwetsikani atziri iitajorentsitashitari: amatawitashiteeyiminikari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Eero powari shirikachari, powakotawokari iwatha riraa”. 21 Tema maawaeni saawariki, aririka ipiyotapiinteeyani ajoriiyotzinkaritepaeni, ikantani ithaŋaapiintakawo iroka nokantzimiri: tema ithaŋeeyakawoni paerani Moeseeshi. Eerorika ranteeyironi iroka, ari okameethatzi raakameethateeyerini ajoriiyotzinkaritepaeni.

Rootaki ikantakiriri Jantyaako.

22 Ari inimoeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteenchari eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, ikantzi:

—Kameethataki. Rootaki akamanteriri antyokiiyajatzi.

Ari riyoyeeyakirini apite jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi: Joorashi Warajawaashi, eejatzi Shiirashi. Ikantakiri:

—Eerokapaeni oyaateeyaneerini Paaworo eejatzi Werenawee janta Antyokiiyaki. Pikamantapaakiri ayemijantzinkaritepaeni nokantakiri eejatzi pipapaeri jankinarentsika.

23 Iroka okantziri jankinarentsi rojankinatzipaeni:

“Nokoyi niwethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta pijeeki.

Jaka Jerojareeki nokaateeyirini rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Iroñaaka nojankinateeyimironi eerokapaeni kaari joriiyotatsi, jeekatsiri janta Antyokiiyaki, Shiiryaki, eejatzi Shiriishiyaki. 24 Nokemakotakiri riraga nokaateeyawitarini: osheki ikenkithatakaashiwitakimiro, ikompitakaakimiro. Ikantashiretakaantemiri. Tee naaka otyaanterini. 25 Aritaki inimoteeyakinani maawaeni naari notyaantemiri irika niyoyaakirika. Itsipatanakyaari Werenawee, eejatzi Paaworo: irika nonintaperotanewo. 26 Riroteeyakini kaari thaawatsini ikamawenterini Awinkatharite Jesokirishito.

27 Notyaantemiri Joorashi eejatzi Shiirashi. Ikamantaperotemiro rirori, iroka nojankinatzipaeni. 28 Ari inimotakiro Ishire Tajorentsi, eejatzi inimotakina naari nokamantemiro iroka. Eero nopomeentsitakaantzimiro, omaanta apatziro pimatero iroka.

29 Eero powari riraga rowawitakanariri riwetsikani atziri. Eero powakotawo riraa iwathakira. Eero powari shirikachari. Aririka powakyaari, osheki ikenkithashiryaanakya joriiyopaeni. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Aririka pimatayitakironi irokapaeni, kameethataki. Ari kameetha pijeekaeyeni. Ari okaatzi nokantakimiri”.

Rootaki rojankinatzipaeni Antyokiiyajatzi.

³⁰ Ari riyaaateeyanakini Antyokiikiyaki riraga rotyaantanewo, ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi, ipapaakiri jankinarentsi. ³¹ Iñaanateeyawakirini, roojatzi ikimoshireeyantanakani. ³² Rirotaki kamanantayitziworini iñaani Tajorentsi riraga Joorashi, eejatzi Shiirashi. Osheki ikenkithatakaapaakiri ikimoshiryaakaapaakiri, ikemijantakaaperoyapaakirini. ³³ Ojamani ijeekimotakitzi, roojatzi ipiyantaa eejatzi Joorashi. Riwethateeyanaarini riraga iyemijantzinkaritepaeni, ikantawakiri:

—Kameethakya piyaatee.

Roojatzi ipiyantanaa kameetha janta ijeekinta otyaantakiriri. ³⁴ Omaanta riraga Shiirashi ikowaki jeekanaki Antyokiikiyaki.

Rapiitakiro ikinakinayitanakini Paaworo

³⁵ Roojatzi ijeekantapaaka Paaworo, eejatzi Werenawee. Riyotaantaki, ikamanantanakiro iñaani Awinkatharite. Itsipateeyakarini eejatzi osheki paashinipaeni, ikamananteeyini. ³⁶ Paashini kitejiri ikantzi Paaworo:

—Werenawee. Thame añaagaateri eejatzi ayemijantzinkarite janta maawaeni nampitsikipaeni: riraga paerani akamanteeyakitziirini iñaani Awinkatharite. Aminaateriita tsikarika ikanteeyakani.

³⁷ Ikwawita Werenawee raanakirimi eejatzi Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi. ³⁸ Omaanta Paaworo, ikantakiri:

—Paerani janta aatantakari Pampiiriyaki, rookanakae. Tee itsipatanakae janta akenkithatzinta. Ero iroñaaka aaneeri.

³⁹ Tee inimotanakiri, roojatzi rotsiparyaantanakari. Riraga Werenawee raanakiri Marikoshi. Rotetanaka pitotsiki, riyaaataki Cheepereki. ⁴⁰ Omaantakya Paaworo, raanakiri riraga Shiirashi. Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Nowinkatharite, pineshironkateeyerini irika, kijokiro powanakiri kameetha.

⁴¹ Ari ikinanaki Shiiryaki, eejatzi Shiirishiyaki. Janta ikemijantakaaperoyakirininta aapatziyakariri Jesoshi.

16

Itsipatanakari Temoteeyo riraga Paaworo eejatzi Shiirashi

¹ Iinja rareetapaaka Teeriwiki, eejatzi Riishitaraki. Ijeekanaki janta aapatziyariri Jesoshi iitachari Temoteeyo. Rootaki rinirontari joriyyo. Rooma irira iriri, kaari joriyyo. Riniro rootaki kemijantzinkawo. ² Ikanteeyini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Riishitaraki eejatzi Ikoonoki:

—Ikameethatzi Temoteeyo.

³ Ikwaki Paaworo itsipatanakyaari. Riyotakoeyirini joriyyopaeni iriri rirotaki kaari joriyyo, ikanantariri Temoteeyo:

—Aririka pikowaki poyaatena pitotonatya pishiramparitantari, raakameethatanteeyemirini joriyyo.

Ikantziri:

—Ari.

Ari raanakiri, itothowawentanakari joriyyopaeni, jeekatsiri janta nampitsikipaeni. ⁴ Roojatzi ikinantanakari nampitsikipaeni, riyotagaeyakirini maawaeni ikantayitziirini jerojareejatzi: riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Ikantziri:

—Aririka raapatziyakyaari Jesoshi paashinijatzitatsiripaeni atziri, eero akantziri: “Pipeyeyani joriyyo”. ⁵ Rootaki raapatziyakaaperotantakariri

kameetha maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Maawaeni kitejiripaeni eekiro riyaatatzi roshikiperotanakitzi aapatziyariri Jesoshi.

⁶ Ikinanaki Jiriijyaki, Karaashiyaki. Tema okantzitakari Ishire Tajorentsi: —Eero pikamanantzi janta Aashiyaki.

⁷ Rareetaka Miishiyaki, ari ikowawitaka riyaatemi Witziiinyaki. Omaanta tee oshinetziri Ishire Tajorentsi. ⁸ Ikinanaki Miishiyaki, roojatzi roerinkantanaka Toroowareki: ari noñaawakiriri naari. ⁹ Tsiteneriki imishitakiri Paaworo apaani masherooniyajatz. Ikatziyimotapaakari, ikantaperota-paakiri:

—Pipoke jaka masherooniyaki, pamitakoeyakitenani.

¹⁰ Roojatzi nokowantanaka tsika nokinantyaari nareetantyaari masherooniyaki. Niyotanaki rotyaantakina Tajorentsi janta nokamanantyaariri jeekatsiripaeni tsika ikanteeyaarini rawijakoeyanteeyaarini.

Riyaatzi Paaworo Eyoroopaki

¹¹ Janta Toroowareki noteeteyanakani pitotsiki. Aakotanakina tampyaa Jamotowaashiyaki. Inkaamani eejatzi nowaaganaka Neyaaporishiki. ¹² Nowaaganaka eejatzi Jiriposhiki. Rootaki jewatakaantzirori nampitsi Masherooniyawero. Inampitapaawo iroñaaka poñaachari Oroomaki. Ari nojeekaeyapaakini apaanipaeni kitejiri. ¹³ Ari saawaroki noshitowanee omooki inkinagaakitzirori nampitsi, niyaatanaki janta othapyaakiini iña. Naamaapaakari aritaki janta ikenkithatakaapiintziri joriiyopaeni Tajorentsi. Nojeekapaaki, nokenkithatakaapaakiro tsinanipaeni piyoteenchari. ¹⁴ Ojeeki apaani kemawakarini oetachari Riirya. Opoñaanaka paerani nampitsiki janta Tziyateeraki. Rootaki pinkathatakiriri Tajorentsi. Opimantapiintayitzirori tokoya kityonkaneeronkari. Raapatziyashiryaakaakawo Awinkatharite okaatzi okemawakiri ikantayitzirini Paaworo. ¹⁵ Okaawoshitakotakari Tajorentsi, otsipateeyakarini maawaeni jeekatsiripaeni opankoki. Okantaperotakina:

—Piyotaakina nokemijantaperotziri Awinkatharite, piyaateeyeni nopankoki, pijeekimotakitena.

Ari okowakaakina, rootaki nokanantakari:

—Thametya.

¹⁶ Ari paashini kitejiri niyaateeyanakini janta ikenkithawaetakaapiintteet-zirinta Tajorentsi. Otonkiyotawakina onampirentsi, riyotakaero kamaari. Iyotashita, okenkithawaetakatotzitawo oetarikapaeni tekiraatarika oñiuro. Rootaki raantayitarini osheki koriki riraga omperatawori. Ikantapiintziri atziri:

—Pikowakirika pikemero, pipinatena.

¹⁷ Ari oyaateeyanakinani. Okaemanaki, okantzi:

—Irika shirampari, riroteeyakini aapatziyariri Tajorentsi, riraga jenokijatzipero. Ikamanteeyemini tsika pikantya pawijakotanteeyari.

¹⁸ Aritaki okantapiintatyaani maawaeni kitejiriki. Ijamapaakawo Paaworo, ipithokashitanakawo, ikantakiri kamaari:

—Rirotaki Jesokirishito nokemijantziri, rootaki nokanantzimiri: pooka-neero.

Roojatzi rookantanaawo. ¹⁹ Roojatzi riyotantanaka riraga omperatawori, ikantanaki:

—Tee okameethatzi; iroñaaka tekatsi akanteeya aanteyari koriki.

Roojatzi raantakari Paaworo eejatzi Shiirashi, shepik. Inoshikanakiri nampitsiki, niyanki: janta ijeekinta jewawentziroripaeni nampitsi.

²⁰ Raanakiri jewawentziroriki ikantapaakiri:

—Ikenkithashiryaakagaeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni jaka anampiki. Tema joriyo rirori. ²¹ Ikamantakotziro iroka rametayitakarini rirori. Tee oshinetziro iroka, rowaga rojankinatziro oroomajatzi. Tema aaka asheninkateeyakarini oroomajatzi. Rootaki kaari okameethatanta akemijantawakiro ikantakaeri, eejatzi tee okameethatzi ametayityaawoni.

²² Ikijeeyanakani maawaeni piyoteencharipaeni, roojatzi ikanantari komantaante:

—Paatonkoreeri iithaari Paaworoka, eejatzi Shiirashika; pipajamerikeri.

²³ Osheki ipajaperotakiri, roojatzi romonkyaagantakari omonkyaagementotsiki. Ikantaperotziri osheki riraga shentziriri:

—Kameethaga pishentaperoteri, ishiyakari.

²⁴ Ikemakiro iroka ikaminaaperotakiriri, romonkyaagaakiri. Eejatzi rawitayitakiri iitziki, rawitatantakari inchakota. ²⁵ Niyankipaeteni tsiteniri, ari ramaneeyirini Tajorentsi, romampaawaetawenteeyakarini. Ikemijanteeyirini paashinipaeni romonkyaagayitzirini.

²⁶ Omapokashitanaka omoyekanaka kipatsi, eejatzi omoyekanaka pankotsi, tsikarika maawaeni otzinkamipaeni, moye, moye, moye. Intsipaeete ashitareeyanakani ashitakontsipaeni. Roojatzi awitaryaantanaka inchakota, rawitatanteetawitakariri iitzikira.

²⁷ Ipiriintanaka shentziriri. Iñaakiro ashitakontsi, ashitareeyanakani. Iitashiwitaka shiyeeyanakani riraga romonkyaaganewopaeni, roojatzi raantanakawo ijawirite, roowiteenchami rowamashitanakyaami rirojatzi.

²⁸ Ari intsipaeete ikaemakotanakiri Paaworo:

—Eero powamaashitaa eeroka. Roojatzi nojeekaeyini maawaeni jaka, tee noshiya.

²⁹ Ikantzi shentziriri ikantziri ronampiri:

—Pamakina ootamentotsi.

Ramakiniri, roojatzi ikyaantanaka rirori janta roojotawitakarinta. Rompetatanaka, rotziweroyimotapaakari Paaworo, eejatzi Shiirashi.

³⁰ Roojatzi raantanari inkokironta. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri, ¿tsika nokantyaaka naari nawijakotanteeyari?

³¹ Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyarini Nowinkatharite Jesoshi, rowawijaakotanteemiri. Eejatzi ikimitagaeyani maawaeni pisheninka.

³² Riyotaaperotziri iñaani Tajorentsi. Eejatzi isheninkapaeni rirori, riyotagaeyirini. ³³ Aritaks tsiteniriki raantanakari riraga shentziriri, ikiwayiteerini iroka raawyaakirira ipajatakiri, roojatzi raawinantaari. Roojatzi ikaawoshitakotantaariri Tajorentsi, ikaateeyakirini maawaeni isheninka. ³⁴ Ari itsipatanakari rateetanaki ipankoki, rowakaapaakari. Raapatziyeeyarini Tajorentsi, rootaki ikimoshireeyantanakarini rirori eejatzi maawaeni isheninka.

³⁵ Ari okitejiityaanaki, riraga jewawentzirori nampitsi rotyaantziri waariryaa:

—Piyaate omonkyaagementotsiki, pikantakiteri shentziriri roeyowaeri aapatziyariri Jesoshi.

Ari riyataki, ikamantapaakiri shentziriri:

—Potyaanteeyeerini riyateeta rirori.

³⁶ Roojatzi ikanantakari rirori:

—Ikantaana jewawentzirori nampitsi notyaantaneemi. Iroñaaka pishitowanee, kameetha piyaatanaki.

³⁷ Omaanta ikantziri Paaworo:

—Tema eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatz. Tee rojampitakowentena jewawentzirori, tee riyotzi eenirorika nantani. Ipajatakaantashitakina, eejatz. romonkyaagakaantashitakina. Tema iñeeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni rowashironkaakina: iiteeyawitani eeniro nantani. ¿Arima iroñaaka romanakiro roeyowakaantashitaana? Eerowa niyaatzi iroñaaka. Ipokeeta rirori, rirojatzifakya oeyowaatenani riyoteeyantyaarini atziripaeni tekatsi nante.

³⁸ Ari ipiyanaa waariryaa, ikamantapaeri. Riyotantakari jewawentzirori nampitsi eenitatsi Paaworo iwaperite ikimitantariri oroomajatz, ari ithaawaeyanagini. ³⁹ Ipokapaaki, kameetha ikenkithatakaapaakiri. Roojatz roeyowaantapaari:

—Iroñaaka piyaatee, pookaneero nonampi.

⁴⁰ Ari ishitowanee, ikinanee opankoki Riirya. Iñaapaeri ayemi-jantzinkaritepaeni, ikantapaakiri:

—Kameethakya pijeekaeyeni.

Roojatz rowaagantanaka paashiniki nampitsi.

17

Rareetapaaka Paaworo eejatz Shiirashi Tejawoonikaki

¹ Ikinakaanakiri Paaworo Ajiiporishiki, Aporooñaki, roojatz rareetantaka Tejawoonikaki. Ari janta ojeeki ipiyotaantapiintarira Joriyyo, ² roojatz ikyaanapaaka. Aritaki ikantatyaani rametapiintawo ikenkithatakaapi-inteeyirini joriyyo. Okaatzi 3 saaworo riyotagaeyirini okantaytirini iwaperite Tajorentsi. ³ Ari riyotaaperotapaakiri. Roojatz ikantziri:

—Aritaki okantzita iwaperite Tajorentsi: “Ikemaatsitawakyaawoota riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Aritaki ikamaki, roojatz ipiriinanteeya”. Riro nokamantakotziri Jesoshi, rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴ Raapatziyaperotawakari Jesoshi apanipaeni kemijantziriri, roojatz royaateeyantanakaririni Paaworo, eejatz Shiirashi. Eejatz ikimiteeyakani osheki kaari joriyyotatsi, pinkathateriri Jesoshi eejatz royaateeyanagirini Paaworo. Eejatz okimitaka roori tsinani, isheninkapaeni jewatatsiripaeni. Aapatziyeyakarini Jesoshi. Rooripaeni osheki, tee apanipaeni. ⁵ Ari osheki ikijanaka joriyyopaeni, riraga kaari aapatziyarini Jesoshi; ipiyoteeyakirini antapiintziroripaeni kaari kameethatatsi, eejatz perantzipaeni. Ikijakagaeyakarini jeekatsiripaeni nampitsiki. Riyateeyanagini ipankoki Jasoo, ikowaeyawitapaakarini Paaworo, eejatz Shiirashi. Ikwawawitaka raanakirimi janta ipiyoteeyakaninta atziri, ikijeeyerinimi. ⁶ Tee iñaapaeri riroripaeni, omaanta inoshikashitanakari Jasoo, eejatz apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. Raanakiri janta jewatatsiripaeniki nampitsi. Ikaemaeyapaakini:

—Eeniro irika kijakaanteeyakiririni maawaeni jeekatsiripaeni maawaeni nampitsiki. Eeniro irika Jasoo aakameethatawakiriri.

⁷ Ikaminaanteeyini aapatziyariri Jesoshi, ikantz: “Eero pimonkaatziniri Seesari ikantzimiri. Eenitatsi paashini jewawenantatsiri, riraga Jesoshi: rirotaki pimonkaateniri rirori”.

⁸ Ikemantawakawori iroka, ikijeeyanagini atziripaeni, eejatz riraga jewatatsiripaeni nampitsi. ⁹ Ikantanaki Jasoo, eejatz paashinipaeni:

—Eeniroka koriki: pikempoyaanakinari piyotantenari eero noshiyapithatzimi, tekatsi nante. Otzimerika nantani, ari paaperoteriita noorikite.

Rareetaka Paaworo eejatzi Shiirashi Wereeyaki

¹⁰ Ikanta kemijantzinkaripaeni rotyaanteeri tsiteniriki riraga Paaworo eejatzi Shiirashi, riyaaete Wereeyaki. Rareetantapaakari, roojatzi riyaaantapaaka ipiyotapijanta joriyo. ¹¹ Iripaeni kameethaperoteentsiri, tee roshiyari riraga tejawoonikajatzi. Ikwaperotaki ikemijantero Iwaperite Tajorentsi. Iñaanapatiintziro maawaeni kitejiriki riyotantyaari kyaaryooperorika iroka ikantakiriri. ¹² Oshekini raapatziyeeyarini Jesoshi, joriyopaeni eejatzi kireeshiyajatzi. Aapatziyari tsinanipaeni kaari joriyyotatsi, rootaki isheninkapaeni pinkatharitatsiri, maawaeni. Eejatzi raapatziyari Jesoshi shiramparipaeni, tee apanipaeni inta oshekyaantzi. ¹³ Ari riyotaantziro Paaworo iñaani Tajorentsi janta Wereeyaki. Ikemakotakiri joriyyotatsiri, riraga tejawoonikajatzi kaari aapatziyari Jesoshi. Ipokapaaki rirori, iki-jakaapaakari atziri, ikantashiryaakaakiri. Ikantziri:

—Eero pikemijanteeyirini Paaworo, inta pikijeeyerini irira.

¹⁴ Riraga aapatziyariri Jesoshi intsipaete rotyaantakiri Paaworo janta inkaareki. Omaanta irira jeekaneentsiri Shiirashi, itsipatanakari Temoteeyo. ¹⁵ Eeniro aanakiriri Paaworo janta Ateenashiki. Ikantawaeri:

—Aririka pareeteeya pinampiki, pikaemakaantapaenari Shiirashi eejatzi Temoteeyo ipokanakiita intsipaete.

Ari riyaaatanaki, ikantakaantapaeri.

Rantayitapaakirini Paaworo janta Ateenashiki

¹⁶ Ari royaapaakiri Paaworo janta Ateenashiki. Rirotaaki royeeyapaakirini Shiirashi eejatzi Temoteeyo. Iñaakiro janta nampitsiki oshekini riwet-sikashitayitarini iitajorentsishitayitarini, roojatzi rowashiretantapaaka.

¹⁷ Eejatzi janta osheki riyotagaeyirini joriyopaeni eejatzi kaari joriyyotatsi: riraga pinkathateeyirini Tajorentsi. Osheki riyotaawakagaeyakani. Eejatzi ikimitakaapiintakari maawaeni atziri janta nampitsiki niyanki.

¹⁸ Riyotaapaakiri kowapiintatsiri riyote oetarikapaeni, ikaateeyirini riyotaanewopaeni Epekooreyo. Eejatzi ikaateeyirini oyaatzirori oetaka riyotaakiri riraga atziri ikanteetziri eshitoeko. Riraga Paaworo ikamantakotziri Jesoshi ikamawentakae aaka, eejatzi ikantzi:

—Ipiriintee kamatsiripaeni.

Ikantzi apanipaeni kemawakiriri:

—¿litaka ikantakiri irika ñaawaetashitachari?

Ikantzi paashini:

—Ikamantakotziri paashinijatzitajorentsitatsiri.

¹⁹ Roerikakiri, raanakiri janta ipiyotapiinteyaninta iiteetziri Areyoopawo, ikanteeyirini:

—¿Kameethama niyotero iroka pikantakiri? Nokowaeyini niyotero tsika okantakotari iroka. ²⁰ Tee nokemapiintziro iroka pikantakiri. Nokowaeyini niyotero oetaka kantakotachari.

²¹ Aritaki ikantari ateenashijatzitzi: tee ithamaetzi, inta ikowaki ikemijantashityaari kenkithatakagaeyiririni owakiratatsiri apanipaeni kaari ikemapiunteeyini. Eejatzi ikimiteeyani poñaacharipaeni inteena, ikenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni. ²² Janta ikatziyaka Paaworo niyanki, ikantziri:

—Ateenashijatzitzi. Niyotakotakimi eerori, ashi poyiro pikemijantaperoteeyawitani. ²³ Janta nokinakinayitzininta noñaayitakironi iroka pikemijantashitayitarini. Eejatzi noñaapaakiro janta powapiintziniri pitajorentsie oetarikapaeni. Eeniro ojanakinataka, okantzi: “Apinkathatantyaariri tajorentsitatsiri kaari iyotakoetzi”. Riraga kaari piyotzi eeroka: pikemijantaperotashitari, rirotaaki irika nokamantakotziri. ²⁴ Riraga Tajorentsipero,

rirotaki wetsikirori kipatsi. Riwetsikaeyirini maawaeni jeekantawori-paeni. Rirotaki wetsikirori jenokinta eejatzi kipatsi. Tee ijeekantawo rowaga pankotsi riwetsikiri atziri. ²⁵ Inta aakakya, tekatsi akanteri etakotyaari. Teeroña ikoyiri etakotariri. Tema rirotaki owañaayiteerinipaeni, etakoteeyakaerini rirori. Tema rirotaki pakaerori maawaeni, oetarika-paeni. ²⁶ Apaani riwetsikawitaka paerani, rirotaki itakaworini; iroñaaka ashekiteeyanakini, athotyagaeyanakironi maawaeni kipatsipaeni. Rirotaki Tajorentsipero kantatsiri tsikarika ajeekaeyeni aaka maawaeni atziri, eejatzi tsikarika okaate othonkaeyantyaarini; rirotaki kantakaantzirori. ²⁷ Ijeekakagaeyakaeni akowantyaari ayoteeyerini, eejatzi añaanteeyaririni iinja. Omaanta tee rinteentee. ²⁸ Rirotaki owañaagaeyakaerini. Rirotaki shewatakaayiteerinipaeni. Rirotaki jeekakaayiteerini. Rooma ari-taki ikantzitani atziri pashi paerani mampaapiintachari: “Kyaaryo aaka-teeyakini ijeekakaani Tajorentsi”. ²⁹ Aakateeyakinirika ijeekakaanipaeni Tajorentsi, tee okameethatzi pikenkithashiryaakoteri Tajorentsipero roshiyari riwetsikanipaeni atziri: riwetsikaetziri ooro, peraata, mapi, oetarika-paeni. Eejatzi eero roshiyakaawentziri oetarika ikenkithashiryaari atziri. ³⁰⁻³¹ Paerani tee riyotawitani achariniitani, tekatsi ikanteri Tajorentsi ikijawenterini rantayitirini. Omaanta riyotzi rirori tsika okaate ikantakowenantyaarini maawaeni atziripaeni. Eenitatsi shirampari iitachari Jesoshi, ikamaperotawitaka. Roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi, riyotanteeyaririni maawaeni atziri. Iitakiri rirori kantakowenantatsiri. Iinja ipiriin-teeri atziri roojatzi kameetha ikantakowenterini. Rootaki ikananteeyaririni atziri iroñaaka: “Pikenkithashireeyanakyaani, eero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Tajorentsipero”. Aritaki ikanteeyirini maawaeni atziri, tsikarika ijeekakagaeyirini.

Rootaki ikantakiriri Paaworo.

³² Ikemanteeyawakaririni ikantzi: “Ari ipiriintanee kamawiteenchari”, eenitatsi apanipaeni shirontawentanakariri; omaanta ikantanakiri paashinipaeni:

—Iinja papiiteenawo iroka eejatzi.

Roojatzi riyaatantanaa Paaworo. ³³⁻³⁴ Ijeekagaantanaki aapatziyawakariri Jesoshi, roojatzi royaatantanakiri rirori. Iita apaani aapatziyariri Jesoshi Ironiishiyo: rirotaki jewatatsiri janta nampitsiki, ikaateeyirini ipinkathariiyini riyotaawakagaeyakani. Eejatzi okemijantzi tsinani oetachari Taamarishi. Ikaatziri eejatzi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi.

18

Riyotaantzi Paaworo janta Korintoki

¹ Roojatzi rookanakiro Paaworo Ateenashi, rowaaganaa janta Korintoki.

² Janta iñaapaakiri joriiyotatsiri iitachari Akiirishi. Poontojatzi rinawita, ipoñaanaka iroñaaka Itaaryaki. Owakira rareetapaaka. Itsipatapaakawo iina, Pirishiira. Ro ipokantakari, riraga jewawenantatsiri iitachari Kiraaworyo ikijeeyakirini joriiyo jeekaeyawitacharini Oroomaki, rotyaanteeyakirini:

—Piyaateeyeni paashiniki kipatsi, eero piyeekaeyini jaka.

Ari ijeekaeyapaakini Korintoki. Roojatzi rareetantapaaka Paaworo, ijeekimotapaakiri. ³ Eejatzi ikimitawakagaeyakani, riyoteeyini rantziro kaawirawitzipanko riwetsikaetziro kaawirawitzi. Rootaki ijeekimotan-tapaakariri, itsipatawakaapaaka janta riwetsikaeyirini. ⁴ Maawaeni saawaroki riyotaawakagaeyakawoni janta ipiyotaapiintanta joriiyopaeni. Raapatziyakaaperoeyakarini joriiyotatsiri, kaari joriiyotatsi eejatzi. ⁵ Ari

ipofnaanaaka masherooniyaki Shiirashi eejatzi Temoteeyo, rareetantapaaka jaka. Iñaapaakiri Paaworo, ikenkithatakaakiri rirori. Ikamantapiintaw-itakari joriiyotatsiri:

—Rirotaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyarini paerani.

⁶ Omaanta ipiyathateeyawakarini joriiyo eejatzi ikantzimaeyakirini, rootaki rotekimotantanaariri iithaari Paaworo riyoteeyantyaarini rootaki riyaaatee. Ikantanakiri:

—Eerokataki jatashitachani janta paamariki kaari tsiwakanitatsini: tee añiuro nantani nashi naari, tema nokamantawitakimi. Iroñaakaroña niyaatashiteri irira paashinijatzitatsiri atziri, nokenkithatakagaeyerini.

⁷ Ari ishitowanaki janta, ikinanakiro ipankoki Jooshito: rirotaki pinkathateriri Tajorentsi. Itsipanampitawo pankotsi ipiyotantapiintarira. ⁸ Riraga Kiriishipo rirotaki jewawentzirori janta ipiyotaantapiintari joriiyopaeni. Kameetha raapatziyari Awinkatharite. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni jeekatsiripaeni ipankoki, raapatziyeyarini Jesoshi. Eejatzi ikimitagaantaka osheki korintojatziri. Ikemawakiro iñaani Tajorentsi raapatziyaperotawakawo roojatzi ikaawoshitakotanteeyakarini Tajorentsi. ⁹ Ari paashini tsiteniriki kimitaka imishiwaetatziri Paaworo iñaashitakari riraga Awinkatharite, ikemakiri ikantziri:

—Eero pithaayi. Eekiro piyaatayee pikamanante, eero pimaeritzi.

¹⁰ Kijokiro nowakimi. Jaka nampitsiki, tema ikaatziri osheki aapatziyanari. Tekatsi ikanteetemi rowashironkaetemi.

¹¹ Roojatzi ijeekantanaka apaani ojarentsi, okyaawontsitapaaki eejatzi. Riyotagaeyakirini korintojatziri iñaani Tajorentsi.

¹² Ipinkathariwenantzi iroñaaka Kariyooni akaayajatziri. Roojatzi joriiyopaeni ikijantanakari Paaworo. Raanakiri janta ijeekinta iyotaawakaenchari. ¹³ Ikantapaakiri:

—Irika shirampari, ikantajeempiyaakari atziri: “Paapatziyaperoeayarini Tajorentsi”, omaanta ikinakaashitakawo iñaani Tajorentsi.

¹⁴ Roowitaneenchami iñaawaetanakimi Paaworo, ari riraga Kariyooni ikantziri joriiyotatsiri:

—Eeroka joriiyotatsiripaeni, pashiiryaakinani. Aririkami ranteromi irika kaari kameethatatsi, aririkami rowamaantemi, aritakimikya okameethatemi pamakirimi jaka naakaki. ¹⁵ Iroñaaka pikantawakaawentakawo iroka riyotaantziri. Pikantawakaawentakawo iwaeropaeni. Pikantawakaawentakawo Iwaperite Tajorentsi. Eerokaritya. Osheki pashiiryaakinani: eero pipokashitana. ¹⁶ Piyaateeyaneeni.

Ari riyateeyaneeni. ¹⁷ Riraga kireeshiyajatziri raagaeyakirini Sooshite-neshi, shepik; ipajeeyakirini, tak, tak. Riraga pajatakiriri rirotaki jewawentzirori janta ipiyoteeyantarintari joriiyopaeni. Iñaakotawitakari Kariyooni ipajeeyakirini, omaanta tekatsi otzikaakotanakyaarini, tekatsi ikan-teeyerini.

¹⁸ Osheki kitejiri ijeekanaki Paaworo, roojatzi ipiyanta, rookaneeri ayemijantzinkaritepaeni. Rotetapaaka pitotsiki, akotanakiri tampaaya Shiiryaki, ikantanaka, jakiririri. Itsipatanakawo Pirishiira eejatzi oemi, Akiirishi. Eeniro ikashiyakaakiriri Paaworo Tajorentsi, rootaki ramee-tantawori iishi maawaeni janta Shinkereeyaki. ¹⁹ Rareeteeyantapaakarini Ejeesoki. Riyaatantanaari Paaworo, ari rookaneeri itsipatarini. Omaanta tekirani riyateeni apaniroeni riyatapanaatziri ipiyotapiinanta joriiyo, ikenkithatakaapaakiri. ²⁰ Ikanteeyawitawakarini:

—Ojamanitanakiita pijeekanaki, piyotagaeyanakinaniita.

Omaanta tee ikoyi rirori. ²¹ Ikantanakiri:

—Osheki nothaankitee iroñaaka; omaanta aririka ikowakaakina Tajorensi, nopiyee iinja.

Roojatzi rotetantanaa eejatzi pitotsiki, aakotanakiri tampyaa, ikantanaka eejatzi jakiririri. ²² Rareetapaaka Sesareeyaki, roojatzi rowaagantanaka Jerojareeki, rareetapaakari ayemijantzinkaritepaeni jaga. Roojatzi rowaaganana eejatzi Antyokiiyaki, ipoñaanakanta paerani.

Ikinayitakini Paaworo tres-tapaentsiri

²³ Ojamani ijeekanaki Paaworo Antyokiiyaki. Ari rapiiteero eejatzi. Ikinakinayitanakini Karaashiyaki, eejatzi Jiriiyaki. Riyotaaperoyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi.

²⁴ Rareetaka Ejeesoki joriyo iitachari Apooro, rirotaki arejanteriiyajatzi. Kameetha ikenkithatapiintzi, riyotantaperotziro Iwaperite Tajorensi.

²⁵ Ikamanteetziri tsika ikantani Jowani, eejatzi tsika okantari maawaeni ikenkithatakotzirini Jesoshi, omaanta tekira ikemakoperotziro maawaeni rantayitzirini rirori. Ithotyaaperotakiro riyotaantziro maawaeni riyotayitawitarini. ²⁶ Ari ikenkithatakotaperotziro janta pankotsiki ipiyoteeyantarinira. Tee ithaayi, kameetha ikenkithatzi. Ikemantawakari Akiirishi, eejatzi Pirishiira, ikantziri Apooro:

—Nokowaki nokenkithatakayemi eechonkiini.

Ikantzi:

—Ajaatya.

Ari eechonkiini ithotyaakiniri, riyotagaeyakirini tsika ikantari Jesoshi, eejatzi tsika akanteeyarini aanteeeyarini janta Tajorensiki.

²⁷ Roojatzi ikantziri Apooro aapatziyariripaeni Jesoshi:

—Nokowaki niyaate iroñaaka Akaayaki, niyotagaeyerini jeekayitatsirini janta.

Ari ikanteeyawakirini:

—Kameethataki piyaate, piyotagaeyerini kameetha. Ajaa, jankinarentsi pagaeyanakinirini.

Iroka rojankinatawakiniriri iyemijantzinkarite janta: “Paakameethateeyawakiriniroña Apooro, pikemijanteeyawakirini”.

Ari paerani ineshironkatzitakari Tajorensi akaayajatzi, rootaki raapatziyanteeyakaririni Jesoshi. Iroñaaka, rareetantakari Apooro, osheki retakoeyapaakarini. ²⁸ Riyotaaperotakiri riyotaperotantaari. Ikemaeyakirini atziri riyotaantaperotziro Iwaperite Tajorensi, ikantzi:

—Rirotaki Jesoshi okenkithatakotziri Iwaperite Tajorensi, rirotaki irira Rotyaantanewo Tajorensi.

19

Riyaataki Paaworo Ejeesoki

¹ Ijeekantakari Apooro Korintoki, riraga Paaworo ikinanaki tonkaarikipaeni, rareetapaaka Ejeesoki. Iñaapaakiri apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Ikantapaakiri:

—Paerani paapatziyeeyantakaririni Jesoshi, ¿okithaatakaakimima Ishire Tajorensi?

—Tee. Tee nokemakoneentziro roori.

³ —¿litakakya pikaawoshitawentari?

—Nokaawoshitawentari Jowa.

⁴ Ari ikantziri Paaworo:

—Aririka ikenkithashiryaanakya atziri, rookaero kaari kameethatatsi rantziri, ari ikaawoshitakiri Jowa riyotantyaariri atziri tee ikoyi rapiitapiintero kaari kameethatatsiri, inta ikowaki raapatziyaperotyaari Tajorensi.

Tema eejatzi ikantzitarini: “Paapatziyeeyaarini riraga impaetapaenani, rirotaki Jesoshi”.

⁵ Ikemanteeyawakaworini iroka, ikaawoshitawenteeyanakarini Awinkatharite Jesoshi. ⁶ Paaworo rowakiniri rako iitokipaeni aapatziyariri, roojatzi opokashitantakariri Ishire Tajorentsi, iñaawaetanteeyanakawoni paashinipaeni paantentsi, kaari riyoteeyini. ⁷ Aamaashitya ikaateeyini 12 shirampari kaawoshitawenteeyakaririni Jesoshi.

⁸ Ari riyaatapiintzi Paaworo pankotsiki ipiyotantari joriyyopaeni, ikaatzi 3 kashiri ikenkithatakaantayitakini. Tee añiiri thañaakotyaarini. Osheki ikamantakotakiri Tajorentsi, tsika ikanta ikantakowenantzi. Roojatzi osheki riyotaawakagaeyakani. ⁹ Apanipaeni, tee añiiro ikenkithashiryaantari, tee ikoyi ikemijante. Ikanteeyirini riraga atziripaeni:

—Tee okameethatzi iroka riyotaantziri Paaworo.

Roojatzi rookantanaari Paaworo, raanakiri aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithatakaapiintziri maawaeni kitejiri janta riyotaantapiintzinta Tzi-raano. ¹⁰ Okaatzi apite ojarentsi riyotaantapiintzi, rootaki ikemantakawori maawaeni aashiyajatz iñaani Awinkatharite. Ikemaeyakironi: joriyyopaeni, kaari joriyyotatsi, maawaeni.

¹¹ Itajonkantayitzini Paaworo, imatantawori kaari añaaapiintzi. Rirotaki matakaeriri osheki Tajorentsi. ¹² Ipampitzitziri atziri iwañaerote Paaworo, eejatzi ipewiryaakotaga roojatzi raanakiro paashinikipaeni mantsiyatzinkarikipaeninta inteenanta rootaki etsiyatakotakaakiriri. Eejatzi rowawijaakoteeri kyaantariri kamaari. ¹³⁻¹⁴ Eeniro janta joriyyo, kinakinayitatsirini, owawijaakotapiintawitariri kyaantariri kamaari: riroteeyakini itomipaeni Esheewa, ikaateeyini 7. Esheewa rirotaki joriyyo, isheninkatakari jewawenantsiri ñaanakowenantsiripaeni. Ineeyawitakarini Paaworo rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Ikowaeyawitani ikimityaarimi, ikantashitantariri paashini kamaari:

—Eeniro Jesoshitatsiri ikenkithatakotziri Paaworo. Rirotaki amitakotari nowawijaakoteri irika kyaantzimiri. Pookaneeri, atama pijeekantakari.

¹⁵ Rakanakiri kamaari:

—Noñiiri Jesoshi. Noñiiri Paaworo. Rooma eeroka, tee niyotzimi. ¿litaka nokemijanantemiri? ¹⁶ Roojatzi ijapokashitantanakariri kyaantariri kamaari, japok, japok; rantawakiri riroripaeni ranaakoeyawakirini. Roojatzi ishiyamerikiyanakani, rookanakiro pankotsi. Osheki rowatsinaakiri.

¹⁷ Ikemakoeyakirini maawaeni ejeesojatzi: joriyyo, kaari joriyyotatsini, maawaeni. Ithaawaeyanakini eejatzi ikanteeyakini:

—Ikameethatzi Awinkatharite Jesoshi: imatakaeri aapatziyaperotariri rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Omaanta kantakaaperotawori, tekatsi matakayerini.

¹⁸ Roojatzi ipokapaaki osheki aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyapaakini:

—Eeniro nantayitzironi kaari kameethatatsi, tee nokoyi napiitero, inta nokowaki rowameethatena Tajorentsi.

¹⁹ Osheki sheripiyaritatsiri ramayitakironi jankinarentsi rashitayitarini: rootaki iyoteeriripaeni isheripiyaritantari. Ipiyoteeyakironi, roojatzi itayimotantakari maawaeni atziri. Ikanteeyini:

—Tee nokoyi namatawiteeyeerini eejatzi natziritzinkaritepaeni.

Imonkaateeyakironi owinawo jankinarentsi, opineeyakani S/11.000.000.

²⁰ Osheki ikinakayitanakironi iñaani Awinkatharite, eejatzi ijeeki osheki aapatziyeeyaworini.

²¹ Roojatzi roshiretantakawo Paaworo riyaaate Jerojareeki, roojatzi riyaaantanaka. Ikinanaki Masherooniyaiki, eejatzi janta Akaayaki. Ikantzitaka:

—Nitanakyaawo niyaate Jerojareeki, roojatzi niyaatanaki Oroomaki.

²² Rotyaantaki apite amitaakotapiintziriri masherooniyaatzipaeni: riraga Temoteeyo, eejatzi Eraashito. Rirori Paaworo, ojamani ijeekanaki janta Aashiyaki.

Ikijeeyanakani ejeesoajatzi

²³ Tee iroñaaka eechonkiini ikantawakawentyaawo iroka akamantakotakiriri Awinkatharite. ²⁴ Ijeekinta wetsikapiintzirori peraata iitachari Rimiiteyo. Roshiyakawentapiintziro opanko Aretemiija ikemijantapiintteeyantaworini atziripaeni. Rowaga Aretemiija rootaki iitajorentsiteeyirini. Eeniro riraga amitaakotziriri, wetsikapiintziniriri rowaga oshiyakaantsi opanko Aretemiija; ari ipinatapiintziri osheki peraata, ragaeyantarini osheki koriki. Omaanta tee iroñaaka ramananteero aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ikenkithashiryaantanaka Rimiiteyo. ²⁵ Rootaki ipiyoteeyantakaririni maawaeni atziripaeni, ikanteeyirini:

—Antapiintteeyirorini iroka oshiyakaantsi agaeyantarini ayorikite osheki. ²⁶ Iroñaaka piñaakiri Paaworo, eejatzi pikemakotakiri: ramatawiteeyirini osheki atziri, ipaashiniteeyantaaririni asheninkapaeni. Ikantzi: “Riraga Tajorentsipero kaari iroka riwetsikayitzirini atziri”. Tee apatziro riyotaante jaka: rooteensi ithotyero Aashiyaki riyotaantayitani.

²⁷ Itheenkaeyanakaenikari maawaeni atziri, eejatzi itheekanakirokari maawaeni awetsikaeyakirini. Tema opinkathawoperotzi Aretemiija: raapatziyeeyawitakawoni maawaeni aashiyajatzi, eejatzi maawaeni atziri. Ipinkathateeyawitawoni iroñaaka, omaanta raapatziyeeyantaririni Paaworo, rookaeyaneeroni raapatziyawowa roori.

²⁸ Ikemanteeyawakaworini iroka, ikijeeyanakani. Ikaemaeyanakini:

—Opinkathawotaperotzi Aretemiijaka, iroka pinkathariwenteeyiririni ejeesoajatzi.

²⁹ Ikaemaeyanakini jeekatsiripaeni nampitsiki. Ishiyeeyanakani maawaeni janta rantawaetapiintteeyininta. Inoshikaeyanakirini Kaayo, Arishitaariko, jererere. Irira rirotaki masherooniyaatzi apite, tsipatapiintariri Paaworo. ³⁰ Ikowawita Paaworo royaatakowentanakirimi janta, omaanta tee ishinetziri aapatziyariri Jesoshi. ³¹ Eeniro ijeeki eejatzi apaanipaeni jewatatsiri, poñaachari Aashiyaki, nintaperotziriri Paaworo. Rotyaantziri iyemijantzinkarite kantapaakiriri:

—Eerowa poyaatziri janta rowamaemikari.

³² Ikaemaeyanakini piyoteencharipaeni, inashitayitakani ikantayitzirini. Ikaemashiteeyanakani. Omaanta tee riyoteeyini osheki atziri oetarika ipiyotawentari. ³³ Eenitatsi janta Arejaantero, rotyaantani joriyo, rojatekakiri niyanki. Itzinaapaakiri rako rirori, riyotantyaari ikowaki ikenkithatakagaeyerinimi. ³⁴ Omaanta riyoteeyantakarini irira joriyo, ojamanitanaki ikaemapiintteeyanakini maawaeni:

—Opinkathawoperotzi Aretemiija, iroka pinkathawowentziriri ejeesoajatzi.

Roojatzi ishirinkakotantanaka oorya. ³⁵ Romaeryagaeyakirini riraga jankinatapiintatsiri janta nampitsiki. Roojatzi ikanteeyirini:

—Natziritzinkaritepaeni. Tema aakateeyakini ñaaperoyirorini Aretemiija, eejatzi ashentapiintziniro opanko. Tema eejatzi ashentapiintziniro iroka oshiyakawori, pariyapaentsiri jenoki. Ayoteeyanakironi iroka, ³⁶ tekatsi

kantatsini tee kyaaryoopero iroka nokantakiri. Kameetha iroñaaka pi-maeriteeyanakini. Eero pishintsitzi panteri irika shiramparipaeni. ³⁷ Irika pamakiri, tekatsi ikantero opanko, eejatzi tee ikantzimatziro atajorentsise. ³⁸ Eeniro eejatzi irika Rimiiteyo, ikaateeyirini paashini antzirori peraata. Ikowakirika ikantakotante apaani, kameetha raaneeri janta kantakotantat-siriki, roojatzi riyotaawakagaeyani janta. Intsipaeete riyaaanaki janta ikan-takowentawakaya. ³⁹ Eenitatsirika paashini pikowakiri piyoteri, ari pikan-teri iinja riraga iyotaawakaachari, ipiyoteeyakanira. ⁴⁰ Jaka iroñaaka apiy-oteeyakani, akijathatawakagaeyakani. Ikantakotashiteekari akijeeyakirini awinkatharite, roojatzi tekatsi akantya akantakowenteeya aaka.

⁴¹ Ikanantawori iroka, rotyaanteeyeerini maawaeni piyoteencharipaeni: —Iroñaaka, pipitsimaryaagaeyaneeni, piyaateeyeni pipankokipaeni.

20

Riyaatanaki Paaworo Jerojareeki

¹ Ari imaeriiyanakini ejeesoatzi. Roojatzi rirori Paaworo ikaemaeyirini aapatziyeeyaririni Jesoshi, riyotaaperoeयरirini. Roojatzi riyaaanee, rowaa-ganaa Masherooniyaaki. ² Janta osheki ikinakinayitanakini, osheki riyotaan-tayantanakini. Roojatzi rareetantanaka Kireeshiyaki. ³ Ikaatzi 3 kashiri ijeekapaaki. Rooteentsi rotetyaawomi pitotsi riyaaatantyaarimi Shiiryaki. Roojatzi riyotakotantakariri joriiyo rajaryaawitakari rowamaerimi. Roo-jatzi ikenkithashiryaaantanaka:

—Nopiyaaneeta janta Masherooniyaaki.

⁴ Ari riyaaanaki, ikaateeyanakini Soopateri itomi Piuro rirotaki wereeyajatzi; Arishitaariko eejatzi irira Sekoonto rirotaki tejawoonikajatzi; Kaayo rirotaki teeriwijatzi; Temoteeyo; Teekiko, eejatzi Toroojimo rirotaki aashiyajatzi, maawaeni. ⁵ Reewateeyanakini Toroowareki, royagaeyakinani janta. ⁶ Awijanaki kitejiri rowanteepiintawori paa kaari tapiyacha, roojatzi nopoñaanaa Jiriposhiki, nokinakotanaki pitotsiki. Okaatzi 5 kitejiri nareetantaari Toroowareki, janta ijeekinta oyeeyakinirini. Roojatzi nojeekantapaaka okaatzi 7 kitejiri.

⁷ Otominkotapaaki. Nopioteeyakani nakiyoteeyantawakaakani owanawontsi nokenkithashiryaaantaririni Jesoshi ikamawenteeyakaeni. Ikenkithatakagaeyakinani Paaworo. Roshiretakawo riyaaate inkaamani, rootaki rojamanitantanakawori ikenkithatanaki, wero, wero. Roojatzi niyanakiitini tsiteniri. ⁸ Ijeeki oshekinii ootamentotsi janta nopiyoteeyakaninta. Ro nopiyoteeyantakarini shitamenkotsi irona jeñokiininta. ⁹ Ijeekaki omooki riraga ewankari itachari Eyoteeko. Ojamani ikenkithataki Paaworo, rootaki aantapaakariri iwochokini. Roojatzi ipariyantanaa: ikinateenaki, sheroo, roojatzi jaawiki ompojateepaaka, tereei, janta kipatsiki. Ari nayiitashiyanakirini, itzinaawitapaakari; irira kamapaaki. ¹⁰ Ari ranashitashitapaakari Paaworo rirori. Imaechopineetapaakiri, rawithakiperotapaakiri. Ikantzi:

—Eero powashiretakotari: irika añaagae.

Ari ipiriintanaa.

¹¹ Ari nateeteeyaneeni, ikagaapaakiro Paaworo paa, nowaeyakawoni nokenkithashiryaaanakari Jesoshi riraga kamawentakaeri. Ikenkithataka-gaeri, roojatzi okitejitantanaka. Roojatzi riyaaatantanaa. ¹² Ragaetaneeri ewankari ipankoki, añaanee. Tee eechonkiini riweshireeyanakani.

¹³ Neewatakotanaki pitotsiki, nokinakotanaki nokowaki noonthagaeyari Paaworo Ashooki; tema irira ikinanaki awotsiki. ¹⁴ Ari iñaapaana Ashooki,

roojatzi notetantanaariri pitotsiki. Nowaagaeyanaani Mitereeneki, nokantanaka, jakiririri. ¹⁵ Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nomontenampitanakawo Kiiyo. Paashini kitejiri, roojatzi janta Saamoshiki. Roojatzi paashini kitejiri nareetapaaka Mireetoki. ¹⁶ Ikenkithashiryaa Paaworo rawijitanakyaawo Ejeeso, eero rojamanitapae Aashiyaki. Ikwaperotaki rareetziteeya Jerojareeki, roonthaantapaeyawori kitejiri oetachari Pentekoshiteshi.

Ikenkithatakayiri Paaworo ejeesojatzi

¹⁷ Rotyaantaki Ejeesoki, ikaemakaantakiri aataperoteenchari aapatzi-riripaeni Jesoshi janta.

¹⁸ Ari rareeteeyapaakani ejeesojatzi, roojatzi ikanteeyantawakarini:

—Piyotakoperotakina tsika nokantari nojeekimotanteeyakimirini. Owakirani nareetaka Aashiyaki, aritaki nokantzitapaaka, roojatzitatsi iroñaaka. ¹⁹ Janta osheki nantawaetapiintziniri Awinkatharite, teekya ro nokantakaaperoty. Niraakotapiintakimi. Eejatzi okantzimoneentakina janta rajaryaawitakina nojoriyotzinkaritepaeni rowamagaeyenanimi. ²⁰ Nothotyaakiro, tema aritaki nokanteeyakimironi maawaeni iroka kameethatatsiripaeni. Tee nomaeritashita. Niyotagaeyimini janta ipiyoteeyakaninta atziripaeni eejatzi janta pipankokipaeni. ²¹ Nokanteeyirini joriyoo, kaari joriyotatsiri, maawaeni: “Pikenkithashiryaa gaeya piyoteeyantayaririni Tajorentsi. Paapatziyari Nowinkatharite Jesokirishito”.

²² Ari iroñaaka niyaate Jerojareeki, iyaataakaanakina Ishire Tajorentsi. Tee niyotzi tsikarika ikanteetena janta. ²³ Apatziro niyotakiro iroka okantakinari Ishire Tajorentsi. Maawaeni nampitsiki okantapiintana: “Kyaaryo roojoteemi, rowashironkagaetemi”. ²⁴ Omaanta tee nokowaperotzi nokanteetateyeevani nojeeki jaka kipatsiki, intakya nokowaperotaki nomateniri Awinkatharite Jesoshi oetarika ikowakaakinari. Eejatzi nokowaperotaki nothotyeeniri iroka nantawaetapiintziniriri. Okameethatzi iroka nokamantapiinteyimirini: “Ineshironkateeyakaeni Tajorentsi”. ²⁵ Niyotaki iroñaaka eero añaawakagaa eejatzi. Nokaateeyawitakimini, nokamanteeyakimironi tsika ikantari Tajorentsi reewawenantzi. ²⁶ Rootaki iroñaaka nokamanantzimirori iroka. Aririka rowashironkagaantemi Tajorentsi, tee naaka owashironkaakaantzimini: tema nokamantzitakimini paerani. ²⁷ Tee nothaayi, nothotyaakimiro maawaeni ikantayitzirini Tajorentsi.

Rootaki ikanteeyiririni Paaworo.

²⁸ Eeniro iroka ikanteeyiririni eejatzi:

—Kyaaryoowa, paakowenteeyerini piyemijantzinkarite janta. Tema erokateeyakini iyovani Ishire Tajorentsi, paminakowerini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, petakoeyarini. Tema riroteeyakini rowawijaakoeyakirini Jesoshi, ikamawenteeyakirini, apaatawenteeyakarini riraa. ²⁹ Iinja, niyaataneerika, ipokashitemi amatawitimini: noshiyakaawentakiri katsimatatsiri. Eero ipeyakotzimi, ikowaki rowashironkaemi. Niyotakiro iroka. ³⁰ Eenitatsi jaka pikaateeyawitanika kenkithatakaawitemini, omaanta eero otampatsikataperotzi riyotagaeyemini. Rookakaemirikari piyemijantzinkarite, royaatantyaariri rirori. ³¹ Kyaaryoowa, pikenkithashireperotero. Okaatakira 3 ojarentsi niyotapiintakimi. Nokantateyeevani: tsiteniriki, kitejiriki. Eejatzi niraakotapiintakimi. ³² Nokantziri Awinkatharite: “Paminakowenteeyerini ejeesojatzi, eejatzi pamitakoteri raapatziyawo piñaani”. Aritaki omataka iñaani aapatziyakaaperotakimi, owawijaakoeyakimini. Tema pikaateeyirini aapatziyeyakaririni Jesoshi riyoyagaeyakirini. ³³ Tee noñaawentzitari

iyorikite paashini atziri. Tee noñaawenatzitari iithaari. ³⁴ Piyoteeyakini naakakya antawaetantacha, naantari oetarika koetyeemotanari, eejatzi netakoeyakarini notsipateeyarini. ³⁵ Nomayitakironi maawaeni iroka piyoteeyantyaarini eerori petakotanteeyaririni paashinipaeni. Pikimiteeyenani naari, pantawaetaperoteeyeni, petakotanteeyaaririni owashironkaachari. Pikenkithashireero iñaani Awinkatharite Jesoshi, ikantzitarini: “Ro kameethaperotatsiri apashitantya. Tee apatziro okameethatzi aashityaawo oetarika ipashiteeteeri”.

³⁶ Rootaki ikanteeyakiririni Paaworo irira. Roojatzi rotziwerowanaka, ikaateeyirini ejeesojatzi maawaeni, ikenkithatakagaeyirini Tajorensi. ³⁷ Riragaeyanakani maawaeni. Rawithakiteeyawaerini, riwethateeyawaarini. ³⁸ Rowashiretakoeayanakarini ikemakirira ikantaneeriri: “Eero piñaagaana eejatzi”. Rookaeyawaerini janta pitotsiki, raminawaeri riyaaatee.

21

Eekiro rowaagatya Paaworo

¹ Roojatzinookaeyantanaarini aapatziyakaaperoyaririni ejeesojatzi. Noteteeyanakani pitotsiki, tampatsika nokinakotanaki Kooshiki, nokantanaka jakiririri. Inkaamani nowaaganaa Roorashiki, roojatzi nowaagantanaa Paataraki. ² Noñaapaakiro janta pitotsi poñaagaenchari Jeniishiyaki. Notetapaaka, nokinakotanaki. ³ Noñaantanakawori Cheepere, nokinanampitanakiro nampateki. Nanaanakiro, roojatzi Shiiryaki, naatakotapaaka Tziiroki. Janta nampitsiki royiitanakiro marineero owaagawontsi. ⁴ Nokowayitapaakirini naari aapatziyariri Jesoshi. Noñaantapaakariri, nojeekimotapaakiri 7 kitejiri. Iyotagaeyakirini Ishire Tajorensi, ikanteeyantaririni Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki: rowashironkagaetawakimikari.

Omaanta tee ikemijantziri Paaworo. ⁵ Ari omonkaataa notetantanaari eejatzi niyaateeyaneeni. Itsipateeyanakinani aapatziyariripaeni Jesoshi roojatzi othonkapaakanta nampitsi, janta othapyaaki, namaneeyakirini Tajorensi. Roojatzi niwethatawakagaeyanaani. ⁶ Notetanaawo pitotsi, ari ipiyeeyanaani rirori ipankokipaeni.

⁷ Ari nopoñaanaka Tziiroki, nokinakotanaki, nowaaganaa eejatzi Toremaeraki. Nareetapaakari ayemijantzinkarite niwethatapaakari. Apaani nomaaki. ⁸ Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nareetantapaakari Sesa-reeyaki, nareetapaakari Jiripi, riraga iyotaantatsiri. Aritaki ikaateeyirini riraga *siete-tatsiri* paerani, payitzirorini owanawoni kamayiteentsirini oemini. Ari osheki nojeekimotapaakiri. ⁹ Eenitatsi rirori rishinto okaatzi 4, jeekashitachari; okamananteeyini roori Iñaani Tajorensi.

¹⁰ Osheki nomaanaki. Ari rareetapaaka kamanantzirorini iñaani Tajorensi iitachari Akaawo, ipoñaanaka rirori Joreeyaki. ¹¹ Ipokashitapaakina, raapaakiro roojothakitari Paaworo. Rirojatzi oojotashiteenchari iitziki, rakoki. Ikantzi:

—Aritaki okantzi Ishire Tajorensi: “Eejatzi ikimiteetakiri paata riraga ashitaworika roojothakiro. Roojoteri joriyyopaeni, riraga jerojareejatzi: shirik, shirik. Iperi kaari yotziri Tajorensi, raanakiri”.

¹² Nokemantawakawori iroka, nokaateeyakirini maawaeni kemijantzinkaripaeni janta, nokanteeyawitarini Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki.

¹³ Rakanakina:

—¿Itaka piraantari? ¿Itaka pikantashiryaaakaanari? Tema naaka aapatziyaperotariri Awinkatharite Jesoshi. Roojoteetenaata janta Jerojareeki, rowamagaetenaata: tee nothaawantari.

¹⁴ Tee ikemijantana, roojatzi nomaeritantanaka. Nokanteeyini:

—Omawitya oetarika ikowakayimiri Awinkatharite.

Rareteeyanakani Jerojareeki

¹⁵ Roojatzi niwethateeyanaarini sesareeyajatzi, nokinanee tonkaariki, niyaatantyaari Jerojareeki. ¹⁶ Itsipateeyanakinani apanipaeni aapatziyariri Jesoshi, rirotaki sesareeyajatzi. Raanakina janta ipankoki Manashoo, riraga cheeperejatzi: rirotaki itakaantawori aapatziyariri Jesoshi. Nomayimotapaakiri rirori. ¹⁷ Nareetantapaakiri Jerojareeki, raakameethateeyawakinani ayemijantzinkarite, ikimoshirewentawakina. ¹⁸ Okitejitanaki rareetakayenari Paaworo Jantyaako, noyaatanakiri naari. Janta ipiyoteeyakaninta maawaeni aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi. ¹⁹ Niwethatawakagaeyakani, roojatzi ithotyaakiniri Paaworo, ikenkithatakaapaakiri:

—Rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyirini oshekini paashini-jatzitatsiri atziri. Ikaateeyini osheki aapatziyeeyakaririni Jesoshi.

²⁰ Ikemantawakawori, ikanteeyini:

—Tajorentsi rirotaki kameethari.

Roojatzi ikanteeyirini:

—Pamine, Paaworo, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeeyarini Jesokirishito. Raapatziyeeyakarini oshekiperoroña ajorriyotzinkaritepaeni, omaanta eejatzi ikemijantaperoteeyakironi rojankinatzirini Moeseeshi.

²¹ Osheki ikemakoeyakironi pikantziriri ajorriyotzinkaritepaeni, jeekimotziriri paashinijatzitatsiri atziri: “Pookero rojankinarini Moeseeshi. Eero pithowaeeyirini pitomi. Pookaeyeroni iroka ameteeyawitarini aari”. ²² ¿Tsika pikantyaari? Aritaki ikemakoeyakimini, areetapaakimini: ikijeeyawakimini. ²³ Pikemijantero iroka nokantemiri: eeniroka paashinijatzi shirampari, eenitatsi ikashiyakaakiriri Tajorentsi. ²⁴ Paaneeri maawaeni rirori Tajorentsi-pankoki, pikanteri Tajorentsi rowameethatanteyemirini. Pipinateniri irikapaeni oetarika, rameetantyaawori iishi. Roojatzi riyoteeyantanakyaarini ajorriyotzinkaritepaeni tee kyaaryoopero iroka ikemakotakimiri. Riyotanaki pimonkaatakiro Iwaperite Tajorentsi rojankinatakaakiriri paerani Moeseeshi. ²⁵ Omaanta riraga paashinijatzitatsiri atziri, riraga aapatziyariri Jesoshi: nopakaantakiri rirori jankinarentsi. Eeniro iroka nokantakiriri: “Eero powayitarini iwatha rowaetakinirori riwetsikaetziniri, kaari Tajorentsi. Eero powakotawo riraa iwathakira. Pityaawo pookero riraa ari poyaawo iwathapero. Eero powari shirikachari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi”. Romonkyaagaetakiri Paaworo.

²⁶ Ari ikemijantakiri Paaworo. Okitejitanaki raanakiri ewankaripaeni, ikanteeyakirini rowameethatantyaariri, eejatzi ikyeeyapaakini Tajorentsi-pankoki. Ikantapaakiri janta:

—Okaate ⁷ kitejiri nomonkaatantakyaawori nanteeyerini rowameethatantenari Tajorentsi. Roojatzi nowamayeniri piratsipaeni, notayeniri.

²⁷ Roowiteencha omonkaatyaami ⁷ kitejiri. Iñeeyakirini janta Tajorentsi-pankoki jorriyopaeni, poñaachari Aashiyaki. Ikijakakarini piyoteenchari-paeni, roojatzi ragaeyakirini Paaworo, shepik. ²⁸ Ikaemaeyanakinini:

—Nojorriyotzinkarite, pamitakoeyenani. Rirotaki irika kinakinatatsiri maawaeniki nampitsi amatawiteeyiririni atziri; ikanteeyakirini: “Tee

ikameethatzi joriyyopaeni. Tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi. Tee okameethatzi Tajorentsipankoki”. Rootaki ikanteeyiririni atziri. Paminetya iroñaaka ramakiri eejatzi jaka paashinijatzitatsiri atziri, kaari okameethatantanaa iroñaaka iroka pankotsika kameethatawitachari.

Rootaki ikanteeyakiririni. ²⁹ Chapinki iñaawakiri Paaworo janta nampitsiki, itsipatawitari Toroojimo: riraga ejeesojatzi. Iitashiteeyawakarini riro-taki ikyaaakaapaakiri Tajorentsipankoki, rootaki ikanantakari: “Ramakiri jaka paashinijatzitatsiri atziri”.

³⁰ Ari ikijeeyanakani maawaeni nampitsiwero, ipiyoteeyanakani janta. Raakiri Paaworo shepik, inoshikanakiri inkokironta, jerererere. Roojatzi rashitantanakawo Tajorentsipanko. ³¹ Roowiteencha rowamaerimi, omaanta ikemakotakiri riraga iyomantaantete joraaropaeni, kaateentsiri-paeni 600. Ikamanteetziri:

—Ikijeeyanakani maawaeni jerojareejatzi.

³² Ishintsitzi raanakiri joraaro, eenitatsi kapitaanotatsiri, ishiyashiteeyanakarini. Iñaanteeyawakaririni atziri, ipakaanteeyanakaririni ipajeeyiririra. ³³ Ari ipokapaaki komantaante, raapaakiri Paaworo. Roojotakaantakiri. Ro roojotantapaakariri apite karenatha. Rojampikowentapaakiri riroripaeni:

—¿Ninka irika? ¿Oetaka rantakiri pikijeeyantakaririni?

³⁴ Ipaashinitayitanakironi ikantayitanakirini. Ikaemaeyanakini, tekatsi ikantya komantaante riyotakoteri, rootaki raakaanantanakariri janta ipankoki joraaro. ³⁵ Rareetapaakawo ateetamentotsinta, osheki rotatsinkaeyanakirini. Roojatzi rateetakaantapaakari joraaro.

³⁶ Royaatanakiri osheki atziri ikaemaeyanakini:

—Powamayeri.

³⁷ Roowitapaencha ikyaaakaapaakirimi Paaworo pankotsiki. Ikantziri riraga komantaante:

—¿Kameethama nokenkithatakayemi?

³⁸ Ikantziri:

—¿Piyotziroma ipaante kireeshiyajatzi? ¿Tema eeroka ejiipitojatzi riraga kijakaakariri atziri chapinki? ¿Tema eeroka aaneeriri chapinki 4.000 owayiri janta okaankiityenta tee oshookaperotzi oetarika?

³⁹ Rakanakiri:

—Tee. Naaka joriyyo. Nopoñaanaka Taarishoki, rowaga shiriishiyawero. Iyotakotzirori nonampi. Iroñaaka nokantemi: pishinetena nokenkithatakayeri atziri.

⁴⁰ Ari ishinetakiri, ikantziri:

—Intsipaete, pikenkithatakayeri.

Roojatzi ikatziyantapaaka ateetamentotsiki. Roojatzi itzinayimotanakiri atziri rako. Imaeriteeyanakini, roojatzi ikenkithatakagaeyantakarini. Ro ikenkithatakaantariri ipaante ewereeyo, rootaki rashi joriyyopaeni.

22

Ikenkithatakaakiri Paaworo joriyyopaeni

¹ Iroka ikanteeyiririni Paaworo:

—Nojoriyyotzinkarite. Iroñaaka naaka kantakotachani. Pikemijan-teeyawakinani.

² Ikemantawakariri iñaawaetantanakawo ewereeyo, eekiro osheki imaerita-peroeyanakini. Ari ikantanaki:

³ —Naaka joriyyo. Ari ojeekakaakina nana janta Taarishoki, irona shiriishiyawero. Jaka nampitsikika ari nantaritaki. Riyotaakina

Kamariyeeri, ithotyaperotakinawo iroka ikanteeyirini achariniiteni. Nokowaperotaki noshintsiteniri Tajorentsi oetarika nantziniriri, nokimitawatikimi erori iroñaaka. ⁴ Nokijaperotziri iyotaantzirori iroka owakiratsiri, rootaki nowantayaririni, noojotakaantayitakirini, eejatzi nomonkyaagakaantayitakirini shirampari, tsinani, maawaeni. ⁵ Riyotana iwinkatharite ñaanakowenantatsiri kyaaryootaki iroka nokantakimiri. Eejatzi ikimiteeyanaani maawaeni aataperoteenchari joriyopaeni: riraga iyotaawakaenchari, riyoteeyini. Riroteeyakini panawori jankinarentsi rojankinatziniri tamaashikojatzi. Rotyaantakina nokijeeyantyaririni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Niyaatawitaka Tamaashikoki nayiterimi jeekatsiri janta, noojoterimi. Namakirimi jaka rowashironkaantyaaririmi ñaanakowenantatsiri.

⁶ Nokinanaki awotsiki, nokaakintapaakawo Tamaashiko. Ari ikaataki tampatsika oorya. Omapokapaakina, amorekakotapaakina amorekatsiri, opoñaaka jenokinta. ⁷ Notyaanaki kipatsiki, tereei. Nokemakiri ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿litaka pikijantakinari?” ⁸ Nakanakiri: “¿Ninkamika Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, najareetejatzi: naaka pikijakiri”. ⁹ Iñeeyakironi notsipateeyarini iroka amorekatsiri, omaanta tee ikemaeyawakironi ikantakinari Jesoshi. ¹⁰ Nokantziri: “¿litaka pikowakaakinari nanteri?” Ikantana Awinkatharite: “Pikatziyane, piyaate Tamaashikoki. Janta ikanteetemi oetarika panteri”. ¹¹ Oshipakiryakoperotanakina amorekatsiri, rootaki kaari nokokichaatananaa. Ari ikathatanakina notsipataripaeni. Roojatzi rareetakaantakina Tamaashikoki.

¹² Ijeeki janta shirampari iitachari Ananiyashi. Ikemijantaperotziro rojankinarini Moeseeshi. Iñaaproeyirini maawaeni joriyoo, jeekatsiripaeni janta. ¹³ Ipokashitakina, rokaakintapaakina, ikantapaakina: “Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Paminanee”. Roojatzi naminantanaa, kokichaatananaa. ¹⁴ Eejatzi ikantana: “Riyoyaakimi Tajorentsi piyotantyaawori ikowakaakimiri rirori. Riyoyaakimi pikemaperotantyaariri. Riyoyaakimi piñaawaetantyaawori rowaga Kameethaperotatsiri. Eejatzi riyoyaakimi pikemaperotantyaariri rirori. ¹⁵ Eejatzi pikenkithatakoteri. Pikanteri maawaeni atziri iroka piñaakiri eejatzi iroka pikemakiri. ¹⁶ ¿litaka pojamaninkantawori? Thame, pikaawoshitakotyaaari Tajorentsi. Eeniro kaari kameethatatsi pantayitirini, omaanta aririka pameentyaari Tajorentsi, rowameethateemi”.

¹⁷ Ari roojatzi nopiyanaa Jerojareeki. Namanawitakari Tajorentsi janta Tajorentsi pankoki, roojatzi okimiwitaka nomishiwaetatzii, ¹⁸ tema noñaashitakari Awinkatharite. Ikantakina: “Pishintsite, pookaneero Jerojaree, pishiyanaki. Eero ikemijanteetziro iroka pikenkithatakotakinari”. ¹⁹ Nokantziri: “Nowinkatharite, riyoteeyakini nothotyaaakiro maawaeni pankotsi ipiyoteeyantaririna joriyoo, nagaeyakirini aapatziyemini. Nomonkyaagakaantakiri, eejatzi nopajatakaantakiri. ²⁰ Naaka owamaakaantakiriri Eshiteewani: riraga kantakotzimiri. Nokatziyaka okaakini, nokantziri: ‘Kameetha ikame’. Naminakiniri owakiniriri imaatha”. ²¹ Omaanta ikantakina: “Thame piyaate. Nokowaki notyaantemi inteena, janta ijeekinta paashinijatzitatsiri atziri”.

²² Ikemijanteeyawitakarini joriyopaeni, omaanta ikemaeyantawakaworini iroka, ikaemaeyanakini. Ikanteeyini:

—Pookaneeri. Tee okameethatzi rañee: powamayeri, ikameeta.

²³ Ikaemaeyanakini, ikijeeyanakani, rootaki raatonkoryagaeyanakawoni itzinaatzinaatakiro imaatha jenoki eejatzi kipatsipane romanapanetakiro jenoki. ²⁴ Ifaateeyakaririni komantaante ikijeeyakani, roojatzi ikanantakari joraaro:

—Paanakiri, pikyaakaanakiri janta: pipajapajaateri ikanantemiri oetarika rantakiri ikijeeyantakaririni ijoriyyotzinkaritepaeni.

²⁵ Ari roojotawitakari ipajatantyaaririmi. Ari ijeeki janta kapitaanotatsiri, ikantziri Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatzi. Tekira piyotakoteeyanani eenitatsirika nantani, zarima pipajatakaantashitakina?

²⁶ Ikematziiri, riyaatashitakiri komantaante. Ikantapaakiri:

—¿litaka pantakayeriri? ¡Kyaaryoowa! Eenitatsi irira iwaperite roshiyantariri oroomajatzi ikimitantanari.

²⁷ Ari ipokashitakiri komantaante, ikantziri:

—Pikantaperotenaata. ¿Eenitatsima piwaperite pikimitantariri oroomajatzi?

Ikantziri:

—Jee, eenitatsi.

²⁸ Ikantanaki komantaante:

—Osheki nopinawentakiro nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatzi.

Ikantzi Paaworo:

—Owakirani nokoñaataki ari otzimaki nowaperite nokimitantariri oroomajatzi.

²⁹ Intsipaete rotyaantaneeri riraga pajaterinimi. Omaanta komantaante, ithaawaanaki. Riyotaki roojotakaantashitakari kimitakariri oroomajatzi: tee okameethatawita roojotakaantashityaarimi.

Raanakiri Paaworo janta jewawentziriri joriyyopaeni

³⁰ Ikowaki komantaante riyotaperote oetarika ikantakotantariri joriyyopaeni Paaworo. Inkaamani roojoryaakoteeri. Ipiyotakaanteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, eeniro maawaeni jewawentziriri joriyyopaeni. Roojatzi roerinkakaanakari Paaworo, raanakiri janta.

23

¹ Raminaperotapaakiri maawaeni iyotaawakagaenchari. Ikantziri:

—Nojoriyyotzinkarite. Niyotzi iñaaperotakina Tajorensi. Nokantatyaani kameetha nojeeki, roojatzi iroñaaka.

² Riraga Ananiiyashi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantziri tsipatariri janta:

—Pipajawaanteteri.

Ari, ipajawaanteteetakiri.

³ Ikantanaki Paaworo:

—Eerokataki eeroka ikijekya Tajorensi: eeniro pantani: osheki pamatawitantzi. Iroñaaka eeniro pijeeki jaka, pikowaki pimonkaateromi Iwaperite Tajorensi, pikantakowenantenarimi. Omaanta pipajatakaantashitakina, tee pimonkaatziro Iwaperite Tajorensi.

⁴ Ikantanaki katziyeenchari jaga:

—Rirotaki pikantakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni.

⁵ Rakanakiri:

—Nojoriyyotzinkarite, tee niyotzi rirorika iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Okantzi Iwaperite Tajorensi: “Eero pikantzimatziri jewawenantatsiri atziripaeni”. Niyotakimirika, eero nokantzirimi.

⁶ Opokimotapaakiri ikenkithashiryaaana Paaworo janta rojatzinkaakarinta ñaanakowenantatsiri, eeniro janta saroseeyopaeni eejatzi warijeeyopaeni. Ikaemanaki:

—Njorriyotzinkarite. Naaka warijeeyo. Naaka itomi warijeeyo. Niyotaki ipiriinteeyeeni maawaeni kamaentsiripaeni, rootaki ikijantakinari iroñaaka irikapaeni.

⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka ikantakiriri, ikijathatawakagaeyanakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikijawakagaeyanakani. ⁸ Ikantapiinteeyini saroseeyopaeni: “Eero ipiriinta kamaentsiripaeni. Tee añiiri Tajorentsi ronampiri. Tee añiiri ashire aari”.

Omaanta ikanteeyini warijeeyo: “Apiriinteeyaneeni. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi. Eenitatsi ashire maawaeni”. ⁹ Ari ikijathatawakagaeyanakani. Ikatzianaka iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Ikantaperotanaki:

—Tekatsi nokemakoteri irika rantakiro kaari kameethatatsiri. Aririka riyotaakiri Tajorentsi. Aririka riyotaakiri ronampiri.

¹⁰ Eekirowa ikijathatawakagaeyanakani. Raamaanaka komantaante ari ichokiryagaetakiri Paaworo. Rotyaantakiri joraaro:

—Piyaaate, pagaateri.

Ari ranashiteeyanakani, riyaaatanaki niyanki, raapithateeyawaerini. Raa-neeri janta ipankoki joraaropaeni. ¹¹ Apaani imaaki, otsitenitane eejatzi, ikoñaatzimotapaakiri Awinkatharite. Ikantapaakiri:

—Piweshiryaaanaka. Pikenkithatakofakina jaka Jerojareeki, eejatzi pikimiteeya iinja janta Oroomaki.

Raaneeri Paaworo Sesareeyaki

¹² Ari okitejitanaki, apanipaeni jorriyopaeni, rajaryaagaeyawitakarini Paaworo rowamaerimi. Ikantawakagaeyakani:

—Iroñaaka tekiraata owamayiri, eero oyitaa, eejatzi eero iritaa amiri. Aririka amatawitawakagaeyani, tema akowatzi rowashironkagae Tajorentsi.

¹³⁻¹⁴ Ikaateeyawitakani 40 shirampari ajaryaawitakarini rowamaerimi. Riyaatashiteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. Ikantapaakiri:

—Tekiraata nowamaeri Paaworo, rooma eero nowanaa, eejatzi eero niranee. Eerorika nowamaeyirini, nokowaeyakini rowashironkayenaata Tajorentsi. ¹⁵ Pikaateeyerini maawaeni iyotaawakagaenchari, pikantakiteri riraga komantaante: “Pamakinari Paaworo, nokowaki niyotakotaperoteri, iitarika rantakiri”. Rootaki pikanteriri. Omaanta naakakya, niwetsikaeyitakyaani nowamaantawakyaariri niyanki awotsi, tekiraata rareetya.

¹⁶ Eeniro otomi ritsiro Paaworo, ikemakowentakiri rikonkiri rajaryagaetakari rowamagaeteri. Ari riyaaatanaki janta ipankoki joraaro, ikamantathatapaakiri rikonkiri. ¹⁷ Roojatzi ikaemakaanantakari rirori apaani kapitaanotatsiri, ikantziri:

—Paanakiri irika ewankari janta ijeekinta komantaante. Eenitatsi ikanteriri.

¹⁸ Roojatzi raantanakari janta. Ikantapaakiri:

—Ikaemakina Paaworo, riraga omonkyaagakiriri chapinki. Ikantakina: “Paanakiniri komantaante irika. Eenitatsi ikanteriri”.

¹⁹ Ari ikathatanakiri eekitziroeni jaga. Imanakaakari, rojampitakiri:

—¿Oetaka pikoyiri pikantenari?

²⁰ Ikantziri:

—Ikantawakaaka jorriyopaeni, ikowakoeyakimini paaneeniri Paaworo janta riyotaawakagaeyakaninta. Ikowaki ramatawitemi, ikante ikowaki

rojampitakowentaperoteri konki. ²¹ Omaanta, eero paapatziyari Jesoshi. Eenitatsi shirampari, ikaateeyakini 40, ajaryaakariri rowamaari. Ikan-teeyakini: “Tekiraata owamayiri, eero oyita eejatzi eero irita amiri. Eerorika owamaari akowaki rowashironkagaeyeeniita Tajorensi”. Iroñaaka riwet-sikaeyakani. Royagaetakimi iroñaaka panteniri iroka ikowakotemiri.

²² Ari rotyaantziri komantaante riraga ewankari. Ikantawakiri:

—Eero pikantziri paashini atziri iroka pikantakinari.

—Ari.

²³ Roojatzi ikaemiri apite kapitaano. Ikantziri:

—Aririka oniyankiitetzimatanaki, piwetsikaeyerini 200 joraaro raanakiro ichekamentopaeni, 70 kyaakotyaarini kawayo, eejatzi 200 oerikeroni rojataamento. Riyaateeyini Sesareeyaki. ²⁴ Piwetsikeniri Paaworo kawayo, ikyaakotanakyaari. Kameetha pagaeyanakirini janta ijeekinta jematziri Jeerishi.

²⁵ Roojatzi rojankinatziniri jankinarentsi, ikimitakiro iroka:

²⁶ “¿Eeniromi Jeerishi? Nokoyi niwethatemi tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Kiraaworyo Riishiyashi ojankinatzimorori iroka. Osheki nopinkathatzimi. ²⁷ Piñaawakirira irika shirampari notyaantemiri. Roowiteencha rowamaerimi chapinki joriyopaeni. Ikanteetana eenitatsi iwaperite ikimitantariri oroomajatzi, roojatzi niyaatashitantakariri, notsipateeyanakarini joraaro, nowawijaakoteeri. ²⁸ Nokowaki niyote oetaka ikantakotanteetariri, naanakiri janta riyotaawakagaeyakaninta.

²⁹ Nokemapaakiri, ikantawakaawenteeyawoni jankinarentsi rashi riroripaeni. Omaanta tekatsi ikantakoeteri omonkyaaganteeyaariri eejatzi rowamaanteeyaariri. ³⁰ Eenitatsi kantapaakinari rajaryagaetakari rowamagaeteri, rootaki notyaanantakimiriri. Notyaantemiri iinja riraga kijakiriri riyatashitemi ikantakoperoteri Paaworo”. Rootaki rojankinatziniriri, roojatzi ipawakiri joraaro, ikantziri:

—Eenitatsi iroka nowaaritate paanakiniri Jeerishi, eejatzi paanakiniri Paaworo.

³¹ Ari ikemijantakiri joraaro, raanakiri Paaworo. Tsiteniriki raree-takaakari Anteeapatzirishiki. ³² Okitejitanaki ipiyeeyanaani joraaro in-ampiki. Irira tsipataperotanakariri Paaworo riraga kyaakoeyanakaririni kawayo. ³³ Rareeteeyantapaakarini Sesareeyaki, ipapaakiri pinkathari jankinarentsi. Eejatzi riraga Paaworo, roñaagapaakiri. ³⁴ Iñaanatawakiro jankinarentsi, roojatzi rojampitantawakari:

—¿Oetaka piipatsite pipoñaantakari?

Rakanakiri Paaworo:

—Nopoñaanaka Shiriishiyaki.

³⁵ Ikantziri pinkathari:

—Iinja ipokawakiita kankotemini, ari nokemijantanakimi.

Roojatzi ikanantakari joraaro:

—Pashitakoteri janta ipankoki Erooreshi, paminaperoteriroña.

24

Ikantakowentziri Jeerishi riraga Paaworo

¹ Okaataki kitejiri apawakooni, ari riyaaatanaki Ananiiyashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri itsipatanakari apaanipaeni aataperoteen-chari. Eeniro eejatzi itsipatanakari ñaawaetakotantatsiri, iitachari Teeretero. Riyaatashitakiri pinkathari ikantakoeyerini Paaworo. ² Ikaemaetakiri, roojatzi ikenkithatzi Teeretero. Ikenkithatakaapaakiri Jeerishi, riweshiryaa-paakari eejatzi ikantakotashitakari Paaworo, ikantziri:

—Iroñaaka, nowinkatharite, nopaasonkiteeyimini. Kameetha pipinkathariwenteeyakinani, rootaki kameetha nojeekaeyantakarini jaka. Powameethateeyakinawoni oetarikapaeni jaka aepatsiteki, ³ pamitakoeyakinani rootaki nopaasonkitantakimiri maawaeni. ⁴ Iroñaaka eero nojamanitzimiro. Aritakikya pametawo pineshironkatantzi, eechonkiini nokowaki pikemijantawakina. ⁵ Noñaakiri irika Paaworo, osheki roñaashirenkantzi. Ikijakagaeyakarini joriyyopaeni maawaeni nampitsikipaeniweri. Rirotaki jewatakaeriri kemijanteeyiririni riraga najareetejatzii. ⁶ Roowitaneencha ramashitantaawomi Tajorentsipankoki kaari kitetatsi, roojatzii nagaeyantakarini. Roowitaneencha nomonkaateromi rojankinateeyanarini Moeseeshi, nokantakowenantaayaririmi iroka. ⁷ Omaanta rareetapaaka Riishiyashi riraga komantaante. Rotatsinkantayitapaakinari, raapithatapaakinari. Rotaayanakina nopokantakari jaka, noñaawaetakotantaayariri Paaworo. ⁸ Iroñaaka pojampiteri, piyotantaayari kyaaryorika iroka nokantakotakiriri.

⁹ Ikanteeyanakini joriyyopaeni:

—Kyaaryootaki iroka ikantakiri. Aritaki okantakari.

¹⁰ Ari riraga pinkathari ikantakiri Paaworo iñaawaete rirori, ikantzi:

—Niyotaki okaatzii iroñaaka osheki ojarentsi pipinkathariwenteeyirini natziritzinkaritepaeni, rootaki nokimoshiretantanakari. Iroñaaka naaka kantakotaachani. ¹¹ Intsipaeete, pojampitakowenteeyenani. Owakiratatsi okaatzii 12 kitejiri niyaatantakitari Jerojareeki. Niyaatakitzi nopinkathatak- itziri Tajorentsi. ¹² Tekatsi ñeenani nokijathatawakayaani janta Tajorentsi- pankoki, eejatzii tee nokijathatawakayaani janta pankotsiki nopiyoteeyan- inta nampitsiki, tekatsi. Eejatzii tee nopiyoteeyirini osheki atziri. ¹³ Tekatsi ikantya iroñaaka riyotakaaperotemi iroka ikantakotashitakinari. ¹⁴ Iroñaaka nokamantaperotemi. Naapatziyari riraga Tajorentsi rirotaki raapatzi- yarini nochariniiteni paerani. Nokemijanteeyironi rojankinarini Moe- seeshi, eejatzii roori rojankinarini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. Kyaaryo, eeniro riyotaakinari Jesoshi ayoteeyantaayirini aateeyanteeyarini jenokinta, omaanta ikantashiteeyakani irikapaeni tee okameethatzi aap- atziyawo. ¹⁵ Nokimiteeyakarini rirori, niyotaki ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni kamawiteencharipaeni: kameethatatsiri, kaari kameethatatsi, maawaeni. ¹⁶ Rootaki nokowaperotantakari nowameethashirezimotyaaari Tajorentsi, eejatzii atziri. Tema iñeeyakinani. Nokowaki nojeeke kameetha, niyotantaayari iñaaperotakina nokameethatzi. ¹⁷ Nojeekawitaka janta in- teena osheki ojarentsi, iroñaaka nopiyaa. Namakiniri nosheninkapaeni ipakaantashitayitakaririni jeekatsiri inashitachariki nampitsipaeni. Ee- jatzii nopashitapaakari Tajorentsi oetarika. ¹⁸ Paminetya iroñaaka, iñaakina janta Tajorentsiipankoki, nopinkathaperotziri Tajorentsi. Tekatsi nopiy- otakayaari, eejatzii tekatsi nokijakayaari. ¹⁹ Ari ijeekitaka janta joriyy- opaeni poñaacharipaeni Aashiyaki, rirotaki kijakagaeyakaririni atziripaeni. Eenirorikami nantayitziirini, tema ari ipokakimi rirori ikantakowentenami. ²⁰ Omaanta ¿oetaka ikanteeyirini irikapaeni? ¿Oetaka riyotakotanari janta riyotaawakagaeyakaninta? ¿Eenitatsima nantakiri? ²¹ Apatziri nokantakiri chapinki: “Niyotaki ipiriinteeyaneeni maawaeni kamawiteencharipaeni, rootaki pikantakowenantakinari iroñaaka”.

²² Riyotaperotzi riraga Jeerishi iroka akantakotziriri Tajorentsi. Ikan- tanaki:

—Aritaama iroñaaka. Iinja ipokawaeta komantaante Riishiyashi, ari nokantakowentemi.

²³ Ikantziri kapitaano:

—Paaneeri Paaworo, pomonkyaagaeri: paminaperoteri, omaanta pishineteri oetarikapaeni ikoyiri. Eejatzi pishineteri tsipatapiintakariri retakotyaaeri.

²⁴ Paashini kitejiri ipokapaaki Jeerishi. Itsipatapaakawo iina oetachari Toroshiya. Irowa rootaki joriyyo. Ikaemakaantziri Paaworo ikemijanantyaariri. Ikenkithatakotziro tsika akantya aapatziyantyaariri Jesokirishito. ²⁵ Eejatzi ikenkithatakotziro tsika akantyaari akameethashiretanee, eejatzi ajeeke kameetha. Eejatzi ikenkithatakotziro Tajorentsi, tsika ikantyaari iinja ikantakowenantyaariri maawaeni atziri. Ari ithaawanaki Jeerishi. Ikantzi:

—Iroñaaka piyaatee. Iinja tekatsirika nante, ari nokaemakaanteemi paashini.

²⁶ Ari oshekitaki ikaemakaantapiintakiri, iitashitaka Jeerishi ari ipashitaneeyarimi koriki ishinentanyaaririmi riyaatanteeyari. Ari ikenkithatakaapiintakiri, omaanta tee ipiri koriki. ²⁷ Apite awijanaki ojarentsi. Ipoyaataari Jeerishi riraga Poorishiyo Jeeshito. Ikwaki ikimoshiretakayeri joriyyopaeni, rootaki kaari ishinetantaari Paaworo ishitowae.

25

Rawentaakari Paaworo Seesari

¹ Ari rareetapaaka Jeeshito janta ipinkathariwenantenta. Imaapaaki 3 Sesareeyaki, roojatzi rowaagantanaa Jerojareeki. ² Eeniro riraga jewawenantatsiripaeni ñanakowenantatsiri, eeniro jewawentziriri joriyyo, iñaawaetakoyirini Paaworo. Ikantziri Jeeshito:

³ Pikimoshiretakayena. Pamakaantakinari Paaworo jaka Jerojareeki.

Ari rajaryaawitakari romapokawakirimi niyanki awotsi, rowamaakirimi.

⁴ Ikantzi Jeeshito:

—Ijeekawakiita Sesareeyaki. Ero ojamanitzi nopiyee. ⁵ Ari eenirorika rantani, nokowaki itsipatanakina jewatatsiripaeni ikantakotantyaariri.

⁶ Ari aamaashitya ijeekaki janta 8 kitejiri, rooma teerika 10. Roojatzi ipiyantaa Sesareeyaki. Inkaamani ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Ikaemakaantziri Paaworo. ⁷ Rareetapaaka, ari rojatekawakiri joriyyopaeni riraga poñaachari Jerojareeki. Osheki ikantakotaperotantyaariri Jeeshito.

⁸ Rirojatzi kankakowentaacha Paaworo, ikantzi:

—Tekatsi nokantero Iwaperite Tajorentsi raapatziyawo joriyyopaeni. Tekatsi nokantero Tajorentsiipanko. Eejatzi okimitaaka, tekatsi nokantzimateri Seesari.

⁹ Omaanta Jeeshito ikowaki ikimoshiryaakagaeyerini joriyyopaeni. Ikantziri Paaworo:

—Pikemaki iroñaaka ikantakoyakimini irikapaeni. ¿Pikoyima piyaate Jerojareeki? Janta ari nokantakowenteemiri.

¹⁰ Rakanaki Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatzi, ariwitakami jaka pikantakowentenami. Piyoperotaki tekatsi nokantziri joriyyopaeni.

¹¹ Nantakirorika kaari kameethatatsi, nokantzimatakiririka Tajorentsi, eeniro nantani rowamaanteetenari, ari. Kameethataki rowamagaete-naata. Omaanta aririka ikantakotashiteeyanani, tekatsi pikantya pishinetakowentena. Nokowaki potyaantena iroñaaka Seesariki: nawentyaari, ikantakowenantenari rirori. ¹² Ari ikenkithatakaakiri Jeeshito riraga iyaotaawakaenchari. Roojatzi ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka pikowaki notyaantemi Seesariki. Aritaki notyaantemi riroriki, ikantakowenantemiri.

Ikenkithataakiri Jeeshito Akiriipa

¹³ Ari okaataki apanipaeni kitejiri imaaki. Areetapaaka Sesareeyaki jewawenantatsiri Akiriipa, itsipatawo Wereniishe. Ipoki rareetari Jeeshito.

¹⁴ Ijeekapaaki osheki kitejiri, ari ikenkithatakotakiri Paaworo:

—Eeniro jaka shirampari romonkyaagakiri Jeerishi. ¹⁵ Niyaatantakari Jerojareeki, ikantakotakiri joriyopaeni: riraga jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari joriyopaeni, maawaeni. Ikowakotakina nokantakowentashityaari Paaworo: “Eeniro rantani”. ¹⁶ Omaanta nokantakiri: “Naaka oroomajatzi. Tee nametawo noshinetakaantashityaari tekiraatarika ikantakotetzi. Ikemawakiroota irika pikantakoteri eeroka-paeni. Rirojatzikya ñaawaetakotaacha”. ¹⁷ Roojatzi ipiyoteeyantakani jaka, ari tee nojamaninkiro. Inkaamani nojeekaki jaka nowinkatharimentoki, nokaemakaantakiri Paaworo. ¹⁸ Ari neewawitaka ikanteeyini rantaperotziro kaari kameethatatsi. Omaanta, tekatsi ikantakotaperoeyerini. ¹⁹ Ikiijathatawakaawentakawo iroka raamaashiteeyakarini rirori. Eejatzi ikiijathatawakaawentakari Jesoshini. Ikamaki, omaanta ikantzi Paaworo: “Añaagae”. ²⁰ Tee niyotzi tsika nokanterori nojampitakowenantyaawori iroka ikantayitzirini. Nojampiwitakari ikowakirika riyaaate Jerojareeki, janta nokantakowenantyaaririmi. ²¹ Omaanta ikowanaki ikantakowenteriri irira Seesari, riraga Awoshito. Ari nokantakiri joraaro ishenteri, roojatzi notyaanantyaariri janta Seesariki.

²² Ikantzi Akiriipa:

—Nokowaki nokemijanteri naaka.

Ikantziri:

—Aritaki, inkaamani pikemeru.

Ikenkithataakiri Paaworo Akiriipa

²³ Inkaamani riyaaataki Akiriipa, eejatzi Wereniishe. Ari rowaneenkaperoteeyanakani apite. Ikyaanaki janta ipiyotapiinteeanta. Ikaateeyakirini komantaantepaeni, eejatzi pinkatharitatsiripaeni: riraga jeekatsiripaeni janta. Riraga Jeeshito, ikaemakaantakiri Paaworo. Ari ramapaakiri joraaropaeni. Ikantzi Jeeshito:

²⁴ —Pinkathariwenantatsiri Akiriipa. Maawaeni eeroka nokaateeyirini jaka. Eeniro irika. Ipokashiteeyakinani maawaeni joriyopaeni: jerojareejatzi, eejatzi irika jeekatsiripaeni jaka. Ikantakotawitari irika: “Tee okameethatzi eekiro ijeeki”. ²⁵ Omaanta tekatsi niyotakoteri nowamaantyaariri. Eeniro iroñaaka rawentaakari Seesari, ari iroñaaka nokoyi notyaanteri riroriki. ²⁶ Omaanta tee niyotzi oetarika nokantaperoteriri awinkatharite. Rootaki nokaemakaanantakimiri eeroka, ojampitakowenantyaariri. Roojatzikya ojeeke nojankinatakotantyaariri. ²⁷ Eeniro irika nomonkyaagakiri. Tee okameethatzi notyaantashityaari, tekatsirika nokantakoteri.

26

¹ Riraga Akiriipa ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka noshinetemi eeroka ñaawaetakotaachani.

Roojatzi itzinaantanakawo rako Paaworo, rirotaki ñaawaetakotaacha apaniroeni:

² —Piñaakina, Pinkathariwenantatsiri Akiriipa. Iroñaaka nokantemi oeta ikijawenantakinari nojoriyotzinkarite. Nokimoshirewentakimi, ³ tema

piyotaperotziro maawaeni rametayitarini nojoriyotzinkarite, eejatzi piyotzitawoni maawaeni ikantawakaawenteeyarini. Nokowaki pikemijantaperotena, eero pijamashiryana.

⁴ Riyotakotziteeyakinani nojoriyotzinkaritepaeni paerani enironi newankaritapaeni. Nojeekini Jerojareeki, nokaateeyakirini nosheninka. Roojatzi iroñaaka riyotana. ⁵ Tema kemijantzinkari warijeeyotatsiri. Paerani nowarijeeyowitani naari, nokimitaperowitarini. Riyotaperoyakinani nojoriyotzinkaritepaeni, ikowakirikami ikanteeyeminimi. ⁶ Nokowaperotaki noñeeri ikashiyakaakariri Tajorentsi nochariniiteni, rootaki iroñaaka pikantakowenantakinari. ⁷ Pinkathari Akiriipa, paerani ikoñaatantapaakarini nochariniiteni Jakoowoni itomi ikaatzi 12, ijoriyoteeyinini. Iroñaaka ikowaeyakini maawaeni icharineeteni iñeeri riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rantawaetantanariri irira iroñaaka. Ikantatyaani raamagaeyawitakarini: kitejiriki, tsiteniriki. Iroñaaka nokantakiri ipokaperotaki, rootaki ikantakotantanari iroñaaka nojoriyotzinkarite. ⁸ ¿Piitzima eero imatziro Tajorentsi ipiriinteeri kamatsiripaeni? ¿litaka pitheenkantariri?

⁹ Nokenkithashiryawawitani naari paerani okameethatzi nokijeri riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi riraga najareetejatzi. ¹⁰ Aritaki nomatakiro janta Jerojareeki. Nomonkyaaagayitawitakarini osheki riyoyaanewopaeni Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari jewawenantsiripaeni ñaanakowenantsiri. Nokowaeyawitani ikamaeyenimi aapatziyeeyaririni Jesoshi. ¹¹ Aritaki osheki nowashironkaapiintawitazarini janta nampitsikipaeni. Nokijantakariri, rootaki noyaakyaatantakariri roojatzi paashiniki nampitsiki ijeekinta paashinijatzitatsiri atziri. ¹² Rootaki niyaatashitawitakariri tamaashikojatzi, rotyaantana jewawenantsiripaeni ñaanakowenantsiri nayerimi. ¹³ Ari nokantanaka niyaatanaki awotsiki, itampatsikataki oorya. Ari noñaawakiro janta awotsiki shipakiryatsiri opoñaanaaka jenokinta, shipakiririri. Oshipakiryaaaperotapaakiroña, anaakoperotakiri oorya. Inkitapaakina, eejatzi rirori nokaateeyakinira. ¹⁴ Notyagaeyanakini kipatsiki, teree. Roojatzi nokemantakariri, ikenkithatakaana ipaanteki ewereeyo. Ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿litaka pikijantanari? Aririka nokenkithatakayemi, ¿iitaka pikijashiryaaantanari? Tema eeroka kijashiteencha apaniroeni”. ¹⁵ Nakanakiri: “¿Ninkami, Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, piijaneentani. ¹⁶ Pipiriintanee, pikatziyane. Nokowaki nopeyemi etakoeyaaririni atziripaeni, kamanteeyeririni; rootaki nokenkithatakaantzimiri iroñaaka. Pikanteri atziri iroka piñaakirika, eejatzi okaatzi noñaayemiri iinja. ¹⁷ Oetarika rantakayemiri pijoriyotzinkaritepaeni, eejatzi paashinijatzitatsiripaeni atziri, ari nowawijaakotemi: eero noshineteeyirini rowashironkaeyemini. Ro notyaananantakimiri riyoteeyanteeyarini. ¹⁸ Okimitzimotawitakari otsitenitzimotawitakari: tee riyoteeyanani, tema irira Jatanaashi amatawiteeyiririni. Piyaatashiteeyerini piyoteeyerini rameenantenari, roojatzi okimitzimotyaaari ijeeki kitejiriki. Roojatzi nowameethateeyanteeyaririni, eero nokenkithashiryaaakoteeri kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini; ikaateeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini, eejatzi nojeekakagaeyerini kameetha”. ¹⁹ Rootaki noñaakiri eejatzi rootaki ikantakinari Jesoshi. Tee nopiyathatari, inta nothotyaaakiniri ikantakinari. ²⁰ Nitanakari riraga tamaashikojatzi, nokamantakiri. Roojatzi janta Jerojareeki nokamanantaki. Eejatzi nothotyagaeyakirini janta Joreeyaki. Nokamanteeyakirini riraga kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni.

Nokamanteeyakirini: “Pikenkithashireeyanakyaani, eero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Jesoshi. Kameetharoña pijeekaeyeeni, riyoteeyanteeyarini atziri kyaaryo paapatziyaperoyakarini”.²¹ Ari nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki ragaeyantakarini joriiyopaeni janta Tajorentsipankoki, ikowaki rowamaeni.²² Ikantatyaaani Tajorentsi retakotana: paerani, roojatzi iroñaaka. Rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyirini pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsini, maawaeni. Ari niyotaantapiintziro rojankinarini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi rojankinarini Moeseeshi. Nokamantakotziri ikenkithatakotziniri paerani: monkaataka ikenkithatakotziniri, añaayitakironi.²³ Tema rootaki ikantzitarini: “Ikemaatsityaawo Rotyaantanewo Tajorentsi, ikamae. Roojatzi reewawenteeyerini maawaeni kamaentsiripaeni, ipiriintanee. Ikanteeyerini joriiyo, eejatzi paashinjatzitatsiri atziri: ‘Iroñaaka piyotaperoyeerini Tajorentsi’”.

²⁴ Aritaki okantari ikantakiriri Paaworo. Antawo ikaemanaki Jeeshito: —Piñaawaetashitaka, pishinkiwentashitaka, piyojeempiyaaka.

²⁵ Rakanakiri:

—Tee noñaawaetashita, niyoperotaki. Kyaaryootakiroña iroka nokantakimiri.²⁶ Irika Akiriipa riyoteeyironi iroka nokantakiri, rootaki kameetha nokenkithatakaaperotakiriri. Tekatsi nomaneri, niyoperotaki ithotyakiro, riyotawakiro; tee omana.²⁷ Pinkathariwenantatsiri Akiriipa, tema paapatziyakawo rojankinateeyakinirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Niyotaki paapatziyakawo.

²⁸ Rakanakiri:

—Roowiteencha paapatziyakayenarimi Jesokirishito.

²⁹ Rakanakiri:

—Roowiteenchami pikemijante, rooma ojamanitanakirika, tee niyotzi. Omaanta nokantakiri Tajorentsi pikimitanteenari naari. Eejatzi nokowakagaeyawitakarini ikimiteeyenanimi maawaeni kemaeyakinirini iroñaaka: apatziro tee nokowakayimi roojotanteetemiro iroka karenatha.

³⁰ Ikatziyanaka pinkatharitatsiri: riraga Akiriipa, Jeeshito, eejatzi okimitaka Wereniishe, okatziyanaka roori. Eejatzi ikimiteeyanakani maawaeni jeekimoteeyiririni, ikatziyeeyanakani.³¹ Riyaateeyanakini, ikantawakagaeyanakani:

—Tekatsi rante Paaworo ikamantyaari. Tekatsi rantawitya, romonkyaa-gashiitakari.

³² Riraga Akiriipa ikantziri Jeeshito:

—Eeromi rawentaarimi Seesari, potyaanterimi riyaaeteetami.

27

Jataki Paaworo Oroomaki

¹ Eeniro janta iyapitaanote osheki joraaro, iitachari Jooriyo. Rirotaki iyapitaanote joraaropaeni iiteetziri rashi Awoshito.* Ikanteetziri:

—Eeniro iroñaaka antawo pitotsi, paaneeri Paaworo Itaaryaki, eeniro irona paashini roojoteetziri.

Eejatzi ikanteetana:

—Pikowakirika poyaatanakiri Paaworo, potetyaawo irona pitotsinta ikinantyaari rirori.² Ari noteteeyanakawoni pitotsi poñaachari Atarami-ishiyaki, roowiteencha iyaate nampitsikipaeni janta othapyaakini Aashiya:

* **27:1** Awoshito okantakotziri apaanteki aaka: jewaperowenantatsiri.

janta owapiintanta pitotsi. Ari nokinakoyitanakini, notsipatanakari Arishitaariko. Ipoñaanaka rirori Tejawoonikaki, rowaga Masherooniyawero. ³ Okitejitanaki nareetaka Shiroomi. Riraga Jooriyo, ineshironkatakiriri Paaworo: ishinetakiri riyaaatzi rareetantapaentari iyemijantzinkaritepaeni janta, ari retakoeyawakarini. ⁴ Roojatzi nowaagantanaa eejatzi. Ro oepiyakoteenami tampyaa, rootaki nokinantanakari okaakini kipatsi ojeeki niyankyaanini inkaare antawopero othampishi owaero Cheepere. Tema nokinakotanaki jantakironta. ⁵ Nomontyaanaawo inkaare okaakintawo Shiirishiya eejatzi Pampiiriya. Nowaaganaa, nareetapaaka Miiraki, rowaga Riishiyawero.

⁶ Ari iñaapaakiro kapitaano joraaropaeni pitotsi poñaachari Arejanteriiyaki: iyaatemi Itaaryaki, roojatzi noteteeyantanakawoni. ⁷ Okaatzii osheki kitejiri nokinakoeyanakini, eentsikiroeni. Opomeentsitzimotakinani, omaanta nokaakintapaakawo Jeniiri. Tee oshinetaana tampyaa, rootaki ninkitananawori paashini kipatsi ojeeki niyankyaani antawopero inkaare. Nokinakanaki jakakiroka othampishiki owaero Kereeta, ojeekira nampitsi Jaramoone. ⁸ Opomeentsitzimotakina, omaanta ninkitanakiro rowaga othampishi. Roojatzi nareetanaka irona iiteetziro Kameethari Othatapiinta Pitotsi. Okaakintakawo nampitsi oetachari Rasheeya.

⁹ Iroñaaka ojamanitanaki, tema kyaawontsitakotaki. Ari okoweenkataperotanaki nokinakanakani, rooteentsi otampyaate, osheki omoetonkani. Ikaminaawitakari Paaworo:

¹⁰ —Nojoriiyotzinkarite, niyotaki opomeentsitzimotakae akinakoeyanakini iroñaaka. Agaekari antawo tampyaa. Otsitsiyikari pitotsi, othonkakari owaagawontsi, eejatzi apiinkaeyinikari aari.

¹¹ Riraga kapitaano, tee ikemijantziri Paaworo, ikemijantaperotziri riraga jewatziriri marineero. Eejatzi ikemijantziri riraga ashitawori pitotsi. Ikan-teeyini rirori:

—Thame owaagaeyaneeyani.

¹² Rootaki opokantyaari antawo tampyaa, omaanta tee okameethatzimotziri nojeekaperoeyeni janta. Riraga oshekiteentsiri ikowaeyakini nowaagaeyaneeyani. Ikwawitaka nareetyaami Jeniishiyaki, irona Kereetawero. Janta ojeekapiintzi pitotsi, okameethatzimoteeyirini nojeekayenimi janta. Ikwaki janta royaawakirootami tampyaa, awijanaki-ita kyaawontsi. Okameethatzi ithatakoteromi pitotsi Jeniishiyaki: tee añaaperotziri tampyaa janta.

¹³ Ari roojatzi kameetha otajonkakiro tampyaa: iyaatzi janta noshireeyawitakawoninta niyaatemi. Iitashiteeyawitani ari nareteeyami Jeniishiyaki, roojatzi nowaagantanaa. Nokinakanakani othapyaaki othampishi Kereeta. ¹⁴ Omaanta, tee ojamanitzi, ari omapokapaakina antawo tampyaa, ikanteetziro Noreeshite. Opoñaanaka kipatsiki,

¹⁵ otyaantaperotakiro pitotsi niyankyaani; tekatsi okantya iyaate okinapaakinta tampyaa. Ari noshinetakotanaka, eeki otyaantaperotziri. ¹⁶ Nokinakanakani janta oetachari Kaawora. Eejatzi opoñaanaka tampyaa otapothakyaaga. Opomeentsitzimoeyawitakinani, omaanta nomatakiro noojotakotakiro pitochaani: rowaga onoshikapiintziri opatakira. ¹⁷ Roojatzi raamaashitakawo ari otsiparyaankaya taawirapaeni riwetsikantawori antawo pitotsi roojatzi roojotantakawori. Eejatzi ithaawaeyanakini ookakoeyenanimi kipatsiki, janta Shiiriteki, rootaki ragaeyantaaworini maawaeni tokoyatatsiri. Ishinetakiro pitotsi, ikantzii:

—Aanakiroota tampyaa, tekatsi akantero.

¹⁸ Okitejitanaki eekirokya otyaantakotaperoyakinani tampyaa. Ari rowiinkaeyakironi owaagawontsi, poog, poog, poog. ¹⁹ Awijanaki apite kitejiri. Okitejitanaki rowiinkashitakawo eejatzi owaagawo pitotsi, jookatha, maawaeni. ²⁰ Ari okaatanaki osheki kitejiri: tee ikoñaatee oorya, eejatzi ompokiro, tekatsi. Okantatyeeyaani tampyaa antawo otajonkaki, mooo. Noeteeyawitakani eero nawijakoteeyeeni.

²¹ Awijanaki osheki kitejiri, tee nowaeya. Ikatziyanaka Paaworo, ikantaki: —Atziritzinkari, okameethatakimi pikemijantawakinami. Eeromi ookiromi Kereeta, eero otsitsiyimi pitotsi, eero othonkami maawaeni. ²² Omaanta piweshireyanakyaani iroñaaka. Iinja otsitsiyaniaki pitotsi, omaanta eero apiinkaeyini aaka. ²³ Rirotaki Tajorentsi aakowentakinari. Naapatziyari naaka eejatzi nopinkathaperotziri. Chapinki noñaakiri ronampiri romapokapaakina. ²⁴ Ikantakina: “Paaworo, eero pithaayi. Aritaki pareetakyaari Seesari, riraga oroomajatzi. Pikantakiri Tajorentsi ikaminthagaeyerini maawaeni pikaateeyakirini jaka: aritaki ikemijantakimi”. ²⁵ Iroñaaka piweshiryaaanaka. Naapatziyakari Tajorentsi, niyotaki ari omonkaatakya maawaeni ikantayitakinari. ²⁶ Omaanta iinja ookakotakae tampyaa othampishiki, omaanta eero akamaeyini.

²⁷ Okaatanaki iroñaaka 14 kitejiri, iroñaaka otsitenitanaki. Nokinakotashitanaka inkaareki oetachari Ateerya. Oniyankiityaanaki, raamaaka marineero ari nokaakintakawo othapyaakini. ²⁸ Iñaantakawo, ojaanaatzirika. Okaatzi 37 meetero. Tee ojamanitzi ari rapiitakiro. Okaatzi iroñaaka 28 meetero niyotantakari merikyaatapaaki. ²⁹ Ithaawaeyanakini, ikantzi:

—Kyaaryoowa, ompojakotawokari mapi.

Janta opataki rowiinkakiro 4 othatakotantari pitotsi tenatatsiri, othatakotantakari niyankyaaki. Ikowaperotanaki okitejitee.

³⁰ Ikowaperotawitanaka riraga marineero rowawijaakoty, rowiinkeromi pitochaani ikinakotantayarimi othapyaaki. Ikowaawita rookaeyenanimi naaripaeni. Ikowaeyawitakani ramatawiteeyenanimi, ikanteeyawitanani:

—Nowiinkeroota othatakotantari pitotsi, irona othowakitzi. Ro naanteeyawori pitochaaniki, nowiinkero jaga, okijotantyaari antawo pitotsi.

Jaa, ikowaeyawitani rookaeyenanimi. ³¹ Riraga Paaworo ikantakiri kapi-taano, eejatzi joraaropaeni:

—Eerorika kijokiro royiroyi marineero pitotsi, tekatsi pikantya eerori pawijakoeyeeni. Eero pishinetziri rookaeyanakaeni.

³² Roojatzi ipejantakawo joraaro jookatha: iroka othatakotantawitari pitochaani. Rowiinkakiro, poog. ³³ Rooteentsi okitejitee, ikanteeyakirini Paaworo:

—Thame, powaeyawakyaaniita. Okaatzi iroñaaka 14 kitejiri pijeekashitaka, tee powaeya. ³⁴ Iroñaaka nokantaperotakimi, powaeyani. Pishintsitantaneeyari. Piyoperotanaki: tekatsi oyeminiroña.

³⁵ Ikanantawori iroka, ipaasonkitakiri Tajorentsi, noñeeyakirini. Ikaatakiro paa, reewataki rowaka. ³⁶ Riweshireyanaani maawaeni rowaeyanakani. ³⁷ Nokaateeyakini maawaeni oetawori pitotsi 276.

³⁸ Ikemaeyanakani, ari rowiinkaeyakironi maawaeni teriiko, roojatzi opiyonkatantanaa pitotsi.

³⁹ Ari okitejitaperotanee, tee riyoteeyeeroni kipatsi. Omaanta iñaakiro othanaathaa roojatzi janta kipatsiki, ojeekakinta impaneki. Ikowaeyawitakani raatakotapaakyaami janta. ⁴⁰ Rookaero othatakotantawitarinta inkaareki. Ari ithataryagaero jookatha oojotantawitarini oomaro. Rowankitero tokoya, rowaga othowakitzi. Aakotanakina tampyaa, ikowaeyawitani

raatakotapaakyaami impanekiiteki. ⁴¹ Omaanta nawikakotapaaka niyankyaaki, ayeentapaaka eentaatzira. Awikaperotapaaka othowaki. Okijotaperotapaaki, tee eewotanee. Rowaga omoetonkaare okagaakirowopataki, watzireeii. ⁴² Ikowaeyawitani joraaro rowamagaeyerinimi maawaeni riraga romonkyaanewopaeni. Ikenkithashiryaaanaka:

—Ramaatanakikari, ishiyapithatanakaekari.

⁴³ Omaanta ikowaki kapitaano rowawijaakoteri Paaworo. Tee ishinetakaantziri rowamagaeteri. Ikanteeyakirini maawaeni iyotatsiripaeni raamaatzi:

—Peewaeyeni pijapokanaki, pamaateeyanakini roojatzi janta kipatsiki.

⁴⁴ Erokapaaeni kaari yotatsi pamaate, eenitatsi iroka okotaki taawira, eejatzi kagayiteentsirini: rootaki pamaatantanakyaari.

Aritaki okantakari, nawijakoeyantaarini. Naateeyapaakani janta kipatsikinta.

28

Jjeekaeypaakini Maarataki

¹⁻² Naateeyantapaakarini, ineshironkataperoeyawakinani riraga jeekat-siri janta. Ikantawakina:

—Owaero iroka paashini othampishi Maarata: ojatekakirowo inkaare antawo.

Ari roejawakinawo paamari, ikaemaeyakinani:

—Pipokanaki jaka, pakitsitapaeya paamarika.

Opariyaki inkani, okatsinkaetyaanaki. ³ Raayitapaakini Paaworo incheempeki, okaatsinatziitzi. Roejapaakirowo paamariki. Ojaawaperotanaki roojatzi ishitowantanaka maanki, roojatzi ratsikawakotantapaakari rakoki, thatzik. ⁴ Iñeeyatziirini ithatantakari rakokira, ikantawakagaeyanakani:

—Aamaashitya rirotaki owamaantatsiri. Ikemawakiroota. Tee ipiinkatzi-irakya janta inkaareki, omaanta iñaaashityaawoota iroñaaka, roojatzi ikaman-takya.

⁵ Roojatzi rotekantanakari maanki paamariki, rookakiri, pokiree; tee ikemaatsitari. ⁶ Iitashiteeyawitakani ari raawaakanakirimi; intsipaete ityaanakimi, ikamanaki. Ojamani raminashiiyakarini, joreririri. Iñaatziiri ikenkithashiryaaanakani eejatzi, ikanteeyini:

—Rirotaki tajorentsitatsiri rootaki kaari ikamanta.

⁷ Eeniro okaakini rowaga iipatsite riraga pinkathariwentziriri jeekatsiri-paeni. Iwaero Poowiryoo. Raakameethateeyawakinani. Okaataki 3 kite-jiri kameetha ineshironkaeyakinani. ⁸ Eeniro iriri rirori imaamentokinta. Ijaawamerikitaki, eejatzi ishiwaetaka. Rareetapaakari Paaworo irira, ramanakiri Tajorentsi, eejatzi rowakiniri rako iitoki, roojatzi retsiyatakotan-taari. ⁹ Imatantakawori iroka, ipokashiteeyakirini maawaeni paashini mantsiyatatsiripaeni. Retsiyatakoeyerini. ¹⁰ Osheki iñaaeroeyakinani jeekatsiripaeni. Rooteentsi niyaate, ipaeyawakinani oetarika koetyeemo-takinari.

Rareetaka Paaworo Oroomaki

¹¹ Ari ikaatzi 3 kashiri, roojatzi noteteeyantanakani pitotsiki poñaachari Arejanteriiyaki. Opokantakari chapinki antawo tampyaa, eeniro ojeekaki pitotsi janta othampishiki antawo inkaare. Eeniro ikijaathowayitziirini okimitakaantayitakawoni atziri tsipantzi rowithaakotakiro janta opatakira pitotsi. Iwaero apaani Kaashitori, paashini iwaero Pooroshi. ¹² Nareetapaaka Shirakoosaki, okaatzi 3 nomaanaki. ¹³ Nowaaganaa eejatzi, ninkitaneero janta othapyaaki, roojatzi Reejoyo. Okitejitanaki

opoñaanaka tampyaa rampateki oorya. Roojatzi okitejitanaki nareetantakawori Poteyooriki. ¹⁴ Noñapaakiri ayemijantzinkaritepaeni. Ikwaki nojeekimotanakiri 7 kitejiri. Ari nowaaganaka, nareetantaka Oroomaki. ¹⁵ Ari ikemakoeyawakinani ayemijantzinkaritepaeni, roojatzi ipokashiteeyantakinani, itonkiyoteeyawakinani. Ojamani ipoñaayitanakani. Apanipaeni itonkiyoteeyawakinani Jororepiyoki, eejatzi paashinipaeni janta *Tres* Taweerinashiki. Paaworo, iñaantawakariri, ipaasonkitakiri Tajorentsi eejatzi riweshiryaanaka. ¹⁶ Nareetantakari Oroomaki, ishinetakiri Paaworo ijeekapaaki ipankoki rirori. Itsipatakari apaani joraaro, aminiriri.

¹⁷ Imaapaaki 3, roojatzi ikaemakaanakiri jewatayitziririni joriyopaeni. Ipiyoteeyantakarini, ikantakiri Paaworo:

—Nokanteeyemini, nojoriyotzinkarite. Tee nokantzimatziri atzirizinkaritepaeni aari. Eejatzi tekatsi nokantakotziro iroka rameteeyawitarini atziriipaenini paerani. ¹⁸ Omaanta roojoetakina janta Jerokareeki, ikantziri oroomajatz: “Payeri irika”. Rojampitakowentakina pinkathariwenantatsiri, roojatzi ikowawita romishifowakaanenami. Riyotaki tekatsi nanteri nokamantyaari. ¹⁹ Omaanta ipiyathatawakari joriyopaeni, rootaki nawentaantakariri Seesari. Tekatsi nokantzimatziri natzirizinkaritepaeni. ²⁰ Rootaki nokaemakaanantakimiri, nokenkithatakagaeyakimini. Paerani amaagaeyawitakarini Rotyaantanewo Tajorentsi ipokantyaari. Iroñaaka nokanteeyirini atziriipaeni areetaka, rootaki roojotanteetakinari karenathaki.

²¹ Rakaeyanakirini:

—Tekatsi noñi jankinarentsi poñaachani Joreeyaki, kenkithatakotemini. Eejatzi tee ijeeki ajoriyotzinkarite kantakotemini. ²² Omaanta nokowaeyakini pikantena oetarika pikenkithashiryaayitzirini. Inashitaka iroka paapatziyari Jesoshi: niyotaki osheki ikijawenteeyakawoni janta maawaeni nampitsikipaeni.

²³ Ari riyotakagaeyakirini tsika okaate kitejiri ikantawakawenteeyantyaaworini. Ari osheki riyateeyanakini ipankoki. Ikantaperotawakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Ritakawo amaetyaaka, roojatzi itsiteniityaakowentakiro. Ikwaki riyotakaaperotakiri rojankinatakotziri Moeseeshini, eejatzi maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi: tema rojankinatakotakiri Jesoshi. ²⁴ Raapatziyakari apanipaeni, itheenkakiri paashinipaeni. ²⁵ Ipiyathatawakaanaka, roojatzi rinteentaryawakaanaka. Tekira riyaatziini, ikantakiri Paaworo:

—Kyaaryo iroka okantakiri Ishire Tajorentsi. Ojankinatakaakiri Iseyashini, kamananzirorini iñaani Tajorentsi. Rojankinatakiriniri rirori ajoriyotzinkaritepaeni. ²⁶ Ikantzini:

“Piyaate janta joriyopaeniki, pikantapaeri: ‘Eeniwitacha pikempita pike-mantyaarimi, omaanta tee piyotawakiro. Eeniwitacha poki, paminantari, omaanta tee pikokichaaperotzi’. ²⁷ Iroñaaka tee añaari atziri ikenkithashiryaantari kameetha. Tee ikoyi ikemijantzi, tee ikoyi raminaperotero kyaaryooperotatsiri, ikowaperotakiro ranterokaari kameethatatsi, rootaki ikantashireeyantakarini: ‘Eero akemijantzi. Aminikari. Akemijantzikari. Ayotaperotzikari. Akenkithashiryaakari. Owawijaakotakari’ ”.

²⁸ Piyoteeyawakirini iroñaaka: rowawijaakotantzi Tajorentsi. Iroñaaka rotyaantziri aapatziyakariri Jesoshi riyotakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri. Ikemijanteeyawakini irirapaeni.

²⁹ Ikemantawakawori ajorriyotzinkaritepaeni iroka ikantakiriri, riyaa-teeyanakini, ipiyapiyawaantetawakagaeyanakani.

³⁰ Okaatzi apite ojarentsi ijeekaki Paaworo pankotsinentsiki, ipinatakiro. Raakameethateeyakirini maawaeni areeteeyaririni. ³¹ Ikantatyaani ikantakotapiintziri Tajarentsi, tsika ikantari rirori reewawenantzi. Ikantakotapiintakiri Awinkatharite Jesokirishito, tee imaniro. Tekatsi thañaakotyaarini ikenkithatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Rookashi

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI OROOMAJATZI

¹ Nokoyi niwethateeyemini, oroomajatzi, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo jankineeyimiroirini iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nantawaetziniri. Ikwakaakina nokamanteeyerini atziri tsika ikantari Tajorensi rowawijaakotantzi. Tekatsi paashini ikowakaenari. ²⁻³ Tema paerani ikamanteeyakirini Tajorensi riraga kamanantayitziroirini iñaani ipoñaakya jenokinta Itomi, ratziritapaaki, rowawijaakoeyantyaaririni maawaeni kaari kameethatayitatsirini. Ikantakirini rirotaki icharineeteni Iraviiri riraga jewawenantatsiri maawaeni joriiyo paeraniperoroña. Roojatzi rojankinatakaantakaririni Tajorensi riraga kamanantayitziroirini iñaani, rootaki ojeekantakari iroñaaka Iwaperite Tajorensi. ⁴ Roojatzi ipokantaka Jesokirishito jaka kipatsikika, rowamagaetawakiri, roojatzi ipiriinantanaa. Rootaki ayoteeyantakani eeniro itajorenka, rirotaki Itomi Tajorensi, eejatzi okithaatakiri Ishire. Rootaki apinkathaperoyantakaririni. ⁵ Naapatziyakari riraga Jesoshi, rootaki ikaminthaantakaririni, eejatzi rotyaanantakaririni aapatziyaka-gaeyaarini maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. ⁶ Eejatzi eeroripaeni, ikowakaakimi pisheninkateeyaarini. ⁷ Osheki inintashireperoteeyakimini Pawa Tajorensi janta Oroomaki, tema riyoyaakimi reentsitetantzimiri eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyeyaaririni. Iroñaaka nokowaki ikantyaani ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ojeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ikwaki Paaworo rareetyaari oroomajatzi

⁸ Iroñaaka nokamantemi: tsikarika niyaatayitakini nokemakotapi-intakimi pameentaperoyakarini Jesokirishito. Ikemakoeyakimini maawaeni atziripaeni, jeekayitatsirini tsikarikapaeni, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorensi, tema naaka eejatzi aapatziyariri Jesokirishito. ⁹ Riyotzi Tajorensi namanapiintziri ramitakoeyemini. Nokyaaryoowentziniri nantawaetziniri, eejatzi nokantani nokenkithatakotziri Itomi: nokamanteeyirini atziri tsika ikanta rowawijaakotantzi. ¹⁰ Eejatzi nokantziri Tajorensi: “Nokowaki, Pawa, pikowakayenarika, nareeteeyarini oroomajatzi”. ¹¹ Osheki nokenkithashireeyakimini noñeemi: nokowaki omatakagaeyemini oetarikapaeni rowaga Ishire Tajorensi, paapatziyaperotantyaariri Jesoshi. ¹² Eejatzi aririka añaawakagaeyaani aapatziyawakaaperoyakani, ari aweshiryaakaawakagaeyaani. ¹³ Nokowaki piyoteeyeroni, noyemijantzinkarite, osheki nokowapiintawitaka niyaatashiteeyeminimi, omaanta tee ikowakaana Tajorensi niyaatashitemi. Nokowawita namitakoeyeminimi, nokimitaakiro namitakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri janta paashinikipaeni nampitsi riyotaaperotakiri Tajorensi ¹⁴ Nokowaperotaki nokenkithatakaapiinteri kireshiyajatzi, riraga yotawitachari eejatzi paashinipaeni atziri; tema nokenkithatakaapiinteri maawaeni riroripaeni: riraga yotawitachari eejatzi riraga kaari yotatsi. Tema rotyaantakina Tajorensi nokenkithatakagaeyerini maawaeni. ¹⁵ Rootaki nokowaperotantakari nokenkithatakagaeyemini eerokapaeni jaga Oroomaki eejatzi.

Ikwaki Tajorensi rowawijaakoteri maawaeni atziri

¹⁶ Tee nopashiwenta nokamanteeyirini atziri tsika ikanta Jesokirishito ikaminthagaeyakaeni. Itajonkawenteri Tajorentsi maawaeni aapatziy-eeyaririni, rowawijaakoeyerini. Ritakari riyotaakiri jorriyopaeni, eejatzi iroñaaka riraga kaari jorriyotatsi. ¹⁷ Ñaakiro, aririka ameentaperotakyaari Jesoshi, iñaaperoyakaeni Tajorentsi akameethatzi. Tema paerani rojankinatakaakiri irira riraga Awakookoni: “Iñaaperoyeerini Tajorentsi ikameethatzi maawaeni ameentariri kameetha ijeekanteeyaari janta jenokinta”.

Ikijeri Tajorentsi maawaeni theenkantatsiri

¹⁸ Riraga Tajorentsi jeekatsiri jenokinta, riyotakagaeyakaeni ikijakiri maawaeni kaari aapatziyari, eejatzi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi, eejatzi riraga maawaeni kaari kowatsi raapatziyawo iroka kameethatatsiri.

¹⁹ Ikowakirikami riyoteeyenimi tsika ikantari Tajorentsi, aritaki riyoteeyakinimi. Tee opomeentsitzimotawitari, tema riyotagaeyaw-itakarini. ²⁰ Paerani okoñaataki maawaeni riwetsikaeyakirini, ayoteeyantakarini eenitatsi Tajorentsi, eejatzi eenitatsi itajorenka. Koñaataperotaki. Tekatsi ikanteeyaani theenkantatsiri ikanteeyeni: “Tee niyotakotziri Tajorentsi”. ²¹ Tema riyoteeyawitaririni, omaanta tee ipinkathateeyirini. Ikaaminthaapiinteeyawitaririni riraga Tajorentsi, omaanta tee ipaasonkiteeyirini riroripaeni. Tee ikenkithashiryagaeyani: ratsipetashitakawo ikenkithashiryashitakawo oetarikapaeni ikoyiri rirori; rootaki iroñaaka kaari añaantawo riyotantari. ²² Omawitya ikanteeyawitani: “Osheki niyotzi naaka”, omaanta tee riyotziri. ²³ Ikameethaperotaki Tajorentsi, ikantani ijeeki jenokinta. Omaanta tee ipinkathateeyirini atziripaeni, inta itajorentsitashiteeyakarini tsumeripaeni, oresti, maanki, maawaeni: eejatzi itajorentsitashiteeyakawoni riwetsikanewopaeni ikimitakaantakarini atziri eejatzi paashinipaeni oetarikapaeni.

Rowashironkagaeyirini Tajorentsi kaari aapatziyariri

²⁴ Osheki ikowaeyakini atziri ikenkithashiryaaapiinteeyakironi kaari kameethatatsi, iñaathatapiinteeyawoni tsinani; rootaki ikanantari Tajorentsi: “Ari ikantakaata, tee ikoyi ikemi, ranteroota”. ²⁵ Ari paerani riyoperoyawitaririni tsika ikanta Tajorentsi, omaanta ramatawiteeyaani apaniroeni. Ipinkathatashiteeyakawoni maawaeni riwetsikaeyirini Tajorentsi, itajorentsitashitari. Omaantakya riraga wetsikayirorini, tee ipinkathateeyirini irira. Omaanta aaka thame añaaperoyeerini rirori, akanteetateeyaani. Aritaki okantyaari. ²⁶ Rootaki ishinentantari Tajorentsi riraga kaari jorriyo ranteeyironi oetarika ikowaeyakirini. Tee okoyi tsinani aye oemi, omaanta okowaki antatenkatawakaeyani okaateeyini otsinaninkaeteki. ²⁷ Eejatzi ikimitzitaka riraga shirampari: tee ikoyi raye iina, omaanta ikowaki rantatenkatawakaeyani ishiramparinkaeteki. Oetarikapaeni ranteeyakirini, omaanta tee riyotzi ipashiwentakayaawo. Ari rowashironkaeyakirini Tajorentsi.

²⁸ Ari tee ikowaeyirini ipinkatheeyerini Tajorentsi eejatzi ikenkithashiryaaoktyaari rirori, rootaki ikanantakarini Tajorentsi: “Ikantyaata. Ikenkithashireeyaawoota kaari kameethatatsi, eejatzi eero ijeekimaeta kameetha”. ²⁹ Rantapiinteeyakironi kaari kameethatayitatsirini: ashi royiroyo tee ikameethateeyini, ishirontawo kaari rayi, oshirontari kaari ayi, iñaawenatzitakarini atziri rashitayitaririni, ikowaki rowashironkaayiterini paashinipaeni, ikowawitaka ikimitakotyaaari paashinipaeni rootaki ikijawakaan-teeyakarini, rowamaawakagaeyakani, ikijathatawakagaeyakani,

ramatawitantapiinteeyini, ikatsimatawakagaeyakani, ikantakotantashita makaawaanteri riroripaeni, ³⁰ itheeyakotawakagaeyakani, ikijeeyakirini Tajorentsi, rakawaanteteeyakirini paashinipaeni, ikantakaaperoeyani, ikantashiteeyawitani, “Naakapero”, ikowakowayitakini ranteeyeroni paashinipaeni kaari kameethatayitatsini, ipiyatheeyakarini ashiteeyaririni, ³¹ tee añeeyironi riyoteeyantarini, tee imonkaateeyironi oetarika ikanteeyawitarini, tee inintawakagaeyaani, tee riyotzi ipeyakoteniri paashinipaeni okaatzi rantziri, tema tee ineshironkatawakagaeyaani. ³² Riyoteeyawitawoni ikantziri Tajorentsi: “Maawaeni antapiinteeyirorini kaari kameethatatsi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanifatsini”, omaanta rothataashiteeyani ranteeyironi eejatzi inimotakiri paashinipaeni antzirori iroka kaari kameethatatsi.

2

Riraga joriyo eero rawijkotashiteeyaani omawitya rirotaki joriyo

¹ Naamaaka ijeeki joriyo kantatsiri: “Ñaa, okantateekirira ikemawaki-roota, tee ikameetheeyeni”. Omaanta nokamantemi: kyaaryoowa, aririka pikantakoteri paashinipaeni atziri: “Eeniro rantani”, eejatzi eerori eeniro pantani, pikimiteeyakarini riraga pikantakotawitakarira. ² Ayoteeyakini okameethatzi rowashironkagaeyirini Tajorentsi riraga antzirori kaari kameethatatsi. Tema riyotakotziri maawaeni atziri okaatzi rantziri. ³ Omaanta eerori, pikantzi: “Eeniro rantanipaeni irinta”, eejatzi pikimiteeyakarini, pantapiinteeyakironi eerori kaari kameethatatsi. ¿Piitashitama eerori eero rowashironkaeyimini Tajorentsi? Tema riyoperotakiro okaatzi rantziri maawaeni atziri. ⁴ Pamine, osheki ineshironkateeyakimini, ikaminthaaperoeyakimini, tee intsipaete roonimi: ojamani royaakoeyawitakimini pikenkithashireeyaneeyanimi pookaeyeronimi kaari kameethatatsi panteeyirini. Omaanta, tee pookaeyironi. ⁵ Tee pikenkithashirirowo ikantziri Tajorentsi, tee pikoyi pikenkithashireeyaani. Eekiro piyaatatzi pantapiinteeyironi kaari kameethatatsi, rootaki rowashironkawenantemiri rirori. Kyaaryo, iinja ikijaperoeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Omaanta ayoteeyanakini ikameethaperotzi rirori, eero ikijashitari atziri, riyoperotakiri maawaeni, tsikarika ikanteeyani.

⁶ Rowashironkaeyerini maawaeni kaari kameethatatsi, omaanta ijeekakagaeyerini kameetha janta jenokinta maawaeni kameethateeyatsirini. ⁷ Aririka akowaperote añagaeyerini Tajorentsi eejatzi akowaperote akameethaperotanaki, eejatzi akowaperote akanteetatyeeyaani ajeeki jenokinta, thame akyaryoowenteeyeroni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi ijeekakagaeyeeni jenokinta, akanteetatyeeyaani ajeekimotapaeri. ⁸ Omaanta riraga kaari kameethatatsi, kaari kowatsi riyotero ikowakaawitariri Tajorentsi inta ikowashiteeyani rantapiintero kaari kameethatatsi, tema ikijaperoeyerini rirori, rowashironkaaperoeyerini. ⁹ Imonkaatawakagaeyaani joriyo eejatzi kaari joriyyotatsi: aririka ikantyaani rantero kaari kameethatatsi, ari rashironkagaeyaani, rowashironkaeyerini Tajorentsi. ¹⁰ Omaanta maawaeni antapiintzirori kameethatatsiri ifñaapaeri Tajorentsi jenokinta, iñaaperotawaeri rirori, ijeekakagaeyerini kameetha: joriyyopaeni, kaari joriyyotatsi, maawaeni. Amonkaatawakagaeyakyaani. ¹¹ Riraga Tajorentsi tee rinashitakagaeyarini paashinijatzipaeni atziri: riyotzi akimitawakagaeyakani maawaeni.

¹² Riraga paashinijatzitatsiri atziri tee iñiuro rojankinarini Moeseeshi, omaanta eeniro rantayitzirini, eejatzi riyate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta eero ikantziri Tajorentsi: “¿Itaka kaari paapatziyantawo rojankinatzirini Moeseeshi?” Omaanta riraga joriyopaeni iyotawitawori rojankinarini, eeniro rantayitzirini, eejatzi riyate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini; ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi, ikanteri: “Tee paapatziyaperotawoni iroka rojankinatzirini Moeseeshi”. ¹³ Eero iñaaperotashitari Tajorentsi ikameethatzi riraga kemashiteeyawitaworini iñaani, intakya iñaaperotaperoeyini ikameethatzi riraga aapatziyaperotawori iñaani: tema rootaki ikowakaakiriri. ¹⁴ Pamineri riraga paashinijatzitatsiri atziri, tsika ikanteeyani. Tee iñaawitawo Iwaperite Tajorentsi, omaanta apanipaeni eeniro rantayitakironi okantayitzirini. Ñaakiro, riyotashitayitani ijeeki kameetha. ¹⁵ Aririka ijeeki kameetha, ayoteeyakini riyotawitawo rirori okantziri Iwaperite Tajorentsi. Eeniro ikenkithashiryaakari Tajorentsi rajankaneki: riyoteeyakini okameethatzirika ranteeyirini, rooma teerika. ¹⁶ Iinja ikanteri Tajorentsi riraga Jesokirishito: “Eeroka yotzirori tsikarika okantari ranteeyakirini atziripaeni, pithotyaaakiro maawaeni ikenkithashireeyirini. Iroñaaka eeroka kantakoterini tsikarika riyateeyeni. Eeroka kantatsini aririka añaaperoteri ikameethatzi, aririka owashironkayeri”. Rootaki nokamanteeyiririni naari, ikenkithashireeyantyaarini, rowawijaakoeyanteeyaarini.

Riraga joriyo eejatzi kaminagaantsi Tajorentsi

¹⁷ Omaanta, eerokarika joriyo, kyaaryoowa. Pikantzikari: “Niyotziro naaka rojankinarini Moeseeshi. Nosheninkataperotakari naaka Tajorentsi”. Pikantakaaperotakarira. ¹⁸ Piyoteeyironi ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. Paerani piyotawitakawoni Iwaperite Tajorentsi, rootaki piyoteeyantawitakaworini kameethatayitatsirini. ¹⁹ Iroñaaka piitashiteeyawitani pimatero piyotakagaeyerini maawaeni kaari yoteeyatsini okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi. Kimiwitaka poorentakoeyerinimi maawaeni jeekaeyatsirini tsiteniriki, ²⁰ piyotakagaeyerinimi maawaeni kaari yoteeyatsini, okimiwitaka piyotagaeyerinimi eentsipaeni. Kyaaryo piyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorentsi, tema kameetha riyotaawitakimi, tee amatawitantzi. ²¹ Pamine, piyotagaeyerinimi paashinipaeni, omaanta, ¿itaka kaari pitantawo piyoteeya eerori? Tema okameethatawita piyotaawakagaeyanimi eerori. Eeniro pikanteeyawitakaririni paashinipaeni: “Eero pikoshitzi”. Roojatzi pantzitanakawo eerori pikoshitzi. ²² Pikanteeyawitarini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Roojatzi pantzitanakawo eerori, eeniro piñaathatzimotawo piina paashini tsinani. Pikanteeyawitarini: “Eero piitziro piwetsikani: Rootaki Tajorentsi”. Kaarimachee”. Aririka poonari iitajorentsitashitari, ¿itaka pikoshitantawori ashi owaagawo ikemijantapiinteetzinta? ²³ Pikantakaaperoeyakani, pikanteeyawitani: “Niyotziro naaka iñaani Tajorentsi”. Omaanta teerika pimonkaatayitzironi okantayitzirini, tema pitheenkakiri Tajorentsi. ²⁴ Eenitatsi iroka rojankinateetziniriri paejatziiteni: “Eeniro rantayitakirini ajoriiyotzinkarite kaari kameethatatsi, rootaki ikantzimateeyantakaririni Tajorentsi riraga kaari joriyyotatsi, ikanteeyini: ‘Tee ikameethatzi Tajorentsi, eero aapatziyari’ ”.

Tee rinashitayitarini Tajorentsi joriyopaeni

25 Pamine, aririka pikemijantaperotero ifaani Tajorentsi, tee patsipetashitawo pijoriyotzi, tema piyotakiri rirori. Omaanta teerika pikemijantaperotziro, patsipetashitakawo pijoriyotashitawita. 26 Aririka rantapiintero kameethatatsiri kaari joriyotatsi, tema ifaaperoteri Tajorentsi rirori ikameethatzi. Ikimitakaanteeyari joriyo, aapatziyariri Tajorentsi rirori. 27 Eerokarika joriyo, piyotawitaworika rojankinarini Moeseeshi; omaanta teerika pikemijantaperotziro, ¿okameethatzima? Teewee, tee okameethatzi. Pamineri riraga kaari joriyotatsi: tee ifaaneentziro Iwaperite Tajorentsi, omaanta aririka ijeeki kameetha, rantakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema okameethaperotzi iroka. Eejatzi tema roñaagakiri paashinipaeni tee pikameethatzi eerokapaeni. 28 Kaari joriyopero riraga kaari aapatziyarini Tajorentsi. Eejatzi tee okameethatzi itotonawitakyaarika ishiramparitantari, teerika raapatziyariri rirori. Ratsipetashitakawo itotonatziro. 29 Omaanta riraga joriyoperotatsiri rirotaki riraga kenkithashiryaapiintziriri Tajorentsi rajankaneki rootaki okithaatakaantariri Ishire Tajorentsi. Tee ro ifaaperotantariri itotonatzirowa ishiramparitantari, omaantakya ifaaperotantariri raapatziyakari. Eerorika ifaaperotziri atziri, omaantakya riraga Tajorentsi rirotaki ifaaperoterini.

3

1 Naamaashitaka pikantzi: “¿Natsipetashitama nojoriyotaki? ¿Natsipetashitama nototonatziro noshiramparitantari?” 2 Tee patsipetawitawo pijoriyotzi. Tema irira joriyo riyotaakiri Tajorentsi ifaani. 3 Kyaaryo, tee raapatziyeeyarini maawaeni, eenitatsi amatawiterinimi Tajorentsi. ¿Arima ramatawitakiri Tajorentsi riraga aapatziyariri? 4 Eero ramatawitziri. Omawitya ramatawitanteeyeeni maawaeni atziri, omaanta Tajorentsi tekatsi ikantya ramatawiteeyeeni rirori. Tema paerani rojankinatziro Iraviiri, ikantzi: “Kyaaryooperotaki, Tajorentsi, piñaani: tee pitheeyaa. Tekatsi ikantya atziri ipiyatheeyemini”. 5 Naamaashita eeniro ijeeki kantashitachari: “Aririka nantero kaari kameethatatsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani paashinipaeni ikameethaperotaki Tajorentsi, tee ikimitana naari. Roojatzi aririka ipinkatheeyerini, ¿iitaka iroñaaka ikijawentanawori Tajorentsi kaari kameethatatsi nantayitzirini? Tema rootaki ipinkathatantyaariri paashinipaeni”. (Iroñaaka nokenkithatziro kimitariri kaari aapatziyariri Tajorentsi.) 6 Tee okameethatzi iroka raamaayiwitakarini. ¿Arima ramatawitakae Tajorentsi? Eero. Ikantzi rotyaanteri antapiintzirori kaari kameethatatsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi rantziromi iroka, eeromi imatziromi ikantakoneentawomi paashinipaeni atziri. 7 Ñaakiro, ¿okameethatzima notheeya niyotakaantyaariri atziri tee itheeya Tajorentsi, roojatzi ipinkathatantyaariri? Teewee. Aririkami okameethatemi notheeya, eeromi ikijawentanawomi Tajorentsi notheeya. Omaanta, tee okameethatzi iroka ikantziri. 8 ¿Okameethatzima antapiintero kaari kameethatatsi ikimoshiryaantyaari Tajorentsi? Teewee, eero antziro. Okameethatzi rotyaante aaka Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini kantashitayitaworini iroka, ñaa, okantateeri iinja ifaashitateeyaawoota. Omaanta eeniro kantakotashitakinari: “Riyotaakiri Paaworo paashini atziri rantero kaari kameethatatsi”. Itheeyashita rirori.

Aakapaeni maawaeni anteeyakironi kaari kameethatatsi

9 Pamine, aakapaeni joriyo. ¿Okameethatzima akante: “Tee ikameethateeyeni paashinipaeni atziri, omaantakya aaka kameethateentsiri?” Tee okameethatzi akantero iroka. Tema amonkaatawakagaeyakani, eenitatsi

antanipaeni maawaeni: aaripaeni, eejatzi riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¹⁰ Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorensi: “Tee ijeeki kameethaneentatsini apaani. ¹¹ Tekatsi kowatsini riyoteri Tajorensi, eejatzi tekatsi kowatsini riyotero ikowakaawitariri. ¹² Ipiyathateeyakarini Tajorensi maawaeni, ranteeyironi maawaeni kaari kameethatatsi. Tekatsi antzironi kameethatatsiri, tekatsipero. ¹³ Tee okameethatzi iñaawaetashitayitarini. Osheki otheeyakaari ineni. Osheki ikijathateeyirini paashinipaeni, ikimi-witakari maanki koweenkatatsiri atsikantaniri. ¹⁴ Osheki ikatsimatakiri paashinipaeni, ikijathatapiinteeyakirini. ¹⁵ Eejatzi rametakawo rowamaayitashitakarini atziri. ¹⁶ Tsikarika riyaatayitakini, rowashironkaayitakirini paashinipaeni. ¹⁷ Tee riyotziro ikamintahaante, ineshironkatante, ijeekantyaari kameetha. ¹⁸ Tee ipinkathateeyirini Tajorensi”. Rootaki rojankinatakaniriri Tajorensi maawaeni atziri paeraniperoroña.

¹⁹ Ayoteeyakini iroñaaka rashironkaaperotya maawaeni yoteeyawitaworini rojankinarini Moeseeshi. Riyoteeyawitakawoni oetaka ikowakaakiriri Tajorensi, tekatsi kanteeyatsini: “Tee niyotzi”. Tema rowashironkagaeyerini maawaeni atziri antzironi kaari kameethatatsi. ²⁰ Tekatsi ikante atziri: “Nanteeyakironi maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi, iroñaaka iñaaperotena Tajorensi nokameethatzi”. Teewee, tee imatziro. Tema rootaki Rojankinarini Moeseeshi iyotagaeyakaerorini eeniro antani.

Rowawijaakoeyakirini Tajorensi maawaeni aapatziyariri Jesokirishito

²¹ Iroñaaka nokamantemi: riyotagaeyakaeni Tajorensi tsika ikantya iñaaperotanteeri akameethatzi. Riraga Moeseeshini eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi rojankinatzitakaero ipoke Itomi Tajorensi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee ro ikamanteeri amonkaatero Rojankinarini Moeseeshi, ²² omaanta ikamanteeyakaeni aririka aapatziyakaari Jesokirishito, iñaaperoyakaeni Tajorensi akameethatzi. Aritaki amonkaatawakagaeyakani, aakateeyakini joriyyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri: ²³ tema eeniro anteeyakironi kaari kameethatatsi, maawaeni. Tee anteeyironi kameethatayitatsirini ikowakagaeyakaerini Tajorensi. ²⁴ Ikamawentakae Jesokirishito rootaki aririka aapatziyeyakarini irira, rowawijaakoeyakaeni Tajorensi, iñaaperoyakaeni akameethatzi. Tema ineshironkateeyakaeni: tee ikenkithashireeeyeaawoni eejatzi kaari kameethatatsi anteeyakirini. ²⁵⁻²⁶ Rotyaantakiri Itomi, ikamawentakae, apaatawenteeyakaeni riraa. Iroñaaka, aririka aapatziyakaari, monkaataka, eero ikenkithashiryagaawo eejatzi anteeyakirini. Eejatzi paerani, tekiraatani ipokini jaka kipatsiki Jesoshi, tee rowashironkagaeyirini Tajorensi riraga aapatziyariri. Riyotzitani iinja ikamawenteeyerini riraga Itomi. Rootaki ayoteeyantakarini ikameethaperotaki Tajorensi eejatzi iñaaperoyakirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi ikameethatzi.

Tekatsi akantya aari akantakaaperotya, eero amatziro owawijaakoteeya apaniroeni

²⁷ Iroñaaka tekatsi akantya akantakaaperotya. ¿Iitarikya? Tema tekatsi akantya owawijaakoteeya apaniroeni. ¿Iitaka kaari amatantawo? Tema apatziro Tajorensi rowameethatee aakapaeni riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁸ Ñaakiro, aririka aapatziyaari Jesoshi, rowameethatakae Tajorensi.

Tee ikanteeyeeni: “Pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi pawijakoeyanteeyaarini”.²⁹ ¿Apaniroenima rowawijaakoeyirini Tajorentsi joriyo? Teewee, tema eejatzi rowawijaakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri.³⁰ Apintzi Tajorentsi, ikaminthagaeyakaeni maawaeni. Riyotaki amonkaatawakagaeyakani. Aririka raapatziyaari joriyo, riraga Jesoshi rowawijaakoteri. Aririka raapatziyaari irira paashinijatzitatsiri atziri, rowawijaakoteri eejatzi. Roojatzi iñaakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi maawaeni.³¹ Aririka aapatziyakaari Jesoshi, ¿okameethatzima ookaero Iwaperite Tajorentsi? Teewee, ero ookaero. Aririka aapatziyakaari, rootaki anantyaawori okamanteeyakaerini.

4

Roshiyakaavenantzi Awaraamani

¹ Piyoteeyakini tsika ikantani achariniiteniperoni Awaraama. Iroñaaka nokamantemi: ² tee rowawijaakotaa apaniroeni. Rowawijaakotyaami apaniroeni, imateromi ikantakaaperotyaami, ikantemi: “Osheki nokameethatzi, nawijakotantaari”. Omaanta tema riyotaki Tajorentsi tee ikameethatzi Awaraamani.³ ¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Raapatziyakaerini Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantaririni ikameethatzi”.⁴ Noshiyakaawentemiri: eenirorika thamaetenirini iwaatorote, tema okameethatzi ipinateri. ¿Okameethatzima ikanteri: “Irika, korikika, nopashitzimirira”? Tee okameethatzi: tema ipomeentsitakanari ithamaetziniri.⁵ Omaanta riraga Tajorentsi, rinashita: eerorika antayitzironi kameethatayitatsirini, omaanta ameentyaaririka Tajorentsi, aritaki rowameethateeyakaeni, iñaakae akameethatzi. Ero apomeentsiwentari apinateri.⁶ Ñaakiro, tekatsi antaperote rowameethatanteeri Tajorentsi, omaanta riweshiryaakagaeyeeni, aririka aapatziyaari ari iñaaperotakae akameethatzi. Tema rootaki ikantakirini Iraviiri:

⁷ “Ikimoshireeyakini maawaeni atziri riraga ikamintheeri Awinkatharite. Ero ikenkithashiryaaneero eejatzi kaari kameethatatsi rantayitzirini.⁸ Kyaaryo, ikimoshiryaaperotanaki, riyotaki ero ikijawentziri riraga Awinkatharite rantayitzirini”.

⁹ ¿Ninka ikenkithatakotziri Iraviirini? ¿Apaniroenima ajorriyotzinkarite? Tema ikenkithatakotziri eejatzi maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. Tema ayoteeyakini raapatziyakari Awaraamani, rootaki iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi.¹⁰ Omaanta ¿tsika okaatzika iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi? Tema tekirani ijorriyotzini, tekirani itotonatzironi ishiramparitantari.¹¹ Ñaakiro, tekirani itotonatzironi rameentarini Tajorentsi, rowameethatantariri. Roojatzikya itotonatzironi, riyoteeyantakarini atziripaeni ritakawo rameentakari Tajorentsi rootaki iñaaperotakiri irira ikameethatzi. Iroñaaka ayoteeyakini aritaki ikimiteeyaarini rirori paashinijatzitatsiri atziri: ero iitashita itotonatero iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi, omaantakya rameentzitarini irira. Tema riraga Awaraamani rirotaaki itaperotakawori rameentakari rirori.¹² Eejatzi ikimiteeyaarini maawaeni atzirizinkarite aari, aririka rameentyaari Tajorentsi. Ero iitashita aririka itotonatero, ari rawijakotee, omaanta okameethatzi rameentyaari rawijakotanteeyaari. Ikimityaari achariniiteni Awaraama, tekira itotonatzironi ishiramparitantari paerani rirori.

Eenitatsi iroka ikashiyakaakaririni Tajorentsi Awaraamani

¹³ Ari rameentashitakari Awaraamani Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri rirori ikameethatzi, roojatzi ikantakiri: “Nokowakaakimi iinja paawakiro okaatzi nokashiyakaakiriri maawaeni jeekatsiri kipatsiki”. ¿Itaka ikanantaririni iroka? ¿Imonkaatayitakironima rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tekirani ojeekini. Ro ikanantakarini, rameentakarini.

¹⁴ Apatzirorikami iñaaperoterimi Tajorentsi riraga kowawitachari imonkaateromi rojankinarini Moeseeshi, tema ramatawitakirimi Awaraamani okaatzira ikantakiriri. Eero okameethataneemi rameentawitakarira. ¹⁵ Rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari monkaaperotzirori rojankinarini Moeseeshi, ikijiri. Omaanta eerorikami otzimimi rojankinarini Moeseeshi, tekatsimi okantya ikijawenterimi Tajorentsi.

¹⁶ Aririka ameentyaari Tajorentsi, tema imonkaatakiro ikantakaeri. Kyaaryo, ineshironkaeyakirini maawaeni kimiteeyaririni Awaraamani. Tee apaniroeni ineshironkaeyerini joriyi, omaanta ineshironkaeyakirini maawaeni aapatziyariri. Tema rirotaki Awaraamani itakawori raapatziyari; aririka aapatziyari aari, akimiteeyarini irira.

¹⁷ Tema ikantakirini paerani Tajorentsi: “Eerokataki itaperotakaworini, impaetzikya ikimiteeyemini osheki paashinijatzitsiri atziri”. Rirotaki Tajorentsi kijokiro rowakiri Awaraamani tema rameentakari. Eejatzi rowaŋagaeri kamayitawiteencharini, tema rirojatzi tzimakagaeyirorini maawaeni aŋeeyakirini.

¹⁸⁻²⁰ Riyotakotaka Awaraamani antyashiparitaki, rootzimateentsi ikame. Aamaashitya okaataki rojarentsite 100. Eejatzi riyotakiro iina antyashipawotaki, eejatzi tee iyotzi otzimeri eentsite. Tekatsi reentsite omaanta ikashiyakaakari Tajorentsi: “Aritaki roshekitaki picharineetaperoeyaarini”. Omaanta tee itheenkiri Tajorentsi, riraga Awaraama ikenkithashiryaaikiro ikantakiriri, riyoperotaki kyaaryo ikantakiriri, imonkaatero maawaeni. Tekirani ijeekini ichariniitenipaeni, raapatziyakari Tajorentsi eejatzi riweshiryaaawentakari, ikantzi: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. ²¹ Riyoperotzini eenitatsi itajorenka, tekatsi pomeentsitzimotyaaarini; riyoperotzini rantero maawaeni ikantakiriri.

²² Rootaki ikanantakarini Tajorentsi: “Rameentakina Awaraama, rootaki noñaaperotantariri ikameethatzi”.

²³⁻²⁴ Rootaki ikantakiririni Awaraamani, eejatzi iroñaaka ikanteeyakaerini aari; ayoteeyakini aririka ameentyaari Tajorentsi, iñaaperoeyakaeni akameethatzi, ikimitakaanteeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi. Tema rirotaki piriinteerini Awinkatharite Jesoshi. ²⁵ Eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesoshi. Roojatzi ipiriintanaa eejatzi, rootaki ayoteeyantakarini maawaeni iñaaperoeyakaeni akameethatzi maawaeni aapatziyariri rirori, okimitaka tee antapiintziro kaari kameethatatsi.

5

Iñaaperoeyakaeni Tajorentsi akameethatzi, ayoteeyantakarini ajeeke jenokinta

¹ Ari ikamawenteeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito, rowawi-jaakoeyantakaerini. Iroñaaka ameenteeyakawoni maawaeni ikantakaeri Tajorentsi, rootaki iñaaperoeyantakaerini akameethatzi, okimitaka tee antziro kaari kameethatatsi; rootaki iroñaaka raakameethatanteeyakaerini maawaeni. ² Kyaaryo aapatziyakari Jesoshi, rootaki ineshironkatantakaeri Tajorentsi, ikantatyaani. Osheki aweshiryaaawentakari, ayoteeyakini

añeeyeerini janta ipinkatharitaperotzinta. ³ Eejatzi, aririka akemaatsityaawo oetarikapaeni, kameetha aweshiryaawentyaari Tajorentsi. Ayoteeyakini aririka akemaatsityaawo, iyotaakaero eshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁴⁻⁵ Eejatzi aririka eshiwentakiro, ramitakotakae Tajorentsi akyaaryoowentakiro antawaetziniri rirori. Aririka akyaaryoowentakini oetarikapaeni, ayotanaki ameentakawo ikantakaeri, eejatzi ayotanaki tee ramatawiteeyeni. Tekatsi ikantee ramatawiteeyeni, tema rotyaantakaero Ishire okithaataakaake, rootaki iroñaaka inintaperoyantakarini kameetha. Aweshiryaawentakari.

⁶ Ñaakiro, paerani ashironkaaperoeyakani, tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka apaniroeni. Roojatzi omonkaantakarini kitejiri ikowakiri Tajorentsi, ipokaki Jesoshi. Tee apinkathatawitarini, omaanta ikamawenteeyakaeni. ⁷ Ari tekatsi añaaipiinte paashini atziri kowatsini ikamawenteri paashinipaeni kameethatatsiri, rowawijaakotantyaari. Omaanta eenitatsirika kameethaperotatsiri atziri, aamaashitya eenirorika apanipaeni kamawentziriri rirori. ⁸ Omaantakya aaka tee akameethateeyini, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Itomi riraga Jesokirishito ikamawenteeyakaeni. Tema rootaki ayoteeyantakarini ineshironkaperoyakaeni, inintaperoyakaeni. ⁹ Apaatawentakae riraa, ikamawenteeyakaeni. Tema ameentakari rootaki iroñaaka inaaaperotantakaeri Tajorentsi akameethatzi, okimitzimotawitakarini tee antziro kaari kameethatatsi. Iinja, ikijeri Tajorentsi maawaeni antapiintziriri kaari kameethatatsi, inta aaka, aritaki rowawijaakoeyakaeni. ¹⁰ Paerani akijawitarini Tajorentsi, omaanta ikamawenteeyakaeni Itomi, iroñaaka apinkathatakiri rirori; eejatzi irira, inaaaperotakae akameethatzi. Iroñaaka eero rapiitero ikamae eejatzi Jesoshi, inta ikantyaani rañaaperotee, imatantawori itajonkawentapiinteeyakaeni iroñaaka. ¹¹ Kaari apatziro iroka, inta eejatzi ayoteeyakini aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki inaaaperoyantakarini Tajorentsi akameethatzi. Tema rootaki aweshiryaawenantariri iroñaaka.

Rantakiri Araani akamantyaari omaanta rantakiri Jesokirishito añaaantyaari

¹² Paerani ritakaantakawo kaari kameethatatsi apaani atziri, riraga Araani; rootaki ikamantakarini rimpaetzi. Eejatzi akimiteeyakarini aaka eejatzi riraga maawaeni paashinipaeni atziri; anteeyakironi kaari kameethatatsi, ashi owaeyanakironi. Rootaki iroñaaka akamaniteeyantarini aari maawaeni: ashi oyiro akamaeyini maawaeni. ¹³ Paerani tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi, rantapiinteeyakironi atziri kaari kameethatatsi. Omaanta tekira riyotaperoyironi kameetha oetaka ikowakagaeyakiririni Tajorentsi: ñaakiro, tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi. ¹⁴ Omaanta eekiro riyataanakitzi ikamaeyanakini maawaeni atziri, ritakaantanakawo owakira tziimajaantaneentsiri, riraga Araani, roojatzi ijeekantapaaka Moeseeshini. Omawitya tekiraata otzimi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, tema riraga anteeyakirorini kaari kameethatatsi ikamaeyakini, omawitya rantakiro inashitapaeni kaari kameethatatsi. Tema owamagaeyakirini okaatzi ranteeyakirini. Riraga Araani roshiyawitakarini riraga pokapaentatsiri rimpaetzi, ¹⁵ omaanta rinashitaka rirori eejatzi. Eeni ro rantakiri Araani akamaeyantakarini aakapaeni. Omaanta ikaminthaaperoeyakaeni Tajorentsi, tee ikoyi ikijawentaperoteero antayitzirini, rootaki rotyaantakarini pokapaentatsiri: riraga Jesokirishito. ¹⁶⁻¹⁷ Iroka rantakiri Araani owamagaeyakirini osheki atziri, omaanta iroka rantakiri Jesokirishito

owañagaeyakirini osheki atziri. Tema ikamawentakae maawaeni aaka, rootaki iroñaaka ineshironkataperoeyirini Tajorentsi rirori, tee ikenkithashiryaakoteero anteeyakirini, omaanta iñaaperoteeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito akameethatzi. Rowañagaeyakaeni maawaeni, akanteetateyeyaani ajeekae jenokinta.

¹⁸ Rantakiro kaari kameethatatsi apaani shirampari: riraga Araani, rootaki maawaeni aakapaeni aateeyantyarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta eeniro rantakiri paashini shirampari, riraga Jesokirishito. Rootaki imatantawori Tajorentsi iñaaperotakae akameethatzi, ajeekaeayanteeyarini jenokinta, akanteetateyeyaani. ¹⁹ Tee ikemijantaperotziri Araani Tajorentsi okaatzi ikantawitakariri, rootaki kaari akameethateeyantani. Ikemijantaperotakiri Jesokirishito Iriri, rootaki imatanteeyakaerini iñaaperoyakaeni akameethatzi. ²⁰ Rojankinatakaakiri paerani Tajorentsi Moeseeshi ayoteeyantakarini tee okameethatzi iroka anteeyakirini. Tee akameethaneentzi eechonkiini, omaanta osheki ineshironkaeyakaeni Tajorentsi. ²¹ Ari tee akameethateeyini, rootaki akamaeyantakarini, omaanta aapatziyeeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ineshironkatanteeyakaerini Tajorentsi. Tee ikijawenteero anteeyakirini, omaanta iñaaperoyakaeni akameethatzi rootaki akanteetateyeyaani ajeekimotantapaeyaariri iinja janta jenokinta.

6

Aririka akaawoshitakoeyaarini Tajorentsi kimateeyakani atsi-pateeyakarini Jesoshi akamaeyakini eejatzi apiriinteeyanaani

¹ Ayoteeyakini ikamawentakae Jesokirishito rookakowentakae eero omperatantane eejatzi kaari kameethatatsi. ¿Oetaka anteeyerini iroñaaka? ¿Antapiinteeyeeronima kaari kameethatatsi ineshironkantapiinteeyeerini Tajorentsi? ² Eero. Eero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi. Okimiwitaka akamaki, eero amatantawo antapiinteero kaari kameethatatsi eejatzi. ¿Iitaka, ikanantari apaani kaminkari nantapiinteroota? Eero imatziro. ³ Aapatziyantakariri Jesokirishito eejatzi akaawoshitawenteeyakarini, kimitaka akaateeyakirini akamaeyakini. ¿Tema piyotziro? ⁴ Eejatzi okimitaka akaateeyakirini akitateeyakani, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani. Iroñaaka ajeekaeayaneeni kameetha, akimateeyakarini Jesokirishito: ikamaki, ikitateetakiri roojatzi itajonkaperoteeri Ashitariri ipiriinantaariri eejatzi.

⁵ Iroñaaka akimateeyakarini Jesoshi. Okimitaka akaateeyakirini akamaeyakini, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani: añeeyaneeni, omaanta inashiteeyanaani maawaeni aakapaeni. ⁶ Paerani osheki akowapiinteeyini antapiinteeyironi kaari kameethatatsi, omaanta okimitaka atsipatakari Jesokirishito akentakoeyakani koroshiki, akamaeyakini: ¿iitakama akowanteeyari eejatzi apiiteero kaari kameethatatsi? Paerani okimitaka aakateeyakini ratziripeeni iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintakaero kaari kameethatatsi; omaanta iroñaaka okimiwitaka akamaki, tekatsi ikantya romperatee eejatzi. ⁷ Ñaakiro, aririka ikame atziri, tekatsi omperateeyaarini. Iroñaaka aaka, eero antero kaari kameethatatsi. ⁸ Aririka akaateeyakirini Jesokirishito akamaeyakini, ayoteeyini akaateeyarini eejatzi ajeekimoteri janta ijeekinta rirori. ⁹ Ayoteeyakini ikamaki, eejatzi ipiriintanaa. Eero rapiiteero ikamae eejatzi: tekatsi ikanteeya ikamae eejatzi. ¹⁰ Ikamantakarini Jesoshi, ikamawentakiro kaari kameethatatsi anteeyakirini. Monkaataka:

eero ikamae eejatzi. Iroñaaka añaanee: kijokiro rowaeri iroñaaka Tajorentsi, ikanteetatyeeyaani. ¹¹ Eejatzi eeroripaeni, pikimiteeyakani pikamaperoeyakini, eero panantaawo kaari kameethatatsi; omaanta rañaakagaeyemini eejatzi Awinkatharite Jesokirishito tema ijeekanaki pajankaneki, rootaki, piyoteyantaaririni piweshiryaakayaari Tajorentsi.

¹² Tema okimiwitaka pikamaki: eero iroñaaka pantapiinteero kaari kameethatatsi, eero pikenkithashiri roojatzi eero pantziro okowashitari piwatha. ¹³ Ari okimiwitaka pikamaki, eero pathaagakotaawo iroñaaka piwatha antakaapiinteemiro kaari kameethatatsi. Eejatzi okimiwitaka rowañaagaemi Tajorentsi, rootaki pishinetanyaariri rantakaayitemironi kameethatayitatsirini. ¹⁴ Eero iroñaaka panteero kaari kameethatatsi. Tekatsi okantya omperatemini pantero oetarikapaeni, tema ikamintha-gaeyakimini Tajorentsi, ineshironkateeyakimini.

Noshiyakaawentemiri apaani omperataarewo

¹⁵ ¿Itaka anteri iroñaaka? Ayoteeyakini tekatsi omperateeyeeni eejatzi ayoteeyakini ineshironkatapiinteeyakaeni Tajorentsi. ¿Okameethatzima an-tashitapiintyaawo kaari kameethatatsi ineshironkatantapiinteeyakaerini? Teewee, tee okameethatzi. ¹⁶ ¿Ninkama pipinkathataperoteri? Aririka pipinkathateri iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintemiro kaari kameethatatsi, omaanta rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka pipinkathateri Tajorentsi, eejatzi pikemijantaperoteri, rantakaapiintemiro kameethatayitatsirini, rootaki piyaatanteeyari jenokinta Tajorentsiki. ¹⁷⁻¹⁸ Kyaaryo paerani pipinkathatawitarini iwinkatharite kamaari, omaanta iroñaaka pipinkathateeri Tajorentsi. Pikemijantaperoteero maawaeni riyotagaeyeemirini irira, rootaki nopaasonkintantarini. Pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, omaanta oeyowakimi Ishire Tajorentsi, iroñaaka pantapiinteero kameethatayitatsirini.

¹⁹ Nokamantemiro okimitawo iñaawaetzi atziripaeni, riraga theenkatsiri pikameeyantyaaworini. Okimitaka paerani pipinkathawitarini iwinkatharite kamaari eejatzi eekiro piyaatatye panantaworini kaari kameethatatsi, okameethatzi iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi eejatzi eekiro piyaatatye panteeyantyaaworini kameethatayitatsirini, pikameethaperoeyantyaarini. ²⁰ Paerani, pikemijantaperoeyawitarini iwinkatharite kamaari pantawitakawo oetarikapaeni, tee pipinkathateeyirini Tajorentsi. ²¹ Omaanta osheki iroñaaka pipashiwentakagaawo panteeyawitarini: ¿itaka ipinatemirimi kamaari? Panteeyawitanarini, rootaki piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²² Iroñaaka tekatsi ikantya iwinkatharite kamaari romperateeyeemini eejatzi: tema iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi, panteeniri okaatzi ikowakayemiri. Rowameethashireeyemini rirori, ijeekakagaeyemini jenokinta pikanteetapaatyeeyaani. ²³ Pantapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, piyaateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ikaminthaantashitakimiri Tajorentsi, ijeekakagaeyashitemini jenokinta, pikanteetapaatyeeyaani. Tema ikaminthaashiiyeeni ikowashita.

7

Aririka aapatziyaari Jesoshi tee omperateeyeeni rojankinarini Moeseeshi

¹ Noyemijantzinkarite, eerokateeyakini nojorriyotzinkarite, nokenkithatakagaeyemini. Tema piyotzi aririka ikame asheninka, tekatsi ikanteeya raapatziyeeyaawo ikantawitakaririni kaminagaantsi.

² Noshiyakaawentemiro iroka. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aririka aye tsinani oemi, kijokiro owanakiri, roojatzi ikamantakya. Tee okameethatzi ookashityaari”. Omaanta aririka ikamaki, ojeekashitanaa, omatero roori antero oetarika okoyiri. ³ Omaanta eenirorika oemi, tee okameethatzi oñaathatzimotyari paashini shirampari. Aririka ikamaki oemi, ari okameethatzi agae paashini oemi, iroñaakakya tee oñaathatzimotari itaworini oemi. Tekatsi thañeeyaawoni ayeeta paashini. ⁴ Eejatzi, noyemijantzinkarite, ikamaki Jesokirishito: eejatzi okimiwitaka pikaateeyakirini, pikamaeyakini. Iroñaaka eero omperateemi rojankinarini Moeseeshi, tema okimiwitaka kamakimi. Omaanta rañaakagaeyeemini eejatzi Tajorentsi panteeyantyaaworini maawaeni ikowakagaeyakimirini. Okimiwitaka aakiri paashini oemi, riraga Jesokirishito. ⁵ Paerani aapatziyawitarini iwinkatharite kamaaripaeni. Akowapiintawitawoni antapiintero kaari kameethatayitatsini, rowaga ithañaaipithatawitakaeri Tajorentsi. Aritaki akanteeyarini, antapiinteyironi okaatzi okowakiri awatha, rootaki aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁶ Omaanta iroñaaka okimitaka akamaeyakini. Eero akenkithashiryagaeyaawoni ikanteeyirini joriyyopaeni, rameteeyarini rirori. Iroñaaka tee antapiintziro okantzirini rojankinatziirini paerani okaatzi okowaki awatha, intakya antapiinte okowakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi.

Akyaryoowentero eero anantaperotawo kaari kameethatatsi

⁷ ¿Itaka nokanteeyimirini? ¿Nokantzimima tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tee nokantzimi. Eeromi otzimimi, eero niyotziromi nantayitziirini kaari kameethatatsi. Eeromi okantzimi: “Eero piñaawenatawo rashitayarini paashinipaeni”, eero niyotziromi kaarira kameethatatsi. ⁸ Iyotaawitakina tee okameethatzi nokowashiryaaperoeyironi oetarikapaeni, niyotawitawo; omaanta eekiro niyaatatyee nokowashiryaaperotanakiro oetarikapaeni. Eeromi otzimimi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, eero niyotziromi tee okameethatzi nokowashiryaaawitakari. ⁹ Paerani, tekirani niyotziromi Kaminagaantsi rashi Tajorentsi, nokimoshiryaaashitawitakani. Omaanta roojatzi iyotaantakina eeniro nantani, rootaki nowashiretantakari. Niyotanaki niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Noetawitaka aririka nanteroni maawaeni okantziri Rojankinarini Moeseeshi nokanteetatyeeyaani nojeekemi jenokinta, omaanta tekatsi nokantya nomonkaatero. Iyotaakina iroñaaka eenitatsi nantani, rootaki niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹ Osheki nokenkithashiryaaakiro kaari kameethatatsi, amatawithawitakina, rootaki kaari nomonkaatantaworini okantziri Rojankinarini Moeseeshi. Roojatzi niyotantanaka iyaatakaatyeenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹² Ñaakiro, okameethaperotaki Rojankinarini Moeseeshi: rootaki iñaani Tajorentsi, okameethaperotaki.

Ikantziri iitaka antapiinantawori kaari kameethatatsi

¹³ Ari okameethatzi Rojankinarini Moeseeshi, omaanta ¿itaka niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini? ¿Rooma rojankinarini Moeseeshi jatakayenanimi? Kaari, omaanta jatakayenanimi nantakiro kaari kameethatatsi, rootaki niyaatantyaarimi. Tema iyotagaana rojankinarini Moeseeshi tee okameethatzi iroka nantawitakarini. ¹⁴ Okameethataki roori, tema Tajorentsi rirotaki jankinatakantziirori; omaanta naaka, kantakaashitakawo tee nokameethatzi naaka. ¹⁵ Tee

niyotakota oeta awijimotakinari: nokowawita nojeekemi kameetha, omaanta, tee nomatziro. Nantapiintakiro kaari nokowaperotawita nanteri. ¹⁶ Niyotaki tee okameethatzi iroka nantayitakirini, niyotaki okameethataki iroka iyotaantziri Rojankinarini Moeseeshi. ¹⁷ Tee nokowawita nanteromi oetarikapaeni, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nanantawori. ¹⁸ Niyotaki tee nokameethaperotzi nowathaki. Nokowaperotawitaka nanteromi kameethatayitatsirini, omaanta tee nomatziro. ¹⁹ Tee nantapiintziro kameethatatsiri nokowawitari nanterimi, inta eekiro nantapiintanakitziro kaari kameethatatsi kaari nokowawita nanteri. ²⁰ ¿Litaka nantashitantawori kaari nokowawita nantero? Rooma ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nantashitantakawori.

²¹ Aritaki nokantatyaani: nokowawitaka nojeekemi kameetha, omaanta omapokakina eejatzitaneer nantaneero kaari kameethatatsi. ²² Nokenkithashiryaaperotawitakawo najankaneki iñaani Tajorentsi, nokowaperotawitaka nanteromi kameetha ikowakaakinari. ²³ Osheki nokenkithashiryaakotaka nowathakira eenitatsi kaari shinetenani nantero kameethatatsiri. Osheki nokenkithashiryaawitakari Tajorentsi, nokowawitaka nanteromi ikowakaakinari. Omaanta tee nomatziro nantero, omapokashitanaana nantaneero eejatzi kaari kameethatatsi. ²⁴⁻²⁵ Osheki nashironkaawitaka. Nokenkithashiryaawitaka nanteromi ikantakinari Tajorentsi, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi. ¿Ninka amitakotenani eero nantapiinantawo eejatzi kaari kameethatatsi? Tema tee nokoyi niyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki Awinkatharite Jesokirishito amitakotenani. Rootaki iroñaaka osheki nopaasonkintantariri Tajorentsi.

8

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi

¹ Rootaki aapatziyeeyantaririni Jesokirishito kameetha, eejatzi kijokiro oyeri, eero rowashironkagaeyeeni. Tema eero iroñaaka antapiinteeyironi kaari kameethatatsi akoyiri aari. ² Paerani ashi noyironi nantapiintziro niyaate kameethatatsi, niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta naapatziyakari rirori, owawijaakotantaanari Ishire Tajorentsi, owañaashiryaantaanari. Ojeekakagaena iinja janta jenokinta, nokanteeta-paatyeeyaani. ³ Ñaakiro, tekatsi okantya owawijaakoeyeeni rojankinarini Moeseeshi: ashi oyiroyi tee okameethatzi. Tee amonkaateeyironi okantakaeri. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Tajorentsi. Rotyaantakiri Itomi jaka kipatsiki, ratziritapaaki, ikimitaperotapaakae aari, omaanta tee rantziro kaari kameethatatsi. Ikamawentakae aaka, ipaashinitakagae eero akimitantaa paerani. ⁴ Iroñaaka, aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi, ari amonkaatakiri okantakaeri Iwaperite Tajorentsi. Paerani ashi oyironi tee akameethatzi, tee amonkaatzironi okantakaeri.

⁵ Riraga kaari kameethateeyatsini ikenkithashiryaakopiintawo rantero kaari kameethatatsi. Omaanta riraga yotzirori Ishire Tajorentsi ikowaki rantero okowakaakiriri. ⁶ Aririka akenkithashireero akowashitayarini aari, aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka akenkithashireero okowakaakaeri Ishire, ari ajeekaki kameetha eejatzi kameetha akanteetatyeeyaani ajeekimoeyerini Tajorentsi. ⁷ Aririka akenkithashiryaakotero antayiteroni akowakiri aari, atheenkakiri rirori: tee akoyi antayiteroni ikowakagaeyawitakaerini. Rootaki kaari amatantawo antero. ⁸ Tee imatziro ikimoshiryaakayeri rirori maawaeni antapiintayitziroirini oetarikapaeni ikowashitakari.

Tsika ikanta riraga kameethatayitatsirini

⁹ Omaantakya eerokapaeni, tee pijeekaeyini iroñaaka okimitaaga okoyiri piwatha, inta okithaatakaapaakimiro eerori Ishire Tajorentsi, rootaki pijeekaeyantaarini kimitaka okowakaakimiri Ishire. Riraga kaari kithaatakotawori Ishire, tee riyotziri Jesokirishito. ¹⁰ Osheki pantakiro kaari kameethatatsi, rootaki pikamaeyantyaarini piwatha, omaanta pisheninkatakaririka rirori, iñaaperotakimi Tajorentsi pikameethatzi pishireki, pikanteetateyeyaani pijeekimoteri. ¹¹ Tema rowaga Ishire opiriinteeri Jesoshi. Iroñaaka aririka okithaatakaakimi roori, opiriinteeyeemini eejatzi eerori, owañeeyeemini pishireki eejatzi. Ro imatanteemiri pameentakawo. ¹² Iroñaaka, noyemijantzinkarite, atsipetashiwitakawo aapatziyawitakari iwinkatharite kamaari, eejatzi atsipetashitawitakawo antero kaari kameethatatsi. ¹³ Aririka pantapiintero iroka, piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka paapatziyawo Ishire Tajorentsi, eero panteero eejatzi kaari kameethatatsi, roojatzikya pijeekke jenokinta, pikanteetapaatyeyaani.

Itominteeyakarini Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi

¹⁴ Maawaeni atziri ikithaatakaakari Ishire Tajorentsi, riroteeyakini reentsitepaeni Tajorentsi. ¹⁵ Pamine, aririka okithaatakaakae roori, aakateeyakini itomipaeni rirori eejatzi rishinto. Tee akimitari romperanawo, eejatzi eero athaawantari. Eero akimitaa paerani athaawanteeyawitarini iitarikapaeni. Tema kyaaryo, akanteeri Tajorentsi iroñaaka: “Pawa nashi”. ¹⁶ Aririka ayotaki okithaatakaakae roori, eejatzi iyotagaeyakaeni, rootaki ayoteeyantakarini reentsiteteeyakaeni Tajorentsi. ¹⁷ Aakateeyakinirika reentsitepaeni, ari ipaeyakaeni Tajorentsi maawaeni ikowakaakaeri ojeekimoeyeeni iinja, akimiteeyaarini Jesokirishito. Iroñaaka aririka akimitakoeyakyaarini akemaatsityaawo oetarikapaeni, aritaki iinja akimitakoeyaarini, kameetha ajeekimoeyapaerini Tajorentsi, aweshiryaawenteeyaarini.

Iinja eero akenkithashiriuro oetarika akemaatsitawitakari iroñaaka

¹⁸ Iinja kameetha ijeekakaaperoeyeeni janta inampiki, kyaaryo ajeekaperote roojatzi eero akenkithashiriuro oetarikapaeni akemaatsitawitakari iroñaaka jaka. ¹⁹ Ayoteeyakini maawaeni riwetsikaeyakaeni Tajorentsi ijeekakaaperoeyakaeni kameetha, eejatzi ipeyee iinja pinkatharitatsini. Raamagaeyaarini maawaeni ikantzi: “¿Tsika okaateka itajonkawenanteeyeerini maawaeni reentsitepaeni ayoteeyantaririni?” ²⁰⁻²¹ Ratsipetashitakawo ijeekayitakini maawaeni riwetsikaeyakirini Tajorentsi: ikamapiinteeyakini rirori tsumeripaeni, pankirentsipaeni, maawaeni; eero añagaeri eejatzi iinja. Tekatsi ranteeyawityaani ikamaeyantakarini, omaanta ikamaeyantakarini rantakirini paerani Araani. Riyotaki Tajorentsi iinja eero okimitaa iroñaaka, inta rowameethaperoyeerini eejatzi maawaeni ikaatzii jeekanteeyaworini kipatsi, tema eejatzi ikimitagae aari iinja rowameethaperoyeeni: tema aakateeyakini reentsitepaeni maawaeni. ²² Ayoteeyakini rowashironkaapiinteeyakani maawaeni riwetsikani Tajorentsi, eejatzi ikamaeyini: ikantani, roojatzi iroñaaka. Tema ikimiteeyakawoni tsinani, rowashironkaapiinteeyironi, tema atsikamoonthatziro tsinani aririka okoñaawaanite eentsite. ²³ Eero apatziro okaatzii riwetsikakiro Tajorentsi oyeero kitejiri rowameethatero, inta eejatzi aaripaeni aapatziyariri Jesoshi, ashironkagaeyawitakani, oyeero. Tema eeniro akemaatsiteeyakarini, omaanta eenitatsi Ishire Tajorentsi, ojeekantakae ajankaneki

amitakoeyakaeni. Omaanta akowaeyakini ikimitakaantaperoyeeni Tajorensi aaka reentsitepaeni ipaashinitakagae aririka apiriinte. Roojatzi eero akemaatsitaawo oetarikapaeni, eero akamae eejatzi. ²⁴ Aririka ayotaki imonkaatero Tajorensi ikantakaeri, aapatziyakari awijakotantaari. Omaanta tekira ithonkiro, tekira imonkaateeyironi maawaeni ikantakaeri aari rootaki oyaakotantyaariri. Omonkaatakyaarika, ¿arima oyaakoteero okaatzi ikantakaeri? Eero. ²⁵ Aririka ayotaperotaki imonkaateero ikantakaeri, kameetha eekiro aatatye oyaakotero, eero akantashiryaa.

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorensi, okantziri Tajorensi ramitakoeyeeni

²⁶ Tee ayoperoyeni aari, omaanta amitakoeyakaeni Ishire Tajorensi. Tee ayoperoyeni amaneri Tajorensi kameetha, omaanta iyotzi roori Ishire, okantakowenteeyakaeni; kameetha okenkithatakaeri, eero amatziro akimityaawo. ²⁷ Riyoperotakae Tajorensi okaatzi akenkithashiryaa ajankaneki, eejatzi riyotakiro oetarika okantziriri Ishire. Aririka okantakowentakae, iyotakiro maawaeni ikowakaakaeri Tajorensi, rootaki amanantyaariri, tema rootaki Ishire kantakoteeni.

²⁸ Ayoteeyakini aririka anintaperotakiri Tajorensi, eejatzi aririka antapi-intakiro ikowakagaeyakaerini, roojatzi ikantyaani rirori itajonkawenteeyeeni. Aririka opomeentsitzimotawitakae, omaanta eero ishinete owashironkaeya. ²⁹ Paeraniperoroña riyotzitakaeni ari aapatziyakaari rootaki ikantzitantakarini: “Ikameethatanaki aapatziyeyanarini, ikimiteeyaaari Notyomi”. Tema irira rirotaki Jesokirishito. Rirotaki itomipero paeraniperoroña, ijeekitani; rimpaeteeyakaeni aririka aapatziyeyarini irira ari reentsiteteeyakaeni aari, akimitaari paashini reentsite Tajorensi. ³⁰ Paerani ikantzitakani: “Neentsiteteeyaarini”, roojatzi reentsitetaperoyeeyakaeni; eejatzi iñaaperoyeeyakaeni akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi. Eejatzi ikantzitakani: “Iinja kameetha ijeeki-moeyenani jaka nonampikika”.

³¹ Tema okameethateeyakini iroka. Ñaakiro, itajonkawentaperoyeeyakaeni Tajorensi: ¿ninka iroñaaka owashironkagaeyeeni? Tekatsi. ³² Tee ithaŋeyari Itomi, omaanta rotyaantakiri jaka kipatsiki ikamawenteeyakaeni. Tema ayoteeyakini eejatzi iinja ipapunteeyeeni aaka maawaeni koetyemoeyakaerini. ³³ Tema riyoyagaeyakaeni Tajorensi, iñaakae akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi: ¿ninka iroñaaka kantatsini eeniro antani? Tekatsikya. ³⁴ ¿Ninkama kantakoteenika: “Eeniro pantani”? Tekatsi: tema ikamawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi ipiriintanaa, ijeekimotapaeri Ashitariri rakoperoki, ikaatziri ipinkathariwenteeyakaeni, eejatzi raminakowentakae. ³⁵ ¿Ninkama ookakaeyerinika Jesokirishito inintaperoyeeyakaeni? Tekatsiroña. Omawitya rowashironkagaeteerika, aririka opomeentsitzimoeyeeni oetarikapaeni, rajaryagaeteerika rowashironkagaetee, aaperoterika atashe, tekatsirika akithaatyaari, athaawantayitarini oetarikapaeni, rowamagaetakaerika; omaanta ikantani Jesokirishito, inintaperoyeeyakaeni. ³⁶ Okimita okantzitarakini rojankinateetakinini paeraniperoroña: “Naapatziyakimi Tajorensi, rootaki rajaryaanatapiinteetakinari rowamagaetena. Ikimitakaantena owisha: tema rowamaapiinteetayitirini maawaeni kitejiri rowantariri”. ³⁷ Kyaaryo osheki inintaperoyeeyakaeni Jesokirishito, ikantani: itajonkawenteeyakaeni, ranaakotakaakaeri maawaeni kowatsiri rowashironkaakae. Tema rootaki aweshiryawentaperoyeentakaririni. ³⁸⁻³⁹ Kyaaryo, tekatsi ookakagaeyanarini ininteeeyakaeni: eero imatziro ronampiri Tajorensi, kamaaripaeni, pinkatharipaeni, jenokijatzi, kipatsijatzi, maawaeni

riwetsikaeyakirini Tajorentsi, eero imatziro. Okantawitya aririka akamaki, eeniroka aña, eero imateeyironi iroñaaka, eejatzi eero imatziro iinja. Rooma aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, iroñaaka inintaperoeయాကေ၊ eejatzi kijokiro rowaeyakaeni maawaeni.

9

Tajorentsi riyoyaakiri ninkarika ikowakaakiri irira

¹⁻³ Osheki nokenkithashiryaaakotakiri maawaeni nojorriyotzinkarite. Kyaaryootaki iroka nokantakiri, riyotaki Jesokirishito tee notheeya. Eejatzi okithaatakaakina Ishire, iyotakaakina kyaaryo nokantaki. Netakoperotakari nojorriyotzinkarite, tee raapatziyari Jesoshi. Aririkami nomateromi nowawijaakoterimi riroripaeni, niyaateetami paamariki kaari tsiwakanitatsini rawijakotanteeyarinimi; niyaaterikami janta, eero noñirimi naaka Jesokirishito. Ñaakiro, osheki nokowaperowitaka rawijakoeyeenimi ⁴ icharineeteeyakarini Ishirayeeri.* Tema irira reentsiteteeyawitakarini Tajorentsi. Iñeeyakirini itajonkantaki, eejatzi ikemaeyawitakawoni ikantawitariri, riyoteeyawitakawoni Rojankinarini Moeseeshi, riyoteeyawitakani tsika ikantyaami raapatziyarimi, eeniro ikashiyakagaeyakiririni aririka ikemijantaperoteri, ⁵ riroteeyakini ichariniitenipaeni riraga itakaworini paerani, riroteeyakini ichariniiteni paerani Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema rirotaki Tajorentsi, okameethatzi akanteetateeyyaani añaaperoeyerini eejatzi apinkathataperoeyerini maawaeni. Aritaki okantyaani.

⁶ Riyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorentsi, omaanta tee raapatziyeeyawoni. ¿Iitaka kaari raapatziyeeyantawoni? ¿Ramatawitakirima Tajorentsi? Teewee, tee ramatawitziri. Pamine, maawaeni icharineeteni Ishirayeeri tee ikimitaperoeyarini: rooma tee raapatziyeeyarinini Tajorentsi maawaeni, inta apanipaeni. ⁷ Eejatzi tee ikimitaperoeyarini Awaraamani maawaeni icharineeteni. Tema ikantakirini paerani Tajorentsi: “Apatziro picharini-taperoeyarini maawaeni icharineeteni riraga Ijaaka”. ⁸ Iroñaaka nokamantemiro iroka roshiyakawentziri. Tee reentsitetari Tajorentsi maawaeni icharineeteni Awaraamani. Apatziro isheninkaeyakarini riraga icharineeteni Ijaaka. ⁹ Tema ikantakirini Tajorentsi riraga Awaraama: “Awijaneentsirika apaani ojarentsi roojatzi otzimantakya Jaara otomi”. ¹⁰ Paashini ojarentsi ikonaataki Ijaaka. Ikantaka rantaritaki, raaki iina, owaero Riweeka. Roojatzi omotzitakiri, rirotaki tsiipantzi. ¹¹⁻¹³ Eenirowa rirori omotzitziri riniro, tekira rantziro kameethatatsiri eejatzi tekira rantziro kaari kameethatatsi, omaanta eeniro ikowakaetakarini Tajorentsi. Irira riyoyaakiri ikantzitakawoni rowaga Riweeka: “Riraga jewatatsini ikonaatapaaki ipinkatheeteri riraga oyaatapaakyaarini”. Tema rootaki okenkithatakotz-itakaririni Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Nonintaperoteri Jakoowo osheki, omaanta riraga Isawoori eero nonintaperotziri osheki’”. Ñaakiro, riyotzitari Tajorentsi ikowakaetakaririni: roojatzi imatakantakari.

Tsika ikantziriri Tajorentsi joriyo eejatzi kaari joriyotatsi

¹⁴ ¿Okameethatzima akante: “Tee okameethatzi iroka rantziri Tajorentsi”? Teewee, eero akantzi. ¹⁵ Tema paerani ikantakirini Moeseeshi: “Tema naaka kantatsiri ninkarika neshironkateri, eejatzi ninkarika netakotyaari”. ¹⁶ Tee riro atziri kantatsini, inta Tajorentsi. Riyotzi irira ninkarika

* 9:4 Ishirayeeri eejatzi Jakoowo rirotaki apitetachari iwaero apani atziri.

inেশিরনকাতাপেরোতেরি. ¹⁷ Tema paerani ojankinatakani ikantziririni riraga iwinkatharite ejiipitojatzi: “Nopeyemi pinkatharitatsini, riyoteeyantyaarini atziri osheki notajorentsitaki, eejatzi osheki ipinkathateeyantenarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki”. ¹⁸ Ñaakiro, tema rirotaki Tajorentsi kantatsiri ninkarika ikowakaari inেশিরনকাতেরি. Tema eejatzi rirotaki kantatsiri ninkarika kijoshiretatsiri rajankaneki. ¹⁹ Naamaashita iroñaaka pikantena: “¿Arima? Kyaaryorika pikantakiri, ¿itaka ikijawenantenawori nantayitzirini? Tema nantayitakironi rantakaakinari rirori”.

²⁰ Pamine, eeroka atziri: tee okameethatzi pipiyathatyaari Tajorentsi, osheki ipinkatharitziri irira. Noshiyakaawentemiro kowitzi. Okantzirima wetsikirori: “¿Itaka kaari piwetsikantana naari kameetha?” ²¹ Rowaga wetsikirori tema rootaki kowakawori tsikarika okanterori kipatsi. Apaani owatha kowitzi. Tema okameethatzi owetsikakiri apaani rooperotatsiri, omaanta paashini tee opantaperotya. ²² Aririka ikowaki Tajorentsi, tema okameethatzi rowashironkaayiterini iinja. Tema okameethatzi riyotakagaeyerini atziri eeniro itajorenka. Omaanta tee rowashironka-gaeyirini intsipaete riraga kaari kameethateeyatsini, omaanta imaeritakotashitawo rantayitzirini, tema ikowakiri ikenkithashireeyami ikaminthaantakyaaririmi. ²³ Omaanta ikaminthaaperotakiri riraga jatatsini jenokinta; ikowakaakiri riyoteeyeni osheki ikaminthaantzi, eejatzi osheki ipinkatharitziri. ²⁴ Riyoyaakiri apaanipaeni joriiyo riyoteeyantaaririni eejatzi riyoyaakiri apaanipaeni kaari joriiyotatsi. Aakateeyakini riyoyayitakirini, ayoteeyantaaririni. ²⁵ Tema paerani rojankinatakotzitakaeni riraga Os-eeyashi, ikantzi:

“Ikantzi Tajorentsi: ‘Kaari naawita nosheninka, omaanta iroñaaka nosheninkataari. Kaari naawita nonintanewo, omaanta iroñaaka nonintaperoteeri’ ”. ²⁶ Eejatzi janta tsikarika Tajorentsi ikantakiri: “Kaari naawita nosheninka”, iinja ikenkithatakoteeteeri riraga peyaachani ikanteri: “Eerokapaeni reentsitepaeni Tajorentsi, riraga añaperotatsiri”.

²⁷ Eejatzi eenitatsi iroka rojankinatakirini Iseeyashi. Ikenkithatakotakiri joriiyopaeni ikantzi: “Ikaateeyakini icharineeteni Ishirayeeri oshekipero-rona. Ikimitakawo opane impaneki roshekiperotaki. Omaanta eero roshekiperotzi awijakotaatsini. ²⁸ Iinja imonkaatero Tajorentsi maawaeni ikantakiri: romapokaeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironka-gaeyerini. Ithotyaaperoyerini, maawaeni”.

²⁹ Tema eejatzi rojankinatakini rirori, ikantzitakani: “Eeromi ikamintheeyeenimi Tajorentsi, riraga antzirori oetarikapaeni, eeromi isheninkateeyeenimi, tema ari ithonkaeyeenimi maawaeni, akimiteeyaarini riraga joroomajatzini eejatzi riraga komoorajatzini”.

Ikamantziri itaka kaari raapatziyantari joriiyopaeni

³⁰ ¿Itaka eejatzi nokamantemiri? Paerani riraga paashinijatzitatsiri atziri tee ikowaeyawitani rowameethateri Tajorentsi, omaanta iroñaaka raapatziyeyarini rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi. ³¹ Omaanta riraga joriiyopaeni ikowaeyawitani rirori imonkaatayiteronimi ikantayitziririni Moeseeshi ikameethatantyaarimi, omaanta tee imateeyironi. ³²⁻³³ ¿Itaka kaari iñaaperotantariri riroripaeni ikameethatzi Tajorentsi? Tee rameenteyarini omaanta ikowaeyawitani rantero oetarikapaeni. Osheki ikompi-takawo, tee ikowaeyini raapatziyari Jesoshi. Paerani rojankinateetzironi iroka: “Ikantakotakiniri Tajorentsi Rotyaantanewo: ‘Notyaantawityaa-nari joriiyopaeni notyomi, omaanta eero riyoteeyawakirini. Okimiwitaka

rantziwatyaaawo mapi, ipariyantyaaawo; tee riyoteeyirini rirotaki Notyaantanewo, rootaki rowashiretanyaaari. Omaanta ero rowashireta riraga aapatziyariri, inta riweshiryaaawentaperoeaarini' ”.

10

¹ Noyemijantzinkarite janta Oroomaki, osheki nokowaperotaki rawijakoeyenimi maawaeni nojoriyotzinkarite, osheki namanapiintziri Tajorentsi: “Paapatziyakagaeyaarini nojoriyotzinkaritepaeni rawijakotanteeyaaari”. ² Niyotaki osheki ikowaeyawitani ikyaaryoowentenirimi Tajorentsi oetarikapaeni rantziniriri, ishintsiteniri maawaeni. Omaanta tee riyoteeyini oetarika ikowakaaperoeyakiririni. ³ Tee riyoteeyini tsika ikanteeri Tajorentsi iñaaperotanteeyaarini ikameethatzi. Ikowaeyawitani rowameethatashityaami apaniroeni, omaanta tee ikoyi raapatziyawo okaatzi ikantziro Tajorentsi iñaaperotantakarini ikameethatzi. ⁴ Pamine, ipokaki Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni. Iroñaaka, aririka aapatziyakyaari rirori, ari iñaaperoeeyeni Tajorentsi akameethatzi. Atsipetashitakawo iroñaaka antayiteroni ikantzirini Moeseeshi awijakotanteeyaarimi.

Tsika akantya awijakoeyanteeyaarini

⁵ Paerani riraga Moeseeshi ikenkithatakotakiri riraga kowatsiri rawijakotantyaawomi Rojankinarini Moeseeshi: “Eenitatsirika kowatsini imonkaoyiteroni rawijakotantyaari, okameethatemi imonkaateeyeronimi maawaeni, ikanteetatyeeyaani. Eeromi ikompitawomi”. ⁶ Omaanta aririka aapatziyeeyaarini Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi akameethatzi ero akantzi ajankaneki: “Pomeentsitaka awijakotanteeyari. Thame aatashiteri Jesokirishito janta jenokinta, aakiteri jaka rowawijaakotanteeri”. Ero akantashita; ⁷ eejatzi ero akantashita: “Thame aate tsikarika iyaatzi ishira kamaentsiripaeni inthomaenta kipatsi, apiriinantaayariri Jesokirishito, rowawijaakotanteeri”. Ero akantzi. Tema tzinaanaa paerani. ⁸ Aririka aapatziyakyaari, aritaki awijakotee: ero antayitzirini pomeentsitayitacharini. Tema eeniro jaka iñaani Tajorentsi: kaari pomeentsitachani pikenkithatakotero eejatzi pameentyaawo. Rootaki iroka nokamanantapiintziri: paapatziyari Jesoshi pawijakotanteeyaarini. ⁹ Aririka pikamanteri paashinipaeni atziri pipinkathatakiri rirori, eejatzi aririka pikenkithashiryaaakiro pajankaneki ipiriinteeri Tajorentsi, aritaki pawijakotee. ¹⁰ Ñaakiro, aririka ameentyaari riraga Jesoshi ajankaneki iñaaperoeeyeni Ashitariri akameethatzi; eejatzi aririka akamanteri paashinipaeni atziri aapatziyakari rirori, aritaki awijakotee. ¹¹ Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Eero ipashiwenta riraga aapatziyariri Jesoshi, tema ero ramatawitziri”. ¹² Amonkaatawakagaeyakani: joriyyo eejatzi paashinijatzitsiri atziri, apintzi Awinkatharite. Ameenteeyakarini, rootaki ipinkathariwenanteeyakaerini, ineshironkateeyantakaerini maawaeni. ¹³ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Rawijakoeyeeni maawaeni ameenteeyaririni Awinkatharite”.

Osheki itheenkanateeyini joriyyopaeni

¹⁴ Eerorika raapatziyari Tajorentsi atziri, ¿tsikama ikantyaaka rameenantaayariri? Ero imatziro. Eerorika ikemakotziri, ¿tsika ikantyaaka raapatziyantaayariri? Ero imatziro. Tekatsirika kenkithatakaantatsini, ¿tsika ikantyaaka ikemakotantyaariri? Ero imatziro. ¹⁵ ¿Arima imatakiro atziri riyaaate ikenkithatero iñaani Tajorentsi tekatsirika otyaanterini irira? Ero imatziro. Tema okantzini Iwaperite

Tajorensi: “Tema osheki aweshiryawentakari riraga pokatsiri kenkithatzirorini iñaani Tajorensi, tema añaaperoyakirini”.¹⁶ Omaanta tee raapatziyeyimini maawaeni. Tema rootaki ikantakirini paerani Iseeyashi: “Nowinkatharite, nokamanteeyawitakarini, omaanta eenitatsi osheki kaari aapatziyeyimirini”.¹⁷ Eerorika ikamanteete, ero amatziro aapatziyari Jesoshi. Tema ikamanteetake ikamawentakae irira, rowawijaakotantakaeri.

¹⁸ Tema ikemaeyakini maawaeni joriiyopaeni. Kyaaryo, ikemaeyawitakawoni. Tema okantzini Iwaperite Tajorensi: “Riyaataki kenkithatakaantatsiri maawaeni kipatsiki, ikemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni”.¹⁹ ¿Tee riyoteeyawakironi joriiyopaeni? Tema ikamantakirini paerani Moeseeshi: “Ikantzi Tajorensi: ‘Iinja paamakotyaaari paashinijatzitatsiri atziri piman-
inteyawitakarini. Ro pikijantyaariri nowawijaakoeyeerinira’”.²⁰ Eejatzi rojankinatakini Iseeyashi: “Ikantzi Tajorensi: ‘Tee ikowawitena riyotena riraga atziripaeni, omaanta riyoteeyakinani iroñaaka: niyotakaaperoyakirini. ²¹ Omaanta riraga joriiyopaeni nokantapiintawitakari, omaanta ipiyathatakina, tee ikoyi raapatziyena’”. Rootaki rojankinatarini riraga Iseeyashi.

11

Tsika ikantyaaka riraga joriiyopaeni

¹ Naamaashita pojampitena iroñaaka: “¿Arima? ¿Eeroma iroñaaka rookaeri Tajorensi maawaeni joriiyopaeni, riraga reentsiteteeyawitarini?” Eero. Tema naaka joriiyo. Nocharineeteeyakarini Awaraamani eejatzi Irijamiini.
²⁻³ Naakateeyakini joriiyo. Tema paerani riyoyagaeyakinani Tajorensi, roojatzi iroñaaka raakameethateeyantaanarini. Tema piyoteeyakini okantzini Iwaperite Tajorensi. Okenkithatakotakirini Iriiyashi paerani, ikenkithatakaeri Tajorensi, ikantziri: “Nowinkatharite, teewee ikameethateeyini irika nojoriiyotzinkarite. Rowamaapiintayitakirini riraga kamanantayitzirorini piñaani. Rookakaayiteerini isheninka raapatziyeyawitzimini. Iroñaaka ikowaeyakini rowamaena naari. Apaniroeni naaka naapatziyimi”.⁴ Tema piyoteeyakironi eejatzi rowaga rakanakiriri, ikantzirini: “Eenitatsi ikaatzi jeekatsiri 7.000 shirampari aapatziyaperotanari. Tee rotziwerowashitawo ipinkathatanteeyaworini rirori rowaga Waari iitajorensiteeyawitarini paashinipaeni”.⁵ Eejatzi okimitaaka iroñaaka. Eenitatsi eejatzi apanipaeni joriiyo riraga riyoyaanewo Tajorensi, ineshironkaeyakirini.⁶ Ñaakiro, ineshironkaeyakirini, tee ikantziri rantero oetarikapaeni. Ikanteririkami rantayiteronimi oetarikapaeni, tee ineshironkatziri.

⁷ Ari, ¿tsika okantari iroñaaka? Ikowaeyawitakani iñaaperoyeerinimi Tajorensi, omaanta, tee. Iñaaperotayitakirini apanipaeni: riraga riyoyayitakirini. Omaantakya paashinipaeni, tee ikowaeyini raapatziyaperoyaaarini Tajorensi inta romajontyaakiri rajankaneki.
⁸ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorensi: “Ipeyapithakiri Tajorensi ikenkithashiryawentawitari. Iñaayitawitakawoni oetarikapaeni, ikemayitawitakawoni, omaanta tee riyotakotawakiro: tee raapatziyari Tajorensi. Aritaki ikanteeyani, roojatzi iroñaaka”.⁹ Eejatzi ikantzini Iraviiri: “Riweshiryawentawitakawo oetarikapaeni, omaanta ramatawiteeyaanani apaniroeni. Roojatzi ikamaeyeni, ikemaatsiwenteeyawawoni rantayitzirini.¹⁰ Eero iinja ojeeki riyotantari, ero riyoteeyini. Ikantyaani ashí royirowashironkaeya”.

Tsika ikantaka joriiyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri

¹¹ Ari itheenkaeyakini joriyopaeni rootaki nojampitantzimiri: ¿Ikijaperoeyakirinima iroñaaka Tajorentsi rirori, eero ishinetantari rawijakoty? Teewee. Omaanta ranantakawori kaari kameethatatsi rowawijaakoeyantakaririni paashinijatzitatsiri atziri ikowantyaari joriyopaeni ikimiteeyaarini riroripaeni, raapatziyaari Jesoshi.

¹² Itheenkaeyakini, tee ikowaeyini raapatziyari irira, omaanta rawijakoeeyeni paashinijatzitatsiri atziri. Iinja, aririka raapatziyaperoeyaarini joriyopaeni rirori, tema eekiro riyaatatye raapatziyaperoeyarini eejatzi paashinijatzitatsiri atziri rawijakotanteeyaarini.

¹³ Tee eerokapaeni joriiyo. Piyoteeyini rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyakimini. Aririka notsipatyaari nojoriiyotzinkarite nokantani nokenkithatakotero nantawaero eejatzi pawijakotantyaari osheki eerokapaeni.

¹⁴ Nokowaki nokenkithashiryaakagaeyerini iñaani Tajorentsi nojoriiyotzinkarite eejatzi raamaawaeta kaari joriiyo, rawijakotagaananteeyarini rirori. ¹⁵ Itheenkaeyakini iroñaaka, rootaki kaari iñaaperoeyantarini Tajorentsi ikameethatzi; omaanta eeroka iñaaperoeyakimini pikameethatzi. Omaanta inja iñaaperoeyerini rirori ikameethatzi, tema okameethaperotanaki. Riyateeyenimi oshekipero janta paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta inja riyaatagaanteeyini osheki janta jenokita, okimiwitaka ipiriinteerini.

¹⁶ Pamine, iñaaperotakirini Tajorentsi Awaraamani ikameethatzi, rootaki riyoyaantakariri icharineetenipaeni ratziritantyaariri. Noshiyakaawentemiro eejatzi inchatō: aririka okameethataki oparitha, tema eejatzi okameethataki owaempeki roori. Okimitaka ikameethataki Awaraamani, eejatzi ikimityaari inja icharineeteni ikameethateeyanakini.

¹⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiro eerokapaeni kaari joriiyo rowaga inchatō oetachari oriiwo. Okameethataki oparitha, omaanta tee okithok-itzi owaempeki. Rootaki ichekanteetawori, rookaeteero. Rayi paashini owaempeki, omaanta roori oriiwoniro. Riyontaakiro roori, rootaki tzimatsini okithoki. Ro oparitha shookakayeroni. Rowaga owaempeki ichekaetziro oshiyakaawentziri joriiyo; rowaga owakiriri oriiwoniro riyontaakiro oshiyakaawentakimi eeroripaeni, tema eeroka kaari joriiyo. ¹⁸ Iroñaaka eero pikantakaaperota eerori: “Nokameethatzi naaka, tee nokimitari riraga joriiyo”.

Naakiro, tee pijeekashita apaniroeni, eero pimatziro apaniroeni, inta omatakaakimiro Ishire Tajorentsi, kimitaka oparitha oriiwo amitakotakiro owaempeki oriiwoniro. Ari okanta riyotaakaero riraga joriyopaeni ramitakotakae eejatzi riweshiryaakagaeyakaeni. ¹⁹ Naamaashita pikantzi: “Rookakiri Tajorentsi joriiyo kimitaka ichekanteetawori owaempeki oriiwo rooma riyontaakinawo. Tema iroñaaka kijokiro royena naaka”.

²⁰ Kyaaryo, omaanta itheenkakiri, rootaki rookantawitakariri. Paapatziyeeyakarini Jesoshi eeroka, rootaki kijokiro rowaeyantakimirini. Kyaaryoowa pikantakaaperotashitakarira, omaanta okameethatzi pipinkathataperoteri. ²¹ Pamine, rookakiri riraga Tajorentsi riraga theenkiri, omawitya rirotaki riyoyaawitakari. Eejatzi eeroka, kyaaryoowa rookimikari aririka pitheenkiri.

²² Piyoteeyakini ikaminthaantaki Tajorentsi, omaanta eejatzi rowashironkagaeyakirini riraga antzirori kaari kameethatatsi. Aririka pikantyaani paapatziyari, ari ikantyaani ikamintheyemini. Eerorika pikantyaani paapatziyaperotari, rookaneemi eerori. ²³ Eejatzi riroripaeni: aririka rookaero itheenkirira roojatzi raapatziyeeyarini, ari iñaaperoeyerini Tajorentsi ikameethatzi, tema rirotaki Pinkatharipero. Okimiwitaka

riyontaakiro eejatzi oriiwoki. Tema rirotaiki rirori kantakowenteririni tsikarika ikanteeyerini atziri. ²⁴ Paerani tee piyoteeyawitarini, omaanta iroñaaka iñaaperoyakirini pikameethatzi. Aririka raapatziyari riraga iyoyawitaririni, tema eejatzi iñaaperoyeerini rirori ikameethatzi.

²⁵ Noyemijantzinkarite, eenitatsi nokoyiri nokamantemiri kaari piyoteeyawitani. Ro nokamanantemiri tee nokoyi pikantakaaperotya. Pamine, itheenkaeyawitani riraga joriiyopaeni iroñaaka, omaanta eero roojatzi ikantatyaani. Aririka omonkaatakya raapatziyeeyari Tajorentsi paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi omonkaatanteeya eejatzi raapatziyanteeyaariri riraga Tajorentsi eejatzi joriiyopaeni. ²⁶ Kyaaryo rawijakoeyeni iinja, maawaeni irira. Tema paerani okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Joriiyotaki riraga owawijaakoeyeririni, raapatziyakagaeyaarini isheninka rookakagaeyerini itheenkantzi. ²⁷ Nomonkaatero iinja maawaeni nokantzitaririni ichariniiteni paerani: nowawijaakoeyerini, eero napiiteero nokijantari kaari kameethatatsi ranteeyakirini’”.

²⁸ Iroñaaka ikijeeyakirini, eejatzi itheenkaeyakirini; rootaki iroñaaka rowawijaakoeyantakimirini Tajorentsi eero. Omaanta inintzitarini riraga itakaantakaworini joriiyopaeni, rootaki eejatzi iroñaaka inintaperoyantakaririni maawaeni. ²⁹ Tee ramatawitantzi Tajorentsi: eero raapithateero oetarika ipaeyakaerini, eero rotsiparyaagaari riraga riyoyaakiri. ³⁰ Paerani tee paapatziyarini Tajorentsi, omaanta iroñaaka itheenkaperoyakirini joriiyopaeni rirori, rootaki ikaminthagaeyantakimirini eero. ³¹ Iroñaaka tee raapatziyari joriiyo, omaanta iinja raapatziyeeyaaari eejatzi, ikimiteeyemini eerori. Roojatzi ikaminthaanteeyariri Tajorentsi, ikimitakaanteeyemini eerori ikaminthagaeyakimini iroñaaka. ³² Ikantzi Tajorentsi: “Eenirowa rantanipaeni maawaeni atziri, omaanta nokowaki noneshironkaeyerini maawaeni, nowawijaakoeyerini”.

Riraga Paaworo iñaaperoteri Tajorentsi

³³ Tema osheki ikameethaperotaki. Eenitatsi riyotantari, osheki riyotzi. Tee amatziro ayotziro ikenkithashiryaari rirori, tee ayotayitzironi rantayitzirini. ³⁴ Tema rootaki okantziri Iwaperite Tajorentsi: “¿Eenitatsima yotzirori ikenkithashiryaari Awinkatharite? ¿Eenitatsima yoteeriri ranantayitaworini oetarikapaeni? ³⁵ ¿Eenitatsima perini Tajorentsi oetarikapaeni ipantyaariri okaatzi ikoyiri? Tekatsi. Tema irira ipakae aaka maawaeni, oetarika”. ³⁶ Ñaakiro, rirotaiki irira wetsikirori maawaeni. Itajonkakiri maawaeni, ijeekaeyantakarini. Tema rirotaiki ashiteeyaririni maawaeni jeekaeyatsirini. Thame iroñaaka maawaeni apinkathataperoyeerini, akan-teetateyeyaani. Aritaki okantyaari.

12

Okaate rantayiterini aapatziyariri Jesoshi

¹ Noyemijantzinkarite, tema osheki ikaminthaaperoyakaeni Tajorentsi. Rootaki nokowakaaperotantakimiri eero pantashitawo eerori oetarikapaeni, inta panteniriri irira okaatzi ikowakayimiri. Eenirowa pañi, kameetha piijeke riweshiryaawenantemiri: rootaki ikowakagaeyakiririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Eero pikimiteeyarini theenkantatsiri, omaanta paashini pikenkithashiryaagaeyapiinteni. Piyotaperotero ikowakaakimiri Tajorentsi: okameethaperotaki. Aririka pantapiintero iroka, monkaataka: iñaaperoyemini Tajorentsi pikameethatzi.

Eero pikantakaaperota

³ Ikantakina Tajorentsi: “Piyotagaeyerini oroomajatzii”, rootaki nokamananteeyimirorini iroka. Eero pikantakaaperota, eero piitashita panaakoeyakirini paashinipaeni pipinkatharitzii. Pikenkithashireeyaani tsika pikantari, piyoteeyeni imatakaaperotakimirika Tajorentsi paapatziyakari Jesoshi. ⁴ Pamine tsika akanteeyarini: eenitatsi oki aminantari, akempita akemantari, apaante añaawaetantari, ako oerikantari, aetzi anashitantari, maawaeni. ⁵ Eejatzi akimiteeyakarini maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito: akaateeyakini osheki, asheninkatawakagaeyakani. Omaanta inashitayitakani anteeyakirini. ⁶ Tema osheki ineshironkaeyakaeni maawaeni. Imatakagaeyakaeni antayitakironi oetarikapaeni, omaanta inashitayitakani. Eero aperawentawo antayiteroni. Aririka imatakaakimiro pikenkithatakayeri atziri, paapatziyaperotyaaari kameetha pikenkithatakaantyaariri irira. ⁷ Aririka imatakaakimi petakotyaaari paashinipaeni, ari pantero petakotyaaari kameetha. Aririka imatakaakimi piyotaante, ari piyotaante kameetha. ⁸ Aririka imatakaakimi piweshiryaakayaari paashinipaeni, ari kameetha piweshiryaakagaeyaarini. Eejatzi aririka ikantemi pipashitayaarini ashironkaenari oetarikapaeni, pipaperoteri: eero pishampitsitzi. Aririka pamitakoteri paashinipaeni, eero piperatari, inta pishintsite pamitakoteri. Aririka pineshironkateri paashinipaeni, piweshireeyeyani.

⁹ Pinintaperoyerini paashinipaeni kameetha, eero pikantashitari: “Nonintakimi”, omaanta pinintaperoteri. Eero poejokirota wo kaari kameethatayitatsini, omaanta pikowaperote pantayiteroni kameethaperotatsiri. ¹⁰ Pinintaperotawakagaeyaani maawaeni: tema pikimitawakagaeyakani, paapatziyeyarini Jesoshi. Pikowaperoyeni pipinkathatawakagaeyani paashinipaeni. ¹¹ Eero piperata, omaanta pikowaperoyeni pishintsite panteniri Awinkatharite maawaeni ikowakagaeyemirini. ¹² Piyoteeyakini imatakimiro Tajorentsi maawaeni ikantakimiri: iroñaaka piweshiryaawentyaawo. Aririka opomeentsizimotemi oetarikapaeni, pimaeritakotashitawo inta pikanteri Tajorentsi: “Pamitakotena”. Tema okameethatzi pikantyaani pamaneri Tajorentsi. ¹³ Pipapiinteri piyemijantzinkarite koetyeemotariri. Paakameethatapiinteri ninkarika areetemini.

¹⁴ Pikanteri Tajorentsi ikamintheeyerini kijeeyakimirini, eero pipiyatari. ¹⁵ Aririka ikimoshiryaanaki atziri, pitsipatanakyaari pikimoshiryaaperotanaki eerori. Aririka rowashiretya atziri, aritaki pitsipatanakyaari powashiretya piweshiryaantanakya. ¹⁶ Paakameethatawakagaeyaani maawaeni atziripaeni. Eero pikantakaaperota inta paakameethateri owashironkaenkaripaeni pineshironkateri. Eero pikantzi: “Naaka yotzinkaripero”.

¹⁷ Aririka rantzimotemiro pisheninka kaari inimotzimi, eero pipiyatari. Kameetha pijeeki riyoteeyantemirini atziri pikameethataki. ¹⁸ Eero pipiyawaantetari paashinipaeni. Pikowaperoyeni paakameethateeyerini paashinipaeni, maawaeni. ¹⁹ Noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoyakimini. Eero pipiyatari owashironkaawitemini. Rirokya Tajorentsi piyakowentemini. Tema paerani rojankinatakantakironi Iwaperiteki, ikantakini: “Naaka piyawenteemini, naaka owashironkagaeyeririni. Tema naaka Piwinkatharite. ²⁰ Aririka ayeri kijakimiri itashe, piperi rowanawo roya. Aririka imiritaki irira, pipakoteri imiri. Pantakirorika iroka, roojatzikya ipashiwenantanakya, eerokya rapiiteero ikijeemi eejatzi”. ²¹ Eero pathaagawo kaari kameethatayitatsini antakayemiro oetarikapaeni,

omaantakya pikaminthayeri paashinipaeni, poñaayeri kameethatayitat-sirini.

13

Okameethatzi apinkathateeyerini pinkathariwenteeyerini

¹ Pathaagakoperoeyaarini maawaeni jewatatsiripaeni: tema rirotaki Tajorentsi kowakaakiriri reewawenante. Eeromi ikowakaerimi, eeromachee reewawenantzimi. ² Riraga piyathatariri jewatatsiri, eejatzi ikimitakiri Tajorentsi, ipiyathatakari irira. Tema rirotaki kowakayiriri reewawenantzi. linja rowashironkagaeyerini maawaeni piyathateeyakaririni. ³ Riraga jeekatsiri kameetha tee ithaawantari pinkathari, intakya riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi. Eerorika pikoyi pithaawantyaari pinkathari, pijeeki kameetha; pijeekirika kameetha, tekatsi ikantemi. ⁴ Kyaaryo, ikowakaakiri Tajorentsi ipinkathariwenante pijeekaeyantyaarini kameetha. Omaanta teerika okameethatzi pantayitzirini, ari pithaawantakyaari. Tee ratsipetashita ipinkathariwenantzi. Ikwakaakiri Tajorentsi rowashironkagaeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Tee akoyi rowashironkagaeyeeni Tajorentsi, omaanta akowaki antero inimotziriri, rootaki okameethatantari apinkathateri pinkatharipaeni.

⁶ Rootaki eejatzi pipagaanantariri pinkatharipaeni piyorikite. Pipinatakiri ranantyaawori ikowakayiriri Tajorentsi: ipinkathariwenteeyakimini. ⁷ Pipinateeyeerini maawaeni okaatzira pireewitakiriri: pipaeri koriki, impoeshito oetarikapaeni. Pikemijantaperoeyerini eejatzi pipinkathateeyerini.

Kameetha anintawakaaperoeyaani, maawaeni

⁸ Eero pireewitayitzirini atziri oetarikapaeni, inta pinintaperotawakaeyaani. Aririka anintawakaeyaani, amonkaatayiteroni rojankinatayitzirini Moeseeshi, maawaeni. ⁹ Ikaminaakini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero piñaathatzimotari piimi paashini shirampari, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero piñaawenatawo rashitayarini paashini atziri”. Osheki eejatzi ikantakirini. Eejatzi ikantakini: “Pikimitaaga eroka pikaminthaaga, eejatzi pikimiteeyirini paashinipaeni pikaminthagaeyerini, pinintaperoeyerini”. Aririka anteeyakironi iroka, tema amonkaatakiro maawaeni ikantakirini Moeseeshi. ¹⁰ Aririka anintashireperoteri paashini atziri, tekatsi akantya akijashireeri tema amonkaatakiro maawaeni ikantzirini Moeseeshi.

Eero ojamanitzi ipiyashitaate Awinkatharite

¹¹ Eero ojamanitzi ipiyashiteeyeeni Awinkatharite ragaeyantaateerini atsipateeyantyaaririni. Paerani aapatziyantakaririni, aetashiteeyawitakarini, ari ojamanitanaki ipiyanteeyari. Iroñaaka aamagaeyakarini, rootaki okameethatantari ajeeke kameetha. ¹² Aririka antapiintero kaari kameethatatsi, kimitaka ajeekaki tsiteniriki, amanantawori antayitzirini. Aririka ajeeki kameetha, kimitaka ajeekaki kitejiriki, tee apashiwentaakawo antayitzirini. Ari iroñaaka oshiyawitakawo rooteentsi okitejitee, tema rootzimateentsirika ipokae Awinkatharite eejatzi. Eero antapiintziro iroñaaka kaari kameethatayitatsini, inta okameethatzi ajeekaeyeni kameetha. ¹³ Thame iroñaaka kameetha ajeekaeyeni. Eero antayiteeroni kaari kameethatayitatsini, eero ashinkiteeyaani, eero añaathatawo kaari ayi, eero oñaathatari kaari ayi, eero akijawakagaa, eero añaawenataperotzitari rowaagawo paashini atziri, ¹⁴ eero antayitzirini

kaari kameethatatsi akowayitzirini eejatzi akenkithashiryaayitzirini. Omaantakya thame akanteri Awinkatharite Jesokirishito ramitakoeyeeni kameetha ajeekaeயantyaarini.

14

Okameethatzi raakameethatawakagaeyaani maawaeni atziri

¹ Ikowakirika paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi ikaateeyemini piñaaperoyerini Tajorentsi, ari paakameethateeyawakirini. Tekirarika riyotaperotayiteroni maawaeni ikowakagaeyakaerini Awinkatharite, omaanta eero pipiyawaantetakatari okaatzi riyotawitari rirori.

² Noshiyakaawentemiro. Eenitatsi kantatsiri okameethatzi owaeyaarini iitarikapaeni: iwatha, shinki, chochokipaeni, maawaeni. Omaanta eenitatsi paashini kaari yotaperotatsi: iitawitachari tee okameethatzi oyaari iwatha.

³ Pametari eeroka powapiintari iwatha, eero pimanintaneentziri riraga kaari owari. Eejatzi, teerika powapiintyaari iwatha, eero pikantzi: “Tee ikameethatzi riraga owari iwatha”. Tema riroteeyakini itomipaeni Tajorentsi, iñaaperoyakirini rirori ikameethatzi.

⁴ Tema rirotaki Tajorentsi Iwinkatharite. ¿Okameethatzima pikante eerori: “Tee ikameethatzi rirori, tee raapatziyaperotari Iwinkatharite”? Tema Tajorentsi kantawenterini rirori okameethatzirika rantayitakirini, eejatzi ramitakoteri rantayitakironi kameethatayitatsirini.

⁵ Eejatzi eenitatsi paashini kantayitatsirini: “Tee omonkaatawakagaeyani kitejiripaeni, inashitakagaeyawoni apaanipaeni kitejiri añaaperotaperotantyaariri Tajorentsi”. Iirira paashini ikantzi: “Okameethateeyini maawaeni kitejiripaeni añaaperotantyaariri, tee inashitayitani”. Ari okameethatzi piyoteeyeni oetarika pikoyiri eerori,

omaanta eero pikantawakaawentawo kitejiripaeni. ⁶ Riraga kantatsiri: “Ninashitakagaawo apaanipaeni kitejiri noñaaperotantaariri”, tema ikowaki ipinkathateri Awinkatharite. ¿Iitaka athañaakotantyaariri? Riraga paashini,

rowari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite, eejatzi ipinkathatziri. ¿Iitaka athañaakotantyaariri? Eejatzi riraga kaari owari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite eejatzi ipinkathatziri rirori. Tema eejatzi okameethatzi.

⁷ Tee ajeekawaetashita apaniroeni aaka iroñaaka anantyaawori akowayitzirini. Ero akantashita oetarika antayiterini iroñaaka, eejatzi tsikarika okaate akamantyaari. ⁸ Iroñaaka añeeyatyeeni aari,

kameetha apinkathateeyirini Awinkatharite, anteniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini. Rirotaki kowakagaeroni tsikarika okaate akame,

omaanta akantatyeyeyani ipinkathateeyirini. Ikantani ipinkathariwenteeyirini añaatsiri eejatzi kamaentsiri, maawaeni.

⁹ Ikowaki Jesokirishito ipinkathariwenteeyerini añaatsiripaeni eejatzi kamantsiripaeni, rootaki ikamantakari eejatzi ipiriinantaari. ¹⁰ ¿Iitaka pikantakotantakariri piyemijantzinkarite: “Tee ikameethatzi”? ¿Iitaka pikiñaanikowenantayitakaririni? Ero pipeyakotziro iroka: iinja añaagaeririka

Tajorentsi, roojatzi ijeekanaki Jesokirishito iwinkatharimentoki ikananteeri okameethatzirika anteyakirini aari. ¹¹ Iroka ikantzi Awinkatharite Iwaperiteki: “Nokantani nañaaperotzi naaka, kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Iinja rotziwerowashiteeyenani maawaeni atziri ipinkathateeyenani. Ikanteeyenani: ‘Eeroka Tajorentsipero’”.

¹² Kyaaryo, añaagaeyerini eejatzi, ari akamanteeyerini maawaeni okaatzika antayitakirini jaka kipatsiki, roojatzi ikantakoeyantakarini okameethatzirika antayitakirini.

Kyaaryoowa, pantakaerikari piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi

¹³ Ari iroñaaka tee okameethatzi akantakotantariri ayemijantzinkarite oetarika, akante: “Tee okameethatzi rantayitzirini rirori”. Kyaaryoowa, pipakaakaerikarira raapatziyari Jesoshi. ¹⁴ Riyotaakina Awinkatharite Jesoshi, rootaki niyotantakiri okameethataki maawaeni rowaetayitarini. Okameethatzi oyaari iwatha. Omaanta riraga iitashitachari: “Tee okameethatzi oyaari iwatha”, ari okameethataki eero rowantari rirori; rooma tee okameethatzimotziri aririka rowakyaari rirori. ¹⁵ Eejatzi eerori, aririka poyimotyaari piyemijantzinkarite ipinkakarira rirori, aritaki powashiretakaakyaari: tee okameethatzi. Aritaki pikenkithashiryaaakaanakyaari, tee pinintaperotziri. Tema ikamawentakiri Jesokirishito rirori, iroñaaka eero pitheenakaeri. ¹⁶ Piiteeyawitani okameethatayitakini pantayitakirini, omaanta kyaaryoowa, ikantzimawentzimirokari paashinipaeni. ¹⁷ Aririka apinkathatakiri Tajorensi, eero akenkithashiryayitzirooni owayitarini eejatzi irayitzirini; omaanta akemijantaperotero Ishire Tajorensi akameethatantyaari, ajeekantyaari kameetha, akimoshirewenteeyantyaaworini rowaga Ishire. ¹⁸ Aririka kameetha akemijantaperotakiro, ari kameetha antawaeteniri Jesokirishito. Roojatzi iñaaperoeyeni Tajorensi eejatzi maawaeni atziripaeni akameethatzi.

¹⁹ Thame iroñaaka aakameethateeyerini ayemijantzinkarite, maawaeni; eejatzi ikimitee rirori, raakameethateeyeni. Eejatzi ayotaawakagaeyaani kameetha aapatziyaperoyantyaaririni. ²⁰ Piyoterika ari pookakaakiri atziri raapatziyari Jesoshi tema poyimotakiri iwatha, okameethatzi eero poyimotari iwatha. Kyaaryo okameethatzi oyaari iitarikapaeni, omaanta tee okameethatzi ookakayeri atziri raapatziyari Jesoshi. ²¹ Tee okameethatzi pantero oetarikapaeni pookakaantyaariri atziri raapatziyakari Jesoshi: eero powashitari iwatha, eero pirashitawo pyaarentsi eejatzi kepishaari, oetarikapaeni, maawaeni. ²² Aririka piyotaki ishinetakimiro Tajorensi oetarikapaeni, eero pikantakowenanteeyarini riraga kaari ametawo, eero pikantawakaawentawo. Aririka piyotaperotaki okameethataki pantayitakirini, tema ari pikimoshiryaperotanaki. ²³ Omaanta piiterika tee okameethatzi oetarikapaeni rantayitzirini piyemijantzinkarite, eero pantashitawo eerori, otzimikari pantani. Teerika piyotzi ikowakaakimiro Tajorensi pantero, tee okameethatzi pantashityaawo.

15

Pikenkithashiryaaakotyaari piyemijantzinkarite, eero pikenkithashiryaaakotashita apaniroeni eeroka

¹ Ñaakiro, aririka aapatziyaperotakyaari Jesoshi eejatzi ayoteeyakini okameethatayitakini iroka nokenkithatakotakiri, omaanta okameethatzi akenkithashiryaaakoeyarini riraga kaari shintsishireperotatsini, tekira riyoperotzironi kameetha Iwaperite Tajorensi. Eero antashitawo akowakaayitarini aari, ² omaanta akenkithashiryaaakoeyerini ayemijantzinkarite, ikimoshireeyantyaarini riroripaeni. Eejatzi amitakoeyerini riyoperotantyaari, raapatziyaperotantyaariri. ³ Tema eejatzi riraga Jesokirishito, tee rantashitawo ikowakari irira. Tema rojankinatakotzitakani paerani: “Riraga Jesokirishito ikantziri Iriri: ‘Ik-ijeeyakinani maawaeni kijeeyakimirini eerori’”. ⁴ Rowaga Ishire Tajorensi ojankintakaakiri paejatziiiteni ayoteeyantyaaworini kameethatayitatzirini antayiterini, eshiwenantyaawori pomeentsitzimoyiterini oetarikapaeni, aweshiryaaawentantyaariri Tajorensi, eejatzi ayotaperotantyaari iinja

ajeeki kameetha janta inampiki. ⁵ Nokowaki Tajorentsi ramitakotapi-inteeyakaeni eshiwenantakawori akemaatsitayitakarini oetarikapaeni, eejatzi riweshiryaakagaeyakaeni. Nokowaki iroñaaka ramitakoeyemini paakameethatawakagaeyaani. Rootaki ikowakagaeyakimirini Jesokirishito eejatzi. ⁶ Tema amonkaatawakagaeyakyaani akanteeyeni: “Tema ikameethataki Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito”. ⁷ Tema raakameethateeyakaeni irira. Iroñaaka pikimiteeyaarini, paakameethatawakagaeyaani maawaeni, iñaaperoyantyaaririni atziri Tajorentsi ikameethatzi.

⁸ Paerani ipokantakari Jesokirishito jaka kipatsiki, retakoeyakarini ijori-iyotzinkaritepaeni riyoteeyantakarini tee ramatawiteeyirini Tajorentsi. Eejatzi riyotakagaeyakirini imonkaateeyeroni maawaeni ikantakiririni ichariniiteni paerani. ⁹ Eejatzi ikowakaakiri riyoteeyeni paashinijatzitatsiri atziri ineshironkaeyakirini, ikanantyaari rirori: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Rootaki okantzirini Iwaperite Tajorentsi: “Nokamanteeyeroni paashinijatzitatsiri atziri: ‘Ikameethataki Tajorentsi, thame omampaawenteeyaarini’ ”. ¹⁰ Eenitatsi paashini Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Tee eeroka naawita joriyyo, omaanta pikaateeyeroni rirori piweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi”. ¹¹ Paashini eejatzi rojankinataki, okantzi: “Maawaeni kaari joriyyotatsi ikanteeyeni: ‘Tema ikameethataki Tajorentsi’. Piñaaperoyeroni maawaeni”. ¹² Eejatzi riraga Iseeyashi rojankinatzi: “Itzimini icharineeteni Isayii, ipoke ipinkathariwenteeyeroni paashinijatzitatsiri atziri, riyoteeyakini rowawijaakoeyeroni”. ¹³ Tema ayoteeyakini imonkaateeroni Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Pameenteeyakarini, rootaki nokowantakari roemoshirenkaeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Roojatzi otajonkawenteeyemini Ishire Tajorentsi piyotaperotantyaari ero ramatawitzimi Tajorentsi, ithotyakimiro maawaeni ikantakimiri.

Osheki ikowaki Paaworo ikenkithate

¹⁴ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, niyotaki pikameethateeyakini, eejatzi piyoperoyakironi iñaani Tajorentsi pimanteeyantakaworini piyotaawakagaeyakawoni. ¹⁵ Iroñaaka osheki nojankinateeyakimirini, nokenkithashiretakaakimiro maawaeni iroka ero pipeyakotantawo. Kyaaryo, ineshironkatakina Tajorentsi, ¹⁶ rootaki rotyaanantakinari nokenkithatakagaeyeroni riraga kaari joriyyotatsi. Nokamanteeyakirini atziri tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakoeyantakaerini. Roojatzi owameethaperoyakirini Ishire Tajorentsi maawaeni raapatziyari Jesoshi, roojatzi raakameethateeyakirini Tajorentsi. ¹⁷ Rootaki niweshiryaawenantakimiri: riyoyaakina Jesokirishito nokamanteeyakimini tsika ikanta Tajorentsi. ¹⁸ Ero nokenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni, apatzirokya nokenkithatakotero imatakaakinari. Riraga paashinijatzitatsiri atziri iñeeyakinani, eejatzi ikemaeyakinani, rootaki raapatziyantayitaaririni Jesokirishito. ¹⁹ Otajonkakaakina Ishire Tajorentsi, nomatayitaworini oetarikapaeni kaari iñaapiintzi atziripaeni.

Ari nokenkithatakagaeyakirini atziripaeni janta, nitanakawo nokinanaki Jerojareeki, tema nothotyaanakiro maawaeni nampitsikipaeni roojatzi na-reetantaka janta Iriiriyaki. Nokamanteeyakirini tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantzi. ²⁰ Nokowaperotaki nokenkithatakagaeyeroni riraga kaari iyotakoeyiririni irira. Tee nokoyi napiitakotapaeri naari tsikarika paashini atziri ikenkithatakotakiri. ²¹ Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikemero riraga kaari kemakowitawori; riyoteeri riraga kaari yotawitariri”.

²² Ari osheki nokenkithatakagaeyakirini kaari yotatsi, rootaki kaari na-reetanta pijeekira eerori. ²³ Omaanta nothotyaagaeyakironi nampitsi jaka, nokenkithatakagaeyakirini jeekayitatsirini, eejatzi osheki ojarentsi nokowawita noñeemimi, ²⁴ rootaki niyaatantyaari iinja pinampiki. Tsikarika okaate nojeekimoeyanakimini roojatzi nawijantanakya janta Eshipaañaki. Nokowaki eejatzi pamtakotena nowaaganakya janta.

²⁵ Omaanta nitapaentyaawoota niyaatapaente Jerojareeki, nagaeyanakinirini ayemijantzinkarite ²⁶ iyorikite ipakaantziriri riraga masherooniyajatzi eejatzi riraga akaayajatzi. Ipiyoteeyiniririni ashironkaenkari koriki. ²⁷ Aritaki ikowakaakawo ineshironkaeyerini joriy-opaeni janta Jerojareeki. Tee isheninkawitari, omaanta tema riroteeyakini itakariri ikamanteeyakirini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaarini. Ikanteeyini: “Tema rirootaki aapatziyakagaeyakarini joriyopaeni, rootaki okameethatantari iroñaaka akaminthagaeyerini rirori. Apaeyerini koriki ramananantyaawori koetyeemotakariri”. ²⁸ Aririka nopapaakiri koriki ipiyoteeyiniririni, ari niyaate pinampiki. Roojatzi nowaaganeeya, roojatzi Eshipaañaki. ²⁹ Niyotaki aririka nareetapaakimi nokenkithatakaapaakimi piweshiryaawentaperotantyaariri Jesokirishito.

³⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, tema akimitawakagaeyakani aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi iyotagaeyakaeni Ishire Tajorentsi anintaperotawakagaeyakani. Nokowaki iroñaaka pamaneri Tajorentsi pikanteeyerini ramitakotena, ³¹ eero raantana riraga theenkantatsiri janta Joreeyaki. Eejatzi pikanteri riyotagaeyerini riraga jerojareejatzi ikimoshirewenantyaariri koriki ipakaantziriri iyemijantzinkarite. ³² Roojatzi aririka ikowakayena Tajorentsi, nareeteeyapaakimini, osheki nokimoshiretapaaki. Eejatzi osheki oemoshirenkawakagaeyaani maawaeni. ³³ Tema ijeekakagaeyakaeni kameetha Tajorentsi, maawaeni. Nokowaki kijokiro rowaeyanakimini. Aritaki okantyaari.

16

Riwethateeyarini oroomajatzi

¹ Iroñaaka nokamantemi: iinja iyaatashitemi oñeemi ayemijantzinkawote Jeewera. Opoñaaka Shinkereeyaki, osheki etakoeyakarini aapatziyariri Jesoshi janta. ² Nokoyi paakameethateeyawakironi, tema rootaki aapatziyariri Awinkatharite. Petakoeyaawoni, pipayitawakironi maawaeni koetyeemotyaaworini. Tema etakoeyakarini osheki ayemijantzinkarite; eejatzi naari, etakotapiintakina. ³ Niwethatawo Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Osheki ramitakoeyakinani rirori nantawaeteeyinirini Jesokirishito. ⁴ Paerani rooteentsi rowamagaetenami, omaanta owawijaakotakina Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Owawijaakotantakinari, rooteentsi rowamagaeteromi roori, eejatzi oemi. Osheki nopaasonkiteeyakironi: naari eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaga, riraga kaari joriyoteeyatsini. ⁵ Niwethateeyarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi piyotapiinteeyacharini jaga opankoki. Niwethatari eejatzi Epeneeto, nonintaperotakiri rirori. Paerani nokenkithatakaantakariri riraga aashiyajatzi, rirootaki jewateentsiri raapatziyanakari Jesokirishito.

⁶ Niwethatawo Mariiya, tema osheki etakoperoeyakimini roori. ⁷ Niwethateeyarini notsipaminthari Antorooniko eejatzi Jooniyashi. Paerani notsipateeyakarini romonkyaagaetakina omonkyaagamentotsiki. Osheki iñaaperoyakirini riraga rotyaantanewopaeni Jesokirishito.

Reewateeyakinani naari, raapatziyaperotakari Jesoshi paerani. ⁸ Niwethatari Ampiiiryashi, raapatziyakari riraga Awinkatharite, osheki nonintaperotakiri rirori. ⁹ Niwethatari Orowaano, osheki ikaateeyakinani nokenkithatakotakiri riraga Jesokirishito. Eejatzi rirori Eshitaakishi, niwethatari; osheki nonintaperotakiri. ¹⁰ Eejatzi niwethatari Apereeshi; riraga Jesokirishito osheki iñaaperotakiri ikameethatzi, tema osheki ikemaatsitawentziniri. Niwethatari Arishitooworo, eejatzi maawaeni jeekatsiri ipankoki. ¹¹ Niwethatari nojoriiyotzinkarite Erooriyo. Niwethateeyarini riraga aapatziyariri Awinkatharite riraga jeekatsiri ipankoki rashi Narishiisho.

¹² Niwethateeyawoni Terijeena, eejatzi Terijoosha, tema roojatzi antawaetziniriri Awinkatharite. Eejatzi okimitaka Peereshira, niwethatawo. Osheki nonintaperotakiro. ¹³ Niwethatari Roojo, riraga aapatziyariroña Awinkatharite. Eejatzi niwethatawo riniro, osheki etakotakina nokimitakaantakawo ro nana. ¹⁴ Niwethateeyarini Ashiinkirito, Jerekoonte, Reemashi, Patoroowashi, Eeremeshi, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite tsipateeyarini. ¹⁵ Eejatzi niwethateeyarini Jirooroko, Joorya, Neeryo, eejatzi ritsiro, rowaga Oriimpashi, eejatzi maawaeni aapatziyeeyarini Jesoshi tsipateeyarini, maawaeni. ¹⁶ Piwethatawakaya, paakameethaperotawakagaeyani. Riwehateeyimini maawaeni aapatziyeeyarini Jesokirishito jeekatsiri paashinikipaeni nampitsi.

¹⁷ Iroñaaka nokantemi, noyemijantzinkarite: piyoteeyerini riraga iyotageeyiririni ayemijantzinkarite ikantawakagaeyani, eejatzi piyoteeyerini antakayiriri kaari kameethatatsi, eejatzi kantzimiri: “Tee okameethatzi paapatziyawo iroka riyotagaeyakimirini”. Eero pitsipateeyarini, eero poyateeyirini. ¹⁸ Tee rantziniri rirori ikowakagaeyawitaririni Awinkatharite Jesokirishito, omaanta rantashiteeyawoni ikowayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetawita, omaanta ikowaki ramatawiteeyerini kaari tzimatsini riyotantari.

¹⁹ Riyoteeyakimini atziri pikemijantaperotakiri Awinkatharite, rootaki niweshiryaawenantakimiri. Omaanta nokowaki piyotaperoeyeni pantero maawaeni kameethatayitatsirini; omaanta roori kaari kameethatatsi, eero pantaneentziro eechonkiini. ²⁰ Tema Tajorentsi jeekakagaeyimirini kameetha. Eero ojamanitzi ranaakotaperoteri Jatanaashi eero rantakaan-teemiro eejatzi kaari kameethatatsi. Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito. ²¹ Riwehateeyimini Temoteeyo; itsipatakina nantawaeteeyinirini Jesoshi. Eejatzi riwehateeyimini nospinaminthari Rooshiyo, Jasoo, eejatzi Soshiipatere. ²² Naaka Teereshiyo jankinatziniriri Paaworo iroka. Eejatzi naari, aapatziyariri Awinkatharite. Niwethateeyimini naari. ²³ Eejatzi riwehateeyakimini rirori Kaayo. Nojeekimotziri jaka ipankoki. Eejatzi ipokapiintzi aapatziyariripaeni Jesoshi jaka ipankoki, osheki raakameethateeyakinani, ineshironkaeyakinani. Riwehateeyimini Eraashito, riraga kempoyeeyiniririni iyorikite jeekatsiri jaka. Eejatzi riwehateeyimini ayemijantzinkarite iitachari Kowaarito. ²⁴ Nokoyiri Awinkatharite Jesokirishito ineshironkateeyimini maawaeni eeroka. Aritaki okantya.

Ikaatakiro rojankinari

²⁵ Thame iroñaaka apinkathateeyerini Tajorentsi. Rirotaki matakaakimiri pikemijantaperotantakariri, aririka ameentaperoeyakyaawoni iroka nokenkithatakotakimiri Jesokirishito. Paeraniperoroña tee riyoteeyini riraga itakaanaworini ari ipokaki rirori rowawijaakoeyeeni. Tee ikamantziniri

Tajorentsi, ²⁶ omaanta iroñaaka riyotakagaeyakaeni. Rojankinatakaakirini riraga kamanantayitzirorini iñaani paerani, eejatzi iroñaaka rotyaanteeyakinani naari nokamanteeyakirini maawaeni atziripaeni: “Okameethatzi paa-patziyeeyarini Tajorentsi”. Tema okameethatzi aapatziyaperotyaari rirori, tee ikamanitzi irira, ikantatyaani rañi. ²⁷ Osheki riyoperotziroña apaniroeni rirori. Thame, maawaeni aapatziyeeyarini Jesokirishito, akanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Aritaki okantyaani.

Naaka ojankinatzimirori:

Paaworo

RITAKAWO PAAWORO ROJANKINATEEYAKINIRINI KORINTOJATZI

¹⁻² Nokoyi niwethateeyimini eerokapaeni, noyemijantzinkarite janta Korintoki, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyimirovini iroka. Tema riyoyaakina Tajorentsi, rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito, ikowakaakina nokenkithatakoteri. Notsipatari jaka Jooshiteneshi nojankinateeyimirovini maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi jaga. Paapatziyakari rirori, rootaki rowameethateeyantakimirini; iroñaaka pisheninkatakari Tajorentsi. Pikimateeyakarini maawaeni ameenteeyakaririni Awinkatharite, rootaki rowawijaakotantakariri. Tema iroñaaka asheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeeyaririni rirori tsikarika ijeekaeyini. ³ Nokowaki ineshironkaeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi nokowaki kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimateeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaawenteeyarini Paaworo korintojatzi

⁴ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki ineshironkaeyantakimirini Tajorentsi, rootaki iroñaaka nokanantariri: “Ariwee, pimatakagaeyakirini korintojatzi”. ⁵ Osheki itajonkakowenteeyakimini rirori, kameetha ijeekakagaeyakimini, riyotakaaperoeyakimirovini oetarikapaeni ikowakagaeyakimirini. Eejatzi imatakaakimiro piyotagaeyakirini paashinipaeni atziri tsika ikantya rirori rawijakotanteeyaari. ⁶ Tema monkaataka nokanteeyakimirini paerani: kyaaryo ranteeyakimirini Jesokirishito maawaeni. ⁷ Tema rirovini Awinkatharite: paamagaeyaari roovatzi ipokanteeya. Tema itajonkakowentakimi pimatantakawori pantziniri oetarika ikowakagaeyakimirini, tekatsi koetyeemotemini eejatzi. ⁸ Ikanteetateyeyaani ramitakotemi eekiro piyaatatyee pameentyaari rirori kijokiro poyeri; roovatzi, aririka ipokae, inaaperoeyapaemini pikameethatzi. Eero ikijawentapaemiro pantayitawitarini. ⁹ Eero ramatawiteeyimini Tajorentsi, aritaki imatakimiro okaatzi ikashiyakaakimiri. Tema eeroka riyoyagaeyakimini pikempiyaminthatantyaariri Itomi Awinkatharite Jesokirishito.

Ikantziri: “Pinintaperotawakagaeya”

¹⁰ Noyemijantzinkarite, tema apinkathateeyirini Awinkatharite Jesokirishito. Rootaki iroñaaka nokantakowenanteeyantzimirini kameetha inimoeyakimini maawaeni, eerokya pikenkithashiryaaantawo oetarika-paeni. Pikempiyaminthatawakagaeyani, eero pikantawakaawenteeyawoni oetarikapaeni. ¹¹ Rootaki nokanantzimiri iroka, tema ikamantapaakina okaateeyinira Koroe osheki pipiyapiyawaantetawakagaeyanakani. ¹² Eenitatsi kantashitacharipaeni: “Naapatziyari naari Paaworo”. Eenitatsi paashini kantashitacharipaeni: “Riro naapatziyari Apooro”. Paashini kantashitacharipaeni ikantzi: “Riro naapatziyari Sheejashi”.* Paashini kantashitacharipaeni eejatzi ikantzi: “Naaka apatziro naapatziyari Jesokirishito”. Rootaki nokanantzimiri: “Eero pipiyawaantetawakagaeyani”. ¹³ ¿Itsiparyaakama Jesokirishito? Tee, rirovini apaani. ¿Nokentakotawentakimima naaka? ¿Pikaawoshitakotakinama naaka? Teewee. ¹⁴ Iroñaaka nopaasonkitziri Tajorentsi tee nokaawoshitakoteeyimirovini Tajorentsi. Inta apatziro nokaawoshitakotakiri Tajorentsi Kiriishipo,

* **1:12** Sheejashi rootaki inashita iwaero Peetero.

eejatzi Kaayo. ¹⁵ Tekatsi kantashitachani: “Pikaawoshitakotakari Paaworo”. ¹⁶ Eejatzi nokaawoshitakotakiri Tajorensi riraga Eshiteejana, eejatzi ikaateeyinira. Tee nokenkithashireeyari paashini nokaawoshitakotakiririka Tajorensi.

Jesokirishito rirotaki iyothanitatsiri eejatzi itajorenka Tajorensi

¹⁷ Tee rootaki rotyaanantenari Jesokirishito nokaawoshitakotanteri Tajorensi, intakya rotyaanantanari nokamantakotziro kameethatsiri. Nokamanantzirika, tee nokantakaaperothatakayaawomi noñaani. Nokantakaaperothatakayaawomi, eero okameethatzimi. Piitakaashiiyanikari ikowakaakimi Tajorensi piyoteeyeni osheki pawijakotanteeyaari. Omaanta rirotaki Jesokirishito kamawenteeyakaerini koroshiki, rootaki rowawijaakoeyantakaerini: rootaki iroka nokowakiri nyotakagaeyemini. ¹⁸ Aririka akamantawityaari riraga jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini: “Ikamawentakimi Rotyaantanewo Tajorensi koroshiki, ikowawita rowawijaakoeyeminimi”, tema ishirontawenteeyakaeni. Omaanta aaka, awijakoeyakaeni, ayoteeyakironi iroka iñaani rootaki itajorenka Tajorensi omantawori owawijaakoeyakaeni. ¹⁹ Aritaki rojankinateetzini: “Ikantzi Tajorensi: ‘Nothonkiteeri riyotantawitari riraga yotayitawitacharini. Nopeyapithateeri kenkithashiryawitachari okaatzi ikenkithashiryawitari’ ”.

²⁰ ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka yotzinkari? ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi? ¿Tsika ikantyaaka eejatzi riraga yotaawakaachari? Tema itheenkakiro Tajorensi maawaeni riyoteeyawitarini atziripaeni. ²¹ Tema irira yotawitachari tee riyoteeyirini Tajorensi. Omaanta irira riyotanetzi, rootaki ikowantari rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyawori okaatzi nokamanteeyakiririni: riraga ameenteeyakaririni. Omaanta riraga theenkantsiri ishirontawentashitakina okaatzi nokamantawitakariri. ²² Tema ikowaki joriyopaeni atajoneniri oetarikapaeni riyotantyaari itsipatakae Tajorensi. Riraga kireeshiyajatzi ikowaki riyotaashitawakaapiintyaawo oetarikapaeni. ²³ Omaanta nokamantziri atziri: “Ikamawentakae Jesokirishito koroshiki rowawijaakoeyantakaerini”, rootaki ikijantakinari joriyo. Omaanta irira kaari joriyotatsi, ishirontawenteeyakawoni okaatzi nokamantziriri. ²⁴ Omaanta ijeeki riyoyagaeyakirini Tajorensi rowawijaakoteri: joriyo, eejatzi kaari joriyotatsi. Riyotakagaeyakirini rirori eenitatsi itajorenka Jesokirishito, rowawijaakotantyaariri. Eejatzi eenitatsi iyothanetaantsi riyotakaakae okaatzi ikowakaakaeri Iriri. ²⁵ ¿Itaka itheenkayantaririni atziri Tajorensi? Tema irira anaakoperotantatsiri riyotzi. Tema rirojatzi anaakoperotantatsiri ishintsitzi. Tee añiiri atziri kimityaarini.

²⁶ Pikenkithashireeyakya, noyemijantzinkaritepaeni, tsika pikanteeyawitarini ikaemanteeyakimirini Tajorensi. Osheki itheenkayakimini patziritzinkarite, ikanteeyini: “Tee riyotzi aapatziyariri Jesoshi”. Kyaaryo, tee peewawenteeyirini, eejatzi tee pashaaganta, rootaki itheenkayantzimirini. ²⁷ Ishirontawenteeyawitakimini atziri, tee iñaaperoyawitzimini, tema ikenkithashiryawitawitakimi tee piyotzi, omaanta riyoyaakimi Tajorensi rowawijaakoeyemini. Riyotakaaperoyemi, ipeyeeyemini jewawenantatsini. Roojatzikya ipashiwenanteeyanakaani shirontawenteeyawitzimirini, thenkaeyawitzimirini. ²⁸ Riyoyaaperotakiri Tajorensi riraga kaari jewatatsiri, riraga pinkimayitawitaririni atziri, riraga theenkapiintawitariri: irira reentsitetaperoyarini rirori. Omaantakya riraga jewawenantawitachari

eejatzi yoteeyawitacharini rowashironkagaeyirini. ²⁹ Iroñaaka tekatsi ikantya atziri ikantakaaperotzimotyaari Tajorentsi. ³⁰ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki rowañagaeyantakimirini Tajorentsi, ijeekaka-gaeyemini inampiki. Tema rirotaki Jesoshi riyotakagaeyakaeni, owameethateeyakaerini, rinashitakaakae amatantyaari ashiperotyaari rirori, owawijaakoeyakaerini. ³¹ Tema aritaki rojankinateetzironi: “Eero akantakaaperota aaka, omaantakya añaperoteri Awinkatharite ikameethaperotzi”.

2

Tsika ikanta Paaworo ikenkithatakaantapiintzi

¹ Eejatzi naaka, nareetantapaakimiri, noyemijantzinkarite, nokenkithatakotapaakiri Tajorentsi. Tee nokantakaaperothatapaakawo noñaani, tee niyotaashitayifapaemironi niyotayitzirini naaka; apatziro niyotaapaemiro ikantziri rirori. ² Eenironi notsipatzimi apatziro nokowaki nokenkithatakotapaakiri Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni koroshiki. Tekatsi paashini nokenkithatakote. ³ Nopashiwentashiryaawitapaaka, nothaawashiryaawitapaaka, okimityaami nokinakashiryaashityaawomi. Nokenkithashiryaakotakawo, aamashitya eero nomatziro kameetha naapatziyakaakimiri Jesoshi eerokapaeni. ⁴ Pamine, nokenkithatakaa-paakimi eejatzi nokamantapaakimiro iñaani Tajorentsi, omaanta tee niyotaashitapaemiro niyotayitzirini naari. Iyotaakaaperotakimi Ishire Tajorentsi kyaaryootaki ini, eejatzi itajonkakowenteeyakimini piyotanta- wori kyaaryo niyotaakimiri. ⁵ Rowaga riyotagaeyawitzimirini atziri, tekatsi okantya owawijaakoteeyemini, omaanta itajonkakowentakimi Tajorentsi pawijakoeyantakarini.

⁶ Aririka niyotaapiintziri aapatziyaperotariri Jesoshi riraga yoperotzirori iñaani Tajorentsi, kyaaryo nothotyaakiniri irira niyotaaperoeyirini, niyotaki ikemawakiro nokantakiriri. Omaanta tee niyotaashitari riyotayitziririni atziripaeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi eejatzi iwinkatharitepaeni. Eero owawijaakoeyirini roori riyotaawakaashitayitarini oetarika riyotashitari riroripaeni. ⁷ Omaantakya nokenkithatakotziro riyotayitzirini Tajorentsi. Paerani imanawitakawo, tee ayoteeyawitawoni. Paeraniperoroña, tekirani riwetsikironi oetarikapaeni, ikantzitani: “Nojeekakagaeyerini kameetha jaka nonampiki maawaeni riraga pinkathaperoeyenarini paata”. ⁸ Tee riyoteeyironi paerani riraga jewatatsiri. Aririkami riyoteeyakironimi, eeromi ikentakotakaantzirimini Awinkatharite, riraga kameethaperotatsiri. ⁹ Rootaki rojankinatanteetakawori: “Eeniro riwetsikakiri Tajorentsi kaari iñaayitzirini atziri, tee ikemakotziro, tee ikenkithashiriwo. Omaanta riwetsikini maawaeni nintaperotziriri ijeekantyaari kameetha”.

¹⁰ Omaantakya riyotakagaeyakaerini Tajorentsi aaka, tema rootaki owaagakaerori Ishire. Iyotaaperoeyakaeroni maawaeni, tema othotyaakironi maawaeni ikenkithashiryaakiri rirori. ¹¹ ¿Ninkama yotzirori ikenkithashiryaari atziritzinkari? Tema apatziro riyotziro rirori. Eejatzi okimitaka, tekatsi yoteroni ikenkithashiryaari Tajorentsi: apatziro iyotzi Ishire roori. ¹² Pamine, tee akemijantashitayitawoni riyotayitzirini atziripaeni, inta akemijantakiro Ishire Tajorentsi. Rootaki ayotantakawori ikowaki Tajorentsi ineshironkateeyeni, ijeekakagaeyeni kameetha. ¹³ ¿Pikemakiro ma nokantakimiri? Tee riyotziro atziripaeni, eejatzi tee riyotagaeteeroni, inta iyotagaeyakaerorini Ishire Tajorentsi. Iyotagaeyakaeni aakapaeni rowaga jeekantashiretariri,

ikemaeyantaworini irowa. ¹⁴ Riraga kaari ojeekantashireta Ishire Tajorentsi, tee ikemawakiro okantayitzirini, inta ishirontawentakawo. Tekatsi ikantya ikemero. Ro kaari ikemantawo, tee ojeekantashiretari roori. Apatziro ikemaeyironi ifaani Tajorentsi ojeekantashiretaperotari. ¹⁵ Ikemathateeyakironi riraga atziri ojeekashiretantari, omaanta riraga theenkantatsiri tee ojeekantari, rootaki kaari riyotantawo oetarika kameethatatsiri. ¹⁶ Pamine, rojankinatakoetziro Ishire Tajorentsi okantzi: ¿Eenitatsima yotzirori ikenkithashiriiri Awinkatharite? ¿Eenitatsima materoni riyoteeri Tajorentsi? Tee afairikya. Omaanta aaka ojeekantakae roori, rootaki omatero iyotakagae oetarika ikowakaakaeri Jesoshi antero eejatzi ayotero. Omaanta niyotziro naaka ikenkithashiriiri rirori, tema riyotaakinawo.

3

Ikijawakagaeyakani korintojatz

¹ Eejatzi naaka, noyemijantzinkarite, tee nokantzimi kimitakimi kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi, inta nokantakimi kimitakimi kaari kemijantaperotzirori. Tema pikimitaka owakira paapatziyari Jesokirishito, pikimiteeyakarini eentsi. ² Rootaki niyotagaeyantzimorini paerani kaari opomeentsiantya. Noshiyakaawentzimiro: okimitzimotakina niraakimiro tenitsi; tee nopaeymirini iwatha, tekira pimatziro powa. Roojatziki pikanta irofaaka, tekira pimateeyironi. ³ Tekira pikemijantaperotziro Ishire Tajorentsi. Eeniro paamakotawakaeyawoni oetarikapaeni eejatzi pikijawakagaeyakani, tee pikemijantaperotziro rowaga Ishire. Pikimitakotakari kaari aapatziyeyaririni Jesoshi. ⁴ Aririka ikantzi apaani: “Naapatziyari Paaworo”, eejatzi ikantzi paashini: “Naapatziyari Apooro”. Tema pikimiteeyakarini kaari aapatziyariri Jesoshi.

⁵ Pamine, ¿tsika ikantaka Apooro? Eejatzi, ¿tsika nokantari naari pikantawakaawenantanari? Naakateeyakini apatziro atziri, omaanta riyoyaakina Tajorentsi romperatena, rootaki naapatziyakaantakimirori. ⁶ Okimitzimotakina nopankitziro naari okithoki pajankaneki. Rowaga okithoki oshiyakaawentziro ifaani Tajorentsi. Paapatziyimaetakawo. Iinja Apooro, kimitawitaka thamaetatsiri, eekiro riyataki riyotaakimi ifaani Tajorentsi. Omaanta irira rirotaki aapatziyakaaperotakimiri kimitaka ishokakaayitziro okithoki. ⁷ Rootaki riraga pankitatsiri eejatzi riraga thamaetatsiri riyotaakiri eechonkiini; omaantakya irira Tajorentsi rirotaki shokakaayitziro. Tema raapatziyakari. ⁸ Eejatzi imonkaatawakaaka riraga pankitziro eejatzi riraga thamaetatsiri. Rootaki imonkaantanteeyaanaririni riraga ashitawori pankirentsi ipinatanteeyaariri. ⁹ Eejatzi okimitaka, nomonkaatakari Apooro nantziniri Tajorentsi ikowakagaeyakinirini. Eerokapaeni poshiyeyakawoni rowani Tajorentsi. Eejatzi poshiyakawo ipanko riwetsikakiri.

¹⁰ Noshiyakaawentero yotaperotatsiri wetsikirori pankotsi. Ikantakina nokatziyero otzinkamipaeni. Roojatziki paashini atziri wetsikakaakinawori pankotsi. Tema riyoyaakina Tajorentsi eejatzi imatakaakina nityaawo nokenkithataakimiri eerokapaeni eejatzi oshekini paashini atziri ifaani Tajorentsi: naapatziyakaakari Jesokirishito. Iinja eekiro riyaatatyee riyotaakimi Apooro ifaani Tajorentsi; eejatzi eenitatsi paashini owaagawakimirori. Omaanta okameethatzi aamayawo akompitakarikari ayotaakiriri paashini atziri ifaani Tajorentsi. ¹¹ Otzinkami pankotsi oshiyakari

Jesokirishito, irira oshiyakawori otzinkamipero. Tee aŋiiri paashini oshiyaa-woni otzinkamipanki. ¹² Riraga owaagawakirori, ŋitaka riwetsikantyaawori? Roorika ooro, roorika piraata, roorika mapi shipakiryaaŋsiri, roorika inchato, roorika inchashi, roorika kompiroshi: akenkithashiryaakopero-otero oetarika kijoperotatsiri. ¹³ Ari okoŋaatanaki iinja aririka ipokae Je-soshi riwetsikayitirini okameethatatsiirika. Okimitaka paamari otaaga inchapanki aawirowo, inchashi, kompiroshi, irira Tajorensi ikantakowen-teri romperanawo oetarika rantakiniriri aririka rantakiro kameethatatsiri rooma rantakirorika kaari kameethatatsi. ¹⁴ Aririka okameethataperote anteeyenirini, oshiyakawo kijoperotatsiri awetsikantayitaworini; aritaki kameetha ipinateeyakaeni. ¹⁵ Teerika okameethatzi antayitakirini, okimityaawo awetsikantakawo kaari kijotatsini; otaanakya irowa oshiyakaawentakae tee antaperotziniri Tajorensi kameetha. Aririka awijakotawitakya, omaanta fekatsi jeekimotaneeni apatziro aaka owawi-jaakotyaa. Tekatsi okantya ipinatee.

¹⁶ Tema aakateeyakini oshiyakawori Tajorensipanko ijeekantari Tajorensi. Tema eejatzi okimitaka ojeekanteeyakaeni Ishire. ¹⁷ Eerorika pikamintheeri ijeekantari rirori, eero eejatzi ikaminthayimi eerori. Okameethaperotzi ijeekantarira: tema ijeekantatziimi eerokapaeni pajankaneki.

¹⁸ Eero pamatawitashita eeroka apaniroeni. Aririka pikaateeyirini iitawitachari riyoperotzi oetarikapaeni, aritaki pikantakaaperota tee okameethatzi iroka. Aririka pikantakaaperotyaawo piyotayitirini, eero riyotakayimi Tajorensi. Omaanta pikanteririka: “Tee niyotzi naaka, piyoteena”, aritaki riyotaaperotakimi. ¹⁹ Itheenkakiri Tajorensi okaatzi riyotayitawitarini atziripaeni jaka kipatsiki. Tema aritaki rojankinatziiteetani: “Riraga iyotayitawitarini iitawitaka tekatsi ayerini, omaanta omapokapaakiri owashironkagaantsi owamaakiri. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni kantakaaperowenteeyaworini riyotayitirini: romapokapaakiri Tajorensi, rowashironkagaeyerini”.

²⁰ Eejatzi rojankinatziiteetani: “Riyotzi Awinkatharite tee okameethatzi ikenkithashireeyakirini yoperotawitachari”.

²¹ Eero pikantakaaperotashitari atziri, tee okameethatzi. Riwetsikaeyakimirorini Tajorensi maawaeni jeekayitatsirini piweshiryaawenantaawori roori. Rootaki nokanantzimiri: ²² “Rotyaantakina Tajorensi namitakoeyantemirini, eejatzi rotyaantakiri Apooro eejatzi Peetero rirori, maawaeni ramitakoeyantemirini. Riwetsikaeyakironi maawaeni jeekayitatsirini kipatsiki, aweshiryaawenantaawori. Aŋaatsimirika piweshireeya, pikamakirika eejatzi piweshiryaanakya. Piweshiryaawentyaawo jeekayitatsirini iroŋaaka, eejatzi jeekayitatsirini iinja.

²³ Tema pikempiyamintheeyakarini Jesokirishito, riweshiryaawentakimi. Eejatzi okimitaka, irira ikempiyaminthatakari Pawa Tajorensi, rootaki eeroka pikempiyamintheeyakarini Pawa. Tema riweshiryaawentakari rirori eejatzi eerokapaeni”.

4

Rantayitakirini Rotyaantanewo Tajorensi

¹ Iroŋaaka piyoteeyakinani naaka romperanari Jesokirishito. Omaanta rotyaanteeyakinani nokamantayitenirini atziripaeni iroka kaari riyotawitarini paerani: okaatzi rantakiri Tajorensi. ² Aritaki okameethaperotaki nokyaaryoowenteniri oetarika ikowakaakinari, eero namatawitziri. Eejatzi okimitaka, maawaeni antziniriri Tajorensi

okameethatzi ikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakiriri. ³ Tee nokenkithashiryaaapiintawo oetarika pikantakotashiteeyanarini, eenitatsirika nantakiri; eejatzi tee nokenkithashiryaaapiintawo oetarika kantakotashiteeyanarini paashini atziripaeni. Eero nokantakota naaka, tee nokantzi: “Nokameethatzi”. ⁴ Nokenkithashiryaaaka naari tekatsi nantani, omaanta eero nokantashita: “Kameetha nantakiro maawaeni”. Intakya Awinkatharite rirotaki kantakowentenani rirori, okameethatakirika oetarika nantakiri. ⁵ Rootaki iroñaaka nokamanantemirori: iroñaaka tee okameethatzi akantakotashityaari paashinipaeni: “Eenitatsi rantani”; iinjakya ari ayotaperoeyanakini. Aririka ipokae Awinkatharite, ikitejitakotapaakiro maawaeni okaatzi manawitachari iroñaaka tsiteniriki. Roñaagaero oetarika akowaperoezirini maawaeni ajakaneki. Akameethatzirika ari ikiteeyeeni Tajorentsi: “Kameethatakimiri”.

⁶ Pamine, noyemijantzinkarite, naaka kenkithatakotacha, eejatzi nokenkithatakotziri Apooro piyotanteeyenarini eero piñaakoweenkatashitantari atziri. Aririka pikante: “Nonintaperotziri irinta”, paamawentyaawo pimanintzirikari paashini. ⁷ Litakama pikantakaaperotakari kimitaka panaakotakiri paashini atziri? Tema Tajorentsi pashiteeyimirrorini maawaeni jeekimoteeyemirini. Iroñaaka litakama pikantakaaperotantari, kimitaka tee ipashitzimiro?

⁸ Pikimitakotawitakari ashaagantachari: piitashiteeyawitakani piyoperoeiyini: tee pikowaeyini riyotagaeyemini. Piitashiteeyawitakani eeroka paeni jewaperowenantatsiri, pimanintakina naari. Pikimitakaantakina naaka patzirite. Jaa, nokowawitaka peewawenantaperoeyanakinimi, atsipatawakayaami eewawenanteeyenimi. ⁹ Ari nokaateeyakirini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi, tema pikimitakaanteeyashitakinani onampirentsi paeni: pimaninteeyakinani. Eejatzi okimitaka rajaryaagaetakina rowamagaetena; ramineeyakinani maawaeni: ronampiri Tajorentsi eejatzi atziripaeni. ¹⁰ Noñaaperotakiri Jesokirishito ikameethatzi, rootaki pikanteeyantanarini: “Tee piyotzi”. Omaanta pikenkithashiryaaashitaka paapatziyeyakarini kameetha rirori, rootaki pikanantari: “Niyoteeyakinimi naari”. Pikanteeyashitani: “Tekatsi imatzimaetya riraga Paaworo, osheki amateeyakironi aaka”. Osheki piñaaperotashita eeroka apaniroeni pikameethatzi, omaanta naaka pimaninteeyakinani. ¹¹ Osheki aapiintakinani notashe, aapiintakinani nomiri, shipaakowaetakina noethaariki, ipajapajaapiintetanani, nokinakinayitakini; roojatzi iroñaaka. Tekatsi nashi nopanko nojeekantyaari. ¹² Nokantatyaani nopomeentsitapiintakawo nantawaetzi nakoki. Aririka ikijeetakina, nokantziri Tajorentsi: “Pikamintahyeri riraga kijakinari”. Aririka ikijaperopiinteetena, eero nopiyatari. ¹³ Aririka itheeyakoteetakina, kameetha nokenkithawae-takaawakiri. Kyaaryo, ipinkaetakina, ikimitakaanteetakina kaagashi, ikan-teetzi: “Tee ikameethatzi Paaworo”.

¹⁴ Tee ro nojankinatantzimirori iroka nopashiwentakagaeyemini, omaanta nokimitakaantakimi eeroka neentsitepaeni nonintaperotziri; nokowaki nokamintahyemi, nokaminaantemirini kameetha. ¹⁵ Omawitya eenitatsi oshekiperorña yotagaeyakimirrorini iroka kameethatatsiri okantakotziri Jesokirishito, omaanta tee ijeeki osheki ashitzimirini. Pamine, nokamanteeyakimironi iroka kameethatatsiri paapatziyantakariri Jesokirishito, rootaki apaniroeni naaka nokimitakaanantakimiri eeroka nodyomipaeni, nishintyopaeni. ¹⁶ Rootaki nokanantaperoeyantzimirini: “Poshiyakotaperoeyenawoni”. ¹⁷ Rootaki notyaanantzimiriri Temoteeyo, nokimitakaantakiri nodyomi nonintaperotziri. Ikyaaryoowentakiniri Awinkatharite oetarika rantziniriri. Ikenkithashiryaaakayemiro

tsika okantari nokamantakotapiintziri Jesokirishito, tsikarika janta ipiyotawenteeyarini.

¹⁸ Apaanipaeni pikaateeyinira ikantakaaperoeyakani, tema iitakaashitawitaka eero niyaatashiteeyimini naari. ¹⁹ Omaanta ikowakaakinirika Awinkatharite, nokowaki intsipaeete niyaatashiteeyimini. Eero naapatziyashitapaakawo ikantayitzirini riraga kantakaaperotachari, omaanta niyotapaaki naari eenirorika imatakaakiriri Tajorentsi. ²⁰ Aririka reewawentakae Tajorentsi, eero añaawaetashiwaetawo inta antaperoeyeroni kameetha okaatzi ikowakagaeri. Tema irira rirotaki amifatokataeri. ²¹ ¿Oetaka pikowaeyakirini? ¿Pikowaeyakinima nareetemi nowashironkaemi? ¿Rooma pikowaeyirini nareetemi noneshironkaperoeypaemini?

5

Itsipatayitakarini aapatziyariri Jesoshi kaari kameethatatsiri. Pookeri

¹ Ikamanteetakina pikaateeyakirini ayirori iyashiyani. Raayiteeroni shirampari rinirothori raawitari iriri. Tekatsi kimityaarini: riraga kaari yoterini Tajorentsi eero rayiro raawitari iriri. ² Omaantakya eeroka pikantakaaperoeyakani kimitaka kameetha paapatziyari Jesoshi. ¿Iitaka kaari powashiretakotantari okaatzi rantakiri rirori? Roojatzi aririka pipiyotawenteeyaarini Tajorentsi, piyotemi tee okameethatzi pishinetziri ipokajeempiyaashitapaeya rirori. ³ Tee nokaateeyawitzimini, omaanta nokenkithashiryaaokoeyakimini. Okimitzimotakina aririka nojeekimoteeyawitakimini, nokanantzimiri tee okameethatzi rayero iyashiyani paeni. ⁴ Itajorentsiperotaki Awinkatharite Jesoshi, riro matakaakinawori nokantakowenantariri riraganki. Aririka pipiyoteeyani piyoteeyeni nokenkithashiryagaeyakimini naari. ⁵ Pishineteri Jatanaashi raanakiriita, rowashironkaeriita. Roojatzi aririka ikenkithashiryagaeya, ari rawijakotee paata ipokaerika Awinkatharite Jesokirishito.

⁶ ¿Iitakama pikantakaaperotantari? Tee okameethatzi. Noshiyakaawentemiro. Tema piyoteeyini ojeekirika tapiyakaawori paa echonkiini, otsichaagantanakawo maawaeni paa, otapiyakagaeyakawoni maawaeni.

⁷ Pookaeri riraga noshiyakaawentakimiri tapiyakaawori paa, pikimiteeyantyaaworini paa owakirari, kaari tapiyacha. Eerorika pookiri, poshiyakotanakarikari rirori. Naakiro, rowamagaetakiri Jesokirishito, roshiyakari owisha rowamaantapiinteetari rowaga kitejitatsiri rawijantakari paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. ⁸ Iroñaaka, aririka aweshiryaaawentyaari Tajorentsi, thame akameethatanaki: eero amatawitantzi. Eero akija, eero antapiintziro kaari kameethatatsi.

⁹ Nojankinatantawori paerani, nokanteeyawitakimini eero pitsipatari mayempitzirori tsinani kaari rayi. Eejatzi eero pitsipatawo mayempitziriri shirampari kaari ayi. ¹⁰ Tee nokenkithatakotziri kaari aapatziyariri Jesoshi mayempitzirori kaari rayi, riraga kowaperotzirori tzimimotayitziririni atziripaeni, amatawitantatsiri ikoshite, kenkithatakaawitawori riwetsikashitayitarini atziri. Tee nokantzimi: “Eero pitsipatari kaari aapatziyariri Jesoshi”. Tekatsi pikanteeyani pookawakaya, tema pikantyaani piñaapiinteri ijeeki jaka kipatsiki. ¹¹ Omaanta nojankinatakotziri riraga kantatsiri: “Naaka piyemijantzinkarite”. Omaanta eeniro imayempitziro tsinani kaari rayi, eero kijokiro powaeyirini. Eejatzi pikimiteeyirini riraga kowaperotzirori rashitayitarini paashinipaeni, eejatzi kenkithatakaashitawori riwetsikayitzirini atziri, ikowawita ipeyiromi iitajorentsiti, theeyawaetashitachari atziri, eejatzi shinkitzinkari eejatzi amatawitziriri atziri ikoyi ikoshiteri.

Aritaki nokantakimi, eero pitsipatari rirori eejatzi eero poyimotari. ¹² ¿Arima pikantakotakiri tsika ikantyaaka kaari aapatziyarini Jesoshi? Eero. Omaanta pimateri irira pikantakowenantaariri riraga piyemijantzinkarite. ¹³ Omaantakya Tajorentsi rirotaiki kantakowenterini kaari aapatziyariri Jesoshi. Iroñaaka pookaeyerini riraga kaari kameethatatsiri pitsipateyewitakarini: eero piitakashitari raapatziyakari Jesokirishito.

6

¹ Aririka pikijakiri piyemijantzinkarite, ¿okameethatizimotzimima pawentaapaakyaari kaari aapatziyari Jesoshi ikantakotantemiri tsikarika pikanteeyaari? Teewee. ¿Tema okameethatemi pawentaapaakyaarimi irira piyemijantzinkarite? ² Tema piyotzi riraga aapatziyariri Jesoshi rowameethatziri Tajorentsi imatero ikantakowenteeyantyaaririni maawaeni atziri, tsikarika ikanteeyaarini. Aririka pikantakowenteeyerini iinja maawaeni atziri, ¿itakakya kaari pimatantawo iroñaaka pikantakowenteeyerini piyemijantzinkarite? Tema aritaki pimatakiro pikantakowentawakaya. ³ Tema piyotzi akantakowenteeyerini iinja ronampiri Tajorentsi rinawita tsikarika ikanteeyaarini. Akantakowenteeyerinirika rirori, ¿eeroma pimatziro pikantakowenteeyerini iroñaaka atzirizinkari eerori? ⁴ Eenitatsirika iroñaaka pikijawakaawentari, okameethatzi piiteri paashini piyemijantzinkarite, ninkarika, ikantakowenteeyemirini tsikarika pikanteeyaarini. ⁵ Nokantero iroka pipashiwenantyaari. ¿Tekatsima aapatziyariri Jesoshi yoteroni ikantakoteri paashinipaeni tsikarika ikantyaari? ⁶ Omaanta tee apatziro pikijakiri piyemijantzinkarite, tema eejatzi pawentaakari kaari aapatziyariri Jesoshi. Pantzimotakiri kaari kameethatatsi.

⁷ Patsipetashiteeyakawoni pawenteeyakarini kantakowenantatsiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi; tema tee ikowakaakimi Tajorentsi pantero iroka. Omaanta kameethatawitachari pimaeritakotero awijashitya: omawitya ikoshiteetemiita. ⁸ Omaanta eeroka tee pimaeritakotziro inta pantashiteeyakawoni: pamatawitantzi eejatzi pikoshitawakagaeyakani tema ari paanakiri pawentaanikinta kaarinta aapatziyariri Tajorentsi. Osheki pantapiinteeyakirini piyemijantzinkarite. ⁹⁻¹⁰ Riraga kaari kameethatatsi eero rareeta janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Tema piyotziro, eero pikompitawo. Eero riyaatzi janta ipinkatharitzinta riraga shirontawori tsinani kaari rayi, eejatzi riraga pinkathazirori iitajorentsitashitari, eejatzi ñaathatizimotawori iina, eejatzi antatenkatawakaachari ishiramparinkaeteki, eejatzi koshintzi, eejatzi kowaperotzirori rashitayitarini rowaagawo paashinipaeni, eejatzi shinkitzinkari, eejatzi theyyawaetashitachari ratzirinkaki, eejatzi amatawitziriri ratzirinkaki ikoshitantariri. Tekatsikya ikanteeya rirori rareeteeya janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ¹¹ Aritaki pikimitayitawitarini. Omaanta rowameethateeyakimini Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi Ishire Tajorentsi; rootaki iñaaperotantakimiri Tajorentsi pikameethatzi, reentsitetakimi.

¹² Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarikapaeni kaari ithañakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, tee amitakotee maawaeni: tema atsipetashitakyaawo antero apanipaeni. Tee akoyi ametaperotyaawo kaari inimotziri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹³ Eeniro owanawo akemari. Eejatzi eeniro asheetomawo ojeekantari owanawo. Omaanta iinja eero añaagaero owayeri eejatzi asheetomawo. Ipeyeero Tajorentsi, eero añaagaero jenokinta. Tema atsipetashitawo añaawenaperotawo oetarikapaeni. Tee ro

riwetsikantee amayempitero kaari ayi, intakya riwetsikantakaeri Awinkatharite akenkithashiryaaanteeyaaririni rirori. Eejatzi ikimita, ikenkithashiryaaapiinteeyakaeni aaka. ¹⁴ Eenitatsi itajorenka Tajorentsi, rootaki imatantawori ipiriinaateri Awinkatharite Jesoshi, eejatzi ikimitagae aripaeni: ipiriintanee iinja.

¹⁵ Awathapaeni aari rootaki rako Jesokirishito, ikempita, roki, iitzi, maawaeni. Tema piyotakiro iroka. Aakateeyakinirika iwatha rirori, zokameethatzima amayempitero tsinani ñaaytziririni paashinipaeni shirampari? Tema okimiwitaka amayempitakaakiri Jesoshi tsinani. Teewee, tee ari okantakotya: tee okameethatzi. ¹⁶ Aririka imayempitziro shirampari tsinani, okimitzimotakari Tajorentsi raaperotakiro. Tema piyotziro. Rojankinateetzi, ikanteetzi: “Apite ikaatawitani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raawakakya apaani ikantanakya, tee okameethatzi rookawakagaeya”. ¹⁷ Omaanta aririka akempiyaminthataakari Awinkatharite, tema apaani akanta ashireki.

¹⁸ Eerokya pimayempitziro kaari payi, eerokya pimayempitziri kaari payi. Oetarikapaeni paashini kaari kameethatatsi pantayitakirini, powashironkaakiri paashinipaeni pisheninka; omaanta riraga mayempitzirori paashinipaeni tsinani, rowashironkaakiro iwatha rirori apaniroeni. ¹⁹ Tema piyotzi ojeekantakawo piwatha Ishire Tajorentsi. Rotyaantakimiro Tajorentsi kijokiro owantakimiri. Tee eeroka iroñaaka jewawentashitachani, inta riraga Tajorentsi jewawentzimiri.

²⁰ Rowawijaakoetanteemiri osheki opomeentsitzimotawitakari: tema rotyaantakiri Itomi ikamawentakae, rapaatawentakaero riraa ipinawenantakaerori kaari kameethatatsi antakiri. Iroñaaka, oetarikapaeni pantayitakirini, pantakiniri Tajorentsi, ñaaperotanteeyaariri irira ikameethatzi.

7

Ikenkithatakotziri aatsini iina

¹ Ari chapinki pojankinantantakinari, eenitatsi pojampitakinari piyaaritakeki: okameethatzirika payi piina, piimi. Iroñaaka nakemi. Kyaaryootaki okameethataperotzi eero payi piina. ² Omaanta aririka piyeekashitya, kyaaryoowa pimayempitzirokari tsinani kaari payi; eejatzi tsinani, kyaaryoowa omayempitzirikari shirampari kaari ayi. Rootaki okameethatantari paaperoteroota piina, eejatzi aaperoteriita tsinani oemi. ³ Okameethatzi shirampari imatero iina, eejatzi okimitya roori oshinetayaari oemi. ⁴ Iina eero eewawentziro owatha roori apaniroeni, inta eejatzi reewawentziro owatha oemi. Eejatzi ikimitya rirori oemi, eero reewawentziro iwatha rirori apaniroeni, inta eewawentziro iwatha iina eejatzi. ⁵ Eero pithañapithatawo piina; eejatzi tsinani, eero pithañapithatari piimi. Omaanta aririka pikantawakaya: “Eeroota añaminthatawakaa ajeekashitawakya apanipaeni kitejiri; iyotyata amaneri Tajorentsi”, ari kameetha okanta, omaanta aririka omonkaatapaeya roojatzi pimatanteeyaawo eejatzi. Pamine, eerorika papiitziro rantakaemirokari Jatanaashi kaari kameethatatsi. ⁶ Tee nokantaperotawitzi: “Paye piina”, omaanta pikowakirika paye, okameethatzi. ⁷ Nokowawitaka pikimiteeyenani naari,* omaanta rinashitakagaeyakaeni Tajorentsi, tee amonkaatawakagaeyani. Irika apaani, eeniro imatakaakeri. Irira paashini, inashita imatakagaeyakaerini rirori. ⁸ Riraga kaari aatsi iina, eejatzi kamaentsiri iina, nokamanteeyemini: kameetha pikimiteeyenani

* 7:7 Tekatsi Paaworo iina.

naari, pijeekashitya. Eejatzi okimitya tsinani, kameetha ojeekashitya roori. ⁹ Omaanta eerorika pimatziro pijeekashitya, kameetha pagae eejatzi. Kameetha paye, tee okameethatzi pikowawaetashitya paye. Eejatzi okimita tsinani, tee okameethatzi okowawaetashitya ayeeta.

¹⁰ Iroñaaka nokaminaaperotero aatsiri oemi. Tee naaka kaminaaperoteroni inta Awinkatharite: tee okameethatzi pookaeri piimi. ¹¹ Aririka pookaeri, pijeekashitaperoteeya. Eerorika pijeekashita, papiiteeri pagaeri eejatzi piimentawitari. Eejatzi okimitaka, tee okameethatzi rookaero shirampari iina.

¹² Iroñaaka nokamanteri paashinipaeni, tee riro Awinkatharite kamanterini: eenirorika ayemijantzinkarite iina kaari kemijantatsini, aririka okowaki aaperoteri, tee okameethatzi rookaero. ¹³ Eejatzi tsinani, rirorika piimi kaari kemijantzinkari, aririka ikowaki kijokiro rowaperotemi, tee okameethatzi ookaeri. ¹⁴ Ojeekirika tsinani aapatziyariri Jesoshi, eejatzi oemi tee raapatziyariri Jesoshi, irira tee ikimitari theenkantsiri; rinashitakari Tajorentsi, ikantzi: “Rirotaki oemi aapatziyanari. Rirotaki iriri eentsitepaeni. Nokowaperoteeyakirini raapatziyeeyenani maawaeni”.

Eejatzi okimitaka iina aapatziyanari, teerika aapatziyariri Jesoshi roori. Tee okimiteeyawoni theenkinkawo; rinashitakaakawo Tajorentsi, ikantzi: “Rootaki iina aapatziyanari. Rootaki riniro reentsitepaeni. Nokowakaaperotakiro aapatziyena, eejatzi nokowaperotakiri raapatziyeeyenani eentsitepaeni. Aririka rookiro aapatziyariri iina eejatzi rookakotantakiri reentsite, ero riyotakoteeri reentsitepaeni Tajorentsi. Omaanta eerorika ashtariri rookiro iina, eeniro riyotaakotziri Tajorentsi”.

¹⁵ Teerika okemijantzi iina ayemijantzinkarite, okowakirika ookaeri, ari okameethatzi ookaeriita. Eejatzi oemi ayemijantzinkawote, teerika raapatziyariri rirori: ikowaerika rookaero, ari okameethatzi rookaeroota. Tekatsi iroñaaka kanterini shirampari ayemijantzinkarite kijokiro rowantyaawori rowaga kowatsiri ookaeri. Eejatzi okimityaari tsinani aapatziyariri Jesoshi aririka ikowaki oemi rookaero, tekatsi kanterini kijokiro owantyaawori. Tee ikoyi Tajorentsi akijawagaeyaani. ¹⁶ Tsinani, aririka kijokiro poyiri piimi kaari aapatziyarini Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteeri. Eejatzi pikimita eerori, shirampari: aririka kijokiro poyero piina kaari aapatziyariri Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteero.

¹⁷ Aritaki riyoyagaeyakimini Tajorentsi. Kameetha panteeyenirini Awinkatharite oetarika ikowakaemiri eerori. Rootaki nokanteeyakiririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi tsikarika ipiyoteeyakani.

¹⁸ Paerani riyoyagaeyakimini Tajorentsi. ¿Pitakawoma pitotonatziro pishiramparitantari? Aritapaaki, pipeyakotero. Eeroka paashini, teerika pitotonatziro, ero pikoyi iroñaaka pitotonatero, ataama.

¹⁹ Aririka pitothowawityaawo pishiramparitantari, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Eejatzi okimita, teerika pitotonatziro, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Ro kameethaperotatsiri anteri akemijantaperotero ikanteeyeerini Tajorentsi. ²⁰ Tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari.

²¹ Riyoyaantakimiri Tajorentsi, ¿eerokarika ipimanteetziri? Ero pikenkithashiryaaashitapiintawo. Omaanta ishneteemirika pipinateeya amanantawitzimiri, okameethatzi pishitowanee. ²² Riyoyaantakimiri Awinkatharite, eerokarika pimantaarewo paerani pinawita, ari iroñaaka okimitaaka riraga Jesoshi ipakaakowenteemi. Tema rowawijaakotzimi. Eerokarika kaaririka pimantaarewo pinawita riyoyaantakimiri, iroñaaka okimitaka ramananteemi Jesokirishito, iroñaaka ikantemi rirori oetarika paeni

pantayiteniririni. ²³ Kimiwitaka ramanantakimi irira, osheki piwinawo. Rooma osheki ipomeentsitawentakimi rowawijaakotantakimiri. Ero pishinetziri atziri ikantzimi oetarika panteri, omaanta panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ²⁴ Rootaki, noyemijantzinkarite, nokamanantzimirori iroka: tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari; omaanta kijokiro powanakiri Tajorentsi.

²⁵ Iroñaaka nokenkithatakotero kaari shinetaariri shirampari, eejatzi kaari matzirori tsinani. Tekatsi ikantaperotena Awinkatharite, inta noka-manntemi nokenkithashiryaari naari. Ineshironkatatina, rootaki kaari namatawitantzimi. Piyoteeyironi iroka. ²⁶ Rooteentsi opomeentsitzimoteeyeeni, rootaki nokenkithashiryaantakawori iroka. Tsikarika pikanteeyakani iroñaaka, aritaki pikantyaari. ²⁷ Paakirika piina, eero pookaero. Pijeekashitarika iroñaaka, eero pikoyi paye piina. ²⁸ Aririka paye piina, okameethatzi: tee pantziro kaari kameethatatsi. Eejatzi aririka aye oemi rowaga kaari shinetaariri shirampari, kameetha: tee antziro kaari kameethatatsi; omaanta osheki pikemaatsiteeyaani. Aririka payi, osheki opomeentsitzimotaperoeyakimini. Tee nokoyi opomeentsitzimotemi, rootaki nokanantzimiri: “Eero payi iroñaaka”.

²⁹ Iroñaaka nokamanntemi, noyemijantzinkarite: eero ojamanitzi ipiyanteeyaari Awinkatharite. Kyaaryoowa, rookakaashiteetemiokari pantayitawitanaririni Awinkatharite ikowakaemiri. Eenirorika piina, omaanta pikyaaryoowenteniri riraga Tajorentsi ikowakaakimiri. ³⁰ Aririka petakowaetya, aririka pikimoshirewaete; omaanta eero pikenkithashiriuro inta pikyaaryoowenteniri Awinkatharite panteniri. Aririka pamanantayitani oetarikapaeni, omaanta eero ojamanitzi piñiuro pamanantayitawitarini. ³¹ Ero ojamanitzi piweshiryaawentawityaawo jeekayitatsirini kipatsiki, roojatzi eero pimatziro piweshiryaawentyaawo. Kameetha pijeekawita iroñaaka, eeniro pameteeyakarini, omaanta inashitayitanakyaani maawaeni añaayitzirinika kipatsiki; iinja opomeentsitzimoteeyemini.

³² Nokowaki eero pikenkithashiryaapiintanakawo. Riraga jeekashitachari, ikenkithashiryaapiintziro ikowayitzirini Awinkatharite, ikowaki ikimoshiryaakayeri irira. ³³ Omaantakya riraga aatsiri iina, ikenkithashiryaapiintziro maawaeni rantapiinteeyirini atziri eejatzi okaatzi awijimotziriri jaka kipatsiki: ikowaki ikimoshiryaakayero iina, ³⁴ osheki ikenkithashiryaayitakawoni oetarikapaeni. Rowaga tsinani jeekashitachari eejatzi kaari shinetaariri shirampari: osheki okenkithashiryaagaeyeroni ikowayitzirini Awinkatharite, okamantakiri: “Oetarika pikowakaenari, ari nomatakimiro. Oetarika pikowakayenari nokenkithashireyaari, ari nokenkithashireero”. Omaanta rowaga aatsiri oemi okenkithashiryaatziro maawaeni rantapiinteeyirini atziri, okowaki okimoshiryaakayeri oemi. ³⁵ Rootaki nokamanteeyantzimirorini iroka, nokowaki namitakoeyemini, tee nokoyi nopomeentsitakaemi. Nokowaki kameetha pijeekaeyeni, eejatzi piyoteeyini panteeyenirini Awinkatharite oetarikapaeni ikowakayemiri.

³⁶ Pamine, eenitatsirika pishinto kaari shinetaariri shirampari, aririka piñaakiro antawotaki, pikoyi iroñaaka paakayero oemi; ari kameethataki. Ayeeta, eero añiro pantani. ³⁷ Aririka pikowaperote pithaŋeeyawo ari kameethataperotaki, eero pikemijantashitari riraga ashiryaayitemirini, omaanta pantero pikowaperotziri eerori, oetarika pikenkithashiryaari, okameethatzi. ³⁸ Naakiro, aririka paakayero pishinto, okameethatzi;

omaanta aririka pithañeeyawo, okameethaperotzi. ³⁹ Aririka aye tsinani oemi, ari kijokiro owanakiri, roojatzi ikamakotaki. Aririka ikamaki, ari oshinetaantsiteya agae paashini oemi okowaperotzirika. Omaanta apatziro agae aapatziyariri Awinkatharite. ⁴⁰ Aririka okanteetatyeeyaani ojeekashitya, nokenkithashiryaaaka okimoshireperotanaki. Ari naamaaka riyotaakinawo Ishire Tajorentsi iroka nokamantakimiri.

8

Iwatha rowamagaetzinirori riwetsikashitayitarini iitajorentsishitari

¹ Iroñaaka nakemi tsika pikanteriri iwatha rowayitzinirorini riwetsikashitayitarini iitajorentsishitayitarini pojampitakinaga chapinki. Iitakayitawitakani atziripaeni riyotaperotzi tsika ikanteriri iwatha. Omaanta, aririka ayotashitya, akantakaaperotakari. Tee ikowakaaperotee Tajorentsi ayowaetashitya, inta ikowakaaperotakae anintashireperotawakaeyani ayotaperotawakaantyaari ajeekanteeyari kameetha. ² Eenitatsirika iitakaawitachari riyotzi okaatzi kameethatatsiri rantero, apaniroeni ramatawitaa: tee riyotaperoyeini. ³ Omaanta aririka anintaperoteri Tajorentsi riyotagaeyeeni irira. ⁴ Pojampitakowentakiri iwatha rowaetakinirori iitajorentsishitari riwetsikayitzirini. Ari ayoteeyini tee otajorentsitzi riwetsikashiteetari. Apatziro ijeeki apaani Tajorentsipero, tekatsi paashini. ⁵ Eenitatsi jeekayitatsirini janta jeñokiinira eejatzi jaka kipatsiki iitajorentsishitayitarini atziri. Eenitatsi osheki iitajorentsishitayitarini, osheki iwinkatharitepaeni. ⁶ Ayoteeyakini aaka apintzi Tajorentsi, riraga Pawa. Tema rajaryaakawo riwetsikero maawaeni añaayitakinirika eejatzi aakapaeni. Eenitatsi eejatzi apintzi Awinkatharite: riraga Jesokirishito, wetsikaeyakirorini maawaeni jeekayitatsirini eejatzi aaka.

⁷ Omaanta eeniro ayemijantzinkarite kaari yoteeyirorini iroka nokamantakimiri. Paerani rameteeyawoni apanipaeni ikenkithatakaawitawoni riwetsikashitayitarini atziripaeni. Aririka rowakarini iwatha rowamagaetzinirori, iitawitakarini ashipero riraga iitajorentsishitayitarini. Tee riyotawita; aririka rowashityaari iroñaaka iwatha rowamagaetzinirori riwetsikaetziri, osheki ikenkithashiryaaanaknya, iitakawita tee okameethatzi royaari. Roshiyakaawitakawo rantakiro kaari kameethatatsi. ⁸ Aririka oyaari iwatha, eero ikijawenteeri Tajorentsi. Oyaaririka, tekatsi ikantee. Atzityaaririka, eero rowameethashireetee. ⁹ Kameetha poyaari, omaanta kyaaryoowa pantakaerikari kaari kameethatatsi riraga kaari yotatsi. Omaanta pishineteri royaariita iitarikapaeni ikoyiri. ¹⁰ Iñeemirika kaari yotatsi powaka janta opankoki iitajorentsishitayitarini, ikantzikari: “Riyotzi rirori. Nokimityaariita noyaari naari iwatha rowamagaetzinirori iitajorentsishiteetari”. Rootaki rowantakawori omawitya ikenkithashiryaaakotawori: “Tee okameethatzi noyaawo”. Rootaki ipakaagaanantakawori royaateri Jesokirishito. ¹¹ Piyotaperotzi okameethatantari poyaari. Omaanta rirori, tee riyotezi. Aririka rowashityaari, osheki ikenkithashiryaaanaknya: “Teerika okameethatzi nantakirika, eeniro iroñaaka nantani”. Aririka rookaero royaatzirira Jesoshi rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta rivotaki piyemijantzinkarite, ikamawentakiri Jesokirishito. ¹² Tee okameethatzi pantakiri. Tema ikantakae riraga Jesoshi: “Pinintaperoyerini pisheninka, eero pantakayiri kaari kameethatatsi”. Aririka pantakiro iroka, tema pantzimotakiri Jesokirishito. ¹³ Rootaki nokanantzimiri: aririka nowakyaari iwatha, nantakaakiri

noyemijantzinkarite kaari kameethatatsi, eerowa napiiteeri nowari iwatha eejatzi. Nantakaerikari kaari kameethatatsi.

9

Ikantziri Paaworo: "Pikimiteeyenani naari"

¹ Tema ishinetakina Tajorentsi oetarikapaeni. Tema rotyaantakina. Tema noñaaperotakiri Awinkatharite Jesokirishito. Tema rirotaiki matakaakinawori naapatziyakaantakimiri. ² Teerika riyoteeyini paashinipaeni rotyaantakina Jesoshi, omaanta eerokapaeni piyoper-oeyakinani rotyaantakina. Tema eerokapaeni naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi rowawijaakotantemiri. Rootaki piyotantari rotyaantakina Awinkatharite. ³ Eenitatsi theenkakinari, ikantakowenantakinari, ikantzi: "Tee rotyaantzimi Tajorentsi". Ari eenitatsi iroka nokantawakiriri: ⁴ "Tema okameethataki pamitakotena: pipena noyaari eejatzi nomiri. ⁵ Aririka nokinayitanakini nokenkithatakaayiterini atziri; eenitatsirikami noena aapatziyariri Jesoshi, tema okameethatzimi notsipatanakyaawomi. Aritaki rantapiinteyakironi paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi rirentzipaeni, eejatzi Peetero. Eejatzi okameethatzi ipakiromi owanawo eejatzi omiri. ⁶ ¿Apaniroenima naaka eejatzi Werenawee nopomeentsiwentyaawo nopinatero nowanawo?"

⁷ Noshiyakaawentemiro: tema ipinakowentapiinteetziri joraaro. Aririka apomeentsiwentyaawo apankitziro oowa, tema ari athotagaantero. Aririka ashentapiinteri apirapaeni, tema irapiintziro iteni". Rootaki nokantakiriri riraga theenkakinari. ⁸ Nokenkithatakotakiro añaapiinteyakirini, omaanta ¿oetaka okantziri rojankinatzirini Moeseeshi? ⁹ Ajaatya iroka okantziri: "Eero poojopatziro tooro ayiteetziri iyatharekitho aatzikakitziro ri teriko ishaagantyaawori, omaanta pishinetziri roya". ¿Apaniroenima waaka ikenkithashiryaakotari Tajorentsi? Tee. ¹⁰ Tema eejatzi aakapaeni oshiyakaawentakae rojankinarini. Iyotagaeyakaeni oetarika anteeyakirini. Aririka atziri ikiyaapanetakiro kipatsi ipankitanyaaawori, ikowaki irira raagaantayiteeroni okithoki paata. Eejatzi ikimita riraga shaagakitziro, ikowaki raagaantayiteeroni okithoki rirori. ¹¹ Pamine, oshiyakaawentakata nopankitakimiro pishireki iñaani Tajorentsi. ¿Opomeentsitzimotzimima iroñaaka pipagaantena noyaari, nokithaatyaaari, oetarikapaeni? ¹² Aririka pipagaantashitayityaarini paashinipaeni, tema okameethatzimi pipagaantakinami naari. Omaanta tekatsi pipena. Paapatziyakawoni paerani iroka kameethatsiri nokamantakotziriri Jesokirishito. Osheki opomeentsitzimotakinani, omaanta tee nokoyi nookakayemiro paapatziyakarini, rootaki kaari nokowakotantzimini oetarikapaeni. ¹³ Pamine. Riraga antawaeatsiri Tajorentsi pankoki ari ipoñaakaapiintawo rowanawo janta, royaari. Eejatzi riraga taakiniriri Tajorentsi piratsipaeni janta aritaariki, rowagaantakaga rirori iwatha ipashiteetariri Tajorentsi rootaki ipantakariri rirori koetyeemotariri. Tema piyotziro aritaki okantakota. ¹⁴ Eejatzi okimita roori, ikantziri Awinkatharite: "Irira kemijantawakiriri okameethatzi ipashityaari koetyeemotariri riraga kenkithakiriri iroka kameethat-siri". ¹⁵ Okameethawita naagaantemimi oetarikapaeni, omaanta tekatsi nayitemi.

Eejatzi tee ro nojankinatantzimiro pipantenari oetarikapaeni. Nokimoshiretaki tekatsi nokowakotemini; aririkami aakinani notashe, eero eejatzi nokantzimimi: "Pipena noyaari". Ayenaata, nokameeta. Eerokya nokowakotantzimini oetarikapaeni. ¹⁶ Aririka nokamantakotero iroka kameethatatsiri riyotaantari atziri ikamawentakiri Jesoshi, tekatsi

nokantya nokantakaaperotya. Tekatsi nokantya nomaerite, eenitatsi nokenkithashiryaaari: “Eerorika nantero, tee nantziniri Nowinkatharite ikowakaawitakinari rootaki rowashironkaantenari”.¹⁷ Naakami kowashitachanimi niyotaante, tema ari ipinatenami Tajorentsi. Omaanta tee naaka nokowawita, tema rirotaki omperatakinari.¹⁸ ¿Iroñaaka oetaka ipinatenari? Okameethatawitani nokowakoteeyeminimi, omaanta fee nokoyi pipinatena. Apatziro niweshiryaaawenteeyanakimini naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi.

¹⁹ Ipineetenarikami, nopeyakaami ratzirite pinatenaniami, ikantapiin-tenami oetarikapaeni nantapiinteniririmi. Omaanta nopomeentsiwen-tashiteeyakarini osheki atziri naapatziyakaantariri Jesoshi.²⁰ Aririka nokaateeyakirini joriyyo, nokimiteeyakarini rirori naapatziyakaantariri Je-soshi. Tema irira rirotaki aapatziyawori rojankinarini Moeseeshi, rootaki nokimitantakariri rirori, naapatziyakaantariri. Omaanta tee noñaaperotziro iroñaaka rojankinarini Moeseeshi, tee nopomeentsitawentawo.²¹ Omaanta aririka nokaateeyakirini paashinijatzitatsiri atziri riraga kaari aapatziya-wori rojankinarini Moeseeshi, nokimiteeyakarini rirori, naapatziyakaan-tariri Jesokirishito. Tee nokamanteeyirini ikantawitani Tajorentsi paera-niperorña; inta nokemijantakaaperoteeri ikantziri Jesokirishito.²² Eejatzi, aririka nokaateeyakirini kaari maperotzirori raapatziyawo kameetha, nokimitakowitakariri rirori, naapatziyakaantaperotakariri. Aritaki nokimi-teeyawitakarini maawaeni atziripaeni naapatziyakaanteeyantakaririni Je-soshi aapanipaeni.²³ Rootaki nokimitapiinanteeyaaririni riroripaeni raap-atzizeeyantyaaworini iroka kameethatatsiri niyotagaeyakiririni. Eejatzi naari niweshiryaaawentyaawo iroka kameethatatsiri kenkitharentsi ami-takoterini atziri.

²⁴ Pamine, tema piyoteeyini ishiyeeyanakani osheki shirampari riyotan-teeyarini ninkarika anaakotanteentsini. Ranaakotantaki apani riraga shiyaperoteenchari, ari ipaetziri iiteetziri pereemyo riweshiryaaantyaari kameetha. Eejatzi pikimityaari eerori, pishiyaperotanaki paantyaawori pereemyo. Aririka pishintsiwenteniri ikowakaakimiri Tajorentsi, aritaki paakiro weshiryaaakayemini.²⁵ Rirojatzi aamakowentacha maawaeni kowawitachari ranaakotante aririka ishiye. Rootaki ikaminthaantari rirojatzi imatantyaawori ishiyaperote raantyaawori amantheerentsi. Intsipate opathayi irowa, omaanta iroka amantheerentsi ayeri aaka, eero opathaanitzi roori, rootaki okameethatantari ashintsitashiperotero aantyaawori kaari pathanitatsi.²⁶ Eejatzi naaka tee notzipitzipi-tayitanakini noshiyanaka, omaantakya noshiyanaka nomatantawori nanaakotante. Paashini noshiyakaawentemiri kapojawakaachari. Ikapojawakaaperotaka riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Okimiwitaka eejatzi nokapjaperotziri paashini, tee nokapojashitari; tee nantashitawo naaka oetarikapaeni inta nokyaaryoowentziniri Tajorentsi ikowakaakinari,²⁷ noshintsitaperotakiniri; nomperata naaka. Osheki nokenkithatakagaeyirini paashinipaeni, tee nokoyi ikantena Tajorentsi paata: “Tee pantaperotanawo nokowakaawitzimiri”.

10

Ikenkithatakoyitzirini joriyyopaeni paerani

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi piyotantyaari tsika ikanteeyarini joriyyopaeni janta okaankiityenta paerani. Otsimankapitheeyakirini menkori ijeekantakawowa Tajorentsi: eejatzi otenkaryaganaki inkaare antawo, niyanki ranashitanteeyanakawoni

piryaapathatanaki. ² Janta jaawiki menkori, janta inkaareki riyotagaeyakirini Tajorensi riyoteeyantakarini raapatziyaperoyakarini paerani Moeseeshi. Tema okimiwitaka ikaawoshitakotakiri Tajorensi eeniro royaatziri Moeseeshi. ³ Rowapiinteeyakawoni rowanawo ipapiinteeyakirini Tajorensi. ⁴ Rirapiinteeyakirini ifaa ipapiintziriri, rowaga shitowaatatsiri mapiki. Rowakiniri Tajorensi rowaga mapi, oshiyakaawentakiri Jesokirishito, oyaateeyanakirini. ⁵ Omaanta tee inimotziri Tajorensi. Tee riweshiryaawenteeyarini osheki riraga atziripaeni, rootaki ikamaeyantakarini janta okaankiyeenta.

⁶ Pikenkithashiryaagaeyeroni iroka piyoteeyantaaeni ikowakaemiri Tajorensi. Kyaaryoowa, pikimiteeyarinikari joriyopaeni: pikoyirokari kaari kameethatatsi. ⁷ Eero paapatziyawo iitajorensitashiteetari jaha kipatsikika. Tema imatagaantakiro paerani. Ojankinatakani: "Ijeekaeyanagini atziri, rowaeyakani eejatzi ishinkiteeyakani. Roojatzi ikatziyanteeyanakani, romampagaeyanakani, eejatzi ishironteeyanakawoni tsinanipaeni". ⁸ Kyaaryoowa, akimitakoe-yarinikarira aakapaeni: paerani ifaaaminthateeyakirini kaari iina, rootaki ikamanteeyakarini 23.000 atziri apaani kitejiriki. ⁹ Ifaantagaantakari Awinkatharite, riyotantyaari aririka ikijantakyaari rantakiri, rootaki rotyaanantakanari osheki maanki. Roojatzi ratsikanteeyakarini, ikamayitakani. Kyaaryoowa, oshiyakotarikarira aakapaeni, afaantarikari Tajorensi. ¹⁰ Eejatzi apanipaeni ikiifaaanikowentakiri irira, rootaki rowamaagaanteeyantakarini riraga ronampiri Tajorensi. Kyaaryoowa, akimiteeyarinikari aaka, akiifaaanikowentero.

¹¹ Ro imatantayitakawoni iroka, akenkithashiryaantanakyaari. Rojankinateetzironi, ayoteeyantakarini irofaaka. Rootawiteencha omonkaateeya ipokanteeyari Jesokirishito. ¹² Irofaaka aririka pikante: "Nokantatyeeanyi naaka nokyaaryowentero naapatziyari", nokantzimi naari: "Paamawentyaaga, pantzirokari kaari kameethatatsi". ¹³ Eeniro akenkithashireeyironi antero kaari kameethatatsi: ashi owaeyironi maawaeni atziri antziro. Omaanta aririka ameentyaari Tajorensi, ramitakooyeeni eero anantawo. Ikyaryoowentakae ramitakoperoyeeni eerokya anantawo kaari kameethatatsi akenkithashiryaawitakari.

¹⁴ Rootaki, nonintaperotanewo, nokamanantemirori iroka: "Eerokya pipinkathatziro riwetsikashiteetari iitajorensitashitari". ¹⁵ Eeniro piyotantari, irofaaka pikenkithashireeyeroni iroka nokantzimiri. ¹⁶ Aririka akantari Tajorensi: "Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka niriri", tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaawenteeyawoni riraa Jesokirishito rapaatawentakae. Eejatzi aririka akagaapiintziro paa, tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaawenteeyawoni iwatha, akenkithashireeyironi ikamawenteeyakaeni. ¹⁷ Ari okaatzi owapiinteeyarini paa apaani. Eejatzi okimitawita, osheki akaateeyawitani omaanta amonkaatawakagaeyakani, asheninkateeyakarini Jesokirishito: tema apaani ikanta.

¹⁸ Pikenkithashireeyeroni rameteeyakarini joriyopaeni. Riraga ifaaanakowenantsiri aririka itaakiniri Tajorensi ipira paashini atziri janta aritaariki, tema itsipatakarira irira ipinkathateeyakirini rirori, tema ari rowakaakyaari iwatha. ¹⁹ Eenitatsi iroka nojampitemiri: "¿Tajorensima iroka riwetsikaetzirika?" Kaari. Tema ratsipetashitawo rowapiintziniro iwatha. ²⁰ Eenitatsi iroka nokamanaperotemiri. Eeniro rowakiniri kaari aapatziyariri Jesoshi ipira. Omaanta kaari Tajorensi rowakiniri, inta kamaari. Tee nokowakayimi pitsipatyaari riroripaeni ipinkathateeyakirini kamaari. ²¹ Aririka pirawentero Awinkatharite, eero pimatziro pirawentero

kamaari eejatzi. Aririka powawentyaari Awinkatharite, eero pimatziro powawentyaari kamaari eejatzi. ²² ¿Arima pikowaki ikijimi Awinkatharite? ¿Panaakoeyirini pishintsitaperotzi? Teewee. Tee panaakoeyirini eejatzi rowashironkaantyaari Tajorentsi ninkarika ameentakotyaaarini kamaari.

²³ Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarika kaari ithañaakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, eero oshintsitakae maawaeni, tema atsipetagaantashityaawo. Kyaaryo amatakiro akoyiri, omaanta eerorika amitakoeyerini paashinipaeni atziri ishintsitakayeri rajankaneki, ari tee okameethatzi antashityawityaarini. ²⁴ Eero pikenkithashiryaaakotapiintziro pikowayitawitarini eerori, omaanta pikenkithashiryaaakotapiinteri ikowayitziri paashinipaeni, eejatzi ikaatzi amitakoteri. ²⁵ Aririka ipimantayitzini iwatha, poyaari. Eero pojampitakowentziri: “¿Tsika iponaaka irika? ¿Rooma rowamagaetzinirori iitajorentsitateetzi?” Aririka pamananteri iwatha, eero pojampitakowentziri, piitzikari aririka poyaari eero pikameethashiryaaanaki. ²⁶ Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ira Awinkatharite ashitayitaworini kipatsi eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini”.

²⁷ Aririka ikaememi kaari aapatziyariri Jesoshi rowakayemi ipankoki. Aririka pikowaki piyaate, powaeyaarini kya maawaeni ipaeyawakimirini. Eero pojampitakowentziri iwatha, eero piitziri aririka poyaari, eero pikameethashiryaaanaki. ²⁸⁻²⁹ Omaanta ikanteetemirika: “Eenitatsi irika iwatha, rowaetzinirori iitajorentsitashitari”. Aririka eenitatsi jaga eejatzi piyemijantzinkarite kaari shintsiperotatsi rajankaneki, ari pikenkithashireeri irira iiteri tee okameethatzi royaari, eero powari eerori eejatzi. Omawitya eeroka piyotawitaka tekatsi ikantemi iwatha, omaanta pikamintayeri riraga kaari yotatsi.

Naamaashitaka eenitatsi kantatsini: “Ishinetana Tajorentsi noyaari oetarikapaeni, ¿iitarikya ithañaakotashitantanariri riraga kaari yotatsi? ³⁰ Aririka owapiinteyarini, akantapiinteyirini: ‘Ariwee, Pawa, eeroka panaariri nowayitarini’ ”. Aririka apaasonkiteri, ¿iitarikya ikiñaanikowenanteeriri oyaaririka?

³¹ Ari nokamantemi. Aririka powaeyani, eejatzi aririka pireeyeni; omaanta oetarikapaeni pantayiterini, panteniri Tajorentsi ikowakaemiri, riweshiryaaawentemiri. Roojatzikya ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethatzi Tajorentsi. Kameetha ijeekakagaeyirini aapatziyariri Jesoshi”. ³² Eero pantakayiri kaari kameethatatsi riraga joriiyo, riraga kaari joriyotatsi, eejatzi aapatziyeyaririni Tajorentsi. ³³ Oetarikapaeni nantayitzirini, nokoyi namitakoeyerini atziri. Tee naaka etakotachani apaniroeni, inta netakotapiinteyarini paashinipaeni atziri. Ro nomatapiinteyantanaririni rawijakoeyantakyaarini.

11

Antayitzirini tsinani kemijantayitatsirini

¹ Poshiyakotenawo, nokimitaka naari nomonkaatakari Jesokirishito.

² Pikenkithashiryaaapiintakina, eejatzi pikenkithashireero maawaeni niyotapiintakimirini, rootaki noñaaperotantakimiri. ³ Eenitatsi iroka, piyotero: riraga Jesokirishito kanteeyiririni atziri oetarika ranteyeerini; riraga shirampari kanteeyirorini iina; eejatzi riraga Tajorentsi kantziriri Jesokirishito. ⁴ Pamine riraga shirampari, aririka ramaneri Tajorentsi, eejatzi aririka ikamanante iñaani, tee rametawo ipashikayinatya. Aririka ipashikayinatakyaa, tema itheenkatziiri Jesokirishito. ⁵ Omaanta tsinani,

aririka amaneri Tajorentsi, eejatzi aririka okamanante ifaani, opashikapi-intaka. Teerika opashikapiinta, otheenkatziri oemi: okimitzimotakawo ameetakiro oeshi, kimitaka tsinani mayempiro. ⁶ Teerika okoyi tsinani opashikayinatya ari okameethatzi ameetero oeshi. Omaanta aririka opashiwentakayaawo ameeta, kameetha opashikayinatya.

⁷ Riroma shirampari, eero ipashikayinata: tema ikimiwitakari Tajorentsi, eejatzi ipinkathatziri. Rooma tsinani, ofaaperotziri oemi. ⁸ Paeraniperorofa ritakari Tajorentsi riwetsikakiri shirampari. Rootaki imeriki shirampari riwetsikakiniriri tsinani; omaanta omeriki tsinani, tee riwetsikaetziri shirampari. ⁹ Riraga shirampari tee riwetsikawenteetakiniro tsinani, inta rowaga tsinani riwetsikawenteetakiniriri shirampari.

¹⁰ Okameethatzi opashikayinatya tsinani riyotanteeyaarini ronampiri Tajorentsi ofaaperotziri oemi. ¹¹ Pamine, tee ojeekashita tsinani, tee ijeekashita shirampari. Ikowaki Awinkatharite akoetyaawakagaeyani. ¹² Irowa imeriki shirampari riwetsikakiro tsinani, eejatzi ifoñaaka okofaatapiintziri tsinani ofomi. Omaanta Tajorentsi wetsikaeyiririni maawaeni. ¹³ ¿Oetaka pikenkithashireeyarini eeroripaeni? Aririka amaneri tsinani Tajorentsi, ¿kameethama opashikaryaayinatya? ¹⁴ Aakapaeni shirampari, ifoñaaka tee ametawo aeshithanthamaeshiteeyini. Aritaki apashiwentakya. ¹⁵ Omaanta tsinani, tema ofaaperoteeyironi oeshithanthamaeshitzi oeshi: rootaki opashikayinantari. ¹⁶ ¿Eenitatsima kowatsiri ipiyapiyawaantetena? Nokamantemi: nameetakawo iroka nokamantakimiri, eejatzi rameeteeyakawoni maawaeni aapatziyeeyakaririni Tajorentsi.

Riyotaantzirowawentapiinteeyarini Jesoshi

¹⁷ Eenitatsi paashini nokamantemiri. Tee nofaaperotziro iroka panteeyirini aririka pipiyoteeyani: tee okameethatzi, tee pamitakotawakaaneenta. ¹⁸ Nityaawo nokamantemiro iroka. Ikamanteetana aririka pipiyoteeyani pipinkathatantapiintariri Tajorentsi, pipiyawaantetawakagaeyanakaayani, tema pikenkithashiryaaatziro inashitachari. Naamaashita kyaaryo ikamantagaanteetakina. ¹⁹ Pipiyawaantetawakagaeyanakaayani piyoteeyantakaririni ninkarika kyaaryoowentaperotzirori raapatziyari Jesoshi. ²⁰ Aririka pipiyoteeyani pikenkithashiryaaakoteri Awinkatharite, powaeyawitani, tema tee powakoeyarini Awinkatharite kameetha. ²¹ Aririka powapiinteeyani, powakanteeyanani powanawo eerori, powapithateeyawakaani paashinipaeni. Tee poyaawakagaeyani powantyaari maawaeni. Itasheyaki apaanipaeni, ishinkitaka paashinipaeni. ²² ¿Oetakama jaga panteeyirini? Tema eeniro pipanko powantyaari, pirantyaari. ¿Pitheenkakirima riraga pokashitziriri raapatziyari Tajorentsi? ¿Pishirontawentarima riraga kaari ashaagantacha? ¿Tsikama nokantemika? ¿Arima nofaaperotemi? Teewee.

²³⁻²⁵ Iriro Awinkatharite iyotaanawori iroka nowaagakimirika. Paerani, tsiteniriki raakaanteeyakirini, raakiro Awinkatharite Jesoshi paa. Ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka nowaari”, roojatzi ika-gaakiro. Ikantzi: “Eenitatsi iroka paa oshiyawori nowatha: aririka powapiintyaawo, pikenkithashiryaaapiinteeyenani. Tema naaka kamawenteeyakimirini”. Ari rowaeyakawoni. Roojatzi raakiro eejatzi riramento. Ikanteeyirini: “Eenitatsi iroka awishoowaantsi oowa, aririka pirapiinteeyeroni, pikenkithashireeyenani, piyoperoteeyeni apaatawenteeyemini niraa pawijakoeyanteeyarini. Aririka nokamawentemi, piyotanaki eero namatawitzimi, nomatemiro maawaeni nokamantakimiri”. Roojatzi

ranashitantanaka tsiteniriki, roojatzi raanteetakari. ²⁶ Aripaete powapi-inteeyaawoni, pirapiinteeyeroni, piyotaantapiintyaariri atziri ikamawentee-yakaeni Awinkatharite. Pimatapiinteeyeroni, roojatzi ipokanteeyaari.

²⁷ Aririka powawentyaari, aririka pirawenteri, pikenkithashiryakoteri: eero pantashitawo. Eeniro rantani riraga antashitawori: itheenkakiro iwatha Awinkatharite, itheenkakiro riraa. ²⁸ Pityaawo piyotakotya eeroka, eenirorika pantani. Piyotakotyaarika tekatsi pantani, ari poyaawo, eejatzi pirero. Eenirorika pantani ari pityaawo pookaero kaari kameethatatsi pantziri eejatzi pamaneri Tajorentsi ipeyakotemiro pantani, eejatzi pijeeki kameetha roojatzi pimatero powawentyaari Jesoshi, pirawenteri. ²⁹ Tee okameethatzi owashiwaetyaawo, eejatzi irashiwaetyaawo. Teerika akenkithashiryaperotziri Awinkatharite, tema owashiwaetakawo, irawaetashitakawo: eeniro ojeeki antani; ari rowashironkaakae Tajorentsi. ³⁰ Rootaki pimantsiyagaanantayitakarini osheki, eejatzi kaari pishintsitantayitani. Rootaki eejatzi ikamagaantayitankarini piyemijantzinkaritepaeni. ³¹ Aririka ayotakotakya eenirorika antani, okameethatzi akenkithashireeya, eero akimitagaa paerani, ookaero kaari kameethatatsi antakiri; roojatzi ameentanteeyaariri Jesokirishito, eero rowashironkagae Tajorentsi. ³² Tema eejatzi okameethatzi ikantakowentee Awinkatharite, eejatzi rowashironkae, okantyaatakya eero aatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee ikowakagaeyeeni atsipateeyaarini maawaeni riraga theenkantatsiri.

³³ Iroñaaka noyemijantzinkarite, aririka pipiyoteeyani powawenteeyarini Awinkatharite, poyaawakaawakyaata. ³⁴ Aririka pitashyaperotaki, pityaawo poya janta pipankoki. Eero pipiyotashiteeyani pikemantyaawori pitashe: eenirorika pantani. Aririka nareetemi nothotyapaemiro, niyotayitemironi paashini.

12

Ikenkithatakotziro omatakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, niyoteeyemironi maawaeni omatakagaeyakimirini Ishire Tajorentsi. Tee nokoyi pikompiteeyaawoni, inta nokowaki piyoteeyawakironi. ² Piyoteeyini paerani tee paapatziyeeyawitarini Jesoshi inta pikemijantashitayitawitawoni piwetsikashitayitarini, piitajorentsishitawitari. Tema omajontziteeyakini roori.

Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³ Nokowaki piyoteeyawakironi iroka. Aririka oñaawaetakaakiri Ishire Tajorentsi atziri, eero ikantzi: “Tee ikameethatzi Jesoshi”. Eejatzi okimitaka, eeromi piyoteerimi, eero pikantzimi: “Irira Jesoshi irotaki nowinkatharite”.

⁴ Inashitayitakani omatakagaeyakaerini antawaetziniri Tajorentsi, omaanta apaani Ishire Tajorentsi. ⁵ Inashitayitakani iroka anteeyenirini Awinkatharite, omaanta apaani ikanta irira. ⁶ Inashitayitakani anteeyakininiri Pawa Tajorentsi, omaanta rirotaki irira riyoyaakaero oetarika antayerineri eejatzi ramitakotakae amonkaatero maawaeni.

⁷ Iyotagaeyakaeni Ishire amitakotawaakaantyaari kameetha ajeekimotantyaariri Tajorentsi. ⁸ Iyotakaayitakirini apanipaeni kameetha ikaminaantakariri paashinipaeni; riro paashinipaeni iyotakaakeri kameetha riyotaantakaerori paashinipaeni. Okaatzi iyotakaayitziririni apaani: rowaga Ishire Tajorentsi. ⁹ Eejatzi omatakaayitzirini paashinipaeni rameentaperoyakawoni ikantayitzirini Tajorentsi; paashinipaeni omatakaakiri retsiyatakotayitzirini mantsiyaripaeni. ¹⁰ Eejatzi matakayitziririni paashinipaeni itajonkantayitzini. Paashinipaeni

omatakaakiri ikenkithatakotziro kameetha Iñaani Tajorentsi. Paashinipaeni iyotakaakiri riyotayiterini kenkithatakaantatsiri: riroதாகირিকা kenkithatakaeriri kamaari, rooma kaaririka. Paashini, omatakaayitakirini iñaawaacheepookitashitawo paashinijatopaeni paantentsi kaari riyotzi rirori. Paashini eejatzi omatakaayitakirini riyotanaakiro kameetha okaatzi iñaawaeteri rirori eejatzi rowaagakaeniro. ¹¹ Inashitayitakani iyotagaeyakaerini, omaanta apatziro apaani iyotagaeyiririni: rootaki Ishire Tajorentsi. Oetarika okowakaayitziririni, rootaki iyotaayitziririni, omatakaantakariri.

¹² Pamine: apaani okantawita awatha, omaanta eeniro aetzi, ako, aeki, akempita, maawaeni. Osheki okantawita, omaanta apaani okantawita awatha. Eejatzi ikimita riraga Jesokirishito. ¹³ Apaani okantawita Ishire Tajorentsi. Opokapaaki ojeekanantapaakawori ashire, rootaki asheninkatawakaanteeyantakaririni, okimitakagaeyakaeni apaani akanta. Akaateeyirini joriyo, paashinipaeni kaari joriyotatsi; omawitya apaani-paeni pimantaari rinawita, paashinipaeni kaari ipimanteetzi. Kijokiro owaeyakaeni Ishire Tajorentsi: apaani okanta.

¹⁴ Noshiyakaawentemiro. Apaani okantawita awatha, omaanta eenitatsi anashitantari, oerikantari, aminantari, akemantari, osheki inashitapaeni. ¹⁵ Tee okantzi aetzi: “Tee naaka rako, tee naaka iwatha rirori”. Kyaaryo aetzi rootaki awatha, tee inashita. ¹⁶ Tee okantzi akempita: “Tee naaka roki, tee naaka iwatha rirori”. Ñaakiro, tema rootaki akempita awatha, tee inashita. ¹⁷ Iyotyaarikami awatha rootaki aminantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemantyaawomi? Iyotyaarikami akemantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemaantantyaarimi? ¹⁸ Omaanta kameetha riwetsikayitakironi Tajorentsi awatha: akemantyaari, aminantyaari, akatziyatziyawaetantyaari, maawaeni. Oetarika ikoyiri, imatakiro. ¹⁹ Iyotakyaarikami oki ojeekakimi, ¿tsika akantyaakami? ²⁰ Kyaaryo, apaani okanta awatha, omaanta eenitatsi aetzi, oki, akempita, ako, maawaeni.

²¹ Tekatsi okantya oki okantero ako: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi aeto, tee okantziro aetzi: “Tee nokoyimi”. Teewee, tee okantziro. ²² Eenitatsi jeekantayiteerini awathakipaeni oetarikapaeni, omaanta apaanipaeni tekatsi ishintsini aetakaashiwitawo ojeekashita, omaanta okameethaperotaki ojeekayitzini. ²³ Eejatzi okimita, eenitatsi apaanipaeni apashiwentakaakari, omaanta okameethatzi ojeeki. Akithaatakotyaawo kameetha tee akoyiro iñaagaete. ²⁴ Tee akithaatakotawo kaari apashiwentaka. Omaanta kameetha riwetsikayitakironi maawaeni awatha riraga Tajorentsi. Okameethatzi ojeekaeyeni rowaga kaari añaaperotawita. ²⁵ Imatakiro iroka amatakotawakagaeyantyaarini aetzi, oki, maawaeni. Tekatsi okanteeyani okijawakagaeyani. ²⁶ Aririka okatsitaki eechonkiini apaani, ari akemaatsinakyawo maawaeni awathaki. Tekatsirika oyeroni awatha eechonkiini tema kameetha akimoshirewenteeyakironi maawaeni awatha.

²⁷ Aakateeyakini oshiyakawori iwatha Awinkatharite Jesokirishito. Aakateeyakini eejatzi oshiyakawori iitzi, rako, roki, ikempita, oetarika. ²⁸ Iroñaaka akaateeyakirini osheki aapatziyeeyaririni Jesoshi. Reewawentakae irira rotyaantagaantakae apaanipaeni ikenkithate. Paashinipaeni rotyaantakiri ikamanantayitzirorini iñaani. Paashinipaeni rotyaantzi riyotaantzi. Roojatzi paashinipaeni rotyaantayitakirini itajonkantz, paashini retsiyatakotayitzirini mantsiyatinkari, paashinipaeni ramitakotziri paashini atziri, paashinipaeni rotyaantakiri ikantayitzirini aapatziyariri Jesoshi oetarika rantayiterini, eejatzi paashini

ĩñaawaetashitayitawoni paashinijatopaeni paantentsi. ²⁹ ¿Rotyaanteeyakaenima akenkithate maawaeni? Teewee. ¿Akamananteeyinima ĩñaani Tajorentsi maawaeni? ¿Ayotaanteeyinima maawaeni? ¿Atajonkanteeyinima maawaeni? Teewee. ³⁰ ¿Etsiyatakoeyirinima maawaeni aaka mantsiyaripaeni? ¿Amateeyakironima maawaeni ayotayitakironi paashinipaeni paantentsi? ¿Amateeyakironima maawaeni owaagakiniri asheninka iroka ikantziriri rirori? Teewee. ³¹ Omaanta kameetha pikowakotaperoteri Tajorentsi imatakayemiro rooperotatsiri antawaerontsi.

Kameetha anintaperotawakagaeyani

Omaanta iroñaaka nyotaaperotemiro kameethaperotatsiri.

13

¹ Aririka amatero añaawaetashiwityaawo paashinipaeni paantentsi, eejatzi aririka amatero akemero ipaante ronampiri Tajorentsi, omaanta eerorika anintaperoyirini paashinipaeni, tema atsipetashiteeyakawoni, ayotashitayitawitakawoni añaawaetzi. Akimitawokari kampana, okantashita, toon, toon, toon. Akimitarikari tampoo ikantashita, teen, teen, teen.

² Aririka ayotzityaawoni kaari ĩneetzi, aririka ayotzitakityaawo maawaeni imanayitawiteeni Tajorentsi, aririka amatayitakironi maawaeni riyotayitirini atziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi aririka akyaaryoowentaperoteri aapatziyaperotyaaari Tajorentsi, rootaki amatantyaawori oshirinkayiteroni ochempipaeni: omaanta eerorika anintaperotziri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni ayotashitawitakawo maawaeni, tee ĩñaaperotana Tajorentsi nokameethatzi.

³ Aririka apashitayitaarini ashironkaenkari maawaeni jeekimoteeri, aririka akyaaryoowentaperoteri kameetha Tajorentsi akenkithakoteri, rootaki ikijanteeri atziri, itaawenanteerori; omaanta eerorika anintaperotziriri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni maawaeni, tee ĩñaaperotane Tajorentsi akameethatzi.

⁴ Aririka anintaperoyerini paashinipaeni, tema amaeritakotashityaawo oetarika awijatsini, akaminthayeri paashinipaeni, ero akijashiryaaneentashitari riraga ashaagantzinkari eejatzi riraga jewatatsiri tema pikowawitaka poshiyaari, ero ajagaakotawo, ero akantakaaperota.

⁵ Aririka anintaperoteri paashinipaeni ero akantakaaperota, ero oñaashirenkiri paashinipaeni, ero antashitawo akowaperotziri aaka, inta anteniri ikowakagaeri rirori; ero akijiri intsipaete, ero akenkithashiryaapiintziro kaari kameethatatsi rantayiteetzirini owashironkaakae. ⁶ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, ero akimoshirewentziro kaari kameethatatsi ranteetziri intakya akimoshiryaawentero kyaaryooperotatsiri, ⁷ akantani akempoyeeri, akantani kameetha ameentaperotyaaari, akantani akenkithashiryaakotari ari rantakiro kameethatatsiri, omaanta amaeritakotashityaari oetarikapaeni ranteri.

⁸ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, ero apakaero; omaanta ero akantatyaani akenkithatero ĩñaani Tajorentsi, ero akantatyaani añaawaetashityaawo paashinipaeni paantentsi. Ero akantatyaani ayotashitawityaawo oetarikapaeni, omaantakya akanteetatyeyyaani anintaperotawakagaeyani.

⁹ Tee ayotaperotawitani iroñaaka, akamanantakoteri apatziro okaatzi ayotakotakiriri. ¹⁰ Iinja ipokapaakirika kameethaperotatsiri, ero akowaero iroka kameethatayitawitacharini iroñaaka. Tema ari ayotakiro maawaeni. ¹¹ Paerani eenironi eentsitawitani añaawaetashiwaeta, ayotashitayitarini aari eechonkiini, ayotzi

akenkithashiryaaawita eechonkiini. Omaanta iroñaaka antaritapaakika, ookanakiro antzirowa akimiwitakari eentsipaeni. ¹² Iroñaaka kimitaka aminaatakotakiri Tajorentsi ñaarontsiki, tee ikoñaataperotzi. Iinja aminapootaperotapaeri jenokinta. Iroñaaka ayoteeyawitarini eechonkiini, injja ayotaperoeyapaerini, okimitaka riyoperotakae iroñaaka. ¹³ Iroñaaka akantayaaani ameenteeyakarini Tajorentsi, ayoteeyakini eero ramatawitee rootaki ayotantari ari aate injja jenokinta, anintaperotawakagaeyakani. Omaanta kameethaperoteentsiri anintaperotawakagaeyaani.

14

Ñaawaetashitayaworini paashinipaeni paantentsi

¹ Pikowaperoyeni pinintaperoeyerini paashinipaeni. Eejatzi pikowaperotero pantero maawaeni omatakaakaeri Ishire Tajorentsi, pikamananteeyaaririni paashinipaeni iñaani Tajorentsi. ² Eenitatsi atziri omapokashitakiri iñaawaetashitanakawo paashinipaeni paantentsi. Tee ikemawakiri atziri omaantakya Tajorentsi. Tekatsi atziri kemawakironi ikantziriri. Omanawitaka iroka oñaawaetakayiri Ishire. ³ Omaanta riraga iyotaantzirori iñaani Tajorentsi, riyotaakiri atziri ishintsitakaakiri rajankaneki, ikimoshiretakaakiri, riweshiryaaakaari. ⁴ Riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi kaari riyotzi, ishintsishiretaka apaniroeni, omaanta riraga kenkithatakotziri Tajorentsi rashiki ipaante rirori riyotagaeyakirini maawaeni iyemijantzinkarite, ishintsishiretaka irira. ⁵ Nokowawita maawaeni eeroka piñaawaetero paashinipaeni paantentsi, omaantakya nokowaperotaki pikamanantero iñaani Tajorentsi pashiki pipaante. Riraga kenkithatakirori iñaani Tajorentsi ranaakotziri riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi; tema ramitakotakiri paashinipaeni atziri riyoperotziri Tajorentsi. Omaanta eenirorika owaayiniriri iñaani riraga ñaawaetashitawori paashini paantentsi, okameethatzi eejatzi.

⁶ Pamine, noyemijantzinkarite, noñaanatashitapaemirika paashinijatoki paantentsi tema natsipetashitapaakyaawomi eero piyotawakironi oetarika nokantemiri. Nokowapiintaki namitakoeyemini, tema rootaki nokamanantzimirori okaatzi kaari piyotzi apaanteki ashi, rootaki niyotakaan-takimirori piyotakotantyaariri kameetha Tajorentsi. Tema nokamantzimiro iñaani irira. Tema niyotaakimi. ⁷ Noshiyakaawentemiro. Tee añi kiina, tee oshiyari atziri. Omaanta ari omatashitakyaawo opaemate aririka ijonkateetero. Aririka apatziro ijonkatashityaawo toot, toot, toot, tee ayotakotziro oetarika mampaantsi okanterimi. ⁸ Pamine, itziwooteetziri joraaro riyotantyaari rooteentsi romanatya, tziinii, tziinii, tziinii. Eerorika opoemaenkatzi kameetha, ¿arima riyoteeyakini omanatachani riwetsikan-teeyarini romanatantyaari? Eero. ⁹ Eejatzi pikimiteeyakawoni. Aririka iñaawaetashitawityaawo kaari ikematheetzi wero, wero, ¿tsika okantyaaka ikemanteetawakyaaworini pikanterimi? Okameethatzi piñaawaetantyaawo ashi apaante akemathatakantyaariri asheninkapaeni okaatzi pikanteriri. Tema ari patsipetashitakyaawo piñaawaetashitya. ¹⁰ Jaka kipatsikika eenitatsi osheki paantentsipaeni. Inashitayitakani, omaanta tee ikompiteeyawoni riraga ashitawori ipaante. ¹¹ Omaanta teerika akemaperotziro ipaante ñaawaetatsiri, kaari asheninka. ¹² Tema pikowaeyakini omatakagaeyemini Ishire Tajorentsi, ari okameethatzi pikowaperotaki iroñaaka omatakayemi pamitakoteri piyemijantzinkarite riyotantyaariri Tajorentsi kameetha.

¹³ Rootaki nokamanantzimirori iroka: aririka piñaawaetero paantentsi kaari riyotzi, okameethatzi pikanteri Tajorentsi ramitakotemi

pimatantyaawori powaayeniri piyemijantzinkarite apaante ashi pikantakiriri. ¹⁴ Aririka noñaanatantyaari Tajorentsi paantentsi kaari noñaawaetantari, nokenkithatakaawitakari rirori noshireki, omaanta tee niyotziro noñaawaetashitaka. Eejatzi tee namitakotziri paashini atziri. ¹⁵ ¿Iitaka nanteri naari? Aririka namaneri Tajorentsi okameethatzi noñaawaetantyaawo paanteentsi noshireki kaari niyotzi; omaanta eejatzi okameethatzi namaneri nopaanteki nomatantyaari nokenkithashiryaakotero okaatzi nokantziri. Aririka nomampaawentyaari Tajorentsi, rooma nomampaantyaaworika paanteentsi noshireki kaari niyotzi, omaanta okameethatzi eejatzi nomampaawentyaari nopaanteki okaatzi niyotziri. ¹⁶ Pamine, aririka piñaaperoteri Tajorentsi, omaanta pinashitakyaaworika pipaante, ¿tsika ikantyaaka ikemathatantyaawori riraga owakirari tsipateeyakimirini? Eero riyotawakiro oetarikapaeni pikanterimi. ¹⁷ Aririka pipaasonkiteri Tajorentsi paashinijatotsiriki paantentsi, eejatzi itsipatzimirika paashinipaeni atziri, teerika riyotziro iroka paashini paantentsi eejatzi teerika ikemimi kameetha, tekatsi pikantya piyotayeri riroripaeni. Tee ikemawaantetzimi.

¹⁸ Nanaakoeyakimini noñaawaetantashitakawo paanteentsi nojeekira apaniroeni, kaari niyotzi, rootaki nopaasonkitantari Tajorentsi. ¹⁹ Omaanta aririka apiyotawenteeyarini Tajorentsi, nokowaperotaki noñaawaetantyaawo niyotaperotakiri, niyotaantyaariri paashinipaeni. Aririka noñaawaetantashityaawomi osheki ñagaantsi paantentsi kaari piyotzi, eero amitakotzimi. Natsipetashitakyaawomi, wero, wero. Okameethatzi noñaawaetero apanipaeni ñagaantsi pikemaeyakirini.

²⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero poshiyakotari eentsi: pikenkithashiryaaperotanakya. Eerokya pikenkithashiriro kaari kameethatatsi: intakya pikimiteeyarini owakira koñaatatsi, tee ikenkithashiriro kaari kameethatatsi. Omaanta aririka pikenkithashiryaaperotanakya, kameetha pikimityaari antaripaeni, eenitatsi riyotantari. ²¹ Eeniro iroka okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Ikantzi Awinkatharite: ‘Nokantawitakari joriiyopaeni, omaanta tee ikemijantana. Iinja notyaanteniri paashinipaeni atziri, inashitayita-worini ipaante, ikamantawityaari, omaanta eejatzi rirori, eero ikemijantawakiri’”.

²² Rootaki nokanantzimirori iroka: iñaawaetashiteetakawo paashinijato paantentsi riyotantyaariri kaari aapatziyari Jesoshi. Tee iñaanatashitanari aapatziyariri Jesoshi riyotaantari. Omaanta okameethatzi akamanteri aapatziyariri Jesoshi okaatzi riyotaakaeri riraga Tajorentsi eerorika oetarika ikowakaakaeri antero. Omaanta eero akamanteri kaari aapatziyariri Jesoshi iroñaaka: rooma eeroota aapatziyawo.

²³ Pamine, nokamantemiro: pipiyotawenteeyaaririnika Tajorentsi, aririka piñaawaetantashiteeyakyaawoni paantentsi kaari piyotzi: wero, wero, wero; eero ikemiro maawaeni. Aririka ikyaapaaki paashini atziri, kaari aapatziyarini Jesoshi; tema ari ikantapaaki: “¡Shal! Pamineritya irika, ithawirentsitaki”. ²⁴ Omaanta aririka piyotaante apaanteki, ari ikemapaakiro kaari aapatziyariri Jesoshi aririka ipoki. Ikemapaakimirika, riyotantyaari tee ikameethatzi, eeniro rantani. Okenkithashiryaakayeri maawaeni ikemaeyapaakirini. ²⁵ Ikenkithashiryaanero maawaeni imanawitakari rajankaneki. Roojatzi rotziwerowashitanakari Tajorentsi, ipinkathatantyaariri. Ikantemi: “Kyaaryo, itsipataperoyakimini Tajorentsi”.

²⁶ Ñaakiro, noyemijantzinkarite. Aririka pipiyoteeyani, kameetha pomampaaya apanipaeni, riyotaante paashini, ikenkithatakaante paashini, paashini ñaawaetantashitakawo paantentsi kaari riyotzi, paashini rowaagaeyakinirini aapatziyariri Jesoshi ikantakiriri. Omaanta, oetarikapaeni panteeyerini, pantero piyotanteeyaaririni piyemijantzinkarite. ²⁷ Eenitatsirika ñaawaetashityaawoni paantentsi kaari riyotzi, kameetha ñaawaete aririka ikaate apite, eerorika 3: eerokya osheki. Eero itsipatawakagaeyani ñaawaetantyaawo. Rityaawo apaani, rimpaetapaaki paashini. Omaanta okameethatzi ijeeki rowaagaeyakinirini pisheninka ikantakiriri. ²⁸ Teerika añiiri owaagaeyakirorini ikantziri, okameethatzi imaerite, eero ñaawaetantashitawo paantentsi kaari riyotzi piyoteeyencharini, omaanta kameetha ñaawaetashirete rajankaneki, eejatzi ñaanateri Tajorentsi rajankaneki.

²⁹ Okameethatzi riyotaantero ñaani Tajorentsi, ikaatzi kamanantayitziroirini ñaani Tajorentsi apite, eerorika 3. Omaantakya paashinipaeni, ikenkithashiryaakotaperoeyeroni ikamantayitakiririni okameethatziroika. ³⁰ Aririka riyoteeri Tajorentsi paashini jeekatsiri kaari riyoteeyawitani paashinipaeni, okameethatzi imaerite. Aririka ithonkatapaakiro riraga jewatatsiri ikenkithatzi, roojatzi rirori imatantanakyaawo riyotaante. ³¹ Okameethatzi riyotaantero ñaani Tajorentsi apaani, roojatzi rimpaete paashini, roojatzi riyoteeyantyaarini maawaeni kowatsiri, riweshiryaanteeyaarini maawaeni. ³² Riraga kamanantayitziroirini ñaani Tajorentsi, kameetha imaerite, aririka ritakyaawo ñaanataki paashini. Tema imatziro atziri imaeritawakiita roojatzi ithonkatapaakyaawo itakawori roojatzi ñaawaetantanakya paashini. ³³ Tee ikoyi Tajorentsi akishiyeenkataya añawaete eero akemaperotantawakawo iyenkithari, inta ikowaki amaeriteeyanakini kameetha, akemanteeyawakyaaworini.

Aririka ipiyotawentapiintari Tajorentsi maawaeni rowameethateeyirini, ameteeyakani ³⁴ tsinani omaeriteeyakini. Tee oshinetaantsita. Kameetha okemijante, tema arikati okantzi Iwaperite Tajorentsi. ³⁵ Okoyirika iyote oetarikapaeni, kameetha ojampiteri oemi janta opankoki. Tee okameethatzi oñaawaete pipiyotawenteeyarinirika Tajorentsi. ³⁶ Pamine, tee eerokapaeni itawori piyotanteeyironi ñaani Tajorentsi. ¿Piitakima apaniroeni piyotziro eerokapaeni? ³⁷ ¿Pikaateeyirinima kamanantziroirini ñaani Tajorentsi? ¿Pikaateeyirinima aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi? Okameethatzi riyotawakiro iroka nojankinatzimiri rootaki kaminagaantsi rashi Awinkatharite. ³⁸ Eerorika raapatziyawo pisheninka iroka, eero paapatziyeeyarini rirori. ³⁹ Rootaki, noyemijantzinkarite, pikowaperotanteeyarini pikamanteri paashinipaeni ñaani Tajorentsi. Omaanta eero pithañapithatari ñaawaetantyaawo paantentsi kaari riyotzi. ⁴⁰ Omaanta powameethatero oetarikapaeni pantayitziroirini. Tee okameethatzi piñaawaeteeyini: pimaeriteeyini maawaeni, pikemijanteri apatziro apaani ñaawaetatsini.

15

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ipiriinantakari, eejatzi apiriinantyaari aari

¹ Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokenkithashiryaakagaemiro eejatzi nokamantzitakimiri: tema okameethataki paapatziyitawakawoni; roojatzi iroñaaka pikanta piyotaperotzi kyaaryooperotaki, tee otheeyaantsita. ² Rootaki owawijaakoeyemirini, aririka pikantatyeeyaani

paapatziyantyaawo, omaanta eerorika eekiro piyaatatyee paapatziyawo eero owawijaakotzimi.

³ Nityaawo nokamantakimiro iroka rooperotatsiri ikamantziteetakinari: eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesokirishito. Imonkaatakiro okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorensi. ⁴ Romonkyagaetakiri oomoki. Okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari eejatzi. Imonkaatakiro eejatzi okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorensi. ⁵ Roñaagakari Peetero, eejatzi roñaayitapaari riraga riyotaanewopaeni. ⁶ Roojatzi roñaagaeyaarini osheki ayemijantzinkarite, ipiyotawakagaeyani. Ranaakotakiri 500 ñagaeyakiririni. Ijeekaeyanakini iroñaaka osheki ñaakiriri rirori, omaanta ikamagaantaki apanipaeni. ⁷ Roojatzi roñaagantari Jantyaako, eejatzi roñaagaeyaarini maawaeni rotyaantawepaeni. ⁸ Riweyaantanaana naari roñaagana, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nojeekakakiri Jesoshi eejatzi paashini riyotanewo jaka kipatsiki.

⁹ Rotyaantakina, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nokameethatzi; tema nokijawitarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹⁰ Ineshironkatakina Tajorensi, rootaki nokimitantariri iroñaaka. Tee ratsipetashitawo ineshironkatakina. Ipomeentsiwentaari Tajorensi paashinipaeni riraga rotyaantakiri, omaanta nanaakoeyakirini naaka, nopomeentsiwentaperotakari nantawaeteniri. Tee nantashityaawo naari, omaanta ineshironkatakina, nomatantakawori. ¹¹ Aririka nokenkithatakagaeyemini, rirorika paashini rotyaantanewo kenkithatakagaeyemirini: tee opaashinitsi. Aritaki omontaawakaakya nokamanteeyimirini: aririka paapatziyawo, aritaki pawijakotee.

Ipiriinte kamaentsiripaeni

¹² Pamine, nokamanteeyakimini: “Ikamaki Jesokirishito, ipiriintanaa eejatzi”. Paapatziyeeyawakinani. ¿Iitarikya pikantagaanantakari eero ipiriinta kamaayiteentsirini? ¹³ Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami riraga Jesokirishito. ¹⁴ Eerorikami ipiriintemi, natsipetashitakawomi nokamanantayitzini, patsipetashitakawomi eerori aapatziyeeyarini Jesoshi. ¹⁵ Eejatzi piyotakimi notheeyakotakari Tajorensi. Ñaakiro, tema nokamantakotakiri: “Ipiriinteeri Jesokirishito”, omaanta eeromi ipiriintaami kamayiteentsirini, eeromi ipiriinteerimi rirori. ¹⁶ Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami Jesokirishito. ¹⁷ Eeromi ipiriintaami, patsipetashiteeyakyaawonimi paapatziyeeyakarini; eeniromi ojeekimotemimi kaari kameethatatsi, ¹⁸ eejatzi ikantyaami riyaatapiintemi paamariki kaari tsiwakanitatsini kamaeyatsirini, eejatzimi riraga aapatziyeeyawitaririni Jesokirishito. ¹⁹ Eejatzi aaka, eeromi apiriintaami, atsipetashitakawomi aapatziyawitakari iroñaaka Jesokirishito, owashironkaaperotakyaami, anaakoeyakirinimi maawaeni atziri ashironkagaeyacharinimi.

²⁰ Omaanta ipiriintaperotanaa Jesokirishito, reewaeyakirini maawaeni paashini kamaeyatsirini eero ikamae eejatzi. ²¹ Eeniro rantakiri riraga Araani, rootaki akamaeyantakarini iroñaaka. Eejatzi ikimitakari, eeniro rantakiri riraga paashini shirampari, riraga Jesokirishito, rootaki apiriinteeyantyaarini iroñaaka. ²² Asheninkateeyakarini Araani, rootaki akamaeyantakarini. Eejatzi okimitaka, asheninkateeyakarini Jesokirishito

iroñaaka, rootaki rowañaanteeyeerini. ²³ Reewaeyakaeni rirori. Roojatzji aririka ipokae, ipiriinteeyaneeni maawaeni aapatziyeeyaririni. Ar-itaki okantyaari: aririka omonkaatakya, apiriinteeyaneeni maawaeni. ²⁴ Ikantziri Jesoshi ashitariri:

—Ari okaatapaaki. Tema nothonkakiri kamaaripaeni, jewatatsiripaeni irira, nantatsiripaeni, theenkantatsiripaeni eejatzji ponampiripaeni naawita piyathatakimiri paerani, maawaeni. Iroñaaka Pawa, pipinkathari-wentereri eeroka maawaeni jeekaeysirini. ²⁵ Ipinkathariwenante Jesokirishito jaka kipatsiki roojatzji ithonkaeyantyaaririni maawaeni kijeeyawitakaririni. ²⁶ Roojatzji eero ikamae eejatzji atziri. ²⁷ Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Iitakiri Tajorentsi Jesokirishito jewawentzirori maawaeni jeekaeysirini”. Tema okantzi: “Maawaeni jeekaeysirini”, omaanta eero ipinkathariwenantzi Iriri: tema rirotaki iitakiriri pinkathariwenantzini. ²⁸ Iinja aritaki ranaakoeyerini Jesokirishito maawaeni jeekaeysirini, ipinkathariwenteeyerini maawaeni. Apatziro irira Iriri, tekatsi ikantya ipinkathariwentereri. Ikantereri: “Pawa, eeroka noñaaperotzimi, panaakoeyanani maawaeni pipinkathariperotaki eeroka”. Kyaaryo, Tajorentsipero irira, pinkathariwenantaperotatsiri rirori.

²⁹ Pamine, eenitatsi kaawoshitawentariri kamaentsiri. Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, tema ratsipetashityaawomi ranteromi. ³⁰ Eejatzji, eeromi apiriintaami, tema natsipetashityaawomi nopomeentsiwentapi-intawo nokenkithatzi. ³¹ Paapatziyeeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki niweshiryaawenteeyakimirini: kyaaryo iroka nokantakimiri. Eejatzji okimitaka, kyaaryo iroka nokamantemiri: tee niyotzi tsika okaatoka rowamaawenteetenawo nokenkithatzi. Maawaeni kitejiri eenitatsi kowawitachari rowamaawentenawo. ³² Janta Ejeesoki ikijaperotakina jeekatsiri, osheki opomeentsitaka. Pamine, eeromi apiriintaami, tema natsipetashitakyaawomi. Eero apiriintaami, eero akenkithashirezirimi Tajorentsi: thame owaeyani, thame ashinkiteeyani; roojatzji akamantakya, ari okaatzi. ³³ Eero pishinetziri theenkantatsiri ramatawitemi. Tema kyaaryo ikanteetzi: “Eero kijokiro poyiri theenkantatsiri: rantakaemirokari kaari kameethatatsi”. ³⁴ Pikenkithashireeya, eero papiiteero eejatzji kaari kameethatatsi. Pikaatapiinteeyirini kaari yoteeyirini Tajorentsi: ζiitarika kaari pipashiwenanta?

Owakirari iwatha

³⁵ Aririka rojampitee theenkantatsiri: “ζTsika ikanteeyaka ipiriinanta-neeyaari kamaentsiri? ζTsika okantyaaka iwatha, aririka ipiriinte?” ³⁶ Tee ikenkithashiryaa rirori. Eerorika opankita okithoki kipatsiki, roojatzji okamantakya, eero oshooki. ³⁷ Aririka apankitero okithoki, tee apankitakatziro owatha, owaato, oshi, maawaeni: athateero apankitziro okithoki. Aririka apankitero teriiko, aririka paashini okithoki, ³⁸ omaanta Tajorentsi ijeekakaakiro owatha, owaato, oshi, maawaeni; imatakiro ikowakaakirori. Teriiko okithokitakaero okithokipero roori. Kaniri ojeeki owathapero roori. Eejatzji okimiteeyakani maawaeni shookayitatsirini. ³⁹ Tee imonkaatawaka-gaeyani iwatha maawaeni aňayitatsiripaeni. Eeniro atziri rashi rirori iwatha, rinashita rirori tsimeri. Rinashita eejatzji shiwankitzinkari. Rinashita eejatzji shimapaeni. ⁴⁰ Eeniro jeekatsiri kipatsiki, eejatzji jeekatsiri jenok-inta. Ikameethateeyakini, omaanta inashitayitakani, tee imonkaatawakagaeyani. ⁴¹ Ishipakiri oorya. Rinashita riraga kashiri, ikitamaashitatzji rirori. Rinashita eejatzji riraga ompokiro, ikitapookitzi. Eejatzji rinashiteeyakani ompokiropani: apaani kitejagaakiwitachari, omaanta paashini, tee.

⁴² Eejatzi oshiyakari aari, aririka apiriintanee: eero akimitaa iroñaaka. Ikiteete, ari apathagaeyanakini. Apiriinteerika, eero apathaanee eejatzi. ⁴³ Kitateencharika, tee kameethatzi. Apiriinteerika, eero apiteero apathagae. Iroñaaka tee ashintsitzi, rooma apiriinteerika, ashintsitaperotanee. ⁴⁴ Iroka awatha ikitateetziri, tema ametakawo kipatsi ajeekaeyantawoni. Aririka apiriintanee inashitanakya awatha, ametantapaakyaawori ajeekaeyapaeni janta jenokinta. ⁴⁵ Okantzi Iwaperite Tajorensi: “Añaatsiri naawitani riraga jewateensiri paerani shirampari, riraga Araani”. Omaanta impaetapaentsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorensi, rirotaki owañaantaperotatsiri, eenitatsi itajorenka irira. ⁴⁶ Tema itawo iroñaaka iroka awatha ajeebantakari jaka kipatsiki; iinja ojeeke awatha owakirataatsini, jeekatsiri jenokinta roori. ⁴⁷ Riwetsikaetakiri kipatsi riraga jewateensiri atziri iiteetziri Araani, rootaki kipatsi iwatha. Omaanta riraga apitetaentsiri rinashita, ipoñaaka jenokinta. Tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorensi. ⁴⁸ Ijeekawitani kipatsiki Araani, eejatzi akimiteeyakarini maawaeni jeekatsiri jaka kipatsiki. Ijeeki jenokinta paashini, eejatzi akimiteeyaarini maawaeni jatatsini jenokinta. ⁴⁹ Eejatzi okimitaka: oshiyanteeyakawoni aaka iroñaaka iwatha riraga kipatsijatzi, iinja oshiyapaakyaawo iwatha riraga Rotyaantanewo Tajorensi riraga jenokijatzi.

⁵⁰ Rootaki, noyemijantzinkarite, nokamanantzimirori iroka: tekatsi okantya iroka awathaka iyaate janta ipinkatharitzinta Tajorensi, tema ari opathagae. Tekatsi okantya iyaate janta teenta ipathagaeyininta jeekatsiri. ⁵¹ Pamine, nokamanemiro iroka manawitachari: eero akamaeyini maawaeni, omaanta apaashiniteeyanakini maawaeni. ⁵² Itziwootanteetanakya ayoteeyantyaarini monkaataka. Intsipaeete kimiwitaka amachookanakitzi apaani aaka añaatsiri apaashinitanaki. Eejatzi intsipaeete ipiriinteeyanakinini Tajorensi maawaeni aapatziyaririni Jesoshi riraga kamaeyawiteencharini; eero ikamae eejatzi. Ari ipaashinitanaki irirapaeni eejatzi. ⁵³ Ashi oyiro akamaeyini, omaanta eero apathagaeyeeni eejatzi. Ashi oyiro akamaeyini, omaanta eero akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁴ Opathagaeyanakini iroka awathaka maawaeni, omaanta eenitatsi awatha kaari pathaanitatsini. Akamaeyanakini maawaeni, rooma iinja, eero akamaeyeeni eejatzi. Roojatzi omonkaatakya iroka rojankinateetziri:

“Ariwee. Eero apiitaa akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁵ Eero akenkithashiryaaga akame. Kameethawee. Iroñaaka eero athaawanteeyaawoni akame”.

⁵⁶ Aririka antayiteroni kaari kameethatatsi, ari athaawantakyaawo akame. Eenitatsi eejatzi rojankinarini Moeseeshi, kamantakaeri: “Eeniro pantani”. ⁵⁷ Rootakikya rowawijaakoeyantakaerini Awinkatharite Jesokirishito. Ariwee. Kameetharini Tajorensi. Eero athaawanteeyawoni akame. ⁵⁸ Rootaki, noyemijantzinkarite nonintaperotziri, nokamanantemirori iroka: pikyaaryoowenteniri Awinkatharite oetarikapaeni panteniriri, eero piperashirya, pikantatyeeyaani pikyaaryoowentero. Rootaki kaari pipakaantyaawo. Piyoteeyakini eero patsipetashitawo pipomeentsi-wentyaari.

16

Aapatziyariri Jesoshi ipiyotziniri jerojareejatzi iyorikite

¹ Iroñaaka nokenkithatakoteri koriki pipiyoteniri ayemijantzinkarite ashironkagaeyacharinini janta Jerojareeki. Iroka nokamanantzimiri, nokamantakiri eejatzi aapatziyariri Jesoshi janta Karaashiyaki.

² Maawaeni tominko okameethatzi pipiyotapiinteniri jerojareejatzi

piyorikite, pikempoyeniri. Tsika ikaate piyorikite, pikempoyaagaanteniri. Pityaawo pipiyotzityaanari ironaaka, opomeentsitzimotzimikari aririka nareetapaakya. ³ Eejatzi nokowaki piyoyiitya aaneenirini. Aririka nareetapaeya, nojankinateniri jerojareejatzi, riyotantawakyaariri. Roojatzi otaayananyariri Jerojareeki. ⁴ Pikowaeyenirika niyaate naari, ari notsipateeyanakaarini.

⁵ Iinja niyaate noñeeyemini, omaanta nityaawo niyaatapaente Masherooniyaiki. ⁶ Aririka ojamani nojeekimoteeyemini, aririka nokyaawontsitakotaki. Roojatzi pikaminthagaeyawakinani, tsikarika niyaate eejatzi. ⁷ Aririka noñaapaakimi, tee nokoyi noshintsitanaki nawijanakimi. Nokowaki ojamani nojeekimotanakimi, ishinetenarika Awinkatharite. ⁸ Omaanta nojeekanakiita jaka Ejeesoki, roojatzi omonkaatantyaari kitejitatsiri owaero Pentekoshiteshi. ⁹ Ikwakagaeyakinani osheki nokenkithatakagaeyanakirini. Osheki raapatziyeeyarini Jesokirishito. Omawitya ijeeki eejatzi osheki kijeeyakinirini.

Riwethateeyakarini iyemijantzinkaritepaeni

¹⁰ Rareetapaemirika Temoteeyo, pineshironkaeyawakirini. Tema ikimitakina naari, osheki rantawaetziniri Awinkatharite. ¹¹ Ero pitheenkawakiri. Aririka omonkaatapaakya ipiyeek jaka, eejatzi kameetha pineshironkatawaeri, kameetha rareetzitanteeyaari jaka. Noyayitakirini, eejatzi paashinipaeni ayemijantzinkarite. ¹² Eejatzi nokantawitakari ayemijantzinkarite Apooro. Nokantaperotawitakari riyaatemi iñeemimi, itsipatyaarimi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. Tee ikoyi riyaaate ironaaka. Aririka iinja riyaaatanaki.

¹³ Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Pikaaryoowenteeyeroni paapatziyaperoyarini Jesoshi. Ero pithaawanteeyani. Pishintsiteniri Tajorentsi maawaeni. ¹⁴ Thame anintaperoyeerini atziripaeni, oetarikapaeni anteniriri. ¹⁵ Piyoteeyirini, noyemijantzinkarite, riraga Eshiteejana eejatzi ikaateeyinira irira rewateeyirini akaayajatzi raapatziyeeyarini Jesoshi. Ikyaaaryoowentakiro ikaminthagaeyirini maawaeni ayemijantzinkarite rowameethatziri Tajorentsi. Tekatsi kanterini, riyotashitaka ikaminthaawakagaeyakani. ¹⁶ Ipomeentsitaka ramitakotaperoteeyimini, oetarikapaeni rantayitzimirini. Nokowaki paapatziyeeyawakyaarini rirori, eejatzi paapatziyeeyawakyaarini maawaeni kimateeyakaririni. ¹⁷ Niweshiryaawentawakari riraga areeteeyacharini riraga Eshiteejana, Jorotonaato, eejatzi Akaeko. Eeniroteeyatsini jaka, okimitzimotakina eerokateeyakinirika tsipateeyakinirini jaka. ¹⁸ Ikimoshiryaakaakimi pajankaneki chapinki, ironaaka ikimoshiryaakaapaakina naari najankaneki. Rootaki okameethatantari piñaaperoeyawakirini rirori.

¹⁹ Riwehataperoyakimini maawaeni piyotawentaririni Tajorentsi jaka Aashiyaki. Eejatzi riwethateeyimini Akiirishi eejatzi roori Pirishiira, eejatzi maawaeni piyotapiinteeyacharini janta ipankoki. Tema riyoteeyakini aapatziyeeyaririni Awinkatharite. ²⁰ Riwehateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite kameetha.* Aririka piwethatawakaakya, ari kameetha paakameethatawakaageyaani. ²¹ Naaka Paaworo wethateeyimirini. Naaka jankinateeyimirorini iroka nakoki. ²² Riyaaateeta paamariki kaari tsiwakanitatsini maawaeni kaari ninterini Awinkatharite. Pishintsite, Nowinkatharite, pipokae. ²³ Nokowaki kameetha ineshironkaeyemini

* 16:20 Rametari jorriyoapaeni paeraniperoroña ithwootawakaeya aririka riwethatawakaeya.

Awinkatharite Jesoshi. ²⁴ Tema eeroka aapatziyeeyaririni Jesokirishito, rootaki iroñaaka nonintaperoyantzimirini. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinateeyimirorini iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO RAPIITEENIRI ROJANKINATEENIRI KORINTOJATZI

¹ Naaka Paaworo nojankinateeyimironi eerokapaeni korintojatzi. Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta piyeeki. Paerani rotyaantakina Pawa Tajorentsi noshiyakaawenteri Jesokirishito, nokenkithatakayeri maawaeni atziri. Nojankinateeyimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Korintoki eejatzi jaga maawaeni kipatsiki owaero Akaaya. Iroñaaka notsi-patari jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo. ² Maawaeni kitejiriki namaniri Pawa Tajorentsi, nokantziri:

—Pineshironkaeyerini aapatziyariri Jesoshi janta Korintoki eejatzi pamitakoteri ijeekanteeyarini kameetha. Eejatzi ikimiteeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ashironkayaarika ari ishintsitakaaka Tajorentsi ajankaneki

³ Thame añaaperoteri Tajorentsi, riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Rivotaki neshironkateeyakaerini eejatzi weshiryaa-gaeyerini. ⁴ Aririka ashironkaeyawityaani tema ari riweshiryaa-gaeyakaeni. Pamine, itakawori riweshiryaa-gaeyakaeni aari, roojatzi ayoteyantakarini aweshiryaa-gaeyaarini riraga paashinipaeni ayemijantzinkarite, aririka rashironkaeya rirori. ⁵ Kyaaryo, aritaki okanta akemaatsitakyaawo ikimitaakaga paerani Jesokirishito, aritaki riweshiryaa-kaanaka Pawa Tajorentsi. ⁶ Ro nokemaatsitantakawori riweshiryaa-awentemiri rirori, eejatzi rowawijaakotantemiri. Aririka riweshiryaa-awentakina naaka eejatzi eeroka ari riweshiryaa-awenteetakimi, tema piyotakotakina riweshiryaa-awentakina irira. Ari pikantya eeroka pikemaatsitayityaawonirika, ari riweshiryaa-kaakimi rootaki peshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁷ Rootaki niyotantari eerokapaeni eekiro piyaatatyee pameentyaari Jesokirishito. Tema niyoperotaki aririka pikimiteeyenani pikemaatsityaawo eerori oetarikapaeni, eejatzi pikimiteeyenani piweshiryaa-awenteeyaarini Tajorentsi.

⁸ Nokowaki piyoteeyeni, noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokemaatsi-taperotayitakawoni janta Aashiyaki, tema nokenkithatakotantakariri Jesokirishito. Osheki nashironkaaka, tee eechonkiini. Nokenkithashiryaa-witaka aritaki nokamaki. ⁹ Kyaaryo nokamemi; omaanta ishinetziro Tajorentsi riyotaakina tee okameethatzi ameentyaawo ashintsini aaka-paeni inta ameentyaawo ishintsini rirori, riraga priiinteeri kamaentsiripaeni. ¹⁰ Ari rowawijaakotakina riraga Tajorentsi, kaari nokamanta; eejatzi eekiro riyaatatyee rowawijaakotena irira, roojatzi ikowaki nokame. Niyotzi ikantyaani rowawijaakotapiintena, ¹¹ aririka pamaneeyerini Tajorentsi ramitakotena. Roojatzi, aririka riyoteeyeni paashinipaeni ikemijantakimi rirori, rowawijaakotakina, osheki riweshiryaa-awenteeyaarini irira eejatzi ipaasonkiteri.

Pimatero pameentyaawo nokantzimiri

¹² Niyotaki iroka: tema ramitakotakina riraga Tajorentsi, ineshironkatakina, rootaki nokaaryoowenantanariri nantziniiriri. Tee niyotashita oetarika nantziniiriri, omaanta riyotaakina rirori okameethatantari nantayitakinirini. Niyotaki piñaaperotakiro okameethatiki nantayitakinirini, eejatzi ikimitaka paashinipaeni atziri, rootaki nokimoshiryaa-antakari. ¹³⁻¹⁴ Tee opomeentsita

piñaanatero maawaeni nojankinatzimiri, eejatzi tee opomeentsita piyoteeyeroni. Niyotaki iroñaaka eechonkiini pikemaperotawakiro nokamantakimiri paerani, eejatzi eechonkiini paapatziyawitakina. Nokowaki eekiro piyaatayee piyotero paashini nojankinatzimiri roojatzi piyoperoyawakironi kameetharini. Aririka ipiyeew Awinkatharite Jesoshi, niweshiryaawenteeyemini, omaanta nokowaki pikemaperotero nokamantzitakimiri piweshiryaawenteeyantenarini iroñaaka. ¹⁵⁻¹⁶ Ari niyotaki piweshiryaawentawitakina, piñaaperotawitakina, rootaki nokenkithashiryaawentawitakari napiitaatemi nareetaatemi. Niteeyeminimi noñagaeyaneeminimi, roojatzi nowaaganakyaami janta Masherooniyaki. Roojatzi noñaapaemimi eejatzi, roojatzikya nowaaganakyaami Joreeyaki. Apite aweshiryaawentawakagaeyaanimi. ¹⁷ ¿Arima nokowaki namatawitemi? ¿Nokimitakarima amatawitantatsiri kantashitachari: “Ari”, eejatzi kantashitachari: “Eero”? Tee nokimitari. Tee nokoyi naaka namatawitemi.

¹⁸ Tema imonkaatziro Tajorentsi ikantziri, tee ramatawitantzi. Eejatzi naaka, nomonkaatziro ikowakaakinari, rootaki kaari nokanantapiintzimi: “Ari nantero”, roojatzi nokantashitzimi: “Eero nantziro”. ¹⁹ Ari nokaatakiri Shiirashi, eejatzi Temoteeyo nokamanteeyakimini tsika ikantari Jesokirishito, riraga Itomi Tajorentsi. Tee ikantzi rirori: “Ari nantero”, roojatzi ikantashita: “Eero nantziro”. Apatziro ikantapiintzi: “Ari nomatakiro”, roojatzi rantziro. ²⁰ Kyaaryo ranteeyakaeroni maawaeni ikashiyakaakaeri Tajorentsi aakapaeni atziripaeni. Tema ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Rootaki akanteeyantaririni maawaeni atziri ikameethataki, ipinkathateeyantyaaririni rirori. Aritaki okantyaari. ²¹ Aapatziyeeyakarini Jesokirishito, rootaki itajonkawenantakaeri Tajorentsi asheninkatawakagaeyantakarini. Eejatzi riyoyeeyanani naaka nokenkithateeyakoterini. ²² Tema rotyaantakiro Ishire ojeekantakae ajankaneki. Iroñaaka ayoteeyakini itomintakae, rishintontakae, rootaki kaari rookaeyanteeni.

Ikamanteeri iitaka kaari riyaatanta iñaagaeri

²³ Rootaki kaari niyaatanta noñeemi paerani, tee nokoyi nokenkithatakaawentemiro pantayitawitakarini: tee nokoyi nowashiretakagaeyemini. Riyotzi Tajorentsi tee notheeya. ²⁴ Tee nokoyi nokantapiinteeyemini pikemijantaperoyenani naari, tema pikemijantaperoyakirini Tajorentsi. Omaanta nokowaki namitakoeyemini: niweshiryaakagaeyemini maawaeni.

2

¹ Nokenkithashiryaaka: “Iroñaaka eero niyaatzi noñeeri riraga korintojatzi. Napiitakagaarikari nowashiretakagaeyaarini, eejatzi nowashiretakotarikari naari”. ² Aririka nowashiretakayemi, tema eejatzi naari ari nowashiretakoyemini. Roojatzi tekatsi janta weshiryaakagaeyenani naari. Aririka noñeeyemini piweshireeyani, ari niweshiryaaneeya naari. Rooma eerorika piweshireeya, eero niweshirya naari. ³ Rootaki paerani nojankinatantzimirori, nokaminaantakimiri: “Pookero iroka kaari kameethatatsi pantayitzirini”. Tema tee nokowaki nopokantyaari nowashiretakoyemini, omaanta okameethatzi niweshiryaakagaeyemini. Nokenkithashiryaakotzimi eerokapaeni pikemijantaperotena okaatzi nojankinatzimiri rootaki atsipatawakaantaari akimoshireeyeni. ⁴ Paerani nojankinateeyantakimirrorini, osheki nowashiretakotakimi eerokapaeni, tema osheki niraakoeyaki-

mini. Tee nojankinatakimiro nowashiretakaanemiri, omaanta nokowakini piyoteeyenani osheki nonintaperoyakimini.

Ipeyakotziri Paaworo riraga antawitaworini kaari kameethatatsi

⁵ Kyaaryo nowashiretakotawitakari riraga kantzimatanari, omaanta tee apatziro naaka rowashiretakaawitakina inta eejatzi eeroka rowashireperotakayimi. Tee nokoyi nokantakoteri osheki, tema tee nokoyi nokantakowaetashityaari. ⁶ Ari powashironkaeyakirini rirori, rootaki rookantaawori rantawitakarini, iroñaaka monkaatapaaka. ⁷ Iroñaaka eero pikijiri eejatzi, omaanta pikaminthagaeyerini: pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Eerorika pipeyakotziniri ari ikantashireperotakya, ikenkithashirya: “Eero ipeyakotantanawo Tajorentsi eejatzi okaatzi nanantawitakawori”. ⁸ Nokowaki iroñaaka piyotakayeri kyaaryo pinintaperoyakirini, pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. ⁹ Paerani nojankinatziro nokantzimi: “Powashironkaeri riraga antzirori kaari kameethatatsi”. Nokantashitzimi iroka noñaantashitzimi. Nokowaki niyote kyaaryorika pikemijantaperotakina. ¹⁰ Niyotaki ari pipeyakoteeniri okaatzi rantakiri; eejatzi naari omawitakya oetarika rantawitakari nopeyakotantakawori. Okaatzi nopeyakotakayeniriri tema nopeyakowentemiri eeroka. Riyotzi Jesokirishito kyaaryo nopeyakotakiri pimatanteeyaaworini pikimitaawakaeyani iroñaaka. ¹¹ Tema tee akoyi rantakagaeyeroni Jatanaashi kaari kameethatatsi. Ayotaki osheki ikowawita ramatawiteeyenimi.

Ikamantakae Paaworo uitaka ipaasonkitantariri Tajorentsi

¹² Ari chapinki nareetaka Toroowashiki, nokamanteeyakirini jeekatsiripaeni tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantzi. Osheki ramitakotakina Awinkatharite, osheki raakameethateeyakinani jeekatsiripaeni, eejatzi nokenkithatakotantakariri Jesoshi osheki raapatziyakari rirori. ¹³ Omawitakya osheki atziri janta raapatziyakari Jesoshi, osheki nokowawitapaakari noyemijantzinkarite Teeto, omaanta tee noñiiri. Tema nokowawitaka nokemijantakotemi eerokapaeni. Osheki nokenkithashiryaakimi, rootaki kaari nojeekaperotanta janta roojatzi nowaagaantanaari Masheroonyaki.

¹⁴ Ari nokantani naari nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Tema itentapiintee tsikarika aateeyini. Naapatziyeeyarini Jesokirishito, rootaki itajonkakowenteyantakinarini, imatakagaeyantakinaworini maawaeni ikowakagaeyakinarini. Iroñaaka niyotakaakirini maawaeni jeekatsiripaeni riyotakotantyaariri rirori. ¹⁵ Akimiwitakawo aaka kajankapaneri itagaetziniriri Jesokirishito inimotantyaariri Tajorentsi. Tema othotyaaanakiro okajankaekatanaki maawaeni ikemaeyantyaaworini riraga awijakotatsini eejatzi riraga theenkantatsiri. ¹⁶ Niyotagaeyawitarini iñaani Tajorentsi omaanta apaanipaeni itheenkaeyakironi, rootaki okantakowenantyaariri riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kaminkari shitzitatsiri. Riraga paashinipaeni niyotagaeyakirini, ari raapatziyawo rirori, rootaki riyaatanteeyaarini jenokinta, ikantyaani ijeeki. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kajankatatsiri kameetha. Osheki nokenkithashiryaaperotakirowee: noshinetzirikari riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi ramitakotanami Tajorentsi, eero nomatziromi naapatziyakagaeyarinimi paashinipaeni. ¹⁷ Eeniro osheki iyotaantashiteyawitaworini iñaani Tajorentsi raantyaari koriki. Tee nokimitari naaka. Rolyaantakina Tajorentsi niyotaantero iñaani,

riyotaki nokowaperotaki niyotaantero kameetha. Eejatzi ramitakotakina Jesokirishito.

3

Ikenkithatakotziri riyotakayeriri atziri kameetha riyotaantzi

¹ Nojankinatantawori iroka, ζpitashitama napiitaatyeemiro eejatzi najagaashitaata? Tema eero. Tee nokoyi paashini atziri rojankinatakotena naaka nokameethatzi roojatzi rotyaantemi eeroka. Eejatzi tee nokoyi pojankinatakotena nokameethatzi potyaanantyaari paashini atziri. ² Riyaateeyanakimini riraga amatawitantatsiri ipakimi kaarita rojankinatatzi paashini atziri, okantzi: “Irika atziri kameetha riyotaantzi iñaani Tajorentsi”, omaanta otheeyashita. Omaanta naaka omawitya tekatsi kaarita rojankinatakotenari paashinipaeni atziri nopemiri eeroka, piyotzi kameetha niyotaantzi iñaani Tajorentsi. Tema paapatziyakawo rootaki ipaashinitantakimiri Tajorentsi, iroñaaka pijeeki kameetha, rootaki riyotantakawori paashinipaeni atziri kyaaryooperotaki okaatzi niyotaakimiri. ³ Poñaaganteeyarini paashini atziri kyaaryo paapatziyari Jesoshi, tema pijeeki kameetha. Tema pikimitakawo iyaaritate rojankinatzi Jesokirishito, ikantzi: “Riraga Paaworo riyotaantziro noñaani kameetharini”. Tema niyotaakotakimiri Jesokirishito rootaki pijeekantyaari kameetha iroñaaka. Iroka kaarita kaari rojankinatantawo tziintaki paperiki, inta owameethashiretakimi Ishire Tajorentsi omatakaakimi pijeeki kameetha. Paeraniperoroña riraga Tajorentsi rojankinatakiro iñaani mapiki omaanta opeyakotakya roori. Iroka kaarita iroñaaka tee okimta iroka ojankinateenchari paerani mapiki, inta antawaetakayirini Ishire Tajorentsi ojankinatakiro pajankaneki eerokapaeni; tema okanteetatyeyaaani ojeeki. Omawitya rojankinatakiro itakawori iñaani Tajorentsi mapiki.

⁴ Niyotaki kyaaryootaki okaatzi niyotaakimiri. Nameentakari Jesokirishito rootaki ramitakotantani Tajorentsi nantayitakironi nokantakimirika. ⁵ Kyaaryo, tee nomatziro nantashitanari apaniroeni ikowakaakinari, omaanta rirotaki rirori matakaakinawori. ⁶ Rirotaki irira riyotakaanari owakirani inimotawakaantsi: okantana tsika ikanta iroñaaka rowawijaakotantzi. Kaari nokenkithatakoeyirini rojankinarini Moeseeshi, inta nokantakoeyirini antzirori Ishire rajankanekipaeni atziri. Tema okantakoeyirini rojankinarini Moeseeshi eeniro rantani atziripaeni, rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta rowaga Ishire Tajorentsi añaakaakiri atziripaeni ikantyaani ijeeki.

Okameethatzi iroka owakirari ikashiyakaakaeri Tajorentsi

⁷ Paeraniperoroña achariniiteni Moeseeshi rameentaperotakari Tajorentsi. Rootaki ikantakiri irira itonkaashitanakiri itonkiyotawakari ikenkithatakayeri janta Shinayiiki. Ro rojankinatzi motantakariri rirori mapimaanka okaatzi ikowakaakiriri atziri. Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Maawaeni kaari monkaatziro okantziri rojankinarini, ari riyaateeyakini paamariki kaari tsiwakanitatsini”. Iñaantakariri Moeseeshi Tajorentsi ishipakiryapaakiro irira rowaga ipoo, shipakiririri. Roojatzi roerinkantapaa ikenkithatakaantyaariri ijoriyyotzinkarite iñaani Tajorentsi. Roojatzi iñaanteeyawaaririni rirori oshipakiryaaaka ipoo, omaanta tee imateeyironi eekiro riyaatatyee raminapooteeyeerini, tema osheki ishipakiryaaaki: omaanta shipakiryaaantsi eentsikiroeni opeyimata. ⁸ Riyotaantakariri riraga Moeseeshi atziripaeni ikantziri Tajorentsi ari oshipakiryaaanaki rootaki oñaaganteeyarini atziri eechonkiini itajorenka

Tajorentsi. Omaanta iroñaaka ayotaki itajonkawentero irira osheki aririka niyoteeyerini atziri iñaani owakirari, okantakotziro Ishire. ⁹ Riraga Tajorentsi roñaaganteeyeni eechonkiini itajorenka ishipakiryaaantapaaki ipoo Moeseeshi riyotaantakariri iñaani rowaga kantakowentakariri maawaeni atziri riyaaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ari roñaagaperotanteeyawoni itajorenka aririka ayotakagaeyerini atziri tsika ikantari Tajorentsi iñaaperoteri rirori ikameethatzi eejatzi ipeyakoteniri okaatzi rantakiri. ¹⁰ Kyaaryo okameethatzi rowaga iñaani riyotaantzirini Moeseeshi eenironi ishipakiryaaaki ipoo omaanta iroñaaka tee oshintsitzi itawori iñaani Tajorentsi. Tema iroñaaka osheki anaakotakiro owakirari iñaani okantakotziro Ishire Tajorentsi. ¹¹ Okameethatawitaka okaatzi riraga Tajorentsi rojankinatakaakiriri Moeseeshi tema otsipatakari oshintsitzi, omaanta eero okanteetatyani ojeeki. Iroñaaka riyotaakae kameetha Jesoshi owakirari iñaani Tajorentsi, anaakotakiro itakawori ñaagantsi paerani, osheki oshintsitzi roojatzi okanteetyani ojeeki.

¹² Tema ayotaki eero othonka roori ayotagaeyirini atziripaeni eejatzi eero ipoyaataa rootaki kaari apashiwenanta ayotagaeyantakaririni atziri. ¹³ Tee akimiteeyarini Moeseeshini, ipashikapootaka rirori riyotaantakiro iñaani Tajorentsi: tee ikoyi iñeeyerini ijoriiyotzinkarite opeyaneya ishipakiryapootawitaka. ¹⁴ Omawitya ishipakiryaaakiro ipoo Moeseeshi tee ikoyi raapatziyeeyawoni iñaani Tajorentsi riroripaeni, rootaki kaari ishinetantari irira raapatziyaperotyari. Ikantani iñaanapatiintawitawo rojankinarini Moeseeshi roojatzi iroñaaka, omaanta tee riyotakotziro. Okimiwita ipashikawo ikenkithashiryaantari, ipakaero riyotaantziri rowaga owakirari iñaani Tajorentsi okantakotziro Jesokirishito opoyaatakawo rowaga rojankinarini Moeseeshi. Tekira ipashikaryaakaantziro riyotaantziri. Apatziro Jesokirishito matzirori ipashikaryaakaakero aapatziyantaariri. ¹⁵ Kyaaryo, roojatzi ikanteeyani iroñaaka. Aririka iñaanatero rojankinarini Moeseeshi, tee riyotakotziro: tekatsi ikantya ikemantyaawori. ¹⁶ Omaanta aririka rameentyaari Awinkatharite, riyotakayeri eero ramatawitantaa rirojatzi; omaanta riyotaperotanaki Jesokirishito riroatki owawijaakotantatsiri rotyaantakiri Tajorentsi. ¹⁷ Eenitatsi Awinkatharite Ishire, iyotagaeyakaeni eero apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi. ¹⁸ Iroñaaka tekatsi amatawiteeyeerini, inta eenitatsi ayoteeyirini. Ayoteeyakini ikameethaperotaki Awinkatharite. Otajonkawenteeyakaeni Ishire akimiteeyantayarini. Iroñaaka akimiteeyawitakarini eechonkiini. Akantani apaashinipiintanaki. Iinja akimitaperoeyapaeyarini, akameethaperoeyapaeni.

4

Kameetha ikenkithatakotziro Paaworo iñaani Tajorentsi

¹ Tema ikaminthagaeyakinani Tajorentsi ipeyakotakinawo nantawitakari, rootaki rotyaanantanari nokenkithatakayeri atziripaeni. Rootaki iroñaaka eero nokantashiretashita eejatzi eero nopakagaero niyoteeri paashinipaeni atziri. ² Omaanta tee nokoyi namatawiteri, eero napiitero nantero oetarika kaari kameethatatsi nopashiwentakotanakawokari aririka riyotanaki rirori: tee ikameethatzi riraga paashini amatawiteeyiririni. Tee nopaashinitziro iñaani Tajorentsi, eejatzi tee nokamantashitari atziri okameethatayitakini ikowayitzirini rirori: namatawitzirikari. Omaanta kyaaryo niyotagaeyakirini. Piyoteeyakini, eejatzi riyotaki Tajorentsi kyaaryo iroka nokantakimiri. ³ Eenitatsirika

kaari yotatsini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari, riroteeyakini jatatsini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema tee ikoyi raapatziyawo iñaani Tajorentsi. ⁴ Ramatawitakiri Jatanaashi kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni theenkantsiri. Tee ikowakayiri riyote tsika ikantyaari rawijakotee; tee ikowakayiri riyoteeyeni osheki ipinkatharitzu Jesokirishito, eejatzi rirotaki irira Tajorentsi. ⁵ Tee naaka kenkithatakotacha naari, inta riraga Awinkatharite Jesokirishito nokenkithatakotziri. Naapatziyakari rirori, rootaki nokowantakari netakoeyemini. ⁶ Paeraniperoroña riwetsikantawori Tajorentsi kipatsi otsitenitawitani, omaanta ikantzi: “Okitejitanaki”. Roojatzi okitejitananaka, rootaki iroñaaka amineeyantarini oetarikapaeni. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakinani iñaani Tajorentsi tsika ikantakotari Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka otamoreka najankaneke iyotaakina nojeekantari kameetha. Tema iroka iñaani iyotaakotakinari Tajorentsi osheki inintaperotakae eejatzi osheki ikameethatzi, tekatsi rantani, eejatzi osheki ipinkatharitzu kimitaka roñaagakaero Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakaeroni tsika ikantari Jesokirishito, ayotantakari osheki ipinkatharitzu irira.

Irira Tajorentsi rirotaki matakaakaeri akenkithatzi

⁷ Ayotantariri Tajorentsi eejatzi Jesokirishito kimitaka eenitatsi powaagawo pinaperotachari. Omaanta iroka pinaperotachari ojeeki awathaki. Tema roori osheki ashipetawathatzi. Riraga Tajorentsi ikowakaakaero ashipetawathate riyotanteeyarini atziripaeni rofyaantakiro Ishire omatakaakina nokenkithatakoteri riraga Jesoshi. Eejatzi ikowaki riyotanteeyaari riroripaeni eero amatakaa aaka apaniroeni. ⁸ Nokantzimi iroka tema rowashironkaetakina riraga kijakinaripaeni. Omaanta tee ishinetziri Tajorentsi rookakaenawo nokenkithatakotziri Jesoshi. Tee niyotaperoeyini oetarika nanteri omaanta niyotzi ikantani Tajorentsi ramitakoeyanani. ⁹ Osheki ikijeetakina, omaanta riraga Tajorentsi tee rookana; ipajapajaatapiinteetakina, omaanta tee ishinetziri rowamaena. ¹⁰ Okimitaka paerani ijeeki osheki kowapiintawiteenchari rowamaakaanteri Jesoshi, ari iroñaaka ijeeki osheki kowapiintawitachari rowamaakaanenami naari; tema niyotaakiri atziripaeni iñaani Tajorentsi. Apaniroeni Jesoshi rowawijaakotapiintakina, riyoteyantakarini paashinipaeni atziri rirotaki Añaatsiri eejatzi ishintsitakaakina nokenkithatakotantyaawori iñaani. ¹¹ Kyaaryo, eeniro nañi omaanta oshekiwitaka nokamapiintakoterimi Jesoshi. Ro nokemaatsitantapiintakawori iñaaperotanteri paashini atziri rirori rirotaki matakagaeyakinaworini eekiro niyaatyee niyotaakoteri. ¹² Nokenkithatzi, rootaki nokemaatsitantakawori osheki rooteentsi nokamimi, omaanta paapatziyeyakarini Jesoshi eerokapaeni, rootaki piyeekaeyantaarini kameetha, tema riro jeekakaakimiri Jesoshi.

¹³ Tema rojankinatzi paerani riraga ayemijantzinkariteni: “Naapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokenkithatakantari atziri iñaani rirori”. Eejatzi nokimiteeyakarini naari: naapatziyakari Jesoshi, rootaki eekiro niyaatyee nokenkithatakotakiri irira. ¹⁴ Ayoteeyakini eeniro riraga piriinteeriri Awinkatharite Jesoshi. Iinja ipiriintaperoeyeni aari eejatzi, eekiro aatakotatyee atsipateeyarini Jesoshi. ¹⁵ Osheki nokemaatsitawenteeyakimini, piyoteeyantarini ikamintheeyemini Tajorentsi. Rootaki paapatziyantakariri Jesoshi pipaasonkiteeyerini eerokapaeni, pikanteeyeni:

“Tema ikameethatzi Tajorensi”. Rootaki raapatziyakaantakariri rirori atziripaeni, roojatzi ifaaperotantyaariri riraga Tajorensi ikameethatzi.

Eero akantashiretashita

¹⁶ Iroñaakakya, osheki nokemaatsiwentakari nokenkithatakiro ifaani Tajorensi rootaki eenitatsi osheki paashini atziri ifaaperotantariri rirori rootaki kaari nokantashiretanta eejatzi tee nopakaero nokenkithatakotziri Jesoshi. Osheki amakoteeyapaakini, kimitaka antyaashipariteeyanakityeeni, akamaeyanakini; omaanta eero akenkithashireeyironi. Tema ikantani riraga Tajorensi riweshiryaakagaeyakaeni maawaeni kitejiriki. ¹⁷ Iroñaaka rowashironkagaeyakinani theenkantatsiri, omaanta tee natsipetashitzi-maetawo nashironkaaka. Eechonkiini noñaakiro iroñaaka, omaanta riyotzi Tajorensi, roojatzi iinja kameetha ijeekakagaeyenani janta inampiki. Nokanteetatyeeyaani nojeeke kameetha, eero okimitaa jaka. ¹⁸ Rootaki eero nokenkithashireperoeeyironi pomeentsitayitacharini eejatzi jeekayitatsirini noñeeyerini jaka kipatsiki. Ari iinja opeyeeyaani maawaeni añeeyakirini jaka. Omaanta nokenkithashiryaaperotero kaari noñaapiintzi iroñaaka: rowaga jeekaeyatsirini jenokinta. Eero opeyaa roori.

5

Ikenkithatakotziro akimoshireeyantaarini

¹ Tema ayotzi awatha jaka kipatsiki oshiyawitawo pankotsi kaari kijotatsi intsipaete ojoweyanaki. Eero ajeekantawo osheki ojarensi. Omaanta ayoteeyakini aririka akamaeyeni jaka, aapatziyeeyaririka Jesoshi, ari ajeekaeyini jenokinta. Eenitatsi janta awatha kameethari jeekanitatsini riwetsikakaeniri Tajorensi, kaari irira atziri wetsikakaeroni. Akanteeta-paatyeeyaani ajeeke janta. ² Iroñaaka jaka kipatsiki osheki nashironkaapi-intaka roojatzi osheki nokowakiri Tajorensi ipenawo nowatha owakirari janta jenokinta. ³ Roojatzi eero apatziro ojeeki ashire, omaanta ojeeki eejatzi awatha owakirari. ⁴ Eeniro ajeeki jaka osheki ratekaperotzi: tee akowae yawitani ookaero iroka awatha, omaanta akowaperotaki awatha owakirataatsini. Akowaki apaashinitanee ojeekantyaari awatha owakirari kaari thonkanitachani. ⁵ Rirotaki Tajorensi reentsitetakae ipantakaerori owakirari awatha. Omaanta eejatzi iroñaaka rotyaantakinawo Ishire niyoperoeyantarinini kyaaryo iinja itajonkawentena, ipoyaantakinawori nowatha owakirari. ⁶ Rootaki niyoperoeyantanakarinini riraga Tajorensi imonkaatero iroka. Ayoteeyakini eeniro nojeekaeyini jaka kipatsiki, tekiraata atsipataperotyaari Awinkatharite. ⁷ Tekira noñeeyerini irira, omaanta nameentaperotari rirori, niyoteeyantakarini noñeeri iinja. ⁸ Omaanta ayotakoeyakirini Tajorensi iinja ipakaero awatha owakirari kimitaka ikantzitakaeri. Tema aweshiryaawentakawo ookero awatha kipatsijato aantantyaari jenokinta ajeekantyaari awatha owakirari atsipantapaeyaariri Awinkatharite Jesoshi. Aweshiryaawenteeyawitarini irira jaka kipatsiki, omaanta osheki akowawitaka atsipataperotyaari janta jenokinta, anampitaperotyaawo. ⁹ Rootaki nantziri naaka eeniroka nojeeki jaka, nokowaperotaki nomonkaateeyeroni okaatzi ikowakaakinari riweshiryaawenteeyenarini. Eejatzi, aaterika janta jenokinta atsipateeyari, akowaki oemoshirenkanteeyaariri. ¹⁰ Iinja ikantakowenteeyeeni Jesokirishito. Aririka iroñaaka antayiteroni kameethatatsiri, ipinateeyeeni; aririka antayiteroni iroñaaka kaari kameethatatsi eejatzi oetarika akowashitari aaka, eero ipinateeyeeni aritaki apashiwentakya.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Paaworo

¹¹ Kyaaryo niyotzi Jesokirishito iinja ikantakowenanteeyeeni, rootaki osheki nopinkathateeyantakaririni, rootaki naapatziyakaanteeyakaririni atziri. Riyotzi Tajorentsi nopinkathataperotakiri, rootaki eekiro niyaatayee nokenkithatakayemiro kyaaryooperotatsiri; eejatzi nokenkithashireeya piyotakoeyakinani nokenkithatakayimiro kyaaryooperotatsiri.

¹² Tee nokoyi noñaanatakotya naaka nokameethaperotzi. Omaanta tee nokoyi eejatzi pipashiwentakotena. Riraga kantzimatakinari, osheki ikantakaaperotaka rirori, ikantakaaperotawentayitakawoni rantayitzirini, omaanta tee ikameethashiretzi. Ikantzimatakina rirori, omaanta nokowaki piyote nokenkithatziro kyaaryooperotatsiri, rootaki pimatantyaawori pikanteri: “Kaari. Riraga Paaworo riyotaakae rowaga kameethaperotatsiri”. ¹³ Aririka pikenkithashireeya noshinkiwentatya, tema eero nopakaero niyotaantziro iñaani Tajorentsi, tema ikowakaakina nantero pikenkithashireeya: ro nanantawori ikowakaakinari rirori niyotaantziro iñaani. Aririka pikenkithashireeya ayoperotatye, antero kameethatatsiri okameethatzi, tema antero kameethatatsiri amikatantemiri.

¹⁴⁻¹⁵ Osheki inintaperotakina Jesokirishito, ikaminthaaperotakina. Niyotaki ikamawenteeyakaeni maawaeni: iroñaaka okimiwitaka akamaeyakini maawaeni, eero antapiinantaawo eejatzi kaari kameethatatsi. Eejatzi ikowakaakae eero anfawentaa aaka apaniroeni, omaanta anteniri rirori ikowakaakaeri: tema ikamawenteeyakaeni, ipiriintanaa eejatzi.

¹⁶ Paerani noetawitakari Jesoshi rirotaki atziri, tee niyotawitarini rirotaki Tajorentsi. Omaanta iroñaaka niyoperotakiri, niyotaki tsika ikanta. Eejatzi riraga ayemijantzinkarite, eero atheenkiri: tema iñaaperoeyakirini Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁷ Ninkarika aapatziyaarini Jesokirishito, ari rinashitakaakyaari rirori; eero ikenkithashiryaapiintawo ikimitaaga paerani eejatzi eero rantapiintziro rantawitarini, omaanta ipaashinitanee. ¹⁸ Rirotaki itakawori Tajorentsi rotyaantakiri Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, rowameethateeyakaeni, rootaki imatantyaawori iñaaperotantakaeri rirori akameethatzi. Iroñaaka ikowaki akamanteri paashinipaeni atziri raapatziyari Jesoshi imatantyaariri Tajorentsi raakameethatantyaariri rirori.

¹⁹ Naakiro, rotyaantakiri Jesokirishito rowameethateeyeeni aaka, iñaaperoeyanteerini akameethatzi. Eero ikenkithashiriiri eejatzi kaari kameethatatsi anteeyawitarini. Iroñaaka rotyaanteeyakaeni aari akamanteeyerini paashinipaeni atziri, aririka raapatziyari Jesoshi, ari reentsitetakyaari rirori maawaeni. ²⁰ Kyaaryo, rotyaantakina Tajorentsi nopiyawenantyaariri Jesokirishito: nokamanteemiro iñaani Tajorentsi. Rootaki niyotaantemirori okaatzi rantakiri Jesoshi okimiwitaka riyotaakimi Tajorentsi. Eejatzi riraga Jesokirishito ikowakaakimi paapatziyari iñaaperotantemiri rirori pikameethatzi.

²¹ Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, omaanta rotyaantakiri Irii ikamawenteeyakaeni. Tema rowashironkaawentashitakawo okaatzi antayitzirini. Rootaki imatantyaawori roeyowapithateero antani eejatzi iñaaperotee kimitaka tekatsi antani. Okimitzimotawitakari rantakiro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka rowameethatanteeyerini Tajorentsi, iñaakae akameethatzi.

6

Tsika ikantapiinta Paaworo

¹ Iroñaaka nantziniri Tajorentsi ikowakaakinari, rootaki nokanantzimiri: “Ikaminthaaperoeyakimini; tema paapatziyari Jesokirishito eejatzi pinetheeri ipeyakotemiro pantani. Rootaki nokanantzimiri: ‘Eero iroñaaka

pitheen-kiri: eero papiitziro pantapiintero kaari kameethatatsi' ". ² Eenitatsi iroka ikantziri riraga Tajorentsi Iwaperiteki:

"Pikantakina, rootaki nokemijanantakimiri; monkaataka kitejiri pawijakotantaari, rootaki namitakotantakimiri".

Iroñaaka eejatzi naari nokamantemi: monkaataka iroñaaka kitejiri okameethatzi paapatziyari Jesoshi, pawijakotantyaari.

³ Tekatsi nokantya pikijantenari; omaanta kameetha niyotagaeyakimini piyoteeyantakarini pawijakoeyeeni. ⁴ Nokantani nopankinatanari Tajorentsi iñaani, nokyaaayoowentakiro, piyoteeyantakarini kyaaryo nopinkathaperotakiri. Nokantani nopankinatanari iñaani, omaanta osheki nokemaatsitawentakari, nashironkaapiintaka, maawaeni.

⁵ Ipajapajaatakina joraaro, romonkyaapiintakina. Ikiapiinteeyakinani atziripaeni. Osheki opomeentsitzimotakina nokenkithatakagaeyirini atziripaeni. Nokakitapiintzi tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe.

⁶ Omaanta kameetha nojeeki, niyotaantaperotakiro iñaani Tajorentsi, osheki nomaeritakotashitakawo ikijakina kaari kemijantatsi, nokaminthaakiri paashinipaeni. Amitakotapiintakina Ishire Tajorentsi, noneshironkaperotantakariri paashinipaeni, ⁷ Kyaaryootaki iroka niyotaantapiintzi, tee notheeya. Itajonkakowentapiintakina Tajorentsi, rookakowentakina, eejatzi imatakaakina naapatziyakaakariri paashinipaeni atziri ikameethatantaari. ⁸ Eekiro niyaatatye nopankinatanari Tajorentsi iñaani omawitya eenitatsirika pinkathatakinari, eenitatsirika shirontawentakinari, eenitatsirika ñaaperotakinari, eenitatsirika ookathatakinari. Naakapaeni riroperotatsiri omaanta ikantakotana notheeyashita. ⁹ Tee riyoteeyanani atziripaeni, omaanta riyotakina Tajorentsi. Rajareeyawitakinani atziri rowamaenami, omaanta eeniro nañi. Osheki ipajapajaateetakina, omaanta tee nokami. ¹⁰ Nowashiretakoeoyakarini ajorriyotzinkaritepaeni, omaanta niweshiryaawentakari Tajorentsi. Nashironkaawitaka naari, omaanta niyotagaeyakirini atziripaeni kameetha riweshiryaawenantaariri rirori. Tekatsi nowaagawo omaanta ipashitakina maawaeni koetyeemotakinari.

Osheki ikamintheeyakirini Paaworo riraga korintojatz

¹¹ Noyemijantzinkarite, nokamantaperoeyakimini maawaeni nokenkithashiryawa, eejatzi maawaeni nantziro eejatzi nokamantzimi iitarika nanantawori: tekatsi nomanapithatemi. ¹² Rootaki iroñaaka eekiro niyaatatye nonintaperotakimi eerokapaeni, omaanta kimitaka eeroka tee pinintaperoeyinani kimitaka paerani. ¹³ Ari nokimitakaanteeyakimini notyomipaeni, nishintyopaeni: osheki nonintaperoeyakimini. Eejatzi nokowaki poshiyakotenawo, pinintaperoeyenani naakapaeni eejatzi.

Eero kijokiro poyiri riraga kantashitachari raapatziyarimi Jesoshi

¹⁴ Eero kijokiro poyiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Pamine, aririka akameethataki, ¿akimitakarima riraga kaari kameethatatsi? ¿Amonkaateeyakarinima? Teewee. Okimitaka kitejiri eejatzi tsiteniri: tee omonkaatawakaaya, inashita roori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi tee imatziro ijeeiki kameetha aririka itsipatakari aapatziyaperotariri Jatanaashi. ¹⁵ Riraga Jesokirishito eero inimotziro oetarika rantziri Jatanaashi. Rootaki riraga ameentariri rirori eero imatziro itsipatapiintari atziri jamashiryaakariri Jesoshi. ¹⁶ ¿Omonkaatawakaakama Tajorentsi pankoki eejatzi opanko tsikarika ojeeki roshiyakaawentziriri itajorentsiti atziri? Teewee. Pamine, kijokiro rowaeyakaeni Tajorentsi, riraga ñaaperotatsiri, tema paerani rojankinateetzironi iñaani rirori okantzi:

“Ikantzi Tajorentsi: ‘Kijokiro nowaeyanakirini maawaeni aapatziyanari, eero nookaeyirini. Notajonkawenteeyerini, eejatzi ipinkathateeyenani’”.

¹⁷ Eejatzi rojankinateetzironi:

“Pitsipareeri riraga antzironi kaari kameethatatsi. Eero kijokiro powaeyirini, eero pantayitzironi kaari kameethatatsi kimitariri rirori. Apatziro piyeekanaki piweshiryaawentena naaka. Roojatzi naakameethaperoyemini maawaeni eeroa nashi neentsitepaeni. ¹⁸ Notominteeyemini, nishintoteeyemini, pikanteeyenani: ‘Pawa’. Rootaki ikantakiririni Awinkatharite, riraga Tajorentsipero riraga antzironi oetarika”.

7

¹ Ari, nonintanewopaeni, ayoteeyakironi iroka ikashiyakaakaeri Tajorentsi. Eero iroñaaka antayitzironi kaari kameethatatsi, eejatzi eero akenkithashiryaakotawo antero, apakagaerikari ameentarira Tajorentsi. Thame akyaaryoowenteeyenirini ikowakagaeri. Eejatzi okameethatzi athaawantyaari antero oetarika kaari ikowakaakaeri.

Paaworo ikenkithatakotakiri raapatziyakari korintojatzi

² Nokowaki kameetha pameenteeyenani eejatzi pinintaperoyanani. Piyoteeyakini tee nowashironkagaeyimini, tee nantakagaeyimironi kaari kameethatatsi, tee namatawiteeyimini. ³ Tee nokantzimi: “Eeniro pantani”, teewee. Tema nokamantakimi osheki nonintaperoyakimini. Nokantani nokenkithashireyakimini jaka kipatsiki, eejatzi aririka nokamae, nokantyaani nokenkithashireeyapaemini janta jenokinta. ⁴ Niyotaki pinintaperoyakinani eejatzi pipinkathateeyakinani rootaki niweshiryaawenankimiri, nokimoshirewenantakimiri. Nokantziri osheki atziri: “Riraga korintojatzi osheki raapatziyari Jesoshi”. Omawitakya osheki rowashironkaetakina, niweshiryaawentaperoyakimini.

⁵ Paerani, nareetantakari Masheroonyaki, tee nomatziro nomakoryaapae: rowashironkaapiinteetakina. Tsikarika niyaataki osheki ikowaki rookakayenawomi niyotaakiri atziri. Riraga kaari aapatziyariri Jesoshi ikijawakina osheki. Nokenkithashiryaakopiintaka najankaneki.

⁶ Omaanta riraga Tajorentsi tema riweshiryaakaapiinteeyarini ninkarika kantashiretakiriri. Eejatzi naari, riweshiryaakaakina rirori rareetantakinari Teeto. Rotyaantakinari rirori, rootaki nokimoshiryaantakari. ⁷ Ari niweshiryaawentakari irira itsipatakina. Eejatzi ikamantapaakina paakameethateeyawakirini chapinki, eejatzi riweshiryaawentakimi. Ikamantakina pompeteeyakinani, eejatzi pikenkithashiryaanaka: eero papiiteero iroka pantawitarini paerani. Eejatzi ikamantakina pinintaperoyakinani. Nokemantawakariri ikantapaakina, osheki nokimoshiretanaki. ⁸⁻⁹ Nojankinatantakimironi paerani, nokenkithashiryaakagaeyakimini. Piñaanatantakawori nowaaritate, ari powashiretakoyawitakani. Omaanta roojatzi pookakiro pantawitari, eejatzi pikantziri Tajorentsi ipeyakotemiro okaatzi pantakiro. Rootaki tee natsipetawoni nojankinateeyakimironi. Tema ikowakimi Tajorentsi powashiretakotya pantakirowa. Paerani nokenkithashireeyanakimini, omaanta iroñaaka akimoshireeyakini.

¹⁰ Aririka kameetha rowashiretakotya atziri okaatzi rantakiri kimitaka ikowakiri Tajorentsi, ari ikantziri irira ipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Aritaki ipeyakotakiniri rantawitakari eejatzi rowawijaakoteri, eero ikanteetateeyaanani ikemaatsitanyawori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Roojatzi eero rowashiretantanaa paashini. Omaanta riraga atziripaeni omawitya

rowashiretakotyaaowo okaatzi rantayitzirini, tee ikoyi inetheeri Tajorentsi ipeyakoteniri roori. Tema tee ikoyi ijeeki kameetha kimitaka ikowakaakiriri Tajorentsi. Rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ikantatyeeyaani itsipareeri Tajorentsi. ¹¹ Omaanta eerokapaeni pinethaakiri irira ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantakiri. Iroñaaka piyotakotaa okaatzi pantakiri. Pikantakiri paashinipaeni ipakaero kaari kameethatatsi. Pikantakina iroñaaka rantakiro rirori. Tema pithaawantari Tajorentsi rowashironkaemikari. Poyaakoperotana napiitantaatemiri nareetaatemi niyotantyaari pikowaperotaki pikemijantaperoteri Tajorentsi. Pikowaki powashironkaeri antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki poñaagantakariri eeroka tekatsi pantani. ¹² Nojankinatantakimirori paerani kaari apatziro nokowakaakimi pamitakoteri riraganki antakotziriri iriri kaari kameethatatsi, inta eejatzi iriri, pamitakoteri. Omaanta nokowakaaperotakimi piyoteeyakini pinintaperoyakinani. Tema rootaki ikowakaakimiri eejatzi Tajorentsi.

¹³ Ari iroñaaka niweshiryaawenteeyakimini, eejatzi niweshiryaawentawaari Teeto. Osheki ikimoshiryaapaaki, ikamantapaana: “Kameetha ijeekakagaeyawakinani korintojatzi”. ¹⁴ Chapinki tekiraatani riyaatashitemi, nokamantawakiri: “Ikameethateeyakini korintojatzi, kameetha raakameethatawakimi”. Ari rareetantakimiri riyotaki kyaaryo nokantakiriri, tee notheeya. Eejatzi okimitaka, tee namatawiteeyimini eerokapaeni. ¹⁵ Iroñaaka eenironi ikenkithashiryaakotemi, osheki inintaperoyakimini: riyotaki pikemijantaperoyawakirini eejatzi pipinkathateeyawakirini. ¹⁶ Eejatzi naari, niweshiryaawenteeyakimini: niyotaki pantapiintakiro ikowakaakimiri Tajorentsi.

8

Osheki ikaminthaantzi riraga masherooniyajatzi

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokamantemi osheki ikamintheeyakirini Tajorentsi maawaeni ayemijantzinkarite jaka Masherooniyaki. Rootaki ikowantakari rantero okaatzi ikowakaakiriri Tajorentsi. ² Osheki rowashironkagaeyawitakarini ayemijantzinkaritepaeni jaka omaanta osheki riweshiryaawenteeyakarini Tajorentsi. Eejatzi tee rashaagantaperotawita, omaanta osheki koriki ipiyoteeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki, rotyaantakiri. Riyoteeyakini rashironkagaeyakani ayemijantzinkarite janta. ³ Noñaakiri rootaki nokanantakotakimiri tee eechonkiini rotyaantziri inta osheki. Tee riyoteeyini ithañeeyaari iyorikite. Tekatsi kanterini: “Pikaminthayeri ayemijantzinkarite omaanta naaka tee nomatziro”. Rirotaki yotashitakawo apaniroeni ikamintheeri. ⁴ Inethaaperoyakinani, ikantzi: “Nokowaki namitakoeyerini noyemijantzinkarite”. ⁵ Ari niyotawitaka iperi koriki, omaanta romapokakina ikanteeyakinani: “Nanteniri Tajorentsi oetarika ikowakaanari, eejatzi nantemiro oetarika pikantakinari. Pikamantena oetarika ikowakaakinari Tajorentsi”. ⁶ Ari chapinki itanakawori Teeto ikantakimi: “Pipiyoteniri jerojareejatzi piyorikite”. Ari kameetha pipiyoteeyakirini. Iroñaaka notyaanteemiri rirori eejatzi ikanteemi pipiyotaperoyeenirini eejatzi piyorikite, roojatzi potyaanteri ayemijantzinkarite janta Jerojareeki. Pikaminthaaperoyeerini piyemijantzinkarite. ⁷ Osheki panaakoeyakirini paashinipaeni piyemijantzinkarite: panaakotakiri pameentaperoyarinu Tajorentsi, pikenkithataperoyeyini, piyoperoyeyini, pikyaaryoowentaperotziniri

Awinkatharite ikowakaemiri, eejatzi pinintaperoeyakinani. Iroñaaka nokowaki panaakoeyerini pineshironkataperoeyerini ashironkaenkari.

⁸ Tee nokoyi nomperatemi pipaeyerini ashironkaenkari, omaanta aririka pipaperoteri, piyotakagaeyerini paashinipaeni kyaaryo pinintaperoeyakinini piyemijantzinkarite. ⁹ Tema eejatzi osheki inintashireeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito. Osheki rashaagantaka janta jenokinta, eejatzi oshekipero ipinkatharitzini, omaanta ipokantakari jaka kipatsiki, rookanakiro maawaeni kameethatatsiripaeni jenokinta. Rashironkaawitapaaka: tekatsi jeekimotaneerini, itheenkaeyakinini atziri. Rashironkaawentakae aari, okantyaata kameetha ijeekakagaeyeeni janta jenokinta.

¹⁰ Ari iroka nokaminaakimiri oetaka kameethatatsiri pipantyaariri piperi piyorikite. Paerani tema eeroka itaperotakawori pikowakiro pipagaanteri piyorikite eejatzi itaperotakawori pipiyotapaakiri. ¹¹ Pikowaeyakini petakotyaari jerojareejatzi: iroñaaka, eenitatsirika piyorikite pipagaanteritya, ajaaty, pithonkeritya pipagaantyaariri kameetha pipiyoteri, potyaantyaariri. Pipagaantashiyiityaarini kameetha. ¹² Aririka pipashityaari Tajorentsi pikowashitantari pipagaantashitariri kameetha, aritaki riweshiryaawentakyaawo oetarika pipashitariri. Tekatsirika powaagawo eero ikijantzimiro rirori eerorika pipashitari.

¹³ Tee nokoyi opomeentsitzimoeyemini pipantyaariri paashinipaeni eejatzi eero opomeentsitzimoeyarini paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatawakaeyani. ¹⁴ Omaanta eenitatsi iroñaaka osheki pashaaganteeyakani, okameethatzi pikaminthayeri riraga ashironkaenkari. Iinja aririka rashaagantakya rirori, eejatzi aririka pashironkagaeyakyaani eerori, roojatzikya ipiyatemi ikamintheeyemini eerori. Okameethatzi pimonkaatawakaya. ¹⁵ Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Riraga piyotaperotawitakawori manaa, tee otzimimoteeri eejatzi tzimagaantapaetsiri. Omaantakya riraga aatsiri eechonkiini, tee rashironkaa rirori. Aritaki imonkaatawakaeyakani maawaeni”.

Rootaki thame amitakotantyaariri riraga ashironkaenkari.

Rotyaanteeri Teeto iñaagaeri eejatzi korintojatzi

¹⁶ Ari ikimitakina Teeto, osheki inintaperoeyakimini, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorentsi. ¹⁷ Nokantakiri: “Piyaatashiteeri eejatzi korintojatzi, piñeeri”. Omaanta tee apaniroeni naari nokowakayeri, rirojatzi kowashitaperotachari iñaagaemi eejatzi. ¹⁸ Notyaantemiri paashini ayemijantzinkarite itsipatanakyaari. Osheki ikenkithatapiintziro iñaani Tajorentsi, rootaki iñaaperoyentakarinini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Eejatzi eerori, pikemakoeyakinini. ¹⁹ Eejatzi riyoyeyakinini ayemijantzinkarite jaka itsipatanakina naari janta Jerojareeki, ramitakotena naaneeniri ashironkaenkari koriki. Osheki ikamintheeyakinini ayemijantzinkarite, rootaki ikanantyaari riraga jerojareejatzi: “Ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi riyoteeyakinini osheki akaminthagaeyakinini. ²⁰ Ari ikaataki osheki koriki potyaanteniriri, osheki pikamintheeyakinini. Rootaki nokowantakari eenifatsi tsipatenani naaneeniri; tekatsi nokantya ikanteetanakari: “Pikoshitakiri”. ²¹ Tee apaniroeni nokoyi iñaaperotena Tajorentsi nokameethatzi, eejatzi nokoyi iñaaperoyeenani atziripaeni nokameethatzi.

²² Eejatzi piñaawaeri paashini ayemijantzinkarite notyaanteri. Niyotakiri, ikyaaryoowentakiro rantziniri Tajorentsi. Nokamantakiri osheki pameenteeyakarini Jesoshi eejatzi osheki pikaminthaanteeyakini, rootaki

ikowaperotantakari riyaaate iñeemi. ²³ Riraga Teeto, kijokiro rowapiintakina, ramitakopiintakina netakoeyakimini. Eejatzi riraga itsipateeyaarini iñeemi, riro-taki rotyaantanewopaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka. Riro-taki kameethaperotatsiri aapatziyaperotariri Jesokirishito. ²⁴ Ari osheki nokantapiinteeyakirini aapatziyariri Jesoshi jaka: “Ikameethateeyakini korintojatzi”. Rootaki nokowantari pipagaanteri ayemijantzinkaritepaeni janta Jerojareeki piyorikite riyotantyaawori kyaaryo pinintaperoeyakirini rirori.

9

¹⁻² Tekatsi okantya nojankinatantemirori: “Pikaminthaantyaariri piyemijantzinkarite”. Tema piyoperotaki pikamintheeyakirini. Niyotaki tee pithañeeyarini piyorikite, rootaki nokamanantariri masherooniyajatzi: “Okaataki iroñaaka apaani ojarentsi ikowantakari korintojatzi eejatzi paashinipaeni atziri janta kipatsi owaero Akaaya rotyaanteniri jerojareejatzi koriki”. Riyotakoeyakimini, rootaki ikowaperoeyantakarini ikimiteeyemini, retakoeyatyaaririni riroripaeni. ³⁻⁴ Ari nokanteeyakirini: “Ikowaki korintojatzi rotyaanteniri jerojareejatzi iyorikite”. Iroñaaka notyaanteri riroripaeni reewatanakina, ikantemi pipiyotaperotantyaariri. Nimpaetanee naari noñeeyemini, aririka itsipatanakina paashinipaeni masherooniyajatzi. Aririka iñaapaakimi pipiyotakiniri jerojareejatzi piyorikite, riyoteeyapaakini kyaaryo nokantakiriri, eejatzi eero nopashiwenta naari. ⁵ Ari nokantakiri irika ayemijantzinkaritepaeni reewatanakina, pipiyoteeyantyaaririni piyorikite. Eerokapaeni kantashitachari paerani: “Netakotyaari ashironkaenkari”, tee naaka kantaperotemini. Rootaki okameethatantari piperi kameetha.

Tajorentsi ramitakotemi oetarika aririka pamitakoteri paashini atziri oetarikapaeni

⁶ Pikenkithashiryaakotero iroka: aririka pipiyoteri piyorikite, pikimiwitakari pankiwaetatsiri: aririka ipankiterorika eechonkiini, ari eechonkiini raye. Eejatzi eeroka, aririka piperi paashini eechonkiini piyorikite eejatzi Tajorentsi apatziro ramitakotemi eechonkiini; omaanta aririka piperi osheki ari osheki ramitakotemi. ⁷ Rootaki pikenkithashiryaakoeyeroni kameetha, piyoteeyakini tsika ikaate koriki pikowakiri piperi. Aritaki ikaataki piperi. Eero pithañaaashiretari, eejatzi eero ishintsizimi paashinipaeni. Tema Tajorentsi inintashireperotakiri riraga pashitariri weshiryaawentariri. Tema ikoyi pimonkaatero iroka. ⁸ Aririka kameetha piperi piyorikite, tema riyotzi Tajorentsi eejatzi ikaminthaaperotakimi kameetha. Aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri, ipaperotemiro ojeekantyaari, rootaki pimatantyaawori pikaminthaantyaariri eejatzi paashinipaeni. ⁹ Tema aritaki okantzini Iwaperite Tajorentsi:

“Riraga oyaatziriri Tajorentsi ipashitagaantari rowaagawo owashironkaenkari. Tee ratsipetashita ikamintheeyirini irirapaeni, eerokya ipeyakotziro Tajorentsi ikaminthantzi. Tema Tajorentsi imatakaakiri eekiro riyaatatye ipashitari paashinipaeni”.

¹⁰ Riraga Tajorentsi ipapiintziri pankiwaetatsiri okithoki ipankitantyaawori, eejatzi ipapiinteeyakaeni owaeyarini. Tema eejatzi roshekitanakimiro tzmimoeyemirini ojeekantyaari pikamintha-paeyantyaaririni ashironkaenkari. ¹¹ Eekiro riyataakaatyeeimi Tajorentsi petakotaperotantyaariri paashinipaeni. Roojatzi ipaasaonkiteeyerini rirori, iñaaperotaperoyerini.

¹² Aririka etakotantya aari, apaperoteri aapatziyariri Jesoshi riraga ashironkaenkari koetyeemotakariri. Omaanta eejatzi ayotagaeyerini ipaasonkiteeyerini Tajorentsi. ¹³ Aririka pikaminthagaeyerini piyemjantzinkarite, riyoteeyanakini rirori kyaaryo eeroka rirotaki aapatziyaperoyaririni Jesokirishito kimitaka pikantzi. Eejatzi riyoteeyanakini tee pithañeyari piyorikite, omaanta osheki petakotantaka, roojatzi iñaaperoeyerini Tajorentsi. ¹⁴ Osheki ikenkithashireeyakimini, eejatzi osheki ramanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini. Riyoteeyakini oshekipero ineshironkateeyakimini Tajorentsi. ¹⁵ Thame apaasonkiteeyerini irira okaatzi ipashitakaeri, tema ikaminthaaperoeyakaeniwee: rotyaantakaeri Itomi Jesoshi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee amatziro athotyeero ayotero tsika okaatzika ipashitakaeri.

10

Ikamantakowentaa rirojatzi Paaworo

¹⁻² Ari itsipateeyemini janta kijakinari paeni, itheeyakotana, ikantzimi: “Tee ikameethatzi Paaworo: tee rantziro ikowakaakiriri Tajorentsi. Aririka itsipateeyakimini ithaawantzimi, tee ishincheenkaperotzimiro ipaante. Omaanta aririka ijeeki inteena ipakaantakimi iyaaritate, ari ishincheenkaperotzimiro”. Omaanta tema ineshironkaeyakaeni Jesokirishito, tee ishincheenkatee: eejatzi naaka, nokoyi nokimityaari rirori. Nokantemi eerokapaeni jewawentziriri maawaeni aapatziyariri janta: “Pookeri irirapaeni kantzimiri: ‘Tee rantziro Paaworo ikowakaawitariri Tajorentsi, omaanta rantashitakawo ikowayitzirini rirori’”. Teerika imaeritzi rirori, paminawakinakya niyaatashiteri, eero nothaawantapaakari, inta nokijathatapaakiri. Omaanta tee nokoyi nokijattheeyapaemini eeroka, inta nokowaki aakameethatawakagaeyaani maawaeni. ³ Jaka kipatsikika eenitatsi kamaari kijeeyakaerini: tekatsi akantya omanateri; tee ikimiteeyarini atziripaeni omanateeyantzaririni. ⁴ Ikimitaka joraaropaeni romanatziro kijakiriri inashitzinkawokipaeni tonkamentotsi, eejatzi aakapaeni omanatantyaari kijanteerori iñaani Tajorentsi inashitzinkawokipaeni oshiyawoni tonkamentotsi. Tema riraga Tajorentsi rirotaki tajonkakowenteeyakaerini amatantyaariri apiyateeyantzaririni rirori paeni, eejatzi anaakotakiri. ⁵ Eenitatsi riraga piyathatakariri Tajorentsi, eejatzi kantziriri atziri: “Eero paapatziyari Jesoshi”. Omaanta itajonkakowenteeyakaeni Tajorentsi amaeritakaantyaariri maawaeni piyatheeyawitakaririni, eejatzi ameentakaaperotantyaariri; eejatzi akempoyaakiro okaatzi akenkithashiryaantari amatantyaawori akemijantaperoteri Jesoshi. ⁶ Eejatzi janta pinampiki niyotaki pikemijantaperoeyakinani, omaanta naamaashitaka itzimagaantaki apaanipaeni piyathatakinari. Omaantakya riraga piyathatakinari, nokanteri Tajorentsi rowashironkagaeyerini.

Naaka rotyaantanewo Jesokirishito

⁷ Eeniro kaweyakinari, eejatzi theenkakinari. Iitawitakina tee naaka rotyaantanewo Jesokirishito. Ikantakotashitaka rirojatzi: “Naaka rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta nokantemi naaka: “Naakapero rotyaantanewo”. ⁸ Nokantapiintakimi rotyaantakina, omaanta kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ikowakaakina Awinkatharite naapatziyakaaperoeyemirini: tee ikowakaana notheenkakagaeyemini. Nantziniri ikantakinari, rootaki kaari nopashiwenanta. ⁹ Tee nojankinatakotziro paashini, tema tee nokoyi nothaawakagaeyemini nowaaritakei. ¹⁰ Eenitatsi kantayitzimirini: “Ichereemotakiri Paaworo

rojankinatantzimiri: ikijathatashitakimi. Aririka ipoke jaka, piñaawakiri tekatsi pipinkathatantawakyaariri. Tee riyotzi ikenkithatakaaperoyemini”.¹¹ Pikamanteri rirori: “Aririka rareteeyemini Paaworo, ikamantaperotapaemiro iroka rojankinateeyimirini. Eero rinashitapaawo paante”.

Tee okameethatzi ajagaaperoty

¹² Ari iñaaperoyashitaani ikameethatzi rirojatzi riraga theenkaeyanarini. ¿Iitaka nokowantyaari nokimiteeyarini irirapaeni? Ikanteeyakini: “Nomonkaatawakagaeyakani naaka, nokameethaperoyakini”. Kyaaryo, imonkaatawakagaeyakani, omaanta tee riyoteeyini, tee añiuro riyoteeyantarini. ¹³ Tee nokoyi noñaaperotashitya naaka: apatziro nokowaki nantakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakinari. Niyotaki ikowakaakina naapatziyakaaperoyemirini eerori. ¹⁴ Tee nantziro kaari ikowakaana, omaanta tema naaka rirotaki itaperotakawori nokenkithatakagaeyakimini paerani. Naakakya itaperotakawori kamanteeyakimirini: “Aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari rowawijaakoeyemini”. ¹⁵ Tee nokoyi nokantashitya nantakiri naaka rantakiri rirori: tema rinashitayitakani. Nokowaki eekiro piyaateeyatyeeeni eerori paapatziyaperoyanakyarini Jesoshi. Roojatzi nokamanteeya naari, ¹⁶ nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri eejatzi, riraga kaari riyoteeyirorini. Eero nimpaeziri paashinipaeni kenkithatakaantsiri, eero nokantashita naaka aapatziyakagaeyaririni riraga raapatziyakaakari rirori. ¹⁷ Tee okameethatzi ajagaaperoty antakiri aari, omaanta okameethatzi aweshiryaawentyaawo imatakagaeyakaerini Awinkatharite. ¹⁸ Tee ikameethatzi ñaaperotashitachari rirojatzi ikameethatzi, omaantakya riraga atziri iñaantakari roojatzi ikanantakari Awinkatharite ikameethatzi.

11

Riraga Paaworo ikenkithatakotaa rirojatzi eejatzi kijakiriri

¹ Nokowaki nokenkithatakoteeya naaka eejatzi. Teerika añiuro niyotantari, omaanta eero pijamaneentana. ² Omaanta niyotzi eeniro pimaeritakotana. Naamaakotapiintzimi kimitaka Tajorentsi ikenkithashiryakopiintzimi eeroka, tema nokowaki paapatziyaperotyaaari apatziro Jesokirishito. Noshiyakaawentemiro, tema ikowaperotapiintzi shirampari rayero kaari shinetariri shirampari. Aririka oshinetaakyaari paashini shirampari ari imanintanakiro, rookaero. Eejatzi nokimitaka naari, nokowaki naapatziyakaaperotemiri Jesoshi iñaaperotantemiri Tajorentsi pikameethatzi, eero rookantzimi. ³ Paerani riraga Jatanaashi ikyaantapaakari maanki ramatawitantakaworini Eewa. Tema rantakaakiro opiyathatantakariri Tajorentsi.

Iroñaaka nothaawakaakimi poshiyawokari Eewa: ramatawiteeyiminikari. Eero pishinetziri ikompitayemiro okaatzi pikenkithashiryaaari, inta eekiro piyaatatye pikenkithashiryakoperotyaaari Jesokirishito. ⁴ Tee pikenkithashiryaaneenta. Pikemijantashiteeyawakarini maawaeni jatashiteeyimirini. Inashita iroka ikenkithatakotakiri Jesoshi. Nokowakaakimi iyotagaeyemini Ishire Tajorentsi, omaanta ikowakaakimi rirori riyotagaeyakotemirini kamaari. Nokamanteeyakimini paapatziyari Jesoshi pawijakoeyanteeyaarini, rinashita riyotagaeyakimirini rirori amatawiteeyimirini. ¿Iitaka pikemijanteeyantaririni? ⁵ Riraga amatawitantziri iktakaaperotaka ikenkithashireeya ranaakotakina ikenkithatakotziri Tajorentsi. Omaanta tee nokenkithashiryakotziri naaka ranaakotakina. Itheenkaeyawitanani rirori, omaanta ¿iitaka nokowantyaari

nopinkathateri rirori? ⁶ Raamaawitakina tee nokenkithatzi kameetha, omaanta niyotayitzi roni kameetharini iñaani Tajorentsi. Piyoteeyakinani niyotayitzi rini kameetha.

⁷ Pamine, paerani owakira naapatziyakaantakimiriri, tekatsi nokowakoneenteyemini, inta nantawaetzi nojeekantyaari rootaki nomatantyaawori nokenkithatakotakimiri Jesoshi ari pawijakotanteeyari.

⁸ Eejatzi naaki iyorikite ipakinari paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, rootaki kaari nonethaakotantzimiri piyorikite nomatantawori niyotaanteeyakimini eerokapaeni.

⁹ Nojeekimoeyantakimirini, nashironkaawitaka, omaanta tee nokamantzimi. Roojatzi ipoñaaka Masheroonyaki ayemijantzinkaritepaeni, ipapaakinari eejatzi koriki. Rootaki tee nokowakoeyimini koriki eejatzi tekatsipero nokowakoeyemini eerori iinja. ¹⁰ Iroka nokashiyakaakimiri rootaki kyaaryooperotatsiri kimitaka kyaaryooperotatsiri iñaani Jesokirishito rootaki iroñaaka nokamanteeyeririni maawaeni akaayajatzi tekatsi nokowakoeyemiririni.

¹¹ ¿Iitaka nokamanantyaariri? ¿Piitziima tee nonintashireeyimini? Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nonintashiryaaperoyakimini osheki.

¹² Omaanta nokowaki niyotakaaperoyemini tee nokimitari riraga paashinipaeni iyotagaeyawitzimirini, amatawiteeyimiri. Pipinatzi, rootaki riyotagaeyantakimirini rirori. Omaanta naaka, tekatsi nokowakotemi.

¹³ Tee rotyaantziri riraga Tajorentsi. Ramatawiteeyakimini. Roshiyakaantashitaka rirotaki rotyaantanewo Jesokirishito. ¹⁴ Aritaki ikanta, ramatawitantzi, ikimitakari Jatanaashi, ramatawitantzi rirori.

Roshiyakaantashitakari rirori ronampiri Tajorentsi. ¹⁵ Aritaki ikantari aapatziyariri kamaari: ikowaki roshiyakaantashitaka aapatziyariri Tajorentsi. Tema ikenkithatakotashitakari atziri ijeekantyaari kameetha. ¡Ashironkaamatsiterini! Iinja Tajorentsi rowashironkaeri rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Riraga Paaworo ranaakoeyirini kijakiriri riyotaperotzi

¹⁶ Napiiteemiro: eero piitashitana tee añiuro niyotantari. Omaanta piitashitenarika kaari yotatsi, pikemina nokantemi: kimitaka pikemijantakiri riraga amatawitantsiri. ¹⁷ Tee ikamantana Awinkatharite nokenkithatakotya, tee ikowakaana nokantakaaperotashitya, kimitaka riraga amatawitantsiri. ¹⁸ Omaanta ikantakaaperoyani riraga kijeeyakinirini: iroñaaka nokimitawityaari naari, nokantakaaperotyaa. ¹⁹ Tema piiteeyawitakawoni eenitatsi piyotantari. Rootaki pikemijananteeyaririni riraga amatawitantsiri paapatziyawo theeyaantsi riyotakimiri. ²⁰ Omaantakya riraga amatawiteeyimiri, tee pitheenkiriri rirori. Osheki romperateeyakimini, raapitheeyakimirini piyorikite, ikantakaaperotzimoyakimini, eejatzi ipajapooteeyakimini eejatzi ikaweyeyakimini. ¿Iitakakya? ²¹ Pikowaki eerokapaeni nokimiteri irikapaeni kaari yotzinkari; omaanta kyaaryo tee niyotzi nokimityaari.

Ari riraga amatawitantsiri eeniro osheki ikantakaaperotawentawoni okaatzi rantakiri: iroñaaka nokimiwityaari, noñaawaetakotero okaatzi awijimotakinari. ²² Ikantakaaperowentakawo ijoriyyotaki. Tema naakakya joriyyo. Isheninkatakari Ishirayeeri, riraga riyoyaanewo Tajorentsi. Eejatzi nokimitakari naari. Ikantzi: “Nosheninkatakari Awaraamani”. Eejatzi naari, nosheninkatakari irira. ²³ Ikantashitawita: “Nantziniri Jesokirishito ikowakaakinari”. Omaanta naaka osheki nanaakotakiri. Osheki nokyaaryoowentakiro nantziniri Jesokirishito ikowakaakinari, rootaki romonkyaa-ganteetapiintawitakinari omonkyaaagementotsiki, ipajapajaatantapiintee-

takinari, omaanta riroripaeni, kaari. Osheki nokamapiintawitaka. ²⁴ Riraga nojorriyotzinkarite ipajapajaatapiintakina, tak, tak, tak, okaataki 39 ipajatakina. Paashini kitejiri eejatzi 39 ipajapajaataana, tak, tak, tak. Eejatzi ikimitaana paashini kitejiri, okaataki kitejiri apawakooni ipajapajaatakina. ²⁵ Paashini kitejiri rompojantapiintakinawo inchashithaki, tak, tak, tak. Okaatzi apite rapiiteetakina. Eejatzi paashini kitejiriki rompojan-taanawo mapi, pok, pok, pok. Eejatzi nokinakowitaa pitotsiki antawokiroña inkaare. Ari otsitsiyana, roowiteencha nopiinkemi. Roojatzi eejatzi nokimitapiintaka napiitaki 2 inashitaka kitejiri, nopiinkemi. Apaani kitejiri nothataaga inchapankikira niyankyaanikira inkaare, opoñaaga pitotsi; roojatzi nokitejitakotaki. ²⁶ Osheki nokinakinayitanakini nokenkithatan-takari. Osheki nopiinkemi eniki. Osheki ikoshitapiintakina koshitan-tatsiri, rowashironkaapiintakina. Rowamaenami nojorriyotzinkarite eejatzi paashinijatzitatsiripaeni atziri. Rowamaenami jeekatsiri nampit-siki. Notzimpinawitaka antamiki ari opomeentsitzimotakina osheki janta. Roowiteencha nopiinkemi antawokiroña inkaare. Rowamaenami atziri itheeyashita ikantzi: “Naaka aapatziyariri Jesoshi”. Omaanta tee. ²⁷ Osheki opomeentsitzimotakina, osheki nashironkaapiintaka. Osheki tee nomatziro nomaye tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe eejatzi nomiri. Osheki kite-jiri tee otzimi noyaari. Nokemakiro nowatsinkari, tekatsi nopewiryaaako-tari.

²⁸ Kyaaryo nokemaatsitawo maawaeni iroka, eejatzi nokantani nokenkithashiryaaapiintakiri ayemijantzinkarite, nokowakaaperotakiri raapatziyaari Tajorentsi kameetha. ²⁹ Aririka rowashiretaka ayemijantzinkarite, nowashiretakotakari naari. Eenitatsirika ayemijantzinkarite rantakagaetakiri kaari kameethatsi, ari noshiyari Tajorentsi nokijawentakirori okaatzi rantzi riraga antakaakiriri ayemijantzinkarite kaari kameethatsiri. Eejatzi nopashiwentakotyaari antakirori.

³⁰ Nokamanteeyakimironi iroka piyoteeyantyaarini ero nokantakaap-erota okaatzi nantakiri, tema tee naaka antashityaawoni oetarikapaeni, omaanta riraga Tajorentsi matakaanawori maawaeni. ³¹ Riyotaki rirori tee notheeya. Rirotaki Iriri Awinkatharite Jesokirishito, thame akanteet-tyeeyaani añaaperoteeyerini maawaeni. ³² Paerani ipinkathariwenantzini riraga Areetashi. Rotyaantziri amitakotantatsiri ipinkathariwenantzi janta Tamaashikoki. Irira rirota otyaantziriri joraaropaeni jaga ashitakokira rinkiteeyakironi maawaeni nampitsi ragaetanteenarimi. Ikwakowaeyaw-itakinani joraaropaeni, ³³ omaanta raanakina ayemijantzinkarite janta shi-irikoki inkitzirori nampitsi. Rateetakaanakina roojatzi omoo, impaetzi royi-itakotaana kipatsiki kantziriki. Rootaki nomatantawori noshiyapithatakari pinkathari aakaantenanimi.

12

Koñaatziro iñaakiri Paaworo kimitaka jataki jenoki

¹ Pamine, tee okameethawita nokenkithatakotapiintya naaka nokameethatzi, omaanta nokowaki nokamantemi noñaakiri naari. Eejatzi nokamantemiro ikamantakinari Jesokirishito. ²⁻³ Okaataki iroñaaka 14 ojarentsi raanakina Awinkatharite janta jenokinta, janta oshekinta okameetheetyaaperotzi. Iyaatakirika nowatha, tee niyotzi: apatzirorika iyaataki noshire. Riyotzi Tajorentsi rirori. ⁴ Tekatsi nokantya nokamantemiro maawaeni nokemakiri janta. Aririkami nomawitakyaawomi, ero ikowakaanawo Tajorentsi nokamantemiro. ⁵ Osheki niweshiryaaawentayitakawoni noñaayitakirini, omaanta

tekatsi nokantya nokantakaaperotyaawo. Omaanta nokamantemi tee nomatziro nokameethatzi naari apaniroeni. Tekatsi nomate nanteniri Tajorentsi ikowakaakinari apaniroeni: rirotaki Tajorentsi matakaanawori oetarikapaeni, rootaki niweshiryaawenantakariri. ⁶ Niweshiryaawentakyaawomi nantakiri naari, eeromi otzimimi niyotantari, eejatzi notheeyami. Ñaakiro, tekatsi nante apaniroeni. Tee nokoyi nokamantemiro nantayitzinirinika naari. Eenitatsi piñaakotakinari eejatzi pikemakotakinari: monkaataka, eero nokantzimiro paashini.

⁷ Eenitatsi osheki riyotakaakinari Tajorentsi, omaanta tee ikowakaana nokantakaaperotyaawo. Rootaki ishinetantakariri Jatanaashi rowashironkaakina, nokemaatsitankawori nomantsiyatiki. ⁸ Okaataki 3 nonethaawitakari Awinkatharite nokantziri: “Petsiyatakotena”, ⁹ omaanta ikantakina: “Noneshironkatemi, monkaataka. Eero netsiyatakotzimi, omaanta eero nookimi: notajonkakowentemi pimatantyaawori pantero oetarika nokowakaakimiri”. Iroñaaka niweshiryaawentakawo iroka nokemaatsitakari: niyotaki iroñaaka itajonkakowentakina Jesokirishito. ¹⁰ Rirotaki niweshiryaawentaperotakariri. Tee noshintsitzi, ishirontawenteeyakinani paashinipaeni, nokemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, ikijeetapiintakina, nashironkaapiintaka, omaanta niweshiryaawentakari Jesokirishito. Tema riyotzi tee noshintsitzi, eenitatsi osheki tee nomatziro nantero, omaanta imatakaakina nantero.

Kameetha ijeekaki Paaworo janta Korintoki

¹¹ Ñaakiro, osheki nokenkithatakotaa naaka. Okameethatemi piñaaperotenami nokameethatzi, pikenkithatakotenami kyaaryooperotatsiri, omaanta, tee. Rootaki nokenkithatakotantaari naaka kyaaryooperotatsiri. Tee nokameethatzi naari, tekatsi nantaperote apaniroeni. Omaanta tee ranaakoeyanani riraga iyotagaeyawitzimirini piñaaperoyawitarini ikameethatzi. ¹² Okameethawita pikenkithashiryaakoperotenami naari. Paerani, eeniro notsipateeyimini, ari piñaakoeyakinani omatakaakina Ishire Tajorentsi notajonkantayitakini, nantayitakironi kaari piñaapiintzi. Tema iroka niyotakaaperoyakimini kyaaryo rotyaantaperotakina Jesoshi. ¹³ Nokamintheeyakimini, maawaeni. Nokimitakaanteeyakimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta paashinikipaeni nampitsi. Apatziro eeroka, tee nokanteeyimini: “Pipena koetyeemotakinari”. Tekatsikya nantziri oetarika pitheenkantari.

¹⁴ Rooteentsi niyaate noñaantaatemiri eejatzi. Okaate 3 naretaatemi. Eero opomeentsitzi moeyimini, tekatsi nokowakoeyemini. Apatziro nokowaki pinintaperoyenani eejatzi pipinkathatena. Nokimitakagaeyakimini neentsitepaeni. Eentsitepaeni tee ipapiintee koetyeemoteeri, omaanta aaka apapiintziri koetyeemotariri rirori. ¹⁵ Nokañaashitawo maawaeni nantakiri paapatziyaperoyantyaririni. Oshekipero nonintaperoyawitakimini eeroka, omaanta eerori, tee pipiyatana pineshironkatena.

¹⁶ Ari ikanteeyimini kijakinari: “Kyaaryo, tekatsi ikowakoeyemini Paa- woro, omaanta eenitatsi riyotantari rirori. Naamaaka ramatawiteeyaki- mini, raapithatantzimirori oetarikapaeni”. ¹⁷ ¿Eenitatsima raapithatakimiri riraga notyaantakimiri? Tekatsi. ¹⁸ Chapinki notyaantakimiri Teeto eejatzi notyaantakiri paashini ayemijantzinkarite. ¿Eenitatsima rayitakimiri rirori? Tema ikimitakina naari: tekatsi ikowakoeyemini.

Osheki ikenkithashiryaaka Paaworo

¹⁹ ¿Piitashiteeyawitakani apatziro nokowaki noñaawaetakotya naaka kyaaryooperotatsiri? Pikompitakawo iroka pikenkithashireeya. Naapatziyakari

Jesokirishito, rootaki nokowantakari naapatziyakagaeyemirini. ²⁰ Osheki nokenkithashiryaaaka iroñaaka. Naamaashitya aririka noñeeyapaakimini eero noñaaperotaperoeyapaemini. Eejatzi naamaashitya eero piñaaperotawakina naari. Naamaashitya noñaapaakimi aririka pipiyapiyawaantetawakaaka, aririka piñaawenashiryaaakotawakaya aririka tee pimonkaatawakaaka, aririka pikijathatawakaaka, aririka pinashiiyaawoni pikenkithashiryaaari, aririka pikantzimatawakagaeyakani, aririka pithawetakotawakagaeyakani, aririka pikantakaaperoeyakani, aririka osheki pikantashiwaetayitakani, maawaeni; tee pijeekaeyini kameetha. ²¹ Naamaashitya aririka nareeteemi eejatzi nowashiretakotapaemi. Ro nowashiretakotantemiri, riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi panteeyakirini. Nopashiwentakayaari riraga kaari ookironi kaari kameethatatsi rantapiintayitakirini: riraga mayempiyitzirorini tsinani, riraga shirontawentawori ina, riraga ayirori iyashiyani, maawaeni.

13

Ikowaki Paaworo ikemijantakaaperoeyerini korintojatz

¹ Ari okaataki apite noñaantaatzimiri paerani, iroñaaka nareetaatemi eejatzi. Ari okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Eenitatsirika apite eerorika 3, ñaakoterini atziri rantakiro kaari kameethatatsi, piyoperotaki kyaaryo rantaperotakiro, rootaki okameethatantyaari powashironkaeri”. ² Paerani eenironi nareetantakimiri apitetapaentsiri nokamineeyawitakarini ipakagaero riraga antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi iroñaaka nojankineeyakinirini ipakaanteeyaworini ninkarika eekiro riyaaatayee rantero kaari kameethatatsi. Tema iroka apitetapaentsiri nokaminaantziri. Aririka napiitero nareetaatemi tema rootaki tres-tapaentsiri rootaki nowashironkaantapaakyaariri eerorika ipakaero rantziri. ³ Rootaki piyoteeyantanakyaarini kyaaryo naaka rotyaantanewo Jesokirishito eejatzi nokamanteeyimironi iñaani. Tee ithaawakagaeyimini irira, omaanta osheki ipinkathariwenteyakimini, itajorentsitaperotaki. ⁴ Ikentakotanteetakirini paerani Jesoshi, tee ishintsitawita, omaanta itajonkakowentakiri Tajorentsi rañaantaari. Eenitatsi iroñaaka osheki itajorenka. Tee noshintsiteeyini naari, nokimiwitakiri Jesokirishito paerani janta koroshiki. Omaanta itajonkawentakina, rootaki iroñaaka nomatantawori nanteniri oetarikapaeni ikowakaakinari namitakotantemiri.

⁵ Okameethatzi piyotakoeyani eerokapaeni kyaaryorika paapatziyaperoeyakarini Jesokirishito, eejatzi kameetha pikemijantaperoeyakirini. Tema piyotzi okithaatakaakimi Ishire itajonkawenteeyakimini. Teerika okithaatakaakimi, tee kyaaryo paapatziyari Jesokirishito. ⁶ Niyotzi aririka pikenkithashiryaaakoperotyawo okaatzi nokantzimiri eejatzi nantziro, ari piyotero kyaaryo riyoyaakina Tajorentsi nokenkithatakaantemiri eerokapaeni iñaani. ⁷ Namanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini eero pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi nowashironkaemi. Eejatzi tee nokowawita piñaaperotashitena, omaanta nokowaperotaki pijeeki kameetha omawitya paashini atziri ikenkithashiryaaakotena natsipetashitakawo nantakiri. ⁸ Aririka pantero kyaaryooperotatsiri, eero nowashironkaemi. Tema eero nomatziro nantziro kaari ikantanari Tajorentsi. Omaanta aritaki apatziro namitakotakiri aapatziyariri Jesoshi. ⁹ Nokimoshirewentzimi aririka pameentaperotakyaari Jesoshi eejatzi pikemijantaperoteri. Aririka pameentaperotyari monkaataka, eero okantzimoneentana pitheenkanarika, tema tekatsi okantya nowashironkaemi, omawitya ikenkithashireeya amatawitantatsiri nothaawaneentatzi. Omaanta

aritaki namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini paapatziyaperoeyarini. ¹⁰ Rootaki noshintsithateeyantzimirini nojankinatakimiro iroñaaka, roojatzi aririka nareeteeyemini tekatsikya noshintsithatawentapaemiri eejatzi. Ikwakaakina Tajorentsi nopinkathariwenante, omaanta tee nokoyi nowashironkaeyantemirini, omaanta namitakoeyemini paapatziyaperotantyaariri.

Riwethateeyanaarini

¹¹ Noweyaantaneemiro, noyemijantzinkarite, niwethateeyaneemini, nokowaki piweshiryaawenteeyaarini Jesokirishito. Pikenkithashireeyani, eero papiiteero eejatzi kaari kameethatatsi. Piweshiryaakaawakagaeyaani, paakameethatawakagaeyaani, roojatzi kijokiro rowaemi Tajorentsi. Tema osheki inintaperoeyakaeni, kameetha ijeekakagaeyakaeni. ¹² Piwethatawakaeya, paakameethataperotawakagaeyaani. ¹³ Riwehateeyimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ¹⁴ Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito, inintashireeyakimini Pawa Tajorentsi, eejatzi ikithaatakaakimiro Ishire pijeekanteeyaarini kameetha.

Ari okaatzi

Naaka nojankinateeyimirini:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI KARAASHIYAJATZI

¹⁻² Nokoyi nowethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta pijeeki janta Karaashiyaki. Naaka jaka Paaworo jankinatzimiro iroka. Tee naaka rotyaantanewo atziri, tee ikantana atziri: “Pikenkithatakoteri Jesoshi”, inta otyaantakinari rirotaki Jesokirishito, nokenkithatakaapi-intziriri atziri. Eejatzi Ashitariri rotyaantakina: riraga piiriinteeriri. Nokaateeyakirini jaka aapatziyariripaeni, notyaanteeyakimiro iroka jankinar-entsi eerokapaeni. ³ Nokantapiintziri Pawa Tajorentsi: “Pineshironkaeyerini karaashiyajatzi, pijeekakagaeyerini kameetha”; eejatzi rirori nokantapiintziri Awinkatharite Jesokirishito. ⁴ Tema rirotaki shinetashiteencha paerani ikentakotanteetakariri, rootaki ikowakaakiriri Pawa Tajorentsi. Tee akameethawitani, rootaki ikentakowenantakaeri, rowawijaakoeyanteerini, maawaeni: eero akimitagaa paerani. ⁵ Thame añaaperotaperoyerini Tajorentsi akanteetatyeyyaani. Aritaki okantyaari.

Jjeeki apaani owawijaakotantsiri: riraga Jesokirishito

⁶⁻⁷ Nokenkithashiryaaakotakimi, tsikarika pikanteeyakarini. Riyoyaay-itakimini Tajorentsi, rootaki ineshironkatantakimiri Jesokirishito. Apatziro irira rirotaki owawijaakotzimiri. Rooma eeroka paapatziyakari irira. Omaanta iroñaaka netakoperotakimi, intsipaete pipeyakotakiro iroka niyotawitakimiri. Paapatziyimaetakari paashinipaeni janta, ikompitaka-gaeyakimironi. Ikowaki rantakagaeyemironimi paashini eejatzi, ikantawitzi: “Eero imatziro Jesokirishito rowawijaakotemi apaniroeni, inta eejatzi pimonkaatero rametayarini joriyopaeni”. Omaanta kyaaryo noka-manteeyawitakimini tsika pikantyaaka pawijakotanteeyari. Eerorika paapatziyana, eero pawijakotee. ⁸ Omaanta aririka naaka nopaashiniteromi iroka nokamantzitakimiri, okameethatemi rowashironkaenami Tajorentsi, rotyaantenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitya riraga ronampiri Tajorentsi, aririka ipaashiniteromi, okameethatemi eejatzi rowashironkagaeyerinimi Tajorentsi. ⁹ Aritaki nokamantzitakimi, iroñaaka napiiteemiro: eenitatsirika paashiniteroni nokamantzitakimiri, aritaki rowashironkaakiri Tajorentsi. ¹⁰ ¿Ninka nokowakiri nokimoshiryaaakayeri? ¿Riroma atziripaeni? Kaari, tema rirotaki Tajorentsi. ¿Riroma atziri nokowaki niweshiryaaakayaari? Kaari. Nokowakirikami niweshiryaaakayaari atziri, tekatsi nokantyaami nantenirimi Jesokirishito.

¹¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, piyoteeyakini nokamanteeyakimini tsika akanteeyari awijakoeyantyaarini. Tee roiro atziri ashityaawoni iñaani kameethatatsiri. ¹² Kaari atziri iyotakaanawori iroka, tee roiro iyotaanawori atziri, inta Jesokirishito iyotakaanawori maawaeni. Thame aapatziyawo apatziro iroka.

Tsika ikantaka Paaworo ipeyantaari rotyaantanewo Jesoshi

¹³⁻¹⁴ Piyoteeyakini tsika nokantawitani paerani: naaka joriyoo, nanaakoeyakirini maawaeni noshiramparinkaki: nomonkaataperotawitawoni maawaeni rametapiinteeyarini nojoriyyotzinkaritepaeni. Kyaaryo, nomataperotawitawoni maawaeni rameteeyarini nochariniiteni paerani, rootaki nokijantawitaririni maawaeni ameenteeyaririni Jesoshi. Najaryaagaeyawitakarini. Nokowawitani nookakagaeyerinimi ameenteeyaririni rirori. ¹⁵ Omaanta paerani, tekirani nokoñaatapaakini,

riyotzitakinani Tajorentsi. Ineshironkatzitakinani, rootaki riyoyaantaanari rowawijaakotaana. ¹⁶ Riyotakaakinari itomi, rootaki niyotantariri tsika ikanta. Eeroka kaari nojoriyotzinkarite, omaanta ikowakaakina nokamanteeyanteemirini tsika ikanteeyakaerini rowawijaakotanteeyakaerini. Tee nojampitashitari paashinipaeni atziri: “¿Oetaka nokamanteriri atziri?” ¹⁷ Tema rotyaantakina Tajorentsi rirotaki irira nokenkithatakotziri. Tee niyaatzi Jerojareeki nojampiteri paashini rotyaantanewo Jesoshi: ritakiri rotyaantakiri riraga Tajorentsi, inta niyaataki Araawyaki. Roojatzi nopiyanaa eejatzi Tamaashikoki.

¹⁸ Ari 3 ojarentsi nojeekanaki, roojatzi niyaatanaki Jerojareeki, noñaantapaakariri Peetero. Okaataki kitejiri 15 nojeekimotapaakiri. ¹⁹ Eejatzi noñaakiri Jantyaako, riraga rirentzi Awinkatharite. Tee noñiiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ²⁰ Iñaakina Tajorentsi, riyotaki tee notheeya. Kyaaryootaki iroka nojankinatakimiri. ²¹ Roojatzi nokinayitanakini janta iipatsitekinta shiiryajatzipaeni eejatzi shiriishiyajatzipaeni. ²² Tekirani riyoteeyanani riraga aapatziyariri Jesokirishito janta Joreeyaki, ²³ omaanta ikemakotashitakina naapatziyari Jesokirishito. Ikanteeyakini: “Ikjeeyawiteeni maawaeni, ikowawitani ipakaakaerimi raapatziyakarira Jesoshi omaanta iroñaaka ikamanteeyeerini atziri: ‘Paapatziyeyarini Jesokirishito’ ”. ²⁴ Riweshiryawentakina maawaeni aapatziyariri janta, ikanteeyini: “Tema ikameethatzi Tajorentsi, rowawijaakotakiri Paaworo”.

2

Ipiyanaa eejatzi Paaworo Jerojareeki

¹ Ari awijanaki okaataki 14 ojarentsi, roojatzi nopiyantanaa eejatzi Jerojareeki. Notsipatanakari Werenawee eejatzi naaneeri riraga Teeto. ² Tekatsi kaemakaanenani; omaanta riyotakaakina Tajorentsi okameethatzi niyaatanta. Nitakawo tee niyaatashiiyirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi janta, inta niyaatashiiyirini riraga jewawentziriri ayemijantzinkarite. Nokantziri: “Nokamantaperotakiri paashinijatzitatsiri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi apatziro imatakiro rowawijaakotee’ ”. Nojampiteeyirini: “¿Okameethatzima iroka nokamantapiiteeyiririni riroripaeni? ¿Natsipetashitawoma?” Ikanteeyanani: “Jee, kameetha; tee patsipetashitawo”. ³ Eejatzi Teeto, omawitya kaari joriiyo, tee ikanteeyerini: “Pitotonatya pishiramparitantari”. ⁴ Omaanta ijeeki paashinipaeni joriiyo kantawitachari: “Naaka piyemijantzinkarite”, omaanta kaari. Tee raapatziyaperotari Jesokirishito. Ikenkithashiryaawita: “Kameetha Jesoshi, omaanta okameethaperotzi eejatzi amonkaateeyeroni rameteeyarini achariniitani”. Itsipateeyakarini aapatziyariri Jesoshi tsikarikapaeni iñaaperotzirinta Tajorentsi. Omaanta ro itsipatantakariri, ikowaki riyote nomonkaateeyironirika rameteeyarini ajoriyotzinkaritepaeni, ikowaweyawitani itotonatakagaeyaarini. Tee riyotzi awijakoeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito, tee romperateeyeeni Jesokirishito amateeyeroni rameteeyakarini joriyopaeni. ⁵ Omaanta naaka, tee inimotana. Tee naapatziyakoneentari eechonkiini ikantziri. Nokowaperoyakini piyotaperotero apatziro riraga Jesoshi rirotaki owawijaakotantatsiri.

⁶ Pamine, riraga jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi rirotaki paerani riyotaanewo Jesoshi, itsipatapiintari. Rootaki riroripaeni iyoteemiri iroñaaka iñaaperotantakariri. Omaanta riraga jewawentziriri aapatziyariripaeni Jesoshi tee inimotziri okaatzi riyotaantziri riraga joriyopaeni, inta inimotakiri niyotaantziri naaka. Rooma nokenkithawaetakaantakitari, tekatsi

paashini ikantawakinari. Tee ikantana: “Ipeyeeyani paashinijatzitatsiri atziri joriyyo rawajakotanteeyari”.

⁷ Tekatsi romperatena, omaanta ikantaki: “Kyaaryo, rotyaantakiri Tajorentsi Paaworo ikenkithatakaeri paashinijatzitatsiri atziri, ikamanteeyirini tsika ikantyaaka rawajakotanteeyaari. Ikimitaaka rotyaantakiri Peetero ikamanteeyirini ajorriyotzinkaritepero aari”.

⁸ Kyaaryo, riraga Tajorentsi imatakaakiri Peetero ikenkithatakagaeyirini ijorriyotzinkaritepaeni. Omaanta naakakya, imatakaakina nokenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri. ⁹ Naakiro, reewatakaantzi Jantyaako, Peetero eejatzi Jowa. Ari riyoteeyakini rirori itajonkakowentaana Tajorentsi. Iñaaperoeyawakinani, eejatzi iñaaperoeyawakirini Werenawee; ikanteeyakinani: “Kyaaryo, akimitawakagaeyakani. Okimitaka nokenkithatakagaeyirini naari ajorriyotzinkarite, piyaateeyeni eeroka pikenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri”. ¹⁰ Apatziro eejatzi ikantakina: “Pikaminthagaeyirini owashironkaenkari”. Tema aritaki nametakawo nokaminthaapiintziri.

Rantziri Peetero janta Antyokiiyaki

¹¹ Ikanta ipokantakari Peetero Antyokiiyaki, eeniro ikompitakawo, rootaki nokanantakariri. Iroñaaka nokamantemiro tsika okantari.

¹² Rareetantapaakari rirori, rowakotapiintawitakari kaari jorriyotatsi, rootaki rowantakariri riraga kaari rowayitani joriyyo. Okameethataki iroka, omaanta roojatzi rareeteeyantapaakani rotyaantanewo Jantyaako. Riraga Peetero ithaawantakari riraga kantatsiri okameethatzi amonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi owawijaakotanteeri, rootaki itsiparyaantanakariri riraga rowakoeyawitakarinira. Omaanta iroka rantakiri, tee okameethatzi.

¹³ Roojatzi iñaakoeyakirini riraga paashinipaeni joriyyo rantakiri Peetero eejatzi ikimiteeyanakani: itsiparyaanteeyanakaririni iyemijantzinkarite, ipashiwentakagaeyakarini itsipateeyaneeyarini. Riyotakagaeyawitakarini paashinipaeni ayemijantzinkarite tee okameethatzi riraga jorriyopaeni rakiyoteri paashinijatzitatsiri atziri, eejatzi ikimiteeyakarini Werenawee.

¹⁴ Noñaantapaakariri naaka Peetero eejatzi paashini jorriyopaeni tee itsipateeyarini paashinijatzitatsiri atziri, niyotaki tee imonkaatziro iroka kyaaryootatsiri akamanteeyiririni atziri: “Rowawijaakotashiteeyeni apatziro Jesokirishito, tee ikanteeyeeni amonkaatero rametayitarini ajorriyotzinkarite awijakotantyaari”. Roojatzi ipiyoteeyantakarini maawaeni ameenteeyaririni Jesoshi, nokantzimotakiri irira riraga Peetero: “Tema eeroka joriyyo, omaanta chapinki tee pikimitaperotari ajorriyotzinkaritepero, inta pikimitakari paashinijatzitatsiri atziri. Piyotaki apatziro Jesoshi rowawijaakotakimi; omaanta iroñaaka tee powanaawo maawaeni owanawontsi ikimitaga kaari jorriyotatsi rowayitawoni maawaeni; inta powakawo rametayitarini achariniiteni. Kimitaka pikenkithashiryaakagaeyakarini tee riro Jesoshi apatziro rowawijaakotantzi. Pikenkithashiryaakagaeyakarini okameethatzi eejatzi imonkaatero maawaeni rametayitarini jorriyopaeni. Tee okameethatzi iroka. ¹⁵ Pamine, aakataki joriyyo, ashi oyiuro ajorriyoeyini. Tee akimitari paashinijatzitatsiri atziri: tee riyoteeyirini paerani riraga Tajorentsi.

¹⁶ Riraga jorriyotatsiri ikantawita: ‘Aririka amonkaateeyeroni maawaeni rametayitarini ajorriyotzinkaritepaeni, ari iñaaperotee Tajorentsi akameethatzi’. Omaanta ayotakiro kaari iroka, inta iñaaperotanteeri akameethatzi aririka ameenteeyari Jesokirishito, eero ikenkithashiryaawo eejatzi kaari kameethatzi anteyakirini. Tema aaka ameenteeyakarini Jesoshi, aapatziyakari, rootaki iñaaperoeyantakarini Tajorentsi

akameethatzi, ikimitakaantakae tee anteeyironi kaari kameethatatsi. Tee ikenkithashiriiro monkaatakirorika rametayitarini ajorriiyotzinkarite. Tee iñaaperotashitari ikameethatzi riraga monkaateeyerorinimi maawaeni rametayitarini achariniiteni”. Rootaki nokantakiriri Peetero eejatzi maawaeni nojorriiyotzinkarite. Kyaaryo, aririka amonkaatawityaawomi rametayitarini ajorriiyotzinkarite, eero omatee owawijaakotee. Apatziro rowawijaakotantzi Jesoshi.

Eero owawijaakotee rojankinarini Moeseeshi

¹⁷ Pamine, ¿iitaka ameenanteeyakaririni Jesokirishito? Tema akowaki rowameethashireteeyeeni, rootaki apakaantawori akowawitari amonkaateromi rametayitarini achariniiteni rootaki awijakotanteeyaari. Rootakima ¿rantakagaeyakaerini Jesokirishito kaari kameethatatsi? Kaari, tee rantakagaero. ¹⁸ Kyaaryo apakaantawori amonkaatawityaarimi rametayitarini achariniiteni, tee antziro kaari kameethatatsi. Omaanta nokantemirikami iroñaaka: “Thame amonkaatero rametayitarini achariniiteni owawijaakotanteeri”, tema nantakiro kaari kameethatatsi nopakaantawitawori nomonkaatawityaarimi rametayitarini achariniiteni. ¹⁹ Ñaakiro, nomonkaatakirorikami rowaga ametayitarini aaka jorriiyopaeni achariniiteni niyotanaki tee okameethatzi nameenteeyawo roori iñaaperotanteenari naari Tajorentsi nokameethatzi. Rootaki nopakaantaawori, inta iroñaaka nameentaari apatziro Jesokirishito. ²⁰ Ikentakotaka Jesokirishito koroshiki, ikamaki. Iroñaaka kimiwitaka notsipatakari naari koroshiki, nokamaki. Kyaaryo, eenirona nañi, omaanta tee naaka añaashitachani apaniroeni, omaanta kijokiro rowana Jesokirishito. Iroñaaka tee nantziro nokowakaari naari, inta nantziro ikowakaakinari Jesoshi. Rirotaki Itomi Tajorentsi naapatziyakari. Inintashireperotakina, eejatzi ikamawentakina. ²¹ Tee ratsipetashitawo Tajorentsi ineshironkaeyakaeni. Omaanta, pikenkithashiryaaakari aririka pimonkaateeyakironimi rametayitarini nojorriiyotzinkarite ari pawijakoeyakini. Pameentakyaaworikami rowaga rametayitarini tekatsi pikantyaami paapatziyari Jesokirishito. Eerorikami paapatziyari, tema ratsipetashitakawo ikamawenteeyakimini.

3

Aririka aapatziyaari Jesoshi, tema akithaatakotakawo Ishire

¹ Iroñaaka, karaashiyajatz, tee añiuro piyotantari. ¿Ninkama amatawiteeyimirini? Paerani nokamanteeyakimini ikentakotawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakotantakaeri. Piyotaperoyawitakawoni, iroñaaka pikompitanaawo. ² Apaani nojampiteeyemini: rowaga Ishire Tajorentsi, ¿iitaka ikithatakantakimirori? ¿Rootakima pimonkaateeyantakaworini rametayitarini nojorriiyotzinkarite ikithaatakaantakimirori? Kaari. Tema ro ikithaatakaantakimirori paapatziyakawo nokamantzitakimiri. Tema pameentakari Jesokirishito. ³ Paapatziyantakariri paerani, ¿tsika pikantakari pawijakoeyanteeyarini? Tema ro Ishire Tajorentsi, ¿litateetaka jaga pikowantakari iroñaaka pimonkaateeyeroni rametayitarini nojorriiyotzinkarite? ¿Arima omatakagaeyakimini ikowakagaeyakimirini Tajorentsi? Eero. ⁴ Osheki pikemaatsitawentakari Jesokirishito. ¿Patsipetashitawoma? ⁵ Pamine: tema rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire. Tema itajonkakowentapiintakimi. ¿litaka itajonkakowenantakimiri? ¿Rooma pimonkaatapiintakiro rametayitarini nojorriiyotzinkarite? Kaari. Tema pameentakari, rootaki itajonkakowenantakimiri.

Rameentakari Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi

⁶ Tema eejatzi pikimitakari Awaraamani. Rameentakawoni paerani peroroña maawaeni ikantakiriri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi, kimiwitaka tee rantziro kaari kameethatzi.

⁷ Iroñaaka ¿ninka sheninkaperotaariri Awaraamani? Tema riraga kimitaperotaariri: riraga ameentaperotariri Tajorentsi. ⁸ Paeraniperoroña ikenkithashiryaakotzitakarini aririka paashinijatzitatsiri atziri rameenteeyari, aritaki iñaaperotakiri Tajorentsi rirori ikameethatzi. Rootaki ikamantzikaririni iroka kameethatatsiri: “Eeroka pamitakotena iinja notajonkakowenteeyaaririni jeekaeyatsirini maawaeni kipatsikipaeni. Iinja rirootaki pisheninkani owawijaakotantatsiri”.

⁹ Aritaki ikanta, itajonkakowenteeyakirini maawaeni ameenteeyakaririni Jesokirishito, ikimitakaanteeyakarini Awaraama rameentakari Tajorentsi.

¹⁰ Rootaki ayotantawori iroka: maawaeni kowatsiri imonkaateeyeronimi maawaeni rojankinataririni Moeseeshi rawijakotanteeyarimi, aritaki ikantakotzitakarini Tajorentsi paerani. Rooma rootaki ikantakotzitakaririni: tekatsi materoni imonkaatero, rootaki rowashironkaanteeyaririni, rotyaanteeyerini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ñaakiro, okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Rowashironkaeyerini Tajorentsi riraga kaari monkaataperotapiinteeyirorini maawaeni rojankinayitzirini Moeseeshi”.

¹¹ Ñaakiro, tekatsi akantero amonkaateeyeroni maawaeni rowaga jankinarentsi. Rootaki kaari iñaaperotanteeyerini Tajorentsi akameethatzi, omaanta ikantakae irira: “Aririka pameenteena, ari noñaaperoeyakimini pikameethatzi, roojatzi pikanteetateyeeanyi pahagaeyaneeni”. ¹² Eejatzi rowaga rojankinarini Moeseeshi tee iyotagaeyeeni ameenteeyari Tajorentsi awijakotanteeyari, apatziro rowaga iyotagaeyakaeni akantateyeeanyi amonkaataperoteromi maawaeni okantayiteerini, awijakotanteeyari.

Rantakaeniri Jesokirishito

¹³ Kyaaryo rowawijaakotakae Jesokirishito rootaki kaari rowashironkaante Tajorentsi omawitya tee amonkaatawitawo rojankinarini Moeseeshi. Omaanta Tajorentsi rowashironkaantakarini antani Jesoshi janta koroshiki ikamawentakae aaka rowawijaakotantakaeri. Tema okantzitani Iwaperite Tajorentsi: “Riraga kentakotachani inchatoki, rowashironkaanteetakari rantani. Ari ikantakaantziro pinkathari”. ¹⁴ Ari ikamawenteeyakaeni Jesokirishito riraga icharineeteni Awaraamani. Ikamawenteeyakaeni maawaeni joriiyotatsiri eejatzi kaari joriiyotatsi, rowawijaakoeyantaaririni maawaeni ameenteeyaririni. Eejatzi Ishire Tajorentsi, tema akithaatzitakarini maawaeni ameenteeyaririni Jesokirishito. Rootaki ikashiyakaetakaririni Awaraamani paerani.

Ikashiyakaetakarini Tajorentsi Awaraamani

¹⁵ Pikenkithashireero, noyemijantzinkarite, iroka ameteeyakarini. Aririka akowaki akashiyakaeri ajoriiyotzinkarite aperi oetarikapaeni, ojankinateniri akashiyakaakiriri, riyoperotantyaawori. Eejatzi ojankinatero awaero. Tekatsikya paashini ikantya atziri rowashineero iwaero, eero imatziro ramatawiteri riraga akashiyakaakariri oetarikapaeni.

¹⁶ Eejatzi riraga Tajorentsi, ikantziri Awaraama: “Aririka paapatziyena ari nowawijaakoteemi”. Eejatzi ikantakiri: “Notyaanteri picharineteeyari iinja, rowawijaakoeyeerini maawaeni ameenteeyaaririni”. Pamine, tee ikantzirini: “Notyaanteeyerini osheki owawijaakoeyemini”. ¡Eero! Irira ikenkithatakotakiri apaniroeni

icharineteeyari paata owawijaakotantatsini: riraga Jesokirishito. ¹⁷ Ñaakiro, ikantakirini Tajorentsi Awaraama paeraniperorofña. Ikanantakaririni, tekirani ojeekeni rojankinarini Moeseeshi. Ari okaataki ojarentsi 430, roojatzi rojankinatakaanakarini Tajorentsi Moeseeshi. Tee ipaashinitziro iroka ikamantzitakaririni riraga Awaraama, tee ramatawitziri. ¹⁸ Aririkami imonkaateromi Awaraama rojankinarini Moeseeshi, rootaki rowawijaakotantakyaaririmi Tajorentsi, eeromi ikashiyakayirimi rowawijaakoterimi. Omaanta rirootaki kowashitacha rowawijaakotashitari. Tee ro rowawijaakotantakarini Tajorentsi Awaraama imonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi. Rooma tekatsi.

¹⁹ ¿Oetaka ojeekantakarini rojankinarini Moeseeshi? Iyotakagaeyakaeni eeniro antani, rootaki akowaeyantakarini owawijaakooyeeni. Ipokaki Rotaantaneewo Tajorentsi, iroñaaka tee akowaero rojankinarini Moeseeshi. Tema rirootaki Jesokirishito icharinini Awaraama: riraga ikamantzitarini paerani Tajorentsi: “Notyaantemiri iinja owawijaakotemini”. Eejatzi nokamantemiro iroka: riraga Tajorentsi ikantziri ronampiri: “Pikamanteri Moeseeshi noñaani”. Ari ikantakiri. Roojatzi riraga Moeseeshi ikamanteeyakirini atziripaeni iñaani Tajorentsi. ²⁰ Omaantakya ikenkithatakaaperotakiri Tajorentsi Awaraama, tekatsi kamanterini. Apatziro ikamantakiri apaniroeni. ²¹ Paerani ikantziri Tajorentsi Awaraama: “Aririka paapatziyena, aritaki nowawijaakotakimi”. Roojatzi rojankinatakaeri Moeseeshi, otzimantakarini rojankinari. ¿Inashitama iroka rojankinatakaanakarini Moeseeshi? Teewee. Iroñaaka ayoteeyini tee owawijaakooyeeni rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantee owameethashireperoyeeni rootaki kaari imatantawori Tajorentsi iñaaperotee akameethatzi. ²² Omaanta iyotakagaeyakaeni rowaga rojankinarini Moeseeshi eeniro antanipaeni maawaeni. Tee amateeyironi ikowakaakaeri Tajorentsi. Omaanta eeniro ikanteeyakaerini maawaeni aaka aapatziyariri: rootaki akowantari ameen-teeyaaari Jesokirishito, aritaki rowawijaakoeyakaeni.

²³ Paerani, osheki omperateeyawitakaeni rojankinarini Moeseeshi, okim-itakari waarirya, aririka romonkyaaagakae omonkyaaagementotsiki. Okim-itakaantakae okempoyeeyakaeni roojatzi ipokanteeyaari riraga aapatziyeyearini. ²⁴ Eejatzi rojankinarini Moeseeshi oshiyaakari iyotaantatsiri: iyotagaeyakaeni eeniro antani, akowanteeyakarini ameen-teeyaaari ni Jesokirishito, rowameethashiryaanteeri, iñaakae akameethatzi, ikimitaakaan-tee tee antziro kaari kameethatzi. ²⁵ Iroñaaka ayoteeyakirini Jesokirishito, ameentakari. Aritapaaki. Tee okempoyee iroñaaka rojankinarini Moeseeshi: tema monkaataka.

Aakapaeni aapatziyariri, akimiteeyakarini Awaraamani

²⁶ Ameenteeyakarini Jesokirishito, rootaki itominanteeyakaerini Tajorentsi. ²⁷ Pamine, eejatzi akaawoshitakotawentari Tajorentsi riyoteeyantakaerini atziri ameen-takari Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakarini Tajorentsi. ²⁸ Iroñaaka akaanteeyakirini joriyotatsiri, kaari joriyotatsi, eejatzi akaanteeyakirini pimantaari, kaari pimantacha, shirampari, tsinani, maawaeni: amonkaatawakagaeyakani ameen-teeyakarini Jesokirishito. ²⁹ Eejatzi okimitaka, aririka asheninkateeyakyaarini Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakyaarini Awaraamani. Tema Jesokirishito rirootaki icharinini. Paerani riraga Tajorentsi ikashiyakaayitakarini itajonkakowenteeyakaeni aaka, ikimitaakirira itajonkakowentakiri Awaraamani.

4

Tsika akantawitani paerani, tekirani ipokini Jesokirishito

¹ Piyotakotziri rametayitakarini ashaagantachari. Eeniro itomi, ikowaki iperi maawaeni rashitayitarini. Eejatzi ikantziri isheninka: “Aririka nokamaki paata, pikempoyaawakiniri notyomyaaniki maawaeni nashitayitarini. Aririka rantarite, ari pipaeri maawaeni”. Ikamantakari iriri, iroñaaka rirotaki ashitanaawori itomi maawaeni, omaanta eeniro reentsitzi, ari ikimitakotawitakari omperanarentsi. ² Eenitatsi kempoyiriri, eejatzi kempoyiiniriri rashitayitarini. Aririka omonkaatapaya ikantakiriri iririni, aritaki ishinetagaeri ragaero rashaagawo. ³ Aritaki akimitawitani paerani aari, tekirani ipokini Jesokirishito. Okempoyaawiteeni rojankinarini Moeseeshi, iyotagaeyawiteeni antapiinteyironi pomeentsitayitacharini. Akemijantashitayitawitawoni ikantayitirini atziri, rootaki omperateeyantakarini oshiyakari omperanarentsi ikemijantaperotapiintziri omperatariri. ⁴ Roojatzi aretantapaaka kitejiri riyoyaantakawori Tajorentsi omonkaaperotantakari ikantzitakarini rirori, rootaki rotyaanantakaririni itomi, ikoñaantapaakawo tsinani, joriiyo rinawitapaaka. Oztimatye ikemijantaperotapaakiro rirori rojankinarini Moeseeshi. ⁵ Rootaki rotyaanantakariri Pawa Itomi ikamawentakae rapaatawentaero riraa eeru omperatane rojankinarini Moeseeshi. Akimiwitarini pimantaari, omaanta rowawijaakoeyakaeni, rootaki iroñaaka itomintaperoyantakarini Tajorentsi.

⁶ Rootaki ayotantariri aakateeyakini itomipaeni, aritaki ikanta Tajorentsi eejatzi Itomi rotyaanteyakaeroni Ishire okihtaatakaakae. Rootaki iroñaaka akanteeyantaaririni: “Eeroka Pawa”. ⁷ Tee aakapaeni iroñaaka pimantaari, inta iroñaaka aakateeyakini itomipaeni Tajorentsi. Ineshironkaeyakaeni, eeniro ikashiyakagaeyakaerini maawaeni.

Aririka apomeentsiwentyaawo rojankinatziniriri Moeseeshi, akimitakari pimantaari

⁸ Paerani, eerokapaeni tee piyoteeyawitarini Tajorentsipero, piitajorentsityeyawitarini riwetsikanipaeni atziri, rootaki omperatanteeyawitakimirini. Omaanta tekatsi okanteeya otajorentsiti. ⁹ Omaanta iroñaaka piyoteeyakirini Tajorentsipero, eejatzi riyotaperotakimi eerori, reentsiteteeyakimini. Eejatzi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¿litaka pikowaeyantakarini pikimiteeya paerani? ¿Eeniro pikenkithashiryaakawo okameethatzi pimonkaateromi rametayitarini joriiyopaeni aritaki owameethashiretakimi? ¿litaka paapatziyashitanyaariri kaari tajorentsitsati? Eero imatziro rowawijaakotemi. ¿Pikowakima pikimiteeya eejatzi pimantaari? ¹⁰ Eerokapaeni rirotaki paashinijatzitatsiri atziri omaanta pikimitaari joriiyopaeni: pinashitaakaapiintayitawoni kitejiripaeni, kashiripaeni, ojarentsipaeni, oetarikapaeni. Ro pinashitakaapiintayitaworini piitashitawitaka ari rowameethatakimimi. ¹¹ Osheki nokantashiryaaka iroñaaka. ¿Natsipetashitakawoma nopomeentsitawentakimi niyotagaeyawitakimini?

¹² Iroñaaka, noyemijantzinkarite, osheki nokowaperotakaakimikya pikimiteeyenani: eeru pipomeentsitawentaawo rojankinarini Moeseeshi. Tema nookaero naari, iroñaaka nokimiteeyeemini eerori, tee pipomeentsitawentawoni paerani, tee piyotawitawoni. Niyaatashitantakizimiri paerani, tee pitheenkaeyawakinani inta paakameethateyawakinani.

¹³ Eejatzi piyoteeyakini nokamanantapaakimirini tsika pikantyaaka pawijakotantyaari, omawitya noshipetawathawitya naaka.

¹⁴ Pipinkimatawakinarikami noshipetawathawaetantarini. Rooma tee pipinkimatawakina, kameethapero paakameethaperotawakina kimitaka riro paakameethaperotawaki ronampiri Tajorentsi, eejatzi kimitaka riro paakameethaperotawaki Jesokirishito. ¹⁵ Omaanta iroñaaka pitheenkimatakina. Pipeyakotakiro paerani pikimoshirewentawakina. Nokamantakoeyakimini paerani pikaminthaaperoeyakinani. Nokantemirikami: “Pipenawo poki”, ari pipakinawomi, aririka pimateromi. Niyotaki osheki pinintaperoeyakinani. ¹⁶ Ari piyotaki kyaaryooperotaki iroka nokenkithatakagaeyakimirini. Inta eekiro nokenkithatakagaeyanakitziimironi iroka kyaaryooperotatsiri, ¿iroñaakama pikijantenawo?

¹⁷ Kyaaryo: ikowaki riweshiryaakayemi riraga amatawitzimiri, omaanta eero ramitakoperotzimi. Ikowaki pitheenkaeyenani naari, paapatziyanyaariri rirori. ¹⁸ Pamine, nokowaki naaka namitakoperotemi maawaeni kitejiri: aririka notsipatemi, eejatzi aririka notsiparyaaneemi, nokowaki niyotaakotemiri Jesoshi, eejatzi nokowaki namitakotemi. ¹⁹ Nokimiteeyakimini eeroka neentsite. Okimitaganki tsinani aririka okoñaawanite otomi, osheki okemaatsiperotanakawo katsiri. Ari okimitzimowitakina naari, oshekipero nokemaatsitawenteeyakimini najankanekira, roojatzi pameentaperotantakyaariri apatziro Jesokirishito, maawaeni pajankaneki. ²⁰ Nokowaperotawitakarōña nojeekimotanakimimi, kameetha nokenkithatakaaneemimi. Tee niyotakotzimi oetarika nokantemiri ojeekantanakyaari piyoperotantyaari.

Iroñaaka nokenkithatakotero Akaara eejatzi Jaara

²¹ Aririka piitawitaka pimonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi pawjakotanteeyari, pikamantena: ¿piyotaperotziroma okantziri rojankinarini? ²² Okantzi eenitatsi Awaraama itomi apite. Apaani ashi omperanawo iina ramanantziro. Riraga paashini ashi iinapero, tee ramanantziro irowa. ²³ Riraga otomi omperanawo ikimitaperoeyakarini paashinipaeni eentsipaeni. Omaanta inashita rirotaki otomi iinapero. Ikantzitakawoni Tajorentsi: “Aritaki itzimiki pitomi paata”. Ari monkaataka ikantakirori, tzimaki iroñaaka. ²⁴⁻²⁵ Eeniro oshiyakaawentakiri iroka tsinani apite. Owaero omperanawo Akaara. Oshiyakaawentakiri roori pomeentsiwentawori rojankinarini Moeseeshi. Rojankinatikiro irira ikantakiriri Tajorentsi janta tonkaariki jeekatsiri janta Araawyaki, oetachari Shinayii. Otomi rowaga omperanawo, ikimitakawo riniro: rirotaki omperanari rirori, eeniro omperatariri. Eejatzi oshiyakaawentakiri omperanawo joriyyopaeni jeekayitatsirini iroñaaka Jerojareeki: ratsipetashitakawo ipomeentsiwenteeyakawoni rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. ²⁶ Omaanta eeniro paashini tsinani, rowaga Jaara iinapero Awaraama. Okimitakawo ani. Oshiyakaawentakiri roori jeekayitatsini iinja paashiniki Jerojaree, jeekatsiri iroñaaka janta jenokinta. Aakateeyakini jeekatsini iinja janta, anampiteeyawoni. Tee aakapaeni omperanawo; tee apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi; eero apomeentsiperowentawo. ²⁷ Rootaki rojankinatokatirini Iseyashi: “Pijeekashitawitaka omaanta piweshiryaanakya. Tekira itzimi pitomi, omaanta pikimoshireperotanaki, roshekiperotanaki pijaripaeni, eero roshekiperotzi ojaripaeni omperatzimiri”.

²⁸ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, aaka asheninkateeyakarini Jesokirishito riraga icharineni iinja Ijaaka, riraga itomi ikashiyakaariri Tajorentsi Awaraama. Rootaki acharineteeyantakaririni eejatzi ikashiyaka-gaeyakaerini rirori. ²⁹ Paerani, otomi omperanawo ikijapiintakiri rirentzi: riraga Ijaaka otomi Jaara iinapero Awaraama. Riraga Ijaaka

rirotaki ikashiyakaakiri Tajorentsi. Iroñaaka eejatzi okimitaaka, riraga kowatsiri amonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi ikijapiinteeyakaeni aari: tema aakateeyakini ameentakariri Jesoshi riraga icharineeteni Awaraama. ³⁰ Eeniro iroka okantziri rojankintziniri Moeseeshi: “Ikantziri Tajorentsi Awaraama: ‘Potyaanteero rowaga pomperanawo eejatzi otomi. Riraga otomi, eero ikimitaperotari otomi piinapero. Riraga Ijaaka rashitaperoteeyawo maawaeni jeekimoteeyimirini’ ”. ³¹ Ñaakiro, noyemijantzinkarite, iñaaperotakae Tajorentsi rootaki tee ajawoteeyawoni rowaga omperanawo. Roori oshiyakaawentakiro rojankinarini Moeseeshi; rootaki kaari apomeentsiwenantawo rojankinarini Moeseeshi. Omaantakya ojaripaeni rowaga Jaara rirotaki ikashiyakagaeyakiririni Tajorentsi Awaraama. Iroñaaka akimiteeyakarini riroripaeni rootaki asheninkateeyantaririni icharineteeyarini Awaraama: riraga Jesokirishito.

5

Piyogaaantya: teerika inimotzimi pipeyeeya joriyo, ari paapatziyari Jesokirishito

¹ Tema paerani rowawijaakotakae Jesokirishito, rootaki iroñaaka okameethatantari oyaataperoyerini. Tee ikoyi akimiteeyari pimantaari. Eero pikoyi romperateetemi pantayiteroni oetarikapaeni pawijakotanteeyari. ² Pikemijantaperotena. Naakatakikya naaka kamantzimirori iroka. Aririka pitotonatakaantya pishiramparitari, ¿piitizima ari owawijaakotakimi? Eero, patsipetashitakawo pitotonatakaanta. Apatziro pameentaperotyaaari Jesokirishito, pawijakotantyaari. ³ Nokamanteemi eejatzi: aririka pitotonatakaantya pawijakotanteeyari, okameethatzi pimonkaateeyeronimi maawaeni rojankinarini Moeseeshi, pithotyero maawaeni. Eerorika pimonkaateeyironi maawaeni, eero pawijakotzi. ⁴ Aririka pikoyi pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi iñaaperotantemiri Tajorentsi, tee pikoyi ineshironkatemi. Pitheenkakiri Jesokirishito. ⁵ Omaanta naaka naapatziyari irira noyaataperoyakiririkya. Niyotaki eerokapaeni tee kijikiro powaeyiririni rirori. Omaanta aririka ashinetero Ishire Tajorentsi iyotagaeyeeni aapatziyari Jesoshi, ayoteeyakini imonkaatero riraga Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Aritakikya ayoteeyakini rowameethataperoyeeni. ⁶ Aririka akempiyaminthatakyaari Jesokirishito, ayoperotaki eero rojampitee Iriri: “¿Pitotonatama?” Eero ikenkithashiryaakotee. Omaanta ikenkithashiryaakotakae aririka ameentaperotakyaarikya Itomi aritaki anintaperoyakiririni paashinipaeni atziri. Rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi.

⁷ Paerani kameetha paapatziyeyawitarini. Paapatziyaperoteeyawitakawoni kyaaryootayitatsirini. ¿Ninkama ookakaakimirori paapatziyawitakari? ⁸ Tee rookakaemiro Tajorentsi. Rirotaki kowakaakimirori poyaatero kyaaryooperotatsiri. ⁹ Aririka owetsikya paa ari owaetakya tapiyakaawori apatziro owaetakya eechonkiini, othotyanaakiro maawaeni otsichaagantakawo. Eejatzi okimita roori, paapatziyakowitakarira eechonkiini ikantziri amatawitantsiri, ari ikenkithashiryaanakyaaami atziri eekirowo piyaatanakityeemi pameñaaperotanakyaawomi. Roojatzi pimataperotanteeyaami pipaashiniperoteero oetarika pikenkithashiryaayityaarini. ¹⁰ Omaanta naaka nameentakari Tajorentsi, niyotaki ikenkithashiryaakawoperoyemini, eekirowo piyaatatye pikimiteeyantenarini. Omaanta iinja rowashinonkaeri Tajorentsi, riraga kowatsiri ikompitakaayitemironi, omawitya rirorika

atziri jewatatsiri. ¹¹ Noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsi theeyakotakinari ikantakotakina nokamantziri atziri imonkaatero rojankinarini Moeseeshi. Nokantemirikami: “Pitotonatya pawijakotanteeyaarin”, eero nokamantzimimi: “Ikamawentakae Rotyaantanewo Tajorentsi koroshiki rowawijaakoeyakaeni”. Roojatzi eeromi ikijanami joriyopaeni. Ikijaneenantakinawo osheki nokenkithatakotakirira Jesoshi ikamawentakae koroshiki omaanta rametayitarini nochariniiteni eero apomeentsiawentawo. ¹² Eenitatsi riraga kantawitzimiri pitotonatya, osheki roñaashirenkakina. Nokenkithashiryawita naari rirotaki oeyoyeroni iyatharekitho, aririka iyoteemi tee okameethatzi ikantzimiri.

Aririka pinintaperotawakagaeyani, ari monkaataka

¹³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi. Ikowayitakimini Tajorentsi rowawijaakoeyemini, tee ikowaperotakayimi pipomeentsi-wentyaawo rojankinarini Moeseeshi. Rowawijaakoeyakimini, omaanta tee ishinetzimi pantero oetarika kaari kameethatayitatsini pikoyiri eeroka. Ikowaki pinintaperotawakagaeyani maawaeni, eejatzi pikaminthaawakagaeyani. ¹⁴ Eeniro iroka rojankinatzirini Moeseeshi: “Kimitaka eeroka pikaminthagaatya apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini paashinipaeni, pikaminthaaperoyerini, pinintaperoyerini”. Aririka amateeyakironi iroka; kameetha. Monkaataka. ¹⁵ Noshiyakaawentemiro iroka: aririka pikijawakagaeyani, pikantzimatakiririka paashini atziri pitheeyakotyairirika kimitaka patsikawakagaeyatyaani, eejatzi pitzimpithaawakagaeyani. Kyaaryoowa, pithonkawakagaeyanikarira: pookakaawakagaeyawoni paapatziyarira Jesoshi.

Akowae yawitarini aari, eejatzi okowakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi

¹⁶ Nokamantaperotemi: pikantero Ishire Tajorentsi iyoteeyemini oetarikapaeni panteri eejatzi pimonkaaperotero maawaeni. Eerokya pantero kaari kameethatatsi pikowaeyawitarini eerori. ¹⁷ Eenitatsi kaari kameethatatsi pikowaeyirini panteeyerini eerori, eejatzi eenitatsi okowakaawitakimi Ishire Tajorentsi antakayemi. Tee omonkaatawakagaeyani. Inashitayitakani, rootaki kaari pimateeyantawoni pantero kameethatayitatsirini okowakaawitakimi Ishire. ¹⁸ Aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi oetarika antakagaeri, eero akenkithashiriuro amonkaatero rojankinarini Moeseeshi.

¹⁹ Ayoteeyakironi kaari kameethatatsi rantapiinteeyirini kaari aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi, shiramperi iñaaminthatziro kaari rayi, oñaaminthatziri tsinani kaari ayi, rantaminthatawakagaeyani: ranteeyakironiwee, tee ipashiwentakaaneetawo. ²⁰ Eejatzi iitajorentsi-tashitayitakawoni oetarikapaeni, imatsitanti, roonawakaeyakani, ikijathatawakagaeyakani, raamaakotawakaeyani, intsipaete ikijeeyani, ininatawakaeyani, riyoshiiteeyani tee ikoyi itsipateeyarini paashinipaeni, apatziro itsipateeyarini oshiyariri. ²¹ Eejatzi iñaawenatziyitakarini rowaagawo paashinipaeni atziri, ishinkiteeyani, osheki rowaperoteeyani, eejatzi maawaeni paashinipaeni kimitayitaworini. Paerani nokamanantzimiri: “Kyaaryoowa. Aririka pantapiintero maawaeni irokapaeni, eero pimatziro piyaatee janta reewaperowenantzinta Tajorentsi”. Iroñaaka napiiteemiro: “Kyaaryoowa. Piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

²² Omaanta aapatziyaantakawori Ishire Tajorentsi rootaki anteyantakaworini inashitacharipaeni: tema iyoteeyakaeni anintashireperotawakagaeyakani; akimoshireeyakini; eero akenkithashiryaaapiintaneero oetarikapaeni tema aritaki itsipaperotakae Tajorentsi; eero ajamashiryaaashitari;

kaari akijathatantawakaantya; akaminthaawakaeyakani; akameethataki, eero amatawitantzi, ²³ kaari akantakaaperotantya, aamaakowentyaawo awatha aaka apaniroeni eero antayitzirooni kaari kameethatatsi akowawitari anterimi. Tema inimitakiri rojankinarini Moeseeshi maawaeni iroka. ²⁴ Riraga kentakoeyacharini koroshiki ikamaeyakini, tekatsi rantee eejatzi. Aapatziyantakariri Jesokirishito, kimitaka ari akaatakiri akentakotaka, kamakae; tekatsi akanteeya akowaeyeeni anteero kaari kameethatatsi.

Eenitatsi iroka paashini riyotaayitzirooni Paaworo

²⁵ Omaanta okimitzimotakae owañaagae eejatzi Ishire Tajorentsi, iyotakagaeyakaeni. Thame anteeyeroni oetarikapaeni iyotagaeyeerini. ²⁶ Eero akantakaaperota, eero akijaneentziri paashinipaeni, eero akowashiriitziro rashitayitarini rashi rirori.

6

¹ Noyemijantzinkaritepaeni, aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, pikantero Ishire Tajorentsi iyoteemi pikaminthaantyaariri. Kyaaryoowa, pikijirikari, eentsikiroeni pikanteri pikijakaarikari. Kyaaryoowa pantzirokari eerori kaari kameethatatsi.

² Pikaminthaawakagaeyani eejatzi pamitakotawakagaeyani. Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatakiro okaatzi riyotaakiri Jesokirishito.

³ Eenitatsirika asheninka kantakaaperotachari, ramatawitatshita apaniroeni. Tee ikameethatzi rirori. ⁴ Pikenkithashiryaakotya: piyotantyaari okameethatziroka pantayitzirooni. Aririka okameethatzi pantayitzirooni, pikimoshiryaanaki. Eero pikantakaaperota, eero pitheenkiripaashinipaeni, ⁵ tema eenitatsi anteeyirini maawaeni.

⁶ Okameethatzi apagaanteeyeroni okaatzi tziimoteeri riraga yotagaeyeerorini iñaani Tajorentsi eero okoetyemotantariri rirori. Tee akoyi ikoetyaayiteroni oetarikapaeni. ⁷ Kyaaryoowa, eero pamatawiteeyaani eero, tee ikowakagae Tajorentsi atheenkaeyerini.

Noshiyakaawentemiro: oetarikapaeni apankitayitzirooni, aayiteeroni okithokipaeni roori. Rooma atheenkakiririka Tajorentsi, eero raanee jenokinta. ⁸ Oshiyakawo iroka aririka antapiintero kaari kameethatatsi akowaeyawitarini, ari aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka antapiintero okowakaakaeri Ishire Tajorentsi, ari akanteetateyeyaani ajeke jenokinta. ⁹ Eero apakayiro antapiintero oetarika okowakaakaeri Ishire Tajorentsi, rooma ari ipineeyakaeni iinja Tajorentsi. ¹⁰ Ari thame akaminthagayerini paashinipaeni atziri, eekiro aataty akaminthaaperoyerini ayemijantzinkaritepaeni.

Ari riweyaakiro rojankinari

¹¹ Piñaakiro, antawo nojankinatakiro naaka iroka. ¹² Riraga kowawitachari itotonatero ishiramparitantari, ikowaki riraga ijoriyotzinkarite iñaaperoyerini. Tee ikowaperotzi ikijeeyerini. Ikantemimi: “Ikamawentakimi Jesokirishito koroshiki rowawijaakoeyeemini”, ari ikijeeyeronimi ijoriyotzinkarite. ¹³ Maawaeni riraga totonatachari tee imonkaatzirooni rojankinarini Moeseeshi, omaanta ikowawitaka pitotonatya eerori ikantakaaperotantyaariri. Ikantakaaperowentemimi, ikanterimi ijoriyotzinkarite: “Ñaakiro, nototonatakaakari. Ikemijanteeyakinani”.

¹⁴ Omaanta tee okameethatzi nokantakaaperotya naaka, omaanta nokowaki niweshiryaawentyaari riraga Awinkatharite Jesokirishito, riraga kentakowentakaerori kaari kameethatatsi antziri. ¹⁵ Eero rawijkotashita maawaeni totonatachari, eejatzi eero rawijkotashita kaari totonatacha.

Omaanta aririka ipaashinitakaagae Tajorentsi aapatziyanteyaririni Jesokirishito, ari owawijaakoteeya. ¹⁶ Aririka pikemijantaperotakiro iroka, ari isheninkatakimi Tajorentsi, eejatzi nokowaki kameetha ijeekakayemi, eejatzi nokowaki ineshironkatemi eerokapaeni eejatzi nojoriyyotzinkaritepaeni, riraga aapatziyariri Jesoshi.

¹⁷ Iroñaaka roojatzi paata tee nokoyi nokemakoteemi eejatzi pookaero kyaaryooperotatsiri. Naaka antawaetziniriri Jesoshi, rootaki ikijantakinari theenkantatsiri, rootaki nopirotantayitakarini nowathakipaeni.

¹⁸ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki ineshironkaeyeemi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema aritaki ikantapiinteeyemini.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATEEYINIRINI EJEESOJATZI

¹ Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, ejeesojatzi, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo jankinatziimirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokenkithatakoteri, tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Iroñaaka nojankinateeyakimironi maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Ejeesoki: eerokapaeni reentsiteteeyakarini Pawa Tajorentsi. ² Nokowaperotaki iroñaaka ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakari riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ikowakaakae Tajorentsi ayoteeyerini

³ Thame akanteeyerini atziri tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Aapatziyakari irira, iroñaaka ikantakae Tajorentsi: “Ari pijeekimotena paata janta jenoki”. Tema eejatzi iroñaaka osheki ineshironkatakae, itajonkawentakae aweshiryaawentaperoyakarini, kimitaka ajeekimotakiri jenokinta.

⁴ Paerani tekirani riwetsikironi kipatsi, riyoyagaeyakaeni, riyotzitakani rirori aritaki rowawijaakotakae Jesokirishito. Ikenkithashiryaaka: “Nowameethaaperoeyerini maawaeni aapatziyaarini Notyomi”. Iroñaaka iñaaperoeyakaeni akameethateeyeni ikimitakaanteeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi.

⁵ Inintaperotashiteeyakaeni rootaki rotyaanantakariri Jesokirishito ikamawenantakaeri. Rooma aritaki ikantzitakani paeraniperorofa: “Notomintayiteeyarini riraga aapatziyeeyakarini Jesoshi”. Rootaki ikowakagaeyakerini maawaeni.

⁶ Iroñaaka asheninkateeyakarini Itomi inintashireperotziri, rootaki ineshironkateeyantakaerini. Ikaminthaaperoeyakaeni osheki. Roojatzi akantani akanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”. Eejatzi thame akanteeyerini Tajorentsi: “Eeroka pikameethaperotaki”.

⁷⁻⁸ Ineshironkaperoyakaeni maawaeni, inintashireperoyakaeni osheki. Rotyaantakiri Itomi ikamawenteeyakaeni rapaatawenteeyakaeni riraa. Ikaminthaaperoeyakaeni iroñaaka tee ikenkithashiryaakoteero eejatzi kaari kameethatatsi anteeyawitakarini. Tema aritaki rowawijaakotakae. Riyotakagaeyakaeni, otzimantakari ayoteeyantarini.

⁹ Eejatzi riyotakaakero iitarika rotyaanantakariri Jesokirishito: tee ayotawitawoni paerani. Aritaki, paerani riyoyayitakarini rotyaanteri rowawijaakotanteeri. ¹⁰ Eenitatsi iroka ikowakagaeyakerini maawaeni: iinja reewawenantaperotanaki Jesokirishito. Aririka omonkaatakya iroka kitejiri, ari ipiyoteeyakaeni maawaeni: jenokijatzi eejatzi maawaeni kipatsijatzi. Roojatzi reewawenanteeyakaeni, maawaeni.

¹¹ Maawaeniroña okaatzika awijayiteentsirini iroñaaka, aritaki ikenkithashiryaakarini Pawa Tajorentsi paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi. Imonkaatakiro iroñaaka ikantzitarakini paerani. Tema ikashiyakayitakarini rotyaanteeniri Itomi Jesokirishito jaawikika ijeekashiretanteeyapaakaerini. Ari okantzimaetaka iroñaaka imonkaatakiro.

¹² Naakapaeni joriyo jewateeyatsirini naapatziyaperoeyakarini Jesokirishito. Rootaki nokowantakari noñaaperoeyerini Tajorentsi, eejatzi nokanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”.

¹³ Eejatzi eeroripaeni pikemakoeyakirini Jesokirishito pikemaki ipokashitakaeni rowawijaakoeyakaeni. Kyaaryooperotaki paapatziyakari. Paerani ikanteeyakaeni Tajorentsi: “Aririka paapatziyakaari Notyomi,

okithatakanakimi noshire”. Kyaaryo iroñaaka kijokiro owakimi rootaki piyotantakarini pisheninkatakari Jesokirishito. ¹⁴ Aririka kijokiro owanakāe, ayotanaki kyaaryoopero ithotyagaero Tajorentsi maawaeni ikantzatakaeri. Eero ramatawayitee. Tema kyaaryooperotaki ragaeyaneeni jenokinta atsipateeyantapaeyaaririni rirori. Tema ikameethaperotaki. Thame akanteeyerini maawaeni atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Ipaasonkitziri Paaworo Tajorentsi

¹⁵ Nokemakoeyakimini eeroka, paapatziyaperoeoyakarini Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireperoeoyakirini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁶ Nokantatyaani nopaasonkitakowenteeyimini eerokapaeni, eejatzi namaniri Tajorentsi eekiro riyaatatzi ramitakoeyemini. ¹⁷ Namanapiintziri riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Tema ikameethaperotaki. Nokantziri: “Piyotakaaperoeyerini ejeesojatzi, piyotakagaeyerini tsikarika pikanta eerori. ¹⁸ Nokowaki eejatzi riyotakaaperoeymini, piyotantyaari tsika ikanteeyani paata: tema okameethaperotakiroña janta jenokinta”. Tema rashiteeyakaeni, rootaki nokowantakarini piyoteeyeni okameethaperotaki maawaeni ikashiyakagaeyakaerini. ¹⁹ Oshekiperi itajorentsiaperotaki, tee opeyanenta itajorenka. Itajonkawenteeyakaeni aakapaeni maawaeni aapatziyariri. Paerani iyotakagaeyakaeni itajorentsiaperotaki, ²⁰ tema ipiriinteeri Jesokirishito. Raaneeri janta jenokinta, eejatzi ijeekakagaeri janta rakoperoki ikaatapaeri reewawenantapae. ²¹ Ikantakiri: “Notyomi, nokowaki peewawentaperoeyerini maawaeni jewaperoeyawitacharini: jewawenantatsiri, aataperoteenchari, eewatakaantayiwitacharini, maawaeni jewatatsiri kamaaripaeni, jewataperotatsiri nonampiripaeni, maawaeni. Peewawentaperoeyerini maawaeni jeekaeayatsirini iroñaaka, eejatzi peewawentaperoeyerini maawaeni impaetayitsirini ikoñaatee paata”. Ari ranaakoeyakirini maawaeni, reewaperowenantziroña. ²² Eejatzi ikantakiri: “Notyomi, eeroka antakaantayiterorini tsikarika okantayityaarini oetarikapaeni, eejatzi peewaperowenteeyerini maawaeni aapatziyeeyemirini. ²³ Iñaaperoeymini rirori. Tema pikimitakina naari, pitajorentsiaperotaki kameetha, pikantatyaani pitajonkawenteeyakirini maawaeni aapatziyeeyakimirini”.

2

Itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyeeyakaririni Jesoshi

¹ Paerani, eerori, tee piyotawitarini Tajorentsi, pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, rootaki iroñaaka piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini: omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi rootaki piyaatanteeyari jenokinta pañaaperotapae janta eero pikamanitee. ² Kyaaryo pikimiteeyawitarini paerani paashinipaeni theenkantatsiri, paapatziyawitarini Jatanaashi, riraga iwinkatharite maawaenipaeni kamaari. Rirotaki jewawenteeyiriri maawaeni piyathatayitaririni Tajorentsi, rantakaanteeyantaririni kaari kameethatatsi. ³ Tema paerani akimitawitarini riraga theenkantatsiri antapiintawitawoni kaari kameethatatsi akowawitawoni. Ari akantatyaani antapiintawitawoni oetarikapaeni akowawitarini, oetarikapaeni akenkithashireeyawitarini. Rootaki ikijawenantawitakaerori Tajorentsi okaatzi antakiri, eejatzi kimitaka iroñaaka ikijantari riraga kaari aapatziyariri Jesoshi okaatzi rantziri. ⁴⁻⁵ Paerani antapiintawitawoni kaari kameethatatsi ashi owaeyironi: tee ayotawitarini Tajorentsi, eejatzi aateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta ashi royiro rirori

ineshironkaperoyakaeni osheki inintashireperoyakaeni. Paerani rowaŋaagaeri itomi ikantatyaani iroŋaaka raŋi. Iroŋaaka eejatzi rowawijaakoeyakaeni aari, akanteetatyeeyaani ajeekimoteeyerini jenokinta. Tema ineshironkaperotakae, rootaki rowawijaakoeyanteerini.

⁶ Ikamawitaka Jesokirishito, rowaŋaagaeri Tajorentsi eejatzi aari akimitawitakari, ipaashinitakaakae Tajorentsi, eejatzi ayotaki akaateeyerini paata janta jenokinta. ⁷ Ikanteetatyeeyaani riyotakagaeyeni, oshekipero ineshironkataperoyakaeni, ikaminthaaperotakae: ashi royiro. Rootaki ikamintheeyantakarini asheninkatakari Jesokirishito. ⁸ Aapatziyaperotakari rootaki rowawijaakotantakaeri Tajorentsi. Tema osheki ineshironkataperoyakaeni. Tekatsi akanteeya owawijaakotashiteya aaka, inta riro apaniroeni owawijaakotashiteyakaerini. ⁹ Aakarikami owawijaakotashitachanimi, tema ari akantakaaperotakyaami. ¹⁰ Omaanta iroŋaaka rowashiŋaashiretakae Tajorentsi rooma aapatziyakari Jesokirishito. Ikwakaakae antayitenirini okaatzi kameethayitatsirini. Paerani tekirani atzimini aari, eenitatsi ikowakagaeyakarini antayiterini ikowakaakae akantatyeeyaani anteyironi eero apakayiro.

Amonkaatawakagaeya

¹¹ Tee eerokapaeni joriyyo. Ipinkaeyakimini rirori, ikantzi: “Tee riyoteeyirini paashinijatzitatsiri atziri Tajorentsi, tee itotonatziro rirori ishiramparitantari”. Iiteeyawitakani riro taki totonatachani, tema riyotziri riraga Tajorentsi. ¹² Pikenkithashireeyeroni tsika pikanteeyarini paerani: tee paapatziyeyawitarini Jesokirishito, tee pisheninkateeyarini joriyyopaeni, tee piyoteeyawitawoni ikantayitirini Tajorentsi, eejatzi tee piyotawitarini ikashiyakagaeyakarini. Tee piyotawitarini rirori eejatzi tee piyotawitani ikowakini ineshironkateeyemini. ¹³ Kyaaryooperotaki, paerani tee piyoteeyawitarini Tajorentsi, okimitzomotawitakimi piyeekaki inteenapero. Omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, apaatawenteeyakimini riraa. Iroŋaaka paapatziyeyakarini, pisheninkateeyakarini. Rootaki piyotantaariri Tajorentsi, kijokiro powanteeyakaririni. ¹⁴ Paerani naaka eejatzi maawaeni nojoriyotzinkarite nokijawitakimini: naari eejatzi rirori maawaeni pisheninkapaeni eejatzi pikijeeyawitanani naari. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Jesokirishito ipeyakoteero akijawakayawitakani, kameetha iroŋaaka ijeekakagaeyakaeni. Kijokiro owakayaeyakani: akimitawakagaeyakani maawaeni, tee apaashinitzi. ¹⁵ Ikamawentakae, eero apomeentsi-wenantawo rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okaminagaeyeni. Paerani inashitakaawitakaeni tee asheninkatawakaawitani omaanta iroŋaaka asheninkateeyakarini Jesokirishito. Eejatzi asheninkatawakaeyakani maawaeni, kaari akijawakaanta, ¹⁶ aakameethatawakaeyanani maawaeni. Rootaki aakameethatawakaanteeyanarini, asheninkataari riraga kentakotawentakaeeri koroshiki. Iroŋaaka aŋaaperoyirini Tajorentsi maawaeni: nosheninkapaeni eejatzi pisheninkapaeni eerori.

¹⁷ Naakapaeni joriyyo: niyoteeyawitakani tsika ikantari Tajorentsi, niyotawitawo iŋaani, omaanta tee naapatziyeyarini. Omaanta eerokapaeni tee piyoteeyawitariniroŋa, kimitaka piyeekakini eeroka inteena. Omaanta ipokantakari Jesokirishito, ikamanteeyakaeni maawaeni tsika akanteeyari asheninkatawakaanteeyarini, akimitawakaanteeyarini: tema ajeeki kameetha. ¹⁸ Osheki imatakaeniri rirori, rootaki amateeyantakaworini akenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Eejatzi Ishire iyoteeyakaeni akenkithatakaanteeyaririni. ¹⁹ Paerani tee piyotawitarini rirori, tee pisheninkatawitarini. Omaanta iroŋaaka, osheki pipaashinishiretanaki;

ari pikimitakoteeyakarini paashinipaeni aapatziyakariri Jesokirishito, piyoteeyakirini Tajorentsi, pisheninkateeyakarini. ²⁰⁻²² Iroñaaka noshiyakaawentemiro. Aririka akoye awetsike pankotsi, tema ityaawo amine tsikarika okameethapathatzi kipatsi, roojatzi aminantakya otzinkamipanke kameetharipaeni, kijoperotatsiri eejatzi osheki inashitayitakyaani inchapankipaeni aayiterini owashiterori achempokyaatantyaawori apanko. Aririka athonkakiro pankotsi roojatzi ajeekantakya. Eejatzi akimiwitakawo aari, aririka aapatziyakaari Jesokirishito. Ritakae riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riyotaakaero iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi riyota-gaeyakaeni tsika ikantari Jesokirishito: ikameethaperotaki, imatakiro rowawijaakoeyakaeni. Tema rirotaki iroñaaka Awinkatharite. Roojatzi roshakitantanaka maawaeni aapatziyariri, eejatzi otajonkawenteeyakaeni Ishire Tajorentsi akimitawakaanteeyantaarini: tema asheninkateeyakarini Jesokirishito, maawaeni. Iroñaaka rashitakae Tajorentsi, kijokiro rowaeyakaeni.

3

Rantayizirini Paaworo

¹ Tee eerokapaeni joriiyo, omaanta nonintashireperoeyakimini. Nokaminthagaeyakimini, nokantakimi: “Aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari rowawijaakoeyakimini”, rootaki romonkyaanteetakinari omonkyaagementotsiki. ² Tema ineshironkatakina Tajorentsi, rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyakimini. ³ Riyotaakina kaari riyoteeyini paashinipaeni, kameetha riyotaaperotakina. Aritaki nojankinateeyakimironi, nokamanantakimirori ikantakinari. ⁴ Aririka piñaanatakiro iroka nojankinatakimiri piyoperoeyawakironi iroka niyotakotakiri Jesokirishito, kaari riyotawitani paerani. ⁵ Tee riyotawitawoni riraga itakaantaworini, omaanta Ishire Tajorentsi iyotakaakina naakapaeni rotyaantanewo Jesokirishito riraga kameethashirezinkari eejatzi riraga kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi. ⁶ Tee eerokapaeni joriiyo, omaanta iyotakaakina aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari pawijakoyeeni. Pimonkaateeyakarini nosheninkapaeni naari: aritaki ikashiyakayitakaerini Tajorentsi rotyaanteri owawijaakoteeni aakapaeni maawaeni. Rootaki iroñaaka asheninkatawakaanteeyantaarini. Rooma aritaki paapatziyeeyaarini Jesokirishito eerokapaeni rootaki amonkaatawakaantakariroña.

⁷ Rootaki iroka nokenkithatakotapiintakiri. Ineshironkatakina Tajorentsi, eejatzi itajonkawentakina nomatantakawori nokenkithatzi. ⁸⁻⁹ Ñaakiro, naapatziyawitari Jesoshi; omaanta tee nokimitari paashinipaeni aapatziyariri: tekatsi nomate naari. Omaanta ineshironkatashitakina Tajorentsi, riraga wetsikaeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, rotyaantakina nokamanteeyakirini paashinijatzitatsiri tsika ikantari Jesokirishito ikaminthaaperoeeyakaeni. Tee ayotakotawitari paerani, omaanta iroñaaka iyotagaeyakaeni Ishire. Eejatzi rotyaantakina nokanteeyakimini ikowaki rowawijaakoeyemini eeroka, eejatzi maawaeni paashinipaeni atziri. Aritaki paeraniperorona ikowakini rowawijaakoeyemini, omaanta tee riyotziteetani paerani rowawijaakoeyemini, owakira riyotakagaeyakaeni. ¹⁰ Iroñaaka ikowaki riyotakagaeyerini maawaeni riraga jenokiweri: riraga kantakaantayitatsirini eejatzi riraga jewawenantayitatsirini kamaaripaeni. Riyoteeyanakini jenokiweri osheki itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyariripaeni Jesokirishito, roojatzi riyoteeyanakirini eeniro riyotantariroña rirori, ashi royiyo

riyoperotziroña. ¹¹ Aritaki ikoyitakani paerani riyoteeyeni maawaeni jenokijatzí roojatzí iroñaaka. Eeniro imatayitakaerini Awinkatharite Jesokirishito, riyotantakari riraga jenokijatzí oshekiniperoroña riyotzi Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri. ¹² Aapatziyakari Jesokirishito, rootaki ayotantakari okameethataki akenkithatakayeri Tajorentsi, ari ikemakae. Eero athaawantari. ¹³ Piyoteeyakini niyotagaeyakimini, rootaki osheki rowashironkaanteetakinari, omaanta eero powashiretakoeyashitanani, inta pikimoshireeyanakini.

Paaworo ramanakoventeri Tajorentsi ejeesojatzi

¹⁴ Osheki riyotzi Tajorentsi, osheki imatakaerini, rootaki notziwerowanataka noñaaperotantakariri, eejatzí nokenkithatakaapiinantanakariri. ¹⁵ Rirotaki ashitakaeri aakapaeni, maawaeni aapatziyayitaririni Jesoshi. Ajeekaeyini aaka jaka kipatsikika, eenitatsi ijeeki paashini jenokinta, omaanta asheninkateeyakarini.

¹⁶ Ikameethaperotaki Pawa, itajorentsiperotaki kameetha, rootaki nokanantakariri ikantero Ishire otajonkawentemi, oshintsitakaantemiri eejatzí iyotaaperotemi kameetha pajankaneki. ¹⁷ Nokantakiri raapatziyakaantaperoeyemirini pikenkithashiryaaapiinantyaariri Jesokirishito riraga kijokiro owakimiri. Eejatzí nokowaki pikenkithashireero tsika ikanta Tajorentsi inintaperoeyakimini, paapatziyaperotanteeyaririni. ¹⁸ Aririka paapatziyaperotakyaari, pikimityaari paashinipaeni aapatziyariri, piyoperotatyé osheki inintaperoeyakaeni Jesokirishito, tee eechonkiini inintee. Ashi royiroyi inintaperoeyakaeni ikantatyaani. ¹⁹ Nokowaki piyoteeyini inintashireperoeyakaeni, omaanta tee ayoteeyini iitarika inintashireeyantakaerini. Aririka piyoteeyakini inintashireperoeyakimini, nokowaki eejatzí pikenkithashiryaaaperoteeyanakirini Tajorentsi eejatzí nokowaki imatakaaperoteeyemini maawaeni ikowakagaeyakimirini.

Thame añaaeroeyerini Tajorentsi

²⁰ Ari itajonkawentaperoeyakaeni Tajorentsi, osheki retakoeyakaeni, rowanakaeniro maawaeni koetyeemoyitakaerini. Tekatsi akantya atho-tyeero akenkithashireeyironi maawaeni imatakaayitakaerini. ²¹ Thame maawaeni aapatziyeeyaririni Jesokirishito añaaeroeyerini Tajorentsi; akantapiinteeyerini atziripaeni ikameethaperotzi, akanteetatyeyyaani. Aritaki okantyaari.

4

Thame akimitawakagaeyani

¹ Naapatziyakari Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagementotsikika. Iroñaaka nokanteeyemini kameetha pi-jeekaeyeni; riyoyagaeyakimini rirori iroñaaka panteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini. ² Eero pikantakaaperoteeyani, pikaminthaanteeyeni, eero pijamashiryaaashitari pisheninkapaeni, inta eekiro peshiwentatyeeeri, pamawetawakagaeyaani, pinintashireperotawakagaeyaani, eero pikijiri. ³ Pikanteeyeroni Ishire Tajorentsi iyotagaeyemini pikimitawakaanteeyarini kameetha paakameethatawakaanteeyarini. ⁴ Maawaeni aapatziyariri Jesokirishito asheninkateeyakarini, eejatzí eenitatsi Ishire Tajorentsi apaani, rowaga kijokiro owaeyakaerini. Amonkaatawakagaeyakani: riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, ayotaki imatakaeniro ikantakageri, rootaki aweshiryaaawenantaperotakariri. ⁵ Apaani ikanta Awinkatharite añaaeroeyakirini, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeeyakarini aakapaeni, eejatzí amonkaatawakagaeyakani akaawoshitawenteeyakarini

Tajorensi. ⁶ Apaani ikanta Pawa Tajorensi: riraga ashitaperoteeri maawaeni. Ipinkathariwenteeyakaeni aaka, itajonkawentaperoeeyakaeni eejatzi ojeekashiretantakae ajankaneki Ishire.

Inashitayitakani imatakaayitakaerini Jesokirishito

⁷ Ineshironkateeyakaeni Jesokirishito, eejatzi imatakagaeyakaerini maawaeni amitakoeyantyaaririni aapatziyariripaeni. ⁸ Kyaaryo Iwaperite Tajorensi okenkithatakotzitarini, okantzitakani: “Roenokaeyaarika Jesokirishito iinja jenokinta, ranaakoeyerini maawaeni kamaari kijeeyawitakaririni; omaanta atziripaeni imatakagaeyerini oetarikapaeni”. ⁹ Jitaka okanantari: “Ari roenokaeya Jesokirishito”? Aritaki ipoñaaka paerani jenokinta roojatzi ipokantaka jaka kipsatsiki eejatzi ipiyanee. ¹⁰ Riraga ayiitapaentatsiri jaka kipsatsiki jatee eejatzi janta jenokinta. Janta ipinkathariwenteeyapaeni eejatzi itajonkawenteeyakaeni maawaeniña.

¹¹ Jee, kyaaryooperotaki imatakaaperoeeyakirini aapatziyeeyakaririni ranteeyakironi oetarikapaeni ikowakagaeyakiririni: apanipaeni rirotaki rotyaantaweso Jesoshi, paashinipaeni rirotaki kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi, paashinipaeni rirotaki kenkithatakaantzirori Iwaperite Tajorensi, paashinipaeni rirotaki jewawentziriri aapatziyariri Jesokirishito, paashinipaeni rirotaki iyotaantatsiripaeni, maawaeni. ¹² Ari imatakagaeyakaeni aari eejatzi rirori maawaeni aapatziyeeyaririni rootaki amateeyantakaworini antziniri. Eejatzi imatakagaeyakaeni aapatziyakaaperoeeyakarini maawaeni aapatziyeeyawitaririni Jesokirishito. ¹³ Ari ikantayeeyaani imatakagaeyeeroni roojatzi amonkaatawakaantyaari aapatziyaperotyaari, eejatzi ayotaperotanteeyaririni rirori.

¹⁴ Paerani akimiwitarini eentsi, intsipaete aapatziyashiiyawitakarini amatawiteeyawitakaerini, tee ayoperotawitani. Omaanta tee ikowakagaero Tajorensi akimityaari eentsi, ikowakaaperotakae otzimaperote ayotantari. ¹⁵ Ikowaperotaki iroñaaka akaminthaaperoeyerini paashinipaeni kameetha. Akamanteeyerini iñaani: tema kyaaryooperotaki. Ikowakaaperotakae maawaeni aaka eekiro aatayee akimitaperoeayanakyaarini Jesokirishito: riraga Awinkatharite. ¹⁶ Aapatziyeeyakarini, rootaki asheninkatawakaanteeyaarini. Eejatzi riyotagaeyakaeni amitakotawakaanteeyakarini, eejatzi riyotagaeyakaeni amateeyantakanaririni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Eejatzi riyotagaeyakaeni anintaperotawakaanteeyakarini.

Eero pikimitagaa pikimitaga paerani

¹⁷ Iroñaaka nokamanteemiro ikantakiri Awinkatharite, nokan-taperotemiro ikowakaaperotakimiri. Tee ikowakagaeyimini pikimityaari kaari aapatziyariri Jesoshi: ratsipetashiteeyakawoni rirori rantayitakironi oetarikapaeni, tee ikenkithashireeya. ¹⁸ Tee riyoperotziri Tajorensi. Tee inintashireperoeeyini ikenkithashireeri, tee ikowaeeyini riyoteri, rootaki kaari imatantawori irira rowañaaperoeyerini ijeekimotanteeyaririni janta jenokinta. ¹⁹ Rantapiintashitakawo kaari kameethatatsi, tee ipashiwenteeyani ishirontawo tsinanipaeni, shirampari rantatenkatziri ikaateeyini ishiramparinkaeyini, tsinanipaeni antatenkatawakagaeyani, rotsinampaawakaeyani, maawaeni. ²⁰ Riraga Jesokirishito, tee riro yotayemironi pikimityaari riraga kaari aapatziyariri. ²¹ Tema pikemakotakiri Jesoshi: kyaaryo niyotagaeyakimini tsika ikantari. ²² Ari iroñaaka eero pikimitagaa paerani. Ashi poyironi tee pikameethaperotzini. Pinintaperotzironi pantayiteroni kaari kameethatatsi, rootaki pamatawitantakarini apaniroeni. ²³ Eero

papiiteero pikenkithashiryaagaero pantawitarini paerani, omaanta pikenkithashiryaagaero kameethatsiri. ²⁴ Pipaashinitaperoeyanakini: eero pantashitawo kaari kameethatsi, omaanta pikimitaperotyaaari Tajorentsi, tema ikameethaperotaki kameetha.

Ikanteeyirini Paaworo oetarika rantayiterini

²⁵ Iroñaaka eero pitheeya eejatzi, omaanta kameetha piñaawaetantyaawo oetarika pikanteriri paashinipaeni atziri. Tema ashenninkatakari Jesokirishito, eejatzi ashenninkatawakagaeyakani, maawaeni. ²⁶ Aririka pikijashiryaakya eero pantaperotziro kaari kameethatsi. Eejatzi aririka pikijashiryaakya intsipaete pipitsimaryanee eejatzi, eero pojamaninkiro, ²⁷ okantyaatakyaa eerokya rantakaantzimiro kamaari kaari kameethatsi. ²⁸ Pikoshiwitarika paerani, iroñaaka eero papiiteero pikoshitee; inta pantawaete paantyaari eerori oetarika koetyeemotakimiri, eejatzi pikaminthayiteerini ashironkaayitacharini.

²⁹ Eero piñaawaetantawo kaari kameethatsi inta piñaawaetero ñaagantsi rooperotatsiri. Kameetha piyotaawakaya, piweshiryaakagaeyarini piyemijantzinkarite. ³⁰ Teerika pijeeki kameetha, owashiretaka Ishire Tajorentsi. Eero powashiretakawo: tema rootaki kempoyagaeyakimirini. Okantatyaani okempoyagaeyakimini roojatzi pareotanteeyaari janta jenokinta. Pawijakotantaperotapaeyaari kameetha. ³¹ Aritapaaki iroñaaka pikija, eero pitsimaenkata, eero pikatsimatantzi, eero pimashireyantzitzitzi, eero pikijeeri paashinipaeni. Eero pikijathapiinantzi, eero pikantzimatantashita. Eero pashiminthatawo pitheeyakotashityaari paashini atziri pikowantyaari powashiretakayaari. ³² Inta pikaminthagaeyerini, pineshironkaeyerini. Tema paapatziyakari Jesokirishito, iroñaaka tee ikijantzimiro eerori Tajorentsi pantayiwitakarini omaanta ikaminthaperoeyakimini eejatzi pikimiteeyirini rirori pishenninkapaeni, eero pikijantari rantayitakirini, omaanta pikamitheeyerini.

5

¹ Tema eeroka reentsitepaeni Tajorentsi inintashireperotzimi. Ari iroñaaka pikimitakoeyaarini. ² Inintashireperoeyakimini Jesokirishito, rirotaki shinetashiteencha apaniroeni ikentakotanteetakariri, ikamawenteeyakimini. Inimoperotakiri Tajorentsi iroka rantakiri Itomi. Kimitaka inintashireperoeyakimini Jesokirishito, eejatzi pikimiteri eerori pishenninka, pinintashireperoeyerini.

³ Eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pishirontari shirampari kaari payi, eero powashiyathatakotawo, eero powashiyathatakotayitawoni oetarikapaeni kaari kameethatsi, eero piñaawenatakotari rashitayitarini paashinipaeni atziri oetarika tzmimotayifziririni: tee okameethatzi aapatziyariri Jesoshi rowashiyakotantya. ⁴ Eero powashiyathatakotawo tsinani, eero powashiyathatakotari shirampari. Okameethatzi pipashiwentakayaawo maawaeni kaari kameethatsi. Omaanta okameethaperotzi apaasonkiteri Tajorentsi: tema ikaminthaperoeyakaeni. ⁵ Iroka nokantemiri, piyotaperotawakiro: eero riyaatzi jenokinta riraga shirontapiintawori tsinani kaari rayi, eejatzi eero iyaatzi jenokinta tsinani shirontapiintari kaari ayi, eejatzi eero riyaatzi owashiyathatakopiintaworini kaari kameethatsi, eejatzi ñaawenatakotzitapiintariri rowaagawo paashinipaeni atziri. Riraga kowaperotzirori rashaagantya ikimitakaantakiro

rootaki itajorentsita inintaperotantawori. Ñaakiro, irikapaeni tee raapatzi-yari Jesoshi, rootaki kaari riyaatanteeyani riroripaeni janta ijeekaperotz-inta Jesokirishito eejatzi Tajorentsi. ⁶ Eenitatsi kowawitachari ramataw-ite: osheki iñaanatashitamimi wero, wero, wero; ikantashitawiteeyemini okameethatzi pantero iroka kaari kameethatatsi, omaanta eero pikemi-jantaperotziri. Ari rowashironkagaeyakirini Tajorentsi maawaeni kaari kemijantaperotziri. ⁷ Eerokapaeni eero poshiyakotari ikimitaaga rirori.

Pijeekaeyeni kitejiriki

⁸ Paerani kimitaka pijeekini tsiteniriki: tema pantapiintzironi kaari kameethatatsi. Omaanta rowameethateemi Jesokirishito, kimitaka ijeekakagaemi kitejiriki. Iroñaaka kameetha pijeekae, kimitaka jeekaemi kitejiriki. ⁹ Aririka ajeekaki kitejiriki, akaminthaante, ajeeki kameetha, kameetha añaawaete oetarika kyaaryooperotatsiri. ¹⁰ Piyoperoyeroni ikowakaakimiri Awinkatharite, ari panteeyeroni. ¹¹ Eero pantziro rantayitzirini maawaeni jeekatsiripaeni tsiteniriki, piyotakagaeyerini tee okameethatzi iroka ranteeyakirini rirori. ¹² Nopashiwentakaakawo nokenkithatakotziro ranteeyirini, rowaga imanakowitakari. ¹³ Aririka piyotakaakiri tee okameethatzi ranteeyakirini, okoñaatzimotanakiri maawaeni ranteeyakirini. Roojatzi riyotakotantanakya tee okameethaperotzi rantziri. Roojatzi aririka ikowanee ikameethate, kimitanakya ijeekanee rirori kitejiriki. ¹⁴ Rootaki ikananteetari: “Aririka pimaaki, pipiriintanee. Aririka pikamaki, pipiriintee eejatzi. Riy-otakaaperotemi Jesokirishito, ijeekakagaemi kitejiriki”.

¹⁵ Pikenkithashiryaaperotero oetarikapaeni pantayiterini: eero pikimitari kaari yotatsi, omaantakya okameethaperotzi ojeekaperote piyotantari. ¹⁶ Oshekiperoroña rantayitakironi atziri kaari kameethaper-erotatsi. Omawitya opomeentsizimotemirika, pikyaaryoowentero pantero kameethatayitatsirini. ¹⁷ Eero pantashitayitawoni oetarikapaeni, inta pityaawo pikenkithashiryaaperoty. Piyoteeyeroni oetarikapaeni ikowakaakimiri Awinkatharite: roojatzi ari pimeteeyeroni ikowakaemiri. ¹⁸ Eero pishinkita, rooma eero piyotaneero oeta panteri: inta pikemijantaperotero Ishire Tajorentsi maawaeni oetariki iyotaanteeyan-temirini. ¹⁹ Osheki pikantapiinteri pisheninka: “Tema ikameethataki Awinkatharite”, eejatzi pomampaawentapiintteeyarini Tajorentsi, piweshiryaawentyaari maawaeni pajankaneki. ²⁰ Paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki itajonkakowenantakimiri Pawa Tajorentsi. Iroñaaka pipaasonkitapiinteri.

Okameethatzi ikaminthaaperotero shirampari iina, eejatzi okameethatzi oñaaperoteri tsinani oemi

²¹ Aririka pipinkathaperoteri Jesokirishito, pipinkathatawakagaeyani eerokapaeni maawaeni shirampari eejatzi tsinani, eejatzi paapatziyawak-agaeyani.

²² Tsinani, ¿paapatziyaperotarima Awinkatharite? Ari, eejatzi pikimitari piimi, paapatziyaperotyaaari rirori. ²³ Ikimitaka Jesokirishito reewawenanteeyirini aapatziyariripaeni, eejatzi ikimitya shirampari, reewawentero iina. Tema osheki ikamintheeyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawijaakoeyantakaerini. ²⁴ Maawaeni aapatziyeeyaririni Jesokirishito ipinkathateeyanakirini, ari okimiteeyani eejatzi maawaeni tsinanipaeni tzimayitatsirini oemi, otzimatyee aapatziyaperotyaaari.

²⁵ Ikimitaaka Jesokirishito inintashireperoeయాeni, eeroka shirampariyaeni, kameetha pinintashireperotero piina. Ñaakiro, inintaperoeయాeni Jesokirishito, ikamawenteeyaeni, ²⁶ rootaki rowameethatanteeyaeni. Aririka aapatziyeeyawoni ñaani Tajorensi eejatzi akaawoshitawenteeyarini irira, ari rowameethaperoeయాeni Jesokirishito akyaaryoowenanteeyaworini maawaeni ikowakagaeyaeni. ²⁷ Ikwaki ñaaperoeyaeni aaka akameethatzi, eejatzi riraga maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi; ero ojeekimoneentee kaari kameethatatsi. Ikwaki akameethataperotanaki, ero ojeekantaneenta eechonkiini kaari kameethatatsi. Ñaakiro, osheki inintashireperoeయాeni. ²⁸ Eejatzi, eeroka shirampari, pinintashireperoeyeroni piina. Pikimitaaga pineshironkata eeroka, pineshironkatero piina. Riraga neshironkatzirori iina rirojatzi neshironkatacha apaniroeni. ²⁹ Tee ñaagaetzi apaani atziri kijashitachani iwatha, inta ikaminthaa rirori. Eejatzi, ikimitakae Jesokirishito aaka, aririka aapatziyeeyarini, ³⁰ tema ikaminthaakae, isheninkateeyaeni, kijokiro rowaeyaeni. ³¹ Ayoteeyakini shirampari eejatzi iina apaani ikantana: rooma okantzi Iwaperite Tajorensi: “Aririka raaki shirampari iina, rookanakiri iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowanakiro iina. Riraga shirampari eejatzi iina tema kimitanaka apaani iwatha rirori: kijokiro rowawakaanaka, tee okameethaperotzi rookawakagaeya”. ³² Opomeentsiwitaka akemirowa iroka, omaanta oshiyakari Jesokirishito eejatzi maawaeni aapatziyeeyakaririni, apaani akanteeyakani: asheninkatawakagaeyakani, atsipatawakagaeyakani. ³³ Ari napiiteemirowa: kimitaka ineshironkataaga rirori shirampari, kameethaperotatsiri ineshironkataperotero iina, ikanteetatyeeyaeni. Eejatzi okameethaperotzi oñaaperoteri tsinani oemi ikameethatzi.

6

Tsika akanteri eentsitepaeni ayotayeri

¹ Eentsipaeni, paapatziyakaririka Awinkatharite, eejatzi ikowakaakimi pikemijantaperoteeyerini piri eejatzi piniro. Rootaki inimoperotzirori Tajorensi. ²⁻³ Eenitatsi ikaminaakiriri Tajorensi paeraniperoroña itakaan-takaworini, ikantakiri: “Piñaapinkataperoteri piri eejatzi piniro, rootaki kameetha nojeekakaantemiri: ojamani piyeeki eeroka jaka kipatsiki”. ⁴ Shirampari, ero pijamaneentari peentsitepaeni, pikijakarikari eejatzi pikantashiryaakaanentarikari inta piyotagaeyerini kameetha ikantay-itzirini Awinkatharite, eejatzi piyotagaeyerini ipinkathateri rirori.

Ronampiripaeni eejatzi omperatatsiri

⁵ Ninkarika antawaetakayimiri, pikemijantaperoteri eejatzi pipinkathateri. Kimitaka pantakiniri Jesokirishito maawaeni ikowakaakimiri, panteniri antawaetakayimiri maawaeni ikowakaakimiri rirori. ⁶ Ero pamatawiziri. Kameetha pantawaete aririka rotyaantemi apaniroeni. Eerorika raminimi pikantatyeyaeni pantawaeteniri kameetha: tema eejatzi kimitaka pantawaetaziiniri Jesokirishito. Pikowaperotanakikya pantawaeteniri Tajorensi maawaeni ikowakaakimiri. ⁷ Tee riro pantawaetaperotziniri apatziro atziri, inta eejatzi pantawaetaziiniri riraga Awinkatharite. ⁸ Tema ayoteeyakini irira Awinkatharite pinateni okaatzira antayitakirini kameethatayitatsirini, omawitakya aakarika omperataarewo teerika romperaete. ⁹ Eejatzi eerori antawaetakayiriri atziri: pikaminthagaeyerini maawaeni pantawaetakaanewopaeni eejatzi pojeekanewopaeni, tema nokantakiri

ikemijantemi. Eero pikijapiintziri. Eero pipeyakoeyironi: eerokateeyakini ipinkathariwenteeyakirini Jesokirishito, eejatzi ipinkathariwenteeyakirini rirori pantawaetakaanewopaeni: pimonkaatawakaeyakani.

Aapatziyariri Jesokirishito roshiyakari joraaro

¹⁰ Noweyaantemi nokantemi: noyemijantzinkarite, pikanteri Awinkatharite reewawenteeyemini eejatzi ramitakoeyemini pishintsishiretanta yaari. ¹¹ Ikimitaaganki joraaro rawentaawo iithaari kijotatsiri eero raawyaantari ikentziri rowayirite, ari pikimiteyaani iroñaaka eerori pameenteeyarini Tajorentsi, eero rotsinampaantzimi iwinkatharite kamaari riraga amatawitantaneri. ¹² Tee riro owayirita atziri koñaatziro, omaanta owayiritakari kaari iñagaetzi: riraga iwinkatharite kamaaripaeni, jewawentziriri kamaaripaeni, jewawenteeyeririni maawaeni theenkantatsiri, oshekiperorña kamaari. Ikijeeyakaeni riroripaeni maawaeni. ¹³ Ikimitaaga joraaro rameentawo iithaari kijotatsiri, eejatzi eerori ari pikimitya pameentyaari Tajorentsi potsinampaantyaariri kamaari. Rowashironkaemikari inta eero imatantaperotzimi, panaakoteeyirini pithotayeniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini; eero pipakaero paapatziyaperotakarira. ¹⁴ Paapatziyaperotyaari kameetha Jesoshi, pikenkithashireeyironi kyaaryooperotatsiri eero rowashironkaantzimi kamaari: poshiyakowitakari ikimita joraaro rameentawo ishirikathakiro eero ikenantari riraga rowayirite. Pikameethaperote eerokya imatantzimi kamaari: pikimitakotyaari joraaro, rameentawo rotzikaayitawoni kijori. ¹⁵ Ikimitaaga joraaro ijapatotaka kameetha raatzikantayitarini, tsikarika riyaatayitzini, ari pikimiteyaani eerori piwetsikashiretya kameetha, pikinakinayitanta yaarini piyotayeri atziri tsika ikanteeyaari rawijakotanteeyaarini. ¹⁶ Eejatzi eenitatsi joraaro rotzikaari, roepiyantawori chekopi jathowatatsiri kaari ikenanteetari. Eejatzi eerori, pameentaperotyaari Tajorentsi, eerokya raawyaantzimi iwinkatharite kamaari rantakayemiro kaari kameethatatsi. ¹⁷ Eejatzi, joraaro ramatheetakawo iitoki kijotatsiri rootaki aakowentziriri; eejatzi pikimitya eerori, paapatziyeeyaarini Tajorentsi pawijakotanteeyaarini, eerokya imatantzimi kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi. Eejatzi eenitatsi ithatzinkamento kimiwiyaawoni jawiri. Rootaki ithatzinkantariri rowayiritepaeni kaari imatantari ipiyatyaari: eejatzi okimita Iwaperite Tajorentsi oshiyakawo iroka thatzinkamentotsi, tema rootaki apiyakowenanta yaari eero imatantee kamaari. Rooma Ishire Tajorentsi rootaki amitakoteeri iyotayitakaeni amatantyaawori apiyathatantyaari kamaari oetarika ikowakaawiteeri rantakagaerimi.

¹⁸ Eero pipakayiro pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi. Pikanteri oetarika-paeni okowakayimiri Ishire. Pikaanteri koetyemotayitakimirini. Eero piperawentawo pamanakoeyaarini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁹ Eejatzi pikanteri ramitakotena naari, eero nopashiwenanta nokenkithatagaeyerini atziri. Nokamanteeyerini kaari riyoteeyawitani paerani: rowawijaakoeyerini Tajorentsi maawaeni aapatziyayiteeyaaririni. ²⁰ Niyotaapiintakiri atziri, rootaki romonkyaaganteetakinari jaka omonkyaagamentotsiki. Pikanteri ramitakotenaata kameetha nokantapiinteri atziri, eero nomanantawo. Tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi.

²¹ Aririka rareetakya Teekiko, ikantapaakimi tsikarika nokantakari, eejatzi ikamantemi oetarika rantayitakirini. Rirootaki ayemijantzinkarite, nonintaperotziri, ikyaaryoowentaperotziniri Awinkatharite maawaeni ikowakaakiriri. ²² Rootaki notyaanantakariri, nokowaperotaki piyoteeyini

tsikarika nokantaka. Eejatzi nokowaki riweshiryaaakagaeyemini. ²³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki kameetha ijeekakaeyemini Pawa Tajorentsi, nokowaki riyotagaeyemini paapatziyaperotanteeyaririni eejatzi pinintaperoyerini pisheninka. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi riraga Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴ Aririka pikantyaani pinintaperoteri Awinkatharite Jesokirishito, nokowaki ineshironkateeyemini Tajorentsi, maawaeni.

Naaka jankinateeyimirrorini:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI JIRIPOSHIJATZI

¹ Nokoyi nowethateeyemini eerokapaeni jiriposhijatzi tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyakimirorini, notsipatakari jaka Temoteeyo. Naaka antawaetziniriri Jesokirishito ikowakaakinari. No-jankinateeyimironi maawaeni noyemijantzinkarite: jewawentziriripaeni, amitakoeyiririni aapatziyariripaeni eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. ² Nokowaki eeki ro riyaatatye ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitziri Paaworo Tajorentsi

³ Aririka nokenkithashireeyemini, nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Nopaasonkitakowentzimi eerokapaeni. ⁴ Aritaki nokantatyaani namanapiintziri Tajorentsi, nokantapiintziri: “Pikaminthagaeyerini jiriposhijatzi, pamitakoeyerini”, eejatzi niweshiryaawenteeyakimini. ⁵ Pikantatyaani pamitakotapiinteeyakini akamanantakiro iñaani Tajorentsi, akamanteeyirini atziri tsika ikanteeyarini rawijakotan-teeyari. Rootaki nopaasonkitawenanzimiri. ⁶ Okameethataki iroka pantapiinteeyakirini, tema riro Tajorentsi matakaakimirori. Niyotaki ikantatyeeyaani, imatakaapiintemiro, roojatzi ipokanteeyari riraga Jesokirishito. Aririka ipokapae rirori, ari monkaatapaaka maawaeni panteeyakirini. ⁷ Tema okameethataki noñaaperoeyakimini, aritaki osheki nonintashireeyakimini. Eenirona nojeekaki jaka omonkyaagamentotsiki, nokenkithatakotziri Jesokirishito, eejatzi aririka roeyowaena, eejatzi nokenkithatakoteri. Nokamantapiintziri riraga pinkathariwenantatsiripaeni oetaka nokenkithatakotantariri Jesokirishito; eejatzi nokamantziri okyaaryooperotaki iñaani Tajorentsi. Omaanta pikantani eerori pikaminthaaperoeyakinani, pamanakotapiinteeyakini ineshironkatantenari Tajorentsi. ⁸ Riyotaki irira osheki nonintaperoyakimini. Osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, eejatzi naari nokimitakari irira osheki nonintaperoyakimini.

⁹ Eejatzi namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini, tema nokowaki eekiroya piyaatye pinintaperoyerini paashinipaeni. Eejatzi nokantziri riyotagaeyemini rirori piyotaperoyantyaririni, eejatzi otzimimoeyantemirini piyotantyaari: eekiroya piyaateyanakityeeni. ¹⁰ Nokowaki piyoteeyeni pantero kameethatatsiri, eerokya pantashitawo kaari kameethatatsi. Nokowaki pikameethaperoeyakinani, eero ojeeki pantani; pikanteetateeyeaani, roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito. ¹¹ Tema rowameethataperoyakimini, iroñaaka nokowaki kameetha piyeekaeyeni, ramitakoeyemini rirori. Roojatzi maawaeni atziri iñaaperoeyerini Tajorentsi, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Ijeeki Paaworo omonkyaagamentotsiki, omaanta oshekyaanaka iñaani Tajorentsi

12-13 Nokamantemi, noyemijantzinkarite: romonkyagaetakina, omaanta tee natsipetashitawo nojeeki jaka omonkyagamentotsiki. Nokantani nokamanteeyirini atziripaeni tsika ikantyaari rawijakoeyanteeyaarini. Ike-maeyakina maawaeni joraaropaeni: riraga shenteeyirorini ipanko jewawenantatsiri oroomajatzi. Eejatzi paashinijatzitatsiri atziri, ikemaeyakinani. Riyoteeyakini tekatsi nante, omaanta romonkyagashiteetakina; apatziro nokenkithatakowitari Jesokirishito. Eeromi nojeekimi jaka, eeromi riyoteeyeenimi tsika ikantyaari rawijakotanteeyari. ¹⁴ Iñaapaakina ayemijantzinkarite tsika nokantari jaka, rootaki riweshiryaawenteeyantakaririni Awinkatharite. Iroñaaka tee ithaawaeyini, omaanta ikowaperoeyanakini ikamanteeyerini maawaeni atziri iñaani Tajorentsi.

¹⁵ Eeniro osheki kenkithatakotziriri Jesokirishito. Iñaakina apanipaeni osheki naapatziyakagaeyakarini atziripaeni, rootaki ikowantanakari ranaakoeyenani raapatziyakagaeyaarini atziripaeni. Omaanta eeniro paashinipaeni kaminthaaperotakinari, kameetha ikenkithatakaantakiro iñaani Tajorentsi. ¹⁶ Osheki inintashireeyakinani riroripaeni, rootaki riyotakotantakariri Jesokirishito. Riyoteeyakini nojeeki jaka omonkyagamentotsiki nokamanteeyantyaaririni jewatatsiripaeni iitarika nokenkithatakotantariri Jesokirishito, nokamanteeyerini tsika ikantyaari rawijakotanteeyari. ¹⁷ Riraga kijakinari, tee ikowakayiri atziri raapatziyeeyenani, omaanta rirotaki kowaentsiri ranaakotena raapatziyakagaeyarini atziripaeni. Tee rantawaetaperotziniri Jesokirishito, omaanta ikowashita rowashironkayenami jaka omonkyagamentotsiki. ¹⁸ Ari, omawitya ikijawitena. Apanipaeni ikijaneentakina, riraga paashinipaeni ikaminthaakina, omaanta ikenkithakoeyakirini Jesokirishito, rootaki niweshiryaantakarini naari.

Nokantyaani niweshiryaaperotanakya. ¹⁹ Tema pamanakoteeyakinani rootaki ramitakotantakinari, eejatzi amitamotakina Ishire Tajorentsi, rootaki niyotantakari ijeekakaakina kameetha, nokimitakotantyaariri rirori. Rootaki noemoshiryaantariri. ²⁰ Tee nokoyi nopashiwentya, omaanta nokowaperotaki naari kameetha naapatziyaperotyaaari Jesokirishito; nokowaki nokimiteeya paerani, tee nothaayi. Omawitya rowamagaetenarika rooma eerorika rowamagaetana, omaanta oetarikapaeni nanteniriri, nokowaperotaki ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethaperotaki Jesokirishito”.

²¹ Eerorika rowamagaetana iroñaaka, roojatzi nokantyaani naapatziyaperotyaaari Jesokirishito. Aririka nokame, okameethaperotaki eejatzi: tema ari noñaaperotapaeri janta jenokinta; rootaki nokowaperotakiri. ²² Eerorika nokami, roojatzi nokantyaani nanteniri Awinkatharite oetarikapaeni ikowakaakinari. Tema okameethataki. Eejatzi, aririka nokame okameethataki. Tee niyotzi oetarika nokowaperoteri. ²³ Nokowaperotawitakawo apite. Nokowaki nokame, niyaatashitantyaariri Jesokirishito, kijokiro nowantapaeyaariri. Tema okameethaperotaki. ²⁴ Omaanta eejatzi okameethaperotaki roojatzirika nañe, nokantyaani namitakoeyantemirini eerori. ²⁵ Niyotaki iroñaaka eero rowamagaetana, eero niyaatzita jenokinta. Nojeekimoteeyanakiminiita kipatsikika namitakoeyemini paapatziyaperoeaarini Jesoshi, eejatzi piweshiryaawenteeyaarini riraga paapatziyakari. ²⁶ Aririka niyaatashiyeemini eejatzi, piweshiryaawentawaena, eejatzi piyoteeyanakini ikameethaperotaki Jesokirishito.

Ikantziri: “Kameetha pijeekaeyeni”

27 Eenitatsi iroka nokowakaakimiri pikenkithashiryaaaperoteri: paapatziyakari Jesokirishito pawijakotantaari, iroñaaka ikowaki kameetha pijeekaeyeni, pantapiinteeyeroni maawaeni ikowakaakimiri. Aririka niyaatashiteeyemini nokowaki noñeeyapaemini eekiro piyaatatziki pikaaryoowenteeyeroni paapatziyeeyakawoni maawaeni. Eerorika niyaatashiiyimini, omaanta nokowaki nokemakoeyemini eekiro piyaatatziki pikempiyaaaminthatawakagaeyani, pipomeentsiwentawo pikamanteeyerini atziri: “Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ari rowawijaakotemi”.²⁸ Eero pithaawanteeyerini riraga kijeeyawitakimirini: ari ikenkithashireeyanakaani: “¿Litaka kaari ithaawanantana?” Ari riyoteeyanakini rirori riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini, riyoteeyeni eejatzi rowawijaakotakimini Tajorentsi.²⁹ Ikaminthagaeyakimini Tajorentsi, ikowakagaeyakimini paapatziyeeyarini pikantyaani kijokiro poyeri Jesokirishito. Omaanta ikowakagaeyakimini iroka omawitya pikemaatsitawenteeyaarini.³⁰ Aritaki amonkaatawakagaeyakani apomeentsiwenteeyarini Jesokirishito. Paerani piñeeyakinani nopomeentsitawentakarini niyotaakoeyakimirini. Iroñaaka eejatzi pikemakoeyakinani, osheki nopomeentsitawentakarini niyotagaeyakirini paashinipaeni atziri.

2

Eero pikaminthaashita eeroka apaniroeni, omaanta pikaminthagaeyerini paashinipaeni

¹ Tema riweshiryaaawenteeyimini Jesokirishito. Inintaperoyakimini, retakoeyakimini, roemoshirenkaeyakaeni. Tema pikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi. Tema piyoteeyini ineshironkatakae Jesoshi eejatzi ikaminthaakae.² Rootaki iroñaaka nokanantzimirini: “Kameetha pijeekaeyeni, paakameethatawakagaeyani, pinintaperotawakagaeyani. Kameetha omonkaatawakagaeyani oetarikapaeni pikowaeyerini eejatzi oetarikapaeni pikenkithashireeyerini. Aririka panteeyeroni iroka, ari nokimoshirewenteeyanakimini”.³ Oetarikapaeni panteeyerini, eero pikijawakaanteeyawoni, eero pikantakaaperoyani. Eero pikenkithashireeyani pikameethaperotzi, eero pikenkithashireeyani panaakoeyakirini paashinipaeni, inta pikenkithashiryaaakoeyaarini: “Ikameethaperoyeni paashinipaeni, ranaakoeyakinani ikameethatzi”.⁴ Okameethatawita pikaminthaya eeroka apaniroeni, omaanta okameethaperotzi eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni.

⁵ Pikimitakoeyaarini Jesokirishito: tee ikenkithashiryaaakota ikaminthaya rirori, omaanta ikenkithashiryaaakoeyakaeni ikaminthagee aaka.⁶⁻⁷ Paeraniperoroña rirotaiki Tajorentsi, omaanta ikantakiri Iriri: “Pawa, niyotzi akimitawakagaeyakani, atajorentsiaperoyakini aaka, omaanta nokowaki nopeyapaeya atziri, nantemiro maawaeni pikowakaakinari”. Roojatzi rookantanakawo reewawenantzi, itajorentsitantari. Roojatzi ijeekantapaakari paerani kipatsikika, ratziritaperotapaaki:⁸ ikimiteeyapaakaeni aaka. Tee reewawenantawitapaaka, omaanta iñaaperotakiri Iriri. Rirotaiki kowashiteencha ikentakoteetantakarini koroshiki, ikamawenteeyakaeni. Rootaki ikowakaakiriri Iriri.⁹ Omaanta paata ragaeri jenoki, kameetha ijeekakagaerikya Ashitariri. Rapiitawaeri iitawaeri Tajorentsi: ranaakoeyapaerini maawaeni jeekaeyatsirini.¹⁰ Ikowaki Tajorentsi apinkatheeyerini Jesoshi maawaeni: riraga jenokijatzi, aakapaeni kipatsijatzi, riraga jeekatsiri inthomaenta kipatsi, maawaeni. Eekiro aataty apinkathaperoyeriniroña rirori.¹¹ Eejatzi

akantaperoeveni: “Rirotaki Jesokirishito Awinkatharite”, rootaki añaaperotaperoevyantyaaririni kameetha riraga Pawa Tajorentsi.

¹² Ari, nonintaperotanewopaeni, pikantani paapatziyaperotapi-inteeyakawoni okaatzi niyotaaakimiri. Notsipatanawitakimirini paapatziyaperoevyakawoni. Iroñaaka tee notsipateeyemini, omaanta nokowaki paapatziyaperoevaawoni eejatzi. Tema rowawijaakoeyakimini Tajorentsi: iroñaaka pipinkathataperoeverini, pantaperoteniri kameetha maawaeni ikowakagaeyakimirini. ¹³ Tema rirotaki kowakaashiryaapi-intakimirori pikowantapiintakari panteniri ikowakaakimiri. Rootaki imatakaantakimirori.

¹⁴ Pantaperoeveroni maawaeni ikowakaakimiri: eero piñaawaepookitzi oetarika pantayiterini, eero pipiyawaantetari oetarika ikantemiri. ¹⁵ Aririka panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri, eero ojeeki pantani, omaanta pikameethashiryaanaki. Tema itominteevakimini, rishintoeyakimini. Rowameethataperoevyakimini. Jaga pinampiki pikaateeyakirini osheki theenkantatsiri: tee ikameethatzi irirapaeni, tee riyotziri Tajorentsi. Kimitaka ootamentotsi ootaka aminantari, ari pikimtya eerori, kameetha piyeekaeyeni piyotakagaeyantyaaririni riraga theenkantatsiri kyaaryo paapatziyeeyakarini Tajorentsi. ¹⁶ Napiitemiro nokantemi: kimitaka pootakawo ootamentotsi paminantari tsiteniriki, eejatzi piyotagaeyerini maawaeni jeekimoeyimirinira jaga Iñaani Tajorentsi iñaantapaeyaaworini rirori jenoki, ikanteetateyeeanyi rañaapae janta. Ari pimateeyeroni iroka; roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito, nokimoshirewenteeyakimini. Niyotanaki tee natsipetashitawo niyotagaeyakimini. ¹⁷ Iroñaaka paapatziyeeyakarini Jesoshi. Tema naaka aapatziyakaakimiri, rootaki ikowanteetakari rowamagaetena. Aririka rowamagaetena iroñaaka, niyotaki eekiroya piyaatye pipinkathataperotanakiri Tajorentsi. Rootaki nokimoshiretantakari, eejatzi nokowaki pikimoshirewentena eerori. ¹⁸ Kyaaryo, okameethatzi pikimoshireeyanakini, akimitawakagaeyantyaarini, akimoshireperoevyantyaarini, maawaeni.

Rotyantziri Paaworo Temoteeyo

¹⁹ Aririka ikowakayena Awinkatharite Jesoshi, nokowaki intsipaete notyaantemiri Temoteeyo. Aririka ipiyee eejatzi jaka, ikamantapaena tsika pikanteeyarini, nokimoshiretantyaari. ²⁰ Tekatsi paashini kimityaarini rirori: osheki ikowaperotaki ikaminthagaeyemini kameetha piyeekaeyantyaarini. ²¹ Eeniro paashinipaeni: ikenkithashireeyakironi oetarikapaeni ikowayitirini rirori, tee ikenkithashiryaaperotero ikoyiri Jesokirishito. ²² Omaanta piyoteeyakini ikameethataki Temoteeyo, ikyaaryoowentzi ramitakotakina nokenkithatakaakiri atziri: nokamanteeyirini tsika ikantyaari rawijakotantyaari. Osheki ramitakotakina, ikimitakaan-takina naaka ashitariri. ²³ Rootaki nokowantakari notyaantemiri. Aririka niyotaperotaki rowamagaetena, rooma eerorika, ari intsipaete notyaanteri Temoteeyo ikamantapaemi. ²⁴ Eejatzi nameentakari Awinkatharite ishinetana niyaatashiyemini. Eero ojamanitzi, ari nareeteeyapaemini.

Ikenkithatakotziri Epajororiito

²⁵ Chapinki potyaantakinari ayemijantzinkarite Epajororiito, osheki petakotakina. Ikaatakina, nantawaeteeyinirini Awinkatharite. Ikimitaaganki joraaropaeni ikyaaryoowentziniri iyapitaanote oetarikapaeni rantziniriri, ari nokimitaaka naaka eejatzi Epajororiito nokaaryoowentziniri Awinkatharite maawaeni nantziniriri; tee

noperatawentawo ikowakaakinari. ²⁶ Osheki ikoetyeeyakimini. Pikemakoeyawitakarini mantsiyataki, osheki powashiretakotawitakari. Iroñaaka ikenkithashiryaaakimi, tee ikoyi powashiretakotyaari. ²⁷ Kyaaryo, imantsiyaperowitaka, roowiteencha ikamemi, omaanta ineshironkateeri Tajorentsi, retsiyatakoteeri. Eejatzi naari, ineshironkataana, tee ikowakaana ikamimotena. Riyotzi nashironkaawitaka, tee ikowakaana nowashiretakotyaari. ²⁸ Iroñaaka nokowaperotaki notyaanteemiri. Aririka piñeeyawaerini, pikimoshirewenteeeyawaerini, roojatzi eero nowashiretakotantaneemi. ²⁹ Rootaki paakameethatantawaeyaari, pikimoshirewentawaeri; tema rirotaaki aapatziyariri Awinkatharite. Piñaaperotawaeri eejatzi piñaaperoeyerini maawaeni kimitariri rirori. ³⁰ Tema rantawaetziniri Jesokirishito, rootaki imantsiyatantakari, roowiteencha ikamemi. Osheki retakotapiintakina: ikimitakimi petakotapiinteeyenanimi eero, pijeekirikami jaka. Tee ikenkithashiryaaakota rirori, rootaki ikamantyaarimi.

3

Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini joriyyo

¹ Eejatzi, noyemijantzinkarite, nokanteeyemini: pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Eero nojamaneentawo napiitemiro rowaga nojankinatakimiri, tema okameethatzi pikemapiintero.

² Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini oyaatzirori rametayarini joriyyopaeni: tee ikameethatzi. Paamayarira, rowashironkaemikari, ikowawiti itotonatakaemimi pishiramparitantari pawijakotanteeyari.

³ Atsipetashita atotonatziro, eero owameethatee, eero owawijaakotee. Omaanta Ishire Tajorentsi iyotagaeyakaeni apinkathaperoeyirini Tajorentsi, rootaki rowameethateeyanteerini, rowawijaakoeyanteerini. Aweshiryaaawenteeyakarini Jesokirishito, ayoteeyakini tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka. ⁴ Aririkami amateromi owawijaakotyaami aaka, tema naaka owawijaakotashitachanimi.

Osheki nomatayitawitakani, nanaakoteeyawitakarini paashinipaeni. ⁵ Owakira nokoñaatapakaeni, ⁷ nomaakotapaaki, ari itotonateetakiro noshiramparitantari. Naaka icharineeteni Ishirayeerini. Eejatzi nocharinetakari Irijamiini. Tema naakapero joriyyo. Nomonkaataperotakiro rojankinarini Moeseeshi, tema naakawitaka warijeeyo. ⁶ Nokowaperotawitanikya osheki naapatziyarimi Tajorentsi, rootaki nokijeeyantakarini riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi nowamaayitakini apaanipaeni. Kameetha nomonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi, tekatsi kantenani: “Eenitatsi pantani”.

⁷⁻⁸ Niweshiryaawentawitawoni maawaeni nantziniriri paerani, nokantakaaperotawitani, nokantashiretaka, “Okameethatzi iroka nantakiniriri Tajorentsi”. Omaanta iroñaaka noyaateeri Jesokirishito, rootaki niyotantari natsipetashitawitakawoni paerani. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantawitarini paerani. Omaantakya iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito rootaki nookantaawori nantawitarini, nokimitakaantaawo ookirowanki kaagashi. Omaanta iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito, nopinkathateeri. Nokoyi niyotaperoteri irira eejatzi nokoyi nanteniri oetarika ikowakaakinari. ⁹ Nokowaki nosheninkataperotakyaari. Tee

nokameethatashitya naari: nomonkaatayitawitawoni rojankinarini Moe-seeshi, omaanta tee owameethatena. Omaantakya naapatziyakari Jesokirishito, rootaki rowameethatantakinari rirori. Aritaki rowameethateeyirini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. ¹⁰ Nokowaki nyotapaperoterikyaroña Jesokirishito. Ikimitagaerira Tajorentsi ipiriinteeri, nokowaki itajonkakowentapiintena naari. Eejatzi, okimitaka osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, nokowaki nokemaatsitawentyaari naari; okimitaka ikamawenteeyakaeni, nokowaki nantawaeteniri naari omawitakya rowamaawenteetenawo. ¹¹ Roojatzi aririka ipiriinteeyaneeni kamakotakirorira raapatziyakarira Jesoshi, nokowaperotaki nopiriintanee naari, notsipataperotantapaeyaariri Tajorentsi.

Ikamantakotaa rorojatzzi Paaworo

¹² Tekiraata nomonkaatayitzironi iroka nokenkithatakotakiri, tekiraata nokameethaperotzi okimitaka ikowakaakinari Jesokirishito. Omaanta nokowaperotaki nomonkaataperotayitenirini, tema rowawijaakotaana irira nomonkaatantyaawori. ¹³ Naakiro, noyemijantzinkarite: tee nokantzimi nomonkaataperotayitakironi maawaeni nokowakiri nomonkaateri. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantayitawitarini paerani, omaantakya apatziro nokenkithashiryaaperotziro maawaeni nantaniriri Jesokirishito, eejatzi nokowaperotaki osheki kijokiro nowanakiri rirori. ¹⁴ Naapatziyakari, rootaki ikowantakinari Tajorentsi niyaate jenokinta, nojeekimotapaeri rirori. Iroñaaka nokyaaryoowentziniri nantawaetaperotziniri, ipinatantenari iinja janta jenokinta. ¹⁵ Nokowaki pikimiteeyenani, maawaeni aapatziyaperoeyaririni Jesoshi. Teerika pikimiteeyanani, iyotakagaeyemini Tajorentsi tekiraata omonkaatya paapatziyaperoeyarini. ¹⁶ Omaanta pikyaaryoowentero pimonkaataperotero maawaeni piyotakiri. Tema aritaki riyotakaakimiro.

Ikowaki Paaworo akimiteeyaarini rirori

¹⁷ Noyemijantzinkarite, pikimiteeyenani. Eejatzi pamineeyerini paashinipaeni, ikimiteeyakinarinika. Roojatzi pikimiteeyenani maawaeni: paapatziyaperoeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁸⁻¹⁹ Paerani nokamantakimi eeniro osheki kijakiriri Jesokirishito: riraga kentakotawentakaeri koroshiki. Iroñaaka napiiteemi: kyaaryo ikaatzi osheki kijakiriri. Tee iñaaperoeyerini Tajorentsi, omaanta riweshiryaawentashitawoni kaari kameethatatsi eejatzi rowayitarini: ikimitakaantakawo itajorentsishitakawo iwatha okaatzira okowashitari. Okameethatemi ipashiwenteeyanimi, omaanta ikantakaaperotashiteeyakani. Apatziro ikenkithashireeyironi tsika ikanteeyani jaka kipatsiki. Iinja riyaaateeyanakini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Niraakoeyakarini naari. Eero poshiyari rirori. ²⁰ Omaanta aaka akowaki anampitaperotyaaawo jenokinta. Iroñaaka oyaatziiri owawijaakoeyerini riraga Awinkatharite Jesokirishito. Ikinantapaakyaawo menkori ragaeyantaneerini aakapaeni jenokinta. ²¹ Ashi royiro itajonkantzi, imatayitzironi iitarikapaeni ikowakiri. Itajonkakowentapaakae aari, ipaashinitapaakaenirowaawo, akimitanteeyariri rirori. Iroñaaka ashii oyiro apathagaeyini, akamaeyini; omaanta iinja akimiteeyaarini rirori, okameethaperotanakikya awatha: eero apathagaeyeni, eero akamae eejatzi.

4

¹ Rootaki noyemijantzinkarite, nonintaperoeyantakimirini, osheki nokoetyaakimi, osheki niweshiryaawenteeyakimini. Kijokiro

powayerini Awinkatharite, poyaataperoyerini. Kyaaryo, osheki nonintaperoyakimini. ² Iroñaaka nokamantero Ewoorya eejatzi Shiinteki eero okijawakaa. Kameetha okanteri Awinkatharite ramitakotero aakameethatawakagaeya. ³ Iroñaaka nokamantemi, nojoriyotzinkarite, tema paerani atsipatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite: iroñaaka nokowaki pamitakotero rowaga tsinani aakameethatawakagaeya eejatzi. Paerani opomeentsiwentawitawoni okamanteeyawitarini atziri tsika ikantyaari rowawijaakotanteeyaari: okaateeyawitakinani, eejatzi rirori Kirimiintzi, eejatzi paashini amitakoeyanarini. Ojankinateeyakani iwaeropaeni riraga amitakoeyanarini janta jenokinta, rojankinatakotaka maawaeni iwaero jeekatsini jenokinta iñaanamentoki Tajorentsi.

Pikimoshirewenteri Tajorentsi

⁴ Pikanteetatyeeyaani pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Napiiteemiro: pikimoshirewentaperoyerini, maawaeni. ⁵ Nokowaki riyoteeyeni atziri pikaminthaantaperoyeni. Eero pipeyakotziro: rooteentsi ipokae Awinkatharite. ⁶ Eero pikenkithashiryaaopiintziro oetarika awijimotemini. Pikanteetatyeeyaani pamaneri Tajorentsi, pikanteri oetarika pikoyiri. Oetarikapaeni koetyeemotzimiri, ari pikamanteri. Eejatzi pipaa-sonkitapiinteeyerini.

⁷ Roojatzi Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha ikimoshiretakaaperoyemini osheki. Ranaakotaperoyakaeni aari, tee amatziro ajeekakagaeyerini kameetha paashinipaeni, tee ayotziro. Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ikantyaani Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha, riweshiryaaakagaeyemini. ⁸ Noyemijantzinkarite, eeniro paashini nokamantemiri. Okameethatzi pikenkithashiryaaokoeyeroni okaatzi kyaaryooperotayitatsirini, okaatzi añaaperotayiterini kameethayitatsirini; maawaeni okaatzi kameethatatsiri. Kyaaryo, pikantatyeeyaani eero pikenkithashiryaaopiintawo pantero kaari kameethatatsi, inta pikenkithashiryaaaperoyaarini maawaeni okaatzi inimotziriri Tajorentsi; eejatzi okaatzi kameethatatsiri inimoyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo okameethatzi ashi poyiro pikenkithashiryaaakotero oetarika kameethatatsiri eejatzi oetarika añaaperoteeyerini okameethatzi. ⁹ Pantapiinteeyeroni maawaeni niyotagaeyakimirini, maawaeni nokamanteeyakimirini, maawaeni pikemaeyawakinarini. Oetarikapaeni piñaakirini nantakiri naari, ari panteeyeroni eerori. Rootaki kijokiro rowantemiri Tajorentsi: ijeekakagaeyemini kameetha.

Riraga jiriposhijatzi osheki ineshironkaeyakirini Paaworo

¹⁰ Paerani pikenkithashiryaaawiteeyakinani, roojatzi pipeyakotawitaanani; omaanta niyotaki iroñaaka pikenkithashireyaananani eejatzi, pikaminthagaeyakinani, rootaki nokimoshireperotantakari. Tema ikameethataki Awinkatharite. Tee pipeyakotaperotana, omaanta tee pimatawitawoni pikaminthagaeyenani. ¹¹ Tee nokamantawitzimi eeniro koetyeemotakinari oetarikapaeni: tee. Tee otzimaperotawita tzimimotanari, omaanta iroñaaka nametakawo nokimoshiretashita, amawitya tekatsirika tzimimotenani. ¹² Nametakawo nojeekashita tee nashaagantya osheki, eejatzi nametakawo aririka nashitayityaawoni oetarikapaeni. Niyotayitakironi maawaeni: niyotaki nokemakawo nowanawo, eejatzi niyotakiro tsika okanta notasheyi. Niyotakiro nashaagantaka, eejatzi niyotakiro nashironkaaka. ¹³ Tema kijokiro rowana Rotyaantanewo Tajorentsi, imatakaakina, rootaki nomatantawori oetarikapaeni ikowakaakinari. ¹⁴ Omaanta pineshironkaeyakinani.

Piyoteeyakini nowashironkaawitaka, rootaki pikaminthagaeyantakinari. Tema kameethataki okaatzi pantakiri.

¹⁵ Eejatzi piyoteeyini tsika okantani paerani, owakiraani nokenkithatakaantakimirini jaga pinampiki, netakoperoeyakimini. Niyaatantaari eejatzi, nopoñaanaa Masheroonyaki, niyaatayitakini paashinipaeniki nampitsi. Apatziro eerokapaeni petakoeyawakinani, pipashiteeyawakinawoni koetyeemotakinari. Tee ikimiteeyemini riraga aapatziyeyaririni janta paashinikipaeni nampitsi. ¹⁶ Eejatzi, nojeekantakarini janta Tejawoonikaki, potyaanteeyakinari okaatzi koetyeemotakinari. Eejatzi paashini pipakaantaana. ¹⁷ Tee nokowakaawitzimi pipapiintena oetarikapaeni, omaanta nokowaperotaki pimatayiteroni kameethatsiri, kameetha ipinataperoeyantemirini Tajorentsi.

¹⁸ Ipapaakinawo Epajororiito maawaeni pipakaantakinari. Okameethaperotzi iroka pantakiri, okimitaka roo pipakiri Tajorentsi maawaeni. Iñaaperotakiro, riweshiryaawentakimi. Iroñaaka ojeekimotaperotakina oetarikapaeni, tekatsi paashini koetyeemotenani; monkaataka. ¹⁹ Pameentaperotakari Jesokirishito, rootaki retakoeyantemirini Tajorentsi, ipaeyemini maawaeni koetyeemoeyakimirini. Ashaagantzinkari rirori, tee imashithatzi. Tema reewawenantaperotzi, ikameethaperotzi.

²⁰ Thame añaaperoyerini Pawa Tajorentsi, akanteetatyeeyaani. Aritaki akantaperoeyaani.

Riweyantakawo Paaworo rojankinari

²¹ Nowethateeyemini, eejatzi nowethateeyarini maawaeni riraga aapatziyariri Jesokirishito. Riwethateeyakimini eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ²² Eejatzi riwethateeyakimini maawaeni aapatziyariri: riraga ratziritepaeni Seesari, maawaeni. ²³ Nokowaki ineshironkaperoeyemini Awinkatharite Jesokirishito. Piweshiryaawenteeyarini, maawaeni.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

ROJANKINATZINIRI PAAWORO KOROJAASHIJATZI

¹⁻² ¿Eeniromi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Korojaashikinta? Naaka Paaworo nojankinatzimiro. Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito, rootaki nokenkithatakaantzimiri, rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Notsipatakariri jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo. Nojankinatzimiro maawaeni aapatziyaperotariri Tajorentsi jaga pinampiki. Nokowaki ineshironkatapiintemi eejatzi riweshiryaakayemi Pawa Tajorentsi, eejatzi rirori Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitakowentziri Paaworo korojaashijatzi

³⁻⁵ Paerani pikemakironi iñaani Jesoshi paapatziyakawo, rootaki paw-jakotantari. Kyaaryo iroka pikemakiri. Eejatzi piyoteeyawakironi kameetha ijeekakayemi riraga Tajorentsi janta jenokinta. Rootaki paa-patziyantaperotakariri Awinkatharite, eejatzi osheki pineshironkaperotziri maawaeni ayemijantzinkarite. Nokemakotakimi, rootaki maawaeni kitejiri namanantapiintariri Tajorentsi, nokantapiintziri imatakaapiintemiro kameethatatsiri, eejatzi noñaaperotziri Tajorentsi, riraga ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eerokateeyakini nopaasonkitakowentziri. ⁶ Pikemakiro iyaatakotayitanakini iñaani Tajorentsi maawaeni nampit-sikipaeni. Raapatziyeeyakarini Jesokirishito oshekini riroripaeni. Pike-mantakawori eerori, piyotaperotawakiro kyaaryo ineshironkatakae ri-raga Tajorentsi. Paapatziyawakawo rootaki kaari pikimitanta paerani, omaanta eeki, eeki piyotakiro pantero ikowakiri rirori. Eejatzi ikim-itakimi paashinipaeni kemaperotakariri ipaashiniperoteeyeni. ⁷ Riroma Epaajagashi rirotoke kenkithatakaakimirini paerani. Ikimitana, ikan-tani ikyaaaryoowentziniri Jesokirishito. Kameetha ikyaaaryoowentziniri, rootaki notyaanantariri ikenkithatakaantayitakimirini. ⁸ Ikamantapaakina omatakaakimiro Ishire Tajorentsi, rootaki pineshironkaperotantakariri paashinipaeni atziri.

⁹ Rootaki namanapiintariri Tajorentsi: “Pimatakayeri pikowakaakiriri maawaeni noyemijantzinkarite janta Korojaashiki”.

Roojatzi nokantani nokantapiintziri Tajorentsi: “Piyotakayeri korojaashi-jatzi maawaeni pikowakaakiriri kameetha raapatziyantaperotemiri”. Ee-jatzi nokantziri: “Nokowaki Pishire iyotaaperoteri maawaeni, iyotakaap-eroteri, kameetha ikemantaperotyaawori pikantziri”. ¹⁰ Eejatzi nokantziri imatakayemiro apatziro pikenkithashiryaapiintero pantero kameethatatsiri, piweshiryaakaaperotantyaariri, eejatzi panantyaawori maawaeni kameethatatsiri. Riroma rirotoke Awinkatharite, rootaki okameethatantari anteniri iroka, iñaaperotanteeri. Nokantziri imatakayemiro apatziro pantero kameethatatsiri, rootaki imatakayemiro piyotantyaariri, eeki, eeki piyoperoteri. ¹¹ Riroma rirotoke Tajorentsipero, ikameethaperotaki, imataperotero oetarika ikoyiri, rootaki nokanantariri imatakaantemiroriri pimatantapiintyaawori maawaeni kameethatatsiri, eero pijamashiryaawo inta pikimoshirewentanakiri Tajorentsi. Rooma aririka rowashironkaaw-iteemi atziri, rirotoke matakayemironi Tajorentsi eero pipiyatantari piki-jiri. ¹² Rooma rirotoke owameethatakeri, riwetsikashiryaakae aatantyaari

janta ikashiyaaakaenta. Rooma ari akaateeyapaakirini maawaeni ayemijantzinkarite janta okitejiperotzinta, kameetha ajeekapae. Rootaki akanantakariri Tajorensi: “Ariwee, Pawa”.

Ikenkithatakotakiri Jesokirishito

¹³ Paerani reewawenantawitakaerini iwinkatharite kamaaripaeni rootaki akimitantawitakaririni ajeekawitani janta otsiteniperotzinta. Omaanta rowawijaakotakae Tajorensi, rootaki iroñaaka reewawenantakaeri Itomi, riraga inintaperotanewo rirori. ¹⁴ Ikamawentakae riraga Itomi, rapaatawentakae riraa rowawijaakotantakaeri. Ineshironkaperotakae Iriri, iroñaaka eero ikenkithashiryaaakoteero kaari kameethatatsi antawitakari paerani.

¹⁵ Kaari ikoñaanitzi Pawa Tajorensi, omaanta ipokapaaki jaawikika Itomi, ikoñaatapaaki kipatsikika, rantaritapaaki jaka. Omaanta ikimitaperotari Ashitariri. Tekirani ojeekini kipatsi eejatzi maawaeni oetarika-paeni añaayitzirini, ari ijeekitani janta jenokinta rirori. ¹⁶ Rirotaki wetsikakiriri maawaeni: jenokijatzi, kipatsijatzi, koñaatatsiri, kaari koñaatatsi, maawaeni. Aritaki riwetsikakiri maawaeni rinashitayitakani ronampiri Tajorensi. Rirotaki Jesokirishito wetsikakiriri maawaeni. Tee riwetsikashitari, inta riwetsikantayitakaririni maawaeni iñaaperoteri. ¹⁷ Rirotaki Jesokirishito itaperotakaworikya ijeekitani paerani. Ikantakiri maawaeni riwetsikani: “Aritaki pikanteeyaani”. ¹⁸ Rirotaki Jesokirishito iyoperotatsiri reewatawentakae aaka, eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. Tekatsimi rirori, eeromi ayotzirimi Tajorensi, eeromi aapatziyarimi, eeromi awijakoteemi. Ipiriinteeri Itomi riraga Tajorensi paerani, eero ikamae eejatzi. Rirotaki Jesoshi itakawori ipiriinta. Riro impaetatsini kaminkari ipiriintee aririka omonkaatapaakya ipokantaatyaaeri Jesoshi jaka kipatsiki. Kyaaryo ipinkathariperowenantziroña maawaeni, ¹⁹ itajorensiperotakiroña. Rootaki ikowakaakiriri Ashitariri. ²⁰ Paerani eenitatsini kaari kameethatatsi rantawitarini maawaeni atziri, rootaki kaari iweshiryaaantawita riraga Tajorensi, omaanta rotyaantakiri Itomi ikamawentakae koroshiki, rapaatawentakae riraa. Ikamawenantakaeri kameetha atsipatanteeyaari rirori, rootaki roemashirenkantakaeri. Rowameethatakae eejatzi ikoyi rowameethateri maawaeni kipatsijatzi eejatzi jenokijatzi. Iroñaaka iñaaperotakae akameethatzi, eejatzi añaaperoteeri rirori.

Ikenkithakoteri korojaashijatzi

²¹ Ari, paerani tee pikenkithashiryaaapiintzirini Tajorensi, pikijawitarini. Pikenkithashiryaaawitawoni kaari kameethatatsi, eejatzi pantapiintawitawoni. ²² Omaanta ipokapaaki Jesokirishito kipatsikika, ikoñaatapaaki ikimitakotawitapaakae aaka. Roojatzi ikamawentakae koroshiki rowameethatantakaeri, rootaki iroñaaka piñaaperotantariri Tajorensi ikameethatzi, eejatzi iñaakimi eerori pikameethaperotaki, ikimitakaantakimi tee pantziyo kaari kameethatatsi. ²³ Omaanta ikowaki akantatyeeyaani aapatziyawo iñaani. Eekiro aataye aapatziyaperotanakyaawo. Piyotaperote kyaaryoopero atsipataperotyaari Tajorensi paata jenokinta. Eero pipakayiro paapatziyawo iñaani. Ñaakiro, othotyaaaka okamantakotaka iñaani Tajorensi maawaeni nampitsiki. Eejatzi naari nokenkithatakotakiro, notsipatakari paashinipaeni kenkithatakaanantatsiri.

Riyoteeri Paaworo kaari riyotawitani paerani

24 Osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito rowawijaakotantakariri maawaeni aapatziyariri, iroñaaka ikimitakaantakae aaka inampijatzipero, rooma aapatziyakari. Iroñaaka okimitaka maawaeni aapatziyariri ikemaatsitawentyaari paashinipaeni rawijakotantyaari, eejatzi naaka nokemaatsitawentzimi, niyotaantzimiri paapatziyaari rirori, rootaki nokimoshiryaantari. Monkaataka iroñaaka. 25 Ikantana Tajorentsi: “Pineshironkateri maawaeni piyemijantzinkarite, eejatzi piyotaaperoteri nokoyiri”. Ari iroñaaka niyotaakimiro. 26 Niyotaakimiro maawaeni kaari riyotawitani paerani ronampiripaeni Tajorentsi, eejatzi kaari riyoteeyawitani atziripaeni. Iroñaaka riyotakaakaero aaka eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. 27 Iroñaaka ikowaperotaki piyotero imatakaakimiri; okameethaperotziroña. Eeroka kaari joriiyotatsi, omaanta ikamawenteeyakimini eeroka eejatzi rootaki kijokiro rowaperotantzimiri Jesokirishito pishireki, rootaki piyotantari kameetha pijeekimotaperoteri Tajorentsi iinja. 28 Rirotaki Jesokirishito nokenkithatakotziri. Nokantziri maawaeni atziri: “Kyaaryoowa, pantzirokari kaari kameethatatsi”. Eejatzi niyotaaperotziri irinta riyotaperotantyaari riraga Jesokirishito, raapatziyaperotantyaari kameetha. Eejatzi eeroka, aririka piyoperoteri, paapatziyaperotyaari, ari pikimitaperotyaari Tajorentsi pikameethaperotanaki. 29 Rootaki nopomeentsiwenantzimiro, kaari noperawentzimi. Eejatzi rootaki niyotaantakariri maawaeni. Imatakaakina riraga Jesokirishito, rirotaki shintsitakaakinari, itajonkawentakina nomantakawori.

2

1 Nokowaki piyote nokantani nopomeentsitawentzimi nokenkithatakayiri Tajorentsi. Nokantapiintziri imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi nokimitakowentziri ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki. Eejatzi nopomeentsitawentzini maawaeni kaari ñaana, nokantapiintziri Tajorentsi imatakayeri rirori kameethatatsiri. 2 Nokantapiintziri eejatzi imatakayemiro piweshiryaantyaari, pineshironkatawakaantyaari. Eejatzi nokowaki imatakayemiro pikemaperotero maawaeni rantawentzimiri Jesokirishito. Rootaki nokowakiri piyoperoteri Jesokirishito. 3 Paerani tee riyotawitarini atziri irira, omaanta iroñaaka riyoteeri rirori. Jee, nokowaki piyoperoteri kameetha. Rootaki nokanantakimiri. 4 Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni rinashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari, rootaki niyotaantzimiro maawaeni iroka. 5 Kyaaryo, tee notsipatawizimi, omaanta osheki nokenkithashiryaakimi. Niweshiryaawentakimi kameetha pijeeki. Kyaaryo, pineshironkatawakaaka, eejatzi eekiro piyaatatzi paapatziyaperotari Jesokirishito, rootaki niweshiryaantari.

Kijokiro poyeri Jesokirishito

6 Rooma paerani paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki rowawijaakotantakimiri. Rootaki iroñaaka, eekiro piyaatatzi paapatziyaantariri apatziro irira: maawaeni kitejiriki panteniri oetarikapaeni ikowakaakimiri. 7 Noshiyakaawentemiro: rowaga pankirentsi, aririka oparithaperotaki inthomaeki kipatsi, rootaki oshookantari kameetha, eejatzi oshintsitantakari. Eejatzi pikimantanakya eerori, kijokiro poyeri Jesokirishito. Apatziro pikenkithashireeri, ari imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi ishintsishiretakayemi. Pikantayeeyaani pikemijantaperoteri, rooma rootaki riyotagaetakimiri.

Aritaki pikantya, eekiro piyaatatyepipaasonkiteeyerini Jesokirishito, tema ineshironkaperotakae.

⁸ Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni inashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, riyotaantziro theeyaantsi, rowaga maawaeni ikenkithashiryaari rirori eejatzi maawaeni riyotashitawitari: rootaki riyotaanteeyawitarini ichariniiteni, itaperotakaworini ijeekini. Ramatawizimikari. Eero paapatziyari. Tee riyotagaero ikantaperotziri Jesokirishito: tema tee ikowakayimiro paapatziyaari.

⁹ Inta okameethatzi paapatziyari irira. Paerani ikimitakae awatha aaka, omaanta itajorentsiperotakiroña, ashi royirowo. ¹⁰ Eejatzi eerori, aririka kijokiro poyeri, paapatziyari, ikantyaani itajonkawentapiintemi, eero powashironkaantaroña, inta ipashitzimiro maawaeni koetyeemotzimiri. Ipinkathariperowenantzirōña, ranaakoperotziri maawaeni paashinipaeni jewatawitachari.

¹¹ Paerani ikantzini Tajorentsi itotonateeyani ishramparitantari joriyopaeni, rootaki riyotantakari atziri raapatziyakari Tajorentsi.

Omaanta iroñaaka aririka paapatziyari Jesokirishito, inashita ikowakayimiri. Kaari pitotonatantyaawo. Iroñaaka kimiwitaka pitotonatakiro, omaanta rowameethatakimi pishireki pipakaantaawori kaari kameethatatsi pantzirini, iroñaaka eero pikoyiro pantapiintero.

¹² Eeroka ikaawoshitanteetakimiri, kimiwitaka itsipatakimi Jesoshi, pikamaki eejatzi kimiwitaka romonkeetakimi omookinta. Tema Tajorentsi ipiriinteeri Jesoshi, eejatzi eeroka kimiwitaka ipiriinteemi. Tema paapatziyakari riraga Tajorentsi, riraga piriinteeri Jesokirishito, rootaki ipaashinitakaanteemiri. Iroñaaka tekatsi pikanteeyaa pantero kaari kameethatatsi, rooma kimiwitaka pikamakitzi.

¹³ Paerani okimitzimotakimi tee pafi, tee pikenkithashireerini Tajorentsi; inta pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi. Tee piyotawitarini riraga Tajorentsi. Iroñaakakya ineshironkatakimi, tee ikenkithashiryagaero kaari kameethatatsi pantawitarini. Rowameethatantakimiri panteero kameethatatsiri, pikimitakari Jesokirishito.

¹⁴ Paerani osheki apomeentsiwentawitakawoni rojankinarini Moeseeshi awijakotantyaarimi, omaanta tee amonkaatzironi. Ayotaki eenitatsini kaari kameethatatsi antzirini, rootaki aantantyaarimi paamarikinta akemaatsityaawomi. Omaanta ikamawentakae Jesokirishito koroshiki, rowawijaakotakae. Iroñaaka eero apomeentsitawentawo irona jankinarentsi awijakotantyaari.

¹⁵ Paerani, ikamantari Jesokirishito koroshiki, riyotakaakae tekatsi ikantee rowashironkae riraga iwinkatharite maawaeni kamaari eejatzi maawaeni pinkathatziriri riraga paashinipaeni kaari iñagaetzi. Ithañaaakowentakae Jesokirishito, eero ishinetziri irintapaeninta ranaakotee.

Eero pikenkithashiryaawo riyotaawitzimiri atziripaeni

¹⁶ Tee okameethatzi ikijantemiro atziripaeni oetarika powayitarini eejatzi pimirityatzirini. Eenitatsi osheki kitejitatsiri rinashitakayitakarini joriyopaeni imakoryaanteeyarini. Rantzironi: maawaeni ojarentsi, maawaeni kashiri eejatzi maawaeni saawaro. Teerika pimonkaatziro eerori, eero pishinetziri ikijawentemiro.

¹⁷ Paerani ikantani rametapiinteeyawoni joriyopaeni, ikenkithashiryaantariri Tajorentsi, omaanta iroñaaka rareetaka Jesokirishito. Riroperotaki apinkatheeyerini. Monkaataka, ari okaatzi: eero iroñaaka apiitapiinteero rameteeyarini joriyopaeni. ¹⁸ Kyaaryoowa, eero pishinetziri riroripaeni ramatawitemi. Inashita oetarika riyotaantziri. Ikwakaemikari pikimityaari rirori, ikantzimikari: "Pipinkathateri ronampiri Tajorentsi pawijakotantyaari. Noñaakiro kaari iñapiintziri paashinipaeni, ¿pifñaakirooma eerori?"

Ikantakaaperotashita. Eero pikenkithashiryaaowo ikantawitzimiri, itheeyashita. ¹⁹ Tee raapatziyaperotari riraga Jesokirishito, omaanta irira rirotaki Jewateeni. Aakakya, aririka akenkithashireeri irira apaniroeni, kameetha aapatziyaari. Riyotakaakae, imatakaakae kijokiro owakiri ayemijantzinkarite antaperotantyaawori ikowakaakaeri Tajorentsi.

²⁰ Ikamaki Jesokirishito, eejatzi okimiwitaka itsipatakimi pikamaki eerori. Iroñaaka eero pikenkithashiryaaowo riyotaawitzimiri atziripaeni, eero owawijaakotzimi. ¿litaka patsipetashitantawori pantashiwitakawo ikantzimiri irintapaeni? ²¹ Tee okameethatzi ikantawitzimiri: “Aririka pikowaki pawijakote, eero pipampitziro okaatzi ithaawakari Tajorentsi, eero powari kaari ishinetzi Tajorentsi, eero poteeyiro ithaawakagaetari”.

²² Tee rootaki ikantziri Tajorentsi. Rooma riyotashitakawo atziripaeni iroka, riyotaashitzimiro. Pamine, riwetsikakaero Tajorentsi maawaeni owanawontsi owaeyarini. Aririka owaeyawo, ari okaatzi, thonkapaaka. Tekatsi okantziro ashire. ²³ Aririka atziyaawo owanawontsi aetakaashitakari ayotzi, aetakaashitakari aapatziyaperotakari Tajorentsi, aetakaashitakari tee akantakaaperota, aetakaashitakari ashironkaawentakari Tajorentsi. Omaanta atsipetashitakawo atzita. Aririka atzitayityaawoni owanawontsi, akantatyaani akoyiro kaari kameethatatsi, tee akoyi amaejantero, eejatzi akantakaaperotaka.

3

Ikanteri: “Kameetha piyeeki”

¹ Paerani tee piyoteeyawityaarini Tajorentsi, piyaateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini; omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, rowawijaakoeyakimini. Roojatzii ipiriinanta; rootaki iroñaaka piyotantariri Tajorentsi, eero piyaateeyeeni paamariki, inta piyaateeyeeni jenokinta: janta ijeekinta Jesokirishito rakoperoki Ashitariri, itsipatapaari ipinkathariperotzi. Iroñaaka eekiyo piyaatatye pikowaperotanaki piyeekaeyeni janta, pitsipateeyantapaeyaririni. ² Rootaki kaari apatziro pikenkithashiryaaantapiintawo tsika pikantyaari jaka jaawikika, inta pikenkithashiryaaokotaperotyawo jenokinta, rowaga tsika ikanta Tajorentsi, eejatzi oetarika ikowakayimiri. ³ Okimitaka pikamaki, eero iroñaaka pikenkithashiryaaayeroni jeekatsiri kipatsikipaeni, eero pikimitaa paerani. Omaanta rañaakagaemi Tajorentsi, piyeekantapaeyaaari jenokinta. Ikempoyaperotakimi, ikimitakaantakimi riraga Jesokirishito. ⁴ Iinja ipiyeeki kipatsikika Jesokirishito, riraga añaakaeakagaerini. Kameetha ipinkathariperotapaaki, akaateeyapaerini apinkatharitapae aakapaeni.

Eero papiitziro kaari kameethatatsi pantawitarini paerani

⁵ Iroñaaka kimiwitaka kamakimi omaanta rowañaagaemi Tajorentsi, rootaki kaariroña papiitanteeyawo kaari kameethatatsi pantawitarini paerani. Eeroka shirampari, eero pishirontawo tsinani kaari payi. Eeroka tsinani, eero pishirontari kaari piimi. Shirampari, eero pantatenkatawakaa pishiramparinkaki, pikimitakaantyaari riro tsinani. Tsinani, eero pantatenkatawakaa pitsinaninkaki. Eero pikowaperotziro pantero iroka, eejatzi oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Eero piñaawenatapiintawo pipiyotaperotero pashaagawo maawaeni kitejiri. Aririka pikenkithashiryaaayero pipiyotero, pikimitakaantawo rootaki pitajorentsite. ⁶ Osheki rantayitziro atziri irokapaeni, rootaki rowashironkaantyaariri Tajorentsi iinja. ⁷ Paerani pantapiintawitawoni, ashi poyironi. ⁸ Iroñaaka pipakaeroroña iroka: eero pikijawakaa, eero

pimanintawakaa, eero powariperotawakaa, eero pikantzimatawakaa, eero powashiyakothatanta, ⁹ eero pamatawitawakagaeyani, kameetha pijeeki; rooma iroñaaka tee pikimitagaeya paerani, eero papiiteero pantawitakari, kameetha pijeeki. ¹⁰ Paashinishiretayiteemini, tema rowameethateemi Tajorentsi. Iroñaaka pikameethashireperotanaki, pikimiteeyaarini riraga Wetsikanakimiri paerani. Eejatzi maawaeni kitejiri tema rirotaki amitakotzimiri pantero kameethatsiri, eekiroya piyaataye piyotaperoteri kameetha. ¹¹ Tee ikenkithashiryaakotero Tajorentsi tsika akantari: omawitya rirorika joriiyotsiri, kaari joriiyotsiri, totonatahari ishiramparitantari, kaari totonatziro, poñaachari paashiniki kipatsi, yotzinkari, kaari yotzinkari, pimantaarewo, kaari pimantaarewo, omaanta ikenkithashiryaakoteeri aapatziyakaririka Jesokirishito riraga Awinkatharite.

Tsika akantyaaka ajeekae aakapaeni aapatziyariri Jesoshi

¹² Pamine, ineshironkaperotakimi Tajorentsi. Rowameethakimi pishireki, rooma riyoyaakimi reentsitetzimi. Rootaki ikowakaakimiri ashi poyero petakotantya, pikaminthaante, eero pikantakaaperota, pitsinampashirete, eero peshiwentziro. ¹³ Poyaakotawakagaeyani: eero pipiyatakotari kijawitemiri, inta pipeyakoteniri eejatzi pineshironkateri. Rooma ipeyakotzimiro Awinkatharite kaari kameethatsi pantziri. Eejatzi pikimiteri atziripaeni eerori pipeyakoteniri oetarika rantzimotawitemiri. ¹⁴ Iroka kameethaperotatsiri pantaperoteri: eekiroya pinintashireperotawakagaeyanakyaani maawaeni. Naakiroya, aririka anintashireperotawakaaya, aritaki aakameethatawakagaeyanakyaani maawaeni.

¹⁵ Piweshiryaawenteeyarini riraga Jesokirishito. Rootaki riyoyaantakimiri Tajorentsi piweshiryaawentyaari rirori. Roojatzi pikantyaani pipaasonkitapiinteri. ¹⁶ Pikantyaani pikenkithashiryaaperotantyaawori iñaani Jesokirishito. Pikanteri riyotakayemi kameetha piyotawakagaeyantyaarini ikowakaakimiri Tajorentsi. Eejatzi pikantawakagaani: “Thame aweshiryaawentyaari Tajorentsi”. Ikamintheeyakimini Tajorentsi, iroñaaka pipaasonkiteeyirini. Pomampaawenteeyarini irira maawaeni pajankaneki, pomampaawaetya okantziri Iwaperite. Pomampaawentyaari Tajorentsi, eejatzi pomampaakotyaaowo Ishire Tajorentsi iyotashiretakaakimiri. ¹⁷ Tee akowaeyeni ipashiwentakagaeyeni Awinkatharite Jesoshi, rootaki nokowakaantakimiri powameethatayiteroni maawaeni oetarika panteri. Okameethatzi akenkithashiryaapiinteri, apaasonkiteeyantyaarini Tajorentsi.

Ikantziri tsika akanterika atziripaeni

¹⁸ Eeroka tsinani, pikemijantaperoteri piimi, rootaki ikowakaakimiri Awinkatharite. ¹⁹ Eeroka shirampari, pineshironkaperoteri piina, eerokya pikijathatziro. ²⁰ Eejatzi eeroka eentsi, pikemijantaperoteri piri oetarikapaeni ikantemiri. Eejatzi pikimitero piniroya, pikemijantaperoteri oetarikapaeni okantemiri. Tema rootaki inimotziriri Awinkatharite. ²¹ Eenitatsirika pashi peentsitepaeni, kameetha pikemijantakayeri. Omaanta eero pikijathatapiintziri, pikantakaashiryaakaneentarikari. ²² Pimantaari, pikemijantaperoteri riraga amanantzimiri, oetarikapaeni ikantzimiri. Eero pamatawitziri: omawitya eerorika raminimi, omaanta kameetha pantawaeteniri. Pipinkathatziririka Awinkatharite, ari pikyaaryoowenteniri rirori kameetha piwaatorote. ²³ Oetarikapaeni panteniriri, pikyaaryoowenteniri. Pikitimikaantyaari riro Awinkatharite

pikyaaryoowentziniri, tee riro atziri. ²⁴ Piyoperotaki pikyaaryoowenteniri Awinkatharite Jesokirishito, rirotaki pinatemini iinja, rañaaperotakagaemi janta Tajorentsikinta. ²⁵ Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi, ari rowashironkaakiri Tajorentsi. Oetarikapaeni anteeyakirini, eenitatsi ikanteeri aaka iinja, tekatsi akantya amatawiteri.

4

¹ Eeroka antawaetakaanatsiri, pineshironkateri patzirite, kameetha pipinateri. Eero powashironkaashitari, kameetha pijeeki. Rooma piyotzi ijeeki janta jenokinta Piwinkatharite, riyotaki maawaeni pantziri.

Pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

² Pikantyaani pamanapiinteri Tajorentsi, maawaeni kitejiri. Pikenkithashiryaaoperotyari oetarika ikantziri, eejatzi ikoyiri, eejatzi pikantapiinteri: “Ariwee Pawa, paasonki”, rooma ikameethaperotaki.

³ Rooma nokamantapiintziri atziripaeni tsika ikantyaari rawijakotan-teeyaari, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagamentotsiki. Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyenani nokamanteeyerini paashinipaeni atziri tsika ikantakaeri Jesokirishito rowawijaakotantakaeri.

⁴ Pikanteri imatakayenawo kameetha nothotyeeniri atziripaeni, ikemaperotantyaawori. ⁵ Eejatzi aririka pitsipatyaari kaari aapatziyariri Jesoshi, nokowaki kameetha pijeeki, eero pipashiwenta. Eejatzi kameetha piyotagaeyerini, eero piperashiryawo. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri, pineshironkateri, kameetha ikemaperotantemiri. Eero poñaashirenkiri piñaañaatziri. Aririka rojampitemi oetarika, piyote kameetha tsika pikanteri pakiri ikowantaperotyari rirori raapatziyari Jesoshi.

Ikenkithatakotziri Teekiko

⁷⁻⁸ Iroñaaka notyaantemiri Teekiko, ayemijantzinkarite nonintashireperotziri. Ikimitakina, ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziri. Ikamantapaakimi tsikarika nokanta nojeekaki. Rootaki notyaanantyaariri, piyotantyaari tsikarika nokanteeyarini jaka, eejatzi nokowaki riweshiryaaayemi. ⁹ Itsipatanakyaari irira Oneeshimo, poñaachari piipatsiteki. Rirotaki ayemijantzinkarite: ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziniriri. Nonintaperotziri. Ari ikaate apite kamantapaakimini maawaeni oetarika awijeentsiri jaka.

Riweyaantari riwethatyaari korojaashijatzi

¹⁰ Eeniro jaka eejatzi Arishitaariko, riwethatzimi. Ikaatakina nokyaryoowentziniri Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakariri eejatzi naaka. Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, riraga rirentzithori Werenawee. (Tema irika Marikoshi rirotaki nokamantakotakiri paerani. Nokantakimi: “Aririka rareetakya pinampiki, paakameethatawakiri”.) ¹¹ Eenitatsi jaka eejatzi Jesoshi, iitachari eejatzi Jooshito, riwethatzimi. Rirotaki joriyopaeni omaanta ikaateeyakinani nokenkithatakotziri Tajorentsi tsika ikantari reewawenantee. Eejatzi osheki riweshiryaaakaina. Paashinipaeni joriyotatsiri tee ramitakotana. ¹² Eeniro Epaajagashi riwethatzimi eejatzi. Poñaachari pinampiki. Rirotaki kyaaryoowentziniriri Jesokirishito eejatzi. Ikantani ramanapiintziri Tajorentsi imatakayemi pikimityaari, pikameethatantyaari, eejatzi pimatantyaawori maawaeni ikowakaakimiri. ¹³ Nokantemi: kyaaryo, ikyaryoowentziniri rirori. Eejatzi ikyaryoowentziniri riraga raworisheeyajatz, eejatzi riraga iyeraaporeshijatz. ¹⁴ Eejatzi riwethatzimi Rookashi, riraga aawinantatsiri noneshironkaperotziri. Eejatzi riwethatzimi irira Teemashi.

¹⁵ Niwethatari maawaeni ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki, eejatzi niwethatawo Nijowa, eejatzi niwethatari maawaeni kemijantapi-intzirori iñaani Tajorentsi janta opankoki. ¹⁶ Piñaanatawakiniri nojankinari maawaeni ayemijantzinkarite eerokakinta. Roojatzi pikanteri riraga raworisheeyajatzi iñaanatawakiniri maawaeni iyemijantzinkarite rirori. Eejatzi piñaanatawakiro nojankinatziniriri irinta. ¹⁷ Iroka pikantereri Ariki-ipo: “Pimonkaateniri maawaeni ikowakaakimiri Awinkatharite, eero piperawentawo”.

¹⁸ Naaka Paaworo nojankinatakimiro nakoki: “Nowethatzimi”. Eenirona nojeeki jaka omonkyaagementotsikika, eero pipeyakotziro. Nokowaki ineshironkatemi Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinateeyimironi:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEJAWOONIKAJATZI

¹ Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Tejawoonikakinta. Naaka jaka Paaworo, notsipatari Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatzi miro iroka. Tema eeroka sheninkateeyakaririni Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Nokowaki ineshironkatapiinteeyemini eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini.

Riraga tejawoonikajatzi osheki rameentari Jesoshi

² Nokantatyeeyaani nopaasonkitziri Tajorentsi: nopaa-sonkitawenteeyimini eejatzi nokantani namaniri ramitakoeyemini.

³ Nokenkithashiryaaapiintzimi osheki paapatziyeeyakarini Pawa, rootaki panantanakanariri maawaeni ikowakaakimiri. Eejatzi nokenkithashiryaaakimi pineshironkateeyirini, rootaki pamitakotantariri paashinipaeni atziri, pikyaaryoowentziro, eejatzi pinintashiryaaawakaaka. Eejatzi nokenkithashiryaaakimi pikyaaryoowentziro pameentakari Awinkatharite Jesokirishito, paamaantaperotariri ipiye.

⁴ Noyemijantzinkarite, ikantani ineshironkatakimi Tajorentsi. Niyotaki riyoyeeyakimini, rootaki reentsitetanteeyakimirini. ⁵ Piyoteeyakini paerani nokamanteeyakimini tsika pikantyaari pawijakotanteeyarini, tee nokantashitzimi. Iyotaaakimi Ishire Tajorentsi kyaaryooperotakikya nokantakimiri. Eejatzi piyotzi okameethataki maawaeni nanteeyakirini, rootaki piyotantakari kyaaryooperotakikya okaatzi nokantakiri.

⁶ Oetarika piñaakotakinari nantakiri naari, aritaki pikimitanteeyakinari eerori, paapatziyawo ikantziri Awinkatharite Jesoshi. Pikemaperotantari ikantziri irira, pameentakari roojatzi pikimitakari. Osheki rowashironkaakimi kaari aapatziyari, omaanta eekiro piweshiryaanakitya; kaari pikantashiretzi, iweshiryaakaakimi Ishire Tajorentsi. ⁷ Kameetha pijeekaki, rootaki ikowantakari ikimitemi maawaeni ayemijantzinkarite janta kipsatsikipaeni owaero Masherooniya eejatzi Akaaya. ⁸ Aritaki powaaganakiro ikantziri Awinkatharite. Tee apaniroeni ikemakotakimi riraga masherooniyajatzi eejatzi Akaayajatzi, inta ikemakotakimi maawaeni paashinipaeni atziri paapatziyaperotakari Tajorentsi. Iroñaaka tee nokamantziri naari, rooma riyotakotakimi paapatziyari Jesoshi, ⁹ eejatzi ikenkithatakotashiteeyakimini. Riyoteeyakini maawaeni atziri paerani niyaatantashiteeyakimirini, niyotaaakotakimiri rirori kameetha. Riyotaki pookaeyakironi maawaeni piwetsikashitawitari piitajorentsiwitari, roojatzi pameentakari Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri. Iroñaaka paapatziyeeyaarini apatziro irinta: pikyaaryoowentziniri ikowakaakimiri.

¹⁰ Eejatzi ikenkithatakotashitakimi pikantyaani paamayari riraga Itomi Tajorentsi. Arimachee ipokae, ipoñaakya jenokinta. Ikamaki paerani, ijeekaki 3 kitejiri omookinta. Roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, rañaakagaeri, roojatzi roenokantanaa jenokinta, eejatzi ipiye inija. Ari rowashironkagaeyerini inija maawaeni kaari aapatziyari, omaanta ero athaawantari, tema rowawijaakotakae riraga Jesoshi maawaeni aari, riraga aapatziyaperotariri.

2

Oetaka rantziri riraga Paaworo Tejawoonikaki

¹ Piyotaki, noyemijantzinkaritepaeni, aririka nareetanteeyakimirini niyoteemi, tee natsipetashitawo. ² Piyotaki paerani tekirani niyaatzini pinampiki, ikijayitakinani janta Jiriposhiki, osheki nokemaatsitashitakawo eejatzi ishironteetawentakinani inji, inji, inji. Omaanta ramitakotakina Tajorentsi imatakaakinawo rootaki kaari nothaawanta inta niyotagaeyakimini maawaeni ikantziri Jesokirishito. Eejatzi osheki ipiyathatakina janta pinampikinta, omaanta omatakaakina Ishire niyotaaokotakimiri riraga Jesokirishito. ³ Eejatzi piyotaki kameetha nokenkithatakaakimiro ikantziri Tajorentsi, tee nokompitawo. Tee namatawitzimi, inta niyotaaokimiki kameetha: tee notheeya. ⁴ Omaanta iñaantakina rirori nokemijantaperotziririka. Tema iñaakina nantakiro, rootaki rotyaanantakinari nokamanantzimiri. Tee nokowashitawitari iñaaperotena atziri, inta apatziro nokoyiri Tajorentsi iñaaperotena nokameethashiretzi. Rooma riyotzi irintapaeni maawaeni oetarika akenkithashiryaaari. ⁵ Eejatzi piyotzi tee nokoyi kameetha niweshiryaaashiteeyemini namatawitantemiri, tee nokantashitzimi: “Pikameethaperoyakini”. Tee nokowashita piyorikite. Riyotzi Tajorentsi nokantzimiri kyaaryooperotatsiri. ⁶ Tee nokowashita piñaaperotena eeroka, eejatzi tee nokowaki iñaaperotena paashinipaeni atziri. Omawitya naaka rotyaantanewo Jesoshi, ⁷ rootaki okameethatantawitari nokantemimi: “Piñaaperotena”. Omaanta tee nokowaki. Tee nokimitari peewatzinkarite. Okimitaka aririka othoteeri tsinani eentsite oteni, oneshironkatantariri, eejatzi nokimitakaapaakimi, noneshironkatakimi eerokapaeni. ⁸ Osheki nonintaperoyeepaakimini, rootaki niweshiryaaantapaakari nokamanantapaakimiro okaatziri ikantziri Tajorentsi. Eejatzi nokaaryoowentzimi namitakotakimi paapatziyaperotari Jesoshi. Iroñaaka oetarika paeni nantayitakirini, nokantani nokenkithashiryaaapiintzimi.

⁹ Pikenkithashireeya, noyemijantzinkarite, nojeekantzimotakimiri osheki nantawaetakiroña kitejiriki eejatzi tsiteniriki, oshekini nomaakotaperotakiwee. Tee nokoyi nonetheemi koetyeemotanari, rootaki nantawaetantari nopinatantyaawori koetyeemotanari. Tee nokoyi pipomeentsiwentenawo eerori pipashitayitenani oetarika. Nantawaetaki eenironi nokamanteeyakimironi ikantziri Tajorentsi.

¹⁰ Piñeeyakinani naapatziyaperotakari Jesoshi, nomonkaatakiro ikowakaakinari rirori. Rootaki kameetha nojeekantakari, tekatsi kaari kameethatatsi nantziri, tekatsi nantani. Eejatzi iñaakina irira, kameetha nojeekimotakimi eeroka noyemijantzinkarite. ¹¹⁻¹² Iroka noshiyakaawentemiri: tema kameetha riyoteeri shirampari reentsitepaeni. Piyoteeyakini nokimitakaanteeyakimini neentsitepaeni, nokanteeyakimini paapatziyari Jesoshi, niweshiryaaakagaeyakimini, eejatzi niyotaaokimiki kameetha pijeekaeyeni ikimoshiryaaawentemiri Tajorentsi. Tema ikowakaakimi pathaagakotyaaari rirori reewawentemiri. Eejatzi iinja pijeekimotantyaariri janta ipankokinta, janta ishipakiryaaakoeyininta maawaeni. ¹³ Paerani, nokenkithatakaantapaakimiri, paapatziyaperotawakawo ikantziri Tajorentsi. Tee piitashitawakawo ro nashi nokantziri, inta piyotakiro rooperotatsiri ikantziri irira. Tema kyaaryoopero ikantziri eejatzi paapatziyeeeyakawoni, rootaki opaashinitakaantakimiri, owameethashiryaaantakimiri pishireki. Rootaki nokanantakariri Tajorentsi: “Ariwee, raapatziyawo tejawoonikajatzi pikantziri”. Aritaki nokantani nokantapiintziri.

¹⁴ Ari, noyemijantzinkarite, pikimiteeyakarini riraga aapatziyariri Jesokirishito janta Joreeyaki. Ikiyeeyakirini ijoriyyotzinkarite ayemijantzinkarite janta, eejatzi ikimiteeyakimini kaari aapatziyariri rirori jaga pinampiki, ikiyeeyakimini. ¹⁵ Rowamaakaanteeyakirini joriyo Awinkatharite Jesoshi, eejatzi itakaworini ichariniiteni paerani rowamagaeyakirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Eejatzi rirotaki riraga joriyopaeni janta ikimitakina naari, ikijakina. Jee, rookakina romishiyakina, tee ikowakaana nonampijatzityaari. Tee okameethatzi rantziri, tee inimotziri Tajorentsi: tema ikiyeeyakirini rirori maawaeni kaari joriyyotatsi. ¹⁶ Jee, osheki ithañaakotapiintawitakina nokenkithatakayemi eeroripaeni, rooma eeroka kaari joriyyotatsi. Tee ikowakagaeyawitzimini paapatziyawo ikantziri Jesokirishito rowawijaakotantemiri Tajorentsi. Eeki royaatatzi rantziro kaari kameethatatsi, omaanta iroñaaka ikijiri irira, kyaaryo rowashironkagaeyerini.

Ikowaki riraga Paaworo rapuiteri iñaakiteri tejawoonikajatzji

¹⁷ Noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokowaki añaawakaya. Tee akaatawakaawita, tee añaawakaaga, omaanta osheki nokoetyagaemi, nokenkithashiryaapiintzimi. Pijeeki inteenanta omaanta iroñaaka osheki nokowakiroña napiitemi nareetaatemi. ¹⁸ Nokowae yawitakani nareeteeyeminimi, eejatzi nokowapiintawitaka naari niyaatashitemimi apaniroeni, omaanta rotzikaakina iwinkatharite kamaaripaeni. ¹⁹ Iinja ipokae Awinkatharite Jesokirishito. Riyotaki irira niyotagaeyakimini paapatziyaari. Aririka ipokae, nokimoshirewenteeyemini eerori, tsipateeyakinariniroña akaateri aririka ikantena: “Kameetha pikenkithatakotakina eeroka piyotakaakiri raapatziyana riraga maawaeni irika tejawoonikajatzji”. ²⁰ Kyaaryo, niweshiryaawentaperoyakimini eeroka iroñaaka, nokimoshireperowenteeyakimini.

3

¹ Osheki nokenkithashiryaawitakimi, omaanta tekatsi nokanta nareetakimi naari. Naamaaka okameethatzi nojeeki apaniroeni jaka nampit-siki oetachari Ateenashi, ² notyaanantakimiriri riraga Temoteeyo. Tema rirotaki ayemijantzinkarite; ikimitakae akenkithatakotziri ikantziri Jesokirishito riraga Owawijaakotantsiri. Ari rareetapaakimi rirori, ramitakotapaakimi paapatziyaperotyari Jesoshi, eejatzi riweshiryaakagaeya-paakimini. ³ Nokowakaakimiri eeroka eero pikantashiretanaka aririka ikijakimi atziri. Piyotzi aapatziyari Awinkatharite, rootaki akemaatsiwenan-tariri iroñaaka. ⁴ Paerani nareetantakimirini janta, nokamantakimini: “Aririka paapatziyari Jesoshi, rowashironkayemi theenkantatsiri”. Ari-taki piyotaki iroñaaka monkaataka nokamantakimirini paerani. ⁵ Rootaki kaari nojamanitanka nokemakotakimi, ari notyaantakiri Temoteeyo iñaantakitemiri janta Tejawoonikakinta niyotantyaari eekirorika piyaatatzi paapatziyari Jesoshi. Naamaakowitakimi iñaantawitapaakari iwinkatharite kamaaripaeni rantakaakimiro kaari kameethatatsi. Aririka pikemijan-terimi irinta, natsipetashitakawomi nokantawitakimi niyotakaakimini paerani aapatziyari Jesoshi.

⁶ Ari iroñaaka ipiyapaa jaka riraga Temoteeyo. Iñaapaakimi, ikamantako-tapaakimi kameetha paapatziyaperotari Jesoshi, eejatzi kameetha pineshi-ronkaperotawakaapaa. Eejatzi ikantapaakina piwokakina piñaaperotana. Eejatzi naari, osheki nokowaki noñeemi eerori. ⁷ Eeniro nowashironkaaka jaka, ikijeetakina. Omaanta niyotaki, noyemijantzinkarite, pikantaty-eeyaani paapatziyari Jesoshi, rootaki piweshiryaakaantakinari. ⁸ Iroñaaka

nokimoshirewentakimi, kameetha nojeeki tema niyoteeyakini kyaaryo paapatziyari Awinkatharite Jesoshi. ⁹ Oshekipero nokimoshirewentakimiroña, rootaki nopaasonkitantakariri Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema raminakoeyakaeni maawaeni. ¹⁰ Namanapiintziri riraga Tajorentsi kitejiriki eejatzi niyankipaeteni tsiteniriki. Nokantani nokantziri: “Nokowaki potyaantena napiiteeri noñeeri tejawoonikajatzi”. Rootaki nokanantari rotyaantakina eekiro niyotanteemiri paapatziyaperotantyaariri, eerokya pitheenkashiryaanta. ¹¹ Nokowaki riraga Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito rareetakayena janta pinampiki. ¹² Nokowaki imatakayemi kameetha pineshironkaperotawakaya, eejatzi pineshironkaperoteri paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatena, noneshironkaperotakimi eerori. ¹³ Nokantawentakimiri nokowaki rowameethashiryaaperotemi, pikimitantyaariri riraga Pawa Tajorentsi. Iinja ipokae Awinkatharite Jesoshi, itsipatyaari maawaeni aapatziyariri, riraga rowameethashireeyakirini. Aririka ipokae, nokowaki iñaaperotemi riraga Tajorentsi pikameethatzi: tema irira rirotaki Pawa Atajorentsite.

4

Okaatzi inimotziriri Tajorentsi

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, nokowaki panteeyeroni iroka nokantemiri: rootaki ikowakaemiri Awinkatharite Jesoshi. Niyotaakimi paerani tsika pikantya pijeeki kameetha, piweshiryaakaantakyaariri Tajorentsi. Tema pantapiintakiro paerani; iroñaaka eekiro piyaataperotatyee pantero kameetha. ² Piyotakiro nokaminaakimiri, rootaki riyotaakinari naari Awinkatharite Jesoshi niyotaantakimiri eeroka. ³ Ikowaperotaki Tajorentsi pikameethaperoeyeni. Eejatzi ikowaperotaki eeroka shiramparipaeni ero pishirontawo tsinani kaari piina. Eejatzi tsinanipaeni, eerokya pishirontari shirampari kaari piimi. ⁴ Inta ikowaki kameetha piyote eerori paaperotero pathi piinapero, kijokiro powaperotero, pineshironkaperotero. ⁵ Ero pikimitari kaari aapatziyari Tajorentsi. Tema osheki iñaaminthatziro tsinanipaeni. ⁶ Omaanta paapatziyaperotyaawo ikoyiri Tajorentsi, ero pishirontakoteri iina paashini atziri. Aririka pantero, aritaki rowashironkaaperotakimi Awinkatharite. Tema nokamantaperotzitakimiro paerani. ⁷ Ñaakiro, ikowakaakae riraga Tajorentsi antero kameethatatsiri, tee ikowakaagae antero oetarika kaari kameethatatsi.

⁸ ¿Itaka kaari raapatziyaperotantawo iroka nokantakimiri? Tee naaka ipiyathata inta ipiyathatakariri riraga Tajorentsi, riroma rirotaki otyaantzimirori Ishire kameethatatsiri. ⁹ Pinintashiryaawakagaeyakani: tema rirotaki Tajorentsi iyotakimirori pinintashiryaawakaantari maawaeni. Tekatsi okantya nojankinateemimi eejatzi: “Pinintashireeyerini piyemijantzinkarite”, tema natsipetyaawomi. Tema pikantani pinintashiryaawakagaeyakani. ¹⁰ Jee, niyotaki pineshironkatziri maawaeni masherooniyajtzi, riraga ayemijantzinkarite, omaanta iroñaaka nokantemi eekiro piyaatatyee pineshironkaperotawakayaroña. ¹¹ Pikowakowataki pijeeki kameetha: ero pashiiriiri paashinipaeni. Ero pakita eerori inta pikenkithashiryaakotya pathi eerori. Pantawaetapiinte eerori paantyaari koetyeemotzimiri. Tema nokaminaakimironi paerani. ¹² Aririka pantero iroka, ari iñaaperotemi maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ero okoetyeemotzimi oetarika paeni.

Ipiriintaneerini kamaentsiri rañaagae, aririka ipokae Jesokirishito

¹³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokantemiro tsikarika ikan-teeya riraga ayemijantzinkarite iinja, riraga kamaentsiripaeni. Nokowaki piyoperotero eero piraakoperotantari osheki. Ari papiiteri piñaagaeri. Eero pikimitari kaari iyotatsini ari ipiriinteeri Tajorentsi aapatziyariri rañaagae. ¹⁴ Ayotaki ikamaki Jesoshi, eejatzi rañaagae. Eejatzi ari ikim-itakyaari maawaeni aapatziyariri, riraga kamaeyawiteencharini: ari-taki ipiriintaneeri Tajorentsi, aririka ipokae Jesoshi itsipateeyapaeyaarini. ¹⁵⁻¹⁷ Rootaki nokamantzimiri iroka riyotaakina Awinkatharite. Iinja aririka ipiye, rotyaanteri Tajorentsi apaani jewatakaakiriri ronampirepaeni ikaameri paashinipaeni: “Iroñaakakya piyaate pipiyoteri maawaeni aapatziyariri Awinkatharite”. Roojatzi itziwootantakyaawo itziwoore riraga jewatakaakiriri ronampirepaeni, eejatzi ikaemapaaki. Roojatzi ishaawinkantapaakyaari rirori Awinkatharite, ipoñaakya jenokinta. Teki-rarika akami aaka, eero eewatziri kamayiteentsirini aate jeñokiini. Ipiri-intawakyaata rañaagae riraga aapatziyariri Jesokirishito. Roojatziyaka aate, atsipatanakyaari kamawiteenchari. Ragaetanee janta menkoriki, atonkiy-otawakyaari Awinkatharite janta. Impaete akanteetatyeyyaani kijokiro owanakiri. ¹⁸ Pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite okaatzika noka-mantzimiri rootaki piweshiryaantanakyaari maawaeni.

5

¹ Ari, noyemijantzinkarite, tee nokoyi nojankinatemiro tsikarika okaate ipokantyaari Jesoshi, tema tee ayotzi. ² Riraga koshitantatsiri: aririka ipokapaaki ikoshite, ramawenatawo tsiteniriki eero añaantari. Eejatzi ikim-itapaakya Awinkatharite, romapokashitapaakae tsikarika ikaate ipiyan-teeyari: tema piyoteeyakironi iroka, rootaki nokamantakimiri paerani. ³ Aririka ikante atziri: “Iroñaaka kameetha ajeeki, tekatsi antenani”, roojatzi romapokapaakiriri rowashironkaapaakiri Tajorentsi, eero imatziro ishiyaap-ithatari. Ikimityaawo tsinani motzitatsiri, omapokapaakiro atsikamoon-thatapaakiro, tekatsi okantya oshiyaapithatyaawo atsikamoonthatakirowa.

⁴ Omaanta eeroka noyemijantzinkarite, piyotaki tee okimitzimotzimi piyeeki tsiteniriki romapokantapaakimiri Awinkatharite. Aririka ipokae, omawitya romapokapaakimi, eero roshiyakaantapaakimi koshitantatsiri romapokapaakimi. ⁵ Aritaki piyotaki, okimitzimotzimi eeniro piyeeki kitejiriki pantziro kameethatatsiri, rooma eeroka reentsite Tajorentsi. Tee akimitari kaari yotziriri Tajorentsi. Okimitzimotari irirapaeni ijeeki tsiteniriki rantziro kaari kameethatatsi. ⁶ Okimitaka imaaokotapiintziri Awinkatharite riraga kaari aapatziyariri, tee ikenkithashiriyaaokotapiintari, okimitzimotakari imaaakitzi tsiteniriki. ⁷ Tema imaapiinteetzi tsiteniriki, ishinkitapiinteeta tsiteniriki. ⁸ Omaanta aapatziyari Jesoshi rootaki akinakinapiinte kitejiriki, eero antziro kaari kameethatatsi, eero ashinkita. Aririka romanatapiintya joraaro paerani, ikithaatanakyaawo kijokiperotatsiri, eejatzi iitoki. Rameentakawo, eero rojanaryaakotantari rojataamentoki owamaerinimi. Thame akimiwityaari irintapaeni omaanta thame ameentyaari Tajorentsi, rowakowenteeta: aapatziyari, anintashireperoteri, tema ayotaki aritaki rowawijaakotakae, rootaki kaari raawyaantee aaka riraga kamaari. ⁹ Tee ikoyi Tajorentsi rowashironkae aari, inta ikowaki rowawijaakotee aririka aapatziyaari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁰ Ikamawenteeyakaeni maawaeni, añaatsiri eejatzi kamaentsiri, atsipateeyantyaaririni rirori maawaeni. ¹¹ Rootaki

nokananteemiri: piyotaawakagaeyani maawaeni piweshiryaaantyaari, piyoperotantyaari. Rooma aritaki panteeyakironi iroñaaka.

Oetaka ikowakaakiriri Paaworo ranteri aapatziyariri Jesoshi

¹² Noyemijantzinkarite, pipinkathateeyerini maawaeni iyotakaakimiri paapatziyariri Jesoshi, rooma ikyaaaryoowentzimiro maawaeni. Riroma rirotaki Awinkatharite otyaantakiriri, rootaki reewawenantakimiri eejatzi riyotaagaantakimi. ¹³ Kameetha rantawaetapiintzi, rootaki okameethatan-tari piñaaperoteri, pineshironkaperoteri. Eejatzi nokowaki kameetha paakameethateri paashinipaeni, eero pikijawakaa. ¹⁴ Eejatzi nokantaper-otemi, noyemijantzinkarite, nokowaki pikanteri perantzi rantawaete, eero iperata. Riraga owashiretzinkari piweshiryaaakayaari. Pikenkithatakayeri kaari aapatziyariri Jesokirishito. Eentsikiroeni piyoteeri maawaeni, eero pikijathatziri. ¹⁵ Aririka rowashironkaemi ikijemi eero pipiyatari, inta maawaeni pikantyaani pineshironkatawakaapiintya eejatzi pineshironkat- apiinteri maawaeni paashini atziri. ¹⁶ Pikantyaani pikimoshirewentereri Tajorentsi. ¹⁷ Eekiro piyatatyee pamanapiinteri irira. ¹⁸ Oetarika ikan- teemiri, pikanteri: “Ariwee, Pawa, rowashironkaetenaata inta eeroka nokimoshirewentzimi”. Rootaki ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, tema eeroka aapatziyariri Jesokirishito.

¹⁹ Eero pithañawo Ishire Tajorentsi yoteemi, eero pipiyathatawo. ²⁰ Eero pitheenkiro iñaani Tajorentsi ikamanteetemirika. ²¹ Omaanta piñaantaperotawakyaawo maawaeni riyoteemimi paashinipaeni. Aririka okameethaperote, ari paapatziyawakyaawo. ²² Pithañapithatyaawo maawaeni kaari kameethatatsi.

Riwethateeyanaarini Paaworo

²³ Ashi royiroweshiryaaakaae Tajorentsi. Nokowaki rowameethashiryaaperoyemini. Nokowaki ramitakotemi powameethatero maawaeni oetarika pikenkithashiryaapiinteri, eejatzi imatakayemiro powameethatero maawaeni oetarika pantapiintziri. Kameetha ikempoyeemi roojatzi ipokantyaari Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴ Paerani riyoyaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero ramatawiteeyemini, aritaki rantakiro maawaeni ikanteeyakimirini, rowameethatemi. ²⁵ Noyemijantzinkarite, nokowaki pamanapiinteeyerini Tajorentsi imatakayena naari okaatzi ikowakaakinari. ²⁶ Kameetha pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite janta niwethatari. ²⁷ Eejatzi nokowakaakimi piñaanateniri maawaeni ayemijantzinkarite iroka nojankinatakimirika; rootaki ikowakaakimiri Jesokirishito. ²⁸ Nokowaki ikanteetatyeeyaani ineshironkateeyemini irira Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimirika:

Paaworo

RAPIITAKIRO ROJANKINATZINIRI PAAWORO TEJAWOONIKAJATZI

¹ Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Tejawoonikakinta, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka jaka Paaworo, nokaatakiri Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatzimiro. Rooma eeroka aapatziyariri Pawa Tajorentsi eejatzi paapatziyari Awinkatharite Jesokirishito. ² Nokowaki ineshironkapiinteyemini eejatzi ijeekakagaeyemini kameetha irirapaeni.

Ipaasonkitakotakiri Tajorentsi tejawoonikajatzi

³ Okameethatzi nopaasonkitakowentapiintzimi, noyemijantzinkarite. Nokantapiintziri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa, eekiyo riyaaatayee raapatziyaperoyanakimini riraga tejawoonikajatzi eejatzi eekiyo riyaaatzi roshekyaanaka ineshironkaperotawakaanaka”. ⁴ Kyaaryo, aririka nopiyoteeyirini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi nokantziri: “Pikantyaani paapatziyari Jesoshi. Osheki ikijeetzimi eejatzi osheki rowashironkaetakimi, omaanta tee pipakayiro paapatziyari irira”. ⁵ Ñaakiro, kameetha reewatawenzimini Tajorentsi. Omaanta ishinetanteeyakimirini pikemaatsitakawo maawaeni iroka, pikameethashiryaantyaarikya pitsipateeyantyaaririni janta ipankokinta.

⁶ Ikameethataperotaki Tajorentsi: aritaki ipiyakowentakimi Tajorentsi riraga owashironkagaeyakimirini, aritakikya iñaashityaawoota iroñaaka. ⁷⁻⁸ Iroñaaka rowashironkaanteetawitakimiri, omaanta linja aririka ipokae Awinkatharite Jesoshi, pikaatena naari ijeekakaakae kameetha, roojatzi eerokya akemaatsitakawo. linja romapokapae rirori, ipoñaanakya jenokinta, itsipatapaakyaari ronampiripaeni shintsitaperotatsiri. Ishipakiryapaaki, ikimitapaakyaawo paamari. Kameetha itsipatee ijeekakaakae omaanta rowashironkaapaakiri riraga maawaeni kaari kowatsiri riyoteri Tajorentsi, eejatzi maawaeni kaari aapatziyawori ikantawitariri. ⁹ Ikanteetateyeyaani ikemaatsitakayaari irirapaeni riraga Tajorentsi janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsinkinta. Eeroroña iñiiri riraga Awinkatharite. Kyaaryo, eero iñiiri reewaperote, eero iñiiri itajonkaperotantayitani. ¹⁰ Aririka ipokae Awinkatharite, maawaeni aapatziyariri ikimoshirewentawakiri iñaaperotawakiri rirotaki riroporori. Eejatzi pikaateeyerini eerori, rooma paapatziyeeyawakawoni paerani maawaeni nokantakimiri. ¹¹ Ari riyoyaakimi Tajorentsi, rootaki nokantani namanakotapiinteyemirini. Nokantziri imatakayemiro pikameethatantyaari rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi. Eejatzi nokantapiintziri imatakayemiro maawaeni kameethatatsiri ikowakaakimiri pikyaaryoowentemiri. Eejatzi nokantapiintziri itajonkawentemipiimataperotantyaawori ikantakimiri, tema paapatziyaperotakari. ¹² Roojatzi aririka iñaawaemi atziri pikameethatanaki, iñaaperotantyaariri riraga Awinkatharite Jesokirishito. Riyotzi atziri eeroka aapatziyariri, rootaki iñaaperotantemiri. Rooma osheki ineshironkatakae Tajorentsi eejatzi Itomi.

¹ Ari piyotaki, noyemijantzinkarite, ipiyapae Awinkatharite Jesokirishito. Ipokaerika arimache ipiyotakaapaakae aakapaeni akaatantyaariri. Iroñaaka nokoyi nokantemi: ² eero powashiretakota, eejatzi eero pithaayi. Aririka ikanteetemi: “Iyotaakina Ishire Tajorensi, pokaki Awinkatharite”, eero paapatziyawo. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiri naari”. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiro rojankinari Paaworo okantzi areetapaaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo. Tema ikantashita. ³ Ramatawiteetzmikari. Eero paapatziyaneentawo ikantemirika. Tekira omonkaata ipokantyaari riraga Jesoshi. Tekirani ipoki, rityaawo oshekini atziri ikijeri riraga Tajorensi, ipiyathatyaari. Roojatzi ipokantapaakya irinta shirampari riraga jataperotatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini, riraga jewartziriri maawaeni piyathatariri Tajorensi. ⁴ Ari ikoyi rirori ipakaakayeri maawaeni aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ipiyathatakari Tajorensi, ikantzi:

—Naaka jewawentziriri maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Naaka osheki notajorensitaki, kameetha pipinkathatena naaka. Tema naaka Tajorensipero.

⁵ Tema pikenkithashiri roo paerani nareetantakimirini nokantakimirini maawaeni iroka. ⁶ Iroñaaka piyotaki ipokemi riraga piyathaperotariri Tajorensi, omaanta iroñaaka eenitatsi thañaakariri rirori, rootaki kaari omonkaatanta kitejiri riyowantyaari. ⁷ Eeniro rantawitakariri iroñaaka riraga piyathatapiintariri Tajorensi, omaanta imanakiro rantziri. Tema tee okameethatzi okaatzi rantziri. Omaanta eenitatsi thañaakariri iroñaaka rowaga Ishire Tajorensi, rootaki kaari riyowanta rirori. Aririka omonkaatya kitejiri ipokantyaari, ari ishinetakiri iroñaaka riraga thañaakariri, ⁸⁻¹¹ roojatzi ipokaperotantapaakya rirori. Ramitakotakiri riraga Jatanaashi rareetantari rirori, roshiyaakotapaakyaari irira. Eenitatsi ishintsinka, osheki ramatawitante aririka itajorensijeempiyaawitapaakya. Ikwaki atziri rotsikaneeyawakyaarinirona. Rantapiintero kaari kameethatatsi ramatawiperotantyaariri maawaeni jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryo, tee ikwaki riyotero rooperotatsiri owawijaakoterinimi. Aritaki ishinetakiri Tajorensi ramatawiteri raapatziyawo theeyaantsi. Aririka ipiyeer riraga Jesokirishito ishipakiryaaakotapaakiri, roojatzi rowamaantapaakyaari itajonkapaakiri itajorenkaki. ¹² Roojatzi rowashironkaeri Tajorensi maawaeni kaari aapatziyawori kyaaryooperotatsiri riraga weshiryawentawori kaari kameethatatsiri.

Ekiro piyaataye pameentyaari Jesokirishito

¹³ Omaanta ineshironkatzimi riraga Pawa Tajorensi. Kyaaryo noyemijantzinkarite, paeraniperorona riyoyaakimi rowawijaakotantakimiri. Owameethataperoeyakimi Ishire, eejatzi paapatziyakawo kyaaryooperotatsiri, rootaki rowawijaakotantakimiri, rootaki nokanantapiintariri: “Ariwee, powawijaakotakiri tejawoonikajatzi rootaki ikameethatantakari”. ¹⁴ Nokamanantakimirori ikantziri Tajorensi, pikemaperotakiro ikowantakimiri rowawijaakotantemiri. Ikwakimi pikimiyari Awinkatharite Jesokirishito, pikaateri peewawenante. ¹⁵ Ari, noyemijantzinkarite, pikantyaani paapatziyaperotyaaari Jesoshi. Eero pipeyakotziro maawaeni niyotakimiri paerani nareetantakimiri. Eejatzi eero pipeyakotziro maawaeni nojankinatakimiri. ¹⁶ Osheki ineshironkatakae Awinkatharite Jesokirishito eejatzi Pawa Tajorensi. Ikantyaani riweshiryaaakae. Aririka owashironkaya omaanta ineshironkatakae rootaki ayotantakari imatakaakaero maawaeni

ikantakaeri. ¹⁷ Nokowaki riweshiryaaakagaeyemini pajankaneki. Eejatzi nokowaki imatakagaeyemironi eekiro piyaatatzi pantapiinteeyeroni oetarika kameethatatsiri eejatzi pikanteeyeroni oetarika kameethatatsiri.

3

Paashini ikowakaakiriri Paaworo aapatziyariri Jesoshi Tejawoonikaki

¹ Noweyaantemiro, noyemijantzinkarite, nokoyi pamanakoeyenani Awinkathariteki imatakayenawo nokyaaryoowenantaawori nokamanteri paashinipaeni ikantziri, eejatzi ipinkathatantyaariri maawaeni kemawakirori, ikimitemi eerori. ² Eejatzi pikanteri rirori rowawijaakowentenari irintapaeni kijapiintanari riraga kowatsiri rowashironkaena. Jee, kaari maawaeni atziri kowatsiri rameentyaari Tajorensi. ³ Omaanta ero ramatawitzimi Awinkatharite, kameetha pameentyaari. Ishintsitakayemi pajankaneki pijeekantyaari kameetha, eejatzi raakowentemi, ero ishinetziri iwinkatharite kamaaripaeni rantakayemiro oetarikapaeni. ⁴ Pameenteeyarini Awinkatharite ramitakoteeyemironi pantapiintero maawaeni nokaminaakimiri paerani. Aritaki pikantyaani pikemijantaperotena. ⁵ Nokowaki Awinkatharite Jesokirishito imatakayemiro piyoperotero inintashireperotzimi Tajorensi eejatzi piyote ikantyaani ikyaaryoowentziniri irira maawaeni ikowakaakiriri. Nokowaki imatakayemiro pikimityaari.

⁶ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, ikowakaakina riraga Awinkatharite Jesokirishito nokaminaaperotemi iroka ikowakaakimiri: aririka iperatakya piyemijantzinkarite, ero pikimitari. Tee nokimitari naari, piñaakina tee noperata naaka. ⁷ Piyotaki okameethatintzimi pikimitena naari. Paerani nareetantakimiri, tee noperata. ⁸ Aririka pipakinawo nowari, nopinatakimiri. Arimache noshintsitzi nantawaetapiintaki kitejirikipaeni eejatzi tsitenirikipaeni. Nokyaaryoowentakiro nantawaetaki eenitatsi koetyeemotakinari: tema tee nokoyi opomeentsitzimotemi eerori. ⁹ Okameethatawitaka nokowakotemimi oetarikapaeni, omaanta nokoyi niyotayemiro okameethatzi pantawaetapiinte, ero piperata. ¹⁰ Nareetantakimiri nokaminaaperotakimi aririka eenitatsi kaari antawaetatsiri, ero pipiri royaari. ¹¹ Nokemakotakiri ari pikaatakiri perantzi. Tee rantawaetzi, inta ikinashita iñaawaetashita, wero, wero, wero. Tee okameethatzi iroka. ¹² Tema iñaakae Awinkatharite Jesokirishito, rootaki nokaminatzimirori iroka. Pikantaperoteri rirori imaerite, kameetha rantawaete rowantyaari.

¹³ Noyemijantzinkarite, ero piperatawo pantapiintero kameethatatsiri. ¹⁴ Piyoteri piyemijantzinkarite riraga kaari kemijantaperoteroni iroka nojankinatzimiri. Eero pitsipatari, rootaki ipashiwentantanakyaari. ¹⁵ Omaanta ero pikijiri, inta kameetha piyotaaperoteri, tema rirotaaki piyemijantzinkarite. ¹⁶ Tema kameetha ijeeki Awinkatharite, iroñaaka nokowaki ijeekakagaeyeni kameetha maawaeni kitejiriki, tsikarika pi-jeekaeyini. Nokowaki kijokiro rowapiinteeyemini.

¹⁷ Naaka Paaworo wethatzimiri. Nojankinatzimiro iroka nakoki: “Ni-wethatemi”; kaari paashini atziri. Aritaki nametakawo, aririka nojankinatapiintziniri ayemijantzinkarite, nojankinatziniri naaka nowaero: kaari paashini atziri. ¹⁸ Nokowaki ineshironkatapiintemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimiri:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEMOTEEYO

¹⁻² Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paa-
woro jankinatzimirori iroka; rotyaantakina Awinkatharite Jesokirishito no-
kenkithatzi, eejatzi rotyaantakina Pawa Tajorentsi. Rirotaki rirori matzirori
rowawijaakoeyeni, tema ayoperoeyini tekatsi paashini owawijaakotant-
tatsini. Naapatziyakaakimini paerani, rootaki noshiyakaanantakimiri
notyomipero. Nokowaki ineshironkatemi Pawa, ikaminthayemi, eejatzi
kameetha ijeekakayemi. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi Jesokirishito.

*Kyaaryoowa, ramatawitzimikari yotaawitantachari rojankinarini Moe-
seeshi*

³ Niyaatantakari Masherooniyaki, nokaminaaperotanakimi:
“Pijeekawakiita jaka Ejeesoki”. Nokowakaakimi pikanteeyerini
amatawitantsiri: “Eero piyotaantziro theeyaantsi”. ⁴ Pikanteeyerini
ayemijantzinkarite: “Eero pikemijantashitawo ikenkithatashitayitarini”.
Pikanteri eejatzi: “Eero paapatziyari ikenkithatakotashitayitarini
maawaeni paejatotatsiri. Patsipetashitawokari paamaashitayityaawoni
oetarikapaeni. Tekatsi okantemi irokapaeni iyotagaeyemini. Eeniro
ikowakaakaeri Tajorentsi: aririka aapatziyaari, ari riyotagaeyakaeroni”.
⁵ ¿Oetaka nokaminaantzimirori iroka? Rootaki nokamanantzimirori
nokowaki pikameethashiretanee, nokowaki pijeeki kameetha, eerokya
poshiyakaawaetashita pantero, inta kameetha paapatziyaperotanakarini
Jesoshi. Aririka panteeyakironi iroka, aritaki pimatakiro eejatzi
pinintaperoyaperoterini kameetha paashinipaeni. ⁶ Eenitatsi apanipaeni
kompitayitakaworini, ikenkithatakotashitayitawoni riraga kaari
riyotayitzi, ratsipetashitakawo ikantawitakariri. ⁷ Ikowayitawitani
riyotaanteromi ikantakaantziniri Moeseeshi, omaanta tee riyoperotziro
ikantawitari. Tee riyoperotziro oetarika ifnaawaetashita, wero, wero:
roshiyakari tsirotzi.

Ikenkithatakotziro kaminagaantsi rashi Tajorentsi

⁸ Ayoteeyini okameethatzi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, omaanta
akompitawokari. ⁹ Piyoperotawakiro iroka nokamantemiri:
aakateeyakini rowameethatani Tajorentsi, tee aaka rojankinateeteni,
inta rojankinateetziniri kaari kemijantaperotzirori kaminagaantsi,
riraga piyathatariri, kaari aapatziyariri Tajorentsi, antapiintzirori kaari
kameethatatsi, kaari kameethatatsiri, kaari pinkathaterini Tajorentsi,
owamayitziirini ashitariri, owamaantashitachari, ¹⁰ mayempiriite
eejatsi mayempiroete, antatenkatawakaenkari ishiramparinkaeteki,
antatenkatawakaenkawo otsinaninkaeteki, noshikantatsiri, theeri,
theyawaetashitachari, maawaeni. Eejatzi rojankinatziniri maawaeni
kijayitziirini riraga iyotaantayitziirorini kameethatatsiri. Tema riro
Tajorentsi jankinatakaakiririni Moeseeshini. ¹¹ Kameetha iroka
niyotaantziro. Rotyaantakina Tajorentsi nokamantakoteri irira, riyotzi
nomatakiniri ikantakinari. Kameetha iroka nokamantakotziro: tema
ikameethaperotzi irira.

Ikaminthaakiri Tajorentsi riraga Paaworo

¹² Riyoyaakina Awinkatharite Jesokirishito nanteniri oetarikapaeni
ikowakaakinari. Riyotaki nomonkaateniri maawaeni: riyotaki

eero namatawitziri. Eejatzi imatakaakinawo nantayitziniririni, rootaki nokanantariri: “Ariwee, pimatakaakinawo”.¹³ Paerani nokanzimatawitarini, nokantakaaperotzimowitarini, eejatzi nokijeeyawitarini maawaeni aapatziyariri. Omaanta tekirani niyotawitarini Jesokirishito, tekirani naapatziyawitarini. Tee niyotawitani oetarika nantayitzirini, rootaki ikaminthaantakinari.¹⁴ Ineshironkaperotakina osheki Awinkatharite: riyotaakina naapatziyari Jesokirishito, eejatzi riyotaakina nonintaperotziri.¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri, kameetha paapatziyawakyaawo. Ipokapaaki jaka kipatsikika Jesokirishito rowawijaakoeyakirini kaari kameethateeyatsirini. Nanaakoeyakimini maawaeni, tee nokameethatawitani.¹⁶ Rootaki ikaminthaantakinari, ritakina naari reshiwentanakina, tee ikijana, omawitya naaka antzirori osheki kaari kameethatatsi. Rootaki ayotantakari eejatzi ikimiteyerini rirori maawaeni aapatziyariri iinja: ineshironkaeyerini, ikanteetateyeyani ijeekaperoeyantyaarini janta jenokinta.¹⁷ Ikanteetateyeyani Atajorensite reewawenteeyakaeni aari. Tekatsi ikantya ikame. Ashi royiroyi imana. Apaniroeni itajorensiperotzi. Thame akanteetateyeyani añaaperotaperoeyanakirini, akamantapiinteeyanakirini atziri ikameethataperotzi. Aritaki okantyaari.

Eenitatsi iroka ikantayitziririni Paaworo Temoteeyo

¹⁸ Piyotaki, Temoteeyo, noshiyakaantakimi notyomi. Paapatziyaperotyaawo iroka nonintakayemiri. Tema paerani Tajorensi ikaminaakirini ayemijantzinkarite: “Osheki rantenawo Temoteeyo nokowakaakiriri. Roojatzi rowaagaeyantakaerorini aari”. Iroñaaka pantero ikamantakotakimiri. Piyotzi riraga joraaropaeni ishintsiwentziniri iyapitaanote oetarika ikantziriri. Iroñaaka, pikimityaari eerori, pishintsiwentzeniri Awinkatharite oetarikapaeni panteniriri,¹⁹ pameentaperotanakyaari. Aririka piyotzi okameethatzi pantero oetarikapaeni, ari pantero. Eenitatsi riraga yotawitachari rantziro kameethatatsiri oetarikapaeni, omaanta rantashitakawo kaari kameethatatsi, rootaki rookantawori raapatziyari Jesoshi.²⁰ Aritaki rantakiro Imeneeyo eejatzi Arejaantero: rookaero raapatziyari rirori. Tee okameethatzi iroka, rootaki nokanantakariri rirori: “Rowashironkayemiita Jatanaashi; roojatzi piyotantyaari paashini ajoriyotzinkarite eero pikantzimatzi riraga Tajorensi”.

2

Riyotaakotziri tsika akantya apinkathatantyaariri Tajorensi

¹ Nityaawo nokamantemiro iroka: pamaneri Tajorensi, pikanteri ramitakoeyerini maawaeni atziri, eejatzi pipaasonkitakowenterini.² Eejatzi pikanteri ramitakoeyerini jewaperowenantsiripaeni eejatzi maawaeni paashini iwinkatharitzinkarite, kameetha ajeekaeyantyaarini, eero añaantawo ashiiryagaeni. Eejatzi kameetha antaperotero aapatziyeyarini Tajorensi, añaaperoeyerini eejatzi akimityaari irira.³ Okameethatzi amanapiinteri Tajorensi, tema riroetaki owawijaakoeyakaerini, tema rootaki ikowakaakaeri.⁴ Ikwaperotaki rirori awijakoeyeni maawaeni, eejatzi ikowaki ayoteeyerini kyaaryootatsiri, maawaeni.⁵ Maawaeni ajeekaeyini aari jaka kipatsikika. Omaanta apintzi Pawa Tajorensi, ijeeki janta jenokinta. Tee añaari. Eejatzi eenitatsi apatziro apaani shirampari owaagapiinteerori iñaani: riraga Jesokirishito. Eejatzi apatziro irira rowaagakiniri Tajorensi añaani aari, asheninkatantakariri.⁶ Riraga Jesokirishito riroetaki kowashiteenchari, ikantzi: “Nokowaki

nokamawenteeyerini maawaeni atziri nopinawenteniri kaari kameethatsiri rantziri nowawijaakoeyantyaaririni”. Ari imatakaeniro ayoteeyantakaririni. ⁷ Itakina kenkithateroni ifaani, eejatzi rotyaantakina nyotagaeyerini maawaeni paashinijatzitsiri atziri raapatziyawo iroka kyaaryootatsiri. Tee niotheeya, kyaaryootaki iroka nokantzimiri.

Tsika akantyaari akenkithatakayeri Tajorentsi

⁸ Ari nokowaki amaneeyerini Tajorentsi, maawaeni. Aririka amaneri, kameetha ajeekaeyeni: tee okameethatzi akijeri paashinipaeni, tee okameethatzi atheenkeri Tajorentsi. ⁹ Eejatzi nokowaki okithaatya tsinani kameetha, omaanta tee riro okithaatashityaari shiramparipaeni ifaawenatantyaawori eejatzi tee okameethatzi okenkithashiryaakaarikari shirampari kaari kameethatatsi. Tee okameethatzi otzipiyakaantero oeshi ifaawenatanteetyaawori, eejatzi tee okameethatzi owaneenkashityaawo ooro, eejatzi peraata. Eejatzi tee okameethatzi okantakaaperotakayaawo oethaari pinaperotachari: ifaawenatawokari. ¹⁰ Omaanta okameethatzi oneshironkatante paashinipaeni: ari okameethatawitari anteeyeronimi maawaeni aapatziyariri Tajorentsi. ¹¹⁻¹³ Ritakari Tajorentsi riwetsikakiri Araani paerani, roojatzi roori riwetsikakiro Eewa. Okameethatzi okemijantaperoteri tsinani shirampari eejatzi omaerite, eejatzi tee okameethatzi omperatyaari oemi, omaanta okameethatzi omaerite. ¹⁴ Tee ramatawitzi Jataanaashi Araani, omaanta ramatawitakiro tsinani, rootaki anantakawori kaari kameethatatsi: tee okemijantaperotziri Tajorentsi. ¹⁵ Omaanta aririka okaminthayeri tsinani otomipaeni, okantatyeeyaani aapatziyari Tajorentsi, onintaperoyerini osheninkapaeni, kameetha ojeeke, kameetha okenkithashiryaa, ari owawijaakotakya.

3

Tsika ikantyaari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite

¹ Kyaaryo iroka ikanteetziri: “Aririka ikowaki shirampari reewatakagaeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi iroka ikowakiri”. ² Aririka iiteetziri amitakoeyeririni iyemijantzinkarite, tee okameethatzi ojeeke rantani. Kameetha raye iina apaani, tee okameethatzi ishinkitya, kameetha ikenkithashiryaanakya, ikameethashirete, kameetha ineshironkatawakiri areetyaarini, kameetha riyotaperote riyotaante. ³ Tee okameethatzi rirapiintero kepishaaperotatsiri, tee okameethatzi ikijya; omaanta kameetha ikaminthaante, kameetha ijeeki, tee okameethatzi ikowaperoteri koriki. ⁴ Kameetha riyotaapiintero iina, kameetha riyotaapiinteeyerini reentsitepaeni raapatziyanteyaririni irirapaeni, eerokya ipiyathateeyantaririni, kameetha ijeekanteeyarini. ⁵ Eerorika imatziro raapatziyakayaari reentsitepaeni, eejatzi iina: tsika ikantyaaka riyotaantyaari maawaeni riraga aapatziyeeyaririni Tajorentsi? ⁶ Tee okameethatzi reewatakaante owakira aapatziyariri Jesoshi: aririka ikantakaaperotakya. Ikimitarikari iwinkatharite kamaari, ikantakaaperotaka paerani, rootaki roepiyantaariri jaawiki Tajorentsi. ⁷ Kameetha riyoteeyerini riraga kaari aapatziyeeyaririni, ikanteeyeni: “Ikameethatzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi”. Rootaki eero imatantari ikantzimateeyerini, eejatzi eero imatantari kamaari rantakayeri kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotziri amitakotziriri iyemijantzinkarite

⁸ Riraga amitakotapiintziriri iyemijantzinkarite: kameetha roshiyari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite, ikameethashiryaanaki.

Tee okameethatzi ramatawitante. Eejatzi tee okameethatzi rirero osheki pyaarentsi. Eejatzi tee okameethatzi ikenkithashireeri koriki raapithatashitakari paashini atziri. ⁹ Kameetha ikyaaaryoowentero ikemijantaperotero maawaeni riyotaayitziririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi riyote tekatsi rantani. ¹⁰ Pityaawo paminaperoteri, piyotaperoteri ikameethataperotzirika. Aririka piyoteeyakini ikameethataperotzi, ari pikantereri ramitakoeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹¹ Eejatzi okimityaari iina, okameethashiretanaki: okenkithashiryaa kameetha, tee okameethatzi okantzimantate, tee okameethatzi oshinkitya, tee okameethatzi amatawitante. ¹² Riraga amitakotantatsiri iyemijantzinkarite, kameetha raye iina apaani. Kameetha riyote raapatziyakaaperotyaari itomipaeni: iñaaperoteri irirapaeni iriri. Eejatzi kameetha riyote raapatziyakagaeyaarini maawaeni jeekimoteeyiririni. ¹³ Aririka kameetha ramitakoeyerini iyemijantzinkarite, ari iñaaperoteri, eejatzi imatero ikenkithatakoperoteri Jesokirishito, eero ithaayi. Tema riyotzi kameetha raapatziyari irira.

Ikenkithatakotziri aapatziyeeyaririni Jesoshi

¹⁴⁻¹⁵ Nokowawitaka intspaete nareetzitapaemimi, omaanta eerorika nomatziro. Rootaki nojankinatanzimirori iroka: nokowaki piyote tsika akanteeyakani. Riyoyagaeyakaeni Tajorentsi: tema aakateeyakini aapatziyeeyaririni. Añaatsiri. Ayoteeyironi iroka kyaaryootaperotatsiri: kameetha akyaaryoowentero owaagayiteroni. ¹⁶ Kyaaryo, tee ayotashita tsika ikantari Tajorentsi, omaanta riyotakagaeyakaeni Jesokirishito. Irira rirotaki Tajorentsi, omaanta ratziritapaaki. Rowaga Ishire, rootaki iyotakagaeyerini itajorentsitaki. Riraga ronampirapaeni Tajorentsi raminaakowenteeyakirini Jesokirishito. Akamantakoeyakirini aari mawaeni kipatsikipaeni, raapatziyanteeyakaririni jeekatsiripaeni. Roenokaeri Iriri eejatzi jenokinta, kameetha ijeekapaekya.

4

Kyaaryoowa, riyotagaetzimirokari theeyaantsi

¹ Eenitatsi iroka okamantaperoeeyeni Ishire Tajorentsi. Iinja, rootzima-teentsi ipokanteeyari Jesokirishito, ijeeki ookaeyerorini iroka kyaaryooperotatsiri aapatziyeeyaririni. Raapatziyari amatawiteeyeririni, riraga owaagayitzirorini riyotaayitziririni kamaaripaeni. ² Ramatawitante riraga atziri, omaanta ikimitakaantyaami aapatziyariri Jesoshi. Tekatsi ikantya riyote tee okameethatzi iroka ikantayitzirini. ³ Ithañaapiintyaari shirampari raye iina, eejatzi ithañaakyaawo tsinani aye oemi. Eejatzi ithañaapithatakaero owaeyarini owanawontsi riwetsikakaero Tajorentsi. Aapatziyeeyarini irira, ayoteeyini kyaaryootaki riyotagaeyakaerini rirori. Aritaki ikowaki apaasonkitakoteri oyaari, roojatzi owantyaari. ⁴ Okameethateeyakini maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi. Aririka apaasonkiteri, kameetha owaeyarini, eero apinkiri. ⁵ Rowameethatantakaeniriri Tajorentsi owaeyarini. Aririka apaasonkiteri, eejatzi akenkithashireero iñaani, okameethatzi owapiinteeayarini maawaeni.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikantayitzimirini

⁶ Aririka powaagaeyenirini ayemijantzinkarite iroka nokantzimiri, okameethatzi. Tema paapatziyapiintakawo, iyotaaperotakimi. Aririka piyotagaeyerini paashinipaeni nokamantzimiri, ari ikantemi Jesokirishito: “Kameetha iroka pantakinari”. ⁷ Eero paapatziyawo iroka ikenkithatashitari theyachari: tee okameethatzi

pikenkithashiryaaapiintero. Omaantakya pikyaaryoowentero paapatziyaperotyaaari Tajorentsi. ⁸ Okameethatawita pikinawaete eejatzi piithamaete, oshintsitaperotanteeyarini piwatha; omaanta okameethataperotziroña pikyaaryoowentero Tajorentsi oetarikapaeni panteniriri. Eero patsipetawo roori: kameetha pijeeki iroñaaka, eejatzi kameetha pijeeki iinja janta jenokinta. ⁹ Kyaaryooperotaki iroka nokamantakimiri. Okameethataki raapatziyeyawoni maawaeni atziri. ¹⁰ Apomeentsitawentakari atziri, akemaatsitawentakari raapatziyeyantyaaririni. Añaatsiri Tajorentsi, ayoteeyini eero ramatawitee: rirotaki owawijaakoeyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo, rowawijaakotaperoyirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito.

¹¹ Pikaminaagaeyerini atziri ranteeyeroni iroka nokantzimiri, piyotaaperoyeroni. ¹² Eeroka ewankaritatsiri, omaanta eero pishinetayitzirini itheenkawentemiro pewankaritze. Inta oetarikapaeni pantayitakiniririni Tajorentsi, kameetha panteeyeroni, ikimitantemiri piyemijantzinkarite: piñaawaete kameetha, pijeeki kameetha, pinintaperoyeroni paashinipaeni, paapatziyari Tajorentsi kameetha, powameethatero maawaeni pikenkithashiryaaayitarini. ¹³ Iinja noñaagaatemi. Iroñaaka piñaanatapiinteniri ayemijantzinkarite Iwaperite Tajorentsi, pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi, piyotaapiinteri. Pikanteetateyeeanyi, roojatzi nareetantapaemi. ¹⁴ Paerani ikamantakotantakimiri, eejatzi ikanantariri jewatakaantatsiri Tajorentsi ramitakotemi, eejatzi roerikayinatakimini, rootaki omatakaantakimiri Ishire Tajorentsi. Iroñaaka eero piperawentawo iroka omatakaakimiri. ¹⁵ Pantapiintero iroka imatakaakimiri, riyotaperoyanteeyarini maawaeni atziri pantaperotakiro. ¹⁶ Pikenkithashiryaaaperotero oetarika pantayiterini, eejatzi oetarika piyotaayiterini: pikyaaryoowenteeyeroni. Aririka panteeyeroni iroka, ari powawijaakotakaanteeyeroni maawaeni kemaeyemirini, eejatzi pawijakotee eerori.

5

Tsika pikanteriri paashinipaeni pisheninka

¹ Eero pikijathatziri antyashipari; inta kameetha pikenkithawaetakayeri, pikimitakaantyaari rirotaki piri eerori, kameetha pikaminthayeri. Eejatzi ewankaripaeni, pikimitakaantyaari pirentzi. ² Rowaga antyashipawo, pikimitakaantero piniro. Eejatzi ewankawopaeni, pikimitakaantero pitsiro: eero pikenkithashiryaaakotawo piñaawenashiryaaawo ewankawopaeni. ³ Aririka ojeekashiteeya kamatsiri oemi, teerika ijeeki paashini neshironkatteeroni, pineshironkaterokya eeroka. ⁴ Omaanta ijeekirika otomi, ishinto, rirorikaajari, kameetha ineshironkatero rirori. Rootaki ikoyiri Tajorentsi kameetha ayoteeyeni akaminthayeri asheninkapero aari. Kameetha apaeyerini ashiteeyeerini koetyeemoeyakaririni. Tema paerani ipaeyakaeni maawaeni koetyeemoeyakaerini aari. ⁵ Aririka ojeekashitaperotaa kamatsiri oemi, tee ijeeki paashini neshironkateroni, ari okameethatzi apaniroeni okenkithashiryaaaperotziri Tajorentsi rirori. Okantani: tsiteniriki, kitejiriki, amanapiintziri Tajorentsi, okantapiintziri oetarika okowayitzirini. ⁶ Omaanta eeniro paashini, inashita roori: okowaki okimoshiryaaashitya. Añaawitaka, omaanta eero oñaagaeri Tajorentsi, rootaki iyaatantyaari paaroshi kaari tsiwakanitatsini. ⁷ Pikaminagaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi ranteeyeroni iroka nokantzimiri, okantyaata eero ojeekantarantani.

⁸ Okameethatzi aneshironkaeyerini paashinipaeni asheninka, eejatzi asheninkapero aari aneshironkataperoteri. Eerorika aneshironkatziri, eero akantzi: “Naapatziyakari Tajorentsi naari”. Teewee. Tee ikameethatzi theenkantsiri, omaanta riyowita ineshironkatziri isheninkapero. Eejatzi aaka teerika aneshironkatziri asheninkapero aari, osheki tee akameethaperotzi, anaakoperoeyakirini aaka riraga theenkawitachari.

⁹ Aririka omonkaatakiro kamatsiri oemi 60 ojarentsite, ari pikantero etakoeyarini maawaeni ayemijantzinkarite. Okameethatzi eejatzi aawitani apaani oemini, tee aminapithatzi paashini shirampari.

¹⁰ Okameethatzi piñaakoteeyakironi antayitakironi kameethatayitatsirini: etakoeyakarini otomipaeni, oneshironkaeyakirini areeteeyacharini, amitakoeyakirini maawaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi, okaminthagaeyakirini ashironkaenkari, okyaaryoowentakiro antayitakironi kameethatayitatsirini. Aririka piñaakoyakironi antayitakironi iroka kameethatayitatsirini, ari okameethatzi pikantero etakoeyarini aapatziyeeyaririni Jesoshi ashironkagaeyacharini.

¹¹ Omaanta eero pikantzirowaga kamatsiri oemi kaari antyashipawotatsi. Okoyirikari shirampari antashityaari. Okoyikari agae eejatzi, ookaerokari aapatziyari Jesokirishito.

¹² Eewawitaka okantawitakari: “Nokemijantaperotemi”, omaanta roojatzi amatawitakiri. Rootaki rowashironkaantyaawori.

¹³ Eejatzi operatakarini, okinakinayitiznikari pankotsikipaeni, okenkithawaetashitakari, wero, wero, otheeyantyaari. Okimitari tsirotzi. Okantakotashitarikari paashinipaeni, oñaawaetantawokari kaari kameethatatsi.

¹⁴ Rootaki nokowantakari agae eejatzi kamatsiri oemi tekiraatarika antyashipawote. Kameetha ijeeki eentsitepaeni. Kameetha onkotsiteniri oemi royaari, eejatzi eentsite. Kameetha ontyeero iithaari rashi rirori, okiweniri iithaaripaeni, maawaeni. Aririka kameetha ojeeki, tekatsikya ikantya atziri ikantzimaeyeroni.

¹⁵ Eejatzi rantayitakironi Jatanaashi apaanipaeni: rookakagaero aapatziyawitakarira Jesokirishito.

¹⁶ Ojeekirika osheninkapero kamatsiri oemi, kameetha iyotashitya okaminthayero roori. Tee okameethatzi okanteri aapatziyariri Jesoshi: “Pikaminthagaeyeronikya eeroka”. Eenitatsi paashini kamatsiri oemi, jeekatsiri apaniroeni: tekatsi osheninkapero kaminthayeroni. Irowakya roori, kameetha ikaminthagaeyeroni riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi.

Tsika akanteeyerini riraga jewatakagaeyerini

¹⁷ Kameetharika reewatakaantzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi, okameethatzi ifaaperoteri ikameethatzi, eejatzi ipinataperoteri. Kameetha ikemijantaperoteri eejatzi. Aririka ipomeentsiwentakawo riroripaeni ikenkithatzi eejatzi riyotaantzi, okameethatzi riraga aapatziyariri Jesoshi ifaaperoyerini, eejatzi ipinataperoteri.

¹⁸ Aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Eero oojopatziri riraga waaka aatzikakitzirori teriiko, pishineteri roya. Tema raatzikakitzimiro paantyaawori okithoki”. Eejatzi okantzi: “Okameethatzi ipinateeteri riraga antawaetatsiri”.

¹⁹ Eero pikemijantashitari apaani kantakotashityaarini jewatakagaeyimirini, paapatziyawokari theeyaantsi. Omaanta ikaatakirika ñaaperoterini 2, eerorika 3, ari paapatziyaawo iroka ikamantemiri.

²⁰ Kyaaryoorika ojeeki rantaperotakiri, ari pikantzimoteri janta ipiyotapiinteeyaninta aapatziyeeyaririni Jesoshi: “Eero papiiteero eejatzi iroka pantakiri”. Kameetha riyoteeyeroni maawaeni aapatziyariri Jesoshi iroka pikanteriri, ikenkithashireeyantyaarini, riyoteeyantyaarini eero ranantawo rirori kaari kameethatatsi.

²¹ Ayoteeyakini ikaateeyakaeni Atajorentsite, eejatzi

Jesokirishito. Eejatzi ikaateeyakaeni ronampirepaeni rirori. Rootaki nokantzimotantzimiriri eekiro piyaatayee pikanteri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi: “Tee okameethatzi”. Eero pipinkathatashitari jewawentzimiri eerori. Omaanta okameethatzi piyoteeri ikoyiri Tajorentsi kimitaka piyoteeri maawaeni atziri.

²² Eero pishintsiwentziri intsi paete apaani shirampari reewawenteri aapatziyariri Jesoshi, eero patsipetashitawo poyiniri pako iitoki. Peewate piyotaperoteri. Eerorika piyotaperotziri aririka paata rantakiro kaari kameethatatsi: eejatzi eerori eeniro pantani. Kyaaryoowa pantzirokarira kaari kameethatatsi.

²³ Eero apatziro piriro iña, omaanta pirero eejatzi awishoowaantsi oowa eechonkiini. (Iroka awishoowaantsi rootaki inashitachari pyaar-entsi.) Eechonkiini okaate apaani tajo, kaari osheki. Owameethateemi-roota pisheetomawoki pikatsitzira. Aapiintakimi pimakoni, omaanta os-hintsiwathatakaaneemi aririka pirapiintero eechonkiini awishoowaantsi oowa, ari etsiyatakoteemi. ²⁴ Okoñaataki kaari kameethatatsi rantay-itzirini apaanipaeni atziri; riyoteeyakini ikantakoteri Tajorentsi: “Eeniro rantani”. Eenifatsi paashini manawitakawori rantayitzirini, omaanta iinja okoñaate eejatzi maawaeni rantayitzirini rirori. ²⁵ Eejatzi, aririka antay-itakironi kameethatayitatsirini, okoñaataki apaanipaeni, iñaakoteeyakaeroni atziri. Omaanta tekira okoñaate maawaeni kameethatatsiri anteeyakirini: iinja okoñaaperotaki maawaeni. Aritaki okantyaapa.

6

Eenitatsi iroka ikanteeyiririni pimantaari

¹ Maawaeni riraga omperateetari pikemijantaperoteri kameetha riraga omperatzimiri, eejatzi piñaaperotaperoteri rirori kameetha. Okantyaatakya tekatsi ikanteeteri ikantzimateri Tajorentsi, eejatzi tekatsi ikantawenteetero: “Tee okameethatzi iroka riyoteeriri aapatziyariri Jesoshi”. ² Aririka raapatziyariri Jesoshi riraga omperatzimiri, tee okameethatzi pikante eeroka: “Iroñaaka eerokataki noyemijantzinkarite, amonkaatawakaaka. Eero iroñaaka noñaaperotzimi”. Omaanta okameethaperotzi pantawaetaperoteniri: tema rirotaiki piyemijantzinkarite pantawaetazirini, rirotaiki inin-taperotanewo riraga Tajorentsi. Rootaki, Temoteeyo, piyotagaeyeririni maawaeni aapatziyariri pikanteeyerini maawaeni ranteeyerini.

Ikenkithatakotziri iyotaantzirori theeyaantsi

³ Eenitatsi paashini atziri kinakaashitakawori riyotaantzi, tee omonkaatawo iroka niyoteeriri. Tee raapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri riyotaawitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eejatzi tee raapatziyawo iroka iyotagaeyakaerini ajekantyaari kameetha, eero anantaneentaawo kaari kameethatatsi. ⁴ Osheki ikantakaaperota, omaanta tee añiiri riyotantari. Tee riyoperotziro. Rojampitakowentashitakawo oetarikapaeni. Iñaawaetashiwaetaka, wero, wero. Rootaki ikijashiryaantakariri paashinipaeni, ikijathatawakaaka, ikantzimatawakaaka, raamaakotawakaaka rantakiro kaari kameethatatsi. ⁵ Ikijawakagaeyakani riraga kenkithashiriirori kaari kameethatatsi, tee ikenkithashiriirori kyaaryootatsiri. Ikemijantashijeempiyaaka, ikenkithashiryaawitaka ari rayemi oetarikapaeni.

⁶ Omaanta aririka akemijantaperoteri Tajorentsi, eejatzi aweshiryaawentyaari, ari ajekaperoeyanakini kameetha.

⁷ Akoñaatantapaakari paerani, tekatsi akoñaatakaapaaki. Eejatzi okimiteeya, aririka akamae, tekatsi aanee eejatzi. ⁸ Omaanta aweshiryaawentyaaririka

Tajorentsi eejatzi eenitatsirika owaeyarini eejatzi akithaateeyarini aritapaaki, eero eekiro akowanakitye paashini. ⁹ Omaantakya riraga kowatsiri rashaagantya rantashitayitakawoni oetarikapaeni roshekyaanayaawori rowaagawo. Omapokashitapaakari rantakiro oetarikapaeni. Tee ikenkithashireeya kameetha, ikowashitakawo kaari kameethatayitatsirini, roojatzi ikamakirika, riyaaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Aririka akowaperotaki ashitayityaawoni oetarikapaeni, aritaki antakiro kaari kameethatatsi. Osheki aapatziyawitacharini rookaero raapatziyari. ¿Oetaka rookantawori? Tema ikowaki rashitayityaawoni oetarikapaeni, omaanta roojatzi osheki rowashireperotanakyaarõña.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi pantawaeteniri

¹¹ Omaanta eero, pikyaaryowentziniri Tajorentsi oetarika ikantzimiri. Kyaaryoowa, piñaawenatawokari eerori oetarikapaeni. Pikowaperote pikameethataperotanaki eero. Pikowaperote pameentaperotyaaari Tajorentsi, omawitakya pomeentsitzimotayitemirini eekiro piyaatatyepikyaaryowenteniri maawaeni ikowakaakimiri panteniriri; pinintaperoyerinirõña paashinipaeni, eekiro piyaatatyepanteniri oetarikapaeni, eejatzi eentsikiroeni pantero oetarikapaeni, eero pithaakyaawentziro. ¹² Aririka opomeentsitzimotawitemi paapatziyaperotyaaari Tajorentsi iroñaaka, omaanta okameethataperotzi pantakiro. Pikyaaryoowenteniri ikowakagaeyimirini. Eero pipeyakotziro iroka: pikanteetatyeyaani pañee jenokinta. Riyoyaakimi Tajorentsi rowañaanteemiri janta. Tema rootaki pikantakiri eerori, ikaateeyakini osheki kemaeyawakimirini. Kyaaryootaki pikantakiriri. ¹³ Tema riro Tajorentsi owañaagaeyerini jenokinta, maawaeni. Eejatzi paerani Jesokirishito, tee ithaawakari Poonshiy Peraato, rirootaki owamaakaantakiriri. Ikantziri: “Kyaaryo, naaka jewawenantatsiri”. Iroñaaka ikaateeyakaeni Tajorentsi eejatzi Jesokirishito, raminakowenteeyakaeni. ¹⁴ Rootaki nokanantemirori iroka: pithotyaaakiro maawaeni nokaminaakimiri, eero pikompitawo. Pikantatyeyaani, pantaperotero roojatzi ipokanteeyari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁵ Riyotzi Pawa Tajorentsi tsika okaate ipokanteeyari, rirootaki kantatsini. Irira apintzi ikanta, tajorentsiperotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaawitariri atziri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaawitaririni atziripaeni. Thame añaaperoteri. ¹⁶ Apaniroeni irira eero ithonka, eero ikami. Janta ijeekinta ojeeki kitejirirõña, tekatsi akantya aatashiteri ontsirokyaari. Tekatsi ñeerini Tajorentsi. Tekatsi akantya añaagaeyerini. Okameethatzi apinkathataperoyanakirini maawaeni. Ikantatyaaeni reewatawentaawenti irira, ashi royiro. Aritaki ikanta.

Eejatzi iroka ikantziriri ashaagantzinkari

¹⁷ Pikanteri ashaagantzinkari eero ikantakaaperota. Eejatzi pikanteri eero riweshiryaawentawo rashitayitarini, tema ari opeyeeya iinja. Inta riweshiryaawentyaari Tajorentsi. Ipapiinteeyakaeni maawaeni koetyeemoteeyakaerini akimoshireeyantarini. ¹⁸ Riraga ashaagantzinkari eenitatsi osheki rowaagawo. Pikananteri iroñaaka ineshironkaeyerini ikaateeyini ijeekaeyini, osheki ineshironkateri. Tee okameethatzi ishampitsite. Omaanta kameetha ikaminthaante. ¹⁹ Aririka imatayitakironi iroka, kameetha. Ipinateri Tajorentsi iinja janta jenokinta, janta ikanteetatyeyaani rañaaperotapae kameetha.

Riweyaantakawo rojankinari

²⁰ Iroñaaka, Temoteeyo, eeniro ikantakimiri Tajorensi panteniriri. Ari pimonkaateniri, eero pamatawitziri. Eero paapatziyashitawo oetarikapaeni ikantashitari, wero, wero, wero. Ikenkithashiryaashitawo iyotaantsi; omaanta kaari iroka. ²¹ Eenitatsi iyotaantayitawitaworini oetarikapaeni, iitakaawita riyotzi, omaanta tee riyotzi. Rootaki kaari raapatziyantaperotari Jesoshi iroñaaka.

Ari, nokowaki ineshironkateeyemini Tajorensi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RAPIITEENIRI PAAWORO ROJANKINATEENIRI TEMOTEEYO

¹⁻² Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paa-
woro jankinateemirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokamanteey-
erini maawaeni atziri aririka raapatziyeeyarini rirori, ari rowaŋaagaeyerini
jaka kipatsikika eejatzi janta jenokinta. Rootaki ikowakaakinari Tajorentsi.
Notyomi, nonintaperotzimi. Nokowaki ineshironkatemi Pawa Tajorentsi,
eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Eejatzi nokowaki ikaminthaaperotemi,
jeekakayemi kameetha.

Ipaasonkitakowentziri Paaworo Temoteeyo

³ Tema paerani rantawaetzinirini riraga nochariniitenipaeni. Iroŋaaka
eejatzi naari nantawaetzinirini. Tema namanakotapiintzimiri Tajorentsi
maawaeni kitejiriki, eejatzi tsiteniriki. Oetarikapaeni nanteniriri irinta,
nokowaperotaki niweshiryaaakayaari. ⁴ Paerani, nookantanakimiranki,
powashiretanaka, piraaka. Osheki iroŋaaka nokoetyaakimi.
Nokowawita noŋeemimi eejatzi, niweshiryaaawentaperoteemimi.
⁵ Nokenkithashireteemi, kameetharini paapatziyaperotakari Jesoshi,
pikantatyaani. Pikimitakawo pijawo Roera, eejatzi piniro Eyonishe:
aapatziyaperoyerini roori. Niyotzi eeniro paapatziyari Jesoshi, rootaki
nopaasonkitakowenantzimiri.

Eero pipashiwentakaawo paapatziyakayaari atziri

⁶ Paapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokanantemiri: paerani,
nowantakimirori nako, eejatzi nokanantakariri rirori ramitakotemi,
eenitatsi imatakaakimiri. Iroŋaaka pantaperotero maawaeni
imatakaakimiri. ⁷ Irinta Pawa Tajorentsi ipakaero Ishire. Roori
tee okowakagae athaaye. Tee ari opoŋeeya thaawaantsi Ishireki
Tajorentsi, inta omatakaakero oetarikapaeni ikowakaakaeri. Eejatzi
omatakaakae anintaperoyerini Tajorentsi eejatzi maawaeni atziri;
eejatzi omatakaakae aamakowentya apaniroeni. ⁸ Rootaki kaari
pipashiwentakaantyaawo pikenkithatakoteri Awinkatharite. Eejatzi,
eero pipashiwentakaana; nojeekakika omonkyaagamentotsiki:
nokenkithatakotakirira rirori, rootaki romonkyaaganteetakinari
iroŋaaka. Osheki nokemaatsitawentakari Jesokirishito, kameetha
pikimitena eerori. Aritaki imatakayemiro Tajorentsi maawaeni
ikowakaakimiri. ⁹ Paerani, tekirani riwetsikironi iroka kipatsika,
riyozitakaeni aapatziyari Jesokirishito. Riyoyagaeyitakaeni kameetha
athaayi akame. Iŋaani iyotakaakero aririka akame, eero aatzi
paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kameetha iroka ikamanteeyeerini:
rowaŋaaperoyakaeni, akanteetatyeeyaani ajeekimoeyerini inampiki.

¹¹ Rotyaantakina rirori nokamanteeyerini atziri iroka kameethatatsiri,
eejatzi niyotagaeyerini. ¹² Rootaki nokemaatsintantakawori maawaeni jaka
omonkyaagamentotsikika. Omaanta tee nopashiwenta. Niyotaperotziri
riraga naapatziyari: niyotaki eero ramatawitana, rootaki nokanantakariri:
“Pikempoyeena”. Niyotaperotzi ikempoyeena roojatzi ipokanteeyari.

¹³ Kyaaryooperotaki maawaeni niyotaakimirini, tee namatawitzimi. Pimonkaatero maawaeni nokantakimiri. Paapatziyari Jesokirishito, pinintashireperoteri. Pikiyaaryoowentero pikenkithatakotero iñaani. ¹⁴ Okithaataakaakimi Ishire Tajorentsi. Omatakaakimiri pikempoyero iñaani kameetha eejatzi pikenkithatero.

Tsika ikanteeyiririnka Paaworo

¹⁵ Piyotzi rookaeyakinani aashiyajatzi: Jijeero, Eromoojeneshi, maawaeni. ¹⁶ Nokowaki ineshironkateri Awinkatharite Oneshiijoro, eejatzi isheninka rirori. Retakotapiintakina rirori, tee ipashiwenta rareetaatana jaka omonkyaagamentotsikika. ¹⁷ Inta rareetantakarari jaka Oroomaki, ikowakowayitakinani, roojatzi iñaantapaakinari jaka. ¹⁸ Piyoperotzi eejatzi osheki ramitakotakina janta Ejeesoki. Iinja, ipokaerika Awinkatharite, aritaki ineshironkatapaeri.

2

Ikantziri: “Pikanteetatyeeyaani pantawaeteniri Tajorentsi”

¹ Iroñaaka, notyomi, tema ineshironkatakimi Jesokirishito, rootaki noka-mantzimiri pitontashirete maawaeni pantayitenirini. ² Eenitatsi pike-makinari, tema pikaateeyakirini osheki paashini kemaeyakinirini. Ari piyoyeeri apanipaeni atziri ikyaaaryoowenteniri riyoteeri paashinipaeni atziri, rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. Rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. ³ Riraga joraaropaeni kameethari ikemaatsitawentapiintari iwinkatharite. Pikimityaari eerori, eero pithaayi pikemaatsitawentyaari Awinkatharite Jesokirishito. ⁴ Eejatzi tee riyomparitapiinta joraaro, tee ipankiwaetzi, inta apatziro ikyaaaryoowentziniri iyapitaanote ikowantakarari. ⁵ Eejatzi riraga perootat-siri peroota ikemijantaperotziri riraga showirinkakotantatsiri. Eerorika ikemijantaperotziri, eero ipashiteetari irika ipapiintziriri anaakotantatsiri. ⁶ Eejatzi riraga pankiwaetatsiri, aririka ithamaetakotaperotero iwankiri, ari rowiitero osheki okithoki iinja. Tee ratsipetashitawo ithamaetakotziro. ⁷ Pikenkithashiryaaperotero iroka noshiyakaawentzimiri, ari riyotakaaperotemiro Awinkatharite.

Pikenkithashireeri Jesokirishito

⁸ Pikenkithashireeri eejatzi Jesokirishito, riraga icharineeteni iinja Iraviiri; rowamatawitakarari, omaanta ipiriintanaa eejatzi. Rootaki iroka nokamantapiinteyiririni atziri, rowawijaakoeyanteeyaaririni. ⁹ Nokantani nokenkithatakagaeyirini atziripaeni iroka, rootaki noñaashitantakawori iroñaaka. Roojotanteetakinawo kareenatha, ikitimikaanteetakina naaka owamaantanari. Omaanta tekatsi ikanteetero roojotero iñaani Tajorentsi: tema owaaganaka roori. ¹⁰ ¿Litaka nokemaatsiwentakarari maawaeni iroka? Riro nokemaatsiwentari maawaeni atziri riyoyaakiri Tajorentsi, ikanteetatyeeyaani ijeekantyaari kameetha janta jenokinta. Rirotaki Jesokirishito owawijaakoterini. ¹¹ Kyaaryootaki iroka ikantziteetarini:

“Eerorika akimitaga paerani aritaki akimitakotawitakarari atsipatakari Rotyaantanewo Tajorentsi, janta koroshiki akamaeyakini. Rootaki atsipatantapaeyaariri janta jenokinta, ajeekimotapaeri. ¹² Aritaki iroñaaka apomeentsiwentakanari antayitakinirini oetarikapaeni, rootaki eejatzi akaateeyerini eewawenanteeyini. Aririka akanteri atziri: ‘Tee niyotziri Jesokirishito’, eejatzi ikantakotee paata rirori: ‘Pawa, tee niyotziri tsikarika itzimi irira’. ¹³ Aririka

akenkithashireeya amatawiteri, akantashityaarika: ‘Naapatziyari’, omaanta roojatzirika akimita paerani, eero amatawitziri Jesokirishito eejatzi eero ramatawitee rirori. Imonkaataperotero maawaeni ikantziri”.

Rootaki iinja rotyaanantyaariri kaari aapatziyarini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

14 Tema ikaateeyakaeni Awinkatharite. Pikantapiinteri riraga aapatziyariri Jesoshi janta eero ipiyapiyawaantetari oetarikapaeni riyotaayitawitaririni. Ratsipetashitakawo ipiyawaantetakari iroka, ikompitakaarikari riraga kemaeyeririni. 15 Pantaperotayitenirini Tajorentsi, ikanantemiri: “Kameetha maawaeni pantakinari”, roojatzi eero añiuro pipashiwenantyaari. Piyotaperotziro iñaani Tajorentsi, iroñaaka piyotaantero kameetha; tema kameethari iyotaantzi roori. 16 Eero paapatziyawo okaatzi ikantashityaari kaari aapatziyariri Tajorentsi ikinakaashitanakawo, tema kaari rooperotatsini eejatzi kaari amitakoteeni, eero piñaawaetziro: pookakaaperotzirikari atziri aapatziyaririmi Tajorentsi. 17 Iroka kantashitaantsi oshiyakawo pathaawontsi. Aririka aakae, othonkanakae maawaeni awathakipaeni, apathaayitanakini. Ratsipetakawo ikantawakaantawo riraga Imeneeyo eejatzi Jireeto. 18 Ikompiteeyakawoni kyaaryootayitsirini. Ikantatzi: “Monkaataka. Ipiriinteeyawitaani paashinipaeni, omaanta eero apiriinteeyaaani aaka”. Rootaki ipakaagaanantanakawori raapatziyari Jesoshi kemaeyakiririni. Omaanta ipiriinteero awatha Jesoshi aririka ipiyee. 19 Piyotero iroka okantziri iñaani Tajorentsi: “Riyotaperotziri Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni”. Eejatzi okantzi “Eenitatsirika aapatziyariri Jesoshi tema rookero kaari kameethatatsi rantayitzirini”. Aritaki okantakiri. Iñaani Tajorentsi oshiyakawo antawo mapi: tee opaashinitapiintee.

20 Janta ipankoki ashaagantzinkari eenitatsi osheki iwiratote. Eenitatsi kaari pinaperotachari, riwetsikaetziro ooro eejatzi piraata. Eenitatsi kaari pinatacha, riwetsikaetziro inchato eejatzi tsirepathari. Rowaga pinatachari, riweshiryaawentakawo: ikowaki raminiteri maawaeni atziri. Rowaga kaari pinatacha aririka owantakyaawo ookanteeyawo roojatzi kaagashiki. 21 Aririka powameethateeya eeroka, pookakirorika kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini, ari pikimityaawo pirato pinaperotachari; riweshiryaawentemi Awinkatharite, ikowaki iñaagaemi maawaeni. Tema iroñaaka pimatakiniri oetarika ikowakaakimiri.

22 Eerowa pikenkithashiriuro kaari kameethatayitsirini rantayitzirini ewankaripaeni. Intakya pikowaperotanaki pikameethatane, pameenta-perotaneyaari, pinintaperoteri paashinipaeni, pijeeke kameetha, pitsipateeyaarini paashinipaeni kameethatayitsirini: maawaeni riraga aapatziyaperotakariri Awinkatharite ijeekaperotzi kameetha. 23 Omaanta eero pikantawakaawentashitawo kaari ayotaperoyini: pikijawakaantawokari. 24 Aaka aapatziyari Awinkatharite rootaki kaari okameethatantya akijeeyerini paashini atziri; inta kameetha akaminthayeri paashinipaeni, kameetha ayoteeri, eero ajamaneentari, 25 kameetha ayoteeri riraga kaari aapatziyeeyawoni kyaaryooperotatsiri. Kameetharika ayoteeri, roojatzi apanipaeni ikenkithashiryaanakya, rookaero kaari kameethatayitsirini ikemijanantyaawori kyaaryootatsiri. Ramitakoteri Tajorentsi. 26 Ramatawitakari kamaari: ojeekawita ikowakaawitakariri, rootaki ranantawitanariri rirori: omaanta ayotagaeri eentsikiroeni aritaki rowawijaakoteri Tajorentsi, aririka raapatziyeeyarini.

3

Tsika ikantyaaka amatawitantsiri, iinja

1 Piyotero iroka: iinja, rootentsirika omonkaatakya kitejitsiri ipokanteeyari Jesoshi, osheki opomeentsitzimotyaari aapatziyariri Jesoshi. 2 Rirojatzi riraga atziri rirotaki nintaperotaachani apaniroeni, ikowaperoteri koriki, ikantakaaperotya, ishironawentyaari paashinipaeni, ikantzimateri Tajorentsi, ipiyathatyaari ashitariri, eero ipaasonkitziri neshironkaterini, eero ikenkithashiriiri Tajorentsi. 3 Eero riyotziro ikaminthayeri paashinipaeni, eero riyotzi ipeyakotziniri atziri rantziri, ikantzimatante, eero ipashiwentakaawo rantayiteroni tsinanipaeni, ikijanakya, itheenkayiterini kameethatayitsirini, 4 ramatawitayiterini isheninkaperopaeni, rantashitayityaawoni oetarikapaeni, eero ikenkithashirya, ikantakaaperotanakya, ikowanaki ikimoshirewae-tantyaari, eero ikoyi riyoteri Tajorentsi. 5 Raapatziyajeempiyaashityaari Tajorentsi, omaanta tee ipinkathatziri. Eero pikimitakotari eerori eejatzi eero pitsipateeyarini. 6 Ikyaaankotero paashinipaeni atziri, ramatawitapaero tsinanipaeni. Tee okenkithashireperota, rootaki imatantyaawori ramatawitapaero. Osheki antayitanakironi kaari kameethatatsi, okowaperotanaki antayiteroni. 7 Osheki okemijantashitayitakarini paashini iyotaawitawori omaanta tee riyotaaperotziro kyaaryootatsiri ikantziri Tajorentsi. 8 Paerani riraga Jaaneshi eejatzi Jaampireshi ipiyathatakarini Moeseeshi, tee ikowakayiri joriyopaeni raapatziyakagaeyaarini. Eejatzi ikimitakari ifoñaaka riraga amatawitantsiri: tee ikowakagaerini atziri raapatziyaperotawo kyaaryootaperotatsiri. Tee okameethatzi iroka ikenkithashiryaayitakarini, ikemijantajeempiyashitaka. 9 Eero ikantatyaani imatero iroka. Tema paerani riyotakoeyirini riraga piyathatakaririni Moeseeshi. Eejatzi iinja riyoteeyanakini atziri kyaaryo ramatawitantaki riraga amatawitantsiri.

Pikemijantaperotero kyaaryooperotatsiri

10 Omaanta piyotakotaperotakina. Piyotakiro niyotaaayitzimirini. Piyotakiro nantayitzirini. Piyotakiro nokowakiri nomatayiterini naari nantayiterini. Piyotaki eejatzi nameentaperotakari Tajorentsi, nokyaaryoowentziniri maawaeni, nonintaperotakari, tee nojamaneentawo nopomeentsitawentakari. 11 Eejatzi piyotzi ikijantapiinteetakinawo naapatziyari Jesoshi. Piyotaki eejatzi nokemaatsitapiintakawo janta Antyokiiyaki, Ikooñoki, eejatzi Riishitaraki. Osheki ikijeeyakinani jeekaeyatsirini janta. Omaanta rowawijaakotapiintakina Awinkatharite. 12 Kyaaryo, ikijeetziri maawaeni aaka aapatziyariri Jesokirishito, aririka akowaperotaki raapatziyaperotyaari. 13 Eekiro riyaatatyeer ramatawitaperotante riraga kaari kameethatatsi, eejatzi iyotaanzirori theeyaantsi. Eejatzi riraga kamaari ramatawiteri rirori. 14 Omaanta eerokakya, paapatziyanakyaawo ifñaani Tajorentsi eeniro pikaatzini. Roojatzi paapatziyantariri Jesokirishito ari rowawijaakotakimi. Tema piyotaki tee namatawitzimi. 15 Paerani, eeniro pikaatzini, riyotagaetakimiro ifñaani Tajorentsi. Tema okameethaperotaki. Rootaki iyotaakimirori paapatziyakari Jesokirishito, pawijakotantaari. 16 Rirotaki Tajorentsi jankinatokaantakirori Iwaperite, maawaeni. Iyotagaeyakaeroni kyaaryootaperotatsiri, teorika okameethatzi antakiri, okamantakae. Iyotagaeyakaeni tsika akantyaari akameethatanteeyari, eejatzi iyotagaeyakaeni akameethaperoyakaeni kameetha. 17 Rootaki ojeekantakari Iwaperite Tajorentsi, akameethataperotanteeyari. Tekatsi

akantya akompitanyaaawori, omaanta ayotaperotero antaperoeyeroni maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi.

4

Riweshiryaakaakari Paaworo Temoteeyo

¹ Iinja ipokae Jesokirishito ipinkatharitapaaki. Aririka ipokae, ari roñaagayitapaakaeroni rantayitzirini maawaeni añeeyatsirini eejatzi maawaeni kamaeyeentsirini. Ikamanteeyeeni tsika ikanteeyeeni. Ayoteeyini ikaateeyakaeni iroñaaka, eejatzi ikaateeyakaeni Pawa Tajorentsi, rootaki iroñaaka, nokamanantzimorori pantero iroka. ² Pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi maawaeni kitejiriki. Tsikarika ikaateri oorya, tsikarika piyeeki, eerokya pimaeritzi, omaanta pikenkithatakayeri maawaeni atziri. Teerika okameethatzi iroka rantakiri, ari pikanteri, eejatzi pikanteri eero rantziro. Pikanteeyerini kameetha ijeekaeyeni. Eentsikiroeni piyotaaperoeyerini paashinipaeni, eerokya pikijathatziri. ³ Iinja, aririka kameetha ayotagaeyawityaarini atziri iñaani Tajorentsi, omaanta eerorika ikemijanteeyironi. ⁴ Eero ikoyiro iñaani Tajorentsi rowaga kyaaryooperotatsiri, omaanta ikowaperote ikemashityaawo riyotagaeteri theeyaantsi ikenkithatashitayitarini atziri. ⁵ Omaanta eerokakya, paamawentya: pikimitarikari. Aririka pipomeentsitawentyaari Awinkatharite, eero petakoshiryaashita. Paapatziyakyaari paashinipaeni. Pimataperotakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri.

Ikenkithashireeri Paaworo

⁶ Ro nokamanantzimorori iroka, rooteentsi rowamagaetena, rooteentsi niyaate naari jenokinta. ⁷ Nopomeentsiwentaperotakanari Awinkatharite, nomatakiniri maawaeni ikowakaakinari, tee namatawitziri. ⁸ Iinja, ipokaerika Awinkatharite, ipashitayitenawoni kameethatayitatsirini. Eero ipanawo apaniroeni naari, omaanta eejatzi ipaeyerini maawaeni aama-gaeyakaririni. Tema kameetha ikantakowenteeyakaeni maawaeni. Riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi riraga kaari aapatziyari Jesoshi ari rowashironkaeri. Omaanta naaka eejatzi maawaeni paashini aapatziyaperotariri eejatzi maawaeni paashini nintashireperotziriri riraga kantziriri: “Nokoyi ipiyee intsipaete”, kyaaryo ipinateeyenani kameetha.

Paashini ikamanteeriri eejatzi

⁹ Pishintsite pipoke piñeena. ¹⁰ Riraga Teemashi, ikowaki riweshiryaawentyaawo jeekayitatsirini kipatsikika. Rookanakina, riyataanaki Tejawoonikaki. Riraga Keresheente, riyataanaki Karaashiyaki, riraga Teeto riyataanaki Taramaashiyaki. ¹¹ Apaniroeni Rookashi itsipatakina. Aririka pipoke, pamakinari Marikoshi, osheki nokowaki ramitakotena. ¹² Eejatzi riyataanaki riraga Teekiko. Notyaantakiri rirori Ejeesoki. ¹³ Eejatzi pamakinawo noethaari nowanakirowa Toroowareki, ojeeki janta ipankoki Kaaripo. Eejatzi pamakinawo maawaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi nowaperitepaeni. ¹⁴ Rowashironkaaperotakina Arejaantero, riraga wetsikapiiintzirori asheero. Tema itheeyakotana eejatzi okaatzi niyotaakiri atziri. Iinja rowashironkaeri Awinkatharite. ¹⁵ Paamayarira eerori, rowashironkaemikari. Osheki ikijawentakinawo nokanteeyakiririni.

¹⁶ Ritantakari reewawenantzi rojampitakowentana, tee ijeeki kantakowentani, ishiyapithateeyanakinani. Tee nokoyi rowashironkaeri Awinkatharite. ¹⁷ Omaantakya irira, kijokiro rowana. Itajonkawentakina, nomatantawori nokenkithatakageyirini paashinijatzitatsiri atziri,

maawaeni. Tema Jatanaashi rantakaakiri rowashironkaetenamira, omaanta rowawijaakotakina Awinkatharite. ¹⁸ Aririka rowashironkaetakina eejatzi, niyotaki ari rowawijaakoteena eejatzi; ijeekakayena jenokinta, janta reewawenantaperotzinta rirori. Thame añaaperotaperoyerini, aritaki akanteetatyeyyaani.

¹⁹ Niwethatawo Pirishiira, eejatzi rirori Akiirishi. Eejatzi niwethatari maawaeni isheninka Oneshijoro. ²⁰ Eeniro Eraashito, ijeeki janta Koriintoki. Nawijantakawori Mireetoki, noñaaneeri Toroojimo: imantsiyataki. ²¹ Pishintsite pipoke, tekiraata okyaawontsitanaki. Riwethateeyemini Eyowooro, Poreente, Riino, Kiraaworya, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite.

²² Nokowaki ikaminthayemi Awinkatharite, ineshironkataperotemi. Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEETO

¹ Nokoyi niwethatemi eeroka Teeto tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo nojankinatzimiro iroka. Riyoyakina Tajorentsi nanteniri oetarika ikowakaakinari. Rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito niyotakaaperoteri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri, ikyaaaryoowenantyaawori rameentaperotyaari Jesoshi eejatzi rantero oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. ² Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, ikantzitakani Tajorentsi: “Nafaaakaaperoteri maawaeni nokoyiri, nojeekakayeri jaka jenokinta”. Tee riyotziro ramatawitantzi, rootaki ayotantari akanteetatyeeyaani añaagae janta Tajorentsikinta. ³ Iroñaaka monkaataka kitejiri riyoteeyantyaaworini maawaeni atziri ikantziri Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Rootaki rotyaanantakinari nokamanteeyerini atziripaeni. ⁴ Paerani niyotakaapiintzimi paapatziyari Jesoshi, rootaki, Teeto, iroñaaka nokimitakaantakimiri notyomipero eejatzi nojankinatzimiro iroka. Nokowaki ineshironkatapiintemi riraga Tajorentsi, riweshiryaakayemi, eejatzi ikimitakayemi Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri.

Tsika ikantyaari jewatsiri reewawenantyaariri aapatziyariri Jesoshi

⁵ Paerani nookanakimi janta Kereetaki pithonkantyaawori oetarikapaeni okaatzira tekiraga antakagaeyerini. Eejatzi nokantakimi: “Aririka pikinakinayitakini janta maawaeni nampitsikipaeni, piyoyayiteeni aataperoteenchari aapatziyeeyaririni Jesoshi raapatziyakaantaperotyaariri iyemijantzinkarite”. ⁶ Iroñaaka nokamantemi. Okameethatzi riraga aataperoteenchari iyemijantzinkarite eero reewatakaantashita, rooma teerika ijeeki kameetha. Inta okameethatzi ijeeki kameetha, eejatzi apatziro rayi apaani iina, eejatzi okameethatzi maawaeni reentsite raapatziyariri Jesoshi: ijeeki kameetha, eero ipiyathatari iriri, rootaki tekatsikya ikantakotashiteetyaari oetarikapaeni. ⁷ Naakiro, aririka ikowaki rantawaeteniri Tajorentsi amitakoeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi rameentaperotari rirori. Tee okameethatzi ipiyawaantentantya, ikijya intsipaete, ishinkitya, rantawakaapiintya paashinipaeni. Tee okameethatzi ramatawiteri paashinipaeni raapithatantyaariri iyorikite eejatzi rowaagawo. ⁸ Omaantakya okameethatzi raakameethatante roemaante ipankoki areeteetyaaririka; inintaperoteri maawaeni okaatzi kameethatatsiri; ikenkithashiryaanakya kameetha oetarika ranteri eejatzi iñaawaete; kameetha ikantya; ikameethashiryaaperote; eejatzi riyote raamawentya apaniroeni eero ranantawo kaari kameethatatsi. ⁹ Kameetha ikyaaaryoowentero raapatziyaperotyaawo ikantziri Tajorentsi, tema kyaaryooperotaki rootaki amatantyaawori ameentyaawo. Rootaki rowaga ayotaakiriri aaka, imatantyaawori riyotaantaperotero paashinipaeni kyaaryootatsiri. Eejatzi imatantyaawori riyotayeri riraga theenkantatsiripaeni.

Pomaereeri kereetajatzi riraga kowawitachari owameethaterinimi aapatziyariri Jesoshi

¹⁰ Eenitatsi janta oshekini theenkakirori iñaani Jesoshi. Ipiyathakariki kenkithatakaantatsiri, rirotaki ñaawaetashiwaetachari, eejatzi rirotaki amatawitantatsiri maawaeni. Tema ikanteeyani riraga kantashiteeyawitaririni aapatziyariri Jesoshi: “Pikimitakoperoeyaarini kameetha joriyo”.
¹¹ Nokowaki pomaereeri maawaeni irinta. Rooma tee okameethatzi iroka riyotaantzirika, eejatzi tee okameethatzi rantakirika; osheki rookakaa-jeempiyaakari aapatziyawitakariri Jesoshi. Tee ikowanee raapatziyaneeyari. Ramatawifakiri. Apatziro ikowashitakawo rayitashityaari riraga aapatziyariri Jesoshi iyorikite. ¹² Paerani eenironi apaani kamanantatsiri riraga kereetajatzi kenkithatakaakiriri isheninka, ikantakiri paashinipaeni atziri: “Riraga kereetajatzi ashi rowaeyironi ramatawitantzi, kijaperotzinkari perantzi eejatzi owaagatzinkari”. ¹³ Kyaaryootaki ikantakiri. Rootaki pikaminaantaperotyaaariri riraganki theenkantatsiripaeni eero ranantawo inta raapatziyaperotantyaawori kyaaryooperotatsiri. ¹⁴ Tee okameethatzi raapatziyawo kenkitharentsi ikenkithashiryaashitayitarini joriyotatsiri, eejatzi tee okameethatzi raapatziyawo ikantashitari riraga theenkirori kyaaryooperotatsiri. ¹⁵ Aririka akameethashirete, tema ari antakiro kameethatatsiri. Omaanta irintapaeni teerika ikameethashiretzi, riraga theenkantatsiri aritaki rantakiro kaari kameethatatsiri. Kyaaryo eero imatziro ikenkithashiryaawo kameethatatsiri. ¹⁶ Ikantawita iriranki: “Niyotziri Tajorentsi”, omaanta tee ijeeki kameetha. Rootaki ayotantakariki itheeyashita, tee riyotziri. Tee ikameethatziwee rirori, ipiyathatanta, tee riyotzi rantero kameethatatsiri.

2

Ikaminagaeyakirini riraga Teeto tsika ikanteeyarini aapatziyariri Jesoshi

¹ Eerokakya, kameetha piyotaantaperote kyaaryooperotatsiri. ² Piyoteeri maawaeni shirampari aatzimateencharira ikenkithashiryaakotero okaatzi kameethatatsiri ranteri roojatzi rantero imatantyaawori paashinipaeni iñaapinkathatantyaariri, raamawentya apaniroeni, eero ishinkita, kameetha ijeeki, ikenkithashireeya kameetha, rameentaperotyaaari Jesoshi, ineshironkaperoteri maawaeni atziri eejatzi eekiro riyaatatyeey kyaaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakirini, omawitya opomeentsizimotyaaari. ³ Eejatzi pikimitzityaawo maawaeni tsinani aatzimateencharira piyotayero kameetha ojeeki, kameetha aapatziyariri Jesoshi. Tee okameethatzi okantzimantante, eejatzi tee okameethatzi omiritapiintero shinjaari, oetarikapaeni. Kameetha ojeeki iyotaantawakyaariri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi kameethaperotatsiri. ⁴ Anteriorika iroka omatero iyotero maawaeni ewankawo oneshironkaperoteri oemi eejatzi eentsitepaeni. ⁵ Eejatzi iyotero maawaeni ewankawo tsinani aamawentya apaniroeni eejatzi okameethashireperote. Eejatzi iyotero kameetha onkotsiwaete, oshirikawaete, okiwawaete, maawaeni; oneshironkatante, okemijantaperoteri oemi. Roojatzi tekatsikya ikanteetero itheenkaetero iñaani Tajorentsi.

⁶ Eejatzi piyoteeri maawaeni ewankari raamawentya apaniroeni, ijeekantyaari kameetha. ⁷ Eejatzi eeroka kameetha pantaperotzityaari maawaeni iroka imatantyaawori maawaeni paashini atziri riyotero tsika ikantya ijeekantyaari kameetha. Kameetha piyotaantaperote eerori, tema piyoperotzi raminakotzimi Tajorentsi. ⁸ Kameetha pikenkithawaetakayeri atziri eero itheenkanteetzimi. Roojatzi ipashiwenantanakya kowawitachari ithawetakotemimi, tekatsi okantya ithawetakotemimi. ⁹ Piyotaaperoteri pimantaarewo ikemijantaperoteri

amanantziriri, rantaperoteniri maawaeni ikanteriri. Tee okameethatzi ipiyawaantetyaari, ¹⁰ tee okameethatzi ikoshite. Inta kameetha ijeekae riyotantanakyaari riraga amanantziririra eero ramatawitaneeri. Iñaakiririka kameetha ijeekae roojatzi ikanantanakya atziri: “Tema osheki okameethaperotaki iñaani Tajorentsi ikenkithatakoteetakiri”.

Tsika ayotantakari ineshironkatakae Tajorentsi

¹¹ Okameethatzi piyoteeri maawaeni ayemijantzinkarite ijeeki kameetha kimitawori iroka nokamantzimiri. Tema ayoteeyakini ineshironkatakae Tajorentsi, rooma rotyaantakiri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotee aakapaeni maawaeni atziri. ¹² Kyaaryo ineshironkatakae. Iroka iyotakae ookaero kaari kameethatatsi akowashitaka aaka antero, eejatzi ookaero maawaeni rametayarini theenkantatsiri. Ayotaki okameethataki maawaeni kitejiri aamawentya apaniroeni, akameethate, ameentaperotyaaari Tajorentsi. ¹³ Eejatzi iyotakae maawaeni aamagaeyarini iroñaaka Tajorentsi: riraga Awinkatharite Jesokirishito. Tema rirotaiki Owawijaakotakaeri aaka maawaeni. Ayoteeyakini eero ramatawitee, aritaki ipokae, rootaki akimoshiryaantari. Ari añeeyawaerini ipinkatharitapaaki. ¹⁴ Antapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, omaanta ikamawentakae, rowawijaakoeyantakaerini rowameethantakaeri, asheninkataperoyantaaririni. Rootaki akowaperotantakari antapiinteero kameethatatsiripaeni. ¹⁵ Pikamantaperoteeyerini maawaeni atziri iroka nokantakimirika. Rooma ikowakaakimirokya Tajorentsi. Ikwakaantakimirori pithaamentakaashireeyari maawaeni atziri raapatziyaperotantyaariri Tajorentsi. Teerika okameethatzi rantziri, kameetha pikamineeri. Eero pishinetayiri itheenkemi.

3

Eejatzi paashini ikanteri kameetha ikemijanantyaari aapatziyariri Jesoshi

¹ Pikenkithashiryaakayaari maawaeni aapatziyariri Jesoshi ipinkathateeyerini maawaeni ikaatzi jewatakaanantatsiripaeni, pinkatharipaeni, ikemijantaperoteeyerini. Ikwaperoyironi riroripaeni rantero maawaeni okaatzi kameethatatsiri. ² Pikanteeyerini eero ikantzimatzi paashinipaeni atziri, inta kameetha raakameethateri maawaeni. Eero ikijantzi inta kameetha ikaminthaante, iñaaperoteri maawaeni atziri ikameethatzi. ³ Paerani aari tee akenkithashiryaawitawoni eejatzi apiyathatawitakarini Tajorentsi, aateeyanimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Amatawitantawitani, antapiintashitawitawoni maawaeni akowashitawitawoni. Akantani akowawita akemaatsitakaawityaari paashini atziri, antapiintawitawoni kaari kameethatatsi, akowapiinteeyawitakani akimitakoeyaarini paashinipaeni; tema oonawakaapiinteeyawitani. ⁴ Omaanta riyotakaake Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Riyotakaake, ineshironkatakae, eejatzi inintaperotakae. ⁵ Rowawijaakotashitakae. Tee anteeyawitawoni kameethatatsiripaeni, omaanta ineshironkatashitakae. Rowawijaakotantakaeri, rowameethatakae, ipaashinitakaake owameethashiretakae Ishire, rootaki kaari akimitanta paerani, ajeekantari kameetha iroñaaka. ⁶ Aapatziyakari Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri, rootaki rotyaantaperotantakaerori Tajorentsi Ishire, tee ithañeeyaawo. ⁷ Tema ashi royiroyo ineshironkatantzi rootaki rowameethatantakaeri. Tema paerani kashiyakaakari atziripaeni aapatziyariri aritaki ijeekae janta jenokinta. Ayotaki eero ramatawitee. Tema aapatziyariri, rootaki iñaatantakaeri Tajorentsi akameethatzi, rootaki ayotantakari akanteetatyeeyaani ajeeki kameetha janta jenokinta.

⁸ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiri. Nokowaki pikanteri maawaeni ameentariri Tajorentsi rantero maawaeni iroka pikamantaperoteri. Rootaki ikenkithashiryaakotantyaawori rantapiintero kameethatsiri. Okameethaperotaki maawaeni iroka, eero ratsipetashitawo rantero.

⁹ Omaanta eero pojampitakowentziro kaari riyotaperoetzi, eejatzi eero paapatziyashitawo ikenkithatakotashitari riraga itakaantaworini. Eero piñaanatawakaanteeyawoni rojankinarini Moeseeshi, eero pikijathatawakaantawo. Patsipetashitawokari, eero amitakotzimi.

¹⁰ Eenitatsirika amatawiterini aapatziyariri Jesoshi ikijawakaanteeyaarini, pikamineeri eero ramatawitantzi. Eerorika raapatziyimi, apawo papiitaperoteri. Rooma eerorika raapatziyimi, pookeri, eero pishinetziri riyoteeri riraga aapatziyariri Jesoshi. ¹¹ Raapatziyawo theeyaantsi irinta. Tee okameethatzi rantziri. Rirojatzi yotakotaacha eeniro rantani.

Riweyaantakawo ikantakiriri Paaworo Teeto

¹² Notyaantemiri Areteemashi, rooma eerorika irira, notyaantemiri Teekiko. Aririka piñaawakiri, pishintsitanaki piyaatanaki Nikooporishiki, aritaki piñaawakina janta. Aritaki noshiretakawo nokyaawontsitakote paata janta. ¹³ Pamitakoteri irira Sheenashi, eejatzi Apooro. Riraga Sheenashi riyotziro ikantziri pinkatharipaeni. Pipawakiri maawaeni koetyeemotziriri aririka itharyaanakya. Tee okameethatzi ikoetyaawaete. ¹⁴ Kameetha riyoteeyeni maawaeni ayemijantzinkarite ineshironkatante. Okameethatzi ramitakoteri riraga ashironkaenkari. Okameethatzi rantero maawaeni kameethatsiri. ¹⁵ Riwehateeyimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka. Niwethatari maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga, riraga nintaperoeyanarini. Nokowaki Tajorentsi ineshironkatemi maawaeni.

Ari okaatzi

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINATZINIRIRI PAAWORO JIRIMOONI

¹ Nokoyi niwethatemi eeroka Jirimooni, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo nojankinatzimiro. Nojeeki iroñaaka jaka omonkyaagementotsikika, omaanta nanteniri Jesokirishito oetarika ikowakaanari. Notsipatakari ayemijantzinkarite Temoteeyo nojankinatzimiro iroka. Nonintaperotakimi. Pikimitakina, antziniriri Tajorentsi oetarikapaeni. ² Iroñaaka niwethatyaawo Aapiya, ayemijantzinkawote. Eejatzi niwethatari Arikiipo, nokimitakaantakiri nojoraarotzinkarite. Riroma joraaropaeni ikyaaaryoowentapiintziniri iyapitaanote maawaeni ikowakaakiriri. Okimitaka, eejatzi riraga Arikiipo, imonkaatakina, nokyaaryoowentziniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakinari. Eejatzi niwethatyaari maawaeni ayemijantzinkarite piyotapiintachari pipankoki. ³ Nokowaki ineshironkatapiinteyemini Pawa Tajorentsi, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaawentari riraga Paaworo Jirimooni

⁴⁻⁵ Ikamanteetapiintakina pikantani paapatziyari Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireeyirini maawaeni aapatziyariri rowameethatanewo Tajorentsi. Rootaki namanapiinantariri Atajorentsite: "Ariwee Pawa, pimatataakiri Jirimooni, eekiro piyaatatyepamitakoperoteriroña". ⁶ Eejatzi namaniri ramitakotemi eekiro piyaatatyepaapatziyari Jesoshi eejatzi ramitakotemi piyotero maawaeni kameethaperotatsiri ipakaeri riraga aapatziyantariri. Rootaki pimatantari pamitakoteri maawaeni aapatziyariri iñaaperotantariri Tajorentsi. ⁷ Iroñaaka niyotaki, nonintaperotanewo, pineshironkatziri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi rowameethatziri Tajorentsi, eejatzi piweshiryaakaakari, rootaki nokimoshiryaawenantakimiri, eejatzi niweshiryaawenantakimiri.

Ikantakowentziri Oneeshimo

⁸ Niyotzi naaka rotyaantanewo Jesokirishito; ishinetakina nomperatemiro oetarika okameethatzi panteri, ⁹ omaanta anintaperotawakaaka eejatzi niyotzi pinintaperotakiri ayemijantzinkarite, rootaki kaari nokowanta nokantemi: "Ajaa, iroka pantayiterini". Rooma nantyaashiparitaki iroñaaka, eejatzi apatziro nantziro ikowakaakinari Jesokirishito. Ñaakiro, nokenkithatakotziri Jesokirishito, rootaki romonkyaagaetantakinari omonkyaagementotsikika. Rootaki nokowantari eeroka pikemijantena. ¹⁰ Eenitatsi jaka atziri niyotakaakiriri Jesoshi, nokimitakaantakiri notyomi iroñaaka. Iwaero Oneeshimo: rirotaki irika nokantakowenter. ¹¹ Paerani pitawitanakari omaanta tee ikemijantaperotzimi inta ishiyaapithatakimi. Omaanta iroñaaka kameetha ikemijantaperotemi eerori ramitakotemi, eejatzi ineshironkatena naari.

¹² Noytaanteri iroñaaka ipiyashitaneemi, irika nonintaperotakiriroña. ¹³ Nokowaperowitaka kijokiro rowanakinami jaka, ramitakoperotenami omonkyaagementotsikika, okimityaami arimi pijeekemi jaka, pineshironkatenamei eerori, rooma nokenkithatziro ikantziri Tajorentsi, rootaki nojeekantakari jaka iroñaaka. ¹⁴ Omaanta tee niyotzi oetarika pikoyiri eerori. Tee nokoyi nokantaperotemi potyaanteri patziriite ramitakotena; eeroka kantatsini. ¹⁵ Aririka riraga Tajorentsi ishinetakiri Oneeshimo ishiyapithatawitakimi eeroka eechonkiini aritaki raapatziyari rirori roozatzi ipiyashitantemiri ikantani ijeekakakakimi. ¹⁶ Paerani pamanantanewo

rinawitani. Omaanta iroñaaka kaari apatziro pamanantanewo inta irira rirotaki eejatzi piyemijantzinkarite, riraga anintashiretanewo. Osheki non-intaperotakiri naari, iroñaaka pinintaperotawaeri eerori. Okameethatzi pineshironkateri, tema atziri, omaanta okameethaperotaki pineshironkaperoteriroña, rirotaki piyemijantzinkarite. ¹⁷ Pamine, pikenkithashiryaaaka aaka atsipataminthatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite. Ari, iroñaaka nokowaki pineshironkatawaeri riraga Oneeshimo, pikimitakaantenami pineshironkatawaenami naakami areetapaenchanimi.

¹⁸ Aririka ikoshitakimi, eejatzi aririka rireewitakimi, ari pikowakotenawo naari maawaeni. ¹⁹ Naakakya nojankinatziro iroka nashi nako, kaari paashini atziri. Nopinatemiri oetarikapaeni rireewitakimiri. Omaanta pikenkithashireero osheki noneshironkatakimi paerani; piyotzi eeromi nojeekimi, eero pawijakotzimi. ²⁰ Rooma, noneshironkatanewo, paapatziyari Jesoshi Awinkatharite, iroñaaka nokowaki pineshironkatena naari. Rooma pikimitakina naaka paapatziyari Jesokirishito, iroñaaka nokowaki piweshiryaaakayena. Pimonkaaterorika iroka nokantzimiri, ari niweshiryaanakya.

²¹ Niyotaki aritaki pikemijantaperotakina rootaki nojankinatan-takimirori. Niyotaki ari pantakinawo maawaeni nokantakimiri, aritaki pantawaetakiro eejatzi paashini osheki kaari nokantzimiri. ²² Eejatzi nokowaki piwetsikenawo tsikarika nojeekantapaakyaari. Niyotaki pikantani pamaniri Tajorentsi roemishitowanteenari, rootaki niyotantakari ari noñaapaemi.

²³ Eeniro ikaatakina Epaajagashi jaka omonkyaagamentotsikika. Ikim-itakina ikenkithatakotziri Jesokirishito, rootaki romonkyaagaetantakinari eejatzi; riwethatzimi rirori. ²⁴ Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, Arishi-taariko, Teemashi, Rookashi, maawaeni. Ikaatakina nokyaaryoowentziniri Tajorentsi oetarikapaeni. ²⁵ Nokowaki eekiro riyaatatye ineshironkatemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINEETZINIRI IJORIIYOTZINKARITE

Tajorentsi rotyaantakiri Itomi ikenkithatkoteri

¹ Paeraniperorofa riraga Tajorentsi riyotagaeyapiintakirini riraga kamanantayitzirorini ifaani rirori. Apanipaeni ifaaperotziri Tajorentsi, irira paashinipaeni ikemashitakari ifaanatziri, irira paashinipaeni ifiiri ronampiri, irira paashinipaeni eejatzi imishitakaakiri. Eekiro, eekiro riyotagaeyakirini oetarika ikowakaakaeri aakapaeni. Roojatzi riroripaeni, eekiro, eekiro ikamantanakitziri riraga achariniitenipaeni paerani.

² Omaanta irofaakakya, riyotaaperoyakaeni itomipero riraga Tajorentsi. Tema iitziri irira jewawentziriri maawaeni atziri eejatzi maawaeni oetarika ifaayitzirinika. Ari ikantakiri paeraniperorofa: “Notyomi, eeroka wetsikeroni kipatsi, jenokinta, maawaeni okaatzi akowakaakari; pikanteeyeririni maawaeni”. Roojatzi imonkaantakawo ikantakiriri.

³ Roshiyaperotakiri Iriri, ishikakiryaaperotaki, rootaki rofaagakinari Tajorentsi rirororori. Tema ranaakoyirini atziri ipinkatharitziri. Aririka ikowanaki imatayitakirini oetarikapaeni, tema ari itajonkayitanakirini. Ari imateeyakirini maawaeni ikanteeyirini: apatziro ikantaki, matanaka oetarikapaeni. Paerani aaka atziri antayitakirini kaari kameethatatsi, rootaki kaari akameethatantawitani. Omaanta ipokapaaki rirori ikamawenteeyakaeni rowameethatanteeyakaerini. Ipiyantanaa eejatzi janta jenokinta, ijeekapae rakoperoki Tajorentsi, itsipatapaari Iriri ipinkathariteyini.

Ranaakotakiri Itomi ronampiripaeni Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi

⁴ Rirojatzi Itomi Tajorentsi anaakoyiririni ronampiripaeni irira, ipinkatharitaperotzi; tema ikantziri Tajorentsi: “Notyomi”. Isheninkataperotakiri. ⁵ ¡Pikenkithashiryaakya! ¿Ikantzirima Tajorentsi ronampiri: “Eeroka notyomi, irofaaka notomintakimi”? Tee itomintari ronampiri, intakya riraga Jesoshi. ¿Ikantzirima ronampiripaeni: “Naaka piritaperotyaa, Naaka notomintakimi”? Tee ikantziri. ⁶ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi riragapaeni ronampiri, tema eejatzi paerani, ipokantakiri Itomi rapintsite kipatsikika, ikantzi: “Nokowakagaeyakirini maawaeni nonampiripaeni ipinkatheeyirini Notyomi”. ⁷ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi irirapaeni, tema ikantakotziri Iwaperiteki: “Notyaantapiintziri nonampiripaeni ikamanantyaariri atziri nofaani omaanta eero ijeekimoyirini tema roshiyakawo tampyaa eejatzi paamari”. ⁸ Omaanta ikantakotakiri Itomi: “Osheki pipinkatharitziri, osheki pitajorentsizi: pikanteetateyeyaani. Okameethaperotaki piifaani, okyaaryooperotaki. ⁹ Osheki pikowakagaeyakirini atziri ijeeki kameetha; tee pikowakaaneentziri rantero kaari kameethatatsi. Rootaki niweshiryaakaaperotantakimiri naaka, panaakoyakirini maawaeni paashinipaeni piweshiryaaperotanaka eeroka”. ¹⁰ Eejatzi ikantzi: “Eeroka Nowinkatharite, aririka owakira piwetsikimatziro oetarika, tema pitakawo piwetsikakiro kipatsi roojatzi piwetsikitakawo roori jenoki eejatzi oetarikapaeni. ¹¹⁻¹² Iinja ari roori othonkaeeyani omaanta eeroka pikanteetateyeyaani pijeeki. Oshiyakaawentero maathaantsi antyashipawote eejatzi okaatzi afayitakirini ari antyashipawoperotanaki, roojatzi opeyimotantanakimi. Okimitaaganki maathaantsi aririka antyashipawote rookaetziro raanteeyarini owakirari. Omaanta eeroka,

eero pipaashinitzi, eero pipeya”. ¹³ ¿Ikantzirima Tajorentsi apaani ronampiri: “Pijeeke nakoperoki roojatzi ipinkathariteeyantemirini kijeeyawitzimiri?” Tee ikantziri, omaanta ikantziri itomi. ¹⁴ Tema riraga ronampiripaeni antayitziniririni ikowakagaeyakiririni: tema raminakowenteeyakaeni maawaeni aakapaeni owawijaakotaachanipa.

2

Okameethatzi akemijantaperoyerini Itomi Tajorentsi

¹ Ikowakaaperoyakaeni Tajorentsi akenkithashiryaaperotero maawaeni ikanteeyakaerini Itomi: tema okyaaryooperotaki, tee okameethatzi apeyakotyaaowo ikantakaeri, rootakikya anantyaawori kaarira ikowakagaeri. ² Paeraniperoroña ronampiripaeni Tajorentsi ramitakotakiri irira ikamantagaantakiniri Moeseeshi ikaminaakiriri riraga Tajorentsi ewereyopaeni: rowaga ojan kinatakaakirori riraga Moeseeshi. Tema okyaaryooperotaki maawaeni ikamanteeyakiririni ronampiripaeni. Ayotziro tema rowashironkagaeyakirini Tajorentsi maawaeni ronampiripaeni kaari kemijantaperoyawakirorini: ari iñaashitakawoee. ³ Omaanta iroñaaka osheki ipomeentsiwenteeyakaeni Itomi rirori rowawijaakoeyantakaerini. Aririka atheenkaeyerini, ¿piitzi eero rowashironkagaeyeeni Iriri? Ritakawo Awinkatharite riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni tsika ikanteeyaani rawijakotanteeyaarini; roojatzikya rowaagaeyakaeroni aaka riraga kemaeyakiririni. ⁴ Eejatzi riraga Tajorentsi riyotakaakiri atziripaeni kyaaryooperotatsiri okaatzi riyotaakiriri Jesoshi: tema imatakaakiri itajonkantayitakini; eejatzi roori Ishire omatakagaeyirini aapatziyariri oetarikapaeni, kaari amatziri aari. Ari añeeyakirini rirori okaatzi rantayitakirini, rootaki ayoteeyantakarini kyaaryootaki ikantziri Itomi Tajorentsi.

Iinja ipinkathateeyerini maawaeni atziri Jesoshi

⁵ Ari iroñaaka nokenkithatakotero paashini kipatsi irona jenokijato: rowaga ojeekaeyantapaeyaari iinja. Eero janta ipinkathariwenteeyeeni ronampiripaeni Tajorentsi, inta Itomi. ⁶ Ayotzi kyaaryootaki iroka, tema paerani ikantzimiri irira Iraviiri: “Tee nokimitzimi eeroka, tee notajorentsitzi naari. ¿Litaka pikenkithashiryaantanari? Tekatsi okantya pikenkithashiryaakotaantenari. Tekatsi okantya paminakowiritaantenari. ⁷ Tema piwetsikakiri ponampiripaeni eejatzi atziripaeni. Omawitya ponampiripaeni ranaakotakae aaka atziripaeni echonkiini, piitakina naakapaeni atziri jewawentziriri maawaeni piratsipaeni eejatzi tema piwetsikakina oshiyakimiri eeroka. ⁸ Tema pikantziri: ‘Eerokapaeni atziri pinkathariwenteeyeririni maawaeni jeekayitatsirini: maawaeni añeeyitakirini?’”

Aritaki ikantaki Iraviiri paeraniperoroña. Omaanta tekira omonkaata maawaeni. ⁹ Omaanta ayoteeyakini paerani ipoñaanaka Jesoshi jenokinta, ratziritapaaki kipatsikika. Tee ipinkatharitaperotapae, tee imonkaata-paeyaari ronampiri Tajorentsi ipinkatharitz. Osheki rowashironkaetawitakari, ikamawenteeyakaeni, rootaki kaari aateeyantyaani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Irira rirootaki otyaantakiriri Tajorentsi ayoteeyantakarini osheki ineshironkaeyakaeni. Iroñaaka kameetha ijeekapae jenokinta, ipinkatharitaperotapae eejatzi. Tema rirootaki pinkathariwenteeyeririni maawaeni: iitarikapaeni.

Ikamantakae iitaka ikamantakari Jesoshi

10 Ari riraga Tajorentsi riwetsikaeyakaeni maawaeni, eejatzi riwetsikakironi maawaeni okaatzi añeeyakirini. Tema ikowaki itajonkawenteeyeeni rootaki ajeekaeyantakarini iroñaaka. Eejatzi okameethatzi rowameethatakiri Itomi kameetha, tema osheki ikemaatsitawentakae ikamawenantakaeri. Rootaki okameethatantari apinkathateeyerini, tema rirotaiki awijakoeyanteeyaarini; tema aritaki ikowaki itominteyakaeni Tajorentsi, ikowaki ragaeyeeni jenokinta. 11 Ari rowameethateeyakaeni Jesoshi, iroñaaka atsipateeyarini akanteeyirini Iriri: “Pawa”. Rootaki kaari ipashiwentakaantee Jesoshi ikanteeyeeni: “Yeeyi”, eejatzi: “Choeni”. 12 Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantziri Jesokirishito Iriri: ‘Nokamanteeyerini yeeyipaeni eejatzi choeni-paeni tsika pikanta; notsipateeyaarini nomampaawenteeyemini’ ”.

13 Okantzi paashini Iwaperite Tajorentsi:

“Kameetha eekiro niyaatatyee nameentyaari Pawa”.

Iroka paashini okantzi:

“Pawa, piñaakina jaka, nokaateeyirini pitomipaeni, eejatzi pishintopaeni. Rootaki potyaanantakinari nosheninkatanteeyakaririni”.

14 Aakateeyakini atziri itomipaeni Tajorentsi, rishintopaeni; kamaniri aneeyakini. Ari ikimiteeyapaakaeni Jesoshi ratziritaapaaki, ikamawenanteeyapaakaerini. Kyaaryo ikamawenteeyakaeni ithonkanteeyaririni iwinkatharite kamaari, riraga kowawitachari rowamagaeyeenimi eejatzi ragaeyanakaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. 15 Paerani athaawaanteeyawitawoni akamaeyenimi, akantatyaani; omaanta iroñaaka ameentaperoeyakarini riraga Jesoshi rootaki kaari athaawanteeyanaani, omaanta eekiro aatatyee aweshiryaawenteeyanaarini. Tema ari aate jenoki atsipatantapaeyariri Tajorentsi. 16 Tee irira ipokashiteri Jesoshi ronampiripaeni Tajorentsi, intakya aaka maawaeni icharineeteni Awaraama ipokashiteeyakaeni. 17 Rootaki ratziritaapaakari, rirentzi-teeyantapaakaerini; ikimiteeyantapaakaerini aari, rootaki riyotantakari ineshironkaeyakaeni eejatzi ikantakiri Tajorentsi ineshironkaeyeeni rirori. Tema roshiyakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Eejatzi imateeyakironi maawaeni ikowakagaeyakiririni rirori, ikamaki rowameethateeyantakaerini maawaeni aaka antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka kimiwitaka iwinkatharite ñaanakowenantatsiri imateri ikanteri Pawa ineshironkaeyeeni. Roojatzi iroñaaka iñaaperotanteeyakaerini rirori akameethatzi. Eejatzi raakameethatee aaka janta jenokinta. 18 Osheki ikemaatsitakawo rirori; eejatzi iñaantawitakari riraga iwinkatharite kamaaripaeni, rantakayerimi kaari kameethatatsi. Iroñaaka aaripaeni, aririka akemaatsitayityaawoni oetarikapaeni, eejatzi aririka iñaantawitakae kamaari, riyotzi riraga Jesoshi tsika okantari. Rootaki riyotantakari ramitakotanteeri aakapaeni. Ari imatero ishintsitakagae ajankaneki amatantyaawori eero akantawo kaari kameethatatsi.

3

Jesokirishito ranaakotakiri Moeseeshini ipinkatharitzi

1 Rootaki iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamanantemiri tee pikimiteeyaarini riraga kaari aapatziyariri Jesoshi: riyoyagaeyakimini eeroka Tajorentsi pitsipatantaneeyaarini janta jenokinta. Pikenkithashireyanakirini Jesoshi, tsika ikanta: rirotaiki rotyaantanewo Tajorentsi, ikamanteeyeeroni maawaeni ikowakaakaeri irira. Eejatzi rirotaiki kimitariri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni paerani: rowagaeniri rirori akowakotziriri aari. 2 Paerani riraga Tajorentsi ikantakiri Moeseeshi: “Kameetha piyotagaeyerini

pisheninkapaeni, piyotakagaeyerini maawaeni nokowakagaeyakiririni". Ari ikyaaryoowentakirini Moeseeshi riyotagaeyakirini isheninkapaeni. Eejatzi riraga Jesoshi ikyaaryoowentaperotakiniriroña Tajorentsi maawaeni ikantakiriri. ³ Tema añaaperotaperotziri riraga wetsikirori ipankoti: tee añaaperotaperotziro pankotsi. Tema irira riyotatziro riwetsikiro: tee iyota pankotsi apaniroeni owetsikya. Eejatzi okameethatzi añaaperotaperoteri Jesoshi, osheki ipinkatharitz; eero añaaperotaperotziri Moeseeshi, tee ipinkatharitaperotzi. ⁴ Eenitatsi wetsikirori pankotsipaeni maawaeni, omaanta omaperotatya riwetsikaeyakirini Tajorentsi maawaeni añeeyakirini. ⁵ Naakiro, riraga Moeseeshi kameetha ikyaaryoowentaziniri rirori maawaeni ikowakaayitakiririni, omaanta ikimitakari ronampiri janta ipankoki. Ritawitakawo riyotagaeyakaeroni eechonkiini, rimpaetzi Jesoshi riyotaaperotapaakaero maawaeni.

Ikiyakiri Tajorentsi thenkiriri eejatzi piyaathatariri

⁶ Omaanta Jesokirishito ikyaaryoowentaperotziniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakiriri. Tema raminakowiritantakae aaka maawaeni aapatziyariri ikimitaaganki apaani atziri raminakowiritaanteri isheninkaperopaeni. Aririka akantyaani aapatziyeeyarini rirori, tema ayoteeyakini asheninka-teeyakarini; rootaki ayotakoeyantakaririni raanteeyaneerini janta jenokinta iinja. ⁷ Eekiro piyaataye pikenkithashiryaakotero iroka ojanki-natakaakiririni Ishire Tajorentsi riraga Iraviiri:

"Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. ⁸ Eero pipiyathat-
apiintari pikimitaarikari riraga icharineetenipaeni Ishirayerini
janta okaankiizinta rapiitapiintakiri ipiyathatakari riraga
Tajorentsi. Aritaki iñaantapiintakari osheki rantapiintakiro
kaari kameethatatsi riyotantakariri irira rowashironkaeririka.
⁹ Ikantzini riraga Tajorentsi: 'Kyaaryo ipiyathateeyawitakinani
naari pichariniitenipaeni paerani. Okaataki 40 ojarentsi
natsipetashitakawo notajonkakowentapiintziri'. ¹⁰ Tema
ipiyathateeyakinani, iñaanteeyakinani, rootaki nokijeeyan-
takaririni naari, nokantakotakaririni: 'Osheki itheenkakina, tee
ikenkithashiryaana rajankaneki. Tee ikowaeyini riyoteeyeni
oetarika nokowakagaeyakiririni'. ¹¹ Tema nokijeeyakirini, rootaki
nokantaperotakatantakariri: 'Eero rareteeyani janta Kanaanaki,
eejatzi eero rareteeyani jaka okameetheetziika'."

Rootaki rojankinatziniriri paerani Iraviiri.

¹² Kyaaryoowa, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni
pitheenkirikari Tajorentsi: tee okameethatzi. Rañaatzi rirori, ashi royironi.
Omaanta aririka pitheengeri, ari pipeyakoteeri: eero pikenkithashiryaan-
neeri eejatzi. ¹³ Okameethatzi iroñaaka eerokya pitheenkiri rirori
inta pamitakatowakagaeyani eejatzi poemoshirenkawakaanteeyawoni
eejatzi maawaeni kitejiri paapatziyakaaperotyaaari Jesokirishito: iinja
eerorika pimatziro. Eerorika paapatziyeeyarini iroñaaka, roojatzi
pikantyaani papiitapiintero kaari kameethatatsi, pametyaawo: osheki
pamatawitakya apaniroeni, eerokya pikoyi paapatziyari. ¹⁴ Aririka
eekiro aatatyee ameentyaari Jesokirishito roojatzi akamantakya,
aritaki ayoteeyanakini akaateeyerini aateeyanakini jenokinta: eero
ramatawitee. ¹⁵ Omaanta pikenkithashireteero rojankinatziniri
Iraviiri: "Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. Eero
pimajontzishiretzi pajankaneki, eero poshiyari achariniitenipaeni paerani
ipiyathateeyakarini rirori".

16 ¡Pikenkithashireero! Paerani riraga ejiipitojatzi osheki rowashironkagaeyakirini maawaeni achariniitenipaeni paerani. Ari ikanteeyirini Moeseeshi: “Thame, nagaeyaneemini paashiniki kipatsi, kameethakya ajeakaeyanteeyarini”. Ikanteeyini: “Kameetha, thame aateeyeni maawaeni”. Omaanta tema riroteeyakini piyathateeyakaririni Moeseeshi eejatzi Tajorentsi. 17 Rootaki ijamakotantakariri Tajorentsi. Okaataki 40 ojarentsi ijamakotakari. Osheki ranteeyakironi rirori kaari kameethatatsi, rootaki ishinetantakariri ikamaeyakini janta okaankiteronkiitziinta. 18 Okameethatzi pikenkithashiryaakoteri ninkarika ikantakotziri Tajorentsi: “Eero pareeteeyani janta okameetheeeyenta”. Tema rirotaki achariniitenipaeni paerani riraga piyathatakariri Tajorentsi. 19 Ñaakiro, itheenkaeyakirini, tee raapatziyari rootaki kaari rareeteeyantani rirori janta okameetheeeyenta.

4

Ikowaki Tajorentsi areeteeyaani janta okameetheeeyenta

1 Pamine, ikanteeyakaeni Tajorentsi: “Aririka paapatziyeeyenani pijeekimoeyenani jaka nonampiki, jaka okameetheetziika”. Omaanta kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paejatziitani kaari areetachani.

2 Okameethaperotzini rowaga ikashiyakaawitakaririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi iroka ikashiyakagaeyakaerini aari. Omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ratsipetashitantakawori okaatzi ikamantawitakariri.

3 Aririka aapatziyaperotakyaari Tajorentsi, ari areetaperotakya janta okameetheetziinta, omaanta eero rareeta riraga kaari aapatziyari. Tema ikantakirini Tajorentsi: “Nokijakiri, rootaki nokantaperotantariri: ‘Tee paapatziyana, rootaki kaari pareetanta janta okameetheetziinta’ ”. Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, riwetsikitawitanari ijeekantyaarimi, omaanta tee rareeteeyani.

4 Ayoteeyakini riwetsikaeyawitakawoni maawaeni, monkaataka. Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Okaataki 6 kitejiri riwetsikaeyantakaworini Tajorentsi maawaeni; monkaataka. Roojatzi, kitejiri 7 ipakaakiro riwetsikantakawori, ari okaatzi: makoryaapaaki”. 5 Ari riwetsikawitanari, omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ikanantari eejatzi Tajorentsi: “Eerokya rareeteeyani jaka okameetheeyaaperotzika”.

6 Ari okameethataki iroka ikantakiririni Tajorentsi, omaanta eero rareeteeyani riraga paejatziitani ikantakirini: ñaakiro, tee raapatziyeeyarini. Omaanta ijeekagaantee areetagaantaachani. 7 Rootaki riyoyaantakawori Tajorentsi paashini kitejiri, ikantzi: “Iroñaakakya nokowakagaeyakirini atziri raapatziyeeyenani rareeteeyanteeyarini jenokinta”. Rootaki rojankinataantakaririni Iraviiri: “Iroñaaka, aririka pikemawakiri Tajorentsi ikenkithatakayemi, eero pimajontzishiretzi, eero pitheenkiri”. 8 Arimi rareetakaayaarimi Joshoe isheninkapaeni janta okameetheetziinta, ¿Arima roojatzi rojankinataakaakirimi Tajorentsi Iraviiri: “Iinja rareeteeyanaani aapatziyeeyanarini janta okameetheetziinta”? 9 Rootaki ayoteeyantakarini iinja aateeyeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta okameetheetziinta amakoryaapae, eero janta apomeentsitapaa antawaetapae. 10 Paerani ithonkantakawori Tajorentsi riwetsikayitakironi, ipakaakiro, tekatsi rantee eejatzi. Eejatzi aaripaeni, aririka aateeyeni rirorikinta, akimiteeya-paeyaarini, amakoreeyapaeni, tekatsi anteeypaeni.

11 Thame akowaperoyeeroni areeteeyaani janta: eero apiyathatari, eero atheenkiri akimitarikari paejatziitani. Eerorika aapatziyaperotari,

eero areetaari. ¹² Kyaaryoowa, eero pikantashita paapatziyari Tajorentsi. Añaatsiri irira, osheki itajorentsiti; imataperotakiro maawaeni ikanteeyirini. Tekatsi pomeentsitzimotyaaarini irira, eejatzi Iwaperite oshiyakawo aña: tema okyaantakae ajankaneki inashiantyaawori okaatzi akenkithashiryaaari kimitaka jawiri apitetachari othoyempitzi aririka okyaantakae inthomaenta awatha. Tema okyaantakae Iñaani ajankaneki eejatzi ashireki kimitaka jawiri okyaantakae aepatha eejatzi atonkiki. Tema rirotaki oshiyakaawentacha Tajorentsi: riyotzi tsika okantari akenkithashiryaaantari, riyotziro eejatzi ashire; riyotziroña tsika akantari. ¹³ Tekatsi materini omanapithaterini: iñaaperoyakaeni maawaeni; tsikarika ajeekaeyini, iñeeyakaeni. Ithotyaayitziro ni kipatsi; rirotaki aminakowenteeyeerorini antakirorika kameethatatsiri, rooma teerika.

Jesokirishito ikimitawitakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

¹⁴ Ari riyaaatee Jesoshi janta jenokinta, itsipatapaari Iriri, riraga Tajorentsi. Iroñaaka ikantziri irira: “Pikaminthagaeyerini aapatziyeeyanarini”, ikimitawitakari riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, rootaki okameethatantari akanteetateyeeyaani aapatziyeeyarini. ¹⁵ Ratziritapaakini paerani, ikemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, eejatzi riraga iwinkathariteni kamaaripaeni ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi, omaanta tekatsi rantzi. Riyotzitantakaerori omaanta rirori maawaeni akemaatsitayitarini eejatzi tsika ikantakaeri kamaari. Riyotzi opomeentsitzimoeyakaeni, omaanta imatziro ramitakoperoyakaeni. ¹⁶ Eero iroñaaka athaawantari amaneri Tajorentsi: ayoteeyakini ineshironkaeyakaeni, ikaminthaaperoyakaeni. Eero ishineteewashironkagaeyaani.

5

Ikwakaakiriri Tajorentsi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

¹ Ari riyoyaakiri atziri Tajorentsi iitakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikowakaapiintziri ramanakoeyaarini atziri. Irira taakiniriri Tajorentsi oetarika ipaeyeririni. Ranteeyironi kaari kameethatatsi, rootaki maawaeni ojarentsi rowantanariri ñaanakowenantatsiri Tajorentsi apaani piratsi kameethari, itaakiniriri. Roojatzi raakameethatanteeyaari maawaeni aapatziyariri rirori, ikimitakaanteeyakarini tee ranteeyironi kaari kameethatatsi. ² Ari ikimiteeyakaeni aari, rirotaki atziri; tee imatziro ijeeki kameetha, omaanta rantziro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki riyotantakari ikaminthagaeyakirini paashinipaeni aririka rantero kaari kameethatatsi. ³ Omaanta otzimatyee rirori rowamayeniri Tajorentsi rowishate, ipeyakoteniri okaatzi rantziri, ari ikimitari paashinipaeni atziri antzironi kaari kameethatatsi riraga amakiriri rowishate rowamayeniri Tajorentsi ipeyakoteniri rantani. ⁴ Tee rirojatzi iitashitachani iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitziro Tajorentsi; okimitaka paerani iitakiri Aawooni ñaanakowenantayitatsirini.

⁵ Eejatzi ikimitaka Jesokirishito: tee rirojatzi peyashitachani kimityaarini iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitakiri Pawa Tajorentsi. Tema ikantziri paerani: “Eeroka notyomi, iroñaaka kitejiri notomintakimi”.

⁶ Paashini eejatzi ikantziri Iwaperiteki: “Pikanteetateyeeyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari rirori Merekishereeki”.

⁷ Paerani, ratziritantapaentarinini Jesoshi, osheki ramanapiintziri Iriri, iraperotaka, eejatzi itacheronkawaantetanaki ikantziri: “Pawa, aririka nokame niyotaki pimeteena pipiriinteena”. Ari osheki ipinkathatakiri

Tajorentsi, rootaki imatakaantakariri irira ikowakaeriri. ⁸ Kyaaryo, itomi Tajorentsi rini, omaanta paerani ikemijantaperotakiri ashtariri, rootaki ikemaatsitantakawori oetarikapaeni. Iroñaaka aririka aapatziyaari aaka eejatzi akemaatsiwentyaari oetarika, riyotziro rirori tsika okantari. ⁹ Ari imataperotakiro maawaeni ikowakaeriri Iriri, ikemijantaperotakiri: rootaki imatantawori eejatzi rowawijaakoeयरirini maawaeni aapatziyaperoyaririni rirori. Iroñaaka eero aateeyini paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta aateeyeni jenokinta, akanteetatyeeyaani ajeakaeyapaeni. ¹⁰ Rirotaki roshiyakaawentakiri Tajorentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantzi: “Irira notyomi kimitaka Merekishereeki rirori”.

Tekira pikemijantaperotziro rowaga rojankinatziro

¹¹ Nokowawitaka nothotyeemiromi tsika ikantaka Jesoshi roshiyantakariri Merekishereeki, niyotaaperoyemironimi. Eenitatsi piyotantawitari, omaanta tee pikemijantawakina kameetha, tema eentsikiroeni pinoshikawentyaawo. ¹² Okameethatemi piyotagaeyerinimi iroñaaka paashinpaeni, omaanta eenitatsi pikowaeyini iyotagaeyemirini. Pikowaeyini napiiteemiro kaari pomeentsitatsi. Pikimitakari eentsi: kowatsimi pithote, tee paawiuro patsikero poyaari. ¹³ Kyaaryo, pikimiteyakarini eentsi, kowatsimi pithote: tekira piyotaperoyeयirini ñaani Tajorentsi iyotagaeyerini tsika akantyaari akameethateeyanteeyarini. ¹⁴ Piyotaperoterimi Tajorentsi, pikowaeyinimi poyaari patsikaperoterimi. Piyotakimi iitaka kameethatatsiri anteyakirini, eejatzi piyotakiro mi kaari kameethatatsi eero pantziromi.

6

Ikamantziri jankinatziro iitaka rojankinatantariri

¹ Eero napiitapiinteemiro iroka niyotaakotapiintziro iroka Jesokirishito: tee opomeentsita. Eero iroñaaka pikantaana: “Papiitapiinteenawo”. Okameethatzi eekiro piyaateeyatyeeni piyotaperotanakiro maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Nokantzimini paerani: “Eero pantashiyatowoni oetarikapaeni, eero owawijaakotzimi: tekatsi pikantya powawijaakoteeya apaniroeni eeroka. Okameethatzi paapatziyariri Jesokirishito pawijakotanteeyarini. ² Pikaawoshitawenteeyarini riyoteeyantyaarini atziri paapatziyaari Jesoshi. Aririka pikanteri Tajorentsi ramitakoteri piyemijantzinkarite, pipampiteeyerini. Aririka akamaeyeni apiriinteyaneeni eejatzi, roojatzi ikantakowenteeyeeni rirori”. Ari eero napiiteemiro iroka piyotziro, ³ omaanta roori aririka ikowakayena Tajorentsi, niyoteemiro owakirari, kaari pikemapiintzi.

⁴⁻⁶ Pamine. Eeniro asheninka kemawitaworini ñaani Tajorentsi, riweshiyaawentawitakariri Tajorentsi, amitakotawitakariri Ishire roori. Riyotawitaka okameethatzi ñaani Tajorentsi, riyotawitaka iinja ipinkathariwenteeyeeni Jesokirishito. Omaanta rookaero raapatziyawitarira. Aririka rookaero raapatziyarira Itomi Tajorentsi, okimitaka ikowaki rapiiteerimi eejatzi ikentakotakaanteeri koroshiki. Itheenkakiri, ikowaki itheenkakagaeyerini paashinpaeni atziri, ishironawenteeyantyaaririni Jesokirishito. Ari tekatsi ikanteeya raapatziyaperotanteeyariri riraga kemijantawitacharini. Kyaaryoowa, poshiyarikarira eerori. ⁷ Aririka kameetha opariyi inkani kipatsikira kaankipatharensiki ari onintziro pankirentsi oshooki kameetha, rootaki rowaeyarini riraga pankitziro. Tema rirotaki Tajorentsi owameethatziroo kipatsi. Kimitawori iroka pankirentsi rirotaki oshiyakaawentachari aapatziyariri Jesoshi. ⁸ Omaanta aririka añaakiro

owantsiki tsirompimashi eejatzi paashinipaeni kitochee, tema pikantzi: “Tee okameethatzi, thame akiyakoeyeroni, atagaeyeroni maawaeni”. Kyaaryoowa, pikimitawokari eerori, omaanta okameethatzi pikimityaawo kameethari kipatsi.

Iweshiryaakaakari riraga rojankinatziniri

⁹ Ari nokantawitakimi: “Pitheenkikari”, eejatzi nokantzimi: “Pikimitawokari kipatsi oshookantari tsirompimashi”. Omaanta, nosheninka, noninteeyakimini. Niyotakimi kameetha pijeekaeyakini, eejatzi rowawijaakoeyemini Tajorensi. ¹⁰ Tema ikameethataki, eero ipeyakotawo maawaeni pantziniriri: riyotzi pikaaryoowentakiro ikowakaemiri, riyotzi pikaminthagaeyirini piyemijantzinkarite, pikantani. ¹¹ Nokowakaaperoyakimini pikaaryoowenteeyeroni pinintashireeyerini paashinipaeni, pikantyaani, roojatzi omonkaatantyaari ipinatantemiri Tajorensi. ¹² Eero piperashiryaawo ikowakaemiri Tajorensi, inta pikamiteeyarimi riraga paashinipaeni aapatziyaperotariri Jesoshi, kyaaryoowentziniriri maawaeni ikowakagaeyiririni rirori. Kyaaryo ineeeyeroni maawaeni ikashiyakagaeyakiririni.

¹³ Pamine, aririka akowaki ayotakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo ani akantakiriri, akantziri: “Riyotzi Tajorensi kyaaryo ini iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori, ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata”. Eenitatsi ironaaka ikantakaeri Tajorensi, omaanta tekatsi anaakoterini rirori, tekatsi owashironkaerini rirori. Apatziro ikantziri Awaraama: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorensi: eero nopaashinitayitzironi noñaani”. ¹⁴ Roojatzi ikantziri: “Kyaaryo, notajonkakowentemi, osheki netakotzimi; eejatzi noshekyakiri picharineeteni”. ¹⁵ Riraga Awaraama eekiro riyaatatzi royaakotziri Tajorensi imonkaatero okaatzi ikashiyakaakariri roojatzi ifaanakawo maawaeni. ¹⁶ Tema aririka akowaki ayotakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo rini akantakiriri, akantziri: “Riyotzi Tajorensi kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata rirori”. Aririka ayotaki ipinkathataperotaki Tajorensi, ari ameentaperoteeyawo ikantakaeri. ¹⁷ Eenitatsi ikashiyakagaeyitakaririni Tajorensi riraga paejatziiteni. Ikowakini riyoteeyeni eero ramatawiteeyirini, rootaki ikantaperotantariri: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorensi: eero nopaashinitayitzironi noñaani”. ¹⁸ Ari okyaaryooperotaki ifaani Tajorensi: tee riyotzi itheeya. Omaanta eejatzi ikantzini: “Kyaaryo iroka nokamantemiri”, ayotaperoyantakarini eerokya ramatawitantzi. Ironaaka, aririka ameentyaari rowawijaakoeyakaeni, ayotaperotaki imatakaero iroka ikantakaeri: rowawijaakoperoeeyeni. ¹⁹ Aririka ayoteeyakini awijakotakae, tema aweshiryaaperotaka. Noshiyakaawentemiro: okimitaganki antawo pitotsi eenitatsi otenakirirori jatatsiri inthomaenta ifaa areetakawo jaawikinta kipatsi, tema rameenteetawo eero omatantawo tanyaa onoshikero pitotsi mapimashiki ochereeteki. Eejatzi aaka oshiyakawo, tema ameentapiintari Jesoshi riraga areetakariri ijeekinta Tajorensi. Ikimitaga iwinkatharite ifaanakowenantatsiri ikyaapaaki jantakironta Tajorensinakiki, tema ayotaki aaka aritaki aate jenokinta atsipatapaeyaari Tajorensi. ²⁰ Reewateeyanaeni Jesoshi, ikamantakowentakae: ikimitakari riraga Merekishereeki, riraga iwinkathariteni ifaanakowenantatsiri paerani. Tema ikantani ifaanakowenantzi.

7

Merekishereeki rirotaki ñaanakowenantatsiri ranaakoeyakirini maawaeni isheninkani Rewii

¹ Ari ironaaka nokenkithatakoteri riraga Merekishereeki: paerani ipinkathariwenteyakirini riraga jareemijatzi. Eejatzi Tajorensi, riraga jeekatsiri jenokinta, iitakiri ñaanakowenantatsiri. Ari ijeeki paashiniki nampitsi Awaraama. Ragaeyanakirini isheninkapaeni, riyaaateeyanakini romanateeyirini riraga rowayirite riraga noshikiriri itominthori: osheki rineeyawitani, omaanta ithonkaeyakirini maawaeni iijanipaeni, iwinkatharitepaeni, maawaeni. Ari ipiyanaa rirori, roepiyeeeri itominthori, eejatzi ramayiteeroni rowaagawoni riraga rowayirite. Ipiyantaari, itonkiyotawakari Merekishereeki, ikantziri Tajorensi: “Pitajonkakowenteri Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ² Roojatzi raagaantee Awaraama owaagawonsi, ipagaantakiri rirori, ikantziri: “Iroka rashi Tajorensi”. Otwimirika 10, ari ipakiri apaani. Akantziri Merekishereeki añaaneeki: “Kameethatatsiri”. Ipinkathariwenteyirini jareemijatzi. Akantziri Jareemi añaaneeki: “Kameetha ajeekaeyini”. ³ Rowaga Iwaperite Tajorensi tee okenkithatakotziri iriri Merekishereeki. Tee okenkithatakotziro riniro, icharini, eejatzi icharineetenipaeni. Tee okenkithatakotziro itzimantakari eejatzi ikamantakari. Okimiwitaka ikantani ijeekini, rootaki roshiyantakariri Itomi Tajorensi; ikantani rirori iñaanakowenantaperotanaki, ikantapiintziri Tajorensi: “Pitajonkawenteri maawaeni aapatziyanari”.

⁴ Ñaakiro, osheki ipinkatharitzini Merekishereeki. Itakaanteeyakaririni paerani Awaraama, omaanta ipinkathatzi, eejatzi ipagaantakiri rowaagawoni rowayiritepaeni. ⁵ Pamine, roojatzikya ijeeki isheninkani Awaraamani: riraga Rewii. Rojankinataakaakiri Tajorensi Moeseeshi, rowaga kaminagaantsi: “Ikowaki Tajorensi iiterikya isheninkani Rewii ñaanakowenantatsini. Nokowaki maawaeni ijorriyotzinkarite ipagaanteri rirori rowaagawo, ipira, maawaeni: ikaaterika 10, ari iperi apaani”. Ñaakiro, isheninkani Awaraama rineeyini: isheninkani Rewii eejatzi maawaeni ijorriyotzinkarite. Isheninkatawakagaeyakani. ⁶ Omaanta paerani riraga Merekishereeki tee isheninkatyaarini Rewii, rinashita rirori; omaanta raawakiro Awaraamani rowaagawo ipagaantakiriri rirori, roojatzi ikantawaeri riraga ikashiyakaakiri Tajorensi: “Nokoyi itajonkawentemi Tajorensi”. ⁷ Ñaakiro, riraga Merekishereeki anaakotantatsiri ipinkatharitzini, rootaki ikanantariri Tajorensi: “Pawa, pitajonkakowenteri Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ⁸ Jaka asheninka iñeeyini riraga isheninkani Rewii, imonkaateeyakaeni aaripaeni, akamaeyini, omaanta raapiintakiri maawaeni apae yakiririni. Omaanta paerani riraga Merekishereeki, rinashita: okimiwitaka tee ikami omaanta rirori, tee okantzi Iwaperite Tajorensi: “Kamaki”. ⁹⁻¹⁰ Paerani, ipagaanantakariri Awaraama owaagawonsi, tekirani ijeekeni Rewii: rimpaete ijeeki rirori. Omaanta ari ijeekityaami, ipagaanterimi eejatzi rirori: tema ikimityaarimi riraga jewatatsiri ijeeki. Eejatzi ikimiteeyerinimi maawaeni isheninkapaenini Rewii: maawaeni ñaanakowenantatsiri. Aritakimi ipinkathateeyerinimi Merekishereeki maawaeni. Ñaakiro, ajorriyotzinkarite ipinkathateeyakirini ñaanakowenantatsiripaeni, rootaki ipagaanteeyantakaririni oetarikapaeni, omaanta riraga ñaanakowenantatsiripaeni ipinkathataperoyakirini Merekishereeki: tema ranaakotantaki rirori iñaanakowenantaperotaki, ipinkatharitaperotaki.

Jesoshi rirotaki ñaanakowentantsiri kimitaariri Merekishereeki

¹¹ Ari ijeekaeyawitani riraga isheninkani Rewii: riraga Aawooni eejatzi maawaeni isheninkani rirori, iñaanakowenanteeyakini; eejatzi eeniwitacha rojankinateeyinirini Moeseeshi, iyotagaeyirini oetarikapaeni anteeyirini. Omaanta tekatsi ikantee riroripaeni rowameethateeyeni, rowawijaakoeyeni; rootaki rotyaanantakariri Tajorentsi paashini ñaanakowenantatsiri, kimitaariri riraga Merekishereeki. ¹² Ari rinashita riraga ñaanakowenantatsiri, eejatzi iroñaaka rinashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. ¹³⁻¹⁴ Eeniwitacha ñaanakowenantatsiripaeni sheninkaeyakaririni Rewii, eejatzi rojankinateeyakinirini Moeseeshi, riyotagaeyirini oetarika ranteeyakirini. Omaanta riraga owakirari ñaanakowenantatsiri tee isheninkatari Rewii, omaanta rirori isheninkatari Joraa. Tee iñaanakowenantayitizini paashinipaeni isheninkani Joraa: tee rojankinateeyinirini Moeseeshi, tee ikantziri omaanta rirori iitakya ñaanakowenantatsiri. ¹⁵ Iroñaaka ijeeki riraga kimitariri Merekishereeki, rinashita rirori, ayotantakari rinashita ikowakaeriri Tajorentsi. ¹⁶ Tee isheninkatari Aawooni iitantakariri ñaanakowenantatsiri; omaanta itajorentsitaki eejatzi ikanteetatyaaani rañi, rootaki iitantakari ñaanakowenantatsiri. ¹⁷ Tema ikantzirini Tajorentsi paerani: “Pikanteetatyeyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari riraga Merekishereeki”. ¹⁸ Eeniwitachani iroka rojankinatziniriri isheninkani Aawooni kaminagaantsi, omaanta tee ikoyi Tajorentsi apomeentsiwentyaawo iroñaaka. Atsipetyaawomi, tekatsi okanteeyeni owawijaakoeyeni. ¹⁹ Amonkaateeyeronomi maawaeni, eero owameethateeyeenimi. Omaanta riraga Jesokirishito aritaki imatakae ragaeyanaeni janta Tajorentsiki. Tee atsipetashitawo aapatziyeeyakirini rirori.

Ikantzi Tajorentsi: “Kyaaryo, ikanteetatyeyaani Jesokirishito iñaanakowenantaperotanaki”

²⁰ Tee ikantashita Tajorentsi, ikantaperotzi: “Kyaaryo iroka noka-mantemiri, tema naaka Tajorentsi. Ikanteetatyeyaani Jesokirishito iñaanakowenantaperotanaki”. ²¹ Tee ikimitari riraga isheninkapaeni Aawooni. Omaanta ikantziri Jesokirishito: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi. Tee nokantashita, eero namatawitzimi. Eerokataki ñaanakowenantatsiri, pikanteetatyeyaani”. ²² Rootaki ayoteeyantakarini ranaakotantaki Jesoshi iñaanakowenantaperotaki, imateeyakaeni rowawijaakoeyakaeni. ²³ Ari ikaateeyawitani osheki ñaanakowenantawitachari, omaanta kamapiinteeyakini, rookapiinteeyakirini iñaanakowenantawitani. ²⁴ Omaanta riraga Jesokirishito, ikantani ijeeki: rootaki imatantawori iñaanakowenantzi, ikantani. ²⁵ Imateeyakirini aapatziyeeyaririni: rowawijaakoperoeyakirini maawaeni kowaperotatsiri raaneeri Tajorentsiki. Ikan-tani rañi, rootaki imatantawori ikamantakowenteeyakaeni.

²⁶ Kyaaryo, okameethaperotzi iñaanakowentaperowente; tema Tajorentsi rini, tee añiuro rantani, tee rantziro kaari kameethatatsi; tee ikimiteeyarini riraga kaari kameethateeyatsini ijeekimoeyawitapaentirini. Iroñaaka ijeeki kameetha janta jenokinta. ²⁷ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantatsiri, maawaeni kitejiri rowamaapiintziniri Tajorentsi ipirapaeni, itaapiintziniri. Ro rowamaapiinantariri, osheki ikenkithashiryaakiro kaari kameethatatsi ranteeyirini eejatzi ranteeyirini rirori ijoriiyotzinkarite. Tekatsi rowamaapiinte riraga Jesokirishito, omaanta apatziro ikamawenteeyakaeni: monkaataka, eero rapiiteero eejatzi. ²⁸ Ari paerani rojankinatzi Moeseeshi, ikantzi: “Iiteeyanakyaani

isheninkani Aawooni ñaanakowenantatsiri”. Atziri rineeyini rirori, ranteeyironi kaari kameethatatsi. Omaanta roojatzi ikantzi Tajorentsi: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: ikanteetatyeyyaani Jesokirishito ñaanakowenantanaki”. Rirotaki Jesokirishito Itomi rirori, tee rantziro kaari kameethatatsi, omaanta ikantatyaani ikameethaperotaki.

8

Ñaanakowenantaperotanaki Jesokirishito janta jenokinta

¹ Piyotawakiro iroka nokamantemiri: rirotaki Jesokirishito ñaanakowenteeyakaerini. Ijeekimotziri Tajorentsi janta jenokinta, janta rakoperoki; ikaatziri ipinkathariteeyini. ² Riraga isheninkani Aawooni ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi janta pankotsiki riwetsikiri atziri, iitakiro Tajorentsiipanko. Omaanta riraga Jesokirishito ijeekaperotzi janta Tajorentsi: tee riro wetsikeroni atziri, omaanta Awinkatharite wetsikakirori ipanko janta. ³ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ipapiintziri Tajorentsi oetarikapaeni; rowamaakirini piratsi, shemi; itaakiniri. Omaanta Jesokirishito, tee rowamaeniri piratsi; rirojatz kowaentsi rowamagaetantakariri. Roojatz riyatashitakiri Tajorentsi, ikantapaakiri: “Naaka kamawenteeyakiririni asheninka, owawijaakoeyakiririni”. ⁴ Ijeekemi iroñaaka jaka kipatsikika, eeromi ñaanakowenantzimi; ñaakiro, tee isheninkatari Aawooni: riroteeyakini isheninkani Aawooni thotyaaakirori rojankinatziniri Moeseeshi. ⁵ Rantawaetapiintzi janta ikanteetzirinta: “Ipankomawo Tajorentsi”, omaanta tee janta ijeekaperote Tajorentsi. Apatziro oshiyakawentziro inampipero janta jenokinta. Paerani, riwetsikantawori Moeseeshi, ikantziri Tajorentsi: “Janta tonkaariki iitachari Shinayii niyotaperotakimiro tsika pikanterori pankotsi: pimonkaataperotero nokantakimiri”. ⁶ Okameethatawitaka rowaga rojankinatziniri paerani Moeseeshi, ñaanatakowenantaperoyakaririni Aawooni eejatz isheninkani, eejatz ramitakoeyawitakarini ajoriiyotzinkarite. Omaanta iroka owakirari inimotaakiri iroñaaka Tajorentsi okameethaperotaki, osheki anaakatkiro rojankinatziniri Moeseeshi. Eejatz ikimitaka, osheki imataperotakaeniro Jesokirishito, osheki ranaakotakiri Aawooni.

⁷ Okameethaperotakimi rojankinatziniri paerani Moeseeshi, eeromi ikantzirimi paashini Tajorentsi. ⁸ Omaanta ikantzini Tajorentsi paerani: “Tekira omonkaata, tee okameethaperotzi iroka rojankinatziniriri Moeseeshi Aawooni”. Rootaki rojankinatakaantakariri paashinipaeni aapatziyaririni paerani: “Ikantzi Awinkatharite: ‘Inja ojeeki paashini nokamanteeyeririni maawaeni joriiyopaeni, inashitanakya. ⁹ Eero okimitaawo rowaga nokantakiriri riraga itakaantakaworini. Paerani ijeekawitani maawaeni joriiyopaeni Ejiipitoki, omaanta nagaeyanakirini paashiniki kipatsi. Rojankinatawitakawo Moeseeshi nokowakagaeyawitakaririni, omaanta tee raapatziyeyyanani. Rootaki kaari namitakoeyantaarini. ¹⁰ Iroñaaka eenitatsi nokamanteeyeririni maawaeni joriiyopaeni. Inja niyotakaaperoyakirini maawaeni nokanteeyeririni, ikenkithashireperoyeroni, eero ipeyakoeyawoni. Ipinkathataperoyakinani, eejatz notajonkakowenteeyerini naari. ¹¹ Eero ratsipetashiteeyawoni riyotaawakagaeyeyyaani, eero ikantawakagaeyani: “Nosheninka, piyoteri Nowinkatharite”. Aritaki riyotashiteeyyanani maawaeni: pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsi, maawaeni riyoteeyyanani. ¹² Noneshironkaaperoyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ari nopeyakoteeniri, eero nokenkithashiryaakoteero eejatz

rantayitzirini' ". Rootaki ikantzitakari paerani Tajorentsi. ¹³ Ñaakiro, ikantzini: "Eenitatsi paashini nokamanteeyeririni atziri, eero okimitaawo nokantzirini paerani". Ari iroka ikantziri iroñaaka, rootaki poyaataawori ikantzirini paerani.

9

Ikenkithatakotziro ipankomawo Tajorentsi rantawaetantari ñaanakowenantatsiripaeni

¹ Paerani ikanteeyirini Tajorentsi itakaantaworini tsika ikanteeyani ipinkathatanteeyaaririni, eejatzi ikantziri tsika okantyaari ipankomawo Tajorentsi rantawaetantyaari ñaanakowenantatsiripaeni. ² Ari riwetsikaeyakironi ipankomawo, imonkaatakironi ikantziririni Tajorentsi. Janta rityaawo Tajorentsinaki rantawaetapiintzinta ñaanakowenantatsiripaeni. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethari. Eenitatsi janta rowantariri ootamentotsi, eejatzi eenitatsi meeja. Janta meejaki rowapiintziro paa, okaataki 12, akenkithashireeyantaworini ipapiinteeyakaeni Tajorentsi owaeyarini. ³ Jantakironta otzikaawo ari ojeeki Tajorentsinaki inampiperotari. Tekatsi kyaapiintatsini. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethaperotatsiri. ⁴ Ontsiryaaatakawo otzikaawo rowaga itaapiinantawori kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Eenitatsi jaga Tajorentsinakiki rowaga kimitawori tsiwoonaki, ro ipashikantawori ooro. Jaga inthomaenta, eenitatsi kowitzi riwetsikaetziri ooro, inthomaenta iroka roteteetziro manaa. Eejatzi eenitatsi inthomaenta ikotzi Aawooni, rowaga shookashitachari paerani oshi. Eejatzi eenitatsi inthomaenta rowaga mapi rojankinatakeririni Tajorentsi Moeseeshi. ⁵ Janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki roshiyakaawentakiri apite jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi iiteetziri keroowe. Roshiyakaantaka eeniro ijeekaki Tajorentsi. Ramineeyakironi otatawo kimitawori tsiwoonaki janta rowapiintziro maawaeni ojarentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraa piratsi. Okimitaka ikenkithashireeyirini kamawenteeyeerini, neshironkaeyeerini. Eero iroñaaka nothotyaaperotziro nokamantemiro tsika okantayitarini.

⁶ Ari riwetsikaeyakironi paerani, imonkaatakiro ikantziriri Tajorentsi Moeseeshi. Roojatzi ikyaapiinteeyini ñaanakowenantatsiripaeni, rantawaetapiinteeyinirini Tajorentsi. ⁷ Omaanta tee riyaatapiinteeyini otzikaawoki jantakironta. Apaani riyaatzi maawaeni ojarentsi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Reewataki rowamaeniri Tajorentsi piratsi, roojatzikya ikyaanaki apaniroeni, raaneero riraa, ipitenkakiro janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki; ikantziri Tajorentsi: "Pawa, pikaminthagaeyenani, eero pikijawenteeyanawoni nanteeyakirini eejatzi ranteeyakirini nosheninkapaeni; eero pikenkithashiryakoeyaanawoni eejatzi". ⁸ Ñaakiro, eenitatsi otzikaawo, otzikagaeyakiririni paashinipaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi maawaeni joriiyopaeni. Tekatsi ikanteeyani riyateeyeni janta ijeekantaperotariki Tajorentsi. Rootaki oshiyakaawenanteyakaerini Ishire irira, ayoteeyantakarini riraga isheninkani Rewii eejatzi paashinipaeni tekatsi ikanteeyeni rareetakagaeyeni janta Tajorentsikinta.

⁹ Okameethatzi akenkithashireeyeroni iroñaaka ayoteeyantyaarini: maawaeni ipapiinteeyakirini Tajorentsi, eejatzi maawaeni rowapiintziniri eejatzi itaapiintziniri, tee owameethateeyirini riraga papiintawitariri eejatzi taapiintawitanariri. Apatziro roshiyakaawentziro. ¹⁰ Paerani riyotaashiteeyakarini oetarika rantashiteeyarini; oetarika rowagaeyarini, eejatzi oetarika imiriteeyirini; riyotaashiteeyakarini tsika ikantyaari ikiwapiintya, ikitetantyaari. Rootaki ikowakagaeyawitakaririni Tajorentsi atziri paerani. Omaanta ari okaatzini, monkaataka. Ipokapaaki iroñaaka

Jesokirishito aamagaeyarini. Iroñaaka inashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi aari, owakirari, kameethaperotatsiri.

Riraa Jesokirishito

¹¹ Ipokapaaki Jesokirishito roshiyawitapaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta okameethaperotaki iroka rantapaakiri rirori. Rantawaetzini paashinipaeni ñaanakowenantatsiri janta pankotsiki riwetsikiri atziri; omaanta rirori, riyaaaperotaki janta ipankoperoki Tajorentsi: kameethaperotaki roori janta jenokinta. ¹² Jaka kipatsiki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riyaaapiintzi maawaeni ojarentsi, raapiintziro riraa chiiwo eejatzi waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi inthomaenta, rowaga ikanteetawitari inampitaperotari Tajorentsi. Omaanta Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, roojatzi riyaaatee janta jenokinta ijekaperotzinta Tajorentsi. Roshiyakaawentakiro raaneero riraa: kaari riraa piratsi, omaanta riraapero rirori. Ikantziri Tajorentsi: “Ñaakiro, nokamawenteeyakirini maawaeni atziri nowawijaakotantaariri, ikanteetayeeyaani ijekanteeyarini jaka anampikika”. Ero ratsipetashitawo rirori ipiyapiinte, apaani ikanta, ari okaatzi. ¹³ Ari paerani aririka rantzironi asheninka kaari kameethatatsi, rowamaakiri ñaanakowenantatsiri waaka, rirorika chiiwo, rirorika waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi. Roojatzi riraga ñaanakowenantatsiri raakiro riraa, itsikirijantawakari riraga antzirori kaari kameethatatsi. Eejatzi itaakiri iwatha, roojatzi itsikirijantawakari shirampari itsimenkitote piratsi. Roojatzi ikanteeyirini isheninka: “Ikameethatee eejatzi irika. Okameethatzi ikaateeyeerini eejatzi aapatziyariri Tajorentsi”. ¹⁴ Omaantakya riraga Jesokirishito ikameethaperotaki rirori, okantani ojeeki Ishire amitakotziriri. Rootaki ikanantariri Tajorentsi: “Pawa, nokowaperotaki nokamawenteeyerini atziripaeni, nowawijaakoeyantyaaririni”. Ari apaatawenteeyakaeni riraapero rirori, tee ro riraa piratsi: ikamawenteeyakaeni, iroñaaka ero atsipetaawo akenkithashiriro kaari kameethatatsi, rowaga jatakagaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta anteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi akanteetatyeeyaani ajeekimoeyerini janta jenokinta.

¹⁵ Ari paerani apatziro ayoteeyakironi rojankinarini Moeseeshi, eejatzi antapiinteeyakironi kaari kameethatatsi, aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini; omaanta ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rowawijaakoeyantakaerini. Tema irira rirotaki ñaanatakowentakari owakirari inimotawakaantsi Tajorentsi. Iroñaaka inashita ikanteeyakaerini rirori: “Okameethatzi maawaeni nokashiyakagaeyakiririni aapatziyeeyanarini niyoyagaeyakirini. Ikanteetatyeeyaani riweshiryaawenteeyaaawoni”.

Riyotagaeyakaeni iitaka ikamawenteeyantakaerini Jesoshi

¹⁶⁻¹⁷ Ari pikenkithashireero rameteeyakarini asheninkapaeni. Eenitatsirika rowaagawopaeni, rojankinatzi paperiki: “Aririka nokame nokowaki rashitayiteeyawoni nosheninkapaeni”. Ari rojankinatakiro iwaeropaeni ashitayiteeyawoni rowaagawopaeni. Roojatzi, aririka ikamaki, riyoteeyanakini irira ninkarika ashiteeyawoni. Eerotzitarika ikami riraga jankinatzirori, eerotzita ragaeyironi owaagawontsi. Omaanta ikamakirika, monkaataka: roojatzikya ragaeyeroni. ¹⁸ Eejatzi okimitakani paerani: eenitatsi ikantziririni Tajorentsi asheninkani paerani. Tekatsi ikantya Tajorentsi ikame, omaanta ikamapiinteeyakini tsimeri omonkaatantakari ikantziririni. ¹⁹ Paerani ikamantziri Moeseeshi irira maawaeni ikaminagaeyakiririni ajoriiyotzinkariteni,

roojatzi rojankinatantawori. Roojatzi ikamanteeyirini isheninka ikantziriri Tajorentsi; eejatzi rowamagaeyakirini waakaaniki eejatzi chiiwo, raawakiro riraa, itsipataawakiro iŋaa. Roojatzi raakiro iwitzi owisha kityonkawitzi eejatzi piyonkashinkanari, rowiinkakiro iŋaaki, ijeetantariri isheninkapaeni. Eejatzi itsikirijakiro roori iroka rojankinatakaakiriri Tajorentsi. ²⁰ Aririka itsikirijeeyakirini, ikanteeyirini isheninka: “Ari nokamanteeyakimironi maawaeni owakirani ikamantakinari Tajorentsi. Ikantzi: ‘Aririka pikemijantaperoteeyenani, notajonkakowenteeyemini’. Eejatzi eerori pikanteeyini: ‘Kameetha’. Rootaki notsikirijanantakimirori iroŋaaka riraa”. ²¹ Roojatzi itsikirijakiro eejatzi ipankomawo ipinkathateeyantaririni, eejatzi itsikirijeeyakironi maawaeni jeekayitatsirini inthomaenta. ²² Ari rojankinatzi Moeseeshi: “Rootaki riraa piratsi owameethateeyirorini oetarikapaeni; eejatzi eerorika ijeeki kamawentirini atziri, apaawentziriri riraa, eero rawijakotee”.

Ikenkithatakotziro iitaka ikamawenantakaeri Jesokirishito

²³ Ari eenitatsi oshiyakaawentziri iroka pankotsi eejatzi maawaeni jeekaeyatsirini inthomaenta. Okameethatzi itsikirijeeyakironi rowameethatantakawori. Omaanta ojeeki jenokinta iroka roshiyakaawenteeyakirini, ijeeki eejatzi anaakotzirori riraa piratsi, owameethaperotzirori maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta: ²⁴ rirotaiki Jesokirishito. Riraga ŋaanakowenantatsiripaeni riyaaatapiintzi janta ipankomawoki riwetsikaeyirini atziri, roshiyakaawenteetziro: “Inampifari Tajorentsi”. Omaanta riraga Jesokirishito jataperotee jenokinta ijeekimotapaeri Tajorentsi, ikantakowenteeyakaeni. ²⁵ Riraga iwinkatharite ŋaanakowenantatsiri riyaaatapiintzi janta ipankomawoki Tajorentsi, raapiintziro maawaeni ojarentsi riraa piratsi: tee rayiro riraa rashi rirori. Omaanta riraga Jesokirishito eero rapiiteero ikamawentee. ²⁶ Aririkami raapiinteromi riraa Tajorentsiki, okameethatemi ikamapiintemi, paerani: riwetsikantawori kipatsi, rityaawomi ikamapiintemi, roojatzi iroŋaakami. Omaanta monkaataka paerani ikamantakari: apaani ikamaki, rowawijaakoeyakaeni. ²⁷ Ayoteeyakini apaani akamaeyakini, ari okaatzi; tee apiitapiintziro akame. Aririka akamae, roojatzi ikantakowenanteeeyakaeni Tajorentsi, akameethatakirika. ²⁸ Ari osheki aneeyawitani, omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito; imonkaatakiro, eero ikamae eejatzi. Ari ipokae eejatzi iinja ipiyoteeyapaakaeni, raantaneeri jenokinta maawaeni aamagaeyaririni.

10

Tekatsi okanteeyeni rojankinarini Moeseeshi owameethateeyeni

¹ Pamine, maawaeni rojankinatakotakirini paerani Moeseeshi oshiyakaawentakiri riraga pokapaentatsirini, kameethaperotatsiri. Rareetapaenta, osheki itajonkawenteeyakaeni. Ikantziri Moeseeshi Aawooni: “Powamaapiinteni Tajorentsi piratsi maawaeni ojarentsi”. Ari ikantani isheninkani rowamaapiinteyawitarini, omaanta tekatsi okanteri owawijaakoeyerini riraga aapatziyaworini rojankinatzirini Moeseeshi. ² Arimi owawijaakoeyerinimi irika rowapiintziri, tema ari ipakaakiro rowamaapiintziniri. Eejatzi arimi rowawijaakoteeyaami rirojatzi, eero ikenkithashireeyeeronimi eejatzi rantayitzirini. ³ Omaanta rowamaapiinteyawitarini ipira maawaeni ojarentsi roojatzi ikanta owenkithashiryaakaapiintari rantayitzirini. ⁴ Tekatsi okanteri riraa waaka eejatzi chiiwo owameethateeyerini antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Ipokantakari kipatsiki paerani Jesokirishito, tema ikantziri Tajorentsi:

“Pawa, tee piñaaperotziro riraa piratsi, tee owameethateeyirini anteeyirorini kaari kameethatatsi. Rootaki piwetsikantanawori nowatha nokamawenteeyantyaaririni maawaeni atziri, nowameethateeyantyaaririni. ⁶ Tee piñaaperotziri ikameethatzi maawaeni itaapiinteeyawitzimirini atziri, eejatzi maawaeni rowamaapiinteeyawitzimirini powameethateeyantyaaririnimi. ⁷ Rootaki nokanantzimiri: ‘Pamine, Pawa, nopokaki jaka nanantemirori maawaeni pikowakaakinari. Nomonkaatero maawaeni rojankinatakotziteetakinarini paerani’ ”.

⁸ Pikenkithashiryaaperotero iroka ikantzirini Jesoshi: “Tee pikoyi, Pawa, rowamaemiri atziri piratsi, itaapiinteeyemirini. Tee piñaaperotawentari riraga pawitzimirini maawaeni rojankinatakotzirimini Moeseeshi”. ⁹ Roojatzi ikantziri: “Pamine, Pawa, pokakina nanantemirori maawaeni pikowakaakinari”. Ikanantawori iroka, ikantzi: “Eeniwitacha maawaeni rantawitawitarini isheninkani Rewii. Eenitatsi owakirataatsini”. ¹⁰ Apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eero rapiitaa ikamae eejatzi, imonkaatakiro. Rowameethaperoeyakaeni, eejatzi maawaeni riraga aapatziyeeyaririni, ikimitakagaeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi.

Tee rowawijaakotantzi piratsi inta Jesoshi owawijaakotantatsiri

¹¹ Maawaeni kitejiri rantawaetapiintaki maawaeni ñaanakowenantatsiripaeni, rowamaapiintziniri Tajorentsi piratsi, itaapiintziniri, omaanta tee owameethateeyirini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ¹² Omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rowameethateeyantakaerini, monkaataka. Roojatzi ijeekapae janta rakoperoki Iriri, ¹³ royaakiri imatantyaawori ikantakiririni: “Iinja nothonkaeyerini maawaeni kijeeyakimirini”. ¹⁴ Apaani ikamawenteeyakaeni maawaeni: tema riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, rowameethaperoeyakaeni. ¹⁵ Eejatzi iyotaaperoeyakaeni Ishire Tajorentsi imonkaatakiro Jesokirishito maawaeni ikowakagaeyakiririni Iriri rowawijaakotantakaeri. Tema rowaga Ishire ojankinatakayiriri paejatziiteni okaatzi ikantakiriri Pawa Tajorentsi.

¹⁶ “Tema ritakari ikantzi: ‘Tema Naaka Iwinkatharite joriyyopaeni, rootaki inimotaakina pimonkaateninami nojankinatakaakiririni Moeseeshi pawijakotantanakya. Omaanta tee pimanteeyironi nokantakiriri Moeseeshi. Roojatzi inimotaantanari owakiriri. Tema iinja nokenkithashiryaakagaeyemironi maawaeni nokowakagaeyakimirini pajankaneki, nothotyakagaeyemironi, piyoperoeyantyaaworini maawaeni’ ”. ¹⁷ Roojatzi eejatzi ojankinatakaakiri: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Eero nokenkithashiryaakotziteeri eejatzi kaari kameethatayitatsini ranteeyakirini’ ”.

¹⁸ Pamine, aririka ikaminthagaeyirini Tajorentsi antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi teerika ikenkithashiryaakoteeri eejatzi rantakiri, eero ikowae eejatzi kamawenterini rowameethatantyaariri. Ñaakiro, iñaaperoeyakaeni iroñaaka akameethatzi.

Ikamanteeyakaeni iitaka ikowakagaeyakaerini aari

¹⁹ Noyemijantzinkarite, ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rapaatawenteeyakaerori riraa rowawijaakotantakaeri. Iroñaaka ayoteeyakini iñaaperoeyakaeni Tajorentsi akameethatzi rootaki kaari athaawanantari, iña akenkithatakaapiinteeyerini Pawa. ²⁰ Paerani eenironi ojeekini ipankomawoki otzikaawo, rowaga kaari riyaatapiinteeyantani atziri janta Tajorentsinakiki: tema otzikagaeyakirini. Omaanta ikamawenteeyakaeni

Jesokirishito, kaari otzimantaa iroñaaka otzikagaeni. Añaanee eejatzi, rootaki okameethatantari iroñaaka akenkithatakaapiinteri Tajorensi. ²¹ Iñaanakowenantaperotakae riraga Jesoshi, ipinkathariwentaperoeyakaeni aari, eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyeyaririni rirori. ²² Rapaatawenteeyakaeroni riraa, eejatzi akaawoshitawenteeyakarini. Rootaki iroñaaka kaari athaawanantari Tajorensi, ayoteeyakini eero roepiyee, omaanta raakameethaperoeyeeni. ²³ Thame eekiro aatatyee aapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri. Tema ayoteeyakini imatakaeniro maawaeni ikanteeyakaerini, eero ramatawiteeyeeni: rootaki okameethatantari akamanteeyerini paashinipaeni atziri iroka aapatziyakarika.

²⁴ Thame iroñaaka oemoshirenkaeyerini paashinipaeni: anintawakagaeyani eejatzi akaminthayerini. ²⁵ Eenitatsi ayemijantzinkarite kaari pokapiuntatsi ikemijante: eero pikimiteeyarini eerori, omaanta pipiyotapiinteeyaani poemoshirenkawakagaeyantyaarini maawaeni. Tema ayoteeyini eero ojamanitzi ipokanteeyari Jesokirishito, rootaki okameethatantari aweshiryaawenteeyaarini eejatzi aweshiryaakagaeyaarini paashinipaeni.

²⁶ Pamine, aririka ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawijaakotantakaeri, okameethataki ameenyaaawo, akemijantaperoeyerini: tema rootaki ikantziriri Tajorensi, okyaaryooperotaki. Tee okameethatziroña atheenkiri, tee añiiri paashini owawijaakoteeni. ²⁷ Aritaki iinja ikijeeyanakirini Tajorensi maawaeni theenkiriri, rowashironkaaperoeyerini. Tema rotyaanteeyerini maawaeni paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²⁸ Riraga ajoriiyotzinkariteni rowamaapiinteeyakirini kaari pinkathatzirori rojankinarini Moeseeshi. Eenitatsirika apite kantatsiri, aririka ikaatzi 3: “Eeniro rantani, noñeeyakirini”, ari rowamagaeyakirini isheninka. Tee ineshironkatzimaetari. ²⁹ Aririka itheenkeri atziri Itomi Tajorensi, eejatzi ikanterika: “Ratsipetashita ikamaki Jesokirishito, ratsipetashita rapaatakiro riraa, eero rowawijaakotee”; eejatzi ikantzimatroririka Ishire Tajorensi, rowaga kaminthagaeyerini: ¿Piitziima eero rowashironkaeri Tajorensi? Aritaki rowashironkaaperotakiri kameetha: ikemawakiroota, kaari raapatziyantari. ³⁰ Tema ayoteeyini ikantzi: “Naaka aritaki nopiyakowenteeyaari, nowashironkagaeyerini naaka”. Eejatzi ikantzi: “Kyaaryo nokantakowenteeyerini maawaeni atziri ikameethatakirika, tema naaka pinkathariwenteeyiririni”. ³¹ Aririka itheenkante atziri paeni, ikijakiri Tajorensi, riraga añaaperotatsiri: okameethatzi ithaawantaperoeyaarini kameetha, rowashironkaerikari.

Piyaaryoowentero paapatziyari Jesokirishito, eero pithaayi poyaatantyaariri

³² Pikenkithashireeyaani tsika okantari paerani, owakira pikemakotakirini Jesokirishito. Ikijawenteeyakimironi pisheninka pikemijantzi, omaanta eekiro piyaatzi paapatziyari rirori. ³³ Apaani paeni ishironkawenteeyakimini, rowashironkagaeyakimini. Tema iñeeyakimini osheki atziri. Omaanta paashinipaeni pitsipateeyapaakarini piyemijantzinkaritepaeni riraga owashironkaenkari. ³⁴ Petakotapiintakiri riraga omonkyaagaarewopaeni. Eejatzi aririka ikoshitakimini powaagawo, pikimoshireeyakini, pikantzi: “Rayeroota. Iinja ojeekaperotayiteeni kameethatayitatsirini janta jenokinta, eero añaape kosHITEENI janta. Akanteetatyeyaani ajeekaeyeni janta okameetheeyaaperotzinta”. ³⁵ Eero pipeyakotziro pikimoshirewentziri, eekiro piyaatzyee

pikimoshireeyanakini. Kyaaryo, ipinatemi Tajorensi. ³⁶ Okameethatzi pikantyaani pikyaaryoowentero maawaeni ikowakaemiri Tajorensi, roojatzi imatantakimirori ikantakimiri. ³⁷ Tema okantzini Iwaperite Tajorensi: “Rooteensi ipokae Awinkatharite, eero ojamanitzi, tema ikantzi: ‘Ari nopokae. ³⁸ Okameethatzi ikemijantaperoyenani riraga nowameethatziri. Omaanta rookaerorika ikemijantzi, eero niweshiryaawentaari’ ”. ³⁹ Tee atsipateeyarini aari riraga ookaeyirorini ikemijantzi: riyaaateeyeni rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Akemijanteeyini aaka, aateeyeni jenokinta.

11

Ranteeyinirini aapatziyariri Tajorensi paerani

¹ Paapatziyari Jesoshi piyotaperotantakari imataperotemiro maawaeni ikantakimiri. Eenitatsi osheki kaarira aŋeeyini, omaanta aapatziyari Jesoshi, rootaki ayotantakariri aŋeeyeerini iinja maawaeni ikashiyakagaeyakaerini.

² Raapatziyari Tajorensi riraga paejatziitani rootaki iŋaaperotantariri Tajorensi ikameethatzi. ³ Aapatziyari aaka, rootaki ayoteeyantakarini iŋaawaetakira Tajorensi rootaki ojeekantakari kipatsi, jenokinta, eejatzi maawaeni jeekantawori. Iŋaawaetaki, jeekanaki: tekatsi raashitero riwetsikantawori.

⁴ Raapatziyarini Tajorensi Aweerini, rootaki iŋaaperotzitantakariri Tajorensi okameethatzi ipashitakariri; omaantakya riraga Kayeeni, tee raapatziyari, rootaki kaari iŋaaperotantawo okameethatzi ipashiwitakaririni rirori. Iŋaaperotakiri Tajorensi Aweerini ikameethatzi, rootaki iŋaaperotzitantakariri ipakiriri. Ikamakini rirori paerani, omaanta okameethatzi akimiteeyaarini: aapatziyeeyaarini iŋaaperoyanteerini Tajorensi akameethatzi. ⁵ Raapatziyari Tajorensi Enoko, kaari ikamanta. Aŋaatsi rini, raaneeri Tajorensi jenokinta. Tekatsi ŋeerini eejatzi: kyaaryo, raaperotaneeri jenokinta. Tekirani raayirini, ikantzini: “Kyaaryo, noŋaaperotakiri Enoko ikameethatzi”.

⁶ Eerorika aapatziyari, eero iŋaaperoyeeni akameethatzi. Eenitatsirika kowatsiri rareetyaari Tajorensi, okameethatzi raapatziyaperotyaaari, eejatzi riyotaperotanaki ipinateri kowaperotatsiri riyoteri.

⁷ Eejatzi raapatziyari Tajorensi Noeni. Ikantzirini rirori: “Iinja opoke osheki inkani, inkaaretanaki maawaeni. Piwetsikero antawo pitotsi paw-ijakotanteeyarini”. Ari ikemijantaperotakiri. Ojarentsitaperotawitani, omaanta rantaki pitotsi, rawijakofantaari, eejatzi rawijakoeyantaarini maawaeni jeekimoeyiririni ipankoki. Tee raapatziyeeyarini paashini-paeni isheninka, rootaki ikantakotantakari, rowashironkaeyantakaririni Tajorensi. Omaantakya riraga Noeni rowameethatziri: tema raapatziyari rirori.

⁸ Eejatzi rirori Awaraamani, raapatziyarini Tajorensi. Ikantzirini rirori: “Nokowaki piyaate paashiniki kipatsi, janta inteena: aritaki pijeekapae. Nopemiro pashitaperotyaaari eerori; eejatzi noperi pitomi, picharini, maawaeni. Thame piyaate, nokoyi noŋaayemiro”. Ari riyaaatanaki, omaanta tee riyotzi tsikarika riyaaate.

⁹ Rareetantakari, iŋaapaakiri paashini atziri jeekatsiripaeni. Okimiwitanta kaari iipatsite, tee ijeekaperotzi, omaanta ikinayitakini; omaanta ikantani raapatziyari Tajorensi. Eejatzi ikimiteeyakani itomi Ijaaka eejatzi icharini Jakoowo: tee ijeekaperotzi, tee riwetsikaeyini kameethari ipanko, ¹⁰ omaanta ikenkithashireeyironi paashini inampi, kaari riwetsiki atziri. Riyoteeyakini iinja ragaeyaneerini Tajorensi janta inampiki, riwetsikakiri rirori. ¹¹ Aapatziyari Tajorensi Jaaransi antyashipawo ini, tee itzimi otomi. Roojatzi antyaashipawoperotantanaka. Ikantakiro Tajorensi: “Iinja itzime pitomi”, roojatzi aapatziyantanakari.

Okantzi: “Eero ramatawitana Tajorentsi”. Roojatzi itzimantaka. ¹² Eejatzi antyaashipariperowitakani Awaraama, oshekitaperotaki rojarentsite. Tee itzimawita apaani itomi, omaanta roojatzi iroñaaka itzimakaantakawo iina otomi. Iroñaaka ikaateeyini isheninkapaeni oshekipero, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini: ikimiteeyakarini ompokiropaeni, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Eejatzi ikimiteeyakawoni opane impaneki janta othapyaaki inkaare, oshekipero.

¹³ Ari ikamaeyakini riroripaeni aapatziyariri Tajorentsi: ijeekaeyawitani Kanaanaki, omaanta tee iñaaperoyeironi maawaeni ikantakiririni Tajorentsi. Inta riyoteeyakini iñaagaero iinja. Ikanteeyini: “Tee nonampitaperotawo kipatsika, tee nojeekaperotzi jaka”. ¹⁴ Rootaki ayoteeyantakarini ikowaeyakini rareeteeyaani paashiniki nampitsi inampiperotantapaeyaawori. ¹⁵ Ikowaeyeenimi ipiyeeyaneenimi janta Ejiipitoki ipoñaakanta, ari riyaaeteeyeenimi. ¹⁶ Omaanta ikowaeyakini riyaaeteeyeni okameetheeeyenta nampitsi: rowaga jeekatsiri jenokinta. Rootaki riweshiryaawenantakariri Tajorentsi rirori: tee ipashiwentakaematari, itomintaperoyekarini. Eejatzi riwetsikaeyenirini ijeekaeyantyaarini.

¹⁷ Ari ewankaritapaaki Ijaaka, roojatzi iñaantakari Tajorentsi Awaraama, riyotantyaari kyaayorika ikemijantaperotziri. Ikantziri: “Powamayenari pitomi papintzite, pitayenari”. Ikemantakariri, ikantziri: “Ari, niyaate nowamaeri”. ¹⁸ Paerani ikantzirini Tajorentsi Awaraamani: “Iroñaaka eenitatsi pitomi papintzite, piitakiri Ijaaka. Rirotaki ashiteyiteyaaririni picharineetayiteyaarini, maawaeni. Tekatsi paashini ashityaarini”. ¹⁹ Ikenkithashiryaaka: “Ikantana Tajorentsi: ‘Rirotaki ashiteyiteyaaririni picharineetayiteyaarini, maawaeni’, tekira itzime rirori. Omaanta iroñaaka ikantakina: ‘Powamaeri’. Niyotaki aririka nowamaeri, ari ipiriinteeri”. Riyaatanaki, rooteentsi rowamaerimi, omaanta ikantziri Tajorentsi: “Eero powamaeri, omaanta noñaantatziimi. Iroñaaka niyotaki pipinkathataperotakina”. Ari okimitzimotawitakari Awaraama ipiriinteeneri itomi, añaanee eejatzi.

²⁰ Eejatzi rameentakari Tajorentsi Ijaakani, rootaki ikantakowenantariri Jakoowoni eejatzi Isawoorini. Ikantziri Tajorentsi: “Pitajonkakowentero noyomi apite”. Rootaki itajonkakowenantanariri osheki. ²¹ Eejatzi ikimitani Jakoowo, rameentakari Tajorentsi. Rooteentsi ikame, omaanta ipiriinan-tanakawo ikotzi amatakoterini; roeyotashitakari Tajorentsi, ikantziri: “Pitajonkakowenteeyerini itomipaeni Josee”. ²² Eejatzi rirorini Josee, rameentakari Tajorentsi. Paerani ijeekini Ejiipitoki, eejatzi maawaeni isheninka, omaanta riyotaki ragaeyaneerini riraga Tajorentsi joriyopaeni janta iipatsiteki. Rootaki ikanantariri isheninka: “Rooteentsi nokame. Iinja, aririka piyaateeyaneeni aepatsiteki aari, pagaeyaneeronikya notonki, pikitatero janta”.

²³ Paerani ikanteeyawitarini riraga iwinkatharite ejiipitojatzi: “Nosheninka, piñaakiri roshekiyanakini joriyopaeni: tee okameethatzi. Piyaateeyini powiinkaeyerini maawaeni itomipaeni, owakira tzimayitatsirini”. Ari riraga iriri Moeseeshi rameentakari Tajorentsi, eejatzi riniro: ipinkathateeyirini Tajorentsi, rootaki ikanantari: “Eero apinkathatzi riraga iwinkatharite ejiipitojatzi. Ikameethataki atomi, eero ashinetziri rowiinkiteeri”. Ari imanapithatakiri, kaari rowamaantyaari. ²⁴ Ari roojatzi oñaakiri Moeseeshi rishinto pinkathari. Okenkithashiryaaka: “Eero nowamaeri, inta nokimitakaantyaari notyomi, ijeeki nopankoki”. Roojatzi rantaritanaki. Rameentakari Tajorentsi, rootaki ikanantari: “Tee nokoyi nosheninkatyaari ejiipitojatzi, naaka

joriyo”.²⁵ Riyotaki raapatziyeeyarini Tajorensi joriiyopaeni, rootaki rowashironkagaeyantakaririni rirori ejiipitojatz. Ikimoshireeyawitakani irirapaeni, omaanta tee okameethatzi rantakiri, rootaki kaari ikowanta Moeseeshi isheninkateeyaarini.²⁶ Tee ikoyiri iyorikite ejiipitojatz ijeekimowitakari, omaanta ikowaperotaki raapatziyari Jesokirishito, ikemaatsitawentakari rirori. Riyotakini iinja ipinateri Tajorensi.²⁷ Rameentakari Tajorensi, riyotaki tee ikoñaatzi irira, omaanta riyotaki kijokiro royiri; rootaki kaari ithaawanantari pinkathari, eejatzi ishiyapitheeyakarini ejiipitojatz, ragaeyanakirini maawaeni ijoriiyotzinkarite.²⁸ Eejatzi rameentakari Tajorensi, riraga kantziriri: “Iroñaaka tsiteniriki notyaanteri nonampiri rowamaeri itomipaeni theenkaeyanarini, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Omaanta aririka powamaeri owisha, pitziritero pipanko riraa pikyaapiintzira, rawijantyaari riraga owamaantatsiri, eerokya rowamaeri pitomipaeni”. Ari raapatziyakari Moeseeshi, eejatzi raapatziyakagaeyakarini ijoriiyotzinkarite, kaari ikamaeyantyaani itomipaeni. Ro aetantawori kitejiri: “Rawijantaririni ronampiri Tajorensi”.

²⁹ Eejatzi raapatziyeeyini maawaeni joriiyopaeni. Ishiyapitheeyakarini riraga joraarotepaeni ejiipitojatz. Royaateeyawitanakarini irirapaeni, raawaerimi. Eenitatsi otzikaeyakiririni joriiyopaeni antaworoña inkaare, tekatsi ikineeyaneeni. Riyotaki Tajorensi raapatziyeeyarini, rootaki iteenkaryaatantakawori inkaare, okipatsitanaki niyanki. Intsipaete rawijeeyanakini intatsikeronta maawaeni joriiyopaeni. Royaateeyawitapaakarini ejiipitojatz, omaanta roepiyaagaero Tajorensi inkaare, agaeyakirini joraaropaeni.

³⁰ Eejatzi rameentakari Tajorensi joriiyopaeni janta Jerikooki. Rotantonakitanteeyakawoni mapipaeni inkinagaakitakirori pankotsipaeni, rotzikagaeyakirini joriiyopaeni. Omaanta ikantziri Tajorensi: “Pishonkaeyanakyawawoni nampitsi. Apaani kitejiri, apaani pitapoteeyaawo; paashini eejatzi, paashini eejatzi, roojatzi 7 kitejiri”. Ari monkaatapaaka kitejiri 7, roojatzi opariyantanaaka otantonagaakitachari. Rowamagaeyakitzirini theenkiriri Tajorensi.³¹ Ojeeki janta tsinani, oetachari Raawa. Paerani osheki oshinetaayitarini shiramparipaeni kaari ayi. Aapatziyari Tajorensi roori, rootaki amitakotantariri rotyaantanewopaeni Joshoe raminero nampitsi. Tee okami roori janta Jerikooki, tee okimitari paashinipaeni theenkaeyantatsirini.

³² ¿Litaka paashini nokenkithatakoteri? Oshekitanaki iroñaaka nojank-inari, omaanta ijeeki oshekipero paashinipaeni ameenariri Tajorensi: Jeryoo, Waraaka, Shaansho, Jete, Iraviiri, Samoeri, eejatzi paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi. Eero iroñaaka nothonkimiro nokamantayizimiro maawaeni rantayitzirini.³³ Rameenteeyarini Tajorensi paashinipaeni, rootaki ranaakoeyantawakaririni rowayiritepaeni. Rameenteeyarini paashinipaeni rootaki imatantawori kameetha ipinkathariwenteeyirini isheninka, eejatzi imatantakanariri Tajorensi ikantakiriri. Rookawitakari manitzimashiki, omaanta rameentakari Tajorensi, rootaki kaari rowantari.³⁴ Paashini rookawitari paamariki, omaanta tee itaga. Ithatyagaeterimi paashinipaeni, omaanta rowawijaakotagaantakiri Tajorensi. Imantsiyatagaantaki, omaanta retsiyatakotagaantakiri, ishintsitakaagaantakiri. Imatakaagaantakiri omanachari. Romishiyagaantakiri omanaterinimi aapatziyariri Tajorensi.³⁵ Ameenariri tsinanipaeni, rootaki ipiriinantaari oemini, eejatzi otomipaenini.

Omaanta omawitya ameenariri rowashironkaagaanteetakiri paashinipaeni aapatziyariri Tajorentsi, rowatsinagaanteetakiri; ikantziri: “Aririka pookaero paapatziyari rirori, ari kameetha nopakagaemi”. Omaanta ikantziri: “Eero nookiro naapatziyari. Iinja kameetha ijeekakayena Tajorentsi”.³⁶ Ari ishirontawentagaantakari, ipajapajaatagaantakiri, tak, tak, tak; roojotagaantakiri kareenathaki, romonkyaagaantakiri,³⁷ itsitokagaantaki mapiki, pog, pog, pog. Itotakiri ithakiryakiri, thatzik. Ithatyagaantakiri ithatyamentoki, petzik. Paashinipaeni tee ikithaata kameetha, omaanta roori ikithaataashitakari imashi owisha eejatzi imashi chiiwo; okoetyeemotakari oetarikapaeni, ikijeetakiri, rowashironkaetakiri.³⁸ Ikinayitanakini teenta ijeeki atziri eejatzi tonkaariki. Imanapithayitakarini kijakiriri janta omooki theenkantatsiri.³⁹ Ari rameenteeyarini Tajorentsi rootaki iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi; omaanta tee iñaaperoyeroni maawaeni ikashiyakaakaririni.⁴⁰ Okameethaperotaki ikowakagaeyakaerini Tajorentsi: tee ikowakagaeyirini riraga paejatziiitani reewateeyeeni iñeeyeroni, omaanta ikowaki amonkaatawakagaeyeeyaani añeeyeroni maawaeni.

12

Ikantziri: “Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi ikowakaemiri, eero piperashiryawo”

¹ Ari osheki raapatziyeeyakarini maawaeni irikapaeni nokenkithatakoeyakirini. Iroñaaka okimitaka ipiyotashiyakaeni, raminakoeyakaeni riyoteeyantaarini oetarika anteeyerini aari. Noshiyakaawentemiro: tema rameteeyawoni ewankaripaeni ishiyeeyani riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Aririka ishiyeeyanakini, rookagaantanakiro iithaaripaeni ishiyaperotantyaari. Aaka oshiyakaawentacha kaari anantyaawo kaari kameethatatsi amatantyaawori anteeyeroni maawaeni ikowakagaeyeerini Tajorentsi, akyaaryoowentero.² Akantyaani akenkithashireeyerini Jesoshi, riraga owawijaakoeyakaerini paerani, eejatzi rirotaiki agaeyaneerini inja jenokinta. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni koroshiki paerani, osheki rowashironkagaeyakirini rirori. Omaanta riyotaki ijeekakagaeyeeni kameetha janta jenokinta, rootaki ikemaatsitawenantakaeri. Iroñaaka ijeeki rirori janta rakoperoki Tajorentsi, ikaateeyakirini ipinkathariwenteeyakaeni.³ Osheki paerani ikijeeyakirini theenkantatsiri, osheki rowashironkagaeyakirini. Iroñaaka kameethatzi pikenkithashiryaperoyerini, eejatzi eero powashireta, eero pijamashiryawo.

Rowashironkaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi antzirori kaari kameethatatsi

⁴ Aririka ikanteeyawiteeni antzirori kaari kameethateeyatsirini: “Thame ashinkitya. Thame antero oetarika akowakiri”. Kyaaryo niyotakimi pikanterika: “Eero nantziro. Eejatzi eeroka, pookaero pantayitirini”. Omaanta tekira ikijantaperoetzimiro. Tekira rowamaanteetzimiro, tekira rowashironkaawentzimiro roojatzi pikamantakya.⁵ ¿Pipeyakotakiro ma ito-mintakimi Tajorentsi? Pikenkithashiryagaero eejatzi iroka kaminaakiriri paejatziiitani: “Notyomi, aririka nowashironkagaemi, eero pikijana, tema naaka Piwinkatharite. Eejatzi aririka nowashironkayemi, eero pikan-tashiryashita.⁶ Aririka rantero nonintanewo kaari kameethatatsi, ari nowashironkaakiriri. Nokowaki niyotakaantyaariri tee okameethatzi

rapiitapiintero. Aririka nowashironkayemi piyotantyaari notomintapero-takimi⁷.

⁷ Aririka rowashironkaeyemini Tajorentsi, eero pikantashiryaashita. Inintashireteyakimini, itominteeyakimini, rootaki rowashironkaan-takimiri. Tema ameteeyawoni aari owashironkaapiinteeyirini atomipaeni.

⁸ Maawaeni shirampari rowashironkagaeyakirini itomipaeni. Eerorika rowashironkaemi Tajorentsi, tee eeroka itomi, rishinto: tee pisheninkatari.

⁹ Rowashironkagaeyakaeni ashiteeyerini, omaanta tema apinkathateeyakirini. Tema eejatzi okameethatzi apinkathateeyerini Tajorentsi ashiteeyerini, akanteetatyeyyaani ajeekantyaari janta jenokinta.

¹⁰ Riraga ashiteeyerini rowashironkagaeyakaeni eejatzi riyotagaeyakaeni ayoteeyantakarini ajeekaeyini kameetha jaka kipatsiki: eero ojamanitzi, ari akamaki. Omaanta tee riyoteeyini maawaeni, raamaashitawitani rirori; ikijashitee. Omaantakya riraga Tajorentsi, tee raamaashitawitani rirori, riyoperoeyakaeni kameetha: kameetha rowashironkagaeyakaeni, kameetha riyotaaperoeyakaeni. Rootaki atsipatanteeyaririni rirori akanteetatyeyyaani akameethaperoeyapaeni. ¹¹ Aririka rowashironkagae, tema owashirewitanaka, tee akimoshiryaawitanaa. Omaanta roojatzi akenkithashirya, ayotaki riyotagaeyakaeni akimoshireeyanakini eejatzi akameethatanaki.

Piweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi

¹² Pikimiteeyawitakani pimakoteeyatziini. Pipiriintanee, pishintsitane: piweshireyanakyaani. ¹³ Pikaaryoowentero ikowakaemiri Tajorentsi. Piweshiryaakagaeyaarini piyemijantzinkarite owashireyawitacharini ikemijantaperoeyantyaarini rirori. ¹⁴ Pikowaperoeyeni paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, eero pikijiri. Eejatzi pikawaperotaki pijeeki kameetha: eerorika pijeeki kameetha, eero pimatziro pikemijantakagaeyerini paashinipaeni, eero riyoteeyirini Awinkatharite.

¹⁵ Pamitakotawakagaeyaaeni, piyotaawakagaeyaaeni, riyoteeyantyaarini maawaeni asheninkapaeni ineshironkaeyakirini Tajorentsi. Kyaaryoowa pikijashireeyirinikari pisheninka, tee okameethatzi. Aririka pikijawakagaeyaaeni, eero pijeekaeyini kameetha, eejatzi pookaeyeeronikari paapatziyari. ¹⁶⁻¹⁷ Piyoteeyakini iitaka rantakirini Isawoori. Rirotaki itomi Ijaaka; Isawoori rirotaki jewatatsiri ikoñaatzi; riraga Jakoowo, impaetatsiri. Ari rameteeyawoni ashiteeyaririni ikantakowentaperotziri jewatatsiri ikoñaatzi itomi, itajonkakowentyaariri Tajorentsi. Eejatzi ikantziri: “Eeroka poyaateenani, ashitayiteeyawoni tzimimotayitanarini”. Eejatzi ikimiterimi rirori Ijaaka, ikaminthaaperoterimi Isawoori. Omaanta paashini kitejiri osheki ikemakiro riraga Isawoori itashe, roojatzi iñaakiri rirentzi eenitatsi osheki rowari. Ikantziri: “Yeeyi, pipena noyaari: aaperotakina notashe”. Ikantziri: “Aririka ikantakowentakina naaka Pawa, eejatzi ikantena nopoyaateeyari, ari nopakimiro poyaari”. Ikantziri: “Ari, eerokaritya.

¿Itaka nokowantyaari naaka ikantakowentena iinja? Rooteentsi nokame”. Ari ipakiri rowari.

Tema piyotzi eerokapaeni, roojatzi ikenkithashiryaawitanaa Isawoori, raawitanakanari rowanawo iriri, ikantawitapaakari: “Pawa, nokowaperotaki pikanteri Tajorentsi nopoyaateemi eejatzi itajonkawentena”. Rakawakiri: “Eero. Nokantakowentakiri iroñaaka pirentzi. Eero iroñaaka napiitziro nokantakowentzimi”. Tee ikoyi Isawoori itajonkawentero Tajorentsi paerani, tema itheenkakiri. Eero pikimitaari iroñaaka eerori.

Kameetha ikaminthagaeyakaeni Tajorentsi iroñaaka: eero akimitari paejatzüiteni, riraga thaawanteeyakaririni

¹⁸ Tee piñeeyironi iñeeyakirini paejatzüiteni janta tonkaariki Shinayiiki, ithaawaeyantakarini. Ikamanantakariri Tajorentsi Moeseeshi maawaeni ikowakagaeyakiririni, iñaakiro omapokanaka ootashitaka paamari, otsiteniityaanaki eejatzi, iñaakiro antawo tampyaa. ¹⁹ Ikemaeyakironi isheninka eejatzi ishintsitzi itziwootzi eejatzi ikemaeyantakaririni Tajorentsi, ithaawanteeyakarini osheki, ikanteeyini: “Eero piñaaneeyanani eejatzi, osheki nothaawanteeyakimini. Nokamikari”. ²⁰ Ikantzi Tajorentsi: “Tee nokoyi ipoke jaka tonkaariki atziri eejatzi ipira. Ipokerika jaka ipira, pompojeri, powamaeri”. Ari ithaawaeyanakini osheki maawaeni atziri. ²¹ Eejatzi riraga Moeseeshi, ithaawaeyanakini maawaeni iñeeyakirini; ikantzi: “Osheki nothaawanaki, rootaki nompetatantanakari”. ²² Omaanta eerokapaeni, tee piyaateeyini Shinayiiki, rootaki kaari pithaawaeyantani. Omaanta okimitakawo piyaateeyakini janta paashiniki tonkaari, itachari Shiyoo, rowaga jeekatsiri janta Jerojareeki: oshiyakawori inampi Tajorentsi. Ñaakiro, kimitaka piyaataperotaki paashiniki Jerojaree, rowaga jenokijato: pareeteeyakarini Tajorentsi, ikaminthaaperoyakimini, rootaki kaari pithaawaeyantani. Eenitatsi janta oshekipero ronampiripani, ipiyotawanteeyakarini, romampaawanteeyakarini, maawaeni. ²³ Janta ijeeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi itominteeyakarini Tajorentsi, maawaeni jeekaperotatsini janta: eeniro ojankinataka iroñaaka iwaero, maawaeni. Rirotaki rirori, riraga kantakowenteeyakaerini aakapaeni maawaeni, antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Eenitatsi eejatzi maawaeni riraga aapatziyeeyaririni paerani; rowameethateeyakarini Tajorentsi, kameetha ijeekaeyini iroñaaka jenokinta. ²⁴ Eejatzi okimitaka pareetaka Jesoshiki, riraga iyotagaeyerini maawaeni ikanteeyakirini Tajorentsi. Paerani rowamaakiri Kayeeni rirentzi Aweeri, rootaki rowashironkaantakariri rirori. Rowamagaetakiri eejatzi Jesoshi, rapaatawenteeyakaeni riraa. Anaakoperotantanaki rashi Jesoshi tema rootaki ayotantakari ari imatero rowawijaakotee ikaminthagaeyantakarini Tajorentsi.

²⁵ Paapatziyeeyarinira riraga kenkithatakagaeyimirini, kyaaryoowa pipiyathatarikarira. Paerani ipiyatheeyakarini asheninkani Moeseeshi. Isheninka rinawita, omaanta tee raapatziyari, rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi. Kaari atziri kowatsini ikenkithatakayemi iroñaaka, omaanta riraga Tajorentsi. Osheki ranaakotantaki ipinkatharitzu. Eerorika paapatziyari Jesoshi tema ari rowashironkaaperoyemini osheki. ²⁶ Paerani janta Shinayiiki ikenkithatakantakariri Tajorentsi Moeseeshi, omoyeka kipatsi. Omaanta ikantzirini rirori: “Iinja noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi kipatsi, omaanta eejatzi nomoyekakoteri jenokijatzi maawaeni”. ²⁷ Ikantzini: “Ari noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi”. Aritaki ithonkiri maawaeni onikaeyacharini, maawaeni kaari kijotaperotatsi. Otzimagaantanaki kaari onikachani. ²⁸ Ari iinja ajeekaeyanteeyawoni janta paashiniki kipatsi, rowaga kaari thonkanitachani: janta ipinkathariwentaperoyeeni. Rootaki okameethatantari apaasonkitaperoyerini, akyaaryoowenteniri maawaeni ikowakaakaeri; thame apinkathataperoyerini maawaeni. ²⁹ Tema roshiyakawo Tajorentsi paamari taantanero. Okameethatzi ithaawantaperoyearini maawaeni kaari pinkathatziriri rirori: tema ari ithonkaperoyakirini maawaeni thenkaeyiririni.

13

Riweyaantakari ikaminaakiri

¹ Ari, pinintashiryaaawaaperoeyaani: pikimitakaanteri paashinipaeni irira piyemijantzinkarite, eekiro piyaatayee pinintashireperoteri.

² Aririka rareetemi kaari piñaapiintzi, paakameethatawakiri. Eeniro aakameethatawakiriri kaari iñaapiintzi, iitawitari isheninka riraga raakameethatziri: jaa, ronampiripaenimache Tajorentsi rineeyini.

³ Pikaminthagaeyerini maawaeni ayemijantzinkarite, riraga romonkyaa-gaetziripaeni: kimitakimi pijeekakitzi janta omonkyaaagementotsiki, tema ari pikowakimi ikaminthagaeyeminimi eerori. Pikaminthagaeyerini maawaeni rowashironkagaetzirini: tema pisheninkaeyakarini.

⁴ Okameethatzi aye aena; okameethatzi rowaga tsinani aye oemi. Okameethatzi imatero shirampari iina; okameethatzi oshinetayaari tsinani oemi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari kinatawori iina eejatzi roori tsinani kaari kinatariri oemi. Eejatzi rirori ewankari aritaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi ñaathatayitaworini tsinani kaari rayi. Eejatzi okimitya roori tsinani eero oñaathatari shirampari kaari ayi.

⁵ Eero pikoyi poshekeeri piyorikite, omaanta piweshiryaaawentyaawo tzimimoeyimirini. Tema ikantzi Tajorentsi: “Eero noshinetzimi pashironkaya, kijokiro nowaeyemini”. ⁶ Rootaki okameethatantari akantapiinteyeni: “Niyotaki ramitakotapiintakina Awinkatharite, eero nokenkithashiryaaapiinta. Tekatsi ikantena atziri rowashironkayena”.

⁷ Pikenkithashiryaaaperoteri tsika ikantari riraga aapatziyakagaeyimirini: riraga iyotagaeyimirorini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaaaperotero maawaeni imatakagaeyakimirini, roojatzi pikimiteyaaarini rirori, paapatziyaperoeyaarini Tajorentsi.

⁸ Tee ipaashinitapiintzi Jesokirishito, roojatzi ikanta: paerani, iroñaaka, roojatzi iinja.

⁹ Eero paapatziyawo riyotaantashitayitarini atziripaeni. Tema okameethatzi akemijantero riyotagaeyeerini Tajorentsi, riraga neshironkaeyeerini. Eenitatsi kantawenteeyeerorini oetarika owaeyaarinimi, omaanta ratsipetashitakawo: tee owameethateeyirini riroripaeni, eejatzi eero owameethateeyeeni aari.

¹⁰ Ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, awijakoeyantaarini; omaantakya rirori riraga kantziriri ñaanakowenantatsiripaeni: “Pitayeniri nopira nawijakotanteeyarini”, ratsipetashiteeyakawoni, eero rawijakotee.

¹¹ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantatsiri rowamaapiintziniri piratsi eejatzi raapiintziro riraa janta ipankoki Tajorentsi. Ikantziri: “Eeniro rantani nosheninka, rootaki nowamaantariri piratsi piyotantaari ikowaki pikaminthayeri. Eenitatsi iroka riraa”. Roojatzi ragaeyanakironi iwatha piratsi janta inteena, itaakiri.

¹² Eejatzi ikimitakaanteriki Jesoshi, ragaeyanakirini inteena rowamaantakariri: tee ari rowamaeri nampitsiki. Omaanta ikamaki rowameethateeyantakaerini.

¹³ Aririka ishirontawentee theenkantatsiri, aririka rowashironkagaeyeeni, omaanta okameethatzi akantyaani aapatziyari Jesoshi. Tema ishirontawenteeyakarini rirori, rowashironkagaeyakirini.

¹⁴ Kaari anampipero iroka kipatsi, omaantakya akowaeyakini anampitaperoteeyawo janta jenokinta.

¹⁵ Aririka aapatziyari Jesokirishito, okameethatzi akamantapiinteyerini paashinipaeni: “Osheki ikameethataki Tajorentsi, osheki nopinkathatziri”. ¹⁶ Pikantyaani pantayiteroni kameethatayitatsirini eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni: rootaki ikowakagaeyakimirini Tajorentsi.

¹⁷ Pikemijantaperoyerini riraga kenkithatakagaeyimirrorini iñaani Tajorentsi, pipinkathateeyerini. Okameethatzi riyotagaeyemini rirori kameetha, pikameethashireeyanteeyarini. Linja rojampitawakiri Tajorentsi: “¿Litaka piyotaakiriri riraga kemijanteeyakimirini? ¿Kameethama raapatziyakimi?” Ari ikamanteri. Tema kameetha rakeri: “Jee. Kameetha raapatziyakina”. Omaanta eerorika paapatziyari ikanteri: “Tee raapatziyana”, roojatzi rowashironkaantakimi Tajorentsi. ¹⁸ Tee niyotzi eenirorika nantani, nokenkithashiryaa tee añiuro; omaanta nokowaki pamanakotena eero otzimanta nantani. ¹⁹ Eejatzi pamanakotena intsipaete nareetizanteemiri eejatzi, añawakaanteeyarini. ²⁰ Eejatzi nokanteri ramitakoeyemini eerori. Niyotaki ikemijantena Tajorentsi, tema itajonkakowenteeyakaeni: ikowaki ijeekakagaeyeeni kameetha. Paerani eejatzi ipiriintaneeri Awinkatharite Jesokirishito: riraga kantakowenteeyakaerini, aminakowenteeyakaerini. Raminakowenteeyakaeni, ikimitakari ashitariri rowishate, raminakowiritaantziri riroripaeni. Ikamawenteeyakaeni, apaatawenteeyakaeni riraa, ayoteeyantakarini kyaaryo ikantakaeri Tajorentsi: “Nowawijaakoeyemini, nojeekakayemi jaka nonampikika, pikanteetatyeeyaani”. ²¹ Iroñaaka nokantakiri: “Powameethataperoyerini nosheninka, pimatakayeri kameethatayitatsirini ranteeyantemirrorini maawaeni pikowakagaeyakiririni: tema raapatziyeeyakarini Jesokirishito”. Eejatzi nokanteeyimini eerokapaeni: “Pipinkathataperoyerini Jesokirishito, pikanteetatyeeyaani. Aritaki okantyaari”.

Ithonkapaakiniri rojankinatziniriri

²² Noyemijantzinkarite, tee oshekitzi iroka nojankinateeyimirini: pikenkithashiryaaaperoyeroni. ²³ Piyoteeyakini romonkyagaetakiri ayemijantzinkarite Temoteeyo omonkyagamentotsiki, omaanta shitowanee iroñaaka. Aririka intsipaete rareetya jaka, notsipataneeyaari jaga pinampiki, noñeeyapaemini. ²⁴ Niwethateeyakarini maawaeni kenkithatakaantatsiri eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite. Riwethateeyimini maawaeni itaaryajatzi, riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁵ Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari. Ari okaatzi.

JANTYAAKO ROJANKINATZINIRI IJORIIYOTZINKARITEPAENI JATAYITANEENTSIRINI

¹ Nokoyi niwethatemi eerokapaeni nojoriiyotzinkarite tsikarika pikanta pijeeeki. Naaka Jantyaako, roojatzi nokanta nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Tajorentsi eejatzi nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Jewaperowentakaeri, riraga Jesokirishito. Nojankinateeyemini eerokapaeni noyemijantzinkarite jatayitaneentsirini inteenaperoki paashinikipaeni kipatsi.

Opomeentsitzimotakimirika oetarika, pameentaperotyaaeri Tajorentsi

² Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokamantemi: omawitya opomeentsitzimotakimi oetarikapaeni, eero pikijashitari Tajorentsi, inta okameethatzi pikimoshireperotanaki. ³ Tema piyotaki aririka eero pathaagakotawo kaari kameethatatsi oñaantawitakimirika, ari piyotaperotanaki eekiroyaatyepameentanakyaari rirori roojatzi ari pikyaaryoowentaperotanakiro maawaeni ikowakaakimiri, omawitya pikemaatsitawentyaawo. Roojatzi pishintsishireperotantankya. ⁴ Eekiroyaatyepameentha pishintsishireperoyanakinikya pikyaaryoowentyaanariri irira ikowakaakimiri, rootaki pikameethashireperotantankyaari piwetsikashireproteeyaani, pimateeyantyaaworini pantero maawaeni ikowakagaeyakimirini.

⁵ Tekirarika piyotaperotziro ikowakaemiri Tajorentsi, pamaneri riyoteemi. Aritaki ikemaperotakimi, tema ipapiinteeyakimini okaatzi pamanakotziriri, aritaki ipakimi kameetha yotanitaantsi, eero ithañaapithatzi. Rootaki pimatantyaawori okaatzi ikowakaakimiri.

⁶ Omaanta aririka pamaneri, kameetha pikenkithashiryaaaperotyaaeri, pikante: “Kyaaryooperotaki niyotaki ikemakina Tajorentsi, aritaki imatakinawo okaatzi nokowakotziriri”. Eero pitheenkashiretzikya pajankanekira. Eerorika pikenkithashiryaaaperota pajankaneki kyaaryoopero ipakimi Tajorentsi, pikimiwitakawo rowaga otamakaari janta antawokinta inkaare. Aririka otampyaate tampyaa ookaagakiro otamakaari janta eejatzi opiyaaganaa. Eejatzi okimita, aririka pikoyi ikemijantemi Tajorentsi pikantakiriri, omaanta pikenkithashiryaaeri: “Teerika ikemana aamashitya eerorika ipana”. Kyaaryo eero ipimi, tema pitheenkatziiri.

⁷⁻⁸ Riraga kantashitachari: “Naaka nokemijantaperotakiri Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro ikowakaakiriri, zpiitashitama ari ikemaperotakimi Tajorentsi pikantashiwaetyaaririka, teerika pikantaperotziro irira kyaaryoopero pajankaneki? Eero ikemaperotzimaetzimi, tema tee paapatziyaperotari. Rootaki kaari iñaantzimi rirori pikameethatzi, rootaki kaari ramifakotantzimi, eero ipashitzimi oetarikapaeni pikowakowitariri. Pikenkithashiryaaawetashitakawo oetarikapaeni. Tee kameetha pikenkithashiryaaaperota paapatziyari rirori.

⁹ Okameethatzi pikimoshireperotanaki, noyemijantzinkaritepaeni, kaari ashaagantacharipaeni, rooma reentsitetakimi Tajorentsi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¹⁰ Eejatzi eeroka, noyemijantzinkarite ashaagantzinkaripaeni, okameethatzi piweshiryaaawentaperotantankyaawo riyotakimiri Jesokirishito; eero piweshiryaaawentashitawo pashaa-gawopaeni, tema pikimiwitakawo oteyaki inchashi, tee okijotzi; eechonkiini owaneenkata, intsipaete okami. ¹¹ Paminero inchashinta.

Oteyakitanaki owaneenkaperowitaka. Aririka ijenokitapaaki oorya ijaawaperotanakirika, intsipaete ojampiteyatanaki roojatzi opariteyatantanakya oteyaki, eero ãaawaero othatanaa. Ari ikanta rirori ashaagantzinkari, eero ojamani ijeeki, intsipaete ikamae, rookawentanakyaawo maawaeni tzmimowitariri.

¹² Aririka ipokimotemirika kowatsiri rantakayemiro kaari kameethatatsi omaanta tee pathaagakotawakari okaatzi rantakayemirimi, inta eekiroya piyaatatyee pijeeki kameetha, pikyaaryoowentaperotakiniririka Tajorentsi ikowakaakimiri, ari kameetha ikimoshiryaaakaakimi rirori eejatzi ijeekakaantemiri iinja janta jenokinta. Ashi poyiro pikanteetapaatyeyyaani pijeekaperotapae janta. Omawitya opomeentsitzimotakae oetarikapaeni, aririka eshiwentanakiro tema ñaaperotakae Tajorentsi akameethatzi.

Eero athaagakotawo ñaantaantsi

¹³ Aririka pikenkithashireeyaawo pantero kaari kameethatatsi, eero pikantashita: "Ikowakaakinawo Tajorentsi". Tee ikowakaeri Tajorentsi atziri rantero kaari kameethatatsi. ¹⁴ Aririka akenkithashireero antero kaari kameethatatsi, rootaki akowantyaari antero. ¹⁵ Eekirorika aatatyee akowashireero antero aritaki antakiro. Eekirorika aatatyee antero kaari kameethatatsi rootaki apeyakotanteeyaari Tajorentsi rootaki akamantari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶ Ramatawiteemikari kamaari, noyemijantzinkaritepaeni nonintashiretanewopaeni, omaanta eero pishinetaari ramatawitemi. ¹⁷ Riraga jeekatsiri jenokinta riroperori, ikaminthaaperotakae. Opoña maawaeni kameethatatsiri janta Tajorentsi. Tema irira Pawapero rirootaki wetsikiriri kashiri eejatzi ompokiroopaeni eejatzi oorya kitejitakotantsiri. Tee ipaashinitzi rirori, tee roepithokiro oetarika ikantziri, ashi royiro ñaawaetzi ikenkithashiryaa kameetha. ¹⁸ Ipakae ñaani rowaga kyaaryooperotatsiri. Aapatziyawori rootaki ikowantakari Tajorentsi asheninkatyaari tema rootaki reentsitetantakari. Tema rowawijaakotakae, iroñaaka ashi ooyiro akameethatantakari. Eejatzi eekiroya riyatatyee reentsitetyaari oshekiniroña paashinipaeni atziri, ashi royiro ikameethatantanakyaari.

Paapatziyaperotyaawo okantziri Iwaperite Tajorentsi

¹⁹ Noyemijantzinkaritepaeni, tema eeroa nonintashiretanewopaeni, rootaki nokanantakimiri iroka eero pipeyakotziro: eero intsipaete piñaawaetashita oetarikapaeni pikenkithashiryaaeri eeroa; inta okameethatzi pikowanaki pikemaperotero ñaani Tajorentsi. Eejatzi eero pikijita intsipaete. ²⁰ Pikijyaarika, ¿pitaashitama inimotakiri Tajorentsi? Tee inimotziri, eejatzi eero amitakotzimi pikameethashiryaaantyaari. ²¹ Rootaki nokanantakimiri: eero pompetawo kaari kameethatatsi pantawitakari, eero papiiteero panteero. Eejatzi eero pikenkithashiryaaanaawo kaari kameethatatsi. Pookaperotero maawaeni pikameethashiryaaantaperotaneeyari. Paapatziyawo kameetha okantziri Iwaperite Tajorentsi, rootaki omatanteemiri owawijaakoteemi. ²² Pikemijantaperotero Iwaperite Tajorentsi okantzimiri: eerokya apatziro pikemashitawo, panterorika iroka pamatawitaashita apaniroeni eeroa. Tee okameethatzi pikemashitawo, inta pantaperotero. ²³⁻²⁴ Ninkarika kemashitakawori Iwaperite Tajorentsi ikimiwitakari aminapoowitachari ñaarontsikira, raminapoowitakawo ipoo riyotantyaari tsikarika ikantaka, omaanta aririka riyaaanee tee ikenkithashiryaaaneero, ipeyakotanakiro tsikarika okanta ipoo. Ari ikimira riraga kemashitawakawori Iwaperite Tajorentsi, ikemawitakawo tsikarika ikantari, omaanta aririka riyaaanee tee ikenkithashiryaaaneero, ipeyakotanakiro, ratsipetashitakawo ikemawitakawo, rooma tee

ikemijantaperotziro. ²⁵ Rowaga Iwaperite Tajorentsi okameethaperotaki. Rootaki okameethatantari eekiro aataye añaanatapiintero oetarika okantziri. Aririka añaanatapiintero maawaeni kitejiriki, eero apeyakotantawo okaatzi okantziri inta eekiro aatayee antero rootaki ramifakatanteeri Tajorentsi maawaeni okaatzi antziri. Itajonkawentee, rootaki akimoshiretantari. ²⁶ Eenitatsirika atziri iitakaawitachari raapatziyakari rirori ikante: “Naaka kemijantzinkaripero”, omaanta eeniro ikijathatapiintziri paashinipaeni atziri, tema ramatawitashitaka apaniroeni. Tee ikyaaeryoowentaperotziro ikantziriri Tajorentsi, inta ratsipetashitakawo, raapatziyajeempiyaakawo. Tema ikowakaakae riraga Tajorentsi eero ashintsithatzi ashininkapaeni. ²⁷ Aapatziyaaperotakyaaririka aritaki aneshironkatakari okaarewo, riraga ookawentayitanakaririni rinironi eejatzirika iririni, eejatzi okamapithatantakaririni rinoro eejatzi ashtariri. Eejatzi aapatziyaperotakyaaririka aritaki aneshironkatakari roori kamaentsirini oemi. Eejatzi eero apiyakotawo akenkithashiryagaero kaari kameethatatsi. Tema rootaki ikowakagaeyakaerini Tajorentsi.

2

Kameetha pinintaperotawakagaeyani maawaeni

¹ Rooma iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, riraga anaakoperotakaeri maperori ikameethaperotaki. Rootaki nokanantakimiri kameetha pinintaperotawakaeya maawaeni. Tee apatziro ikowakaemiro pikaminthaapiintashityaari ashaagantachari, omaanta eejatzi ikowakaakimi pikaminthayityaari riraga kaari ashaagantachari. Eero pimanintashiriiri paashinipaeni atziri. ² Noshiyakaawentemiro. Aririka pipiyoteeyani ipokapaakirika apite atziri, apaani kithaatawori iithaari rooperori pinaperotachari eejatzi ikyaantakari raniiyote rakoki pinaperotachari, omaanta paashini owashironkaenkari, antyashipawopokitaki imaatha; ³⁻⁴ aririka eeroka pipashiwentakaawakyaaririka owashironkaenkari eerorika pojeekawakiri kameetha, pimanintawakiririka pikantashitakyaaririka: “Ari pikatziyapae jaga”. Teerika paakameethatawakiri kameetha, omaanta pikantakotashitakari pipinkathatawakiri riraga ashaagantachari kameetha pojeekantyaari jeekamentotsi kameethari, ¿kyaaryooperotakima paapatziyaperotakari Tajorentsi? Tee. Tee okameethatzi iroka, rooma tee paakameethaperotawakiri owashironkaenkari kameetha. Pantakiro kaari kameethatatsi, rooma pimanintawakiri owashironkaenkari pajankanekira.

⁵ Pikemaperotawakina, noyemijantzinkaritepaeni. Tema riyoyaaperotakiri Tajorentsi riraga kaari ashaagantachari raapatziyaperotantyaariri rirori, kameetha ijeekanteeyaari iinja janta okameethaperotzinta. Tema rootaki ikantzitarini: “Nojeekakagaeyerini jaka nonampiki maawaeni nintaperotanari”. ⁶ Omaanta eeroripaeni pimaninteyakirini riraga kaari ashaagantacharipaeni, apatziro pipinkathatashitakari ashaagantacharipaeni. Riroma rirowitaka irintapaeni amatawitapiinteyakimirini kaari pinaperotzimiri pantawaeroki kameetha. Tema eejatzi rirotaki aapiinteyimirini romonkyaakaantemi omonkyaagementosikinta. ⁷ ¿Kaarima irintapaeni kanzimatapiintziriri Jesokirishito? Tee, kyaaryo, omaanta tema irira ikameethaperotaki, rirotaki kaminthagaeyakimirini. Tema tee okameethatzi pimaninteyyerini paashinipaeni atziri.

⁸ Eenitatsi rojankinatakotziteetakiririni ikantakirini Jesoshi. Ikantakini: “Pikaminthaaperoteri maawaeni atziri. Pikimitaaga pikaminthaaperotaaga eerokakya, eejatzi pikimiteri riraga paashinipaeni atziri pikaminthaaperoteri”. Pimonkaaperotakirorika iroka,

kameethaperotaki. ⁹ Omaanta teerika pikaminthaaperotziri maawaeni atziri inta apanipaeni pimanintakiri, ari pantakiro kaari kameethatatsi, tee pimonkaatziro ikantakiri Tajorentsi. ¹⁰ Pimonkaatakirorikami maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi omaanta eenitatsirika apaani kaari pimonkaatzi, tema eejatzi pantakiro kaari kameethatatsi, kimitaka iroñaaka tee pimonkaataneentziro eechonkiini apaani.

¹¹ Rirojatziita Tajorentsi kantatsiri: “Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi, eero piñaaminthatziri shirampari kaari payi”. Eejatzi ikantzi: “Eero powamaantzi”. Teerika piñaathatawo tsinani, teerika piñaathatari shirampari, omaanta powamaakiririka atziri, teekya pimonkaatziro ikantakiri Tajorentsi, eeniro pantakiro kaari kameethatatsi, tema pipiyathatakari rirori. ¹² Kyaaryo ikantakowentemini iinja Jesokirishito, pimonkaaterorika okaatzi ikowakaakimiri. Rootaki kameetha pipinkathatantziro Tajorentsi, apatziro pikenkithashireeyawo kameethatatsiri, eejatzi powameethapiintero maawaeni pantziri. ¹³ Teerika pineshironkapiintziri paashinipaeni atziri eero ineshironkatzimi eeroka Tajorentsi. Omaanta pineshironkaperotakiririka paashinipaeni, tekatsi pikantzi pithaawantziro Tajorentsi aririka iinja areetapaakya kitejitatsiri ikantakowenanteeyaririni maawaeni atziri ninkarika kameethatatsiri.

Kyaaryooperotakirika aapatziyaperotakyaari Tajorentsi aritaki amatakiro ikowakaakaeri

¹⁴ Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsirika kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyaperotariri Tajorentsi”, omaanta teerika rantziro ikantziri Tajorentsi, ¿kyaaryooperotakima raapatziyaperotakari? Tee raapatziyaperotari. ¿Aritakima rowawijaakotakiri Tajorentsi kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyariri Jesoshi?” Eero. ¹⁵ Oshiyakaawentero aririka piyotawitakya iroñaaka okoetyeemotakari piyemijantzinkarite, tee otzimimotziri iithaari eejatzi rowanawo. ¹⁶ Eerorika pineshironkatziri, piñaawitakarira pikantashitawakyaaririka: “Piyaatera kameetha, ari itajonkawentakimi Tajorentsi paata paanteeyari piithaari pikithaayaaari eejatzi aritaki ipakimi powanawo paata poyaaari”. ¿Piitakaawitakama kameetha paapatziyaperotakari Tajorentsi? Tee paapatziyaperotari. Omaanta pantakiro kaari kameethatatsi: rooma tee pineshironkatawakiri thonkatakotachari. ¹⁷ Ñaakiro, riraga maawaeni kantawaetashitachari: “Nameentakari Jesokirishito”, teerika rantziro ikantziri Tajorentsi, tee kyaaryo rameentaperotari, ratsipetashitakawo ikantzi: “Nameentakari Jesokirishito”, tema tee ineshironkaperotziri owashironkaenkari.

¹⁸ Eejatzi eenitatsirika kantemini: “Paapatziyashiwaetakari Tajorentsi eerori, omaanta naari nantakiro ikowakaakinari”. Kyaaryootaki ikantzi. Eerorika pimonkaatziro ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, ¿tsika okantyaaka poñaagayitantenarini tsikarika pikantaka paapatziyaperotantakariri Tajorentsi? Omaanta naari nomonkaatakiro ikantziri rootaki piyotantakari kyaaryo naapatziyaperotakari. ¹⁹ Pikenkithashireeyari eenitatsi apintzi Tajorentsi. Ari okameethataki, omaanta eejatzi riraga kamaaripaeni riyotzi eenitatsi apintzi Tajorentsi, rootaki ithaawantaperotakari rompetataka kamaari, tonki, tonki, tonki. ²⁰ Omaanta eerori kemijantashiwitachari, ¿tekirama piyoperotziro iroka? Riraga kaari monkaatzirori ikowakaawitariri Tajorentsi raapatziyajeempiyaashitakari ratsipetashitakawo, tema tee rantziro okaatzi ikantawitari. Teerika imonkaaperotziro ratsipetashiperotakawo raapatziyawitari. ²¹ Pikenkithashireeri Awaraamani, achariniiteperoni paeraniperorofa. Ikantzi Tajorentsi: “Kameethaperotaki rirori tema

raapatziyaperotakina, imonkaataperotakiro nokowakaakiriri”. Rootaki ikowantawitakyaarimi rowamayerimi itomi iitachari Ijaaka. Tema ikantawitakari: “Piwetsikero aritaari janta eejatzi powamayereni pitomi Ijaaka”. Ikemijantaperotakiri rirori: rooteentsimi rowamayerimi itomipero roejawenantaaririmi, omaanta roojatzi ikanantanaari riraga Tajorentsi: “Eero powamaeri. Iroñaaka niyoperotakini pikemijantaperotakina, rooma pimonkaatakiro maawaeni nokantakimiri”. Rootaki iñaaperotantakariri kameethatzi, okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi, tema ikemijantaperotakiri rirori. ²² Naakiro, Awaraamani tee apatziro ikemashitari Tajorentsi ikantakiriri, inta ikenkithashireperotantakawori, maperori imonkaaperotakiniri ikowakaakiriri. Rootaki ayotantakariri kyaaryo raapatziyaperotakari, tema imonkaaperotakiniri kameetha Tajorentsi. ²³ Rootaki omonkaatantakari jankinarentsi paerani Iwaperiteki Tajorentsi okantzi: “Awaraama raapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki ikanantakari: ‘Iroñaaka rirotaki Awaraama notsipaminthatanewopero. Noñaaperotakiri ikameethatzi, rooma okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi’ ”. ²⁴ Naakiro, apatziroka akemashitaworika ikantziro Tajorentsi akemijantashitaririka ero iñaaperotee akameethatzi. Ari ikantakowentee eenitatsi kaari kameethatatsi antakiri. Omaanta eejatzi amonkaaperoterorika ikowakaakaeri, ari kameetha aapatziyantaperotariri, aritaki kameetha iñaaperotee akameethatzi, eejatzi ikantakowentee kimitaaka tekatsi antakiri kaari kameethatatsi. ²⁵ Eejatzi okimitaaka paeraniperoroña roorini Raawa. Ametakawo oñaaminthatapiintawitakarini shiramparipaeni, ipinatanteeyakaworini janta Jerikooki. Omaanta okemakotakirini Tajorentsi, iroñaaka okowanaki aapatziyaperotyaari, rootaki okaminthaanteeyawakaririni rotyaantanewopaeni Joshoe tee aakaantziro inta omanawakiri. Roojatzi oñaagantawakari paashini awotsi ikinantanakyaari riroripaeni ishiyapithatantanakariri kijakiriri. Tema amitakoeyawakirini rootaki oñaagantakariri Tajorentsi okemijantaperotakiri kameetha iroñaaka. Rootaki iñaaperotantakawori Tajorentsi okameethatzi, kimitaka tee antziro kaari kameethatatsi. ²⁶ Piyoperotaki eerorika aña tema kamaperotakae, eejatzi okimiwitaaka iroka, eerorika amonkaatziro ikowakaawitakaeri Tajorentsi, tee aapatziyaperotari.

3

Eerorika pimonkaatziro oetarika piyotaantakiri paashinipaeni, ari iki-jawentawakimiro Tajorentsi

¹ Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, tee okameethatzi osheki eerokapaeni pikowaki piyoteeri paashini atziri poshiyanteneri naaka. Tema ayotaki eerorika amonkaatziro ayotaapiintakiriri paashinipaeni, eejatzi eerorika ayotagaeyirini kameetha, roojatzi omonkaatantapaakya kitejiri ikantakowenanteeri Tajorentsi antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Tema aritaki ikantakae: “Pamine, osheki piyotaapiintawitakari paashinipaeni. Litaka kaari pimonkaatantawo eerori piyotaawitakariri? Okameethatemi pityaawomi eerori pimonkaatero pikantakiriri”. Okameethatawita pimonkaatero piyotaawitakariri.

² Maawaeni aaka antapiintziro kaari kameethatatsi. Omaanta eenitatsirika kaari ñaawaeteroni kaari kameethatatsi, tema rirotaki kameethaperotzinkari, riyoperotakiro rantapiintakiro kameethatatsiri, oetarika rantayitakirini. ³ Pamine, pikenkithashiryaaakotyari antari kawayo: osheki ishintsini, omaanta amatakiri atzimpatakotziro jookathaki ipaanteki, kameetha ikemijanantyaawori inoshikakomento omawitya

okantaka owaanini ijookathate. ⁴ Eejatzi okimitaka rowaga antawo pitotsi. Antawo inawita, omaanta aawyaakiro oshintsinka tampyaa otyaantakiro. Omaanta ontsiritzirorira raawyaantakawo owaanini komarontsi rontsirintakawo raanakiro tsikarika ikowakawo riyaaete.

⁵ Eejatzi okimita roori aneni: owaanini okantawita; omaanta osheki antakagaeri oetarikapaeni: rootaki ayotaantyaariri atziri. Tema rootaki apaante akijantariri paashini atziri. Okimitakawo paamari aririka atayiro owantsi. Othonkaperotakiro maawaeni otaanakiro okaatzira owantsi. Omaanta okaatzini paamari itantakawori. ⁶ Iroka apaanteka okimitakawo paamari. Otzinkamitakawo kaari kameethatatsi. Tema riro-taki riraga Jatanaashi iyotaakaerori añaawaetantawori kaari kameethatatsi. Echonkiini akantawakaaneentakya oetarikapaeni amatakiro owaariper-otawakaeyakani.

⁷ Amatakiro aakapaeni ametakaari piratsipaeni: riraga tsimeripaeni, maankipaeni, shimapaeni, maawaeni. Eejatzi amatakiro apiratakari rametantakaeri kameetha. ⁸ Omaanta tekatsi materoni ojantzikaeroni ipaante. Rooma kaari imateetziro rojantzikagaetziro. Rootaki kaari amatantawitawo apaniroeni añaawaetapiintero kameethatatsiri. Eejatzi okimitakawo koñaapi, aririka irakiro aritaki owamaakae. Ari okimitaka roori apaante antakaerorika kaari kameethatatsi owashironkaakae, eejatzi owashironkaantakari paashinipaeni atziri. ⁹ Añaaperotantapiintakari Pawa Tajorentsi iroka apaanteka akimoshirewentakiri, omaanta eejatzi rootaki akantzimantapiintariri atziripaeni omawitya riwetsikakae Tajorentsi maawaeni aaka akimiwitakari rirori. ¹⁰ Apinto apaante añaawaetantawori kameethatatsiri eejatzi añaawaetantawori roori kaari kameethatatsi. Eejatzi rootaki akimoshirewentantari Tajorentsi, eejatzi akijathatantariri atziripaeni. Noyemijantinkaritepaeni, tee ari okantakotyaari; okaante-teekaata. ¹¹⁻¹² Noshiyakaawentemiro. ¿Arima omatakiro iyowaatee iñaapaani omookira otsipatyawo kameethatatsiri eejatzi kachotatsiri? Eero omatziro. Eejatzi ¿arima ochochokitanaki ashetoona iyeerakira eejatzi ochochokitanaki iyeera oowakira? Eero. Eejatzi akimitya aaka akyaaryootanakirika akameethashiretanaki, apatziro añaawaetapiintanakiro apaante kameethatatsiri; eero atsipatyiro añaawaetzitawo kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotakiro iyotaantsi

¹³ Eenitatsirika apanipaeni eerokapaeni yotzinkari, pikemaperotakirorika tsikarika pikantya pikameethate, ari kameetha pijeeki; eero pikantakaaperota eerokakya inta pinintashireperoteri kameetha paashinipaeni. Rootaki riyotantyaari paashinipaeni kyaaryo eeroka yoperotzinkari. ¹⁴ Omaanta pikijashireperotakiririka paashinipaeni, pikowashitakarika panaakoteri piyotzi, eero pikantakaaperotakya tema piyotaki tee okameethatzi pithweeya pikanantyaari: “Naaka yotzinkari”. ¹⁵ Kaari Tajorentsi iyotaayimirori panantyaawori kaari kameethatatsi, rooma opoñaaka oetarikapaeni pikenkithashiryaari pajankanekira: aririka pikenkithashirepiintakiro oetarikapaeni kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori. Riro-taki iwinkatharite kamaaripaeni kenkithashiryaakaakimirori pikenkithashiryaantawori pantero kaari kameethatatsi. ¹⁶ Ñaakiro, aririka piñaawenatakotakari eejatzi aririka pikijashiryaawakaya pikantzimashiryaawakaa, rootaki pikijantapiintawakaakari eejatzi panantapiintakawori kaari kameethatatsi rootaki eero pijeekanta kameetha. ¹⁷ Omaanta riro-taki Tajorentsi ipantakimirori iyothanitaantsi, ikowakaakimi pikameethashireperotanaki, eejatzi ikowakaakimi aritapaaki pikija,

eejatzí petakoperotyaari paashinipaeni, pathaagakotyaari. Oetarika ikantemiri, eejatzí ikowakaakimi ashi poyiro pineshironkapiinteri maawaeni, eejatzí kameetha pamitakoperoyerini paashinipaeni, eero pimaninteeyirini apanipaeni inta pinintaperoteeyerini maawaeni, eejatzí eero pamatawintanzi. ¹⁸ Noshiyakaawentemiro: apankiterika oetarikapaeni aritaki owiiteero apankitakiri. Eejatzí okimita iroka aririka kameetha aneshironkateri paashinipaeni atziri aritaki ajeekanaki kameetha maawaeni.

4

¿Itaka kaari pikowanta pikaminthaapiinante?

¹ ¿Tsika opoñaaka pikijawakaapiinteeyantarini? Tema opoñaaka inthomaeki pajankaneki pikowashiryaantaworini oetarikapaeni, rootaki pikijawakagaeyantakarini roojatzí pikowantyaarikya powamaawakaeyantyaarini. ² Pikowaeyawitakawoni rashaagawopaeni paashinipaeni teera pimatziro payi pikowaeyawitakarini, rootaki pikijawakaanteeyakarini eejatzí powamaawakaanteeyakarini. Pikowaeyawitakawoni pikimitakotyaarimi paashinipaeni tzimimotay-itziririni. Omaanta tee pagaeyironi rootaki pikijawakaantapiintakiri. Rootaki kaari paantaatawo pikowawitakari, tema tee pikantaperotziri Pawa Tajorentsi ramitakotemi piñeero tzimimowitemiri pikowawifari.

³ Pikantaperowitakari, omaanta rootaki kaari piñaantawo pashitari paaperotantawo, tee okameethatzí pikantaperowitariri. Apatziro pikowashiwitaka pikamintheeya eerokakya. ⁴ Pikimiwitakawo tsinani kaari kinatari oemi, inta osheki oñaathatzimotari oemi paashinipaeni shirampari. ¿Tema piyotzi pikimoshirewentakirorika rantziri kaari kemijantatsi kimitaka poonakari Tajorentsi? Rootaki nokanantakimiri iitarika kowatsiri ikimoshirewentero okaatzí rantziri kaari kemijantatsi, rirotaki oonakariri Tajorentsi tee raapatziyaperotari. ⁵ Tee okantashita rojankinatakoetakiriri Tajorentsi okantaki: “Riraga Tajorentsi rotyaantakaeniro Ishire jeekantakaerika iroñaaka ajankaneki, osheki oneshironkaperotakae kameetha. Okowakaaperotakae apatziro akimitakotyaari rirori”.

⁶ Omaanta Tajorentsi ikaminthaaperotakae, ramitakotakae ashintsishiretantanakari. Rootaki okanantakari Iwaperite Tajorentsi: “Roonari Tajorentsi riraga kantakaaperotachari, omaanta ineshironkaperotziri riraga athaagakotariri oetarika ikowakaakari”.

⁷ Rootaki pathaagakotantyaariri Tajorentsi maawaeni ikowakaemiri panteri, omaanta iwinkatharite kamaaripaeni pipiyathatyaari oetarika ikowakaawitemiri rantakayemiri. Aririka pipiyathatyaari aritaki rookaneemi.

⁸ Pikenkithashiryaapiinterikya Tajorentsi pameentyaari. Irira kijokiro rowantemiri. Pantawitakawoni kaari kameethatatsi; iroñaaka pookaero maawaeni iroka eejatzí pijeekanteeyari kameetha. Osheki piheenkakirini Tajorentsi; pikanteri iroñaaka: “Pawa, nantakiro kaari kameethatatsi, niyotzi tee okameethatzí, tee nokoyi napiitero, pipeyakotenawo. Powameethashiretena, pikenkithashiryaakagaenawo kameethatatsiri”.

⁹ Pikenkithashiryaakoperoteeya oetarika pantakiri, powashiretakotya, rooma tee okameethaperotzi maawaeni pantapiintakiri. Pishirontawenteeyakawoni kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzí powashiretakotya; pikimoshirewentashitawo kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzí powashiretakoperotanakya.

¹⁰ Eero pikantakaaperota inta pikanteri Awinkatharite: “Pineshironkatena, tee nomatziro naari nowameethatya, inta eeroka materoni pamitakotena”. Pikantaperoteririka iroka ari ineshironkatemi iñaaperotemi pikameethatzí.

Eero pikantakowentziniri paashini atziri

¹¹ Eero pikantzimatawakagaeyani, noyemijantzinkaritepaeni. Pikantzimateririka atziri pikanterika: “Eeniro pantani”, tee paapatziyawo ikantakiri Jesoshi: “Pinintaperotawakagaeyani”, omaanta pikantashitakari pinkathariwenantatsiri pikantakowentashiteeyakarini piyemijantzinkaritepaeni. Omaanta tee ikowakayimiro Tajorentsi pantero iroka. Tema pitheenkakiro okaatzi ikantakiri Jesoshi; tee pimonkaatziro. ¹² Omaanta apaniroeni riraga Tajorentsipero rirotaki kantatsini oetarika kameethatatsiri anteri; eejatzi apaniroeni irira rirotaki kantakowenterini paashinipaeni rantzirorika kaari kameethatatsi rowashironkaantyaariri. Tekatsi paashini kantatsini. Irira apaniroeni matakirori rowawijaakotakayeri aapatziyariri Jesoshi, eejatzi apatziro rirori kantakotanteentsiri kaari aapatziyariri Jesoshi rotyaaneri paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rootaki ziiitaka pikantakotantakariri eerori paashinipaeni powashironkaantakariri? Tema tee ikowakayimi eeroka pantero.

Kyaaryoowa, tee piyotzi oeta awijimotemini inkaamani

¹³ Pikemaeyawakinani, eerokapaeni kantashiteeyawitacharini: “Iroñaaka eerorika inkaamani aate janta nampitsikinta, ajeekakite janta apaani ojar-entsi ayompariwaetakityaata, ayeeta oshekini koriki”. ¹⁴ Omaanta tee okameethatzi pikantashitya iroka: tema tee piyotzimaetawo oetarika awijaneentsini inkaamani. Tema pikimiwitakawo menkoreenkaki, eechonki- ni omenkoritzi omaanta tee ojamanitzi othatyeytaanaki. Eejatzi aaka maawaeni ari akimitaka, eechonkiini añaawitakya, omaanta eero ojaman- itzi tsikarika okaate akamantyaari. ¹⁵ Ñaakiro, tee okameethatzi pikim- itakaantashitya eeroka añaashitacha apaniroeni, tee pikenkithashiryaako- tari Tajorentsi, omaantakya kameethatatsiri pikante: “Ikwakaakaerika Tajorentsi eeniro ajeeki jaka kipatsikika, aritaki antayitakironi oetarika- paeni akowayitzirini”.

¹⁶ Omaanta eekiro pikantakaaperothatashitanaka eejatzi piñaaperotashitaka eeroka apaniroeni. Iroka pantakirika tee okameethatzi. ¹⁷ Ninkarika yotawitakyaawoni kameethatatsiri ikowakaakiriri Tajorentsi omaanta tee imatzimaetawo, eeniro rantzimaetawo kaari kameethatatsi.

5

Ikantakiri ashaagantachari

¹ Iroñaaka pikemero okaatzi nokantakotakiri riraga ashaagan- tucharipaeni, riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema okameethatzi ikenkithashiryaagaeaya, eejatzi riraakotya, tema rantakiro kaari kamethatatsi. Aririka omonkaatapaakya kitejiri ikantakowenantaariri Tajorentsi. Eerorika ipakaero rantziri, aritaki ikemaatsitakyaawo paamari. ² Maawaeni okaatzi tzimimotziriri opathaawaetashitya, eejatzi ari ithonkiteeyerini jankori iithaaripaeni. ³ Osheki ipinaperowitaka tzimimotayitakiririni, ikimita roorote eejatzi ipiraate ipitsimentakitakawaetashitakari. Aririka ipitsimentakiyitanakini roojatzi riyotantanakya ratsipetashitakari ikempoyaawitakari. Rootaki okantakotziri iroka: tee ramitakotanteeyarini ashironkaenkaripaeni tzimimoeyawitaririni; rootaki riyaatanteeyaari paamariki kaari tsi- wakanitatsini. ⁴ Pamine, ramatawiteeyakarini ratziritepaeni, tee ipinatziro rootaki ikiñaanikowenanteeyakaworini rantawaero, raanzitashiteeyakarini. Rootaki ipiyotantakawori osheki rowaagawo eejatzi iyorikite. Riraga Tajorentsi riyotakiro maawaeni iroka okaatzika rantakagaeyakiririni:

tee ineshironkateeyirini; rootaki paata rowashironkaantyaariri. Rirotaiki Iwinkatharite maawaeni ronampiripaeni jenokinta. ⁵ Ikenkithashiryaakotashitaka irira apaniroeni, tee ikenkithashiryaakotari paashinipaeni atziri, iweshiryaawentashitawitakawo rashaagawopaeni ikowakiri jaka kipatsiki. Noshiyakaawentawakimiro: eenitatsirika atziri iwaakate ikoyiri rowamaeri intsipaete, tekirarika rowamaeri, eekirowakaantyaari osheki paashito kameetha. Ikantaka iwathatapaaki. Riraga waaka kameetha rowa, tee ikenkithashiryaakota tsika okaatzi ikamantyaari. Roojatzi romapokashitakari rowamaakiri. Ari ikimitaka riraga Tajorentsi rantziri rirori: tee ikenkithashiryaakotari irira ashaagantzinkari eejatzi paashini atziri. Roojatzi romapokantapaakyaari rirori rowashironkayeri, rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁶ Rowashironkaaperotantakariri kameethatizinkari: tee ipashitzimaetari koetyeemoeyakaririni, rootaki ikamantakari; omaanta tee ikijawitari. Rootaki imaperotantyaariri rowashironkaantyaariri rirori Tajorentsi.

Peshiwentero paamayaari Jesoshi pikenkithatakaapiinteri

⁷ Omaanta eeroka noyemijantzinkarite maawaeni, omawitya rowashironkaetemi eekirowa piyaatatyee paamawentyaari Awinkatharite roojatzi ipokanteeya. Pikimitakotyaari irira pankiwaetatsiri. Piñaakiri, ojamani royaakotziro aririka opariyaantsitapaaki inkaani ipankiwaetantyaari pankirentsi. Eejatzi rapiitero royaakotawaeroota inkani okithokitantanakyaari kameetha. Roojatzi okithokitantanakya osheki, tema ari riweshiryaawentanakyaawo ashitawori iwankiri. ⁸ Eejatzi pikimitya eeroripaeni, ero pipakaero poyaakotziri Awinkatharite inta pishintsishiretanaki paapatziyaperotyaari ero rojamanitzi ipokanteeyaari. ⁹ Kaakite Tajorentsi riraga Kantakowenteeni, rooteentsi iñaapaakae. Rootaki nokanantakimiri kyaaryoowa rowashironkaetizimikarira. Ero pikiñaanikowentawakaawo ikantakowentzimirokari eerori. Ikantzimikari: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi”. ¹⁰ Pikenkithashireeri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperorofña. Ikijeetakirini rowashironkaetakirini opomeentsitzimotakarini ikenkithatakotzirini Tajorentsi omaanta ikyaryoowentakiniri tee rookirowa raapatziyaperotari. Eejatzi pikimitya eeroripaeni pikimitakotyaari, aririka rowashironkagaetemi omaanta pikyaaryoowentaperoteniri rirori, ero pookirowa paapatziyari. ¹¹ Ayotaki iroñaaka maawaeni kyaaryoowentaperotakiniriri Tajorentsi kameethatatsiri omawitakya ikijeetakimirika, aritaki ikimoshirewentakariri irira. Tema iñaakiri ikameethaperotaki. Tema pikemakotakiri Jooponi paejatziiteni ikyaryoowentaperotakiniriri Tajorentsi oetarika, tee ipakaero raapatziyari omawitya rowashironkaetakiri. Eekirowa raapatziyaperotanakityaari. Roojatzi riraga Tajorentsi, iñaaperotakiri ikameethatzi: imaperotanakiri ikaminthaaperotanakirirofña. Rootaki roshekyaantariri iroñaaka rashitayitaarini, anaakotakiro ritawitakari rashitawitakarini paerani. Piyotanaki ashi royirowa Tajorentsi ikowaperotakikya retakoperotanta eejatzi ineshironkaperotantzi. Rootaki okameethatantiri pikyaaryoowentero oetarika pomeentsitzimotemini: pikimityaari Joope.

¹² Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, pikemaperotena. Oetarika pikenkithatakoteri ero pitheeya, piñaawaetero kyaaryooperotatsiri. Aririka pitheeya, eerowa pikantashita: “Riyotzi Tajorentsi tee namatawitzimi”. Eejatzi ero piñaawaetakotashitawo jenokinta, pikantashitantakari: “Namatawitakimirika okameethatzi rowashironkaena Jeekatsiri jenokinta”. Eejatzi okimitaaka kipatsi, ero piñaawaetakotashitawo pikantashitantakari:

“Namatawitakimirika kameetha rowashironkayenaata ashitawori kipatsi”. Piñaawaete kameetha, eero piñaawaetashita. Pikanterika: “Jee, aritaki”, pantaperotero pikantakiri. Eejatzi pikanterika: “Eero”, eero pantziro. Eerowa pamatawitantzi: aririka pamatawitantaki, rootaki rowashironkaantemiri Tajorentsi.

Oetarika pomeentsitzimoteeyimirini, pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

¹³ Eenirorika opomeentsitzimotakimi kameetha pamanapiinteri Tajorentsi ramitakotantemiri. Riraga kimoshiretatsiri okameethatzi romampaakowentyaari Tajorentsi pipaasonkitantyaariri. ¹⁴ Eenitatsirika mantsiyatzinkari, kameetha ikaemakaanteri aataperoteencharipaeni aapatziyariri Jesoshi ramanakotyaari Tajorentsi retsiyatakotantyaariri eejatzi itziritapaakiri eechonkiini iyeenka ikante: “Ari nokowaki retsiyatakotakagaemi Awinkatharite”. ¹⁵ Ramaneririka rirori Tajorentsi riyoperotakirika kyaaryoopero irira ikemaperotakiri, aritaki retsiyatakotakiri mantsiyari, eejatzi aritaki ineshironkatakiri ipeyakoteeniri kaari kameethatatsi rantawitakari. ¹⁶ Rootaki nokananteeyimirini: aririka antakiro kaari kameethatatsi, akamantawakagaeya oetarika antzimotawakagaeyakarini, eejatzi pamaneeyerini Tajorentsi: “Petakoeyenani, netsiyatakotanteeyaari. Riraga atziri rowameethatanewo Tajorentsi, oetarika ikanteriri, aritaki kameetha raapatziyakaari ramitakoteri tema ari imonkaateero maawaeni ikantakiriri”. ¹⁷ Paeraniperoroña Iriiyashi ikimitakae aaka. Ramanaperotakari Tajorentsi: “Eero powariyeero iroñaaka inkaani. Pikenkithashiryaakaantyaariri atziripaeni”. Okaatzi 3 ojarentsi eejatzi 6 kashiri tee opariyane inkaani jaka kipatsikika. ¹⁸ Naakiro, roojatzi eejatzi ramaneeri: “Iroñaaka papiiteero powariyeero inkaani”, roojatzi opariyantanaa inkani, shookaeyaneeni eejatzi iwankiripaeni maawaeni atziri jaka kipatsikika. Tema apiitanaa okithokitane. Rootaki thame amanaperoteri Tajorentsi.

¹⁹⁻²⁰ Piyoperotero, noyemijantzinkarite maawaeni, eenitatsirika aapatziyawori kyaaryooperotatsiri rookawitaworika, raapatziyawitakari Tajorentsi, aririka ramitakoteeri paashini atziri ikameethataneerika raapatziyeeyawonirika, aritaki rawijakotee. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, eejatzi Tajorentsi ineshironkateeri ipeyakoteeniri rantawitakari kaari kameethatatsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jantyaako

RITAKAWO PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

1 Naaka Peetero jankinateeyimironi iroka. Naaka rotayaantanewo Jesokirishito nokenkithatakotziri. Nojankinateeyimironi maawaeni nojori-iyotzinkarite, riraga aapatziyeyaririni Jesoshi, tsiparyaayitaneentsirini janta paashinikipaeni kipatsi owaero Poonto, Karaashiya, Kaparooshiya, Aashiya, Witziiiniya, maawaeni. 2 Paerani riyoyagaeyakimini Pawa Tajorentsi, tema riyotzitatokotakimini paapatziyeyarini Itomi. Rootaki ikowantakari itominteyemini. Eejatzi owameethashireperotakimi Ishire paapatziyaperoyantakaririni rirori: ikamawenteeyakimini, rapaatawenteeyakimini riraa rowawijaakotantakimiri. Nokowaki ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ijeekakaaperoyemini.

Thame apaasonkiteeyerini Tajorentsi, tema ineshironkaperoyakaeni

3 Thame akamanteeyerini atziripaeni: “Ikameethaperotaki Tajorentsi: riraga Iriri Awinkatharite Jesokirishito”. Ineshironkaperoyakaeni, rashiteeyakaeni: okimiwitaka owakira aňagaee eejatzi, rootaki asheninkatantakariri. Ipiriinteeri Itomi, rootaki ayoteeyantakarini apiriinteeyaneeni aaka, akanteetateyeyaani aňagaeyapaeni janta jenokinta. 4 Eeniro riwetsikaeyakimironi piyeekaeyantapaeyarini janta jenokinta. Okanteetateyeyaani ashi oyiro ojeeki, okameethaperotaki, ero othonkanita, ero opathagae, ero opaashinitzi, eeniro ikempoyaakimiro janta. 5 Paapatziyeyakarini Tajorentsi, rootaki itajonkakowenantakimiri; ikempoyeyakimini itajorenkaki roojatzi ipokanteeya Jesoshi. Roojatzi piñeeyeroni maawaeni riwetsikaeyakimirinini.

6 Kyaaryo, aririka opomeentsitzimoeyemini oetarikapaeni iroňaaka, omaanta ero ojamanitzi roojatzi piñeeyeroni pinampi janta jenokinta. Aririka pikenkithashiryaaakotyawo iroka, tema pikimoshirewentaperotziro osheki. 7 Pamine, riraga wetsikirori ooro iwyaganaka paamariki, roojatzi rookantakyaawori iipachaarite. Roojatzi ijeekanaki apaniroeni ooro kameethaperotaki. Eejatzi ikimitaka irika, riraga Tajorentsi iňaantapiinteeyakaeni riyotantyaari aapatziyaperotakaririka. Rootaki opomeentsitzimotanteeri oetarikapaeni eejatzi eekiro aataye ameentaperotakari Jesokirishito eejatzi eekiro aataye ajeeki kameetha aritaki iňaaperotakae akameethatzi, tema aapatziyaperotakari. Roojatzi, aririka ipokae, ikanteeyapaakaeni: “Noňaaperoyakimini pikameethatzi: pikaateeyenani janta jenokinta, pitsipateeyenani apinkathariperoyeyini”. Naakiro, riraga ooro, osheki ipinawitaka, omaanta ari ipeyeyya; rooma aaka aapatziyakari, ero apeya. 8 Iroňaaka tekira piñeeyirini, omaanta pinintaperoyakirinini, paapatziyeyakarini, pikimoshirewentaperoyakirinini osheki. Tee pimanteeyeroni pikanteri paashini atziri tsika okaatzika pikimoshirewentaperotziri rirori. 9 Pameenteeyakarini, rootaki rowawijaakotantakimiri, pisheninkatanteeyakaririni.

10 Paerani riraga kamanantayitzirorini iňaani Tajorentsi ikowae yawitakani riyotemi tsika akantyaari awijakotanteeyarini. Rojankinatokotawitakarini Tajorentsi rowawijaakotantzi, riyoteyawitakani ineshironkatantzi, omaanta tekira riyoperotzini kameetha. 11 Eenitatsi iyotagaeyakirinini Ishire Jesokirishito, omaanta tee riyotakoperoyawakironi. Iyotaakirinini, okantzi: “Osheki ikemaatsityawo

Rotyaantanewo Tajorentsi, eejatzi ikame; roojatzi ipinkatharitanteeyaari". Ikenkithashireeyakani: "¿Ninkama okantakotziri? ¿Tsika okaateka ipinkatharitanteeyaari?"¹² Omaanta ikamantakirini Tajorentsi: "Eero piñiiri eerori, omaantakya riraga ñiiriri rirotaki impaetatsini ijeeki iinja". Tema aaka iroñaaka ikenkithatakotzitakae. Iroñaaka otyaantakina Ishire nokenkithatakagaeyakimini, nokamanteeyakimini rowawijaakotantzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema ikowaperoeyawitakani ronampiripaeni rirori riyotaperotero tsika akantyaari awijakotantyaari.

Pikameethataperoeyanakini

¹³ Rootaki iroñaaka pikenkithashiryaanteeyarini, kameetha pijeekaeyeni. Piyoteeyeni aririka ipokae Jesokirishito añeyawaerini, eejatzi osheki ineshironkateeyapaakaeni; ari pikimoshirewenteeyawakirini. ¹⁴ Tema irira Tajorentsi ashiteyimirini. Iroñaaka paapatziyaperoeyarini. Paerani tee piyoteeyawitarini, rootaki panantawitaworini kaari kameethatatsi. Iroñaakakya piyoteeri: eero papiiteero pikimitaa paerani. ¹⁵ Ikameethaperotaki riraga iyoyagaeyakimirini rowawijaakoteemi: iroñaaka pikimitakoeyaarini rirori pikameethate, powameethatayitaperoteroni maawaeni pantayiterini. ¹⁶ Tema paerani rojaninateetakarini iroka ikantzitarini Tajorentsi: "Nokameethaperotaki naari, rootaki nokowakaantakimiri eerori, pikameethaperotanaki".

¹⁷ Ari iroñaaka piriteeyakarini: okameethatzi piyoteeyeni riyoteeyakimini maawaeni pantziri, ithotyeyakimini. Rirotaki kantakowentemini, ikenkithashireeyeroni tsikarika okantari maawaeni panteeyakirini. Okameethatzirika, ari imatero iñaaperotemi pikameethatzi. Rooma teerika okameethatzi pantayitzirini, rowashironkaemi. Rootaki okameethatantari iroñaaka pipinkathateeyerini, kameetha pijeekaeyeni roojatzi pareetan-teeyaarini jenokinta.

¹⁸ Tema paerani patsipetashitawitakawoni pantashitayitawitakawoni rameteeyarini ajoriiyotzinkariteni, omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi. Tee ipinakowenantzimiro thonkanitachari ikimita koriki eejatzi ooro rowawijaakotantakimiri. ¹⁹ Intakya rotyaantakiri Itomi, riraga inintaperotanewokya. Ikamawentakimi rirori, apaatawentakimi riraa pawijakoteeyantaarini. Rameteeyawoni ajoriiyotzinkarite rantakirorika kaari kameethatatsi, rowamayiniri Tajorentsi owisha kameethaperotatsiri, itaakiniri eero ikenkithashiryaantanawo rantakiri. Apatziro rowamaakiniri kameethaperotatsiri owisha. Eejatzi ikimitaka riraga Jesokirishito, osheki ikameethaperotaki: tekatsi rantani. ²⁰ Paeraniperoroña, tekirani ojeekini kipatsi, ikantzitarini Tajorentsi: "Notyomi, iinja notyaantemi eeroka kipatsiki, powawijaakoeyerini atziripaeni". Ari iroñaaka ipokantapaakari rowawijaakotapaakae. ²¹ Kyaaryo ipokaki, ikamawenteeyakaeni, roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, raaneeri eejatzi janta okameetheetyeenta. Omaanta eeniro ijeeki jaka osheki riyotaakotakaeri Iriri. Rootaki iroñaaka piyoteeyantakarini kyaaryo ineshironkaperoeyakimini, eejatzi pameenteeyakarini, piyoteeyakini rirotaki jeekakagaemini janta jenokinta.

²² Ari pikemijantaperotakiro maawaeni kyaaryootatsiri riyota-gaeyakimirini Tajorentsi, tema okameethaperotaki maawaeni ikantaki. Iroñaaka rowameethashireeyakimini, eejatzi ikowakagaeyakimini pinintaperoeyerini maawaeni piyemijantzinkarite. Pikaaryoowentero, pinintawakaaperoeyaani kameetha. ²³ Rooma paerani otzimimi piniro, ari iroñaaka pikimiteeyakarini ashitzimiri, pikamaeyeni eerori. Omaanta paapatziyaperotakawo iñaani Tajorentsi, kaari thonkanitachani.

Rootaki rashiteeyantakimirini, rootaki pikimiteeyantaaririni rirori: pikanteetatyeyaani pijeeki jenokinta. ²⁴ Tema okantzi Iwaperite:

“Eero akanteetatyaaani aŋi jaka kipatsiki, akimitawo inchashi intsipaete ojampiyee. Eejatzi maawaeni okaatzi akenkithashiryaaawitari rooperotayitatsirini, eejatzi okaatzi antayitzirini, ari othonkaeya.

Okimitakawo oteyaki inchashi, intsipaete ojampiyashitzi, opariyanaki, opathaanaki. ²⁵ Omaanta okantyaani ojeeke iŋaani Awinkatharite: eero opeya roori”.

Rootaki iŋaani niyotagaeyakimirini: ineshironkateeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Tema okameethataki.

2

¹ Rootaki iroŋaaka pookanteeyawori maawaeni kaari kameethatatsi: eero pikijantzi, eero pamatawitantzi, eero pikenkithashireeya pikameethatzi teerika pimonkaatziro okaatzi pikantziri, eero pikijakoneentari paashini atziri teerika pimonkaatari, eero pitheeyawentashitari paashini powakaanantyaariri ŋagaantsipaeni. ² Riraga owakira koŋaatapaentsi eentsi apatziro ithotapiintziro oteni riniro, rootaki ikimotatantari intsipaete. Eejatzi iroŋaaka eerori, pikowaperotero Iwaperite Awinkatharite: piŋaanatapiintero, pikenkithashiryaaapiintyaawo, piyoperotantyaariri kameetha rirori, oshintsiperotantyaari pishire, eekiro piyaatatye pameentyaari Pawa Tajorentsi roojatzi raanteemi jenokinta. ³ Tema piyoteeyakini ineshironkaperoyakimini Awinkatharite.

⁴ Aririka awetsike pankotsi mapipanko, eenitatsi apaani mapi rooperori anaakotakiro maawaeni paashinipaeni, tema okijotakayero mapipaeni pankotsiki. Eerorika otzimi iroka mapi rooperori, eero okijotzi pankotsi. Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi rirootaki oshiyakawori mapi rooperori, rooma ashi royiro rirori raŋaaperotzi. Imanintaperowitakari atziripaeni, omaanta Tajorentsi iŋaaperotaperotakiri ikameethatzi. Eeromi itzimimi, eero awijakoteemi. ⁵ Eejatzi eerokapaeni pikimitawo mapipaeni riwetsikantawori mapipanko omaanta rowaŋaakimi Jesokirishito pipiyotawenantyaawori, tema pikimitakawo pankotsi tsikarika ojeeki Ishire, tema ojeekashiretzimi pajankaneki. Eejatzi pikimitakotakari kantakaanantatsiripaeni paeraniperoroŋa ranantawori okaatzi ikowakaakiri janta ipankomawoki Tajorentsi, tsikarika ipinkathateetakiri irira. Eerokapaeni pikimityaari riroripaeni, pantapiinteni Tajorentsi maawaeni okaatzi ikowakaakimiri. Roojatzi kameetha riweshiryaaawentemi okaatzi pantziniriri. Tema paapatziyari riraga Jesokirishito. ⁶ Rootaki ikantzitakarini Tajorentsi Iwaperiteki, ikantzi:

“Pamine, notyaanteniri jorriyopaeni Notyaantanewo, riraga osheki noŋaaperotakiri ikameethatzi. Niyoyaakiri rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyeeyaririni, eero ratsipetashiteeyawoni irirapaeni”.

⁷ Eerokapaeni aapatziyeeyakaririni Rotyaantanewo Tajorentsi, tema piŋaaperoyakirini ikameethatzi. Omaantakya maawaeni kaari aapatziyari, tee iŋaaperotziri ikameethatzi. Okenkithatakotzitakarini Iwaperite Tajorentsi, okantzi:

“Riraga wetsikawitawori pankotsi imanintakiro mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’. Omaanta riraga Tajorentsi iŋaaperotakiro. Ŋaakiro, imaninteeyawakirini jorriyo Rotyaantanewo rirori, omaanta riraga Tajorentsi iŋaaperotakiri ikameethaperotzi”.

⁸ Eejatzi okantzi Iwaperite:

“Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi roshiyakawo mapi rantziwataakaari atziri ipariyantakari. Kyaaryo, tee riyoteeyawakirini, ikompi-teeyawakarini”.

Ñaakiro, iroka oshiyakaawentakiri: ro kaari riyoteeyantarini, tee ikemijantaperotziro ikantawitakariri rirori, rootaki ranantyaawori ikantakiri paerani: rowashironkaeyantyaaririni. ⁹ Omaanta riyoyaaperoyakimini rowawijaakoeyantakimirini. Pantawaeteeyinirini riraga pinkatharipero. Rowameethateeyakimini, pisheninkateeyaperotakarini Tajorentsi. Paerani tee piyoteeyawitani, okimitaka pijeekawitani tsiteniriki; omaanta riyoyagaeyakimini, riyotakaaperoyakimini, kimitaka pijeekae kitejiriki iroñaaka. Ikwakaakimiro pikamanteeyerini atziri: “Okameethaperotaki ranteeyakaenirini Tajorentsi”. ¹⁰ Paerani tee pikameethawityaani, omaanta iroñaaka pisheninkateeyakarini. Paerani tee piyoteeyawityaani ineshironkatawitakimi, iroñaaka piyoteeyeni, piweshiryaawenteeyakarini.

Kameetha pijeekomoteri paashinipaeni atziri

¹¹ Nonintaperotanewopaeni, tee pisheninkaperoyawitarini riraga pijeekimoeyakirini jaga, tema pinampitaperotyawo jenokinta. Eero pantashitayitawoni kaari kameethatatsi rantayitzirini paashinipaeni atziri. Aririka pantayiteroni, eero pikameethashiretzi.

¹² Ikantashiteeyawitziminirika paashinipaeni atziri: “Tee ikameethateeyeni joriyopaeni”, omaanta kameethapero pijeekimoeyerini, riyoteeyantyarini kyaaryo paapatziyeeyakarini Tajorentsi. Aririka iñaakimi pijeeki kameetha, roojatzi raapatziyeeyantyaaririni rirori, eejatzi aririka ipokapae Jesokirishito, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Pikemijantaperoyerini pinkathariwenteeyiririni atziripaeni

¹³ Aririka pikemijantaperotakiri Awinkatharite, okameethatzi pikemijantaperoteeyerini eejatzi riraga pinkathariwenteeyimirini jaka kipatsiki. Pikemijantaperoteeyerini riragapaeni pinkathariwenteeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, ¹⁴ eejatzi pikemijantaperoyerini maawaeni rotyaantanewopaeni rirori. Rotyaantakiri rowashironkaeyerini kaari kameethatatsi ijeekaeyeni. Omaantakya riraga kameethatatsiri ijeeki, eero ikoshekari inta kameetha iñaaperoteri. ¹⁵ Eenitatsi kaari yotziri Tajorentsi, ikantzimatziri aapatziyariri Jesoshi. Rootaki ikowantakari Tajorentsi kameetha pijeekimoteeyerini ikenkithashireeyantyaarini rirori, imaeriyantyaarini. ¹⁶ Iroñaaka tekatsi omperatemini, rootaki nokanantzimiri: “Pantero oetarikapaeni kameethatatsiri. Eero pikantzi: ‘Nantero oetarika nokowakiri naari iroñaaka; tekatsi omperatenani’. Tee okameethatzi pikante iroka. Okameethatzi pikemijantaperoteri ashitaperotzimiri, riraga Tajorentsi”. ¹⁷ Paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, pinintaperoyerini ayemijantzinkarite, pipinkathateeyerini Tajorentsi, eejatzi pipinkathateeyerini riraga pinkathariwenteeyiririni atziripaeni.

Riyotagaeyirini onampirentsi paeni

¹⁸ Onampirentsi, pikemijantaperoteeyerini riraga omperatzimiri, pipinkathateeyerini. Eero apaniroeni pipinkathatashitari kaminthaakimiri, eejatzi neshironkatzimiri; omaanta pipinkathatziyaari eejatzi omperatzimiri, eejatzi kijimiri. ¹⁹ Pamine, aririka ikijashitakimi omperatzimiri, tema riyotakiro Tajorentsi; eejatzi rowashironkaashitakimirika, riyotakiro eejatzi. Eero pipiyawaantetari rirori. Rowashironkaashiteefakimirika eejatzi tee pipiyawaantetari

tema pikenkithashiryaaatyaawo ikowakayemiri rirori pantero, aritaki iinja ikantemi: “Pantakiro kameetha”.²⁰ Pamine, aririka pamatawiteri omperatzimiri, aririka ipajatawentemiro, eerorika pipiyawaantetari ¿kameethakimi pamatawitakirira? Tee. Tema eero iñaaperotzimi Tajorentsi pikameethatzi. Omaanta aririka ipajatashitemi riraga omperatzimiri, eejatzi teerika pipiyawaantetari, ari iñaaperotakimi rirori pikameethatzi.²¹ Rootaki ikowakaakimiri: eero pipiyawaantetari riraga kijashitzimiri. Pikenkithashireeri riraga Jesokirishito: osheki ikemaatsiwentakimi, ikowaki pikimitakotyaaari.²² Tema okantakotziri Iwaperite Tajorentsi: “Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, eejatzi tee ramatawitantzi”.²³ Tee ipiyawaantetari riraga kijathatziriri, eejatzi tee ikijathatziri riraga owashironkagaeyiririni. Intakya ikenkithashiryaaakiri Iriri Tajorentsi, riraga kantakowentziriri kameetha. Rootaki rameenantariri.²⁴ Rirotaiki irira janta koroshiki ikamawenteeyakaeroni okaatzi kaari kameethatatsiri anteevirini, eerokya ikenkithashiryaaantaawo eejatzi Tajorentsi. Iroñaakakya, eero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi, inta antapiinte kameethatatsiri. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, eero ashironkanta aaka.²⁵ Piyoteeyakini riraga owisha tee añauro riyotantari: osheki ikinashitayityaani tsikarikapaeni. Eerorika ijeeki shenterini ari ipeyaagaantakya. Aritaki pikimiteeyawitarini owisha, tee piyoteeyawitani. Omaanta iroñaaka eenitatsi Shenteeyimirini, ikempoyaaperoeyakimini.

3

Riraga shirampari eejatzi iina, okameethatzi raakameethatawakaya

¹⁻² Tsinani, paapatziyari piimi. Tekirarika raapatziyari riraga Jesoshi, omaanta okameethatzi iñaakimi paapatziyaperotakari irira eejatzi kameetha pijeeki. Roojatzikya iñaaperotemi, eejatzi aririka pimateri paapatziyakayaari.³ Eero apatziro pikowashitaperotyia powameethatero piishi, powaneenkatyia, pikithaata kameethaperotatsiri, oetarikapaeni.⁴ Omaantakya pikowaperote pikameethashiryaaanaki pajankaneki, pineshironkathateri piimi. Rootaki ikowakaaperotakimiri Tajorentsi.⁵ Aritaki okimiteeyani paejatoeteni aapatziyariri Tajorentsi: kameetha ojeekini, aapatziyari oemi.⁶ Rowaga Jaarani okemijantaperotzirini Awaraamani,* oetziri nowinkatharite. Aririka pijeeki kameetha, pikimitakotakawo roori, tekatsikya pikantya pithaawantyaari piimi: tema tekatsi ikijawentemi.

⁷ Eejatzi eerori, shiramparipaeni: tee omonkaatzimi piina, tee oshintsi-taperotzi, rootaki nokanantzimiri pineshironkatero, piñaapinkathaperotero. Tema pimonkaatawakagaeyakani, ineshironkateeyakimini Tajorentsi pi-jeekaeyantyaarini iinja janta jenokinta. Eerorika pikamintheero piina, eero rakimiro Tajorentsi aririka pamanawityaari.

Iinja rowashironkagaeteri antzirori kameethatatsiri

⁸ Eejatzi nokanteeyemini maawaeni: pikimitawakagaeyaani, petakotawakagaeyaani, pinintaperoeyerini piyemijantzinkarite, pineshironkatawakagaeyaani, eero pikantakaaperoeyaani.⁹ Teerika okameethatzi rantzimotakimiri paashini atziri, eero pipiyatari; aririka ikijathatemi, eero pipiyatari, inta pikanteri Tajorentsi ikaminthayeeri. Tema riyoyagaeyakimini irira: ikowaki ikamintheeyemini.¹⁰ Pikenkithashireeya, okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

* 3:6 Paminero OWAKIRANI ITAJAANTANEENCHA OETARIKAPAENI kapiitoropaeni 12 roojatzi 22.

“Pikowakirika pikimoshiryaa naki eejatzi pijeeki kameetha, eero piki-jathatziri paashini atziri, eero pamatawitantzi.

¹¹ Eero pantayitzirini kaari kameethatayitsirini, inta pantayiterini kameethatayitsirini. Pikowaperotanaki pijeeki kameetha.

¹² Tema raminapiinteeyirini Awinkatharite maawaeni aapatziyeeyaririni ishenteeyirini. Ikemapiintziri aririka ramaneri. Omaanta eero ineshironkateeri antapiintzirori kaari kameethatatsi, inta ipinkimateri”.

Pantapiintero kameethatatsiri omawitya pikemaatsitawentyaawo

¹³ Pikowaperoterika pantapiintero kameethatatsiri, ¿eenitatsima kowatsiri rowashironkayemi? ¡Tekatsi! ¹⁴ Omawitya eenitatsirika kijashitemini, omaanta itajonkakowentemi Tajorentsi. Eero pithaawantari, eero pikantashiryaa, inta pikimoshirete, ¹⁵ tema pipinkathataperoteri Jesokirishito pajankaneki. Aririka rojampiteetemi: “¿litaka paapatziyantakariri Jesokirishito?” Kameetha pakanakiri, eero pikijathatziri. Pikamanteri itaka piyoperotantakariri raaneemi jenokinta. ¹⁶ Eerokya pantziro kaari kameethatatsi inta pantero maawaeni ikowakaakimiri rirori. Roojatzi riraga kijakimiri riyotanaki rirotaki irira owameethatizimiri. Roojatzi ipashiwenantanakya, tema riyotanaki tee okameethatzi ikantzimatakimiri. ¹⁷ Aririka ishinetziri Tajorentsi rowashironkagaetemi, ifiaaperotzimi pikameethatzi aririka pikemaatsitawentyaawo kameethatayitsirini pantayitzirini. Omaantakya tekatsi ikantya ifiaaperotemi pikameethatzi aririka pashironkaawentyaawo kaari kameethatayitsirini pantayitzirini.

Rantayitakirini Jesokirishito

¹⁸ Ñaakiro, paerani tee akameethateeyini aari, osheki antayitakirini kaari kameethatatsi, omaantakya ikameethaperotaki riraga Jesokirishito, tekatsi rantani. Ikamawenteeyakaeni rowawijaakoeyakaeni; ikowaki añeeyanteeyaririni Tajorentsi. Ikamaperowitaka; omaanta ipiriinteeri Ashitariri. ¹⁹ Ikamantakariri, riyatashiretapaentzi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini janta rowakirinta Tajorentsi kamaaripaeni eejatzi ishipeaeni theenkantatsirini. Ari ikenkithatakaapaentziri. ²⁰ Paerani, tee raapatziyeeyarini Tajorentsi riraga atziripaeni eenironi ijeekini Noeni. Riweisikantakaworini irira ipito, ikantapiinteeyawitakarini atziri paerani: “Paapatziyeeyarini Tajorentsi”, omaanta tee ikowaeyini raapatziyeeyarini. Riraga Tajorentsi reshiwentawitakariri royaakoeyawitakarini ikenkithashiryaaawakyaata ipakaawakiroota okaatz kaari kameethatatsi rantakiro. Omaanta tee ikowaeyini ikenkithashireeya. Roojatzi rotyaanantakanari rirori antawo inkani, oonkanaka maawaeni, othonkaeyakirini, kamanaki. Omaanta ikaatz 8 awijakotaatsiri pitotsiki. ²¹ Ari roshiyeyakarini riraga kaawoshitawenteeyaririni Tajorentsi. Aririka akaawoshitawentyaari, teera akaawoshiwaetashita, omaanta oshiyakaawentziro ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eejatzi ipiriintanaa, rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi oshiyakaawentziro ameentakari Tajorentsi rowameethashireeyantakarini. ²² Ari iroñaaka jatee Jesokirishito janta jenokinta, ijeekimotapaeri Tajorentsi rakoperoki: ikaatapaeri ipinkathariwenteeyapaeni. Eejatzi osheki ipinkathateeyirini ronampiripaeni, paashinipaeni pinkatharitawitachari, maawaeni. Eejatzi imatziro romperatari kamaaripaeni riraga owashironkaachani iinja.

4

¹ Ari piyoteeyakini osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito, tee ikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Eejatzi eerokapaeni, pikimitakotyaari irira. Eero pikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Pamine, aririka pikemaatsityaawo oetarikapaeni, eero pikowanee pantapiinteeero kaari kameethatatsi ² okaatzi ikowaeyirini atziripaeni. Omaantakya pikowaperotanaki panteniri Tajorentsi okaatzi ikowakayemiri roojatzi pikamantakya. ³ Paerani pantawitawoni rantapiintayitzirini riraga theenkantatsiri: monkaataka, eero papiiteero eejatzi. Rantapiintayitzirini riroripaeni osheki inashitapaeni kaari kameethatatsi, ikenkithashiryaaokotapiintawo ishirontayitawoni kaari rayi, ishinkitapiinta, imayempitawakaapiinteyani, ikijawakagaeyakani, ipinkathatashitakawo iitajorentsitashitawo, rantakiro osheki kaari kameethatatsi. ⁴ Tee riyoteeyini rirori, ikantzi: “¿Litaka kaari ikimitantana aapatziyariri Jesoshi?” Rotsikanateeyakimini, tee riyotakoeyironi iñaakimira pipaashiniteeyakini, rootaki ikantzimateeyantakimirini teera pikimitakotari. ⁵ Omaanta iinja ipokae Jesokirishito ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añaagaeyatsirini eejatzi kamatsiripaeni. Rojampiteeyerini theenkantatsiri: “¿Litaka pikijantakariri aapatziyanari? Tee okameethatzi”. Eero rakiri: osheki ipashiwentanakya. ⁶ Paerani ikenkithatakayiteetakarini jeekawitacharini, ikamanteeyakirini: “Aririka paapatziyari Jesoshi pikanteetateyeyaani pijeeki janta jenokinta”. Roojatzi ikamaeyantakarini: tema ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikamaeyantakarini, ikimiteeyakironi maawaeni atziri. Omaanta iinja ipiriinteeru Tajorentsi maawaeni aapatziyariri, ijeekakagaeyerini janta inampiki. Ikantya ikimiteeyaarini Tajorentsi: eero ikamaeyeeni eejatzi.

Thame aneshironkateri ayemijantzinkarite

⁷ Pamine, rooteentsi omonkaatakya ikantakowenanteeyerini Tajorentsi. Kameethapero pijeekayeni, pikyaaryoowentero pamanapiinteyeerini riraga Tajorentsi. ⁸ Pikantani pikowaperoyeni pinintaperotawakagaeyaani. Aririka pinintawakagaeyaani, tema eero pikenkithashiriuro kaari kameethatatsi rantayitzirini paashinipaeni, inta pineshironkatawakagaeyaani, pipeyakoteniri rantziri. ⁹ Pikantyaani pineshironkaeyawakirini kameetha maawaeni areetemini. Eero pikantaakitzi riroripaeni. ¹⁰ Tema eenitatsi omatakaakimiri Ishire Tajorentsi, rootaki iroñaaka pimatantyaawori petakotantyaariri atziripaeni. ¡Pantaperoteru! Piyotakagaeyerini rirori ikamintheeyerini Tajorentsi. ¹¹ Aririka piyoteeri atziri, pikyaaryoowentero pikamanteeniri iñaani Tajorentsi. Aririka petakotyaari atziri, pikanteri Tajorentsi ramitakotemi, aritaki imatakaakimiro. Rootaki riraga paashinipaeni atziri riyotakotanzimiri paapatziyaperotari Jesokirishito, roojatzi ikanteeyani: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Okameethatzi iroñaaka añaaperoyeerini maawaeni, apinkathateeyerini: akanteetateyeyaani. Aritaki okantyaari.

Aririka pikemaatsitawentyaari Jesokirishito, pikimoshiryaanaki

¹² Nonintaperotanewopaeni, niyotaki osheki rowashironkaetakimi. Eero potsikanatawentaawo, pikenkithashiryaashita: “¿Litarika awijantanakari iroka?” Aritaki okantyaari. Rooma rowashironkaetakiri eejatzi paashinipaeni aapatziyeyearirini Jesoshi. ¹³ Tema eejatzi rowashironkaetakiri riraga Jesokirishito, iroñaaka pikimiteeyakirini: pikimoshireeyanagini. Iinja ipinkatharitapaaki rirori, roojatzi pikimoshirewentaperotantyaariri. ¹⁴ Aririka itheenkanteetemiro paapatziyarira rirori, pikimoshiryaanaki:

tema aritaki itajonkakowentakimi Tajorensi. Okithaatakayemi Ishire, rowaga kameethaperotatsiri. ¹⁵ Omaanta eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pantayitzironi paashini kaari kameethatatsi, eero pimatziawo eerori piñaawaetzi iñaanatawakaeyaariika paashinipaeni atziri rashityaawo rirori. Aririka ikijawenteetemi irokapaeni, ari pikemaatsitaperotakyaawo osheki. ¹⁶ Omaanta aririka paapatziyaperotyaaari Jesokirishito, rootakirika ikijanteetemiri, eero pipashiwenta; inta pikante: “Tema ikameethataki Tajorensi, ishinetakina nokemaatsitawentyaari Jesokirishito”.

¹⁷ Pamine, rooteentsi ikantakowenteeyeeni Tajorensi: riteeyeeni maawaeni aari itominteyarini, roojatzikya rirori theenkaeyiririni. Aririka iroñaaka rowashironkaakae anantawori kaari kameethatatsi, tema ikowanaki ajeeke kameetha. Aririka ikenkithashiryaaajankanetakaakaero antakiri eejatzi owashiyaanteero, tema iinja aate jenokinta. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyaririni Jesoshi, tema osheki rowashironkaaperoyeerini iinja. ¹⁸ Tema okantzi Iwaperite Tajorensi:

“Ari rowawijaakoeyakirini Tajorensi riraga aapatziyeeyaririni, omaantakya irira jateeyawitakani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaantakya riraga theenkiriri Tajorensi, rantapiintziro kaari kameethatatsi, ¿oetaka awijimoterini irirapaeni? Tema ari rashironkaaperoyakyaani rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

¹⁹ Aririka panteniri Tajorensi ikowakaakimiri, rootaki pikemaatsitawentan-takariri, okameethataki. Pikyaaryoowentero pantayiteroni kameethatay-itatsirini. Pikanteri Tajorensi: “Pikempoyeena”. Tema rirotaki wet-sikakimiri, ikempoyaaperotemi, eero ramatawitzimi.

5

Peetero riyotaatziiri aataperoteenchari iyemijantzinkarite eejatzi ewankaripaeni

¹ Rootaki iroñaaka nojankinatantanariri aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Tema eejatzi naaka aataperoteenchari. Paerani noñaaperotakiri Jesokirishito ikemaatsitaka osheki. Eejatzi iinja, aririka ipokae Awinkatharite ipinkathariwenantapae, notsipatyaari nopinkathariwenante. Ari iroñaaka eenitatsi nokoyiri nokamanteeyemirini: ² riraga shentziriri rowishate raminakowentziri riroripaeni. Eejatzi eerori, pikimityaari rirori, paminakowiritaantapiinteri piyemijantzinkarite, irirapaeni ikimitakari rowishatepaeni Tajorensi. Paapatziyakaaperoyaarini Jesoshi. Omaanta pantero pikowashitari, tekatsi omperatemini. Tema ari okanta ikowakaakimiri Tajorensi. Tee ro pikenkithatakaantapiinteeyaaririni payitanyaaari iy-orikite, omaanta pikowaperotantyaari kameetha paminakowiritaanteri. ³ Ero pishintsitheeyirini kimitakami pinkatharipero, omaanta kameetha pijeeki, ikimiteeyantemirini rirori. ⁴ Iinja ipokaerika Jesoshi, riraga iwinkatharite shentziriri rowishate, ragaeyaneeni, ijeekakagaeyapaeni janta jenokinta. Akanteetatyeeyaani ajeekaeyeni janta okameethaperotz-inta.

⁵ Eejatzi ewankaripaeni, nokamantemi: pipinkathateeyerini maawaeni aataperoteencharipaeni. Ero pikantakaaperoyani, omaanta kameetha pineshironkatawakaageyaani. Tema okantzi Iwaperite Tajorensi: “Riraga Tajorensi ikijiri riraga kantakaaperotzinkari, omaanta ineshironkateeyakirini kaari kantakaaperoyachani”.

⁶ Pipinkatheeyerini rirori: tema itajorensitaperotaki, ipinkathariperotaki; roojatzi ipokaerika Jesokirishito ipinkathariwentakae. ⁷ Pikanteri

Tajorentsi oetarikapaeni pikenkithashiryaaakopiintari, eejatzi eero pikenkithashiryaaakotawo paashini oetarikapaeni, inta pameentyaari Tajorentsi. Tema raminakowentakimi. ⁸ Paamawentya apaniroeni, paamayarira iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ikinakinayitanakini, ikowaki ithonkaeyerinimi aapatziyeeyaririni Jesoshi, maawaeni. Tema ithawetakotantariri aakapaeni: ikowanaki rookakagaero aapatziyari, apeyakoteri. Ikimitakari antari manitzi aririka itashyaperotaki: raminiri iwathatsite royaari. ⁹ Pameentaperotyaari Awinkatharite potsinampaantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni eero rantakaantzimiro kaari kameethatatsi. Kyaaryo eeniro pikemaatsitayityaarini, omaanta tee apatziro pikemaatsitya eero ka apaniroeni, eejatzi ikimiteeyakimini rirori ayemijantzinkarite janta paashinikipaeni kipatsi. ¹⁰ Eero ojamanitaperotzi pikemaatsitya: riyotzi Tajorentsi pipinkathatakiri riraga Jesokirishito, roojatzi ragaeyanakimini janta jenokinta. Pikanteetatyeeyaani piyeekapae janta okameetheetyaaperotzinta ashi royiro ineshironkatantzi: eeki royaatatye rowameethataperoyemini, riweshiryaaakagaeyemini, ishintsishireyemini pajankaneki, eero pikantashiryaaapaa eejatzi. ¹¹ Thame maawaeni apinkathataperoyeerini, akanteetatyeeyaani. Tema osheki ikameethaperotaki. Aritaki okantyaari.

¹² Ari nojankinatakimini eechonkiini nokamanantakimiri osheki ineshironkaperoyakimini Tajorentsi, kyaaryo nokantakimiri. Iroñaaka paapatziyaperotyaari irira, piweshiryaaawentyaari. Eeniro irika Shiriwaano,* rirotaki aaneemironi iroka nojankinari. Osheki noñaaperotziri: rirotaki ayemijantzinkarite, ikyaaryoowentziro raapatziyaperotakari Jesoshi.

¹³ Riwethateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka Wawirooniyaki,† tema rirojatzi riyoyaanewopaeni Awinkatharite raapatziyeeyarini. Eejatzi riwethateeyimini niyotaanewo Marikoshi. Tema kimitaka rirotaki notyomi.

¹⁴ Paakameethatawakagaeyaani maawaeni, pineshironkatawakagaeyaani. Nokantziri Tajorentsi: “Pineshironkateeyerini maawaeni aapatziyariri Pitomi, kameetha piyeekakagaeyerini”.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

* 5:12 Shiriwaano apite okanta iwaero, paashini okantzi Shiirashi. † 5:13 Riraga aapatziyariri Jesoshi iitziro nampitsi owaero Orooma paashini owaero Wawirooniya.

RAPIITEENIRI PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

¹ Naaka Shimo Peetero jankinatzimirori eerokapaeni noyemijantzinkaritepaeni. Naaka rotyaantanewo Jesokirishito, nantziniri rirori oetarika ikowakaakinari. Tema amonkaatawakagaeyakani ameenteeyakarini Jesokirishito, riraga Owawijaakoeyakaerini. Tema rirotaki Tajorentsi. Rirotaki kameethaperotatsiri. ² Ari piyoteeyakirini, rootaki nokanantariri osheki ineshironkateeyemini eejatzi kameetha jjeekakagaeyemini.

Pikañaaperotya ashi poyiro pikameethatzi

³ Ari roñaagakaero Tajorentsi rirotaki kameethaperotatsiri eejatzi eenitatsi itajorenka, ikaemashiryaanteeyakaerini aapatziyaari. Aririka aapatziyaari aritaki itajonkawenteeyakaeni akanteetatyeeyaani ajeeki eejatzi oshiyaaakotyaari rirori akameethashiryaantyaari. ⁴ Osheki itajonkawenteeyakaeni akimoshirewenteeyantyaaririni, rantakaeni maawaeni ikan-takaeri. Ikashiyakae ramitakoeyeeni eero akowantawo antero kaari kameethatatsi jaka kipatsiki. Eejatzi ramitakoeyeeni akimiteeyantyaaririni rirori. Tee akimitari iroñaaka riraga theenkantatsiri.

⁵ Tema rantakaeni Tajorentsi maawaeni iroka, rootaki okameethatan-tari akañaaperotya kameetha ameentyaari Jesoshi. Aririka ameentyaari, roojatzi ari okameethatzi akameethatanaki. Aririka akameethataki, okameethatzi eejatzi ayoperotanaki oetarika ikowakaakaeri. ⁶ Aririka ayotaki oetarika ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi aamakowentya apaniroeni anantyaawori. Aririka aamakowentanakya, okameethatzi akyaaryoowentero ikowakaakaeri. Aririka akyaaryoowentero ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri. ⁷ Aririka oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri, okameethatzi eejatzi anintaperoeyanakirini maawaeni ayemijantzinkarite, eejatzi okameethatzi aneshironkateeyanakirini maawaeni atziri. ⁸ Aririka pantaperoeyanakironi maawaeni iroka, ari osheki pantakiniri Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi piyotaperotanakiri. ⁹ Riraga kaari anteroni irokapaeni ikimiwita kamampowaakitatsiri. Tema ipeyakotari osheki ranteeyawitakawoni kaari kameethatatsi paerani, omaanta Awinkatharite ineshironkaperotakiri, rowameethashiryaakiri, ari tee ikenkithashiri-ro eejatzi kaari kameethatatsi rantzimotawitakariri.

¹⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni inta pikyaaryoowentaperotero panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini. Tema pikowaki piyote ikaemakimi Tajorentsi eejatzi riyoyaakimi. Aririka pantapiintakiro maawaeni iroka, eero pipakagaero paapatziyari Jesoshi. ¹¹ Okantyaatakya raantaneemiri janta jenokinta, janta ikantani ipinkathariwenantzi Awinkatharite Jesokirishito: riraga owawijaakoeyakaerini.

Eero pipeyakotziro iroka nokantakimiri

¹² Tee owakira pikemaeyakironi iroka nokantakimiri: piyotziteeyawoni, eejatzi pimatayitakironi kameetha. Omaanta okameethatzi eekiro niyaatatye napiiteemiro eejatzi nokenkithashiryaakagaemiro. ¹³⁻¹⁴ Riyotakaakina Awinkatharite Jesokirishito eero ojamanitzi

nokamantyaari. Omaanta okameethatzi nokenkithashiryaaakagaeyemironi roojatzi nokamantakya. ¹⁵ Roojatzi nokamantaka, eero pipeyakotantawo, inta pikantyaani pikenkithashiryaaipiintyaawo.

Kameetha iyotagaeyakaeni iñaani Tajorentsi

¹⁶ Tema nokamanteeyakimini iinja ipokae eejatzi Awinkatharite Jesokirishito, osheki ipinkatharentsitapaaki. Kyaaryo iroka nokantakimiri, tee nokamantashiteeyemironi naamaashiteeyakarini. Tema naakapaeni ñaaperoeyakiririni Jesoshi paerani ishikipiryaaiki eejatzi itajonkantayitakini. ¹⁷⁻¹⁸ Paerani riyaatantakari Jesoshi tonkaariki, noyaatanakiri naaka eejatzi paashini apite riyotaanewo; noñaaperoeyakirini ishikipiryaanaki, eejatzi nokemaeyawakirini Pawa Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri. Ikantzi: “Rirofaki irika notyomi nonintaperotziri, osheki noñaaperotakiri ikameethatzi”.

¹⁹ Eejatzi eenitatsi iroñaaka rojankinatziiteeyanarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi paerani: okyaaryooperotatzi. Okameethatzi pikenkithashiryaaaperoeyeroni okaatzi rojankinatzi; tema iyotaatziimi piyote okyaaryooperotziri okaatzi riyotaantziri paashinipaeni atziri. Okimitakawo oorentya tsiteniriki: eerorika oorenta, eero aminashita. Ari okameethatzi pikantyaani pikenkithashireeyeroni Jankinarentsipero, roojatzi kitejiriki ipokantyaari Jesoshi; roojatzi riyotakaaperoeyemini Tajorentsi, okimitzimoyemini okitejitaperotzi. ²⁰⁻²¹ Nokowaki piyoperoeyeroni iroka: rowaga rojankinarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi okameethaperotaki. Tee riyotawitani irirapaeni, riraga paejatziiteni, kaari ashitawori rojankinari rirori; omaanta iyotagaeyakirini Ishire Tajorentsi, rootaki rojankinatantakawori iroka.

2

Ikenkithatakotziri amatawitantatsiri

¹ Eeniwitacha paerani kamanantawitachari ikaateeyinira ijoriyyotzinkaritepaeni, omaanta ramatawitagaanteeyirini; roojatzi ijeeki iroñaaka amatawiteeyemirini eerori. Riyotagaeyemironi theeyaantsi, itheeyakotyaari Tajorentsi. Tema ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesoshi aateeyantyaarini jenokinta, omaanta ikante riraga amatawitantatsiri: “Eero apinkathatzi Jesoshi”. Rootaki kaari ojamanitanta rowashironkaaperoteri Tajorentsi. ² Eenitatsi osheki eerokapaeni rirofaki oyaaterini: pikimityaari, tema pantayitziroirini kaari kameethatatsi; rootaki itheenkanteetyaawori Ñaagantsipero kenkithatakotziriri Jesokirishito. ³ Osheki ramatawiteeyemini riroripaeni, riyotaashitayitemironi oetarikapaeni rayitantemiriri piyorikite. Paerani ikantzi Tajorentsi: “Aritaki nowashironkaaperoeyakirini riraga amatawiteeyeririni aapatziyanari”. Kyaaryo, eero ojamanitzi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁴ Paerani riraga ronampiripaeni Tajorentsi ipiyathateeyakarini, rantayitakironi kaari kameethatatsi. Rootaki rowashironkagaeyantakaririni, rookaeyakirini janta jaawiki janta otsitenitaperotzinta. Aritaki ijeekanaki riroripaeni janta, roojatzi ikantakowenantaariri Jesokirishito iinja. ⁵ Pamine, rowamagaeyakirini Tajorentsi riraga atziriipaeni paerani perorofa. Tee ipinkathateeyirini rirori, rootaki rotyaanantakanarini onkawo agaeyakirini. Tekatsi paashini rowawijaakote, apatziro Noe, itomi 3 eejatzi iinapaeni, ikaateeyini 8. Tema rirofaki kenkithatakagaeyawitakaririni atziriipaeni, ikanteeyawitakarini okameethatzi pookero kaari kameethatatsi, pantero kameethatatsini.

⁶ Eejatzi paeraniperoroña itagaeyakirini Tajorentsi maawaeni joroomajatzi, eejatzi maawaeni komoorajatzi; itagaeyakironi ipankopaeni, rowaagawo, maawaeni. Ootaka maawaeni. Okameethatzi iroñaaka akenkithashiryaakoperotyawo rantakiri Tajorentsi, ayoteeyantyarini ari rowashironkagaeyakirini iinja maawaeni kaari pinkathaziriri. ⁷⁻⁸ Ari ikameethashiryaakini Rooteni; ijeekawitani janta Joroomaki, omaanta osheki rowashiretakotakari ijeekimoteeyakirini, iñaakiri, ikemiri ranteeyakironi oshekipero kaari kameethatatsi. Osheki ikenkithashiryaakotakari maawaeni kitejiri ikantzi: “Litaka kaari raapatziyeyantarini Tajorentsi? Raapatziyaarimi ari ijeekimi kameetha”. Omaanta iñaakiri Tajorentsi ikameethaperotaki riraga Roote rootaki kaari itaantari inta rowawijaakotakiri. ⁹ Ñaakiro, riyotaperotzi Tajorentsi rowawijaakoeyirini pinkathateeyiririni, omaanta kaari ikimitantari theenkantatsiri. Kyaaryo, rowashironkaaperoeyakirini riraga ñaaminthatashitawori kaari rayi eejatzi riraga atziri rantatenkatawakaeyaani ishiramparinkaki eejatzi rowashironkaaperoeyakironi rowaga ñaaminthatashitariri kaari ayi eejatzi rowaga tsinani antatenkatawakaeyaani otsinaninkaki. Eejatzi rowashironkaaperoeyakirini riraga theenkiriri Awinkatharite eejatzi theenkiriri maawaeni jewatatsiri.

Tema osheki ikantakaaperotatya riraga amatawitantatsiri, ikantzimatazziiri jewatatsiripaeni eejatzi ronampiripaeni Tajorentsi. ¹¹ Omaanta ijeekaeyini ronampiripaeni janta Awinkathariteki, omawitya oshekipero ishintsitzi, tee ipiyatakotari riraga kantzimateeyiririni. ¹² Riraga amatawitantatsiripaeni ikimiteeyakarini tsimeripaeni, tekatsi riyote. Riraga tsimeri ijeekashiteeyaani inimoteeyakirini, roojatzi ikenteri atziri, chek, rowamayeri. Ikimiwitakari riraga theenkantatsiri ikantzimatashitayitawoni kaari riyotzi, rootaki ithonkantaarini Tajorentsi. ¹³ Kyaaryo iinja rashironkagaeyakyaani rirori, tema ikantzimatakiri paashinipaeni eejatzi ramatawitakiri. Riwehshiryaawentashitayitawoni rantero kaari kameethatatsi kitejiriki, omawitya iñaakiri paashinipaeni atziri. Kyaaryo rantzimoteemiro kaari kameethatatsi itsipantankimiri rootaki itheenkantakimiri atziripaeni. Tee okameethatzi ranteyiririni rirori, omaanta rantakagaeyakimironi kaari kameethatatsi pikimiteeyantyaririni eerori. ¹⁴ Tema iñaawenaperoteeyawoni ishirontawo tsinanipaeni, ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi: tekatsi ikantero rookaero, ashi royiro. Rantakagaeyakirini kaari kenkithashireeroni kameetha kaari kameethatatsi. Ashi royiro iñaawenaperoteeyawoni ashaagawontsi. Kyaaryo riraga Tajorentsi rotyaanantyariri rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁵ Paerani ikemijantaperotaki kyaaryooperotatsiri omaanta iroñaaka rookakiro, rantashitayitawoni oetarikapaeni ikowakiri. Ikimiteeyakawoni rantakiri Waraamini, itomini Weyori. Ikenkithatawitawoni paerani iñaani Tajorentsi, omaanta iñaawenaperotakawo ashaagawontsi. Ikowawitakani ipeyiri ashaagantzinkari. Rootaki ikimoshiretantakari ipinatanteetariri ranantyaawori kaari kameethatatsi. ¹⁶ Tee raapatziyaperotari Tajorentsi omaanta royaatakiri kowaentsiri ipinateri ashaagawontsi. Ari romapokashitakari iwoorte iñaanatakiri, kimitaka rirotakimi atziri. Tee riyotzi Waraami riro ñawaetaakaakiriri Tajorentsi. Ikijaperotakiri rompojantakariri, ipiyawaantetantakariri, roojatzi iñaakiri ronampiri

Tajorentsi rootaki osheki rotsikanatantanakariri, eejatzi osheki ikenkithashiryaaanaaka: tee ikenkithashiryaaawitanaawo eejatzi ashaagawontsi.

¹⁷ Aririka pikeekakotero iñaa iyowaatantyaari tema pikowaperotaki ojeeki iñaa. Omaanta aririka opryaataki, tema tee okameethatzi, tekatsi paye iñaa. Ari riraga amatawitantatsiri roshiyakawo piyanarite piryaateentsiri iñaa: tee ikameethatzi. Osheki iñaaawetashita, wero, wero, wero, omaanta tekatsi ramitakotemi. Eejatzi ikimitawitakawo menkori, aririka piñaakiro amakiro tampyaa, pikenkithashireeya: “Oparyatye inkani”. Omaanta kimitawitaka amatawiwitakimi, teemaeta opariye. Eeniro ijeekaperotantyaari rirori janta otsitenitaperotzinta riwetsikakiniriri Tajorentsi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁸ Osheki ikantakaaperota eejatzi ikantapiintzi: “Ñaakiro, nantashitayitakawoni oetarikapaeni nokowayitzirini”. Ari ramatawityitzirini osheki owakira aapatziyawitakariri Jesoshi: owakira rookawitakawo kaari kameethatatsi rantayitzirini, omaanta rantakagaeri eejatzi. ¹⁹ Ikanteeyirini: “Tema irira Tajorentsi owawijaakotzimiri, tee pimatziro powawijaakotya apaniroeni. ¿Iitaka kaari panantawo oetarika pikowayitzirini? Tema ineshironkatakimikya, ero ikijawentzimiro. Thame pikimitena naari”. Rootaki ikantayitawitarini, omaanta osheki ramatawitantzi. Tee imatziro rirori rantero oetarika ikowaki inta rantapiintziro kaari kameethatatsi. Tema piyotzi aririka ranaakoteetakae oetarika ero amatziro apaniroeni ookaero iroka. ²⁰ Pamine, paerani riraga amatawitantatsiripaeni rantapiinteyawitawoni kaari kameethatatsi ranteeyironi maawaeni theenkantatsiri. Roojatzi riyotaakoteetakiri Awinkatharite Jesokirishito riraga Owawijaakotakaeri, ari ipakaawitakawo rantziro kaari kameethatatsiri. Roojatzi ipiyashitantaawo rantziri paerani. Iroñaaka tekatsi ikantya ipakantyaawori eejatzi rantayitzirini, rootaki osheki rowashironkaaperotantyaari. ²¹ Ñaakiro, okameethawita ero riyotzimi riroripaeni ijeeki kameetha. Tema iroñaaka tee ikoyi rantero okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi, omawitya okameethaperotaki; rootaki tekatsi okantya rawijakotantyaari. ²² Ikanteetzini: “Riraga otsitzi roepiyeero iyamaankani, rowaawo”. Eejatzi ikanteetzini: “Atsipetashitakariki akiweri chaancho, tema eejatzi ipiyanee rantaatapaero jampowatha”. Kyaaryootaki ikanteetziri. Aritaki ikimiteeyarini rirori riraga iyotakowitariri Jesoshi omaanta kaari aapatziyariri, ipiyakoteeyaawo kaari kameethatatsi.

3

Ikenkithatakotziri Jesoshi ipokanteeyaari ikantawenteriri atziri

¹⁻² Ari, noyemijantzinkarite, piyoteeyini nonintaperoeyakimini. Paerani-nente nitantakimirori nojankinatakimiro, nokenkithashiryaaakaakimiro rojankinatziniriri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi kameethashiretatsiri paerani. Eejatzi nokenkithashiryaaakaakimiro maawaeni ikaminaakaeri Awinkatharite, riraga owawijaakotakaeri. Roojatzi rotyaanteeyakinarini aapatziyakagaeyemirini. Iroñaaka napiiteemiro nojankinateemiro pikenkithashiryaaakoperotantyaawori maawaeni okaatzi kameethatatsiri.

³ Okameethatzi piyoteeyeni eerotzitarika ipokira Awinkatharite, ijeekera osheki theenkantatsiri, rantashitayijeempiyaawoni oetarikapaeni ikowayitzirini rirori. Ishirontawenteeyarini Awinkatharite, ⁴ ikanteeyeni: “¿Ikantzima Jesokirishito ari ipokae? Injii, injii, injii. ¿Iitarika iroñaaka? Tema kamaki

paerani. Eero ipokae. Paerani raamaawitakarini riraga itakaantaworini aapatziyariri roojatzi ikamaki, omaanta tee iñiiri, roojatzi iroñaaka. Paejatotaki paerani. ¿Piitzima eeroa ari piñaagaeri? Inji, inji, injii. Roojatzi okantani kipatsi, tee opaashinitzi”. Rootaki ikanteeyirini theenkantatsiri.

⁵ Riyotaki itheeyashita, omaanta tee ikoyi ikenkithashireero rantayitakirini Tajorentsi. Paerani ikantaki rirori: “Otzimeeta jenoki, eejatzi otzimeeta kipatsi”, roojatzi otzimantakari. Ari riwetsikakiro kipatsi, shitowanaki niyanki inkaareki, iroñaaka otapotakawo inkaare. ⁶ Aritaki okantakarini paerani, omaanta roojatzi rowashironkagaeyakirini riraga atziri eejatzi piratsipaeni ikaateeyinira ijeekantakarira Noe paerani. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni, tee ijeekaeyini kameetha. Ari opariyaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi, eejatzi ithonkaeyanakani theenkantatsiri. ⁷ Eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Iinja notayero jenoki eejatzi kipatsi, eejatzi notaakoeyerini maawaeni jeekantawori”. Tema paerani ikantzini: “Niwetsikero kipatsi”, roojatzi otzimantakari. Iroñaaka ikantzi: “Iinja notagaero kipatsi”, tema eejatzi rantero. Kyaaryo tekiraata omonkaatya itaanteeyaawori, omaanta iinja itagaero, eejatzi itaakoeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironkagaeyerini.

⁸ Iroñaaka, nonintanewopaeni, pikenkithashiryaakoeyerini iroka: aetakaawitawo 1000 ojarentsi paeraniperoroña. Omaanta tee iitziro riraga Tajorentsi. Iñaakiro tee ojamanitzi, okimitzimotakari apaani kitejiri. Aeteeyironi tee ojamanitzi apaani kitejiri, omaantakya irira iñaakiro ojamani, okimitzimotakari 1000 ojarentsi. ⁹ Ñaakiro, aetakaawiteeyakawoni opaerantiki, tekira imonkaatziro ikantakaeri: tekira ipokae Awinkatharite. Omaanta tee iitziro rirori opaerantizi. Eero ramatawitee, omaanta ojamani royeeyirini theenkantatsiri, ikowaki ikenkithashiryaaperoteeya, retakotantanakya okaatzi kaari kameethatatsi rantakiro eejatzi rookero. Ikowakiri maawaeni atziri eero riyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Omaanta kyaaryo iinja romapokaperotapae Awinkatharite, ipokaerika. Okimitaaganki tee ayotzi tsika ikaatzika ipoki koshintzi eejatzi tee ayotzi tsika ikaatzika ipokae Jesoshi. Antawo otonkanaki jenoki, toon: othonkaperotanakya, thopereee. Itaaperotanakya ompokiro, oorya, kashiri, maawaeni. Eejatzi kipatsi, otaanakya; eejatzi otaakotaperoyanakyaani maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi jaka kipatsiki eejatzi itaakoeyanakyaani maawaeni atziri: jeeiii.

¹¹ Ari iroñaaka ayoteeyanakini othonkaeya maawaeni añeeyirini, rootaki okameethatantari akenkithashiryaanakya, aapatziyaperotyari Tajorentsi, kameetha ajeekaperote. ¹² Kameetha aamagaeyarini Jesokirishito ipokae, kameetha eejatzi anteeyenirini maawaeni ikowakaakaeri ishintsitanteeyari ipokae. Aririka omonkaatya, otaanakya jenoki eejatzi jenokijatopaeni othonkaeyanakyaani, maawaeni, thopereee. ¹³ Omaanta eenitatsi paashini ikantakaeri, ayotaki eero ramatawitee. Tema ikantzi: “Niwetsikae paashini jenoki owakirari, eejatzi kipatsi owakirari. Okameethaperotee roori, eero ijeekae antayiteeroni kaari kameethatatsi”.

Riweyaantapaakari rojankinari

¹⁴ Rootaki nonintaperotanewopaeni, paamagaeyantaworini ikantakaeri. Pikañaaperoty pijeeki kameetha pikimitya Tajorentsi, eejatzi paakameethatawakagaeyaani; roojatzi aririka ipokae, iñaaperotapaakimi pikameethaperotaki, tekatsi pantani. ¹⁵⁻¹⁶ Eejatzi pikenkithatakotero iroka: kyaaryo, tekira ipokae Awinkatharite, omaanta royagaeyakirini paashinipaeni atziri raapatziyeyarini rirori rawijakoeyanteeyarini. Rootaki rojankinateeyakimirini Paaworo rirori, riraga anintaperoyirini.

Osheki riyotaakiri Tajorentsi irira. Roojatzi rirori ikamantakotakaero iroka maawaeni rojankinari. Eenitatsi pomeentsitagaanteenchari rojankinayitzirini. Iroñaaka riraga kaari iyotatsi, riraga kaari aapatziyaperotariri Jesoshi, ikinakaashitakawo iñaani Paaworo, tee rothatayiro ikamantakotero. Eejatzi ikinakaashitayitakawoni paashini iñaani Tajorentsi, rootaki rowashironkaeyantyaaririni iinja.

¹⁷ Ari, nonintaperotanewopaeni, nokamantakimi tsika okantyaari iinja. Nokamanteeyakimini ijeeki riraga kaari kameethatayitatsini, piyathateeyaaririni Tajorentsi, riyotaantero theeyaantsi. Kyaaryoowa, paapatziyarikari, ikompitakaemikari. ¹⁸ Eekiro piyaatatye paapatziyaperotyaari Awinkatharite Jesokirishito, riraga owawijaakoeyakaerini, piyoperotantakariri. Thame iroñaaka eejatzi apinkathataperoyerini, akanteetatyeyaani. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

RITAKANARI ROJANKINATZINIRI JOWA RIYOTAANEWOPAENI

Riraga iyotakoperotakagaeyakaeririni Tajorentsi riyoteeyakaeni tsika akantyaari ajeekantyaari jenokinta

¹⁻² Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Jowa jankinatzimirori iroka. Iroñaaka nojankinatakotakiri itaperotakawori ijeeki. Paeraniperorofña, tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ijeekitani riraga Jesoshi. Itsipatakarini ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi, roojatzi ipokantapaaka jaka kipatsikika. Rirotaki iyotakoperotakagaeyakaeririni Ashitariri. Ikanta riyotagaeyakinani tsika akanteeyarini ajeekashiryaanteeyari jenokinta. Naaka maawaeni riyotaanewo nokemapiinteeyakirini, noñaapiinteeyirini, naminapiinteeyakirini, nopampitapiinteeyakirini: iroñaaka nokamanteeyemini tsika ikantari, eejatzi nokamanteeyemini tsika akantya añaaperotanteeyaririni janta jenokinta. ³ Irira noñaaperotakiri, nokemaperotakiri, rirotaki nokenkithatakotziri. Iroñaaka nokamantaperotemi tsika pikantya pikempiyaminthatanantari kijokiro powanakina naaripaeni. Eejatzi akempiyaminthatanantyaari Ashiteeri, eejatzi Itomi, riraga Jesokirishito. ⁴ Nojankinatzimiro iroka akimoshireperotanteeyarini kameetha.

Roshiyaperotakawo Tajorentsi kitejiri

⁵ Iroñaaka nokamantemiro ikamantakinari rirori. Maawaeni okaatzi rantziri Tajorentsi okameethatatzu, rootaki roshiyaperotantakawori kitejiri koñeetyaaki kameetha: tee ikemakaaneentawo rantziro kaari kameethatatsi, rootaki kaari itsitenitaneeantari rirori. ⁶ Akanterika: “Nokimitakari: tema kijokiro nowakiri”, omaanta eenirorika antapiintziro kaari kameethatatsi, okimitaka eeniro akinaki tsiteniriki: atheeyashitaka amatawitashitakari paashinipaeni. ⁷ Omaanta Tajorentsi ikameethaperotaki, ikimitakawo ikinanaki rirori kitejiriki. Eejatzi aari, aririka kameetha ajeeki, okimitaka ajeekaki kitejiriki, akimitakotakari ikimitaaga rirori: akameethatawakagaeyakani. Ikamawentakae Jesoshi, riraga itomi Tajorentsi rowawijaakotantakaeri: okimitaka rapaatawentakae riraa okitetanteeri kaari kameethatatsi antziri. Rootaki iñaaperotanteeri Tajorentsi aaka kimitaka tekatsi antani. ⁸ Akanterika: “Tee nantziro kaari kameethatatsi”, aaka amatawitaacha apaniroeni, tekiraata ayotaperotziroota kyaaryooperotatsiri. ⁹ Tee ramatawitee Tajorentsi, ikameethaperotaki eejatzi ikyaaryoowentziro okaatzi ikantakaeri. Aririka athawetakotya akanteri: “Nantakiro iroka kaari kameethatatsi, eero napiiteero, eero pikijawentanawo inta pipeyakotenawo”, aritaki imatakiro: kyaaryo ikaminthaakae, rowameethatakae, tema apaatawentakae riraa Jesoshi paerani okitetakaakae. ¹⁰ Akanteririkami Tajorentsi: “Tee nantziro kaari kameethatatsiri”, kimitaka akimitakaantakari rirotaki theeri Tajorentsi. Tema ikantzi Iwaperiteki: “Maawaeni atziri rantziro kaari kameethatatsi”. Akanteririkami Tajorentsi: “Tee añiiri nantani”, rooma tekiraata ayoperotziro kameetha kyaaryooperotatsiri okantziri iñaani. Tema athañakawo okaatzi ikantakaeri.

2

¹ Iroñaaka, niyotaanewopaeni, nojankinateeyemironi eero panantawo kaari kameethatatsi. Eenifatsi Pawakinta ñaanatakowenteeyakaerini, riraga

Jesokirishito, ikameethaperotaki. Aririka antero kaari kameethatatsi, ari iñaanatakowentakae. Ikanteri Ashitariri: “Pikaminthayeri riraga aapatziyani; tema nokamawentakiri”.² Eenitatsi anteeyakirini maawaeni, rootaki ikamawenantakaeri rirori koroshiki ikowashitaka. Tee apatziro ikamawenteeyirini anampijatzipaeni aaka, inta eejatzi ikamawenteeyakirini rirori maawaeni atziri, rowameethatanteeyakaerini Tajorentsi, eejatzi rirori-paeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Roojatzi aapatziyaririka irira, ero ikijawenteero Tajorentsi kaari kameethatatsi anteeyakirini, ero rowashironkagae.

Aapatziyaperotariri Tajorentsi, rirotaki iyotziriri

³ Aririka akemijantaperotapiintero ikaminaakaeri Tajorentsi, ayoperoeyakini asheninkatakari. ⁴ Eenitatsi kantashitachari ikantzi: “Nosheninkatakari Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro rantziniri ikaminaawitariri, rirotaki theeyinkari, riro amatawitaacha apaniroeni. ⁵ Omaanta aririka antaperotakiniri ikaminaakaeri Tajorentsi, aakaperotaki nintaperotakiriri. Rootaki ayotawakaantakari akimitakari. ⁶ Akanterika: “Kijokiro nowakiri Tajorentsi”, kameetha akanteetatyeeyaani akimitakotyaaeri, ajeeki kameetha ikimitaaga Jesokirishito ijeekawitani paerani.

⁷ Nonintaperotanewopaeni, kaari owakiriri iroka nokaminaakimi, inta paerani pikemakiro. Paerani pitakawoni paapatziyakarini Jesoshi riraga Tajorentsi ikaminagaeyakaeroni. ⁸ Tee ayotawitani, okimitzimotawitakaeni ajeekaki tsiteniriki, omaanta ipokashiteeyakaeni riraga Jesokirishito riyotakaakae, iroñaaka okimitzimotanakae ajeekae kitejiriki. Rootaki napitantzimirori. Ikyaaryoowentakiro Jesokirishito inintaperoeyakaeni. Eejatzi eerori ari pikimitya pikyaaryoowentero pinintaperoeyerini paashini-paeni. ⁹ Aririka akantashitya: “Nokinaki kitejiriki, niyoperotziri Tajorentsi”, omaanta eenirorika oonari ayemijantzinkarite, tekiraata ajeeki kitejiriki, inta eeniro akimita paerani akinaki tsiteniriki. ¹⁰ Omaanta aririka antaperoteri ayemijantzinkaritepaeni, tema eekiro aatatyee ajeeki kitejiriki, akimitakari Tajorentsi, eejatzi ero antapiintziro kaari kameethatatsi. ¹¹ Omaanta oonaririka rirori, kimitaka akinaki tsiteniriki, eeniro antapiintziro kaari kameethatatsi. Tee ayotzi tsikarika akinanaki, kimitaka ot-sitenitzimotakae, rootaki kaari añaantawo oetarika.

Eero pikowaperotziro rantapiintziri theenkantsiriri

¹² Nonintanewopaeni, eeniro panteeyawitakarini, omaanta rowawijaakoeyakimini Jesoshi. Tema ipeyakotakimiro Tajorentsi okaatzi pantawitakari. Rootaki iroñaaka nojankinatantzimirori iroka. ¹³ Eeroripaeni yotziriri kameetha Tajorentsi oshiyariri shirampari pishintsishiretaka tema piyoteeyakirini Jesokirishito riraga itaperotawori ijeeki, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni antziniriri Tajorentsi oetarikapaeni, poshiyakari ewankaripaeni, tema panaakotakiri Jatanaashi tee pantziniri ikowakaawitakimiri, rootaki nojankinatantzimirori iroka. ¹⁴ Kyaaryo nojankinatzimiro eeroripaeni kimitakimi neentsitepaeni, niyotaakimiro paapatziyari Jesoshi rootaki piyoteeyakirini ashitakaeri. Eeroripaeni antaripaeni, piyotakiri riraga itaperotawori ijeekaperotzi, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni ewankari, pishintsiteyanakini, pikyaaryoowentaperotakiro ikantziri Tajorentsi, eejatzi tee paapatziyanaari Jatanaashi, rootaki nojankinatantzimirori iroka.

¹⁵ Eero pikowaperotziro pantero rantapiintziri theenkantatsiri. Eero pikowaperotziro oetarikapaeni tee okameethatzi ikowaperotziri jeekayitatsirini kipatsiki. Aririka pikowaperotero, eero pimatziro pinintaperoteri Tajorentsi. ¹⁶ Riraga kowaperotachari ijeeki kimitariri theenkantatsiri eejatzi kowashitachari rashitari oetarikapaeni tema ari ikanteeyani jaka: ikenkithashiryagaeyakironi oetarika ikowaperotakiri ranteri. Ikowaperotakiro oetarika iñaakiri, ikantakaaperotawo rashitawitaripaeni. Tee riro yoteeroni Pawa Tajorentsi, inta yotagaerori theenkantatsiri tsika ikanta ikenkithashiryaantari. ¹⁷ Opeyaneeya jeekayitatsirini kipatsiki, eejatzi opeyaneeya maawaeni ikowaeyawitarini theenkantatsirini. Omaanta aririka anteniri Tajorentsi ikowakaakaeri, akanteetatyeeyaani ajeekae janta jenokinta Pawaki.

Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi

¹⁸ Niyotaanewo, rooteentsi ipokae Jesokirishito riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, eero ojamanitzi. Pikemakotakiri riraga paashini pokatsini, riraga amatawitantashitachari, kantatsini: “Tee rartziritapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee ipoñeeya jenokinta Jesoshi. Kaari irira Rotyaantanewo Tajorentsi”. Irika iteetziri Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi: * omaanta nokantemi, areeteeyakani osheki riroripaeni. Eenitatsi iroñaaka osheki amatawitantatsiri itheenkiri Jesoshi, rootaki ayoteeyantakarini eero ojamanitzi piyaperotanteeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi jaka kipatsikika. ¹⁹ Paerani ikaateeyawiteeni riraga amatawitantatsiri, ikemijantawitani rirori, omaanta iroñaaka rotsiparyanee. Tee ikimitaperotee. Ikimitaperotakaerikami, kijokiro rowanakaemi, omaanta rotsiparyagaeyakani. Iroñaaka riyotaperotanakiri maawaeni atziri tee ikimitee aaka, tee raapatziyaperotari Jesoshi. ²⁰ Omaantakya eeroka, rotyaanteeyakimironi Tajorentsi Ishire, okithaatakaapaakimi. Iyotaaperotakimiro, rootaki pinashitanteeyakaworini eeroka kyaaryooperotatsiri eejatzi kaari kyaaryooperotatsi. Tee pikimitari riraga kaari yoteroni kyaaryootatsiri: tee riyotzi irinta. ²¹ Piyoteeyakironi kyaaryootatsiri, rootaki nojankinatanzimirori iroka. Piyotaki amatawitantatsiri: eero ipoña Tajorentsi, tema rowaga iñaani Tajorentsi rootaki kyaaryooperotatsiri. ²² Theyaperotachari riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kantashitachari: “Riraga Jesoshi, kaari Rotyaantanewo Tajorentsi”. Tema itheenkakiri Ashitakaeri eejatzi itheenkakiri Itomi. ²³ Riraga theenkakiriri Itomi Tajorentsi, tee riyotziri Ashitariri eejatzi. Omaanta riraga kantaperotatsiri: “Jesoshi rirootaki Itomi Tajorentsi”, tema rirootaki yoperotziri ashitariri. ²⁴ Pikanteetatyeeyaani pikenkithashireero pajankaneki iroka kyaaryooperotatsiri pikemakiri paerani. Aririka pikenkithashiryaaperotakiro, aritaki kijokiro powanakiri Itomi Tajorentsi, eejatzi Ashitariri. ²⁵ Ajaa, iroka ikashiyakaakaeri: “Okanteetatyeeyaani ojeeki pishire”.

²⁶ Ari nojankinatakotakiri riraga amatawiteminimi, nokantemi: “Kyaaryoowa, ramatawitzimikarira”. ²⁷ Omaanta rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire, okithaatakaapaakimi. Rootaki kaari pikowanta paashini yoteemini. Okithaataantakaakimiri, omatakayemiro othotyemiro maawaeni iyotaaperotemiro. Kameetha iyotayemi, tee otheeyaniita. Rooma iyotaakae kijokiro oyeri Jesokirishito: ari kijokiro poyeri, pikantyaani.

* **2:18** Ipaante paashini Peru-jatzi okantzi “Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi”: “Anticristo” eejatzi “enemigo de Cristo”.

Reentsitetakae Tajorentsi

²⁸ Iroñaaka, niyotaanewo, pikempiyaminthatakari Jesokirishito. Inja ipokapae. Aririka pikantyaani pikempiyaminthatakari, ari piweshiryaawentawakyaari, eero pipashiwentakaawakari aririka ipokae. ²⁹ Aritaki ayotaki ikameethataki Tajorentsi. Aririka eekiroya riyaatayee rantero kameethaperotatsiri riraga atziri, aritaki ayotanakiri rirori reentsitetakari Tajorentsi.

3

¹ Tee amatziro athotyero tsika okaatzika inintaperotakae Pawa Tajorentsi. Tema ikantakae rirori: “Eerokateeyakini notyomipaeni, nishintyopaeni”. Kyaaryo ikantzi. Ñaakiro, osheki inintaperotakae. Omaanta tee riyotziri theenkantatsiri tsikarika ikanta, rootaki kaari riyotantee aaka rashi reentsite. ² Iroñaaka, nonintaperotanewopaeni, eeroka itomipaeni Tajorentsi, rishintopaeni. Tekira ayotzi tsikarika akantaperotyaaari iinja. Aririka ipiyapae jaka kipatsikika Jesoshi, añaawaari tsikarika ikantaperota. Roojatzikya akimitaperotanakyaari aaka. ³ Ayoteeyirini rirorika piyaacha, rootaki akowantakari iroñaaka akameethatanaki: akimityaari rirori, ikameethataki. ⁴ Omaanta aririka eekiroya aatayee antero kaari kameethatatsi, tee aapatziyaperotawo ikaminaawitakaeri Tajorentsi. Tee okameethatzi apiyathatyaawo ikaminaawitakaeri. ⁵ Rooma piyotaki ipokapaaki riraga Jesoshi paerani jaka kipatsikika imatakaakae eero anantawo kaari kameethatatsi. Piyotaki eejatzi tee ikemakaaneentawo rantziro rirori kaari kameethatatsi. ⁶ Rootaki aririka kijokiro owanakiri, eero antapiintziro aari kaari kameethatatsi. Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi tekira raapatziyari rirori eejatzi tee riyotziri tsikarika ikanta.

⁷ Rootaki nokantemiri niyotaanewopaeni, eero pishinetziri paashini rantakayemiro kaari kameethatatsi. Aririka eekiroya aatayee antapiintero kameethatatsiri, tema akameethataki: amonkaatakari Jesokirishito, ikameethataki. ⁸ Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi, reentsitetakari iwinkatharite kamaaripaeni: rooma rirotaki itaperotakawori antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki ipokantapaakari Itomi Tajorentsi. Ro ipokashitaperotziri rookakayeri maawaeni rantayitzirini iwinkatharite kamaari. ⁹ Aririka reentsitetakae Tajorentsi, eero antapiintziro kaari kameethatatsi. Reentsitetakae, rootaki okithaatakaantakaeri Ishire, akimitakari riraga Tajorentsi. Rootaki kaari antapiinantawo kaari kameethatatsi. ¹⁰ Rootaki ayotantakari asheninkatakari Tajorentsi. Riraga kaari antzirori kameethatatsiri, tee isheninkatari Tajorentsi. Eejatzi ikimita riraga kaari nintaperotziri iyemijantzinkarite eejatzi paashinipaeni atziri, tee isheninkatari Tajorentsi, rootaki ayotantariri reentsitetakari iwinkatharite kamaari. ¹¹ Ajaa, iroka ritakimiri Tajorentsi ikantakimiri paerani owakira paapatziyantakariri: “Okameethatzi anintashireperotawakagaeyaani”. ¹² Eero oshiyakotari Kayeeni, riraga jeekatsiri paeraniperoroña: reentsitetakari iwinkatharite kamaari. Tema roonakari rirentzi rootaki rowamaantakariri irira. ¿Litaka rowamaantakariri? Ashi royiroya tee ikameethatzi, omaanta iñaakotakirira rirantzi kameethataki okaatziri rantakiri, rootaki rowamaantakariri.

Pinintaperoteri piyemijantzinkaritepaeni

¹³ Noyemijantzinkarite, ikijemirika theenkantatsiri, eero pikenkithashiryaashita, “¿Litaka ikijantakinari?” Rooma ashi royiroya theenkantatsiri ikijantzi. ¹⁴ Anintaperotakiri ayemijantzinkarite, rootaki

omawitya paerani tee ayotawitarini Tajorensi akamashirewitaka, iroñaaka aapatziyari rootaki owañaashiretantakaeri Ishire. Ayoperotziro iroka tema rootaki anintaperotantakariri ayemijantzinkarite. Riraga kaari nintashireperotziiri aapatziyariri Jesoshi, eekiro riyaatatye ikamashireperotzi. ¹⁵ Riraga oonakariri atziri, aritaki ikenkithashiryaakotziri Tajorensi, rirotaki owamaantatsiri. Piyotaki eero ishinetziri Tajorensi owamaantatsiri ikanteetateyeeyaani itsipatyaari inta rotyaanteri paamaariki. ¹⁶ Riraga Jesokirishito riro kowashiteencha ikamawentakae, rootaki ayotantakariri inintaperotakae. Eejatzi akimitya aari. Okameethatzi apashityaari ayemijantzinkarite oetarika koetyeemotariri omawitya roojatzi akamantakya. ¹⁷ Añaawitaririka rashironkaaka osheki ayemijantzinkarite, teerika akoyi akaminthayeri, ¿anintaperotzirima Tajorensi akimita akantzi? Teewee. ¹⁸ Nonintanewopaeni, tee okameethatzi akantashitya: “Nonintaperotziri maawaeni”. Inta okameethatzi aneshironkaperoteri, eejatzi anintaperoteri amitakoperoteri maawaeni.

¹⁹ Rootaki ayoperotantakariri oyaataperotakiri Tajorensi, tee añiuro antani. Rootaki iñaaperotanteeri rirori akameethaperotee. ²⁰ Omawitya ajankaneki okantakotakae: “Eenitatsi pantani”, tema Tajorensi ranaakotakiro ajankane: riyotzitakaero maawaeni, oetarikapaeni. ²¹ Eejatzi, nonintaperotanewo, aririka athawetakotya eejatzi ipeyakotenawo Tajorensi kaari kameethatatsi antakiri, ayotziro eejatzi okameethatzi akenkithatakaapiinteri Tajorensi. ²² Aririka akemijantaperoteri ikaminaakaeri, eejatzi amateniri ikowakaakaeri, ayotaki aririka akowakoteririka, aritaki ikemakae; tema ari ipashitakaero. ²³ Ajaa, iroka ikaminaakaeri: “Paapatziyaari notyomi Jesokirishito. Pimonkaateniri ikantakimiri rirori: ‘Pinintaperotawakaeyani’ ”. ²⁴ Aririka aapatziyaperotyaaawo ikantakaeri, akempiyaminthataari. Rotyaantakaeniuro Ishire okithaataakaake, rootaki ayotantakariri akempiyaminthataari.

4

Piyotaperoteri maawaeni iyotaantzirori kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi

¹ Nonintaperotanewopaeni, eero paapatziyayitarini intsipaete maawaeni iyotaawitemini: ramatawizimikari. Aririka ikantemi: “Rotyaantakina Tajorensi”, omaanta pityaawo pojampiteri oetarika riyotagaemiri, piyotantyaariri kyaaryorika rotyaantakiri Tajorensi. Jaka kipatsikika eenitatsi osheki kowatsiri ramatawitante. ² Ajaa, iroka piyotantyaariri otyaantanewopaeni Ishire Tajorensi: ikanteeyemini rirori: “Ipoñaaka Jesoshi riraga Itomi Tajorensi jenokinta ipokapaaki jaka kipatsikika ratziriperotapaaki”. ³ Omaanta tee otyaantziri Ishire Tajorensi kowatsiri ramatawitemi riraga kaari kantatsini: “Jesoshi rirotaki Itomi Tajorensi, ratziriperotapaaki”. Omaanta rirotaki theenkiriri irira, tema ikimitakari riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorensi. Tema pike-makiri irira ikanteetzi: “Ipoke iinja”. Omaanta nokantemi: “Pokaki kijakiriripaeni iroñaaka”. ⁴ Niyotaanewopaeni, reentsitetakimi Tajorensi, kijokiro rowakimi. Tema ipinkathariwenantzi irira ranaakotakiri maawaeni kowawitachari ramatawitemimi. Imatakaakimi, rootaki kaari paapatziyanaperotaari Jatanaashi, riraga theyechari jeekatsirika jaka. ⁵ Rooma

reentsitetakari irira riraga amatawitantatsiri, rootaki ikenkithashiryaaan-takawori ikoyiri atziri. Ikemijantawakiri atziri rirori. ⁶ Omaantakya naaka-paeni nosheninkatakari Tajorensi, rotyaanteeyakinani niyotaantyaariri atziripaeni kyaaryooperotatsiri. Raapatziyaka maawaeni iyotziriri rirori, rootaki ayotantariri okithaatakaakari Ishire Tajorensi: rowaga yoteeriri kyaaryooperotatsiri. Riraga kaari iyoterini Tajorensi, tee ikemijantana, rootaki ayotantakariri rirotaiki amatawitantani.

Thame anintaperotawakaya

⁷ Nonintaperotanewopaeni, thame anintaperotawakaya. Rirotaiki Tajorensi itaperotakawori riyotaakae anintaperotawakaantyaari. Aririka anintaperoteri paashinipaeni, aakaperotaki reentsitepero Tajorensi, ⁸ riraga kaari nintashireperotziri aapatziyariri Jesoshi, tee reentsitetari Tajorensi: reentsitetyaaririkami, aritaki ikimitakyaarimi rirori, tema ashi royiyo inintaperotantzi. ⁹ Rootaki ayotantakari inintaperotakae, rotyaantakiri Itomi rapintzite kipatsikika ikamawentakae rowawijaakotantakaeri, akanteetatyeeyaani ajeekimotantyaariri. ¹⁰ ¿Ninka nintaperotantatsiri? Tee aaka anintaperotziri Tajorensi, inta inintaperoeyakaeni rirori. Rotyaantakaeri Itomi, ikamawentakae, rowawijaakotantakaeri ikowashitaka. Iroñaaka tee ikenkithashiryagaero Tajorensi antawitari, inta ipeyakoteero eero rowashironkagae: tema riraga Itomi ipinawentakae okaatzi antani janta koroshiki.

¹¹ Ñaakiro, nonintaperotanewo, inintaperotakaeroña Tajorensi. Rootaki okameethatantari anintaperotawakaya aakapaeni.

¹² Tekatsi ñeerini Tajorensi, omaanta aririka anintaperotawakaeya, kijokiro rowanakaeni irira, imatakaakae akimitakari, rootaki eekiro aataye anintaperotantakariri. ¹³ Rotyaantakaero Ishire, ikithaatakaero, omatakaakae akimityaari rirori. Rootaki ayotantakari akempiyaminthatari. ¹⁴ Rotyaantakiri ashitakaeri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotantakaerori maawaeni atziri kaari kameethatatsi antakiri. Noñeeyakirini, rootaki iroñaaka nokamantakotantakariri. ¹⁵ Akanterika: “Rirotaiki Jesoshi Itomi Tajorensi”, kijokiro rowanakaeni Tajorensi. Eejatzi akimitya aari, kijokiro owanakiri: rootaki akimitawakagaeyantyaarini maawaeni. ¹⁶ Ari ayoperotaki inintaperotakae, tema aapatziyakawo. Ashi royiyo inintaperotantzi. Aririka ashi oyiyo anintaperotawakaya aari, akempiyaminthatari Tajorensi, eejatzi ijeekakaakae kameetha akimitakari rirori. ¹⁷ Paata aririka akamae, eero athaawantawaari Tajorensi. Aririka aweshiryaaawentyaari, ayotanaki anintaperotakiri aari, aritaki amonkaatakari riraga Jesokirishito. ¹⁸ Aririka ayoperotaki anintaperotakiriroña kameetha eejatzi akemijantaperoteri rirori, ¿itakakya athaawanantyaariri? Ayoteririkami ari rowashironkakaeni, tema aritaki athaawantakyaarimi. Riraga thaawantariri Tajorensi, tekiraata inintaperotziri eejatzi tekiraata ikemijantaperotziri: rootaki ithaawanantakariri. ¹⁹ Ritakae Tajorensi inintaperotakae, thame anintaperoteri aari iroñaaka. ²⁰ Ikanterika atziri: “Nonintashireperotziri Tajorensi”, omaanta ikijiririka atziri roonaririka, rirotaiki theeri. Teerika inintaperotziri atziri, tekatsi ikanteri inintaperoteri Tajorensi. Ñaakiro, eerorika imatziro inintaperoteri atziri iñaapiintziri, ¿tsika ikantyaaka inintaperotantyaariri Tajorensi? Kaari ifeetzi rirori. ²¹ Ajaa, iroka ikaminaakaeri irira: “Aririka anintaperoteri Tajorensi, eejatzi akimiteri atziripaeni, anintaperoteri rirori”.

5

Okaataki 3 riyotakaakaeri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

¹ Aririka ayotakiri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi aaka reentsite Tajorentsi. Tema owañaakaero ashire rowaga Ishire rirori. Aririka anintaperoteri ashitariri, anintaperotzityaari eejatzi maawaeni reentsitepaeni, riraga owañaakiri ishirepaeni. ² Aririka, akemijantaperotero ikantakaeri Tajorentsi, amonkaatakari anintaperoteri, rootaki ayotantyaari anintaperotziri maawaeni reentsitetayitarini. ³ Anintaperotziriirika riraga Tajorentsi, akemijantaperotero ikaminaakaeri. Tee opomeentsitaperota anteniri ikantakaeri. ⁴ Aririka rashitakae riraga Tajorentsi, eero oyaatziri theenkantatsiri. Ameentaperotakari Jesoshi, rootaki anaakotantakariri riraga theenkantatsiri: kaari oyaatantari. ⁵ ¿Ninka kaari oyaatziriri theenkantatsiri? Tema rirotaki iyoperotakiriri Jesoshi, kantatsiri: “Jesoshi rirotaki Itomipero Tajorentsi”.

⁶ Paerani, ipokantapaakari Jesokirishito kipatsikika, ikaawoshitawentakari Tajorentsi iñaaki, eejatzi ikamawentakae, ayotantakari irira rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee apatziro ikaawoshitawentakari Tajorentsi eejatzi ikamawentakae: rapaatawentakae riraa. Eejatzi iyotaakae Ishire Tajorentsi tsika ikantari. Kyaaryoopero iyotaakae. ⁷ Janta jenokinta okaatzi 3 kantakotziriri irira Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga Iriri, rowaga Iwaperite Tajorentsi, eejatzi rowaga Ishire. ⁸ Eejatzi jaka kipatsiki eenitatsi 3 kantakotziriri: rowaga Ishire, ikaawoshitawentakari Tajorentsi, eejatzi riraa rapaatawentakae ikamawenantakaeri. Omonkaatawakaaka, iyotakaakae tsika ikantari riraga Jesoshi. ⁹ Rooma aapatziyakawo ikantakaeri atziri, omaanta ranaakotakiri Tajorentsi atziri, kyaaryo ikanantaki rirori. Ikantakoperotakiri Itomi. ¹⁰ Aririka aapatziyaperotakyaari Itomi, akenkithashireperotakiri, eejatzi anteniri ikowakaakaeri. Riraga kaari aapatziyari Tajorentsi, tee ikenkithashiriuro ikantakotziriri Tajorentsi Itomi: itheenkakiri rirori, tee rantziniri ikowakaakiriri, inta iitzi rirori theyinkari. ¹¹ Aapatziyakari aaka Itomi, rootaki ijeekakaanteeri Tajorentsi aaka jaka iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta, akanteetatyeyyaani. ¹² Aritaki akanteetatyeyyaani añaagae maawaeni ayoperotziri Itomi eejatzi akempiyaminthatari. Riraga kaari iyoperotziri, kaari owañi ishire rootaki tekatsi ikantya rareetya janta jenokinta.

Pamanapiinteri Tajorentsi

¹³ Paapatziyakari Itomi Tajorentsi, iroñaaka nojankinatzimiro piyotantyaari pikanteetatyeyyaani añaagae pishire iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta. ¹⁴ Eero apashiwenta akenkithatakayeri: eenitatsi ikowakaakaeri antapiinteniriri. Aririka anethayeri oetarika ikowakaakaeri tema ayotaki aritaki ikemijantakae. ¹⁵ Ayotaki oetarika akanteriri, ikemijantakae. Eejatzi ayotaki aritaki imatakaakaero iroka akantakiriri. ¹⁶ Aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, omaanta teorika itheenkenri Tajorentsi, pamanakowentyaari ramitakotanteeri rookantyaawori kaari kameethatatsi rantziri ijeekantyaari kameetha. Eenitatsi rantakiri paashini theenkantaperotatsiri: aririka piñaakotakiri, piyotanaki riyate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee nokantzimi pamanakowentyaari irinta. ¹⁷ Tee okameethaperotzi antero kaari kameethatatsi, omaanta eero aetakaashita maawaeni antzirori kaari kameethatatsi riyate paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁸ Ayotaki aririka rashitakae Tajorentsi, tee antapiintziro kaari kameethatatsi. Rookakowentakae Itomi, tekatsi ikantee Jatanaashi rowashironkaeri. ¹⁹ Ayotaki asheninkatakari Tajorentsi. Omaanta maawaeni theenkantatsiri, ipinkathariwentakiri iwinkatharite kamaaripaeni. ²⁰ Ayotaki ipokaki paerani Itomi Tajorentsi, rirotaki iyotakaakaeri, ayoperotantariri riraga Tajorentsipero. Tema eejatzi Jesoshi rirotaki Tajorentsipero. Rowaŋagaeyakaeni, akanteetapaatyeyyaani aŋagaeyapaeni janta jenokinta. Tema akempiyaminthari Tajorentsi eejatzi Itomi. ²¹ Kyaaryo Jesoshi rirotaki Tajorentsipero. Rootaki niyotaanewo, kyaaryoowa pikemijantaperotzirokari iitajorentsitashitayitarini.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RAPIITAKIRO JOWA ROJANKINATZINIRI RIYOTAANEWO

¹⁻² Nokoyi niwethatemi, choeni, tsikarika pikanta piyeeki. Eejatzi niwethatyaari peentsitepaeni. Naaka jewawentziriri ayemijantzinkarite jaka. Niyotaki, choeni, riyoyaakimi Tajorentsi eeroka eejatzi peentsitepaeni piyotantakariri. Kyaaryo, nonintaperoeyakimini. Tee apatziro naari nonintaperoeyakimini, eejatzi ikimiteeyakani maawaeni ayemijantzinkarite: inintaperotakimi. Osheki aapatziyakawo ikantziri Tajorentsi, aritaki akan-teetatyeyyaani, tema kyaaryooperotaki okamanteeyakaerini. ³ Osheki inintaperoeyakaeni Pawa Tajorentsi, eejatzi Itomi, riraga Awinkatharite Jesokirishito, kyaaryo rootaki iroka riyotagaeyakaerini. Eejatzi ikanteetatyeyyaani ineshironkatee, rowawijaakotakae, ijeekakagae kameetha.

Eenitatsi iinja oshekini theyyakowentyaariini Jesokirishito

⁴ Noñaayitakirini apanipaeni peentsite osheki niweshiryaawentakari. Tema kameetha ijeekayitzini, ikemijantaperotakiro kyaaryootatsiri riyotagaeyakaerini Ashiteeri Tajorentsi, eejatzi rantziniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini. ⁵ Iroñaaka, choeni, nokowaki nokenkithashiryaakagaemiro ritakaeri Tajorentsi riyotaakaeri paerani: okameethatzi anintaperotawakaeya, maawaeni. Tee naaka ityaawoni niyoteemiro iroka. ⁶ Aririka anintaperoteri Tajorentsi, amonkaateniri maawaeni ikowakaakaeri. Rootaki ikowakagaeyakaerini ashi oyirowo anintaperotawakagaeyaani, maawaeni, akyaaryoowentero. Tema rootaki ikanteeyakaerini paerani.

⁷ Eenitatsi iroñaaka oshekini amatawitantatsiri, riyotaantziro theyyaantsi, ikanteeyini tee ipoñeeya Jesokirishito jenokinta, tee ratziritaperotapaaki jaka kipatsiki. Kaari irira Rotyaantanewo Tajorentsi inta irira atziripero. Riraga kanteentsiri iroka rirotaki theyyakowentariri Jesokirishito, ikijaneentakiri; tee ikoyi raapatziyaari. ⁸ Paamayaarira: ramatawitzimikari. Kameetha pikyaaryoowentero pantapiinteniri Tajorentsi ikowakaakimiri; aririka pikantyaani, eeropatsipetashitawo, ari ijeekakagaeyemini janta jenokinta. Omaanta paamayaarira riraga kowatsiri ramatawitemi: aririka poyaatawitaneeyaari, patsipetashityaawo maawaeni pantawitakanariri Tajorentsi, eeropatsipetashityaawo jenokinta. ⁹ Kyaaryoowa, pookirikarira Jesokirishito: eerorika eekiro piyaataye paapatziyeyawoni riyotaakaeri rirori, tekira piyoperotziri Tajorentsi. Rooma aririka pikantyaani pikenkithashireero riyotaakaeri, piyotziri irira eejatzi Ashitariri: kijokiro rowakimi Ashitakaeri eejatzi Itomi. ¹⁰ Riyaatashitemirika atziri riyoteemi, okameethatzi piyotawakiri kameetharika riyotaakopiintziri riraga Jesokirishito. Teerika okameethatzi iroka ikowawitari riyoteemirimi, eeropaakameethatawakiri: eeropatsipetashityaawo piyeeki, eerokya pikemijantziri. ¹¹ Aririka paakameethatawakiri, aritaki pikaatakiri eerori piyotaantziro theyyaantsi. Tee okameethatziroña.

Riweyaantakawo rojankinari

¹² Eenitatsi paashini osheki nokowaki nokantemirimi, omaanta tee nokoyi nothotyaayemiro nojankinatemi. Nokowaki nopoki nareetemi. Aririka

añaawakagaeyaani, nothotyemiro nokamantemi maawaeni. Eejatzi aki-moshireeyantanakyaarini maawaeni. ¹³ Eeniro jaka eentsitepaeni pirento. Tema riyoyaakiri Tajorentsi. Riwehateeyakimini rirori. Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RAPIITZINIRI EEJATZI ROJANKINATZINIRIRI JOWA RIYOTAANEWO

¹ Nokoyi niwethatemi, Kaayo, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Jowa, jew-awentziriri ayemijantzinkarite jaka. Kyaaryo, osheki nonintaperotakimi.

Kameetha pineshironkateri ayemijantzinkarite

² Nokamantemi, nonintaperotanewo, namanapiintakiri Tajorentsi, nokantakowentapiintakimi: nokantziri itajonkakowentemi kameetha pijeekantyaari, eero agaemi mantsiyarentsi. Niyotaki paapatziyaperotakari, eejatzi nokantakowentzimi pishintsiwathataperotantyaari eejatzi pishintsishireperotantyaari. ³ Eenitatsi areetapaenchari ayemijantzinkarite, ikamantapaakina pikyaaryoowentziro pijeeki kameetha pantapiintziro kyaaryooperotatsiri, eejatzi paapatziyaperotakari Tajorentsi, rootaki nokimoshirewenantakimiri. ⁴ Nokimoshireperotaki nokemakotantakariri niyotaanewo ikempoyaaperotakiro kameetha okaatzi niyotaakiriri paerani. Tema rootaki kyaaryooperotatsiri. Kijokiro rowakiro okantziri iñaani Tajorentsi.

⁵ Nonintaperotanewo, pikyaaryoowentaperotakiro pikamintha-gaeyakirini ayemijantzinkarite, pithotyakiri: riraga poñaacharipaeni paashinikipaeni nampitsi, omawitya kaari piyotzi. Okameethataki.

⁶ Ikamantakina naaka eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka, osheki pinintaperoeyawakirini. Aririka rareetemi eejatzi pipankoki, okameethataki pamitakoteri; aririka riyaatane, pipaeyawakirini koetyeemotariri: rootaki ikowakaakimiri Tajorentsi. ⁷ Ikinakinayitanakini ikenkithatakopiintziri Jesokirishito, tekatsi raawakinirini riraga kaari aapatziyariri, ⁸ rootaki okameethatantari etakoyaarini aaka, amitakoeyerini imatantyaawori ikenkithatero rowaga kyaaryooperotatsiri ikantziri Tajorentsi: rootaki akimitantawakaantyaari antakiniri Tajorentsi.

⁹ Eenitatsi nojankinatawitakanariri maawaeni ayemijantzinkarite janta, omaanta riraga Riyooteriijeshi tee ikoyi raapatziyawakyaawo eejatzi tee ikoyi ipinkathatena. Ikowaperotaki rirotaakita jewawenterini kemijantzinkaripaeni janta. ¹⁰ Nareetanteeyemirini nokenkithatakagaeya-paakimini tsikarika ikantari: itheeyakotakina, ikantzimatakina. Eejatzi, rareetantawitakariri ayemijantzinkarite janta, tee raakameethatawakiri. Eejatzi ikjakiri riraga aakameethatawakiriri areetachari, eejatzi tee ikowakagaeyirini itsipatyaari janta ipiyotapiintaga aapatziyariri Jesoshi.

¹¹ Nonintaperotanewo, tee okameethatziroña iroka rantayitakirini riraganki: eero poshiyakotari. Inta poshiyakotyaari antzirori kameethaperotayitatsirini. Riraga antapiintayitzirorini kameethatatsiri, riyotziri Tajorentsi; riraga antapiintayitzirorini kaari kameethatatsi, tee riyotziri. ¹² Kyaaryo, ikameethaperotaki Rimiiiteyo. Rooma iñaaperoyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka ikameethatzi, eejatzi naari noñaaperotakiri ikameethatzi. Piyoperotzi okaatzi noñaawaetapiintziri rootaki kyaaryooperotatsiri.

Riveyaantakawo rojankinari

¹³ Eenitatsi osheki nokowawitakari nokamantemirimi, omaanta tee nokoyi nojankinatemiro maawaeni. ¹⁴ Niyotaki rooteentsi noñeemi: añaawakagaeyarika paata janta, ari nothotyemiro, nokamantemiro maawaeni. ¹⁵ Nokowaki Tajorentsi ijeekakayemi kameetha.

Riwethateeyakimini maawaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka.
ayemijantzinkaritepaeni janta, niwethateeyarini, maawaeni.
Naaka jankinat zimirori:

Eejatzi

Jowa

RIRAGA JOORASHI ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

¹ Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Joorashi jankinatzimirori iroka, naaka pankinatnariri Jesokirishito; naaka rirentzi Jantyaako. Kyaaryo niyotakimi riyoyeeyakimini Pawa Tajorentsi, rootaki paapatziyeyantaririni, eejatzi osheki inintaperoeyakimini rirori. Ikempoyaawenteeyakimini, piñaanteeyaaririni iinja Jesokirishito. ² Nokowaki osheki ineshironkateeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki paakameethatawakagaeyaani maawaeni, osheki pinintawakagaeyani.

Paamayaarira kowatsiri ramatawitemi

³ Piyoteeyakini osheki nonintaperoeyakimini. Tema rowawi-jaakoeyakaeni Tajorentsi. Inkaaganki nokenkithashiryaawitakawo nokamantemiro mi tsika ikantakaeka rirori rowawijaakotantakaeri: itajonkawenteeyakaeni, ikaminthaakae, maawaeni; omaanta iroñaaka eero nokamantzimiro iroka. Tema eenitatsi paashini nokoyi nokamantemiri. Iroñaaka nokantzimi: nokowakaakimi pikyaaryoowentero paapatziyaperotyaaawo riyotagaeyakaerini Tajorentsi paerani, rooma tee opaashinitzi. Iroñaaka eero paapatziyari riraga paashinipaeni kowaeyawitacharini ramatawiteeyeminimi. ⁴ Eenitatsi riraga kantatsiri: “Naapatziyari Jesoshi”, omaanta ramatawitantzi. Riyotzi ineshironkaeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Omaanta eejatzi ikantashiteeyakimini riraganki: “Okameethatzi anteeyeroni oetarika akowaeyirini, eero ikijee rirori”, omaanta ramatawitashitzimi. Tee ipinkathatziri Awinkatharite Jesokirishito, rootaki riyaatantyaari iinja paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi.

⁵ Eeniro piyoperoeyakirini, omaanta nokoyi nokenkithashiryaakagaemiro eejatzi. Paerani osheki rashironkaeyakani maawaeni joriyopaeni janta Ejiipitoki, omaanta rowawijaakoeyakirini Tajorentsi, ragaeyaneerini paashiniki kipatsi. Omaanta joriyopaeni rirotaiki theenkiriri Tajorentsi, rootaki rowamaantakaririni maawaeni riroripaeni.

⁶ Eejatzi paeraniperoroña ijeekawitani jenokinta ronampiripaeni Tajorentsi, ikameethaperowitani, omaanta ipiyathatantakariri irira. Iroñaaka tee ijeekanee janta okameetheetyaaperotzinta, inta rookaeri janta jaawiki, otsiteniperotakinta. Rotsiparyaaperotanakari rirori. Aritaki ijeekaki janta roojotakitya kareenathaki, roojatzi iinja aririka omonkaatapaakya kitejitatsiri ikantakowenantaayariri, rotyaanantaayariri paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁷ Eejatzi ikimiwiteeyakani riraga joroomajatzini eejatzi komoorajatzini, eejatzi maawaeni isheninkapaeni, osheki ranteeyakironi kaari kameethatatsi. Ithawinateeyakawoni iyashyanipaeni, ipiyaankashitawakagaeyakani; shirampari rantatenkatawakagaeyani ishiramparinkaeteki eejatzi omatzifanakawo tsinani roori. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi, maawaeni; rootaki ayotantakari ari ikemaatsitakyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini, tema ro rowashironkagaeyantyaayarini maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi: ikanteetatyeyaani ikemaatsityaawo paamari.

8 Omaanta tee ikenkithashireeyani riraga amatawitantatsiri. Ikantatyaani ithawinatawo iyashiyani, rantatenkatawakaaka ishiramparinkaeteki eejatzi; itheenkakiri Iwinkatharite riraga Tajorentsi, ishirontawenteeyakarini; ikantzimateeyakirini riraga kameethari ronampiripaeni Tajorentsi. Tema maawaeni iroka owaariperotakiri ishireki.

9 Paeraniperoroña ikanteetzini: ikamantakarini Moeseeshi, ikowawita Jatanaashi raanakirimi janta iwatha paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitaka Miyiiri, apaani jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi: ikowakirimi raanakirimi rirori jenokinta. Iñaanatawakaanteeyakarini. Riraga Miyiiri riyotaki tee okameethatzi ikantakowenantaariri Jatanaashi, eejatzi tee okameethatzi itheeyakowentyaari, rootaki kaari rakakotantariri. Apatziro ikantziri: "Irira Tajorentsi piyatemini". Rootaki ikantakiriri.

10 Noyemijantzinkarite, riraga kowatsiripaeni ramatawiteeyemini tee riyotziro ijeeki kameetha, rootaki ikantzimateeteri aaka aririka ajeeki kameetha. Tee añiuro riyotantari, ikimiteeyakarini tsimeri: rantashiteeyawoni oetarika ikoyiri. Rootaki rowashironkaeyantyaaririni Tajorentsi, rashironkaeyakyaani. ¹¹ Ashironkaamatsiterini! Ikimiteeyakarini riraga Kayeeni, riraga owamaakiririni rirentzini. Ikimiteeyakarini riraga Waraamini: ipinateetakiri koriki, rootaki ranantakawori kaari kameethatatsi. Ikimiteeyakarini eejatzi riraga Koree eejatzi isheninkapaeni: ipiyathatakarini paerani Moeseeshi. Tema rootaki rowashironkaantzitakaririni Tajorentsi. Maawaeni amatawitantatsiri eejatzi ikimiteeri iinja rowashironkaeteri. ¹² Pamine, aririka pipiyotapiinteeyaani powaeyaani, pikowaeyawitani pinintashireperoyawakagaeyaanimi, pikaminthaawakagaeyaanimi. Omaanta ikaateyapaakimini riragankipaeni, rootaki kaari pantaperotantawo kameethari. Tee riyotzi rirori ipashiwentya, osheki rowaagatashita, tee ikenkithashiriuro paashinipaeni. Irirapaeni roshiyari shentziriri rowishate kaari owakaari kameetha rowishatepaeni inta apaniroeni rowaagata rirori. Osheki iñaawaetashiwaeta wero, wero, wero, omaanta tee ramitakoeyemini. Ikimitashitakawo menkori amatawiteeyemini: amirorika antawo tampyaa, piitakaashitawitakawo opariyatyeemi inkani, omaanta eero opariyi. Ikimitakawo inchato kaari tzimatsi okithoki, tee okameethatzi akapatero; inta okameethatzi atoyero, apiyoteero, atayero. ¹³ Tema piñaapiinteeyironi othapyaakiini opitsishimoretzi, tee kameetha okantya: ari ikimiteeyani riroripaeni, tee okameethatzi rantayitzirini, okameethatemi ipashiwentakagaeyawonimi. Roshiyakaantawitakariri ompokiro iyotakaemirimi tsika pikine, omaanta ramatawiteeyakimini. Tema itzimpinatashitaka, riyaatzi otsitenitzinta. Kimitaka irika ompokiro, riraga amatawitantatsiripaeni riyaaateyanakini rirori janta otsitenitaperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ikanteetatyeeyaani ashi royironi ijeeki janta. ¹⁴ Paeraniperoroña ikenkithatakotakirini Enoko, riraga icharineeteni Araani, ikantzini: "Ñaakiro, iinja ipokae Awinkatharite, ikaateeyerini oshekiperoroña ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. ¹⁵ Ikantakotakaanteeyapaakirini maawaeni kaari kameethatatsini. Riyoteeyerini maawaeni theenkaeyiririni: ipiyatheeyawitakarini, kantzimaeyawitakaririni maawaeni, rootaki rowashironkagaeyantyaaririni". ¹⁶ Ari ikijashireeyanakani, iñaawaepookiteeyanakini, ikantzimaeyanakirini atziri, ikowaperotakiro rantapiintero kaari kameethatatsi, osheki rajagaatya, tema ikowaki iñaaperotantyaariri ikameethatzi atziripaeni imatantyaariri ramatawitantyaariri.

¹⁷ Omaanta, noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoeyakimini, rootaki nokowakaantzimirori pikenkithashiryaaperotero ikantayitzimirini rotyaantanewopaeni Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁸ Tema ikamanteeyakimini: “Iinja piñaaperoeyawakirini theenkantaperotatsiri rantashiteeyawoni oetarikapaeni ikoyiri rirori”. ¹⁹ Riroteeyakini amatawiteeyiririni paashinipaeni, rootaki ikijawakaanteeyarini; eejatzi rinashiteeyantaririni osheki itheenkanteeyini, tee okithaatakaari Ishire Tajorentsi.

²⁰ Omaanta eeroka, nonintaperotanewopaeni, paapatziyaperoeyaarini Tajorentsi tema kameethaperotaki, rootaki pimataperoeyantyaaworini piyeeki kameetha. Pikowaperotero Ishire iyotaaperoeyemini pamaneri rirori. ²¹ Pikowaperoeyeni pikenkithashiryaakopiinteri Tajorentsi. Piyoteeyakini ineshironkateeyimini Awinkatharite Jesokirishito, ragaeyemini janta jenokinta, pikanteetatyeeyaani piyeekimoteeyapaerini. ²² Pikaminthaaperoeyerini riraga kaari yoteeyiririni Tajorentsi: piyotaaperoeyerini. ²³ Pawijakotakayeri paashini atziri, taachanimi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paapatziyakagaeyakaririnira. Eero pantzimaetawo okaatzira rantziri rirori.

Thaamentaantsi

²⁴ Athaamentawentyaari irika matzirori ikempoyaawentee eero otzima-
neenanta kaari kameethatatsi. Athaamentawentyaari irika ikimoshire-
takaanee atsipatyaari. ²⁵ Athaamentawentyaari apintzi Tajorentsi, owaw-
ijaakoteeri. Irira eenitatsi rowaneenkawo, pinkathari iiteetziri, omap-
erotatya eenitatsi itajorenka, pinkatharipero rini, rirootaki itawori ijeeki,
tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ikanta iroñaaka ijeeki, ashi rowatyeeroni
ikanteetatyeyani ijeekanakya. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Joorashi

ROÑAAGAYITAKIRINI JESOSHI JOWA OETARIKAPAENI AWIJATSINI IINJA OTHONKANTAPAAKYAARI KIPATSI

Itanakawo Jowa rojankinari

¹ Ritaperotakawo Tajorentsi ikamantakiri Jesokirishito oetaka awijatsini iinja, roojatzi rowaagantakanariri irira ronampiri, roojatzi roñaagantakinawo naari. Naaka Jowa riraga antziniriri Jesoshi okaatzi ikowakaakinari. Tema koñaatziro noñaakiri oetaka rootzimateentsi awijanaki. Iroñaaka nowaagaeyemironi eerori. ² Naaka Jowa, jankinatziimirori maawaeni noñaakiri eejatzi maawaeni nokemakiri. Tema ikantana ronampiri okaatzi ikantakiri riraga Jesokirishito eejatzi okaatzi ikantakiri Pawa Tajorentsi. ³ Okameethatzi iñaanateeyeroni maawaeni atziri iroka ñaanamentotsi eejatzi okameethatzi ikemero maawaeni atziri okaatzi okantziri. Omaanta eero ikemashitawo, inta ikenkithashiryakotyaawo ikimoshirewentero. Pamine, eero ojamanitzi awijanaki maawaeni iroka nokenkithatakotzimiri.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta 7 nampitsiki

⁴ Naaka Jowa jankinatziirori iroka. Nojankinateeyakinirini jeekatsiri-paeni jaka piipatsitekika owaero Aashiya,* riraga aapatziyeyaririni Jesoshi jaga 7 nampitsiki. Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta pijeeki. Eenitatsi rirori, roojatzi ikanta: paerani ijeekita, roojatzi iroñaaka, roojatzi ikantyaani ijeekini iinja. Nokamantakiri: “Pineshironka-teeyerini noyemijantzinkarite janta Aashiyaki, kameetha pijeekakagaeyerini”. Eejatzi ikaatakira 7 ronampiri Tajorentsi rowaga amitakotapiinteeyerini, inewootakiri iwinkatharimentoki tema ikowaki eejatzi ineshironkatzimiri Tajorentsi eejatzi ijeekakaakimi kameetha. ⁵ Eejatzi nokamantakiri Jesokirishito: tema kameetha ikamanteeyakaeroni aari ikantakiriri Tajorentsi. Rirotaki itawori ipiriintanaa, eero ikamae eejatzi, tema eejatzi ipinkathariwenteeyakinirini pinkatharitamitachari jaka kipatsikika.

¡O! ¡Thame añaaperoteri Jesoshi!

¡Osheki inintashireperotanteeri; tema ikamawentakae raapithatantakaerori kaari kameethatatsi antakiro!

⁶ ¡Tema iiteeyakaeni amitakotantaniri aririka reewawenteeyeeni!

Eejatzi iiteeyakaeni amanakotariri paashinipaeni atziri riyotanteriri Tajorentsi.

¡O! ¡Thame añaaperoteri! ¡Tema akowaki intsipaete reewawentero irira maawaeni atziri! ¡Tema akowaki ikanteetatyeyyaani reewawenante! Eejatzi akowaki rantero intsipaete. Aritaki okantyaari.

⁷ ¡Pamine! Kyaaryo ikinapae menkoriki riraga Jesoshi. Aritaki añeyawaerini aaka maawaeni jaka kipatsiki. Eejatzi iñeyawaerini kentakoeyawitakaririni paerani. Rootaki ithaawanteeyawakyaarini maawaeni theenkaeyiririni, riragaeyanakyaani, jmm, jmm. Kyaaryo, aritaki okantyaari intsipaete.

⁸ Tee ipaashinitapiintzi Awinkatharite, ikanteetatyaaani itajorentsitaki, roojatzi ikantani: paerani, eejatzi iroñaaka, eejatzi ikantyaani iinja.

* 1:4 Paerani ijeekanaki Jowa Aashiya ari iroñaaka iiteetziro Toorokiya.

Ikantzi: “Naaka itzitaworini nojeekini, roojatzi nokantani nojeekini, nota-jorentsiperotzi”.

Ritakari iñaakiri Jowa

⁹ Ari, noyemijantzinkarite, akimitawakagaeyakani: aapatziyeeyakarini Jesoshi, rootaki rowashironkaapiinteeyantakaeri theenkantatsiri. Ipinkathariwenteeyakaeni Jesoshi, rootaki amateeyantakaworini eshiwentakiro akemaatsitawentyaari irira. Nokenkithatziro iñaani Tajorentsi, tema nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki rookanteetakinari jaka othampishiki iiteetziri Paatzimoshi.

¹⁰ Apaani tominkoki omatakaakina Ishire Tajorentsi nokenkithashiryaaperotanakiri Tajorentsi, roojatzi nokemantakariri ikenkithatakaakina. Iñaanatakina, ikimitakiri iwaemanka tziwoorentsi: koñeenkataki iñaani, ¹¹ ikantakina:

—Pojankinatero maawaeni noñaagayitemirini, roojatzi pipakaanteri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki, Eshimiirinaki, Peerikamoki, Tziyateeraki, Jaariresniki, Jirareerejyaki, eejatzi Raworisheeyaki. Okaatzinta nampitsi 7.

¹²⁻¹³ Nopithokashitanakari riraga kenkithatakaakinari; ari noñaakotakiri ijeekantari itamorekatheeta, ikaataki 7, riwetsikaetziro ooro. Niyanki noñaakiri rojatekaka kimitariri atziri. Rirotaki Jesoshi, riraga poñagaenchari jenokinta paerani, ikoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikithaatakawo eepirothatzi iithaari rooperori, kimitawori ikithayitarini pinkathari; ojeekaki ichopineeki kimiwitawori ishirikathakiro, riwetsikaetziro ooro.

¹⁴ Okitamaeshitaperotaki iishi, okimitakawo ampeeranki eejatzi kitamaari menkori: kitamaariroña. Okimitaka roki amoreki kiraamenkyaanikitaki. Tema riyotziro maawaeni, oetarikapaeni akenkithashiryaayitzirini. ¹⁵ Oshipakiryaaiki iitzi karenatha. Ishincheenkatzzi iñaawaetzzi,

ikimitakawo antawo opareenkaayi osheki ojootzi, joo. ¹⁶ Kimitaka roerikakiri rakoperoki 7 ompokiro; okontetapaaki ipaantekira ithatyaamento, othoyempitzi apite omitzikaaki; oshipakiryaaaperotaki ipoo, ikimitakari oorya, ishipakiryaaaperotaki, shipakiririri. ¹⁷ Noñaantakariri, okimiwitaka nokamanaki notyeemotanakiri iitzi, teree. Tema nothaawantanakityaari. Roojatzi ipampitantakina rakoperoki, ikantakina:

—Eero pithaawantana. Naaka Jesoshi riraga itaperotanakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwetsikiro kipatsi. Eejatzi naaka oweyaantawori maawaeni, tema aritaki nomonkaatakiro okaatzi najaryaakari. ¹⁸ Ashi noyiro nañaaperotzi. Nokamaperowitapaenta, omaanta añaagaana eejatzi; iroñaaka nokanteetatyeeyaani nañe. Eero nokamae eejatzi. Naaka kantatsini tsika okaate ikame atziri; naaka kantatsini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁹ Iroñaaka pojankinatero iroka piñaakiri, rowaga awijatsini iinja. ²⁰ Iroñaaka nokamantemiro kantakotachari kaari piyotzi inkaaganki. Piñaakiri 7 ompokiro noerikakiri nakoperoki: roshiyakari riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta 7 nampitsiki. Iroñaaka piyotaki nopinkathariwenteeyakarini. Eejatzi rowaga ojeekantari itamorekatheeta: oshiyakaawentakiri maawaeni aapatziyeeyanarini janta nampitsikinta. Iroñaaka piyotaki kijokiro nowaeyakirini.

2

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Ejeesoki

¹ Eenitatsi eejatzi ikantakinari Jesoshi:

—Noyempyaaminthari, nokowakimi pojankinateniriri riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki iroka noñaani pikantziri: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga oerikakiriri 7 ompokiro rakoperokira: riraga anashitachari janta ojeekantari itamorekatheeta, kaatatsiri 7. ² Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro pipomeentsiwentakinawo nokowakaakimiri, tee pijamaneentawo. Niyotakimi tee pishinetziri piyemijantzinkarite rantapiintero kaari kameethatatsi. Eeniro jatashitawitzimiri kantashitawitachari: “Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta piyotawakiri ikowawita ramatawiterimi aapatziyanari: niyotaki tee pishinetziri ikenkithatakayemi. ³ Niyotaki osheki pikemaatsitawentakina, omaanta tee pijamaneentawo, pantayitakinarini. ⁴ Omaanta eeniro pookakiri apaani: paerani pinintaperotawitakina; omaanta iroñaakaroña tee pinintaperotanaana. ⁵ Pikenkithashiryaagaeyaani tsika pikantari paerani owakirani paapatziyantakinari; tee pikimiteeyaani iroñaaka. Pikenkithashireeeyaani, petakotya, eejatzi pikimitanteeyaari pikimitaaga paerani, owakira paapatziyeeyakinani. Pikenkithashiryaaperoteeya, pinintaperotanteenari eejatzi. Eerorika pinintaperotaana, eero añaawaeri aapatziyeeyanarini jaga pinampiki.

⁶ Omaanta eenitatsi noñaaperotantakimiri: poonawo rantayitakirini oyateeyiririni Nikoraashi, rantashitayitakawoni kaari rayi. Eejatzi naari, noonaperotawo ranteeyirini.

⁷ Aririka pikoyi piyoperotero aritaki pikemaperotawakiro iroka nokamantzimiri. Paerani ojeekaki Ereeki inchato owañaantatsiri: aririkami royaawomi paeranijatzi, ikanteetateeyaanimi rañeemi. Iroñaaka eeniro kimitawitawori janta okameetheeyaaperotzinta, janta Tajorentsiki. Aririka kameetha piyeekaeyeni eejatzi eekiro piyaatayee pantapiintakinawo nokowakaemiri, okimitakya powakyaawo iroka chochoki jenokinta owafaaperoyemirini: kyaaryo pikanteetateeyaani piyeekaeyeni janta jenokinta’”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojaninateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Eshimiirinaki

⁸ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Eenitatsi iroka pojankinateeyeniririni riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Eshimiirinaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Itaperotakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwetsikironi kipatsi. Eejatzi naaka riraga Oweyaantawori maawaeni, tema ari nomonkaatero okaatzi najaryaakari. Nokamaki paerani, roojatzi nopiriintanaa. ⁹ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro osheki pikemaatsitawentakina, niyotakiro pashironkaawentakina tekatsi tzimimotemini; omaanta eero pipeyakotawo nopinataperotemi janta jenokinta. Niyotaki osheki ikantzimateeyakimini riraga kimityaarinimi aapatziyeeyanarini. Ikanteeyawitani: “Naapatziyariri Jesoshi”. Omaantakya, tee raapatziyeeyanani, inta raapatziyariri rirori Jatanaashi. ¹⁰ Kyaaryo, rooteentsi osheki pikemaatsityaawo, omaanta eero pithaayi. Riraga iwinkatharite kamaari romonkyaagakaantemi aapanipaeni eeroka omonkyaagamentotsiki, ikowaki rookakayemiro paapatziyawitakinaga. Ojamanineenta-paente osheki pikemaatsitayityaawoni oetarikapaeni. Ojamanineenta-paente pikyaaryoowentawo maawaeni nokamantakimiri, roojatzi pikamantyaari; roojatzi nopinataperotemi, eejatzi pikanteetateeyaani pañe janta nonampiki. ¹¹ Aririka pikoyi piyoperotero, iroñaaka powakempitaperotawakyaawo okaatzi nokamantemiri roojatzi panantakyaawo. Aririka kameetha piyeeke eejatzi pantapiintawo nokowakaemiri, eero piyaatzi

eerori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema iroka oshiyawori pikame apite’”.

Rootaki rojankinatatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Peerikamoki

¹² Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniri iroka riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Peerikamoki eekiro iñaanateniri aapatziyeeyanarini janta ikantzi: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga ashitawori nothatyaamento, thoyempitatsiri omeniki eejatzi omitzikaaki. ¹³ Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakirini, niyotaki jaga pijeekira ijeeki eejatzi osheki pinkathatziriri Jatanaashi: kyaaryo ijeekimoyemini rirori. Niyotaki paapatziyaperotakina, tee pookana. Paerani ijeekakini pinampiki Antzipashi: riraga kenkithatakotanari, tema ikyaaryoowenantakinawo maawaeni nokowakaakiriri. Piñaakoeyakirini rowamagaetakiri, omaanta tee pookaeyironi paapatziyeeyanani. ¹⁴ Omaanta eenitatsi pantayitakirini kaari inimotana. Noshiyakaawentemiro: paeraniperorofa riraga Waraami eeniro riyotaakiririni Waraaka riraga iwinkathariteni mowawajatzi riraga kijaniri icharineetenipaeni Ishirayeeri tsika ikantyaaka rantakaantyaariri irirapaeni kaari kameethatatsi. Roojatzi irirapaeni rantakagaeyakirini rowakari iwatha ashi riwetsikayitzirini atziri itajorentsitashitari; eejatzi ishirontapiinteeyakawoni kaari iina. Eeniro iroñaaka pikaateeyakirini jaga oshiyakaririni riraga Waraami: irirapaeni rantakaagaantakimi rowakari iwatha ashi riwetsikani atziri itajorentsitashitari; eejatzi pishirontashitayitakawoni kaari payi. ¹⁵ Eejatzi eeniro itsipateeyimini oyaateeyiririni Nikoraashi. Tee okameethatzi ranteeyakirini irirapaeni: rantakagaeyimironikari rantayitzirini rirori. ¹⁶ Rootaki pikenkithashiryaanteeyaneeyaarini, eero pikimitaa chapinki. Eerorika pookaeyironi pantayitzirini, niyaatashiteeyiminikari nompo-jeeyapaakiminikari. Nothatzinkaeyakitziiminikari nothatyaamentoki rowaga thoyempitatsiri apite: nothonkaeyeminikari thatzik, thatzik. ¹⁷ Powakempitaperotawakya kameetha iroka nokamantzimiri. Aririka kameetha pijeeki eejatzi pantapiintakinawo nokowakaemiri, ari nopakimi poyaari kaari iñagaetzi, kimitawori nopashiteeyakarini paejatziiteni mana. Eejatzi nopemi kitamaari mapi, jankinateenchari mapiki piwaero owakirari: piyotero eerori piwaero, omaanta eero riyotziro paashinipaeni’”.

Rootaki rojankinatatakaakinari riraga Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri janta Tziyateeraki

¹⁸ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniri iroka jewawentziriri maawaeni aapatziyanari janta Tziyateeraki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Itomi Tajorentsi: okimitakawo noki paamari amorekaanikitzi, eejatzi oshipakiryaaaki noetzi, okimitakawo kijokitatsiri poreryaanikitatsiri. ¹⁹ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Niyotaki pinintaperotawakagaeyakani, paapatziyeeyakinani, petakoyakarini atziripaeni, pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini. Eekiro piyaateeyatziini pantaperoeyanakirini. ²⁰ Omaanta eeniro apaani pantziro kaari inimotana: peshiwentakiro rowaga Jesaweera iyotagaeyakimirini aapatziyanari ishironteeyawoni kaari iina eejatzi iyotagaeyakimirini aapatziyanari oshironteeyarini kaari oemi, eejatzi raapatziyeeyakawoni riwetsikashitayitarini atziri. Okantawita: “Nokenkithatakotapiintziri Tajorentsi”, omaanta amatawitapiinteeyakirini aapatziyeeyanarini. ²¹ Noyaakotawitakawo

okenkithashiryaa gaeyaami; omaanta tee okoyi okenkithashireeya, tee okoyi opakayiteeroni oshirontayitarini kaari oemi. ²² Iroñaaka nokaman-temi: aritaki nomantsiyataakaakiro; eejatzi eerorika ikenkithashiryaa riraga aapatziyeeyaworini, nowashironkaaperoyerini rirori kameetha eejatzi. ²³ Kyaaryo nowamagaeyerini maawaeni oyaateeyirorini Jesaweera, nothonkaeyerini maawaeni. Roojatzi riyoteeyantanakyaani maawaeni aapatziyeeyanarini niyotzitakiri ikenkithashireeyirini atziri eejatzi niyotakiro maawaeni ikowaeyakirini rajankaneki. Okameethatzirika panteeyakirini, aritaki nokaminthaaperoeyemini; omaanta teerika okameethatzi, aritaki nowashironkagaeyakimini. ²⁴ Omaantakya paashinipaeni eeroka kaari aapatziyaawoni Jesaweera, eejatzi kaari antziniri Jatanaashi ikantawitariri, tekatsi nokanteeyemini; ²⁵ omaanta pikantyaani paapatziyena roojatzi nopokanteeya. ²⁶ Aririka pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakaakimiri roojatzi nareetanteeya, ari noetakimini pinkathariwenteeyiririni osheki atziri. ²⁷ Nokimitaka naari, ikowakaakina Pawa nopinkatharitantakari, eejatzi nokantemi eerori pipinkatharitaperotantanakyaari. Aririka opariya chomo, thonkaapaaka otzimpookapaaki maawaeni, eejatzi pikimitya eerori: pithonkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyanarini, thoperee. ²⁸ Pipinkatharitaperotanaki, osheki nowaneenkantemi, pikimityaari kamori. ²⁹ Powakempitaperotawakyaawo iroka nokamantzimiri ”. Rootaki rojankinatatakaakinari Jesoshi.

3

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jaarishiki

¹ Roojatzi eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jaarishiki: paerani ikantakiri atziripaeni: “Riraga jaarishijatzii ikemijantaperotziri kameetha Jesoshi”. Omaanta iroñaaka noñeemi naari, rooteentsi pipakayimateromi paapatziyana. ¡Pikemena, naaka piwinkatharite! Eenitatsi irika 7 jewawenterini ronampiri Tajorentsi ikemijantaperotana. Eejatzi eenitatsi nakokira noerikakiri ompokiro ikaatzi 7. Tema irira oshiyawori 7 kinkithatakaantaniri noñaani janta 7 nampitsiki. Nokantzimi: ikenkithashiryaa atziri poyaataperotana, omaanta niyotakimi pajankaneki, tee paapatziyaperotana. ² Kyaaryoowa, pitheenkaperotanakirira, piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee inimotziri Tajorentsi pantayitakirini. ¡Pikakishirete! Paapatziyena kameetha, pantenawo nokowakaakimiri. ³ Pikenkithashiryaaaperotaneero noñaani pikemakiri paerani: pikemijantaperotero, pikenkithashiryaaaneeeya, pookaero pantziri. Eerorika paapatziyaperotana, niyaatashitemi, nowashironkaemi. Tee piyoteeyini tsika okaate niyaatashitantemiri: nokimityaari koshintziranki, eero piyotzi tsika okaate ipokashitantemiri ikoshitantemiri. ⁴ Osheki pitheenkanteeeyini, omaanta eeniro apanipaeni aapatziyanari janta kameetha ijeekaeyini rirori. Panteeyakironi kaari kameethatatsi noshiyakaantakimiro poepatsitzirowanki piithaari; omaantakya riraga aapatziyanari kameetha, tee roepatsitziro iithaari; noñaakiro okitetaki, okitamaamawoperotaki. Kyaaryo ikameethataki noñaaperotantakariri ikameethatzi. Ijeekimotena rirori, ikithaatawo kitamaamawoperotatsiri. ⁵ Maawaeni eekiro riyaatatyeer ranteeyakironi nokowakaagayakiririni ikithaatawo rowaga kitamaaperotatsiroña. Eeniro ojankinataka iwaeropaeni maawaeni riroripaeni noñaanamentoki tsikarika rojankinatakotapiintzirira nonampiri iwaeropaeni atziri ikanteetatyeeyaani ijeeki

jenokinta. Eero noshepowakotziri iwaeropaeni. Eejatzi nokamanteri Pawa: “Rirotaki irika aapatziyanari”. Roojatzi nokamanteeyeririni maawaeni ronampiripaeni. ⁶ Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka nokanteeyimirini, iroñaakakya pantero.

Rootaki rojankinatatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jirareerejyaki

⁷ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jirareerejyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Jesoshi nokaaryoowentziniri okaatzi nokantziri, eejatzi riraga kyaaryooperotatsiri. Naaka icharineeteni Iraviiri, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, nopinkathariwentaperotee. Naaka rirotaki yoyaanakirini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokanterika: ‘Itsipatena irika’, tekatsi ookakayerini. Nokanterika: ‘Eero itsipatena rirori’, tekatsi amimotenarini janta nonampikinta. ⁸ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Paerani nokowakaayitakimini: “Pikenkithatero noñaani, namitakotemi”. Ari pantzitakinawo, roojatzi iroñaaka pantakinawo: tekatsi ikanteetemi romaeryagaetemi. Tee poshekiteeyini, eejatzi tee pipinkathariteeyawityaani, omaanta pikyaaryoowenteeyakinawoni nokanteeyakimirini. Pikanteeyakirini atziri: “Naapatziyari Jesokirishito”, tee pipashiwentakayina. ⁹ Eenitatsi atziri aapatziyariri Jatanaashi, rootaki ikijantakimiri, omaanta ikantawaetashifa: “Naaka jorriyo, tema naapatziyari Tajorentsi”. Omaanta tee raapatziyana, itheeyashita. Iinja nareetakagaeyaarini eeroriki rotziwerowashitantapaemiri, ipinkathatantapaemiri: riyoteeyanakini osheki nonintaperoeyakimini. ¹⁰ Rowashironkagaeyawitakimini, omaanta pikyaaryoowentakiro nokantakimiri, tee pijamashiryawo. Rootaki notzikakowenantakimiri iinja pipomeentsitakotanakya maawaeni kipatsiki. Opomeentsitzimoeyakyaarini maawaeni atziri; omaanta, kyaaryo naakowenteeyemini. ¹¹ ¡Pamine, sha! Eero ojamanitzi nareetanteemiri. Pikantyaani paapatziyeeyenani, roojatzi tekatsi thañaawakimini piyaatanaki jenokinta; pijeekapae janta, pikanteetatyeeyaani. ¹² Aririka eekiyo piyaatayee pantakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari nojeekakaaperotemi janta ijeekinta Tajorentsi: eero pipiyaa eejatzi. Nojataakotemi pipankaki iwaero Tajorentsi riyotanteetyaari pisheninkatakari. Eejatzi nojataakotemi owaero inampi Tajorentsi: rowaga Jerojaree owakirari poñaachani jenokinta. Okantyaani riyotanteetyaari pinampitawo eerori. Eejatzi nojataakotemi nowaero naari, owakirari, riyotanteetyaari asheninkatawakagaeyakani. ¹³ Powakempitaperotawakya iroñaaka nokamantzimiri eejatzi pantero’”.

Rootaki rojankinatatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Raworisheeyaki

¹⁴ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateeyeniririni jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Raworisheeyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Kyaaryooperotatsiri, owaagakimirori okaotzi ikantakinari Tajorentsi. ¡Pikemina! Nokantapiintzimi kyaaryooperotatsiri. Naaka itaperotakawori niwetsikantakawori maawaeni oetarikapaeni: nantakiro maawaeni ikantakinari Tajorentsi.

¹⁵ Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakirini. Pikaaryoowente-nawomi nokowakaemiri, noshiyakaanemimi iŃaa jaawari; pitheenka-perotena, noshiyakaanemimi iŃaa katsinkaari. Noshiya tee pitheenka-perotana omaanta eero poyaataperotana kameetha aanantakimirori jaawaneentatsiri. Tema niyotaki tee pikaaryoowentana nokowakaemiri, omaanta tee pitheenka-perotana; rootaki noshiyakaanantakimirori jaawaneentatsiri. Naaka nokoyi eeroa eerorika pikoyi pijaawaperote, ari pikatsinkaate; eejatzi okimitaka, eerorika pikoyi paapatziyaperotena, ari pitheenka-peroteeta: eero pitsipateero. Noepiyaatzirokari jaawaneentatsiri. ¹⁶ Tee nokoyi nirero jaawaneentatsiri: neewatakiro, ojeekiita okaanteekaata. Eejatzi eerori, tee noŃaaperotzimi. Otzimatyeer pantapi-ntero kameethatatsiri eejatzi poŃaayenawo kameetha poyaataperotena. ¡Noepiyimikari! ¹⁷ Pikanteeyawitani: “Naakapaeni ashaagantzinkaripaeni osheki nantayitakini, tekatsi koetyeemoteenani naaka”. Pikompitakawo: tee piyotzi ashironkaakimi; pashironkaaperotaka, tekatsi tzimimotemini, pikimitaka pikaankimerikitaki. Tee piyoperotziri Tajorentsi: okimi-witaka tee piŃi. ¹⁸ IroŃaaka nokantemi: pamanantenari ooro kameethaperotatsiri, otzimimotantemiri pashaagananteeyaari kyaaryoopero. Eejatzi pamanantenawo kithaarentsi kitamaari pikithaatanteeyaari riyotan-teetemiri kyaaryo nowameethateemi. Pamanantenawo eejatzi aawinta-wontsi pikaakiteeyaari pokiki, paminanteeyaari. Ńaakiro, kimitaririka irika, pamanantenari naaka aritaki nowameethatemi pajankaneki pikimitan-teeyaari ooroero ari niyotakaaperoeyakimirini Tajorentsi.

¹⁹ Maawaeni ikaatzi nonintaperotziri atziri, nokaminayeri eejatzi nowashironkaeri, riyotantyaari tee okameethatzi ranteero kaari kameethatatsi. IroŃaaka eero pitheenkante, omaanta pikenkithashiryaagaeya, eero pikimita paerani: pikowaperotee piyoperotena naaka. ²⁰ Pamine, okimitaka nokatziyapaaka omookira ashitakontsi nokaemimi, nokoyi notsipatemi. Aririka pikemawakina roojatzi piwethatantawakina, roojatzi nokyaantapaakyaari, nojeekimotantapaakimi eejatzi nakiyotapaakimi. Nokowaperotaki atsipatawakagaeyaani. ²¹ Tema nantakiniri Pawa maawaeni ikowakaak-inari, rootaki nojeekimotantakariri, notsipatari nopinkathariwenantzi. IroŃaaka ari pikimitakya eerori: aririka pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari atsipatawakagaeyakyaani apinkathariwenanteeyeni. ²² Powakempitaperotawakyaawo okaatzi nokamanteeyimirini roojatzi pantero’ ”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

4

Jeekimoeyiririni jenokinta iŃaaperoeyakirini Tajorentsi

¹ Roojatzi koŃaatziro noŃaakiri eejatzi, noŃaaperotakiro jenokinta, inthomaenta; okimitaka ashitaryaaka ashitakontsi. Roojatzi nokemantaari eejatzi riraga nokemakiri inkaaganki, aririka iŃaawaete roshiyawitakari tziwoorentsi. Ikantakina:

Pipokanaki jaka jenokika. NoŃaayemiro oetarika awijatsini iinja.

²⁻³ Rootaki omatakaakinawo Ishire niyaatantakariri jenokinta. Janta noŃaapaakiri ishikakiryaaiki ikimitakawo mapi iporeriyaataki kityonkari eejatzi natsiryathari. Niyotantakariri riro Tajorentsi. Iyotaakina Ishire. Eejatzi noŃaakiri ijeekaki iwinkatharimentoki. Ari rinkanagaakitakiro kimitaka oye inta apaani ikanta natsiryathari. Ari ikanta ishikakiri. Omaanta Tajorentsi osheki ishikakiri, morek, morek, tharek, tharek, morek,

tharek. ⁴ Eejatzi inkitakiro ijeekantari osheki paashini jeekamentotsi, okaatzi 24. Janta ijeekaeyakini 24 aataperoteenchari, pinkathariteeyat-sirini. Ikithaateeyawoni iithaari kitamaamawori, ramantheeteeyakani. Ro riwetsikaetziri ramantheeri ooro. ⁵ Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi kimitawori oñaawaepookitziranki, eejatzi tariito. Eejatzi inewootakawo ootamentotsi amorekaki, okaataki 7: oshiyakaawentaka 7 ronampiri kameethari. ⁶ Eejatzi inewootakawo iwinkatharimentoki owin-tiityeera omaanta shipakiryaaiki okimitakawo jiriniki koñaarini.

Eejatzi rinkitheetakiro iwinkatharimentoki Tajorentsi 4 ronampiri kameethari omampaawaetapiintzinkari. Janta ichopineetakiri apaani ronampiri kameethari, eeniro paashini itapiitaki, eeniro paashini rakoperoki, eeniro paashini rampateki. Eenitatsi rokipaeni rirori maawaeni iwathakipaeni. ⁷ Roshiyakari apaani manitzi; irira paashini roshiyakari waaka; irira paashini roshiyakari ipoo shirampari; irira paashini roshiyakari pakitha raanaki. ⁸ Eenitatsi irira ishiwankipaeni okaatzi 6; osheki rokipaeni ojeekayitakini maawaeni iwathaki. Ikantatyaani romampaawenteeyarini Tajorentsi: kitejiriki, tsiteniriki; tee roshitayiro. Iroka ikantziroka romampagaeyani:

“Osheki pikameethataki, osheki pikameethataki, osheki pikameethataki eeroka Nowinkatharite Tajorentsi:

osheki pitajorentsitaki, tekatsi pomeentsitzimotemini.

Pikantani piyeeki: paeraniperoroña, roojatzi iroñaaka, eejatzi iinja”.

⁹ Roojatzi rapiitapiintziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi riraga ikantani iyeeki:

“Ikameethaperotzi Tajorentsi, osheki nopinkathatziri.

Osheki nopaasonkitziri riraga pinkathariwentakinari.

Ikantani rañi, eero ikamanitzi”.

¹⁰ Aririka ikemapiinteeyawakirini riraga 24 aataperoteenchari, rotziwerowashitapiinteeyakarini Tajorentsi riraga añaaperotatsiri ikanteetatyeyaaani, ipinkathateeyakirini. Ragaeyakironi ramatheerepaeni royiiteeyakinirini iutziki, romampaawenteeyakarini:

¹¹ “Pikameethaperotaki, Nowinkatharite, osheki pitajorentsitaki.

Okameethatzi noñaaperoeyemini, nopinkathateeyemini.

Niyotaki tekatsi pomeentsitzimotemini: tema piwetsikakiro maawaeni jeekaeyatsirini.

Pikowakini paerani ojeekini oetarikapaeni, rootaki ojeekantakari iroñaaka”.

5

Jesoshi oshiyariri rowishate Tajorentsi

¹ Ari koñaatziro noñaakiro eejatzi, noñaakiro rakoperoki Tajorentsi rapineeteetakiro Iwaperite, ojankinataka inthomaenta eejatzi jakakiroka. Ari apineekaka eejatzi ontsirekaka kameetha, okaataki 7. ² Eejatzi noñaakiri ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri, itacheronkawaanteta-paaki ikantawita:

—¿Ninka kameethaperotatsiri imatantyaawori riyontareero iroka jankinarentsika, rapineereero?

³ Ari namineeyawitanakani, tekatsi akirini. Tekatsi materoni rapineereero. Tee imatziro jenokijatzi, kipatsijatzi, jeekatsiri tsikarikapaeni. Tekatsikya. ⁴ Tekatsi apaani kameethaperotatsini, mataperoterorini rapineereero, rootaki netakoperotantanakari: kyaaryo niraakoperotanakari, tekatsi kamantenawoni oeta okantakotayitzirini jankinarentsi. ⁵ Roojatzi ikantakina apaani aataperoteenchari:

—Eero piraaga. Eenitatsi apineeryagaeroni: riraga icharineeteni Joraani; ikimiwitakari chaanari, osheki ishintsitzi. Eejatzi rirotaki icharinetakarini Iraviiri, tema osheki ipinkatharitzi. Imatakiniri Tajorentsi maawaeni ikwakagaeyakiririni, rootaki imatanteeyaworini riyontaryagaero eejatzi rapineereero Iwaperite.

⁶ Roojatzi naminakotziri Tajorentsi janta iwinkatharimentoki, eejatzi ikaatzi ronampiri kameethari 4, eejatzi riraga 24 aataperoteenchari. Eejatzi noŋaakiri rojatekaka niyanki inewootziri Tajorentsi riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate. Noŋaakiri rakoki imoontawaetaka eejatzi iutziki rowamaanteetakariri paerani. Eenitatsi ichee 7, eejatzi roki 7: oshiyakaawentziro riraga 7 ronampiri Tajorentsi jewawenantatsiri rotyaantakiri ithotyaaikiro raminiri maawaeni atziri jaka kipatsikika. ⁷ Ari riyaatashitakiri Tajorentsi roerikakiro rakoperoki Iwaperite, apineekachari. ⁸ Roojatzi roerikantapaakawo, riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari eejatzi riraga aataperoteencharipaeni rotziwerowashiteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Roerikaeyakironi kimitawitawori aaripa; roerikaeyakironi eejatzi kimitawitawori pajo, riwetsikaetziri ooro: ojeekaki inthomaenta kajankapaneri. Iroka kajankapanerika oshiyakawo amanaantsipaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi. ⁹ Roojatzi romampaawenteeyantakarini Rowishate Tajorentsi mampaantsi owakirari. Romampaawentakari iroka:

“Pikameethaperotaki poerikero Iwaperite apineekachari piyontareero; Tema paerani rowamagaetakimi, papaatawenteeyakinawoni piraa naakapaeni maawaeni atziripaeni, pipinawentakinawo okaatzi nanteeyirini.

Powawijaakoeyantakarini nojeekimoeyantyaaririni Tajorentsi, maawaeni.

Powawijaakoeyakirini jeekayitatsirini maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, inashitayitaworini maawaeni ipaantepaeni.

Kyaaryo, powawijaakoeyakinani poŋaayitacharini maawaeni nampit-sikipaeni, tsikarika nojeekayitzi.

¹⁰ Pipeyeeyakinani pinkathariteeyatsirini, eejatzi pipeyeeyakinani ŋaanakowenantapiinteeyiririni atziripaeni iroŋaaka: rootaki iinja nopinkathariwenanteeyarini maawaeni paashinipaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tema namanakowenanteeyaaririni ramitakoeyerini Piri.

Rootaki pimatantawori pagaero eeroka Iwaperite Tajorentsi, eejatzi pimatantawori piyontaryakiro rowaga ontsirekakaga”.

¹¹ Roojatzi naminantanaa eejatzi; noŋeeyakirini riraga osheki ronampiri-paeni Tajorentsi: tee apanipaeni ikanta, oshekiperoroŋa kameetha. Eejatzi noŋeeyakirini eejatzi riraga 4 ronampiri kameethari eejatzi riraga 24 aataperoteenchari. ¹² Ishincheenkataki romampaawenteeyakarini:

“Osheki ikameethaperotaki Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi rowama-gaetawitakari, riyoteeyakini maawaeni jeekaeysirini osheki itajorentsitaki rirori, rashiteeyakawoni maawaeni oetarikapaeni, osheki riyotziro oetarikapaeni, maawaeni imatayitakironi oetarikapaeni. Thame maawaeni apinkathateeyerini, aŋaaperoyerini, aweshiryaawenteeyaarini”.

¹³ Eejatzi nokemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta, eejatzi kipatsiki, eejatzi maawaeni kamaeyawiteencharini: riraga kitatawiteenchari kipatsiki, eejatzi piinkawitachari; romampaawenteeyakarini maawaeni kameetha:

“Thame maawaeni aweshiryaaawenteeyaarini Tajorensi jeekatsiri iwinkatharimentoki eejatzi Rowishate, apinkathateeyerini, añaaperoeyerini, akanteetatyeyyaani. Tema itajorensitaperotaki, ikanteetatyeyyaani”.

¹⁴ Roojatzi ikanantaka riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari: “Aritaki okantyaari”.

Eejatzi rotziwerowashiteeyakarini riraga aataperoteencharipaeni ipinkathateeyakirini maawaeni.

6

Riyontaryagaero Iwaperite Tajorensi

¹ Ari okaatki 7 ontsirekaenchari Iwaperite Tajorensi. Noñaakotakiri Jesoshi iiteetziri eejatzi Rowishate Tajorensi riyontaryaaakiro itanakawori apineetachari, roojatzi nokemantakari apaani ronampiri omampaawaetapiintachari, tacheronkawaanteri iñaawaetzi, ikimiwitawo oñaawaepookitziranki, toog, toog. Ikantzi:

—iPipoke jaka!

² Roojatzi noñaantawakarini jewatapaentsiri: ikyaaotapaakari kawayo kitamaari, roerikapaakiro iwyaani. Ramantheeteetakiri; jataki raminiri rowayirite romanateri, ikowaki ranaakoeyerini, romanateri ithonkeri rowamayeri.

³ Roojatzi riyontaryaantakawo rowaga apitetapaentsiri, roojatzi ikanantaka paashini ronampiri:

—iPipoke jaka!

⁴ Eejatzi ikinapaaki paashini kawayo, kityonkaperotatsiri. Ikanteetakiri: —Iroñaaka ishineteetakimi piyoteeri atziri romanatawakagaeyaani, rowamaawakagaeyaani.

Ari ipaetakiri antawo ithatyaamento.

⁵ Roojatzi riraga Rowishate Tajorensi riyontaryagaero rowaga tres-tapaentsiri roojatzi nokemantakari paashini tacheronkawaanteri ikantzi:

—iPipoke jaka!

Roojatzi noñaantawakari ikinapaaki chenkarini kawayo, roerikapaakiro kiyaakotarini rotenakamento, rotenakantyaawori oetarikapaeni. ⁶ Roojatzi nokemantakari ronampiri omampaawaetapiintachari ojatekaenchari niyanki, ikantzi:

—Tee añaaperotziro osheki teriiko eejatzi shinki, rootaki pinaperotachari. Omaanta oyeenka oriwo eejatzi awishoowaantsi oowa, eero peewanatawo inta pikempoyeero kameetha.

⁷ Roojatzi riyontaryagaero paashini, okaatapaaki iroñaaka 4, roojatzi nokemantakari paashini ronampiri omampaawaetapiintachari ikantzi:

—Pipokanaki jaka.

⁸ Eejatzi noñaawakiri paashini kawayo, kiteriwitzi; iita iwaero riraga kyaakotapaariri: Owamaantatsiri. Royaatapaeri itapiiki oshiyakaawentziri kamaentsiripaeni. Tema ishineteetakiri rowamaeyakirini oshkepiperotaki atziri jaka kipatsiki: apanipaeni kamaentsiri itonkakiri rowayirite; paashinipaeni kamaentsiri aakiri itashe; paashinipaeni aakiri mantsiyarentsi; paashinipaeni rowamaeri koweenkatatsiri piratsi.

⁹ Roojatzi riraga Rowishate Tajorensi riyontaryaantakawo paashini, okaatapaaki iroñaaka apawakooni; roojatzi noñaantakawo aritaari itaapi-antawori kajankapaneri. Okimitaka noñaakiri janta eenitatsi osheki aapatziyeyaririni rirori, kamaeyawiteencharini. Paerani ikenkitheeyawitani iñaani Tajorensi, riyotaapiinteeyawitarini atziri tsika ikantari rirori,

rootaki rowamaanteetakariri. ¹⁰ Itacheronkawaantetakiri ipaante ikan-teeyini:

—Nowinkatharite, eeroka pinkathariwenteeयरिरिनि maawaeni jeekat-siripaeni. Osheki pikameethaperotaki, pitajorentsitaaperotaki. Niyotaki otampatsikataperotzi piñaani, kaari pamatawitantzi. ¿Tsika okaate pikijakowenanteenari? ¿Tsika okaate powashironkaanteeyantyaaririni riraga jeekatsiripaeni kipatsikinta, owamagaeyakinarinini? Tee nokoyi nojamanite.

¹¹ Raapatziyeeyakarini riroripaeni Jesoshi rootaki ipaeyantakaririni kithaarentsi kitamaaperotatsiri. Ikantziri:

—Pimakoryaawakiita. Tekira omonkaata nowashironkaaper-
oeyantyaaririni owamagaeyakimirini. Eenitatsi ijeeki paashinipaeni
piyemijantzinkarite rowamagaeteri. Paapatziyeeyakinani, rootaki
rowamaanteetakiriri; raapatziyeeyakinani paashinipaeni, rootaki
rowamaanteetyaariri rirori. Aririka omonkaatapaakya nokoyiri, aritaki
nowashironkagaeyakirini maawaeni owamaantatsiri.

¹² Roojatzi riyontaryaantakawo paashini, okaataki iroñaaka 6. Noñaanakiro omoyekaperotanaka kipatsi, antawo omoyekaka, moye, moye, moye. Itsiteniperotanaki oorya, ikimitanakawo tsimenkito; omaanta riraga kashiri, ikityonkataperotanaki, ikimitanakawo iraaantsi, kityonkatanaki kameetha. ¹³ Eejatzi ipariyeeyanakini osheki ompokiropaeni kipatsiki: ikimitakawo okithoki atsimiriki rowaga irakatsiri, aririka opoki antawo tampyaa, roojatzi omoyekakotantapaakyaawori. ¹⁴ Opeyanaka jenoki, okimitakawo apineetzirowanki paperi. Opeyaka maawaeni kipatsi: tonkaaripaeni, othampishipaeni, owinteniityaanakiripaeni maawaeni; ari okaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi noñaakiri iwinkatharitepaeni atziri, eejatzi iwinkatharitepaeni joraaropaeni, ashaagantzinkaripaeni, shintsitayitatsirinipaeni, iwaatorotepaeni atziri, eejatzi ratziritepaeni, maawaeni atziri: ishiyeeyanakani omooki impeeta. Romaneeyapaakani mapinaki janta tonkaariki. ¹⁶ Ikantziri:

—Thame amaña omooki mapinaki, eero iñaantee Tajorentsi rootaki ashiyaapithatantyaawori rowashironkaaperotakae riraga rowishate Tajorentsi. Tema ikijaperotakae osheki iroñaaka. ¡Oeeii! ¡Kijaka Tajorentsi! ¡Roooteentsi rowamaga! ¹⁷ Iroñaaka ikijaperoyeeyakinani maawaeni; iroñaaka ithonkayenani naakapaeni.

7

Rojataakoeyakirini osheki icharineeteni Ishirayeerini

¹ Roojatzi noñaantakari ronampiripaeni Tajorentsi ikaataki 4, ikatziyeeyakani rinkitakiro kipatsi, janta othapikitapaakinta. Raatzinkakaaper-
otakiro shintsitatsiri tampyaa eero tampyaaperotanta osheki kipatsiki,
inkaareki, inchatomashiki, tsikarikapaeni. ² Roojatzi noñaantakari paashini
ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka janta ikinapaenta oorya, ramakiro riwithaa-
mento riwithaakotantyaariri atziripaeni. Ikaemakoeyapaakirini paashini
4 ronampiri, ishineteetziri thonkaeyerorini kipatsi eejatzi inkaare iinja.
³ Ikantakiri:

—Eeroota pithonkitawo kipatsi, inkaare, inchato, maawaeni iroñaaka. Itawakyaariifa ojataakotawakiriita ipankakira joriyyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri.

⁴ Ari nokemakowentakiri tsika ikaateeyini ojataakoeyencharini: ikaateeyini 144.000 joriyyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri. Maawaeni ikaateeyakirini icharineetenipaeni inashitayitacharini itomipaeni Ishirayeeri. ⁵ Ari rojataakoeyakirini ipankaki:

ikaateeyakini icharineeteni Joraa 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Roweeni 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Kaara 12.000,
⁶ ikaateeyakini icharineeteni Asheeri 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Nejatarii 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Manaseeshi 12.000,
⁷ ikaateeyakini icharineeteni Shimiyo 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Rewii 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Ijakaari 12.000,
⁸ ikaateeyakini icharineeteni Shaporooni 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Josee 12.000,
 ikaateeyakini icharineeteni Irijamiini 12.000.
 Ari rojataakoeyakirini ipankaki, maawaeni.

Osheki kithaatakawori kitamaari

⁹ Roojatzi naminantanaka eejatzi, noñeeyakirini osheki kameethari atziri, ipiyoteeyakani: tekatsi akantya ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Rinashiteeyakani atziripaeni, inashiteeyakani iñaanipaeni, maawaeni. Ikatziyashiteeyapaakarini inewooteeyakirini Tajorentsi, eejatzi inewooteeyakirini janta ijeekinta Rowishate Tajorentsi. Ikamawentakiri irira, rootaki ikithaateeyantakaworini kitamaari iithaari. Roerikaeyakirini kompiroshi rakoki, ¹⁰ Itacheronkawaantetaki maawaeni ikanteeyakini:

—Rirotaki owawijaakoeyakaerini riraga Pawa Tajorentsi jeekatsiri iwinkatharimentoki, eejatzi riraga Rowishate rirori.

¹¹ Ari ijeeki okaakini Tajorentsi riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Rinkiteeyakirini irirapaeni oshekinipaeni kameetha ronampiripaeni Tajorentsi, ari iroñaaka rotziwerowashiteeyakarini ipinkathateeyakirini, ¹² ikanteeyini: “Aritaki okantyaari.

Jee, eejatzi naakapaeni noñaaperotzimi. Tema osheki piyotzi, notajorentsite, osheki pitajorentsiti.

Thame maawaeni aweshiryaawentapiinteeyaarini, noñaaperotapiinteeyerini, nopaasonkitapiinteeyerini, nopinkathatapiinteeyerini; aritaki nokanteetatyeeyaani naakapaeni. Aritaki okantyaari”.

¹³ Roojatzi rojampitantakina apaani aataperoteenchari:

—¿Tee piyotziri ninka riraga kithaateeyakaworini kitamaari? ¿Tee piyotziri tsika ipoñeeyakani?

¹⁴ Nokantakiri:

—Taanitya, tee niyotzi. Pikamantena: naamashita piyotzirika eeroka.

Ikantawakina:

—Riroteeyakini aapatziyeeyakaririni Jesoshi ashirokaawenteeyakaririni osheki ikemaatsitawenteeyakarini rirori, omaanta tee ipakaero raapatziyari Jesoshi riraga apaatawentakari riraa rowawijaakotantakariri. Ñaakiro, raapatziyaperotakari irira rootaki rowameethatantakariri rajankaneki.

¹⁵ Rootaki,

ipiyotawenantakariri Tajorentsi, iñaaperoeyantakaririni jaka inampitari.

Ikantani iñaaperoeyaakirini: kitejiriki eejatzi tsiteniriki.

Ari kijokiro rowaeyakirini Tajorentsi rirori, rookakowenteeyerini, maawaeni.

¹⁶ Rootaki kaari agaeyantyaaririni eejatzi itashe, eejatzi kaari agaeyantyaaririni imiri.

Kaari itagaeyantyaaririni eejatzi oorya,

eejatzi kaari oñaashirenkantyaari eejatzi majawiri.

¹⁷ Riraga Rowishate ikatziya inewootziri okaakini itsipatari Tajorensi: rirotaki shenteeyeririni maawaeni kithateeyakaworini kitamaari, papiinteeyiririni maawaeni koetyeemoeyakaririni. Roemoshirenkaeyakirini, eero riraaga eejatzi.

8

¹ Roojatzi riyontaryaantakawo weyantapaakawori ontsirekaenchari, rowaga *siete*-tapaentsiri. Ari imaeriteeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni janta jenokinta. Ojamani imaeritaperotapaentzi kameetha.

Itziwooteeyini itayitakawori ronampiri Tajorensi, kaatatsiri paashini-jatzi

² Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi: tema noñaakiri 7 ronampiri Tajorensi, ikatziyeyyanakani Tajorensikira newootziriri. Ipaetakiri 7 tziwoorensi. ³ Eejatzi paashini ronampiri, ikatziyimotapaakawo aritaari riwetsikaetziri ooro, ifaapiintzironta kajankapaneri. Roerikakotakiro iyajankarimentoteki riwetsikaetziri eejatzi ooro. Ari itaakiniri Tajorensi kajankapaneri. Iroka oshiyakaawentakiro amanaantsipaeni aapatziyeyyaririni Tajorensi. ⁴ Ari areetakari owachaarite Tajorensiki, okajankaenkatapaaki, otsipatakawo amanaantsipaeni aapatziyariripaeni. Tema osheki iñaaperotakiro okameethatzi. ⁵ Okaankinakitantanakari riraga onampirensi raakiro iyajankarimentonaki royaankamenkitakiro ojeekantari kajankapaneri, roojatzi rookantakawori kipatsikira. Roojatzi omapokantanaka oñaanaki tziriririri; amorenkanaki, morek, morek; eejatzi rookathanakana tariito, toog, toog; eejatzi antawo omoyekanaka kipatsi, moye, moye, moye.

Rowaga tziwoorensipaeni

⁶ Roojatzi riwetsikanteeyanakani ronampiri Tajorensi ikaatzi 7 itziwootantyaari.

⁷ Itziwootaki jewateentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi opariyantana kipatsiki jiriniki, eejatzi otsipatanakawo paamari. Eejatzi noñaakiro osheki iraantsi. Otaagaantaka jeekayitatsirini kipatsiki, otaagaantaka inchatopaeni; taaperotaka roori inhashi, thonkanaka maawaeni.

⁸ Roojatzi itziwootaki apitetapaentsiri onampirensi, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi noñaantakawori oshiyawori antawo tonkaari, tagaenchari: rookaetakiro inkaareki, thapok. Opeyagaantaka inkaare iraantsi. ⁹ Ikamagaantanaki jeekatsiri inkaareki, eejatzi othonkagaantanaka antawo pitotsipaeni.

¹⁰ Roojatzi itziwootantanaka *tres*-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi noñaantawakari oshiyariri antari ompokiro ipariyanaki, amorekanaki, moreriririri. Ipariyapaaki iñaaki eejatzi iña. ¹¹ Opeyagaantaka okepishaatanaki rootaki itanteetariri kimitawitariri ompokiro: owaero Kepshiri. Ikamaeyanakini osheki atziri ireeyawitakaworini iña.

¹² Roojatzi itziwootantanaka *cuatro*-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi itsiwakagaantayitanakini itsimankantanaka oorya eejatzi kashiri. Eejatzi itsiwakaagaantayitanakini riraga ompokiro paeni. Tema tee ikoñeetyaaperotanee kitejiriki eejatzi tsiteniriki. ¹³ Ari naminanee eejatzi, noñaakiri antari pakitha rewotaka jenoki. Eejatzi nokemakiri, itacheronkawaantetaki iñaawaetzi, ikantzi:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Osheki rashironkaaperoeyanakyaaeni
kameetha jeekatsiripaeni kipatsiki. Rooteentsi itziwooteeyeni

riraga paashinipaeni ronampiri Tajorentsi, kaatatsiri 3, roojatzi rashironkaantaperoyanakaani maawaeni atziripaeni.

9

Itziwootzi impaetaantsiri 3

¹ Ari itziwootaki paashini ronampiri Tajorentsi, riraga apawakoonita-paentsiri, tzihi, tzihi, tzihi. Roojatzi noñaantakariri ronampiri Tajorentsi ipoñaanaka jenoki, ipokapaaki kipatsiki. Ipaetakiri iyaawiryaaantyaawori omo o jatatsiri inthomaenta kameetha, tee añiuro tsika okaatapaaki, ² roojatzi jantoo. Roojatzi riyawiryaaantapaakawo, itaaparyaapaakiro, iyowoenkatapaaki osheki owachaarite. Iyaataki jenoki roojatzi otzikaantapaakari oorya janta jenoki roojatzi otsitenitanana. ³ Eejatzi noñaakiri kimitariri tsitsiri, ikinantapaakawo kachaari, ithotyapaakiro kipatsi, imatakaakiri Tajorentsi ikentantzi, kimitaka kitoniro. ⁴ Ikantziri ronampiri Tajorentsi:

—Eero powaaneentawo inchashipaeni, eejatzi inchatopaeni. Omaanta riraga kaari ojataakoeyacharini ipankakira ari pimateri pikenteri. ⁵ Nokowaki pikemaatsitakagaeyarini maawaeni kaari aapatziyeyyaririni Tajorentsi, ikaate 5 kashiri, omaanta eero powamagaeyirini.

Ikenanteeyakaririni, osheki ikatsitaki, ikimitakiri kitoniro ikentakiri. ⁶ Ikaatakika irika 5 kashiri ikemaatsitakari atziri ikentakiri oshiyawitariri kitoniro ari ikowaeyawitanakyaani atziripaeni ikamaeyenimi; omaanta eero imatziro ikami. Ikowaeyawitanakyaani rowamaashiteeyaanimi apaniroeni, omaanta eero añawaero ikamanitane.

⁷ Ari naminaperotakiri oshiyariri tsitsiri: roshiyakari kawayo, ikyaakotarira joraaro raantawakaantari paashinipaeni ipashikayitakawoni kijokitatsiri, eero aawyaantari okyaantyaari ojataamentotsi eejatzi chekopi. Ramantheetakawo iitoki oshiyawori ooro. Rowaga ipoopaeni oshiyakawo apoo aari. ⁸ Iwitzi okimitakawo oeshi tsinani, eepeteesha. Raeki okimitakawo raeki manitzi, antawoparaeki. ⁹ Ichopineeki oshiyakawo kijokitatsiri, aririka raanaki, shintsi raanaki, roshiyakari tariito ipoemaenkatziranki, tog tziriririri. ¹⁰ Ishitha oshiyakawo ishitha kitoniro, eenitatsi ichee. Aririka ikentakiri atziri, osheki ikemaatsitaperotyaaari, tema iroñaaka ikaate apawakooni kashiri ishineteetziri ikentakiri atziripaeni. ¹¹ Eenitatsi iwinkatharite tsitsiripaeni: rirotaiki ronampiri Tajorentsi aminakaantzirori antawo omoona. Iita iñaaniki joriyo Awaatoni; omaanta iñaaniki kireeshiyajatzii ita Aporyooni. Akantziri añaaneki aari: Thonkantaneri.

¹² Aritaki ikantakari riraga jewateentsiri owashironkagaeyakiririni kipatsijatzipaeni. Omaanta tekiraata eenitatsi apite yotapaenchari.

¹³ Roojatzi itziwootantaka riraga kaatapaentsiri seis-tapaentsiri tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi nokemantakari paashini ñaawaetatsiri. Ari opoñaaka iñaani jaga itaapiinantaworiki kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Ojeekimotakiri ichopineekira Tajorentsi. ¹⁴ Ikantziri tziwooteentsiri:

—Piyaate janta antawokiroña eni: rowaga iitachari Eyojaraate roeyowateri riraga 4 ronampiri Tajorentsi oyaakiriri janta. Aritaki monkaatapaaka kitejiri rowamaantyaariri atziripaeni.

¹⁵ Ari riyataki, roeyowatziri ronampiripaeni, ikantziri: “Tema ikantziri Tajorentsi paerani: ‘Niyotakiro tsika okaate pithonkatagaanantyaariri atziripaeni. Niyotakiro tsika okaate omonkaantyaari ojarentsi, kashiri, kitejiri, eejatzi tsika ikaate oorya’”. Iroñaakaroña omonkaatata; rootaki powamaantyaariri. ¹⁶ Riraga ronampiri reewateeyakirini oshekiperoroña joraaropaeni, ikaateeyini 200.000.000. Niyotakiro, ikantakinari.

¹⁷ Eejatzi noŃeeyakirini iyawayote. Ipashikachopineetawo kijotatsiri kiraatatsiri, oshiyakawo paamari, rowaga amorekaperotatsiri. Iito kawayopaeni oshiyakawo iitopaeni manitzi. OpoŃaaka ipaanteki osheki paamari, eenitatsi kachaareenkatatsiri osheki, eenitatsi amorekaperotatsiri. ¹⁸ Rooteeyakini rowamagaananteeyakaririni oshekipero atziripaeni: rowaga paamari, kachaareenkatatsiri, eejatzi jankaenkatatsiri poŃaachari ipaantekipaeni kawayo. ¹⁹ Rootaki rowamaantariri kawayo atziri: ipaante eejatzi ishitha. Ro ishitha oshiyakariri maanki, eenitatsi iito, ratsikantakariri atziri.

²⁰ Ari ijeekagaantaki atziri, omaanta tee ikenkithashireeyani: tee ikoyi raapatziyari Tajorentsi. Ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi, ipinkathatapiinteyirini kamaari, eejatzi ipinkathatashiteeyawoni riwet-sikayitzirini: oorotayitatsirini, peraatatayitatsirini, paashini ashirotayitatsirini, mapitatsiri, inchatotayitatsirini, maawaeni. Iitajorentsitashitay-itawoni, omaanta tekatsi okantya amini, okemi, eejatzi tee anashita.

²¹ Ikantani rowamaantzi, imatsitantzi, ishirontawo kaari rayi, ikoshitzi. Tee ikenkithashiriimaeta.

10

Ronampiri Tajorentsi eejatzi Iwaperite Tajorentsi owaanini

¹ Roojatzi eekiro niyaatatzii koŃaatziro noŃaakiri, tema noŃaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri. IpoŃaaka jenokinta, oshonkakiri menkori, eenitatsi oye iitoki jeŃokiini. Ipooni oshiyakari oorya, ipori oshiyakawo paamari. ² Roerikiro Iwaperite Tajorentsi, apineeryaachari. Iitzipero raatzikaatero inkaare, omaanta roori rampate raatzikero kipatsi. ³ Ishintsitzi ikaemapaaki, ikimitakari manitzi rajootziranki, joon, joon. Roojatzi itacheronkawaantetawaki ikaataki 7, kimitaka tariito. ⁴ Nokemantakariri ikimitaka itariitotanaki; rooteentsi nojankinatemi okaatzi ikantziri, omaanta nokemakiri ikantakina jenokijatzi:

—Eero pikantziri paashinipaeni okaatzi ikantzirira tariitoteentsirira, pi-manakotawakiro iroŃaaka.

⁵ Ari noŃagaeri eejatzi ronampiri Tajorentsi, riraga aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi: rowaankiro rakopero jenokinta, ⁶ ikantziri:

—Eenitatsi Tajorentsi aŃaaperotatsiri, ikantani raŃi, eero ikami. Ri-wetsikakiro jenoki eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini; riwetsikakiro kipatsi eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini; riwetsikakiro inkaare eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. Riyotzi rirori tee notheeya. Rooteentsi imonkaatero maawaeni okaatzi rantayitzirini. ⁷ Roojatzi itziwootee riraga ronampiri Tajorentsi, riraga *siete*-tapaentsiri. Ari okoŃaataapaaki manaw-itachari paerani: iroka riyoteeriri Tajorentsi aapatziyaririni paerani, kimi-taka ikantzitakari riraga kamanantayitzirorini iŃaani Tajorentsi paeraniper-oroŃa.

⁸ Roojatzi nokemakiri eejatzi jenokijatzi kenkithatakaakinari inkaaganki. Ikantana:

—Piyaate, paawakiro Iwaperite Tajorentsi roerikiri nonampiri aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi.

⁹ Roojatzi niyaatashitantakariri, nokantapaakiri:

—Pipenawo Iwaperite Tajorentsi.

Ikantawakina:

—Ajaatya, payero, poyaawo; aririka powakyaawo, ari pikemakiro opochaatzi, kimitaka iyaa pitsi. Omaanta ari opiyashiryaaamoonthatakimi.

¹⁰ Ari naawakiro nakoki, nowakawo. Nokemawakiro opochatawita-paaka. Opochaawitaka nopaanteki kimitaka iyaa pitsi, omaanta roojatzi opiyamoonthatantapaakina. ¹¹ Roojatzi ikantakina:

—Iroñaaka eekiro piyaatatyee pikenkithatakoyiterini rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Pikamanteri maawaeni paashinipaeni atziri: inashiyitacharini ipaantepaeni, inashitachari pinkatharipaeni, kipatsipaeni, maawaeni.

11

Ikenkithatakotziri apite kenkithatakaantatsiri

¹ Roojatzi ipantakinawo Tajorentsi inchaki, oshiyawori kotzikiirontsi, roojatzi ikanantakina:

—Ajaa, iroka monkaamentotsika. Piyaate iroñaaka pimonkaatakitero Tajorentsi-panko; eejatzi pimonkaatakitero itaapiinanteetawori kajanka-paneri, eejatzi piyotakiteri tsikarika ikaateeyini maawaeni pinkathateeyanarini janta. ² Omaanta eerowa pimonkaatziro janta inkokironta: ik-inapiintzinta kaari yotatsiri Tajorentsi. Ikaataki 42 kashiri* ikinayitanakini paashinijatzitatsiri atziri janta nonampiki: rowaga Jerojaree. Osheki rowashironkagaeyerini jeekatsiripaeni janta tema ari ikemaatsitakaakyaari. ³ Notyaanteri apite kenkithatakotenani, nomataakakiri ikenkithatapiinte ikaate 42 kashiri. Ikithaatakawo ontyaachari iwitzi kaawira, tema retakoshiryaakari anteeyirorini kaari kameethatatsiri. Ikan-tapiinteeyerini atziri: “Pikenkithashireeyanakyaani. Pookaero kaari kameethatatsi pantziri, roojatzi paapatziyeeyarini Jesoshi, pijeekaeyeni kameetha”.

⁴ Ikenkithatakotzitarini paerani Jakariiyashini riraga apitetatsiri oshiyakaworika oriwo. Eejatzi oshiyakaworika ijeekantari itamorekatheeta jeekatsiri janta Awinkathariteki. Tema rirotaiki pinkathariwenteeyiririni maawaeni atziri. ⁵ Eenitatsirika kowawitachari rowashironkaerimi riraga apitetatsirira, apatziro ipoñaanakya roeyowanakiro paamari ipaanteki othonkaperoyerini, otagaeyanakirini maawaeni, pokirireei. ⁶ Osheki imatakgayerini Tajorentsi. Ikenkithatapiinte, omaanta ikowakirika eero opariyi inkani, eero ipariyakayiro, roojatzi ikaatantyaawori ikenkithate. Eejatzi, ikowakirika, ipeyeero iña iraantsi. Eejatzi ikowakirika, rowashironkaapiinteeyerini maawaeni jeekaeyatsirini, inashitayitacharini mantsiyarentsi-paeni.

⁷ Aririka imonkaatakiro ikenkithate, eejatzi ipoñaakya omooki inthomaenta piratsitatsiri koweenkatatsiri rirori. Ikijapaeri kenkithatatsirini, ranaakotapaeri, rowamaapaeri, shemi. ⁸ Romaryagaeyashitarini kamaeyatsirini janta Jerojareeki niyanki. Roshiyakaanakiro Tajorentsi Jerojareera, Jorooma eejatzi Ejiipito; ro roshiyakanantawori, osheki rantapiinteeyironi jerojareejatzi kaari kameethatatsi. Tema aritaki ikentakotakiriri Jesoshi jaga. ⁹ Okaate 3 kitejiri romaryagaeyaani nampitsiki niyanki, roojatzi itampatsikatanteeyarini oorya eejatzi. Maawaeni atziri-paeni kipatsiki ramineeyerini kamayiteentsirini, inashitayitakyaani amineeyiririni: ipoñaayitakyaani paashinikipaeni nampitsi, inashitayitakyaani iñaanipaeni. Eero ishinetakaantziri ikitateeteri. ¹⁰ Ikimoshirewenteeyanakirini maawaeni jeekaeyatsirini kipatsiki ikamakira riraga apite kamanantayitawitaworini iñaani Tajorentsi: ipashitawakagaeyakawoni oetarikapaeni. Ikanteeyeni:

* 11:2 Iroka 42 kashiri omonkaataka 1.260 kitejiri.

—Thame akimoshireeyeni. Kamaki riraga kenkithatakowitaririni Tajorensi: eero imateero roñaashirenkae eejatzi.

¹¹ Omaanta ikaatapaaki tampatsika oorya itajonkaeri Tajorensi, rowañaagaeyerini apite, ikatziyeeyanaani. Roojatzi ithaawanteeyantanakarini maawaeni ñeeyawakiririni. ¹² Roojatzi ikemantakari Tajorensi, ishintsitakiro ipaante ikantzi:

—Pipokae jaka jenokika.

Ari riyaaateeyaneeni jenokinta, rojatekantaneeyawo menkori shipakiryaperotatsiri; ñeeyawaerini maawaeni kijeeyawitakaririni. ¹³ Roojatzi omoyekantanaka kipatsika, otyaagaantanaki pankotsipaeni. Ikamaeyakini atziri 7.000. Osheki ithaawaeyanakini paashinpaeni jeekagaantaneentsiri roojatzi ñaaperoeyantanakarini Tajorensi, ikanteeyanakini:

—Tema osheki ipinkatharitzu Tajorensi, itajorensitaperotzi.

¹⁴ Omonkaatapaaka apitetapaentsiri rowashironkagaeyakirini Tajorensi atziripaeni. Omaanta iyotapaaka apaani, rowaga tres-tapaentsiri.

Itziwootaki weyantapaakawori

¹⁵ Roojatzi itziwootantaka riraga paashini ronampiri Tajorensi, riraga si-ete-tapaentsiri: tziii, tziii, tziii. Nokemaeyakirini jeekatsiripaeni jenokinta, ishintsiswaantetakiro ipaante, ikanteeyini:

—Pikemaprote iroñaaka.

Tema iroñaakaroña ipinkathariwenteeyerini Awinkatharite maawaeni kipatsijatzi, ikaateri Rotyaantanewo ipinkathariwenanteeyeni, ikanteetatyeyyaani.

¹⁶ Roojatzi riraga 24 aataperoteenchari apatziro ipoñaaka iwinkatharimentoki, roojatzi rotziwerowashiteeyantakarini Tajorensi: osheki ipinkathateeyakirini. ¹⁷ Romampaawenteeyakarini, ikantzi:

—Nopaasonkitemi Nowinkatharite, eerokapero Tajorensiperotatsiri:

osheki pishintsitaki, osheki pipinkatharitaki.

Tee pipaashinitzi, pikantani pitajorensitaki.

Eejatzi pipinkatharitaperotaki, iroñaaka pipinkathariwenteeyerini maawaeni atziri; eero pookaero, roojatzi pikantyaani. Rootaki nopaasonkitanteeyimirini.

¹⁸ Ikiyeeyawitakimini atziripaeni maawaeni kipatsi, omaanta iroñaakaroña monkaataka pipiyateeyantyaarini.

Pipiriinteeyerini kamaeyawiteencharini, maawaeni pikan-takotantyaarini:

pipineeyerini maawaeni antzimirori pikowakagaeyakiririni, maawaeni kamanantayitziroirini piñaani, aapatziyeeyimirini, maawaeni.

Pipinkathateeyerini, pinkatharitawitacharini kipatsiki, kaari pinkathar-itawitachani, maawaeni.

Kameetha pijeekakagaeyerini pinampiki.

Omaantakya riraga kijeeyawitakimirini, kaari kameethateeyatsini, powashironkagaeyerini, pookaeyerini rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁹ Roojatzi ashitryaantanaka ipanko ijeekantari Tajorensi janta jenokinta, noñaakiro inthomaenta oshiyawitawori tsiwoo, rowaga ojeekantari rojankinari Tajorensi inthomaenta paerani. Tema ikashiyakaakariri irira ikenkithatakagaeyerini joriiyopaeni jaga. Eejatzi noñaakiro aamorenki, morek, morek; eejatzi ishintsitzi tariito, tyaaag, tyaaag, eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye; eejatzi opariyaperotaki osheki jiriniki, chekiriririri.

12

Tsinani eejatzi maankitatsiri

¹ Roojatzi koŃaatziro noŃaaperotakiro paashini. NoŃaakiro apaani tsinani, kimitaka okithaatakawo oethaari oshipakiryaaki kimitaka oorya, aatzikakiri kashiri oetziki eejatzi amantheetakotakari 12 ompokiro oetoki. Tema nootsikanatakawo noŃiuro. ² Omotzitaki, rooteentsi otzimakote, at-sikamotothatakiro, okaemawetaaki:

—¡Akayawee! ¡Akayawee, nokamaatyeeewee!

³ Romapokashitapaaka jenoki, ipokapaaki iwinkatharite kamaaripaeni roshiyapaakari antari maanki, kityonkamanthari. Okaatzi iito 7, eejatzi ichee 10. Ramantheetayitakani iitokipaeni. ⁴ Inoshikagaanantakarini ishitha osheki ompokiropaeni; ari rookapirothazitakotakiri kipatsiki. Ikatziyapaaka janta ojeekakira tsinani, royaawentapaakawo otzimeri otomi, rowantawakyaariri. ⁵ Roojatzi okoŃaantantakari otomi, riraga pinkathariwentaperoeyeririni maawaeni atziri; tekatsi piyathatyaarini iinja. Omaanta eentsitera raapithatanakiro Tajorentsi raanakiri jenokinta, ijeekakaapaakiri iwinkatharimentoki. ⁶ Oshyanaka tsinani janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko riwetsikakinironta Tajorentsi ojeekantyaari. Ari roejeekawakiro kameetha janta, okaatzi 42 kashiri.

Ikoshekawakaeyakani jenokijatzi janta jenokinta

⁷ Eekiro niyaatzi koŃaatziro noŃaaperotakiro. NoŃaakiri ikoshekawaka-gaeyani janta jenokinta. Riraga Miyiiri, ikaateeyakirini paashinipaeni ronampiri Tajorentsi, ikoshekaeyakarini riraga Jatanaashi oshiyawentariri maanki eejatzi iyamaaritepaeni rirori; ikoshekawakaeyakani. ⁸ Omaanta riraga maanki tee rotsinampaeri ronampiripaeni Tajorentsi. Rootaki iroŃaaka roemishiowantaariri jenokinta maanki eejatzi ikaateeyinira, iroŃaaka Tajorentsi tee ikowaeyirini ipiyimoteeyaarini jenokinta riraga Jatanaashi eejatzi iyamaaritepaeni ijeekantyaari. ⁹ Kyaaryo, rookaperoeyakirini riraga maanki iiteetziri Jatanaashi jaka kipatsiki, eejatzi maawaeni iyamaaritepaeni ikaatzi akakotayitawitaririni. Riraga maanki rirotaki amatawitakirori Eewa paerani. Rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ramatawitapiinteeyakirini atziripaeni roojatzi iroŃaaka.

¹⁰ Roojatzi nokemantakari jenokijatzi, tacheronkawaanteri ipaante, ikantzi:

“IroŃaaka rowawijaakotaperoeyakirini Tajorentsi neentsiteteeyakarini, itajonkawenteeyakirini, ipinkathariwenteeyakirini; eejatzi Itomi riraga Rotyaantanewo ipinkathariwenteeyakirini. Kameethataki.

Ikantani paerani ithawetakoeyakirini Jatanaashi, riraga maawaeni kemi-jantzinkaripaeni, ikowapiintawitaka rowashironkagaeyerinimi, rootaki ikantani ithawetakotantariri kitejiriki, tsiteniriki janta Tajorentsi. IroŃaakakya eero imateero Jatanaashi eejatzi.

¹¹ Irirapaeni raapatziyeyarini Jesoshi ikamawenteeyakironi kaari kameethatatsi rantakiri, rootaki imatantakawori raakowentawakiri tema ipinawentakiro Jesoshi riraa okaatzi rantakiri rowawijaakotan-teeri. Tema roŃaagakiri royaaperotziri Rowishate Tajorentsi. Tee ishiyapithatari atziri kowatsiri rowamayerimi: tema royaaperotakiri rirori.

¹² IroŃaaka akimoshireeyakini aakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni jaka jenokinta; akantyaani akimoshireperoeayanakini. Omaanta ashironkaamatsiteemi ni kipatsi eejatzi inkaare. Tema ijeekanaki Jatanaashi eejatzi iyamaarite jaga jaawikira iroŃaaka. Rashironkaaperoeayanakyaani maawaeni kipatsijatzi. Osheki

ikijaperota Jatanaashi, riyotzi eero ojamanitzi ijeeki kipatsiki, osheki rowashironkagaeyanakyaani jeekatsiripaeni jaga”.

Riraga maanki ikijakiro tsinani

¹³ Ari rowariyeetakiri riraga maanki Jatanaashitatsiri kipatsiki jaka, osheki ikijapaakiro tsinani koñaatakiriri otomi. ¹⁴ Omaanta itajonkakiro Tajorentsi otzimantakari oshiwanki apite, okimitakawo ishiwanki antari pakitha. Roojatzi aapithatanakiri iwinkatharite kamaaripaeni, iyaataki inteena tekatsinta atziri ipanko, riwetsikakaantakirona Tajorentsi. Ari janta retakoetawakawo ipaetakiro owanawo, ikaataki 42 kashiri ojeekaki janta. Tee imateero riraga Jatanaashi riyaatashiteero janta. ¹⁵ Roojatzi riraga maanki Jatanaashitatsiri osheki roemishitawaatakiro iña ipaantekira. Ikowawita roonkakayaawomi kipatsi opiinkantayaarimi tsinani. Ikowawita ithonkaeyeronimi. ¹⁶ Omaanta ramitakotakiro ronampiri Tajorentsi, tema rirotaki ashitaryaakinirori kipatsi okyaagantaneeyaari maawaeni iña kipatsiki. ¹⁷ Eekiro riyaatatzi ikijanakiro tsinani. Tee imatzi roori, rootaki riyaatashitantariri paashinipaeni eentsitepaeni: maawaeni riraga antziniriri Tajorentsi ikaminaakiriri, rowaga riyotaakiriri Jesoshi; tema ikowawita riraga Jatanaashi ithonkaeyerinimi riroripaeni. ¹⁸ Roojatzi noñaakiri riraga Jatanaashi ikatziyapaaka ocheraaki inkaare antawo royeeri pokatsini.

13

Koweenkatatsiri riyoyi antawoki inkaare

¹ Roojatzi nokatziyaka naaka Jowa impanekiki, janta othapyaaki antawo inkaare. Eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri. Tema noñaakiri piratsitatsiri koweenkatatsiri riyowapaakira inkaarekira. Eenitatsi ichee okaatzi 10, eejatzi eenitatsi iitopaeni okaatzi 7. Jaga icheekipaenira ramantheetakawo amantheerentsi, kimitawori rashi eewawenantsiri. Eejatzi rojankinatakotaka iwaero iitokipaeni; omaanta tee okameethatzi, tema itheenkakiri Tajorentsi: iitawaetashitaka kimitaka rirotaki inashitzinkari tajorentsi. ² Ari roshiyapaakari manitzi. Omaanta iitzi oshiyakawo iitzi maeni; eejatzi ipaante oshiyakariri ipaante chaanari. Ikantawakiri maanki: —Iroñaaka nokowaki nomatakayemi, pikimitantenari: osheki pimatayitakironi, osheki pipinkatharitanaki, osheki pikantakaantayiterini paashinipaeni.

³ Amashitaperowitaka kameetha iitoki apaani, naamaashitaka roowiteencha owamayerimi amashitakiriri. Rotsikanateeyanakarini maawaeni kipatsijatzi, ikanteeyini:

—¿Iitakakya kaari ikamanta? Ooo, paminerotyaa iito, ¿iitakakya kaari owa-maantari?

Kyaaryo, etsiyatakotee, rootaki rotsikanateeyantaperotanakaririni riroripaeni eejatzi ipinkathatanakiri, royaatanakiri.

⁴ Roojatzi ipinkathateeyakirini maanki, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki imatakaakiri koweenkatatsiri.

Eejatzi ipinkathateeyakirini koweenkatatsiri, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki ishintsinka, tekatsi materini ipiyatyaari.

⁵ Roojatzi riraga maanki ikantziri koweenkatatsiri:

—Iroñaaka pikijanakiri Tajorentsi pipinkatharitaperotanaki.

Ari osheki rajagaaperotaka, osheki ikantzimatakiri Tajorentsi. Omaanta eero iñaashintsitzi irira inta ishinetakiri ikantzimatakiri 42 kashiri. ⁶ Ari ikantzimatakiri rirori, ikantzimatakiro inampi, eejatzi ikantzimateeyakirini jeekatsiripaeni janta. ⁷ Eejatzi ikantakiri maanki:

—Pikijeeyerini maawaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi, powashironka-paeyerini. Eejatzi pipinkathariwenteeyerini jeekatsiripaeni kipatsikipaeni, paashinitayitzirorini ipaantepaeni.

⁸ Aritaki ipinkathateeyerini maawaeni atziripaeni. Apatzirokya riraga aapatziyariri Jesoshi, eero ipinkathatziri. Aritaki, tekirani riwetsikironi kipatsi, riyotzitakarini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. Aritaki rojankinatakironi iwaeropaeni ifaanamentoki rashi Jesoshi iiteetziri eejatzi Rowishate Tajorentsi tema riyotzitayitakarini irira kamawenteeyeririni atziripaeni. ⁹ Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka iroka nokanteeyakimirini. ¹⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Aapatziyanaripaeni, omawitya rooteentsi pikemaatsiperotatya osheki, pishintsishiretaki apaniroeni, eekiro piyaatantatyaari poyaataperotena naaka. Aririka ragaetemi eejatzi romonkyagaagatemi: omonkyagaamentot-siki, eekiro piyaatayee pishintsishiretaki eeroa apaniroeni. Ikowakarika rowamaemi, eekiro piyaatayee pishintsishiretaki. ¡Naminakowentemi!

Paashini koweekatatsiri riyowapaaki kipatsiki

¹¹ Roojatzi noñaakiri paashini piratsitatsiri koweekatatsiri, ipoñaaka rirori kipatsiki inthomaenta. Ikimitawitakari owisha, eenitatsi ichée owaanini apite; ikoweekatzi ifaawaetzi kimitaka riraga maanki Jatanaashitatsiri. ¹² Osheki ipinkatharitaki, ikimitakari paashini koweekatatsiri, riraga amashiwitachari iitoki. Iitzi irira riraga apitetapaentsiri amitakotantaniri. Eejatzi ikanteeyirini maawaeni jeekatsiripaeni:

—Pipinkatheeyerinira riraga amashiwitachari iitoki.

Ari ipinkathateeyawakirini. ¹³ Osheki itajonkantayitakini riraga apitetapaentsiri. Imatayitakironi kaari ifaapiinteeyini asheninkapaeni. Ifeeyakirini atziri rowariyakiro paamari: opoñaaka jenokinta, roojatzi kipatsiki. ¹⁴ Osheki imatayitakironi, rootaki ramatawiteeyantakaririni osheki atziri, ikimitakaantakiri rirotaki itajorentsite. Aririka itsipatakari riraga jewatziriri, osheki imatayitakironi. Eejatzi ikanteeyakirini atziri:

—Ajaatya, poshiyakaawenteeyenarini irika jewatakinari, irika ithatyaagaetawitakari apani iitoki. Thatzik. ¡Paminateteri! Tee ikamateetzi. Ichekawiitakarira pirotee.

¹⁵ Ari ikemijantaperoyakirini, riwetsikaeyakironi oshiyakaantsi. Okimitaka inatakaakiri Jatanaashi itajonkaakiro, añaantakari, eejatzi ofaawaetantakari. Roojatzi ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pipinkatheeyeroni iroka awetsikaeyakirini: rootaki atajorentsite.

Ari ipinkatheeyawitakawoni. Omaantakya maawaeni kaari pinkathatzirori, rowamaakaanteeyakirini. ¹⁶ Eejatzi rojataakotakaantakiri atziripaeni, maawaeni. Rojataakoeyakani rakoperoki, rooma aririka ipankaki, maawaeni: pinkathariteeyatsirini, kaari pinkatharitatsiripaeni, ashaaganteeyacharini, kaari ashaaganteeyachani; riraga ramananteetziri eejatzi riraga kaari ramananteetzi: rojataakoeyakani maawaeni. ¹⁷ Ro rojataakoeyakirini inwaero koweekatatsiri, aamaashitya paashinipaeni rojataakoeyakirini inoomerote. Ikanteeyirini:

—Eerorika rojataakoeyani atziripaeni, eero noshinetziri ramanantayitani oetarikapaeni eejatzi eero noshinetziri ipimantayitani oetarikapaeni.

¹⁸ Noyemijantzinkaritepaeni, okameethatzi iroñaaka pikenkithashiryakotero inoomerote koweekatatsiri. Rootaki inoomerote atziri, tema okaataki 666. Eerokarika yotzinkari, ari piyotakiro oetarika oshiyakaawentachari.

14

Jowa iŋaakiri Rowishate Tajorentsi eejatzi omampaawaetawenteeyaririni

¹ Eekiro niyaatatzi koŋaatziro noŋaakiri, tema noŋaakiri riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi, ikatziyaka owinteniityeera ichopineekira Tajorentsi iitachari Shiyoo: ojeekaki Shiyoo Jerojareeki. Ikaateeyakirini maawaeni aapatziyeeyaririni, ojataakotacharipaeni ipankaki iwaerokira Rowishate eejatzi Irii. Ikaateeyakini 144.000. ² Roojatzi nokemaeyirini eejatzi jenokijatzi, ishintsitzi ipaante; ikimitakawo antaworoŋa opareenkaari, eejatzi antawo ookathata. Riroteeyakini piyompiteeyirorini omampaakayaawori oshiyawori piyompirentsi. ³ Eenitatsi janta Tajorentsiki, janta ijeekinta aataperoteencharipaeni eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Roojatzi romampaawaeteeyantanakawoni mampaantsi owakirari; okameetheenkataki, omaanta tekatsi paashini materoni riyotero mampaantsi: apaniroeni riraga kaateentsiri 144.000 atziri owawijaakoeyeencharini. ⁴ Irikapaeni tee ranteeyironi kaari kameethatatsi. Tema ikempoyaaika ikiteshiretzi, tema tee ishirontawo tsinani kaari rayi; inta ikantani royaateeyakirini Rowishate, tsikarika riyaatayitakini. Apatziro ipinkathateeyakirini Tajorentsi eejatzi Rowishate. ⁵ Tee itheeyeeyani, eejatzi ikameethateeyakini, tee ranteeyeeroni kaari kameethatatsi.

Rooteentsi rowashironkaeyerini Tajorentsi kaari aapatziyari

⁶ Roojatzi noŋaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, raayitanakini jeŋokiinira. Ikenkithatakagaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tsikarika ojeekayitzi inampipaeni, eejatzi tsikarika okantayitarini ipaantepaeni. Ikamanteeyakirini tsika ikantyaari Tajorentsi rowawijaakoeyanteeyaaririni. Rootaki ikantapiinteeyiririni Tajorentsi maawaeni atziri paerani, tee ipaashinitziro. ⁷ Itacheronkawaantetzi ikantzi:

—Pipinkatheeyerini Tajorentsi, pikanteeyerini pisheninka: “Ikameethataki Tajorentsi”. Pamine, rootzimateentsi omonkaatakya rowashironkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi. Pipinkathataperoyerini: tema riroetaki wetsikirori jenoki eejatzi kipatsi, inkaarepaeni eejatzi ŋaatenipaeni, maawaeni.

⁸ Royaatanakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ikantzi rirori:

—Paerani riraga jeekawitacharini Wawirooniyaki rantakaapi-inteeyakirini paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi, omaanta rootzimateentsi ithonkimaeyerini Tajorentsi wawirooniyajatz. Eero imatakagaeyerini eejatzi oefarikapaeni.

⁹ Roojatzi royaateeri paashini ronampiri Tajorentsi eejatzi: riraga *tres*-tapaentsiri. Itacheronkawaantetapaakiri, ikantapaakiri rirori:

—Kyaaryoowa, pipinkathatziirikari riraga koweenkatatsiri, eejatzi rowaga oshiyakaantsi. Eejatzi pishinetarikari rojataakotemi pipankaki, eerorika pakoki. ¹⁰ Aririka pipinkathateri koweenkatatsiri eejatzi pishinetyaaririka rojataakotemi, ari ikijakimi Tajorentsi; ikijaperotemi, eero ikamintheemaetzimi. Pikemaatsitaperotakyaawo paamari otsipatakyaawo opane shimashiretatsiri tema rootaki tacheronkaetyaaperotatsiri. Tema iŋeeyemini maawaeni ronampiri Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, eejatzi riraga Rowishate rirori.

¹¹ Pikanteetateyeyaani pikemaatsityaawo paamari; eero otswakanitzi, okantayeyanaani eekiro okachaareenkatanakitye: kitejiriki, tsiteniriki, eero othonkana. Aritaki ikemaatsiteeyawoni maawaeni pinkathatziiriri koweenkatatsiri eejatzi oshiyakaantsi, eejatzi maawaeni

ojataakoeyaworini iwaero. ¹² Rootaki riraga reentsitepaeni Tajorentsi okameethatzi eentsikiroeni royaawentya imatantawori ikemijantaperotziri okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi eejatzi ikyaaryoowenantyaa wori royaatantyaariri Jesoshi.

¹³ Roojatzi nokemakiro eejatzi Ishire Tajorentsi janta jenokinta, okantakina:

—Eenitatsi iroka pojankinateri: “Ikimoshiretakayeri Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, raapatziyakaririka Iwinkatharite, roojatzi ikamantakya. Kyaaryo, ikimoshiryaakaaperotyaari Tajorentsi, tema riyotziro maawaeni ranteeyakinirini kipatsiki. Iroñaaka jeekekagaeyakirini kameetha, imakoryaakaaperoyeerini. Eejatzi ipinateri Tajorentsi tema ikyaaryoowentziniri rantziniri irira ikowakaakiriri roojatzi ikamantakya”.

Noñaakiri ronampiri Tajorentsi rowamaatziiri atziri

¹⁴ Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiro menkori, okitamaamawotaperotaki. Eejatzi noñaakiri kimitakariri atziri, ijeekaki menkoriki. Ramantheetakawo wetsikachari ooro. Eejatzi roerikakiro oshiyawitawori jawiri tzipiro, othoyempitaperotaki, ithatzinkakotantyaa wori raroosote jampateentsirira. ¹⁵ Roojatzi noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka Tajorentsi pankoki. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri riraga jeeekatsiri menkoriki:

—Ikantzi Tajorentsi: “Monkaataka iroñaaka: poshiyakaantakiro pithatzinkakotero pankrentsi, ari pikantakiri iroñaaka powamaeri maawaeni kaari kameethatzi jeeekatsirika kipatsiki”.

¹⁶ Riraga jeekawiteencharira menkoriki, ari ithatzinkakotakiro, thatzik, tema rowamagaeri maawaeni kaari kameethatatsiri.

¹⁷ Roojatzi ipoñaantanaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki janta jenokinta. Eejatzi ramaki rirori oshiyawitawori jawiri tzipiro.

¹⁸ Eejatzi ipoñaaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki, tema rirotki aminawentzirori paamari janta itaapiintzironta kajankapaneri. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri isheninka oerikirori ijawirite:

—Pimonkaatakayaawo jaawiki eejatzi eeroka, powamayeri atziripaeni kaari kameethatatsi kimitaka pipejirowanki otha oowa irakaanto.

¹⁹ Roojatzi kimitaka ipejantawori maawaeni oowapaeni janta kipatsiki, riraga ronampiri imonkaatakayaawo maawaeni kipatsi rowamaantyaariri atziripaeni kaari kameethatatsi. Intspaete ipejeeyerini. Roojatzi ipiyoteeyantakyaarini raatzikatzikaantyaariri. Kimitaka iroka ari okanta rowamaantyaariri Tajorentsi riraga kaari kameethatatsiri. Tema iroñaaka yomaatapaaka rowashironkaantyaariri Tajorentsi riroripaeni.

²⁰ Ari raatzikatzikaateri janta owantsiki, tee ojeeki nampitsikira. Ari opoñaanakya osheki iraantsi raatzikatzikaatakirira, oonkanakya kipatsiki; jenokyaatanaki, areetakawo ipaanteki kawayo. Othotyaaankiro iraantsi 300 kiroometero ojanthatzi.

15

Tajorentsi rotyaantakiri 7 ronampiri rowashironkagaeyerini atziri

¹ Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiro paashini: tema noñaakiro janta jenokinta paashini awijatsini iinja, kaari añaapiintzi. Roñaagakinawo Tajorentsi maawaeni iroka ayotantyaari tsika okantyaari iinja. Osheki nokenkithashiryaakiro, osheki notsikanatawakawo. Noñaakiri 7 ronampiri Tajorentsi, owashironkagaeyeroteririni atziri. Riroteeyakini weyeeroni maawaeni owashironkayeririni atziri; omonkaatapaakya ikijanakya

Tajorentsi. ² Noŋaakiro eejatzi inkaare koŋaaganto, oshipakiryaaiki oshiyakawo otsipatawo paamari. Noŋeeyakirini janta ikatziyeeyakani kaari pinkatheeyirini riraga koweenkatatsiri, eenitatsi eejatzi roshiyakaantawo rirori; riroteeyakini maawaeni kaari ojataakotacha iwaero eejatzi inoomerote. Ari roerikaeyakironi kimitawitawori iwiyompiriki ipashitakariri Tajorentsi. ³ Romampaawaeteeyakawoni kimitawitawori romampaani Moeseeshi, riraga antawaetziniririni Tajorentsi paerani. Tema romampaawenteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Iroka okantzi mampaantsi:

“Nowinkatharite, tema eeroka Tajorentsi, osheki pimatayitakironi.

Osheki pitajonkantayitakini, notsikanatakawo pantayitakirini.

Okameethaperotayitakini pantayitakirini, tee pamatawitantzi.

Kyaaryo, pipinkathariwenteeyakirini jeekatsiripaeni maawaeni nampitsikipaeni, pikantani. Eejatzi maawaeni pantzi okameethatzi.

⁴ Tema, Nowinkatharite, okameethatzi nopinkathateeyemini naakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni tsikarika.

Okameethatzi nokamanteeyerini atziri: ‘Kameethari Tajorentsi’; tema kyaaryo, pikameethataki.

Ipoŋeeyanakaani atziri maawaeni nampitsikipaeni ipinkathateeyan-temirini.

Tema riyoteeyanakini okameethataki panteeyakirini”.

⁵ Roojatzi naminanee eejatzi, noŋaakiro ashitaryaanaka ipankomawo Tajorentsi, irona jeekatsirinta jenokinta. Noŋaaperotakiro janta inthomaeperokinta ijeekinta rirori. ⁶ Riyowanee Tajorentsiipankoki riraga ⁷ ronampiri, riraga owashironkagaeyaperoteririni atziri. Ikithaateeyakawoni kithaarentsi okitamaamawotaperotaki. Ichopineeki eenitatsi oshiyawori ishirikathakitari, riwetsikaetziro ooro. Tema riyoyaakiri riraga Tajorentsi riroripaeni rowashironkaeri atziripaeni.

⁷ Eejatzi eenitatsi apaani ronampiri omampaawaetaapiintachari ipakoeyawakirini paashini ronampiripaeni apaanipaeni pajo. Iyeekitaki pajokipaeni owaa, owashironkaantyaariri atziri. Oshiyakaawentakiri ikijeri Tajorentsi iinja theenkaeyiririni. Tema ikantatyaani raŋi rirori, eero ikamanitee. ⁸ Kachaarenkatanaki Tajorentsiipanko inthomaenta, ikantakaakawo ipinkatharitzira eejatzi itajorenka. Tekatsi ikanteetero ikyagaeyeroni, roojatzi imonkaantyaawori ronampiri ikantakiriri Tajorentsi.

16

Tsika okantari tzimatsiri pajoki

¹ Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi iŋaawaetaki janta ipankoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi ikantziri riraga ⁷ ronampiri:

—Iroŋaakarofa piyaateeyeni pijakotero kipatsiki rowaga ⁷ pajokitzirira, rootaki oshiyakawori ikijaka Tajorentsi.

² Roojatzi riyaaantaka riraga jewatatsiri ronampiri. Ijakotakiro kipatsiki owaa, roojatzi ijoeteeyantanakani maawaeni ojataakoeyaworini iwaero koweenkatatsiri, eejatzi maawaeni pinkathatzirori oshiyakaantsi. O, osheki ijoetayitanakini; opathayitanakini, ishitziyitanakini.

³ Roojatzi riyaaatiki apitetapaentsiri ronampiri, ijakotziro owaa janta antawokiroŋa inkaarepaeni. Opeyanaka, okimitakawo riraani kamaentsirini. Ikamaeyakini jeekaeyawitacharini inkaareki: shimapaeni, omanipaeni, koshoshikopaeni, maawaeni.

⁴ Roojatzi riyaaataki *tres*-tapaentsiri ronampiri Tajorensi, ijakotziro pajokira janta enikipaeni eejatzi ñaatenikipaeni. Opeyeeyanakani irantsi.

⁵ Roojatzi ikantziri ronampiri Tajorensi riraga jewawentzirori iña:

—Tajorensi, osheki pikameethataki; pikantani piyeeki: paerani, roojatzi iroñaaka. Okameethataki powashironkagaeyerini maawaeni irinta-paeni, iñaashiteeyaawoota; ⁶ tema riroteeyakini owamagaeyiririni aapatziyeeyimirini eejatzi kamanantayitzirorini piñaani. Iroñaaka pipiyatakowentaari, powamagaeyakirini. Iñaashitawo rirori, tema riyoteeyakini rirotaki owamaantatsiri.

⁷ Eejatzi iyeeki paashini janta itaapiintzironta kajankapaneri. Ikantziri rirori:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, eeroka Tajorensi matayitzirorini maawaeni. Tema okameethataki powashironkagaeyerini, ikemawakiroota: piyotakiro powashironkaawentzirori.

⁸ Roojatzi riyaaataki paashini ronampiri eejatzi, riraga *cuatro*-tapaentsiri. Ijakotziro pajokitzirira janta ooryaaki, imatantakariri itagaeyakirini atziripaeni. ⁹ Ari itagaeyakirini, roojatzi ikijatheeyantakaririni Tajorensi: riraga otyaantziriri owashironkagaeyiririni. Tee ikenkithashireeyani. Tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi rantayitzirini, eejatzi tee ikowaeyini ipinkatheeyerini Tajorensi.

¹⁰ Roojatzi riraga apawakoonitapaentsiri ronampiri, ijakotziro pajokitzirira janta iwinkatharimentoki koweenkatatsiri. Roojatzi otsitenitantanaka janta ipinkatharitzinta. Osheki oshinkotakiri atziri, tema osheki ikenkithashiryaaapiinteeyanakironi, roojatzi ratsikanenetantanaka.

¹¹ Eekiro riyaatatye ikijathateeyakirini Tajorensi, ikijawentawo ijoepaeni eejatzi maawaeni ikemaatsitayitakarini. Osheki ikantzimatakiri. Omaanta tee ikenkithashiryaaani, tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi ranteyyakirini.

¹² Roojatzi riraga paashini ronampiri riraga *seis*-tapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta antawokiroña eni oetachari Eyojaraate, roojatzi opiryaat-aperotantanaka. Iroñaaka tekatsi otzikaawakirini riraga pinkatharipaeni jewateeyiririni maawaeni ijoraarotepaeni. Ipoñeeyanakyaaani janta ikina-paenta oorya. Tema riyotzi Tajorensi ikowaki riraga jewawenantsiripaeni nampitsikipaeni janta ikowaki ipoke ranantawakaantyaari joraaro rirori rootaki rowiryaatantakawori enini rawijantanakyaari kameetha.

¹³ Roojatzi noñaakiri eejatzi riraga maanki, riraga koweenkatatsiri, eejatzi riraga amatawitantsiri; tema irira ipoñeeyakani ipaantekipaeni 3 ka-maari, roshiyapaakari pirinto. ¹⁴ Kyaaryo, ikamaaritaaperotaki; itajonkanta-jeempiyaawitaka, imatayitakironi kaari añaapiinteeyini. Riyaatashiteeyirini maawaeni pinkatharipaeni maawaeni kipatsi, rajaryagaeyakarini:

—Thame atsipatawakagaeyani, amikatowakagaeyeeyaaani omanateey-erini maawaeni oyaateeyiririni Tajorensi, athonkaeyerini maawaeni.

Aririka ipokapae irira, riraga matzirori maawaeni, romanatawakagaeyeeyaaani riroripaeni. Ikemakoeyerini maawaeni atziripaeni rantayitapaakirini Tajorensi. ¹⁵ Ikantapaaki:

—Pamine, nokimitaka koshitantatsiri romapokiri rirori, eejatzi naari, nomapokaeyapaakimini. Tee piyoteeyini tsikarika okaate nopokanteeyaaari. Nokimoshiretakagaeyerini maawaeni aamagaeyanarini, kimitaka ijaakitaktzi irirapaeni. Nokowaki ikameethateeyanakini, eero rantapiintziro kaari kameethatatsi. Ikimitakaantya ikithaata kameetha, tekatsi ñaamerikiterini eero ipashiwenanta.

¹⁶ Omaanta riraga kamaaripaeni ipiyoteeyakirini riraga maawaeni jewanantatsiri eejatzi ijoraarotepaeni janta owinteniityeenta ikantziro ipaanteki joriyo Arimakeroni.

¹⁷ Roojatzi riraga ronampiri seis-tapaentsiri: riraga kaatapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta tampaaki, roojatzi nokemantakari jeekatsiri janta Tajorensipankoki, jeekatsiri iwinkatharimentoki. Itacheronkawaantetaki, ikantaki:

—Monkaatapaaka, aritapaaki.

¹⁸ Roojatzi osheki aamorenki, morek, morek; roojatzi itonkantanaka tariito, toog, toog, tereei, tziiririri. Eejatzi antawo omoyekaka kipatsi. Tee añiitapiintawo kimityaawoni iroka, paeraninki roojatzi ironaaka. Antawo omoyekaka: moye, moye, moye. ¹⁹ Roojatzi okotaantanaka nampitsikipaeni eejatzi maawaeni pankotsipaeni oparyaantanaka janta Wawirooniyaki, eejatzi maawaeni paashinipaeniki nampitsi, othonkaeyakani maawaeni, kaatapaaki. Ikenkithashiryaaikiro Tajorensi maawaeni ranteeyakinirini wawirooniyajatzi, rootaki ikijaperoeyantakaririni, rowashironkaaperoeyakirini. ²⁰ Opeyeeyanakani maawaeni othampishaapaeni; eejatzi otzishipaeni, opeyeeyanakani, peyaka. ²¹ Ajaatya eejatzi opariyaki jiriniki, omaanta antawopero ini. Okaatzi otenataki 45 kiuro: tenaperotaki. Opoñaaka jenokinta, opariyaki atziriki, osheki othonkaeyakirini. Osheki ithaawanteeyakawoni rirori, roojatzi ikijathateeyantakaririni Tajorensi.

17

Jowa iñaakiro antawo nampitsi Wawirooniya

¹ Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiri ronampiri Tajorensi oteyirori pajo inkaaganki, tema ipokashitakina ikantakina:

—Pipokanaki jaka: noñaayemiro tsika ikantakowenantaariri Tajorensi rowaga anteeyiririni shiramparipaeni, jeekatsiri enikipaeni, eejatzi ñaatenikipaeni. Rowashironkayero. Tema oshiyakawo rowaga antawo nampitsi owaero Wawirooniya. ² Ranteeyakironi iwinkatharitepaeni paashinipaeni atziri. Iyotagaeyakirini maawaeni atziri rantapiintziro kaari rayi. Okimitakaakari oshinkitakaakari rootaki antakaantakariri oetarika okowakaari roori.

³ Roojatzi raanakina janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko, eeniro janta oñaagakinawo Ishire Tajorensi. Koñaatziro noñaapaakiro tsinani, okyaakotakari koweenkatatsiri, kityonkatatsiri: eenitatsi 7 iito, eenitatsi ichee 10. Rojataakoetakirira maawaeni iwathaki: okantzimatziri Tajorensi ojataakorensira. ⁴ Okithaatakawo tsinani kamoshinetsiri eejatzi kityonkari. Rowaneenkatakaakawo ooro, eenitatsi mapipaeni shipakiriinkawo eejatzi inashita mapipaeni kitamaakiri. Oerikanakitziro omirimento, riwetsikaetziri ooro; yeekitapaaki kaari kameethatayitatsini, oshiyakaawentziro antakagaeyirini atziri raapatziyashitawo riwetsikani atziri eejatzi iyotagaeyirini imayempitantzi. ⁵ Ojataakotaka opankaki: eenitatsi okantakotziri, omaanta tekira okoñaaperotzi. Okantzi ojankinatakaga: “Antawopero Wawirooniya, tema iyotagaeyironi tsinanipaeni omatakayitarini kaari ayi. Eejatzi iyotagaeyiririni osheki atziri raapatziyashitawo riwetsikashitayitarini eejatzi rantero oetarika kaari kameethatayitatsirini”. ⁶ Roojatzi niyotakiro kimitaka oshinkitaka tsinani. Ro oshinkitakari riraani aapatziyawitaririni Jesoshi owamagaeyakiririni.

Osheki notsikanatanakawo, naminaperotakiro, joreririri. ⁷ Omaanta rojampitana riraga ronampiri Tajorensi:

—¿Itakakya potsikanatantanakawori? Nokamantemiro kaari piyotzitziro, eejatzi nokamantemi kaari piyotzitziri riraga koweenkatatsiri okyaakotakari. ⁸ Ijeekawitani riraganki, tee añiiri iroñaaka, tema ijeeki omooki inthomaenta, jatatsiri jantoo. Iinja ragaeri eejatzi Tajorentsi, rotyaanantyaariri paamariki kaari tsiwakanitatsini: janta ikanteetatyeyyaani rashironkaya. Ijeekawitani, ipeyaka, ijeekae eejatzi; aririka iñeyawakirini theenkaeyatsirini, rotsikanatawakawoni. Paerani, owakira riwetsikakiro Tajorentsi kipatsi, rojankinatakiro iwaeropaeni maawaeni jatatsininta jenokinta, omaanta tee rojankinatziro iwaeropaeni riraga theenkantatsiri.

⁹ Pamine, pikenkithashiryaaperotero iroka noshiyakaantemiri piyotantyaawori: rowaga iitopaeni okaatzi 7 oshiyakaawentziro 7 tonkaaripaeni ojeekinta tsinani. ¹⁰ Eejatzi oshiyakaawentziro 7 jewawenantatsiripaeni. Ikamanaki apawakooni, ijeeki iroñaaka apaani, iinja ijeeki riraga kaatapaentsiri. Eero ojamanitzi ipinkathariwenante riraga kaatapaentsirira. ¹¹ Riraga koweenkatatsiri kityonkari, rirotaki apaani pinkatharitawitachari nokantakimiri: “Ikamaki”. Omaanta ipiriintanee eejatzi, ipinkathariwenantee eejatzi riraga *ocho*-tapaentsiri, roojatzi rotyaanantakyaari Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹² Eejatzi rowaga 10 ichee piñeyakirini, oshiyakaantziro 10 paashinipaeni jewawenantatsiri iinja. Ikaateeyerini koweenkatatsiri, ipinkathariteeyawitanakyaani, eero ojamanitzi ipinkathariwenante.

¹³ Ikimitawakagaeyeyyaani jewawenantatsiripaeni, ikanteeyerini koweenkatatsiri: “Nokenkithatakaaperoyemini eerori, nanteeyemirini oetarika pikowakagaeyenarini”. ¹⁴ Roojatzi ikijeeyerini irirapaeni Jesokirishito riraga Rowishate Tajorentsi, eejatzi oyaateeyiririni: romanateeyawityaarini, ikowaeyawityaani ithonkaeyerinimi. Omaanta apiyeyaarini Jesoshi, ithonkaeyerini rirori. Irira apintzi ikanta, tajorentsi perotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaawitariri atziri, reewatakagaeyirini maawaeni jewatakagaeyawitaririni atziripaeni. Riyoyagaeyakirini maawaeni aapatziyeyaririni, ipaashinitakagaeyerini, ari kijokiro rowaeyaneerini rirori, maawaeni.

¹⁵ Eejatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Eejatzi piñaakiro enipaeni eejatzi ñaatenipaeni ojeekantari tsinani. Oshiyakaantakiri irowapaeni maawaeni atziripaeni, riraga jeekatsiripaeni tsikarika, tsikarika okantayitarini ipaantepaeni, maawaeni. ¹⁶ Riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga 10 jewawenantatsiripaeni ikijeeyakironi tsinani: rowaga matakaapiintariri kaari ayi. Rotziroreero maawaeni nampitsi, ikoshitero oetarika jeekatsirira, itayero maawaeni pankotsi. Eero ojeekaneentzi oetarika kameethatatsiri. ¹⁷ Riraga Tajorentsi ikenkithashiryaakayaari ikijeeyeroni roori, imonkaatantyaawori okaatzi ikoyiri Tajorentsi. Rootaki ikananteeyarini riraga jewawenantatsiripaeni: “Thame apinkathateeyerini riraga koweenkatatsiri kityonkatatsiri, anteniri oetarikapaeni ikowakagaeyerini”. Aritaki ikanteeyerorini iroka omonkaatantyaari ikoyiri Tajorentsi. ¹⁸ Iroka tsinani piñaakiri oshiyakaanteeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni nampitsikinta: riraga anaakoeyiririni paashinipaeni atziri ipinkatharitziri.

Aritaki ikantayitanani ronampiri Tajorentsi okaatzi okantakotyia ñaayitzirini.

¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri. Tema noñaawakiri ipokapaaki paashini ronampiri Tajorensi, ipoñaanaka jenokinta. Osheki ipinkatharitapaaki, ishikipakiryaapaaki, ikitejitaperotapaakiro kipatsi, rochookyaapaakina eejatzi nothaawantanakari. ² Itacheronkawaantetapaaki ikemapaaki:

“Rooteentsi ithonkaeyani maawaeni jeekaeyawitacharini Wawirooniyaki; osheki inashiwitani, osheki ipinkatharitawitani, rooteentsi ithonkaeyani.

Irira jeekapaentsiri kamaaripaeni inampityaawo, eejatzi mamawoniro, thoowoniro, peyaripaeni, maawaeni. Roshiyeyakawoni rowaga tsinani, matakaapiintariri kaari ayi.

³ Tee okameethatawitani ojeke, eejatzi iyotagaeyakirini maawaeni paashinipaeni atziri ikimiteeyantakaworini rirori.

Ranteeyakironi pinkatharipaeni; osheki raagaantaki riraga pimantzirori owetsikani, kyaaryo maawaeni rantayitakironi osheki kaari kameethatayitatsini. Tema amanantaperotaka osheki”.

⁴ Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorensi janta jenokinta, okantzi: “Aapatziyeyaririni Jesoshi pishitowaeyaneeni, rowaga nampitsiki: pikim-itawokari, pantzirokari eerori kaari kameethatayitatsini antziri roori. Pikaateeyironikari, nowashironkagaeyiminikari.

⁵ Riyotzi Tajorensi osheki rantapiintziro kaari kameethatatsi. Eekiro riyaatatye ikenkithashiryaaakotero okaatzi rantziri, eejatzi royaakotziro kitejiri rowashironkaeri. Rooteentsi monkaatapaaka. Intsipaete rowashironkagaeri”.

⁶ Roojatzi ikantziri apaani ronampiri Tajorensi inashiyitacharinipaeni: “Paerani osheki owashironkagaeyakirini paashinipaeni roori, iroñaaka pipiyeeyaawoni, eekiro piyaateeyatyeeeni powashironkaaperoeyerini. Tee okameethatzi anteyakirini.

⁷⁻⁸ Iroka tsinani okenkithashiryaaaka osheki okameethaperotaki roori. Tekatsi kimityaawoni. Osheki amanantakiro oethaari rooperori eejatzi othatanepaeni owaneenkayitanyaarini”.

Ajagaakawo ajankaneki okantzi: “Tema naaka kimitawori jewawenanatsiri. Osheki nokimoshiretaka. Eero netakotzimaetawo. Eekiro niyaatatye niweshiryaaawentyaawo”.

“Rootaki iroñaaka powashironkaantyaawori kameetha. Ari aashitakyaa-wopa otashe; pimantsiyatakaakiro; pikemaatsitakaakyaawo katsiri; ari picheraajagaakitanaki eejatzi ari pomiraakiro.

¡Omapokapaakya pitaya! Tema ishintsiperotaki Tajorensi riraga kantakotanatsiri. Rootaki ikantakotziri ronampiri Tajorensi”.

⁹ Riraga pinkatharipaeni antayitzirorini kaari kameethatatsi eejatzi ithonkatashitakawo tsinani iyorikite, iñeeyeroni otaaya, eejatzi iñeeyeroni owachaarite; roojatzi riraakoeyaantyaawoni, rowashiretakotyaaawo.

¹⁰ Inteena ikatziyeyanakani; ithaawaeyanakini, raamaashitya rowashironkagaeyironi Tajorensi rirori. Ikanteeyeni:

“O, wawirooniyajatzi, pashironkagaeyakaniwee. O, antawo pinampi, osheki pikaateeyawitani jeekaeyawitacharini.

Romapokapaakimi Tajorensi, intsipaete ithonkaeyakimini, maawaeni”.

¹¹ Ari riraakoeyakimini pimanteeyatsirini maawaeni kipatsi, rowashiretakoyakimini. Paerani osheki piñaawenashiryagaeyawitawoni oetarikapaeni ipayitawitzimirini, omaanta eero iroñaaka pamanantee eejatzi. ¹² Tekatsi ikantya ipimantemiro ooro, piraata, shipakiryaatsiri mapi, kitamaakiri mapi, riino kitamaari, kityonkamawori, jentamawori, kiraamawori. Tekatsi ikantya ipimantemiro taawirakota inchato kajankakotari, ajawaka raeki kitamaacheekiri riwetsikaetziro oetarika

kameetha, pinatachari inchato riwetsikaetziri oetarika, kijotayitatsirini, pinatachari mapi. ¹³ Eejatzi tekatsi ikantya ipimantemiro majankapaneri eejatzi pochapaneri, tsipataapanetachari rowari, kajankapaneri, kajankaayitatsirini, awishoowaantsi oowa, oyeenka oriwo, opane teriiko, teriikopaeni, waakapaeni, owishapaeni, kawayopaeni, shiyakomentotsipaeni, eejatzi atziripaeni; kyaaryo, ipimantayitzirini atziri.

¹⁴ Ikanteete:

“Eero powawo eejatzi chochoki pinintawitari; tee okowanee pipaante owaneeya; paerani eeniro powaneenkatawitani. ¿Tsika pimaathaaganki kityonkamaworiranki iroñaka? Tekatsi, taaka. ¿Arima pamanante paashini? Eero. Thonkakimi eeroka”.

¹⁵ Riraga pimantapiintawitaworini maawaeni iroka owaagawontsi raantapiintawitaririni osheki koriki; omaanta iroñaka ikatziyeeyanakini inteena, ithaawaeyanakini, raamaashitya eejatzi rowashironkagaeyerini Tajorentsi rirori. Riraanakya eejatzi ishenkatanakya. ¹⁶ Ikante:

“¡Ashironkaamatsitemiini, wawirooniyajatzi!

Pashironkaakawee. Antawo naawita pinampi, osheki pikaatawitani jeekaeyawitacharini. Pikithaateeyawitakawoni riino jentamawori, kityonkanimawori, eejatzi kiraamawori, powaneenkaeyawitawoni ooro, mapi shipakiryaaatsiri, eejatzi kitamaakiri mapi.

¹⁷ Romapokakimi Tajorentsi, ithonkitakimiro maawaeni, thonkapaaka”.

Eejatzi maawaeni marineero eejatzi ashiteeyaworini pitotsi aapiintzirori owaagawontsi ikatziyakoeyakyaani ipitoki inteena. ¹⁸ Inteena ram- inakoeyeroni owachaarite, teyariririri, roojatzi riragaeyantanakyaani. Ikanteeyeni:

“O, okameethatawitani nampitsinta, tekatsi kimityaawoni”.

¹⁹ Osheki rowashireteeyanakyaani, rootaki imaeritantakyaari eejatzi roeyotantakyaari iitoki. Osheki riraakoeyakyaawoni eejatzi rowashire- takotakyaawo, ikaemaeyanakini:

“¡Ashironkaamatsitemiini! Pashironkagaeyatyeeyaaniwee wawirooniyajatzi, antawo naawita pinampi, osheki pikaateeyawitani. Osheki iyaatapi- intzini antawo pitotsi janta, ipimantziro ashitawori osheki owaaga- wontsi, raantari osheki koriki.

Omaanta omapokanakya othonkanakya pinampi, maawaeni”.

Ikimoshireeyanakini aapatziyeeyaririni Jesoshi

²⁰ Roojatzi nokemakiri ronampiri Tajorentsi, ikanteetzi:

“Pikimoshireeyanakini, maawaeni jenokijatzi: aapatziyeeyaririni Tajorentsi, rotyaantanewopaeni Jesokirishito, kamanantaw- itacharini, maawaeni.

Paerani osheki owashironkagaeyakimini, rootaki ipiyatakowenantakimiri Tajorentsi”.

²¹ Roojatzi noñakiri ronampiri Tajorentsi, shintsiperotatsiri. Raakiro antawo mapi, rookakiro antawokiroña inkaare, poog. Ikantzi:

“Nowiinkakiro mapi, peyaperotaka; tekatsi ñeeroni eejatzi. Eejatzi ikimi- itero Wawirooniya, ithonkaeteero roori, thonkapaaka; tekatsi ñeeroni eejatzi.

²² Eeniro akemapiintawitari chapinki piyompiwaetawitacharini, ompaawaefeeyawitacharini, showitawaetawitacharini, tziwootawaetawitacharini; omaanta iinja tekatsi kemaerini.

Eeniro naawita chapinki wetsikayitawitaworini oetarikapaeni, omaanta iroñaka tekatsi.

Tee akemaeri iroñaka toonkirori rowaetari, tok, tok, tok.

23 Eero otziwootaa eejatzi itziwoomento;
eero ijeekae eejatzi aatsini iina.

Paerani riyotakoeyakirini riraga pimantayitatsirini janta Wawirooniyaki, osheki ipiyotakiri iyorikite. Riraga jeekatsiripaeni ramatawiteeyakirini jeekatsiri paashinipaeniki kipatsi,

24 eejatzi rowamaakaanteeyakirini maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyaririni Tajorentsi, eejatzi paashinipaeni owamagaetsiri jaka kipatsiki; rootaki ithonkanteeyemirini Tajorentsi maawaeni eerokapaeni wawirooniyajatzi”.

19

1 Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaaperotakiro. Tema noke-maeyakirini oshekiniroña jenokijatzi, ishintsitzi romampaawaeteeyani:

“Ariwee, ikameethaperotaki Tajorentsi:
rirotaki owawijaakoeyerini.

Thame apinkathataperoyerini, tema itajorentsiperotaki.

2 Okameethataki rowashironkaero matakaapiintariri kaari ayi, riyotakiro rantayitzirini, tekatsi ikompityaawo.

Osheki iyotagaeyakirini paashinipaeni atziri imatayitzirini kaari rayi, rootaki rowashironkaantakawori; tema oñaashitakawowee roori.

Eejatzi osheki owashironkagaeyakirini aapatziyeeyaririni Jesoshi, rootaki ipiyatakowenantakariri”.

3 Roojatzi rapiiteeyerini riroripaeni:

“¡Ikameethataki Tajorentsi!

Tema taaperotaka, okanteetatyeyyaani okatziyeenkatanaki kachaari, eero opeya”.

4 Ari ijeekaki Tajorentsi janta iwinkatharimentoki. Rotziwerowashiteeyakarini riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari osheki ipinkathateeyakirini. Ikanteeyini:

“¡Aritaki okantyaari! ¡Apinkathateeyirini Tajorentsi, tema ikameethaperotaki!”

5 Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi, opoñaaka okaakini Tajorentsiki, okantzi roori:

“Maawaeni antawaeteeyiniririni Tajorentsi piñaaperoyerini iroñaaka, eejatzi pipinkathateeyerini.

Pinkatharipaeni, piñaaperoyerini;

eejatzi eeroka, maawaeni kaari pinkatharitawitachari, piñaaperoyerini eerori eejatzi”.

6 Roojatzi nokemaeyakirini osheki jenokijatzi, itacheronkawaantetzi iñaawaeteeyini, ikimiteeyakawoni osheki opareenkaayi antawaatatsiri eejatzi ikimiteeyakarini antari tariito. Ikanteeyini:

“¡Maawaeni atziri, thame añaaperoteri Jeyowaa!

Tema ikameethaperotaki irira: tema ipinkathariwenteeyakaeni Awinkatharite, osheki itajorenka.

7 Thame aweshiryaawenteeyarini, akimoshirewenteeyerini maawaeni.

Thame apinkathateeyirini maawaeni.

Iroñaaka omonkaataka kitejiri raantyaawori Rowishate Tajorentsi iina.

¡Pamine sha! Tema wetsikaka roori kameethaanikitaki tema iñaakiro rirori ayeroni okameethataki.

8 Okithaatakawo riinomawo kameethari, jentamawori, kitamaaperotatsiri; tee okipatsineentzi, kiteri. Tema ipashitakawo Tajorentsi.

Rowaga riinomawo kameethari roshiyakaawentakae Tajorentsi ifñaakae akameethatzi tema aakapaeni reentsite rirori anteeyakironi kameethatayitatsirini ikowakaakaeri”.

⁹ Roojatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Pojankinatera iroka: “Rooteentsi raye Rowishate Tajorentsi iina. Tema ikaemaeyerini osheki atziri rakiyoteeyerini. Okameethatzirikami maawaeni atziri ikowakimi rakiyoteeyerinimi rootaki raapatziy-eeyantyaaririni riroripaeni. Omaanta apatziro ikaemeri riraga aapatziyariri riraga ayirorira. Ikimoshirewentero riroripaeni”.

Roojatzi ikantakina:

—Iroka nokamantakimiri, rootaki ikantaperotakinari Tajorentsi. Kyaaryooperotatsiri ini.

¹⁰ Ari notziwerowashitawitakari ronampiri, nopinkathaterimi, omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana. Tema akimitawakagaeyakani: naari, eejatzi eerori, eejatzi maawaeni piyemijantzinkarite kenkithatakotapiintziriri Jesoshi. Aritaki akimitawakagaeyakani anteeyinirini ikowakagaeyakaerini. Eero pipinkathatana, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathate.

Riraga kenkithatakotziriri Tajorentsi, riroteeyakini kenkithatakotziriri eejatzi Jesoshi.

Riraga kyaakotariri kawayo kitamaari. Romanatawakagaeyakani janta Arimakirooni

¹¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi: tema noñaakiro jenokinta inthomaenta, eejatzi noñaakiri kawayo kitamaaperotatsiri. Noñaakiri Jesoshi ikyaakotakari, iiteetziri: Monkaatzirori Okaatzi Ikantziri; eejatzi iiteetziri: Kyaaryooperotatsiri. Ikameethataki: tee rowashironkashitari atziri, tee rowamaashitari. Riyotzi oetarika rantziri, tee ikijashitari. ¹² Roki okimitakawo paamari amoreki, ramantheetakawo osheki amantheerentsi. Rojataakotaka ipankaki iwaero, omaanta tekatsi yoteroni; apaniroeni riyotziro rirori. ¹³ Otsikirijakoteetakiri imaathakira iraantsiki; eejatzi iiteetziri: Iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. ¹⁴ Rimpaeteeyapaakirini osheki joraaro jenokijatzi, ikyaakoeyakarini kawayo, rirotaki kitamaari eejatzi; ikitheeyawoni riinomawo kameethari, okitamaamawotaperotaki, tee opitsitzi. ¹⁵ Ojeeki ipaanteki jewateeyiririni ithatyaamento, thoyempitaperotatsiri ipejeeyantyaaririni kaari pinkatheeyiririni. Ipinkathariwentaperoyerini, eerowa ikaminthayiri eechonkiini. Riraga wetsikirori awishoowaantsi oowa rawishoowantakawori oowa. Aritaki ikimitakiriri riraga kyaakotakariri kitamaaperotatsiri raatzikaperoeyakirini atziri, riyoteeyantyaarini rirori ikijaperoyakirini Tajorentsi, riraga Shintsitaperotatsiri. ¹⁶ Ojankinataka iithaariki jewateeyiririni, eejatzi iporiki, okantzi: “Irira pinkathariwenteeyiririni maawaeni jewawenantsiripaeni, anaakoeyiririni maawaeni jeekakaanteeyantatsirini”.

¹⁷ Roojatzi noñaakiri apaani ronampiri Tajorentsi katziyeenchari ooryaaki. Itacheronkawaantetaki ikaemaeyakirini maawaeni tzijopaeni:

—Pipoke, powaeyani. Powaeyaarini iwatha ipaeyemirini Tajorentsi; eenitatsi osheki powaeyaarini. ¹⁸ Poyaari iwatha pinkathari, iwatha kapitaanotatsiri, iwatha shirampariperotatsiri, iwatha kawayo eejatzi riraga kyaakowitariri. Poyaari iwatha maawaeni atziri: pimantaarewo eejatzi amanantawitariri, pinkatharitatsiri eejatzi kaari pinkatharitatsi.

19-20 Roojatzi noŃeeyakirini riraga koweenkatatsiri eejatzi maawaeni riraga pinkatharipaeni kipatsiki, ipiyoteeyakirini ijoraarotepaeni, maawaeni. Eejatzi royaatakiri koweenkatatsiri riraga atziri, kantawitachari: “Nokamantemi tsika ikantari Tajorentsi”. Osheki itajorentsijeempiyawitakani, ramatawiteeyantakaririni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi ipinkathataneeri riraga koweenkatatsiri eejatzi roshiyakaawero. Rojataakoeyakani ipankaki riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Ari riyaaatashiteeyawitakarini romanateeyerinimi riraga kyaakotakariri iyawayote eejatzi joraaropaeni rirori. Omaanta raawakiri apite: riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri. Rookakiri janta antawoki inkaare, eeniro raŃi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²¹ Omaanta paashinipaeni, ipejeeyakirini riraga kyaakotachari, ipejeeyakirini maawaeni, thatzik, thatzik. Ro ipejantakariri ithatyaamento ipaantekira. Ari rowaeyakawoni tzijopaeni iwatha, ikemaperotakawo.

20

Ikenkithatakotziro 1000 ojarentsi

¹ Roojatzi eekiro niyaatatzi koŃaatziro noŃaaperotakiro. Tema noŃaawakiri riyiitapaaki paashini ronampiri Tajorentsi, ipoŃaanaka jenokinta. Roerikiro iyaawiryaaantawori omoŃo kipatsi, jatatsiri jantoo. Eejatzi ramapaakiro antawo kareenatha. ² Raapaakiri riraga maanki, jeekitachari paerani. Riro-taki kamaari riraga iwinkatharite maawaeni paashinipaeni kamaari. Tema iiteetziri Jatanaashi. Ari roojotaperotapaakiri kareenathaki, shirik, shirik; okaataki 1000 ojarentsi roojoryaakotanteeyaririni eejatzi iinja. Tema ojamaniiperotaki ramatawitakiri irira atziripaeni. ³ Roojatzi rookakiri omoŃo, rashitakotakiri, riyaaawitakotakiri. Tekatsi ikanteeya eejatzi ramatawiteeyerini atziripaeni, okaataki 1000 ojarentsi. Omaanta roojatzi riyowanee, eero ojamaniiperotzi ramatawitante eejatzi.

⁴ Roojatzi noŃeeyakirini osheki jeekatsiripaeni iwinkatharimentokipaeni: riyoteeyakini ikantziri Tajorentsi: “Pikantakowenteeyerini maawaeni atziri”. Paerani tee ipinkathateeyirini riraga koweenkatatsiri eejatzi roshiyakaawero. Eejatzi tee rojataakota ipankaki eejatzi rakoki iwaero koweenkatatsiri. Ikenkithatakoeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanteeyironi iŃaani Tajorentsi, rootaki ipejanteetakariri ikentsiki. IroŃaaka ipiriinteeyaneerini Tajorentsi, ikaateeyerini Jesokirishito okaataki 1000 ojarentsi ipinkathariwenanteeyeni. ⁵ Irika itanaawori ipiriintanaa; omaanta tekira ipiriinteeyaneeni paashinipaeni. Aririka awijanaki 1000 ojarentsi, ari ipiriinteeyaneeni riroripaeni.

⁶ Osheki ikimoshireeyanakini riraga jewataperoeyatsirini ipiriinteeyaneeni: rowameethaperoteri Tajorentsi. Riyotanaki eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta ipinkatheeyerini Tajorentsi eejatzi Jesokirishito eejatzi rantawaeteniri kimitaka Ńaanakowenantatsiri. Tema okaataki 1000 ojarentsi ikaateeyerini ipinkathariteeyanakini.

Ikaatantyaawori romanatawakaya

⁷ Aririka omonkaatapaakya 1000 ojarentsi, ari rashitaryaakoteetakiri Jatanaashi, roemishitowaeteeri eejatzi. ⁸ Roojatzi riyaaatanaki rirori maawaeni nampitsikipaeni, ithotyaanakiro kipatsi, ramatawiteeyerini maawaeni atziri ipiyoteeyantyaaririni jeekatsiripaeni romanatanteeyaaririni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Ikanteetziri riraga oyaateeyiririni Jatanaashi: Kogo, eejatzi Makogo. Ikaateeyanakini osheki kameetha. Okimitaka tee amatziro ayotero tsika okaatzi opane impaneki, eejatzi eero amatziro ayotero tsikarika ikaateeyini

riroripaeni. ⁹ Ikineeyanakini janta opankaeteetziinta, rinkiteeyanakirini maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi, aritaki itapoteeyapaakawoni Jerojaree: rowaga nampitsi aninteeyakironi. Romanateeyapaakirinimi aapatziyeeyaririni, omaanta omapokanaka oponaanaka jenokinta antawo paamari, othonkaeyapaerini; otagaeyapaakirini, pomeei. ¹⁰ Roojatzi ragaeteri iwinkatharite kamaaripaeni, riraga amatawiteeyiririni atziri, rookanteeyaariri janta antawoki inkaare. Tema paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta ikaateeyerini riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri, kantawitachari: “Nokenkithatakotziri Tajorentsi”. Ari osheki ikemaatsiteeyawoni: kitejiriki, tsiteniriki; ikanteetatyeyyaani.

Iñaakiro janta kitamaawoki jeekamentotsiki

¹¹ Roojatzi noñaakiro antawo iwinkatharimento, okitamaamawotaki; eejatzi noñaakiri riraga Tajorentsi riraga jeekantawori. Opeyaperotanaka kipatsi eejatzi jenoki, peyanaka. ¹²⁻¹⁵ Eejatzi noñaakiri maawaeni piinkaeyawitacharini inkaareki. Ipiriinteeyanaani tsitsiyawiteenchari eejatzi maawaeni jateeyatsirini jaawiki. Kyaaryo, noñeeyakirini: pinkathar-itawitacharini eejatzi kaari pinkatharitawitachani, ikatziyimoteeyakawoni iwinkatharimento Tajorentsi. Roojatzi roepithokakiro paajinapaeni osheki Iwaperite rirori. Ojankineeyakani jankinarentsipaeni maawaeni ranteeyinirini atziripaeni. Aririka rantaneentero eechonkiini kaari kameethatatsi ari omawitya rotyaanteri rirori irira janta paamariki kaari tsiwakanitatsiri eero ikemaatsitaperotawo katsiri. Omaanta riraga antzirori osheki kaari kameethatatsi osheki ikemaatsitaperotyawo katsiri. Eenitatsi paashini iñaanamento rashi rirori eejatzi, roepithokakiro paajinapaeni ojankinataka iwaeropaeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Riraga kaari jankinatakotacha rookaeteri janta antawoki paamari: janta rookaeri Tajorentsi maawaeni theenkantatsiri eejatzi maawaeni kamaari. Iiteetziro paamari Inampi Ashironkaaperotachari: riraga kaari ñaayiterini Tajorentsi. Oshekipero ikemaatsiperotakawo katsiri janta ikowaki ikamae omaanta tee imatziro, eekiro riyaatatzi ikemaatsitaperotyawo.

21

Ikenkithatakotakiro Jerojaree owakirari

¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri: tema noñaakiro paashini jenoki eejatzi paashini kipatsi, owakirari. Aritaki opeyaperotanaka rowaga itakawori, eejatzi opeyaka inkaare, tekatsikya iroñaaka. ² Eejatzi noñaakiro rowaga Jerojaree owakirari, rowaga kameethaperotatsiri inampi Tajorentsi; oponaanaka jenokinta, ayiitapaaki kipatsiki. Osheki owaneenkayitakani, okimitakawo tsinani, rootentsirika aye oemi, owaneenkataka. ³ Nokemakiri jenokijatzi, jeekatsiri okaakini iwinkatharimentoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi, ikantzi:

—Pamineeyeni: riyataki Tajorentsi jaawiki ijeekimoeyerini atziri. Kijokiro rowaeyerini, isheninkaeyantyaaririni. Eero rookaeyirini. Riroripaeni ipinkathateri apatziro rirori. ⁴ Riweshiryaakagaeyarini, eero ishinetzi atziri riragaeyeyani eejatzi; eero ikamaeyeni. Eero riraakotaari eejatzi kamaentsirini, eero ishenkataa, eero ikemaatsitaawo oetarikapaeni. Aritaki othonkyaari maawaeni irokapaeni. Tekatsi.

⁵ Roojatzi ikantzi Tajorentsi:

—Pamine, nowakiratakagaero maawaeni.

Eejatzi ikantakina:

—Pojankinatero iroka: kyaaryootaki okaatzi nokantakimiri, tee namatawitzimi. Pimatero pameentyawo.

⁶ Eejatzi ikantakina:

—Monkaataka, nomatakiro. Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeeroni maawaeni. Iroñaaka eenitatsirika miritatsini, nopashityaari rireri iña owañaantatsiri; eero nokowakotziri: aritaki nopashiteeyaarini maawaeni koetyeemoeyakaririni. ⁷ Eekirorika riyaatayee ranteeyanawoni maawaeni nokowakagaeyiririni, nopaperoeyerini maawaeni koetyeemoeyakaririni. Notajonkakowentapiinteeyerini, rootaki riyotantanari naaka rashi Pawa Tajorentsi eejatzi neentsitetaperoeaarini. ⁸ Omaantakya riraga thaantzi, tema ari intsipaete ipakaanakiro raapatziyari Tajorentsi aririka opomeentsitzimotakyaari. Riroripaeni eejatzi riraga theenkantatsiri, antayitzirorini kaari kameethatayitatsini, owamaantatsiri atziri, mayempitzirori kaari rayi, matsitantatsiri, pinkathatashitayitaworini riwetsikayitzirini atziri iitajorentsitashitari, eejatzi maawaeni amatawitantatsiri, nookaeyerini antawoki paamari kaari tsiwakanitatsini. Rootaki noshiyakaanantakariri rapiiteeya ikamaeeyeni.

⁹ Roojatzi ipokashitakina apaani ronampiri, riraga ikaateeyirini inkaaganki ⁷ oerikakirori iwajoni yeekitawitachari owaa owashironkagaeyakiririni atziri. Ikantakina:

—Pipoke, noñaayemiro owakira aatsiri oemi: rootaki iina Rowishate Tajorentsi.

¹⁰ Itentashiretanakina janta antawoperoki otzishi, roñaagapaakinawo Jerore: rowaga kameethaperotatsiri nampitsi. Opoñaanaka Tajorentsi janta jenokinta, ayiitapaaki. ¹¹ Ishipakiryakaakiro nampitsi, okimitaka shipakiryaperotatsiri mapi kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero. ¹² Eenitatsi nampitsiki otantotsi inkitzirori, jatatsiri jenoki. Eenitatsi otantotsi 12 omoopaeni okaatzi, ikyaantapiintawo nampitsi; eenitatsi janta 12 ronampiri Tajorentsi shenteeyirorini. Ojankinataka omookipaeni apaani iwaero riraga 12 itomini Ishirayeei. ¹³ Okaatzi 3 omoopaeni janta ikina-paenta oorya, okaatzi eejatzi 3 omoopaeni janta itziroryaaneenta oorya, eejatzi ojeeki omerikkipaeni omoopaeni: eenitatsi 3 jakakiroka, eenitatsi 3 jantakironta. ¹⁴ Ojeeki jaawiki antawo mapipaeni kaatatsiri 12, rowankitantawori osheninkapaeni mapi. Ojankinataka antawoki mapipaeni apaani iwaero riraga 12 rotyaantanewopaeni Rowishate Tajorentsi.

¹⁵ Ari roerikakiro ronampiri Tajorentsi imonkaatantawori nampitsi, riwetsikaetziro ooro. Ari imonkaatakiro nampitsi eejatzi otantotsi, eejatzi omo roori, ikyaanteeyapiintarini. ¹⁶ Eenitatsi 4 otantotsi omonkaatawakagaeyakani maawaeni. Eejatzi okimitaka jenoki omonkaatawakaaka. Okaataki 2.200 kiroometero maawaeni. ¹⁷ Imonkaatakiro tsika okaatzi otontaperotaki. Tema okaataki 65 meetero. Ari nojankinatakimiro ikantakinari riraga ronampiri Tajorentsi.

¹⁸ Ro riwetsikantawori otantotsi mapi shipakiryayiperotatsirini, kim-itawori ishiwanki shiyentzi chamaero. Omaanta roori nampitsi, ro riwetsikayitzirini ooro, omaanta okitetakiperotanee maawaeni. ¹⁹ Jaga otantotsiki eeniro shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri antawo mapi shawitziinirira nokamantakotakiri inkaaganki. Owaneenkayitakawoni shipakiryayitatsirini mapi, pinataperotayitacharini: itanakawori eenitatsi kamaapookitatsiri kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero; apiteta-paentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka cheetzi; rowaga tres-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri kimitaka oteyaki tenteritoki;

rowaga *cuatro*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri kamaapookitatsiri kimitaka chokiyo; ²⁰ rowaga *cinco*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki thapatonkeerikitachari kitamaari eejatzi kimitaka maankicheetzi; rowaga *seis*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki kimitaka maankicheetzi; rowaga *siete*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka shimashiri; rowaga *ocho*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri kimitaka iithoki kenthori; rowaga *nueve*-tapaentsiri kimitaka paryaantzi irakaanto; rowaga *diez*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri kimitaka paryaantzi eeriki; rowaga *once*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka kenthorayaaniki; rowaga *doce*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka tsirapateya. Okaataki rinashitayitarini mapi-paeni 12. ²¹ Rowaga ashitakontsi janta ikyaapiinantaworikinta otantotsi riwetsikaetayizironi mapi kitamaakiri. Ro riwetsikaetziri ashitakontsi apaani mapi. Eejatzi maawaeni awotsi janta nampitsiki riwetsikaetziro ooro, riyoshiitashitaka ooro, tekatsi itsipateerori; eejatzi okitamaataperotaki.

²² Tee noñiuro nampitsiki ipanko Tajorentsi ipinkathateeyantyaaririni jeekatsiripaeni. Aritaki ithotyaakiro Tajorentsi eejatzi Rowishate nampitsi, aapatziyeeyakarini jeekatsiripaeni tsikarikapaeni. Tema rirotaki Awinkatharite matayizirorini maawaeni. ²³ Tee ijeeki oorya roorenantyaawori nampitsi, eejatzi tekatsi kashiri kitamashiteroni; tekatsi ikowaeyantyaaririni. Tema ijeeki Tajorentsi, osheki ishupakiri okitejitantari nampitsi. Eejatzi ikimita Rowishate, roorentakoeyakaeni.

²⁴ Roojatzi maawaeni atziri ikemijantaperotero okaatzi rametari atziri jaga owakirari Jerojaree, rowaga ikoyiri Tajorentsi. Maawaeni jewawenantatsiri kipatsiki ipokapae jaga ipinkathateri Tajorentsi eejatzi ipashiyitakyarini oetarikapaeni kameethatatsiri. ²⁵ Aakapaeni joriyopaeni ametapiinteyakani ashitapiintziro anampi tsiteniriki, omaanta janta tee rashitapiintziro: tema okantani okitejitzi, tee otsitenitzimaeta.

²⁶ Kyaaryo, ipokaeyakini maawaeni atziripaeni ipinkathateeyakirini Tajorentsi, ikanteeyini: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi ramayitakironi ipashiyaariri pinaperotachari, rowaga owaneenkataka. ²⁷ Eero okyaapae janta kaari kiteshiretayitatsirini oetarikapaeni.

Eejatzi eero raretanta antayizirorini kaari kameethatayitatsini, tsikarika okantayitarini; eejatzi eero raretanta amatawitantatsiri. Omaantakya riraga areeteeyachani rirotaki jankinatakoyacharini iwaeropaeni janta inaanamentoki rashi Rowishate Tajorentsi. Riroteeyakini jeekatsini Tajorentsi, ikanteetatyeyaani.

22

¹ Roojatzi roñaagakinawo ronampiri Tajorentsi antaworoña eni, jaankanaanikitatsiri, ikanteetziro: iñaawoñaantatsiri. Oshiyakaawentzirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyaani. Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi eejatzi Rowishate, yowaatapaaki, shaaag.

² Okinaatanaki nampitsiki niyanki. Ojeeki othapikipaeni inchatopaeni, owañaantatsiri. Oshiyakaawentzirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyaani. Tema okithokitapiintzi maawaeni kashiri. Rowaga chochoki owañaaperotakaeri. Eejatzi oshi oshiyakawo aawintawontsi etsiyatakoeyiririni maawaeni atziri katsitatsiri rajankaneki. ³ Eero añiuro janta nampitsiki kaari iñaaperotziri Tajorentsi kameethatayitatsini; tema janta ijeeki rirori eejatzi Rowishate. Ipinkatheeyerini maawaeni atziri janta, tema riroteeyakini aapatziyeeyaririni Jesoshi. ⁴ Iñaapooteeyerini maawaeni, eejatzi rojatakoeyakyaawoni ipankaki iwaero, maawaeni.

⁵ Eero otsitenitee eejatzi, eero akowaeyirini ootamentatsi eejatzi oorya. Rirotaki kitejitakayeroni riraga Awinkatharite Tajorentsi. Akaateeyerini rirori maawaeni, kimiteeyakaeni pinkatharipaeni. Tema akanteefatyeeyaani ajeeki kameetha.

Ari ithonkapaakiro Jowa rojankinari

⁶ Roojatzi ikantakina riraga ronampiri Tajorentsi:

—Kyaaryootaki iroka noñaagaeyakimirinika, tema pimatziro pameenantaaworini. Iroñaaka nothonkakiro noñaayemiri okaatzi awijanaki iinja, tema awijanaki intsipaete. Rirotaki riraga Tajorentsi ikanteetateyeyaani riyotakaakiri riraga kamanantayitzirorini iñaani otyaantakinari niyotaantakimiri eerokapaeni okaatzi awijaneentsini paata.

⁷ Ikantzi Jesoshi:

—¡Paminetya sha! Kaakitakina. Okimoshiryakayeri maawaeni atziri eekiro riyaatatye raapatziyawo okaatzi nojankinatakaakiriri Jowa iroka ñaanamentotsikika.

⁸ Nowaero naari Jowa. Naaka kemakirori eejatzi ñaakirori maawaeni iroka nojankinatakotakirika. Irira oñaagakinawori ronampiri Tajorentsi. Roñaagantakinawori, notziwerowashitawitakari, nopinkathatantakariri,

⁹ omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana, akimitawakagaeyakani: tema aakateeyakini antawaeteeyiniririni Tajorentsi. Naari, eerori, eejatzi piyemijantzinkaritepaeni, riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyeyaworini iroka pojankinatzi: akimitawakagaeyakani. Eero pipinkathatana naari, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri.

¹⁰ Roojatzi eejatzi ikantakina:

—Eero pimaniro iroka pojankinatakiri, rooteentsi omonkaatakya.

¹¹ Eerotzitarika omonkaata nokantakimirika, ikantyaani rapiitapiintero kaari kameethatatsi ranteeyirini, eekiro riyaatatye. Eejatzi ikimityaari riraga kameethatatsiri: eekiro rowaagatyero rantayitzirini rirori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi ikanteetateyeyaani imataperoterini Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri.

¹² Ikantzi Jesoshi:

—Eero ojamanitaperotzi roojatzi nopokanteeyari. ¡Kaakitakina! Aririka nareeteeyapaakimini, tema nopinateeyapaerini maawaeni anteyakina-worini nokowakaeriri. ¹³ Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeeroni maawaeni. Nitaperotakawoni nojeekini, eejatzi iroñaaka nokanteetateyeyaani nojeeki. ¹⁴ Noemoshirenkaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Noshiyakaawentemiri eerokapaeni. Tema kimitawitaka pikawaeyirini piithaaripaeni pikameethatantari. Tema iroñaaka noshinetemi powaeyaawoni okithoki inchatu owañaantatsiri, eejatzi noshineteeyemini pijeekaeyeni nonampiki: pikyagaeyapaeroni omoo ikyaapiinteeyantarini. ¹⁵ Omaanta janta nampitsiki tee ishineteetziri ijeeki theenkantatsiri, matsitantatsiri, mayempitzirorini kaari rayi, owamaeriri atziri, pinkathatzi rirori riwetsikashitayitarini atziri, kowatsiri ramatawitya rirojatzi, amatawiteeyiririni paashinipaeni, maawaeni. Eero rareeteeyawoni riroripaeni nonampiki. ¡Eerowa! ¹⁶ Naaka Jesoshi. Notyaantakimiri nonampiri, ikamantakimiro noñaani powagaeyantyaanaririni maawaeni aapatziyeyanarini. Naaka wetsikiriri Iraviirini, eejatzi naaka icharineeteni. Noshiyakari kamori okitejzimatanerika.

¹⁷ Ishire Tajorentsi eejatzi roori iinathori Rowishate Tajorentsi, okanteeyirini: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Thame

maawaeni kemaeyirorini, pikimiteeyaawoni, pikanteeyeni: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Eejatzi eerori, tsikarika pijeekaeyini: noshiyakaawentemiro. Aririka pikemakiro pimiri, pameentyaari Nowinkatharite. Ninkarika kowaentsini rire, pameenteeyarini: tema ipakimi iña owañaantatsiri, tekatsi ikowakoeyemini. ¹⁸ Eeniroka nokamanteeyeririni maawaeni ñaanateroni iroka jankinarentsika. Monkaataka: ari okaatzi. Tekatsikya pojankinatee eejatzi iroka ñaanamentotsika. Aririka pojankinawaetashitakyaawo oetarikapaeni, piyotaashityaarimi inashitachari, aritaki rowashironkaaperotemi Tajorentsi: rowashironkaaperotemi okimita rowashironkaaperoeyakirini maawaeni atziri Iwaperitekika. ¹⁹ Eejatzi okimitaka, kyaaryoowa pipeyeerokari jankinarentsika. Aririka pipeyeero oetarikapaeni, eero ishineteemi Tajorentsi poyaawo okithoki inchato owañaantatsiri; eejatzi eero piñiuro inampi Tajorentsi, iroka okenkithatakotzirika. ²⁰ Jesoshi riraga iyotaakinawori iroka, ikantzi:

—Kyaaryo, eero ojamanitzi nopiyanteeyaari.

Nokantzi naaka:

—Aritaki okantyaari. Pipokae Nowinkatharite Jesoshi. ²¹ Nokowaki Awinkatharite Jesoshi ineshironkaperoyemini maawaeni aapatziyariri. Aritaki ikantapiintyaani.

Naaka jankinatzirori:

Jowa